

ཕྱི་མ་ཕྱེ་ཆིག་མཛོད་དང་པོ།

༡ - ཆ

ཕྱི་མ་ཕྱེ་ལྟ་རམས་པ་ཐུབ་བསྟན་བསམ་གྲུབ།
མེད་བྱེས་དིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚྭ་ཕྱི་གཞི་ལྟར།

༡༡། ཡེ་མ་ཤེ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ།

ཆེན་མོ་བཅ་དང་པོ།

ག - ཅ

ཡེ་མ་ཤེ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ་བཅ་དང་པོ།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་ཆེན་པོ་ཡང་།

SJRB-0245

ཚུམ་པ་པོས་གནང་བའི་པར་རྩ་སོར་བཞག་བྱས་ཡོད།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚུམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འཕུལ་དེབ་ཏུ་བསྐྱོས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲམས་སྤེལ་བྱས།

༡༠༡༥ ལོའི་ཁྲི་བརྒྱ་གཅིག་པར་ཚུམ་སྒྲིག་བྱས།

༡༠༡༩ ཁྲི་བརྒྱད་པར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཏུ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་ཏུ་བྱང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

དཀར་ཆག

ལ་གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་བ་མཆོག་ལ་བཀའ་བློན་རྗེས་བྲན།	7
བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བར་བསྟོད་བ་བྲང་བ་གཞོན་ལུ་འདབ་སྤྲུ་ཞེས་བྲ་བ།	15
ཚུམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྟིང་བསྟུས།	19
ཆོག་མཛོད་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་སྟིང་བསྟུས།	42
འདིའི་ནང་དོན།	43
དམིགས་ལུལ།	44
སྤྱི་བ་པའི་མཆོད་སྒྲིག།	44
གང་ལས་བརྒྱུས་པའི་གཞུང་གི་ཁྱད་སྤྱོད།	44
བཀའ་འགྲུང་གི་སྒྲོལ།	44
བསྟན་འགྲུང་གི་སྒྲོལ།	45
ཞ་ལུ་པའི་གཞུང་གི་སྒྲོལ།	46
རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་གཞུང་།	46
བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གཞུང་།	49
ས་སྤྱིའི་སྒྲོལ།	50
སྟིང་མའི་སྒྲོལ།	50

སྒྲིམ་སྒྲེ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ།

ཐཱིག་སྒྲེ་སྒྲིམ་ ༩

ཀ ༥

ཁ ༡༧༠

ག ༣༤༥

ང ༥༥༥

ཅ ༦༡༥

ཆ ༦༥༠

པར་བྱང་སྒྲོན་ཆིག་ ༧༥༧

སྤྲུལ་དབང་སྒྲོལ།

ཆོག་མཛད་འདིའི་སྤྲུལ་དབང་ཡོངས་ཚྭ་སྤྲུལ་པ་པོ་ཁོ་ནར་ཡོད་པས། ཆོས་པ་པོའི་
ཆོག་མཛད་མེད་པར་རང་དགར་སྤྲུལ་འདེབས་དང་སྤྲུལ་བཤུས་ནང་དོན་ལ་འགྱུར་བཅས་
གཏོང་བ་སོགས་མི་ཆོག་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམ་པ་བཞི་དང་། རྒྱུད་གྲུ་
སྟོང་སྤྲད། དེ་བཞིན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་སྤྲེལ་ཁག་ནས་སྟོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་རིན་མེད་
ཆོས་སྤྱིན་ཏུ་འགྲེམ་སྤེལ་གནང་བཞིན་ཡོད་ཆོ། འདི་གར་ངེད་ལ་འབྲེལ་བ་གནང་ན་ཆོག་
མཛད་འདུལ་ངེས་ཡིན་པས་དེ་ལྟགས་དགོངས་འཇགས་འཆོལ།

copyright@2013GomdeLharampa

Geshe Thubten samdup

All rights Reserved

དགོངས་འཆར་གཏོང་ཡུལ།

མཁས་པ་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཞོར་དང་ལྡན་པ་དག་གིས་བཀའ་བསྟོན་མེད་པའི་ཐོག་ནས།
ལེགས་སྤེལ་ཉེས་འགོག་གི་དགོངས་འཆར་ལྷུག་སྟོལ་ཡོང་བའི་རེ་སྤུལ་བྱ་རྒྱུ་ལགས། དགོངས་
འཆར་གཏོང་ཡུལ་གཤམ་གསལ་སྟོག་འཕྲིན་ཁ་བྱང་ཐོག་གནང་སྟོང་ཡོང་བར་བྱའོ།

སྤྲུལ་འབྲིན་ཁ་བྱང་།

gomdelharampa@hotmail.com

ལ་གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་བ་ མཆོག་ལ་བཀའ་ངེན་རྗེས་བྲ།

གང་གི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་ཆ་གསུམ་གྱི།
དང་བའི་སོར་སོས་ཡང་ཡང་བསྐྱོད་བ་ཡིས།
གཏམ་དུ་བྱ་བའི་མེ་ཉོག་སྒེང་བརྒྱས་ཏེ།
སྐལ་བཟང་སྤྱོ་བའི་རྣ་བར་དགོད་པར་བྱ།

༡༡། །ལྷར་བཅས་སྤྱི་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་ལ་གོང་ས་ལྷ་མའི་རྣམ་འབྱེན་ལ་སྐྱབས་
མགོན་ལ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། མགོན་པོ་གང་
གིས་དབྱ་ཁྱིད་པའི་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་མཛད་རྗེས་ལ་
བཀའ་ངེན་རྗེས་བྲན་ཞུ།

མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་བརྒྱལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་ཆེས་རྩ་ཆའི་བོད་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་ཁྱད་ལོར་བཟང་པོ་འདི་ཉིད་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་
ས་དར་རྫོང་དར་གྱི་ཚུལ་དུ་ཁྱབ་བཞུགས་ཆེས་ཆེ་བར་གྱུར་མོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་
ནག་ཕྱོགས་རྒྱ་དམར་ཁྲའི་དབྱུང་གིས་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་དང་ཉམ་བུར་བྱས་ཏེ།
བོད་གྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག་དང་སྐྱ་རྩལ། མི་རིགས་ཀྱི་རོ་བོ་དང་གོམས་སྟོལ།
གནའ་རྫས་དང་ཡིག་རྒྱུད། ལྷ་ཁང་དང་དགོན་པ། ཤིང་ནགས་དང་གཏེར་ཁ་སོགས་མདོར་
ན་སྟོན་བཅུད་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ཉམས་ཉེས་དང་དོ་སྟོབས་ཉུང་ཆེན་པོ་བཏང་སྟེ་པལ་ཆེར་རྩ་
བ་ལྷག་ཏུ་འགྲོ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་ཏེ་མར་མེ་འཆི་ཁའི་ཚུལ་དུ་གྱུར་
ནའང་། ལྷབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་བདག་ཅག་ཁ་བ་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་

བཤོ་སྐལ་ཟད་མཐར་མ་གཏུགས་པར་མེ་ཏོག་གང་ལ་ཤོག་པའི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་མཆོག་
འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ་སྒྲོམ་བརྩོན་མིའི་རྣམ་རེལ་ཨ་གོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ཨ་སྐབས་མགོན་
ཨ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་༼ གྱི་ལོ་༡༩༥༩ཟླ་༩ ༽མཐུག་ཏུ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་
དུ་མ་སུ་རིར་བཅན་ཤོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་སྐབས་ལ་གོང་ས་
མཆོག་གིས་སྐུགས་ཆབས་དང་དགོངས་པ་གཏད་ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོ་ཅི་མེད་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་སོན་
ཅ་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ལ་གནའ་དེང་གི་སློབ་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་བསྟུན་སྦྱོང་དེ་ཡིན་
ལ། སྐབས་དེར་མགོན་པོ་གང་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་མིད་ཆོན་བརྟེན་ལྷོ་རུ་མཆོག་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་
ཤེས་ཡོན་དང་ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། རྒྱ་དེ་ཡིག་
སོགས་མི་ཉམས་སྦྱོན་འཛིན་ཡོང་སྲིད་བོད་པ་ཆོར་བྱུང་བོད་པ་རང་གི་སློབ་གྲྭ་དགོས་ཀྱི་
འདུག་ཅེས་རེ་འདུན་ཞུས་པར། བརྟེན་ལྷོ་རུ་སྦྱོང་དང་ལེན་གནང་སྟེ་བོད་སྐུག་གཞོན་སྐྱེས་ལ་
བཅུ་བརྒྱ་རུབ་གནང་སྟེ་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་རིགས་སྦྱོར་འོག་བཅན་ཤོལ་དུ་འབྱོར་ནས་བོད་
ཀྱི་སློབ་གྲྭ་དང་པོ་དེ་མ་སུ་རིར་༼ གྱི་ལོ་༡༩༦༠ཟླ་༣ཆེས་༣ ༽ཉིན་གསར་འཛུགས་
གནང་། དེ་དུས་ཨ་གོང་ས་མཆོག་གིས་དགོན་པ་རྒྱག་རྒྱའི་བྲེལ་བ་ཡང་མཛད་མི་འདུག ལྷ་
ཁང་བཞེང་རྒྱའི་བྲེལ་བ་ཡང་མཛད་མི་འདུག གྱི་ནང་གི་ཤེས་ཡོན་སྦྱོང་རྒྱ་དེ་ཁོ་ན་གལ་
འགངས་ཆེ་ཤོས་སུ་བརྩིས་པར་མཛད་དོ། །

དེ་ནས་ལྷ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་དང་ལམ་སྟོན་འོག་སྐྱའི་གཙམ་སྤིང་ཆེ་
རིང་སྟོལ་མ་ལགས་ཀྱི་གཞིགས་སྦྱོང་འོག་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་ལ་བཅུ་ལྷ་གཅིག་ལམ་
བཟོ་ཁག་ནས་བརྒྱ་རུབ་ཀྱིས་བཞུགས་སྐྱར་རྣམས་ལ་ར་༼ གྱི་ལོ་༡༩༦༠ཟླ་༥ཆེས་
༡༢ ༽ཉིན་བོད་སྐུག་གིས་སྟེ་ཐོག་མར་གསར་འཛུགས་གནང་།

མི་འཛོར་དང་ཡུལ་གྲུ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་ས་གནས་གང་སར་བོད་མི་རྣམས་
ལམ་བཟོ་དང་ཡིང་ཟེར་སོགས་ཆོང་ལས་ཅག་ཅིག་དང་། རོས་ཀྱི་པ་མ་དང་བོད་རིགས་སྐུན་
རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ནས་སྟོ་སྦྱོང་བ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱི་ནའི་འཆོ་བ་འཆོལ་བཞིན་པར་ཕྱོགས་ཐམས་
ཅད་དུ་ཁ་ཐོར་ནས་ཀྱི་མ་རྒྱུ་ཐེམ་དུ་སོང་སྟེ། རིག་གཞུང་ལྷ་ཞོག་ཐ་ན་བོད་སྐད་ཅམ་ཡང་མི་

ཤེས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ལ་ཉེ་བ་ན། མགོན་པོ་གང་གི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་ཟབ་ལ་བསྐྱེད་པའི་
དགོངས་བཞེད་ལ་བརྟེན་ནས། ཉི་མོ་༡༩༦༠ ་ཧོར་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཆེ་ཤོས་
ལུགས་ཟུང་བསམ་བློ་སྤྱིར་དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་གློ་ཕྱོགས་སྒྲེ་ལ་གོ་མིར་ཆེད་འཇུགས་གནང་།

དེད་རང་སྤྱིར་ཉི་མོ་རྒྱུས་ཤིག་སྤྱིར་ན། ཉི་མོའི་མོ་རབས་དུག་ཅུའི་དཀྱིལ་སྤྱད་ཅམ་ལ་
དེད་རང་རྒྱུད་དུས་བོད་མི་རྣམས་སེམས་ལ་དང་ཀལ་ཀ་སོགས་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཁུལ་གང་སར་
ཁ་འཁོར་གྱི་ཚུལ་དུ་གནས་ནས་འཆོ་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས། བོད་ཐུག་ཆོར་བོད་གྱི་ཆོས་དང་རིག་
གཞུང་ལྟ་ཞོག་སྤྱིར་བཏང་གི་ཤེས་ཡོན་ཅམ་ཡང་ཐོབ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མེད་ཅིང་། སེམས་སྦྱོ་
བ་ཞིག་ལ་དེ་དུས་དེད་ལ་ཅེད་མོ་ཅེ་རོགས་ཀྱང་རྒྱ་གར་བའི་ཐུག་གུ་ལས་བོད་ཐུག་གཅིག་
ཀྱང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་ཕྱི་མིག་ཅིག་བལྟ་དུས་དེ་དུས་ང་ཆོར་རྒྱ་བས་ཆེན་གྱི་
དབྱ་ཁྱིད་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་མེད་ཆོ། བོད་གྱི་བདེན་དོན་ལ་འཐབ་ཅོད་བྱེད་རྒྱུ་ལྟ་ཞོག་བོད་མི་
ཞེས་མཛུ་བ་མོ་འཇུགས་ས་ཅམ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་བ་ལ་ཐེ་ཆོས་སྤྱི་ཅམ་ཡང་མེད་ཅིང་།
ད་ལྟ་ང་ཆོ་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་སྤྱད་ཡིག་དང་བཟང་སྤྱོད་སོགས་གང་གི་ཐད་ནས་འདྲ་མ་
སྤྱིར་གི་ཡུལ་གྱུ་གང་དུ་སོང་ཡང་བོད་མི་ཞེས་བརྗོད་དུས་སྤོབས་པ་བྱས་ནས་འགོ་རྒྱུ་བྱུང་བ་
འདི་ནི་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་འདྲིན་ཡིན་ལ། ལྷ་མ་འདིའི་མཛད་རྗེས་དང་སྤྱི་བྱིན་འདྲ་བ་བོད་ཀྱི་ས་
དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་སྒྲ་ཆེན་སུ་ལའང་ཆ་ཅམ་ཡང་མིག་ལམ་དུ་བསྟན་དུ་མེད་དོ།

ཉི་མོ་༡༩༦༦ ་ཧོར་བོད་མིའི་གཞིས་སྤྱར་ཆེ་ཤོས་ཨང་གཉིས་པ་མོན་ལྷོ་འདོད་
དབྱ་སྤྱིར་འཇུགས་པར་མཛད། དེའི་རྗེས་ཅམ་ལ་དེད་རང་རྒྱུད་རྒྱུད་སེམས་ལ་འཁོར་
འདབས་ཀྱི་གོང་ཁྲིར་ཀལ་ཀ་ཟེར་བའི་ལུང་པ་དེ་ནས་མེ་འཁོར་ནང་ཞུགས་ནས་རྒྱ་གར་གློ་
ཕྱོགས་སུ་གཞིས་ཆགས་ལ་ཐོན་པ་ད་ལྟ་ཡང་གསལ་ལེར་བྲན། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ས་གནས་
གང་ས་ནས་བོད་མི་བསྐྱུ་དུབ་ཀྱིས་ས་ཁུལ་མང་པོར་གཞིས་ཆགས་གསར་འཇུགས་གནང་
སྟེ། རྒྱ་གར་དུ་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་སུམ་ཅུ་སྟོད་དབྱ་༣༩དང་། བལ་ཡུལ་དུ་བཅུ་
གཉིས་༡༩དང་། དེ་བཞིན་འབྲུག་ཡུལ་དུ་བདུན་ཉེ་བཅས་ཁྲོན་བསྐྱེམས་བཅན་བྱེལ་དུ་བོད་
མིའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་ལྔ་བཅུ་དང་བཅུད་༥༩དང་། སྒོ་བ་ལྷ་ཁག་༤༩སྟེག་ཅམ་གསར་

འཇུགས་མཛད་དོ། །

དེ་ནས་སྒྲོབ་གྲ་སོགས་ཆགས་ཚུད་བྱང་མཆམས་སྟ། བྱི་ལོ་༡༩༦༠ལོའི་ལོ་མཇུག་ཏུ།
བསྟན་པའི་མེ་རིག་སོ་བའི་ས་དགེ་བཀའ་རྩིང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་དགེ་འདུན་ཞལ་གངས་
ཆེག་སྒྲོང་ལྷ་བརྒྱ་༡༥༠༠སྟོར་ཞིག་རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་སྐྲག་ས་ཆོས་སྐར་དུ་གཏོང་བར་
མཛད་དེ་སྒྲོབ་གཉེར་གྱི་བསྟེན་གནས་གསར་འཇུགས་མཛད། དེ་དུས་དགེ་འདུན་པ་ཡང་རྩོད་
རྒྱལ་ས་སྒྲོད་གངས་ནས་སྒྲོབ་གཉེར་བ་གོ་འཕེར་ཤ་སྟག་མ་གཏོགས་གང་བྱང་བཙད་མི་
འདུག་ཅིང་། རིས་ཀྱི་རོལ་ས་པ་ཀུན་རབས་འགའ་དེ་དུས་སྐྲག་ས་ཆོས་སྐར་དུ་མ་ཆུད་པར་
ལམ་བཟོར་བྱིན་པ་ཡིན་ཞེས་བཛོད་མཁན་ཡང་བྱང་། འདི་ལ་ལོ་རྒྱུ་ས་སྟན་པོ་ཞིག་གར་
ཤོད་རྒྱ་ཡོད། དེ་དུས་པོད་གཞུང་ནས་སྒྲོབ་གཉེར་བ་ཡིན་མེན་གྱི་ཞིབ་བཤེར་དེ་ཕྱེ་འབྱེད་
གནང་སྟེ་རྩོད་རྒྱལ་ས་བཞེས་སྐབས། དགའ་ལྡན་དགོན་པའི་ཀུན་པ་ར་དངོས་གྲུབ་ཞུ་བ་ལྟག་
དཔེ་ལེགས་པོ་རང་མི་མཁུན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་དམ་བཅར་བཞུགས་ནས། ཅིག་གིས། ཁོང་
ལ་ཆོས་འཁོར་གྱི་མཆན་ཉིད་ཞོག་ཅེས་སྒྲིམ་པ་ན། ཁོང་ཅི་ལཔ་འདི་ལཔ་མེད་པར་སྐྱད་
འུགས་དང་ཉམ་པ་ཆེན་པོས། ལྷ་རྩ་ཏ་སྟེ་ཆོས་ཅན། ཞེས་བཛོད་མ་ཐག་ཐམས་ཅད་བཞད་
གང་དེར་རེར་གྱུར་པའི་ལོ་རྒྱུ་ས་དགོད་ཐོ་བ་ཞིག་གར་ཡོད་དོ། །

དེ་ནས་སྐྲག་ས་ཆོས་སྐར་དེ་བཞིན་མི་དམངས་དང་ས་ཁད་ཤིན་ཏུ་རིང་བའི་ས་ཁུག་
དཔེན་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པར་བརྟེན། མི་རབས་གསར་པ་ནས་མཆམས་སྟོར་མཇུག་མཐུད་
ཁྱེད་མཁན་གྱི་གྲ་རྒྱུན་རེ་རྒྱང་ལས་མེད་པའི་རྩོན་གྱིས། ལྟག་རྒྱ་ཆད་པའི་རྩིང་བུའི་ཚུལ་
ལྟར་དུ་འཇུག་ལ་ཉེ་བ་ན། དགོན་པོ་གང་གི་རྒྱབ་ས་ཆེན་གྱི་དགོངས་བཞེད་ལ་བརྟེན་ནས།
སྐྲག་སའི་རིས་མེད་ཀྱི་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་རྣམས་ཆ་བཤོས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱོགས་སྟེལ་གོ་བ་
གཞིས་ཆགས་སུ་སེར་དགོན་པ་དང་བཀའ་བརྒྱུད་དགོན་པ་གཉིས། མོན་སྟོ་གཞིས་ཆགས་
སུ་དགའ་ལྡན་དང་རྩིང་མ་གཉིས། འབྲས་སྐྱངས་དང་ས་སྐྱ་གཉིས་བཅས་གཏོང་བར་མཛད་
དོ། །

སྐབས་དེ་དུས་པོད་གཞུང་གིས་སྐྲག་སའི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱོགས་

སུ་གཞིས་ཆགས་ལ་གནས་སྟོང་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་མེད་ས་པ་ན། དགེ་འདུན་པ་མང་
 བོས་གདན་ས་ཁག་གཞིས་ཆགས་སུ་གནས་སྟོང་བྱས་ཆེ་ཞིང་ལས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། རབ་ཏུ་
 བྱུང་བས་ཞིང་ལས་བྱེད་ན་དམ་ཆོས་འདུལ་བ་དང་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་བདེན་རྒྱུན་འདེས་
 མའི་སྦྱབ་བྱེད་སྒྲ་ཆོག་ས་ཤིག་བཀོད་དེ། གནས་སྟོང་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་ལུས་ཤིང་། དེ་ནས་
 ག་གོང་ས་མཆོག་གིས་མ་འོངས་སྟོན་གཟིགས་དང་རྒྱབ་ས་ཆེན་གྱི་དགོངས་བཞེད་ལ་བརྟེན་
 བས། སྤྱི་འདྲིན་འཁོར་ཐག་ཐོག་གནས་སྟོང་གནང་ན་འཕུལ་ཕུགས་ཀྱན་ཏུ་དགེ་བའི་བཀའ་
 སྟོང་ཟུང་བ་རྒྱས་གནང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་གནས་སྟོང་བྱེད་ཐུབ་ཅེས་བྱུང་
 ཡང་། བགྲེས་སོང་མང་པོ་ཞིག་སྤྱི་མའི་བཀའ་བཅག་མ་བརྟུབ་པར་ཐུགས་སྦྱོར་ནས་བལྟམས་
 པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་འདུག་གོ། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་བྲུ་ཆོག་ས་དང་སྟོབ་གཉེར་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་
 སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་བྱུར་པ་ན། གཞིན་ས་བགྲེས་པ་མང་
 པོ་ཞིག་གིས། ཨོ་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་སྟོན་གྱི་དགོངས་བཞེད་དེ་ནི་མ་འོངས་སྟོན་
 གཟིགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་སྤྱི་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ཡང་ཞེས་མེད་མཆོག་ས་བརྒྱན་
 ཞིང་མིག་སྤྱི་གཟེངས་གཟེངས་གནང་སྟེ་ཞལ་ལས་ལས་གནང་མཁན་ཡང་མང་པོ་མཐོང་
 བྱུང་།

དེ་དུས་དགའ་འབྲས་གཉིས་མོན་རྟོག་གཞི་སྟོན་གནང་གི་རེད་ཅེས་པོད་མི་ཁྱན་རབས་
 རྣམས་སྤོང་སྟེ་དགའ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ཡང་འདྲ། དེ་དུས་ཡུལ་ས་མཆོག་དང་གང་གིས་
 དབུ་ཁྲིད་པའི་པོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཕྱོགས་ལས་རྣམས་རྒྱལ་གྱིས། ས་དགེ་བཀའ་རྟོག་
 རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཐོབ་ཐང་གི་གོ་སྐབས་འཕྲ་
 མཉམ་ཕུལ་བ་ཡང་ཆང་མས་མཁྱེན་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ། དེ་བཞིན་རྒྱུ་སྤྱར་དང་
 འབུམ་སྟེ་ལར་རྒྱུད་བྲུ་སྤྱད་སྟོང་གཉིས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་རྟེན་སྤྱི་
 འཇུགས་གནང་། དེ་ནས་བཟུང་དེང་གི་ཆར་ས་དགེ་བཀའ་རྟོག་པོན་དང་བཅས་པའི་གཙུག་
 ལག་སྟོབ་གཉེར་ཁང་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་བཞུགས་ཡོད་པ་ནི། མགོན་པོ་གང་གི་བཀའ་
 རིན་དང་ཐུགས་བསྐྱེད་སྟོན་ལམ་ཉག་གཅིག་གི་མཛོད་རྗེས་ལགས་སོ། །

འདབས་བསྟན་འཛིན་སྐད་དུ་ཡོད་པས་འགྲོ་སྟབས་མི་བདེ་ཞིང་ཉ་ཅང་ས་ཐག་རིང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ཡིན་འདུག་གོ།

ཕྱི་ལོ་༡༩༥༧-༥ གང་རུང་ཞིག་ལ་གདན་ས་ཁག་ལ་སློབ་གཉེར་ལེགས་ཉེས་གཟིགས་ཞིབ་གནང་བར་ལེབས་པ་ན། ཚྱུ་གས་སྐབས་བྱ་བ་འགས་ལྟན་རི་དཀར་པོ་དང་སྟོན་པོ་སོགས་མི་རུང་བའི་ཁ་དོག་གྲོན་པ་གཟིགས་པ་ན། དེ་ལྟར་མི་རུང་བའི་བསྐྱབ་སྟོན་དང་འབྲེལ་སྦྲེལ་ཡིག་ཆ་དེ་ནས་ལྟན་རི་དོ་བྱངས་གསུམ་བཞེ་ཞིག་བསྐྱར་བར་གནང་སྟེ། བྱ་བ་རེར་ལྟན་རི་གསུམ་རེར་གསོལ་རས་བསྐྱལ། དེ་ནས་བཟུང་མི་རུང་བའི་ཁ་དོག་གྲོན་པ་རྒྱུ་ཆད་དོ།

གདན་ས་གསུམ་དང་རིས་མེད་ཀྱི་ཆོས་སྡེ་རྣམས་སུ་རང་རང་གི་ཆོས་བརྒྱད་ལྷག་འདབས་པ་པོའི་སྒྲ་མ་རྣམས་ཉེན་གྱི་གཙོ་བོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ལམ་སྟོལ་སྤར་ནས་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་༢་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས་དུས་རབས་དང་བསྟུན་ཅིང་དགོས་དབང་གིས་སྟོན་པ་བྱ་བ་པོའི་དབང་པོ་སྤར་བརྟན་ཉེན་གཙོར་འཛོག་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ལེབས་པར་བཞེན། དེར་གི་ཆར་དགོ་ལྟན་པའི་གདན་ས་ཁག་དང་། ས་རྒྱུང་བཀའ་གསུམ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སུ་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྟན་འདས་ཉེན་གྱི་གཙོ་བོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་སྟོལ་བཟང་པོ་འདི་ཉིད་དར་བར་གྱུར་གྱོ།

འདིས་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཆོས་བོད་པའི་ཆོས་ནི་སྒྲ་མའི་ཆོས་ལུགས་རེད་ཟེར་བའི་དན་སྟོང་གྲང་རང་ལུགས་ཀྱིས་ཁྲིགས་ཤིང་། རྒྱ་གར་བ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་བའི་གནས་མཇུག་བ་རྣམས་གནས་དེ་ནང་པའི་གནས་ཡིན་མིན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་དང་གསལ་བ་འདད་ལོགས་པ་བྱེད་མི་དགོས་པར་བྱུང་བ་ཡང་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བྲིན་གྱོ།

མདོར་ན་མགོན་པ་གང་གིས་མི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་རིང་དུས་སྐད་ཅིག་གྲང་ལུགས་སྟོང་རང་བཞུགས་ལོང་མེད་པར་ཉིན་མཆོན་བར་མེད་དུ་སྦྱངས་ཆད་མེད་མཛད་དེ། ཐོག་མར་༡༩༦༠ལོར་སློབ་བྱ་བཙུགས། དེ་ནས་གཞིས་ཆགས། དེ་ནས་དགོ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས་པ་སོགས། མདོར་ན་མི་ལོ་ལྔ་བརྒྱའི་རྗེས་སུ་ཕྱི་ལོ་འཇུགས་སྟུན་དང་ནང་གི་ཤེས་ཡོན་སོགས་

ཐམས་ཅད་ཆགས་ཚུད་ཅིང་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་བཟུ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ངང་
དུ་ཡོད་པ་ན། ཕྱི་ལོ་༢༠༡༡ལོར་ཨ་ཁོང་ས་ཨ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་
མའི་སྐུའི་སྲིད་དབང་ཡོངས་རྫོགས་པོད་མི་དམངས་ལ་ཕྱིར་བསྐྱེད་གྱིས་བཅན་སྤོལ་གྱི་
སྲིག་འཇུགས་འདི་བཞིན་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ཡང་དག་པའི་སྲིག་འཇུགས་ཤིག་ཏུ་
བསྐྱར་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེད་བླ་ན་མེད་པ་ལ་བརྟེན། ཨ་ཁོང་ས་ཨ་སྐབས་ཆེན་པོས་བཅུགས་པའི་
དགའ་ལྗན་པོ་བྲང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་མཛད་པའི་གཞུང་འདི་དནས་བཟུང་མཇུག་
བསྒྲིལ་བ་ཡིན་ཞེས་ཡོངས་བྱུང་ཏུ་གསལ་བསྐྱབས་མཛད་པ་ན། བོད་གཞུང་དམངས་
གཉིས་ནས་སློབ་ཆབ་ཏུ་ཅད་ཆེན་པོས་ཨ་ཁོང་ས་ཨ་སྐབས་ལ་སྐུ་སྲུང་བཞིན་ཆོས་སྲིད་
གཉིས་ཀའི་དབུ་ཁྲིད་ལུ་མཐུད་དེ་མཛད་རྟོགས་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཚུགས་སུ་ལན་མང་
བཟུང་གྱུང་བདག་གིར་མ་བཞེས་པར། སྐུའི་སྲིད་དབང་ཡོངས་རྫོགས་མི་དམངས་ལ་ཕྱིར་
བསྐྱེད་གྱིས་མཆོན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆང་བའི་དམངས་གཙོའི་སྲིག་འཇུགས་ཡང་དག་པ་ཞིག་
ཏུ་གྱུར་བར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་འདིན་གྱི་ཡུང་པོ་ནི་ང་ཆོ་བོད་མི་རྩམ་ཟན་ཡོངས་ནས་
དུས་ནམ་ཡང་གཞལ་བར་དཀའ་ཞིང་ཞིང་ཡང་བརྟེན་དུ་མི་རུང་བར་སྦྱིང་དབྱས་སུ་
བཅངས་དགོས་པ་ཞིག་གོ། དེ་ལྟ་བུའི་བཀའ་འདིན་རྗེས་སུ་བྲན་ཞིང་མགོན་པོ་གང་གི་སྐུགས་
བཞེད་སྐུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་སྐུ་ཆེ་མི་ཤིགས་རྟོ་རྟེན་ཁམས་སུ་བསྐྱེད་བརྒྱུར་བརྟན་པའི་
གསོལ་འདེབས་དང་སྟོན་འདུན་ལན་བརྒྱར་ལུ་ཞིང་། གང་གིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་བོད་གཞུང་
དགའ་ལྗན་པོ་བྲང་སྤོགས་ལས་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ལས་ཀྱི་སྤེ་མོར་གཏོགས་པ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
བཀའ་ཁྲི་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་བཀའི་མདུན་ན་འདོན་དང་། གཞན་ཡང་སྐུའི་
ལུས་སྲིད་བཀའ་བྱུང་རྗེ་བཅུན་བརྒྱ་ལ་སོགས་པ་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་གཞུང་ཞབས་ཆེ་སྤོལ་ཡོངས་
ཀྱི་བླ་མེད་ཀྱི་མཛད་རྗེས་ལའང་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་སྐུར་ཏེ་སྦྱིང་ནས་བཀའ་འདིན་རྗེས་བྲན་
ལུ་ལོ། །

བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བར་བསྟོད་པ་བྱང་བ་གཞོན་ནུའི་
འདབ་སྒྲུ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

འཁར་བརྟའི་སྒྲ་དང་ཆོས་བྲའི་སྒྲ་སྐད་དག། མོས་པའི་མེད་ལ་མ་བྱས་འབྲུག་སྦྲར་
བཞིན། དགའ་ཞིང་སློབ་འཇུག་སྟབས་ནམ་པར་བསྐྱུར། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་
གི་ཡུལ། །

ཉིན་རེར་ལུང་པའི་འཆོ་བ་ངན་རྟོན་དང་། ཆར་ཚུས་མ་གཏུངས་ཅམ་གྱིས་ཤག་ཁུང་
ལ། ཆོག་པར་འཛིན་ཏེ་ཆོས་ལ་དགའ་བྱུང་མཛད། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་
ཡུལ། །

འཆོ་བ་ཞན་པས་ལུས་ཀྱི་བྱངས་བཅུད་ཉམས། སློབ་པ་ལ་སོགས་ནད་རིགས་ཡོད་
དགུས་གཅེས། ཁ་ནས་ཁྲག་ལིང་སྒྲུག་པའང་བགྱང་ལས་འདས། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་
རྣམས་ཕྱག་གི་ཡུལ། །

ཉེར་འཆོའི་བཟའ་བཏུང་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པས་ན། མི་སྐལ་གཅིག་གི་ཀྱི་ནའི་ཁ་བས་དེ། །
དགེ་ཆེན་དགེ་སྤྱུག་གཉིས་ཀྱིས་བགོས་ནས་བཟོས། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་
ཡུལ། །

འཆོ་བས་པོངས་ཆེ་མིག་ནས་མཆི་མ་འཆོར། བླ་ཀྱིས་མཁར་ཆེ་བྱུག་རྩས་སླེང་ག་
འདོན། ཤེལ་ང་ཆོས་ཀྱི་དམ་བཅའ་མི་འདོར་བའི། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་
ཡུལ། །

ཆུང་དུས་སྦྱོར་སྦྱང་ཟེན་ནས་ཉལ་བའི་ཆེ། ཤང་ཤང་ཟེར་བའི་ཐག་རིང་མོ་ནའི་
སྐད། རྒྱ་བར་སྦྱང་ཆེ་རྟོན་ཅན་པ་མ་དབ། བྲ་སའི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་ཡུལ། །

པ་མ་བློ་ཆེ་སྒྲིམ་མཆི་མ་འཆོར། སྒྲོབ་གཉེར་བྱེད་ཆེ་དགའ་ནས་ཅ་ཅོ་འཆོར། ་འིན་
ཅན་པ་མའི་འིན་ལན་ཆོས་ཀྱིས་འཇུག། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་ཡུལ། །

ལོངས་སྤྱོད་མི་འགམན་སྒྲོབ་གཉེར་བཟང་ངན་འགམ། ་ཆོས་ལུགས་མི་ཅོད་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཅོད། སྒྲོ་ཁོག་མི་འགམན་སྤྱིང་རུས་སུ་ཆེ་འགམ། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་རྣམས་
ཕྱག་གི་ཡུལ། །

ཤིང་རྩ་འཁོར་ལོ་འཐེན་ནས་འཕྱང་ཆུ་འབྲེན། སྒྲོབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་ཞིང་ལས་ཨར་
ལས་བྱེད། ་མཛུ་བ་མོ་གང་གཏད་ཤར་དུ་བཅུ་བ་ཡི། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་
ཡུལ། །

སྒྲོ་གོས་གཏམ་གསུམ་ཞེན་པ་དེ་ཡིས་སྤོང་། ་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་རིག་གཞུང་དེ་ཡིས་
འཛིན། ་རི་ཁྲོད་འགྲིམ་པ་བས་ཀྱང་རིན་ཐང་ཆེ། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་ཡུལ། །

ལ་ལས་རྟོག་གི་བ་ཞེས་སྤྱོད་ཆོག་སྟེ། ་གཞན་དག་ཉམས་ལེན་མེད་ཅེས་གཞོགས་འབྲུ་
བྱེད། ་ཡང་དག་དོན་དུ་བསྟན་འཛིན་སྟེས་བུའི་མཆོག། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཕྱག་གི་
ཡུལ། །

བསྟེན་བཀུར་བྱེད་ན་དེ་ཡི་རིགས་ལ་བྱོས། ་བསྟོད་ར་གཏོང་ན་དེ་ཡི་རིགས་ལ་
ཐོངས། ་མིག་སྒྲོས་བྱེད་ན་དེ་ཡི་རིགས་ལ་བྱོས། ་སྐབས་དང་དང་པ་བྱེད་ན་འང་དེ་ལ་བྱོས། །

མང་པོ་འཛོམས་ན་ཆགས་སྤང་ཕྱོགས་རིས་སྟེ། ་གཅིག་ཕུར་སྤྱོད་ཆེ་ལྷག་གསུམ་བཅོ་
བརྒྱད་བྱེད། ་ཆོས་བྱེད་ངན་ལང་ཤོར་བའི་གྲུ་སའི་གཟུགས། གྲུ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བ་ཡི་རྒྱུ་
འབྲེན་ཡིན། །

མ་གྱི་གསར་དུ་ཞུགས་པའི་བཟུན་ཆུང་ནས། ་ཡ་གྱི་མཁན་པོའི་བར་གྱི་གནས་བརྟན་
ལ། ་ཞུ་དག་བྱེད་ལ་ཤིན་ཏུ་དགའ་བ་ཡི། ་ལྟས་ངན་ལུག་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན་བའང་
མང། །

རིན་བྲལ་ཆ་དངོས་བཟང་པོས་ཤག་ཁུང་ཁེངས། ་ཆགས་སྤང་ཕྱོགས་རིས་ཞེན་པས་
སེམས་རྒྱུད་ཁེངས། ་མ་བརྟགས་མཛེས་མཛེས་འདྲ་བའི་སེར་མོའི་གཟུགས། ་དེས་དོན་

ཁྱིམ་པ་བས་ཀྱང་དམན་པའང་མཆིས། །

ཟླ་ཚུང་ཞིག་གིས་སློག་བརྟན་བལྟས་པ་ལ། །བག་ལྷ་ཡིན་ཞེས་ཀྱན་གཞོན་མང་པོ་
འབར། །ཤ་དམར་ཁྲག་གི་ཐེགས་པ་འཛག་བཞིན་དུ། །འབྱེར་ནས་བག་མེད་རྒྱ་འདི་ཡ་རེ་
མཆོན། །

དཔྱོད་ལྡན་གཞོན་སྐྱེས་འགའ་རེས་ཆོགས་གཞུང་དུ། །དམར་ཟས་སློང་བའི་དགེ་སྐྱེལ་
ལྷས་པ་ལ། །བསམ་མེད་ཀྱན་གཞོན་མང་པོས་ཁོང་ཅག་ལ། །དགེ་འདུན་རྗེ་ཞེས་ནི་དཔྱོད་
མོ་བཏབ། །

བཤེས་གཉེན་བསྐྱེན་ཚུལ་ལམ་གྱི་སློག་ཤིང་ཞེས། །མ་ཁི་འདྲན་པའི་ཚུལ་ལྟར་བྱེད་ན་
ཡང་། །ཐུགས་དཀྱུགས་གསུང་བཅག་སྒྲ་མར་རྒྱལ་བ་ལ། །ཡང་བག་ཆ་མེད་འདི་ཡ་རེ་
མཆོན། །

འགོ་བྱག་སེམས་ཅན་རང་གི་པ་མ་ཞེས། །ལྷ་བདེའི་བརྗོད་པ་ལྟག་པར་འགྱུར་བཞིན་
དུ། །ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་དབྱ་ཡི་དྲངས་མ་དུ། །བལྟ་ལ་ཆེས་ཆེར་དགྲས་འདི་ཡ་རེ་
མཆོན། །

ལུང་གོལ་མི་གཅིང་འབྲུ་ལ་ཉག་ཏུ་བྲེལ། །རྣམ་རྟོག་དོགས་པའི་མིག་གཉིས་ཕྱིག་ཕྱིག་
བལྟ། །རང་གི་ཕྱིབ་མར་འདྲོག་པའི་བྱ་རོག་འདི། །ནམ་ཡང་དཀར་པོར་འགྱུར་ལ་རེ་བ་མེད། །

མི་ཆོ་ཕིལ་པོར་གྲུ་ཇ་མང་ཇ་སོགས། །མ་ཐུན་འགྱུར་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་བདག་ཡིན་བཞིན་
དུ། །དེ་ཡི་བཀའ་ཕྱིན་མི་བརྗོད་གྲུ་ཆང་གི། །བཀའ་ཕྱིན་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་སྒྲ་འདི་མཆོར། །

ཉམ་ཚུང་ཁྱིམ་པས་བཟའ་བཏུང་མི་བྲག་པར། །ཁྲག་གསོག་རྣག་གསོག་བྲས་པའི་དད་
རྩས་རྣམས། །གྲུ་བཙུན་རྣམས་ཀྱིས་བག་མེད་ལོངས་སྤྱད་ན། །སྤྲས་བཅས་རྒྱལ་བ་ཁྲེལ་
བར་མི་འགྱུར་གང་། །

ལང་ཆོས་རྟེགས་པའི་ཁྱིམ་པ་པོ་མོ་དང་། །ཁོར་གྱིས་སྐྱེམས་པའི་བན་གཟུགས་སྤྲུག་
པོ་དག །མ་བརྟགས་བྱི་ཚུལ་མཛེས་མཛེས་ལྟར་སྤྲང་ཡང་། །ཡང་བས་དམ་པའི་སྤྱན་ལྟར་
དེ་འདྲ་མིན། །

ཡུན་རིང་སྤྱིང་དུ་ཉལ་བའི་སྤྱ་རྩུང་ཞིག །དེའི་ལྷན་མཁས་པའི་སྤྱན་སྤར་འབྲུལ་བ་
འདི། །གོས་མེད་གཅེར་བྱར་རྒྱ་བའི་རང་ཚུལ་ལྟར། །རང་གི་དེ་ཉིད་མཆོན་པ་མིན་ན་ཅི། །

འོན་ཀྱང་དྲང་ལྟར་དཀར་བའི་ལྷག་བསམ་གྱིས། །གཅིག་ཏུ་པན་པའི་གཏམ་ཞིག་སྤྲུས་
ན་ཡང་། །གཅིག་ལ་པན་ཅིང་ཅིག་ལོས་གཞོད་པ་འདི། །ཆོས་ཉིད་ཡིན་ཕྱིར་དེ་ལ་ཅི་བྱར་
ཡོད། །

ཅེས་བྲ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བར་བསྟོད་པ་བྱང་བ་གཞོན་ནུའི་འདབ་སྤྱ་ཞེས་བྲ་བ་འདི་ཉིད་
སྒྲོམ་སྡེ་ལྟ་རམས་པ་ཐུབ་བསྟན་བསམ་བྱུང་གིས་དད་གྲུས་གི་སྤྱ་ལོང་གཡོ་བཞིན་དུ་
༡༠༠༥ཟླ་༡ཆེས་༦ལོད་གི་བྲེ་བ་ལོའི་གནས་ལོ་གསར་ཆེས་གི་སྤྱ་ཉིན་ཁེན་ཁེན་ཁེན་ཁེན་
མེད་ཁེན་ཁེན་རང་ལག་ཏུ་བྲེ་བ་ལོ། །བསྟོད་སྤྱ་འདི་དེད་རང་སྤྱེར་གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱས་དང་ཡང་
འབྲེལ་ཞིང་། ལྷག་པར་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་སྒྲོབ་གཉེར་གཤའ་མ་མཛད་མཁན་གི་བྲ་
བ་ཉམ་རྩུང་ཚུལ་ལྷན་རྣམས་དང་། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གི་ཡོན་ཏན་གིས་ཡོངས་སུ་
སྤྲུག་པའི་གསེར་གི་ལྷན་པོ་ལྟ་བུའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་དག་ལ་སྤྱིང་ནས་དད་ཅིང་། དེ་
དག་གི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བཟང་པོ་ལ་བསྟོད་བསྤྲུགས་བྱེད་པ་ལ་སྤྱིང་ནས་དགའ་ཞིང་། མ་
ཟད་བསྟོད་སྤྱ་འདི་སེར་སྤྱ་མི་དམངས་གི་སྤྱན་ལམ་དུ་སྤུལ་བྱུང་ན། ཆོས་བྱེད་དགེ་འདུན་
རྣམས་ལ་ཉ་ཉུང་མཉམ་བསྡེ་ལྟ་བུས་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོགས་གི་ལམ་ནས་ལས་ངན་ཆབས་ཆེ་
གསོག་པ་དེ་དག་ཀྱང་རྩེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། ལྷག་པར་ཨེ་མ་རེ་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་གདན་ས་ཆེན་
པོ་རྣམས་སུ་བཤའ་སྤྱོད་འཆད་ཉན་ལ་དཀའ་སྤྱད་སྤྱིང་རྒྱས་འདི་འདྲ་མཛད་གིན་ཡོད་འདུག་
ཨང་སྤྱམ་སྟེ། མིག་ནས་མཆི་མ་འཆོར་བའི་ཆོད་ཅམ་གི་དད་གྲུས་སྤྱོད་གསུམ་འཕེལ་བའི་རེ་
བ་དང་བཅས་ཉེ་བཞོད་དོ། །

ཚུམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་བསྟུས།

འཁོར་བའི་འདམ་དུ་བྱེད་བའི་མཆིང་བྱ་ཞིག །
ཐུགས་རྗེའི་ཕྱག་གིས་བཟུངས་བྱེད་ཀྱིས། །
རིན་ཐལ་ལོར་བུའི་གཟུང་སུ་སྦྱར་མཛད་པའི། །
ང་ཡི་སྒྲ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ། །

ཞེས་མཆོད་པར་བརྗོད་པའི་བཟུང་གིས་པའི་
སྦྱ་དབངས་ཀྱིས་སྦྱར་བསྟུས་ཏེ། རང་གི་ལོ་
རྒྱུས་མདོར་བསྟུས་སུ་བརྗོད་པ་ལ།

ཐོག་མར་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པའི་ཚུལ།

ངེད་རང་གི་ལོ་ (༡༩༥༡) གྱི་རྒྱ་གསུམ་པའི་འགོ་སྟོད་ཅན་ལ་སེར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
སྤྱིང་གི་ཡ་གྲལ་སེར་བྱེས་མཁས་སྟན་བླ་ཆོང་དུ་སྤྱིག་ཞུགས་ཀྱིས་བསྟུས་བྲམ་གཅོས་པའི་
ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ཆེན་མོ་ནམས་ལ་སྟོབ་གཉེར་བྱེད་འགོ་བཙམས། བསྟུས་བྲམ་ནས་
དབུ་པར་གྱི་བར་གྱི་གཞུང་ཆེན་མཐའ་དག་ཚུལ་བཞིན་འདོམས་པར་མཛད་ཅིང་། བ་མ་
ལྟར་བྲམས་ལ་སྦྱར་གྱི་འབྲས་བྱ་ལྟར་སྟོང་བར་མཛད་པའི་བྱིན་ཅན་གྱི་སྒྲ་མ་དམ་པ་མཆོན་
བརྗོད་པར་དགའ་བ་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཞེས་གཉེན་ཆེན་པོ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་
གྱི་བདག་ཉིད་«བྲམ་ཐལ་དགེ་བཞེས་བཟུང་གིས་འབྲམ་»མམ་མཆོན་གཞན་རྩལ་བསྟན་ཀྱང་།

དགའ་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས་དང་། ཉིན་ཞིག་སྤྲུལ་མ་རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་ནས། ཁོ་པོ་
 དཔེན་པའི་གནས་སྤྲུལ་བ་ཉམས་ལེན་ལ་འབྱུངས་ཡོད་ཆེ། ད་གཟོད་བྱམས་སྤྲུལ་རྒྱུ་
 རྒྱུ་གྱི་སེམས་ལ་སྤྲོད་བ་གང་འཆམ་ཞིག་སྤྲུལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་སངས་རྒྱུ་གྱི་བསྐྱེད་པ་ལ་
 དགོངས་ནས་དགེ་སྤྲུག་ལ་དཔེ་བྲིད་མཛད་དེ་བཞུགས་པ་ཡིན་གསུངས། ཆིག་དེ་ཐོས་མ་
 ཐག་ཞེ་མ་གང་གི་དགེ་སྤྲུལ་གནང་བའི་བཀོ་སྐྱེད་ཡང་གཞན་དོན་དུ་སྤྲུགས་ཀྱིས་བཤོལ་ཏེ།
 དེད་ཅག་གི་ཆེད་དུ་དཔེ་བྲིད་གནང་ནས་བཞུགས་པ་འདི་སྤྲུགས་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆེ་རྒྱུ་ཆེ་སྤྲུལ་དུ་བསམས་
 ཏེ། རང་གི་སྤྲུལ་མ་ལ་སྤྲོད་ཁོང་རྩལ་པའི་གཏོང་ནས་སྤྲུག་ཏུ་མེད་པའི་དད་པ་མིག་ཆུ་འཆོར་
 བའི་ཆོད་ཅམ་དུ་སྤྲུག། སྤྲུལ་མ་འདི་པ་ནི་མཁས་ཀྱང་མཁས་ཉམས་མི་མཛད་པ། བཅུན་ཀྱང་
 བཅུན་མདོག་མི་མཛད་པ། གཞན་ལ་འཆོ་བའི་བསམ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་སྤྲུགས་
 རྒྱུ་དང་པད་མའི་འདབ་པ་ལྟར་འཇམ་ལ་ཞི་དུལ་བག་ཡོད་ཀྱི་གོ་ཆ་བཟན་པོས་རྒྱུ་དུ་
 བསྐྱབས་པས། ཆོད་བྱ་སོགས་ཀྱི་ཆེ་གཞན་གྱིས་ཁ་ངན་ཆིག་ངན་རི་ཅམ་སྤྲུལ་ཀྱང་ཞལ་གྱི་
 དཀྱིལ་འཁོར་འཇུག་སྤྲུལ་ལེ་བཞུགས་པ་ལས་འཁོན་ལན་སྤྲུག་ཅིག་ཀྱང་མི་མཛད་པའི་
 བཅོད་པའི་ཉམས་ལེན་གྱིས་སྤྲུགས་རྒྱུ་དང་བཅུན་པ་ཏུ་སྤྲུག་
 ཅིང་། གཞན་ལ་རྟག་ཏུ་པན་པར་བཞེད་པའི་སྤྲུགས་རྒྱུ་ཆེ་འདྲུག་ཉིད་ཅན། ཀྱན་དང་མཛའ་
 ཞིང་འགྲོགས་བདེ་ལ་གཞུང་བཟང་བའི་སྤྲུལ་མ་འདིའི་བཅོད་པའི་ཉམས་ལེན་གཅིག་ཕྱར་
 བསམ་ན་ཡང་འདི་ལ་ལྟག་པར་ཡང་དད་པ་སྤྲུལ། །སྤྲུལ་མ་འདི་བསམ་གཞན་ལ་ཆིག་རྒྱུ་དང་
 ངན་སྤྲོད་མཛད་པ་མི་ཆེར་ཐོས་མ་སྤྲོད་ཞིང་། ཆོལ་ཁ་དང་ཆོས་སྤྲུགས་དང་གྲུ་ཆང་སོ་སོའི་
 ཕྱོགས་རིས་ཀྱི་བྱི་ཅམ་ཡང་མེད། སྤྲུག་སར་བཞུགས་དུས་ཁོང་གི་བྱུང་དུ་སྤྲུལ་པའི་གྲུ་བ་
 མང་པོ་ཡང་དཔེ་བྲིད་ལྷ་བར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་འདུག། མཁན་པོ་སངས་རྒྱུ་བ་བསྐྱེད་འཛིན་ལྷ་
 བ་གཞུང་དང་རིག་གནས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་པལ་ཆེར་སྤྲུལ་པ་ཡིན་སྤྲུལ་ཁོང་ཡང་སྤྲུགས་
 བྱང་ཏུ་ཅང་ཉེ་བའི་ཆོས་འགྲོགས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་སྤྲུལ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ལས་ཡང་ཡང་ཐོས། ཁོང་
 ལྟོ་ཕྱོགས་ལ་ཐེབས་པ་དང་སྤྲུགས་འགྲོགས་ན་ཁྱེད་ཅག་ངེས་པར་ཁོང་གི་བྱུང་དུ་སྤྲུལ་དག་
 སྤྲོད་བར་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པའང་འདྲ། ཕྱི་ལོ་བདུན་ཅུའི་ནང་ངེས་པ་དོན་གྱི་སྤྲུ་
 མ་སྤྲུ་བདག་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྒྱ་གར་ལྟོ་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་སྤྲུང་བསྐྱུངས་སྤྲུགས་ནས་

འབྲུལ་རེད་ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡང་ཡོད། ལེགས་བཤད་སྟེང་པོ་དཔེ་བྲིད་གནང་དུས་ཕྱག་དཔེ་
ལ་མ་གཟིགས་པར་སྒྲུབ་བཅུ་མས་ནས་སྐྱགས་ཐོག་ནས་ཆོག་ཉུང་གོ་སྟེའི་རང་ནས་གཞུང་
གོང་ལོག་གུང་བསྐྱེགས་པའི་སྤྱིའི་གོ་བ་དང་། དེ་ནས་དཀའ་གནང་ལ་དོགས་སྟོང་མཛད་དེ།
སྒྲུག་མ་ཡོད་དུས་ཆང་མ་ཤེས་སོང་སྟེ་མ་ཞིག་འོང་རྒྱ་ཡོད། གཞན་ཡང་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་
དམིགས་བསལ་ཞིག་ནི། དཔེ་བྲིད་སྐབས་སེམས་བསྐྱེད། གདམས་རག་རིགས། སྟོར་ལས་
སོགས་ལེ་ཆུང་རེ་རེ་བྱུང་མཆོམས་སུ་མཐུག་ཏུ་སེམས་རྒྱུད་འཁུལ་ངེས་ཀྱི་བཀའ་སྟོབ་
རྒྱས་པ་རེ་འཆར་ཅན་གནང་སྟོལ་ཡོད། དེ་ནི་ད་ལྟ་བསམ་དུས་གཤམ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་
ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་ཞིང་། གདན་སའི་དཔེ་བྲིད་དག་ཀློང་ཆང་མས་དེ་ལ་སྒྲུབ་ལྟོས་བྱེད་པའི་བཞིག་
ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲ་གནང་ཆེ་བསྐྱབ་པ་སྟོབ་གཉེར་དང་སྤྱིག་ལས་ཀྱན་སྟོང་སོགས་གང་ཅིའི་
ཐད་པན་རྒྱབས་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་ངེས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་སྒྲུབ་གཞོན་གྱི་ཚུལ་གྱིས་
རྒྱ་བརྒྱ་ཐམ་ལོག་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་སྟོན་ནས་དགོ་འདུན་གྱི་སྟེར་སྤང་གོ་ལྟོག་སྟེང་སོགས་
གང་ཡང་མེད་པར་པན་རྒྱུན་བྱ་བཞིན་དུ་གནས་པ་སོགས་ཀྱི་དགོ་མཆོན་ཡོད་དོ། །བཀའ་
སྟོབ་ཡང་གཙོ་བོར་འ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་སྒྲུག་སྤང་
སྐྱགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། འ་གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ལ་སྤང་བཅི་དགོས་ཚུལ་སོགས་ལས་
བཅུ་མས་ཏེ་གསུངས། སྐབས་རེར་འཕགས་བསྟོད་དང་སྤྱར་ནས་གསུང་ཞིང་། དེ་ཡང་
འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་ཆོག་ གངས་ཅན་རི་ཡིས་བསྟོར་བའི་ཞིང་འདིར་བྱུང་བའི་བསྟན་སྟོལ་
གནས་མོད་ཀྱི། ཆོས་བྱེད་པལ་ཆེར་ཚུལ་ཁྲིམས་གོས་བྲལ་གཅེར་བྱུང་ངོ་ཆ་སྤངས་ནས་
ནི། ཁྲིམ་པ་རྣམས་ལ་བསྟེན་ཅིང་ངོར་བཞུ་དམ་པས་སྤང་བའི་ལས་ལ་འཐུག །ཀྱེ་མ་དམ་
ཆོས་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རི་བོའི་སྤྱག་ཏུ་བྱུང་ལ་ཉེ། ཞེས་སོགས་ལུང་འདྲན་གནང་ནས་གསུང་
ཞིང་། གོང་གི་ཆོག་བཅད་དེ་དེད་རང་གསར་བུའི་སྐབས་གསུངས་པ་ད་ལྟ་ཡང་གསལ་ལེར་
བཞུ། ད་ལྟ་ལེགས་པར་བསམ་དུས་སྒྲིམ་དེ་ནི་ངེས་པ་དོན་གྱི་བྱ་བལ་བཞིག་ཀྱང་ཡིན་ངེས་
ཏེ། གཟིམས་ཤག་རྒྱང་རྒྱང་དེའི་ནང་གིང་སྟོམ་ཞིག་ཏུ་གོང་གཤམ་མེད་པའི་སྟོལ་དཀར་ཡིད་
བཞིན་འཁོར་ལོའི་ཞལ་ཐང་མཆར་སྤྱག་དང་སྤྱན་ལ་བྱིན་རྒྱབས་ཆེ་མདོག་ཁ་བ་གསུང་ཡང་

འབྱོན་གྱི་མེད་དམ་སྒྲིམ་པ་ཞིག་ལས་གཞན་སྐྱེ་ཆས་དམིགས་བསལ་གང་ཡང་མེད། རིན་པོ་
 ཆེ་མཆོག་སྐྱེ་ཞི་བར་གཤེགས་དུས་སྐྱེ་བྱུང་ལས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བྱི་དད་མངར་སིང་རེར་
 འབྲུལ་བ་སོགས་ཀྱི་རྩོམ་ཆར་བའི་རྣམ་ཐར་དེ་དག་ད་ལྟ་ཡང་སྣང་རེར་བློ་ནོ། དང་། འདུལ་
 མཛོད་ཀྱི་བཀའ་བྱིན་ཞུ་སའི་སྒྲིམ་པ་«མང་ཐོས་འདུལ་བའི་མངའ་བདག་ཉར་གཤོང་དགེ་
 བཤེས་བྱུབ་བསྟན་བཟུ་ཤིས་»སམ་མཆོན་གཞན་འབྱི་དགེ་བཤེས་ཞེས་བལ་ཡུལ་གྱི་
 དཔེན་བའི་གནས་རྣམས་སུ་མི་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལྟ་ཅིང་གསང་བའི་འཛིགས་གསུམ་གྱི་བསྟེན་
 ཆེན་དང་གཞན་ཡང་སྣ་མང་པོའི་བསྟེན་མཆོམས་བཞུགས་ཤིང་། ལྟ་འདིའི་བསྟེན་པ་མ་
 མཛོད་བྱ་བ་མེད་པ་ལྟ་བུའི་རེས་པ་དོན་གྱི་གསང་སྟགས་ཀྱི་རྣམ་འབྱོར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་
 ཞིང་། གང་ཉིད་ནི་བཀའ་པོད་ལྔ་སྟེ་དང་ལྟ་པར་འདུལ་མཛོད་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས། གླ་མ་
 འདིའི་བྱིན་ལས་ཁོ་བོ་ཡང་འདུལ་མཛོད་ལ་མཁྱིན་པ་ཅུང་ཟད་གཟེངས་སུ་བསྟོད་རྒྱ་ཡོད་པ་
 འདི་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བྱིན་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་དེད་རང་ཅུང་དུས་ནས་གསོ་སྦྱོང་གནང་མཁས་
 ཀྱི་ཤག་གི་དགེ་གནོད་«དགེ་བཤེས་བྱམས་པ་བཙོན་འབྱུངས་» ལགས་དང་། ལོ་རབས་བདུན་
 ཅུའི་དཀྱིལ་སྤྱད་ཅིང་ལ་«སྐབས་ཇེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་སྐུལ་རྩོད་ཇེ་འཆང་»ཆེན་པོ་ལས་
 ཆོགས་སྤུ་མ་དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་སྟོན་མཐོས་ཏེ་མིང་བྱབ་བསྟན་བསམ་བྱུབ་ཅེས་བསྟུལ།
 དེ་ནས་«ཡུལ་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་»གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱི་བྱུང་ནས་བསྟེན་
 ཇོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་དང་། གཞན་ཡང་རྩེའི་བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་པོའི་བཤད་ལུང་ཐེངས་ལྟ་
 ལམ་འབྲིང་པོ། ལམ་རིམ་ཅུང་དུ། རྩོད་པོའི་ལམ་སྟོན་བཅས་ཀྱི་བཤད་ལུང་། རྩེའི་ལེགས་
 བཤད་གསེར་ཐེང་གི་བཤད་ལུང་། རྩེའི་དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་བཤད་ལུང་། གླ་
 མ་མཆོད་པའི་བཤད་ལུང་། རྩེའི་སྤྱི་དོན་ཀུན་གསལ་གྱི་བཤད་ལུང་། རྩེའི་རྣ་རོ་ཆོས་དྲུག་
 གི་ཁྲིད་ཡིག་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ལྟན། རྩེའི་འབྲེལ་བ་བཞེས་སྟགས་སོགས་ཀྱི་བཤད་ལུང་། རྩེའི་
 ལམ་གཙའི་བཤད་ལུང་། སྦྱོང་འབྲུག་གི་བཤད་ལུང་ཐེངས་མང་། དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བའི་
 བཤད་ལུང་ཐེངས་འགའ། བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་། མདོ་སྟུང་པ། མདོན་རྟོགས་རྒྱུན་གསུམ་ཤན་
 སྤྱར་གྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཏེ་ཅང་དགོན་པའི་བཤད་ལུང་། སྟོན་རིམ་བར་ཐ་གསུམ་གྱི་བཤད་ལུང་།

སྐྱོད་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་བཤའ་ལུང་། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ལན་བྱལ་
གསང་བདེ་འཛིགས་གསུམ་གྱི་དབང་ཆེན་ཐེངས་མང་། གཞན་ཡང་། གྲུལ་མཆོག་ལྷ་པ་
ཆེན་པོའི་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་ཆོས་སྐོར་དང་། ཡང་། གྲུལ་དབང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་
འཇམ་དཔལ་མཆོན་བརྗོད་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་གི་བཤའ་ལུང་། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་
པའི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོའི་བཤའ་ལུང་། ཕྱི་ལོ་༡༠༡༩ལོར་ལམ་རིམ་ཁྲིད་ཆེན་བཙུག་གྱི་
ཕྱིད་དང་། དེའི་ལྷག་འཕྲོས་ནམས་རྗེས་ལོར་ཞུ་རྒྱུའི་སློན་འདུན་བཅས་སོ། །ད་དུང་ཡང་མདོ་
སྤྲུལ་གྱི་གསུང་རབ་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་གི་བཀའ་འདུན་ཞུས་ཀྱང་རེ་རེ་ནས་མི་བློན་ཞིང་
བཟང་བར་ཡང་མི་རུས་སོ། །མདོར་ན་ཁོ་བོ་སློན་མཆོས་ལ་ཅུང་ཟད་ཕྱོགས་པ་འདི་རྗེ་འདི་
པའི་བཀའ་འདུན་ཉག་གཅིག་གིས་ཡིན་ནོ། །༡་ལོང་ས་མཆོག་གི་ནམ་ཐར་རྒྱས་པ་ལོང་དུ་
༩ །༡་ལོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་བ་ཆེན་པོ་ལ་བཀའ་འདུན་རྗེས་བློན་ །
ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

པལ་ཆེར་ (༡༩༩༡) ལོ་མཇུག་ཙམ་ (ཡིན་ནམ་སྤྲུལ) ལ། སེ་ར་ཆོས་སྐར་གྱིས་
གཙུག་པོའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་ལ་སློབ་གཉེར་ལེགས་ཉེས་གཟིགས་
ཞིབ་སྒྲིལ་ཆེད་གཏད་གྱིས་ཆེབས་སྐུར་བཀའ་འདུན་བསྐྱངས་ཏེ། སེ་ར་ཉིན་བཅུ་གཉིས་ཙམ་
རིང་སྐུང་ལ་འཇམས་མེད་གྱིས་བྲུང་མངས་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཆོགས་པེབས་གྱིས་ཉིན་
ལྷུང་ཆོད་རྒྱགས་ལ་གསན་གཟིགས་ཉིན་འཁྲོངས་མཛད་ཅིང་། གྲུལ་དབང་མཆོག་གདན་
སའི་སློབ་གཉེར་དང་བཙུན་པ་བཅས་གྱིས་སྤྲུལ་འཕྲོགས་ཏེ། དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོས་
སངས་རྒྱས་གྱིས་བསྟན་པ་ཅུང་མཐར་ཡང་མི་ལོ་ལྷ་བཅུ་ལྔ་རིང་སྐོབ་དེ་པོ་བྱེད་ཆོག་པ་
འདུག་གསུངས་སྟེ། སྐབས་དེ་དུས་༡་གྲུལ་དབང་མཆོག་གིས་བཀའ་སློབ་གནང་ཆད་ལ་
བྲུང་མང་པོ་གཏོང་རྒྱ་ཡོད་ན་བྲུང་ས་ལ་ཐོངས་། བསྟེན་བཀའ་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་ན་བྲུང་ས་བྱོས་
ཞེས་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་པེབས་པའི་རྒྱུ་གྱིས། གདན་སའི་ཆེ་མཐོང་དང་མཆོན་སྤྲུལ་ཡང་
ལྷག་པར་རྒྱས་ཏེ་བསྟེན་བཀའ་ཞུ་མཁན་ཡང་མང་དུ་སོང་། དེ་དུས་དེད་རང་འཛིན་བྲུང་ས་
མ་ལ་སྤྱེབས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནས་བཟུང་༡་གྲུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་བོད་བཀའ་མེར་

གཟིགས་ཀྱིས་བྱམས་གཟིགས་དང་སྐྱེ་བསྐྱེད་ཆོད་མེད་མཛོད་དེ་སྐྱེ་གས་ཏུ་ལན་བཞི་
བཀའ་འགྲུགས་ཀྱིས་གཟིགས་ཆུང་མཇལ་ཁ་དང་གསོལ་རས་བྱ་ལོ་པ་བསྐྱེད།

གཞན་ཡང་ཉེ་སྔོན་གྱི་ལོ་ (༡༠༠༥) ལོར་ཨ་ཁྱེལ་དབང་མཆོག་ཁེན་ཏེ་ཁོང་ཁྱེར་
“ཁོ་རན་ཁོ”ཏུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་བཀའ་བློན་ཆེ་སྐྱབས་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་
སྤར་བྱད་སྐྱེན་སྤར་ཁུས་པར་བྲུགས་དགེས་མཉེས་ཆེན་པོས་སྤར་སྐྱེན་མཐུན་འགྲུར་ཨ་
སྐྱོར་གསུམ་སྤོང་གསོལ་རས་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཆོས་དང་ཟང་ཟེང་གི་བཀའ་བློན་ཀྱི་བྱང་པོ་
ནི་ཆེ་རབས་མང་པོར་ཡང་གཞལ་བར་དཀའ། །སྐབས་དེ་དུས་བཀའ་སློབ་སྤྱི་བོར་ཕེབས་
དོན་དུ། ཁོ་རན་ཁོ་སོགས་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རྣམས་དང་། ལྷ་རྩ་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་
གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་སོགས་བོད་ཀྱི་སློབ་བླ་ཆེན་མོ་རྣམས་སུ་དུས་དུས་སུ་སློབ་སྟོན་
བྱེད་པར་བསྐྱོད་ཐུབ་ཆེ་ཡག་པོ་ཡོད་ཚུལ་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཕེབས། གཞན་ཡང་ཉེ་དུས་ཁེ་
ན་ཏེ་ཁོང་ཁྱེར་མེད་ཁུ་མ་ཏུ་༡༠༠༩-༩-༡༩ཉིན་ཞོགས་པ་ཆུ་ཆོད་ཨ་ཁྱེལ་ལ་དེ་གའི་
ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛོད་འཆར་རྣམས་ལེགས་པར་བྱུང་ནས་ཆེབས་ཁ་བསྐྱེད་པ་ནི་བཀའ་བྲུགས་
བཅེ་བ་ཆེན་པོས་དེ་དང་གཟིམས་ཆུང་ཏུ་བཀའ་འགྲུགས་ཀྱིས་ས་གནས་བོད་མི་རྣམས་ལ་
ཆོས་ཀྱི་སློབ་ཁྱིད་དང་བཟོ་སྐྱེད་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་སྤྱི་བོར་ཕེབས་ཤིང་། དེ་གའི་ས་
གནས་བོད་མིའི་ཆོགས་གཙོ་དང་། ཉེ་ཕྱུ་ཡོག་དོན་གཙོད་སོགས་ལའང་དེ་དང་དོ་སྤྱོད་ཀྱིས་
དེའི་ཐོག་རོགས་དན་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་བསྐྱེད།

སློབ་གཉེར་ལ་འགྲུས་ཚུལ།

དེད་ཆོ་གསར་བུའི་སྐྱབས་འཁར་བརྩ་མ་བྱུང་གོང་སྐར་མ་བཅོ་ལྷེ་ཉེ་ཕྱེད་སྔོན་ནས་
ཆོས་བྱའི་ནང་ཆོད་སྤྱི་ཕྱིར་ཆེལ་ལེ་སྤྱོད་ཅིང་། དགེ་སློམ་ཀྱིས་འཁར་རྩ་སྔོན་མ་བརྩུངས་
ན་ཁ་གཉོང་བ་སོགས་བྱེད། དེར་སང་ནི་དེ་ལས་ལྷོག་སྤྱི་མཁར་རྩ་ཅུ་བརྩུང་སྤྱི་ན་དགེ་
སློམ་ལ་དམོད་མོ་འདེབས། དེ་དུས་བདུན་གཅིག་སྤེལ་པོ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཅིང་སྤྱི་ལྷན་གྱི་
སྤྱི་ལ་མི་དགོས། གཟུང་མིག་དམར་ཀྱི་ (འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་བདུན་རེར་ཉིན་གཉིས་

དགྲུང་མེད་ཡོད་ཀྱང་། ལྷ་བཙུན་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་གདན་ས་ཁག་ལ་དེར་སང་ཡང་ཉིན་
གཅིག་ལས་དགྲུང་མེད་མེད། དགྲུང་མེད་ཉིན་ཡང་མ་སྤྲུལ་དང་སྤངས་ཀྱིས་བསྐྱོའི་མཆོ་ལ་
ངང་མོ་འཇུག་པ་བཞིན་དུ་ཆོགས་དང་ཆོས་ལྷན་དགའ་བཞིན་སྤྱོད་བཞིན་དུ་འཇུག་པས། ད་ལྟ་
ཕྱི་མིག་ཅིག་བལྟ་དུས་སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་དགེ་སྤྱོད་དང་མཁན་པོ་ནི་སྤྱིག་ལམ་གཞོན་པའི་
ངལ་བ་ཆེར་མཛད་མི་དགོས་པ་སྤྱིད་པོ་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་དུས་ལྷ་ཆོགས་ཚུངས་པས་རྒྱང་
ཁང་དུ་ཐབ་རེས་ཀྱང་བདུན་པུག་གཅིག་ཉིལ་པོ་རྒྱུག་དགོས་ནའང་། དཔེ་ཆ་ལ་དོད་བྱིངས་
ཏ་ཅང་ཆེ་བས་དགོང་མོའི་ཆོས་ལྷན་ཆག་མེད་དུ་བསྐྱོད། དེད་ཆོགས་ར་བུའི་སྐབས་སྤང་
གོག་མེད་ན་ལྷ་བས་ཐེར་ག་འཐེན་ནས་འཐུང་ཆུ་ལེན་པར་བསྐྱོད་དགོས། དེ་ཡང་ལྷ་བ་
གཉིས་ཀྱིས་སྤང་གོག་གི་དོད་བྱས་ཏེ་མདུན་ནས་འཐེན། གཉིས་ཀྱིས་རྒྱབ་ནས་འཕུལ་ཏེ་ལྷ་
ཆེད་སྤྱད་ཀྱི་རུམ་ཐག་བཙོ་བྱ་ཡོད་པའི་ཕྱང་ག་ཤོངས་དེ་ནས་ལྷ་ཆེད་གི་རྒྱང་ཁང་ (ལྷ་ཆེད་
གི་རྒྱང་ཁང་ཉིང་པ་དེ་ད་ལྟའི་མེར་བྱས་འཕྲོད་བསྟེན་ཁང་གི་མདུན་དེར་ཡོད། ཉིང་པའི་བར་
ལོར་འདྲན་བྱེད་དགོས། དེད་ལ་ཡོན་ཏན་བག་ཅམ་མངོན་པ་འདྲི་ཁ་ལ་ཞེས་ཟས་ཐོས། ལུས་
ལ་གཟབ་མཆོར་སྤྲུལ། སྤྱོད་ས་སྤྱིད་པོ་ཞིག་ལ་བསྐྱད་ནས་བྱུང་བའོ། ལྷན་སྤྱེས་ཀྱི་ཤེས་
རབ་ཆེ་བས་མིན་ཀྱི། སྤོབ་གཉེར་ལ་བཙོན་པ་དང་སྤྱིང་སྤོབས་རྒྱུད་མར་བསྟེན་བས། སྤོན་ད་
ཀྱི་སྤྱི་སོགས་ཀྱིས་མནར་ཏེ་ཁ་ནས་ཁྲག་ལིང་ལན་མང་བསྐྱགས་ཀྱང་རི་མི་སྤྲུལ་པར་གཞན་
ཀྱི་སྤོས་འཇུག་པར་དགའ་བའི་དགའ་ཐུབ་དང་བཙོན་པ་བསྟེན་པའི་འབྲས་བུ་ལགས།
སྐབས་དེ་དུས་འཆོ་གོས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་དམན་པས། སྤྱི་ཐབ་ནས་དགེ་མཉན་ལ་བག་ལེབ་སྤྱ་
བག་ཅིག་དང་སྤྱོ་ཆོད་ཁྱོར་བ་གང་ཅམ་བསྐུལ་བ་དེ་ཡང་དགེ་མཉན་དགེ་སྤྱོད་གཉིས་ཀྱིས་
བགོས་ཏེ་ཟ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྐབས་རེར་ཞིང་ཁའི་དཀྱིལ་ནས་སྤྱོ་གོད་དེ་འདྲ་ཡང་བསྐྱགས་
ཏེ་ཟ་བར་བྱེད། གསར་བུའི་སྐབས་སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་སྐབས་དང་པོའི་
སྤྱི་དོན་རོལ་མཆོ་གོག་ལྟེབ་༡༩༥༥ཅམ་ཡོད་པ་དེ་ལས་ཉི་ཤུ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་སྤོར་
བཟུང་སྟེ་ལོ་མང་རིང་སྤྱོར་སྤྱང་ཆོད་མེད་བྱས་ཤིང་། བགོས་པ་ཆོའི་གསུང་རྒྱུན་ལ་དེ་སྤོ་
འཛིན་བྱས་ན་གཞུང་ཕྱགས་ལ་གོ་བ་ཆེན་པོ་ཆགས་འོང་ཞེས་གསུང་སྟོལ་ཡོད། ཆོས་

བཟང་དུས་བཟང་སྐབས་སྐྱོར་སྐྱོང་མཆོན་འཁྲུངས་བགྲངས་ལས་འདས་པ་བྱས་ཤིང་། འགའ་
 རེས་ཁྱིམ་སྐྱུག་རུས་དེ་འབྲུག་པའི་ཡོང་དུ་ཟེར་མཁན་ཡང་བྱུང་། མཆོན་མོ་དཔེ་ཆ་
 སྐྱོར་དུས་ཁོ་ཐོའི་སྐྱོད་སྐྱོད་དེར་སང་ཐོད་ཁྱིམ་གྱི་སྐྱུགས་གསོ་ཁང་ཡོད་ས་དེའི་བར་གསལ་
 ཐོ་ཐོས་ཀྱི་འདུག་ཅེས་སེ་རར་ཡུན་རིང་སྟོང་སྟོང་བའི་དེད་ཆོའི་གྲགས་པོ་བྱི་རྒྱལ་བ་ David
 རེ་མེ་གྱི་ཟེར་བར་བཤད་བྱུང་། བྱིས་སུ་བསམ་ཆེ་ཟས་བཅུད་མེད་པའི་འབྲས་དང་ལྷ་ལི་
 བཟོས་ཅམ་ནས་ཉིན་རེར་ཆུ་ཆོད་བཅོ་ལྔ་བཅུ་དུག་སྟོབ་གཉེར་བྱེད་ཐུབ་པ་འདི་ཆོས་སམས་
 ལྷ་དང་ལྷ་མའི་བྱིན་རྒྱལ་ཡིན་ལས་གཞན་དཀའ་མོ་ཡིན་ཆོད་རེད་སྟེ། གང་ལྟར་གསར་
 བྱའི་སྐབས་དཔེ་ཆ་བལྟས་ནས་ཤི་ཡང་མི་འགྲོད་སྟེ། བའི་སེམས་འཁྱགས་དང་ཆོད་སེམས་
 ཆེས་བརྟན་པ་ཞིག་ཡོད་དོ། ། འདི་ན་གྲུ་ལྷ་རམས་ལ་སྟེ་བས་
 ཤིང་དགོ་སྐྱུག་བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱལ་བར་ཡོད་རུང་ཆེ་སྟོབ་དང་སྟེ་རྒྱ་མི་བྱེད་པར་གསར་བུ་
 བ་རྒྱམས་དང་གཅིག་མཆོངས་སུ་སྤངས་ལས་དུ་དཔེ་ཆ་སྐྱོར་སྐྱོང་བྱས་ཤིང་། འདུལ་སྟོམ་ནི་
 སེ་ར་བྱེས་པའི་ཟ་ཁང་རྒྱུང་པའི་སྟོ་འཆོར་འོག་མཆོན་མོ་ཆུ་དང་ཆར་པའི་དཀྱིལ་ལ་སྟོ་
 འཛིན་བྱས། ཆོགས་དང་ཆོས་གྲུ་ཆུལ་བཞིན་དུ་འགྲིམས་ཤིང་འཛིན་སྐྱོར་སྐྱོང་ཆུལ་བཞིན་
 བྱས་པའི་དགོ་ཅ་འདི་གཅིག་བྱས་ཀྱང་ཆོགས་རྒྱལ་པོ་ཆེ་རྟོགས་པའི་གདེང་རྟོད་ཡོད།
 མདོར་ན་རྒྱལ་བསྟན་ཉག་ཐུར་གྱི་ལྷ་དུས་སུ་བཀའ་ཤིན་ཅན་གྱི་མི་རབས་གོང་མ་ལ་
 དེད་ཆོ་མི་རབས་རྗེས་མས་འཕྲོ་ལེགས་པར་མཐུད་ཐུབ་པ་བྱུང་ནས། སངས་རྒྱལ་གྱི་
 བསྟན་པའི་མེ་རྩོམ་དཔེ་ཆ་སོས་ཤིང་། གཞི་རྟོན་ལེགས་པར་ཚུགས་པའི་སྟོན་ནས་ད་ལྟ་སེར་
 བྱེས་མཁས་སྟན་གྲུ་ཆང་ཞེས་སྟན་པའི་གྲགས་པ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་
 བྱུང་བ་ལགས་སོ། ། བྱི་ལོ་(༡༩༥༣) ལོར་གྲུ་ཆང་བྱེས་སྟོང་གཉིས་ལ་དགོ་འདུན་ཞལ་
 བྱངས་སུ་མ་བརྒྱ་ལྔ་ (༣༥༠) བཅུ་ལྷག་ཅམ་ལས་མེད་ནའང་། བྱི་ལོ་ (༡༩༩༣) ལོར་དེད་
 རང་དགོ་བཤེས་གཏོང་སྟོ་གཏོང་སྐབས་སེར་བྱེས་གྲུ་ཆང་གཅིག་བྱར་ཡང་དགོ་འདུན་ཞལ་
 བྱངས་སུ་མ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ (༣༥༠༠) བརྒྱལ་བར་བཞུགས་སོ། །

དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་སྟོད་བྲ་ཆང་དུ་སྦྱིག་ཞུགས་བྱས་ཚུལ།

ཡུལ་གྱི་འཕྲོ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༣ལོར་ལྷ་རམས་ཀྱི་བྲ་སྟོར་དམ་བཅའ་
ལེགས་པར་བྱུང་ཤིང་། འབྲས་མོ་ལྗེ་དང་གྱི་ཕྱོད་ཁྱེད་སྐུང་ཏོག་ཏུ་འགྲོ་བའི་སྐྱབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་གི་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གྱུ་བ་མཆོམས་སུ་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་
སྟོད་བྲ་ཆང་གི་བྲ་དམངས་ལྷན་དུ་བསྐྱབ་འཛིན་སྐྱེད་དུ་འབྱོར་ཞིང་། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཕྱི་ལོ་
༡༩༩༣ལོ་༩ཆེས་མཉམ་ཉིན་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་སྟོད་བྲ་ཆང་དུ་སྦྱི་འབྲེ་ལྟར་གདིང་རྒྱལ་སྦྱིག་
ཞུགས་བྱས་ཏེ། (དོགས་གཙོ་དུ། ཁྱེད་ཀྱིས་ལྷ་ཆེས་སོགས་གསལ་པོ་འདི་འདྲི་ལྟར་དཔལ་
སམ་ཞེན། དེ་ནི་༡༩༩༣ལོའི་ཁོ་མོའི་ལོ་ཐོ་རྒྱུད་པ་ཞིག་དགེ་བླུག་ཆོས་ཉར་ཆགས་བྱས་
འདུག་པ་སྤྱི་ལོར་མེ་རུ་བསྐྱོད་ལག་སོན་བྱུང་བས་དེའི་ནང་ཐེན་བྲིས་གལ་ཆེན་མང་པོ་
འདུག་པ་དེ་དག་ལས་སྤངས་) ༡༩༩༣ལོ་༩ཆེས་མཉམ་ཉིན་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་སྟོད་བྲ་ཆང་དུ་
བར་སྐྱབས་སུ་ཉམས་ཆགས་པོར་འདི་མཆོན་ཉིད་ཚོད་བྲ་སྐྱེད་གསལ་ཉིན་འབྲེལ་མཛད་སྟོ་
མདོར་བསྐྱས་ཤིག་མཛད་དེ་དགེ་བ་ཤེས་ནས་པར་མཛལ་དར་ཕུལ་ཏེ་བསྐྱས་བྲ་སྟོབ་ཁྱིད་
འགོ་ཚུགས། དེ་ནས་ལྷ་༥ཆེས་༡༦འབྲེལ་བ་བཞེས་ཞུགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་དབུ་ཚུགས་པ་ནས་
བཟུང་གསང་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཐོས་བསམ་བྱ་འགོ་བཙུགས། ལྷག་པར་འར་བ་ཆོས་རྩེ་
ལྷོ་བཟང་ཉི་མའི་སྐྱེ་མཁའ་ནས་ཆོས་བར་ལ་གསང་སྟགས་ཀྱི་དཔེ་ཁྱིད་དང་གསུང་ཆོས་
ཞུས། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༣ལོ་༥ཆེས་མཉམ་ཉིན་ལྷ་ཆོས་ཐོག་གི་འདིང་རྒྱལ་སྐྱབས་ཁ་གཏད་དག་
བཤེས་ལང་རྒྱུའི་སྐུལ་བཟང་ཡང་ཐོབ། ཁ་གཏད་དག་བཤེས་ཞེས་པ་ལྷ་མ་དབུ་མཛད་དང་
ཁ་སྟོད་དུ་བཞུགས་པས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས། མཁན་པོ་དང་ལྷ་མ་དབུ་མཛད་ཆོགས་མེབས་
མཛད་ན་གསོ་སྦྱོར་གི་མདོ་འདོན་པ་(༡༩༩༣ལོ་༩ཆེས་མཉམ་ཉིན་ལྷ་མ་གསོ་སྦྱོར་གི་མདོ་སྟོ་འཛིན་
འགོ་བཙུགས་)དང་། སྦྱིན་སྟེག་དང་། གཏོར་རྒྱལ་སོགས་སྟོབ་དཔོན་གྱི་བྱེད་སྟོ་མཐའ་དག་
ཁ་གཏད་དག་བཤེས་ནས་གནང་དགོས། དེ་ནི་བྲ་སར་ཡོད་དུས་དཔེ་ཆ་མ་གཏོགས་ཆོག་
ཕྱག་ལེན་ལ་མི་མོས་ཤིང་དོ་སྤང་ཡང་མ་བྱས་པས། རྩིས་དགོས་སྤངས་དང་ཆུ་གཉིས་ཉར་
སྟོད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་ཀྱང་། གཞིན་སྐྱེད་སྤངས་ཏེ་ལྷ་བ་དུག་ནང་ཆོག་ཕྱག་ལེན་

སོགས་བག་ཆ་མི་དགོས་པར་ཀུན་དང་འདྲ་མཉམ་དུ་བྱེད་རྒྱས་པར་གྱུར། དེ་ནས་བྱ་སར་
མར་སླེབས་དུས་སྔོན་ཆད་དེ་ཆོར་ཁུལ་དགོད་བྱེད་མཁལ་དེ་ཆོས་གཞན་དག་ལྟ་ཞིག་རྟོག་
བྱེད་ལེན་སྐྱབས་ཅན་ལའང་གད་མོ་འཆོར་བྱེད་པའང་བྱུང་། ཁ་གཏད་དགེ་བཤེས་
བཞེད་རྒྱུ་འདི་གོ་སྐྱབས་ཐོབ་ན་ཆོག་ལུག་ལེན་སོགས་ལ་ཏུ་ཅད་གི་པན་སོགས་དང་དགེ་ཆེན་
ཡོད། ཐེག་ཅ་དང་སྒོས་བསྐྱངས། སྤྱིན་སྲེག་དང་ཐབ་ཐེག་སོགས་ཀྱི་སྒྲོར་མཐའ་དག་པར་
དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་སྔོན་བྱ་ཆད་གི་མཆོད་གཡོག་བཤེས་པ་ཀན་བསམ་གཏན་མཐར་ཕྱིན་
ལགས་སྐྱེ་མདུན་ནས་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༣་ལྷ་ཆེས་ཀྱན་ལགོ་བཅུགས་ཏེ་བར་གསེང་ཡོད་ཆད་
ལ་སྐྱབས་ཤིང་། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་བདག་བསྐྱེད། མདུན་བསྐྱེད།
བུས་བསྐྱེད། སྤྱིན་སྲེག་དང་བཅས་པའི་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་ལུག་རྒྱ་སོགས་དཔལ་ལྷན་
རྒྱུད་སྔོན་བྱ་ཆད་གི་ལུག་བཞེས་སྐྱར་གསལ་བར་བཀོད་པ་རྒྱ་བའི་འོད་སྐྱར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐེན་
བྲིས་ངོས་ཤོག། (༦༥) ཅན་ཞིག་གུང་བཏབ། དེ་བ་རྒྱུད་འདི་ར་དང་ར་འདྲ་བའི་དགེ་བཤེས་ཀྱི་
རིགས་ལ་འོང་འཁྲིད་ལྟ་བུར་པན་སོགས་རྒྱ་མི་རྒྱུད་བ་ཞིག་ཡོད་རྒྱུ་འདི་འདུན་ཡོད་དོ།

མེར་བྱེས་མཁས་སྤན་བྱ་ཆད་གི་སློབ་གཉེར་དགེ་ཀན་དུ་

བརྟོག་ཞུག་བྱུང་སྟོན།

རྒྱུད་སྔོན་ཀྱི་ཆོས་སོག་ཟེན་ནས་སེ་རར་བྱིར་འབྱོར་མཆོམས་སུ་བྱ་ཆད་མང་ཆོགས་
ནས་འོས་འདེམས་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་དགེ་ཀན་དུ་བརྟོག་ཞུག་གནང་བ་ལྟར་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་མ་
བསྐྱོད་བར་དུར་ཐག་བྱས་ཁུལ་ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་དུ་བསྐྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན།

ཕྱི་ལོ་ (༡༩༩༥) འོར་བླ་མ་བཟོད་པ་རིན་པོ་ཆེ་སེ་རར་ཕེབས་ཞོར་ཞིག་ལ་གཟིམས་

འག་ཏུ་ཆེད་འཕོད་ཀྱིས་སྤྱི་རྒྱལ་དུ་འགྲོ་སྒྲོ་ཡོད་མེད་བཀའ་བཅད་གནང་ནས་ཐེ་མེན་དུ་
 བསྐྱོད་སྐབན་སྐབས་བརྟག་ལེགས་པོ་བབས་ཚུལ་གསུངས་བྱུང་། དེ་ཡང་བོད་གཞུང་ཆོས་
 དོན་ལྷན་ཁང་དང་བཀའ་བསྐྱུར་དགོངས་ཁྲོལ་འོག་ཚུལ་མཐུན་གྱིས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་
 གསལ་བཤད་གནང་བྱུང་ཡང་། སྐབས་དེར་ཐེ་བོད་གཉིས་དབར་སྤྱི་དོན་གྱི་རྒྱུག་སྐྱོང་ཡོད་
 སྤྱིས་ཡིན་སྐབས་ཕྱིན་ན་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་རྒྱབ་གཏད་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་ཆེ་འདི་ལ་བསྐྱུར་དུ་
 མེད་པའི་སྤྱུག་གཞོང་ཞིག་ཀྱང་འོང་བར་འདུག་སྟེ་མ་ཉེ། གང་ལྟར་འགྲོ་རྒྱུའི་འདུན་པ་མ་བྱུང་
 བས་དགོངས་པ་ཞུས། དང་པོ་ཞུས་ན་དེ་དུས་བོད་པའི་སྤྱི་མ་དང་ཆོས་པ་ཚོག་པོ་དེ་ཆོ་ཤོག་
 ཆག་དམར་པོ་དེའི་རྒྱབ་ལ་ཐེ་མཐན་ལ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རྟེན་ནས་འདུག་པའི་སྐབས་མེད། འགའ་
 འགས་ཀྱིས་སྤྱི་མ་བཟོད་པ་ལ་ཐེ་མཐན་ལ་གཏོང་རྟོགས་ཞེས་ཞུ་འཕེན་བྱེད་མཁན་ཡང་བྱུང་
 འདུག་ཀྱང་། རིན་པོ་ཆེས་བཏང་མི་འདུག་ དེ་ནས་ལོ་གསུམ་རིང་བཟོད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོས་
 ཆོགས་གལ་ཆེ་ཤོས་གཉིས་དང་གཞན་གཅིག་བཅས་ཆོས་ཆོགས་གསུམ་གྱི་ཆོས་དགེར་
 ཨ་རིར་བཏང་གནང་བྱུང་། སྤྱི་རྒྱལ་དུ་བསྐྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཁོན་གཙོ་བོ་ནི་སྒྲིམ་སྒྲིལ་ཁང་
 ཚན་གྱི་ལྷ་རྒྱུན་རྣམས་ལ་སྤོང་འག་དང་འདུ་ཁང་དང་དེ་རྒྱག་སའི་ས་ཆ་བཅས་ལ་ཉིན་སྐོར་
 ལྷ་འདུམ་ལྷག་གི་བུ་ལོན་ཆགས་པ་དེ་འཇལ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེའི་སེམས་ཁུལ་གྱིས་ལོ་
 བཞིའི་རིང་ཉིན་མོ་ཟས་དང་མཚན་མོ་གཉིད་ཀྱང་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་། རང་གིས་ཀྱང་ཐབས་
 ཤེས་ཡོད་དགྲ་རྩལ་སྤྱུག་བྱས་ཤིང་། མཐར་སྤྱི་མ་བཟོད་པ་རིན་པོ་ཆེས་སྐབས་བཅེ་ཆེན་
 པོས་སྤྱི་སྤྱི་བསྐྱོངས་ཨ་སྐོར་བརྒྱད་སྟོང་གསེལ་རས་བསྐྱུལ་བྱུང་བ་དེས་བྱུན་ཆགས་རྣམས་
 གཙང་འཇལ་གྱིས་སེམས་སྟོང་སྤང་བར་བདེ་བར་གཉིད་ལོག་རྒྱུ་བྱུང་། དེ་ནི་བཟོད་པ་
 རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་རྒྱུ་ཉག་གཅིག་ཡིན་པས་ཁོང་ལ་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་སྐབས་ཐེ་མེན་ཞུ་
 ཡིན། མདོར་ན་སྒྲིམ་སྒྲིལ་ཁང་ཚན་འདི་ཉིད་གང་སྤྱིའི་ཐད་ནས་ཆོགས་སུ་ཚུད་པ་ཞིག་བྱས་
 ཤིང་། ལོ་ལྷན་དེའི་རིང་ནུས་པ་ཡོད་དགྲ་ཁང་ཚན་སྤྱི་ཐོག་ལ་བཏང་བ་ལས་སྐོར་གྱི་ཁང་པ་
 རྒྱག་རྒྱུ་དང་དཔུལ་གསོག་སྤྱི་བྱེད་རྒྱ་ལྷ་ཞོག་རང་འགའ་ལ་འགྱུར་བ་སྤྱི་གཅིག་ཀྱང་གཏོང་
 རྒྱུའི་ཆོལ་བ་བྱས་མེད་དོ། །

མི་ལོ་སྐུམ་ཅུ་ལྷག་རིང་གཞན་ལ་སློབ་ཁྲིད་བྱས་ཤིང་། དེ་ཡང་གདན་སར་རང་ཉིད་
 སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་དང་ལྷན་དུ་དགེ་སྤྱུག་བརྒྱ་ལྷོད་ཞིག་ལ་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ལར་(རིང་རང་ཕྱི་
 རྒྱལ་དུ་མ་བསྐྱོད་ཀྱི་བར་)ལོ་བཅུ་བཞིར་དཔེ་ཆ་སློབ་ཁྲིད་བྱས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཉིན་དུག་གི་
 རིང་ཉིན་ལྷན་ལྷ་འོ་ཚུ་ཆོད་བརྒྱད་པ་ཙམ་ནས་ཕྱི་འོ་ཚུ་ཆོད་ལྷ་པའི་བར་གཞུང་ཆེན་མིའི་
 སློབ་ཁྲིད་དང་། རེས་གཟའ་མིག་དམར་གྱི་དགྲའ་སེང་ཉིན་ཡང་ཞོགས་པ་སྐུམ་རྟགས་སློབ་
 ཁྲིད་བྱས་སོ། དེ་ལྷན་ལོ་མང་སློབ་ཁྲིད་བྱས་པའི་བྱུང་འབྲས་སུ་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་ཐོན་
 པའི་དགེ་སྤྱུག་གྲང་མང་དག་ཅིག་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ལོ་ནས་ཨ་རིར་ཆོས་ཆོག་ས་
 གསུམ་དང་དེ་བཞིན་ཨ་རིའི་ནང་སློབ་ལྷ་ཁག་དང་ཆོས་ཆོག་ས་མང་པོར་སློབ་ཁྲིད་བྱས་
 ཤིང་། དེ་ནས་ཕྱི་ལོ་༢༠༠༥ལོར་ཁེ་ཁ་ཏེ་ཁོར་ཁྲིར་ཆེན་པོ་གོ་རན་གོར་དཔལ་དུས་ཀྱི་
 འཁོར་ལའི་དབང་ཆེན་བཀའ་དྲིན་ཆེ་སྐབས་དང་། དེའི་རྗེས་༢༠༠༩ལོར་ལྷ་རྒྱལ་དབང་
 མཆོག་གིས་སྤྱར་ཡང་རེད་ཉིད་གཟིམས་ཤག་ཏུ་ཆེད་འགྲུག་ས་ཀྱིས་ས་གནས་པོད་མི་ཆོར་
 བྱང་ཆོས་སློབ་ཁྲིད་བྱ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དང་། འིའུ་ཡོག་དོན་གཅོད་སོགས་ལ་འདར་དེ་ལ་
 རོགས་དན་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ནན་ལྷིར་ཐེབས་ཏེ་ས་གནས་པོད་མིའི་ཆོས་དགེར་ཐད་
 བཀོད་གནང་དོན་བཞིན། ཕྱི་ལོ་༢༠༡༠ལོ་ཆེས་ཕན་ད་བར་ལོ་ངོ་གསུམ་ལྷག་ཙམ་རིང་གོ་
 རན་གོའི་ས་གནས་པོད་མི་རྣམས་ལ་འདར་ཀུས་ཅེ་ཡོད་ཀྱིས་སློབ་ཀྱི་མང་གཞི་དབྱུགས་
 འབྱུང་རུ་བ་ནས་བཟུང་སྟེ། ལམ་རིམ་གྱི་སྤྱིས་ཆུང་འབྲིང་ནས་སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོའི་བར་གྱི་
 གཞུང་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ཆོག་དོན་གཉིས་ཀའི་དགོངས་དོན་ངོ་ལེགས་པར་སྤྱད་ཐོག་བཤད་
 ཆོས་ཙམ་དུ་མ་སོང་བར་སྐུབ་པ་ཉམས་ལེན་ལ་སྤར་ཏེ་གཞུང་ཆེན་རྣམས་སློབ་ཁྲིད་བྱས་ཏེ་
 རང་གཞན་གཉིས་ཀ་འཆི་ཆོ་འགྲོད་མི་དགོས་པ་ཞིག་དང་འཆི་དུས་འཆི་ཤིས་པ་ཞིག་བྱས་
 དང་བྱ་ཁུལ་ལགས་སོ། །གཞོན་སྤྱིས་ལོ་ན་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་ནས་རྒན་པོ་ལོ་ན་བདུན་ཅུ་ལྷག་
 ཙམ་ལོན་པ་ཆུན་གྱིས། སྤྱིས་བྱ་ཆུང་འབྲིང་ལྷ་ཅེ་སྤྱིས། མཐོ་ས་ནས་རྒྱ་འབྲས་མན་དག་
 བདུན་དང་། བདག་གཞན་མཉམ་བཟུ། གཏོང་ལེན། སློན་སེམས་དམ་བཅའ་ཅན་གཟུང་བ།

བྱང་སྒྲིམ་ལེན་ཚུལ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཅ་ལྟ་བུ་བཙུང་། ཉེས་བྱས་ཞེ་དྲུག་སོགས་ལའང་གོ་
 ཟུང་གཉིས་ཀ་མི་དམན་པ་ཞིག་བྱང་འདུག་ཅེས་སྒྲིམ་གྱི་སྒྲིམ་པར་འདུག་གོ། མདོར་ན་
 རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སེ་ར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱིང་དུ་དགོ་འདུན་པ་བཟེས་གཞོན་ཡོངས་ནས་
 བྱར་བ་བྱུབ་འདེགས་ཀྱིས་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་སྒྲར་ཡང་
 ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དེ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་ལེགས་པར་སོས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་
 འར་བ་ལྟར་གྱུར་པ་ལའང་ཁོ་པོ་ཅག་གིས་བྱས་ཐེས་མི་དམན་པ་ཞིག་བཞག་ཡོད་པར་
 སེམས་ཤིང་། ད་ལྟའི་ཆར་ཧྲ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་ལྟར་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་
 ཆེ་བྱིས་པ་མི་ནག་པའི་བགོ་སྐལ་དུ་དར་སྤེལ་བྱས་དང་བྱ་སྤྱས་ཀྱིས། མདོར་ན་འཆད་ཅོད་
 ཅོམ་གསུམ་གྱི་སྒྲོན་པ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་འངས་མགོན་ལྷ་མ་ཅོང་ཁ་པ་
 ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་ལ་ཞབས་འདེགས་དང་ལག་རྩེས་མི་ཆུང་བ་ཞིག་བཞག་ཡོད་སྟེ་སྟེ་དུ་རྒྱུ་
 མོ། །

ཅོད་པའི་སྒྲོན་པ་བསྟན་པ་བྱ་བ་བྱས་ཚུལ།

ཐེམ་སྐས་རིམ་འདྲེགས་ཀྱིས་རིགས་ཆེ་ཆུང་གི་ཆོགས་ལངས་ (སེ་ར་བའི་རིགས་ཆེ་
 ཆུང་གི་ཆོགས་ལངས་ཀྱི་བགོ་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱོད་ལོ་ནས་རྒྱུན་ཏུ་གསལ་གསལ་གཏོང་སྟངས་
 དང་མི་འདྲ་བར་ཏུ་ཅང་གི་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་ཞིག་ཡོད། འདི་སེ་ར་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན།
 དང་། ལྷག་པར་རིགས་ཆེན་ཆོགས་ལངས་ཨང་གཉིས་པའི་གཟེངས་གནས་ཐོབ། སེར་བྱས་
 གྲ་ཆང་དུ་དགོ་བཤེས་གཏོང་སྟེ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ནི་རིགས་ཆེན་ཆོགས་ལངས་ཀྱི་ཨང་ཐོབ་གོ་
 རིམ་ལྟར་ཡིན་པས་གལ་འགངས་ཆེན་པོར་བརྟེན། གྲ་ཆང་སྤྱད་ལ་དགོ་བཤེས་ཀྱི་གཏོང་
 གྲ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ཡང་རིགས་ཆུང་ཆོགས་ལངས་ཀྱི་ཨང་རིམ་ལྟར་འགྲོ་བ་རེད། གཞན་
 ཡང་དགོ་ལྷན་ལུགས་པ་བཟང་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ཆེན་པོའི་བཀའ་རམས་ལོ་རིམ་
 གཉིས་དང་། སློབ་དཔོན་ལོ་རིམ་གཉིས་ཀའི་རྒྱགས་སྤྱོད་ཡང་ཨང་སྟེ་དང་པོའི་གསལ་ལ་སྟག་
 ཏུ་ཡོད། ཕྱི་ལོ་(༡༩༩༩)ལོར་ཧྲ་གོང་ས་ཧྲ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་

ཀོ་ལེ་ལྷལ་གཞིས་ཆགས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་ཏེ། རྫོགས་ཆེན་དགོན་པར་ཨ་ཁྱལ་
 མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་དག་སྤྱང་གི་ཆོས་སྒྲོལ་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་གྱི་གསུང་ཆོས་བཀའ་བློན་ཆེ་
 སྐབས། མགོན་པོ་གང་ཉིད་ནས་བཀའ་སྒྲོབ་སྐྱེད་དོན། ཉེ་དུས་སུ་བྱི་རྒྱལ་བ་མང་པོ་ཞིག་
 ནས་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱ་ཆད་མ་ཡོངས་ཤིང་མིང་དོན་མི་མཆུངས་པའི་སྒྲ་མ་དགེ་བཤེས་མང་པོ་
 ཞིག་བྱི་རྒྱལ་དུ་སྐྱེའོ་ཞེས་གྱི་འདུག་ཅེས་སྒྲོན་བརྗོད་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད་པར་བརྟེན། ད་ནས་
 བཟུང་ཆོས་རྗེ་ནས་གསུམ་དང་གདན་གསུམ་གྱི་མཁན་ལས་ནས་པ་ནས་དགེ་བཤེས་འོས་
 མི་འོས་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་ལེགས་པར་བྱེན་སྤྱོད་རྒྱལ་སྤྱོད་ཅན་དམ་དོག་ཆེ་བ་
 ཞིག་སྤངས་ཏེ། དགེ་བཤེས་སྒྲོབ་གཉེད་བཟང་གསུམ་གྱོ་འཕེད་མིང་དོན་མཆུངས་པ་ཤིག་སྤྱོད་
 འདེམས་སྤྱོད་དགོས་པའི་བཀའ་སྒྲོབ་ཆ་ནན་ལེབས་པར་བརྟེན། དེའི་བྱི་ལོ་ (ཁོ་པོ་དགེ་
 བཤེས་གཏོང་སྐབས་) ཨ་ཁྱལ་དབང་མཆོག་གི་བཀའ་ལུང་བཞིན་རྒྱ་གར་དུ་བྱེས་སུ་འབྱོར་
 ནས་སྔོན་བྱུང་མ་སྔོང་བའི་ལྷ་རམས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཅན་དམ་ཆགས་ཆེ་ལ་རྒྱ་བཟུང་ཆེ་བ་
 ཞིག་འདམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་དགའ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ཡེ་ཤེས་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་
 ཞལ་སྤྱོད་ནས་དང་། ཤར་བྱུང་གི་ཆོས་རྗེ་(བྱུང་ཆེ་ཆོས་རྗེ་སྐོབ་བཟང་ཉི་མ་དང་། ཤར་ཆེ་ཆོས་
 རྗེ་སྐོབ་བཟང་ཉི་མ་) རྣམ་གཉིས། བྱ་ཆད་དུག་གི་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་བཅས་གདན་འདྲེམས་
 པའི་དབུས་སུ་ཉིན་ཉི་ལ་པོ་བཅུ་གཉིས་རིང་ཆོད་རྒྱལ་སྤྱོད་དམ་དོག་ཅན་
 ཅང་ཆོས་པས་ཆོད་རྒྱལ་སྤྱོད་ལུང་མཁན་གྱི་དགེ་བཤེས་ཉི་ཤུ་ལས་དཔེ་ཆ་དུག་གསུམ་འགའ་
 རེ་དང་བཅས་མི་བརྒྱ་དུ་རྒྱལ་སྤྱོད་པས་ཁོང་ནས་པ་ལྷ་རམས་པ་གཏོང་རྒྱ་བཤེས་
 དགོས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་མེ་ར་བྱེས་པ་གྲུ་ཆད་ནས་དེད་ཀྱི་དགེ་བཤེས་ཆོས་གྲོགས་མོན་པ་
 ཆན་སྐོབ་བཟང་ཆོས་དར་ལགས་དང་དེད་གཉིས་ཆོད་རྒྱལ་སྤྱོད་འཕེའམ་ལས་སྔོང་གིས།
 བྱི་ལོ་ (༡༩༤༣) འོར་ལོ་རྗེ་ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག་སྐོབ་གཉེད་བྱིས་རྗེས་གདན་ས་ཆེན་པོ་མེ་
 འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་ཁྲི་ཐུག་བཀའ་བའི་དབུས་སུ་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་
 འདྲེན་རྒྱུ་འདྲེས་བཟང་ཐོབ། དེ་སྤྱི་ལོ་འདྲིན་གྱི་འཕོས་རིམ་བཞིན་དགེ་བཤེས་གཏོང་འགྲོ་བ་
 མ་གཏོགས་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་འཕྲོད་པ་འཕྲོད་ཀྱི་ཐ་སྐྱོད་མེད་

ཅིང་། དེད་ཆོ་ནི་ཐེངས་དང་པོར་སོང་ག་ཤིས་རྒྱལ་ས་སྤྱོད་དམ་དོག་ཏུ་ཅང་ཆེས་པས་གདན་གསུམ་གྱི་བྲུ་ཆང་ཐམས་ཅད་ནས་མ་མཐར་ཡང་རྒྱལ་ས་མ་འཕྲོད་པ་རེ་རེ་ལས་མི་ཉུང་བ་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་གྲེས་པ་བྲུ་ཆང་ནས་དགེ་བཤེས་དེད་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ས་ལེགས་པར་འཕྲོད་དེ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༣ལོར་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་པ་གསུམ་དང་བྲུ་ཆང་དུག་ལས་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་ས་འཕྲོད་པ་ནི་སེར་གྲེས་མཁས་སྟན་བྲུ་ཆང་ཁོན་ཡིན་ནོ། །

ཅོད་རྒྱལ་ས་ཉིན་དང་པོའི་ཉིན་ཤར་བྱང་གི་ཆོས་རྗེ་རྣམས་གཉིས་ནས་ལྷ་རམས་གཏོང་རྒྱུའི་གདེང་སློབས་ཡོད་དེས་ཤིས་པ་མ་གཏོགས་རང་གཞན་ངལ་ཁིང་སྤྱངས་པའི་རྒྱ་ཙམ་ལས་གོ་འཕེར་མ་བྱུང་ཆེ་མཐུ་བ་མོ་ཐད་འཐུགས་ཀྱིས་ཕྱིར་དབྱེད་གནང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་སློབ་ཆོ་ནན་པེབས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འགའ་རེ་ནི་རྒྱལ་ས་སྤྱོད་མ་བྱས་གོང་ནས་དགོངས་པ་རང་ཞུས་བྱེད་མཁན་ཡང་བྱུང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་རྣམས་སྤྱི་ཉིད་ཆོ་ལ་གནང་པའི་དམ་དོག་གི་རྒྱ་དེ་ལྡོད་དུ་སོང་འདུག གང་ལྟར་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་ས་སྤྱོད་དེ་ཁྱོད་བསྐྱེམས་ལོ་གསུམ་ཙམ་ལས་རྒྱུན་འཁྲོངས་གནང་ཐུབ་མི་འདུག དེར་སང་ནི་དགེ་ལུགས་རྒྱལ་ས་སྤྱོད་ལམ་ནས་ལྷ་རམས་འོས་མིན་གྱི་དབྱེ་མཆམས་འབྱེད་ཀྱི་ཡོད་འདུག་གོ།

༢་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་སྤྱན་སྦྲར་དཀར་སྤྱོད་ཆོགས་ལངས་

ལན་གཉིས་ལངས་པའི་སྐོར།

རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་གདན་གསུམ་རེ་མོས་ཀྱིས་བཞུགས་སྐར་རྣམས་པའི་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལོ་གསར་ཆེས་གཉིས་ཉིན་༢་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་སྤྱན་སྦྲར་དཀར་སྤྱོད་ཆོགས་ལངས་བཞེངས་སློལ་དེ་དུས་ནས་གྱི་ཆེ་བྱུང་བ་དང་རྒྱ་རྒྱུན་ག་འདྲ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། སྤྱིར་ན་དེ་འདྲའི་སློལ་སྦྲར་བོད་ནས་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་གར་དུ་དེའི་སློལ་སྦྲར་གསོ་རྗེ་ལྟར་བྱུང་བའི་ཆུལ་ནི། ཕྱི་ལོ་༡༩༤༤ལོར་དེད་ཀྱི་

དཀར་སྒྲིམ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་དེ་པོ་ལྟ་བུ་ལེགས་པ་ཤད་སྒྲིམ་ངམ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོད་གི་
 མཁའ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་སྒྲིམ་ཆོད་ཆེན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་སྒྲིམ་བྱུང་དུ་འགོད་ས་མཆོག་གིས་ཁོ་
 བོད་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་གི་བཀའ་ལེགས་སོང་ཞེས་གསུངས་བྱུང་བར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་
 གི་གྲུ་གྲུ་བྱེད་པར་བདུན་གཉིས་ཅན་ལས་མེད་བཀའ་བརྒྱུད་མ་རྣམས་པར་དང་བ་ལྟར་
 ལེན་གྱིས་སེར་གྱིས་བྱུང་བའི་སྒྲིམ་བཟང་དོན་དེད་པའི་གཉིས་ནས། རྩ་རམས་ས་ལའི་ཐེག་ཆེན་
 ཆོས་སྒྲིམ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་འགོད་ས་འཕྲུབ་ས་མགོན་འཕྲུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁའ་
 ཅིང་གཟེགས་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་གྱིས་དབུས་བཀའ་ཡི་མདུན་ན་འདོན་
 སོགས་གཞུང་ཞབས་ལྷན་རྒྱས་དང་། གཞན་ཡང་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོད་གི་མཁའ་སྒྲིམ་འདུས་
 དམངས་དང་དེ་བཞིན་རིགས་ལས་སྒྲིམ་གྱི་དབུ་དགེ་ཆེན་སྒྲིམ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་སོགས་གདན་
 འདོན་པ་ལའི་དབུས་སུ་ལོ་གསར་གྱི་དཀར་སྒྲིམ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཐོག་མ་དེ་སྤྱོད་འབེབས་ཞུ་
 རྒྱུ་ལྟེ་སྐལ་བཟང་ཐོག། དེ་དུས་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལས་སྒྲིམ་གཟེངས་སུ་ཐོན་པ་བྱུང་སོང་བར་
 མང་པོས་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་མེ་ཏིག་འཛོམས། སྐབས་དེ་དུས་རིགས་ལས་སྒྲིམ་གྱི་འགན་
 འཛིན་དེད་གྱི་ཆོས་གོགས་དམ་པ་མཁའ་ལའི་ཡང་ཅེར་སོན་པ་དེས་དོན་གྱི་དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉན་ཆེན་པོ་ཆེན་སྒྲིམ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ལགས་ནས་ཁོ་རྩ་གསལ་དངོས་གནས་བོད་གྱི་
 རྩ་གསལ་གསལ་གཏོང་སྤངས་ནང་བཞིན་གཏོང་གི་རེད” ཅེས་བསྐྱེད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་གནང་བ་
 མོན་པ་ཆེན་མུའ་བསྐྱེད་དགེ་འདུན་ནས་ཕྱིས་སུ་དེད་ལ་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་ཆེན་
 ལགས་མཆོག་ནས་ཐུགས་བརྩེ་ཆེན་པོས་རྩ་སར་གསུང་ཆོས་ནམ་བཙུང་ལ་གནས་ཆང་
 སོགས་གྱི་བཀའ་འདོན་སྤྱོད་མ་ཐུང་ནས་བསྐྱུངས་ཤིང་། སྒྲིམ་བཟང་དོན་དེད་པའི་གཉིས་གྱི་ཆོག་མཛོད་
 ལངས་དེ་བཞིན་ལས་སྒྲིམ་གང་ལེགས་བྱུང་བའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་དེའི་རྩེས་ལོ་ (༡༩༩༩) ལས་
 གདན་གསུམ་སོ་སོའི་ལོ་འཁོར་དགེ་བཤེས་རྣམས་ནས་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལག་པོ་
 འདུག་ཅེས་འགོད་ས་མཆོག་བཀའ་ལེགས་ཉེ་དེ་ནས་བཟུང་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིམ་གཙུག་ལག་
 ཁང་དུ་ལོ་གསར་གྱི་དཀར་སྒྲིམ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་དེ་བཞིན་གདན་གསུམ་ལེ་མོས་གྱིས་བཞེང་
 རྒྱུ་ལས་སྒྲིམ་གསར་པ་དེ་དེད་པའི་གཉིས་ནས་བཏོད་དོ། །དེ་སྔོན་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོད་གི་མཁའ་

ལས་སྒྲོལ་གྱི་ཆུ་ལགས་ནས་པ་ནས་ཆོགས་ལངས་མཛད་ཀྱི་ཡོད་འདུག ཕྱི་ལོ་ (༡༩༩༩) ལོར་གདན་གསུམ་རེས་ལོས་ཀྱི་དཀར་སྤོ་ཆོགས་ལངས་ཐོག་མ་དེ་སྤུའི་གསུང་སྒྱུར་དག་བཤེས་ཐུབ་བསྟན་སྤྱིན་པ་ལགས་ནས་བཞེངས་ཡོད་འདུག རོས་ནས་དཀར་སྤོ་ཆོགས་ལངས་ཐེངས་གཉིས་པ་དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ (༡༩༩༣) ལོར་ཐུན་དག་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་དམ་བཅའི་གྲ་སྒྲོལ་བྱེད་སྐབས་སྟེས་དབང་གིས་མ་བསྐྱེགས་ལུན་གྱུབ་བྱུང་ངོ་། །

དག་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་བྱུང་བ་བཛོད་པ།

དག་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་ཚོད་རྒྱགས་ཀྱི་བྱུང་བ་མདོ་ཅམ་བཛོད་ན། དེ་སྤྱི་ལོ་དུ་ཨ་རྒྱལ་དབང་སྒྱུ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་གཞུང་ས་མཆོག་ནས་ལོར་བྱ་སྤྱིང་ཁའི་པོ་བྱང་གི་གཞིམས་རྒྱུད་ཉི་ལོད་འབྲིལ་དུ་དག་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་ཚོད་རྒྱགས་བཞེས་སྟོན་ཕྱི་ལོ་ (༡༩༡༩) ལོར་གསར་གཏོད་མཛད་ཅིང་། དེ་ནི་སྐབས་མེ་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དག་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་མཆོན་རྟགས་བཞེས་པའི་སྤྱི་ལོ་དེར་ཡིན་འདུག དེ་ལོར་ཚོད་རྒྱགས་ཟེན་མཆོམས་གདན་ས་སོ་སའི་མཁན་པོ་རྣམས་བཀའ་འགྲུགས་ཀྱིས་འདི་ལོའི་དག་བཤེས་གསར་ནས་འགའ་ཤས་ལྟ་རམས་པ་མི་འོས་པ་ལྟ་བུ་འདུག་ཏུང་། ད་ལས་ཚོད་རྒྱགས་ཐོག་མར་སོང་གཤིས་དམིགས་བསལ་རང་བབས་བཞག་པ་ཡིན་ཞིང་། ཕྱི་ལོ་ནས་བཟུང་དག་བཤེས་སྒྲོལ་གཉེར་བཟང་གས་ལོ་འཕེར་ཤ་སྟག་མ་བྱུང་ཆེ་དོ་བདག་དག་བཤེས་ཕྱིར་འཐེན་བྱ་རྒྱ་སྟོན་མེད་ཁང་། བྲམ་ཆང་སོ་སའི་མཁན་པོར་ཡང་ཉེས་བཀོད་གནང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ནན་པེབས་འདུག དེའི་རྒྱུད་ལོར་སྐབས་མེ་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོན་རྟགས་བཞེས་སྐབས་སྒོ་མང་ལུ་རྒྱ་ཆུ་ཅན་སོག་པོ་ཉི་ཐོག་གྱུར་བཀའ་ཉེས་གསེར་སྤང་བཅུ་དང་། སེར་བྲེས་ལྟན་མ་སྤྱུལ་སྒྱུར་གསེར་སྤང་ལྷ། སེར་སྤྲོད་ར་ལྷག་དང་། དགའ་ཤར་འབའ་ཐར་གཉིས་ལ་གསེར་སྤང་རེ་བཅས་བཀའ་ཉེས་པཔ་ནས་དག་བཤེས་རང་འཇགས་གནས་ཅམ་བྱུང་འདུག ཚོད་རྒྱགས་སྐབས་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གྱུང་སྐབས་རེར་གཞིམས་རྒྱུད་ཉི་ལོད་ཀྱི་གདེངས་ཆའི་གཞིམ་སྒྲོལ་ཡོལ་བའི་པག་དུ་བྱོན་ནས་མདོན་རྒྱུད་གིས་གསན་གཞིགས་སྒྲོལ་བར་མཛད།

གནའ་བོར་གྲུ་ཆང་སོ་སེའི་མཁན་བོས་དགེ་བ་ཤེས་བསྐྱོད་གཞག་མཛད་ཅིང་། རྒྱ་གར་དུའང་
དགེ་བ་ཤེས་མིང་རྟགས་མཁན་བོས་གནང་བུང་ལྟ་རམས་པ་གཏོང་སྲ་བྱེད་གོ་རིམ་ནི་གོང་
ཁྱུས་ལྟར་སེར་བྲེས་གྲུ་ཆང་ལྟ་བུར་ཆ་མཆོན་ན་རིགས་ཆེན་ཆོགས་ལངས་ཀྱི་ཨང་རིམ་
ལྟར་ཐག་ཆོད་འགྲོ་བ་རེད། ཞོར་འཕྲོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་དག་སྒྲིག་ཏུ་ལུས་ན་པངས་པར་
བསམས་ནས་གསུང་རྒྱན་བཞིན་བཀོད་དོ།

ཚུམ་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྒྲོན་ས་བསྟན་པ་ལ་

བྱ་བ་ཅུང་ཟད་བྲས་ཚུལ།

བྱི་ལོ་(༡༩༩༩)ནས་ད་བར་མི་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལ་ཉེ་བའི་རིང་འཆོ་བ་ངན་ངོན་ཅམ་གྱིས་
ཆོག་ཤེས་པར་བྲས་ཏེ། བྲ་རྒྱུང་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་དཔལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་དང་དག་
འདུལ་གཉེན་སྦྱོང་སོགས་སྒྲོས་ཡོངས་སུ་བཏང་སྟེ། འདོད་རྒྱུང་ཆོག་ཤེས་ཀྱི་བརྟུལ་ཁྱུགས་
བཟུང་སྟེ། རང་རེའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་མི་རིགས་དང་བཅས་པ་ཅ་བརྒྱག་ཏུ་འགྲོ་ལ་ཉེ་བའི་
ཉེན་འཕྲང་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་འདི་ལ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁ་དཔེར། བཟྱོག་གྱུང་འདུད་ཅེས་པའི་
དཔེ་ལྟར་རང་རྒྱས་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་སུ་སྟག་བསམ་གྱི་ཞེན་པ་
དཀར་པོས་«མདོ་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོའི་ཆོག་མཛོད་རིས་མེད་མཁས་པའི་ཞལ་ལུང་
ཞེས་བྱ་བ་»དེ་ཉིད་བཅུམས་ཤིང་། དེ་ཉིད་མང་གཞིར་བྲས་ཏེ་༡ ་༽«སྒྲོམ་སྡེ་ཆོག་མཛོད་
ཆེན་མོ་»ཞེས་བྱ་བ་དོས་ལྟེ་བ་(༡༥༦༠)ལྟག་ཅམ་འདི་ཉིད་བཅུམས་དང་ཚུམ་སྟུམ། དེ་བཞིན་
དུ་༡ ་༽«དག་ཡིག་གཞོན་རུའི་དགའ་སྟོན་»ཞེས་བྱ་བ་དོས་ལྟེ་བ་ (༡༥) ཅན།
༡ ་༽«གསང་བ་འདུས་པའི་རྫོགས་རིམ་གྱི་བྲིད་ཡིག་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན་ཞེས་བྱ་
བ་»དོས་ལྟེ་བ་ (༢༥) ཅན་ཚུམ་འཕྲོ་དང་༡ ་༽«གསང་འདུས་རྫོགས་རིམ་གྱི་ས་
བཅད་»༡ ་༽«གསང་འདུས་རྫོགས་རིམ་གྱི་དོན་བསྟུ་ཚུམ་འཕྲོ་དོས་ལྟེ་བ་ (༤)
༡ ་༽«གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་བརྟེན་བྱུང་ཚུམ་འཕྲོ་» དོས་ལྟེ་བ་ (༣)

༼ ༡༣ ༽ «ཆང་གི་ཉེས་དམིགས་སྟོན་པ་ཉེས་བརྒྱའི་ཚུ་རྒྱུན་འགོག་པའི་ཚུ་ལོན་» (༣) ༼ ༡༤ ༽ «འདུལ་བ་ལུང་གི་གཏམ་བརྒྱུད་ཕྱོགས་བསྐྱུས་ཏམ་རའི་སྤྲ་དབངས་ཚུམ་འཕྲོ་»ལ་
ངོས་ལྡེབ་(༡༦༠)ལྟག་ཅན། ༼ ༡༥ ༽ «སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དཔེ་དང་པོའི་རྣམ་ཐར་རིན་པོ་ཆའི་དོ་
ལལ་ཞེས་བྲ་བ་ལ་(༣༩)» ༼ ༡༦ ༽ «སྒྲིམ་མེ་འདུལ་བའི་ཆོག་མཛོད་ཚུམ་འཕྲོ་»ངོས་
ལྡེབ་(༣༩༠)དང་༼ ༡༧ ༽ «འདུལ་ཁྲིལ་མཆོ་སྤེལ་ཞལ་ལ་ཚུམ་འཕྲོ་»ངོས་ལྡེབ་ལ་
(༥༣)དང་༼ ༡༨ ༽ «ལུང་ཕྱི་ལྡེལ་སྤོམ་ཆོག་དང་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་ཤད་»ལ་ངོས་ལྡེབ་ལ་
(༥)དང་༼ ༡༩ ༽ «སྒྲིམ་མེ་སྤྱགས་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཚུམ་འཕྲོ་»ལ་ངོས་ལྡེབ་(༡༩༩)དང་༼
«སུན་བྱག་ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཐར་འདོད་དབྱེས་པའི་མཆོད་སྟོན་ཚུམ་འཕྲོ་»ལ་
(༡)དང་༼ «སུན་བྱག་འདོན་ཚུལ་ནག་འགྲོས་སུ་བཀོད་པ་ལོང་བའི་དམིགས་བྱ་»ལ་(༢)
སོགས་པ་ཚུམ་བྱང་ཆེས་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་འདྲིར་མ་བཀོད། དེ་བཞིན་སྤྱི་རབས་དུས་དེབ་
དང་༼ ལྟག་པར་སྟོན་དུས་བབས་གསར་ཤོག་ཏུ་ཚུམ་ཡིག་ཉེས་བརྒྱ་ལྟག་ཅན་སྤེལ་སྤྲོད་བ་
བཅས་སོ། །མདོར་ན་གཏན་སར་ལོ་ཉེར་གཅིག་སྟོན་གཉེར་བྱས་ཤིང་ད་ལྟ་ཡང་དཔེ་ཆ་ལྟ་
སྤྱས་ཀྱི་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྟག་ཅན་རིང་ཆོས་ལ་སྤྱདས་པ་བྱས་དང་བྱེད་སྤྱས་སུ་མཆིས་
སོ། །

ཐོས་དོན་སྤྱབ་པར་བྲིལ་ནས་བསྟེན་སྤྱབ་ལ་ཅུང་ཟད་འབད་ཚུལ།

ཁོ་ལོ་གཏན་སར་ཡོད་དུས་ཞོགས་པ་ཆུ་ཆོད་བརྒྱད་པ་ནས་དགོང་མོའི་ཆུ་ཆོད་ལྷ་པ་
ཅན་གྱི་བར་གཞན་ལ་སྟོན་ཁྲིད་བྱེད་པ་དང་ལྟན་དུང་རང་ཡང་སྟོན་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་པས།
དུས་ཆོད་ཉ་ཅང་དགོན་པ་དེ་ལྟར་ནའང་༼ རེད་རང་ཡི་དམ་གྱི་བསྟེན་པ་དང་ལས་རུང་
སོགས་སྟོན་རྒྱར་ཉ་ཅང་དགའ་མོས་ཆེ་བས། ཆར་གཞུག་དང་གནང་ཆེན་སོགས་དགྲུང་
སེང་ཡོད་ཆོད་ལ། ལས་རུང་དང་བསྟེན་མཆོམས་ལ་འབད་དེ། འཛིགས་བྱེད་ལྟ་བུ་གསུམ་
མའི་ལས་རུང་བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེར་བཞི། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་ལོ་གཅིག་པའི་བསྟེན་
གངས་འབྲུམ་ཐེར་བརྒྱད་དེ་བསྟེན་མས་འཛིགས་བྱེད་བསྟེན་གངས་ས་ལ་གཅིག་དང་འབྲུམ་

ཐེང་གཉིས་སོང་། གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེང་། ཉ་མ་གྲིན་ཡང་གསང་གི་
བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེང་། རྡོ་རྗེ་ནལ་འབྱོར་མའི་བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེང་། སྒྲོལ་དཀར་ཡིད་
བཞིན་འཁོར་ལོའི་བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེང་གཉིས། དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མ་དང་འབྲེལ་པའི་
དམིགས་བརྩེ་མའི་བསྟེན་གངས་འབྲུམ་ཐེང་ལྷག ཡིག་བརྒྱའམ་རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་
བརྒྲས་འབྲུམ་ཐེང་། ༡༩༤༣ ལྷ་ཆེས་༡༠ནས། ལྷ་ཆེས་༡༤བར་སྒོ་བ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་བརྒྱ་
འབྲུང་གནས་གྱི་མཆོན་སྤྲུགས་༡༩༥༠༠༠འབྲུམ་ཐེང་གཅིག་དང་བཞི་ཁྱི་བརྒྱད་སྟོང་ལྷག་
ཙམ་དང་རང་རྒྱུད་སྟོད་དུ་ཡོད་དུས་སྤྱད་གོང་དང་བར་གསལ་ཡོད་ཆད་ལ་གསོག་སྐྱབ་ཞུས་
ཤིང་། དགོ་སྤྲུག་ཆོར་ཡང་དགག་དབྱེ་གོལ་ནས་ཆར་གཞུག་སྐབས་མི་རེས་གྲུ་ཤུའི་མཆོན་
སྤྲུགས་འབྲུམ་ལྷ་ལྷག་ཙམ་རེ་རང་གི་ཆོགས་བསག་དང་བོད་བསྟེན་སྲིད་གྱི་དོན་དུ་གསོག་
རྒྱུའི་སྒྲུལ་མ་ཡང་བྱས་སོ། །དེང་སང་ཙམ་གྱི་བྱ་བས་བྲེལ་ཏེ་དུས་ཆོད་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ཅན་འང་
ཐོས་པའི་རྗེས་འཇུག་སྐྱབ་བ་སྟིང་པོར་རང་རྩས་འཆོམ་བར་གཞིལ་ཞུལ་ལགས་སོ། །

གཞན་ལ་འཆེ་བ་སྟོང་པའི་ལག་ལེན་དངོས་དམར་ཟས་སྟོང་པའི་

དམ་བཅའ་བྱས་ཚུལ།

ཕྱི་ལོ་༡༩༠༦ ལྷ་ཆེས་༤ གོང་ས་༥ སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་དཀར་ཟས་
ལ་དོ་སྣང་དགོས་པའི་བཀའ་སྒྲོལ་རིམ་བར་ཕེབས་པའི་བྱིན་མཐུས་མགོན་པོ་གང་གི་སྐུའི་
འཁྲུངས་དཀར་དགོ་པའི་ཉིན་དམར་ཟས་སྟོང་པའི་ཡི་དམ་བཅས་ཏེ་དཀར་སྟོང་དགོ་པའི་
ཟས་འབའ་ཞིག་བཟའ་བའི་འགོ་བཅུམས་སོ། །དེའི་སྟོང་ལོ་རྒྱས་ཐུང་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ན། གོང་
གི་ལོ་དུས་དེ་གའི་སྟོན་ཙམ་གྱི་མཆོན་མོ་ཞིག་ལ་མི་ལམ་ནང་། གསོད་རྒྱ་ཡིན་ཞུལ་གྱི་བྱ་དེ་
ཉམ་ཐག་པ་ཞིག་རྐང་བ་གཉིས་ཐག་པས་དམ་པོར་བཅིངས་ཏེ་ས་ལ་བསྐྱར་བ་དེ་ཉིད་གཤོག་
པ་ལྟེན་ལྟེན་བྱེད་བཞིན་སྟོད་པ་མཐོང་བ་ན། ཨ་ཅི་སྟིང་རེ་རྗེ་དཔེ་གསོད་རྒྱ་ཡིན་འདུག་
ཨང་སྟམ་དུ་བསམས་ནས་སེམས་ནང་སྟིང་རྗེ་དང་སྟོ་སྟང་ཤས་ཆར་སྐྱེས་ཏེ་མིག་རྒྱ་མང་དུ་

བྱུང་ཞིང་། དེའི་ངང་ནས་དེ་མ་ཐག་གཉིད་སང་བ་ན་ད་དུང་དེའི་ངང་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བསམས་པ་
ན། སྒྲིམ་སྒྲིམ་དེ་བས་ཆེས་ཆེ་བར་སྒྲིམ་ཏེ་དུས་ཡུན་གང་འཆོམ་ཞིག་རིང་གཞོན་མི་སྟབ་བ་ལྟ་
བུར་དུ་ཞོར། དེ་ནས་བཟུང་སྒྲོག་ལ་སྟག་ཀྱང་དུས་ནས་དུའང་ཤ་མི་བཟའ་སྟམ་བའི་ཡི་དམ་
བཏན་པོར་བཅས་ཏེ་སེམས་ཐག་རྩེལ་གྱིས་བཅད། རྒྱུང་མས་ཀྱང་མཉམ་དུ་དམར་ཟས་སྒྲོང་
བའི་ཡི་དམ་བཅས་ཤིང་། དེ་ནས་བཟུང་དགོན་མཆོག་སྟགས་རྗེས་ད་བར་ལོ་དྲུག་ལྟག་ཙམ་
རིང་། དཀར་པོ་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་སྒྲོང་བ་རྒྱ་མ་བུན་ལྟ་བུར་ནད་ན་ཆོ་རྒྱུང་ལ་ལུས་ཁམས་
ཀྱང་སྤར་བས་བདེ་བར་གྱུར་ཏོ། །

མཐའ་དོན་དུ། སྒྲིམ་པ།

བསྐྱབ་སྒྲོམ་ལང་ཆོ་ཉམས་ན་ཡང་། །

ཤེས་རབ་ལང་ཆོ་ག་ལ་ཉམས། །

སྤང་ཆེན་ཤི་བའི་མཆེ་བ་ལའང་། །

བ་སོར་ཆེས་ཆེར་བསྟགས་ལ་སྒྲོམ། །

ཞེས་རང་ལ་གཟེངས་བསྟོད་བའི་ཆོག་གི་མཁུག་སྟུང་དང་བཅས་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་
མདོར་བསྟུས་སུ་བཀོད་བ་རྗེགས་སོ། །

ཆོག་མཛོད་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་སྙིང་བསྟན།

“སློམ་ཕྱེ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་འདིའི་བྱང་བ་མདོ་ཙམ་བཟོད་པ་ལ། ཆོག་མཛོད་འདི་ནི་སྤར་གྱི་ཕྱི་ལོ་༢༠༠༥ལོར་བོད་གཞུང་གིས་རིག་སྤར་ཁང་ནས་སྤར་འདེབས་ཞུས་པའི་མདོ་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོའི་ཆོག་མཛོད་རིས་མེད་མཁས་པའི་ཞལ་ལུང་ཞེས་བྱ་བ་ཤོག་གངས་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བ་དེ་ཉིད་རྗེ་རྒྱུས་སུ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། སྤྱིར་གནའ་ནས་ད་བར་སྟོན་མེད་ལེགས་བཤད་ལྟ་བུའི་དོ་མཆར་ཙན་གྱི་ཆོག་མཛོད་རྗེ་སྟེད་ཅིག་ཐོན་དང་འཕྲོན་བཞིན་པར་དེ་ལྟར་ནའང་། ཆེད་གཏད་ཀྱིས་གཞུང་ཆེན་མོར་གཙོ་བོར་དམིགས་ནས་བརྩམས་པའི་ཆོག་མཛོད་རྒྱུས་པ་ཞིག་ད་བར་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྱ་རྩམས་སུ་ལྟ་ཅི་རང་རེའི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་གྲུབ་མཐའ་གང་གི་ཁྲིད་དུ་འང་མཇལ་དུ་མེད་པས། དེར་བརྟེན་ཁོ་བོས་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༤ནས་འགོ་བརྩམས་ཏེ་ད་བར་མི་ལོ་བརྒྱ་ཉེ་ཙམ་གྱི་རིང་། རང་རེའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་མི་རིགས་དང་བཅས་པ་ཙུ་བརྒྱལ་དུ་འགྲོ་ལ་ཉེ་བའི་ཉེན་འཕྲང་ཙན་གྱི་དུས་ཆོད་འདིར། རང་དོན་ཡོངས་སུ་སློབ་བཏང་སྟེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁད་པེར། མོ་མེད་ཀྲང་རྟེན་ལྱིས་བཟང་ཅེས་པའི་དཔེ་ལྟར། རང་རྒྱུས་ཅི་ཡོད་ཀྱིས། རིས་མེད་ཀྱི་དོན་གཉེར་ཙན་མང་པོ་ཞིག་ལ་རྩོམ་གསལ་རེ་དང་། དེ་བཞིན་སྒྲ་མ་དང་པ་མའི་བྲིན་ལན། བསྐྱབ་སྟོན་ཉམས་པའི་སྟོག་བཤགས། སྟོན་བདག་གི་དཀོར་ལན། སློབ་བྱ་རྩམས་ལ་གདུང་འཆོབ། ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་ཞབས་འདེགས། མི་རིགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་སོགས་འཕམ་ཕྱགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་དུ་མར་དམིགས་ཏེ། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་སུ་ལྷག་བསམ་གྱི་ཞེན་བ་དཀར་པོས་༩ སློམ་ཕྱེ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཉེ་ཞེས་བྱ་བ་དོས་སྟེབ་ (༩༥༦༠) ལྷག་ཙམ་འདི་ཉིད་བརྩམས་དང་རྩོམ་སྤྲིང་ལགས་ཤིང་། ད་དུང་ཡང་མི་ལོ་ཉེ་བུ་ཙམ་གྱི་རིང་ཆེ་སྟོག་ལ་ཉེར་འཆོམ་བྱུང་ཆེ། ད་གདོད་ཆོག་མཛོད་འདི་ཉིད་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་གཟིགས་པ་ལ་

ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ལྟ་བའི་མིག་དང་ལག་བའི་འཁར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་འདི་རེ་འདུན་དང་
ཆོད་སེམས་བརྟན་པོ་སྤྱིང་གི་མཐིལ་དུ་བཅངས་ནས་ཡོད་ལགས་སོ། །

འདིའི་ནང་དོན།

འདིའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི་ནང་དོན་རིག་བའི་བརྟུ་ཆད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ཤིན་ཏུ་གོ་
དག་པར་བའི་མིང་ཆོག་རྣམས་ཅལ་དུ་བརྟོན་ནས་འབྲེལ་བ་ཤད་བྱས་ཡོད་ལ། མ་ཟད་རྒྱན་
སྤྱོད་ཀྱི་གོ་དག་པར་བའི་ཐ་སྙད་དཀྱུས་མ་མང་དག་ཅིག་གི་གསང་བ་ཡོངས་སུ་བརྟེན་ཏེ་གོ་
བཤེར་བཅོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་འབྱུང་། ལུས་ཉག་ས་དག་གསུམ།
སྤྱན་དག་དང་པལ་སྐྱད་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཆོས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གཏིང་ཕྱིན་
པར་བྱས་ལ་བརྟུ་དོན་ལེགས་པར་བཀའ་ཉེ་གཏན་ལ་པལ་ཡོད། སྐབས་རེར་མ་ཆོག་རེ་རེ་
ལ་འང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་བདུན་པ་ལྷག་ཅུ་མ་འགོར་བ་འང་མང་དུ་
བྱུང་། ཐ་སྙད་དེ་དག་ཀྱང་གཞན་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་དང་དག་ཡིག་སོགས་ལས་བཤུ་གསོག་
བྱས་ཏེ་གྲེགས་བཅའ་དུ་འཕོས་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར། མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་པའི་
གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་དང་། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙཱ་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ཡབ་སྲས་ལ་སོགས་པ་
རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་བླུ་ཆེན་པོ་དག་གི་གསུང་རབ་ལ་རྒྱ་དང་ཉ་མོ་བཞིན་དུ་ལོ་མང་
འགོགས་འདིས་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་དང་རྟོག་ཞིབ་མཐིལ་ཕྱིན་པར་བྱས་ཏེ་བྲིས་པ་ལགས་སོ། །

སྤྱི་ལོ་༡༡༡༡ ལོའི་འཛོམས་བའི་ངལ་བ་མི་དགོས་པར། །གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོད་དགོངས་
དོན་བདེ་ལྷག་ཏུ། །ཆོག་ས་མེད་ཡུད་ཅུ་ཞིག་ལ་གསལ་མཛད་པའི། །སྒྲིམ་སྡེ་ཆོག་མཛོད་
འདི་གོ་ཞེས་ཏེ། །གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཆོར་ཐོས་བསམ་མ་བྱས་ཤིང་། །བརྟུ་སྤྱོད་གཙུག་ལག་
ལེགས་པར་མ་བསྐབས་པར། །མཁས་པའི་མིང་ཅུ་མ་འཛིན་པའི་རྒྱན་པོ་ཡིས། །ལེགས་
བཤད་འདི་འདྲ་ཚུལ་པར་ག་ལ་བྱས། །ཞེས་ཀྱང་སྤྱིས་སོ། །

དམིགས་ཡུལ།

ཆིག་མཛོད་འདི་ནི་གཙོ་བོར་གོང་སློབ་ཀྱི་སློབ་གསར་བ་དེ་དག་དང་། དེ་བཞིན་བོད་དང་
ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། དེ་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་རང་གི་ལུས་སྟོག་
ལོངས་སྟོང་གྱུར་པར་ས་པ་མེད་པར་གཏོང་བར་བཞུགས་པའི་ཞུས་པ་མེད་པའི་སྤྱིར་སྟོབས་ཀྱི་
གོ་ཆ་བརྟན་པོ་བཞོས་ཤིང་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ལ་རྒྱའི་དབྱུང་བ་བརྟན་པོ་ལྡན་པའི་གཞིས་
ལུས་བོད་རིགས་སྤྱན་རླབས་ལ་ཕྱག་སྦྲེས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བརྩམས་སོ། །ང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་
དུས་ནམ་ཡང་བརྟེན་མེད་དོ། །

སྐྱེ་བའི་མཆོད་སྤྱིན།

རྗེ་མི་ལས། འོ་རྩེ་ཐང་གི་འབྲུལ་བ་བདག་ལ་མེད། །པ་སྐྱ་མའི་བྱིན་ལན་སྐྱེ་
བས་འཇུག། སྤྱིར་དུས་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་བའི། །པ་སྐྱ་མ་མཉེས་པའི་ཞབས་ཏོག་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མི་ལོ་སྤྱིལ་པོ་བཅུ་བཞིའི་རིང་དང་པ་དང་ལྷག་བསམ། སྤྱིར་
སྟོབས་དང་བཙོན་པ། དཀའ་ཐུབ་དང་ངལ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་གིས་བསྐྱབས་པའི་དེབ་ཚུར་འདི་
ཉིད་ལྔ་པོར་ས་ལྷུབས་མགོན་ལ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ལ་སྐྱེ་བའི་མཆོད་སྤྱིན་དུ་
འབྲུལ་ལོ། །ཕྱི་ལོ་༢༠༡༡ལོ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས་འོད་སྤར་༥༠༠ཞིག་རིན་མེད་དུ་
འབྲེལ་སྤེལ་ཞུས་སོ། །

གང་ལས་བདུས་པའི་གཞུང་གི་ཁྲུངས་ལས་

བཀའ་འགྲུར་གྱི་སྒྲོར།

སོ་སོར་ཐར་བ་ འེ་མཛོད་ཅུ་བ། དེའི་འབྲེལ་བ་ལུང་གཞི། འདིས་རབ་བྱུང་གི་གཞི་ལ་
སོགས་པ་ནས་གནས་མལ་གྱི་གཞིའི་བར་གཞི་བཅུ་བདུན་སྟོན། ལུང་རྣམ་འབྱེད། འདིས་

དགེ་སློང་པ་མའི་བསྐྱབ་ཁྱིམ་སྟོན་ཏེ། དགེ་སློང་པའི་རྣམ་འབྱེད་ཀྱིས་དགེ་སློང་གི་ཁྱིམ་ས་
ཉེས་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཅ་གསུམ་སྟོན། མའི་རྣམ་འབྱེད་ཀྱིས་དགེ་སློང་མས་ཁྱིམ་ས་སུམ་བརྒྱ་བྱག་
ཅུ་སྟོན། གཞུང་དམ་པ། གཞུང་ཁྲ་མ། ལུང་ཁྲ་མ། ལུང་གཞུང་ཁྲ་མ་ཡང་ཟེད། འདིས་ལུང་
གཞི་དང་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་དོན་ཞིབ་ཏུ་འཆད་པས་དེ་དག་གི་འབྲེལ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ལུང་ཕན་
ཆོག་ས། འདི་ནི་དེ་རྣམས་ཀྱི་མ་ཆང་བ་ཁ་སློང་ལྟ་བུ་ཡིན། ཡབ་སྲས་མཇུག་པའི་མདོ། རྒྱ་
ཆེར་རོལ་པའི་མདོ། མདོན་འབྱུང་གི་མདོ། (རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་དང་། མདོན་འབྱུང་གི་
མདོ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་བཅས་ན་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་གསུངས་ཡོད། དམ་ཆོས་བརྒྱ་དཀར་
པོ། མདོ་སྒྲེ་བན་པ་ཉེར་གཞག་དཀོན་ཆོག་བཅེགས་པའི་མདོ། ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ།
བརྒྱ་དམྱེད་པ། མདོ་སྒྲེ་ཟ་མ་ཏིག་བདེ་བ་ཅན་དང་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་ཞིང་བཀོད་ཀྱི་མདོ།
ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་མདོ་སྒྲེ་པལ་པོ་ཆེ། འཕགས་པ་དགོངས་པ་དེས་བར་འབྲེལ་པའི་མདོ། མདོ་
སྒྲེ་པས་བརྒྱ་པ། མདོ་མཛོངས་བླུན་པ་སོགས་མདོ་རྒྱད་ཐམས་ཅད་འདིར་བྲིས་ན་ཆེས་
མངས་སུ་དོགས་ནས་མ་བྲིས་སོ། །

བསྟན་འབྱུང་གི་སྟོང་།

བསྟན་འབྱུང་གི་སྟོང་ལ། སྟོབ་དཔོན་སྐུ་སྐུབ་ཀྱིས་མཛོད་པའི་ཅ་བ་ཤེས་རབ། ཆོད་
བརྒྱུག་སྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པ། རིགས་པ་བྱག་ཅུ་པ། ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་རིན་ཆེན་ཕྱེད་བ་སྟེ་
རིགས་ཆོགས་བྱག་དང་། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ། དཔེ་མེད་པར་བསྟོད་པ། བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པའི་བསྟོད་པ། བསྟོད་པ་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ། སྐུ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ་སོགས་
བསྟོད་ཆོགས་རྣམས་དང་། བཤེས་སྤྱིངས། མདོ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ། གཞན་ཡང་། སྐུ་སྐུབ་
ཀྱིས་མཛོད་པའི་སྟོལ་མའི་སྐུབ་ཐབས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་ཞིག་རྗེ་བཙུན་འཕགས་མ་སྟོལ་མ་
སྤྱིའི་མདོན་པར་རྟོགས་པ་སོགས་སོ། །འཕགས་པ་སྒྲུ་སོགས་མེད། རྗེ་བཙུན་བྲམས་པའི་
བྲམས་ཆོས་སྒྲེ་ལྷ། དབྱིག་གཉེན། འུགས་སྦྱང་། ཆོས་གཤགས། ཡོན་ཏན་འོད་ཀྱི་མདོ་ཅ་བ་
དང་དེའི་རང་འབྲེལ་རང་གི་རྣམ་བཤད་སོགས་དང་། རྒྱུ་འོད་དེ་རྒྱན་བྱག་མཆོག་གཉིས་

ཀྱི་གཞུང་ནམས་དང་། སློབ་དཔོན་ཏ་དབྱངས། སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་སློབ་
 དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ། དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན། (རྒྱ་གར་
 གྱི་སློབ་དཔོན་དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་བཅས་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་ལྷན་ཞིང་
 བསྐྱེད་འཕྲོ་ལུས་པ་ཞིག འདི་འདྲེལ་བ་ལུང་གཞིའི་ཆོག་འབྲེལ་དང་ལྷག་པར་བད་རྟིང་གི་
 རིགས་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བཀྲལ་བའི་ཆོག་མཛད་ཅིག་འདི་ཅེས་བཛྲོད་ཀྱང་ཆོག ཁོ་པོས་ཀྱང་
 ལེགས་ཆ་མང་པོ་སྤངས་ནས་ཆོག་མཛད་འདིར་འགོད་འཇུག་བྱས། ཆོག་དང་ཐ་སྙད་ལ་དོ་
 ལྷང་ཅན་རྣམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ཞིག་གོ། ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ (རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་
 ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའང་འདྲེལ་བ་གཞི་རྒྱ་
 ཆེར་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་བར་ཤིན་ཏུ་ལེགས།) སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོ། སེལྟེ་བཟང་པོའི་
 འབྲེལ་བ་དོན་གསལ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཆོ། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤེ་ལའི་སྒྲིམ་རིམ་ཐོག་ཐ་
 བར་གསུམ། ལྷའི་བཤེས་གཉེན། སློབ་དཔོན་ཨ་རྒྱ་ཀ་ར་གུལ། རྒྱ་པ་སྤྲུལ་ཞི་བ་ལྷའི་སྟོང་
 འཇུག་དང་བསྐྱེད་བཏུས། རོ་པོ་རྩེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་སོགས་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གཞུང་
 སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་འདིར་མ་བཀོད་དོ།

ཞ་ལུ་བའི་གཞུང་གི་སྒྲོམ་པ།

བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་ཆོས་འབྱུང་དང་དུས་འཁོར་རྒྱུ་སོགས། བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་ས་
 དགེ་བཀའ་རྟིང་གི་གྲུབ་མཐའ་གང་གི་འདུགས་སུ་མི་གཏོགས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཉི་
 ཆེ་བ་གྲགས་ཅན་འགའ་ཞིག་གྱུར་བའི་ནང་གསེས་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་ཞ་ལུ་
 བའི་གྲུབ་མཐའ་ཐུགས་སྤྲུགས་ཞེས་སུ་གྲགས་ལ། སྤྱི་མཆོག་དེ་ཉིད་ནི་ས་དགེ་བཀའ་རྟིང་གི་
 གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤང་མོང་དུ་ཆད་མར་བྱེད་པའི་སྤྱི་མཆོག་དམ་པ་ཞིག་གོ།

རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་གཞུང་།

དཔལ་རྣམ་ལུ་ལེ་རྟེན་རིང་ལུགས་འཛིན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་དཔལ་རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་

གཞུང་ལ། རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་ནི་བྱིན་རྒྱལ་ས་ཆེ་ལ་ཁུངས་བཙུན་པ། ཆོག་
 འོན་ཟབ་ལ་ཚུམ་པ་ལེགས་པ། སེམས་འདུལ་བ་ལ་མཆོག་ཏུ་བསྐྱགས་པའི་འགྲན་རྒྱ་དང་
 བལ་བའི་ལེགས་བཤད་སྒྲེགས་བམ་བཅོ་བརྒྱད་པོ་༡༩ རྣམས་ནི་གལ་འགངས་ཆེ་ཤོས་སུ་
 བཅེས་ཏེ་གཙོ་འདོན་ཞུས་ཡོད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་། མདོ་སྤྱོད་ལ། ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་
 རྒྱུད་གསུམ་དང་། དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ལེགས་བཤད་གསེར་སྒྲིང་། ལེགས་
 བཤད་སྒྲིང་པོ། རྗེའི་གསུང་ཐོར་བུ་རྣམས་དང་། སྤྱགས་སྤྱོད་ལ། སྤོན་དང་ད་ལྟར་གྱི་པོད་
 གྱི་མཁས་བྱུབ་སྤྱོད་ཀྱང་མ་ཐོན་པའི་ངོ་མཆར་བའི་ལེགས་བཤད་འགྲན་རྒྱ་དང་བལ་བ་
 རྗེགས་རིམ་རིམ་ལྔ་གསལ་སྤྱོད། སྤྱགས་རིམ་ཆེན་མོ། རིམ་ལྔ་གདན་རྗེགས། འགྲེལ་བ་
 བཞེ་སྤྱགས། དབང་དོན་དེ་ཉིད་རབ་གསལ། མཐའ་གཙུག་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་གྲ། བདེ་མཆོག་
 འགྲེལ་བ་འདོད་འདོ། སྤྱས་དོན་ཀྱན་གསལ། ལྷ་རོ་ཆོས་བྱུག་གི་ཁྱིད་ཡིག་ཡིད་ཆེས་གསུམ་
 ལྔ། གསང་སྤྱགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྱིམ་རྣམས་བཤད་དངོས་བྱུབ་ཀྱི་སྤྱེ་མ། གཞན་ཡང་རྗེའི་གསུང་
 རིན་གྱིས་ཅ་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་རྣམས་སོ། །རྣམ་དཔྱད་ཡོད་ན་ལེགས་བཤད་དེ་དག་ལ་ལྟ་
 མོ་ཡོད། བསྐྱན་བཅོས་གཞན་སྤྱོད་མི་སྤྱོ་བ་ཞིག་ཆགས་རྒྱ་ཡོད། ལེགས་བཤད་དེ་དག་
 མཇུག་དུས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་སྤྱ་མ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད་འདུག་ཡང་སྤྱུམ་པའི་དད་
 གུས་ཀྱི་སྤྱ་ལོང་དབང་མེད་དུ་གཡོ་བ་ཞིག་ཡོང་ངོ་། །དེ་ནས་རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱི་
 གསུམ་འབྲུམ་པོད་ལྔ་༥། མཁས་བྱུབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་བྲུག་༦
 རྒྱལ་དབང་སྤྱ་སྒྲིང་དང་པོ་དགེ་འདུན་བྱུབ་གསུང་འབྲུམ་ལྔ་༥། རྒྱལ་དབང་སྤྱ་སྒྲིང་གཉིས་
 བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ་ཀ་ནས་ཨོའི་བར་གྱི་ལེ་ཆན་ཡོངས་རྗེགས། རིགས་
 པའི་དབང་སྤྱགས་མེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་ཆང་། སྤོམ་སྤྱེ་ནས་
 མཁའ་རྒྱལ་མཆན་གྱི་གསུང་འབྲུམ། བཏ་ཆེན་བསོད་ནམས་བྲགས་པའི་གསུང་འབྲུམ།
 རྒྱལ་དབང་སྤྱ་སྒྲིང་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གཅིག་༧ རྒྱལ་
 མཆོག་ལྔ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་སྤྱུམ་ཅུ་ཐམ་བ་༣༠ བཞིན་སྤོན་དཔལ་འབྱོར་ལྟན་
 བྱུབ་ཀྱི་འགའ་ཞིག་ བཏ་ཆེན་སྤྱ་སྒྲིང་དང་པོ་སྤོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་

བོད་ལྗེ་༥། གཉལ་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འགྲུལ་ཞིག་དབང་བསྟན་འཛིན་
 འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། རོན་ཡོད་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་
 བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ་པོད་བདུན་༥། འཇམ་དབྱངས་བདེ་བའི་རྩོ་
 རྩེའི་གསུང་འབུམ། བཞ་ཆེན་སྐུ་ཐེང་གཉིས་པ་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་བཞི་
 ༥། ལྷང་སྐུ་སྐུ་པོད་མ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་ཆོས་ལྷན་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་༥། གུན་མཁུན་
 འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གསུང་འབུམ། ཅེན་ཆེ་མ་གྲགས་པ་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ།
 ཅམ་མཁའ་མེད་པའི་གསུང་འབུམ། གུན་མཁུན་འཛིགས་མེད་དབང་པོ་གསུང་འབུམ་ཆ་
 ཆང་། ལྷང་སྐུ་རོལ་པའི་རྩོ་རྩེའི་གསུང་འབུམ་པོད་ལྗེ་༥། ལུང་ལྷོག་དག་དབང་གུམས་པའི་
 གསུང་འབུམ་པོད་གསུམ་༥། བཞ་ཆེན་སྐུ་ཐེང་གསུམ་པ་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་པོད་བརྒྱད་༥།
 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་གསུང་འབུམ། སྟོང་རྩོལ་སྒྲ་མ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་གི་
 གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་༥། ལུང་བཀུན་སྟོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་ཡེ་
 ཤེས་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། སོག་པོ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྩེའི་གསུང་འབུམ།
 གྲང་ཐང་བསྟན་པའི་སྟོན་མའི་གསུང་འབུམ། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་གསུང་འབུམ།
 བསྟན་པའི་མགོན་པའི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་འཇམ་དབྱངས་སྟོན་ལས་ཀྱི་གསུང་འབུམ།
 མཁུན་རབ་བསྟན་པ་ཆོས་འཕེལ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ། ཅམ་
 མཁའ་བསྟན་སྟོང་གི་གསུང་འབུམ། དདུལ་ཚུ་རྩམ་རྩ་བའི་གསུང་འབུམ། དབྱངས་ཅན་
 དག་པའི་སྟོ་གྲོས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྩོ་རྩེའི་གསུང་འབུམ། རྩེ་ཤེས་
 རབ་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ། འཛིགས་མེད་བསམ་གཏན་ཀྱི་གསུང་འབུམ། ཁྱི་རྒྱལ་མཆོན་
 སེངྒའི་གསུང་འབུམ། དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་གསུང་འབུམ། ལྷལ་བཟང་ལུབ་བསྟན་
 དབང་ལུག་གི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་གསུང་འབུམ། དབང་ཆེན་
 དག་རབ་རྩོ་རྩེའི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་
 བསྟན་པ་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་ཆོས་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། སྟོ་
 བཟང་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ། སྟོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་བསྟན་འཛིན་སྟན་གྲགས་ཀྱི་

གསུང་འབྲུག། དག་དབང་གསུང་རབ་མཐུ་སྟོབས་ཀྱི་གསུང་འབྲུག། བ་ཐོང་ཁ་བ་བདེ་ཆེན་
སྟོང་པོའི་གསུང་འབྲུག། རྟོ་སྤྱོད་ཀྱི་རབ་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབྲུག། འཛིགས་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་
མཆོའི་གསུང་འབྲུག། མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ཚུལ་ཡིག་ཡོངས་འཛིན་གྱི་
བྱང་རྟོག་འཆང་གི་གསུང་འབྲུག། ལོ་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་རབས་ལ་རྣམ་དཔྱད་གྱི་མིག་དཔྱད་
ཡངས་པ་ཞུ་སྐབ་བ་དབང་ལྷག་བདེ་ལྷན་སོགས་དགེ་ལྷན་པའི་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་
སོགས་དེད་གྱིས་ཐོས་བསམ་བྱས་པའི་དཔེ་དེབ་ཐམས་ཅད་གྱི་མིང་བྱང་འདྲིར་བཀོད་ན་
ཆོག་ཆོགས་ཏ་ཅང་ཆེ་བར་མཐོང་ནས་རེ་ཤིག་དེ་ཙམ་གྱིས་འཐུས་པར་བྱས་སོ། །

བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གཞུང་།

མི་ལའི་རྣམ་ཐར་དང་མགྲུང་འབྲུག། མཉམ་མེད་དྲགས་པོ་ལྷ་རྩེ། ཀམ་པ་སྐྱེ་ཕྱེད་
གསུམ་པ་རང་བྱུང་རྟོག་ཤི། འགོས་ལོ་རྒྱ་བ་གཞོན་ཀྱང་དཔལ། འདི་དཔེ་ཐེར་སྟོན་པོ་མཛད་པ་
པོ་དང་། (རྩེ་ཙུང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྟོབས་སྐྱད་གཉིས་སྐྱེ་བའི་ལོ་རྒྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་
ཡིན།) ཀམ་པ་སྐྱེ་ཕྱེད་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་རྟོག་ཤི། ཀམ་པ་མི་བསྐྱོད་རྟོག་ཤི་སྟོབས་མ་ཀུན་མཁྱེན་
བད་མ་དཀར་པོ་འཕམ་འབྲུག་པ་བད་དཀར་བའི་གསུང་འབྲུག། ཀམ་པ་མི་བསྐྱོད་ཞབས་ཀྱི་
སྟོབས་མ་དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་ཕྱེད་བ། (དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་ཕྱེད་བ་ནི་མཁས་བཙུན་བཟང་
གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་ལྷག་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་གྱི་རྒྱ་རི་སོགས་དཔེན་པའི་གནས་སུ་སྐྱབ་
བ་སྟོང་པོར་མཛད་པའི་ཆེ་སྟོས་བཏང་གི་བྱ་བྲལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་
ལོ།) ཁྲོ་གཟུ་ཐོར་གནས་པ་ཞིག་ཡིན་ཆེ་དམ་པ་འདིའི་རྣམ་ཐར་མཇལ་བ་ཙམ་གྱིས་དད་པ་
དང་གིས་སྐྱེ་བ་ཞིག་འདུག་གོ། ཀམ་པ་སྐྱེ་ཕྱེད་དགྲུ་བ་དབང་ལྷག་རྟོག་ཤི། དྲགས་པོ་བཟུ་ཤིས་
རྣམ་རྒྱལ། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཏེ་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱི་གསུང་འབྲུག། ཁོ་པོའི་དད་མོས་
ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཕྱོགས་མེད་རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྐུལ་སྟོ་ཕྱོས་
མཐའ་ཡས་སམ་ཀོང་སྐུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་རྣམས་ནི། རྒྱལ་བ་ཙུང་ཁ་ཆེན་པོའི་
གསུང་ལྷར་ཕྱོགས་ལྷུང་ལྷུང་ཐའི་རྩེ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་སྟོབས་དེ་པོ་བྱས་ནས་བསྐྲུག་ཆོག་

ཅིང་། མཁས་པ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་དང་། ཡ་རབས་དང་ནམ་དཔྱོད་ཅན་
ནམས་ཀྱི་མིག་དཔེར་འོས་པའི་མཛད་སྤྱད་ལེགས་བཤད་ནམས་གཙོ་འདོན་ཞུས་སོ། །

ས་སྐྱའི་སྒྲོང་།

ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྤྱིང་སོ། རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོ། རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་
མཆོན། ས་སྐྱ་བརྩེ་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ། གཡལ་ག་
སྟོན་སངས་རྒྱལ་དཔལ། རྗེ་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ཅུ་སྟོ་གོས། ལྷ་ཀྱ་མཆོག་ལྡན་པ་སོགས་
ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་དང་། གཞན་ཡང་ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་དང་། ས་སྐྱའི་ལམ་འབྲས་སོགས་
སོ། །

རྟིང་མའི་སྒྲོང་།

སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེས་རབས་ནམ་ཐར་ཀྱི་སྟོར་ཨོ་རྒྱན་གླིང་པས་གཉེར་ནས་
བཏོན་པ་བརྒྱ་བཀའ་ཐང་ཞེས་བྱ་བ། ཀུན་མཁྱེན་སྟོང་ཆེན་རབ་འབྲུམས་པ། ཀུན་མཁྱེན་
འཛིགས་མེད་གླིང་པ། འརྩུ་མི་པམ་རིན་པོ་ཆེ། རྗེ་དཔལ་སྤྱུལ་འཛིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་
པོའི་གསུང་སོགས་སོ། །མདོར་ན་ཆོག་མཛོད་འདིའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་།
འཕགས་པོད་ཀྱི་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ཆད་ལྡན་ལ་སྟག་མ་གཉོགས་མཁས་པ་ཡིན་
ཟེར་ཆད་ལ་མགོ་འབྲུལ་ལུས་འབྲུལ་ཞུས་མེད་པས། ཅིས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་
ངེས་སོ། །

མེམ་མེ་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

མཛོད་བརྗོད།

སྤྱི་ཆོགས་གདུལ་བྱའི་མོས་ཁམས་བསམ་བ་ཀྱན། རི་བཞིན་གཟིགས་ཤིང་
གང་ལ་གང་འདུལ་གྱིས། རྣམ་མང་ཆོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་འབྱེད་མཛད་པའི། རྣམ་
འཛེན་ལྷ་ཀྱ་སེར་མགོས་བྱག་འཆལ། རྒྱལ་བསྟན་ཉག་སྤྱ་སྦྱུ་ཟད་མར་མའི་
ཚུལ། མང་ནས་སོས་ཏེ་ཆེས་ཆེར་དར་མཛད་པའི། བསྟན་པའི་སྤྱང་བྱེད་ས་གསུམ་
འགྲོ་བའི་མིག། ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོར་འདུད། བསྐྱུ་སྤྱ་ནས་
བཟུང་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོའི་བར། སློབ་ཁྲིད་ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་ཤིན་ཅན་
རྗེ། མཁས་བཙུན་བཟང་པོས་ཐུགས་རྒྱུད་ཡོངས་སྤྱག་པ། ཡོངས་འཛིན་བཟུ་ཤིས་
འབྲུམ་སོགས་སྟོང་ནས་འདུད། འཕགས་པོད་མཁས་པའི་ཞལ་གྱི་བྱུང་བཟང་
ལས། ལེགས་པར་ཡོངས་པའི་མན་ངག་བདུད་རྩིའི་བཙུད། མོས་བཙོན་གཟུར་
གནས་སྒོ་གསར་བྱེ་བའི་ཆོགས། མགུ་བ་བསྐྱེད་བྱིར་རྩོམ་པའི་ལས་ལ་འཇུག། རང་
རྒྱུད་ཀྱི་པོའི་ཉ་ལྷེབས་སྟོན་བ་བྱ། ལེགས་པར་འབྲུངས་པའི་ལེགས་བཤད་ལུ་གྱི་
ཀ། ལྷག་བསམ་སྤྱ་བྱར་བརྒྱས་པའི་ཐེང་བ་འདི། དཔྱད་ཐུན་གཡོན་མིག་མ་ཡི་

མགུལ་བར་སྦྱིན། །ང་ཟེར་བའི་མཁས་སྒྲིམ་དེ་པོ་རྣམས། །ཚུམ་བ་སྐད་སྟོན་མི་
འབྲིན་བཏང་སྒྲིམས་བཞུགས། །ཀྱན་རྫོངས་ཤེས་རབ་བྲལ་བའི་བོད་བྱ་ཡིས། །ལེགས་
བཤད་མ་གྲིན་རྩ་འཁོལ་ལ་བཟོད་བར་མཛོད། །རང་གིས་ཀྱང་ནི་ཤེས་བར་མི་རྒྱས་
ལ། །གཞན་ལ་འདྲི་བའི་ཡུལ་ཡང་མི་རྟེན་པའི། །དུས་ངན་དག་ཀྱང་མི་འཆར་རྟོལ་མེད་
པས། །དེ་ཆེ་འདི་ཡིས་སློབ་དཔོན་བྲེད་པར་ཤོག །རིགས་ལམ་འགྲོས་ཀྱི་གོམ་སྟབས་
མི་བརྟན་ཅིང་། །ལེགས་ཉེས་འབྲེད་པའི་སློ་ཡི་མ་ཐུ་བྲལ་བ། ། །སྒྲུ་དོག་སྒྲིམ་རྒྱས་
བཟེ་བའི་མི་རྣམས་ལ། །ལེགས་བཤད་གཏམ་གྱིས་མགུ་བ་ག་ལ་སྦྱིད། །འདི་སྣང་
འབྲུལ་བའི་འཁོར་བའི་འོབས་ཆེན་པོར། །དབང་མེད་ལས་ཀྱིས་རྩྭ་ཀྱང་ཁྲ་མ་ལྟས། །
བྱིན་རྒྱལས་ཐུགས་རྩེ་འཕྲུལ་སྐྱས་བརྒྱུངས་པ་ལ། །འདྲེགས་ཉེ་ཆོག་མཛོད་རྩེ་བའི་
སྐལ་བཟང་རྟེན། །བསྐྱབ་པར་སྦྱོན་ཆགས་མིག་ནི་མཆི་མས་གང་། །ཡི་ཆད་སྒོ་ཤི་
སེམས་ནི་སྒོར་སྒོར་པོར། །ཁྱུང་ཀྱང་རྒྱུན་ངན་གྲོགས་སུ་ཤར་བ་ལས། །ཨེ་མ་བདག་
གི་དལ་འབྱོར་དོན་ཡོད་ཀྱང་། །རིས་མེད་བྱུང་མཐའི་སྒོ་གསར་རྒྱུ་ཆོགས། །རབ་
འབྲུམས་གཞུང་ལུགས་འདུས་པའི་བད་མཆོ་འདིར། །ཞུགས་ཉེ་ཐོས་བསམ་འཕྲུང་
སྤང་རོལ་བ་ལས། །གཞུང་དོན་བདུད་ཅི་འོ་མངར་སྤྱོད་བར་ཤོག །

ཅེས་མཆོད་པར་བཛོད་པའི་ཆོག་གིས་བཀྲ་ཤིས་པར་བྱས་ཏེ། ཆོག་མཛོད་
དངོས་འགོད་པ་ལ།

ཐོག་མར་སྒྲིག་སྤངས་ནི།

སྒྲེ་ཆན་དང་པོ།

- 1 ཐོག་མར་སྒྲོན་འབྲུག་མེད་པའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དཔེར་ན། <ཀ་དག> <ཀ་ས> <ཀིང་ལུ་ཀ>
<ཀུན> <ཀེ་རེ> <ཀོས> ལྟ་བུ།
- 2 <ཀ> འ་རྩུང་བཏགས་པ་འདི་འཆོལ་སྤངས་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆིག་མཛོད་ཀྱི་ཕྱག་
སྟོལ་དང་མི་མ་བུན་པར་མཐར་ཆགས་སུ་བཀོད་ཡོད། དཔེར་ན། ཀ་ཀླ། དེའི་མཐུག་ཏུ། “ཀ་ཀ་
རུ” ཞེས་བཀོད་ཡོད། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྟོལ་ལ། ཀ་ལྷགས། ཀ་བཤད། ཅེས་” ཀ” རྩོགས་
པའི་མཆོམས་ནས། ཀ་ཀ་རུ། ཞེས་བཀོད་སྟོལ་ཡོད།
- 3 <ཀ> ཐ་རྩུར་ཅན་རྣམས་ཀྱིང་འཆོལ་སྤངས་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆིག་མཛོད་ཀྱི་སྟོལ་
དང་མི་མ་བུན་པར་རང་དང་སྒྲ་གདངས་མ་བུན་པའི་ཡི་གེའི་རྩིས་སུ་བཀོད་པ་དཔེར་ན། <ཀ་
ཡེ> དེའི་མཐུག་ཏུ། <ཀ་ཡེ> ཞེས་བཀོད་ཡོད། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཕྱག་སྟོལ་ལ། ར་རོའི་
མཐུག་ཏུ། ཐ་རྩུར་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་” ཀ” རྣམས་བཀོད་ཡོད། དཔེར་ན། ཀློང་རྩི་ཐུ། དེའི་མཐུག་
ཏུ། “ཀ” ཞེས་བཀོད་ཡོད།
- 4 ཡ་བཏགས་བཅེགས་མེད། <ཀྱང> <ཀྱོང་མོ>
- 5 ར་བཏགས་བཅེགས་མེད། <ཀྱང> <ཀྱོང་རེ>
- 6 ལ་བཏགས་སྒྲོན་འབྲུག་མེད་པ། <ལྷ་སྒོ> <སྒོང་ཡངས>
- 7 བཅེགས་མེད་སྒྲོན་འབྲུག་ཅན། <དཀར> <དཀྱིལ> <བཀྱལ> <དཀྱི> <བསྐྱགས> ལྟ་བུ།
- 8 རའི་མགོ་ཅན་སྒྲོན་འབྲུག་མེད་པ། <རྐང> <རྐྱོང> ལྟ་བུ།
- 9 ལའི་མགོ་ཅན་སྒྲོན་འབྲུག་མེད་པ། <ལྷག་པ> <སྒྲོག་པས> ལྟ་བུ།
- 10 སའི་མགོ་ཅན་སྒྲོན་འབྲུག་མེད་པ། <སྐར་གས> <སྐུ> <སྐེ་བ> <སྐོད> ལྟ་བུ།
- 11 བཅེགས་ཅན་དང་འདོགས་ཅན་སྒྲོན་འབྲུག་ཅན། <བརྐམ> <བརྐུ་བ> <བསྐུ་བ> <བསྐྱུན་
པ> <བསྐྱོགས> ལྟ་བུ།

སྒྲིམ་ཆོག་གཉིས་པ།

ཆོག་གཅིག་ལ་དོན་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ། 1 2 3 4 བླ་མ་ཆེ་བའི་དབྱེ་རྣམས་འདི་འདྲ་
བརྒྱབ་ཡོད། དཔེར་ན། གླུ། 1 < ལྷ་ག > ལྷ་ལ་གནས་པའི་སྒྲིག་ཆགས་ཤིག 2 གངས་བརྒྱད་ཀྱི་
མིང་། 3 ཡན་ལག་གི་རྒྱང་ལྡེ་ནང་ཆོན་སྒྲིའི་རྒྱང་གི་མིང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

སྒྲིམ་དོན་འདྲ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་བྲད་པར་རྒྱང་ཐད་ཡོད་པ་རྣམས་ལ། 1 2 དབྱེ་རྣམས་འདི་
བརྒྱབ་ཡོད། དཔེར་ན། ལྷ་ལ་ལོ། 1 ལྷ་ལ། 2 མཐུས་འཕྲོག་མཁལ། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ཆོག་དེ་ལེགས་སྒྲུར་དང་། དུས་གསུམ་སོགས་གསལ་བར་མཆོན་ཕྱིར། () འད་སྒྲིམ་གྱི་ནང་
དུ་བཞག་དེ་བྲད་པར་བྱེ་ཡོད། དཔེར་ན། ཀུན་ཀློང་ (ལེགས་སྒྲུར) 1 ཇི་ཤིན་ཏུ་ཞེས་པའི་མེ་ཏོག་དཀར་
པོ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་གི་མིང་། འདི་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་བས་ Jasmine ཟེར། 2 ཁ་དོག་དཀར་བའི་དཔེ། དཔེར་
ན་ཁམས་དཀར་པོ་ལ་ཀུན་ལྟ་བུའི་བྲད་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 3 ཁམས་དཀར་པོ། དཔེར་ན་
ཀུན་མི་འབྲེན་ཆངས་སྒྲིབ་བསྟེན། ཞེས་བ་ལྟ་བུའོ།

ལེགས་སྒྲུར་གྱི་སྐད་དོན་རྣམས་འདད་གྲུག་འདི་ལྟ་བུའི་ནང་ < > བཞག་ཡོད། དཔེར་ན། གླུ་
སྒྲུབ། < ལྷ་གུ་ན > ལྟ་བུ།

མཆན་བྱ་དེ་ཆོག་ལྷག་ལོག་གང་གི་ཡིན་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་རྣམས་འདི་བཞག་དཔེར་ན།
ཐད་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ། [བད་སྒྲིབ་] སྒྲར་བསྐྱུ། [གོ་དོན་ཅི་ཅི་མེ་ལོ། རོ་ལོ་སོ་ཉོ།] ལ་དོན།
[སྒྲར་བྱ་དུ་ན་ལ་ཏུ།] ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།

༼ ག ཟ ཟ༽

ག 1 ག་མད་སྤྱུལ་ཅུའི་དང་པོ་ལོ། 12 ཁོ་ན། རང་། དཔེར་ན། དེ་ག་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་
 དང་། དེ་བུ་ག་འགྲོ་དགོས་ཞེས་བ་དང་། ཅི་མཛད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་བྱུང་ན་
 སྤྱུལ་བ་ག་དགོངས་ལྟ་བུ། ད་ལྟའང་བྱུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྤྲུགས་བ་ག་གསུང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ་
 རྣམས་སོ། 13 མིང་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་སྟེ། རྟགས་མཚུངས་འབྲེན་སྐབས། ག་ད་
 བ་ས་སྟེ། རྗེས་འཇུག་པོས་བྲངས་པའི་མིང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་དཔེར་ན། ཐོག་ག་ དབྱིད་ག་ལྟ་བུ།
 4 མིང་མཐར་སྦྱར་ན་ཐམས་ཅད་ཅེས་བའི་དོན་སྟོན་བའི་ཡིག་འབྲུ་ཞིག་དཔེར་ན་སྟེ་བྱིག་ཉིས་
 ག་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་ལོ། 15 དང་པོ། གདོད་མ། ཐོག་མ། དཔེར་ན་ག་ནས་དག་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

གམ (ལེགས་སྦྱར) 1 བླ་དྭོར་ཉིས་བཅེགས་ཅན་དེ་ལ་རྣམ་བཅད་ཟེར། རྟོག་ཆུ་ལ་ཁྱི། བལ་ཆེར་
 ས་བུ་བསྐྱལ་སྟེ། དཔེར་ན་ན་མམ་ཞེས་བ་ལ། ར་མས་དང་། ཡང་ན། ས་མ་ཡིན་བ་ལ་བྲག་པོར་
 ལྷུ་མས་ལྷུ་མས་བཅད་ནས་འདོད་དགོས་བ། དཔེར་ན་ཨམ་དང་། བཅུ་ལྟ་བུ་ལོ། 12 རིང་ཆ་མཚོན་
 བའི་ཡི་གེ་ཞིག་ས་ཏ་ཀཱ་ར་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ར་ཡིག་ལ་རྣམ་བཅད་ཡོད་པས་གདངས་རིང་པོས་
 བསྐྱལ་དགོས།

ག་ག་ཁྱི (ལེགས་སྦྱར) 1 འཕྲོན་བུའི་མིང་། 2 འཕྲོན་བུ་ཉི་ཤུའི་རིག་ཐང་གི་ཆད། པོ་ཉི་ཡང་
 ཟེར། འདུལ་བ་ག་ཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས་བཤད། ག་ག་ཁྱི་ཞེས་བ་ལེགས་སྦྱར་བྱུང་ཐང་བྱུར་
 ཆག་པར་སྤྱུལ་སྟེ། ལེགས་སྦྱར་དུ་ ཀ་ཀི་ཀི་ཀི་ “ཀཱ་ག་ཁྱི” འཕ། “ཀཱ་ག་ཁྱི” ཞེས་འབྱུང་བ་
 དེ་ལོ། 15 དབྱིན་སྐད་དུ་ cowrie ཟེར། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཀོ་རི་ཞེས་བའང་ཉིན་སྐད་ཀྱི་ Kauri
 कौड़ी ཀོ་རི་ཟུར་ཆག་པ་ལོ། 16 རང་གི་རྣམ་བཤད་ལས། ག་ག་ཁྱི་ཞེས་བུ་བའི་པོ་རྟོག་སྟེ། འཕྲོན་

བྱ་ཉི་ཤུ་འཛིན་ཐང་གི་མིང་རྟོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀྲ་གི་རྒྱ། (ལེགས་སྦྱར) ཀ་ཀ་ནི་དང་འདྲ།

ཀ་ཀོ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) ཀ་ཀྲོ་ལ་དང་འདྲ།

ཀྲ་ཀོ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) 1 བྱ་རྟོག་ཆེན་པོ། ཞེས་འཕགས་བོད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གསེར་གྱི་
ཐེང་མཛེས་ལས་བཤད། 2 སྒྲན་རྒྱ་བའི་བྱེ་མ། 3 བྱ་རྟོག་གི་རྒྱ་བའི་འདྲ་བའི་དྲུག་རིགས་ཤིག
དྲུག་རིགས་དགུ་འཛིན་བྱེ་བྲག་ཅིག 4 ཀ་ཀྲོ་ལ་དང་འདྲ།

ཀ་སྒྲོགས། རྒྱར་སྒྲོགས་ཏེ་རྒྱ་བྱ་ཞིག སྒྱ་བཤད་ནི། ཀ་ཞེས་པའི་སྒྱ་འབོད་པས་ཀ་སྒྲོགས་ཞེས་མིང་
ཐོགས་པ་འདྲ་ཞེས་གསུང་མཐུན་ཡོད། འདི་ལ་རྒྱར་སྒྲོགས་ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་ལ་གནས་ནས་སྒྱ་
སྒྲོགས་པས་ན་རྒྱར་སྒྲོགས་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ་སྦྱུ།

ཀ་ཆེན་བཞི། 1 འགོས་ཁྲག་པ་ལྷས་བཅས་ཀྱི་སྒྲོབ་མའི་གཙོ་བོ་སྒྱེ། ཀ་ཆེན་བཞི་ནི། འཇད་བསོ་རོང་
མར་སྟོན་མེང་རྒྱལ། ཆབས་ལྷ་ཁང་གི་སུམ་སྟོན་ཡེ་འབར། ཤངས་ཀྱི་རབ་སྟོན་བྱང་རྒྱལ་
མཚན། གཉལ་གྱི་ཤེ་སྟོན་རྟོ་རྟེ་རྒྱལ་མཚན་དང་བཞི་པོ། །བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་གསང་འདུས་
ཆོས་འབྱུང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2 བཀའ་བབས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་བཞི་དང་དོན་གཅིག བཀའ་
བབས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་བཞི་ལ་གཟེགས།

ཀ་ཆེན་བརྒྱད། (སྒྲོ་སྒྱུང) པོ་རྟོ་བའི་མཐའ་ཀ་ཆེན་བརྒྱད་ལ་གཟེས།

ཀ་ཏྲ་ན། རས་དཀར་ཞིག

ཀ་ཏོ་ར། (རྒྱ་གར་སྐད) ལྷགས་ཐངས་སོགས་ལས་བཅོས་པའི་གཞོང་པའི་མིང་། རྒྱ་གར་བས་
(कतोर) ཟེར། ཀ་ཏོ་ར་ཡང་འཐད་པར་བཤད།

ཀ་ཏོ་ར། ཀ་ཏོ་ར་དང་འདྲ།

ཀ་བསྟོད། འཇམ་དཔལ་གཤམ་རྩེ་གཤེད་ཀྱི་བཀའ་སྟོད་དམ་ཅན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་བསྟོད་པ་བདུད་
དཔུང་འཛོམས་པ་ཞེས་བྱ་བ། རྩེ་དགེ་འདུན་པ་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད། རྒྱུ། ཀྲ་ལ་རྒྱ་བ་རབ་
བཛེད་དག་པོའི་སྒྱ། །ཁ་ནས་ཁྲག་འཛག་མི་མགོའི་ཐེང་བ་ཡི། །ག་ཤར་བའི་འབྱུང་མི་བཟད་བདུད་

དཔུང་གི ། ང་རྒྱལ་རྒྱལ་པ་འཛོམས་པ་བྱོད་ལ་བསྟོད། ། ཅེས་སོགས་ཀྱི་བསྟོད་པ་འདི་ཡིན་
ནོ། ། འདི་ཟེ་དགོ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་ཐོང་གྱ་༩བ་པ་ན་བཞུགས་སོ། །

[illegible]

ཀ་དག ཉིང་ཉིང་གི་མིང་གི་རྣམས་ཁྱངས་མིག་ གྲུ་བ་ཤད་ནི། ཀ་ནས་དག་བ་སྟེ་གཤོད་མ་ནས་རང་བཞིན་
གྲིས་བྱུང་བ་ས་དག་བཤམ་ཉིང་བས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱུངོ། །

ཀླདམ་པ། (ལེགས་སྦྱར) ཀླདམ་དང་དོན་ལྡན།

[illegible]

ག་དང་སྟོག་མཛད་སྟོ་ཤོལ་ཁང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྤྲད་ཀ་བ་ལ་ཁ་བཏགས་འདོགས་བ་ལ་ཟེར་ཏེ། སྤར་
ཕྱིད་དག་དབང་དོན་གྲུབ་ལགས་ཀྱིས་བཅུམས་པའི་ཡུལ་མཆོག་སྤྱི་ལུང་དབུ་གསུམ་པ་
ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་པས། མཛད་སྟོའི་རིམ་བ་རྣམས་གྲུབ་ནས་ཆོགས་ཤོལ་ཁང་རྟེན་འབྲེལ་

གྱི་སྤྲད་ཆོམས་ཆེན་ནས་འདྲུ་ཁང་གི་ཀ་རིང་མདུན་མ་གཉིས་ལ་མངལ་དར་འདོགས་པ་ལ་
ཟེར། ཀ་བ་སྤ་བའི་རིགས་ལ་ཀ་དར་འཆིང་ཞེས་འབྲི་དགོས་པར་བཤད་དོ།

ཀ་བྲ། (འདྲལ་བ) ཆོན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག་གི་མིང་ཡིན་པར། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུངས་
གསུང་།

ཀ་ན་ཀ (རྒྱ་གར་སྐད) སྤ་ལྷ་ཤ་དང་འབྲ།

ཀ་ནི་ཀ་འེ་སྤྲངས་ཡིག་རྒྱལ་པོ་ཀ་ནི་སྤ་ལ་སྤྲངས་པའི་སྤྲང་ཡིག་ཅེས་བྲ་བ་སློབ་དཔོན་དཔལ་པོས་མཛད།
རྒྱ་གར་སྐད་དུ། མཁྱ་རྩ་ང་ཀ་ནི་སྤ་ལེ་ལ་ཞེས་བྲལོ། །འདི་འཇམ་དཔལ་ཅ་རྒྱུད་ནས་ལུང་
བསྟན་པའི་ཁ་ཆེའི་རྒྱལ་པོ་ཀ་ནི་ཀ་ཞེས་བྲ་བས། སློབ་དཔོན་དཔལ་པོ་མཆོད་གནས་སུ་སྤྲན་
བངས་པའི་ཆེ་སྤྲན་བགྲེས་པས་འབྲོན་མ་ཐུབ་པར། སྤྲངས་ཡིག་འདི་བཅམས་ནས་བསྐྱུར་ཏེ་
རྒྱལ་པོ་ཆོས་ལ་བཀོད་པ་ཡིན་ཚུལ་གསུང་ངོ། །འདི་ཐེ་དགེ་བསྟན་འཕྱུར་༼ རེ་བ ༽སྤྲེས་
རབས་དང་སྟན་དུ་ཤོག་གངས་པ་༥ ཕན་ལ་བཞུགས་སོ། །

ཀ་ཏ་ཡ། (ལེགས་སྐྱུར) 1 ཀ་དུང་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་། རྗེ་ཅེ་གཅིག་པའི་རྣམ་
པའོ། །ཞེས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་ཟིན་གྱིས་འདིགས་བྱེད་གྱི་བྲག་མཆན་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་
ལས་གསུངས། 2 ཀ་ཏ་ཡ་ནི་གདུང་ལ་ཞགས་པ་བཏགས་པའི་ཞགས་གདུང་དུ་གྲགས་པ་དེའོ། །

ཀ་ཏི། (ལེགས་སྐྱུར) མཁས་པ་མང་པོས་མཆོད་རྟེན་གྱི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། ཀ་ཏི་ཞེས་པའི་སྐོར་
ལ། དགེ་བཤེས་ (ཁུ་ཁུ་སྤྲ་མ) བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆན་རིན་པོ་ཆེས་སྤར་མཆོད་རྟེན་ནས་
སྐོལ་མ་ཡོད་པ་དེ་ཆོའི་ཡས་སྐོལ་མི་འབྲུགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་། གཟུངས་སྤྲགས་ཀྱི་ཀ་
ནི་གྲིས་ཡོད་པ་དག་ལས། བྲིས་མཆོད་རྟེན་སྐོལ་མ་ཡོད་པ་ཆང་མར་མིང་དེ་འཇགས་པ་མིན་
ནས་གསུངས་པ་དང་། རྒྱབས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས་རྒྱ་གར་བས་མཆོད་རྟེན་རྣམས་
ལ་ཀ་ཏི་ཟེར་བ་རེད་ཅེས་གསུངས། ཞེས་ཞུ་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ་བ་ལྟར་དོ། །

ཀ་ལྷ་ལ། (ལེགས་སྐྱུར) 1 མོད་རུས། 2 མིའི་མོད་རུས་ལས་བཟོས་པའི་སྤྲོད་ཅིག་ རེས་ཆོག་ནི་
བདེ་སྤྲོད་སྟེ། ཀྱི་དང་སྤ་ལ་གཉིས་སོ་སོར་བཤད་ན། ཀྱི་བདེ་བ་དང་། སྤ་ལ་སྤྲོད་པ་ལ་བཤད་

གྲུ་བེ་རི། (ལེགས་སྦྱར) གྲུ་གང་གྱི་ཚུ་བོ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་མིང་། བདོ་བླ་པ་ཉེར་གཞག་། ལ་པ་ ༽

༡༩༡བ་༣ལས། ཀྲ་བེ་རི་ཞེས་བྱ་བའི་ཚུ་གླུང་ནི་ཤིང་ནམས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉེ་བར་མཛེས་
བར་གྱུར་བ་སྟེ། རབ་ཏུ་དང་བའི་ཚུ་ཞིང་དུ་ནི་དཔག་ཆད་དོ། །རིང་དུ་གྱུར་བའི་ངོ་བོར་ནི་དཔག་
ཆད་ལྔ་བརྒྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀ་མ་བ། བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བ་ཤེས་ཀ་མ་བ་ཤེས་རབ་འོད་ཅེས་བྱ་བ་དེའོ། །དམ་བ་དེ་ཉིད་ནལ་
འབྱོར་གྱི་དབང་ལྷག་དགོན་བ་བའི་དངོས་སྟོབ་གྲགས་ཅན་བཞི་ཡོད་པའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན་ལ།
(དགོན་བ་བའི་དངོས་སྟོབ་གྲགས་ཅན་བཞི་ནི། ཞང་སྟེ་འུ་ལུ་ལེ་ཤེས་འབར། དགེ་བ་ཤེས་ཀ་
མ་བ་ཤེས་རབ་འོད། མཉན་སྒྲ་མོ་བ། དགེ་བ་ཤེས་འབར་གྱུང་རྒྱལ་དང་བཞིའོ) རོ་བོ་རྩེ་ལན་
བ་སྒྲིལ་བུར་ལེབས་དུས། ཡུམ་དེས་རོ་བོ་ལ་བྱིན་རྒྱབས་ཞུས་པས། འདི་ལ་བུ་བཟང་སོ་ཞིག་
འོད་གསུངས་ནས་ལུང་བསྟན་བ་བཞིན་ལན་བ་མདར་མེ་མོ་བྱ་ལ་སྒྲིལ་འབྱུངས། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
མཆན་ཤེས་རབ་འོད། བྱིས་དགོན་བ་བ་དང་མཇལ་དུ་བྱོན་པས་དགོན་བ་བས་ཆོས་དང་ཟང་
ཟིང་གཉིས་ཀས་བསྐྱུངས། མཛོན་བར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡང་ཆད་མེད་པ་དང་ལྷན་བ་ཡིན།
ལྷགས་རབ་ཀྱང་ཤིན་དུ་ཆེ། རྟོག་གོ་འབར་བ་ནག་ཆོས་བསྐྱུར་བ་ལས་ནལ་འབྱོར་སྟོན་བ་བའི་
དེ་ཁོ་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པའི་ལེའུ་ལ་འགྱུར་བཅོས་མཛད་པ་སོའི་མཁས་བཙུན་ཤེས་རབ་
འོད་གསལ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུར་ཟེར་བའི་ཡ་གཅིག་ཀྱང་ཁོང་ཡིན་པ་འདྲའོ། །དེས་ཀ་མ་དགོན་
བ་བཏབ་པས་མཆན་ཡང་ཀ་མ་བར་གྲགས། བྲ་བ་ཡང་བདུན་བརྒྱ་ཙམ་འཆོགས། བྱི་རོ་ལ་གྱི་
དངོས་པོ་ངན་བ་རྣམས་བཟང་པོར་བསྐྱུར་ཞུས་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་བརྟན་སོ་འབྱུངས། དགྲུང་གུངས་
བདུན་ཅུ་ཙམ་པ་ལྷགས་སོ་མག་ལ་སྒྲིལ་ཤིགས། ཞེས་དེ་བ་སྟོན་ལྟར་བཀོད། ཁོང་དགོན་བ་བའི་
སྟོབ་མ་ཡིན་པ་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་ཡང་ཟུར་ཙམ་གསལ་ལ་ལུང་འབྲེན་ཡང་ཐེངས་ལྔ་ཙམ་
མཛད། འབྱུངས་འདས་ལོ་ཆེགས། (༡༠༥༥-༡༡༣༡) ཡིན། འགའ་ཞིག་གིས། ལམ་རིམ་
ཆེན་མོར་ཀ་མ་བ་ཞེས་འབྱུང་བ་དོན་ལ་ཀམ་བ་ལ་ཞུ་བ་ཡིན་ཀྱང་། ཀ་མ་བ་ཞེས་ཆོས་ལྷགས་
ཀྱི་ཞེན་པས་ཆོག་ལ་བསྐྱུར་བཅོས་བྱས་པ་རེད་ཟེར་བ་ནི་རང་གི་དེ་ཉིད་གསལ་བར་མཆོན་
བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྐོར་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་འགོ་ལོ་རྩེ་བ་གཞིན་ཏུ་དཔལ་གྱི་

དེ་མཆོད་པུ་ ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཆོད་ཀྱི་ལམ་རིམ་སྒྲིལ་བཀུན་པའི་རྣམས་ཐར་
སོགས་སུ་བཞུགས་ན་ཤེས་སོ། །

ཀྲ་མ་རྒྱུ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) གུ་མ་མཐུ་ Guwahati རྫོང་ཉེ་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་སར་ཡོད་པའི་མ་
རྒྱ་ལྷོ་བྱ་བ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དགེ་ཆོས་ཀྱི་གར་གནས་ཡིག་ལས། བཟ་ཉི་ཤུར་ནས་རྫོ་
རྫོ་ཉེ་བར་རི་ཡི་དང་དེ་ནས་མེ་ཡི་བཅུ་བདུན་སོང་ན་ཤར་ཅ་མཆོག་གི་མ་རྒྱ་ལྷོ་ཡོད། དེ་ནི་
གནས་ཆེན་ཉེར་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་གྱི་ཀྲ་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ཡོད་པའི་དུག་ཅིང་། རྫོན་མདོ་སྦྱགས་གཉིས་
ཀའི་བསྟན་པ་ཤིན་ཏུ་དར་བའི་གནས་ཡིན་ཞེས་གསལ། ཡང་། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་ཀྱི་མཆོད་
ཀྱི་རྫོང་གི་འབྲེལ་བ་ལས། འདོད་པའི་གཟུགས་ཉེ་གཉིས་ཀྱི་རྫོང་ཀྱི་གར་ཤར་ཕྱོགས་ཆུ་བོ་
ལོ་ཉི་ཉུང་ཀྱི་ལ་ན་འབབ་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་གོང་ཁྲེ་ཆེན་སོ་ཞེས་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་ཤིག་ན་སྦྱབ་
གནས་རྫོང་ཡིང་ག་མཆོག་ཁྲེ་ལྷ་བུས་མཆོད་པའི་ཆོས་འབྱུང་མེ་གང་ཅམ་གྱིས་མཐོ་བ་ཡོད་
པ་ལ་བཞེད་ཅེས་གསལ།

ཀྲ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) སྤྱི་ལུས་

ཀྲ་ལ། འཕོད་སྤྱོད་ཞེས་སྤྱི་རང་མཉམ་དང་རང་ལ་དམའ་བར་འཕོད་པའི་ཆོག

ཀྲ་ལ། ཀྲ་ལེ་ཞེས་པའི་འབྲེ་ཆུལ་གཞན།

ཀྲ་ལ། 1 རོ་མངར་སྤྱི་འཛིན་གྱི་མ་གར་ལེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཡང་། ལི་ཁར། ལུ་རམ་
རྫོག་པོར་བྱས་པ་ལ་ཟེར། རོད་ཀྱི་ཆོག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་ཁོ་བོས་ཀྱང་སྤར་ཐངས་དང་པོའི་
ནང་ཆོག་འདི་ལེགས་སྦྱར་ཡིན་པར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། འདི་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་འཁྱུག་རྒྱུ་རྒྱར་
ཆག་པ་ཡིན་གྱི་ལེགས་སྦྱར་དངོས་ཡིན་པར་མི་སེམས་སོ། །ཀྲ་གར་ལུལ་སྐད་ལ། འཁྱུར་
ཟེར། 3 གུར་གྱི་ཀྲུག་གི་མིང་། ཁད་པེར། ཀྲ་བཞིན་དུ་བང་དགོས། ཀྲ་རྫོང་བཞིན་དུ་བཞུགས་
དགོས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཀྲ་བེར། (ལེགས་སྦྱར) (འདུལ་བ) ཀྲ་བེ་རའི་མེ་རྫོག་དང་འད།

ཀྲ་བེ་རའི་མེ་རྫོག་ (འདུལ་བ) ཀྲ་རྫོང་རའི་མེ་རྫོག་དང་འད།

ཀླ་ར་སྒྲི་རའི་མེ་རྟོག་ 1 (འདུལ་བ) ལྷས་ངན་པར་བརྟེ་བའི་མེ་རྟོག་དམར་པོ་ཞིག་གི་མིང། དེ་རྒྱ་གར་
ན་རོ་མཚོད་པའི་མེ་རྟོག་དང་རྒྱལ་པོས་གསོད་པ་ན་དེའི་སྤང་བ་མགུལ་བར་འཆིང་བས་གསོད་
རྟགས་ཞེས་བྱ་ལ་དེའི་སྤར་མེ་རྟོག་དེའི་སྤང་བ་འདྲིན་པ་སོགས་མིས་ན་འཆི་ལྷས་སུ་བཤད།
འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ག་པ་ ༡ ལས། རབ་རུ་བྱུང་བ་འདི་ངས་སྤངས་ཀྱིས་དང་ལ་སོད་ཅིག
དེ་ནས་དེའི་མགུལ་བར་མེ་རྟོག་ཀླ་ར་སྒྲི་རའི་སྤང་བས་བརྟགས་ནས་གཤེད་མ་གོས་སྒྲོན་པོ་
གྲོན་པ་མཚོན་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ནས་ལམ་པོ་ཆེ་དང་། ཆོང་འདུས་དང་།
བཞི་མདོ་དང་། སུམ་མདོ་རྣམས་སུ་བསྐྱགས་ཏེ། ཁྱོད་ཁྱེད་ནས་སྤྱེད་མོས་ཆལ་ལོགས་སུ་ཁྱིད་
དོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 2 རུལ་གྱི་ཁམས་རབ་རུ་རྒྱས་པ་མཚོན། 3 ཁྲོད་རྩོལ་ལྷ་
མས། མེ་རྟོག་ཀླ་ར་བི་ར། ཞེས་ཤོག་བྱ་བཅོ་རྒྱུའི་རེ་ལྷག་མེ་རྟོག་ཅེས་ཀྱང་བཤད། བོད་རྒྱ་
ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་ཡང་དེ་བཞིན་བྱ་གསལ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་བོད་གསུམ་པའི་ནང་། ཀ་
ར་སྒྲི་ར་ཞེས་དག་ཆ་རུང་མི་འབྲ་བའང་སྤང།

ཀླ་ར་སྒྲི་རའི་ཤིང་། (འདུལ་བ) གསོད་རྟགས་ཞེས་པའི་མེ་རྟོག་དམར་པོ་དེ་སྒྲེ་བའི་ཤིང་
སྤོང་། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། སོ་སོར་རྒྱུད་དང་སོ་སོར་བཞད། རྟག་སོད་གསོད་
རྟགས་མེ་རྟོག་ཅན། བརྒྱར་གྲེས་དཔའ་བོའི་ལག་པ་དང་། བརྟམ་པོ་ཀླ་ར་སྒྲི་
རའོ། ཞེས་གསུངས།

ཀླ་རུ་ཏ། (ལེགས་སྦྱར) 1 ལྷིང་ཨེ། དེས་ཆོག་ནི། བདེ་འགོག་སྟེ། ཀླ་རུ་ཏ་སྟེ་བདེ་བ་
དང་། རུ་རུ་ཏ་འགོག་པ་སྟེ་བདེ་འགོག་ཅེས་བྱའོ། ཡང་ན། དེས་ཆོག་ ལྷིང་ཨེ་རྒྱུད་དོད་ཀླ་རུ་ཏ་
ཞེས་པ། ཀ་ལ་ཐེག་ལེ་བྱིན་ནས་ཀླ་བདེ་བ་དང་། རུ་ཏ་འགོག་པ་སྟེ་བདེ་འགོག་ཅེས་བྱའོ། རང་
ཉིད་གཅིག་སུ་བདེ་བར་འདུག་པའི་སྒོ་འགོག་པས་ན་བདེ་འགོག་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། 2 (གསང་
སྟགས) བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས། འཇག་བདེ་འགོག་པས་ན་ལྷིང་ཨེ་ལམ་བདེ་འགོག་ཅེས་བྱའོ། ཤིང་
ཀ་ལ་བི་རྒྱ། (ལེགས་སྦྱར) ལྷན་སྒྲོགས། རྒྱུད་ཤིན་རུ་ལྷན་པའི་བྱ་རིགས་རྒྱ་མཚོའི་སྤང་ན་གནས་པ་
ཞིག འཕགས་བོད་རྒྱུད་གཉིས་ཤན་རྒྱར་ན་གསལ།

ཀ་ལ་བིརྟེ་ (ལེགས་སྤྱར) མཆིལ་བའམ་ཁང་གི་འདྲ། འདི་རྒྱ་མཆོའི་གི་འདྲ་སྤྱད་སྤྱད་པ་དེ་དང་མི་
འདྲ། ཞེས་འཕགས་བོད་སྤྱད་གཉིས་འཕྲ་སྤྱད་ན་གསལ།

ཀ་ལ་རྩ་བ། (ལེགས་སྤྱར) དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་མིང་།

ཀ་ལ་རྩ་བ་རབ་བརྒྱུད་པའི་སྤྱད་ཞེས་སོགས། འདི་ལ་ཀ་བསྟོད་ཟེར་ཞིང་འདི་དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་
བསྟོད་པ་ཡིན། རྒྱུ་འདྲེན་གྱིས་མཛད། ཞིབ་བར་ཀ་བསྟོད་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཀ་ལ་རྩ་བ་ (འདུལ་བ) (ལེགས་སྤྱར) 1 གི་འདྲ་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་མིང་། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་
ལས། ཀ་ལ་རྩ་བ་ཀ་ལ་ཞེས་ཀ་ལ་བཞི། ཀ་ལ་རྩ་བ་ (མ་དབེར་ཀ་ལ་ན་ད་ཀ་ཞེས་གིས་སྤྱད་བས་ད་
དུང་ཡང་དབྱེད་དོ) ཞེས་ཀ་ལ་སྟོག་ཆགས་ཐ་མོད་གཞི་གཞིས་ན་སྟེ། ཞེས་དང་། འདུལ་བ་རྩ་བ་ར་
འབྱེད་པའི་ཆོག་རྩ་བ་ར་བཤད་པ་ལྟར་ཆུ་ ༡༩༩༩ ལས། ཀ་ལ་ལ་ན་ད་ཀ་ལ་ཞེས་ཀ་ལ་བཞི་
ཀ་ལ་བོད་ཆུང་དུ་དག་གི་གནས་སོ། ཞེས་གསུངས་སོ། 2 རེ་འདྲ་ལེ་ཡིན་པར་བཤད། སྟེ་མོང་ཡང་
ཟེར། འདི་ལ་ལེགས་སྤྱར་དུ་ན་ཀྱ་ལེ་ Nakula དང་། རྒྱ་གར་ཡུལ་སྤྱད་དུ་ནེབ་ལ་ Nevla
དང་། བོད་སྤྱད་དུ་སྟེ་མོང་། བོད་སྤྱད་དུ་རེ་འདྲ་ལེ་ཞེས་ཀྱང་འབོད། ན་ཀྱ་ལ་ཐུར་ཆག་ཅེས་ལེ་
ཕའི་གྲུང་ཁང་དུ་གསལ་ཡང་། འདི་ནི་རྒྱ་གར་པལ་སྤྱད་ཀྱི་ नेवला ནེ་བ་ལྷ་ཉིད་ཐུར་ཆག་
པར་ཕེན་ཏུ་གསལ་ལོ། གྲི་རྒྱལ་བས་ Mongoose ཟེར། རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྟོར་
བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས། ཀ་ལ་རྩ་བ་ནི་འདུལ་བའི་ཆོག་མང་བོར་སྟོག་ཆགས་ཀ་
ལ་རྩ་བ་ཞེས་བསྟུར་ཅིང་སྟོག་ཆགས་ནི་བོད་རང་སྤྱད་འཆར་པར་དུང་འགྲོ་ཀྱང་བཞི་པའི་མིང་
ཅམ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་སྤྱད་པས་འགར་ཀ་ལ་རྩ་བ་ཞེས་གིས་མོད། སྟེ་མོང་རང་དུ་འདུག འདིས་
ཆང་ཤིང་ཅེ་ལ་བྱེད་པས་བྱར་འཁྲལ་སྤྱུ་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལ་འདི་གྲ་ཞིག་གི་མིང་དུ་བྱས་ཡོད་
ཟེར། རྒྱ་བ་གཞུང་དུ་གར་ཤ་ཡོད་པ་སྟེ་ཏུ་སྟེན་པོས་ཁྲིད་པའི་ཆེ་འདིས་སེམས་གསོ་བཏང་བས་
རྩ་མས་ལག་པས་ཞུལ་ཞུལ་བྱས་པའི་ཤུལ་ཡིན་སོགས་ཟེར། འདིའི་མིང་ལ་མཛོན་བརྒྱུད་དུ་
རྒྱ་བ་ཁྲུ་ཟེར་བ་དེ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་འདུག སྤྱུ་མཛོད་ན་སྤྱད་འབྲེན་པ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་ཡིན།
འོད་མའི་ཆལ་གྱི་ཤུལ་ན་ཕེན་ཏུ་མང་བ་སྤྱུ་བྱེད།

ཀ་ལན་ད་ཀ (ལེགས་སྦྱར) (འདུལ་བ) ཀ་ལན་ཀ་ལ་གཟིགས།

ཀ་ལན་ད་ཀའི་ཐོང་ཁྱེར། (འདུལ་བ) འདིའི་ཀ་ལན་ད་ཀའི་བྱིའུ་ལ་གོ་བྱ་མེན་པར་མི་རིགས་ཤིག་
ལ་གོ་དགོས་ཏེ། རྒྱ་བཟུང་འབྲེལ་༼ རྒྱ་བཟུང་ལས། ཀ་ལན་ད་ཀའི་ཐོང་ཁྱེར་ཞེས་བྱ་
བཞི་ཀ་ལན་ད་ཀ་ཞེས་བྱ་བ་རིགས་ཐ་དང་བ་དཔེར་ན་རྩ་ན་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱིར་
མི་དག་ཡོད་དོ། དེ་དག་གི་ཐོང་བཞི་ཀ་ལན་ད་ཀའི་ཐོང་ཁྱེར་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀ་ལན་ད་ཀའི་གནས། (འདུལ་བ) བྱིའུ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཀ་ལན་ད་ཀ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཅི་ཞིང་འབབ་པའི་གནས་
ལ་བཤད།

ཀ་ལི། ཀ་ལྷེང་། གསལ་བྱེད། སྒྲ་བཤད་ནི། ཀ་ནི་གསལ་བྱེད་གྱི་ཡི་གེའི་སྟེ་ཆོན་རྒྱུས་ཡིན་ལ། ལི་
ཞེས་པ་ནི། སྒྲ་ལི་རྟེན་སྟེ་ལྷེང་བའི་སྐད་དོད་དོ། དེས་ཨ་ལི་ལའང་རིགས་འབྲེལ། །

ཀྲ་ལི། ཀ་ལི་དང་འབྲེལ།

ཀ་ལི་ད་ས། (ལེགས་སྦྱར) རྒྱ་མོ་ཁོལ་ཏེ། རྒྱ་གར་གྱི་བྱི་པའི་སྟེན་དག་མཁན་སྟེན་གསལ་ཅན་ཞིག་
དེ་སྟེ་མོ་ནག་མོ་ལ་ཤིན་ཏུ་གྲུས་པས་ཀྲ་ལི་ད་ས་སྟེ་ནག་མོའི་འབངས་སམ་ཁོལ་པོ་འཕྲུལ་གཤོག་
པོར་གསལ་སོ། །འདི་སྟོར་རྒྱས་པར་བྱ་རྒྱ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྲུང་ན་གསལ།

ཀ་ལི་རྒྱ། (ལེགས་སྦྱར) 1 ཨོ་ཏེ་བེ་ཤ་དང་དོན་གཅིག་ཀ་ལི་རྒྱ་ཞེས་པ་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་
ཆོས་འཕེལ་གྱིས་ཨོ་ཏེ་བེ་ཤ་དང་དོན་གཅིག་པར་བཤད། 2 འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་གྱིས།
མང་ནང་གི་རྒྱ་བཞེ་ཞེ་གདན་ནས་དཔག་ཆད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་རྩལ་ན་གྲང་པོ་འཇིན་པའི་ས་
ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲུབ་གནས་ཡོད་པ་ལ་བཞེད། 3 འགའ་ཞིག་སྟོ་བྱོགས་རྒྱ་མཆོའི་འགའ་གྱི་ཀ་
ལི་རྒྱ་དང་ཉེ་བའི་ཡུལ་འཁོར་ལ་བཞེད། 4 ཁ་ཅིག་དོ་ཞེ་གདན་ནས་དཔག་ཆད་བཅུ་གཉིས་སྟོ་
བྱུབ་ཏུ་བྱིན་པ་ན་ཡོད་པ་ལ་བཞེད།

ཀ་ཤི། (ལེགས་སྦྱར) (འདུལ་བ) ཐོང་ཁྱེར་ལྷ་རྩ་སྟེ་སྟེ་མིང་། ཐོང་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་གསལ་ལྷན་
ཞེས་བྱའོ། །

ཀ་ཤི་ཀའི་རས། (འདུལ་བ) ལྷ་རྩ་སྟེ་བཏགས་པའི་ཡུལ་ཀ་ཤི་ཀའི་རས་ལ་ཟེད། ལུང་ཐོན་ཆོགས་

ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། ཡུལ་ཀ་ཤི་ཀའི་རས་སྒན་ནི་ཀ་ཤི་ཀའི་གོས་སུ་ནམ་པར་བཏགས་བ་ཡུལ་
སྒྲ་རྩ་ཤི་ཉིད་དུ་བཏགས་བ་ལ་བྱལོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀའྱོ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) 1 མོ་མཆན་གྱི་གབ་ཆིག་དཔེར་ན་ཀྱེ་རྩོད་ཀྱི་རྒྱུད་བཟག་གཉིས་ལས།
བུ་མ་སྒངས་བ་བོ་སྒྲར་གྱུར། །ཀའྱོ་ལ་དབུས་ཡང་དག་གནས། །འབྲམ་གཉིས་རིལ་བུ་ཉིད་དུ་
གྱུར། །ཅེས་གསུངས། རྒྱུད་བཟག་གཉིས་ཀྱི་ཆིགས་བཅད་འདི་ནལ་འཕྱོར་མའི་བདག་བསྐྱེད་
རྒྱས་པའི་ཁྲོད་དུ་འད་བཞགས། 2 ཅི་ཤིང་ཞིག་གི་འབྲས་བུའི་མིང་། ཆེ་སྒྲར་ཁ་ཅམ། དབྱིབས་
འཛོད་རྒྱམ་དང་ལུན་པར་གཉེར་མ་མང་ཞིང་ནང་ལ་ས་བོན་གྱིས་ཁེངས་ནས་ཡོད། རྒྱ་ནག་
གི་སྐད་དུ། “ཆོ་ཀོ” ཟེར་ཞིང་། ཟས་ཀྱི་ཕྱོ་བ་འབྱིན་བྱེད་དང་སྒན་བྱེད་ཆོག་ཅེས་དག་ཡིག་
གསར་བསྐྱེགས་སུ་གསལ། 3 བྱི་རྒལ་གྱི་སྐད་དུ་ཟླ་རེ་ (berry) ཞེས་པའི་ཤིང་འབྲས་
དེའི་ཕྱོན་པའི་མིང་།

ཀང་ཀ། རྒྱབ་དཀར་པའི་བྱ་དུར་པའི་མིང་།

ཀང་ཀོང་། ཀང་རེ་ཀོང་དེའི་བསྐྱས་ཆིག་སྟེ། ཀྱང་ཀྱོང་དང་དོན་གཅིག

ཀང་རེ་ཀོང་རེ། འབར་འབྱར་ཉེ། ཀྱང་རེ་ཀྱོང་རེ་དང་དོན་གཅིག

ཀྱང་ར། (ལེགས་སྦྱར) བཞགས་སྒྲར་རྩ་རམ་ས་ལའི་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་ཕྱོང་ཁྲེར་ཞིག་ ཀྱང་ར་འམ། ཀྱྱ་
༧། कांगड़ा kangra ཁྱི་མ་རྩལ་མངའ་ཁོངས་ཀྱང་ར་ཞེས་བྱ་བ་གནས་ཆེན་ཉིར་བཞེད་ནང་
གི་བུབ་ཕྱོགས་རྩ་ལ་རྒྱ་བུ་པའི་གྲགས་ཅན་དེ་ཡིན་པར། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱ་གར་
གནས་ཡིག་ན་གསལ། རྩ་ལ་རྒྱ་ར་ལ་གཟིགས།

ཀཱི། (ལེགས་སྦྱར) ཡུལ་ཉིར་བཞེད་ཡ་གྲལ་ཞིག་སྟེ། རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཡུལ་དང་
ཉེ་བཞེད་ཁྲེར་མཆོག་ཅེས་གྲགས་པ་དེ་རི་ཀ་བ་བྱུབ་བ་བརྟེས་པའི་ས་ཕྱོགས་སྐབ་གནས་
གསེར་གྱི་ཡི་རྩ་ལྟ་བུས་མཆོན་པ་ཡོད་པ་བཞེད།

ཀང་དེ་བ། ཞེན་བ་རྩུང་དུ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་བ་རེད་སྐྱམ་དུ་ཞེན་པའི་ཞེན་བ་རྩུང་
དུ་དེ་ཡང་སྟོང་དགོས་པར་གསུངས་པའི་དོན་རེད། ཅེས་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་མཁན་ཆེན་ཁ་འབྲུ་

རིན་པོ་ཆེ་གསུང་། ཁེན་ཏེ་ཐོང་བྱེད་ཏེ་ལེ་མེག་སི་རུ་ (༡༠༠༣-༧-༧) ཉིན་ཁ་འགྲུ་རིན་པོ་
ཆེར་བཅར་འདི་ཁྱས་ཏེ་སྤྲི་འཛིན་པར་བཀོད། ཁོ་མོའི་བསམ་ཆོད་ལ། ཀད་དེ་བ་ཞེས་པའི་
“ཀད” གོ་བ་ལེན་སྤངས་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་ཡོད་དམ་སྟུང་སྟེ། “ཀད” ཅེས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དོན་ལ་འང་འདྲུག་པར་སྟུང་སྟེ། དག་ཡིག་འགར་གཉིས་ཀ་ལ་གཉིས་ཀད་ཅེས་སྤང་
བ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་ཡུལ་སྐད་ལ་ལར། ཀད་དེ། ཞེས་པ་རྟེན་དེ། ཆང་མ། མ་ལུས་པ།
ཡོངས་རྒྱལ་ས་བཅས་ལ་ཟེར་བས། འདི་ནི་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་དེས་སོ་སྟུང་པའི་སྒོ་ཐག་རྟེན་བཅད་ཀྱི་
ཞེན་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ་སྟུང་། འདི་ཡང་གཞུང་གོང་ལོག་ནམས་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་
ཤིང་གུང་བསྒྲིགས་ཏེ་བཀོད། ཀད་དེ་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་དཔལ་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བྲག་ཆེན་ཀྱི་བརྟེན་ཆད་ཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཀམ་པ་དབང་བླུག་རྟེན་ཆེའི་བྲག་ཆེན་
ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་དེས་དོན་རྒྱ་མཆོད་ནང་ལན་འགའ་ཞིག་དང་། བྲག་ཆེན་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་དེ་ལས་
ཅུད་ཟད་བསྐྱས་པ་མི་རིག་ཐུན་མེལ་ནང་ལན་མང་དུ་སྤང་བ་འདི་ལྟར། ཤོག་གངས་༡༥མཇུན་
གཟིགས་ལས། ཡུལ་ལ་བལྟས་ཆེ་ཡུལ་དེ་བ་གིར་ལམ་མེ་འདུག་ན་དེ་སྐད་སྟུང་པའི་ “ཀད་
དེ་བ” ཞིག་འདུག་གམ་དེ་སྐད་སྟུང་པའང་མེད་པར་ཡུལ་དེའང་མ་འགགས་ཐལ་ལེ་བ་དེ་ལ་ལྟ་
བྱེད་ཀྱི་སེམས་དེའང་འཛིན་མེད་གསལ་མེད་དུ་ཤིག་གི་དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཀྱང་མེད་པ་འདྲ་བ་ལ།
དེ་སྐད་ཐ་དད་མེད་པའོ་སྟུང་རྒྱ་གར་ཡང་མེད་པ་ཞིག་འདུག་ ཡུལ་ལ་གིར་ལམ་མེ་འདུག་སྟུང་
པའི་ “ཀད་དེ་བ” ཞིག་འདུག་ན། དེ་སྐད་སྟུང་པའི་ “ཀད་དེ་བ” དེ་ཀ་ཅང་ཅི་འདྲ་ཞིག་འདུག་
ལྟ། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་། ༡༥ན་ལས། དང་པོ་ནི། (བལྟ་ཚུལ་གཉིས་པ་གཞི་རྩ་བཅད་དེ་རྟོག་
མེད་ཀྱི་སྟེང་ནས་ངོ་སྤྲོད་པ་ནི) རྟོག་མེད་དུ་སྟོན་ནི་གསལ་སིང་དེ་གནས་པ་ཀྱིང་གོད་དང་ཐལ་
བའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་བལྟས་པས་དེའི་ཁ་དོག་དབྱིབས་སོགས་དང་སྟེ་འགག་མི་འདུག་སྟུང་པའི་
“ཀད་དེ་བའི” འདི་ཡིན་སྟུང་རྒྱ་ཡང་མེད། ཞེས་དང་། ༡༤རྒྱ་བ་གཟིགས་ལས། རོས་གཟུང་
མི་འདུག་སྟུང་པའི་ “ཀད་དེ་བ” ཡང་མེད་ལ་གལ་མེད་འཛིན་མེད་དུ་ངོས་གཟུང་མེད་པར་
ཤར་གྲོལ་དུས་མཉམ་ན་ངོ་འཛོད་པ་ཡིན་ཞིང་། ཞེས་གསུངས། ༡༠བ་ལས། ཡུལ་དེ་ལ་གིར་

ཀུན་གྱི་ (ལེགས་སྤྱད་) ཚེས་མ་ཅན་ཉེ་ཤིང་སྤན་གྱི་རིགས་ལིག་སྒྲེ། རོ་མང་ལ་ཁ་ཁིང་ཆ་བ། ལྷ་
 རེས་སྟོམས། ལུས་པས་རྒྱང་ཆད་དང་བད་ཀན་སྒྲུ་བོ། ལྟོན་ད་བཅས་ལ་པན། ལདི་ལྷ་མེད་
 གྱི་བུམ་རྩས་ཉེར་ལུ་ལེ་གས་ལིག་ཡིན།

ཀམ་པོ་གནས། ཀམ་པོ་གནས་ཞེས་ཀམ་པ་སྐྱུ་མྱེང་དང་པོ་དུས་གསུམ་མཁུན་པ་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཏེ་
 རྟོགས་པ་བརྟེས་ཤིང་། རྩེས་སུ་ཆོས་བརྒྱད་ལའང་ཀམ་ཆང་བཀའ་བརྒྱད་ཅེས་མཆོན་ཐོགས།
 གནས་དེ་ནི་དཔལ་ལོང་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་གནས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཕུང་ཀམ་པོ་
 གནས་ཞེས་པ་སྐྱུང་གདགས་གཞིའི་ཙམ་པ་བོང་ཆེན་པོ་རང་བྱེན་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ཀམ་
 པོ་གནས་དེར་ལམོང་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་གཙོ་བོའི་གནས་རི་གངས་རི་ཆེ་པ་ཞིག་དང་། ལམོང་

ཀུན་ཀྱི་ (ལེགས་སྒྱུར) 1 (འདུལ་བ) མཁུ་བུ་ ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་དོན་དུ་བོད་གཞུང་མང་པོར་
 གསལ་ཡང་། དེར་སང་གི་ཕྱི་མིས་བཅུམས་པའི་སྤྱི་དབྱིན་སྐྱད་གཉིས་ཤར་སྐུར་རྣམས་སུ་ནི་
 སྐུ་ལོ་སྐྱེད་དོན་གྱི་ཕྱི་མིས་བ་མ་གཏོགས་ཀུན་ཀྱི་ཞེས་མི་སྤང་། བཤེས་པ་ལྟ་བུ་མཆོག་སྐུ་
 གྱིས་ནི། ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་མིང་། ཡིན་ཀྱང་ལེགས་སྐུར་སྐྱེད་མ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་
 ཤིང་། དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་སེལ་བའི་གཏམ་སྐུ་དག་མེད་གྱི་ཐང་
 མ་ལས། སྐུ་ལོ་སྐྱེད་ཀྱི་ཕྱི་མིང་། ཞེས་དང་། དོན་ལ་ཉུ་ཅག་གིས་ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་
 བ་དེ་ཡང་ཞོར་ཅེས་སྐུ་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། འོན་ཀྱང་དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་
 གྱི་གསུང་ལ་ཡང་དབྱེད་བར་འོས་ཏེ། ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་དོན་དུ་བྱས་པ་མཐའ་གཅིག་
 དུ་ཞོར་བའང་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་གྲིབ་ལ་བོད་སྐུ་དུ་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་དང་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་མང་པོ་གསལ་སྐུ་
 འདོད་པས། སྐུ་ལོ་སྐྱེད་པ་ཡོངས་ཀྱིས་ཀྱི་འཕེལ་མཆོངས་ཀྱི་དང་པོ་སྤྱི་གྲིབ་ཀྱིས་frog
 ཟེར་བ་དེ་ཅམ་ལ་མི་གོ་བར་སྤྱི་གྲིབ་ལོ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ལོ། མདོར་ན། སྐུ་ལོ་སྐྱེད་པ་
 འཕེལ་ནས་འགོ་བའི་སྤྱི་གྲིབ་ཀྱིས་ཀྱི་ཕྱི་མིང་། སྤྱི་གྲིབ་ལོ་སྐྱེད་འཇུག་གོ། 2 སྤྱི་གྲིབ་
 ཕྱི་རྒྱལ་བས་ crab ཟེར། ལེགས་སྐུར་དུ་སྤྱི་གྲིབ་ལོ་སྐྱེད་ ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་
 མཁུ་བུ་ལོ་སྐྱེད་རྒྱུ་ལས། སྤྱི་གྲིབ་ཕྱི་མིང་། འགོ་བའི་ཕྱི་མིང་ལོ་སྐྱེད་ཀྱི་ཕྱི་མིང་ལོ་
 སྐྱེད་ཀུན་ཀྱི་ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་ཁབ་སེལ་བའི་གཏམ་སྐུ་དག་མེད་གྱི་ཐང་མ་
 ལས། ཀུན་ཀྱི་ཡང་འོང་ཆོས་སྤྱི་གྲིབ་ལོ་སྐྱེད་པའི་ཕྱི་མིང་ལོ་སྐྱེད་ཀྱི་ཕྱི་མིང་གསུངས། 3 དབྱེད་ཕྱི་
 དུས། དབྱེད་ཕྱི་དུས་ལ་ཀུན་ཀྱི་ཞེས་འདོད་པའི་རྒྱ་མཆོག་ནི། ཀུན་ཀྱི་སྐུ་ལོ་སྐྱེད་པ་ཡིན་པ་དེས་

སྐད་འཕྱིན་པའི་དུས་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ།
 ཀར་ནི་ཀླ་བ། (ལེགས་སྦྱར) མེ་ཏོག་ཅིག
 ཀར་པེ་སའི་ཆའ་གསེག། (འདུལ་བ) ཀར་པེ་སའི་ཆའ་གསེག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཤིང་ལྗོན་པ་ཞེས་མང་
 བོའི་མིང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས་གསུངས།
 ཀར་བྲིས། ཀམ་པ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་དོན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་མཛད་པ་དང་། ལྷག་
 བར་ཀམ་པ་བ་རྩ་བ་ཆོས་དབྱིངས་དོན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་ཤིང་བྲག་བདེ་བས། རྒྱུ་ཆེན་
 གི་བྲག་བཟོའི་རྒྱན་ལ་ཀམ་སྐར་བྲིས་སམ། ཀར་བྲིས་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་འདུག རྒྱུ་ཆེན་པ་
 གཞིགས་འདོད་ན་ལྷ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་དང་པོ་ (༡༡༠) ལ་གཞིགས།
 ཀར་བྲིས་དང་གཞུང་བྲིས་ཀྱི་ཁྱད་པར། ཀར་བྲིས་ཀྱི་ལྷ་ཞི་བ་རྣམས་ཞལ་དང་། ལྷ་ཆུང་བས་ཞི་
 ཉམས་ཆེ་ཞིང་། གཞུང་བྲིས་ཀྱི་ལྷ་ཞི་བ་རྣམས་ཞལ་དང་། ལྷ་ཆེ་བས་ཁོ་ཉམས་ཅུང་ཟད་
 ཡོད་ཅུལ་བརྗོད་སྟོང་ཡོད་པར་བཤད། རྒྱུ་ཆེན་པ་ལྷ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། །
 ཀམ། (ལེགས་སྦྱར) ལས། འཕྱིན་ལས།
 ཀམ་བཀའ་བརྒྱད། དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། མཉམ་མེད་དུགས་པོ་ལྷ་རྒྱུ་
 སྟོབ་མ་ཀམ་པ་དུས་གསུམ་མཐུན་པ་ལས་བརྒྱད་པའི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བྲུབ་མཐའ་ཞིག
 ཀམ་པ། ཉམས་མེད་དུགས་པོ་ལྷ་རྒྱུ་སྟོབ་མ་དུས་གསུམ་མཐུན་པ་དང་དེའི་སྐྱོ་སྐྱེ་རྣམས་ལ་དཔལ་
 རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ཞེས་ཞུ་བ་རེད། ཀམ་པ་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་དོན་ནི། སངས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་
 གི་འཕྱིན་ལས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་ཀམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་འོ། །སྤྱིར་བཏང་
 དེའི་དོན་ནི། ལས་ཀྱི་བྱེད་པོ། འཕྱིན་ལས་པ། བྲག་ལས་གནང་མཁན། ལས་བྱེད་པ། ལས་ཀ་
 བྱེད་མཁན་བཅས་ཀྱི་དོན།

ཀམ་པ་སྐྱ་ཕྱེད་མེས་བྱོན།

ཨང་།	མཆན་གཞུང་།	འབྲུངས་འདས་ལོ་ཆོག་ས།	དབྱུང་ གྲངས།
1	ཀམ་པ་དུས་གསུམ་མཁུན་པ།	༡༡༡༠ - ༡༡༩༣	84
2	ཀམ་པ་པའྱི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་མ།	༡༣༠༩ - ༡༣༩༣	74
3	ཀམ་པ་རང་བྱུང་དོན་།	༡༣༩༩ - ༡༣༩༩	56
4	ཀམ་པ་རོལ་པའི་དོན་།	༡༣༩༠ - ༡༣༩༣	44
5	ཀམ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ།	༡༣༩༩ - ༡༤༡༥	32
6	ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྟ།	༡༤༡༥ - ༡༤༥༣	38
7	ཀམ་པ་ཆོས་གསལ་རྒྱ་མཚོ།	༡༤༥༩ - ༡༥༠༤	53
8	ཀམ་པ་མི་བསྐྱོད་དོན་།	༡༥༠༧ - ༡༥༥༩	48
9	ཀམ་པ་དབང་ཕྱུག་དོན་།	༡༥༥༤ - ༡༤༠༣	48
10	ཀམ་པ་ཆོས་དབྱིངས་དོན་།	༡༤༠༩ - ༡༤༧༩	71
11	ཀམ་པ་ཡེ་ཤེས་དོན་།	༡༤༧༧ - ༡༧༠༡	24
12	ཀམ་པ་བྱང་ཆུབ་དོན་།	༡༧༠༣ - ༡༧༣༣	34
13	ཀམ་པ་བདུད་འདུལ་དོན་།	༡༧༣༣ - ༡༧༩༧	64
14	ཀམ་པ་ཐེག་མཆོག་དོན་།	༡༧༩༩ - ༡༩༤༩	71
15	ཀམ་པ་མཁའ་ཁྱབ་དོན་།	༡༩༧༡ - ༡༩༩༣	52
16	ཀམ་པ་རང་བྱུང་རིག་པའི་དོན་།	༡༩༩༩ - ༡༩༩༡	58
17	ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱལ་འཕྱིན་ལས་དོན་།	༡༩༩༥ -	

ཀམ་སྐར་མེས། ཀར་མེས་དང་དོན་འདྲ། ཀར་མེས་ལ་གཞིགས།

ཀམ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྤུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ཀམ་པ་སྐྱ་ཕྱེད་ལྔ་པ་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ལ་སྤུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་རྗེའི་གསུང་ཐོར་བྱ་༡༩༩༥་ན་བཞུགས།

ཀམ་འཕྲིན་ལས་པ། ཀམ་པ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་དོན་མཁའ་ཞིག་ཀམ་པ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་དོན་མཁའ་དེ་
ལས་ཆོས་མཛོན་པ་མཛོན་ཀྱང་གསུམ་ཏེ། ཀམ་པ་མི་བསྐྱོད་དོན་མཛོན་འབྲེལ་ལས། སྤྲུགས་
མཛོད་ཀྱི་རྒྱུ་འཕྲིན་འཕྲིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་གི་ལོ་རྒྱུ། མཛོད་མི་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་
པོ་ཀམ་འཕྲིན་ལས་པའི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་བདག་ལའོ། །ཞེས་གསུངས། རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་ཀམ་པ་
མི་བསྐྱོད་དོན་མཛོན་པའི་རྣམ་ཐར་ལ་གཟིགས།

ཀམ་ཤེ། (འདུལ་བ) འདུལ་བའི་ཆོ་ག་བྱུག་ལེན་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པ་ལས་བརྒྱ་ཙ་གཅིག་
པ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་ཀྱིས་མཛད། བཞེད་ཇི་ན་མི་ཅ་དང་། ལོ་ཙ་བ་སྒྲུའི་
རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འབྲུང། འདི་ལ་སྒྲོ་ཀ་སྤྲུམ་སྒྲོང་བདུན་བརྒྱ་ཡོད། འདི་བསྐྱན་འབྲུང་འདུལ་བའི་
། ལྷ་པོ་པའི་། ༡༠༠བཟླ་བཞུགས་ཤིང་། མཆོན་དངོས་ནི་ལས་བརྒྱ་ཙ་གཅིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །

ཀློང་པ་ཏ། (ལེགས་སྤྱད་) 1 (འདུལ་བ) འཕྲོན་བུའི་མིང་། སྤྱི་བོད་སྐད་གཉིས་ཤུར་རྣམས་སྤྱད་བཤད། 2
དདུལ་ལས་བྱས་པའི་པ་ཏའམ་དོང་ཅེ་འོ་བྱུག་ཅིག་འདི་ལ་འཕྲོན་བུ་ཆེན་སྒྲོང་བདུན་རྒྱུའི་རིན་ཐང་གི་
ཆོད་ཡོད། ཀློང་པ་ཏ་ཞེས་པ་དདུལ་ལས་བྱས་པའི་དོང་ཅེ་ལ་བྲགས་ཆེ་ཞིང་། ལྷག་པར་འདུལ་བའི་རྒྱ་
པམ་གྱི་སྐབས་སྤྱད་ཀློང་པ་ཏ་བཞེས་པམ་ཞེས་པའོ། ཀློང་པ་ཏ་ནི་དེས་པར་དདུལ་ལས་བྱས་པར་དེས་
སོ། །ལུང་ལྷ་པོའི་འབྲེལ་པ་ལས། ཀློང་པ་ཏ་ནི་ཐོང་གི་བྱེད་པར་ཏེ། དདུལ་ལས་བྱས་པ་གཟུགས་
(རི་མོ) དོད་པ་བཙོང་བྱ་བར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ལ་དབྱིབས་གོར་མོ་དང་
ནར་མོ་ཡང་སྤྱད། བྱི་ལོའི་སྤོན་གྱི་དུས་རབས་གསུམ་པའི་ནང་གི་ཀློང་པ་ཏའམ་དདུལ་གྱི་དོང་
ཅེ་མང་པོའི་སྤྱད་རིས་ལོན་ཏོན་དབྱིང་ལེན་གྱི་འབྲེལ་ས་སྤོན་ཁང་དང་བརྒྱ་སོགས་སྤྱད་མཛོང་
རྒྱ་འདུག་གཤམ་གྱི་བརྒྱུ་གཟིགས། ཡང་། ཀློང་པ་ཏ་ལ་ཐངས་དང་རག་དང་གསེར་བཙས་
ལས་བྱས་པའང་ཡོད། མཆོད་ཀྱི་སྤོན་ཆ་ལས། འོན་ཀར་ཤ་བ་ན་དེ་རི་ལྷ་བུ་ཡིན་ཞེན། ཀར་
ཤ་བ་ན་མཆོན་ཉིད་པ་དང་བཏགས་པ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དདུལ་ལ་བྱས་པ་དོང་ཅེ་
རྣམ་པ་འདྲ་བའི་རི་མོའི་བྱེད་པར་དང་དབྱིབས་སྤྱད་བྱས་པ་སྤྱེ། ལྷ་འབྲེལ་ལས། ཀར་ཤ་བ་ན་ནི་
ཐོང་གི་བྱེད་པར་སྤྱེ་དདུལ་ལས་བྱས་པ་གཟུགས་དོད་པ་བཙོང་བྱ་བར་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་

ཅིང་། ལུང་ཁུ་བ་ཆེ་ཤོས་ལས་ཀ་ར་ལ་བ་ཏ་ནི་རི་ལྟ་བུ་རྒྱ་བསྐྱེད་ཅེས་བརྒྱུན་པའི་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའང་ཐོན་རྒྱལ་པོ་མ་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། ལུང་ཁུ་བ་ཆུང་ཤོས་ལས་ཀ་ར་ལ་བ་ཏ་ནི་རི་ལྟ་བུ་ལགས། རྒྱལ་པོ་མ་བྱ་བས་བྱས་པའི་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྒྱ་ཞེས་པ་ནས་ཤེས་ཤིང་པ་ཀ་ར་ལ་བ་ཏ་བཏགས་པ་བ་ཏ་ནི་དེ་དང་རིན་མཉམ་པའི་མཐོན་བྱ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚོ་ལྷོ་ཀ་ལས་ཀླུ་བ་ན་ལ་དངོས་བཏགས་ཀྱི་བྱུང་བར་གསུངས་པ་ལྟར་སྒྲིམ་པའི་བཞེན་བར་ཁས་བླངས་ན་གཞོན་བྱེད་ཐུག་བྱ་མཛོད་སྟེ། ཀླུ་བ་ན་ལི་མིང་ཐོག་མར་འབྲུག་ཡུལ་ནི། འཕོན་བྱ་ཉིད་དུ་རེས་ཏེ། མི་ལོ་སྐུམ་སྟོང་བཞེ་སྟོང་གོང་ཆེས་གནའ་ལྷ་བོའི་དུས་སུ་འཛོལ་སྐྱུར་བྱེད་པའི་ཆེན་པོ། དེའལ་གྱི་ཆབ་ཏུ་ཀླུ་བ་ན་ལྷེ་འཕོན་བྱ་བེད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཕྱིས་སུ་མིའི་རྣམ་དཔྱད་དང་དབལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་དང་བསྐྱེད་ནས་དེའལ་སོགས་ཀྱིས་བཅོས་པའི་དོང་ཅེ་བེད་སྟོན་བྱེད་མགོ་ཚུགས། དེ་ནས་གཞི་ནས་དེའལ་གྱི་དོང་ཅེ་ལ་ཀླུ་བ་ན་ལི་མིང་དེ་ཐོགས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་མཚོ་ལྷོ་ཀ་ཀྱི་དངོས་བཏགས་ཀྱི་བྱུང་བར་དེ་གོ་ཐོག་སྟེ་གསུངས་པར་སྤང་བས་ལེགས་པར་མི་སྤང་ངོ། །འཕོན་བྱ་ནི་ཀླུ་བ་ན་དངོས་དང་། དེའལ་གྱི་དོང་ཅེ་འམ་མཛོན་མཚན་ཅན་ནི་ཀླུ་བ་ན་བཏགས་པ་བར་ཁས་བླང་དགོས་སོ་སྐུམ་སོ། །གཞན་ཡང་མཚོ་ལྷོ་ཀ་ཏུ་རྒྱལ་པོ་མ་བྱ་བས་ཤེས་འཁོད་པ་ནི་ཡིག་ཐོར་ཏེ། རྒྱལ་པོ་མ་བྱ་བས་ཤེད་ག་བཅོས་དགོས་ཏེ། ཕྱི་ལོའི་ཐོན་ཀྱི་དུས་རབས་གསུམ་པའི་ནང་གི་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ Mauryan Empire རྒྱ་མ་ཡུར་ཤེས་པ་ཏེ་མ་བྱ་ཞེས་བྱ་བའི་དུས་སུ་ཀླུ་བ་ན་ལི་རིགས་འགའ་ཞིག་གསར་དུ་བཅོས་སྐྱེད་བྱས་པར་བཤད་དོ། །མ་ཡུར་ནི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་མ་བྱའི་སྐད་དོད་དོ། །ཆོག་མཛོད་རྣམས་སུ་ཀླུ་བ་ཏེ་གོ་དོན་དེའི་ཕྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་བཤད་པར་མི་སྤང་བས་འདིར་བྲིས་སོ། །མཛོན་མཚན་ཅན་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/cm/s/silver_karshapana_of_the_maury.aspx

ཀླུ་བ་ཏེ་བཞེ་ཆ། (འདུལ་བ) མ་ལ་ཀ་ལྷ་སྟེ། འཕོན་བྱ་བཞེ་བརྒྱའི་རིན་ཐང་གི་མིང་ངོ། །འདུལ་བ་

གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས་བཤད། རྒྱལ་པོ་མ་སྤྲེས་དབང་ཀློང་པ་ཐ་བཞི་ཆ་བརྒྱས་ན་སྟོག་
གི་ཆད་པ་གཙོད་པར་བྱེད་དེ། ཚེས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་༩ ཉུ ཉེ་ལྷ་ལྷ་ལས་ཀྱང། རྒྱལ་པོ་
མ་སྤྲེས་དབང་ཀར་ལ་ཐ་བཞི་ཆ་བརྒྱས་པ་ཅན་དང་། གཞན་གྱིས་བསྐྱར་བ་ཅན་གྱིས་
ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས།

ཀམ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) བསྐྱེད་པ་སྟེ། དུས་ཡུན་ཡིན་ཏུ་རིང་བ་ཞིག་གི་མིང་། བསྐྱེད་པ་ལ་གཟིགས།
ཀལ་ཐུང་(ལེགས་སྦྱར) དགེ་བ། རྩེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་པོ་༤༠ན་ལྷ་གསལ།
ཀམ་ལ། (རྒྱ་གར་ཡུལ་སྐད) ཀམ་ལ་དང་འདྲ། མཛོན་བཛོད་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གྲུར་གྱི་མིང་གི་
རྒྱུ་གྲུར་སྐད་པའི་སྐབས་སུ་ཀམ་ལ་ཞེས་བྲིས་སྤང་ངོ་། །
ཀས། དེ་ཀས། དེ་ཀར་གིས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞེས་པའི་དོན། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་
(༣༡) ལས། རྩ་མའི་ལས་འཕྲོ་མེད་པ་ཀས་ད་རེས་འབད་དགོས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཀལ་ལྷ། (ལེགས་སྦྱར) རིན་པོ་ཆའི་རིགས་ཡིག་གི་མིང་སྟེ་བསྐྱར་ན་ས་རྟེན་ཞེས་འབྱུང་ཏེ། མཁས་གྲུབ་
ཀམ་ཆགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་རིན་ཆེན་བརྟག་ཐབས་འབྲུལ་བྲལ་མེ་ལོང་ལས་ཀལ་ལྷ་ནི་
ས་རྟེན་ཞེས་འབྱུང་བས་དེ་ནི་ཆངས་པ་དང་དབང་སྤྲུག་གི་ཁོར་བུ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཞེས་
འཕགས་པོད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གསེར་གྱི་བྲེང་མཛེས་ན་གསལ།
ཀམ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) རྒྱ་གར་གྱི་བྱ་བ་བྱུང་དུ་ཡོད་པའི་ལུང་པའི་མིང་། བོད་པས་ཁ་ཆེ་ཞེས་འབོད་
པ་དེའོ། །ཁ་ཆེ་ཞེས་པའང་ཀམ་ལ་བྱར་ཆག་པར་སེམས་སོ། །དོགས་གཙོད་རྒྱས་པར་ཁ་ཆེ་
ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཀེད་ལུ་ཀ། (ལེགས་སྦྱར) ཀོ་ལུ་ཀ་ལ་གཟིགས།

ཀེར་ལ། (ལེགས་སྦྱར) 1 མིའམ་ཅི། དེ་ཡང་ “ཀེར་” ཅམ་ “ཀོ” བེ་འདྲི་བ་དང་། (འགའ་ཞིག་གིས་) ཐེ་
ཚེས་དང་མེད་པ་དང་དགག་པ་རྣམས་ལའང་འབྲུག་པར་བཤད། “ན་ར” བེ་མའི་མིང་ངོ་། །རྒྱ་
གར་གྱི་སྐད་ཤེས་ན་འདྲིའི་དོན་སྤྲོ་པོར་རྟོགས་བྱས་སོ། །དེའི་འབྲེལ་བཤད་མིའམ་ཅི་ཞེས་པའི་
ཐད་དུ་གཟིགས། 2 རྣམ་སྤྲེས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། ལུ་བུ་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་དེ་

ཡང་གོན་ར་རྩུར་ཆག་པ་ཡིན། ལུ་ལུ་ལ་གཞིགས།

གོན་ར། (ལེགས་སྦྱར) གེར་རམས། གེས་ན་ར། འཕགས་པོད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་
དང། འཕྲོན་ཅིན་པོ་ཆེད་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷོ་ཀ་འདོད་འཛོ་གཉིས་ཀར། གོན་ར་ཞེས་བྲིས་སྦྱར།
གེསྦྱའི་འབྲས་བུ། (འདུལ་བ) མིག་ལ་མཛེས་ཀྱང་ཐོས་ན་འཆི་བར་བྱེད་པའི་དུག་རིགས་ཀྱི་ཤིང་ཐོག་
ཅིག་འདུལ་བ་ནམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནམས་པར་བཤད་པ་༼ ཚུ ༽ ༡༡༧༥ ལས། གེསྦྱའི་
འབྲས་བུ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་ཤིང་གེསྦྱའི་འབྲས་བུ་སྟེ་མིག་སྦྱར་སྦྱག་ཅིང་གསོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་
མོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། འདི་བྱི་མཛེས་ལ་ནང་བཅུད་ལོངས་སྤྱད་དུ་མི་རུང་བའི་ཤིང་
ཐོག་ཅིག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། བཤེས་སྤྱིང་གི་འབྲེལ་བ་༼ དེ ༽ ༡༣༧ ལས། དཔེར་ན་གེསྦྱའི་འབྲས་
བུ་ཤུན་པ་ཙམ་ཞིག་བཟང་གི་ནང་རན་པ་དང་འབྲེལ། ཞེས་གསུངས། ལྷ་སྦྱབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྱིང་
༩༡བལ་ལས། འདོད་པ་ནམས་ནི་ཤུང་ཁྲོལ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོས་གེསྦྱའི་འབྲས་
འབྲར་གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གོ་ཤུ་ག (ལེགས་སྦྱར) རྒྱ་སྦྱེགས་ཀྱི་ཤིང་། ཐད་ཀར་བསྦྱར་ན། བེ་ཙོ་ཡིན་ནམ་ཅི་
ཞེས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་“གེན་ནམ”“གེས”ནི་འབྲི་བ་དང་། ཤུ་ག་ནི་བེ་ཙོའི་མིང་
དོ། དཔེར་ན་མིའམ་ཅི་ལ། ལེགས་སྦྱར་དུ་ གོན་ར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། དེ་ཡང་ཤིང་དེའི་ལོ་མ་
ནམས་ནི་ཙོའི་གཤོག་པ་ལྟར་མདོག་ཤིན་ཏུ་ལྷངས་ཁུར་ཡོད་པས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པར་སེམས།
མདོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོ་བ་མོ་མདོ་སྟེ༼ མེ ༽ ༣༠༣ནལས།
གོ་ཤུ་ག་ བེ་ཙོའམ་ཅི་སྟེ། ཡིད་ཤིན་ཏུ་འཕྲོག་པའི་མདོག་ཙན་ཏེ། མཁས་པའི་རྒྱན་གྱི་བྲིས་ལན་
ལས། ཅི་འདབ་ཆགས་བེ་ཙོ་གཞོན་ལུ་ཆོགས་པར་གྱུར་པའས། ཡང་ན་ནི། དབྱིད་ཀ་གསར་
པའི་མེ་རྟོག་རྒྱས་པའི་ཤིང་གོ་ཤུ་གའི་ཤིང་ཉིད་དོ་ཞེས་སོ། ཞེས་གསུངས། གོ་ཤུ་ག་ འི་ཆ་ལུ་
KimsŪka ཞེས་པ་བྲིས་པའང་སྤྱང་།

ཀུ་ཀུ། (ལེགས་སྦྱར) རྒྱ་ལུ་བྱུག་གམ་དེའི་སྐད།

ཀུ་ཀུ་ཏ་ཡ། (ལེགས་སྦྱར) ཀུ་ཀུ་ཞེས་སྦྱ་འབྲིན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ལུ་བྱུག་རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྦྱེས་པ་ན་སྦྱའི་

ཀུ་ལུ་ཏ། (ལེགས་སྦྱར) 1 རྒྱུད་སྤེལ་སྐུ་ལྔ་པ་ལེ་གནས་ཉེར་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞེསྟེ། ཀུ་ལུ་ཏ་དང་
དོན་གཅིག་ཀུ་ལུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། 2 གར་ཤའི་རྒྱལ་ཉེར་ཉིད་ཤུག་པ་འཕུར་དུ་བརྟོན་
པའི་གཏིང་འིང་མོ་ཞིག་ན་རྟེའི་ཡི་རྒྱ་ལུས་མོ་ལྟ་ལུས་མཆན་པ་ཡོད་པ་ལ་བཞེད། 3 འགའ་ཞིག་
གིས་ལྟོ་རྒྱལ་ན་རྟེ་ལུས་མོ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ལ་འཆད་དོ། །

ཀུ་ཤ (ལེགས་སྦྱར) རྩ་ཀུ་ཤ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཀུ་ཤ་སྦྱིན་པའི་དགོས་པ། དབང་གི་སྒྲ་གོན་གྱི་སྐབས་ཅ་ཀུ་ཤ་སྦྱིན་པའི་དགོས་པ་ནི། བཀའ་གིས་པའི་
རྩེ་ལམ་མི་འཁྲུལ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར། རྩེའི་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་དང་། དབང་དོན་དེ་ཉིད་
རབ་གསལ་ན་གསལ།

ཀུ་ཤ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) 1 བདེ་བ། 2 དགེ་བ།

ཀུ་ཤའི་བྱིངས། ཅ་ཀུ་ཤའི་འབྲུང་གནས།

ཀུ་སྤ་ལི། (ལེགས་སྦྱར) 1 དགེ་བ་ཅན། 2 མཁས་པ། 3 སྤང་བོ། 4 མ་བཅོས་པ་སོགས་ལ་འཇུག་
པར་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་གསུང་།

ཀུ་སྤ་ལི་རྩུང་བ། རྩོ་བོ་རྩེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤའི་སྤ་མ་ཞིག་

ཀུ་སྤ་ལིའི་ཆོགས་གསོག་ཀུ་སྤ་ལིའི་མཆོད་སྦྱིན་དང་འདྲ། ཀུ་སྤ་ལིའི་མཆོད་སྦྱིན་ལ་གཟིགས།

ཀུ་སྤ་ལི། རས་ཀྱི་མིང་དུ། ཅེ་ལེ་སྤ་ཆོགས་རང་གོལ་གྱིས་བཤད།

ཀུ་སྤ་ལིའི་མཆོད་སྦྱིན། ལུས་སྦྱིན་པར་གཏོང་བའི་གཅོད་ཀྱི་ཉམས་ལེན།

ཀུ་སྤ་ལུ། གཙོ་བོར་སྤོ་འདོགས་ནང་དུ་གཙོད་ལྟོག་ནང་དུ་བྱེད་མཁན་གྱི་བྱ་བཏང་གི་རྣལ་འབྱོར་
པ་ལ་ཟེར། ཅེ་ལེ་སྤ་ཆོགས་རང་གོལ་གྱི་བདེ་རྩིང་ལས་ཀྱང་། ཀུ་སྤ་ལི་ནི་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་
དགེ་བ་ཅན་ཞེས་བྱ་ཡང་། དེ་སང་པལ་སྐད་དུ་ཀུ་སྤ་ལུ་ཞེས་བྱ་བཏང་ལ་ཟེར་དོ། ཞེས་བཤད་
དོ། །ཆོས་རྩེ་ས་པཎ་གྱིས། ཀུ་སྤ་ལུ་ཞེས་པ་མ་དག་པ་ཡིན། ཀུ་ས་ལི་ཞེས་བཟོད་དགོས། དེའི་
དོན་ནི་དགེ་བ་ཅན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཁ་ཆའི་བརྗེ་ཏ་རྩམ་གྱིས་མཛོད་པར་
གྲགས་པའི་སྤོང་ཐག་བརྒྱ་པའམ་འབྲུམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེར་བྱིན་༩ ཏ་པ ༥༡༧བཟུངས། ཀུ་

སུ་ལུ་ལོ་གདམས་དག་གི་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་ནང་དུ་གཙོད། ལྷ་རྟོག་ནང་དུ་བྱེད་དེ་རྟོག་མེད་
འབྲལ་བ་ཡིན་པས་རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་དགོས། རྟོག་པ་ཅིག་རང་ལ་སྐྱེ་དགོས། བྱེ་རོལ་གྱི་
ཡུལ་བཀག་པས་མི་ཁྲིགས། བསྐྱབས་པས་མི་འབྲུབ་དཔེར་ན་མིག་ནང་ཅན་གྱི་སྐྱེ་ཤད་དང་
འདྲ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ལུང་འདི་རྗེ་འཇམ་མཁན་གསེར་བློང་དང་། སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་
གྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྐྱབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་དུ་འདྲ་ལུང་འཕྲེན་མཛད་ཡོད།

ཀྱ་སུམ་པ། (ལེགས་སྤྱད) མེ་རྟོག་དམར་པོ་ཞིག་

ཀུན་དགྱིས། ཉེན་མོངས། སྤྱ་བཤད་ནི། སེམས་ལ་ཀུན་ནས་འཁྲིའི་ཤིང་ཐམས་ཅད་དུ་དགྱིས་ནས་གནས་
པས་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྲལ། ཞེས་ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་གསུངས།

ཀུན་དགྱིས་བཟུ། ཟུགས་པ་དང་། གཉིད། རྟོན་པ། འགྱོད་པ། བྲག་དོག་སེར་སྒྲ། རོ་ཆ་མེད་པ། ཁྲེལ་
མེད་པ། ཁྲོ་བ། འཆབ་པའོ། ཞེས་ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་གསུངས་སོ། །

ཀུན་དགྱིས་བཞི། ༡ ཉེས་དམིགས་མི་བལྟ་བ། ༢ ཉེས་སྦྱོད་ལ་ད་དུང་སྦྱོད་མ་ལོག་པ། ༣ དགའ་ཞིང་
མགུ་བ། ༤ རོ་ཆ་ཁྲིད་མེད་དང་བཞིའོ། །ཐུན་བྲག་སྒྲ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ལས། ཉེས་དམིགས་མི་
བལྟ་སྦྱོད་འདོད་མ་ལོག་དང་། དགའ་མགུ་རོ་ཆ་ཁྲེལ་མེད་ཀུན་དགྱིས་བཞི། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །

ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག་རྗེ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་
པའི་དོ་རྗེ་འཇམ་མཚན་གཞན་རྗེ་དག་དབང་བཙོན་འབྲུས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་མཚན་ཐོན། གྲུབ་
མཐའི་རྩ་བ། དེ་ཡི་འབྲེལ་བ་རྣམས་བཤད་ཆེན་སོ། བར་བྱིན་སྐྱབས་བརྒྱད་ཀའི་མཐའ་དཔྱོད།
ཡང་སྐྱབས་བརྒྱད་པ། དབུ་མའི་མཐའ་དཔྱོད། ཡང་དེ་ཡི་ཆད་འགོག་ཆོག་གསལ་སྦྱང་ཐུག།
མཛོད་གནས་བརྒྱད་ཀའི་མཐའ་དཔྱོད། འདུལ་བའི་གཞི་སྦྱང་མཐའ་དཔྱོད། འདུལ་བའི་གཞི་
སྦྱང་མཐའ་དཔྱོད། འདུལ་བའི་སྤྱིར་བཏགས། བསམ་གཟུགས་ཆེན་སོ། བསམ་གཟུགས་འབྲེལ་
གཏམ། རྟོན་འབྲེལ་རྩོམ་འཕྲོ་ཅན། ཡང་རྟོན་འབྲེལ་རྩུང་དུ། དང་ངེས་རྣམས་འབྱེད་རྒྱས་འབྲིང་
བསྐྱས་གསུམ། ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ བར་བྱིན་དོན་བདུན་ཟླ། འབྲུམ་གྱི་

འགྲེལ་ཤང་རྒྱས་བསྐྱས་གཉིས། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་
གཉིས་པའི་མཐའ་དཔྱོད། རྫོང་རིགས། རྟགས་རིགས། རྫོང་རིགས་ཀྱི་བཤའ་པ། བསྐྱས་ལྷ་ཙ
ཆོག་བསྐྱས་ལྷའི་མཐའ་དཔྱོད་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཆོར་འདུག་པའི་བྱ་གཞིངས། རྟགས་གསུམ་གྱི་
རྣམ་གཞག་པོད་སྐད་ཀྱི་སྤེབ་སྦྱོར། སྤྱི་ཤིས་ལན། མཉམ་པའི་སྤེབ་སྦྱོར་ཉུང་དུ་རྣམ་གསལ།
སྟན་ངག་གི་རྟེན་ཀ་བསྟན་བཅོས། ཤེན་ཡིག་རྣམ་གཞག་བྱ་ཀ་ལན་དུ་གྲའི་ཤིས་ལན། ལུགས་
གཉིས་བསྐྱབ་བྱ་བྱ་ཐེའི་འབྲི་ཤིང་། ལམ་རིམ་དམར་ཁྲིད། ལམ་རིམ་གྱི་རྣམ་བཤའ་ཙམ་པའི་
འཕྲོ་ཅན། ལམ་རིམ་ཤིས་ལན། རྒྱལ་སྤུས་ཤིས་ལན་ལྟ་བུ་བྱིན་སྒྲིམ་གསུམ་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་སྒྲུ་མའི་
བསྟོད་ཆོགས། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྟོད་ཆོགས། ཞལ་གདམས་མགྱུར་མའི་སྟོར།
ཆབ་ཤོག་སྟོར། བསྟོར་བསྟོན་ལམ་གྱི་སྟོར། རྩེ་རེན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་རས་བྱིས་འབྲི་ཚུལ། ཉིང་
གྱི་རྟོགས་བརྟུན་རྣམ་བཀག་བཅོམ་ལུན་ལ། སྤགས་གྱི་སྟོར་ལ། ཉིང་གྱི་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་
ཆོགས་བཅད་ལ། ཡང་ཉིང་གྱི་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་ཆོགས་བཅད་ལ། ལི་ལུལ་གྱི་མཆོད་རྟེན་
བརྒྱུད་གྱི་རྣམ་གཞག་གཅེས་བསྐྱས། འཛིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་ཆེན་མོ། འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་
རྩོགས་གཉིས། ཡང་འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་ཆོགས་བདུད་ཅི་བུམ་བཟང་ལ། འཛིགས་བྱེད་རྟོགས་
བདུན་གྱི་རྟེན་ཙམ་འཕྲོ་ཅན། འཛིགས་བྱེད་བྲག་གཉིས་པའི་སྐྱབ་ཐབས། འཛིགས་བྱེད་བྲག་
གཉིས་པའི་མངོན་རྟོགས་ཤིང་སྟོར་བྱེད་ཚུལ། འཛིགས་བྱེད་རྟོགས་བདུན་གྱི་མཆན། འཛིགས་
བྱེད་བསྟེན་ཡིག་ཡང་འཛིགས་བྱེད་བསྟེན་སྐྱབ་ལས་གསུམ་ནང་གི་སྐྱབ་བ་བྱེད་ལུགས། ཁོ་པོ་
བཅུའི་སྤྱང་འཁོར། འཛིགས་བྱེད་ཞི་བའི་འབྲུལ་འཁོར། དེ་ཡི་རྒྱས་པའི་འབྲུལ་འཁོར། དེ་ཡི་
རེངས་པའི་འབྲུལ་འཁོར། འབྲུལ་འཁོར་ལིང་ག་སོགས་ཀྱི་ཞལ་ཤེས་འགའ་ཞིག་ཞི་ཁྲོ་སྐྱགས་
སྐྱབ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ། ཞི་ཁྲོ་སྐྱགས་སྐྱབ་རྗེ་རྗེའི་ཆོག་སྐྱགས་གྱི་རྣམ་བཤའ། འཇམ་
དབྱངས་དཀར་པའི་ཞི་ཁྲོ་སྐྱགས་སྐྱབ། འཛིགས་བྱེད་བདུད་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྟུན་ཐབས།
འཇམ་དབྱངས་ཞི་ཁྲོ་དང་སྒྲ་མ་ཡི་དམ་དབྱེར་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་སྐྱབ་ཐབས། ཞ་ལུ་པའི་དུག་
ཅུ་པའི་ཙམ་ཆོག་གི་མཆན། བཀའ་བསྟོད་དང་། བགེགས་གཏོར་གྱི་ཆོག་འཛིགས་བྱེད་དམར་པོ་

མདའ་གཞུ་འགྲུངས་པའི་སྐྱབ་ཐབས། གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་རིམ། གསང་འདུས་བསྐྱེན་
 ཡིག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ། དེ་ཡི་དེ་ཉིད་ཞེ་དགའི་ཆིངས། བསྐྱེན་སྐྱབ་ཡན་ལག་བཞིའི་ཆིངས། གསང་
 བ་འདུས་པའི་སྐོན་ས་མ་ཁེ་རིལ་སྐྱབ་ཀྱི་ཆོག་འཕགས་ལུགས་རྩ་རྩ་པའི་སྐྱབ་ཐབས་ལེ་ཆོན་
 གཉིས། མ་མ་ཀའི་འབྲུལ་འཁོར་ཞལ་ཤེས། སྐོལ་མ་དམར་པོའི་སྐོན་ས་པོ་མོ་དགའགས་པའི་
 གདམས་པ། དག་པོ་བསྐྱད་པའི་མན་ངག་འབྱུང་པོའི་གདོན་ལས་སྐོལ་ཐབས། སྐུན་མ་དང་གོས་
 དཀར་མོའི་སྐྱད་འཁོར། སྐོལ་མའི་སྐོན་ས་དབང་སྤྱད། འཛིགས་ཤེད་བརྒྱད་ཀྱི་སྐྱད། འཁོར་
 གི་ཐབས། སྐོལ་ལྷང་གཙོ་རྒྱུ་ལྷང་གི་སྐྱབ་ཐབས། རེད་མདའ་བའི་ཁྲིས་ལན་གྱི་ཁྲི་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་
 རྒྱ་མཆོའི་ཆིངས། བ་རི་བརྒྱ་ཅའི་ལྷན་ཐབས། རྩམ་སྤྲས་བཀའ་བཙུང་ལྷེ་ཤེས་གནང་གི་ཆོག་
 མགོན་པོ་ཕྱག་རྒྱལ་པའི་གཏོར་ཆེན་ཞལ་ཤེས། སྐྱད་བར་རྒྱལ་པོའི་མདོན་རྟོགས། ལུས་ཆོག་
 ལུས་གཏོར་སྤྲ་ཐབས། གུན་རིག་ཆོགའི་ལུང་རྒྱལ། ལྷ་ཆོགས་ལུས་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས། ལྷང་ཁྲི་
 སྐྱབ་ཐབས། འཇམ་དབྱངས་དཀར་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་ལས་ཆོགས་དང་བཅས་པ། དབྱངས་ཅན་
 པའི་སྐྱབ་ཐབས་ལེ་ཆོན་གཉིས། དབྱངས་ཅན་མའི་སྐྱེན་སྤེལ་བྱ་ཚུལ། མ་ཁེ་རིལ་སྐྱབ་ཆོག་
 བསྐྱེད་གནས་ཆོག་པོ་མ་གྱོན་པའི་སྐྱབ་ཐབས། ཡང་དེ་ཡི་ཆོག་ཕྱག་རྟོར་འཁོར་ཆེན་གྱི་སྐོན་
 ལས་ཤེས་བརྗོད། རྩམ་རྩ་ལ་ནག་པོའི་སྐྱབ་ཐབས། རྩ་གཏོར་དངོས་བྱུང་གུན་འབྱུང། གཏོར་
 མ་བརྒྱ་ཅའི་ཆོག་རྒྱལ་པའི་བདེ་ལས། འཕོ་ཁྲིད་གུན་བྱུང་པ། བདེ་ཅན་མ། འཕོ་ཁྲིད་གསེར་
 ཀྱི་སྐོར་འབྱེད་ཀྱི་དམར་ཁྲིད། ལུང་འཇུག་ལྷན་ཐབས། གལ་ལྷན་བསྐྱས་པ་ཤེད་ལུགས། རབ་
 གནས་བཀའ་ཤེས་རབ་རྒྱས། དེ་དག་འདོན་བྱ་བཀོད་པ། རབ་གནས་འདོད་དོན་གུན་གཏོར་
 པ། བསྐྱེན་སྐྱད་གཞི་བདག་རྩམས་ཀྱི་གསོལ་མཆོད་དང། ལྷ་བསངས་ཀྱི་སྐོར་འགའ་ཞིག་རྩ་
 གཏོར་གྱི་རྩམ་བཤམ། འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ཡབ་ཡུམ་གྱི་འཕྲེང་སྤྲུལ་གྱི་དག་འདོན་འགྲུལ་
 པ་བཅས་སོ། །

གུན་མཁྱེན་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག་ འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་སྐྱལ་སྐྱེད་
 དགོན་མཆོག་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུང་འབྲུམ་ནི། དགེ་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་སྤེལ་ས་

བཅ། བཅ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་པོད་གཉིས། ཅོན་ལོ་བསྟན་འགྲུར་པར་མཛོད་དཀར་
ཆག་པོད་གཅིག་པར་ཕྱིན་སྐབས་དང་པོ་ནས་བརྒྱད་པའི་བར་སྐུ་སྒྲ་མཛོད་ཡིག་ཆ་ལས་མཛོད་
བསྟན་པ། བསམ་གཟུགས་བསྟན་པ། དབྱ་མ་བསྟན་པ། དབྱ་མ་འདི་སྤྱི་དོན་ཐལ་སྤེང་འབྲེལ་
ནས་བཤད་བས། བོད་ཀྱི་ཐལ་སྤེང་དབྱ་མ་ཐམས་ཅད་ལས་གོ་བདེ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད།
མཛོད་བསྟན་པ། འདུལ་བ་བསྟན་པ། གསུང་ཐོར་བྱ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟན་པ་བཅས་སོ། །
ཀུན་མཁྱེན་དོལ་བྱ་བ། ཀུན་མཁྱེན་དོལ་བྱ་བ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་ནི། རོ་ནང་པའི་བྱུང་མཐའི་
བརྒྱད་འཛིན་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པར། ལྷང་སྤྱི་དོལ་པའི་རྩོུ་མོགས་མཁས་པ་མང་པོ་གསུང་
དོ། ། (1292-1361)

ཀུན་མཁྱེན་པ། 1 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྟེ། སངས་རྒྱལ་སྤྱི་མིང་། 2 ཀུན་མཁྱེན་སློ་གྲོས་རིན་ཆེན་
སེལ། སེ་ར་བྱེས་པས་ཁོང་ལ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཞེས་ཞུ་བ་རེད།

ཀུན་མཁྱེན་བྱ། ཀུན་མཁྱེན་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་བྱུང། བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་བྱུང།

ཀུན་མཁྱེན་སློ་གྲོས་རིན་ཆེན་སེམང་ག། རྩོུ་མོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྟོབ་རྣམ་དབྱེད་ཕྱལ་བྱ་བྱང་
བའི་མཁས་པ་གཉིས་(རྣམ་དབྱེད་ཕྱལ་བྱ་བྱང་བའི་མཁས་པ་གཉིས་ནི། ལུས་སྤྲད་པ་སློ་གྲོས་
རིན་ཆེན་སེལ་དང་། ཞང་ཞུང་པ་ཆོས་དབང་གྲགས་པ་གཉིས་སོ) ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་
ཡ་གྲལ་ལུས་སྤྲད་པ་སློ་གྲོས་རིན་ཆེན་སེལ་ནི། སེ་ར་བྱེས་མཁས་སྟན་བྱ་ཆང་ཕྱག་འདེབས་
པ་པོ་ཡིན་ཞིང་། འབྲས་སྤངས་ཕྱག་འདེབས་པ་པོ་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྩོུ་མོང་དངོས་སྟོབ་ཀྱང་
ཡིན། གསུང་ཚུལ་སྟོར། དབྱ་མའི་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་དེ་ཉིད་གསལ་བྱེད།
ཆད་མཛོད་སྟོང་ཐུན་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་དེ་གཉིས་སེ་ར་བྱེས་པའི་ཡིག་ཆ་རྣྱིད་པའི་གསལ་ཡིན་
འདུག འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྩོུ་མོང་རྣམ་ཐར་ལ་ཤོག་གངས་བཞི་བརྒྱ་ཐམས་པ་བཅས་སོ། །གཞུང་
ས་མཚོག་ནས་ (གྲ་ཆང་གི་ཡིག་ཆ་གསར་པ) རྩོུ་མོང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་
གཏོགས་རྣེད་པ་རྣམས་བལྟ་སྟོག་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་སྟེ་དམ་སྟུག་བརྒྱབ་ནས་
བཞག་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་འདུག ཁོ་པོས་ནི་ཡིག་ཆ་དེ་དག་མཇུག་མ་ཐུང་། སྟོ་མང་ཡིག་ལའང་

གསར་ཉིད་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། ཡིག་ཆ་ཉིད་པའི་གས་རེད་ཟེར་བའི་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་སྐོར་
ཞིག་མཇུག་བྱས།

ཀུན་མཁྱེན་པའི་བསྟོད་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་འབར་མ། སེར་བྱེས་མཁས་སྟོན་གྲྭ་ཆོང་ཕྱག་འདེབས་
པ་པོ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྟོབ་ནམ་དཔྱོད་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཁས་པ་གཉིས་ཀྱི་
ཡ་བྱུང་ཐུས་སྲད་པ་སྟོན་པའི་ཆེན་མོ་སྟོན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་འབར་མ། འདན་
མ་སྒྲ་མ་རྒྱ་དབང་གྲགས་པས་མཛད་པར། རྟོང་འོ་སྒྲ་མས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ།

ཀུན་མཁྱེན་མཆོ་སྣ་བ་ཆེན་པོ། (འདུལ་བ) དམ་པ་འདིའི་ཞལ་སྟོབ་མཁན་ཆེན་ཆོས་སྐུ་བས་བཟང་པོ་ནི་
རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྒྲ་མའི་གཙོ་བོའི་གས་ཤིག་དང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཚོམ་བར་སྐུལ་བ་
པོ་ཡང་འདི་ཡིན་པར་བསམས་ན། མཆོ་སྣ་བ་ཆེན་པོ་འདི་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ལས་མི་ཐོགས་
གཅིག་གིས་སྒྲ་བར་བྱོན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སལ་ཆེར་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དུས་མཚུངས་པར་
བྱོན་པ་ཡིན་པར་སེམས་སོ།

ཀུན་མཁྱེན་ཡལ་སྤུལ། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་དང་། གྲུང་ཐང་བསྟན་
པའི་སྟོན་མེ་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་ལ་ཟེར།

ཀུན་དགའ་པོ། <ཨྲ་ནཱ> (འདུལ་བ) སྟོན་པའི་གཏད་རབས་བདུན་གྱི་གཉིས་པ་འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་
པོ་ཞེས་བྲ་བ་སྟོན་པ་ལྷ་ཀྱ་བྲུབ་པའི་ཞབས་འབྲིང་དང་ནམ་དཔྱོད་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཉན་ཐོས་
ཤིག་སྟོན་པ་སངས་རྒྱུས་ལ་སྤྱི་ཞུ་དང་བཀྲུར་སྟེའི་རིམ་གྲོ་མཆོག་ཏུ་མཛད་ཅིང་། སྟོན་པ་ལ་
ཐུགས་ནང་ཏུ་ཅད་ཉི་པའི་ལུས་དང་གི་མ་བཞིན་འགྲོགས་པའི་ཞབས་འབྲིང་རམ་གསོལ་
དཔོན་ཞིག་ཡིན། དེར་མ་ཟད་པ་མ་སྟོན་གྱི་སྐུ་མཆེད་ཀྱང་ཡིན། དེ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་cousin
ཟེར། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་ཡལ་ཟས་གཙང་ལ་སྐུ་མཆེད་བྱ་གསུམ་དང་བྱ་མོ་བཞི་ལས།
བྱ་ཐ་མ་ཆད་མེད་ཟས་ལ་བྱ་གཉིས་ཏེ། ཆོ་དང་ལྷན་པ་ཀུན་དགའ་པོ་དང་། ལྷས་བྱིན་གཉིས་
ཡོད་པའི་དང་པོ་པོ། །འདིའི་སྟོར་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོར། ཞེས་པའི་ཐད་
དུ་གཟིགས། ཀུན་དགའ་པོ་ནི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱུས་པའི་

དུས་ཆེན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཉིན་སྐྱེ་འབྱུངས་ཤིང་མིང་ཡང་ཀུན་དགའ་བོ་ཞེས་བཏགས་སོ། །དེ་
 ལྟར་བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་སྒྲེགས་བཅ་༩ ང་བ་ ༡༧༩༩ ལས།
 གང་གི་ཆེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བདུད་འབྱུང་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པ་བྱེ་བ་ཐག་སྐྱུམ་ཅུ་ཙ་བྱ་ག་
 བཅོམ་ནས་སྐྱ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྟེན་པ་དེའི་ཆེ་བདུད་ཀྱི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་གྲོང་ཁྱེར་
 སེར་སྐྱའི་གཞིར་རྒྱལ་པོ་བཙུན་མོ་དང་། རྫོན་པོ་དང་། གྲོང་མི་དང་། ཡུལ་མི་དང་བཅས་པ་ལ་
 དགེ་སྦྱོང་གོ་ཏ་མ་ནི་དེ་རིང་ཤིང་ཞེས་བསྒྲགས་སོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་བཙུན་མོ་དང་།
 གཞོན་ཏུ་དང་། རྫོན་པོ་དང་། གྲོང་མི་དང་། ཡུལ་མི་དང་བཅས་པས་སྐྱ་དན་བྱ་བར་བརྩམས་
 པ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་མཛོང་བ་ནི་ལོག་ཏུ་འབྱུག་པ་ཡིན་པས་གནས་གཙང་མའི་རིས་
 ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱས་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ནོངས་ཏེ། འདི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
 སྐྱ་ན་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྟེན་སོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་གིས་ཀུན་དགའ་བ་བྱས་ཏེ་ཀུན་
 དགའ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཆེ་བདུད་རྩི་ཟས་ (བདུད་རྩིའི་ཟས་ཞེས་པ་ཀུན་དགའ་བའི་ཡལ་ཆད་
 མེད་ཟས་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་པར་སེམས།) ཀྱི་ཁྱེུ་ཞིག་བཅས་ཏེ། དེའི་བཅས་པའི་བཅས་སྟོན་རྒྱ་
 ཆེར་བྱས་ནས་ཁྱེུའི་མིང་ཅིར་གདགས་ཞེས་མིང་འདོགས་པར་བྱེད་དོ། །ཉེ་དུ་དག་གིས་སྐྱས་
 པ། ཁྱེུ་འདི་ཀུན་དགའ་བར་གྱུར་པ་ན་བཅས་པས་ཁྱེུའི་མིང་ཀུན་དགའ་བོ་ཞེས་གདགས་
 སོ་ཞེས་དེའི་མིང་ཀུན་དགའ་བོ་ཞེས་བྱ་བར་བཏགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །ཡང་
 བོད་གི་ལུང་གི་འཛོམ་༡༧༩༩ ལས། མཚན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱེུ་འདིས་ནི་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ལྷ་ཁྱ་ཐུབ་པའི་རིས་གོ་བྱེད་པར་འགྱུར་ངོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་ཏོ། །བདུད་རྩི་ཟས་ཀྱིས་
 ཁྱེུ་མཚན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་ཏོ་ཞེས་ཐོས་ནས་དེས་བསམས་པ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་
 ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་སྤྱང་ (དབྱུང) དུ་འོང་ངོ་ཞེས་སྒྲིག་སྤར་མི་འབབ་པར་བྱའོ་སྐྱེ་
 བས། གང་གི་ཆེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་སེར་སྐྱའི་གཞིར་གཤེགས་པ་དེའི་ཆེ་ཡངས་པ་ཅན་དུ་སྐྱེལ་
 ལོ། །གང་གི་ཆེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་གཤེགས་པ་དེའི་ཆེ་སྤར་ཡང་སེར་སྐྱའི་
 གཞིར་བྱེད་དོ། །སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་དེ་ལྟ་བུ་མི་མཁྱེན་པའམ། མི་

77

ཟེ་དང་། བཞེན་པ་དང་། བོངས་པ་དང་། འགྲོ་བར་ཆས་པའི་སྤོང་བ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་སྦྱིན་པ་
དག་གཏོང་དུ་བཅུག བསོད་ནམས་དག་བྱེད་དུ་བཅུག རང་གི་སྦྱི་བོ་དང་གཉེན་གྱི་ཆོགས་
རྣམས་ལ་ཡང་བཟོད་པ་གསོལ་དུ་བཅུག་ནས་རྒྱན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྒྱན་ཏེ། གླང་པོ་ཆེ་
ལ་ཞོན་ནས་སྦྱི་བོ་དུ་མས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་ཏེ། ཅུ་གྲོ་རྒྱའི་ཀྱན་དགའ་ར་བ་ལོགས་སུ་སྦྱགས་ཏེ་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྦྱན་སྲར་བཏང་ངོ་། །དེ་ཡང་སྤང་གི་དབྱས་ནས་འགྲོ་བ་ན་གླང་པོ་ཆེས་
ལྷན་པའི་ཆུན་པོ་ཞིག་ཐོས་སོ། །མཚན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་ནས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱས་པ།
གཞོན་ཏུ་འདི་ནི་ཐོས་པ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་ངོ་། །དེ་རི་ཅན་བཞོན་པའི་སའི་
བར་དུ་བཞོན་པས་སོང་ནས་བཞོན་པ་ལས་བབས་ཏེ་རྒྱང་པ་ཁོ་ནས་ཅུ་གྲོ་རྒྱའི་ཀྱན་དགའ་ར་
བར་ཞུགས་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་གང་ན་བ་དེར་སོང་སྟེ་ཕྱིན་པ་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་
ཞབས་གཉིས་ལ་མགོ་བོས་བྱག་བྱས་ཏེ་སྦྱགས་གཅིག་ཏུ་འདུག་གོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འོད་
སྤང་གཞོན་ཏུ་རབ་ཏུ་སྤྱང་ཤིག་ (ཞིག) ཅས་འོད་སྤང་སྟོབས་བཅུ་ལ་གཏད་ནས་དེས་དེ་རབ་
ཏུ་སྤྱང་བ་བསྟེན་པར་རྫོགས་པར་བྱས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་ཀྱན་དགའ་པོ་འདི་
ནི་སྦྱི་གཞོན་ཏུ་འདི་དུས་ནས་ཆོས་ལ་ལྷག་པར་དད་པ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། སྟོན་ཐོག་མར་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱི་བྱང་ནས་ཆོས་གསན་པའི་ཆེ་དབྱ་ལ་ཐོག་མིག་གི་བསྟེན་གཞི་ལྷོ་བས་ལོན་པ་དེ་ཉིད།
འཆོ་བྱེད་ཀྱིས་གཤག་བཅོས་བྱས་ཏེ་རྒྱག་ཁྲག་ཆུ་མེར་རྣམས་བསལ་ནས་ནད་སོས་པར་བྱས་
ཀྱང་། ད་དུང་ཡང་མ་ཆོར་བར་ཆོས་གསན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཚན་པ་ཞིག་འདུལ་བ་ལུང་ལས་
འབྱུང་བ་འདི་ལྟར། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ང་བ་ ༡༧ རྟེན་ལས། དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་
མེར་སྦྱའི་གཞིར་རི་ཅན་བཞེད་ཀྱི་བར་དུ་བཞུགས་ནས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་གང་ན་བ་དེར་རྒྱ་ཞིང་
གཤེགས་ཏེ། རིས་ཀྱིས་རྒྱ་ཞིང་གཤེགས་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་བྱོན་ནས། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་
འོད་མའི་ཆལ་བྱ་ཀ་ལན་ད་ཀ་གནས་པ་ན་བཞུགས་སོ། །ཆེ་དང་ལྷན་པ་ཀྱན་དགའ་པོའི་སྦྱི་
བོར་པོལ་མིག་བྱང་ནས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འཆོ་བྱེད་ལ་བཀའ་སྦྱལ་པ། དག་སྤོང་ཀྱན་
དགའ་པོལ་དབྱང་བྱོས་ཤིག །བཅུན་པ་བཀའ་བཞེན་འཆལ་ཞེས་འཆོ་བྱེད་གཞོན་ཏུས་བསྐྱེད་

གྱིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ལས་མཉན་ཏོ། །དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དགེ་སྤྲོད་གི་དགེ་འདུན་གྱི་
 གྲུང་ལ་གདན་བཤམས་པ་ཉིད་ལ་བཞུགས་ནས་ཆོས་འཆད་དོ། །ཆེ་དང་ལྷན་བ་ཀུན་དགའ་
 བོ་ཡང་ཆོས་མཉན་པའི་ཕྱིར་དེ་ཉིད་ན་འདུག་གོ། འཆོ་བྱེད་གཞོན་རྒྱས་བསྐྱེད་གྱིས་བསམས་
 བ། འདི་ཆོས་ལ་དད་པ་བདེ་བར་གྱུར་པས་མི་ཆོར་གྱིས། དབྱུང་བྱ་བའི་དུས་ལ་བབ་བོ་སྤྲུམ་
 བས། དེས་དེའི་ཐོལ་མིག་སྒྲིན་པར་འགྱུར་བ་དག་བསྐྱུས་ནས་དེ་ཉིད་དུ་ཤལ་ཏེ་དེ་ཉིད་དུ་སོས་
 བར་བྱས་སོ། །དེ་ན་ཆོས་བཤད་པ་རྩོགས་ནས་འཆོ་བྱེད་གྱིས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྷན་འདས་
 བདག་གིས་འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་བོ་འདི་ཉིད་ན་མཆིས་བཞེན་དུ་ཐོལ་མིག་སྒྲིན་པར་བགྱིས་
 ཏི་བརྟོལ་ནས་སོས་པར་བགྱིས་ལགས་སོ། །ཆེ་དང་ལྷན་བ་ཀུན་དགའ་བོས་སྤྲུམ་བ། གལ་ཏེ་
 བདག་གི་ལུས་ཏིལ་འབྱུ་ཅམ་དུ་གཏུབས་པར་གྱུར་ཀྱང་བདག་གིས་མི་ཆོར་ལགས་སོ། །བཅོམ་
 ལྷན་འདས་གྱི་ཆོས་ལས་བྱུར་བའི་དད་པས་བསམ་པ་བསྐྱུས་པ་ལ་འཆོ་བྱེད་མཆོག་ཏུ་ཡ་
 མཆན་སྤྲེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཀུན་དགའ་བོ་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས། ཆོས་ཀྱི་ཕུང་བོ་
 བརྒྱུད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་ལོ་བས་ནས། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཀྱང་། མོས་པ་འཛིན་པ་རྣམས་དང་མོས་
 པ་བསགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་མཆོག་ཏུ་བསྐྱུན་ཏོ། །མདོ་སྤྱིའི་ཕྱོགས་ནས་ཀུན་
 དགའ་བོ་རྒྱན་ཞུགས་སུ་བཤད་ཅིང་། རྒྱུན་ནས་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོར་བཤད་དེ། རྗེའི་འགྲེལ་
 པ་བཞི་སྤྲུགས་ལས། ཀུན་དགའ་བོ་མདོ་སྤྱིའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱན་ཞུགས་སུ་བཤད་ལ། ཐམས་
 ཅད་གསང་བའི་རྒྱུད་ལས། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོར་བཤད་པ་བཞིན་དུ་གདུལ་བྱའི་དགོས་པའི་
 དབང་དང་། ཐེག་པ་ཕྱོགས་རེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །འདིའི་ལོ་རྒྱུས་«མདོ་སྤྱིའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་བ་»མདོ་སྤྱི་ ༩ ་ ༡༥༦ (བཟ) དང་། ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་
 བར་གཟིགས་འདོད་ན་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ ༩ ད་བ ༡༧༤ བཟུངས་ལ་གཟིགས།

ཀུན་དགའ་ར་བ། 1 (འདུལ་བ) གཞུག་ལག་ཁང་། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལས། ཀུན་དགའ་ར་
 བའི་ནང་ན་ཞེས་པ་ནི་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ནང་ན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། མཆོ་རྟེན་མཆན་
 བུ་ལས་ཀྱང་ཀུན་དགའ་ར་བ་གཞུག་ལག་ཁང་ལ་བཤད་ཡོད་པ་ལོག་ཏུ་གཟིགས། 2 རྗེད་མོས་

ཆོལ། ཉགས་ཀྱི་ལྷུས་རའམ། མཆོ་རྟེན་མཆན་བྱ་ལས། སྐབས་གཞན་དུ་ནི་གཙུག་ལག་ཁང་
ལ་ཀུན་དགའ་ར་བ་ཞེས་བཞེད་ཅིང་། སྐབས་འདིར་ནི་ཉགས་ཀྱི་ལྷུས་རའི་མིང་ལ་ཀུན་དགའ་
ར་བ་ཞེས་བཞེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཡལ་སྤྲས་མཛལ་བའི་མདོ་ལས། སེར་སྒྱའི་
གནས་འདི་ཉིད་ན་ཕིང་ཅུ་གོ་རྒྱའི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ན་བཞུགས་སོ། །ཞེས་དང་། ཅུ་གོ་རྒྱའི་ར་
བ་ཉམས་དགའ་བར། །རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་དེ་དང་གང་གི་ཆོ། །འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ་འཕྲང་
པ་དེ་ཡི་ཆོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །3 དགེ་འདུན་གྱི་ཆོས་ར། 4 དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་གནས།
རྗེའི་འགྲེལ་པ་བཞེ་སྤྲུགས་ལས། ཀུན་དགའ་ར་བ་ནི་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་གནས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །5 ཆོས་ཁྱིའི་མིག་ཅན།

ཀུན་འགྲོ། 1 (མདོན་བཞེད) ཉམས་མཁལ། 2 སྤྱལ། 3 གཙོ་སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བའི་སེམས་
བྱུང་། དཔེར་ན། ཆོར་སོགས་ཀུན་འགྲོ་ལྟ་བུ། 4 ཀུན་འགྲོའི་རྒྱ། 5 ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་དོན་འདྲ།
ཀུན་འགྲོའི་རྒྱ། རྒྱ་དུག་གི་ལྷ་པ་ནི། རང་དང་ས་གཅིག་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་ཕྱི་མ་སྤྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཉོན་
མོངས་དེ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་རང་སའི་འདོད་ཆགས་སྤྱེད་བར་
བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །

ཀུན་འགྲོ་ལྟ། ཆོར་ག། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། རེག་ག། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་ལྟའོ། །སྤྲ་བ་འདེན་ནི། གཙོ་
སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བས་ན་དེ་སྤྲ་ཅེས་བྱའོ། །

ཀུན་བཞེད་པའི་ཆོ་འབྲུལ། ཀུན་བཞེད་པའི་ཆོ་འབྲུལ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་དང་རང་བཞིན་དང་
བག་ལ་ཉལ་རྣམས་ལ་བཏགས་ནས་དེ་དག་ལ་དེ་བཞིན་དུ་བཞེད་པའོ། །ཞེས་སྒྲིབ་དཔོན་དབྱིག་
གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་སྒྲོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་༼ ཅི་༽ 1༧༥
བལ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །དེ་ལ་ཐུགས་བཞེད་པའི་ཆོ་འབྲུལ་ཡང་ཟེར།

ཀུན་ཏུ། (ཞིགས་སྤྲུང) ཀུན་དང་། ཀུན། ཀུན་ཏུ་རྣམས་དོན་འདྲ་སྟེ། ཞལ་ལུང་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོར་
དངས་པ་ལས། ཁམས་ཁྱེན་ནས་ནི་བཅུ་དྲུག་ཆར། །སྤྲུང་པ་མེ་ཉོག་ཀུན་ཏུ་འདྲ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། །

३५

པ་དང་ཡང་པལ་ཆེར་མ་ཐུན་ནོ། །སྟོགས་སྟོན་ལོ་རྒྱའི་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་ལས་ཀྱང་།
ལྷག་བསམ་དག་པའི་དགེ་ལེགས་ནི། །ཆེ་མེད་འབྱུངས་པའི་ཀུན་ཀྱང་། །མཆོན་པ་མིན་དེས་
རྒྱལ་པའི་བསྟན། །འབྲུལ་མེད་ཡུན་དུ་གནས་སྤྱར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་སོ། །འདི་ཆེ་བས་ཁ་
འབྲེད་མིན་ངེ་ལྟར་ཡང་མཆོན་མོར་འཆར་བ་ནི་བསྟོན་དུ་མེད་དོ། །ལ་རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་
རྒྱ་མཆོའི་ཡོངས་འཛིན་ཕུར་ལྷོག་དག་དབང་བྱམས་པས་མཛད་པའི་ཐེའི་རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་
པའི་འགྲེལ་པར། ཀུན་ད་ཞེས་པ་ཀུ་ཐུད་ (ཀུ་ཐུད་ནི་མེ་ཏྲོག་བསྐྱེད་ཀྱི་བྲག་ཅིག་གོ) ལ་གོ་
འདུག་པ་ནི་ནོར་བར་སེམས་སོ། །3 (གསང་ཐུགས) སྟགས་ཀྱི་གཤམ་ཆོག་ཅིག་སྟེ། སྟེས་པའི་
ཁམས་དཀར་པོ། ཐེག་ལེ། ཐོའི་ཁུ་བ། ཀུན་མི་འབྲིན་ཆངས་སྟོད་བསྟན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4
(ཐུགས) སྟགས་ཀྱི་གཤམ་ཆོག་ཅིག་སྟེ། ཁ་དོག་དཀར་པའི་དཔེའོ། །དཔེར་ན་སྟེས་པའི་ཁམས་
དཀར་པོ་ལ་ཀུན་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཀུན་མི་འབྲིན་པའི་རྒྱ་མཆོན། སྟགས་ཀྱི་སྐབས་ཀུན་སྟེ་ཁ་བོར་བུའི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་འབྲིན་དུ་མི་རུང་
པའི་རྒྱ་ཆོན་ནི། ཡབ་ཡུམ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི། བདེ་ཆེན་བསྐྱེད་ནས་བདེ་སྟོང་སྟོམ་པའི་
ཆེད་ཡིན་ལ། བདེ་པའི་རྟེན་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཐུང་ན་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་གཞི་སྟོར་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་
ཐེའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྟགས་ན་གསལ་བ་ལྟར་ལོ། །

ཀུན་གྱི་ 1 ཐམས་ཅད་བུ། ཀུན་ལ། དཔེར་ན། ཆོར་བ་ཀུན་ཏུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 འབད་པས། 3 ཡང་
དག་པར། 4 ཡོངས་སུ། ཀུན་ནས། རྣམ་པར། ལྷག་པར། ཤིན་གྱི་ ཆེས་ཆེན། 5 ཅང་། དཔེར་
ན། ཀུན་ཏུ་ཆོངས་པར་འབྱུང་རོད་དང་། ཀུན་བཏགས་སམ། ཀུན་ཏུ་བཏགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
ཀུན་ཏུ་འཕྱོ། 1 སྟོགས་ཀུན་ཏུ་འཕྱོ་བ། 2 རྒྱ་པོ། 3 རྒྱུད། 4 བེ་ཅོ། 5 ཀུན་ཏུ་འཕྱོད་དོན་གཅིག
ཀུན་ཏུ་རྒྱ། 1 རྩ་སྟེགས་པའི་རབ་བྱུང་། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་ཞེས་བྱ་
བ་ནི་རྩ་སྟེགས་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་སྟེ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། 2 རྩ་སྟེགས་གངས་
ཅན་གྱི་གཞུང་འཛིན་པའི་གང་ཟག དགོ་སྟོང་མའི་སོ་ཐར་གྱི་མདའི་འགྲེལ་པར་གཞི་བྱས། 3
སྤྱང་པོའི་མིང་།

ཀུན་ཏུ་སྐྱོར་བ། ཀུན་སྐྱོར་དང་འདྲ།

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། 1 སངས་རྒྱུས་སྤྱིའི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་མངོན་བརྗོད་འཆི་མེད་མཛོད་ ༡༩༤ན་ལས།
 ཀུན་མཁྱེན་བདེ་གཤེགས་སངས་རྒྱུས་དང་། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་བཞིན་གཤེགས། ཀུན་ཏུ་
 བཟང་པོ་བཅོམ་ལྷན་འདས། །བདུད་འདུལ་རྒྱལ་བ་འཇིག་རྟེན་འདུལ། །མངོན་ཤེས་དྲུག་ལྷན་
 སྟོབས་བརྩུ་བ། །གཉིས་མེད་གསུང་བ་རྣམ་པར་འཕེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། 2 རྒྱལ་བ་དོ་
 རྩེ་འཆང་། རྩེའི་འགྲེལ་བ་བཞེ་སྤྲུགས་ལས། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ནི་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་སྟེ། ཞེས་
 གསུངས། 3 ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དྲུག་པའི་ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ཞིག་རྩེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས།
 ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ནི། དཀར་སྟོང་དཀར་པའི་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དང་པོ་གཉིས་འཁྱུད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་
 ཅན་གཡས་འོག་མ་གཉིས་རྩེ་དང་རལ་གྱི། གཡོན་འོག་མ་གཉིས་རིན་པོ་ཆེ་དང་བརྒྱ་འཛིན་པ།
 དར་དང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པར་སྤྲུབ་ཐབས་ཀུན་བཟང་གི་འགྲེལ་གཉིས་སུ་བཤད་བ་
 ལྟར་རལ། གཞུང་ཁུངས་མ་གཞན་ནས་བཤད་པའི་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར་ལོ། །འདི་དང་གོང་གི་དེ་གཉིས་ཆོས་སྐྱོན་ཡིན་མིན་དབྱེད་པར་འོས་སོ། 4 བྱང་ཆུབ་
 སེམས་དཔའ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། 5 ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་ལེགས་པ། 6 (བཀའ་རྒྱུད) ཆོས་ཉིད།
 ཆོས་སྒྲུ། ཡེ་ཤེས་བྱུང་བ་ལས། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཞེས་བཤད་ཅིང་། །ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱང་
 བྲ། །མེ་ལོང་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྲ་སྟེ། །འདི་ནི་ཆོས་སྐྱར་ཤེས་པར་བྲ། ཞེས་ཡིད་བཞིན་མཛོད་བརྒྱ་
 དཀར་པོ་ན་གསལ། 7 སྐྱོད་པ་ལྷའི་ནང་གསེས། དེ་ལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་འཕེམ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་འེ་
 སྐྱོད་པ་ཟེད།

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་སྐྱོད་པ། 1 (བཀའ་བརྒྱུད) ལྷག་མཛོད་གི་ཉམས་དང་མ་བྲལ་བ་སྐྱོད་ལམ་རྣམ་
 བཞིར་རྣམ་རྟེན་ཐམས་ཅད་དོ་ཆོན་ལ་ཁ་བ་བབས་པ་ལྟར་གཉེན་པོ་བསྟེན་མི་དགོས་པར་
 ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་དབྱེན་གྱིས་ཞི་ཞིང་རང་ཡལ་དུ་འགྲོ་བའི་སྐྱོད་པ་ཞིག་ཀྲམ་པ་དབང་སྤྲུག་དོ་
 རྩེའི་ཕྱག་ཆེན་རེས་དོན་རྒྱ་མཆོ་ལ་གཞི་བྲས། 2 སྐྱོད་པ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས་ཤིན་ཏུ་སྐྱོས་
 མེད་ཀྱི་སྐྱོད་པ་ལ། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་སྐྱོད་པ་ཞེས་བྲ་སྟེ། ས་པཌ་གྱི་སྐྱོམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་

ལས། བྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེའི་ཡེ་ཤེས། །དེ་ཡི་སྒྲོས་བཅས་སྒྲོད་པ་ནི། །ཞི་རྒྱ་རྒྱ་ཉིས་མཛོད་པ་
ཡིན། །དེ་ཡི་སྒྲོས་མེད་སྒྲོད་པ་ལ། །བྱ་སྤྱ་ཀྱ་ཞེས་སངས་རྒྱས་གསུངས། །དེ་ཡི་ཤིན་ཏུ་སྒྲོས་
མེད་ལ། །རིམ་གཉིས་བརྟན་པར་བྱ་བའི་བྱིར། །བྱ་བ་ཐོབ་རྣམས་ཀྱིས་མཛོད་པ་ནི། །ཀུན་ཏུ་
བཟང་པོའི་སྒྲོད་པར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཀུན་བཏགས། <པ་རི་ཀམྱི་ཏ> 1 རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་ཀྱི་ཆ་ལ། ཀུན་བཏགས་ཞེས་
བྱའོ། །དེ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དོད་ “པ་རི་ཀམྱི་ཏ” ཞེས་པའི་ “པ་རི” བློ་ཡོངས་སུ་ཞེས་པའི་དོན་
དང་། “ཀམྱི་ཏ” བློ་བཏགས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ལ་དབྱེན། རྣམ་གྲངས་པའི་ཀུན་བཏགས་དང་། མཆོན་
ཉིད་ཡོངས་ཆད་ཀྱི་ཀུན་བཏགས་གཉིས། སྤྱ་མ་དང་ཡོད་རྒྱུའི་ཀུན་བཏགས་དོན་གཅིག་ བྱི་མ་དང་
མེད་རྒྱུའི་ཀུན་བཏགས་དོན་གཅིག་ སྤྱ་བཤད་ནི། རང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་རྟོག་གིས་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ་ཅམ་
ཡིན་པས་ན་ཀུན་བཏགས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་ཀུན་ཏུ་ཞེས་པ་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་ཀྱང་། འདིར་
ཡོངས་སུ། ཀུན་ནས། རྣམ་པར། ལྷག་པར། ཤིན་ཏུ། ཆེས་ཆེར། ཏུ་ཅང་ཞེས་པར་འཇུག་
པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། རྟོག་པས་ཀུན་ཏུ་སྤྱེ་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་པས་ན་ཀུན་བཏགས་ཞེས་
བྱའོ། །འདི་ལ་ཀུན་བཏགས་དང་། ཀུན་བརྟགས་ཞེས་འདི་ཚུ་ལ་གཉིས་འབྱུང་ལ། དེའི་རྒྱ་མཆོན་
ཡང་། རྐྱད་དོད་ “པ་རི་ཀམྱི་ཏ” ཞེས་པ། ཀུན་བཏགས་དང་། ཀུན་བརྟགས་གཉིས་ཀ་འཇུག་
པས་ཡིན་ནས་སྤྱུ་ཡང་དབྱུང་དོ། །སྒྲོ་མང་གི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཏུ་དེ་གཉིས་ཁྲུང་པར་ལ་དབྱུང་
པ་ཞིག་མཐོང་སྤྱོད་ཡང་། ད་ནི་གང་ཡང་མི་དྲན་འདུག་གང་ལྟར་ཡང་། ཀུན་བཏགས་ཞེས་
པ་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། ། 2 བྱ་བ་མཐས་བཏགས་ནས་གསར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཤིག་ལ། ཀུན་
བཏགས་ཞེས་བྱའོ། །དཔེར་ན་བདེན་འཛིན་ཀུན་བཏགས་ཞེས་པ་དང་། འཛིན་པ་ཀུན་བཏགས་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལྷན་སྦྲེས་ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས།

ཀུན་བརྟགས། <པ་རི་ཀམྱི་ཏ> ཀུན་བཏགས་དང་འབྲ། སྤྱ་བཤད་ནི། ཀུན་ཏུ་སྤྱེ་ནན་གྱིས་བརྟགས་པས་
ན་དེ་རྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །སྤྱ་སྒྲོར་བམ་པོ་གཉིས་པ་ ༡༥༡བ༡ལས། སྤྱིར་ན་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པར་
བཅས་པའི་ཆོས་ནན་གྱིས་བརྟགས་པ་ལ་བྱ་སྤྱེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཀུན་བཏགས་ལ་གཟིགས།

ཀུན་རྟོག་ 1 རྟོག་པ། ཀུན་རྟོག་ནམ་རྟོག་ནམས་དོན་གཅིག་ ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུའི་སེམས་ཞེས་པ་ལྟ་
བུ། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་ལས། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བའི་རྒྱུ་ཐིམ་ནས་རྒྱ་འོད་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་
སྟོན་སྤང་བ་ཞེས་བྲ་ལ། ཞེས་གསུངས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། 2 ཀུན་རྟོག་པ་སྟེ་
བརྟག་དབྱུང་གྲེད་པའི་དོན།

ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཟླ་ རྟོག་པ་བརྒྱད་ཟླ་ རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་ཀུན་རྟོག་དང་དོན་འདྲ། དེའི་ཐད་དུ་
གཞིགས།

ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུའི་སེམས། ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་དང་འདྲ།

ཀུན་རྟོག་གཡོ་བའི་རྒྱུ་ རྟོག་གི་བཞེན་པའི་རྒྱུ་

ཀུན་བརྟགས། ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་འཕྲི་རྒྱལ་གཞན།

ཀུཊ། (ལྷགས་སྤྱང་) ཀུཊ་དང་འདྲ།

ཀུན་དོང་། བཙོང་།

ཀུན་འདར་མ། ཅ་དབུ་མའི་མིང་གི་ནམ་གངས་ཤིག་ ཀུན་འདར་མ། ཀུན་སྤངས་མ། ཅ་དབུ་མ་ནམས་
དོན་གཅིག་

ཀུན་འདུས། 1 མང་པོ་འདུས་པ། 2 ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཚོག་གི་མཚན་གྱི་ནམ་གངས་ཤིག་ 3
རྒྱ་མ་སྤྱིའི་མིང་། རྒྱལ་ས་གནས་ཀུན་འདུས་ཀྱི་དོ་བོ་ཡིན་པས་ཀུན་འདུས་ཞེས་བྲ།

ཀུན་འདུས་ཞོར་བུའི་ལུགས། 1 རྒྱ་མ་རྒྱལ་ས་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོ་བོ་ཡིན་པས། རྒྱལ་ས་ལུལ་
གཞན་གསལ་མི་འདེབས་པར་རྒྱ་མ་གཅིག་བུ་གསལ་འདེབས་པ་ལ་ཟེར། 2 ཡང་ན་རྒྱ་མ་
རྒྱལ་ས་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོ་བོར་མོས་ནས་གསལ་འདེབས་པ་ལ་ཟེར།

ཀུན་ནས་ 1 ཡོངས་སུ། ཤིན་ཏུ། རབ་ཏུ། ལྷག་པར་ཞེས་པའི་དོན། ཀུན་ནས་འབྱུགས་ཞེས་པ་ལྟ་
བུ། 2 ཐབས་སྒྲ་ཚོགས་ནས། ཐབས་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས། སྒྲ་སྒྲ་ཚོགས་ནས། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བ་
གྲགས་པའི་སྟོན་གསལ་༡༩༠ན་ལས། ཀུན་ནས་ཉེ་སྒྲ་ཚོགས་པ་ལས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀུན་ནས་འབྱུགས་པ། 1 ཤིན་ཏུ་ཁྲོས་པ། 2 སེམས་ཤིན་ཏུ་མི་བདེ་བར་གྱུར་པ། 3 འཐབ་ཚོད་ཆེན་

པོ་ཞོར་གྱི་ 4 འབྲེས་པར་གྱུར་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་བཞག།

ཀུན་ནས་མཉམ་སེམས། གཞོད་སེམས། ཞེ་སྤང་། ཁོང་ཁོ་བཅས་ཀྱི་མིང་།

ཀུན་ནས་མཉམ་སེམས་པ། གཞོད་པ་བྱ་བར་འདོད་པ། ཁོང་ཁོ་བ། ཞེ་སྤང་བ་བཅས་ཀྱི་དོན།

ཀུན་ནས་མཉམ་སེམས་པའི་གཞི་དགྲ། ཞེ་སྤང་སྦྱེ་བའི་ཡུལ་དགུ་ནི། བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས་སོ། །བྱེད་
དོ། །བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བདག་ལ་སྦྱར་བ་གསུམ། བདག་གི་གཉེན་ལ་གཞོད་པ་བྱས་
སོ། །བྱེད་དོ། །བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གཉེན་ལ་སྦྱར་བ་གསུམ། བདག་གི་དགྲ་ལ་པན་
བཏགས་སོ། །འདོགས་པར་བྱེད་དོ། །འདོགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དགྲ་ལ་སྦྱར་བ་གསུམ་
སྦྱེ་དགུ་ལོ། །རིན་ཆེན་སྒྲིབ་པ་ལས། གཞོད་སེམས་བདག་དང་ཐོགས་དང་དགའི། །ཐོགས་ལ་
དུས་གསུམ་དོན་མེད་པའི། །དོགས་པ་གཞན་ལ་གཞོད་པའི་སེམས། །རྒྱ་དགུ་ལས་ནི་བྱུང་བ་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀུན་སྤངས་མ། ཅད་བྱ་མའི་མིང་། སྦྱ་བཞག་ནི། གཟུང་བ་འཛིན་པའི་རྣམ་ཏྲོག་ཀུན་རྣམ་པར་སྤངས་
པས་ན་ཀུན་སྤངས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

ཀུན་སྦྱོར། ཉོན་མོངས། སྦྱ་བཞག་ནི། སྦྱ་བ་སྦྱལ་སྦྱ་ཆོགས་ལ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བའི་བྱིར་དེ་སྐད་ཅེས་
བྱའོ། །བྱུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་གསུངས།

ཀུན་འཛིན། (འདུལ་བ) རྩུང་མི་ཟ་བ། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ ཅ ། རྟེན་ལས། རྣམ་པར་འཕེལ་དང་ཀུན་འཛིན་
གཉེས་ཀྱི་གཞི། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྣམ་འབྱེད་འབྲེལ་ཀྱི་ ཅ ། རྟེན་ལས། ཀུན་འཛིན་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྩུང་མི་ཟ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཀུན་རྫོབ། (སམ་སྒྲི་ཏ) ། གཏི་ཐུག་བདེན་འཛིན་ལ། ཀུན་རྫོབ་ཅེས་ཟེར་རོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེས་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཡང་དག་པར་རམ་ཡོངས་སུ་སྦྱིབ་པར་བྱེད་པས་ན། དེ་ལ་ལེགས་སུ་རྟེན་དུ་སམ་
སྒྲི་ཏ་དང་། དེ་མོད་སྐད་དུ་ཐད་སྦྱར་བྱས་ན་ “ཡང་དག་སྦྱིབ་བྱེད་” ཅེས་བྱའོ། །དེས་ཆོག་ནི། སམ་ཞེས་པ།
ཡང་དག་པར། ཀུན་ནས། ཡོངས་སུ། ཉེ་བར། ལེགས་པར། ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་ཐད་དང་། སྒྲི་ཏ་
ཞེས་པ་ནི། རྫོབ་པ། (བརྟུན་པ། རྫོབ་པ། བརྟུན་པ།) སྦྱིབ་པ། བཅེངས་པ་བཅས་ལ་འབྲུག་

པར་བཤད་དོ། །སྤྱོད་བཤད་ནི། “ཀུན་” བེ་ཀུན་ནས་ཏེ་ཡང་དག་པར་རམ་ཡོངས་སུ་ཞེས་པ་ཡིན་
ལ། “རྫོག་” བེ་རྫོག་པ་སྟེ་སྤྱི་བ་པའི་དོན་ཡིན་པས་ཀུན་རྫོག་ཅེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་ཆོག་གསལ་
ལས། ཀུན་ནས་སྤྱི་བ་པས་ཀུན་རྫོག་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2 བན་ཚུན་བརྟེན་པ། ཆོག་
གསལ་ལས། ཡང་ན་བན་ཚུན་བརྟེན་པས་ཀུན་རྫོག་སྟེ། བན་ཚུན་བརྟེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཞེས་
བྱ་བའི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། 3 འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད། ཆོག་གསལ་ལས། ཀུན་རྫོག་ནི་བརྟེན་
སྟེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཅེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། ཡང་ན་རྫོག་པ་དང་བརྟེན་བྱ། ཞེས་པ་དང་
ཞེས་བྱ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། 4 རྣམ་པར་འབྱེད་པ། རྟོག་གེ་
འབར་བ་ལས། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་ཀུན་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་དོན་གྱིས་ན་ཀུན་
རྫོག་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །5 དབྱུང་མི་བཟོད་པ། སློབ་དཔོན་སེལ་བཟང་པོས། རྣམ་
པར་དབྱུང་པའི་དབྱུང་མི་བཟོད་པས་ནས་ཀུན་རྫོག་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །6 རླུ་བག་
(ཕྱི་མ་གསུམ་པོ་འདི་ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་ཞེས་བྱ་མཛོད་འབྲེལ་ན་གསལ་པ་ལྟར་རོ)
ཀུན་རྫོག་རྒྱ་མའི་སྤྱོད་མ་དག་པའི་རྒྱ་ལུས་ལ་ཟེད། འདི་ལ་རང་བྱིན་རྒྱ་བས་ཞེས་གྲང་བྱའོ། །
ཀུན་རྫོག་རྒྱ་སྤྱོད་ལ། རྒྱ་ལུས་ལ་ཀུན་རྫོག་རྒྱ་མའི་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ། དེ་ཡང་རྒྱ་དེ་འོག་མ་གསུམ་གྱི་
གང་ཟག་ལྟ་བུ་སྟོང་མིན་ལ་སྤྱོད་པས་ན་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ། དེ་ལ་གཞིའི་ཀུན་རྫོག་རྒྱ་སྤྱོད་ནི།
ས་པ་ཅུག་མའི་ལུས་དང་བཞིན་ལག་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བར་དོ་རྒྱུད་གི་ལུས་ཅན་ནོ། །ལམ་གྱི་
ཀུན་རྫོག་རྒྱ་སྤྱོད་ནི། དཔེན་པ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་གྱི་ཡིད་འདི་རྒྱ་ལུས་དང་རིམ་པ་གསུམ་པའི་
རྒྱ་ལུས་སོ། །
ཀུན་རྫོག་བསྐྱབ་པ། ཀུན་རྫོག་བདེན་པ་དང་དོན་གཅིག་སྟོན་པའི་ཐང་པས་བསྐྱབ་པ་ལས། མདོ་སྤྱི་
གང་དག་ཀུན་རྫོག་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་དེ་དག་ནི་འདྲ་བའི་དོན་ནོ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །
ཀུན་རྫོག་ཏུ་ཡོད་པ། སྟོང་སྤྱོད་པའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་ཡོད་པ་དེ། ཀུན་རྫོག་ཏུ་ཡོད་པའི་དོན་
ཡིན། ཀུན་རྫོག་ཏུ་ཡོད་པ། ཐ་སྙད་ཏུ་ཡོད་པ། ཡོད་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་

ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། དོན་དམ་བདེན་པ་ལས་གཞན་པའི་ཆོས། སྤྱོད་བཤད་ནི། གཏི་མུག་བདེན་འཛིན་
ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་ལ། དེའི་ངོར་བདེན་པས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྱའོ། ། (ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྤྱོད་བཤད་
རྒྱས་པར་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།) ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། ཐ་སྙད་བདེན་པ། འཛིག་
ཉོན་གྱི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། སྤྱོད་པའི་ཆོས། ཀུན་རྫོབ་པ། སྤང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མི་མ་ཐུན་
པའི་ཆོས་རྣམས་དོན་གཅིག

ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དགྲིལ་འཁོར། ལྷ་མ་ཡལ་ཡུམ་གྱི་གསང་རྩས་བྱང་སེམས་དཀར་
དམར་ལ་ཟེར། རྗེའི་དབང་དོན་དེ་ཉིད་རབ་གསལ་ལས། དེ་ནས་གདོང་གཡོགས་བསལ་ཞིང་
ཁྱོད་གྱིས་དགྲིལ་འཁོར་བཞེ་ལས་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་དགྲིལ་འཁོར་དུ། རྩས་གསང་
བ་ལས་བྱུང་བའི་དབང་ལ་གསང་བའི་དབང་བསྐྱར་བ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་ཐོབ།

ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད། གཞན་དོན་དུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་
པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ལ་ཟེར། ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད། ཐེག་ཆེན་
སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད། (སྤྱིར་སེམས་བསྐྱེད་ལ། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ཐེག་
དམན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཡོད་ཅུང་། སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་སྤྱི་ཐོག་ནས་བརྗོད་ཆེ། ཐེག་
ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཉིད་ལ་གོའོ) བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྣམས་དོན་གཅིག་སྤྱོད་བཤད་ནི། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་པའི་སྤྱོད་པ་དམིགས་ནས་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྱའོ། །

ཀུན་གཞི། (སེམས་ཙམ) 1 ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས། (ཀུན་གཞིའི་སྤྱོད་པ་ཞི་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་།
ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ལ་གཙོ་བོར་འཇུག་གོ) 2 ཀུན་གཞིའི་སྤྱོད་པ་སྤོང་།

ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས། (སེམས་ཙམ) 1 དགེ་མི་དགེ་ཀུན་གྱི་བག་ཆགས་བསྐྱོ་བའི་གཞིར་གྱུར་པའི་
རྣམ་ཤེས། དེ་ཡང་ཆོགས་དུག་ལས་གཞན་ལས་དོན་གཞན་ཞིང་། བདག་རྒྱུན་དབང་བོ་ལ་མ་
སྤྱོས་པའི་རྣམ་ཤེས་ཤིག་སྤྱོད་བཤད་ནི། འགོ་བ་ལྟའི་སེམས་ཅན་ཀུན་ཉོན་ཡིད་གྱིས་བདག་ཏུ་
ལྟ་བ་ལ་སྤྱོར་བའི་གཞི་ཡིན་པས་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྱ། 2 (བཀའ་བརྒྱུད་) སེམས་ངོ་མ་ཤེས་པའི་
གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་ལ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཟེར། དེ་ཡང་འཁོར་བའི་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་

ལ་མུང་འདས་ཀྱི་རྒྱ་མ་ཡིན་པར་བཤད།

ཀུན་གཞིའི་ཡེ་ཤེས། (བཀའ་བརྒྱུད) འཁོར་འདས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་ཚེས་ཉིད་དེ་བཞིན་
 ཉིད་ལ་ཟེར། དེ་དང་གདོད་མའི་མི་ཤིགས་པའི་ཐེག་ལེ་ཆེན་མོ། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཐྱིན་མ།
 ལྷག་ཆུ་ཆེན་མོ། གཤམ་མའི་ཡེ་ཤེས། ཐ་མལ་གྱི་ཤེས་པ་སོགས་མེད་དུ་མས་བསྟན་པ་དེ་ཡིན་
 ལ། ཟབ་མོན་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་གོང་སྤྱུལ་ཡོན་ཏན་ཆུ་མཚོས་མཛད་པ་ལས་གསལ། དེ་ནི་
 ལྷང་འདས་ཀྱི་རིགས་འདྲའི་རྒྱ་དང་འཁོར་པའི་དབང་ངས་བདག་པོའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཀུན་
 གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ལ་རྒྱ་དང་འོས་འདེས་པའི་རྒྱལ་དུ་གནས་པར་གསུང་དོ། །

ཀུན་བཟང་མཆོད་སྒྲིན། 1 (དགེ་ལུགས་) (མདོ་ལུགས་) མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་མཆོད་
 བ་འབྲུལ་ཚུ་བ་ནི། བསྐྱེད་པ་སྤྱོད་དང་ལྷན་པའི་ཉེ་བར་རང་ཉིད་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། འདབ་མ་
 སྤྱོད་ལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་སྤྱོད་། དེ་ཐམས་ཅད་ལག་པ་ཐམ་མོ་སྦྱར་བའི་བར་དུ་ནོར་བུ་རིན་པོ་
 ཆེ་རེ་དེ། དེ་དག་ལས་མཆོད་པའི་སྒྲིན་ཕྱང་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བ་འཕྲོས་བསམ་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཞིང་རབ་འབྱམས་འགྲོངས་པར་བསམས་ནས་འབྲུལ་བ་ལ་བྱེད་དོ། །ལས་དང་པོ་བ་ལ་འདི་
 བན་ཡོན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལོ། །ཞེས་རྗེ་གུང་བ་གསུང་། 2 (དགེ་ལུགས་) (སྤྲུགས་ལུགས་) སྤྲུགས་ཀྱི་
 སྐབས་སུ་ཀུན་བཟང་མཆོད་སྒྲིན་ཞེས་བ་བདེ་སྤྱོད་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་མཆོད་པའི་ཡོ་
 བྱང་མཐའ་ཡས་པའི་རྣམ་པར་ཤར་ནས་འབྲུལ་བ་ལ་ཟེར། (རྟེན་མ) བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་
 ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་མཐུ་ལས། རང་གི་སྤྲུགས་ཀན་ས་འོད་ཟེར་ཁ་དོག་མི་འབྲ་བ་
 བྱེ་བ་བརྒྱ་སྤྱོད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གངས་མེད་པའི་རྩལ་དང་མཉམ་པར་སྦྲོས། འོད་ཟེར་དེ་
 རེ་རེའི་ཅིར་ཡང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་རང་འབྲ་བ་རེ་རེ་གངས་མེད་བསམ་
 གྱིས་མི་བྲལ་བས་ཕྱོགས་བརྒྱའི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་དང་བཅས་བ་ལ་མཆོད་བ་ནི། འཕགས་པ་ཀུན་
 ཏུ་བཟང་པོའི་མཆོད་པའི་སྒྲིན་ཕྱང་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་ཀུན་བཟང་གླ་མའི་ཞལ་ལུང་ན་གསལ།
 ཀུན་བཟང་གླ་མའི་ཞལ་ལུང་། རྟེན་མའི་བསྐྱར་བཅོས་ཤིག་སྟེ། རྗེ་དཔལ་སྤྲུལ་འཛིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་
 དབང་པོས་མཛད། འདི་དགེ་ལྷན་པའི་ལམ་རིམ་དང་། ས་སྤྱའི་ལམ་འབྲས། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་

དག་པོ་ཐང་རྒྱན་ཐོགས་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པར་མངས་སྐྱས་སུ་བཟོད་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་
མཐའ་དག་གང་ཟག་གཅིག་གི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པར་དེལ་ནས་ཆེག་ཉུང་ཁྲིད་དོན་རྒྱས་ལ་
ཆེས་ལག་ཉུག་དང་བདེ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་སྔ་མོ་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཙུའུ་ནང་དེད་རང་ལོན་
མ་དུས་ལ་རྒྱལ་དབང་བསྟན་འདིན་རྒྱ་མཆོས་གསུང་ཆོས་སྐབས་འདིའི་ལུང་འབྲེན་ཡང་ཡང་
མཛད་པར་དགའ་ལྟན་ཁྱིལ་ཞིག་གིས་མཛད་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་གྱི་ཡོད། དེ་དུས་ནི་ཆོས་ལུགས་
གཞན་ལ་དག་སྦྱང་སྤྱོད་རྒྱ་དང་སྟོལ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱའི་འདུན་པ་ཙམ་ཡང་སྟེ་མ་སྤྱོད།

གུན་ཤེས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ <ཤུ་རྒྱ་ཏྱ་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ> (ཤུལ་བ) འཁོར་ལུ་ཕྱེད་ལྷ་གྲལ་ཞིག་ Ajñānata Kauṇḍinya
 ཀིལྱེ་འཕྲུལ་འདི་ལ་གུན་ཤེས་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སྟོན་པ་ས་ལྷ་རྩ་ཏ་སྟོར་ལུ་ཕྱེད་ལ་བདེན་
 བཞིའི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱར་ཏེ། གུན་ཤེས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ས་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པ་ན། སྟོན་པ་ས་ཁྱོད་ཀྱིས་
 ཆོས་གུན་ཤེས་སམ་ཞེས་ལན་གསུམ་ངེས་པས། གུན་ཤེས་སོ་ཞེས་ལན་བཏབ་པ་ན་མཚན་དེ་
 ལྟར་ཐོགས་སོ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་མདོར་ ས ༡༥༧ བ་ཤལས། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཀྱིས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་བཀའ་སྩལ་ད། ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་གུན་ཤེས་སམ། བཅོམ་ལྡན་
 འདས་གུན་འཆལ་ལགས་སོ། ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་གུན་ཤེས་སམ་གུན་ཤེས་སམ། བདེ་བར་གཤེགས་
 བ་གུན་འཆལ་ལགས་སོ། གུན་འཆལ་ལགས་སོ། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ཆོས་གུན་
 ཤེས་པས་དེའི་ཕྱིར་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་གུན་ཤེས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ཞེས་ཆོག་སྒྲ་དྲགས་སུ་བཏགས་
 སོ། ཞེས་གསུངས་སོ། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས་ཀྱང་། བདེན་བཞིའི་ངོ་
 བོ་བྱ་བ་འབྲས་བུ་སྟེ། བཟླས་པ་གསུམ་ཀྱིས་རྣམ་པ་བརྩ་གཉིས་ཀྱི། ཆོས་འཁོར་ལོ་གངས་
 མི་ཉུང་བ་རུ་བསྐྱར། །དང་པོས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱུ་ས་མཐོང་ལམ་ཐོབ། སྟོན་པ་ས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་གུན་
 ཤེས་སམ་ཞེས། །ལན་གསུམ་སྟེས་པས་གུན་ཤེས་མཚན་རྟུ་བྱུར། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །
 གུན་ཤེས་གཅིག་རྟུགས། ཐམས་ཅད་ཤེས་ཁུལ་བྱེད་ཀྱང་། གཅིག་ལ་འདེམས་པ། ཡང་ན་རྣམ་གངས་
 མང་པོ་ཞིག་ཤེས་ཁུལ་བྱེད་ཀྱང་། ཁུངས་འཁྱོལ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད་ད། བཤེས་ཆེན་སྟོབ་ཐང་ཆོས་
 ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རང་རྣམ་ལས། ཟབ་དོན་གྱི་ཉམས་ལེན་བྱེད་འདོད་ཀྱང་། རྟེན་གཤམས་ཀྱི་

མི་མགོ་བསྐྱོར་ཕྱིར་དུ། །ཆོས་རྒྱུད་གི་རྣམ་ཐུངས་གསལ་གསལ་ནས། །ཀུན་ཤེས་ཀྱི་གཅིག་
རྟུགས་འབྱུང་ཉེན་གང་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །རྟུགས་པ་ནི་འདིར་ཐོགས་པའི་དོན་ནོ། །
ཀུན་སྒྲོང་། བྱ་བ་གང་ཞིག་བསྐྱབ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ། དེ་ལ་རྒྱུད་ཀུན་སྒྲོང་དང་། རྟུགས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་གཉིས་
ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱུད་ཀུན་སྒྲོང་ནི། བྱ་བ་གང་ཞིག་གི་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཀུན་སྒྲོང་དང་། རྟུགས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་ནི།
བྱ་བ་དེ་དང་རྟུགས་མཉམ་པའི་ཀུན་སྒྲོང་ལ་ཟེར་རྟེ། མཛོད་རྩ་བ་ལས། ཀུན་སྒྲོང་རྣམ་གཉིས་རྒྱ་དང་
ནི། །དེ་ཡི་རྟུགས་ཀྱི་སྒྲོང་ཞེས་བྲ། །གཉིས་ལས་དང་པོ་རབ་འཇུག་བྱེད། །གཉིས་པ་ཐེས་སུ་འཇུག་བྱེད་
ཡིན། །དེའི་ཐད་ཀྱི་མཆིམས་མཛོད་ (༣༥༡) ལས། ཀུན་སྒྲོང་གཉིས་པ་དེ་དག་ལས་དང་པོ་
རྒྱུད་ཀུན་སྒྲོང་ནི། ལས་ལ་དང་པོར་རབ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ (སྒྲོར་བ) ལྟ་བུ་ཡིན་ལ།
གཉིས་པ་རྟུགས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་ནི། ལས་བྱ་བའི་རྟུགས་སུ་མ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཐེས་སུ་འཇུག་
པར་བྱེད་པ་ (དངོས་གཞི) ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཀུན་སྒྲོང་གི་དགེ་བ། ཀུན་སྒྲོང་དགེ་བའི་དབང་གིས་དགེ་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་ལ། མཆོན་གཞི་ནི།
དང་བས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་དག་གི་ལས་ལྟ་བུ་ལོ། །

ཀུན་སྒྲོང་གི་མི་དགེ་བ། ཀུན་སྒྲོང་གི་དབང་གིས་མི་དགེ་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་ལ། མཆོན་གཞི་ནི། ཞེ་
སྒྲུང་གིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་དག་གི་ལས་ལྟ་བུ།

ཀུན་སྒྲོང་གི་གཡོ། གཡོ་སྒྲུབ་བསྐྱང་པའི་ཀུན་སྒྲོང་སྟེ། མཆོད་པ་འབྲུལ་རྟུགས་གཏམ་འདོད་དང་། མཛེས་
ཆོས་ལྟ་བུའི་ཀུན་སྒྲོང་དན་བས་བསྐྱང་པ་ལ་ཟེར།

ཀུན་སྒྲོང་གི་ལུང་མ་བསྟན། ཀུན་སྒྲོང་ལུང་མ་བསྟན་གྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་དག་གི་ལས་ལྟ་བུ།
ཀུན་སྒྲོང་རྣམ་གཉིས། རྒྱུད་ཀུན་སྒྲོང་དང་། རྟུགས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་གཉིས། རྒྱས་པར་ཀུན་སྒྲོང་ཞེས་པའི་
ཐད་དུ་གཞིགས།

ཀུའ་ལའེ་ཁུལ། བོད་པས་ཁོང་ལ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ (Khublai Khan) ལུ་བ་ཟེད། ཁོང་ནི་སོག་པོའི་རྒྱལ་
པོ་ཆེད་གི་སེ་ཁུལ་ (Genghis Khan) གྱི་ཆ་པོ་ (བྱའེ་བུ) ཡིན་ཞིང་། བོད་དང་འབྲེལ་བ་ཏུ་ཅད་
ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་ རྒྱས་པར་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

གྱ། (ལེགས་སྦྱར) འཕྲེང་བྱ་ཉིས་བརྟེན་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལ་གཤམ་ཅན་ཟེར། དེའི་བསྐྲག་ཚུལ་
ནི། གཤམ་ཞེས་བསྐྲག་དགོས་པར་སྤང་ཐང་ལོ་རྩ་བ་སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྩ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་
ལ་གསུང་ངོ། །

གྱ་ཏ་ཀ (ལེགས་སྦྱར) 1 བསྐྲང་བྱེད་དམ་དྲམ་བྱེད་དེ། ཚུའི་རྩོག་མ་དྲམ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་རྟོག་གི་རིགས་
ཤིག་སྟེ། ཤིང་གྱ་ཏ་ཀ་ལ་འབྲས་བྱའོ། དཔེར་ན་ལུང་ཐུན་ཆོགས་ལས། གལ་ཏེ་ཚུ་དེ་རྩལ་ཅན་
ཡིན་ན། ཤིང་རྟོག་གྱ་ཏ་ཀ་ལ་སོགས་པས་དྲམ་བར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། 2 གྱ་
ཏ་ཀའི་ཤིང་སྤྱོད་ལ་ཟེར།

གྱ་ཆེ། ས་བོན་རྒྱུ་འེལ་ཡུངས་ཀར་འབྲེལ་བའི་སྦྱུ་རྩུ་ཞིག་སྤྱི་ཅེ་བརྒྱད་ལ་གྱ་ཆེ་གཅིག་གྱ་ཆེ་བརྒྱད་
ལ་ཤིག་གཅིག་གི་ཆད་བྱ། ལྷེ་མིང་སངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཆོའི་གཡལ་མེལ་730བཟལས་བཤད་དོ། །

གྱ་ལྷ། (རྒྱ་གར་སྐད) རྒྱ་གར་ལྷ་བྱའི་ཆ་མོད་ཆེ་བའི་ཡུལ་དུ་སྤྱེ་བའི་ཤིང་རྟོག་ཅིག་གི་
མིང། བོད་སྐད་དུ་ངང་ལག་དང་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ ཀེལ་གྱ་ལྷ་ཟེར། (འདི་ངང་བའི་ལག་པ་འབྲ་
བས་ངང་ལག་ཅེས་བཏགས་) བ་སྟོད་འདི་ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ་ཞིང་། ཏཱ་ར་རྒྱ་
མའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་ལེའུ་བརྒྱ་དགུ་པའི་ནང་ཡང་གསལ་ལོ། །

གྱི་ལ་ཤ (ལེགས་སྦྱར) གངས་རེ།

གྱིང་ཕུ་ཀ (ལེགས་སྦྱར) གྱིང་ཕུ་ཀ་དང་འབྲ།

གྱིལ། སྒོག་པའི་སྤྱིའི་མིང།

གྱིར་རེ། གྱིར་རེ་བ་དང་འབྲ།

གྱིར་རེ་བ། 1 ཡ་ཡོ་མེད་པར་ལངས་བ། 2 གཞན་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཚུགས་སུ་བ་ཏུ་འཕྲེང་བ།

གྱོ། “ནི” ཞེས་པའི་སྒྲ་སྟེ། འདི་གོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདི་གོ་དང་འདི་ནི་ཞེས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་

གྱོ། (ལེགས་སྦྱར) བ་རོ་ཉིས་བརྟེན་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་འདི་རྣམས་ལ་གཤམ་ཅན་ཟེར། དེའི་བསྐྲག་ཚུལ་ནི།

གོ་ལྷ་ཞེས་བསྐྲག་དགོས་པར་སྤང་ཐང་ལོ་རྩ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་གསུང།

གོ་ཀ (ལེགས་སྦྱར) མེ་རྟོག་གོ་ཀ་སྟེ་བསྐྱེའི་མིང། ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འཕྲེལ་པར་གསལ་ལ།

༼ ཚུ ༽༤༠བཤམས། ཀྟོ་ཐུགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲོ་བ་དང་རྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས།
ཀྟོ་བ། (འདུལ་བ) 1 བགས་པ་སྐྱམས་པ་ན་དེ་ལ་ཀྟོ་བ་ཟེར་རོ། །འདུལ་བ་ནས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་
ནས་པར་བཤད་པ་༼ ཚུ ༽༤༡བཤམས། ཀྟོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བགས་པ་སྐྱམས་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2 ཀྟོ་བའམ་བགས་པས་བཅོས་པའི་གྲུལ་ཟེར།

ཀྟོ་ཤ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) ཀྟོ་ས་ལ་སྟེ་དགེ་བ་ཅན། མཉན་ཡོད་ན་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་སྟོན་རྒྱལ་
པོ་དགེ་བ་ཞེས་བྱ་བས་བཅེགས་པ་དེའི་རྒྱང་གྲགས་གཅིག་གི་པ་རོལ་ན་དེའི་ལི་རྒྱ་སྒྲ་ལྟ་བུས་
མཆོན་པ་ཡོད་པ་ལ་བཞེད།

ཀྟོ་ཤུལྱེ། (ལེགས་སྦྱར) 1 (འདུལ་བ) རྒྱ་གར་གྱི་ཐོང་ཁྱེར་ཞིག་སྟེ། ལྷ་རྩ་ཆ་སྤྱི་ནས་ཨ་ལ་ཏ་བ་ད་དང་། དེ་
ནས་རྩ་ར་ཨ་རི་བར་སོང་ནས་མོ་ཁར་ལས་མེ་ལི་མང་ཙམ་སོང་བ་ན། རྒྱ་བོ་ཡ་ཐུན་འཕྲམ་
དུ་ཀྟོ་ཤུལྱེའི་འུལ་ཡོད་ཅིང་། དེར་སང་ཡང་ཀྟོ་ཤུལྱེ་ཟེར། དེར་ཐུང་ན་མེད་གྱི་དོན་འདྲ་བའི་ཞིང་
གི་དཀྱིལ་ན་སྟོན་གྱི་ཐོང་ཁྱེར་གྱི་ཐུགས་རི་གསལ་ཙམ་ཡོད། འདིར་སྟོན་པོ་གདངས་ཙན་
གྱིས་སངས་རྒྱལ་སྤུན་བྲངས་ཏེ་ལོ་གཅིག་བཞུགས། ཀྟོ་ཤུལྱེ་ནས་ལོ་ཕྱི་གསུམ་སྤྱི་རྒྱང་རིང་པོ་
ན་རི་བོ་འབྲིགས་ཀྱིས་ཀྱང་གསལ་བར་མཛོང་། ཞེས་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་
རྒྱ་གར་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་གི་གནས་ཡིག་ན་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །ཀྟོ་ཤུལྱེ་ཞེས་བྱ་བའི་
གང་ཟག་གིས་བཅིགས་པའི་ཐོང་ཁྱེར་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བྱ་བཏགས་སོ། །ཀྟོ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་
འདིའི་བསྐྲག་ཚུལ་ནི། ཀྟོ་ཐུ་ཞེས་བསྐྲག་དགོས་པར་གོང་དུ་ “ཀྟོ” ཞེས་པའི་ཐད་དུ་བཤད་
པ་ལྟར་རོ། །2 མཛོད་ལྟ། 3 རྩ་ཤུ་ཤ 4 (འདུལ་བ) གང་ཟག་ཅིག་གི་མིང་།

ཀྟོ་ཤུལྱེ་གླེ། (ལེགས་སྦྱར) ཀྟོ་ཤུལྱེ་དང་འདྲ།

ཀྟོ་ཤེ་ཀ། (ལེགས་སྦྱར) 1 མཁས་པ། 2 བསྐྱེད་ཅན། 3 བྱ་འུག་པ། 4 མཛོད་ལྟ། 5 ཤུ་ཤེ་ཐོགས་པ།
དེའི་བསྐྲག་ཚུལ་ནི། ཀྟོ་ཐུ་ཤེ་ཀ་ཞེས་བསྐྲག་ 6 (འདུལ་བ) གང་ཟག་ཅིག་གི་མིང་།

ཀྟོ་ག 1 ཐུར་དུ་འཕམ་སྟོ་བྱུར་དུ་ཞེས་པའི་དོན། ཆོམས་ཀྱི་ལུང་ཇི་འཕམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྲངས་པ་ལས།
ཀྟོ་ག་སྟེ་ལངས་ཏེ་ཐོས་བྱས་ཀྱང་། །སྤྱི་བསྐྲུལ་ལས་ནི་ཐར་མི་འགྱུར། །གང་དུ་གནས་ན་

ལས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པའི། །ས་ཕྱོགས་དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །བར་སྤང་ལ་མེན་ཏེ། མཆོད་
 བྱེད་མེད། །རི་མོ་རྣམས་ཀྱི་གསེབ་ཏུ་ཞུགས་ཀྱང་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། 2 བྱི་
 རྒྱན་གྱི་དཔེ་མིང་། དཔེར་ན་ལུན་གྲོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།
 གྲོག་གྲོག་སྤྱར་བ་སྤྱར་བར། དབྱངས་ཅན་དགའ་སྟོས། གྲོག་གྲོག་ལྗང་བ་ནི། ལུས་འདུག་ཚུགས་མི་
 སྤྱབ་པར་ཤར་ཤར་ལང་བ་ལྟ་བུའི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བར་
 ལ་འདུག་པ་གྲོག་གྲོག་ལྗང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 གོང་ཀ་ན། (ལེགས་སྤྱར) 1 ལྟོ་བྱུ་བ་ན་མ་རྩ་སྤྱ་ལྟ་ཞེས་པ་རང་བྱུང་གི་མཆོད་རྟེན་ཡོད་པ་བཞིན། 2
 ཁ་ཅིག་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཚུས་འཁོར་བ་སྤྱ་མཆོག་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་གྱི་བ་མའི་སྤྱ་བ་ཞུགས་པའི་
 རྟོང་ཁྱེར་གྱི་བྱེ་བྲག་བདུན་ཡོད་པ་ལ་བཞིན།
 གོང་རྩོ། (རྒྱུ་རྒྱུ) གོང་མཐའ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱས་མོ།
 གོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ། རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་སྟོ་གྲིས་མཐའ་
 ཡས་ནི། བྱི་ལོ་1913 རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཆུ་མོ་བུའི་ལོའི་རྒྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆོས་བཅུ་ལ། མདོ་
 ཁམས་འབྲི་རྒྱ་ཐལ་མོ་སྤང་བྱ་སྤྱ་འབྱུངས། ཞེ་ཆེན་པཎ་ཆེན་འབྱུར་མེད་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ།
 དཔལ་སྤངས་མི་ཏུ་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱེད་དབང་གོ། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅའི་དབང་པོ་སོགས་རིས་
 མེད་ཀྱི་སྤྱེ་ཆེན་ལྟ་བུ་ཅན་རྒྱ་མར་བསྟེན་ནས། སྤྱན་མོང་བའི་རིག་གནས། སྤྱད་ཆད་ལ། བཟོ་
 དང་གསོ་བ། སྤྱན་དག་མཛོན་བཞེད། སྤེབ་སྤྱོད། རྒྱུས་གར། རྟེན་ཅིས་བཅས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
 རིག་གནས་ཡོད་དོ་ཅིག་དང་། སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་ནང་དོན་རིག་པའི་གནས་
 མཐའ་དག་ལ་མཁས་པ་དང་གྲུབ་པའི་རྟོགས་པ་མཛོན་བྱ་མཛད། ཁོང་གིས་རིན་ཆེན་གཏེར་
 མཛོད་དང་། གདམས་དག་མཛོད། བཀའ་བརྒྱུད་སྤྱགས་མཛོད་རྣམས་བསྟིགས་པར་མཛད།
 ཞེས་བྱ་མཛོད་དང་། སྤྱན་མེན་གསང་བའི་མཛོད་རྣམས་བཅུམས། མདོར་ན་གཏེར་ནས་བཏོན་
 པ་དང་བཅུམས་པ་བཅས་ཀྱི་མཛོད་ཆེན་ལྟ་བུ་དང་། ཐལ་མོ་ནང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ། བཏྲག་གཉིས་
 ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཁག་གཉིས། དེ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གསུང་ཚོམ་སྤྱན་ཅིས་ཀྱི་གཞུང་། འབེལ་

གཏམ། བསྟོད་ཆོག་ས་ནས་བསྟོ་སྟོན་གིས་བཞོད་སོགས། རྒྱ་ཆེན་བཀའ་མཛོད་པོ་ཉི་བཙུ་
 བཙས་ཏེ། མདོར་ན་དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་ལྷགས་ཚུལ་གནང་བའི་གསུང་རབ་
 སྒྲིགས་བཅ་དགྲ་བཅུ་ཙམ་གྱིས་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་བསྟན་རྒྱུ་ལེགས་པར་བཞག་གསུང་
 ལས་སྒྲིལ་བའི་སྟོབ་བྱ་ཡང་། བོད་ཀྱི་སྲིད་སྲུང་དུ་སྒྲུང་རིན་པོ་ཆེ། ས་སྲུང་སྟེ་དགོ་ཡབ་མས་
 སྲས་བཙས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲ་མར་བཀྲར། སྒྲགས་སྲས་ཀམ་པ་སྒྲ་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་དང་
 བཙུ་པ། འཇམ་དབྱངས་སྟོ་གཏིང་དབང་པོ། འཇུ་མི་པམ་འཇམ་དབྱངས་རྣམ་རྒྱལ། (འཇུ་
 མི་པམ་རིན་པོ་ཆེན་པོ་དང་ཁོང་རྣམ་པ་གཉིས་པལ་ཚུན་སྒྲ་སྟོབ་ཡིན།) བྲག་གཡལ་བཀོད་སྒྲུལ་
 དག་དབང་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཆོ་སོགས་དབྱས་གཙང་དང་། མདོ་ཁམས་སྟོད་སྟེང་བར་གསུམ་
 ཀྱི་ས་དགོ་བཀའ་རྙིང་གི་མཁས་བྱུབ་གིན་ཏུ་མང་པོ་བྱུང་། དམ་པ་གང་གི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་
 གསུང་ཚུལ་དེ་དག་ནི། ཆོག་གསལ་ལ་དོན་ཐབ་པ། ཚུལ་ལེགས་ལ་ཐག་ཆོད་པ། རིགས་
 ལམ་དཔང་པོར་བཞག་པའི་དགག་སྒྲུབ་ཙམ་ལས་བྱུབ་མཐའ་གཞན་ལ་དངོས་སུ་སྟོད་པ་དང་
 རྒྱགས་ཀྱིས་བྱར་བ་འདི་རིགས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྣང་ལ། ས་དགོ་བཀའ་རྙིང་གི་བྱུབ་མཐའ་གང་
 གིས་བསྟན་ཀྱང་། མཁས་པ་དགའ་བ་བསྟེད་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་གཏིང་ཆེན་པོ་གསུག་ཏུ་
 ལྷང་ངོ། །སྒྲིལ་མཆོག་དེ་ཉིད་ནི་ས་དགོ་བཀའ་རྙིང་གི་བྱུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲགས་གཏིང་
 རྣམ་མོས་གིང་གསན་བསམ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་ཞིག་སྟེ། དགོ་ལུན་ཀྱི་ཕྱོགས་ལའང་། རྗེ་
 བཅུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་སོགས་དང་། སྒྲས་དོན་ཀུན་གསལ། རྒྱལ་དབང་
 བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོའི་ལམ་རིམ་གསེར་ཁྱུ་མ། དེའི་འབྲེལ་པ་ལྟ་བུར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་
 ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་འཇམ་དབལ་ཞལ་ལུང་། བཞ་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་བདེ་ལམ་སོགས་
 ལ་ཞིབ་ཁྲིད་དང་། གཞན་ཡང་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་དག་སྟངས་སྟན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྟོར་ཡང་
 མང་དུ་གསན་བ་སྒྲིལ་མཆོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་རྣམ་ན་གསལ། སྤྱིར་བོད་ལ་རིས་མེད་ཀྱི་སྒྲིལ་
 ཆེན་དམ་པ་ནམ་མཁའི་སྐར་ཆོགས་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་དང་འབྱུང་སྲས་ལགས་མོད། འོན་ཀྱང་
 སྒྲགས་ཆེ་ཤོས་ནི། བཞ་ཆེན་སྒྲ་ཐེང་དང་པོ་ (བཞ་ཆེན་སྒྲ་ཐེང་བཙུ་ལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་པོ་ད)

སྒྲོ་བཟང་ཚས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་
 ཆེན་པོ་ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། རྒྱ་མཆོག་མེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོའི་
 ཞལ་སྤྱན་དང་། རྟེན་མཉམ་གཏེར་སྟོན་ཆེན་པོ་འཛིགས་མེད་ཕུན་ཚོགས་རིན་པོ་ཆེ། ས་སྤྱུ་ཁྱི་
 འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ནི། དེས་མེད་ཀྱི་སྤྱེས་བྱ་ཆེན་པོར་མཁས་སྤྱན་ཀྱན་ལ་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་
 སོ། །དགྲུང་གངས་བརྒྱུད་ཅུ་གྲུ་བདུན་པ་བྱི་ལོ་༡༩༢༩ རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ས་མོ་པག་ལོ་རྒྱ་
 བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་ཉེར་བརྒྱུད་ཉིན་གཟུགས་སྤྱིའི་བཀོད་པ་ཆོས་སྤྱི་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་
 བསྐྱུས་པར་མཛད་དོ། ། (1813-1899)

ཀོར། ཀོར་ནི་གོར་གོར་གྱི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན་དག་ཡིག་དག་སྟོན་ལས། གྲང་ཀོར་སྟོད་ཀོར་གཏུབ་
 ཀོར་དང་། །པད་ཀོར་ཐན་ཀོར་འོད་ཀོར་ཐེང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། ཀོར་ནི་འཁོར་ལའང་
 འཇུག་སྟེ། ཉེ་འཁོར་ལ་ཉེན་ཀོར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཀོར་ཀོར། འཁོར་འཁོར།

ཀོར་ལེ་ལེ། ཀོར་ཀོར་པོ་སྟན་ཆོགས་ལེ།

ཀོསྤ་གི་རི། (ལེགས་སྦྱར) 1 ཤར་ཕྱོགས་རྩི་ག་ལའི་ལྟོན་མཆོམ་ཡའི་ཆུ་རྒྱུད་གི་གནས་ལ་དྲིའི་ལིང་ག་
 མགོ་ལྟ་བུས་མཆན་པ་ཡོད་པ་ལ་བཞེད། 2 ཁ་ཅིག་རྒྱ་གར་སྟོན་ལྟུབ་ན་ཀོ་ལ་རྩུ་རི་ཞེས་པའི་
 ཁོང་ཁྱེར་ཡོད་པར་གྲགས་པ་ལ་འཆད། དེ་དང་བྱ་སྤྱི་རི་མ་ལ་ཡ་དང་། རྩུ་ཆ་གི་རི་དང་། དྲོ་ཆེའི་
 གནས་རྣམས་དོན་གཅིག་ཡིན་པར་བཤད།

ཀོསྤ་རྩ། (ལེགས་སྦྱར) ས་ལྟན་ཞེས་བྱ་བའི་ནོར་བུ་ཞིག་གི་མིང་བྱ་བཤད།

ཀྲང་ཀྲོང་། ཀྲང་ངེ་ཀྲོང་ངེ། ཀོང་ཀོང་དང་འབྱར་འབྱར། ཤར་ཤོང་།

ཀྲལ་གྱིལ། བྲ་བྲེའམ་ཅུང་ཟད་ཀྱི་དོན་བྱ། བེའུ་བུམ་སྟོན་པོའི་མིང་བརྟེན་གྱི་ཤར་ལག་ལེག་བཤད་
 པ་སོམ་ཉིའི་སྟན་སེལ་ལས་བཤད། བེའུ་འགྲེལ་ལས། འོ་སྟོལ་ནི་སེམས་གནས་པ་ཀྲལ་གྱིལ་
 རེ་ཡོད་ན། དེ་གཅིག་བྱས་ཆོག་པར་བཅིས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཀྱི་རྩད། 1 སྤྱིང་ག 2 གང་དཔྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་ལྷ་པ་ནི། གང་ངར་གྱི་ཨ་ཆུ་ཞེས་པ་ཡང་སྤྱི་མི་རྣམས་པར་

ཀན་པུག་ནས་ཀྱི་རྟུང་ཟེར་བའི་སྐྱ་རྩུང་ཅམ་འབྱེན་པའི་གང་དཔུལ་ཞིག
ཀྱི་རྟེན་ཀྱི། <ཉེ་བརྗེ།> ཀྱི་རྟེན་ཀྱི། དཀྱེས་པ་རྟེན་ཀྱི། རོལ་པའི་རྟེན་ཀྱི། ཞེས་མཆོད་མི་འདྲ་བ་གསུམ་འབྲུང་བ་
མི། སྐད་དོད་ཉེ་བརྗེ་ལ། དོན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུར་མི་འདྲ་བ་གསུམ་
འབྲུང་བའི་གཞན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། ཉེ་མི། འཕོད་ཅིང་བསྐྱལ་བ་དང་། དཀྱེས་པའི་དོན་དུ་བསྐྱར་ཞིང་།
ཡང་ན། ཉེ་ལ་ལ་བསྐྱབ་པས་ཉེ་ལ་རོལ་བ་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་རོལ་བའི་སྐྱར་སྟོན་པས་
ན་རོལ་བ་ཞེས་སྐྱ་འབྲུག་པར་བཤད། ཡང་། རོལ་པའི་རྟེན་ཀྱི་སྐད་དོད་ལ། ཨ་ལ་ལ་བརྗེ་ཞེས་
འཕགས་པོད་སྐད་གཉིས་ཤམ་སྐྱར་ན་གསལ།

ཀྱི་རྟེན་ཀྱི་རྩུང་གྱི་སྐོར། ཅ་བའི་རྩུང་བརྟག་པ་གཉིས་པ། (རྩུང་བརྟག་པ་གཉིས་པ་འདི་ཀྱི་རྟེན་ཀྱི་རྩུང་
འབྲུམ་ཐག་ལ་བ་བོད་དུ་མ་འབྱུར་བ་ཞིག་ཡོད་པ། དེ་ལས་སྤྱང་པར་མཁས་པ་འགའ་གསུང་)
བཤད་རྩུང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་རྟེན་གྱི་རྩུང་། རྩུང་མང་པོའི་བཤད་རྩུང་ཐུན་མོང་
བ་དཔལ་པ་སྐྱུ་ཏེ་རྩུང་གི་མ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །ཤུག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འབྱུར།

ཀྱི་རྟེན་ཀྱི་རྩུང་འབྲུམ་ཐག་ལ་བ་བོད་དུ་མ་འབྱུར་བའི་ཀྱི་རྩུང་གི་རྩུང་ཅིག་རྩུང་བརྟག་པ་གཉིས་པ་
ཞེས་བྱ་བ་དེ། དེ་ལས་སྤྱང་པར་མཁས་པ་འགའ་གསུང་།

ཀྱི་མ། 1 ཡིད་སྐྱོ་བ་དང་ཡི་ཆད་པའི་ཆོག་ འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་
བཤད་པ་ ༣༦བཤམས། ཀྱི་མའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡི་ཆད་པའི་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས། ཀྱི་མ་དམ་ཆོས་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དེ་པོའི་ཐག་ཏུ་ལུབ་
ལ་ཉེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཐུགས་བརྟེན་གྱི་སྤྱིང་རྟེན་གྱི་དཔེར་ན། ཀྱི་མ། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་
ཤིན་ཏུ་སྤྲུག་བསྐལ་ལོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལུང་ཁུ་བའི་འབྲེལ་པ་ལས། ཀྱི་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བརྟེན་
བའོ། ཞེས་གསུངས། 3 རོ་མཆོང་ཆེ་བ། དཔེར་ན། ཀྱི་མ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་མ་ཆོས། །ཀྱི་མ་
དགེ་འདུན་འཕགས་པའི་ཆོགས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྟེན་ལམ་རིམ་ལས། རང་གཞན་གྱི་ལེགས་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲུང་གནས། རྩུང་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་སྤྲུལ། མཁས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་
བཟོད་པའི་ལམ་ཆེན་ལོ། མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་བྲན་པ་དང་རེག་པས་ཀྱང་འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་

གསེས་སུ་འགྱུར་བ། གཞན་གྱི་དོན་དུ་ཞུགས་པས་རང་གི་དོན་མ་ཆང་བ་མེད་པར་ཞར་ལ་
འགྲུབ་པའི་ཐབས་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་ཏུ་ཡོད་པ་ནི། གྱེ་
མའོ་བདག་གིས་རྙེད་པ་ལེགས་པར་རྙེད་དོ་སྟེན་དུ་བསམས་ལ། སྤྱིས་བུའི་ཅལ་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་
ཐེག་པའི་མཆོག་འདིར་འཇུག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གྱེ་མ་གྱི་རྟུང་། ལྷ་དན་གྱི་ཆོག་སྤྲེང་ག་འདོན་པ། ཡིད་སྤོམ་ཅི་བྱའོ་མེད་དུ་གྱུར་པ་ཆོག་སྟེ། གྱེ་
མ་གྱི་རྟུང་ཅེས་པ་ནི་སྤོམ་ཡ་མཆན་དུ་གྱུར་པའོ། །ཞེས་བེ་རོ་ཅ་ན་རྒྱུ་ཏེ་སྤྲོད་འཇུག་
འགྲེལ་པར་བཤད།

གྱེ་བུ། ལྷ་མེས་མ་བཟོད་པ་དང་། ཡིད་ཤིན་ཏུ་སྤྲུག་པ་དང་། ཉམ་ཐག་པ་སོགས་ཀྱི་ཆོག་གོ། ཞེས་བོད་
རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་འབྲུང་བ་ནི། དབྱངས་ཅན་དག་འབྲེལ་ལམ་རིམ་བཞུགས་པ་ལྟར་
གསལ་བ་ལྟར་བཀོད་འདུག་ཅིང་། འདི་ “གྱེ་རྟུང་” དང་དོན་གཅིག་ཡིན་མིན་དང་། ཡི་གེ་དག་
མ་དག་སོགས་ལ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ཞོལ་སྤར་མ་དང་། སྤྱི་འབྲུམ་སྤར་མ།
བཟུལ་ཤིས་ལྷན་པོ་སྤར་མ་གསུམ་གར་ཡང་ (༡༧)འབའ་ན། “གྱེ་རྟུང་” ཅེས་སྤང་བས། “གྱེ་རྟུང་”
ཐ་སྙད་འདི་མ་དག་རྒྱན་འབྲུམས་སུ་སོང་བ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་དོགས་སོ། །

གྱེ་རྟུང་། 1 ཉམ་ཐག་པ། ཡང་བ། 2 སྤང་བ། དཔེར་ན་ཆུ་ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས་ལས། ཤིང་གི་རལ་
གི་གཡུལ་གྱི་དོར། །འབྲུར་བ་དག་ཡི་དག་འཕྲོན་ཡིན། །ལྟར་སྤང་ནི་ཆེད་ལྟར་བ་ཡིས། །སྤིང་ཅ་
གཅོད་འདོད་ཀྱེ་རྟུང་མཆར། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གྱེད། (བད་སྤྲོད་) “ ེ ” འགྲེང་བུ་དང་། “ ོ ” ན་རོ་གཉིས་ཀྱི་མིང་།

ཀྱེ་མ་གྲག་ (ཡུལ་སྤྲད་) གཡོ་སྤྱིའི་མིང་ཡིན་པར། རྗེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོད་ལམ་རིམ་གྱི་ཞལ་ལུང་
3 ན་བལ་ལས་གསུངས། གཅོད་སྤྲད་ལ་ཀྱེ་མ་གྲག་ཅེས་པ་སྤྲུག་ཅུང་ལ་ཟེར། ཁོ་རེ་ཀྱེ་མ་གྲག་
མ་ཤོད་ལྟ་བུ། བཛོད་པའི་ཆེ་ཀྱེ་མ་གྲག་ཅེས་པ་ལྟ་བུར་བཛོད།

གྱི་གྲི། (ཞེགས་སྤྱར་) གྱི་གྱི་དང་དོན་འདྲ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་དཔལ་བཞེགས་ཀྱིས་མཛད་
པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཀྱི་བཛེད་བྱང་ཞེས་བྱ་བ། བསྟན་འགྱུར་། རྩོམ་ ༡༩༧ ན་ལ།

དེབ་སྔོན་སྔོང་ཆ་དེབ་གཟུགས་ ༣ ༥ སོགས་སུ་ “གྲི་གྲི” ཞེས་བྲིས་ཡོད་པས། གྲི་གྲི་དང་གྲི་གྲི་
གཉིས་ལས་གང་ཞིག་དག་མིན་དབྱུང་པར་འོས་སོ། །

གྲི་གྲི། (ལེགས་སྦྱར) གྲི་གྲི་ལ་གཟེགས།

གྲི་གྲི། (ལེགས་སྦྱར) བསྐྱལ་བཟང་སངས་རྒྱུ་སྟོང་གི་གསུམ་པ་སངས་རྒྱུ་འོད་སྤང་གི་སྐྱབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
ཞིག །འདི་མ་གཟེད་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོའི་སྤྱེ་བ་སྤྲ་མ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་
༩ ང་པ་ ༡ ལས། དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་གྲི་གྲི་ཞེས་བྲུ་བ་འཁོར་དང་བཅས་
པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ན་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོ་འདི་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །སངས་རྒྱུ་འོད་སྤང་གི་སྤྱིན་བདག་ཀྱང་ཡིན། བོ་ཏ་མའམ་ཤུག་འེགས་རྒྱུད་འདི་ཡང་
རྒྱལ་པོ་གྲི་གྲིའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཡིན་པར། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས་གསུངས་ཡོད། འདུལ་བ་ལུང་
གཞི་ལས་འདི་ལ་གྲི་གྲི་ཞེས་བྲིས་ཡོད་དོ། །བརྗོད་པའི་ཆེ། གྲི་གྲི་ལ། ཀེར་ཀེར་དང་། གྲི་གྲི་ལ།
ཀེར་གྲི་ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བརྗོད་དགོས། གྲི་གྲི་ཞེས་བྲིས་པའང་སྤང་དོ། །

གྲི་གྲིའི་མི་ལྟས་བཅུ། (འདུལ་བ) སངས་རྒྱུ་འོད་སྤང་གི་སྤྱིན་བདག་རྒྱལ་པོ་གྲི་གྲི་ལ་བྱུང་བའི་མི་ལྟས་
བཅུ་ནི། ༡ སྤང་པོ་ཆེ་ལུས་ཐོན་ནས་མཐུག་མ་ཐོགས་པ། ༢ རྩའི་ཁྱོན་པས་སྒྲོམ་པའི་གང་ཟག་
གི་རྩེས་སུ་རྒྱག་པ། ༣ བྱེ་དང་སྤྱུ་ཏིག་བརྩེ་ཆོང་བྱེད་པ། ༤ ཅན་དན་དང་ཡིང་པམ་པ་རིན་ཐང་
མཉམ་པར་བྱེད་པ། ༥ ཀྱུན་དགའ་ར་བ་མེ་ཏོག་དང་འབྲས་བྱ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་མ་བྱིན་
པར་ལེན་པས་འཕྲོག་པ། ༦ སྤང་པོ་བྲུག་གུས་སྒྲོས་ཀྱི་སྤང་པོ་འཕྲིགས་པར་བྱེད་པ། ༧ སྤྱི་ཕྱི་
མི་གཙང་བས་ཤོས་པས་གཞན་ལ་སྦྱང་པ། ༨ སྤྱི་ཕྱི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱར་པ། ༩ རས་ཡུག་
གཅིག་མི་བཙོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བགོས་པ་ལས་རེ་རེའི་ལག་ཏུ་ཡང་རས་ཡུག་ཆ་ཆང་བ་རེ་ཐོབ་པ།
༡༠ སྤྱི་པོའི་ཆོགས་ཆེན་པོ་འདུས་ནས་འཐབ་ཅིང་ཚོད་པ་མཐོང་བ་སྟེ། མི་ལམ་བཅུ་མིས་པས་
རྒྱལ་པོ་ལ་མི་ཤིས་པའི་ལྟས་ཨ་ཡིན་སྟེ་དུ་དོགས་ནས། བཙོན་ལྡན་འདས་འོད་སྤང་ལ་ཞུས་
པ་ན། བཙོན་ལྡན་འདས་ཀྱིས། དེ་དག་རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་འཁྱུར་བ་མ་ཡིན་གྱི།
མ་འོངས་པ་ན་ཆེ་ལོ་བརྒྱུ་པའི་ཆེ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་ཤུག་ལུ་ལུ་པའི་བསྟན་

བ་ལ་མ་སྦྱངས་པའི་དགེ་སྦྱོང་རྣམས་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་
 དང་རྟེན་བ་ལ་ཆགས་པ་འབྱུང་བས། སྤང་པོ་ཆེ་ལུས་ཐོན་ནས་མཐུག་མ་ཐོགས་པ་དེ་ནི། དེའི་
 དེའི་ལྟས་སོ། ཁྱོད་པས་སྒྲོམ་པའི་བྱེད་སྤྲེག་པ་ནི། གཙུག་ལག་ཁང་ན་གནས་པ་ལ་གཞན་གྱིས་
 ཆོས་བཤད་པ་ན་ཉན་པར་མི་བྱེད་པའི་ལྟས་སོ། བྱེད་པ་ལྟ་གི་བཟེ་བ་ནི། དེའི་ཆེ་ཉན་ཐོས་
 རྣམས་སྤྲེགས་ཀྱི་གཞུང་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཀའ་མཉམ་པར་འཛིན་པ་འབྱུང་བ་དེའི་ལྟས་
 སོ། གུན་དགའ་བ་ར་བའི་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཆོས་པོས་འཕྲོག་པ་ནི། དེའི་
 ཆེ་ཉན་ཐོས་མ་བསྐྱམས་པ་རྣམས་དགེ་འདུན་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཁྱིམ་པའི་ངོ་བསྐྱུང་བ་འབྱུང་
 བ་དེའི་ལྟས་སོ། སྤང་པོ་སྤྲེག་གུས་སྒྲོས་ཀྱི་སྤང་པོ་འཛིགས་པར་བྱེད་པ་ནི། དགེ་སྦྱོང་སྤྲེག་པ་
 ཅན་གྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པའི་དགེ་སྦྱོང་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པ་འབྱུང་བ་དེའི་ལྟས་སོ། མི་
 གཙང་བས་ཤོས་པའི་སྤྲེལ་སྤྲེལ་གཞན་ལ་སྦྱང་བ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་
 ལྷན་པ་ལ་སྦྱར་བ་འདེབས་པ་དེའི་ལྟས་སོ། སྤྲེལ་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱར་བ་ནི། དེའི་དུས་སུ་
 མོངས་པ་རྣམས་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱར་བ་འབྱུང་བ་དེའི་ལྟས་སོ། མི་བཙུག་བརྒྱུད་ཀྱིས་རས་
 དུག་གཅིག་བཤོས་པས་སོ་སོའི་ལག་ཏུ་མ་ཉམས་པར་བྱུང་བ་ནི། ལྷ་ཁྱུ་ཐུབ་པའི་བསྐྱར་བ་
 སྤེ་བ་བཙུག་དུ་གྱུས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་ཤོལ་བའི་སྐལ་བ་ཅན་ཡིན་པས་དེའི་ལྟས་
 སོ། སྤྲེལ་པོའི་ཆོགས་འདུས་ནས་འཐབ་ཅོད་བྱེད་པ་ནི། ལྷ་ཁྱུ་ཐུབ་པའི་བསྐྱར་བ་ཅོད་པས་ལུབ་
 པར་འབྱུར་བས་དེའི་ལྟས་སོ། མི་ལྟས་དེ་རྣམས། མ་གཏག་བཟང་མོའི་ཆོགས་བཟོད་སྤེ་དགེ་
 བཀའ་འབྱུར་མདོ་སྤེའི་སྤྲེགས་བས་༼ ༣ ༽ ༡༩༤༤བཟུངས་གསུངས་སོ། །

གི་གྱིའི་མི་ལས་ལུང་བསྐྱར་པའི་མདོ། (འདུལ་བ) གསེར་མེད་ཅན་གྱི་ཆོགས་བཟོད་ཅེས་བྲ་བ་འདི། གི་
 གྱིའི་མི་ལས་ལུང་བསྐྱར་པའི་མདོ་ཡིན་པར། ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་༤༤ན་གསལ།
 གི་ག <ཏི་ཀ> གི་གནི་ལོགས་སྦྱར་གྱི་ཏི་ཀ་རུར་ཆགས་སྟེ། སྤྲེག་ཀྱང་། ཉག་ཤར་དང་། ལ་སྤྲེལ་བཅས་
 གྱི་དོན། དག་ཡིག་གསར་བསྤྲིགས་ལས་ཁྲོམ་པའི་འགྲམ་མ་ཐའི་ར་བའི་མིང་དུང་བཤད།
 གི་ས་ར། (ལོགས་སྦྱར) ཏིལ་ནག་དང་མ་ཤད་འབྲས་བུས་ནས་བཙོས་པའི་ཐུག་པ། རྗེའི་སྤྲེགས་

རིམ་ཆེན་མོར་གསལ།

གྲིལ་སྤྲ་ (ལེགས་སྤྲ) རི་དྲགས་གཞུང་ནག རི་དྲགས་ཁྲི་གཉན་ས་ལེ་ལ་གཟིགས། མངོན་བཛོད་
འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོལ་མོ་སྤྲ་མདོར་༼ སེ་བ ༽ ༣༠༧བ་ཟལས། “གྲིལ་སྤྲ་
ར” བོ། རི་དྲགས་གཞུང་ནག་གོ། ཞེས་གསུངས།

གིལ་ལོ། བན་ཚུན་སྤྲེལ་ནས་ཡོད་པའི་དོན། བན་ཚུན་སྤྲེལ་ནས་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ལུས་དང་གིལ་ལེ་ཞེས་
བ་ལྟ་བུ། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་བརྟ་བུ་དོན་གཉིས་ཡིད་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ལས་བཤད།
ཀྱང་ཀྱང་། གྲུང་ཀྱང་དང་དོན་གཅིག ལུང་ཐན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། ཀྱང་ཀྱང་ཞེས་གྲ་བ་ནི་
ཚུ་རོགས་ནི་རྒྱ་བ་དཀར་ལ་ཆེ་བའི་བྱའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ།

ཀྱང་གོ། (རྒྱ་ཤླད) རྒྱ་ནག་གི་མིང་། Zhong-Guo རྒྱ་མིས་རྒྱ་ནག་ལ་ཀྱང་གོ་ཞེས་འབོད།

ཟླ་མ། ལ་བ་འབྲུག་པའི་མིང་བུ། ཀུན་མཁྱེན་མཆོ་སྤྲ་བ་ཆེན་པོ་གསུང་།

ཟླ་མ་མོ། ཟླ་མ་དང་འབྲ།

ཟླགས། ཤིན་ཏུ་འཇམ། ལྷག་པར། ལུལ་དུ་བྱུང་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། ཟླགས། ཟླགས་བ་
དང་། ཟླགས་བ། ལྷག་བ། བསྐྱན་བ། རྒྱད་འཕགས། ལུལ་བྱུང་རྣམས་འདིར་མིང་གི་རྣམ་
གངས་སོ། །དབུ་མ་ལ་འབྲུག་པ་ལས། དེ་ཚུལ་ལུན་ཆོགས་ཡོན་ཏན་དག་ལྷན་ཕྱིར། རྩི་ལམ་
དུ་ཡང་འཆལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤངས། །ལུས་དག་ཡིད་ཀྱི་རྒྱ་བ་དག་གྱུར་བས། །དམ་པའི་ལས་
ལམ་བཅུ་ཆར་སོག་པར་བྱེད། །དག་བའི་ལམ་འདི་ལྟ་ཞིག་བཅུ་ཆར་ཡང་། །དེ་ལ་ཟླགས་ཏེ་
ཤིན་ཏུ་དག་པར་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས། རྩི་དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས། དེས་
ཀྱང་སོག་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་དག་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་འདི་ལྟ་ཞིག་བཅུ་ཆར་ཡང་། ས་གཉིས་བ་
བ་དེ་ལ་ཟླགས་བ་སྟེ་ཤིན་ཏུ་ལུལ་དུ་བྱུང་བར་དག་པར་འབྱུར་བ་དེ་ལྟར་ས་དང་པོ་བ་ནི་མ་
ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཟླད། 1 འགོ་འཇམ། ཐོག་མ། ལྟེང་། ཐོག་གོང་བཅས་ཀྱི་དོན། ཟླད་ཀྱི་དོན་ཞེས་བ་ལྟ་

བུ། 2 མགོ་དེ་ཟླད་པ། 3 མགོ། སྤྱོད་འབྲུག་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཟླད་ནད་

ཅམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཡུང་རྒྱུ་ ། དབྱིབས་སྐྱོར་སྐྱོར། ཐེག་ལེ། འོན་ཡུང་སྐྱོར་རམ་ཡུང་སྐྱོར་ཞེས་མི་བརྗོད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་
ན། མིང་མཐའ་འཛེན་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། མི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་ཉགས་འཇུག་གི་སྐྱབས་
ལས། ཡུང་རྒྱུ་དང་། སྐྱོང་རྒྱུ་། བད་རྒྱུ་སོགས་ཀྱང་སྐྱོར་བའི་དོན་ལ། སྤྱི་མཐའ་ཆེས་འཇུག་
གི་དབང་ལས་ས་མགོ་མོ་ཡིག་ཡིན་པས་བྱིས་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །² ཡུང་རྒྱུ་
རམ་ཐེག་ལེ་ནི་སྐྱོང་བའམ་མེད་པ་མཆོན་བྱེད་ཅིག་སྟེ། དགུ་མཐའ་ལས། གཅིག་གཅིག་གཅིག་
ཉིད་ཐེག་ལེ་སྐྱོང་། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །ཡང་ལེགས་སྤྱར་གྱི་ཡི་གེའི་སྟེང་དུ་བྱིས་པའི་
ཐེག་སྐྱོར། སྤྱི་བཤད་ནི། ཡུང་ནི་འདི་མགོ་འཕྲུལ་གྱི་དོན་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ནི་སྐྱོར་སྐྱོར་ཏེ། ཡི་
གེའི་མགོ་ཐེག་གམ་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་དབྱིབས་སྐྱོར་སྐྱོར་ཞེས་པའོ། །³ རྒྱུ་སྤྱི་བཤད་ཅིང་ཏེ། སྤྱི་
མཐོག་ལྟ་བུ་བ་ཉ་བ་ལས། ཞི་ཞེས་པ་རྒྱུ་དང་འོད། །ཞེས་གསུངས།

ཡུང་གི་དོན། བསྟན་བཅས་ཀྱི་འགོ་འཕྲུལ་ཐེག་མའི་དོན་ཏེ། མཆོད་བརྗོད་དང་ཚུལ་བར་དམ་བཅའ་སོགས་སོ། །

ཡུང་རྒྱུ། མོད་པའི་འོག་ཡུང་ལུན་ཅས་སྟེལ་བ་ལ་ཡུང་རྒྱུ་ཟེར།

ཡུང་རྒྱུས། ཡུང་བ་ལས་བབས་པའི་མི་གཙང་བའི་ཆུན་གཤེར་གྱི་རིགས་ཤིག་ འདུལ་བ་ལུང་ཐུན་
ཆོགས་༼ ཐ་བ ༽¹ ༡༧༩ནལས། འོག་ནས་ཁའི་མའི་བྱི་མ་དང་། ཁ་ཆུས་བཟུན་པ། སྟེང་
ནས་ཡུང་རྒྱུས་ཀྱིས་སྤགས་པ། ཞེས་གསུངས། ༡༧༩ནལས། ཡུང་བ་དང་། ཡུང་རྒྱུས།
ཞེས་གསུངས་སོ། །དབྱུངས་ཅན་དག་འཛོམས། ཡུང་རྒྱུས་ནི་ཡུང་བ་ལས་བབས་པ་ཞིག་གམ།
ཁ་ཆུ་འབྱུང་བའི་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་སྟེས། ཞེས་གསུངས།

ཡུང་ནད། ཡུང་བའམ་མགོ་ནད།

ཡུང་པ། མགོ་འོ་ཡུང་པ། སྤྱི་བཤད་ནི། ལུས་ཀྱི་ཡུང་དེ་སྟེང་དུ་ཡོད་པས་ན་ཡུང་པ་ཞེས་བྱ། དཔེར་ན་
ཡི་གེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་ཐེག་ལེ་ལ་ཡུང་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཡུང་པ་འགོ་མས། མགོ་འོ་ཆལ་བའམ་དུམ་བྱ་མང་པོར་བཀས་བའམ་འཛོམས་པའི་དོན།

ཡུང་ལ་བསྐྱོར། མགོ་ཐེག་ཏུ་བསྐྱོར་བའི་དོན། དཔེར་ན་རལ་གྱི་ཡུང་ལ་བསྐྱོར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ལྷ། <ལྷ་ག> 1 ལྷ་ལ་གནས་པའི་དུད་འབྱོའི་རིགས་ཤིག་ལྷའི་སྐོར་ལོ་རྒྱུས་སྣུན་པོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་
དེ། ལྷ་ནག་གི་ཡུལ་འདས་ནས་ལྷ་ཤི་རའི་ཡུལ་ལ་སླེབས། དེ་འདས་ནས་གྲུ་ཆའི་ཡུལ་ལ་
སླེབས། གྲུ་ཆའི་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བ་འདད་བྱེད་པ་ན་ཐང་ཐན་ལམ་ཡིག་ལས། སྤྱེ་པོ་པལ་ཆེར་
དགའ་འདུན་ལ་ཆགས་ཤིང་ལེ་ལོ་ཆེནོ། །མཁར་དེའི་བྱང་ཤར་མཆོམས་ན་སྤྱི་རོལ་པའི་དགོན་
སྤྱེ་ཆེན་པོའི་མདུན་ན་ལྷ་གནས་པའི་མཆོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་དོ། །དེར་ལྷ་མ་རུངས་པ་མང་བས་
ལྷ་པོ་འགའ་ཞིག་ནི་སྤྱེས་པར་སྤྱུལ། འགའ་ཞིག་ནི་རྟ་གསེབ་ཏུ་སྤྱུལ། བྱད་མེད་ནམས་ཀྱི་ཁྲོ་
རུ་སྤྱེ་བ་དང་རྟ་གསེབ་ཏུ་བསྤྱུས་ནས་གོད་མ་དང་ཐང་བས་མི་དང་ཆ་ལ་ལྷ་སྤྱག་སྤྱེས་པ་མང་སྟེ།
ལན་ཅིག་ཡུལ་དེའི་རྒྱལ་པོ་གསེར་གྱི་མེ་རྟོག་གི་རྟ་གོད་མ་ཞིག་ལ་ལྷ་སྤྱག་རྟེན་ལ་རྟའི་ལོན་
ཆར་བ་ཞིག་བྱུང་བ་གཅེས་སྤྱེས་ཀྱིས་བརྒྱུད་སྟེ་རྒྱུན་ཏུ་རང་གི་བཞོན་རྟེན་བྱས་ཤིང་ལྷགས་
ཀྱིས་གཏུན་ནས་མི་ཞུ། སྤྱབས་ཤིག་བརྗེད་ནས་ལྷགས་ཀྱིས་ན་བར་རྟོག་ཅམ་བྱས་པས་ལུས་
མི་མངོན་པར་གྱུར་རོ། །རྒྱུན་དེས་མི་རིང་བར་རྒྱལ་པོ་ཡང་འདས་སྐྱད་དོ། །ཡང་དེའི་སྤྱི་རོལ་
ཏུ་ལྷའི་རིགས་ཀྱི་གཞོན་རུ་ཐམས་ཅད་དཔའ་ཞིང་རྒྱལ་པོ་དང་པ་ཤིན་ཏུ་མི་བསྐྱུན་བ་གཏུམ་བ་
ཁོ་ནར་གྱུར་པས། རྒྱལ་པོ་དཔོན་དུ་མི་བཀུར་ཞིང་བཀའ་ཡང་མ་ཉན་པས་རྒྱལ་པོ་ཁྲོས་
འཁྲུགས་ཏེ། དུ་རུ་ཁྱ་སྟེ་སྟག་ཐིག་མང་པོ་པོས་ནས་བརྒྱན་པ་བྱིན་ཏེ་མ་རུངས་པ་དེ་དག་མ་
ལུས་པར་བསད་དོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཡང་མི་རིང་བར་གཤེགས་སོ། །ཐོང་ཁྲེར་དེ་ཀའི་ནང་
གི་ཁོན་པ་ཐམས་ཅད་སྐམས་སོ། །ཞེས་འབྱུང་དོ། །2 བྱངས་བརྒྱད་ཀྱི་མིང་། 3 ཡན་ལག་གི་
རྒྱུང་ལྷའི་ནང་ཆོན་ལྷའི་རྒྱུང་གི་མིང་།

ལྷ་སྤྱག་ <ལྷ་སྤྱུ་ན> དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་ལྷ་སྤྱུ་བཞི། འཇམ་དཔལ་ཅ་རྒྱུད་དང་མདོ་སྤྱི་སྤྱི་ཆེན་
པོ་གཞིར་བཞག་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ལྷ་དན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་སྟེ། སྤྱི་ལོའི་ཐོན་གྱི་
BC དུས་རབས་དང་པོ་ཅན་ལ་ཕྱོན་པར་འདོད་དགོས་ལ། ཡང་དེང་སང་མང་པོས་ AD སྤྱི་ལོའི་
དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་ཕྱོན་ཞེས་བཤད་ཚུལ་གཉིས་ཅན་སྤྱང་དོ། །དེང་སང་མི་ཤེས་པ་མང་
པོས་བྱབ་ཆེན་ཟེར་དུས་མགོ་ལ་རལ་པའི་ཐོར་ལྷོག་ཡོད་ཅིང་། ལུས་གཅེར་བུར་བྱུང་ནས་ཀུན་

སྤྱོད་ཀྱན་དང་མེ་མ་ཐུན་པ་བྱེད་མཁན་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་གོ་འདུག་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་གནད་མཛོགས་པའི་
 ཉགས་ཡིན་ཏེ། སྤྱབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་བཞིའི་དང་པོ་དང་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུ་ལྟ་བུ་ནི་
 ལྷ་སྤྱབ་ཡིན་ཏེ། སྤྱབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་བཞིའི་གསལ་འདེབས་ལས། དགེ་སློང་ལུས་ལ་དངོས་སྤྱབ་
 བརྟེས། །ནགས་ཀྱི་ལྷ་མོས་བདུད་ཅི་ཤུལ། །ལྷ་སྤྱབ་སྤྱིང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི། །ལྷ་མ་དེ་ལ་ཤུག་འཆལ་
 ལོ། །ཞེས་ཐོག་མར་ལྷ་སྤྱབ་ལ་བསྟོད་པུག་མཛད་པའི་བྱིར་པོ། །རྒྱ་གར་ན་སྤྱབ་ཐོབ་ལ་སྤྱ་བ་
 ལྷ་སྤྱབ་ལྷ་སྤྱབ་ལུང་བསྟན་ཚུལ་ཡོད་དེ། །འཇམ་དཔལ་ཅ་རྒྱུད་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ར་
 འདས་ནས། །ལོ་ནི་བཞི་བརྒྱ་ལོན་པ་ན། །དགེ་སློང་ལྷ་ཞེས་དེ་འོད་འབྱུང་། །བསྟན་པ་ལ་ནི་
 དད་ཅིང་པ་ན། །རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་ཐོབ་པ། །ལོ་ནི་བྱུག་བརྒྱ་དག་ཏུ་འཕྱོ། །རིག་པ་མ་བྱ་ཆེན་
 མོ་ནི། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེས་ཀྱང་བྱུག། །བསྟན་བཅོས་སྤྱོད་ཆོགས་དོན་དང་ནི། །དངོས་པོ་
 མེད་པའི་དོན་དེ་རིག། །གང་ཆེ་ལུས་དེ་པོར་བ་ན། །བདེ་བ་ཅན་དུ་སྤྱི་བར་འབྱུང་། །དེ་ནི་མཐར་
 གྱིས་སངས་རྒྱས་ཉིད། །དེས་པ་ཁོ་ནར་ཡང་དག་ཐོབ། །ཅེས་དང་། མདོ་སྡེ་སྤྱིན་ཆེན་པོ་མཁས་
 སྤྱབ་ཆོས་རྗེའི་སྟོང་ཐུན་ཆེན་མོར་བྱངས་པ་ལས། །གཞོན་ནུ་འདི་ར་ལྷ་རན་ལས་འདས་ནས་ལོ་
 བརྒྱ་ལོན་པ་ན། ལྷ་ཞེས་བྱ་བའི་དགེ་སློང་དུ་སྤྱུར་ནས། །ང་ཡི་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱས་ཏེ། མཐར་
 གྱིས་དང་པོའི་འོད་ཅེས་བྱ་བའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྤྱ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་
 གནས་འོད་ཅེས་བྱ་བའི་རྒྱལ་བར་འབྱུང་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་ལང་གཤེགས་
 ལས། ལྷོ་ཕྱོགས་མེ་ཏའི་ཡུལ་དུ་ནི། །དགེ་སློང་དཔལ་ལྷན་ཞེས་གསུངས་པ། །དེ་མིང་ལྷ་ཞེས་
 འཕོད་པ་དེས། །ཡོད་དང་མེད་པའི་ཕྱོགས་འཛིག་པ། །ང་ཡི་བསྟན་པ་འཛིག་རྟེན་དུ། །ལྷ་མེད་
 ཐེག་ཆེན་རབ་བཤད་ནས། །རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་བསྐྱབས་ཏེ། །བདེ་བ་ཅན་དུ་དེ་འཕྱོལ། །ཞེས་
 དང་། །འཇམ་སྤྱིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་བྱུག་གི་ཡ་གུལ་ཏེ། །བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་སངས་
 རྒྱས་བཅོས་ལྷན་འདས་སྤྱི་ལྷ་རན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལོན་པ་ན། །རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་
 དརླའི་ཡུལ་དུ་བྲམ་ཟེ་ཤུན་སྤྱོད་ཆོགས་པ་ཞིག་གི་བྱིས་དུ་སྤྱི་འབྱུངས། མཆོན་མཁན་ལ་བསྟན་
 པས་ཞག་བདུན་གྱི་ཆེ་ལས་མེད་པར་བཤད། ཅེས་པ་ནི་དེས་པས་བྲམ་ཟེ་བརྒྱ་ལ་མཆོད་སྟོན་

བངས་ན་རྩ་བ་བདུན། དགོས་པ་བརྒྱ་ལ་མཆོད་སྟོན་བངས་ན་ལོ་བདུན་ཟུབ། དེ་ནས་ཐབས་
མེད་ཟེར། དེ་མཁོན་དུ་བྱས་ཏེ་ལོ་བདུན་ཉེ་བ་ན། བ་མ་གཤོག་དང་བཅས་བ་རྒྱ་ལེར་སོང་སྟེ།
ཟུབ་ཆེན་ས་ར་ཏ་དང་མཛུལ། སྒར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞུས་པས་རབ་ཏུ་བྱུང་ན་ཐབས་ཡོད་གསུངས་
པས་རབ་ཏུ་བྱུང་། ཆོ་དབག་མེད་འཆི་བདག་འཛོམས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐྱར་ནས་
གཟུངས་འདོན་དུ་བཅུག བྱད་པར་ལོ་བདུན་པའི་རྩབ་མོ་མཆོན་ཐོག་ཐག་ཏུ་ཆོ་དབག་མེད་གྱི་
གཟུངས་བཏོན་པས་འཆི་བདག་ལ་ཐར་ཏེ་བ་མ་དང་ལྷན་པས་ཤིན་ཏུ་དགའོ། ཟུབ་ཆེན་ས་ར་
ཏ་ལས་གསང་བ་འདུས་བ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་གདམས་བ་དང་བཅས་བ་ཞུས། ལྷ་ལེར་འི་
མཁན་པོ་རྒྱ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོ་ལ་མཁན་པོ་ཞུས་ཏེ་བསྟེན་པར་རྩོགས་ཏེ་མཆོན་དགོས་པ་
དཔལ་ལྷན་ཞེས་མཆོན་གསོལ། བསྟན་བཅོས་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤྱིར་བསྟན་
བ་ས་ལུ་ལྷང་པའི་མདོ་འགྲེལ། ལམ་སྟོན་བ་ (དབུ་མ) རིགས་ཆོགས་ལ། འབྲས་བུ་སྟོན་བ་
བསྟོད་ཆོགས། སྟོད་བ་སྟོན་བ་བསྐྱབ་བཏུས། (འདི་བོད་ན་ནི་མི་སྣང་བར་བཤད་དེ། དཔལ་བོ་
གཙུག་ལག་གི་བའི་སྟོད་འཇུག་འགྲེལ་བ་ ༥༠༧ ལས། འཕགས་པའི་བསྐྱབ་བཏུས་དེ་བོད་ན་
ནི་མི་སྣང་རོ། །ཞེས་གསུངས།) མདོ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ། ཐེག་ཆེན་སྟོ་སྟོད་། བྲིས་བ་རྣམས་
ལ་བཤེས་སྤྱིངས། བྱང་ཆུབ་སེམས་འགྲེལ། བསྐྱེད་རིམ་སྟོན་བ་འདུས་པའི་སྐུ་ཐབས། མདོར་
བྱས། མདོ་བསྟེ། དཀྱིལ་ཆོག་ཉི་ཤུ་པ། རྩོགས་རིམ་སྟོན་བ་རིམ་ལྡེ་ལ་སོགས་བ་མཛོད། གསོ་
བ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་སྟོར་བ་བརྒྱ་ལ་སོགས་བ་དང་། ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དམངས་ལ་
གདམས་བ་སྟེ་ལོ་གསེ་ཐེག་དང་། ཆོན་པོ་ལ་གདམས་བཤེས་རབ་བརྒྱ་པ། རྒྱལ་བོ་ལ་ཐེག་
ཆེན་གྱི་ལྷ་སྟོད་ལྷང་འགྲེལ་དུ་སྟོན་བ་དབུ་མ་རིན་ཆེན་གྲེང་བ། གཞན་ཡང་རྟེན་འགྲེལ་གྱི་རྟེས།
གསེར་འགྲུང་ལ་སོགས་བ་མང་དུ་བཅུམས་སོ། །སྟོབ་དཔོན་འདིས་དབུ་མའི་ཚུལ་ལུགས་ལྟག་
པར་དར་བར་མཛོད། ཉན་ཐོས་བ་རྣམས་ལ་འདར་པན་ཆེས་ཆེར་བཏགས། བྱད་པར་དགོས་པ་
དང་དགོ་ཚུལ་བསྐྱབ་བ་འཆལ་བ་སྟོང་སྟག་བརྒྱད་ཅམ་དགོ་འདུན་གྱི་ནང་ན་དབང་ཆེན་པོར་
ཡོད་བ་ཐམས་ཅད་གནས་ནས་བསྐྱེད་དེ་བསྟན་བ་ལ་དག་ཐེར་ཆེར་མཛོད་ལ། སྟེ་བ་ཀྱང་གྱི་

འདུས་ཆོས་འབྱུང་ལ་གཟེགས།

སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་བསྟོད་ཆོགས། སློབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛོད་པའི་བསྟོད་པ་སྐྱ་ཆོགས་པའི་སྟོན། ཆོས་
དབྱིངས་བསྟོད་པ། དཔེ་མེད་པར་བསྟོད་པ། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྟོད་པ། སེམས་ཀྱི་
རྩི་ལེ་བསྟོད་པ། རོན་དམ་པར་བསྟོད་པ། སྐྱ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པར་
བསྟོད་པ། ཤེར་བྱིན་གྱི་བསྟོད་པ། སེམས་མགྲུ་བར་བྱ་བའི་བསྟོད་པ། བསྟོད་པ་ལས་འདས་པར་
བསྟོད་པ། རྩེ་བཅུན་འཇམ་དཔལ་གྱི་རོན་དམ་པའི་བསྟོད་པ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སྟིང་
རྩེ་ལ་བསྟོད་པ། གཞན་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་མཛོད་རྟེན་ལ་བསྟོད་པ། ཡང་གཞན་ཆེན་པོ་བརྒྱད་
ཀྱི་མཛོད་རྟེན་ལ་བསྟོད་པ། མཛོད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་བསྟོད་པ། བྱུག་འཆལ་བའི་བསྟོད་
པ། དཔལ་བཅས་འདོན་པའི་བསྟོད་པ་རྣམས་སོ། །བསྐྱན་འགྱུར་པོད་༩ ཀ ་། བར་བཞུགས།
སྐྱ་སྐྱབ་སྟིང་པོ། སློབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག བྱུང་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ་བཞིའི་གསལ་འདེབས་ལས། དགེ་སྟོང་
ལུས་ལ་དངོས་བྱུང་བརྟེན། །ནགས་ཀྱི་རྩྭ་མོས་བདུད་ཅི་ལུལ། །སྐྱ་སྐྱབ་སྟིང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི། །སྐྱ་མ་དེ་ལ་བྱག་འཆལ་
པོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

སྐྱ་སྐྱབ་ཡབ་སྲས། འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་དང། སློབ་དཔོན་ཨུ་རྟེ་བ་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་སྐྱ་སྐྱབ་ཡིན་
པས་ཡབ་སྲས་ཞེས་བའོ། །དེ་གཉིས་ལ་གཞུང་གྱི་མའི་དབུ་མ་བ་ཡང་ཟེར་པོ། །

སྐྱ་བརྒྱད། ཤར་གྱི་ཆུར་ཁོར་རྒྱས་དཀར་པོ། རྟོར་བརྒྱ་དཀར་པོ། ལུབ་ཏུ་གྲོ་ཁོ་ཁོ་སྟོན་པོ། བྱང་དུ་
འཛིག་པོ་དམར་པོ། བྱང་ཤར་དུ་བརྒྱ་ཆེན་པོ་དཀར་པོ། ཤར་ལྷོ་དུ་སྟོང་མེར་པོ། རྟོ་ལུབ་
ཏུ་རིགས་ལྷན་དཀར་པོ། ལུབ་བྱང་དུ་མཐའ་ཡས་སྟོན་པོ་དང་བརྒྱད་དོ། །དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
ཞལ་གཅིག་བྱག་གཉིས་པ། རྟོང་སྟེའི་ལུས་དང་སྤང་སྐྱལ་མཐུག་ཅན། དཔུ་ལ་སྐྱལ་མགོའི་
གདངས་ཀ་བདུན་དང་ལྷན་བའོ། །

སྐྱ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། སྐྱ་བརྒྱད་དང་འབ།

སྐྱ་སྟིངས། 1 སྐྱ་གནས་པའི་རི་ཅེ། 2 རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་སོགས་སྐྱ་མ་མང་པོ་བཞུགས་སྟོང་
པའི་གཟེམས་ཁང་གི་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པའི་རང་རྣམ་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་

སྒྲིགས་བཅ་དང་པོ་༡༥ལས། ཆོས་འཁོར་སྤྱི་བའི་གྲ་ཁང་གསར་རྒྱག་གི་ས་ཡུལ་དུ་ཞལ་
 རོས་སྐྱེས་སྤྱིངས་གནང་བར་ཕྱི་ནང་ཆང་མ་མ་འདོད་པའི་བྱང་འཁོར་ཆོས་ཁུ་འབྲུལ་དང་འབྲས་
 སྤངས་སྤྱི་སོས་གྲ་ཁང་རྒྱག་ས་ཁམས་ཆེན་མི་ཆེན་གྱི་ས་ཆ་ག་འདྲ་དགོས་ཀྱང་འབྲུལ། སྐྱེས་
 སྤྱིངས་འདི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ནས་བརྒྱུད་སྐྱེས་མང་པོའི་གཟིམས་ཁང་
 གྱིན་སྐྱབས་ཅན་ཡིན་པས་བཞག་ན་མི་ཡོང་ཞུས་སོང་བྱུང་། རབ་འབྲུམས་པ་བཟུལ་གྱི་ས་
 མཚོས་གཙོས་པ་ཁས་ལེན་གྱིས་སྐྱེས་ས་ལྷུང་ཕྱིན་ཟེ་དམ་ལྷ་བྱུང་དོན་འགྲོ་ཞེས་ཐེལ་བསྐྱས་
 ཀྱང་བྱས་ཞེས་སྐྱོད་ཆ་ཁྱེད་ས་མ་གྲུ་ཆང་རང་གི་དབུ་མཛད་རྒྱག་པ་དོན་གྱུབ་རྒྱ་མཚོས་བཤད་
 བྱུང་ཞིང་། ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྐྱེས་པོ། སྐྱེས་ཞོན་གྱུ་སྐྱེས་ཅང་བྱ།

སྐྱེས་། 1 ལུང་ག་ཤོང་། 2 ལུ་པོ་ཆེན་པོའི་མིང་། བཞེས་སྤྱིངས་ལས་རྗེའི་ལམ་རིམ་དུ་བྱངས་པ་ལས། ལྷོན་
 ཤིང་འབྲས་བྱ་མེད་འགྱུར་འདི་དག་གིས། །བལྟས་པ་ཅམ་གྱིས་སྐྱེས་ཡང་སྐྱེས་པར་འགྱུར། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 3 མཐུག་པོ་དང་མང་པོ་དང་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་དོན། འགས་མཐུག་པོ་ལ་
 འགས་སྐྱེས་ཞེས་པ་དང་། ལུ་ལྷོན་ཆེན་པོ་ལ་ལུ་སྐྱེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེས་ཀྱི་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྐྱེས་བྱང་རྒྱག་ <ནུ་གུ་པོ་རྩི> སྐྱེས་སྐྱོ་ཡང་ཟེར། སྐྱོ་བ་དཔོན་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱོ་བ་མ་སྐྱེས་ཀྱི་བྱང་རྒྱུ་ལོ། ཕྱི་ནང་
 གི་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པ། ཡི་དམ་གྱི་ལྷའི་ཞལ་གཟིགས་ཤིང་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་
 པས། དེར་སང་གི་བར་དུ་ཡང་རྫོ་ཕྱོགས་དཔལ་གྱི་རི་ལ་བཞུགས་པར་གྲགས། བསྐྱེད་བཅོས་
 ཀྱང་། གསང་འདུས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཚྭ་དང་རིམ་ལྷའི་འགྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་མཛད། གྲུབ་
 ཆེན་བརྒྱུད་ཅུའི་གསལ་འདེབས་ལས། བ་ལང་སྐྱོང་བཞིན་དངོས་གྲུབ་བརྟེན། །ལུས་མཚོག་
 དཔལ་གྱི་རི་ལ་བཞུགས། །ནུ་གུ་པོ་རྩི་ཞེས་བྱ་བའི། །སྐྱེས་པ་ལྟར་འཆལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར་རོ། །ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་བཤད་ན། སྐྱེས་བྱང་རྒྱུ་ལོ་སྐྱེས་པ་ཆེན་པོ་དེ་གི་འཕྲོ་ས་
 བས། མ་ཉེ་སྐྱོང་པའི་བུ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ། ཆེར་སྐྱེས། མ་ཉེ་སྐྱོང་པའི་བུས་སུ་སྐྱེས་ཀྱི་བག་ཆགས་

གིས། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཕུ་ཏི་བཙུ་ལ་བཤད་པའི་སྒོལ་བཏོད་པ་ནས་བཟུང་དཀའ་
བཙུ་བ་ཞེས་སྒོལ་བུང་བར་གསུངས་སོ། །བཀའ་བཙུ་བ་ཞེས་ཀྱང་འབྲི་བར་བྱེད་དོ། །ཆེ་ཏན་
ཞབས་བུང་རིན་པོ་ཆའི་ཕྱིས་ལན་བྱོགས་བསྒྲིགས་ཤོག་གངས་ཀྱི་ནམ་ལས་དེ་སྐོར་གོང་དུ་བཤད་
པ་དང་བུང་མི་འབྲ་བ་རྒྱས་ཅམ་གསུངས་ཡོད། སྐྱ་བཤད་ནི། གསུང་རབ་ཀྱི་དཀའ་གནས་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་གཞུང་ཆེན་བཙུ་ལ་ལྷ་སྐོར་དམ་བཅའ་བཞག་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །
དཀའ་ཐུབ། (འདུལ་བ) 1 ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་དཀའ་སྤྱད་དུ་མ་དང་དུ་ལེན་པའི་བརྟུལ་ཞུགས། སྐྱ་བཤད་ནི། དཀའ་
བཞི་གདུང་བའམ་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་མིང་ཡིན་ལ། ཐུབ་པ་ནི་བཟོད་པའི་དོན་ནོ། །རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ལྷ་ཀྱ་
འོད་ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་དང་། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས། དགེ་འདུན་མཐུན་པ་བདེ་བ་
སྟེ། །མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱི་དཀའ་ཐུབ་བདེ། །ཞེས་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་འབྱེད་འགྲེལ་
༼ ཚུ ༽ལེབ་ལས། དཀའ་ཐུབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་པ་སྟེ། ཉེ་བར་སྦྱོར་བ་གདུང་
བར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ནོ། །2 དཀའ་ཐུབ་ཅེས་པའི་དཀའ་བ་བྱ་དཀའ་བའི་སྦྱོང་
པ་ལ་བྱས་ནས། དེར་འབྱུག་པོད་ཅིང་སྐྱབ་ཀྱས་པའམ་ཐུབ་པའི་དོན་དུ་བཤད་པའང་མི་རུང་
བ་མེད་ཀྱང་། ཁྱད་པར་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སོགས་སྟོན་ཀྱི་གཞུང་མང་པོའི་ཆེག་གི་
ཀྱས་པར་བརྟགས་ན་ཆགས་སྤང་སོགས་ཉོན་མོངས་སྟེ་བའི་སྒྲིན་བྲག་པོས་གདུངས་ཏེ་བཟོད་
དཀའ་བ་ནི་འདྲིའི་དཀའ་བའི་དོན་དང་། དེའི་དབང་དུ་མི་འཆོར་བར་བྲན་ཤེས་བཞིན་བག་ཡོད་
དང་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པས་དེ་ཉིད་པར་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ཐུབ་པའི་དོན་དུ་བྱས་ན་ལེགས་ཏེ།
རྗེ་སྤྱི་ཉམས་མཁྱུར་དུ། ཉོན་མོངས་གདུང་བའི་དཀའ་ཐུབ་ཀྱན་གྱི་ཕུལ། །ཞེས་ལུང་ལས་
བཟོད་པ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གསུག་ནས་པའི་དོན་དེ་ལྟར་བཀའ་ཞིང་། ཞེས་རྗེ་གྲུང་ཐར་
པ་གསུང་དོ། །3 ལྷ་སྟེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་ལུས་ཉོན་མོངས་ཤིང་གཏུང་བར་བྱེད་པའི་
བརྟུལ་ཞུགས་ཤིག 4 བསྐྱབ་པ་གསུམ། སྐྱ་བཤད་ནི། དཀའ་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་ལ་དེ་
ཐུབ་པའམ་གདུང་བར་བྱེད་པས་དཀའ་ཐུབ་པོ། །སློབ་དཔོན་ལྷ་ཀྱ་འོད་ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།
5 ཉོན་མོངས་པའམ་སྤྱག་བསྐལ་གྱིས་མནར་བའི་དོན་ལའང་བཤད་པའང་སྤང་དོ། །

དཀའ་ཐུབ་བྱུབ་པ། བརྟུལ་ཞུགས་རྫོགས་པ། བྱུང་པར་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས།

དཀའ་ཐུབ་བྱུབ་པ་ནི་བརྟུལ་ཞུགས་རྫོགས་པ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཀའ་བཞེས། དབྱ་པར་འདུལ་མཛོད་བཅས་གཞུང་ཆེན་བཞིའི་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་དགེ་བཤེས།

ཐ་སྙད་འདི་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱ་པ་ནས་དར། རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྩེ་ནས་དཀའ་བཅུ་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་

ཆགས་ཞེས་གསུང་ངོ། །

དཀའ་རམས་པ། བཀའ་རམས་པ་དང་དོན་འདྲ། ཆེ་ཉན་ཞབས་བྱུང་སོགས་ཀྱིས་འདམ་ངར་གསུངས་སོ། །

དཀར་ཁུང་། སྒྲུ་ཁུང་གི་མིང་གཞན་ཏེ། སྐར་ཁུང་དང་འདྲ། འདིའི་དོགས་གཙོད་སྐར་ཁུང་ཞེས་པའི་

ཐད་དུ་གཟེགས།

དཀར་ཆག་ལྷན་དཀར་མ། བོ་བྱང་ལྷན་དཀར་དུ་སྐྱ་བསྐྱར་གྱི་ལོ་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་བརྟེན་དཔལ་བཅེགས་ཏེ་

སྐ་བ་དཔལ་བཅེགས་དང་། བརྟེན་ལྷའི་དབང་པོ་ (ཅོག་རོ་ལྷའི་རྒྱལ་མཆན) ལ་སོགས་པས་

འབྲུག་གི་ལོ་འམ་བྱི་ལོའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་འགོ་སྟོན་དེ་༡༩ལ་བསྐྱེགས་པར་ཆོད་དཔག་

བྱེད་ཅིང་། འདི་དང་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ་གཉིས་དཀར་ཆག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་སྐ་

ལོས་ཡིན་ནོ། །འགའ་ཞིག་གིས་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་སྐ་ཟེར། གཞན་དག་གིས་ལྷན་དཀར་སྐ་

ཟེར། འཕང་ཐང་མ་གྱི་ལོར་བརྩམས་པར་གསལ་བ་ལྟར་ན། ཡང་ན་ས་གྲི་སྟེ་༡༩༥༨། ཡང་ན་

ལྷགས་གྲི་སྟེ་༡༩༠༧༤་རྩེ་ལ་བརྩམས་པར་ཆོད་དཔག་བྱས་ཀྱང་མི་འགྲིག་པ་ཨེ་ཡོད་སྟུམ།

སྟེ་དགེ་བསྟན་འབྱུར་སྐྱ་ཆོགས་༩ རྩ་བ་ ༡༩༥༥ན་བཞུགས་ཤིང་། དཀར་ཆག་འཕང་

ཐང་མ་ནི་༡༠༠༩ལོར་བོད་དུ་དཔར་སྐྱབས་བྱས་པར་སྟུང་ངོ། །

དཀར་ཆའི་དྲངས་མ། ཁམས་དཀར་པོའི་དྲངས་མ་སྟེ། ཁ་དོག་དཀར་ལ་སྐྱུ་པ་དྲངས་ཤིང་འཆེར་

ལ་གཟི་མདངས་ཆེ་བ། དཔེར་ན་ཤེལ་གོང་གཡའ་དག་པ་དང་མཚུངས་པར་འོད་འཕྲོ་བ་ཞིག་

ལ་བཤད། ཁམས་དཀར་ཆའི་དྲངས་མ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

དཀར་ཐབ། འོ་མ་དང་ཞོ་སོགས་ལུང་ནས་མེར་སོང་སྟེ་དྲི་ངན་འཐུལ་བ་ལ་ཟེར། འདི་རིགས་རི་ལྔ་དང་

ཀྱི་ལྟ་སྟེ་བྱུང་གཞི་གནས་ས་དང་། གནས་ཆེན་སོགས་སུ་འཛེམ་དགོས་པར་གསུངས། དཀར་

ནི་དཀར་པོ་སྟེ་ལོ་མ་དང་ཞོ་སོགས་ལ་གོ་ཞིང། ཐབ་ནི་མེ་གཏོང་བའི་ཐབ་པོ། །ལ་ཁག་སོགས་
མེར་སོང་ནས་བྱི་དན་འབྱལ་བ་ལ། དམར་ཐབ་ཟེད། འདི་སྐོར་ཕྱེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོའི་
གཡལ་སེལ་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་ལ་ལོ། །

དཀར་པོ་བརྒྱད་ཅུ། དཀར་པོ་བརྒྱད་ཅུ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི། རྩོགས་སྐྱོང་བཅོ་ལྔ། ལྷ་ཆེན་པོ་བརྒྱད།
སྐྱ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། གཟའ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། རྒྱ་སྐར་ཉི་ཤུ་ཅ་བརྒྱད། འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོ་དགུ་
ཕྱེ་འདི་བརྒྱད་ཅུ་ལ་ཇོ་བོ་བཀའ་གདམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཀར་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ཟེར་དོ། །སྐོར་
དོལ་སྒྲ་མའི་གསུང་ལྟར་བཀོད། ཞིབ་བར་གཅོང་རིས་ཀྱི་མགོན་པོ་བདུན་ཅུ་མ་ལ་གཟིགས།

དཀར་པོ་ཆེག་ཐུབ། (བཀའ་བརྒྱད) 1 རྩལ་ཆེན་གདམས་པ། 2 རྩལ་ཆེན་བསྐྱོམ་པའི་མིང། རྩལ་
ཆེན་བསྐྱོམ་པ་གཅིག་ལུས་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་འཛོལ་བར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་
ལྟར་བཏགས། དཀར་པོ་ཆེག་ཐུབ་ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་འདི་ཞང་ཆལ་བ་ཡན་ལ་དེ་འདྲའི་ཐ་སྟོན་
གཤམས་མི་ཆེ་ཞིང། ཞང་གིས་ (ཞང་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་གཡུ་བྲག་པས) དཀར་པོ་ཆེག་ཐུབ་
ལ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་ནས་དེ་ཕྱིན་ཆད་ལ་གཤམས་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ། །3 སྟོ་
སྟན་གྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། རོ་མངར་ཞིང་བསྐྱུ། ལྷ་ཇེས་བཅིལ། ལུས་པས་སྟོན་ནད་སེལ། དུག་
ནད་སྟུད། གག་ལྟོག་དང། པོ་བའི་སྒྲང་ཐབས་འཛོམས་པར་བཤད། དེ་ལྟ་དམར་དགེ་བཤེས་
བསྟན་འཛིན་ཕུན་ཆོགས་ཀྱི་བྱི་མེད་ཤེས་བྱེད་པ་34 ལས། དཀར་པོ་ཆེག་ཐུབ་དུད་སྟུད་གཉན་
སྟོན་འཛོམས། ཞེས་པ་དུག་སྟུད་གསོད་སྐྱོང་སྐབས་གོང་གི་གོ་ཁ་ལག་ལེན་བཞིན་གཏོང་བ་
དང། གཉན་སྟོན་སྐབས་སྤར་བཤད་གངས་ཐང་སྟོན་ཆེ་བ་མ་ཉ་གཏོང་བ་ཡིན་ལ། ཆེག་ཐུབ་
ཅེས་པས་ཆེག་རྒྱལ་ལས་སྟུད་སྐྱོར་གྱི་གོགས་ལ་མི་ལྟོས་པའོ། ཞེས་གསུངས།

དཀར་པོའི་ལས། དགེ་བའི་ལས། དཔེ་ན་མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟ་བུ། སྤར་བཤད་ནི། བརྟན་
སོགས་ཀྱི་ཉེས་པའི་བྱི་མེད་སྟོན་དང་བལ་བས་ན་དཀར་པོ་ཞེས་བཛོད་དོ། །དེ་ཡང་རིན་ཆེན་
བློང་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་༩ གོ་༡༡༣༧ལས། དཀར་པོ་ནི་ཉེས་པའི་བྱི་མེད་བལ་བའི་
བྱིར་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཀར་སྟོ། འོགསར་དང་རྟེན་འབྲེལ་མཛད་སྟེའི་སྐབས་སུ་ཙེག་ཙེམ་སྟེགས་བུའི་སྟེང་དུ་བཤམས་
པའི་སྐུ་ལ་བསྟེགས་པའི་ཁ་ཟས་ལ་ཟེར། དམར་སྟོ་ཞེས་བའང་ཁ་དོག་དམར་པོ་ཡིན་མིན་
ཅམ་ལས་བཟོ་དབྱིབས་ལ་ཁྱད་པར་མེད།

དཀར་ཅི། 1 ཆོན་ཅི་དཀར་པོ། 2 ས་དཀར། སྟོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་གྱི་རང་གི་རྣམ་བཤད་ལས།
དཀར་ཅིས་དཀར་པོར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ས་དཀར་པོ་ལ་སོགས་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
དཀར་འཛིན། དཀར་འཛིན་བུ་མ་དང་འབྲ།
དཀར་འཛིན་བུ་མ། ལུ་མ། སྐབས་ཤད་ནི། དཀར་ནི་དཀར་པོ་སྟེ་འོ་མའི་མིང་དང་། དེ་འཛིན་པའི་སྟོང་
ལྟ་བུ་ཡིན་པས་དཀར་འཛིན་བུ་མ་བའོ། །

དཀར་ཟམ། གཞི་དཀར་པོ་ལ་ནག་པོ་དང་དམར་པོ་སོགས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་སྐྱ་ཆོགས་ཡོད་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་
ན་བ་ལང་དཀར་ཟམ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

དཀར་ཡོལ། ར་འབྱུང་པའི་སྟོང་། པོར་བ་ཞིག་སྐབས་ཤད་ནི། ཁ་དོག་དཀར་པོ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དཀར།
ཡོལ་ནི་ཡོལ་གོ་སྟེ་སྟོང་སྐད་ཡིན་པས་དཀར་ཡོལ་ཞེས་བཏགས་སོ། །

དཀྲ། 1 ལྟ་བུར་ཉེ། དབྱི་མགོ་ལ་ཟེར། 2 ལྟ་བ་ལ་ཟེར། ཆོ་ཏན་ཞབས་བྱུང་གི་དག་ཡིག་ཐོན་མིའི་
དགོངས་ཀྱིན་ལས། དཀྲ་ནི་ལུས་ཀྱི་སྟ་བུར་ཉེ་དབྱི་མགོ་དང་། སྐབས་འགར་ལྟ་བ་ལ་ཡང་འཇུག་
ཅས་གསུངས་སོ། །3 ཇི་མི་ཞེས་བ་ལའང་ཟེར། བཤ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྟ་བུ་སྟེའི་གནས་བྱེ་
བྲག་ཏུ་ཉོགས་པར་བྱེད་པ་ལས། དཀྲ་ཞེས་བྱ་བ་ལུས་ཀྱི་ནི། །སྟ་བུར་ཉེད་ཡིན་སྟེ་མ་ཡིན། །མི་
ཞེས་བ་ཡི་དེ་ལ་ཡང་། །དཀྲ་ཞེས་འཆད་པ་སྐབས་ཀྱིས་དབྱེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

དགོན་མཆོག་རྗེས་བྲལ་གྱི་མདོ། འདི་མདོ་སྟེ། ༡ གཤམ་འཛིན་དང་བཞུགས། སྤང་གོང་བྲག་རྒྱ་པའི་མདོ་
ཡང་མདོ་སྟེ་དེར་བཞུགས།

དགོན་མཆོག་དབལ། (གསང་སྟགས་) རིན་ཆེན་དབལ་ཉེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སམ་ཁུ་བའི་མིང་དོ། །སྐྱ་
བཤད་ནི། དགོན་མཆོག་གི་སྐད་དོད་རྒྱ་དང་། དེ་ཡང་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པས་ཀྱུ་ལྟ་བུའི་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་། འདོད་དོན་རྫོགས་པར་བྱེད་པས་རིན་པོ་ཆེའོ། །ཀེ་ཏུ་དབལ་དང་

ཀྱལ་མཚན་གཉིས་ཀ་ལ་འདུག་པས། ཀྱལ་མཚན་བཅུགས་པས་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་བཞིན་
དུ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡིད་དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཀོན་མཆོག་དཔལ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟུགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་ལ། <རྩ་ཀྱ་ལ> བཀའ་འགྱུར་ཁྱོད་བཞུགས་པའི་ཀ་ནས་ཆའི་བར་གྱི་པོ་ཏི་
དུག་ཅན་གྱི་མདོ་ཞིག་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་ཀྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འདུས་པ་སྟོང་
སྟག་གཅིག་ལས་ (འདྲིའི་འདུས་པ་ཞེས་པ་ལེན་ལ་གོ་དགོས་) ཡོད་པ་ལས། བོད་དུ་བོ་ཏི་དུག་
དང་འདུས་པ་བཞི་བཅུ་ཞེད་གྲུ་འགྱུར་ཡོད། ཀྱ་བར་ ་འཕགས་པ་སྟོང་གསུམ་བཅུན་བ་
བམ་པོ་གསུམ་པ་འདུས་པ་དང་པོ། སྟོ་མཐའ་ཡས་པ་ནམ་པར་སྤྱང་བ་བམ་པོ་བཞི་འདུས་པ་
གཉིས་ལ། གསང་བ་གསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་བམ་པོ་བཅུ་འདུས་པ་གསུམ་ལ། མི་ལམ་བཅུན་
བ་བམ་པོ་གསུམ་འདུས་པ་བཞི་ལ། འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་ཞིང་བཀོད་བམ་པོ་གསུམ་འདུས་པ་
ལྔ་ལ། ཀྱ་ཁ་བར་ ་མི་འབྱུགས་པའི་ཞིང་བཀོད་བམ་པོ་ལྔ་འདུས་པ་དུག་ལ། གོ་ཆའི་བཀོད་
བ་བཅུན་པ་འདུས་པ་བདུན་ལ། ཆོས་དབྱིངས་དབྱེར་མེད་བཅུན་པ་བམ་པོ་ཉེར་གཉིས་འདུས་
པ་བཅུད་ལ། ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་བམ་པོ་གཉིས་འདུས་པ་དགུ་ལ། ཀྱན་ནས་སྟོ་ཡི་ལེན་དང་།
འོད་ཟེར་ཀྱན་ཏུ་བཀྱེ་བའི་མདོ་འདི་གཉིས་བམ་པོ་ལྔ་འདུས་པ་བཅུ་པའོ། ། ཀྱ་ག་བར་ ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟེ་སྟོང་བམ་པོ་ཉི་ཤུ་པ་འདུས་པ་བཅུ་གཅིག་ལ། དགའ་བོ་མངལ་དུ་འདུག་
པ་བམ་པོ་གཅིག་འདུས་པ་བཅུ་གཉིས་ལ། དགའ་བོ་མངལ་ན་གནས་པ་བམ་པོ་གཉིས་འདུས་
པ་བཅུ་གསུམ་ལ། ཀྱ་ར་བར་ ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་བཀོད་
བ་བམ་པོ་བཞི་འདུས་པ་བཅུ་བཞི་ལ། ཡབ་སྲས་མཇུལ་བའི་མདོ་བམ་པོ་བཙེ་ལྔ་འདུས་པ་བཙེ་
ལྔ་ལ། གང་པོས་ཞུས་པ་བམ་པོ་དུག་འདུས་པ་བཅུ་དུག་ལ། ཡུལ་འཁོར་སྟོང་གིས་ཞུས་པ་
བམ་པོ་གསུམ་འདུས་པ་བཅུ་བདུན་ལ། ཀྱ་ཅ་བར་ ་བྱིམ་བདག་དག་ལུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་
པ་བམ་པོ་གསུམ་འདུས་པ་བཙེ་བཅུད་ལ། སྟོག་ཐོབ་ཀྱིས་ཞུས་པ་མི་ཟད་པའི་གཏོར་བཅུན་
པ་འདུས་པ་བཅུ་དགུ་ལ། སྦྱ་མ་མཁན་བཟང་པོ་ལུང་བཅུན་པ་འདུས་པ་ཉི་ཤུ་ལ། ཆོ་འབྲུལ་

བསྟན་པའི་མདོ་འདུས་པ་ཉེར་གཅིག་པ། ལྷ་ཡི་བྱ་དེད་དཔོན་གྱིས་ཞུས་པ་བཅ་པོ་གསུམ་
 འདུས་པ་ཉེར་གཉིས་པ། བྱམས་པ་སང་གའི་སྤྲེལ་ཆེན་པོ་བཅ་པོ་བཞི་འདུས་པ་ཉེར་གསུམ་པ།
 འདུལ་བ་རྣམ་པར་བསྟན་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ་བཅ་པོ་གཉིས་འདུས་པ་ཉེར་བཞི་པ།
 ལྷག་པའི་བསམས་པ་བསྐྱལ་བའི་མདོ་བཅ་པོ་གཉིས་འདུས་པ་ཉེར་ལྔ་པ། ལག་བཟང་གིས་ཞུས་
 པ་འདུས་པ་ཉེར་དྲུག་པ། འཕགས་པ་དབུལ་པོ་ངེས་པས་ཞུས་པ། འདི་འདུས་པའི་གངས་སུ་
 མི་བཅེ་བ་འདུག་ཁྲིས་བདག་དཔལ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་ཉེར་བདུན་པ། བད་ས་ལའི་
 རྒྱལ་པོ་འཆར་བྱེད་གྱིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་ཉེར་བརྒྱད་པ། བུ་མོ་སློ་བྲོས་བཟང་མོས་ཞུས་པ་
 འདུས་པ་ཉེར་དགུ་པ། བུ་མོ་གདམ་མཆོག་གིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་སུམ་ཅུ་པ། བུ་མོ་སྤྲ་བ་
 མེད་བྱིན་ལུང་བསྟན་པ་འདུས་པ་སོ་གཅིག་པ། བུ་མོ་ཁྲི་མ་མེད་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་
 སོ་གཉིས་པ། ཡོན་ཏན་རིན་ཆེན་ཀུན་རྒྱས་གྱིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་སོ་གསུམ་པ། ལུལ་བསམས་
 གྱིས་མི་བྱུང་བ་བསྟན་པ་སོ་ལྔ་པ། ༡ ཆ་བར་ རྣ་ཡི་བྱ་སློ་བྲོས་རབ་གནས་གྱིས་ཞུས་པ་
 འདུས་པ་སོ་དྲུག་པ། རྒྱལ་པོ་མ་སྤྲེས་དབང་ཡི་སྤྲེས་སང་གིས་ཞུས་པ་སོ་བདུན་པ། གསང་ཆེན་
 ཐབས་ལ་མཁས་པ་སོ་བརྒྱད་པ། ཡེ་ཤེས་དམ་པས་ཞུས་པ་འདུས་པ་སོ་དགུ་པ། ཆོང་དཔོན་
 བཟང་སྤྱོད་གིས་ཞུས་པ་འདུས་པ་བཞི་བཅུ་པ། བུ་མོ་རྣམ་དག་དང་པས་ཞུས་པ་འདུས་པ་ཞེ་
 གཅིག་པ། འཕགས་པ་བྱམས་པས་ཞུས་པ་འདུས་པ་ཞེ་གཉིས་པ། བྱམས་པས་ཞུས་པའི་
 ཆོས་བརྒྱད་འདུས་པ་ཞེ་གསུམ་པ། འོད་སྤང་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་འདུས་པ་ཞེ་བཞི་པ། རིན་
 ཆེན་བྱང་པའི་མདོ་འདུས་པ་ཞེ་ལྔ་པ། སློ་བྲོས་མི་ཟད་པས་ཞུས་པ་འདི་ཡང་འདུས་པ་ཞེ་ལྔ་པ།
 ཤེར་བྱིན་བདུན་བརྒྱུ་པ་འདུས་པ་ཞེ་དྲུག་པ། ལྷ་ཡི་བྱ་གཙུག་ན་རིན་ཆེན་གྱིས་ཞུས་པ་འདུས་
 པ་ཞེ་བདུན་པ། རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱི་བུ་མོ་ལྷ་མོ་དཔལ་འཕྲེང་སང་གའི་སྤྲེལ་ཡིས་ཞུས་པ་
 འདུས་པ་ཞེ་བརྒྱད་པ། དང་སྤོང་རྒྱས་པས་ཞུས་པ་འདུས་པ་ཞེ་དགུ་པ་སྟེ་མདོ་སྟེ་དཀོན་མཆོག་
 བཅེགས་པ་པོ་ཉི་དྲུག་གོ། ༡ དོགས་གཙོད་ རྟེན་པོ་མཆོག་བཅེགས་པ་ཞེས་པའི་དོན་གང་
 ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན། དཀོན་མཆོག་གི་སྐད་དོད་ “རྩྭ” ཞེས་པ་རིན་ཆེན་དང་། དཀོན་མཆོག་

གཉིས་ཀ་ལ་འབྲུག་པས། རོན་ཏུ་ “རིན་ཆེན་བརྟེན་པ་” ཞེས་བྱ་བའས། རིན་པོ་ཆེ་མང་པོ་
ཞེས་པའི་རོན་ཡིན། ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བ་ཞིག་འགྱུར་མ་ལེགས་པའི་དབང་གིས་ལྷོག་གྱུར་ཏུ་བཏང་བ་
མང་ཏུ་ཡོད་པ་ལས་འདི་ཡང་དེའི་གསལ་ཤིག་གོ། དེས་ན་ “རིན་ཆེན་བརྟེན་པ་” ཞེས་བསྒྱུར་
ཡོད་ན་ལེགས་པར་སེམས་ཏེ། སྤྲུལ་སྤྱུང་གི་དགོན་མཆོག་དང་ནོར་བུ་སྤངས་ཏེ་རོན་བདེ་གྲག་
ཏུ་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ “དགོན་མཆོག་ཏུ་ལའི་གཟུངས་ལའང་” རིན་ཆེན་ཏུ་ལའི་གཟུངས་
ཞེས་བསྒྱུར་ན་ལེགས་པར་སེམས་སོ། །བསྟན་པ་ལ་དགྲ་ལན་གསུམ་གྱི་དབང་ལའི་ཐ་མའི་སྤྲུལ་སྤྱུང་
སུ་དཔལ་ལྷ་ལེ་རྒྱའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་བཞུགས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱ་སྤྱུང་། རྒྱ་
ད་རྟེ། རྒྱ་རྒྱུག་ཞེས་བྱ་བའི་ལྷ་ཁང་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་གསུམ་ཆར་ཆོག་པའི་སྤྲུལ་སྤྱུང་
སྤྱ། འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་བརྟེན་པ་འདུས་པ་སྟོང་ཐག་གཅིག་ལས་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་དགྲ་
ལུས། མཛོད་པའ་ཆེན་གྱི་ལེའུ་སྟོང་ལས་སུམ་ཅུ་སོ་བརྒྱད་ལུས། འདུས་པ་ཆེན་པོ་རུམ་བུ་
སྟོང་ལས་རུམ་བུ་དགྲ་ལུས། ལྟར་གཤེགས་པ་ལས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟོང་པའི་ལེའུ་
ཉི་ཆེ་བ་ཅན་ལུས་པར་གྲགས་སོ། །

དགོན་མཆོག་གསུམ། <ཉི་རྒྱ> འདི་ལ་རིན་ཆེན་རྣམ་གསུམ་ཡང་ཟེར། དགོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་
རྣམ་པ་གསུམ་ལ་གཟེགས།

དགོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ། སངས་རྒྱལ་དགོན་མཆོག་ཆོས་དགོན་མཆོག་དགེ་འདུན་
དགོན་མཆོག་དང་གསུམ་སོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། དགོན་མཆོག་གསུམ་ཆོས་ཅན། ཁྱིལ་ལ་དགོན་
མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་
ཆོས་མཐུན་རྣམ་པ་དྲུག་ཡོད་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མཐུན་རྣམ་པ་དྲུག་ནི། འཇིག་
རྟེན་འབྱུང་བ་དགོན་པ། ཇི་འཕམ་སྟོན་མེད་པ། མཛོད་ཤེས་ལ་སོགས་པའི་མཐུ་དང་ལྷན་པ།
བསམ་པ་དགེ་བའི་རྒྱན་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་
པ་དང་། ཆགས་སྤང་གིས་གཞན་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱུད་སྤྲུལ་ལས། འབྱུང་བ་
དགོན་ཕྱིར་ཇི་མེད་ཕྱིར། །མཐུ་ལྷན་ཕྱིར་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི། རྒྱན་གྱུར་ཕྱིར་དང་མཆོག་ཉིད་

བྱིས། །འགྲུར་བ་མེད་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
 དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བདག་སྐྱབས་མཆི། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བདག་སྐྱབས་མཆི། །ཞེས་
 སོགས་ཀྱི་སྐྱབས་འཕྲོའི་ཆེགས་བཅད་གསུམ་པོ་འདི་ཀྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་གསུངས་པར་བཤད།
 དཀོན་བཅེགས། <རྒྱ་ཀླུ་ཏ> དཀོན་མཆོག་བཅེགས་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
 དཀོན། ། དད་ཇས། དད་པས་ཕུལ་པའི་ཇས། དད་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཕུལ་ན་དཀོར་དང་། དེ་མེན་པར་
 སྤྱང་ཟེའི་ཀུན་ནས་བསྐངས་ཏེ་བྱིན་ན་སྤྱིན་པ། དགའ་སྤྲིའི་རྣམ་པས་སྤར་ན་ཇན་པ་ཞེས་བྱའི་
 དཀོར་ཞེས་མི་བྱའོ། །ལོ་རྒྱུས། སྤྱིན་དེད་ཆོ་པར་བྱིན་འཛིན་གྱ་ལ་སྤེབས་ཉིད་སྐབས། འཛིན་
 གྱ་ནས་ཉེན་འབྱེལ་གྱི་སྤང་དུ་གྱ་ཚང་བྱག་འདེབས་པ་པོ་ཀུན་མཁུན་ལྟོ་གྲོས་རིན་ཆེན་སེམྱེའི་
 སྤྱི་བརྟན་ཞིག་བཞེད་རྒྱ་དང་། འཛིན་གྱའི་ཞབས་རིམ་བཅས་ཀྱི་གཏོར་སྤྲིའི་སྤང་། རྒྱ་གར་ལྟོ་
 རྩོགས་མོན་ལྟོ་འདོད་དགུ་སྤྱིང་གཞིས་ཆགས་སུ་ཞལ་འདེབས་སྤོང་བར་བྱིན། སྐབས་དེར་མོ་
 བོ་རྒྱས་ཤིང་ཁོག་པ་ཞིག་ནས་ལག་པ་འདར་འཕྱིལ་འཕྱིལ་བྱེད་ཀྱིན་སྤྱི་ལ་བཏགས་པའི་དདུལ་
 རྒྱག་བྱེག་པ་ཆོར་ཆོར་ཞིག་གི་ནང་ནས། ཆེག་ལོར་རྩྱིང་པ་ཞིག་ཡར་བཏོན་ནས་ཐོད་པ་ལ་ཡུན་
 རིང་པོར་སྤར་ཏེ་སྤྱིན་ལས་བཏགས། དེ་ནས་དང་བ་ཆེན་པོས་དདུལ་སྤོར་དེ་ཕུལ་བྱུང་བར། དེད་
 བེ་ཕུས་བཅེ་ཐེང་དེ་བར་སྤྱི་གཡའ་ལ་འཛིགས་ཞུས་ཞུས་པའི་ཆོར་སྤང་ཡང་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་
 དུས་དཀོར་གྱི་གོ་དོན་དཔྱིས་བྱིན་པ་དེ་ཤེས་བྱུང་། བྱིར་འཁོར་ནས་འཛིན་གྲོགས་རྣམས་ལ་
 མཐོང་ཐོས་བྱུང་བ་རྣམས་གསལ་བཤད་བྱས་ཏེ། ཞལ་འདེབས་ཇི་བྱུང་སྤྱི་འདྲའི་མ་ཐེབས་ཁོ་
 བར་གཏོང་བ་ལས་བཟའ་བཏུང་གི་ཆེད་དུ་བེད་སྤྱོད་མི་བྱེད་རྒྱའི་རེ་སྤུལ་ཞུས་པས། ཆང་
 མས་དང་བ་ཁུར་ལེན་གྱིས་མོས་མཐུན་གྲོས་འཆམ་བྱུང་ནས། གཏོར་སྤྲིའི་རྒྱ་ཕྱོན་ཡོངས་
 རྫོགས་རང་རང་སོ་སོའི་སྤྱིར་དདུལ་ནས་བཏང་བ་ལས་ཞལ་འདེབས་བྱུང་བའི་སྤྱི་དདུལ་
 བས་སྤོར་གཅིག་ཀྱང་མ་བཏང་། དེ་དུས་དེད་ཆོ་ལོན་རྒྱུད་ཡང་ཞིག་ཅང་ཞིང་ཆོས་ཟེད་ཀྱི་སྤྱོན་
 གྱིས་མ་གོས་པར་དང་བ་འཕྲེན་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག་གོ། དཀོར་འདི་ཏ་ཅང་གི་སྤྱིག་པ་ཆེ་བ་
 ཡིན་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་དཀོན་མཆོག་བཅེགས་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། ས་པཏ་གྱི་

སྒྲིམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས། དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པའི་མདོ་སྒྲིལ་ས། །དད་རྩ་ཟ་བའི་ཉེས་
མཐོང་ནས། །དགེ་སློང་ལྷ་བརྒྱས་སྒྲིམ་པ་ལུ། །དེ་ལ་སྤྱབ་པས་ལེགས་ཞེས་གསུངས། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །2 རྒྱ་ལོ་རྒྱུ་འཛིན་པ་

དཀྱིལ་གྱང་། རྒྱུལ་གྱང་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན། དེའི་མཆོན་དོན་རྒྱུལ་གྱང་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
དཀྱིལ་དགྱང་། རྒྱུལ་གྱང་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཡིན་པར། དག་ཡིག་གསར་བསྐྱབས་ན་གསལ།
དཀྱིལ་འཁོར། <མཐུང་> 1 དབྱེ་བས་རྒྱུམ་པོ་འཕུ་སྒྲོར་མོ། ལུ་ལྷུང་ཅན། ཆ་ཤས་རྩོགས་པ་བཅས་ཀྱི་
མིང་། དཔེར་ན་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར། རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པ་
ལྟ་བུ། 2 ཡི་དམ་སྤྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་པ། འདི་ལ་མཆོན་བྱེད་དཔེའི་
དཀྱིལ་འཁོར་ཟེར། རྒྱུར་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། ༢ རས་བྲིས་
གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། ༣ བསམ་གཏན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། (བསམ་གཏན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོག་
ནི། སློབ་དཔོན་སྤྱི་ལྟུང་འབྲེལ་ལྟ་བུར་པ་དང་། སློབ་མ་རྒྱལ་ཆོན་གྱིས་བྲི་བའི་ཡོ་བྲང་
མི་རྟེན་པ་སོགས་པ་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་གསུངས་ཀྱི། རྒྱུའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མིན་ནོ། །ཞེས་
དབང་དོན་དེ་ཉིད་རབ་གསལ་ལས་གསུངས།) དེ་གསུམ་ལ་ལྷིའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཟེར། ལྷི་དཀྱིལ་
གསུམ་གྱི་ནང་ནས་རྒྱལ་ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཆོག་ཏུ་བསྐྱབས་པར་གསུངས་སོ། །༤ ལུས་
དཀྱིལ། (ལུས་དཀྱིལ་ནི་ནང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རོ) ༥ གྲུན་རྩོམ་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་གྱི་དཀྱིལ་
འཁོར། 6 དོན་དམ་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར། ༧ ལྷ་གའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་བདུན་
ནོ། །ཁྱི་མ་གསུམ་ནི་རྩོགས་རིམ་གྱི་དབང་གསུམ་གང་དུ་ཐོབ་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན་པར། དབང་
དོན་དེ་ཉིད་རབ་གསལ་ལས་གསུངས་སོ། །3 ལྷིང་པོ་ལེན་པ། (བདེ་སྟོང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་
ཡེ་ཤེས་རང་རྒྱུད་ལ་ལེན་པ་འཕམ་འཐོབ་པར་བྱེད་པས་ན་ལྷིང་པོ་ལེན་པ་ཟེར།) འདི་ལ་མཆོན་བྱ་
དོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཟེར། གྲེ་རྩོམ་ཆ་རྒྱུད་ལས། དཀྱིལ་ནི་ལྷིང་པོ་ཞེས་བརྗོད་དེ། །བྱང་ཚུབ་
སེམས་ནི་བདེ་ཆེན་སོ། །ལེན་པར་བྱེད་པས་དཀྱིལ་འཁོར་ཉིད། །འདུས་པ་དཀྱིལ་འཁོར་ཉིད་
དུ་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས། སྤྱོད་བཤད་ནི། དཀྱིལ་ནི་ལྷིང་པོ། འཁོར་ནི་ལེན་ཅིང་འཛིན་པ་ཡིན་

དགྲིལ་འཁོར་ཀླུ་ལ་མཆོག་ལྷ་ཡེ་ཡུམ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ (ཐིག་ལེ་དཀར་
དམར) ལས་སྐུལ་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དགྲིལ་འཁོར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྲུབ་པ་ལ་ཟེར།
རྗེའི་ལྷགས་འེམ་ཆེན་མོ་ལ་གཤི་བྱས་ཏེ་བཀོད། རྗེའི་གསལ་འདུས་སྟོན་ལམ་ལས། མཁའ་
དབྱིངས་ནི་རྗེ་ལྷ་ར་པའི་སྤར་བ་ཡིས། ཅན་ལི་ཡིས་བཞུས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས། །ཨ་ལ་རྩ་
ཀྱི་རྒྱ་ལམ་ནས་ཡོངས་པ། །ཤེས་རབ་བསྐྱའི་ཟེུ་འབྲུང་སོན་པ་ལས། །འཁྱུངས་པའི་རྟེན་དང་
བརྟེན་པའི་དགྲིལ་འཁོར་གྱིས། །སྐུལ་པའི་སྟོན་གྱིས་ནམ་མཁའི་ཁོན་བཀང་སྟེ། །སྟོང་བཅུང་
ཞིང་ཀླར་ཡོངས་སུ་སྟོང་མཛོད་པའི། །དགྲིལ་འཁོར་ཀླུ་ལ་མཆོག་སྐུ་དང་འབྲུབ་པར་ཤོག །ཅས་

གསུངས་སོ། །གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་དེ་ཉིད་ཞེ་དགའི་ནང་ནས། ༣༣ རང་གནས་སུ་
འཁོད་པའི་སྒོ་སྒྲིམ་བདུན་གྱིས་གཤེགས་པ་དབྱུང་བའི་དེ་ཉིད། ༣༤ གཤེགས་མ་དབྱུང་བའི་
དེ་ཉིད། ༣༥ སེམས་མ་དབྱུང་བའི་དེ་ཉིད། ༣༦ སེམས་དབའ་དབྱུང་བའི་དེ་ཉིད། ༣༧ ཁོ་
བོ་དབྱུང་བའི་དེ་ཉིད་བཅས་ལྟ་བུ་འདི་རྣམས་དགྲིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག་གི་ཉིང་རེ་འཛིན་ནོ། །
དགྲིལ་འཁོར་དམ་པ་བཤད་དུ་གསོལ། ཅ་རྒྱུད་ལས་དགྲིལ་འཁོར་དམ་པ་བཤད་དུ་གསོལ། ཞེས་
འབྱུང་བའི་དོན་ནི། དགྲིལ་འཁོར་ནི་སྤྱིང་པོ་ལེན་ཞིང་འཛིན་པ་ཡིན་པས་སྤྱིང་པོ་ལེན་པའི་མཆོག་
བཤད་དུ་གསོལ། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན།

དགྲིལ་འཁོར་བདུན། སྒྲོབ་མ་གང་དུ་དབང་བསྐྱར་སའི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་སྤྱིར་བདུན་ཡོད་དེ། ༡ རྩལ་
ཆོན་གྱི་དགྲིལ་འཁོར། ༢ རས་ཐེས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར། ༣ ལུས་དགྲིལ། ༤ བསམ་གཏན་གྱི་
དགྲིལ་འཁོར། ༥ ཀུན་རྒྱུ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར། ༦ ཟླ་གའི་དགྲིལ་འཁོར། ༧
དོན་དམ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་དང་བདུན་ནོ། །རྩེ་ལྷགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས།
ཐེས་སྐྱེ་དང་རྩལ་ཆོན་དང་ལུས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་གསུམ་གསུངས་སོ། །གདུལ་བྱའི་ཁྱད་པར་
འགའ་ཞིག་ལ་བསམ་གཏན་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་ཡང་གསུངས་པས་དགྲིལ་འཁོར་དུ་གཞུག་པའི་
སྐབས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་སྤྱིར་ནི་བཞེ་ཡོད་དོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་ལ་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྒྱུ་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་གཉིས་དང་། ཟླ་གའི་དགྲིལ་འཁོར་གསུམ་དུ་དབང་བསྐྱར་
བ་གསུངས་པ་ནི་དབང་གོང་མ་གསུམ་གྱི་སྐབས་ཡིན་གྱི། རྩལ་སོགས་པའི་དབང་གི་སྒྲིབ་དུ་
དགྲིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པའི་དགྲིལ་འཁོར་མིན་ནོ། །དེ་ལ་ལུས་དགྲིལ་དུ་དབང་བྱེད་པ་ནི་སྒྲིབ་
དུ་དབང་མ་རྩོབ་པ་ལ་བསྐྱར་དུ་མི་རུང་ལ། བསམ་གཏན་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐྱར་བ་
ཡང་སྒོའ་དཔོན་དང་སྒོང་མ་མཆོན་ཉིད་ཁྱད་པར་བ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་དགོས་པས་སྤྱིའི་དབང་དུ་
བྱས་པ་མིན་ཏེ་འཆད་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགྲིལ་འཁོར་སྤྱིངས། ༡ གཞལ་ཡས་ཁང་གི་དགྲིལ་ཕྱོགས་སམ་ལྟེ་བ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་
ལྷན་རྒྱུ། ༢ ལྷ་སའི་རྩོ་ཁང་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་པས། Saras Chandradas «ལྷ་ས་དང་བོད་

དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་འགྲུལ་བཞུགས་ཅེས་པའི་དེབ་དེའི་ཤོག་གྲང་ ༡༦ ལེན་པར་གསལ།
 དཀྱིལ་འཁོར་བ། (འདུལ་བ) 1 གཤིང་བ་བཞི་བཅུ་ཤོད་བའི་གནས། 2 བསྐྱེན་རྫོགས་སོགས་འདུལ་
 བའི་ལས་ཆོག་བྱེད་བའི་གནས།

དུལ་ས། དུལ་ས་ཡི་འབྲི་ཚུལ་གཞན། དུལ་ས་ལ་གཟེགས།

དུལ་ས། (ལྷ་ཅེ་བའི་སྐད) 1 རྒྱལ་བ། འབྲོས་བ། ལྷ་ཅེ་བའི་ཡུལ་སྐད་དུ། རྒྱལ་ཤོག་ཅེས་པར་དུལ་ས་
 ལེ་ཞེས་བརྗོད་བ་ལྟ་བུའོ། 2 སྤིང་དམ་གཞུང་། དུལ་ས་ཞེང་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 3 དཔེ་ཆའི་གཞུང་
 རོན་དངོས་གཞི། དུལ་ས་མའི་དོན་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

དུལ་ས་མོ། རྒྱལ་ཅིང་འབྲོ་བའི་དོན་དུ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་བའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་བ་
 ༡༡༤ བཟུངས་གསུངས་སོ། །

དུལ་ས་ས། ཏྲ་སོགས་རྒྱལ་ས། དབྱངས་ཅན་དགའ་ཆོད་དང་། བ་བོད་ཁ་བ་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པོས། དུལ་ས་
 མའི་དོན་ལ། དུལ་ས་མའི་ལས་མོ་ཞེས་གསུངས་བ་ནི། སྤྱིང་ལྷ་ཅེ་བའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པ་ས་
 ཞེས་བསམ་ནོངས་བ་ཡིན་ཏེ། དུལ་ས་ནི་ལྷ་ཅེ་བའི་ཡུལ་སྐད་ལ་རྒྱལ་བའི་དོན་ཡིན་པས་སོ། ཞེས་
 པར་དུལ་ས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

དཀྱིལ་ཆེ་བ། ཁོང་ཡངས་བ། བལ་སྐད་དུ། མི་ཁོག་བ་ཆེན་པོ་ཞེས་བ་དང་དོན་གཅིག

དཀྱིར་འབྲེན། གཡོ་སྐྱེས་ཀྱན་ནས་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་མིང་དུ་བཤད། བཤ ཆེན་ལྷ་མཆོག་ལྷན་
 ཀྱི་སྤྱིའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ལས། དཀྱིར་འབྲེན་ཞེས་བྱ་གཡོ་སྐྱེ་ཡིས། ཀྱན་
 བསྐྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་མིང་། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ཤོ། །

དཀྱའ་བ། དབྱེ་བསལ། བསལ་བའམ་སེལ་བ། གཙང་མར་བྱེད་པའི་དོན། དཀྱའ། འཁྲབ། བཟུངས།
 ཁོར་ས། འཁྲབ་ལ་གཟེགས། འདི་ལ་དབྱེད་དོ། །

དཀྱེ། (འདུལ་བ) རོ་རྟགས་ཀྱི་མགོ་འམ། རོ་རྟགས་ཀྱི་ཏྲོག་གི་མིང་། དེ་ལ་རོར་བུ་ཡང་ཟེར། གཞུང་
 དམ་བའམ་ཁུ་བ་རྫོགས་བ་ ༩ ན ༡༡༥ ལས། ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་ཁར་བཅུག་པ་ཞེས་བགྱི། ལྷ་
 སྤུ་ལི་སོ་ལས་དཀྱེ་འདས་ན་ཤོ། ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་བཤད་བའི་ལམ་དུ་བཅུག་པ་ཞེས་བགྱི། ལྷ་བ་

ཁར་དགེ་འདས་ནལོ། །རི་ཅམ་གྱིས་ན་གཅི་བའི་ལམ་དུ་བརྟུག་པ་ཞེས་བགྱི། ཁ་ལྟན་ལས་དགེ་
འདས་ནལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགོང་། 1 ཀེར་ལེ། 2 ཡུད་ཅམ། སྒོ་བྱར་བཅས་ཀྱི་དོན།

དགོང་བསྐྱེད། ཡུད་ཅམ་གྱིས་བསྐྱེད་པ། སྐད་ཅིག་དགོང་བསྐྱེད་ཅེས་པ་ལྟར།

བཀའ་གཟར་ལ་མི་ཐལ། བཀའ་གཟར་ནི་བྱེད་ཐུང་གི་གཡང་གཟར་བ་ཡིན་ལ་དེར་མི་སྦྱང་བར་བྱེད་
ཅེས་བའི་དོན།

བཀའ་ས། (འདུལ་བ) ཐབ་ཆང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་ར་བ་ ་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་བདག་གི་
སྤྱུལ་པར་གསུགས་ཆོད་སྒྲིབ་ཞིང་མཆིས་ན་གནང་བར་མཛོད་དུ་གསོལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་
གྱིས་བྲམ་ཟེ་ལྟ་ལ་ཅང་མི་གསུང་བས་གནང་རོ། །དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྲམ་ཟེ་ལྟ་འི་བཀའ་
ས་གང་ན་བ་དེར་གསལ་གསུང་ཏེ་བྱེད་ནས་གང་ན་བ་ཤམས་པ་ཉིད་ལ་བཞུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །

བཀའ་བ། (འདུལ་བ) ཁ་བྱེད་དུ་སྒྲོན་བའི་མིང་། དཔེར་ན་ལུས་གན་རྒྱལ་དུ་བཀའ་བ་ལྟ་བུ་དང་།
ལག་པ་བཀའ་བ་ཞེས་པ་ལྟར།

བཀའ་ལ། 1 མངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་། སྤྱི་ཉིད་སྐད་དུ། ལྷ་སྒྲུབ་ཏེ་ཉེས་བྱ་ལ། ལྷ་ཞེས་བ་དོན་ལྷ་ལ་
འཇུག་ཀྱང་འདིར་ལེགས་པའི་དོན་དང་། ལྷ་ཏེ་ཉེས་གསུངས་པ་སྟེ། ལེགས་པར་གསུངས་པས་
ན་བཀའ་ལོ། །ཞེས་བྱ་སྒྲོན་གསུང་རོ། །2 མངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ། 3 གསུང་།

བཀའ་འགྲུང་ཁོད་འདུལ་བའི་སྐོར་སྟེགས་བམ་ཇི་ཅམ་ཡོད་སྐོར། (འདུལ་བ) དེ་ལ་སྟེགས་བམ་བརྟུ་
གསུམ་ཡོད། ཞིབ་པར་འདུལ་བའི་སྐོར་བཀའ་འགྲུང་ཁོད་སྟེགས་བམ་ཇི་ཡོད། ཅེས་བའི་ཐད་
དུ་གཟིགས།

བཀའ་བརྒྱད་པ། བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ལྔའི་ཡ་གྲལ་ཞིག་སྟེ། རྒྱལ་བ་དོན་ཇི་འཆང་ནས་ཏེ་ལོ་
རྒྱ་རེའི་བར་དུ་བྱེད་པའི་བཀའ་བབས་ཀྱི་གདམས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་པ་རྣམས་སོ། །དེ་
ལ་གཉིས། 1 མཁས་བྱུང་ཁྱེད་པོ་རྣམས་འབྱོར་ལས་བརྒྱད་པ་ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱད་དང་། 2

མར་པ་ལོ་ཕྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ཕྱོས་དང་དྲགས་པོ་ལྷ་རྩེ་ནས་བརྒྱད་པའི་དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་
གཉིས། དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་ཕྱེ་ན། ༡ ཀམ་བཀའ་བརྒྱད། ༢ བག་བྱ་བཀའ་
བརྒྱད། ༣ ཆལ་པ་བཀའ་བརྒྱད། ༤ འབྲི་གྲུང་བཀའ་བརྒྱད། ༥ འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱད། ༦
སྒྲག་ཕྱང་བཀའ་བརྒྱད། ༧ འབའ་རོམ་བཀའ་བརྒྱད། ༨ གཡའ་བཟང་བཀའ་བརྒྱད། ༩ ཁོ་
ཕྱའི་བཀའ་བརྒྱད་རྣམས་སོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། རྡོ་རྩེ་འཆང་ནས་ཉེ་ལོ་ན་རོའི་བར་དུ་བྱོན་པའི་
བཀའ་བབས་བཞིའི་གདམས་པ་རྣམས་རྩེ་མར་པ་དང་མཁས་བྱུབ་བྱུང་པོ་ལ་མངའ་བས། དེའི་
ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་པ་རྣམས་ལ། བཀའ་བརྒྱད་པ་ཞེས་བྱའོ། །

བཀའ་སྐྱར་བསྐལ། ༧གོང་ས་མཆོག་དང་། ༧ཀྱུལ་ཆབ། སྤྱིད་སྤྱོད། བཀའ་ཤག་ཅི་རིགས་ནས་བཀའ་
བྱུང་གནད་དགོས་རིགས་མགོན་གཉེར་ཆེན་མོ་དང་། སྤེམ་གྲོན། བཀའ་མགོན་ཁྱུངས་སོ་སོར་
བརྒྱད་དེ་ཡིག་ཐོག་དང་། དག་ཐོག་རི་ལོས་སྐབས་བསྐྱེན་བཀའ་བྱུང་བསྐལ་བ་དེ་ལ་མགོན་
བརྒྱད་བཀའ་སྐྱར་བསྐལ་ཟེད། ཞེས་སྐར་སྤྱིད་དག་དབང་དོན་བྱུབ་ལགས་ཀྱིས་བརྩམས་
པའི་ལྔུལ་མཆོག་སྐྱུ་འབྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད།
བཀའ་བཅུ་ལ། དཀའ་བཅུ་པ་དང་འབྲ། སྤྱ་བཤད་ནི། ཀྱུལ་བའི་བཀའ་མི་འབྲ་བ་བཅུ་ལ་སྒྲོབ་གཉེར་
བྱས་ཉེ་བྱ་སྐོར་དམ་བཅང་བཞག་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

བཀའ་ཐང་སྤེ་ལ། བཀའ་ཐང་སྤེ་ལྷ་ནི། སྒོ་བ་དཔོན་པད་མ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཀྱུལ་པོ་
བཀའ་ཐང་། བཅུན་མོ་བཀའ་ཐང་། སྒོན་པོ་བཀའ་ཐང་། ལོ་པཎ་བཀའ་ཐང་། ལྷ་འདྲེ་བཀའ་ཐང་
དང་ལྷའོ། །འདི་རྣམས་ལ་བད་མ་བཀའ་ཐང་ཡང་ཟེད། གཉེར་ཆེན་ཡར་རྩེ་ལོ་རྒྱུད་སྤྱིང་པ་མཆོག་
བྱུབ་ཀྱུལ་པོས་རབ་བྱུང་བཞི་པའམ་ལྷ་པའི་ནང་། བསམ་ཡས་རྡོའི་མཆོད་རྟེན་ནས་ཀྱུལ་པོ་
བཀའི་ཐང་ཡིག། ཁམས་གསུམ་ཐངས་ཁང་སྤྱིང་ནས་བཅུན་མོ་བཀའ་ཐང་། ཤེལ་བྲག་ནས་སྒོན་
པོ་བཀའ་ཐང་། དགེ་རྒྱས་ཕྱེ་མ་སྤྱིང་གི་ལྷ་ཁང་ནས་ལོ་པཎ་བཀའ་ཐང་། ལུ་ཆལ་གསེར་ཁང་
སྤྱིང་ནས་ལྷ་འདྲེ་བཀའ་ཐང་བཅས་གཉེར་ནས་བཞེས་ཉེ་དར་སྤེལ་མཛད། ། བཀའ་ཐང་སྤེ་ལ་
ལས་དང་པོ་ཀྱུལ་པོ་བཀའ་ཐང་གི་དཀར་ཆག་ནི། ༡ སྤྱིད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་རི་ལྟར་ཆགས་ཚུལ།

༩ བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་ལྟར་བྱུང་ཚུལ། ༩ འཁོར་ལོས་སྤྱར་ཀྱལ་དེ་ལྟར་བྱོན་ཚུལ།
 ༡༠ བདེ་གཤེགས་ཀྱལ་བ་དེ་ལྟར་བྱོན་ཚུལ། ༡༡ བྱི་ནང་ཐེག་པ་དེ་ལྟར་གསུངས་ཚུལ།
 ༡༢ ལྷ་དང་སྤྱད་པོ་དེ་ལྟར་བྱོན་ཚུལ། (ལྷས་དང་སྤྱད་པ་དེ་ལྟར་བྱོན་པ) ༡༣ བོད་ཁམས་ཆོས་
 ཀྱལ་དེ་ལྟར་བྱོན་ཚུལ། (བོད་དུ་ཆོས་ཀྱལ་དེ་ལྟར་བྱོན་པའི་ལེའུ) ༡༤ ལོ་བཅ་སྤྱེས་བྱུ་དེ་
 ལྟར་བྱོན་ཚུལ། ༡༥ བོད་དུ་དམ་ཆོས་དེ་ལྟར་དར་ཚུལ། ༡༦ སྤགས་འཆང་བྱུ་བ་ཐོབ་དེ་ལྟར་
 བྱོན་ཚུལ། ༡༧ ཀྱལ་པོའི་སྤྱགས་དམ་དེ་ལྟར་བཞེངས་ཚུལ། ༡༨ ཀྱལ་བརྒྱུད་གཙུག་ལག་
 ཁང་ཆེན་བཅུགས་ཚུལ། ༡༩ སྤོང་གི་བང་པོ་དེ་ལྟར་མཛོད་ཚུལ། ༢༠ བཞེངས་པའི་ལྷ་
 ཁང་དེ་ལྟར་བཞེངས་པ། ༢༡ བཞུགས་ཀྱི་སྤྱ་མཁར་དེ་ལྟར་བཅུགས་ཚུལ། ༢༢ བཀའ་
 ཡི་ནན་ཐག་དེ་ལྟར་གདམས་པ། ༢༣ ཅེས་ཀྱི་དོ་རིང་དེ་ལྟར་བསྐྱངས་ཚུལ། ༢༤ མ་འོངས་
 ཀྱལ་བརྒྱུད་ལོར་སྤྱལ་དེ་ལྟར་སྤྱས་ཚུལ། ༢༥ མཐའ་མའི་དུས་སུ་དེ་ལྟར་འབྱུང་ཚུལ།
 ༢༦ གཉིས་པ་བཅུན་མོ་བཀའ་ཐང་གི་དཀར་ཆག། ༢༧ བསམ་ཡས་འབྱོངས་པ། ༢༨ སྤགས་པའི་
 སྤགས་སྤྱེ་བཞི། ༢༩ རི་ཡི་དགའ་སྤྱ་བཅུ་གསུམ། ༣༠ མི་རེས་སྤྱ་རེ་སྤངས་པའི་ཁོག་ཕུབ། ༣༡
 སྤྱལ་བ་བཞེ་བ། ༣༢ མི་རྣམས་དང་བྱི་བྱིས་ལན་མཛད་པ། ༣༣ བཅུན་མོ་ཆེ་སྤོང་བཟའ་དམར་
 རྒྱན་བེ་རོ་ཅ་ནར་ཆགས་སེམས་སྤྱེས་པ། ༣༤ བཅུན་མོས་ལྟོ་ལོང་བཏབ་པ། ༣༥ བེ་རོ་ཅ་ན་དང་
 མགར་བ་འབྲང་པ། ༣༦ ཀྱལ་པོ་ཁྱི་སྤོང་ཐེ་བཅན་གྱིས་བེ་རོ་ཅ་ན་འཆོལ་དུ་གཤེགས་པ།
 ༣༧ བེ་རོ་ཅ་ནས་སྤྱ་བསྐྱབས་ནས་བཅུན་མོ་ལ་ཅི་ཅི་རྒྱ་ལའི་ནད་བཏང་པ། ༣༨ མོ་མའི་ལུང་
 འབས་ལྟར་བཅུན་མོས་ལྟོ་ལོང་སྤྱར་བཏབ་བྱང་པོར་སྤྱ་བར་ཁས་སྤངས་པ། ༣༩ ལྷ་རྒྱན་ཆེན་
 པོའི་སྤྱན་སྤྱར་བཅུན་མོས་བྱང་པོར་ལུས་ཤིང་། ལྷ་རྒྱན་གྱིས་ལུང་བསྤྱན་མཛད་ནས་བེ་རོ་
 ཅ་ན་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་གདན་བྱངས་པ། ༤༠ བཅུན་མོས་བཤགས་པ་ཕུལ་བས་བེ་རོ་ཅ་ན་སྤྱགས་
 དཀྱེས་ཏེ་བཅུན་མོ་ནད་ལས་གྲོལ་བར་མཛད་པ། ༤༡ བཅུན་མོའི་སྤྱི་བ་འབྱོངས་སམ་མ་
 འབྱོངས་བཏགས་པ་མཛད་པ། ༤༢ བཅུན་མོས་སྤྱི་བ་སྤྱོངས་ཕྱག་འཆོལ་བྱས་པ། ༤༣ བཅུན་
 མོས་ལྟོ་ལོང་བཏབ་པ་སངས་པ། ༤༤ བཀོད་གཞི་བསྤྱན་པ། ༤༥ ཀྱལ་པོའི་སྤྱས་མོ་སྤྱ་ལུ་བ་

47

འབྲས་བཤད་པ། ༡ དུད་འགྲོའི་རྒྱ་འབྲས་བཤད་པ། ༢ ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་བཤད་པ།
 ༡༠ དཔྱལ་བའི་རྒྱ་འབྲས་བཤད་པ། ༡༡ སྒྲ་གསུམ་གྱི་ཞིང་ཁམས་བསྟན་པ། ༡༢ དུས་གསུམ་
 སངས་རྒྱུ་བྱོན་ཚུལ་བསྟན་པ། ༡༣ ཉན་ཐོས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་བ་བསྟན་པ། ༡༤ རང་རྒྱལ་
 རྒྱལ་པོའི་ཕུན་སུམ་ཆོགས་བ་བསྟན་པ། ༡༥ བྱང་སེམས་ཐེག་པའི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༡༦
 བྱ་རྒྱུད་ཀྱི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༡༧ སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༡༨ ལྷ་ལ་
 འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༡༩ མ་རྒྱལ་པོའི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༢༠ ཨ་རུ་ཡོ་
 གའི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༢༡ ཨ་ཉི་ཡོ་གའི་ཕུན་ཆོགས་བསྟན་པ། ༢༢ སྤྱི་ཉི་ཡོ་གའི་ཕུན་
 ཆོགས་བསྟན་པ། ༢༣ ཐེག་པའི་ཤར་འབྱེད་བསྟན་པ། ༢༤ རང་རྒྱལ་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༢༥
 བྱང་སེམས་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༢༦ གྱི་ཡའི་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༢༧ ཡོ་གའི་ཐེག་པ་བསྟན་པ།
 ༢༨ མ་རྒྱལ་པོའི་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༢༩ ཨ་རུ་ཡོ་གའི་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༣༠ ཨ་ཉི་ཡའི་ཐེག་པ་
 བསྟན་པ། ༣༡ སྤྱི་ཉི་ཡའི་ཐེག་པ་བསྟན་པ། ༣༢ ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བསྟན་པ། ༣༣ སངས་
 རྒྱུ་བསྟན་པ་དང་རྒྱལ་བསྟན་པ། ༣༤ མཛོད་བསྟན་པ་གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་བསྟན་པ། ༣༥
 སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་བསྟན་པ། མཐུག་བྱང་བཅས་སོ། ། ༡ ལྷ་འདྲེ་བཀའ་ཐང་གི་དཀར་
 ཆག ༡ འགོ་བརྗོད་དང་འབྲེལ་དཔྱལ་བའི་འགྲོ་དོན་མཛོད་ཆུལ་བསྟན་པ། ༢ ཡི་དྲགས་ཀྱི་
 འགྲོ་དོན་མཛོད་པ། ༣ དུད་འགྲོའི་འགྲོ་དོན་མཛོད་པ། ༤ མིའི་འགྲོ་དོན་མཛོད་པ། ༥ ལྷ་མ་
 ཡིན་ཀྱི་འགྲོ་དོན་མཛོད་པ། ༦ ལྷ་འདྲེ་འགྲོ་དོན་མཛོད་པ། ༧ ཨོ་རྒྱལ་བསྟན་པ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་ཆེ་བ་
 བཞི་བཟླ། ༨ བལ་མོ་ལྷ་གྲུ་དེ་བ་བདུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་མ་བསྐྱུས་པ་སོགས། ༩ བར་སྤང་སྒྲོག་
 མ་སྒྲིན་གསུམ། ༡༠ བལ་མོ་ཀུན་ས་ཞི་བདུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ། ༡༡ ལྷ་ལྷམ་ཀུན་ས་ཞི་བདུད་
 ཀྱིས་དན་སོང་གནས་སུ་ཁྱིད་པ། ༡༢ ལྷ་ལྷམ་ཀུན་ས་ཞི་བདུད་ཀྱིས་དན་སོང་གནས་ནས་
 བཏོན་པ། ༡༣ ལྷ་འདྲེ་གཡུལ་ལོག་པ། ༡༤ བལ་ལུལ་ཡང་ལེ་ཤོད་དུ་སྤྱར་བ་ཐེབས་པས་ལྷ་
 འདྲེའི་ཞེ་བསྐྱགས་བྱུང་བ། ༡༥ དམ་ཅན་རྗེ་ཞི་ལགས་པ་དམ་ལ་བཏགས་པ། (༢༢ན་༤) ༡༦
 སྤྱི་ལ་ཐང་ལྷ་སོ་ཤ་ལུ་རྒྱུང་འབར་གསུམ་དམ་ལ་བཏགས་པ། (༢༢ན་༥) ༡༧ འབར་མ་གསུམ་

དང་གཞི་དུ་སྒྲིག་གཙུག་ན་མེ་འབར་དམ་ལ་བཏགས་པ། (༣༥ན) ༡༩ ལྷ་མལ་ཐོག་ཐེ་ཅན་
 བཏུལ་བ། (༣༥ན) ༡༩ ཐེ་ཅན་བཏུལ་བ། (༣༥ན) བཏུལ་བ། མཐུག་༣༥ན
 རྒྱུ་གས་ ༥༠ ལྷ་མལ་བཏུལ་བ། (༣༥ན) བཏུལ་བ། ༥༡ བཏུལ་བ་ཐེ་ཅན་ལ་གཙུག་
 ལག་ཁང་ལུང་བསྐྱེད་པ། ༥༢ བསྐྱེད་བ་སྒྲིང་ལོག་སྒྲིང་ལྷ་མལ་ ༥༣ བསྐྱེད་ཞབས་གཏེར་སྒྲིང་
 མཛད་པ། ༥༤ ལྷ་མལ་ཐེ་ཅན་ཆེན་གང་ལ་གང་འདུལ་མཛད་པ། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་དུ་འདི་
 སྒྲིང་ལ་འདི་ལྷ་མལ་གསུངས་ཏེ། བཀའ་ཐང་སྒྲེ་ལྷ་མལ་གཞི་ཅེ་ཆ་ནས་བཅན་པའི་དུས་སྐབས་
 གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འདུག་གིས་རྒྱུར་མཁོ་བའི་དབྱེད་གཞི་མང་པོ་ཡོད་པས་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་
 ཡིན་ཡང་། སྐབས་སྐབས་སུ་ནང་བ་སངས་རྒྱུ་པའི་ལྷ་མལ་ཡོངས་གྲགས་དང་མི་མཐུན་
 བ་ཡང་ཡོད་པས་གཞིགས་བ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འདོར་ལེན་གནང་ཡོས་གཤམ་ཆེད་གནས་སུ་མཛོད་
 ཞིང་། ཞེས་བཤད་ཡོད་དོ། །

བཀའ་ཐང་བདེ་སྤྱིད་ལ། གོ་ལོ་ས་སྤྱི་འཕེལ་བདེན་པ་བསྐྱེད་པ་ཐང་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་གིས་བོད་གཞུང་
 བཀའ་ཤག་བསྐྱེད་འཇུགས་བསྐྱེད་པ་དེ་སྐབས་བཀའ་ཤག་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཐམ་ག་ཞལ་རིས་
 སུ་ཉོར་ཡིག་བདེ་སྤྱིད་ཅེས་འཁོད་པ་དེ་ཡིན། ཞེས་སྤྱིད་དག་དབང་དོན་གྱི་ལུང་ལགས་ཀྱིས་
 བཅུ་མས་པའི་ལྷ་མལ་མཚོག་སྤྱི་འཕེལ་བདེན་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམས་ལས་གསུངས་
 བ་ལྟར་བཤད།

བཀའ་ཐེན་གསུམ་ལྷན། མདོ་ལྷགས་ལྷན་གྱིས་ན། རང་ལ་བསྐྱེད་སྤོས་དང་། ལུང་། ཁྱིད་གསུམ་གནང་
 བའི་སྤྱི་མ་ལ་བཀའ་ཐེན་གསུམ་ལྷན་ཐེར་ཞིང་། ལྷགས་ལྷགས་ལྷན་གྱིས་ན། དབང་བསྐྱེད་ ལྷན་
 བཤད། མན་དག་གནང་བའི་སྤྱི་མ་ལ་ཐེན།

བཀའ་གདམས། བཀའ་གདམས་པ་ཞེས་པའི་ཐང་དུ་གཞིགས།

བཀའ་གདམས་སྤྱི་མཆོད་གསུམ། འཛོམ་གྱི་སྤོབ་མ་སྤྱི་མཆོད་གསུམ་སྤྱི་ ལྷ་མལ་སྤྱི་མཆོད་གསུམ་
 ཞེས་པའི་ཐང་དུ་གཞིགས།

བཀའ་གདམས་སྤོབ་མ་བཏུ་གཉིས། བཏུ་ཆེན་སྤོབ་ཐང་ཆོས་ཀྱི་ལྷ་མལ་མཚོན་གྱིས། ༡ གཙོ་བོ་དམག་

ཐོར་མ། ༡ མ་ཅིག་དཔལ་གྱི་ལྷ་མོ། ༢ ལྷ་མོ་དྲུང་སོལ་མ། ༣ ལྷ་མོ་བྲག་བཞི་མ། ༤ ལྷ་
མོ་དྲུས་མཆན་མ། ༥ རང་འབྱུང་རྒྱལ་མོ། ༦ ལྷ་མོ་ནམ་མཁའ་ཤོས་ཅན། ༧ ལྷ་མོ་ནམ་གྲུ་
མ། ༨ ལྷ་མོ་ཅན་ཏི་ཀ། ༩ ལྷ་མོ་ཨེ་ཀ་ང་ཏི། བརྒྱ་གཅིག་པ་དང་བརྒྱ་གཉིས་པ་གཉིས་དེར་
མི་གསལ་བས། ཁ་ཅིག་མ་ཅིག་དོན་ཤོག་གྲོག་མ་ཡིན་ཟེར། ཁ་ཅིག་ལ་སྟོང་ཨ་ཕྱི་ཆོས་ཀྱི་
སྟོན་མ་ཡིན་ཟེར། གོང་གི་དེ་ནམས་ངོས་འཛིན་མཛོད་པ་ཨེ་མྱེ་ལས་འབྱུང་ངོ། །ཞེས་གྲོང་
ངོལ་སྒྲ་མའི་གསུང་འབྲུམ་སྒྲེགས་བམ་གཉིས་པ་༥༤ (༤ན་གསལ་ལོ)

བཀའ་གདམས་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས། བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་གཞུང་ཆེན་མོའི་སྟེང་ནས་འཆད་པ་ལོ་པོ་
ཏོ་བ་ནས་ཤར་བ་ལ་བརྒྱད་པའི་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བ། དེ་ལས་ཅུང་ཟད་བསྐྱས་པའི་
ལམ་རིམ་བསྟན་རིམ་དང་སྦྲར་ནས་འཆད་པ་དགོན་པ་བ་ནས་སྟེ་ཅུང་ཟད་བརྒྱད་པ་བཀའ་
གདམས་ལམ་རིམ་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་སྟེང་མོའི་ཁྱིད་སོགས་སྒྲ་མའི་མན་ངག་དང་སྦྲར་ནས་
འཆད་པ་སྦྱར་སྦྲ་བ་ནས་བྱ་ལུལ་བ་ལ་བརྒྱད་པའི་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་དང་བརྒྱད་པ་
གསུམ་ཡོད་ལ། བཀའ་གདམས་ཀྱི་བརྒྱད་པ་གསུམ་པོ་ཐོང་ཁ་བ་ནས་ལོགས་སུ་མེད་པར་
བརྒྱད་པའི་ཆུ་བོ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པས་དེ་སྟོང་ཅེས་བཟོད་དོ། །

བཀའ་གདམས་ཐེག་ལེ་བརྒྱ་དྲུག་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྟེང་བརྒྱ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོས། བཀའ་
གདམས་ཐེག་ལེ་བརྒྱ་དྲུག་གི་ཆོས་སྟོར་འདི་དག་སྟོར་གི་ཆོས་སྟོར་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པར་གསུངས་
ཤིང་། འདི་ཐོ་རྟོག་འཕྲོམ་གསུམ་གྱི་དག་སྟོར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་སྟོར་དང་། རྒྱད་སྟེ་བཅུ་པ་ཡིན་
ན་ཐེག་ལེ་གོང་མ་ནམས་པལ་ཆེར་བྱ་རྒྱུ་གཞིར་བཞག་ལྷ་བྱ་དང་། ཐེག་ལེ་བཙོ་ལྷ་པ་དང་བརྒྱ་
དྲུག་གཉིས་སྒྲ་མེད་ཆགས་བསྟན་ཡོད་པེ། འདི་ལ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དབང་ཆེན་གྱི་འགྲོས་དང་
འབྲ་བའི་ཆོ་གའི་ཚུལ་ཡང་མེད་ཅིང་། ཐེག་ལེ་བརྒྱ་དྲུག་གི་ཆོས་སྟོར་འདི་ཆད་ལྷན་གྱི་ཆོས་སྟོར་
དུ་ཞལ་བཞེས་མི་མཛོད་པ་ཡང་ཡོད་དེ། མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་ནང་དཀྱིལ་
འཁོར་གྱི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་སྒྲ་མ་བཀོད་པ་མི་འཆོམ་གསུངས་པ་སོགས་ཡོད་པར་གསུངས། ཇེ་
དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ཐེག་ལེ་བརྒྱ་དྲུག་གི་ཉམས་བཞེས་མཛོད་ཅིང་། པལ་ཆེར་གཞན་ལ་འདེད་འཆད་

སྒྲིལ་གནད་གི་ཡོད་པ་འདྲ་ཞིང་། འགའ་ཞིག་གིས་དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་ལ། བཀའ་གདམས་པ་ཆོས་
 བྱ་ཆོས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་ཆོས་སྒྲོར་ནམས་ཆོས་ཆད་ལྡན་ཡིན་མིན་
 བཀའ་ངེས་ཞུས་པར། དེའི་ལན་དུ་ཆོས་ནམ་དག་ཡིན་མིན་ནི་ངས་མི་ཤེས། སེམས་ལ་ཕན་པོ་
 བྱི་འདུག་ཅེས་གསུང་ལན་གནད་བར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ “ཐེ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པས་ལན་
 ཡག་པོ་བསྐྱོན་འདུག་འདུག་ག།” ཞེས་བཞད་མོ་སྐྱེ་ཅིང་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས། དེའི་མཛད་གསུང་
 ཏུ། སེམས་ལ་ཕན་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་གལ་ཆེ་གི་རེད་བ་གསུངས། བརྒྱུད་རིམ་ནང་འབྱུང་བ་
 ལྟར། ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་། དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་དང་། དེ་ནས་རྒྱལ་
 མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་བཅས་ནས་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་དར་སོ་བྲགས་ཆེན་པོ་ཡོད་ས་རེད་ཅེས་
 དང་། བྱང་རྒྱ་སྒྲིང་དུ་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་ཆོག་འདི་དར་སོ་བྲགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་
 མཐོང་བྱུང་ཞེས་དང་། སྐབས་ཐེ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས་ལྷགས་བསྟེན་གནད་
 ལྟེ་གྲུབ་མཆམས་སྟེ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བཀའ་དབང་ཞུས་ཤིང་། བྱིས་སུ་ལྷགས་བསྟེན་
 གནད་སྐབས་མནལ་ལམ་བཟང་པོ་བྱུང་ཞེས་བྱང་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་དབང་མཆོག་གིས་སྐབས་
 ཐེ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མཁའ་ནས་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས་ཞུས་ཤིང་། སྐབས་ཐེ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་
 གིས་ཀྱང་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་ལྷགས་བསྟེན་གནད་སྟེ་བསྐྱེལ་བར་བརྟེན། ཐོག་མའི་ཐུགས་རེ་ལ་
 དབང་དང་པོ་དེ་སྐབས་ཐེ་མི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་ལ་འབྲུལ་རྒྱ་བྱུང་ན་སྐྱེས་པའི་ཐུགས་རེ་
 ཡོད་ཀྱང་། དེ་མ་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་ཐུགས་འགྲོད་ཀྱི་ནམ་པ་ལྟ་བུས་གསུངས། གཞན་གྱིས་ཤོད་
 ཡ་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཐི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོག་སྐུལ་མཆོག་ལ་ཕེབས་རོགས་ཤེས་རེ་
 སྐུལ་ཞུས་ཏེ་ཡུན་རིང་ཕེབས་སྐྱག་ཞུས་ཀྱང་མ་ཕེབས་པ་རེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་འདུག རྒྱལ་
 དབང་མཆོག་ནས་དབང་འདི་ལན་མ་ཉུང་བ་ཞིག་བཏོན་པས། བྱིན་ཆེབས་ཅན་ཞིག་ཏན་ཏན་
 རེད་འདུག་ཅེས་བཀའ་བསྩལ།

བཀའ་གདམས་གདམས་དག་པ། འཛོམ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དཔལ་ལྡན་དགོན་པ་བ་དང་། སྤེལ་ཐུར་པ་
 སོགས་ནས་བརྒྱུད་བ་དེ་ལ་བཀའ་གདམས་གདམས་དག་པའམ་ལམ་རིམ་པ་ཟེར། དེའི་རྒྱ་

མཚན་གཞུང་གྱི་ཆེན་པོའི་སྒྲིལ་བཤད་མ་མཛད་པར། ལམ་སྒྲོན་གཞིར་བཟུང་ལམ་རིམ་དང་།
བསྟན་རིམ་སོགས་དང་སྦྲར་ཏེ་འཆད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྒྲོབ་མ་རྣམས་ཐོག་མར་རིགས་དང་། རྟེན་
འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་འཁོར་ཚུལ་སོགས་འཁོར་བར་འབྲུག་ཐོག་གི་ཚུལ་ནས་འཁྲིད་པ་དེ་ཡིན།
བཀའ་གདམས་པ། རོ་བོ་རྩེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་ནས་དབུ་བརྟེས་པའི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་སྒྲེ་
སྟོང་གསུམ་གྱི་དོན་མ་ལུས་བ་སྟེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ་དུ་བསྟུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་
པའི་བྱུབ་མཐའ་ལ། བཀའ་གདམས་པ་ཟེར། འཕྲོམ་གྱི་ཞལ་ནས། རོ་མཚར་བཀའ་འདི་སྟེ་སྟོང་
གསུམ་ཡིན་ཏེ། གདམས་པ་སྟེས་བུ་གསུམ་གྱིས་མཛེས་བ་ཡི། བཀའ་གདམས་རིན་ཆེན་
གསེར་གྱི་སྒྲིང་བ་ལ། འཕྲོ་བ་གང་གིས་བགྱངས་ཀྱང་དོན་ཡོད་འབྱུང། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། བཀའ་གདམས་པའི་ལུགས་སྟོལ་ཁྲད་པར་ཅན་དེ་ནི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་ནི། རོ་བོ་རྩེ་
དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་ནས་དབུ་བརྟེས། སྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེས་སྟོལ་བྱས། སྦྱ་མཛད་གསུམ་གྱིས་
དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད། གྲང་ཤར་གཉིས་དང་བྱ་ལུལ་བ་སོགས་ཀྱིས་དེ་ལས་ཀྱང་རྒྱས་
པར་མཛད་པའོ། བཀའ་གདམས་པ་ལ་དབྱེ་ན། བཀའ་གདམས་གཞུང་བ་བ། བཀའ་གདམས་
གདམས་ངག་བ། བཀའ་གདམས་མན་ངག་དང་གསུམ་ཡོད། སོ་སའི་ངོས་འདྲིན་སོ་སའི་ཐད་
དུ་གཟིགས། སྦྱ་བཤད་ལ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་ལས་ཡིག་འབྲུག་ཅིག་
ཀྱང་འདོར་དུ་མེད་པར་ཆང་མ་འཆང་རྒྱ་བའི་གདམས་ངག་ཏུ་གོ་བའི་བྱུབ་མཐའ་ཡིན་པས་ན།
བཀའ་གདམས་པ་ཞེས་བྱའོ། རྩེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་དཀའ་བཅུ་རིན་ཆེན་འཕེལ་ལ་བཀའ་
གདམས་ཞེས་པའི་དོན་གང་ཡིན་པཀའ་འདི་གནད་བར། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་ཡི་གེ་ན་གཅིག་
ཀྱང་འདོར་དུ་མེད་པར་གདམས་ངག་ཏུ་གོ་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ཞུས་པས། རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་
ཤིན་ཏུ་དབྱིས་ནས་དེ་ཡིན་དེ་ཡིན་ཞེས་བསྒྲགས་བཤེད་མཛད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། དེ་བ་
སྟོན་སྟོང་ཆ་༣༥༣ལས་ཀྱང་། རྒྱལ་བའི་བཀའ་མ་ལུས་པ་གང་ཟག་གཅིག་གི་ལམ་དུ་འཁྲེར་
དགོས་པར་བཞེད་ཅིང་གསུངས་པས། དེ་སྐད་དུ་ཐོགས་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། གཉིས་
པ་ནི། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་སྟེ་སྟོང་གསུམ་གྱི་དོན་མ་ལུས་བ་སྟེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་རིམ་དུ་

བསྐྱུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་བྱུང་མཐའ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྲལ། །བཀའ་གདམས་དག་
བཤེས་པོ་ཏོ་བའི་རིང་ལ་བཀའ་གདམས་པའི་སྲོལ་འདི་ཉིད་ཏེ་ཅང་དར་རྒྱས་ཆེས་ཆེན་པོ་བྱུང་
སྟེ་བཀའ་གདམས་པ་ཟེར་བའི་སྐྱེ་བོ་ཆེ་དེ་ཡང་པོ་ཏོ་བ་ཁོང་གི་རིང་ནས་གྲགས་པ་ཡིན་ཟེར་
ཞེས་དེས་སྟོན་སྟོང་ཆ་ ༣༩༤ན་གསལ་བ་ལྟར་དོ། །

བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ། འཛོམ་ནས་དག་བཤེས་སྦྱན་སྦྲ་བ། བྱ་ལུལ་བ་སོགས་བརྒྱད་པ་ལ་མན་
ངག་པ་ཞེས་ཟེར། དེའི་རྒྱ་མཆོན་སྟོབ་མ་རྣམས་ལ། ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ལས་བྱུང་། །ཞེས་
སོགས་ཏེན་འབྲེལ་སྤྱིང་པོའི་མདོ་དོན་སྦྱར་ཏེ་བདེན་བཞིའི་རྒྱལ་ནས་རིམ་གྱིས་ཁྲིད་ཅིང་། དེ་
ཡང་སྤྱི་མའི་སྦྱན་བརྒྱད་མན་ངག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་འཆད་པ་དེ་ལ་མན་ངག་བར་གྲགས།
བཀའ་གདམས་གཞུང་དུག་ས་རྒྱན་གཉིས། སྤྱིས་ཆོམས་གཉིས། བསྐྱུ་སྟོང་གཉིས་ཏེ་དུག་གོ། དེ་
རེ་ནས་བཤད་ན། བྱང་ས་དང་མདོ་སྤྱི་རྒྱན་གཉིས། སྤྱིས་རབས་དང་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོམས་
གཉིས། བསྐྱུ་བཏུས་དང་སྟོང་འབྲུག་སྤྱི་དུག་གོ།

བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བ། རོ་བོ་ཡབ་སྲས་ནས་དག་བཤེས་པོ་ཏོ་བ། ཤར་བ་སོགས་ནས་བརྒྱད་
པ་ལ་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བར་གྲགས། དེའི་རྒྱ་མཆོན། མདོ་སྤྱི་རྒྱན་དང་། བྱང་ས། སྤྱིས་
རབས་དང་ཆོམས། བསྐྱུ་བཏུས་དང་སྟོང་འབྲུག་བཅས་གཞུང་དུག་གཙོ་ཆེར་གཞིར་བཟུང་
ཐོག་རིན་ཆེན་ཐེང་བ། སྟོབ་སྤྱིང་། བཤེས་སྤྱིངས། ཀ་མ་ལ་ཤི་ལའི་སྟོམ་རིམ་སོགས་གཞུང་
རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་སྦྱར་ཏེ་འཆད་ནས་གདུལ་བྱ་བཤི་བས་དེ་སྐད་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན།

བཀའ་གདམས་གསར་མ། རེ་བོ་དག་ལྷན་པའི་རིང་ལུགས་ལ་བཀའ་གདམས་གསར་མ་ཞེས་བྲལ། །དེའི་
རྒྱ་མཆོན་ནི། རེ་བོ་དག་ལྷན་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཉིད་ཀྱང་རོ་བོ་བཀའ་གདམས་པའི་རྣམ་ཐར་
གཞིར་བཞག་ལ་དབྱུ་མའི་ལྟ་བ་དང་གསར་སྤྱི་སྟོན་པ་བཏབ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཆོས་
འབྱུང་རྣམས་སུ་དག་ལྷན་རིང་ལུགས་ལ་བཀའ་གདམས་གསར་མའི་མིང་གི་ཐ་སྙད་མཛད་
དོ། །ཞེས་ཐུབ་བཀའ་བྱུང་མཐའ་གསལ་བ་ལྟར་དོ། །

བཀའ་གདམས་ལྟ་བཞི། ཐུབ་དབང་། སྦྱོར་རས་གཟིགས། སྟོལ་མ། མི་གཡོ་བ་དང་བཞིའོ། །ལྟ་བཞི་པོ་འདི་རོ་བོས་

འབྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ལ་གནང་ནས། བཀའ་གདམས་ལྟ་བུ་བཞི་ཞེས་གྲགས་པ་འབྲུང་དོ། །བཀའ་
གདམས་སྒྲེགས་བམ་༩ ཀ ༡ ག ༣༥ལས། འདི་ནི་འབྲོམ་གྱི་ལྟ་བུ་བཞི་ཡིན། །ཨ་ཉི་ཤ་ཡིས་ལེགས་པར་
གནང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །བཀའ་གདམས་ལྟ་བུ་བཞི་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲིམ་མའི་རྣམས་འབྲུང་
ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། བཅ་ཆེན་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་ཉེར་མཁོ་འགའ་ཞིག་
ཅེས་པ་༥ནམན་གསལ་ལོ། །

བཀའ་བསྟུ། (འདུལ་བ) སངས་རྒྱུ་ཞལ་བཞུགས་དུས་སངས་རྒྱུ་གྱི་གསུང་རྣམས་སྒྲེགས་བམ་
དུ་བཀོད་པ་མེད་ཡང་། སངས་རྒྱུ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་ཕྱི་ལོ་ནས་བཅུ་མས་ཏེ། གྲུ་དགའ་
བོ་ལ་སོགས་པའི་བཀའ་བསྟུ་མཛད་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱུ་གྱི་བཀའ་རྣམས་བློགས་
གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ནས་ཡི་གེར་གསལ་བར་བཀོད་ཅིང་སྒྲེགས་བམ་དུ་བཞག་པ་ལ་བཀའ་
བསྟུ་ཞེས་ཟེར་དོ། །

བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ། (འདུལ་བ) བཅོམ་ལྡན་འདས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་ལོན་
པ་ (སྡེ་པ་གཞན་དག་གིས། སྟོན་པ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཉི་ལྷུ་ལོན་པ་ན་བཀའ་
བསྟུ་གཉིས་པ་མཛད་ཟེར་བ་ནི། རྒྱ་གར་ན་ལོ་བྱེད་ལ་ལོར་བཅེ་བའི་སྟོལ་ཡོད་པས་དེའི་དབང་
དུ་བྱས་ནས་བཤད་པས། ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱར་བཤད་པ་དང་དགོངས་པ་གཅིག་ཏུ་གནས་སོ། བ།
དགོས་པ་དུང་མིན་གྱི་གཞི་བཅུ་བསལ་བའི་ཕྱིར། གནས་ཡངས་པ་ཅན་གྱི་ཀུས་ལྷུ་རིའི་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ། སྤྱིན་བདག་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱང་ན་མེད་ཀྱིས་ (བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ་འདི་ཆོས་རྒྱལ་
སྤྱང་ན་མེད་ཀྱིས་སྤྱིན་བདག་མཛད་ཟེར་བ་དང་། ཡང་རྒྱ་རྒྱ་ཐའི་ཆོས་འབྲུང་དུ་ལི་ཅ་སྒྲིའི་
རིགས་ལས་བྱང་བའི་རྒྱལ་པོ་དགའ་བྱེད་ཀྱིས་སྤྱིན་བདག་བྱས་ཟེར་བ་གཉིས་འདུག་པས།
ད་དུང་དབྱེད་པར་འཆོལ་ལོ། མཛད་དེ། དག་བཅོམ་པ་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པ་བདུན་བརྒྱུ་
བསྟུ་བ་གཉིས་པ་མཛད་དོ། །བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ་འདི་སྟོན་པའི་གཏད་རབས་བདུན་གྱི་ལྔ་
པ་རྩི་རྩི་ཀ་དང་། རྟག་པ་ནག་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲུ་དུས་སུ་བྱང་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་འཕགས་པ་རྩི་རྩི་
ཀས་འཕགས་པ་ནག་པོ་ལ་བསྟན་པ་མ་གཏད་པའི་སྟོན་པོ་ལ་ཞིག་ཏུ་འཕགས་པ་རྩི་རྩི་ཀ་ལོ་མང་

པོ་སྒྲུབ་གཞི་བཞེས་ཏེ་མ་ལ་མའི་ཡུལ་གྱི་བྲེ་བཀ་ཀོ་ཤམྱི་ཁོ་ནར་བཞུགས་ནས། གནས་དེའི་
གདུལ་བྱ་ཅམ་ལས། ཡངས་པ་ཅན་པའི་དགེ་སློང་དག་ལ་ཆོས་གསུངས་མ་ཐུབ་པས། ཡངས་
པ་ཅན་པའི་དགེ་སློང་དག་གིས་མི་རུང་བའི་གཞི་བཅུ་སྟོང་བཞིན་དུ་འདི་ནི་ཆོས་ཡིན། འདུལ་
བ་ཡིན། སྒྲོན་པའི་བསྒྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྒྲགས་ཤིང་མ་རུངས་པར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།
དགྲ་བཅོམ་པ་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་བདུན་བརྒྱས་དེ་སྒྲུབ་ཐུང་སྟེ། གྲུས་པ་རི་
ཞེས་བྱ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལི་ཅ་སྒྲིའི་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་དགའ་བྲེད་ཅེས་བྱ་
བས་སྒྲིན་བདག་བྱས་ཏེ། བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ་མཛད་པར། ཏཱ་ར་ནྟ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་
ན་གསལ་བ་ལྟར་རྟོ། །འདིའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་འདུལ་བ་ལུང་ཕྱན་ཆོགས་སྒྲིགས་བཅ་གཉིས་པ་
༣༥༣བཅུ་ལས་གསུངས་སོ། །

བཀའ་བསྟུ་དང་པོ། (འདུལ་བ) སྒྲོན་པ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་ཕྱི་ལོ་དེར་གནས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་གྱི་བདེ་
ཅན་མའི་ཕྱག་རྒྱལ་པོ་མ་སྒྲེས་དགས་སྒྲིན་བདག་བྱས་ནས། འཕགས་པ་འོད་སྤང་ཆེན་པོས་
དགེ་འདུན་གྱི་གནས་བཏན་མཛད་དེ་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུ་བརྒྱས་དབྱར་གནས་པར་ཁས་ལྷངས་
སོ། །དེའི་ཆེ་སེམས་ཁྲིམ་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་སྤྱད་པའི་སྟེང་དུ་འཕགས་པ་ཀུན་
དགའ་པོས་བཞུགས། ཞལ་མཉན་ཡོད་དུ་ཕྱོགས་ཏེ་ཐལ་མོ་སྤྱར་གདོང་མཆེ་མས་གང་བཞིན་
དུ་སྒྲུབ་པའི་གདངས་དང་བཅས། འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པས་མདོ་སྤེའི་སྟེ་སྟོང་བསྟུས་སོ། །དེ་ནས་ཀུན་དགའ་པོ་སྒྲུབ་ལས་བབས་ཏེ་འཁོད་པ་
དང་། འཕགས་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་སྤྲ་མ་བཞིན་དུ་བྱས་ཏེ་འདུལ་བའི་སྟེ་སྟོང་བསྟུས་སོ། །དེ་
ནས་འཕགས་པ་འོད་སྤང་ཆེན་པོས་མཛོན་པའི་སྟེ་སྟོང་བསྟུས་སོ། །བཀའ་བསྟུ་མཛད་པའི་རྒྱལ་
པོའི་ཁབ་གྱི་བདེ་ཅན་མའི་ཕྱག་ཅེས་པ་ “འོད་སྤང་ཕྱག” ཅེས་པ་འདི་ཡིན་ལ། དེ་ནི་བྱ་རྟོན་
ལུང་པོའི་རིང་འགྲོ་བའི་ལམ་དུ་རྒྱ་ཆོན་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ཐག་ཉེ་ལ་ཡོད་པར། དགེ་འདུན་ཆོས་
འཕེལ་གྱི་རྒྱ་གར་གནས་ཆེན་ཁག་གི་གནས་ཡིག་ན་གསལ་བ་ལྟར་རྟོ། །

བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པ། (འདུལ་བ) བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པ་འདི་ལུང་ཕྱན་ཆོགས་ན་མ་གསུངས་པས། འདི་

ལ་བཤད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ཅི་རིགས་སུ་བྱུང་ངོ། །འོན་ཀྱང་རང་ལུགས་ནི། སྟོན་པ་སྤྱང་ལས་
འདས་ནས་ལོ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་ལོན་པ་ན་གོང་ཁྱེད་མེ་ཉྒྱག་གིས་རྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བར་དགེ་འདུན་
གནས་བརྟན་བཞེས་པ་རིགས་མི་མཐུན་པ་ལེགས་སྤྱར་དང་། ཟུར་ཆག་དང་། ལུལ་གྱུ་རང་བཞིན་པ་
དང་། ག་མེད་སྤྱད་ཀྱིས་ལུང་འདོན་པ་ན་སྟོབ་མ་རྣམས་མི་མཐུན་པར་གྱུར་ཏེ་ཅ་བའི་སྡེ་བཞིར་
བྱས་སོ། །དེ་དག་གྱུང་ནང་གསལ་གྱི་དབྱེ་བས་སྡེ་བ་བཙུ་བརྒྱད་དུ་བྱས་ནས་པན་ཚུན་ཚོད་པར་
གྱུར་ཏེ། རམ་ཞིག་ན་རྒྱལ་པོ་ཀྱི་ཀྱི་མི་ལྟས་ལུང་བསྟན་པའི་མདྲོ་རྟེན་ནས་བསྟུས་པས་སྡེ་བ་བཙུ་
བརྒྱད་དུ་གྱུར་ཀྱང་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་འབྲས་བུ་ཉམས་པ་མེད་པར་གསུངས་པ་མཛོད་ནས་པན་
ཚུན་མཐུན་པར་གྱུར་ཅིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པར་གཅིག་ཏུ་བསྟུས་པ་ལ་བསྟུ་བ་གསུམ་
པ་ཞེས་བྱའོ། །བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པའི་ལོ་ཆོགས་ནི་བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་དུ། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་གིས་
ལོ་བརྒྱ་དང་སུམ་ཅུ་ཅ་བདུན་ལོན་པ་ན་བསྟུས་ཟེར་བ་དང་། ཡང་གཞན་དག་གིས་ལོ་བརྒྱ་དང་
དྲུག་ཅུན་བསྟུས་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་སུམ་བརྒྱ་ལོན་པ་ན་བསྟུས་ཞེས་གཞན་ལུགས་བསྟུར་
བ་མ་གཏོགས་བྱ་སྟོན་རང་ལུགས་ཀྱི་གསལ་ཁ་མ་མཛོད་དོ། །མཆོམས་མཛོད་དེ་བ་གསུགས་
༥༦ ན་ལས་བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པ་ལོ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུན་བསྟུས་པར་གསུངས་སོ། །ཡང་ས་པམ་
ཀྱི་སྒྲིམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས། ལྷ་ཆེན་ཞེས་བྱའི་དགེ་སྟོང་ཞིག །བསྟན་པ་འདི་ཡི་ཆོས་རྒྱུ་
བྱུང་། །དེ་ཡིས་རང་གི་པ་མ་བསམད། །སྟོབ་དཔོན་ཡིན་པའི་དབྱེ་བཙུངས་བཞུངས། །མཁན་སྟོབ་
མེད་པའི་དགེ་སྟོང་བྱས། །ཕྱི་ནས་དགོན་པར་བཤད་ནས་ནི། །སྟོན་བདག་རྣམས་ཀྱི་དད་རྩས་
ཐོས། །ཁྱེད་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཁན་སྟོབ་བྱས། །ཁྱེད་པོ་ལོངས་སྟོང་ཅན་རྣམས་ཀྱིས། །ལུལ་བའི་
ཟས་ལོར་ཆར་བཞིན་བག། །སྤུལ་མེད་དད་ཅན་འདུས་པ་ཡི། །དགེ་འདུན་འབྲུམ་ཐག་དུ་མས་
བསྟོར། །དེ་ནས་བརྟུན་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དེ། །དབྱེ་བཙུངས་ཡིན་པར་ཁས་སྤངས་སོ། །འཁོར་གྱིས་
རྩ་འབྲུལ་ཞུས་པ་ན། །རྩ་འབྲུལ་ཐོ་རངས་ཉམས་ཞེས་ཟེར། །རང་གི་སྟེག་པ་བཟོ་བ་ཡིས། །སྟེ་
སྟེགས་ཆེན་པོ་བཏོན་པ་ལ། །སྟེག་བསྟུལ་བདེན་པ་བོས་ཞེས་བསྟུགས། །དེ་ལ་སོགས་པའི་བརྟུན་
ཆོག་གིས། །ཆོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་པོ་བསྟོར། །འཕགས་པ་རྣམས་ལ་འབུལ་རྒྱ་ཡི། །དད་

བཀའ་པོད་ལ། གཞུང་ཆེན་པོ་ཉི་ལྔ་དང་དོན་འབྲུག་ རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་མདོ་ཚོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེན་བྱ་
ལུལ་གྱི་གཞུང་པོ་ཉི་ལྔ་ཞེས་ཡོངས་སུ་བྲགས་བཞི་ རྣམ་འབྲེལ། པར་ཕྱིན། དབུ་མ། འདུལ་བ།
མཛོད་དང་ལྗེའོ། ཉལ་བ་བསྟན་པའི་ལྷགས་རི་ཆད་མ། བསྟན་པའི་མཛེས་རྒྱན་མཛོད། བསྟན་པའི་
གཞུང་ཡིང་པར་ཕྱིན། བསྟན་པའི་སྟོང་པོ་དབུ་མ། བསྟན་པའི་ནང་མཛོད་འདུལ་བ་ཞེས་མཁས་
པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟགས་པར་མཛད་དོ། །བཀའ་པོད་ལྔ་འབྱུང་བའང་ལྟ་སྟོན་སྟོང་གསུམ་མཁུ་
བསྟན་པ་གསུམ་ཡ་མ་བྲལ་བར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ཏེ། རྗེ་གྲང་ཐང་པའི་
སློབ་གཉེན་བསྟན་བྱ་ལས། དབུ་ཆད་བྱང་དུ་འབྱུག་པའི་ལྷ་བ་དང་། ཆོས་མཛོད་མཛོད་དང་པ་
རོལ་ཕྱིན་སྟོན། བསྟན་པའི་ནང་མཛོད་འདུལ་བའི་སྟོང་པ་རྣམས། ཁ་ཆད་བསྟན་གསུམ་ཡ་
བྲལ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། བཀའ་པོད་ལྔ་ལ་ཆད་བར་སྟོང་ས་ཤིག་ཡང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། །དེ་ཡང་དབུ་ཆད་མཛོད་གསུམ་ཀྱིས་ལྷ་བའམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྟན་པ། པར་ཕྱིན་གྱིས་སྟོན་
བའམ་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་བསྟན་པ། འདུལ་བས་སྟོང་བའམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྟན་པ་གཙོ་བོར་
བསྟན་པ་བཅས་སོ། ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་ལ་གཞུང་ཆེན་བཙོ་བརྒྱུད་སོགས་ཀྱི་མ་སྟད་བྱེད་པ་

ཡང་བཀའ་པོད་ལྔ་དང་སྡེ་སྡོད་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པ་མེད་དོ། །

བཀའ་བབས། 1 སྒྲ་མས་སྒྲོབ་མ་ལ་གཏད་པའི་མན་ངག་གི་བརྒྱད་པ། 2 བོད་རིམ་གྱིས་འོག་རིམ་
ལ་བཏད་པའི་མཛུ་བ་སྟོན་གྱི་མིང། ཞེས་དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ན་གསལ། 3 སྐབས་རེར་
མན་ངག་གཏད་ཡུལ་གྱི་སྒྲོབ་མ་ལ་འང་གོ། སྒྲ་བཤད་ནི། བཀའ་ནི་མན་ངག་ཡིན་ལ། བབས་
ཞེས་པ་ནི་ཐོབ་པའམ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་པ་ལ་ཟེར།

བཀའ་བབས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ། མན་ངག་གཏད་ཡུལ་གྱི་སྒྲོབ་མ།

བཀའ་བབས་ཀྱི་བྱ་ཆེན་དུག རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྒྲོབ་མའི་གཙོ་བོ་དུག་སྟེ། 1 རྒྱལ་ཆ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
ལ་པར་ཆད་སོགས་མདོ་བྱོགས་ཀྱི་སྒྲོར་དུ་མ་དང་། སྒྲགས་ཆོག་དུས་འཁོར་དང་། བདེ་མཆོག་
གི་རྫོགས་རིམ་གཙོ་ཆེ་བའི་བཀའ་བབས། 2 འདུལ་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་འདུལ་བའི་བཤད་པ་
དང་ལག་ལེན། གཤམ་ཆེ་གཤམ་དང་མན་ངག་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བབས། 3 ལམས་བྱུབ་རིན་པོ་
ཆེ་ལ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྩ་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་དང་བཅས་པའི་བཤད་བཀའ་སོགས་བཀའ་
བབས། 4 རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེལ་ལ་གསར་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བཤད་པ་འབྲེལ་བ་བཞི་
སྒྲགས་སུ་གྲགས་པ་དང་། གཞན་ཡང་གསར་བདེའི་བསྐྱེད་རྫོགས་སོགས་བཀའ་བབས། 5
ལ་སྟོད་བྱུ་ཁྲའི་ཆོས་རྗེའི་ཀུན་མཁྱེན་ཀུན་དགའ་དཔལ་བ་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་རྩ་རིར་འཁོར་ལོ་བདེ་
མཆོག་ཉིད་ལས་དངོས་སུ་གསན་པའི་དེའི་བྱ་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་བཞི་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་
བཀའ་བབས། 6 དུ་སྤྱིང་གི་རྗེ་བཙུན་རྒྱལ་མཆོན་གྲགས་བཟང་ལ་རྗེ་ས་སྐྱ་བ་དང་། བྱ་སྟོན་
སོགས་ནས་བརྒྱད་པའི་བདེ་མཆོག་དེའི་བྱ་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་བཞི་དང་། དེའི་བྱ་རིམ་ལྟའི་
ཁྲིད་ཀྱི་བཀའ་བབས་པ་སྟེ་དུག་གོ། རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལྟར་བཀོད།

བཀའ་བབས་ཀྱི་བྱ་ཆེན་བཞི། ཤར་བའི་བཀའ་བབས་ཀྱི་བྱ་བཞིར་གྲགས་པ་སྟེ། ཆོས་ལུང་སྐུ་
གཤམ་གསལ་དང་ཚུགས་ཀྱི་བཀའ་བབས། སྐབས་ཀ་བ་ཆེན་པོ་ལ་བཤད་པའི་བཀའ་བབས།
ཉི་མལ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ལ་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་བཀའ་བབས། མཆད་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ལ་བྱང་ཆུབ་
སེམས་ཀྱི་བཀའ་བབས་ཉེ་བཞིའོ། །

བཀའ་བབས་ཀྱི་སློབ་མ་བཞི། ཀ་ཆེན་བཞི་ཡང་ཟེར། ལྷོ་བྲག་མར་པ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་མ་མཆོག་
 གྲུང་བཞི་སྟེ། རྟོག་ཆོས་སྤྱོད་ཅེ། མཚུར་སྟོན་དབང་དེ། མེས་སྟོན་ཆོན་པོ། མི་ལ་རས་པ་དང་
 བཞིའོ། །དེ་ཡང་། ལྷ་མ་རྟོག་པ་ལ་དགུས་རྟོག་གི་བཀའ་པལ། རྟོག་གི་མཚུར་སྟོན་དབང་དེ་
 ལ་འཕྲོ་བའི་བཀའ་པལ། གཙང་མོང་གི་མེས་སྟོན་ཆོན་པོ་ལ་འོད་གསལ་གྱི་བཀའ་པལ། མི་ལ་
 རས་པ་ལ་གཏུམ་མའི་བཀའ་པལ་བཅས་སོ། །རྗེ་མི་ལའི་རྣམ་མགྲུང་ལ་གཞི་བྱས། (མཚུར་
 སྟོན་དབང་དེ། རྗེ་མར་པའི་འཕྲོ་བའི་བཀའ་བབས་ཅམ་དུ་མ་ཟད་ཀྱི། རྗེ་མར་པའི་འདུས་པའི་
 གདམས་ངག་གི་བཀའ་བབས་ཡིན་པའང་། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་ན་གསལ། གཞན་ཡང་།
 མཚུར་སྟོན་དབང་གི་རྗེ་རྟོག་པ་ལ་བརྒྱད་པའི་གསལ་བ་འདུས་པའི་དབང་དང་རྒྱད་ཀྱི་བཤད་པ་
 ལུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ལ་བྱོན་པ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་ཐུབ་
 བཀའ་སློབ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་གསུང་། མཚུར་ཞེས་པ་ནི་རིགས་ཤིག་གི་མིང་སྟེ། དེབ་སྟོན་ལས།
 རྟོག་གི་མདའ་ན་འཆེས་དང་མཚུར་ཞེས་བྱ་བའི་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་མཚུར་གྱི་རིགས།
 ཞེས་འབྱུང་ངོ། །དེབ་སྟོན་དུ་འཚུར་ཞེས་བྲིས་སྤང་ངོ།)

བཀའ་བབས་བཞི། 1 རྗེ་མར་པ་ལ་མངའ་བའི་མན་ངག་གི་བརྒྱད་པ་བཞི་ནི། ༡ གསལ་བ་འདུས་པ།
 གདན་བཞི། ཆོས་བྲུག་གི་སྤྱུ་ལུས། འཕྲོ་བའི་བཀའ་བབས། ༢ སྤྱུ་མ་ཆེན་མོ། ཆོས་བྲུག་གི་
 མི་ལམ་གྱི་བཀའ་བབས། ༣ བདེ་མཆོག་མ་རྒྱུད་མཐའ་དག་དང་། ཆོས་བྲུག་གི་འོད་གསལ་
 ཀྱི་བཀའ་བབས། ༤ དགུས་པ་རྟོག་དང་། ཆོས་བྲུག་གི་གཏུམ་མའི་བཀའ་བབས་བཅས་
 སོ། །བཀའ་བབས་བཞིའི་ངོས་འཛིན་དང་གོ་རིམ་སོགས་ཅུང་མི་འདྲ་བ་འགའ་རེ་ཡང་སྤང་
 ངོ། །ཐུབ་བཀའ་བྲུབ་མཐར་གཞི་བྱས། 2 བཀའ་བབས་ཞེས་པ་མན་ངག་དང་དེ་གཏད་
 ལུ་ལ་གཉིས་ཀ་ལ་གོ་བས། རྗེ་མར་པའི་མན་ངག་གཏད་སའི་སློབ་མ་བཞིའོ། །བཀའ་བབས་
 ཀྱི་སློབ་མ་བཞི་ལ་གཟིགས།

བཀའ་སློ། (འདུལ་བ) སློག་གསུམ་གྱི་ལས་ཀྱི་ཀུན་སྟོང་ལ་བཤད། བཤ་ཆེན་ཤྲག་མཆོག་པས། མིང་
 ཡིན་བཀའ་སློབ་ཞེས་བྱ་བ། སློག་གསུམ་ལས་ཀྱི་ཀུན་སྟོང་མིང་། ཞེས་གསུངས་ཀྱང་དབྱེད་དོ། །

བཀའ་སློམ་བདེ་བ། (འདུལ་བ) བསྐྱབ་བྱའི་ཆོག་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་ཤིང་དང་དུ་མི་ལེན་པ་ལ་ཟེར།
ཡང་ན། ཆོག་མི་བཟོད་པ་ལ་ཟེར། བལ་སྐད་དུ་བཤད་ན། ང་ལ་ཉེས་པ་སླེང་མ་ཡོང་ཞེས་རང་
ཉེས་ཁས་མི་ལེན་པ་ལྟ་བུའི་དོན་རེད། ལུང་ཁྱུ་བའི་འབྲེལ་པ་ལས། བཀའ་སློམ་བདེ་བ་ནི་ཆོག་
མི་བཟོད་པ་ཉིད་དེ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མན་བ་དང་མི་མན་བའི་ཆོག་བསྐྱོག་བའོ་ཞེས་བྱ་
བའི་ཐ་ཆོག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་
༼ ཚུ ༽ ༡༠༥ བཅའ་སྐད་ཀྱི། བཀའ་སློམ་བདེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོག་སྒྲིམ་ཆོག་ཆགས་ཤིང་འབྲས་བུ་མེད་
པའོ། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། སྐྱུ་བཤད་ནི། བཀའ་ནི་འདིར་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོག་གི་མིང་ཡིན་ལ།
མི་བདེ་བ་ནི་སློམ་བདེ་བའམ་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་དོན་གོ། ཡང་ན། བཀའ་ནི་ཆོག་དང་མི་བདེ་བ་
ནི་མི་བཟོད་པའོ། ལུང་ཁྱུ་བའི་འབྲེལ་པ་ལས། དེ་ལྟ་བུ་ནི་བཀའ་སློམ་བདེ་བ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་
ཅན་ཏེ། ཆོག་མི་བཟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

བཀའ་སློམ་བདེ་བའི་ལྷག་མ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཐ་མ། བཀའ་སློམ་བདེ་བའི་ལྷག་མའི་
དོན་ནི། བཅས་ལྷན་དག་སློང་ལ་ལྷུང་བ་སླེངས་པ་ན་དག་སློང་མཐའ་དག་གིས་བདག་ཉིད་ཀྱི་
བསྐྱབ་པའི་གཞི་མཐའ་དག་ལ་སླེང་བ་འགོག་ཅིང་བཞུགས་བསྐྱོད་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་
བསྐྱོག་ཀྱང་མི་གཏོང་བ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། སླེང་གཞི་ནི། ཀྱོ་ཤུ་གདངས་
ཅན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བར་འདུན་པས་བཀའ་སློམ་བདེ་བའི་ཆོག་སྤྲིས་པ་ལས་དག་འདུན་
ལྷག་མར་བཅས་སོ། དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་ཀྱི་ཚུ་ལ་ཁྲིམས་དང་སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་
པའོ། བཀའ་སློམ་བདེ་བའི་ལྷག་མའི་སྐོར། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་པ་པོད་གཉིས་པ་༼ ཆ་
པ་ ༽ ༡༣༣ བཅའ་སྐད་ཀྱི།

བཀའ་བཞི་བ། དཀའ་བཞི་བ་དང་འབྲ།

བཀའ་བཞིན་སྐྱབ་པའི་མཛོད་པ། ལྷ་མའི་བཀའ་ལས་མི་འགལ་བར་སྐྱབ་པ་ལ་ཟེར།

བཀའ་ཡི་འཁོར་ལོ། ཁྱོ་བོ་བཅུ་ སྐྱུ་བཤད་ནི། གཙོ་བོས་འཁོར་ཁྱོ་བོ་བཅུ་ལ་བགགས་རྣམས་བཟུང་
ལ་ཆར་གཙོད་ཅིག ཅས་བཀའ་བསྐྱོད་པའི་གནས་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅས་བྱ། རྗེའི་གསུང་འདུས་

བསྐྱེད་རིམ་གྱི་ཟེན་ཟིན་ལས། འདི་དག་ལ་བཀའ་འཁོར་ཞེས་པ་ནི་གཙོ་བོའི་བཀའ་བསྟོན་བ་
སྐྱབ་པའི་འཁོར་ལོ་ཡིན་པས་སྐྱབ་པ་པོའི་བྱི་ནང་གི་བགགས་གཞུང་པའི་བཀའ་བསྟོན་པ་ཡིད་
ཀྱིས་བྱལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

བཀའ་རམས་པ། 1 བསྐྱས་བྱ་ནས་བཟུང་དབུ་པར་འདུལ་མཛོད་རྣམ་འགྲེལ་བཅས་གཞུང་ཆེན་
རྣམས་ལ་སྟོབ་གཉེར་བཀྱིས་ཏེ་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་བྱ་ཆང་སོ་སོའི་དགེ་བཤེས་ལ། བཀའ་
རམས་པ་ཟེར། ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེས། བཀའ་རམས་པ་དང་། བཀའ་བཅུ་བ་གཉིས་
དོན་གཅིག་ཡིན་པ་ལྟ་བུར་བྲིས་ལན་ཕྱོགས་བསྟོགས་༡༥ནམག་གསུངས། ལྟ་རམས་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན་ན་བྱ་ཆང་བྱུང་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་སྐྱེད་བྱ་གདན་ས་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་
མཆོའི་དབུས་སུ་དམ་བཅའ་འཛོག་དགོས་པས་བྱུང་བྱུང་འབགས་པའི་རྒྱ་མཆོན་གཅིག་དེ་ཡིན་
ནོ། །2 དགེ་ལྷན་པའི་བཀའ་རམས་ལོ་རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱགས་འབྲས་ལེགས་པར་སོན་པ་ལ།
བཀའ་རམས་པ་ཟེར་ཡང་ཆོག།

བཀའ་བཏགས། 1 ཁྲིམས་བསྐྱགས་པའོ། བཀའ་ཁྲིམས་བྱུང་བསྐྱགས་བྱེད་པའི་དོན། དཔེར་ན་མདོ་
མཛངས་རྒྱན་ཏྟེ་མདོ་པ་བ་ ༡༡༣༠ན་ལས། བདག་གིས་ནི་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལོངས་སྟོང་
ཀྱིས་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་པན་བཏགས་ཀྱི། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་པན་འདོགས་པར་མ་གྱུར་ཏེ།
འདི་དག་ནི་བདག་གི་སྟོན་བྱ་འགྱུར་གྱིས། དམ་པའི་ཆོས་གང་ན་མཆིས་པ་བཅའ་ཏེ། ཐམས་
ཅད་དགོལ་བར་བྱའོ་སྟེ་བྱུང་བསམས་ནས། འདི་སྐད་ཅེས་ “བཀའ་བཏགས་” ལོ། །འཛམ་
བུའི་གླིང་ན་སུ་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཡོད་པ་དེ། བདག་ལ་སྟོན་པར་གྱུར་ན། དེ་ཡིད་དང་མི་ལག་ལ་
བར་ཅི་དང་ཅི་འདོད་པ་སྤྱོད་ནི་ཞེས་བསྐྱགས་ཀྱང་སྟོན་ཀྱས་པ་མ་བྱུང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་
བུའོ། །འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་ཏྟེ་ རྒྱ་ ༡༣༤༥ལས། བཀའ་
འདོགས་པའི་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྟོགས་པའི་གནས་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པའང་གོང་དང་དོན་
འདྲ་བར་སྤང་ངོ། །འོན་ལྟར་བསམ་པའི་མདོ་ཏྟེ་ ལུ་ ༡༡༤༥ལས། ལྟ་སྟོན་ཀྱིས་སྐྱས་པ།
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོས་ཡུལ་ཕྱོགས་སུ་བཀའ་བཏགས་ཏེ། སུ་ཡང་དགེ་སྟོང་རྣམས་ལ་གོས་དང་།

བཟའ་བ་དང་། བུང་བ་དང་། བསོད་སྟོམས་བྱིན་དུ་མ་སྦྱལ་ཅེག་ ཅས་པ་ལྟ་བུའོ། 2 བཀས་
ཟེན་པ། ཐུགས་ཀྱིས་ཟེན་པ་ལ་ ཐུགས་ལ་བཏགས་ཞེས་ཟེར་བ་བཞིན་འོ། །ཞེས་བསྟན་དར་
ལྟ་རམས་པ་གསུང་ངོ། །འབྲེལ་བ་ཤད་འདི་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་སྤང་ངོ། །

བཀས། བཀའ་ཡིས།

བཀས་བཅད་ཐེངས་གསུམ། སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་ལ་གཟེགས།

བཀས་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ། སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་ལ་གཟེགས།

བཀས་པ། 1 སེར་ཁ། 2 འགས་པའི་འདས་པ།

བཀས་ས། (བརྟུན་ཉིད་) 1 ཐབས་ཆེད་། ཐས་གཡོས་ཁང་། 2 རང་ཉིད་སྟོད་པའི་མིང་།

བཀས་གསར་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ། སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་དང་འབྲེལ།

བཀྱར་སྟེ། ཐུག་དང་སྟོན་དུ་ལྡང་བ་སོགས་གྲུས་པའི་རྣམ་འགྱུར། གྲུས་འདུད། གྲུས་བཀྱར། གྲུས་
ཞབས་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། ལྷ་མ་ཐུག་འཆལ་བ་དང་། གྲུས་འདུད་བྱེད་པ་དང་། ལྷ་མ་ཐེབས་
དུས་ཡར་ལྡང་བ་སོགས་ལྟ་བུའོ། །བསྟེན་བཀྱར་ཡང་ཟེར། བརྒྱད་སྟོད་པའི་འབྲེལ་པ་གཞན་
ཀྱི་ལྷ་འོད་ལས་ཀྱང་། བཀྱར་སྟེ་ནི་གྲུས་པའོ། །ཞེས་གསུངས།

བཀྱར་སྟེ་བྱས། སེམས་ཀྱིས་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། གྲུས་འདུད་བྱས་པའི་མིང་།

བཀྱས་ཏེ་བོར་བ། (འདུལ་བ) ལྷན་སོགས་ཀྱི་ཁུ་བ་བསྟོལ་ཅིང་བཅོར་ནས་སྟེགས་རོ་དོར་བ། དཔེར་
ན་ལྷན་བཀྱས་ཏེ་བོར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལྷ་བཤད་ནི། བཀྱས་ནི་བསྟོལ་པའི་དོན་ཡིན་ལ། བོར་
བཞི་ཕྱི་རོལ་དུ་དོར་བའོ། །ལུང་ཐུན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས། བཀྱས་ཏེ་བོར་བ་ཞེས་བྱ་བ་
ལ་བཀྱས་པ་ནི་བསྟོལ་བ་ཡིན་ལ། ཁུ་བ་བཀྱས་ཤིང་བཅོར་ནས་བྱི་རོལ་དུ་བོར་བ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ནི་བཀྱས་ཏེ་བོར་བ་ཡིན་འོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

བཀོད་པ། (འདས་པ) 1 འཕོད་པའི་འདས་པ། བཞག་པའི་དོན། ཐར་པ་ལ་བཀོད་ལྟ་བུ། 2 བཀོད་
པ་ཞེས་པའི་ཆོག་གི་ཐད་ཀའི་དོན་ནི། རྒྱན་སོགས་བཀྱམ་ཞིང་བཀོད་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན།
སྤྱིར་བཏང་ནི་དབྱིབས་དང་རྣམ་འགྱུར། སྟེགས་སྤངས་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་གོ་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་བཀོད་

བ་དང་བཀོད་པ་མཛེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 བརྗོད་པ། དངས་པ། ཉགས་སུ་བཀོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་
 དང། ལྷང་བཀོད་ལྟ་བུ། 4 བྱེས་པ། ཡི་གེར་བཀོད་ལྟ་བུ། 5 ཐབས། འཆར་གཞི། དཔེར་ན་
 ཐབས་བྱས་ལ་བཀོད་བྱས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 7 བཀའ་བཀྲོན། ཆོགས་གཏམ། འབྲེག་པོ་ཡོ་བསྐང་
 གི་བསྐབ་བྱའི་དོན། བཀོད་པ་བཤད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 8 གསལ་བཏབ་པ། བཀོད་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
 སེམས་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ། བཀོད་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་གཟིགས། རྗེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོའི་
 གསང་འདུས་རྫོགས་རིམ་ལས་བཀོད་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པའི་བཀོད་པ་དམིགས་ལུས་
 ལ་བཤད་དོ། 6 བལ་ཆེ་བ། སྤྲས་པ། སྤྲ་ཆོགས་པ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བཀོད་པ་
 བློ་གོང་མ་ཀུན་གྱི་མཐར་སྐྱོར་བ་སྟེ་བལ་ཆེ་བ་དང་སྤྲས་པ་དང་སྤྲ་ཆོགས་པ་ལ་བྱའོ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །བལ་ཆེ་བ་ནི། བལ་མོ་ཆེ་སྟེ་མང་པོ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་དོན་ནོ། 9 སྤྲས་པ་
 བློ། རྒྱན་གྱིས་སྤྲས་པ་སྟེ་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ནོ། 10 སྤྲ་ཆོགས་པ་ནི། དེགས་མི་འདྲ་བ་
 མང་པོའི་དོན་ནོ། །

བཀོད་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས། ཐེག་ལེ་དཀར་དམར། ལྷ་ཐག་སྤྲ་བཤད་ནི། བཀོད་པ་ནི་གསལ་བཏབ་
 པའི་དོན་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་འདྲིར་ཐེག་ལེ་དཀར་དམར་གྱི་མིང་དོ། །ཐེག་ལེ་དཀར་
 དམར་ལ་བཀོད་པ་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི་རྫོགས་རིམ་གྱི་སྤྲཐབས་དེ་གཉིས་ལུས་ཀྱི་སྦྱང་ག་དང་
 ལྟེ་བ་སོགས་སུ་བཀོད་པ་འཕམ་གསལ་བཏབ་ནས་དེ་ལ་གནད་དུ་བསྐྱུན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་
 ཡིན་ཏེ། རྗེའི་རིམ་ལུ་གསལ་སྟོན་ལས། སྦྱང་གར་བརྒྱ་འདབ་མ་བཞེ་པའི་ལྟེ་བར་ཐེག་ལེ་དཀར་
 དམར་བཀོད་པ་ལ་དམིགས་ནས་གཉིད་ཀྱི་སྦྱང་བ་འཛིན་པར་བཤད་པ་ཡང་། ཞེས་གསུངས་
 མོ། །དེ་གཉིས་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། ལྟེ་བའི་གཏུམ་མོ་འབར་
 བ་དང་སྤྱི་བོའི་ཉི་ཡིག་ལྷ་བ་ལས་དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འོད་གསལ་གྱི་རྫོགས་པ་
 རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བའི་གྲོགས་བྱེད་པས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་འབྲས་མིང་རྒྱ་ལ་བཏགས་པའོ། །

བཀོད་ལེགས། དབྱིབས་ལེགས། བཟོ་བཀོད་དམ། བཟོ་དབྱིབས་ལེགས་པ།

བཀོན་པ། (བད་རྟེན) ཁོན་འཛིན་བྱེད་པའི་དོན། ཁོ་བཤམ་སྤང་བའི་དོན་དུ། དབྲངས་ཅན་དགའ་སྟོ

གསུང་། སྟོང་འབྲུག་ལས། གལ་ཏེ་གཞན་ལ་འཆེ་བྱེད་པ། །བྱིས་པ་ནམས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ན། །དེ་ལ་ཁོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། །བསྐྱེག་པའི་རང་བཞིན་མེ་བཞོན་འབྲ། །འོན་ཏེ་སྟོན་དེ་སྟོ་བྱར་
ལ། །སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ངེས་པ་ན། །འོན་འང་ཁོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། །མཁའ་ལ་དུང་འཐུལ་
བཞོན་པ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཞོལ་སྟོང་། ལས་ཀ་བསྐྱུལ་ནས་བེད་སྟོང་བྱེད་པའི་དོན། དཔེར་ན་དུང་འཐོལ་བཞོལ་སྟོང་གི་སྐྱུག་
བསྐྱུལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འཁོལ་བ། བཞོལ་བ། བཞོལ་བ། ཁོལ།

བཞོལ་བ། 1 ཟུར་དུ་བཏོན་པ། འོགས་སུ་བཀར་པ། འོགས་སུ་བཏོན་པ། བཀག་པ་བཅས་ཀྱི་
དོན་ཡིན། དཔེར་ན་ཟུར་བཞོལ་བཞེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བཞོལ་བ། བཞོལ་བ། བཞོལ་བ། ཁོལ། 2
སྐྱུལ་བ་དང་བེད་སྟོང་བྱས་པ། དཔེར་ན་བྲན་དུ་བཞོལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འཁོལ་བ། བཞོལ་བ།
བཞོལ་བ། ཁོལ། 3 (འདུལ་བ) རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བར་ཆད་དང་ལྷན་པ་ནམས་ལ་རབ་ཏུ་འབྱུང་
བའི་གོ་སྐབས་མ་བྱིན་པར་བཀག་པ་ལ། བཞོལ་བ་ཟེར། མདོར་བསྐྱས་ཏེ་བཤད་ན། གནང་
བ་མ་སྤྲད་པར་བྱིར་བྱུང་པ་ལ་ཟེར། བྱིར་བྱུང་བཞོལ་ཞེས་པ་འོགས་སུ་བཏོན་པའམ་སྤྲད་
པའི་དོན་ཡིན། འགེལ་ཆུང་ལས། བཞོལ་བ་ཞེས་པ་ནི་བར་ཆད་མེད་དམ་ཞེས་དྲིས་ཏེ་བར་
ཆད་ཡོད་ན་མི་རུང་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བཟ་མ། 1 བཞོད་པ་ལེགས་པ། 2 བཟ་ཤིས་པ།

བཟ་ལམ་ལམ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཁ་ལམ་ལམ་ཞེས་སྣང་ཡང་དག་ཆ་ལ་དབྱེད་
དོ། །དེ་བ་སྟོན་སྟོང་ཆ་༡༧༡ལས། ཅིར་སྣང་ཐམས་ཅད་དོན་ཤེས་སེམས་དཔའི་རང་བཞིན་དུ་བཟ་
ལམ་ལམ་གསལ་བ་བྱུང་བ་ལ། དེ་དག་གྱང་བཟང་རྟོག་གི་མཐུ་བརྟན་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟ་བུ།

བཟ་ཤིས། 2 ལུན་སུམ་ཆོགས་པ། སྤྱིག་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པ། 2 འདོད་པའི་དོན་འབྱུང་པའི་རྒྱ།

3 རྒྱ་གར་གྱི་བཟ་ཤིས་པའི་རིམ་ཞིག་སྟེ། སྤང་ཆེན་གྱི་མཆེ་བ་གཉིས་རྒྱ་བ་སྟོང་བྱས་ནས་
བཞག་པ་ལྟ་བུའི་རིམ་ཞིག་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་སེམས། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་

ཚོག་རྒྱུ་པར་བཤད་པ་། ཅུ་ ༡༣༣བཟུངས། བཟུངས་ཞེས་བུ་བཞི་ཟླ་གམ་ལྟ་བུའི་
མཚན་མ་ཁ་བཞི་བཤོ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ།

བཟ་ལེས་རྟགས་བརྒྱད། གཏུགས། གསེང་ཉ། ལུས་པ། བརྒྱ། རུང་དཀར། དཔལ་ལེན། རྩལ་མཚན།

འཁོར་ལོ་དང་བརྒྱད་དོ། །དེ་དག་གི་མཚོན་དོན་ནི། ༡

འཛུགས་པུན་གྱིས་ནི། ཆེ་འདྲིའི་ནད་རིམས་གདོན་

བག་གས་སོགས་ བར་ཆད་མི་མཐུན་པའི་འགལ་རྒྱུ་

དང་། བྱི་མ་ངན་སོང་གསུམ་དང་། ལྷ་མིའི་སྤྱག་བསྐྱལ་

སོགས་འབྲེལ་དང་ཡུན་གྱི་སྐྱལ་བསྐྱེལ་གྱི་ཆ་གཏུང་

མཐའ་དག་ལས་སྐྱོབ་ཅིང་། བན་བདེའི་གྲིབ་བསེལ་གྱི་

དགའ་སྟོན་ཡངས་པོར་འབྲེབས་པའི་རྟོན་འབྲེལ། ༩

གསེར་ཉམ་ནི། ཉམ་མཁའ་ལྷ་མོའ་འཛིགས་མེད་ཅི་དགར་འཕྱོ་ཞིང་རྒྱ་བ་ལྟར་རང་གཞན་

ནམས་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱི་རྒྱ་མཚོར་བྱེད་བའི་འདེགས་པ་མེད་ཅིང་། བདེན་པ་བདེ་བར་ཐོགས་

མེད་དུ་རང་དབང་གིས་སྐྱེ་ཞིང་ཅེན་པའི་རྟེན་འབྲེལ། ༣ གཏེར་ཆེན་པོའི་བྱམ་པས་ནི། ཆོ་དཔལ་

མོངས་ལྷོད་མོགས་ཁམས་གསུམ་གྱི་མིང་དང་ཞི་བའི་ལྷ་གཡང་གི་འདོད་དགུ་མཐའ་དག་ཅད་

མི་ཤེས་པ་འཛོ་བའི་རྟེན་འབྲེལ། ༤ བསྐྱེད་ཀྱི། ལུས་རྒྱུ་ཡིན་གསུམ་གྱི་མི་དགའི་ཉེས་སྒྲོལ་

གྱི་ཏི་མ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་ཞིང་། རྣམ་དཀར་དགེ་བའི་འདབ་བསྐྱེད་ལྷན་པར་བཞད་དེ་གཏན་

བདེ་ངེས་ལེགས་སྒྲུབ་ཅི་ཡི་བཅུད་བཟང་སྟུག་པར་འདོ་བའི་རྟེན་འབྲེལ། ༥ རྟེན་དཀར་གཡས་

འབྲིལ་གྱིས་ནི། གདུལ་བྱའི་ཁམས་དབང་མོས་པ་དང་འཆོམས་པའི་ཐབ་སྐྱས་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་

དབྱངས་སྟོན་པོར་སྟོན་པ་ས། འགྲོ་བ་རྣམས་མ་དེག་པའི་སྒོར་ས་གཉིད་ལས་སྦྱང་ཞིང་། རང་།

གཞན་གྱི་ཕན་བདེ་སྒྲུབ་པར་བྱ་བར་བསྐྱེད་བའི་རྟེན་འབྲེལ། ༩ དཔལ་གྱི་ཐུས་ནི། ཆོས་

དང་མེད་གཉིས་གཅིག་ལྷོགས་གཅིག་ཏུ་བཟེང་ཏེ་མན་ཚུན་ཕྱ་ལུ་བསྐྱད་ཏུ་སྒྲིལ་བ་དང་། དེ་

བཞིན་དུ་ལམ་གྱི་དུས་སུ་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་བྱང་འབྱེལ། ལྷོང་པ་དང་ཉེན་འཕྲུང་འགལ་མེད་

རྒྱུ་དུ་འབྲེལ་བ། འབྲས་བུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སུ་མཁུན་དང་བཅེ་བ་རྒྱུ་འབྲུག་བཅས་ཀྱི་
 རྟེན་འབྲེལ། ༥ རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ནི། རང་གཞན་ཀྱུན་གྱི་སློབ་གསུམ་བྱ་བ་དང་བཅས་པ་བར་
 ཆད་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་གྱིས་བཞི་བ་མེད་པར་རྒྱལ་བ་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་
 ཆེ་ནས་སྤྱོད་པ་བདུན་རིགས་ཀྱི་གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རྟེན་འབྲེལ། ༦ གསེར་གྱི་
 འཁོར་ལོས་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡུང་དང་རྟོགས་པའི་དམ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འཁོར་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་དགུ་རྣམས་རྣམ་གྲོལ་
 དག་གི་བའི་དབུ་ལ་ཡོན་ལ་སྦྱོར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་བཅས་
 སོ། རྟགས་བརྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་གང་དུ་མཆིས་པ་དེར་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་དགོ་ཆོན་འབྲེལ་བའི་
 རྟེན་འབྲེལ་མཆིས་པ་ལགས་སོ། སྤྱོད་པ་རྗེ་ཁྱིམ་དུ་འཆང་གི་གསུང་ལྟར་བཀོད། འཕགས་
 པ་བཀྲ་ཤིས་བཅེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས། ལ་མོ་དབུ་ལ་བཀྲ་ཤིས་གདུགས་
 ལྟར་སྦྱོབས། སྤྱོད་པ་བཀྲ་ཤིས་མི་བྱུ་བ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ གསུང་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་དུང་
 གཡམས་སུ་འབྲེལ། རྟགས་ལ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་གྱི་བེུ་གསལ། སྤྱོད་པ་བཀྲ་ཤིས་རིན་ཆེན་
 གསེར་གྱི་ཉ། རྟགས་ལ་བཀྲ་ཤིས་པརྟོ་ལོ་འདབ་རྒྱས། མགུལ་ལ་བཀྲ་ཤིས་རིན་ཆེན་བུམ་
 པ་འབྲེལ། རྟགས་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཡོན་ཏྲན་ཏྲར་བུ་མཆོག་ ཞབས་ལ་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིན་ལས་འཁོར་
 ལོ་མངལ། བཀྲ་ཤིས་རྩས་བརྒྱུད་དངོས་བྱུ་བ་དམ་པའི་མཆོག་ རྩས་མཆོག་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀྲ་
 ཤིས་གང་ཡིན་པ། དེར་འདྲིར་བདག་ཅག་རྣམས་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཤོག། བཀྲ་ཤིས་དེས་ཀྱང་རྟག་
 ཏུ་བདེ་ལེགས་ཤོག། ཅེས་གསུངས་སོ། དེར་སངས་ཀྱི་བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱུད་ཀྱི་རི་མོ་དེ་ཡང་
 རགས་རིམ་ཅམ་ཞིག་གོང་གི་མདོ་དེ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་གྲིས་པར་སེམས་སོ། དེ་ཡང་། ༡ གདུགས་
 གྱིས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་དགུ། ༢ གསེར་ཉས་སྤྱོད། ༣ བུམ་པས་མགུལ། ༤ པརྟོས་ལྷགས། ༥
 དུང་དཀར་གྱིས་གསུང་། ༦ དཔལ་བེུས་ལྷགས། ༧ རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་སྤྱི་ཆ་སྤྱི། ༨ འཁོར་
 ལོས་ཞབས་མཆོན་པ་བཅས་སོ། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་རིས་ལ་ཞིབ་པལྟ་བུས་ན་
 སྤྱོད་པ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལམ་ཅམ་ཞིག་མཛོད་ཐུབ། འཁོར་ལོ་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པ་དང་། བུམ་པ་

འོག་ཏུ་བཞག་པ་སོགས་ཀྱི་འགྲུར་བཅོས་ཅུང་ཟད་མཛད་པ་ནི་མཛེས་ཆོས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་
པར་སེམས་སོ། །

བཟུ་ཤིས་དོ་ཁར་མ། མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། བཟུ་ཤིས་དོ་ཁར་
དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཐེབས་སྐྱབས། སྤྱལ་པའི་ལྷ་བཟོ་བ་ཞིག་གིས་ཉི་མ་གཅིག་ལ་ཐེའི་སྐྱ་
བརྟན་བདུན་རྩ་འབྲུལ་གྱིས་བཞེངས་པ་ན། རྩེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ཀྱང་རྩ་འབྲུལ་གྱིས་ཉིན་
གཅིག་པོ་དེ་རང་ལ་དབུ་སྐྱ་ལན་བདུན་བསིལ་བའི་དབུ་ལོ་བྱབས་ཤེ་འེ་ནང་ཞུགས་འབྲུལ་བར་
མཛད་པས་བྱིན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཆེ་བར་གྲགས་པའི་སྐྱ་བརྟན་བྱིན་རྒྱུ་ཆེན་པོར་ཞིག་འདིའི་ལོ་
རྒྱུས་ཐེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས་ཤེས་པར་བྱལོ། །

བཟུ་ཤིས་སྤྲ་ནག་མ། བཟུ་ཤིས་པ་དང་མི་ཤེས་པ། སྐྱ་བཤད་ནི། བཟུ་ཤིས་པ་ནི་བྱུན་སྤྲུལ་ཆོགས་
པ་དང་། སྤྲ་ནག་མ་ནི་བཟུ་མི་ཤེས་པའི་དོན་ནོ། །

བཟུ་ཤིས་ཐུས་བརྒྱད། ། མཐུ་སྟོབས་བྱབ་པ་ཡུངས་དཀར་དང་། །ཤེན་ཏུ་གཅད་པའི་རྩ་མཆོག་དང་། །ཡོན་ཏན་སྤྱད་
པའི་ཡི་ཐུང་དང་། །བརྟན་གྱི་དཔལ་པ་གི་མིང་དང་། །དོན་རྣམས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་དང་། །ཆོས་སྤྱོད་པའི་དུང་མཆོག་
དང་། །གཟི་མདངས་བསྐྱེད་པའི་ཟས་མཆོག་དང་། །འབྲས་བུ་སྤྱིན་པའི་བིལ་པ་དང་། །དེ་ཡང་
ལོངས་སྤྱོད་རྒྱུ་དུ་ཤོག །ཅེས་གཙུག་དགའི་དགྱེལ་ཆོག་ལས་གསུངས་པར་བཤད། 2 བཟུ་ཤིས་
ཉལ་བརྒྱད་ལའང་བཟུ་ཤིས་ཐུས་བརྒྱད་ཀྱི་ཐ་སྤྱད་མདོ་ལས་གསུངས་ཏེ། འཕགས་པ་བཟུ་
ཤིས་བཅེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས། རྩ་མོ་དབུ་ལ་བཟུ་ཤིས་གདུགས་ལྟར་
སྐྱོབས། །སྤྱལ་བཟུ་ཤིས་མི་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆན་མཆོག །གསུང་ལ་བཟུ་ཤིས་ཆོས་དྲུང་གཡས་སུ་
འཁྲིལ། །ཐུགས་ལ་བཟུ་ཤིས་དཔལ་གྱི་བེའུ་གསལ། །སྤྱུན་ལ་བཟུ་ཤིས་རིན་ཆེན་གསེར་གྱི་ཉ། །ལྷགས་ལ་
བཟུ་ཤིས་པ་རྫོ་ལོ་འདྲུབ་རྒྱས། །མཁུ་ལ་བཟུ་ཤིས་རིན་ཆེན་བྱམ་པ་འཁྲིལ། །ཐུག་ལ་བཟུ་ཤིས་ཡོན་ཏན་
འོར་བུ་མཆོག །ཞབས་ལ་བཟུ་ཤིས་འཕྲིན་ལས་འཁོར་ལོ་ལྷ། །བཟུ་ཤིས་ཐུས་བརྒྱད་དངོས་བྱུང་དཔལ་པའི་
མཆོག །ཐུས་མཆོག་བརྒྱད་ཀྱི་བཟུ་ཤིས་གང་ཡིན་པ། །དེང་འདིར་བདག་ཅག་རྣམས་ལ་བཟུ་
ཤིས་ཤོག །བཟུ་ཤིས་དེས་ཀྱང་ཉལ་ཏུ་བདེ་ལེགས་ཤོག །ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བཟུལ་ཤིས་གསོ་སྦྱོང་། གསོ་སྦྱོང་གི་བྱེད་ཀྱི་ཅིག་སྟེ། དགེ་འདུན་ལ་བཟུལ་ཤིས་པའི་ལྷན་དན་བྱུང་ན་
དེ་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དགེ་འདུན་འདུས་ནས་དུས་ངེས་མེད་དུ་བྱེད་པའི་གསོ་སྦྱོང་ཞིག
བཟུབ་པ། (མ་འོངས་ད་ལྟ) མང་པོའི་ནང་ནས་འདེམས་པའི་དོན། འདུལ་བ་ལས། རྒྱལ་པོས་བཟུབས་
པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། བཟུབས་ནི་འདས་པ་དང་སྐྱལ་ཆོག
བཟི་བ། (བདེ་ཆེད) འཁྲིད་པའི་བདེ་ཆེད་ཡིན་པར་བཤད། ཟང་བ་དང་། འགྲུགས་པའི་དོན་ལའང་
འཇུག་པར་བཤད། བཟི་བ། བཟིས་པ། བཟི་བ། བཟིས།
བཟེན་པ། 1 དབུལ་ཞིང་མོངས་པ། 2 སེར་སྒྲ་ཅན། མི་ལག་པ་བཟེན་པའམ་བཟེན་པོ་ཞེས་བ་ལྟ་
བུ། 3 དམན་པ།
བཟེས་སྒྲོམ། མྱོད་པ་ལྟོགས་པ་དང་། ལ་སྒྲོམ་པ། བཟེས་སྒྲོམ་གྱི་སྦྱུག་བསྐལ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
བཟེས་ངབ། ལྟོགས་རྒྱུ། བཟེས་ནད། ལྟོགས་སྤང་། (བཟེས་ངབ་ཅེས་བ་ལྟ་ཅེ་བའི་ཡུལ་སྐྱད་ལ་
ཡོད། རྒྱུད་དུས་ལྟོགས་རྒྱུ་བྱེད་དུས་སྤྱོད་ལགས་ནས་བཟེས་ངབ་མ་བྱེད་ཅེས་བཀའ་བཀྲོན་
གནང་གི་ཡོད)

བཟེས་པ། 1 འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རེག་བྱ་བདུན་གྱི་ཡ་གྲུལ། འབྱུང་བ་རྒྱུད་ཤིང་ཆེ་བ་ལས་བྱུང་བའི་
ལྟོ་བའི་ནང་གི་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་རེག་བྱ། བཟེས་པ་སྟེ་བཟུང་བ་མཛོན་པར་འདོད་པའི་བྱེད་
ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ནི་རྒྱ་རེག་བྱ་ལ་འབྲས་བྱ་བཟེས་པའི་མིང་གིས་བཏགས་པའོ། །རྒྱ་གར་གྱི་
སྒྲོབ་དཔོན་ཨ་རྒྱུ་ཀ་རའི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། 2 བཟུང་བ་མཛོན་པར་འདོད་པའི་
ལུས་ཀྱི་ཆོར་བ།

རྒྱང་མཐོགས། 1 རྒྱང་པ་མཐོགས་པོ། 2 (ཐུགས) ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་བརྒྱུད་གྱི་ནང་གསེས།
རྒྱང་མཐོགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་ནི། མཆོལ་ལྷན་གྲུབ་སྟེ་གྲོན་པས་ཡུད་ཅུམ་ལ་རྒྱ་མཆོལ་མཐའ་
འཁོར་བའོ། །

རྒྱང་མཐོགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ། རྒྱང་མཐོགས་དང་འབྲ།

རྒྱང་གཅིག་པ། (མཛོན་བཛོད) རྒྱ་རྒྱུར་གྱི་མིང་། རྒྱ་བཤད་ནི། རྒྱའི་ནང་རྒྱང་པ་གཅིག་བཏུགས་ནས་

སྔོན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བཏགས་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ།
 ཀྱང་འཆམ། ཀྱང་ཐང་དུ་འཆམ་འཆམ་ལ་འགྲོ་བ།
 ཀྱང་གཉིས། (མཛོན་བརྗོད) མིའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག
 ཀྱང་གཉིས་པ། (མཛོན་བརྗོད) ཀྱང་གཉིས་དང་འབྲ།
 ཀྱང་པ་ཉིས་འཇུགས། མགོ་གཉིས་མ་བྱེད་པའམ། སྒོ་ཐག་མ་ཆོད་པའི་དཔེ།
 ཀྱང་སྤྲས། (མཛོན་བརྗོད) སྤྲལ་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག
 ཀྱང་མང། (མཛོན་བརྗོད) འབྲ་སྤྲེན་གྱི་མིང་།
 ཀྱང་མངས། ཀྱང་མང་དང་འབྲ།
 ཀྱང་མར། རུས་ཀྱང་གི་དཀྱིལ་གྱི་བཅུད།
 ཀྱང་མེད། (མཛོན་བརྗོད) སྤྲལ་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག
 ཀྱང་མེད་སོགས་བཞིའི་སེམས་ཅན། ཀྱང་མེད་སྤྲལ་དང་། ཀྱང་མངས་འབྲ་སྤྲེན། ཀྱང་བཞི་སྤྲལས་
 དེགས། ཀྱང་གཉིས་མི་བཅས་སོ། །འདི་རྗེའི་དེམ་ལྷ་གསལ་སྒྲོན་ལས་འབྱུང་ངོ། །
 ཀྱང་བཞི། (མཛོན་བརྗོད) བ་སྐྱང་དང་རྟ་སོགས་ཀྱང་པ་བཞི་ལྷན་གྱི་སྤྲལས་དེགས་སྤྱིའི་མིང་གི་རྣམ་
 གངས་ཤིག
 ཀྱང་ལག་འགྲུས་པ། (ལར་ཕྱིན) ཡན་ལག་འགྲུས་པ་དང་འབྲ། དེར་གཟིགས།
 རྒྱ་ཐབས་སུ་གནས་པ། (འདུལ་བ) 1 བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་སྟེ་བའི་བར་ཆད་ཅིག་སྟེ། བདག་ཉིད་
 བསྟེན་པར་མ་རྫོགས་པའམ་རྫོགས་ཀྱང་མ་ཆགས་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་ལ། ཡན་གཉིས་སུ་དག་
 འདུན་དང་ལྷན་ཅིག་འདུལ་བའི་ལས་ཉམས་སུ་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་
 འབྲལ་བ་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་ཐབས་སུ་གནས་པ་ནི་འདིར་རང་གིས་རྟགས་སྐྱངས་པ་སྟོན་པ་མ་
 ཐོབ་པའོ། །ཞེས་གསུངས། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ཀ ༡ གེལས། དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་
 དག་སྟོང་རྣམས་ལ་བཀའ་སྤྲུལ་བ། དག་སྟོང་དག་གང་ཐག་རྒྱ་ཐབས་སུ་གནས་པ་ནི་ཆོས་འདུལ་
 བ་འདི་ལ་མི་སྟེ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས། དག་སྟོང་དག་ཁྱེད་ཀྱིས་གང་ཐག་རྒྱ་ཐབས་སུ་གནས་

པ་ཆོས་འདུལ་བ་འདི་ལས་བསྐྱེལ་བར་བྱའོ། །འགའ་ཞིག་གི་གན་དུ་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འདོད་
 པ་འོངས་ན། དེས་དེ་ལ་ཀྱུ་ཐབས་སུ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བྲི་བར་བྱའོ། །མ་བྲིས་པར་རབ་
 ཏུ་འབྱེན་པར་བྱེད་ན་འགའ་ཆབས་ཅན་དུ་འགྱུར་རྟོ། །སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་འདས་ལ་ཆེ་
 དང་ལྡན་པ་ཉི་ལ་འཁོར་གྱིས་ཞུས་པ། བཙུན་པ་བཙུང་ལྡན་འདས་གྱིས་གང་ཟག་ཀྱུ་ཐབས་སུ་
 གནས་པ་བསྐྱེལ་བར་བྱའོ་ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ན། བཙུན་པ་ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་གང་ཟག་ཀྱུ་ཐབས་
 སུ་གནས་པ་ལགས། ཉི་ལ་འཁོར་གང་ཚུན་ཆད་ནས་དགེ་སྤོང་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དག་
 དང་ལྡན་ཅིག་གསོ་སྤྱོད་གི་ལས་དག་ལན་གཉིས་སམ་གསུམ་དུ་ཉམས་སུ་སྤོང་བར་གྱུར་ན་
 དེ་ཙམ་གྱིས་ན་གང་ཟག་ཀྱུ་ཐབས་སུ་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། རྣམ་འབྱེད་འགྲེལ་
 རྒྱུ་ཆུ་༡༥༥༧ལས། ཀྱུ་ཐབས་སུ་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་དུ་
 ཟེན་གྱང་རྫོགས་པར་མ་བསྟེན་པའམ། རྫོགས་པར་བསྟེན་པ་ཉམས་པ་རྫོགས་པ་བསྟེན་པ་མ་
 ཡིན་པར་འདུ་ཤེས་བཞིན་དུ་ལས་ལན་གསུམ་ཉམས་སུ་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །ཡང་ཨ་མ་མཉམས་གྱང་། ཀྱུ་ཐབས་སུ་གནས་ཤིང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུ་པོ་ལྟ་བུར་ཆོས་གྱི་
 རོངས་སྤོང་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །² བྱི་རོལ་བ་ནང་པའི་ཉམས་ཆོད་ལེན་པའི་བྱིར།
 བང་པའི་རབ་བྱུང་དུ་བརྒྱས་ཏེ་གནས་པའོ། །

རྒྱ་བ་རྣམ་པ་ལྔ། (འདུལ་བ) སྒྲུས་རྒྱ་བ། མཐུས་རྒྱ་བ། བྱིར་བྱིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་རྒྱ་བ། བརྒྱུགས་
 ཏེ་རྒྱ་བ། བསྐྱེལ་ཏེ་རྒྱ་བ་དང་ལྟའོ། །ལུང་ཞུ་བ་རྒྱ་བ་༡༥༥༧ལས་ལྟའོ། །

རྒྱ་བའི་པམ་པ། (འདུལ་བ) མ་བྱེན་ལེན་གྱི་པམ་པ་ལ་གཟིགས།

རྒྱ་མཉམས། བརྒྱུས་པའི་རྫས་གྱི་ཆ་མཉམས་གྱི་མིང་།

རྒྱན་པོ་ 1 རྒྱན་མ། 2 མཐུས་འཕྲོག་མཁན།

རྒྱན་མ། 1 རང་ལ་མི་དབང་པའི་རྫས་གཞན་གྱིས་མ་ཆོར་བར་འཇབ་བྱས་ལེན་མཁན། 2 རྒྱ་བའི་
 བྱ་བ་ལའང་འཇུག་དཔེར་ན་རྒྱན་མ་རྒྱ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

རྒྱན་མ་དང་ལྡན་ཅིག་ལས་དུ་འགྲོ་བའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཙུང་པོ་ནི་དོན་གཅིག་

པ། ལྷན་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ལས་དུ་འགྲོ་བའི་ལྷན་བྱེད་ཀྱི་དོན་ནི། བཅས་ལྷན་དག་སྐྱོང་གིས་ཆོས་
 ལྷན་པའས་ཤོ་གས་འདུལ་བའི་ཆོང་བ་དང་ལྷན་ཅིག་ལས་དུ་འགྲོ་ཞིང་རྒྱང་གྲགས་འདས་པ་ལས་
 ལྷན་པའི་ལྷན་བ་དངོས་གཞིའོ། སྐྱོང་གཞི་ནི། སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་མཉན་ཡོད་ན་
 བཞུགས་པའི་ཆེ། ལྷན་པའི་ལས་ནས་དག་སྐྱོང་ཞིག་ཤོ་གས་འདུལ་བའི་ཆོང་བ་དང་ལྷན་ཅིག་
 ལས་དུ་འགྲོ་བ་ལས་ལྷན་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། དགག་བྱ་ནི་མ་བྱིན་ལེན་པའི་རྒྱུ་འབྱུང་བའོ།
 ལྷན་མའི་བྱིས་པའི་ལྷན་པའི་རྒྱ་བའོ། (འདུལ་བ) ལྷན་མའོ། བྱིས་པའོ། ལྷན་པའོ། ལྷན་པའོ་ཞེས་པའི་
 དོན་ནི། འཇམ་བུས་རྒྱ་བས་ན་ལྷན་མའོ། མི་ཤེས་པས་ན་བྱིས་པའོ། གཞན་ལ་ལས་སྤྱོད་བྱེད་
 མི་ཤེས་པས་ན་ལྷན་པའོ། མ་ལྟས་རྒྱ་བས་ན་རྒྱ་བའོ། འདུལ་བ་ནས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནས་
 པར་བཤད་པ་ཉི ཅུ་ ༡༥༧༥ ལས། ལྷན་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཇམ་བུས་རྒྱ་བའོ། བྱིས་པ་ཞེས་
 བྱ་བ་ནི་རང་གིས་མི་ཤེས་པའོ། ལྷན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷན་པོ་ག་མི་ཤེས་པའོ། ལྷན་པ་ཞེས་བྱ་བ་
 བྱིས་ལྟས་རྒྱ་བའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱ་བ་ཆོས། རྒྱ་བ་ཀྱི་ཤ་འབྱུང་པོ་གཉིས་ཀྱི་མིང་། ཆོས་ནི་འབྱུང་པོའི་དོན་ཡིན་པར་སྒྲུང་སྟེ། འགམ་
 པའི་ཤ་འབྱུང་ལ་མཁུང་ཆོས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

ཞེ་བ། ལུས་ཀྱི་བགས་པ་ཤིང་གི་ལོ་མ་ལྷན་སྐྱུ་པའི་དོན་ནོ། །འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྱེད་པ་
 ཉི ཅུ་ ༡༥༧༥ ལས། ཞེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བགས་པ་སྐྱུ་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 རོ། འདུལ་བ་ལྷན་གཞི་ཉི ཅུ་ ༡༥ ལས། དག་སྐྱོང་དག་ཅིའི་བྱིར་དག་སྐྱོང་ཀྱན་དགའ་པོ་སྐྱུ་
 བོ་བསེང་བསེང་པོ་རིད་པ་དང་། ཉམ་རྒྱུང་བ་དང་། ཞེ་བ་དང་། སྐྱུ་པ་དང་། ལུས་མ་ཐོབ་
 པར་གྱུར། དེ་དག་གིས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ཀྱན་དགའ་པོའི་སྤྱིང་མོའི་
 བྱ་གཉིས་ཤིག་པ་མས་པོར་ནས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ཀྱན་དགའ་པོ་གཡུང་གི་བསོད་སྦྱོམས་
 ལྷངས་ནས་སྐྱར་འབྱུང་ཞིང་དེ་བྱེད་ནི་བདག་ཉིད་འཆལ་བར་བགྱིད། བྱེད་ནི་དེ་གཉིས་ལ་སྦྱོལ་
 བས་དེས་ན་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ཀྱན་དགའ་པོ་འདི་སྐྱུ་པོ་བསེང་བསེང་པོ་རིད་པ་དང་། ཉམ་རྒྱུང་
 བ་དང་། ཞེ་བ་དང་། སྐྱུ་པ་དང་། ལུས་མ་ཐོབ་པར་གྱུར་ནོ། ཞེས་གསུངས།

རྒྱུ་ལ། 1 གཅིག་ལ། ཁེར་རྒྱུ། དཔེར་ན་གྲ་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ལྷན་མེད་ལ། དངུལ་དངུལ་རྒྱུ་
དང་། བལ་བལ་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 (བརྟུགས་) གྲུག་གྱེད་བརྟུགས་འདོགས་བཞི་པོ་རྣམས་གང་
ཡང་མེད་པའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་རྒྱུ་ལ། དཔེར་ན་མདའ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

རྒྱུ་ལ། ཅ་རྒྱུ་མ་དང་དོན་འདྲ། ཅ་རྒྱུ་མ་ལ་གཞིགས།

རྒྱུ་ལ་ཞོན། རྟེན་དཀའ་བའི་དཔེ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནི་འཕམ་ཡུལ་ན་གྲུ་གྲུ་ཞེས་པའི་མི་ཞིག་ཡོད་པ་
དེ་སྟོན་རོང་ཞིག་གི་ཉེ་འགྲམ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱད་ཡོད་པ་ལ། དེའི་ལོག་ཏུ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་
སྟེ་དེ་ལ་བཞོན་སྐྱེས་སྟེ་མཆོངས་པས་སྟེས་དབང་གིས་རྒྱུ་ལ་བཞོན་སྐྱེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་
དེ་དཔེར་བ་བྱུང་བ་སྟེ། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་དུ་འདེད་བཞིན་དུ་གསལ།
རྒྱུ་ལ། དུད་འགྲོའི་བགས་པས་བཅོས་པའི་ཁྲག་སྟོང་། སྒྲ་བཤད་ནི། འདི་ལ་རྒྱལ་པ་ཞེས་མིང་ཐོགས་
ཚུལ་ནི། སྒྲ་མོ་བོད་སོགས་སུ་ར་ལྷགས་སྤྱབས་བཤུས་ཀྱི་མཐའ་ནས་འཆོམས་ཏེ་བྱ་བ་རྒྱུ་
ནས་ཚུ་རྒྱལ་བའམ་རྒྱལ་བའི་ཐབས་སུ་བཅད་སྟོང་བྱེད་པས་ན་རྒྱལ་པ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ལུང་ཐུན་
ཆོགས་ལས། རྒྱལ་པ་ནི་ར་ལྷགས་ལས་བསྐྱབས་པའི་ཚུ་རྒྱལ་བའི་ཐབས་སུ་གྱུར་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་ལ། 1 རྒྱ་པལ་པ་ལ་རྒྱུ་ཟེར། ཡང་ན། ལྷན་ཅིག་གྱེད་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ། ཡང་ན། འབྲས་བུའི་ཁྲད་པར་
སྦྱེད་བྱེད་ལ་རྒྱུ། ཡང་ན། སྟོ་བུར་རམ་འབྲས་དུ་འབྲུང་བའི་རྒྱ་ལ་རྒྱུ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱ་དང་
རྒྱུ་གྱི་ཁྲད་པར། འོག་ཏུ་རྒྱ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས། 2 བརྟུགས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་རྒྱུ་ཞེས་
པ་གཙོ་བོ་རྣམ་དེ་བྱེད་རྒྱུ་ལ་གོ་དགོས། དཔེར་ན་ལ་དོན་དང་། འབྲེལ་སྒྲ། བྱེད་སྒྲ་སོགས་
སོ། །ལེགས་སྒྱུར་གྱི་རྒྱུ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པས་དེ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

རྒྱུ་གྱི་ཡི་གེ་ཡིག་མགོ་དང་འདྲ་གཉིས་ལ་ཟེར། འདི་ “༡༡” ལ་ཡིག་མགོ་དང་། དབུ་ཁྲད་དང་།
དང་ཀྱོག་དང་། བེཊ་ཡང་ཟེར། འདི་ལ་ “༡” འདྲ་ཟེར། འད་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ལས་ཡོད་དེ།
“ཉ” འདི་ལ་སྐྱལ་འདྲ་ཟེར། “༡༡” འདི་ལ་ཉིས་འདྲ། “༡” འདི་ལ་རིན་ཆེན་སྤངས་འདྲ། “༡༡”
འདི་ལ་བཞི་འདྲ་ཟེར། སྒྲ་བཤད་ནི། དེ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་བྱས་ཏེ་དེ་ནས་གཞུང་ཡིག་རྣམས་བྲི་

དགོས་པས་ན་རྒྱུ་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས་བྱའོ། །གསེར་ཏོག་སྤུལ་འབྲེལ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།
 རྒྱུ་དན་ཅུ་འཛིངས་པ། (སྒྲི་སྒྲིང་) རྒྱུ་དན་སྤྱངས་ནས་ཐོག་ཏུ་འབབ་པའི་དོན་ཅུ་བཤད།
 རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཙམ། རང་ངོས་ནས་མ་གྲུབ་པར་རང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་ཉིད་ཉིད་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་
 བའི་ཆོས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཆོག་དེའི་ཐད་ཀའི་གོ་དོན་ནི། རྒྱུ་ཉིད་ཙམ་ཞེས་པའི་དོན་
 རོ། །དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་འཇུག་པ་རང་འབྲེལ་ལས། དེ་ལྟར་རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་གྱིས་ཞེས་
 བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཏེ། རྒྱུ་ཉིད་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་གྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ཡོད་པས་
 བ་འདི་འབྱུང་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཙམ་གྱིས་སོ། །ཞེས་གསུངས། བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཙམ།
 ཏོག་པས་བཏགས་ཙམ། བཏགས་པ་ཙམ། ལྟོས་ནས་གྲུབ་པ་རྣམས་དོན་འདྲ། སྤྱིར་བཏང་རྟེན་
 འབྲེལ་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། རྟེན་ནས་འབྱུང་བ། བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ། རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པ།
 བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྣམས་སོ། །སྒྲི་མང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོའི་
 མཆན་འབྲེལ་༼ ཅ ག ཉ ལས། རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟེན་འབྱུང་གི་མིང་ཡིན་ལ།
 རྒྱ་འབྲས་བྱ་ལ་ལྟོས་པ་ནི་ཐལ་འབྱུང་བ་ཁོ་ནས་འདོད་ཅིང་། འབྲས་བྱ་རྒྱ་ལ་ལྟོས་པ་ནི་ནང་
 པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་ཀྱང་གྱིས་འདོད་པར་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས།

རྒྱུ་རྟོགས། <བླ་ཏེ་ཀ་བུརྟ་> རང་སངས་རྒྱས་དང་འདྲ། རང་སངས་རྒྱས། རང་རྒྱལ། དེས་ཆོག་ནི། བླ་
 ཏེ་རྒྱུ། ཨེ་ཀ་གཅིག་བུརྟ་རྟོགས་པ་ལ་བྱས་ཏེ། དུར་ཁྱོད་ཀྱི་རུས་གོང་ལྟ་བུ་ལ་དམིགས་ནས་རྟེན་
 འབྲེལ་ལུགས་འབྱུང་ལྟོག་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་རྣམས་རྟོགས་པས་ན་རྒྱུ་རྟོགས་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།
 གཟུངས་རྒྱལ་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནི་རྒྱུ་ཁོད་དུ་རྒྱུང་
 པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་བཞི་ལས་སྐྱེ་ཚུལ། བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྒོ་བྱར་གྱི་རྒྱུ་བཞི་ལས་སྐྱེ་ཚུལ་ནི། སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཆོ་འབྲུལ་ངོ་མཆར་བ་མཐོང་ཞིང་ཐོས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
 ཐོས་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ། ཐེག་ཆེན་གྱི་བསྟན་པ་བྱབ་པ་ལ་མ་བཟོད་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ།
 སེམས་དེ་དགོན་པར་མཐོང་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་བཞིའོ། །དེ་ནི་ལམ་རིམ་དུ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་

སེམས་སྐྱེ་ཚུལ་ལ། རྒྱ་བཞི་ལས་སྐྱེ་ཚུལ། རྒྱ་བཞི་ལས་སྐྱེ་ཚུལ། རྒྱ་བཞི་ལས་སྐྱེ་ཚུལ་
དང་གསུམ་གསུངས་པའི་ཡ་གྲུལ་ལོ། །

རྒྱ་གསུམ། (རྣམ་འབྲེལ) བདག་རྒྱུ། (བདག་རྒྱུ་ཞེས་པ་དབང་པོ་ལས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་
ལ་གོ་དགོས་) དམིགས་རྒྱུ། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དང་གསུམ་ལོ། །རང་ཉིད་ཡུལ་གཅིག་ཁོ་ན་འཛིན་
པར་ངེས་ཀྱི་གཞན་གཏན་ནས་མི་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལ། བདག་རྒྱུ་ཟེར། (རང་འབྲས་
དབང་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་ལ་ལྷག་པར་དབང་བྱེད་པའི་དབང་པོ་དེ། དབང་
ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུ་གི་མཆོད་ཉིད་དུ། སྒྲེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་དུ་གསུངས་) རང་ཉིད་ཡུལ་
དེ་དང་དེའི་རྣམ་ལྷན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ལ། དམིགས་རྒྱུ་ཟེར། རང་གི་ངོ་བོ་སྤོང་བ་གསལ་རིག་ཆར་
སྐྱེད་བྱེད་ལ། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ཟེར། དཔེར་ན་སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་གསུམ་ག་ཆར་
དགོས་ཏེ། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲོན་པོ་འཛིན་གི་སྤྱོད་དང་དེ་དང་ངོ་བོ་སྤོང་བ་མི་འདུག་
པ་ནི། བདག་རྒྱུ་དབང་པོའི་བྱེད་ལས་ཡིན། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྤོང་བ་གསལ་རིག་གི་
ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་དེ། དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་གི་བྱེད་ལས་ཡིན། སྒྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྒྲོན་པོའི་རྣམ་པ་
ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་དེ། དམིགས་རྒྱུ་གི་བྱེད་ལས་ཡིན་ནོ། །རྗེའི་ཐུགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། སྒྲོན་
པོ་འཛིན་པའི་མིག་གི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་གསུམ་ཆར་དགོས་པས། གསུམ་གའི་འབྲས་ཀྱི་
ཡིན་མོད་ཀྱང་གཟུགས་ལ་འཛིན་གི་སྤྱོད་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་གཞན་ལ་མི་འདུག་པ་ནི་དབང་པོའི་
ལག་རྒྱུ་དང་། སྤོང་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་དང་། སྒྲོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་
དམིགས་རྒྱུ་གི་ལག་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་འདྲའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་སྒྲེ་
བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་ལས། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་། རང་གི་ངོ་བོ་སྤོང་བ་གསལ་
རིག་གི་ཆ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ལྷན་དུ་སྐྱེས་པའི་ཆ་དང་། གཟུགས་ཁོ་ན་འཛིན་པར་ངེས་
ཀྱི་སྤྱོད་སོགས་གཏན་འཛིན་མི་སྤྱོད་པའི་བྱེད་པར་གསུམ་ཡོད་ལ། དང་པོ་ནི། རང་གི་དེ་མ་ཐག་
རྒྱུ་གིས་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི། དེ་ཡང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་བྱེད་པར་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པ་ཀྱང་སྤོང་བ་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོ་ཅན་དུ་མཆུངས་པའི་བྱིར་

རྟོ། གཉིས་པ་ནི། རང་གི་དམིགས་རྒྱུན་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཞན་དང་
 མི་འདྲ་བའི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ཤེས་འགའ་ཞིག་ཀྱང་གཟུགས་
 གི་རྣམ་ལྗོན་དུ་སྐྱེ་བའི་བྱིར་རྟོ། གསུམ་པ་ནི། མིག་ཤེས་ཁོ་ནའི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་
 ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བདག་རྒྱུན་གྱིས་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཡིན་པས། བདག་རྒྱུན་མིག་གི་དབང་པོ་ནི་
 མིག་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་བྱིར་མིག་ཤེས་ལ་
 ལྷག་པར་དབང་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དེས་མཚོན་ན་ན་བའི་དབང་པོ་སོགས་ལ་འང་ཤེས་པར་
 བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན། མི་རྟག་པའི་རྒྱུན། རྣམ་པའི་རྒྱུན་དང་གསུམ་
 མོ། རྒྱུན་གསུམ་ནི། རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་མདོ་ལས། འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་། འདི་སྐྱེས་པའི་
 བྱིར་འདི་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ལྟར་མ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འདུ་བྱེད། ཅེས་གསུངས་སོ། ། འདུས་བྱས་རྟེན་
 འབྲེལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཆོས་ཅན། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དབང་ལྷག་
 སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་གཡོ་བ་ལྟོན་དུ་བཏང་ནས་བྱུང་བ་མིན་པར་རང་གི་རྒྱུ་རྒྱུན་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་
 འབྱུང་བའི་བྱིར། མི་རྟག་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པ་གང་ཞིག་རྟག་པ་རིམ་དང་
 ཅིག་ཅར་གྱི་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་རྒྱུན་ཡིན་ན་རང་ཉིད་ཀྱང་རྒྱུ་ལས་སྟོ་བྱར་
 དུ་སྐྱེས་ཤིང་དུས་གཉིས་པར་འགག་ནས་འབྲས་བུ་འབྱེན་པ་དགོས་ཀྱི། རྟག་པ་ཡིན་ན་འབྲས་
 བུ་རྟག་ཏུ་སྐྱེད་པའམ་འབྲས་བུ་ལ་སྐབས་མི་འབྱེད་པའི་བྱིར་རྟོ། ། རྣམ་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་
 བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པ་གང་ཞིག་མི་མ་སྤྱན་པའི་རྒྱུ་དེས་མེད་ལས་འབྱུང་བ་མི་འཐད་པའི་བྱིར་རྟོ། །

སྟོག་ཁ་བཅད་པོ་ལའང་གཏོང་། སྟོག་ཏུ་ཁ་རྒྱལ་བོ་ལའང་གཏོང་ཞེས་པའི་དོན།

སྟོག་མ། མཐོན་པ། ཞོག་མ་ཡང་ཟེར།

སྟོག་ཤལ། བ་ལང་སོགས་ཀྱི་ཞོག་མའི་འོག་གི་ཤེས་པ།

སྐྱེ་ཅོག་ཞང་གསུམ། དུས་རབས་བརྒྱུད་པར་ཆོས་རྒྱལ་ཁྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱོན་པའི་བོད་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་གསལ་ཅན་གསུམ་སྟེ། ལོ་རྒྱུ་བ་སྐྱེ་བ་དཔལ་བཅེགས། ཅོག་རྟོ་སྐྱེ་རྒྱལ་མཚན།
 ཞང་ཡེ་ཤེས་སྟེ་གསུམ་ལ་ཟེར། དེ་གསུམ་ལས་སྐྱེ་ཅོག་གཉིས་གསལ་ཆེ་བར་སྤྲང་ལ། ལོ་རྒྱུ་བ་

དེ་གཉིས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐྱབས་སུ་བྱུང་བར། འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་ལི་
ཤེས་བྱ་རབ་གསལ་༡༩ན་གསལ། རྫོག་ལོ་རྩ་བ་སློང་ལྷན་ཤེས་རབ་གྱིས། བེ་རོ་ཅ་ན་ནམ་མཁའ་
དག་དང་མཉམ། སྐྱ་ཅོག་ནམ་གཉིས་ཉི་མུང་གཅིག་ལ། །རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ཐོ་རངས་སྐར་
ཆེན་ཅམ། །ཁོ་བོ་དེ་བྱང་མིན་བྱ་མེ་ཁྲིར་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སྟེ། འོན་ཀྱང་ས་པ་ཉ་གིས་
མཛོད་པའི་ཕྱོགས་བཅུ་ལྔ་སངས་རྒྱལ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནམས་ལ་ཞུ་བའི་འཕྲིན་ཡིག་
༤༥ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། སྐྱ་ཅོག་སོགས་གྱིས་བསྐྱར་བ་ལ། །འགའ་ཞིག་སྐྱ་དང་ཅུང་
མི་མ་བྱུན། །འགའ་ཞིག་དོན་འགྱུར་དག་ཏུ་བྱས། །འགའ་ཞིག་བརྟེན་གྱི་བ་དགལ། །འགའ་
ཞིག་སྐྱ་མ་བཅན་པར་བྱས། །ལ་ལ་གསར་བཅད་དག་གིས་བཅོས། །ལ་ལ་རྒྱ་སྟོང་སོར་བཞག་
སྟེ། །ལ་ལ་ཁམས་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས། །རྒྱ་སྟོང་གཅིག་ལ་འང་བཤད་ཚུལ་གྱིས། །པོད་གྱི་སྐྱ་
འགྱུར་ཐ་དད་སྟེ། །འདི་འབྲེལ་ཆེག་དོན་འབྲ་མི་འདྲ། །དེ་དག་ལེགས་པར་དབྱིས་ཕྱིན་པ། །ཁྱེན་
པོ་ནམས་གྱིས་ལྟ་ཅི་སྟོན། །མཁས་པ་ཡིས་ཀྱང་ཤེས་པར་དགལ། །དེ་དག་བདག་གི་ཐ་སྟོང་
ལ། །སྐྱུངས་པའི་སྐྱབས་གྱིས་ལེགས་པར་ཤེས། །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །

སྟེ། ༡ རོ་བྱག་གི་ནང་ཆོན། བསྐྱ་བའང་འཐད། མཆན་གཞིན་ཨ་རུ་རའི་རོ་ལྟ་བུ། ༢ གར་བའམ་གར་པོ།
སྐྱ་རགས། སྐྱེད་རགས། ལུས་འཆིང་བྱེད།

སྟེ། ༡ རང་རང་གི་ཡུལ་གྱི་བརྟེན་གྱི་བར་བྱེད་པའི་སྐྱ་གདངས་ལ་ཟེར། པོད་སྟོང་དང་རྒྱ་སྟོང་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ཤེས་བྱ་མཛོད་
འགྲེལ་ཐོགས་བམ་བར་ཆ་༥༡༤ལས། སྟོང་ནི་འཕགས་པོད་རྒྱ་ནག་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་ཡུལ་གྱི་བརྟེན་གྱི་བར་བྱེད་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། ༢ བཛོད་བྱ་མི་སྟོན་ཡང་རྒྱུད་གྱིས་བསྐྱུས་ཅམ་གྱི་སྐྱ་ལ་འང་
སྟེད་ཟེར། དཔེར་ན་བྱ་སྟེད། ཁྲི་སྟེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ༣ ལུང་ཐའི་ཆེག་ཅིག་ པོད་སྟེད། ཡིན་
སྟེད། ཟེར་སྟེད་ལྟ་བུ།

སྟེད་ཅོར། སྟེད་ལོག ཀྱ། ཀྱ་སྐྱ། ཀྱ་ཅོ ཅ་ཅོ ཆོ་རི་ནམས་དོན་གཅིག
སྟེད་ཅིག་དཔོན་བསྐྱེད། ལྟ་བསྐྱེད་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། ལྟ་ཡི་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དགྱིལ་འཁོར་སྟོ་བྱར་བྱ་
གསལ་འདེབས་པ་ལ་ཟེར། སྟེད་ཅིག་གིས་ལྟ་བསྐྱེད་པའོ། །འདི་ལ་བཀའ་རྙིང་གཞུང་བྱ་སྟེད་

བཞིའོ། །སྒྲིལ་ཏེ་སྐྱད་ནི། (རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱད་རིགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཙ་བཤས་ཕྱི་མོ་ཡིན།
 ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་སྐྱད་ནི། (ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པ་ཞེས་བ་ནི། ཡུལ་མིའི་པལ་སྐྱད་ཅེས་
 པའི་དོན་ཡིན། རང་བཞིན་པ་ནི་པལ་སྐྱད་ཀྱི་དོན་ཡིན་པར། སི་རུ་འབྲེལ་ཆེན་ལས་བཤད་དེ།
 སྤྱ་ཀྱི་ཏ་ཞེས་བ་པལ་བ་ལ་འབྲུག་པས། རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་འཁོར་ཆེན་པོར་གྲགས་པའི་པལ་སྐྱད་
 བཞིན་དུ། བོད་ཡུལ་གྱི་པལ་སྐྱད་དམ་རང་བཞིན་གྱི་སྐྱད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །ཡང་། འདི་ལ་ཐ་མལ་པའི་སྐྱད་ཅེས་ཀྱང་བྲ། རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཆེན་པོའམ་གྲོང་ཁྲིར་
 ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱད་ལ། ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་སྐྱད་ཟེར། དཔེར་ན་སྤྱ་མིའི་སྐྱད་དང་། ཉི་ལྷེ་
 སྐྱད་ལྟ་བུ་བཞག་ན་ཆོག་པར་སེམས། ཟུར་ཆག་གི་སྐྱད་ནི། (ཕྱིར་ན་ལེགས་སྤྱར་གྱི་སྐྱད་ལས་
 གཞན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱད་ཐམས་ཅད་ཟུར་ཆག་ཡིན་ཀྱང་། འདིར་ནི་ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་
 སྐྱད་དེའང་ཟུར་ཆག་པའི་ཡུལ་མཐའ་ཁོབ་ཀྱི་བ་ལང་རྩི་ལ་སོགས་པའི་སྐྱད་ལྟ་བུ་ལ། ཟུར་
 ཆག་གི་སྐྱད་ཟེར། འ་ཟེའི་སྐྱད་(ཟུར་ཆག་གི་སྐྱད་དེའང་ཟུར་ཉམས་པའི་སྐྱད་ལ། འ་ཟེའི་སྐྱད་
 ཟེར་བ་ཡིན་འདུག མདོར་ན་འ་ཟེའི་སྐྱད་ནི་སྐྱད་རིགས་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཐ་ཤལ་དེ་
 ཡིན་ནོ་དང་བཞིའོ། །སི་རུ་འབྲེལ་ཆེན་རྣགས་འབྲུག་གི་སྐྱབས་སུ་གཟེགས་ན་འདི་དག་གི་ཁྱད་
 པར་རྣམས་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་། རྒྱལ་རིགས་ལས་རབ་རུ་བྱུང་བའི་གཞི་ཐམས་ཅད་
 ཡོད་པར་སྤྱ་བའི་སྤེ་པའི་མཁན་པོ་སྤྱ་སྤྱ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོ་ནི། སྒྲིལ་ཏེ་སྐྱད་དུ་འདོན།
 བཤ་ཟེའི་རིགས་ལས་རབ་རུ་བྱུང་བའི་དགེ་འདུན་པལ་ཆེན་སྤེ་པའི་མཁན་པོ་འོད་སྤང་ཆེན་པོ་
 ནི། ཟུར་ཆག་གི་སྐྱད་དུ་འདོན། རྩེ་རིགས་ལས་རབ་རུ་བྱུང་བའི་གནས་བཟན་པའི་སྤེ་པའི་མཁན་
 པོ་འཕགས་པ་ཀ་ཏུ་ཡ་ན་ནི། ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་སྐྱད་དུ་འདོན། དམངས་རིགས་ལས་
 རབ་རུ་བྱུང་བའི་མང་པོས་བཀུར་བའི་སྤེ་པའི་མཁན་པོ་ཉི་བར་འཁོར་ནི། འ་ཟེའི་སྐྱད་དུ་འདོན།
 ཞེས་བྱེ་བྲག་རུ་སྤྱ་བའི་ཙ་བཤས་བཞི་ཡིས་སྐྱད་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བཞི་ཡི་སྒྲོ་ནས་མདོ་འདོན་
 ཚུལ་གསུངས་པ་དང་གོང་དུ་བཤད་པ་གཉིས་ཞིབ་བསྐྱར་གྱིས་དབྱུང་དགོས་པ་འདུག་གོ།
 སྐྱད་གསར་བཅད། སྐྱད་གསར་བཅད་ཅེས་པའི་གོ་དོན་ནི། སྐྱད་གསར་པ་གཏན་ལ་པལ་པའི་དོན་ཡིན།

བཅད་ཅེས་པ་ཐག་བཅད་པའམ་གཏན་ལ་པབ་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ཡང་ཡི་གེའི་འབྲི་མོག་མི་བདེ་
 པའི་བརྟེན་གྱི་འབྲི་སྟོང་འགའ་ཞིག་ལ་བཅོས་འགྱུར་བཏང་སྟེ་གཏན་ལ་པབ་པ་ལ་སྐྱད་གསལ་
 བཅད་ཟེལ། དཔེར་ན་ཀུན་ད། ཅེས་པའི་ད་དག་བསྐྱུས་ནས། ཀུན་ཞེས་གཏན་ལ་པབ་པ་བ་དང་།
 འགྲོ་ནི་འགྲོ་དང་། སྤྱི་གཞི་མིག་སྟོགས་ནི་སོགས་ཞེས་པར་གཏན་ལ་པབ་པ་ལྟ་བུའོ། །སྐད་
 གསལ་བཅད་དུ་ས་ནས་གྱི་ཆེ་བྱང་བ་སོགས་ཞིབ་པར་ “སྐད་གསལ་བཅད་ཐེངས་གསུམ་”
 ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། སྐད་གསལ་བཅད་ལ་སྟོན་བརྟེན་བྱེད་མཁན་ཡང་འདུག་པ་འདི་
 ལྟར། སྐ་ཙག་ཞང་གསུམ་སོགས་སྐད་གསལ་བཅད་མཁན་པོ་དག་ལ་གཞན་པོ་དང་གི་མཁས་པ་དུ་
 མས་ཞུས་དག་མང་དགས་པའི་སྟོན་གྱིས་བརྟེན་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ནས་མི་སྣང་བར་གྱུར་ལ།
 གསལ་བཅད་དེའི་དབང་གིས་བརྟེན་གསལ་སྟོན་དང་པལ་སྐད་གྱི་བར་ཁྱད་ཆེ་བུ་
 བཏང་བའི་སྟོན་བརྟེན་བྱེད་མཁན་ཡང་ཡོད་དེ། སི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་ལས། རྒྱ་ནག་གི་ཆས་བྱངས་
 པའི་རྒྱ་དཀར་པོ་ཞེས་བོད་དུ་གྲགས་པར་ཟད་མོད། འོན་ཀྱང་མིང་མཐའ་འབྲེན་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་
 འཇུག་མ་ཅིང་ད་ཡིག་གྱིས། མིང་ག་ཞི་རང་སྤེའི་མོ་ཡིག་ཏུ་བསྐྱུར་བས་རྒྱ་གར་ཞེས་བྱུང་བར་
 འཇུགས་པས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མྱེད་ཀོར་དང་། སྟོད་ཀོར་དང་། བད་ཀོར་སོགས་ཀྱང་སྟོར་བའི་
 དོན་ལ། སྤྱ་མའི་རྗེས་འཇུག་གི་དབང་ལས་ས་མགོ་མོ་ཡིག་ཡིན་པས་གྱིས་པ་སྟེ་སྟོར་བའི་སྐད་
 དོད་ཡོད་མེད་ཅད་མི་དགོས་ཤིང་ཐོ་སྟོར་ཉེ་སྟོར་སོགས་ལ་ས་མགོ་ངེས་པར་སྤྱར་དགོས་པ་ལྟ་
 བུའང་གོ་བར་བྱའོ། །དེས་ན་འདི་འདྲའི་རིགས་མིང་མཐའ་ཉགས་མཚུངས་འབྲེན་ཚུལ་སྟོན་གྱི་
 བརྟེན་ལ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲའང་གསལ་བཅད་ཀྱི་ཞུ་དག་མངས་པས་ད་ལྟ་པལ་
 ཆེར་བྱུང་བར་གཤོན་མི་ཐ་བས་དཔེར་བརྟེན་ཀྱང་ཆེར་མི་སྣང་ལ། འདིས་ཐམས་ཅད་ལ་རིགས་
 འབྲེལ་སྤྱར་ཆོག་པའང་མིན་པར་མངོན་ཏེ། འདི་རིགས་མིང་མཐའ་འབྲེན་ཚུལ་ཉགས་མཚུངས་
 བརྟེན་བདེ་མི་བདེ་སོགས་དང་བསྐྱུར་པའི་ཆོག་སྤྱད་ལས་བྱུང་བའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཡི་གེའི་
 རྣམ་འགྱུར་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་བའི་བྱིར་པོ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཁྱི་དང་། འགྲོ་བ་ཞེས་པའི་
 བརྟེན་ལྟ་བུ་སྐད་གསལ་བཅད་ཀྱི་སྐབས་སུ་དོར་ཉེ་བོད་ཡིག་གི་བཞུགས་གཤམ་ནས་སྤྱད་པ་

ལྟ་བུས་ད་ཆ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ལུང་ཆོན་འགའ་ཅམ་ལས་གཞན་སུས་ཀྱང་མི་གོ་བའི་གནས་སུ་
བསྐྱེལ་འདུག་འདི་ཡང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་སྒྲིན་ནོ། ཁྱེད་ལ་ཁམས་ཇ་ཅུ་ཁ་ནས་ཡིན་པ་ཞིག་
ཡོད་པ་ཁོ་བས་ད་ལྟ་ཡང་འགྲོ་བ་ལ་འགྲོ་བ་ཟེར་གྱི་འདུག མ་ཟད་འཕན་པོའི་སྐད་དུ་འང་འགྲོ་བ་
ལ་འགྲོ་བ་ཟེར་བར་ཐོས། དེ་བཞིན་དུ་མི་ལ་སྤྱི་ཟེར་མཁན་ནི་མང་དག་ཅིག་ད་ལྟ་ཡང་ཡོད་དོ། །
སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ། ཡི་གེའི་འབྲི་སྒྲིག་མི་བདེ་བའི་བདེ་ཆེད་གི་འབྲི་སྒྲིག་ལག་ལ་
བཅོས་འགྱུར་བཏང་སྟེ་གཏན་ལ་བབ་པ་ལ་སྐད་གསར་བཅད་ཟེར། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་
སྐོར་རྒྱས་པར་གོང་དུ་གཟིགས། སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་ནི་སྒྲིགས་སྟེན་ལོ་རྒྱུ་འདུག་
ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལྟར་ན། བཀས་བཅད་དང་པོ་ནི་ཐོན་མི་སྤྱོད་ཅན་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་བཅོན་
(༧༤༩-༧༥༩) ཀྱི་སྐབས་སུ་ཐོག་མར་བསྐྱར་བའི་འགྱུར་རྒྱུ་ས་བཀས་བཅད་དང་པོས་གཏན་
འཁེབས་བྱས་པའི་སྐད་གསར་བཅད་དང་པོ་ཡིན་ལ། བཀས་བཅད་དང་པོས་བསྐྱར་བའི་མདོ་
ནི། སངས་རྒྱས་ལལ་མོ་ཆེ་དང་། ལུང་གྲེ་བཞི་དང་། མདོ་གྲེ་ཁ་ཅིག་དང་། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་
ཁ་ཅིག་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །བཀས་བཅད་གཉིས་པ་ནི། ཁྱིམ་ལྷོ་བཅོན་གྱི་སྐབས་སུ་ཕྱིས་
སུ་བསྐྱར་བའི་འགྱུར་རྒྱུ་ས་དང་། མངའ་བདག་ཁྱིམ་ལ་བ་ (༩༠༠-༩༣༤) ཅན་ཡན་ཆད་དུ་
སྐྱེས་ཀྱི་ཞང་ལ་སོགས་པས་མཛད་པ་དང་། སྐད་གསར་བཅད་གསུམ་པ་ནི། བཀས་བཅད་ཐ་
མ་ནི། (དུས་རབས་བཅུ་པའི་ནང་) བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་སྐྱེས་ལེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་སྐུ་སྐྱར་
ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། རྟོག་ལོ་རྒྱུ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་དང་། དུས་རབས་བཅུ་
བཞི་པའི་ནང་དཔང་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་དང་། དུས་རབ་བཅོ་ལྔ་པའི་འཕོར་ལོ་ཆེན་རྒྱམ་སྐ་ལ་གྲ་
དཔལ་ཞུ་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོའི་བར་དུ་བྱོན་པ་རྒྱུ་ས་ཀྱིས་མཛད་པར་བཞེད་དོ། །ཁོ་
བོ་ལྟར་ན། སྐད་གསར་བཅད་ཅེས་པ་སྤྱི་བཀའ་བསྐྱར་གྱི་ཐ་སྙད་རྟེན་པ་རྒྱུ་ས་ལ་གསར་
བཅོས་སམ་ལེགས་བཅོས་བྱས་པའི་དོན་ཡིན་པས། ཐོན་མི་སོགས་ལོ་རྒྱུ་བ་སྤྱི་བ་རྒྱུ་ས་
ཀྱིས་ཐ་སྙད་གསར་བཅོ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། སྤྱི་བཀའ་བསྐྱར་རྟེན་པ་ལེགས་བཅོས་བྱས་པ་མིན་
པས། དེ་དག་གི་འགྱུར་ལ་སྐད་གསར་བཅས་ཞེས་པའི་དོན་མེད་དོ། །སྐད་གསར་བཅད་དང་

བརྒྱུ་ལ་གསུམ་བརྒྱ་སོགས་སུ་འཆོས་པར་མཛད་ཀྱང་ལག་ལེན་སྟར་མཁན་མ་བྱུང་བར་སྟར་
མུས་སུ་གནས་སོ། །འོན་ཡིད་དམ་དང་ཡིད་དྲགས་སོགས་རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་ཚུལ་གྱིས་
བཅོས་བསྐྱར་བཀྲང་བ་ཡིན་ན། ཡིད་ཆེས་དང་། ཡིད་མཛོན། ཡིད་བརྟན། ཡིད་འབྱུང་། ཡིད་
བྱེད། ཡིད་སྒྲོན། ཡིད་འོང་། ཡིད་ཡུལ། ཡིད་ཤེས་སོགས་ལའང་རིགས་པ་མཚུངས་པའི་བྱིར།
ཡི་ཆེས་དང་། ཡི་མཛོན། ཡི་བརྟན། ཡི་འབྱུང་། ཡི་བྱེད། ཡི་སྒྲོན། ཡི་འོང་། ཡི་ཡུལ། ཡི་ཤེས་
སོགས་སུ་ཅིའི་བྱིར་མ་བཅོས་ཞེས་དོགས་གཙོད་ཞུ་ཞོ། །བགས་བཅད་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་སྒྲོར་
འདི་སྒྲོགས་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་འདི་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད་དོ། །

སྐབས་བྱེ། (འདུལ་བ) སྐབས་དབྱེ་བ་དང་འབྲ། སྐབས་དབྱེ་བ་ལ་གཟིགས།

སྐབས་བྱེ་བ། (འདུལ་བ) སྐབས་བྱེ་དང་དོན་འབྲ།

སྐབས་དབྱེ། (འདུལ་བ) 1 གནད་བ་སྦྱིན་པ། གོ་སྐབས་སྦྱིན་པ། གོ་སྐབས་དབྱེ་བ། གོ་སྐབས་སྦྱོང་བ།
དགོངས་པ་ཁྲོལ་བ། མདོ་རྩ་བ་ལས། དང་པོའི་མཁན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་བར་ཆད་དེས་ནས་ཡོངས་སུ་
དག་པ་ལ་སྐབས་དབྱེ་ལོ། །ཞེས་དང་། བཤ་ཆེན་སློབ་ཐུང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་། དེ་
བྱིར་མི་དགའིན་ཏུ་སྤྲོ་མོ་ལའང་། །བག་དང་ལྡན་པས་སྐབས་དབྱེ་མི་བྱ་སྟེ། །ནམ་མཁའི་ཁམས་
ཀུན་འགོངས་འདྲའི་རྒྱ་གོ་ན། །ས་སོན་ཏིལ་འབྱུ་ཅམ་གྱིས་བསྐྱུན་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་ལོ། །2 ཁས་སྐྱངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་ ལུང་སྤན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས། སྐབས་བྱེའི་
ཞེས་བྱ་བའི་བསྐྱག་པར་བགྱེའི་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཁས་སྐྱངས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས།

སྐབས་དབྱེ་བ། (འདུལ་བ) སྐབས་དབྱེ་དང་འབྲ།

སྐབས་འབྱེད་པ། (འདུལ་བ) སྐབས་དབྱེ་དང་འབྲ།

སྐབས་འཆོལ་བ། རྒྱུན་དུ་གཞོད་པ་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་འཆོལ་བའོ། །སྐབས་འཆོལ་བ་དང་སྐབས་
འཆོལ་བའི་ཁྱད་པར་ནི། སྐབས་འཆོལ་བ་ནི་ཐོག་མར་སྐབས་ལྟ་བུའོ། །སྐབས་འཆོལ་བ་ནི་
རྒྱུན་དུ་སྐབས་འཆོལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

སྐབས་གསུམ་པ། 1 ལྟ་སྤྱིའི་མིང་། སྐབས་འགྲེལ་ནི། ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་ཆེ་སྐྱེས་པོ་སྟུང་པ་དང་། བར་དུ་གནས་པ་

དང་། ཐུགས་འཁོབ་འཁོབ་ཆེ་ཆེ་ལྟ་བུ་ལྟེན་ཅན་ལས། སྐབས་གཞན་ཐུགས་ཅན་དུ་འདོད་པའི་རྣམ་
གཤེད་ཀྱིས་སེམས་རབ་ཏུ་གཤེད་ཏེ་ཆོས་བྱ་བ་ལ་ལོང་དང་སྐལ་བ་མེད་པས་ན་སྐབས་གསུམ་བ་ཞེས་
བྱའོ། 2 རྟོན་བ་ཤུག་ཐུབ་བ་ལ་བསྟོད་བ་བྱིན་རྒྱལ་ཉེར་འབྲུག་ཅེས་བྱ་བ་ཐེ་ཙོང་བ་ཆེན་
པོས་མཛད། ཡོངས་གྲགས་སུ་འདི་ལ་སྐབས་གསུམ་བ་འཇམ་སྐབས་གསུམ་མ་ཞེས་བྱ། 3 ལེའུ་
གསུམ་པ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་སྐབས་གསུམ་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
སྐབས་གསུམ་མ། རྟོན་བ་ཤུག་ཐུབ་བ་ལ་བསྟོད་བ་བྱིན་རྒྱལ་ཉེར་འབྲུག་ཅེས་བྱ་བ་ཐེ་ཙོང་བ་ཆེན་
པོས་མཛད། ཡོངས་གྲགས་སུ་འདི་ལ་སྐབས་གསུམ་བ་འབར་བེད།
སྐབས་གསུམ་མའི་རྟེན་ ལུང་སྐྱེད་གདམས་སྟོབས་ཆོས་ལྷན་གྱིས་མཛད་པའི་སྐབས་གསུམ་མའི་
རྟེན་སོགས་མང་དུ་ཡོད།
སྐར་ཁུང་། སྤེའུ་ཁུང་གི་མིང་གཞན། སྐར་བཤད་ནི། འདི་ལ་དཀར་ཁུང་ཞེས་བརྗོད་དགོས་པ་ལས་སྐར་
ཁུང་ཞེས་བརྗོད་པ་ཅི་ཡིན་སྟུང་ན། དེ་ནི་དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ནང་སྐར་ཆོད་ལྟ་བུའི་རེའུ་མིག་
བཞག་པ་ལས་བཏགས་པའི་བརྗོད་ཅིག་ཡིན་པར། རྟོགས་རྟོན་ལོ་རྒྱུད་དག་ཡིག་ལི་ཤིད་
གྱུར་ཁང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དོ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྲམ་མིག་ཁོ་ལ། དཀར་གསལ། ཐུན་
དཀར། བ་ལང་མིག་སྤང་མིག་རྒྱང་སྟོབས་སོ། འདི་ལ་དཀར་གསལ་དང་ཐུན་དཀར་ཟེར་
བ་དང་བསྟན་ན་དུས་འདུལ་ཐོབ་པར་སྤང་ཡང་།
སྐལ། སྐལ་བ་ཞེས་པའི་བསྟུས་ཆོག་ སྐལ་བ་ལ་གཟེགས།
སྐལ་བཅ། 1 བསོད་ནམས་དམན་པ། 2 དབང་པོ་དམན་པ། རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ལས། སྐལ་
བན་ཏེ་དབང་པོ་དམན་པ་ཅན་དན་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
སྐལ་ཆད། བསོད་ནམས་དམན་པའམ་རྩུང་པ།
སྐལ་ཆད་མ། བུད་མེད་བསོད་ནམས་རྩུང་བའམ་ལས་བཅ། རྣམ་འབྲེད་འགྲེལ་། ཆུ་ རྟེན་པན་པ
ལས། སྐལ་ཆད་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསོད་ནམས་རྩུང་བའོ། ཞེས་གསུངས།
སྐལ་མཉམ། དེགས་འདྲ་བ། སྐལ་བ་མཉམ་པ་ལ་གཟེགས།

སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱ། རྒྱ་དག་གི་གསུམ་པ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུ་ཕྱི་མ་རང་དང་འབྲས་བུ་སྤྱིད་ཀྱི་ད། དཔེར་
ན་ནས་ལས་ནས་དང་། འབྲས་ལས་འབྲས། དགེ་བ་ལས་དགེ་བ། ཉོན་མོངས་ལས་ཉོན་མོངས་
སྤྱི་བ་ལྟ་བུ།

སྐལ་ལྷན། ཆོས་ཀྱི་སྐལ་བ་མ་ཆད་པར་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ལས་ཅན། བསོད་ནམས་དང་ལྷན་པའམ།
ལས་འཕྲོ་ཅན་བཅས་ལ་ཟེར། ཞེས་རྗེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོའི་ལམ་རིམ་གྱི་ཞལ་ལུང་༣༥༩༩ལས།
སྐལ་ལྷན་ནི་སྐལ་བ་མ་ཆད་པར་ཐོབ་པ་སྟེ། མཛོད་ལས། སྐལ་མཉམ་སེམས་ཅན་འབྲས་བུ་ལོ། ཞེས་
མི་ལྟ་བུར་སྤྱི་བ་ནས་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་སྐལ་བ་མཉམ་པར་སོང་བ་ལ་སྐལ་མཉམ་ཟེར་བ་དང་།
ཞེས་གསུངས། ཡང་། སྤྱི་བ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན། རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་པེ་ལྷ་ཀ་ར་སི་རྩས་མཛད་པའི་
༼སྤྱི་བ་རབས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་༽ལས། སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་ནི་སྤྱི་བ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
ནོ། ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ནི་སྤྱི་བ་ལས་བྱུང་བལྟ། ཞེས་གསུངས།

སྐལ་བ། 1 དངོས་རྒྱས་བཤོས་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཆ། 2 དབང་པོ་དང་ཡོན་ཏན། རང་དང་སྐལ་མཉམ་ཞེས་
པ་ལྟ་བུ། གཞན་ཡང་། སྐལ་བ་ཞེས་པ་དབང་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ལས།
སྐལ་དན་ཉི་དབང་པོ་དམན་པ། ཞེས་གསུངས། ཡོན་ཏན་ནས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི།
རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ལས། ས་སྟུ་ལ་ལས། དབང་ཕྱུག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་དང་། །དཔལ་
དང་གྲགས་དང་ཡེ་ཤེས་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་སྟེ། །དུག་པོ་རྣམས་ལ་སྐལ་ཞེས་
བུ། ཞེས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དུག་ལ་སྐལ་བར་གསུངས་ཤིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། 3
བསོད་ནམས། དཔེར་ན་བསོད་ནམས་དམན་པ་ལ་སྐལ་དམན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 རིགས་དང་
ཁམས། 5 གོ་སྐབས། སྐལ་བ་བཟང་པོ་བྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྐལ་བ་རྩུང་བ། བསོད་ནམས་རྩུང་བ།

སྐལ་བ་མཉམ་པ། 1 དབང་པོ་དང་ཡོན་ཏན་མཉམ་པ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། དགེ་བ་
བསྒྲིམ་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་བྱུགས། །འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་འཕེལ་འགྱུར་
ལ། །བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། །ཅི་སྟེ་འདི་དག་མཛོད་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར། ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །སྐལ་བ་ཞེས་པ་དབང་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྒྲགས་ལས།
 སྐལ་བར་ཉེ་དབང་པོ་དཔན་པ། ཞེས་གསུངས། ཡོན་ཏན་ནམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི།
 རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྒྲགས་ལས། སུམ་ཏེ་ལས། དབང་ཕྱག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་དང་། །དཔལ་
 དང་གཤམ་དང་ཡེ་ཤེས་དང་། །བཙུན་འབྲུམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྟེ། །དུག་པོ་ནམས་ལ་སྐལ་ཞེས་
 བྲ། ཞེས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དུག་ལ་སྐལ་བར་གསུངས་ཤིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །2
 གཤམ་ཀའམ་རིགས་འདྲ་བ། ཁམས་མཉམ་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་མཁས་པ་ནམས་གསུང་ངོ། །

སྐལ་བ་དང་ལྡན་པ། སྐལ་ལྡན་ལ་གཟེགས།

སྐལ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། སྐལ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ནི་ཕྱོད་བསོད་ནམས་བསགས་པས་རང་
 བཞེན་གྱིས་གཞན་འདུན་པ་ལོ། ཞེས་རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་པེཊཱ་ཀ་ར་སིརྟས་མཛད་པའི་
 ། རྗེས་རབས་རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་ ། ཤེལ་ས་བཤད་པ་ལྟར་ལོ། །

སྐལ་བ་མེད་པ། བསོད་ནམས་མེད་པ། བསོད་བདེ་མེད་པ།

སྐལ་བ་བཟང་སྟེ་པོ། (གསར་རྒྱགས་) རྒྱུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་མཚོག་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་
 གི་མིང་། རྒྱུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ། ལྷན་ལ་ལྟ་བུ་གང་ཟག་ བད་དཀར་ལྟ་བུ་གང་ཟག་
 བརྒྱ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་ ཅན་ལྟ་བུ་གང་ཟག་ རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དང་ལྟ་ཡོད། རྗེའི་གསར་
 འདུས་སྟོན་ལས་ལས། ཕུན་མོང་ལས་སྟོང་སྟོང་དུ་གྱུར་པ་ན། ཐེག་པ་ཀུན་གྱི་མཚོག་གྱུར་
 རོ་རྗེ་ཐེག་ །སྐལ་བ་བཟང་སྟེ་པོའི་འཇུག་འོགས་དམ་པ་དེར། །བདེ་ལྷག་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་ཉིད་གྱུར་
 ཅིག་ །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

སྐར་མ་རབ་རིབ་ཅེས་སོགས། (དལ་མ) སྐར་མ་རབ་རིབ་མར་མེད་དང་། །སྐར་མ་ཐེལ་པ་ཆུ་བྱར་དང་། །མི་
 ལས་སྟོག་དང་སྤྲིན་ལྟ་བུར། །འདུས་བྱས་དེ་ལྟར་བལྟ་བར་བྲ། ཞེས་སའི་ཚོགས་བཅད་འདི་དོ་
 རྗེ་གཙོད་པའི་འཇུག་དུ་བཞུགས་སོ། །

སྐས་ཀྱི་གདང་བྲ། སྐས་ཀྱི་གདང་བྲ་ལ་གོ་དོན་གཉིས་ཡོད་དེ། 1 སྐས་འཛེག་ladder གི་རྒྱུ་པ་
 འཛེག་སའི་རྒྱུ་གཉིས་ལྟ་མོའི་ step མིང་ལ་གཙོ་ཆེར་འཇུག་ རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བཞེན་ནས་དོ་

དང་ཤིང་ལེབ་ཀྱིས་བཞོས་པའི་སྐྱས་འཛེག་stair གི་བང་རིམ་ step ལའང་སྐྱས་ཀྱི་གདང་
བྱ་ཞེས་མིང་ཐོགས་པར་སྐྱས། 2 སྐྱས་འཛེག་stair གི་གཡས་གཡོན་གྱི་ལག་བ་འཇུ་སའི་
ཤིང་རིང་མོ་ rail དེ་ལའང་སྐྱས་ཀྱི་གདང་བྱ་ཟེར་རྟེ། རྒྱལ་རབས་སྤྱ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་
༧༥ལས། རྟེན་དུ་འཛེག་པའི་བྱ་སྐྱས་མང་ཆོལ་བྱས། བར་སོ་མག་རྟེན་ཤིང་ལས་བྱས། འཇུས་
པའི་གདང་བྱ་བྱས་ཏེ་མི་འགྲུལ་བའི་ལྷགས་གཟེར་གདབ་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ། ཞེས་གསུངས་
ཤིང་། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སྟོན་ཆ་༣༧ལས། ལག་འཛིན་གྱི་གདང་བྱ་ཞེས་སོགས་གོང་
དང་འབྲ་བར་བཤད་དོ། །ཡང་སྤྱིར་བཏང་གདང་ཞེས་པ་འབྲེད་ལ་འཐེན་ནས་གོས་འགེལ་སའི་ཐག་བ་ལ་
གོས་གདང་ཟེར་བ་དང་། བྱང་ཁང་ནང་གི་བྱ་དེ་སྟོད་སའི་ཤིང་བྱ་ལ་རིང་བ་དེའི་མིང་ལ་བྱ་གདང་ཟེར་བ་
དང་། འབྲོག་པས་སྐྱགས་ཐོག་འདོགས་སའི་ཐག་བ་འབྲེད་འཐེན་ལ་ཐག་གདང་ངམ་གདང་ཐག་
ཟེར་བ་ (རྟ་གདང་། མཛོ་གདང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ) དང་། འདི་ལ་རྩང་ཞེས་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཡང་
ཡོད། གདང་བྱ་ཞེས་པའི་གདང་ནི། ཁ་གདང་ཞེས་པའི་གདང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་སེམས།
གདང་ནི། བྱེ་བ་དང་། སྒར་བ། འཐེན་ནས་རིང་པོར་བྱེད་པ་བཅས་ལ་འཇུག་པར་སྐྱམ་མོ། །

སྐྱས་གདང་། སྐྱས་ཀྱི་གདང་བྱ་དང་དོན་འབྲ། དེའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྐྱ་སྐྱ། <པ་ཏེ་ལི་ཀཾ> ཁུ་བ་གར་པོ། སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱ་ནི་འདིར་ཁུ་བ། སྐ་ནི་སྐ་བའམ་གར་པོའོ། །ཆོག་
འདི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ་༡༠༧བཤན་གསལ།

སྐྱ་སྐྱ། སྐྱ་ལ་སྐྱ། ཡང་སྤིད། རྩེ་གྲང་ཐང་པས། སྐྱ་སྐྱེ་བསྐྱན་དོན་དུ་བྱོན་ན། །བཤད་སྐྱ་བ་ལག་རྩེས་
ཤིག་ཡོད་དགོས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

སྐྱ་ཁམས་དྲངས་པ། ཉན་པའི་སྐྱེད་བྱུང་པའི་དོན། སྐྱ་ཁམས་དྲངས་བཞག་ལྟ་བུ།

སྐྱ་མཁྱེན། མཐེ་བོང་གཉིས་བསྐྱན་ནས་ཁྱུ་བྱག་གིས་རེ་འདུན་བྱེད་པའི་བརྟེན་ཞིག

སྐྱ་གམ། སྐྱའི་ཉེ་འགྲམ། གམ་ནི་འབྲིས་སམ་འགྲམ་དང་མདུན་གྱི་དོན། སྐྱ་གམ་དུ་བཅར་ལྟ་བུ། འདིའི་
ཐད་ཀྱི་བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། སང་གཞངས་ལས་” མི་འགྲངས་པར་” སྐྱ་གམ་དུ་ངོ་
བཅར་ཞུས་ཆོག ཅེས་གསུངས་འདུག་པར་དོགས་པ་འདི་ལྟར། ཡང་ན་” མ་འགྲངས་པར་” ཞེས་

འདས་ཆོག་སྒྲོར་དགོས། ཡང་ན་” མི་འགྲང་བར་” ཞེས་ད་ལྟ་བུ་འདི་ཆོག་སྒྲོར་དགོས་པར་སྒྲུབ།
སྒྲུ་ཆེ་བ། (པར་ཐུན) སྒྲུ་ཆེ་བ་ཞེས་པ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུ་གཟུགས་རིང་ཐུང་ཁྱེད་ཅམ་དུ་ཡོད་
ཅེས་པའི་དོན་ཡིན། རྗེ་འཇམ་གསལ་བཤད་གསེར་ཐེང་༡༡༧་བཤམས། སྒྲུ་ཆེ་བ་ནི་ཁྱེད་ཅམ་
དུ་འཕགས་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུ་གཏུང་ཆ་བརྒྱད་མཛད། སྒྲུ་གཏུང་ཆ་བརྒྱད་མཛད་ཅེས་པའི་དོན་ནི། རྟོན་པ་སྒྲུ་ཐུང་ལས་འདས་
པའི་ཆེ་སྒྲུ་གཏུང་སྒྲུ་བདག་གི་ཚོད་པ་བྱུང་ནས་གཡུལ་འཁྲུགས་འབྱུང་ལ་ཉེ་བ་ན། རྟོན་པའི་
རྗེས་འབྲུག་རྒྱལ་ལོ་མ་སྒྲེས་དགས་སྒྲུ་གཏུང་ཆ་བརྒྱད་དུ་བགོས་ཏེ་ཚོད་པ་ཞི་བར་བྱས་ཏེ་རང་
རང་གི་སྒྲུལ་བ་བྱིན་ནས་ཚོད་པ་ཞི་བར་བྱས་སོ། །བྱ་རྟོན་ཆོས་འབྱུང་༡༡༩དང་། ཆོས་འབྱུང་
མཁས་པའི་དགའ་རྟོན་རྟོད་ཆ་༩༩གཞི་བྱ།

སྒྲུ་བདུན་དག་མཐོ་བ། བདུན་དག་མཐོ་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྒྲུ་ནི་ཐུ་ཕོ་རྩ་ལྷར་ཚུ་ཞེད་གལ་བ། (པར་ཐུན) 1 ཐུ་ཕོ་རྩ་འདི་འིང་སྤོང་དུ་ལྷས་ཞེད་མཉམ་པ་བཞེན་དུ་
སངས་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུ་ལུས་ཀྱང་དུ་ལྷས་ཞེད་མཉམ་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ཡང་བྲག་གཉིས་
བརྒྱུད་པའི་རིང་ཆད་དང་། སྒྲུ་འདི་རིང་ཆད་གཉིས་མཉམ་པ་ཡིན་ཞེས་པའོ། །འདུལ་བ་ལུང་གཞི་
། ག་པ་ ་ ། ལས། ལྷ་གཞོན་ཀུན་གྱི་སྒྲུ་རི་སྤྱིད་པར་འདོམ་ཡང་དེ་སྤྱིད་ལ་འདོམ་རི་སྤྱིད་པར་སྒྲུ་
ཡང་དེ་སྤྱིད་པས་འིང་ཐུ་ཕོ་རྩ་ལྷར་ཚུ་ཞེད་གལ་བ་ལགས་ཏེ། ལྷ་འདི་ནི་གཞོན་ཀུན་གྱི་སྒྲུ་བྱ་ཆེན་
པོའི་སྒྲུས་བྱ་ཆེན་པོའི་མཚན་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །མདོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས།
སྒྲུ་ནི་ཐུ་ཕོ་རྩ་ལྷར་ཚུ་ཞེད་གལ། །ཅེས་གསུངས། ཞིབ་པར་ཐུ་ཕོ་རྩ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། 2
སྒྲུ་རྟོད་དང་སྒྲུ་སྤྱད་གཉིས་རིང་ཐུང་ཆད་མཉམ་པ་ལའང་ཐེང་། རྗེ་འཇམ་གསལ་བཤད་གསེར་ཐེང་
༡༡༨བཤམས། འིང་ཐུ་ཕོ་རྩ་ལྷར་ཚུ་ཞེད་གལ་བ་ནི་འདོམ་གྱི་པན་ཚུན་གྱི་ཚོ་མོ་ནས་གཙལ་
པ་རི་ཅམ་པ་ཞབས་ནས་སྒྲུ་པོའི་བར་ལའང་དེ་ཅམ་པའོ། །དགོངས་རྒྱུ་དུ་ཐུ་གཞི་དམའ་བ་
ཉེ་སྒྲུ་སྤྱད་རྟོད་ནི་མཉམ་པ་ཉེ་ཉེ་བ་ནས་བཟུང་ནས་སྒྲུ་སྤྱད་དང་སྒྲུ་རྟོད་ཆད་མཉམ་པའི་ཞེས་
དང་། ཡང་ན་འདོམ་ནི་ཐུ་ཕོ་རྩ་ཉེ་ཞེས་སྤར་ལྷར་ཡང་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་མདོད་དང་ཉེ་སྤར་

གི་དགོངས་པ་སྒྲ་མཐོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲ་སྒྲིང་། གྲུག་སྒྲིང་དང་དོན་འབྲེ། ཆེག་འདི་དཔེ་ཆོས་ཅིན་ཆེན་སྒྲུངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་ན་གསལ།

སྒྲ་བྲག་རྒྱ་ཆེན་སོ། ལྷ་སྒྲ་བྲག་རྒྱ་ཆེན་སོ་དང་དོན་འབྲེ། དེའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

སྒྲ་བལ། རིང་བསྐལ་གསུམ་མཐ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། དབྱ་སྒྲ་དང་སྒྲའི་བ་སྒྲུ་ལ་ཟེར།

སྒྲ་བལ་གྱི་རིང་བསྐལ། སྒྲ་བལ་དང་འབྲེ།

སྒྲ་སྒྲ་དན་ལས་འདས་པ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

སྒྲ་ཆ། ཆ་བོའི་ཞེས།

སྒྲ་ཆའི་འདུ་བྱེད་གཏོང་བ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

སྒྲ་ཆའི་འདུ་བྱེད་རྫོགས་པ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

སྒྲ་ཆའི་འཕེན་པ་རྫོགས་པ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

སྒྲ་རྩ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ། རྣམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་དང་སྒྲུ་ལུས་མང་བོར་སྒྲུལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་

རྣམ་པ་རོལ་སོ་ཆོས་ལ་དད་ཅིང་འདུན་པར་མཛད་པ་ལ། སྒྲ་རྩ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་ཟེར་རོ། །

སྒྲ་བཞི། 1 རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ། ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྒྲ། ཡོངས་སྒྲ། སྒྲུལ་སྒྲ་དང་བཞིའོ། 2 (བཀའ་བརྒྱུད) རྣམ་ཀུན་

མཆོག་ལྷན་ཟུང་འཇུག་གི་སྒྲ་ཉིད་གཏུལ་བྱ་དག་མ་དག་སྒྲ་ཆོགས་ལ་བཀོད་པ་སྒྲ་ཆོགས་སྒྲ་སྒྲང་

བ་སྒྲུལ་སྒྲ་དང་། དག་པའི་གཏུལ་བྱ་ལ་འོག་མིན་ལ་སོགས་པའི་རྩ་འབྲུལ་གྱི་བཀོད་པར་སྒྲང་བ་

ཡོངས་སྒྲ་དང་། སྒྲོས་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྲུང་གི་བདག་ཉིད་ཆོས་སྒྲ་དང་། རྟོང་

ཉིད་སྒྲིང་རྩེ་དབྱེར་མེད་པའི་བདག་ཉིད་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲའོ། 3 (ཀོང་

སྒྲུལ) རོ་བོ་རྟོང་པ་ཆོས་སྒྲ། རྣམ་པ་གསལ་བ་སྒྲུལ་སྒྲ། དེ་གཉིས་ཟུང་དུ་འཇུག་པ་ཡོངས་སྒྲ།

དེ་རྣམས་དབྱེར་མེད་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ། འབྲུལ་སྒྲང་སྒྲ་བཞིར་སྒྲང་བ་ཡིས། །རྟོང་ཉིད་སྒྲང་བ་ཐུག་

མེད། །ཅེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཀོང་སྒྲུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེན་སྒྲོ་སྒྲིང་དོན་བདུན་མའི་འབྲེལ་པར་གསལ།

འབྲུལ་སྒྲང་སྒྲ་བཞིར་སྒྲང་བ་ཡིས། །རྟོང་ཉིད་སྒྲང་བ་ཐུག་མེད། །ཅེས་པའི་ཆེག་ཀྱང་གཉིས་སོ་

འདི་དག་ལྷན་པའི་སྒྲོ་སྒྲིང་དོན་བདུན་མའི་དཔེ་རྣམས་སྒྲ་མི་སྒྲང་། དག་ལུགས་པའི་ལུགས་

ལ་ཆོག་འདི་འགྲེལ་བ་ཤད་བྱེད་མི་བདེ་བས་དོར་བའམ་ཡང་ན་བྱུང་མཐའ་གཞན་གྱིས་སྟོན་པ་
བཏབ་པ་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས་སོ། །ཁོ་བོས་ནི་པལ་ཆེར་དོར་བ་ཡིན་ནམ་སྟུང་དེ་གསལ་སོ། །
སྐྱུ་ཡི་སྟོན་སྤངས་མཆན་དང་དཔེ་བྱད་ལྡན་ཞེས་སོགས། སྐྱུ་ཡི་སྟོན་སྤངས་མཆན་
དང་དཔེ་བྱད་ལྡན། །གསུང་གི་སྟོན་སྤངས་ཀ་ལ་མིང་ཀའི་དབྱངས། །ཐུགས་ཀྱི་
སྟོན་སྤངས་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་མཆིན། །བཟ་ཤིས་དཔལ་འབར་མ་ཡི་བཟ་ཤིས་
ཤོག། །ཅེས་པའི་ཆོགས་བཅད་གཅིག་པོ་འདི། རྩོམ་ཆེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤས་༽ འཕགས་པ་
སྟོལ་མ་ལ་བསྟོད་པ་ ༽ ཞེས་བྱ་བའི་བསྟོད་པ་འདིའི་དབྱར་གསུངས་ཡོད། འདི་བསྟན་འགྲུར་
རྒྱུ་དུ་༽ ལུ་ ༽ ༣༣ ༣༧ ༡༣ བཞུགས་སོ། །

སྐྱུ་ཡི་ཁོ་ལག་ཡངས་པ། (མར་ཐུན) ཁོ་ལག་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
སྐྱུ་གཤེགས་པ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་བྱངས་ཤིག
སྐྱུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་། སྐྱུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་ནི། རང་གི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་
ཀྱི་སྟོན་རྩི་རྒྱུད་དང་ཡོན་ཏན་རྩི་རྒྱུད་སོང་ནས་མཐར་ཐུག་མའི་གསུང་ཐུགས་དང་སྤང་རྟོགས་
མཉམ་པ་ལ་བྱེད། ཅེས་དཔལ་རྒྱ་རྣམས་ཐོབ་གསུང་བ་ལྟར་རོ། །

སྐྱུ་གསུང་ཐུགས་རྟོག། སྐྱུ་འཇོག་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྐྱུ་བརྟན་བྲིས་འབྱུང་། གསུང་གི་རྟོག་གསུང་རབ་སྟེགས་
བཅ། ཐུགས་ཀྱི་རྟོག་མཆོད་རྟོག་དང་ཐུག་མཆན་དོར་བྲིལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་
སྐྱུ་དང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོག་ནི་བྱིན་རྒྱལ་ཀྱི་རྟོག་ཡིན་ལ། གསུང་གི་རྟོག་ནི་ཐོས་བསམ་ཀྱི་རྟོག་བརྟན་
པ་གནས་པ་ལ་མེད་མི་རུང་ཡིན་ཚུལ་ཀྱན་མཆིན་འདིགས་མེད་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།
སྐྱུ་གསུམ། སྐྱུ་ལ་སྐྱུ། འོངས་སྐྱུ། ཆོས་སྐྱུ་དང་གསུམ་སོ། །སྐྱུ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱོལ་ས། སྐྱུ་ལ་
དང་འོངས་སྐྱོད་རྩོགས་པ་དང་། །དེ་བཞིན་གཞན་ནི་ཆོས་སྐྱུ་སྟེ། །གསུམ་པོ་འདི་དག་ཐུབ་པའི་
སྐྱུ། །དེ་ཡིས་དེ་ཡི་བྱང་རྒྱལ་བསྐྱུས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

སྐྱུ་གསུམ་པ། སངས་རྒྱུ་ཤིའི་མཆན།
སྐྱུ་གསུམ་ལ་འཇུག་པ། སྐྱུ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱོད་འབྱ།

སྒྲིལ་གསུམ་ལ་འདུག་པའི་སྒྲོ་བྱ་གར་གྱི་སྒྲོ་བ་དཔོན་སྒྲིལ་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛོད་པའི་བསྟན་བཅོས་
ཤིག་ཡེ་ཤེས་སྒྲེའི་འགྲུར།

སྒྲིལ་གསུམ་ལ་འདུག་པའི་འགྲུལ་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་སྒྲོ་བ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་བས་མཛོད། ཡེ་ཤེས་སྒྲེའི་འགྲུར།
སྒྲིལ་གསུམ་ལས་འཁྲུང། འཆི་བ་ཆོས་སྒྲིལ་ལས་འཁྲུང། བར་དོ་ལོངས་སྒྲིལ་ལས་འཁྲུང། སྒྲེ་བ་སྒྲུལ་
སྒྲིལ་ལས་འཁྲུང་དང་གསུམ་མོ། །

སྒྲིལ་གསུམ་ལྟན་བྱ་བ། རྩོམ་སྒྲིལ་གསུམ་ལྟན་བྱ་བ་ལྟགས་རྩེ་མཐར་ཕྱིན་
ཀྱང། རྩིང་གསུམ་གདུག་པ་འདུལ་བྱིར་ཁོས་པའི་སྒྲུ། ཁྱེད་གསུམ་རྒྱལ་པའི་བསྟན་སྒྲུང་ཆེན་མོ་
ལ། རྩོམ་གསུམ་གྲུས་པའི་སྒྲོན་སྒྲུག་འཆོལ་ལོ། ཞེས་དཔལ་ལྡན་ལྟ་མོ་དཔལ་གྱི་རྒྱལ་མོའི་
བསྟོད་པ་འདི་རྩེ་དགེ་འདུན་བྱུང་གིས་མཛོད། གསུང་ཐོར་བྱ་༤༥ན་ལྟགས་མོ། །

སྒྲིལ་པ་སེར་ལ་ཁ། སེར་ལ་ཁ་དང་། ཆངས་སྒྲིལ། མཆོད་བྱིར་ཐོགས་རྣམས་དོན་འདྲ། མཆོད་བྱིར་
ཐོགས་ལ་གཟིགས།

སྒྲིལ་པོ། 1 ཆུང་མའི་མིང་པོ། 2 སྒྲིང་མའི་ཁྱོ།

སྒྲིལ་པ། (ད་ལྟ་བ) 1 ཆུང་སྒྲིལ་པ། ཀྱང་པ་སྒྲིལ་ལྟ་བུ། 2 ཁུམ་པའམ་ཁུམ་པ། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་
སྒྲིངས་པའི་འདུམ་འགྲུལ་ལས། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལ་སྒྲིང་ཁུམས་བསྐྱེད་དགོས། ཤེས་པ་
བསྐྱེམས་པས་མི་འོང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། 12 སྒྲེ་བ། རྒྱུ་ཆ་བྱང་པོ་མི་ཤོད་པར་སྒྲིལ་ལྟ་བུ།

སྒྲིལ་བཀོད་པ་བསྒྲུས་པ། ཤི་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

སྒྲིལ་གསང་བ་གསུམ། གསང་བ་གསུམ་དང་དོན་གཅིག་སྒྲིལ་གསང་བ། གསུང་གི་གསང་བ།
ལྟགས་ཀྱི་གསང་བ་དང་གསུམ་མོ། །གསང་བ་གསུམ་ནི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉན་མ་མཁའི་མཐས་ཁྱབ་ཆད་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྒྲིས་ཁྱབ་ཅིང་། དག་པ་དང་མ་དག་པའི་གདུལ་བྱའི་སྒྲིང་བ་དང་མཐུན་པར་སྒྲོན་པར་ནི། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་སྒྲིལ་གསང་བའོ། །གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པའི་སྒྲིང་མཐའ་
ཡས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོ་མོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་མ་ལུས་པར་འཆད་པ་ནི། གསུང་གི་གསང་

བཤོ། །སྟོབས་བརྩ་དང་མི་འཛིགས་པ་བཞི་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་བཙེ་བརྒྱད་
ལ་སོགས་པ་སྤངས་པ་དང་རྟོགས་པས་བསྐྱུས་པའི་ཡོན་ཏན། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་སྟོད་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ནི་ཐུགས་ཀྱི་གསང་བཤོ། །སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་འདྲི་ཞེ་
སའི་ཆོག་ཅིག་ཡིན་གྱི། རྒྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱས་ཕྱེ་བའི་སྐྱེ་དོན་ནི་མིན་ནོ། །སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་
དང་། ཉན་རང་སོགས་ཀྱི་སྟོད་སྟོད་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་བས་ན་གསང་བཤོ། །སྐྱེ་ཞེས་པ་ཞེས་
ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན་ཡོན་ཏན་ལ་སྐྱེ་ཡོན་ཞེས་པ་དང་། ཅེད་མོ་ལ་སྐྱེ་ཅེད་ཅེས་པ་ལྟ་
བུལོ། །གསང་བ་ནི། རྟོག་ཏུ་གྱུར་པ། མཛོན་དུ་མ་གྱུར་པ། རྟོགས་པ་འཕམ་དཔོག་པར་དཀའ་
བ། སྟེ་སྟོད་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པ་སོགས་ལ་འཇུག་གོ། ཡང་ན། སྐྱེ་གསང་བ་ནི། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྐྱེ་ཆད་དམ་སྐྱེ་མཐའ་མཛོང་བར་མི་རུས་པ་ལ་བཤད། གསུང་གི་གསང་བ་
ནི། གསུང་གི་ཆད་དཔོག་པར་མི་རུས་པ་ལ་བཤད། ཐུགས་ཀྱི་གསང་བ་ནི། ཐུགས་ལ་ཀུན་
སྟོང་གི་རྟོག་པ་མི་མངའ་བ་སོགས་ལ་བཤད་དོ། །འདི་དག་གྲང་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་
པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པར་བཤད་དོ། །རྒྱས་པར་སེ་ར་རྩེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་
རྒྱབས་བརྒྱད་པའི་སྤྱི་དོན་ལས་ཤེས་པར་བུལོ། །

སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བརྩའི་རེ་དགུ་བ། སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་
ལྷང་བྱེད་ཀྱི་རྩེ་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྟོང་གིས་རང་ཕྱོགས་བསྟེན་རྩོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་གསོར་རུང་
ཡན་ཆད་དང་ལྷན་པའམ་ལྟ་བུ་གཞན་ཕྱོགས་བསྟེན་རྩོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཅས་པས་མ་ཉམས་པ་
དང་ལྷན་པ་ལ་དགེ་འདུན་ལྷག་མས་སྐྱར་བ་བཏབ་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷང་བ་དངོས་གཞིལོ། །སྐྱེང་
གཞི་ནི། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་དུ་མཛའ་བོ་དང་ས་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་དགེ་འདུན་ལྷག་མས་སྐྱར་བ་བཏབ་པ་
ལས་ལྷང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་སྟོན་པའི་སྟོན་ས་རང་རིགས་ཅན་ལ་གཞོད་པཤོ། །

སྐུལ་བྱེད་མ། <ཙྰ> ལྟ་མོ་ཙྰ། སྐུལ་བྱེད་མ། དིག་བྱེད་མ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན།
སྟེ་ཅུ་བྱ། སྟེ་གཅུ་གཅུ། མཛིང་ཀྱོག་ཀྱོག་བྱེད་པའམ། མཛིང་པ་འཇུར་པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས།
སྟེད་མེད། ལུང་མེད་སྤྱི་མེད། སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེད་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་

དེ་སྐད་ཅེས་བཏགས།

སྐད་མེད་པ། མཛེས་མ། ལུས་ཟླ་མ།

སྐད་རགས། ཞེས་ར་སྐྱ་རགས་ཟེར།

སྐོན་པ། ལུག་མ་ལས་བྱས་པའི་ཕྱི་ལྷི་བ་དང་སས་ཞལ་ཞལ་བྱས་པའི་རིམ་བ་གཅིག་བ་དང་། རིམ་
བ་ཉིས་བཅེགས་སམ་སུམ་བཅེགས་ཅན་འབྲས་ལ་སོགས་བ་གཞུག་པའི་གནས།

སྐོན་བྱ་བ་སྐྱར། ལུག་མ་ལས་བྱས་པའི་ལྷུང་བཟེད་གཞག་པའི་གནས།

སྐོམ་པ། 1 འབྲུང་འབྲུར་གྱི་རེག་བྱ་བདུན་གྱི་ཡ་གྲལ། མེད་རྒྱུད་ཤས་ཆེ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་གྱི་
དབང་པོའི་རེག་བྱ། སྐོམ་བ་སྟེ་བཏུང་བ་མངོན་བར་འདོད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །རྒྱ་རེག་བྱ་བ་
འབྲས་བྱ་སྐོམ་པའི་མིང་གི་བཏགས་པའོ། །རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ཨ་རྒྱ་ཀ་རའི་གསུང་ལ་འཕྲི་
སྟོན་ཅུང་ཟད་གྱིས་བཀོད། 2 བཏུང་བ་མངོན་བར་འདོད་པའི་ལུས་གྱི་ཆོར་བ།

སྐོམ་བ་རྒྱ་འདོད། རེ་འདོད་དང་ཡིད་སྟོན་ཉ་ཅང་ཆེ་བའི་དཔེ། ཏུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་དེབ་དང་པོ་
༦༣༧ལས། རྩོ་གྲག་སོགས་ཀྱི་དབྱ་རྒྱན་དང་མཐུལ་རྣམས་འབྱུབ་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་པའི་
སྐོམ་བ་རྒྱ་འདོད་ལྟར་ཡོད་རུང་ལག་ཐོག་ཏུ་མ་ཁེལ། ལྟ་བུ།

སྐོར་བ་བྱེད་པའི་པན་ཡོན། མཛོད་རྟེན་སོགས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་སྐོར་བ་བྱེད་པའི་པན་ཡོན་
ནི། སྟོན་བ་ཟུང་ན་ལས་འདའ་ཁར་ཞལ་ཆེམས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། འདུལ་བ་
ལུང་ཟུན་ཆེགས་ལས། དགེ་སྟོང་དག ང་འདས་པའི་འོག་ཏུ་གནས་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་རིགས་
གྱི་བྱ་དང་བྱ་མོ་དང་བ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རི་སྟོང་འཆོའི་བར་དུ་འགྲོ་བར་བྱ་ཞིང་། དན་པར་
འབྲུར་བར་བྱའོ། །བཞི་གང་ཞེན། འདིར་༼ལུ་སྟོན་ནི་༽ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཁྲུངས་སོ། །འདིར་
༼རྩོ་རྩོ་གདན་༽ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་མངོན་པར་རྩོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ། །འདིར་༼ལྟ་
རྩོ་ལྟ་སྟོན་༽ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྣམ་བ་བཅུ་གཉིས་བསྐྱོར་ཏོ། །འདིར་
༼རྩོ་མཆོག་གོང་༽ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཡོངས་སུ་བྱུང་ན་ལས་འདས་བ་སྟེ། དགེ་སྟོང་དག་
ང་འདས་པའི་འོག་ཏུ་འདིར་མཛོད་རྟེན་བསྐྱོར་བ་དང་། མཛོད་རྟེན་ལ་བྱག་འཆལ་བ་དང་

དག་པོ་དེ་དག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཞོན་པར་བྱ་སྟེ། ཞེས་པ་ནས་ང་ལ་དད་པས་དུས་
 བྱས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདེ་འགྲོ་མཐོ་རིས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དུ་འགྲོ་ལོ། །སོགས་ཀྱིས་པར་
 གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་། རྟོག་གི་འབར་བར་མདོ་བྱངས་པ་ལས་ཀྱང་། གནས་བཞི་པོ་
 འདི་དག་བསྐྱོར་བས་མཆོམས་མེད་པའི་སྤྲིག་པ་ཡང་འབྱུང་བར་གསུངས་སོ། །ཞེས་འབྱུང་
 རོ། །«འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་མདོ་སྟེ། ཅ་པ་ ་ ༡༧༡༩༩ ལས། སོག་ཆགས་
 ཀུན་ལ་མན་པའི་བྱིར་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ནས། འཛིག་རྟེན་མགོན་གྱི་མཆོད་རྟེན་
 ལ། སྤྱི་ཞིག་སྐོར་བ་བྱེད་པ་ནི། ཆེ་རབས་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། བྱང་ཆུབ་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པའི་
 ཆོ། བྱང་དང་ལྷན་ཞིང་སྟོན་སྟོན་ལྷན། བསོད་ནམས་ལྷན་ཞིང་འཛིགས་མེད་འབྱུང་། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་
 བ་ནི། ཆེ་རབས་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། ལྷ་དང་སྤྱད་དང་གཞོན་སྤྱན་དང་། སྤྱིན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད་པར་
 འབྱུང་། ངས་ནི་གང་དག་བསྟན་པ་ཡི། མི་ཁོམ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་སྟོང་། སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་རབ་མཛེས་
 ལ། མཉེས་པར་བྱེད་འདི་དལ་བ་གཅིག་མདོག་ལྷན་གཟུགས་ནི་ཕུན་སུམ་ཆོག་སྟེ། མཆོད་གྱིས་ལེགས་པར་
 བརྒྱན་པ་དང་། མཐུང་དང་སྟོན་པར་ལྷན་པར་འབྱུང་། ལེ་ལོ་ཅན་དུ་དེ་མི་འབྱུང་། དེ་ནི་སྤྱག་ཅིང་ཞོར་ཆེར་
 འབྱུང་། བསོད་ནམས་ལྷན་ཞིང་རྩི་བ་མེད། འཛིག་རྟེན་སྟོན་མ་མཉེས་བྱས་ནས། ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྟེ་སྟངས་
 བྱེད། བདག་མེད་སྟོང་པའི་ཆོས་ཐོས་ན། དེ་ནི་ཆོས་ལ་མོངས་མི་འབྱུང་། སྤྱར་དུ་དད་པ་
 འཐོབ་འབྱུང་ཞིང་། ཆོས་དོན་རི་བཞིན་མཁས་པར་འབྱུང་། ཆོང་དཔོན་བྱིས་དང་རྒྱས་པ་
 དང་། སྤྱག་པོ་རྣམས་སྤྱི་བར་འབྱུང་། དབའ་ཞིང་སྤྱིན་པའི་བདག་པོར་འབྱུང་། གཏོང་བ་
 བཏང་ཞིང་སེར་སྤྲོ་མེད། འཛམ་བུ་སྤྱིང་ན་གང་ཡང་བྱུང་། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་རིགས་མཛེས་
 ལ། དེར་ནི་བསྟན་པ་དེ་སྟེ་སྟེ། དམའ་བ་དག་ནས་རྣམ་པར་སྤྱངས། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་
 བ་ནི། སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་ཡང་། དབང་ཆེར་གྲགས་པའི་བྱིས་བདག་དང་། དབའ་དང་
 གཟེ་བཞིན་ལྷན་པར་འབྱུང་། བྲམ་ཟེ་སྤྲོ་ལ་ཆེ་འདྲ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་ལྷན་ཞིང་མང་ཐོས་
 དང་། རྒྱལ་རིགས་སྤྲོ་ལ་ཆེ་འདྲ་དང་། སྤྱག་ཅིང་ཞོར་ཆེར་ལྷན་པར་
 འབྱུང་། རིས་བསྐྱོར་རྒྱ་མཆོ་རྒྱུ་ཆད་ཀྱི། ས་ཀུན་ལ་ནི་གང་སྟོན་ལ། སྤྱིང་བཞི་དག་

གི་དབང་ཕྱག་ལྷ། རྒྱལ་པོ་ཆོས་དང་ལྷན་པར་འགྱུར། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་རྩ་འབྲུལ་
ཆེ། འཛིན་ཆེན་བདུན་དང་ལྷན་པར་འགྱུར། རྒྱལ་སྲིད་གནས་ནས་སངས་རྒྱས་ལ། ཡང་
དང་ཡང་དུ་བསྟེ་སྒྲུང་བྱེད། འདི་ནས་ཤི་འཕྲོས་མཐོངས་སུ། སོང་ནས་སངས་རྒྱས་བསྟན་
ལ་དང། ལྷན་པོའི་ཐེལ་གྱི་དབང་ཕྱག་པོ། ལྷ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་འགྱུར། ལྷ་དབང་གིན་
ཏུ་འཐབ་བྲལ་དང་། འདི་བཞིན་དུ་ཉི་དགའ་ལྷན་དང་། ལྷ་དབང་གིན་ཏུ་འབྲུལ་དགའ་དང་།
དབང་སྐྱར་འཛིགས་པ་མེད་པར་འགྱུར། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་ན་ནི། འདི་ཉི་ཆངས་པའི་
འཛིག་རྟེན་དུ། ཆངས་པའི་དབང་ཕྱག་མཁས་འགྱུར་ཞིང་། ལྷ་རྣམས་བྱེ་བས་མཆོད་པར་
འགྱུར། འཛིག་རྟེན་མགོན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལ། མི་གང་སྐོར་བ་བྱས་པ་ཡི། བསྐྱགས་པ་བསྐྱལ་
བ་བྱེ་བར་ཡང་། བརྟེན་པས་ཟད་པར་བྱ་མི་རུས། སྤྲ་ཞིག་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། སྟོན་
པའི་མཆོད་རྟེན་ཕྱག་འཆའ་བ། འདི་ཉི་བསྐྱལ་བ་བྱེ་བར་ཡང་། རྣམ་ཡང་ལོང་ཞིང་ཐེངས་མི་
འགྱུར། འཛིག་རྟེན་མགོན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ལ། མཛོད་དུ་སྐོར་བ་བྱེད་པ་ནི། བྱང་བ་སྟོན་པོ་
མཛེས་འདྲ་ཡི། རྣམ་པར་དག་པའི་མིག་འཕྲོག་འགྱུར། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་ན་ནི། འདི་
ནི་དེས་པར་རྟག་ཏུ་ཡང་། མཐུན་པའི་དོན་ཀྱན་འཕྲོག་འགྱུར་ཞིང་། དོན་མེན་རྣམས་ནི་
སྤང་བར་འགྱུར། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་ན་ནི། མཐུ་དང་སྟོབས་དང་ལྷན་པར་འགྱུར། འདི་
ནི་ལེ་ལོ་མེད་འགྱུར་ཞིང་། རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་ལྷན་པར་འགྱུར། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་ན་
ནི། བརྟེན་འགྲུས་བརྟན་ཞིང་མཐུན་བརྟན་ལ། བརྟན་ཞིང་རྣམ་པར་གཞོན་བརྟན་དང་། འདི་ནི་སྐྱར་དུ་མཁས་
པར་འགྱུར། མེ་དང་དུག་དང་མཆོན་གྱིས་དེ། རྣམ་ཡང་འཆི་དུས་བྱེད་མི་འགྱུར། མཁས་པ་ཆེན་མོ་རྟོགས་
རྟོགས་སུ། ཟད་པར་བྱས་ན་འཆི་དུས་བྱེད། མཆོད་རྟེན་སྐོར་བ་བྱས་ན་ནི། པོ་བྱང་འཁོར་དང་ཡུལ་འཁོར་
དང་། ཁྲོད་རྣམ་རྣམས་སུ་ལོངས་སྟོང་དང་། གཤུགས་གྱིས་བྱང་པར་འཕགས་པར་འགྱུར། བྱང་
ཆུབ་སྤྱད་པ་སྟོང་པའི་ཆོ། འདི་ནི་འདོད་པ་མི་བསྟེན་ཞིང་། ལུས་ཀྱང་གཙང་ལ་གོས་གཙང་
ཞིང་། གཙང་མའི་ཆོས་ལ་གནས་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་
མི་བསྐྱེད་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་གྱིད་དཔ་ལྷགས་བྲག་པོས་བསྐོར་བ་བྱས་ན་འབྲས་བྱ་དེ་དག་དེས་པར་

འབྱུང་ངོ། །དེ་བཞིན་དུ་«མཆོད་རྟེན་བསྐྱོར་བའི་ཆོག་མཁན་སུ་བཅད་པ་»ཞེས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
 མཆོད་རྟེན་ལ་ཕྱག་མཆོད་སྐྱོར་བ་བྱེད་པ་དང་། བསྟེན་བཀྱར་བྱེད་པའི་པན་ཡོན་བསམ་གྱིས་
 མི་བྱེད་པ་གསུངས་སོ། །མདོ་འདི་སྟེང་གི་སྤྱི་མཐོང་མཐོང་སྟེང་། ས་པ་ ༡༩༤བཅུ་བཞུགས་
 སོ། །རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པའི་སྤྱི་མཐོང་རྗེ་དོན་གྲུབ་ཅེན་ཆེན་པས། ཞལ་ཕྱུང་བྱོན་ནས་ཐུགས་
 རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་གནས་བྱུང་པར་ཅན་ལ་ཞབས་ལ་ཁྲག་རྩེ་ལ་གྱི་བར་དུ་སྐྱོར་བ་
 མཛད་པས། མཐར་ཐྱོ་བྱོས་གྱི་རུས་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ནས། རིགས་པའི་གནས་ལ་ཐོགས་པ་
 མེད་པར་གྱུར་པའི་ཚུལ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེས་གསུངས་ཏེ། རྗེ་ཞུམ་ཐར་དང་པའི་འབྲུག་
 རིགས་ལས། ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་ཅེན་ཆེན་པ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
 རྟོགས་མཆོན་ཅམ་ཞིག་ཞར་བྱུང་དུ་བརྗོད་ན། དེའི་འབྲུངས་ལུལ་ནི་མདོ་ཁམས་སྤྱང་ཡིན་ལ།
 གཞོན་རུ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དབུས་གཙང་དུ་བྱོན། སྟེ་ཐར་པ་བཀྲ་ཤིས་སེལ་སོགས་ལ་པར་
 བྱིན་དང་བྱམས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁས་པར་བསྐྱབས། གཙང་གི་སྤྱི་ཐར་དུ་བྱོན། བཙུམ་
 ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་བྱ་ཆེན། བཙུམ་ལྷན་པ་རང་གི་གདན་ས་པ། སྤྱང་སྟོན་རིགས་པའི་སེལ་
 ཆད་མ་རྣམ་པའི་གསན་སྤྱོད་མཛད། དེའི་ཆེ་རིགས་པའི་གནས་གྱི་དགག་སྐྱབ་ཅུང་ཐད་འཆར་
 དཀའ་བ་བྱུང་བ་ལ། ཞལ་ཕྱུང་བྱོན་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱོན་གྱི་བྱུང་དུ་གསོལ་བ་ཐག་ཏུ་
 བཏབ་ཅིང་། ཞབས་ལ་ཁྲག་རྩེ་ལ་གྱི་བར་དུ་བྱོན་མཆོད་དུ་སྐྱོར་བ་མཛད་པས། ཐོ་བྱོས་གྱི་རུས་
 པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་འབྲུངས་ཏེ། རིགས་པའི་གནས་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པར་གྱུར་ནས། ཙོང་པ་
 བཟང་པའི་མཆོག་ཏུ་གྲགས་པ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱོར་བའི་ཐུགས་ནི། བཙོན་ག་ཐ་
 ཏེ། རྩ་ཀེ་ཏུ་རྩ་རྩ་ལ། ཏ་ཐ་ག་ཏུ་ལ་ཨ་རྩ་ཏེ་ས་ཐ་སྤྱི་བྱང་རྩ་ལ། ཏུ་ཐ་སྤྱི་ལྷོ་རྩ་ཐ་ཏུ་རྩ་
 རྩ་བེ་རྩ་ལ་སྤྱི། ཡང་ན། བཙོན་འདི་ཀ་ཏེ་ཀ་ལ་ས་རྩ་རྩ་ལ་ལ། བཙོན་དཔྱ་སྤྱི་ཐ་དཔྱ་
 ས་ཐ་སྤྱི་ཐེ་ཐེ་ཐེ་ཐེ་སྤྱི། ཞེས་པ་གཉིས་གང་རུང་འདོན་བཞིན་པས་བསྐྱོར་ན་འབྱུར་ཆེ་བར་
 གསུངས། དེ་མིན་གྱང་མི་འབྲུགས་པའི་གཟུངས་དང་མ་ཉི་ལ་སོགས་པ་རང་གི་ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་
 གང་ཡིན་གྱི་ཐུགས་སམ་གསོལ་འདེབས་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་བཞིན་པས་སྐྱོར་བ་བྱས་ན་

མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕན་ཡོན་དེ་དག་དང་། གནས་སྐབས་སུ་ཡང་ནད་དང་གདོན་ལ་སོགས་
པའི་འདྲིགས་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལས་ཐར་བ་དང་། དེགས་བརྒྱད་ཆེ་བསོད་དཔལ་འབྱོར་ལུང་
རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སོགས་རྒྱས་བ་དང་། ལས་ངན་པའི་སྤྲིག་སྤྲིབ་དག་པའི་མཆོན་མ་བརྟན་པོ་
འབྱུང་བ་སོགས་ཕན་ཡོན་མཐའ་ཡས་པ་ཀུན་མཛོད་སུམ་དུ་བྱུབ་པས་ཆེགས་ཚུང་དུས་དལ་
བའི་རྟེན་ལ་སྦྱང་པོ་ལེན་པའི་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ལྟ་བུ་ལ་བཙོན་པ་བྱ་འཆའ་ལོ། །འདུལ་བ་
ལུང་ཕྱན་ཆེགས་དང་། ལུང་སྐྱེ་རོལ་པའི་རྩི་ལྷེད་གསུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད་དོ། །

སྐྱོས་མ། ཐབ་ཆང་། ཆང་མང་། སྤྱི་བྱངས་ཀྱི་གནས། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་།
སྐྱོས་མ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱི་བྱངས་ཀྱི་གནས་སམ་ཆང་མང་པོ་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
སྐྱོས་ས། ཟས་གཡོ་སའམ་བཟོས་ལ་ཟེད། སྐྱོས་མ་དང་དོན་གཅིག་སྐྱོས་དང་བསྐྱོས་ཞེས་པ་ཟས་གཡོ་
གཡོས་ཞེས་བ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན། འདུལ་བ་ལུང་ཕྱན་ཆེགས་༩ ཐ་བ་ ༥༡༠ན༡ལས།
ཟས་ཀྱི་སྐྱོས་ས་ལ་བརྟག་པར་བྱ་ཞིང་། ཟས་བསྐྱོས་ཟེན་ནས་ཁང་སྟེང་དུ་སོང་སྟེ་གཞུང་བརྟུང་
བར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

སྐྱ་བཙུག་ མཁྱིས་ནད་ཅན་གྱིས་ནད་པ་ལྟ་བུར་དང་པོར་ཞག་ཆེ་མེད་པའི་ཟས་སྤྱིན་ཏེ་ནད་གསོ་བའི་
བཙུག་ཐབས་ཤིག་སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱ་ནི་སྐྱ་ཟན་གྱི་བསྐྱུས་ཆོག་དང་། བཙུག་ནི་བཙུག་ཐབས་
སོ། །སྐྱ་བཙུག་དང་སྐྱ་བཙུག་ཐབས་ཐེར་བ་ལྟ་བུ།

སྐྱ་ཐབ། ལུས་ཀྱི་པགས་པའི་མདོག་ཐམས་ཅད་སྐྱ་པོར་བྱུར་བ་ཟེད། ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་
ལས། སྐྱ་ཐབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ལུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པགས་པའི་མདོག་སྐྱ་བཤོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱ་ཐབ་ཐབ་པོ། སྐྱ་ཐབ་དང་དོན་འདྲ།

སྐྱ་ཤེངས། <ལྷ་རུ་རྩི་> (འདུལ་བ) ཉི་མའི་དང་པོའོ། །འདི་བསྟན་བཙུག་ལ་གྲགས་པའི་ཉིན་མའི་དང་
པོའོ། །འདྲིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྦྱང་ལ་ནི་སྐྱ་ཤེངས་དང་པོ་གཉིས་ལ་མཆོན་མའི་ཐ་སྦྱང་བྱེད་པར་མཆོ་
རྟེན་ལས་གསུངས། སྐྱ་བཤད་ནི། བཙུག་ཐབས་སྐྱ་གདངས་པོག་པའམ་ཤར་བས་ན་སྐྱ་ཤེངས་
ཞེས་བྱ། དེས་སྐྱ་ཤེངས་དང་། སེར་ཤེངས། དམར་ཤེངས་རྣམས་ལ་དེགས་འགྲེལ། ཞིབ་པར་

སྐྱ་རེངས་དང་པོ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྐྱ་རེངས་ཐ་མ། <ལྷ་ལྷ་རུ་ཏཱ་> (འདུལ་བ) ཉམ་ལངས་པ་ལ་ཟེར། མདོ་རྩ་བའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་
 རྒྱ་རུ་ཀླུ་ལྷ་ལྷ་སྐྱ་རེངས་ཐ་མ་ཤར་བ་ཉིད་ནི་ཉམ་ལངས་པ་ཉིད་ཡིན་ནི་ཞེས་བྱ་
 བའི་ཐ་ཆིག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །སྐྱ་རེངས་ཐ་མའི་སྐྱ་དོད་དེ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་
 ཆེན་པོ་ཏཱ་ལྷ་ལྷ་གསལ་ལོ། །

སྐྱ་རེངས་དང་པོ། <ལྷ་ལྷ་རུ་ཏཱ་> (འདུལ་བ) སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་དུས་འདི་སྤྱིར་ནམ་རིང་སྤང་
 དང་། ལྷག་པར་ཡུལ་གྱ་མོ་མོར་ཉི་མ་འཆར་སྤྱིའི་དབང་གིས། དེད་དུས་ཀྱི་རྒྱ་ཆོད་དང་
 སྤྱར་ནས་མཐའ་གཅིག་དུ་ཁ་ཆོན་བཅད་ནས་བཤད་པར་དཀའ་ན་ཡང་། ཉམ་ (ནམ་གྱི་
 བོད་ནི་ལོག་དུ་གཟིགས) ཀྱི་ཆ་ལ་སྤོད་དང་དགྲུང་དང་ཐོར་ངས་གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་ཐོར་ངས་
 ཀྱི་དུས་སུ་འཆར་ལ། དེ་གསུམ་རེ་རེ་ལ་ཡང་གསུམ་གསུམ་སྤེ་ཆ་དགྲུང་བྱེ་བའི་ཆ་བདུན་
 པའི་བྱེད་ན་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་རྟོ། །མདོར་ན། ཐོར་ངས་ལ་ཆ་གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་ཆ་
 དང་པོའི་བྱེད་ན་འཆར་རྟོ། །དེད་དུས་ཀྱི་རྒྱ་ཆོད་དང་སྤྱར་ནས་བཤད་ན། རྒྱ་ཆོད་ཆེ་བྲག་
 པ་ལ་ཉི་མ་བྱུ་བ་ནས། སང་གི་རྒྱ་ཆོད་ཆེ་བྲག་པ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན།
 སྤྱིའི་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་དང་སྐྱར་མ་བཞི་བཅུ་ (༩:༥༠) ལ་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་རྟོ། །དེ་ནི་
 ལྷར་ཡིན་ཞེས། དགོང་ཤིའི་རྒྱ་ཆོད་ཆེ་ནས་སང་ཞོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆོད་ཆེ་བར་རྒྱ་ཆོད་བཅུ་གཉིས་
 ཡོད་ལ། རྒྱ་ཆོད་ཏཱ་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་ཆ་དགྲུང་བགོས་པའི་ཆ་བདུན་པའི་བྱེད་ན་སྤྱིའི་པ་
 ན་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ནམ་རིང་སྤང་གི་དབང་གིས་སྐྱ་རེངས་འཆར་
 དུས་ཀྱང་མི་འདྲ་བ་འོང་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་སྤང་དུས་ནི་ནམ་གྱི་སུམ་ཆ་ (ནམ་ལ་ཆ་གསུམ་
 དུ་བགོས་པའི་ཆ་གསུམ་པ་སྤྱིའི་པ་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་རྟོ། །ཉེ་བ་ལུས་པ་ན་སྐྱ་རེངས་
 དང་པོ་འཆར་ལ། ཉམ་རིང་དུས་ནི་ནམ་གྱི་ལྷ་ཆ་ (ནམ་ལ་ཆ་ལྷ་བགོས་པའི་ཆ་ལྷ་པའི་དུས་
 ལྷ་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་རྟོ། །ལུས་པ་ན་སྐྱ་རེངས་དང་པོ་འཆར་བ་གསུངས་སོ། །ནམ་
 མཁའི་ཁ་དོག་གི་སྒོ་ནས་སྐྱ་རེངས་འཆར་དུས་ངོས་བཟུང་བ་ནི། སྐྱར་མའི་གདོང་གི་འོད་

ཉམས་ནས། ཉམ་མཁའ་ཐོ་སྐྱར་གྱུར་བ་ན་སྐྱེ་ལེངས་དང་པོ་ཤར། རྒྱ་སྐར་འོད་ཚུང་བ་
དང་། ཉམ་མཁའ་མེར་སྐྱར་གྱུར་བ་ན་སྐྱེ་ལེངས་བར་བ་ཤར་བ་ཡིན། རྒྱ་སྐར་འོད་ནི་མེད་པ་དང་། ཉམ་
མཁའ་དམར་པོར་གྱུར་ནས་ཉི་མ་ཤར་བའི་བར་དུ་ནི་སྐྱེ་ལེངས་ཐ་མའི་དུས་སོ། །འོན་ནམ་གྱི་གོ་དོན་གང་
ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཉམ་ཞེས་པ་དེ་རིང་ཉི་མ་རྒྱབ་ནས་སང་ཉི་མ་མ་ཤར་གྱི་བར་གྱི་དུས་ཚོད་ལ་ནམ་ཟེར་
ཞིང་། དེ་དང་མཚན་མོ་དོན་འདྲ། དཔེར་ན་ནམ་གྱི་ཆ་ལ་སྔོན་དང་དགྲུང་དང་ཐོ་རངས་གསུམ་
ཞེས་པ་ལྟ་བུས་ཤེས་རུས་སོ། ཉི་མ་རྒྱབ་ནས་ས་མ་རྒྱབ་གྱི་བར་ལ་སྔོན་ཟེར། མཚན་བྱེད་ལ་
ནམ་དགྲུང་ཟེར་པོ། །

སྐྱེ་ལེངས་བར་བ། <མྱེ་རྩ་བུ་ཤ་> (འདུལ་བ) སྐྱེ་ལེངས་དང་པོ་དང་ཐ་མའི་བར་གྱི་དུས་ཚོད་ལ་ཟེར།
སྐད་དོད་དེ་ཁྱེ་བཀའ་ཉོག་པ་བྱེད་ཆེན་པོ་༡༩༤ན་གསལ་ལོ། །

སྐྱ་སེང་། སྐྱ་སང་། དཀར་བྲངས། སྐྱ་བསེང་ཞེས་གྲང་བྲིས།

སྐྱ་སེང་བུ་ལ། “སྤྲ་ཏཾ” (पाण्डव) ལྷེ་སྐྱ་སེང་བུ་ལྷ་མཛོར་བསྐྱས་ཏེ་བཤད་ན། ༡ “ཡུ་རྟིཎ་ཏར་”
युधिष्ठिर, yudhiṣṭhira (གཡུལ་བརྟན) (གཡུལ་འོར་བརྟན་བས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས) ༢ “རྟིམ་
སེན་” भीमसेन, Bhimasena (འདིགས་ལྷེ) ༣ “ཨ་རྩུ” अर्जुन, Arjun (སྲིད་སྐྱབ) (འདི་
ནམ་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ནམས་སུ་སྲིད་སྐྱབ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་པའི་སྲིད་སྐྱབ་དེ་རེད) ༤ “ན་
ཀུལ་” नकुल, nakula (ནེལུ་ལེ། སྲེ་མོང་། འདི་ལ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོར། དེགས་མེད་ཅེས་
བསྐྱར་ཡོད། དེ་ཡང་ “ན” ཞེས་པ་ལེགས་སྐྱར་གྱི་དགག་ཆོག “ཀུལ་” དེགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་
པས། དེགས་མེད་ཅེས་སོ། ༥ “སཏ་དེ་ཐ” सहदेव, sahadéva (ལྷར་བཅས) ལོ། །རྒྱས་པར་
བཤད་ན། “མརྩ་རྩ་ར་ཏ” Mahābhārata महाभारत འི་རགས་འགྱུར་བུས་ན། “རྩ་ར་ཏ་ཆེན་
པོའི་གཏམ་རྒྱུད་” ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ། “མརྩ་རྩ་ར་ཏ་འི་བྱང་བ་” འི། “ཀྱོ་ར་ཐ” (कौरव) འམ་
དམག་བརྒྱ་བའི་བུ་དང་། “སྤྲ་ཏཾ” (पाण्डव) འམ་སྐྱ་སེང་བུ་ལྷེ། པ་མ་ཤན་གཞོན་གྱི་
བུ་སྐུན་ cousins གྱི་དབར་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཁ་འཆམས་པར་ཚོད་པ་བྱུང་སྟེ། མཐར་
དམག་འཐབ་བྱུང་བའི་དབང་པོའི་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་མིང་ཞིག་རེད། ལྷིར་བཏར་ “མརྩ་རྩ་ར་ཏ” ཞེས་

བ་ནི། ཟླ་ར་ཏ་ཆེན་པོ་ཟེར་བའི་དོན་དང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་བརྒྱད་འདིའི་རྒྱལ་པོ་དང་པོའི་མིང་
 ཡིན། དེང་སང་རྒྱ་གར་ལ་མིང་གཞན་ཟླ་ར་ཏ་ཞེས་བའང་རྒྱལ་པོ་འདིའི་མིང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་
 བ་ཡིན། དཔལ་གྱི་རྒྱལ་བ་དང་སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ཟླ་ར་ཏ་འི་རྒྱལ་བ་རྒྱུད་ཉིད་དོ། །གཡུལ་
 འཐབ་འདི་ལ་ནག་ཕྱོགས་བ་དང་དཀར་ཕྱོགས་བ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། ནག་ཕྱོགས་བ་ནི། ཡབ་
 རྒྱལ་པོ་ “ཟླ་ར་ཏྲ” ལྷའི་ཐུང་ dhritarāshtra (དཔལ་གྱི་རྒྱལ་བ་) དང་། བཅུན་མོའི་མིང་ལ། “གླི་
 རྒྱ་རྩེ” ཀཱ་ཧཱ་རི།, Gāndhārī ཟེར། རྒྱལ་པོ་འདི་མིག་ལོང་བ་ཡིན་ལ། འདི་ལ་ “འཐབ་དཀར་” ལ་
 སོགས་བ་སྐས་བརྒྱ་བྱུང་ཞིང་། འདི་སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་ལ་ཁུ་ཡང་ཡིན། འདི་ལ་བུ་བརྒྱ་ཡོད་པས་
 དཔལ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཞེས་མིང་ཐོགས། བུ་རྒྱ་པོས་གྱི་མིང་ལ། “དུ་ལྷོ་ཆན” དུ་ལྷོ་ཧན་, Duryodhana
 (འཐབ་དཀར་) ཟེར། འདི་སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་འདི་དག་ལོ་མོ་དང་རྒྱ་ཁྲོ་ལ་ཁུ་གྱི་གཏེ་དཔོན་
 ཡིན། དེའི་འོག་མ་དེར། “དུ་ལྷོ་སུན” དུ་ལྷོ་སུན་, Duḥśāsana ཟེར་པོ། །དཀར་ཕྱོགས་བ་ནི།
 “ལྷ་རྒྱ་རྩེ” པཱ་ཏུ་ Pandu (སྐྱ་སེང་) དང་། བཅུན་མོའི་མིང་ལ། “ཀླི་རྩེ” ཀཱ་རྩེ།, Kunti ཟེར། རྒྱལ་
 པོ་འདི་ “ཟླ་ར་ཏྲ” གྱི་གཙུང་པོ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ལ་བུ་ལྔ་ཡོད། དེ་དག་ལ་ “སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་”
 ཟེར། བོང་གི་བུ་སྐྱ་སེང་བརྒྱ་པོ་རྣམས་དང་། སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་འདི་དབར་གཡུལ་འཐབ་བྱུང་ཞིང་། ཐ་
 མ་དཔལ་གྱི་རྒྱལ་བ་པམ་ནས་ཐམས་ཅད་སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་མཆོན་འོག་ཏུ་ཤོར་པོ། །སྐྱ་སེང་གྱི་བྱུང་བ་
 འདིའི་ཐོག་ནས་སྐྱ་སེང་ཆེན་པོ་མང་པོ་བྱུང་རྒྱུ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་དག་འདིར་སྐྱ་བས་སྐྱ་མ་
 བབས་པས་བཤད་པར་མི་སྒྲིག་ལ། ཁོ་པོས་བཤད་འདོད་པ་ནི་ “གཉིས་ཁྱི་བཅན་པོ་ནི་སྐྱ་སེང་བུ་
 ལྔ་པོ་ “གཡུལ་བརྒྱན” ཞེས་བ་དེ་ཡིན” བར་འདོད་དེ། “ཟླ་ར་ཏ་ཆེན་པོའི་གཏམ་རྒྱུད་” འདི་ལ་
 སྒྲིགས་བཅ་བཅོ་བརྒྱད་ཅུ་ཡོད་པའི་ནང་ནས། འདིའི་མཁུ་གཟུ་བུ་ལྔ་པོ་ལུ་ “འབྲུལ་བཅུད་
 ཆེན་མོ་” (The Great Journey) ཟེར་བ་ཞིག་དང་། “ལྷ་ཡུལ་དུ་གཤེགས་པ་” (Ascent to
 Heaven) ཞེས་པའི་ལུ་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་ནས་བྱི་མ་དེ་ཡིན། སྐྱ་སེང་བུ་ལྔ་པོ་གཡུལ་ལས་
 རྒྱལ་ཏེ་མཐར་ “གཡུལ་བརྒྱན” གྱིས་རྒྱལ་སྤིང་བརྒྱུད་སྤྲུང་། སྤར་གྱི་སྤྲིག་པ་ལ་ཡིད་བྱུང་
 བས་རྒྱལ་སྤིང་རང་གི་གཙུང་པོ་སྤིང་སྐྱ་བུ་གྱི་བུ་ལ་བཏད་དེ་ཧི་མ་ལ་ཡིད་པོ་བརྒྱུད་དེ་

ལྷ་ཡུལ་དུ་ག་ལེགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་ “ག་ཡུལ་བརྟན་”
ལྷ་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་ཡོད་མེད་བཤད་པར་དཀའ་ཡང་། རི་བོ་གངས་ཅན་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་
པ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཡིན་པར་འདོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ནམས་སུ་བླགས་རྩེ་
ནམས་ཀྱིས་གཉའ་ཁྲི་བཅན་སོ་ཐོག་མར་མཛོད་བ་ན། གང་འོང་ཞེས་དྲིས་བ་ན། མཇུ་བ་མོ་
གནས་ལ་ཀེར་ཟེར་བ་དང་ཡང་འགྲིག་སྟེ། ཁོང་རྒྱ་གར་བ་ཡིན་པས་སྐད་བརྗེ་མ་འཕྲོད་པར་
མཇུ་བ་མོ་གནས་ལ་ཀེར་བ་ཡིན་བ་དེས་སོ། །དེས་ན་སྐྱ་སེང་བུ་ལྡེ་བུ་རྒྱན་ཤོས་རྒྱལ་བོ་ “ཡུ་
རྒྱུ་ཏར་” རམ་ “ག་ཡུལ་བརྟན་” ཉིད་དེད་ཅག་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་དང་བོ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་སོ་ཡིན་
ཅོ་ཞེས་སྐད་གསལ་མཐོན་སོས་སྤྱོད་པར་འདོད་དོ། །ལུང་རིགས་ཀྱི་ལམ་ནས་གཞོད་བྱེད་ནམ་དག་
ཅིག་མ་བྱུང་གི་བར་ཁོ་བོ་ནི་འདི་རང་ལ་ཡིད་རྟོན་བྱེད་དོ། །དེ་རྒྱུ་འོ་རྒྱུས་ནི་རྩོད་པོད་པ་དང་
ནང་པས་འོས་ཆོད་བྱེད་པ་ལས་ཁོང་ཅག་གི་གཞུང་ལུགས་ཉིད་ལ་ཁུངས་བཅོལ་ན་ལེགས་ཤིང་།
ལོ་རྒྱུས་འདི་ནི་ཞལ་ནས་ཞལ་བརྒྱུད་དང་སྟོན་ནས་སྟོན་བརྒྱུད་མིན་པར་མི་ལོ་སུམ་སྟོང་ཙམ་
གྱི་ཕྱོད་ནས་ཁོང་ཅག་གི་ཡིག་ཐོག་དུ་འཁོད་ནས་ཡོད་པས་སོ། །སྤྱིར་བཏང་ར་ཆོ་བོད་པ་ཆོ་
དགུ་ཐུག་ལ་མཉེས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་ཆོས་ཀྱང་འདི་དེ་སྟོར་ལ་དགུ་ཐུག་མགོ་ཡུ་
འཁོར་ཞིང་མོད་ཁོག་ན་དགོས་པ་ཞིག་བསྟོལ་འདུག་གོ། །སྐྱ་སེང་བུ་ལྡེ་སྟོར་རྒྱ་ཆེར་
རོལ་པའི་མདོར་ཡང་ཟུར་ཙམ་གསལ་ཏེ་ །དེ་ཉིད་ལས། ལ་ལ་ན་ལེ། ཁྱོད་ཁྱེད་ཀྱི་སྟོན་པ་
འདི་དེ་རྒྱལ་བོ་ནི་སྤྱོད་པ་སེང་གི་བྱུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་སྟེས་པ། དཔལ་ཞིང་རྒྱལ་བོད་པ་དང་
ལུན་པ། ཡན་ལག་མཆོག་གི་གཟུགས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་གཞན་གྱི་སྤྱེ་འཛོམས་བ་སྟེ། རིགས་
དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་དེ་ཡུམ་གྱི་ལྷུ་མས་སུ་འཇུག་པའི་གནས་ཀྱི་འོས་ཡིན་ཅོ་ཞེས་ཟེར་
དོ། །ལ་ལ་ན་ལེ། དེའང་ཆུལ་དང་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཅི་དེ་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་སྤྱོད་པ་སེང་
གི་བྱུང་རིགས་སུ་སྟེས་པ་དག་གིས་ནི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ནམ་པར་འཇུགས་པར་བྱས་ཏེ། ག་ཡུལ་
དོར་བརྟན་པ་ལ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བྱུང་ཞེས་ཟེར། འཛིགས་སྤྱེ་ལ་ནི་རྒྱུད་གི་བྱུང་ཞེས་ཟེར། སྤྱིད་སྤྱོད་ལ་
ནི་དབང་བོ་དེ་བྱུང་ཞེས་ཟེར། རིགས་མེད་དང་། ལྟར་བཅས་ལ་ནི་ཐ་སྐར་གྱི་བྱུང་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་དེ་

སྒྲིང་འིགས་དེའང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལྷུ་མས་སུ་འབྱུག་པའི་གནས་ཀྱི་འོས་མ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་གསལ་ལོ། །

སྐྱ་སེང་སེང་པོ། གཟེ་མདངས་ཆུང་ཞིང་སྐྱ་སྐྱ་པོར་གྱུར་པ་ལ་ཟེར།

སྐྱ་བསེང་། སྐྱ་སེང་དང་འདྲ།

སྐྱ་བསེང་བྱ་ལྗ། སྐྱ་སེང་བྱ་ལྗ་དང་འདྲ།

སྐྱ་བསེང་བསེང་པོ། སྐྱ་སེང་སེང་པོ་དང་འདྲ།

སྐྱག་གཏང། གཏང་སོ་མེད་པ། ཆ་འཛོག་བྱ་མི་འོས་པ། བན་ཐོགས་མེད་པ། འབྲུག་པ་ཀྱན་ལེགས་
ཀྱི་ནམ་ཐར་ལས། འདི་ནས་མར་ལ་སྒྲོན་པའི་འཆོལ་གཏམ་གང་བྱུང་མང་བྱུང་སྐྱག་གཏང་ཅི་
ཡང་མེད་པ་བཞུགས་སོ། །ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

སྐྱག་སྐྱག་སྐྱག་གྲུ་ལ་དམའ་འབེབས་ཀྱི་ཆུལ་དུ་འཁོད་པའི་ཆོག་ངན་ཞིག་འདི་ལ་སྐྱག་སྐྱག་ཅེས་བརྗོད་
པ་ནི་དམན་པའམ་ངན་པ་ལ་སྐྱག་པའི་སྐྱ་སྐྱར་བ་ཡིན། དཔེར་ན་ངན་ལང་ལ་ཤོར་བ་ལ་སྐྱག་
ལང་ཤོར་ཞེས་བ་དང་། སྐྱག་གྲུ་ངན་པ་ལ་སྐྱག་སྐྱག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ནམས་སོ། །

སྐྱག་རྩན། རྩན་གྱི་མིང་། སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱག་རྩན་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་དམན་པའམ་ངན་པ་ལ་སྐྱག་པ་
ཞེས་དམན་པའི་སྐྱ་སྐྱར་བའོ། །

སྐྱག་ལག་ལག་པའི་ངན་མིང་། ལག་པ་ལ་སྐྱད་པའི་ཆོག་ཅིག་སྐྱག་ལག་ཅེས་བ་དང་། སྐྱག་གྲུ་འདི་
སྐྱག་ལག་ཤོད་ཆུགས་མི་འབྱུག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ།

སྐྱག་ལང་། ངན་ལང་སྟེ་གོམ་གཤིས་ངན་པ། ངན་ལང་ལ་ཤོར་ལྟ་བུ། སྐྱིད་ལང་ཤོར་ཞེས་བ་དང་།
རྒྱགས་ཤལ་ལངས་པ་ནམས་པལ་ཆེར་དོན་འདྲ། སྐྱ་བཤད་ནི། ངན་ལང་ལ་སྐྱག་ལང་ཞེས་བ་
ནི་དམན་པའམ་ངན་པའི་སྐྱ་སྐྱར་བ་ཡིན། དཔེར་ན་སྐྱག་གྲུ་ངན་པ་ལ་སྐྱག་སྐྱག་ཟེར་བ་དང་།
རྩན་ལ་སྐྱག་རྩན་ཟེར་བ་དང་། ཤོད་རྒྱགས་པ་ལ་སྐྱག་ཤོད་རྒྱགས་ཟེར་ལྟ་བུ་འོ། །

སྐྱག་ལང་ཤོར། ངན་ལང་ཤོར་པ། གོམ་གཤིས་ངན་པའི་དབང་དུ་སོང་བ།

སྐྱང་བྱལ། 1 ཞལ་བའི་མིང་། དམ་ཆོས་བསྐྱེད་ཀྱང་པོའི་མདོ་ལས། ཅིག་པ་དང་སྒྲིའི་སྐྱང་བྱལ་གོགས་

པར་གྱུར་པའི་ཁང་པ་དེ་ལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཞེས་པ་སྟེ་ཆག་ཆག་བཏབ་པའི་མིང། བསྟན་
དར་ལྟ་རམས་པ་གསུང་།

སྐབས། གཞོད་འཆོལ་ས་སྐྱོབ་མཁན་ལ། སྐབས་ཟེར། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།
སྐབས་ཀྱི་དོན་ཅི་ཞེས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱག་བསྐལ་ཐམས་ཅད་ལས་གཏན་དུ་ངེས་པར་ཐར་
པའི་བྱེད་རྟོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །

སྐབས་འགྲོ། སྐབས་ལུལ་ལ་སེམས་ཀྱི་གཉིང་ནས་རེ་ལྟོས་འཆའ་བའི་བསམ་པ་ལ། སྐབས་འགྲོ་བེད།
ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། རང་ཉིད་འཁོར་བ་དང་ངན་སོང་གི་སྤྱག་བསྐལ་ལ་འཇིགས་ཤིང་སྤྱག་ནས།
དེ་ལས་སྐྱོབ་པའི་རྣམ་པ་དགོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་པའི་
སྐོན་པ་དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་སྤྱག་བསྐལ་མཐའ་དག་ལས་སྐྱོབས་
པར་སྐོལ་ཡིངས་ཀྱིས་སྐྱུར་བའི་བསམ་པ་ལ། སྐབས་འགྲོ་བེད།

སྐབས་འགྲོ་བེད་པར་ཅན། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་འགྲོ་དང་དོན་འདྲ།

སྐབས་འགྲོ་བེད་ཀྱི་སྐོར། ལྷ་མ་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །སངས་རྒྱས་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །ཆོས་ལ་སྐབས་
སུ་མཆོད། །དགེ་འདུན་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །ཡི་དམ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྷ་ཆོགས་འཁོར་དང་
བཅས་པ་རྣམས་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །དཔལ་མགོན་དམ་པ་ཆོས་སྐྱོང་བའི་སྲུང་མ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
སྤྱན་དང་ཐུན་པ་རྣམས་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །ཞེས་པའི་ཆོག་རྒྱུད་ཀྱི་པའི་སྐབས་འགྲོ་འདིའོ། །
སྐབས་འགྲོ་བེད་ཀྱི་ཅུ་བ། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བ་གྲགས་པས་མཛོད་པའི་བསྟན་བཅས་ཤིག་སྟེ་དགེ་བསྟན་
འབྱུང་། །གི་པར་ །བཞུགས།

སྐབས་འགྲོ་བའི་སྐོར། ལྷ་མ་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །སངས་རྒྱས་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །ཆོས་ལ་སྐབས་
སུ་མཆོད། །དགེ་འདུན་ལ་སྐབས་སུ་མཆོད། །ཞེས་པའི་ཆོག་རྒྱུད་བའི་སྐབས་འགྲོ་ལ་
ཟེར། ཞིབ་པར་བཤད་ན། རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་དགའ་ལྷན་ལྟ་བུ་རའི་ཁྱིད་ཡིག་ཏུ་
འབྱུང་བ་ལྟར། བདག་དང་འགྲོ་བ་རྣམ་མཁའི་མཐའ་དང་མཉམ་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་དེ་སྤྱིང་རྒྱུད་ལྟར་པོ་ལ་མཆིས་ཀྱི་བར་དུ་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མ་དམ་པ་

ནུབ་མ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་བཙུག་པའི་ནུབ་མ་ལ་སྐྱབས་སུ་
མཆིའོ། དཔལ་པའི་ཆོས་ནུབ་མ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། འཕགས་པའི་དགེ་ལུན་ནུབ་མ་ལ་སྐྱབས་
སུ་མཆིའོ། ཞེས་པའི་སྐྱབས་འགྲོའི་ཆོག་མཚན་པའི་ཆོག་ལོ། །

སྐྱབས་འགྲོའི་དགེ་བསྟེན། (འདུལ་བ་) སྐྱབས་གསུམ་འཛིན་པའི་དགེ་བསྟེན་དང་འབྲེལ།

སྐྱབས་འགྲོའི་དགེ་བསྟེན་དུ་བསྐྱབ་པའི་ཆོག་ (འདུལ་བ་) དག་དབང་སྒྲོ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་
གྱིས་མཛད་པའི་སྐྱབས་འགྲོའི་བསྟེན་དུ་བསྐྱབ་པའི་ཆོག་

སྐྱབས་འགྲོའི་རྒྱ་གཉིས། འཛིགས་དང་གཉིས། འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱུག་བསྐྱེད་པའི་ནུབ་
འཛིགས་པ་དང་། དེ་ལས་སྐྱབ་པའི་རྒྱུ་བ་པ་དཀོན་མཆོག་ལ་ཡོད་པར་ཡོད་ཆེས་པའི་དང་བ་
གཉིས་སོ། །

སྐྱབས་གསུམ་འཛིན་པའི་དགེ་བསྟེན། (འདུལ་བ་) སྤང་བྱ་ལྟ་སྤོང་བའི་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྤོང་བ་མ་སྤངས་
ཀྱང་སྐྱབས་འགྲོའི་ཆོས་རྒྱུད་ལ་སྤྱི་བའི་སྤོང་བ་ནང་པའི་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ལ་
ཟེར། མཆོད་རྟེན་ལས། སྤོང་བ་མ་སྤངས་ཀྱང་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ལ་གནས་པའོ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། མིང་ཆེན་གྱི་མདོ་ལས། མིང་ཆེན་འདི་ལྟར་བྱིས་པ་གོས་དཀར་པོ་བགོས་
པ་སྤྱིས་པ་མཐོང་དབང་པོ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་སངས་རྒྱུ་བཙུག་པའི་ཆོས་དང་དགེ་ལུན་ལ་
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཞིང་། བདག་ལ་དགེ་བསྟེན་དུ་གཟུང་དུ་གསོལ་ཞེས་ཆོག་ཏུ་ཡང་སྤྱོད་པའི་ཆོས་
གྱིས་དགེ་བསྟེན་དུ་འགྱུར་ལོ། ཞེས་གསུངས་སོ། མདོ་འདི་མཛོད་རང་འགྲེལ་དུ་བྲངས་སོ། །

སྐྱབས་འགྲོའི་རྟེན་གྱི་རྒྱལ་བ་དཔེ་ནུབ་པ་སྒྲོ་བཟང་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱབས་འགྲོའི་བྱིང་ཡིག་ཁག་གཉིས།
འཁོར་སྟོན་མཁས་པ་དབལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱབས་འགྲོའི་བྱིང་ཡིག་ ཀྱན་མཁུན་འཇམ་
དབྱངས་བཞན་པའི་སྐྱབས་འགྲོའི་བྱིང་ཡིག་ གྲུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྤོང་མཐོང་སྐྱབས་འགྲོའི་བྱིང་
ཡིག་སོགས་མང་ངོ། །

སྐྱབས་གསུམ་ཀྱན་འདུས། མཆོག་གསུམ་ཀྱན་འདུས་དང་འབྲེལ། མཆོག་གསུམ་ཀྱན་འདུས་ལ་གཟིགས།
སྐྱབས་འགྲོའི་དགེ་བསྟེན། སྐྱབས་འགྲོའི་ཆོས་ལ་གནས་པའི་དགེ་བསྟེན་བཏགས་པ་བ་ཞེས་སྟེ། མཆོ་

རྟེན་ལས། དེ་ལ་སྐྱབས་གསུམ་འཛིན་པའི་དགེ་བསྟེན་ནི། སྒྲོམ་པ་མ་སྒྲངས་ཀྱང་གསུམ་ལ་
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ལ་གནས་པའོ། །

སྐྱས། གནས་གཞི། སྔོན་གནས། འབྲེལ་བ་ཤད་རྒྱས་པར་སྐྱས་འདེགས་ཞེས་པར་གཟིགས།
སྐྱས་ཆེན། འཆི་བ། མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བུ་༥༥༡ལས། རོན་ཆེན་ཡིད་སྟོན་ལ་འཛོག་
པའི་ངང་ལ། དབང་མེད་ཀྱི་སྐྱས་ཆེན་མ་བྱུང་གི་བར་དུ། ཉིན་མཆན་གར་སོང་ཆ་མེད་དང་དོན་
མེད་ལ་གཏོར་བའི་ཉམས་ལེན་ལ་བརྩོན་པར་བདོག་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །

སྐྱས་འདེགས། གནས་སྟོབ་འཕམ། གཞི་སྟོབ། མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བུ་༥༥༦ལས།
ཤེས་ཀྱང་མ་བསྐྱབ་པར་ཕྱི་བཤོལ་དུ་ལུས་པའི་སོས་དལ་གྱི་སྐྱབས་སུ། མོ་བྱར་གྱི་སྐྱས་
འདེགས་ཤིག་བབ་པའི་དུས་ན། འགྲོད་ཀྱང་ནི་འཕྱིས། ཞེས་གསུངས། དུགས་པོ་ཐར་རྒྱན་
༣༣ལས། སྐྱས་ཆེན་པོ་ནི་འདེགས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །

སྐྱི་གྱི། སྐྱི་གྱི།

སྐྱི་གཡལ་བ། ཤིན་ཏུ་འཛིགས་ནས་ལུས་འདར་བ་དང་སྦྱིང་གཡུག་པ་དང་བ་སྐྱུ་ལྷང་བ་སོགས་ཀྱི་ཆོར་
སྤང་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་སྐྱར་མོ་བཟོས་ན་ལུས་འདར་སེལ་ཤོར་བ་དང་ཆ་མཚུངས་པའི་ཆོར་སྤང་
ཞིག་ཟེའི་བྱམས་པའི་བསྟོད་ཆེན་ལས། དེ་ལྟར་མཐོང་བ་ལྟ་ཞོག་ཐོས་ན་ཡང་། སྦྱིང་ལ་འཛིགས་
སྦྱིང་སྦྱི་ནི་གཡལ་བ་ཡི། །དཔལ་བ་ཡི་དུགས་དུད་འགྲོ་ལྟ་མིན་གྱི། །གཡལ་ས་ཆེན་པོ་དག་
ཏུ་ལྷུང་འཁྱུར་བའི། །དམ་པས་སྦྱང་པའི་མི་བཟད་སྤྲིག་པའི་ལས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །

སྐྱིགས་བྲ། <ཉི་རྒྱ> ཨི་ཀ། དཔེར་ན་ཨི་ཀ་རྒྱག་ཅེས་པ་ལྟར་ཤོ། བྲི་རྒྱལ་བས་ hiccup ཟེར།
སྦྱིང་ཁྱག རང་ལ་འཁྱོར་བ་དང་ཕུན་ཆོགས་ཐུན་བུའི་བྱུང་བ་ན། ར་རྒྱལ་དང་། རྒྱགས་པ་སྦྱི་པའི་
ཆེན་དུ་མི་གཏོར་བར་རང་ཚུགས་ཟེན་སྒྲུབ་པ་ལ་ཟེར། མོ་སྦྱོང་ལས། སྦྱིང་ན་སྦྱིང་ཁྱག་སྤྲུག་
ན་སྤྲུག་ཁྱག་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །

སྦྱིང་སྤྲུག་གོ་མ་ཞོག་ ཆེ་སྟོང་ལ་སྦྱིང་པོ་དང་ཆེ་སྦྱང་ལ་སྤྲུག་པོ་སྦྱོང་དགོས་པ་ལྟར་ཤོ། མིན་པའི་དོན།
སྦྱིང་པོ་དང་སྤྲུག་སྦྱིང་བ་དབང་བསྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ རྟོར་སེམས་ཟེས་

གནང་། རྗེ་འཕྲེང་པའི་དབང་ཚོགས་ཀྱི་རིམ་པ་མཐོང་བས་དོན་གྲུབ། དཔལ་རྗེ་
འཛིགས་ཤེད་ཀྱི་དབང་བཤད་ཐབ་དོན་གསང་བའི་སྒོ་འབྲེད། མགོན་ཆེན་བཅུ་གསུམ་དང་།
མགོན་པོ་སྟོང་ཞུགས་བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་ཆོག་གཏུགས་དཀར་གྱི་སྐྱབ་ཐབས་དབང་
མཆོག་དང་བཅས་པ་ལེགས་བཤད་ཆུ་ཆོས། གཏུགས་དཀར་གྱི་སྤྲང་འཁོར་འབྲི་ཚུལ། དེ་
རབ་གནས་བྱ་ཚུལ་ལེ་ཆོན་གཉིས། སྤར་ཐང་བརྒྱ་ཅའི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ་ཟུར་འདེབས། རྗེ་
འཛིགས་ཤེད་དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་དང་བཅས་པ། འཇམ་དབྱངས་
ཆོས་སྐོར་གྱི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ་ལྟན་ཐབས་གསལ་ཤེད་སྟོན་མེ། སྤར་རས་གཟིགས་ཆོས་
བྱ་དམར་ཁྲིད་ཀྱི་ཟིན་ཟིས། རོ་ལུགས་སྟོལ་མ་ཉེར་གཅིག་གི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ་དངོས་གྲུབ་
འདོད་འདོ། རོ་ལོ་ལྷ་གཅིག་ནས་བརྒྱད་པའི་རིམ་རྣམས་གཙོ་འཁོར་ལྷ་ཡི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ་
དགོས་འདོད་ཀྱང་འབྱུང་། བཤ་ཆེན་ཆོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་མཛད་པའི་འཆི་སྤྱི་
ཟུར་འདེབས། མ་གཅིག་དཔལ་གྱི་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་བྱ་ཚུལ། རྗེ་འཛིགས་ཤེད་ཀྱི་བསྐྱེད་
རྗེས་ཁྲིད་ཀྱི་སྐྱབ་བརྒྱད་གསལ་འདེབས། རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་སེམས་དཔལ་ལྷུ་
བཅེགས་ཀྱི་སྐྱམ་པའི་རྣལ་འབྱོར། དབྱ་མཛད་བསྟན་འཛིན་ལ་གནང་བའི་ཞལ་གདམས་བསྐྱབ་བྱ།
སྐྱམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབེབས། བདེ་བ་ཅན་དུ་བསྐྱེད་པའི་འཕྲོ་བའི་གདམས་པ།
བསངས་ཀྱི་ཆོག་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབེབས། དབང་དང་རྗེས་གནང་སྟོན་འབྱོར་ཆོས་བཤད།
རྒྱད་ལྗེའི་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྟུས་པ་དང་བཅས་པ་གསུང་མགྱར་མ་འོངས་ལུང་བསྟན། བཅུ་
གཅིག་ཞལ་གྱི་རྗེས་གནང་ཆོག་བསྐྱིགས་བསྐྱུགས་པས་དོན་གྲུབ། ལྷོ་བྲག་སྟན་བརྒྱུད་ཀྱི་
རྗེས་གནང་ལྷ་ཡི་ལྷན་ཐབས་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱིགས་པ་ནི། ཆོ་དཔག་ལྷ་དཀྱའི་དབང་ཆོག་
དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྗེས་གནང་། དུག་རྟོག་སྤྱི་ལྷོ་རྗེས་གནང་། དུག་རྟོག་ཞལ་གསུམ་
དུག་དུག་པའི་རྗེས་གནང་། དུག་རྟོག་གཏུམ་པོ་དུག་གཉིས་པའི་ཐུགས་དཀར་དུག་དུག་པ་
བཅུག་པའི་རྗེས་གནང་དང་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །ཀྱན་རིག་གི་ཞི་བའི་སྦྱིན་སྟེག་བྱ་ཚུལ། རྒྱས་
པའི་སྦྱིན་སྟེག་ཁྲུང་བདེ་ཀྱང་པལ། རྒྱས་པའི་སྦྱིན་སྟེག་དངོས་གྲུབ་འདོད་འདོ། གཙུག་རྟོག་

པ། གྲོ་ཆང་གི་དོ་རྩེ་འཆང་དང་། བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་སྒྲི་འབྲེལ་ཞལ་བྱང་། བྱ་ཁྲུང་བྲག་གི་སྒྲི་
 ཞལ་བྱང་། དེས་ལན་ལེ་ཚན་གཉིས། ཀུན་རིག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཞལ་བྱང་། ལྷ་རྣམས་གྱི་
 མཛོན་རྟགས་གྱི་རིམ་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ནི། དམ་ཆོག་གསུམ་བཀོད། བུམས་པ།
 འཇམ་དབྱངས། འཇམ་དབྱངས་སྒྲ་སེང་། འཇམ་དབྱངས་དཀར་པོ། འཇམ་དབྱངས་ནག་པོ།
 གཙུག་ཏྲར་རྣམ་རྒྱལ། གདུགས་དཀར། འོད་ཟེར་ཅན་མ། ལོ་གྲོན་མ། དབྱངས་ཅན་མ་དཀར་
 མོ། སོ་སོར་འབྲང་མ། སྒྲོང་ཆེན་རབ་འཛུམས། གསང་སྒྲགས་རྩེ་སྤྱ་འཛིན་མ། བསེལ་བའི་
 ཆལ་ཆེན་མོ། མ་བྱ་ཆེན་མོ། མི་གཡོ་བ་སྒྲོན་པོ། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ། ཆོད་པག་མེད། ཡང་
 ཆོད་པག་མེད། བཅུ་གཅིག་ཞལ། སྤུན་རས་གཟིགས་ཕྱག་བཞེ་བ། སེལྟེ་སྒྲ། ཁ་སར་སྤྲ་ཅི།
 སྒྲོལ་སྒྲོན། སྒྲོལ་དཀར། སྒྲོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོ། ཉམ་གྱིན་ལུན་བཞི་སྒྲོད། ཉམ་གྱིན་
 རག་པོ། མི་འབྲུགས་པ། རྣམ་འཛུམས། ཕྱག་རྩྱུ་གཏུམ་པོ། བོས་སྒྲོན་ཅན། ལྷ་རྩེ་ཡ། འབྲུང་
 སོ་འབྲུལ་བྱེད། གཏུམ་སོ་ཁྲུང་ལྷ། ཕྱག་རྩྱུ་ཁྲུང་ཁ། ཁྲུང་ནག་སྒྲེ་བ་བཅེགས་པ། ཁྲོ་བོ་སྒྲེ་བ་
 བཅེགས་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །མགོན་པོ་ཕྱག་བཞེ་པའི་སྒྲུབ་ཐབས་མངའ་གསོལ། ལྷ་
 མོ་ལ་བྱང་དེས་གྱི་སྒྲོན་པ་བསྟོད་པ་མཛུང་དམར་ཅན་གྱི་བྲིས་སྒྲིའི་ཞལ་བྱང་། རྣམ་སྤྲུལ་མཛུང་
 དམར་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ཐབས། བྱ་ཁྲུང་བྲག་གི་བུམས་སྒྲིའི་གཉེར་གཏད་ཞལ་ཡིག། ལུམ་སྤྱིང་
 གི་མཆོད་འཕྲེང་བཤགས་བསྟོད། ལོ་རྒྱུས། རྟེན་ལ་གཟུང་གཞུག་འབྲུལ་ཚུལ། སྒྲུ་འབྲུལ་བྱང་
 རྒྱབ་མཆོད་རྟེན་བཞེངས་པའི་དཀར་ཆག་སྒྲོན་དག་ཞལ་ཡིག་གི་རིམ་པ། དམ་བཅའི་རིམ་པ།
 རྟགས་བྱེད་རིམ་གྱི་ལག་ལེན་སྒྲོད། ཆབ་ཤོག་གི་རིམ་པ། དེས་ལན་སྤན་བྲ། ཆབ་གཏོར་བརྒྱ་
 ཅའི་རིམ་པ། མ་ཆེན་སྒྲོམ་པའི་གསོལ་མཆོད། ལྷ་རྒྱལ་དཀྱིལ་རིའི་གསོལ་མཆོད། རྟོད་རྩེའི་
 གསོལ་མཆོད། ཨ་ཕྱི་ཆོས་སྒྲོན་གསོལ་མཆོད། དམ་ཅན་རྩྱུ་ལེགས་གསོལ་མཆོད། བསྟན་
 འཛིན་མཁས་པའི་གསོལ་འདེབས་བཅས། སྤྱིད་ཤོད་པའི་གསུང་འབྲུམ་ཤོད་གཅིག་ལ་ཤོག་
 གངས་སྤུམ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཅ་ཕྲག་བཞུགས་པ་རྩོགས་སོ། །

སྒྲིན་གོང་། ཅངས་པའི་རིགས་ཤིག་གི་མིང་སྟེ། ད་བྱིད་དང་འབྲ་བར་བཤད། འབྲ་ཅངས་པའི་རིགས་

ཤིག་འདི་ལ་ལེགས་སྒྱུར་དུ་གོ་ན་ཟེར་བར་སྔོན་གཉིས་ཤུར་གསེར་གྱི་ཟེང་མཛེས་
ན་གསལ་ལ། བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། གངས་སྒྲུབ་ཏེ་བཟོ་དབྱིབས་ད་བྱིད་དང་ཆ་འབྲེལ་བའི་
སྒོག་ཆགས་ཤིག་དེའི་ཤར་སྒྲུབ་ལ་འགྲོ་ཞེས་གསུངས།

སྒྱིན་པ། ཆབ། སྒྱིན་པའི་ཞེས་ར་ཞལ་སྒྱིན་ཟེར།

སྒྱིལ་གྱུང་། བརྒྱ་གཡས་པའི་སྒྲིབ་དུ་རྒྱུད་པ་གཡོན་པ་བཞག་གཡོན་པའི་སྒྲིབ་དུ་རྒྱུད་པ་གཡས་པ་
བཞག་པའི་འདུག་སྒྲུབ་ལ་ཟེར། སྒྱིལ་གྱུང་གི་མཛོན་དོན་ནི། ཤིན་ཏུ་བརྟན་པའི་མཛོན་དོན་
ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་སྐུ་སྒྱུབ་ཀྱིས་མཛོད་པའི་«སྒྱིལ་མའི་སྒྱུབ་ཐབས»རྒྱུད་འགྲེལ་༩ ་ ༡ ་ ༥༩༩
ལས། འཁོར་བཞི་ཀ་སྒྱིལ་གྱུང་དུ་བྱུང་བ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པའོ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་དོ། །སྒྱིལ་བཤད་ནི། སྒྱིལ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྒྱུད་པའམ་རུབ་རུབ་བཟོས་པའི་དོན་ཡིན་
ལ། དཔེར་ན་ཆུ་སྒྱིལ་ལྟ་བུ། གྱུང་ནི། སྒྱུམ་པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །འདི་ལ་སྒྱིལ་གྱུང་
དང་། དཀྱིལ་གྱུང་། དཀྱིལ་དཀྱུང་ཞེས་འདི་ཆུ་ལ་གསུམ་ཙམ་སྒྲུབ་ཡང་། སྒྱིལ་གྱུང་ཉིད་ལེགས་
པར་སྒྲུབ་ཏེ་རྒྱ་མཛོན་ནི་གོང་གི་སྒྱིལ་བཤད་ཀྱིས་ཤེས་སོ། །

སྒྱིལ་གྱུང་བྱེད་པ། 1 ཡོངས་བྲགས་ཀྱི་སྒྱིལ་གྱུང་ལ་ཟེར། 2 རྒྱུད་པ་གཡོན་པ་བཀལ་པའི་སོར་མོ་
རྣམས་གཡས་པའི་བརྒྱལ་ལ་མ་རེག་ཙམ་གྱི་ངང་ནས་གཡས་པ་འགྱིང་སྒྲུབས་སུ་བརྒྱུད་པ་
ནི་སྒྱིལ་གྱུང་བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཤེས་བྱ་ཀྱུན་ཁུབ་མཛོད་དེབ་དང་པོ་༣༥༤ལས། གཡོན་པ་
བཀལ་པའི་སོར་མོ་རྣམས། གཡས་པའི་བརྒྱལ་ལ་མ་རེག་ཙམ། གཡས་པ་འགྱིང་སྒྲུབས་བརྒྱུད་
བ་ནི། སྒྱིལ་གྱུང་བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལས།
སྒྱིལ་གྱུང་བྱེད་པ་ནི། རྒྱུད་པ་གཡས་པ་བསྐྱུམས་ཤིང་། གཡས་པ་རྒྱུད་ཐད་བརྒྱུད་པ་སྒྱེ། སེམས་
དཔའི་སྒྱིལ་གྱུང་ཡང་ཟེར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྱུག་ཉིང་ཉིང་པ། སྒྱུག་ལོག་ལོག་ ཞེ་ལོག་ལོག་ རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རང་ཅག་གྲང་འཛིག་
རྟེན་གྱི་བདེ་བ་གང་མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་བྲན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་ཡང་འཛིག་རྟེན་ཡིན།
དེ་ཡང་འཛིག་རྟེན་ཡིན། དེ་ཡོ་སྒྱུག་བསྐྱུལ་ཡིན། ཅིས་གྲང་བྱར་མེད་སྐྱེམ་ནས་སྒྱུག་ཉིང་ཉིང་

ནས་གཟུགས་ཁམས་དང་། དེ་ནས་ཁམས་གཞན་གཉིས་སུ་སྐྱེ་བ་གསུམ། འདོད་ཁམས་ནས་འདོད་ཁམས་དང་། དེ་ནས་ཁམས་གཞན་གཉིས་སུ་སྐྱེ་བ་གསུམ་སྟེ། སྐྱེ་བ་དགུ་ལེན་པས་སྐྱེ་དགུ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་ཕྱང་པོ་ལྔ་དང་ཁམས་བཞི་ལྔ་ལ་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དོ། ཞེས་པའི་ཆེན་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གསུངས་མོད། སྐྱེ་དགུ་ཞེས་པའི་དགུ་གངས་ཀྱི་དགུ་ལ་བྱེད་པ་ནི་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བཟང་དགུ་དང་། ཡོད་དགུ་དང་། འདོད་དགུ་སོགས་ལ་འབྲེལ་བ་འདད་གནང་དུས་ཅུང་ཟད་འོ་བརྒྱལ་བར་འདུག་གོ་ཞེས་ཞུའོ། དེས་ན་དགུ་དང་། བརྒྱ། རྟོང་སོགས་སྐྱབས་མང་པོར་གངས་ཀ་དགུ་སོགས་ལ་མི་གོ་བར་མང་པོའི་དོན་ཅུལ་གོ་དགོས་པ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སྐྱེ་དགུ་དང་སྐྱེ་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་། སྐྱེ་དགུ་ཞེས་པ་ལེགས་པར་སྣང་སྟེ། ཆོག་ལུང་གི་དགུ་ནི་གངས་ཀྱི་དགུ་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད་དང་མང་པོའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་བཤད་པས། སྐྱེ་བ་སྒྲངས་སོ་ཅོག་ སྐྱེ་བ་སྒྲངས་ཆད་ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་མང་པོའི་དོན་ལ་གོ་རྒྱས་པར་གོང་དུ་སྐྱེ་དགུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། སྐྱེ་རྒྱ་ཞེས་བཟོད་ན་ཆོག་འབྲེལ་བྱེད་དུས་སྐྱ་མཉེལ་ཅུལ་ཡོང་ངེས་ལགས།

སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ། <སྔ་རྩ་བ་ཉི་> 1 རྒྱལ་པོའི་མིང་། སྐྱ་བཤམ་ནི། སྐྱེ་དགུ་ནི་འབངས་དང་མའི་མིང་ཡིན་ལ། བདག་པོ་ནི་གཙོ་བོའི་དོན་ཡིན་པས་སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་ཞེས་བྱའོ། 2 ཆངས་པའི་མིང་། ཆངས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་བཤད་པའི་སྐྱབས་ཀྱི་མདོན་བཟོད་འཆི་མེད་མཛོད་ 396 ལས། སྐྱིན་བྱེད་སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་། མདོན་བཟོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་མོ་397 ལས། སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་ནི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ། (འདུལ་བ་) 1 རྒྱང་ལ། 2 བཙུན་མོ་ལ། དེགས་བཞི་ལས་ཇི་དེགས་མའི་མིང་ཡིན་ཏེ། མདོན་བཟོད་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས། ཇི་དེགས་མའི་མིང་། ཇོ་མོ་ཇི་མོ་ཇི་དེགས་ལ། སྐྱེ་དགུའི་བདག་པོ་སྐྱེ་དགུ་ལ། ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་རོ། 3 ལ་ལ། བྱིམ་དེའི་མ་རྒྱན། 4 བདག་ཅག་

གི་སྟོན་པའི་ཡུམ་ཆབ་མཛད་པའི་སྤྱོད་ལྷན་པའི་མེད། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་མ་ཡུམ་
 ལྷན་མ་ལྷ་མཛེས་སམ་སྤྱོད་ལྷན་ཆེན་མོ་ལ་སྤོང་མོ་ཆེན་པ་སྤྱོད་ལྷན་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
 ཡིན་ནོ། ། (ཡུམ་སྤྱོད་མ་ལྷ་མཛེས་སྟོན་པ་སངས་རྒྱལ་འབྲུངས་ནས་ཞག་བདུན་པ་ལ་འདས་
 ཞེས་འདུལ་བ་ལྷང་གཞི་དང་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་སོགས་སུ་གསལ།) རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་
 ལས། དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མས་དེ་དག་ཟམས་ཅད་དང་མཐུན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་བྱང་རྒྱལ་
 སེམས་དཔལ་ཁྱིམ་དེ་ཀྱང་ཉུང་ཞུགས་པར་བྱས་ཏེ་རྒྱ་བ་བཞི་ལོན་པ་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
 དཔལ་ཉིད་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་ཞུགས་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཆོགས་བཞོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཁང་བཟང་ཆེན་པོ་
 དེར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ཞུགས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ན་ཤུག་ཆེན་རབས་ཆེན་རབས་རྣམས་
 འདུས་ཏེ་བགྲོས་པ། བན་པའི་སེམས་དང་། བྱམས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་དང་།
 འཇམ་བ་དང་ལྷན་པར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་བཙའ་བ་དང་། བྱེད་བྱ་བ་དང་། ཉམས་སུ་སྒྲུབ་
 པར་སྤྱད་ཀྱིས་ཞུས་པ་དང་། དེ་ན་ཤུག་པའི་བྱ་མོ་ལྷ་ཅན་མོ་སོ་ནས་འདི་སྐད་དུ་བདག་
 གིས་གཞོན་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་བྱེད་ཀྱིས་གཞོན་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་བྱེད་ཀྱིས་ཟེར་སོ། །དེ་ན་
 ཤུག་ཆེས་བགྲོས་ཆེས་བགྲོས་པ་དེ་དག་ན་པེ། བྱ་མོ་འདི་དག་ཟམས་ཅད་ནི་བྱིས་པ་གཞོན་ཀྱི་
 རོར་བྱ་གཞོན་ཀྱི་ལ་གཟུགས་དང་དར་ལ་བབ་པར་རྒྱགས་ཤིང་འཇགས་པ་ཡིན་པས་འདི་དག་
 གིས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ལ་དུས་དུས་སུ་རིམ་གྱོ་བའི་བྱ་མོ་སོ། །སྤྱི་རྒྱའི་བདག་མོ་ཆེན་
 མོ་གོ་ཏེ་སྤྱི་ནི་གཞོན་ཀྱི་སྤྱི་མོ་སྤྱི། འདིས་ནི་གཞོན་ཀྱི་བདེ་བ་དང་ལགས་པར་བསྐྱེད་པར་བྱས་
 མོ། །རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མའང་མཉེས་པར་བྱས་སོ་ཞེས་ཟམས་ཅད་གྲོས་གཅིག་ཏུ་འདུས་ཏེ།
 སྤྱི་རྒྱའི་བདག་མོ་ཆེན་པོ་གོ་ཏེ་སྤྱི་དང་པར་བྱས་ནས་སྤྱི་རྒྱའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་གོ་ཏེ་སྤྱི་གཞོན་
 ཀྱི་དེ་ལེགས་པར་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་བྱང་མེད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་རབ་བྱུང་མ་
 རྣམས་ལ་བཀའ་འཇིག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡིན། འདིས་སྟོན་པ་ལ་ལན་གསུམ་རབ་ཏུ་དབྱུང་བར་
 གསོལ་བ་བཏབ་ཀྱང་མ་གནང་། མཐར་འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་བོས་རོ་ཆེན་མཛད་དེ་གསོལ་
 བ་བཏབ་པས་སྟོན་པས་གནང་སྟེ་སྤྱི་དགའ་བོ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་བྱང་མེད་རབ་

ཏུ་བྱུང་བ་གནང་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་སྐོར་རིན་ལན་བསམ་བའི་མདོར་། ཨམ་། ༡༩༠ན་ན་གསལ་
ལོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱེ་དགུ་ནི་བྱའི་ཆོགས་ཡིན་ལ། དེའི་བདག་མོ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བཟོད། རྒྱ་
གར་གྱི་སྐྱོབ་དཔོན་དག་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གསུང་བ་ལྟར་ལོ། །
སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་མ་ཆ་བ་གནང་མཁན་གྱི་སྐུ་མའི་མིང་། ལོ་རྒྱུས་
རྒྱས་པར་གོང་དུ་སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་གོ་ཏེ་སྤྲི། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་དང་འདྲ།
སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོའི་རྟོགས་བཟོད། (འདུལ་བ) སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོའི་རྟོགས་བཟོད་དོ་མཆར་འདབ་
བརྒྱ་ཆོད་པའི་བསྐྱོ་ཞེས་བྲ་བ། བཤ་ཆེན་སྐོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་མཛོད། འདི་སྐོར་
འདུལ་བ་ལུང་ལས་གསུངས་ཡོད།
སྐྱེ་གྲ། སྐྱེ་དགུ་དང་དོན་གཅིག་འདི་ལ་སྐྱེ་རྒྱ་དང་། སྐྱེ་དགུ་ཞེས་འབྲི་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། སྐྱེ་དགུ་
ཞེས་བྲིས་པ་ལེགས་སོ། །
སྐྱེ་རྒྱའི་བདག་མོ། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་དང་དོན་འདྲ།
སྐྱེ་རྒྱའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་དང་འདྲ།
སྐྱེ་རྒྱའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་གོ་ཏེ་སྤྲི། སྐྱེ་དགུའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་གོ་ཏེ་སྤྲི་དང་དོན་འདྲ།
སྐྱེ་མཆེད། <ལྷ་ཡ་ཏ་ན> རྒྱས་བྱེད་ཅེས་པ་སྤྲེ། སེམས་སེམས་བྱུང་སྐྱེ་བའི་སྐོ་འམ་རྒྱུར་གྱུར་པ་
ལ་སྐྱེ་མཆེད་ཟེར། དབྱིག་གཉེན་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། དེས་པའི་ཆོག་ཏུ་ན་སེམས་དང་
སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མཆེད་པར་བྱེད་པས་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཏེ། རྒྱས་པར་བྱེད་
ཅེས་བྲ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །དབྱེན་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ནི། མིག་གི་
སྐྱེ་མཆེད། རྣ་བའི་སྐྱེ་མཆེད། ལྷའི་སྐྱེ་མཆེད། ལྷའི་སྐྱེ་མཆེད། ལྷས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། སྤྲིའི་སྐྱེ་མཆེད། རྩའི་སྐྱེ་མཆེད། རྩའི་སྐྱེ་མཆེད། རྩའི་སྐྱེ་མཆེད། རྩའི་སྐྱེ་
མཆེད། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་བཅུ་གཉིས་སོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སྐྱེ་ཞིང་
མཆེད་པ་སྤྲེ་རྒྱ་ཆེར་བྱབ་པའམ་འཕེལ་བའི་སྐོ་ཡིན་པས་དེ་སྐོར་ཅེས་བྲའོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་

ལྷེ་བ་གཅིག་ཐོག་ས་ཁྱི་བྱང་སེམས་། བྱང་ཚུབ་ཐོབ་བ་ལ་ལྷེ་བ་གཅིག་དེས་པར་བླང་དགོས་ཁྱི་བྱང་།

སེམས་། རྟོགས་པ་ནི། བར་དུ་གཙོང་བ། བར་གཙོང་བྱེད་བ། བར་ཆད་བྱེད་བ། གཤམ་
བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན།

སྐྱེ་བ་གཅོད་པའི་ལྷུང་གྲེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲུ་བཅུའི་བཅུ་གཅིག་པ་ནི། རོ་ཉི་ནི་བཅས་ལྷན་
དགེ་སློང་གིས་ས་ཐོན་ནམ་གྱི་རོལ་གྱི་སྐྱེ་བ་རུང་བའི་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བར་ཉམས་འདུན་གྱིས་
རང་རམ་བསྐྱོས་པས་ཉམས་པར་བྱས་པ་ལས་གྲུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། སྐྱེ་བ་གཅོད་
པའི་ལྷུང་གྲེད་དང། སོ་ཐོན་སྐྱེ་འཛིག་གི་ལྷུང་གྲེད། སོ་ཐོན་འཛོམས་པའི་ལྷུང་གྲེད་ནམས་དོན་
གཅིག་ཡིན། གྲེད་གཞི་ནི་མཉན་ཡོད་ཏུ་བྱལ་སྤེལ་ཅ་སྟོན་པོ་བར་ཞིང་བརར་འཇུག་པ་ལ་ས་
ཐོན་དང་སྐྱེ་བ་འཛིག་པའི་ལྷུང་གྲེད་ཏུ་བཅས་ཤིང། དགག་བྱ་ནི་སློག་ཆགས་ལ་གཞོད་
པའོ། མཆོད་ཀྱི་ལྷུང་པོ། སྐྱེ་བ་གཅོད་པའི་ལྷུང་གྲེད་དང་ས་ཐོན་འཛོམས་པའི་ལྷུང་གྲེད་གཉིས་
ལོགས་སུ་མི་དྲང་བར་བྱངས་གཅིག་ཏུ་འབྲེན་བ་ཡིན་ཏེ། སེ་ར་རྩེ་བཅུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་
གྱི་འདུལ་བ་ལས། ཁོན་པེ། དགེ་ལྷུ་ལ་གྱི་ཤིང་གཅོད་པ་དང་ས་ཐོན་འཛོམས་པ་གཉིས་གཅིག་
ཏུ་འབྲེན་རིགས་ཀྱི་སོ་སོར་འབྲེན་མི་རིགས་ཏེ། དགེ་སློང་གི་ཤིང་གཅོད་པ་དང་ས་ཐོན་འཛོམས་
པ་གཉིས་འབའ་ཞིག་པ་དགྲུ་བཅུའི་ནང་ཏུ་བྱངས་འཛིན་གཅིག་ཏུ་འབྲེན་པའི་བྱིར་ན་མ་བྱེད་
སྐྱེ། དགེ་སློང་མས་ཤིང་བཅད་ན་བཤགས་བྱའི་ཉེས་བྱས་དང། ས་ཐོན་བཅོམ་ན་ལྷུང་གྲེད་ཏུ་
འགྱུར་བའི་རིམ་པ་དང་བསྟུན་ནས། དེ་གཉིས་ལྷུང་བ་སོ་སོར་བཤད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ ཞེས་
གསུངས་སོ། །

སྐྱེ་བ་དན་པ། རང་གི་སྐྱེ་བ་སྔ་མ་དན་པ།

སྐྱེ་བ་འབྲས་པའི་རྒྱུ། སྐྱེ་བ་འབྲས་པའི་རྒྱུ་དངོས་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཡིན་ལ། སྐྱེ་བ་འབྲས་པའི་རྒྱུ་གཞན་དག་
ནི། དཔེ་ཚོས་རིན་ཆེན་སྤྲུངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་ན་ན་ན་ལས། མཆོད་རྟེན་བཅིག་པ་དང་།
ཆ་ཆ་གདབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དང་། ལུག་རྒྱ་སྒྲེལ་མདོ་དང་། རྩོད་ལྟག་གི་གཞུངས་དང་།
བཟང་སྟོད་ཀྱི་མདོ་རྣམས་ལ་འབད་བ་བྱས་ན། མ་འོངས་པ་ན་སྐྱེ་བ་འབྲས་པ་འོང་གསུང་།
ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་བ་སྐྱུལ་བ། སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་ཆོགས་དང་ལྷན་པམ་ན། སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་བ་སྐྱུལ་བ་ཞེས་
བྱའོ། གློ་བྲོས་མི་ཟད་པམ་བཟུན་པའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས་བཤད་པ་ལྟར་དོ།

སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ནལ་འབྱོར། སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ལམ་འབྱེད་དང་འབྱ། སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ལམ་འབྱེད་ལ་གཞིགས།
སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ལམ་འབྱེད། མོངས་སྐྱ་གནས་གྱུར་ཏེ་སྐྱུལ་སྐྱེ་དོར་སེམས་སྐྱ་བསྐྱོན་པ་ལ་བེད། འཇིགས་བྱེད་ལྟ་
བྱ་ལ། རྒྱ་དོར་འཇིན་པ་འཇམ་དཔལ་གནས་གྱུར་ཏེ། ཞལ་བྱག་ཡོངས་སྐྱ་རྒྱུགས་པའི་དོར་འཇིགས་
བྱེད་ཏེ་བསྐྱེད་ནས་བསྐྱོན་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ནི་གཞིའི་སྐྱེ་བ་སྐྱོར་བྱེད་དང་། འབས་བྱེད་སྐྱུལ་སྐྱེ་འབྲེལ་བྱེད་
དོ། །རྒྱེད་གསར་འབྱས་བསྐྱེད་རིམ་གློ་གསལ་བྱུང་བའི་རེ་སྐྱོང་ལས། བསྐྱེད་རིམ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱུས་
སྐྱེ་བ་སྐྱོར་བའི་ཚུལ་ནི། མ་མལ་པ་ལ་སྐྱེ་བ་རང་དགའ་བ་འབྱུང་བའི་དོང་ལ། བསྐྱེད་རིམ་པའི་
ནལ་འབྱོར་པ་ལ་དང་པོའི་མགོན་པོ་སྐྱུལ་སྐྱེ་དོར་སེམས་སྐྱ་བཟུར་བའི་སྐྱུལ་སྐྱེ་འབྱུང་བ་ཡིན་
ནོ། །དེས་རྒྱུགས་རིམ་གང་གིས་རྒྱ་ད་སྐྱེན་པར་བྱེད་པ་ནི། དཔེན་པ་གསུམ་གྱི་སྐྱབས་ཀྱི་སྐྱ་
ལུས་རྗེས་མ་ཟུན་པ་ལུང་པོ་རྩིང་པ་ལ་ཞུགས་པའི་རགས་པའི་སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་། དག་མ་དག་གི་སྐྱ་
པའི་སྐྱ་ལུང་པོ་རྩིང་པ་ལ་ཞུགས་པའི་རགས་པའི་སྐྱུལ་སྐྱེ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་ད་སྐྱེན་པར་བྱེད་ཅིང་།
རྒྱ་དས་པའི་འབས་བྱེད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱུལ་སྐྱེ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ལམ་འབྱེད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་སྐྱོར་ཚུལ། སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་ལམ་འབྱེད་ཞེས་པའི་ཟད་ཏེ་གཞིགས།
སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་འི་བསྐྱེད་པ། བསྐྱེད་བསྐྱོར་དགུའི་དགུ་བ་དང་འཆི་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བ་གསུམ་གྱི་གསུམ་པ་ནི།
སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་བསྐྱེད་པ་ནི། མངལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་ཚོན་པ་ན། སྐྱེ་བ་ལེན་རྒྱུའི་རྣམ་སྐྱེན་
ཀྱི་ལུས་དེ་སྐྱུལ་སྐྱེ་དོར་སེམས་དཔལ་ལ། སྐྱུལ་སྐྱེ་དོར་འཇིན་པ་དཔལ་ལ་དོར་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་
སྐྱར་བསྐྱོན་པའི་སྐྱེད་གའི་དཔལ་སྐྱ་ལེན་ཏེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུང་སེམས་ལས་གྲུབ་པའི་ཡོངས་སྐྱེ་དེ་
ཉིད་བཞུགས་པར་བསྐྱོན་སྟེ། སྐྱེ་གནས་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ནི་སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
འདི་ནི་བསྐྱེད་བསྐྱོར་དགུའི་དགུ་བ་ཡིན་ནོ། །

སྐྱེ་བ་མེད་པ། རྩོད་ཉིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག་སྐྱ་བཤད་ནི། རྒྱ་ལས་འབས་བྱེད་དོན་དམ་པར་མི་
སྐྱེ་བས་དེ་སྐྱེད་ཅེས་བྲ།

སྐྱེ་བའི་རྫོང་། འཁོར་བའི་སྐྱེ་བ་འདི་ཤིན་ཏུ་མཐར་དཀའ་བའི་བྲང་རྫོང་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་ཞིག་གི་
གཟུགས་སུ་བཀོད་པའོ། །ཡང་ན། རྫོང་ནི་མཁར་རམ་ཁང་བའི་མིང་ཡིན་པས། ཤིན་ཏུ་ཐར་བར་
དཀའ་བའི་མཁར་ཆེན་པོ་དག་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའོ། །དཔེར་ན་སྐྱེས་རབས་ལས། རྩོམ་པའི་
རྩེས་འདུག་བསྐྱབ་པ་སྤེར་པོར་བྱེད། །སྐྱེ་བའི་རྫོང་ལས་ཆོགས་ཚུང་ཐར་བར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ། རྩེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་སྒྲེང་བ་ལས། འདིར་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བའི་
རི་བོ་ཉི་ཤུ་མཐོ་ལ་བསྐྱེད་བས་རོས་ཀྱང་ནས་བསྐྱོར་ཅིང་། མ་རིག་པའི་སྤྱན་བ་སྤྱག་པོ་ཅན། ལྟ་
བརན་བ་སྤྱ་ཆོགས་པའི་འཁྲི་ཤིང་གིས་ཐར་བའི་ལམ་བསྐྱིབས་ལ། །ཐ་རྒྱས་ཀྱི་དྲུག་གི་ལྗོན་
ཤིང་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སྤྱིར་བས་དཀྱིགས་པ། སྤྱིད་པའི་ཚུ་སྦྲང་གི་
འོབས་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་འཕྲུད་པའི་འཁོར་བའི་འབྲོག་དགོན་པ་ཆེན་པོ། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟ་བུ་ལ་གོ་དགོས་སོ། །

སྐྱེ་པོ། མི་སྤྱིའི་མིང་། སྐྱེ་བཤད་ནི། ལས་དང་ཉོན་མོངས་དག་གིས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་དེ་
སྐྱེད་ཅེས་བྱའོ། །

སྐྱེ་པོ་མཆོག་གི་ཆོས་ལུགས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལུགས་སམ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས།
སྐྱེ་པོ་གསེ་ཐེག་སྐྱོབ་དཔོན་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛོད་པའི་དམངས་པལ་བ་ལ་གདམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་
སྐྱེ་མེད་ཟང་ཐལ་ལ་བརྒྱ་བ། (བཀའ་བརྒྱུད) ལུག་ཆེན་གྱི་བདེ་ཆད་ཅིག་རང་གི་སེམས་སྐྱེ་ལག་ག་
གནས་གསུམ་དང་དུས་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོམ་པ་བཅད་དེ་སྐྱེ་མེད་ཟང་ཐལ་ཆེན་པོར་སྐྱོ་
ཐེག་གཙོང་པ་ལ་ཟེར། ཟང་ཐལ་ནི་སོགས་རྒྱགས་མེད་པའི་དོན་དང་། ལ་བརྒྱ་བནི་ཐེག་གཙོང་
པའི་དོན་ནོ། །

སྐྱེ་དམན། བྱད་མེད། ཐ་སྤྱད་འདི་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་པའི་སྐབས་ནས་ཀྱང་ཡོད་དེ། མ་ཉི་
བཀའ་འབུམ་སྤྱད་ཆ་ན་ལྟ་ལས། སྐྱེ་བ་དམན་པ་ཐ་མ་བྱད་མེད་དུ་སྐྱེས། ཆོས་ལ་གོ་བ་མེད་
པར་གཉི་ལུག་གི་སྤྱན་པར་ཚུད། ཅེས་གསལ་ལོ། །

སྐྱེ་སྤྱི། སྤྱིད་པ་ལ་བཞེར་བྱེ་བའི་སྐྱེ་སྤྱི་ནི། སྐྱེ་བ་སྤྱངས་པའི་སྐྱེད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཟེར།

སྐྱེད་སྤྱ། (བཟླ་ཉིད) 1 རོ་ཆ་བ། 2 འཆོར་བ། 3 བག་ཆ་བ། 4 རྣམ་པར་ཞུམ་པ་སྟེ།
5 བྱ་བ་ལ་སྐྱོངས་པར་གྱུར་བ།

སྐྱེད་སྤྱ་བ། རོ་ཆ་བ། སེམས་ཞུམ་ནས་བྱ་བ་ལ་སྐྱོངས་པའི་དོན། ལུང་ཐུན་ཆོག་གི་འབྲེལ་པ་ལས། སྐྱེད་སྤྱ་
བ་ནི་རྣམ་པར་ཞུམ་པ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་ལ་སྐྱོངས་པར་གྱུར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས།

སྐྱེད་མོས་ཆལ། ལྷམ་ར། ཅེད་འཛིའི་གནས།

སྐྱེད་ཆལ། སྐྱེད་མོས་ཆལ་གྱི་བསྐྱུས་མིང་།

སྐྱེད་ཆལ་ར་བའི་རྗེད་བྱའི་འགྲམ། རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགས་བྱས་པའི་རྗེད་བྱའི་ནང་དུ་སྐྱེད་མོས་ཆལ་
ཀན་ཏ་ཞེས་བ་ཡོད་པའི་ས་ཕྱོགས་ལ་བཤད།

སྐྱེད་ཁ། ཤིང་སྐྱེར་ཁའམ། དེའི་ཁ་དོག་གི་མིང་སྟེ། དཀར་པོ་དང་འདུས་པའི་སེར་པོ་ལས་ཆེ་བའི་
ཁ་དོག་ཅིག་

སྐྱེལ་ཐུང་། འོགས་སྐྱེལ་ཐག་མི་རིང་བའི་དོན་དུ་བཤད། རྗེའི་ལམ་རིམ་ལས། སྤྱན་ལྡེའི་ཐུབ་ས་པོ་ཉོ་བ་
ལ་སྐྱེལ་ཐུང་བྱས་པའི་དུས་སྟེ། ཁྱིད་སྐྱེད་ཅེས་ལན་གསུམ་གསུངས་ནས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

སྐྱེལ་མ། སྐྱེལ་མཁམ། དག་པའི་བཤེས་གཉེན་ནི་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁེན་པའི་གྲོང་བྱིར་དུ་འགྲོ་
བ་ལ་སྐྱེལ་མ་དང་འབྲེལ་བར་བཤད།

སྐྱེལ་སོ། དོན་གྱི་སྟིང་པོ། འགག་ཅུ། མཐར་ཐུག་གི་དོན།

སྐྱེས། ལག་རྒྱས་དང་བྱ་དགའ་དང་རྒྱ་བ་སོགས་ཀྱི་མིང་། སྐྱེས་ནི་རྫོང་བ་སྟེ། རང་གི་གྲོགས་བཤེས་
ལྟ་བུ་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་བའམ། དེ་ནས་རྫོང་ཡོང་བའི་ཆོ། བན་ཚུན་ཡིད་དགའ་བའི་མཆོན་བྱེད་
འོར་དུ་མ་སྟེར་བ་དེའོ། །ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་སྐྱོའི་ལམ་རིམ་གྱི་བཟླ་བའོ་ལས་གསུངས་
པ་ལྟར་དོ། །

སྐྱེས་ནས་མ་ཞིང་། (འདུལ་བ) 1 མ་ཞིང་ལྡེའི་ཡ་བྱལ་ཏེ། སྐྱེས་ཅམ་ནས་པོ་མོ་གང་གི་ཡང་མཆོན་མ་
དང་མི་ལྟན་པའི་མི། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ ༡ ༡༥༥༥ ལས། དེ་ལ་སྐྱེས་ནས་མ་ཞིང་གང་
ཞེས། གང་སྐྱེས་ནས་བྱེད་མེད་ཀྱང་མ་ཡིན་སྐྱེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་

དོ། 12 མཚན་གཉིས་པ།

སྒྲིལ་ནས་ཕྱོད་འགྲུར་གྱི་ལས། ཆེ་གཉིས་པ་ལ་འབྲས་བུ་ཕྱོད་པའི་ལས། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་དུ་གསལ།
སྒྲིལ་པའི་ཁམས། ཐེག་ལེ། ལུ་བ། སྒྲིལ་པའི་ས་པོན།
སྒྲིལ་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ། སྒྲིལ་རབས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལ་གཟེགས།
སྒྲིལ་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱ་དྲུག་གི་དཀར་འབྲེལ། སྒྲིལ་རབས་སོ་བཞི་པའི་དཀར་འབྲེལ་ལ་གཟེགས།
སྒྲིལ་པའི་རབས་ཀྱི་བྲེང་བ་སྤུལ་ཅུ་ཅུ་པ། སྒྲོབ་དཔོན་རྒྱལ་པོའི་སྤུལ་སྤྲེལ་ཞབས་འབྲིང་བས་མཛད།
བསྟན་འགྲུར་༼ ལུ་བར་ ༽བཞུགས། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་བཞི་ཉ་ཨ་ལྟ་དེ་མ་དང་། བོད་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུ་བ་དགེ་སྒྲོང་ཆུལ་ཁྲིམས་འབྲུང་གནས་སྤུལ་བས་དཔལ་སྒྱུ་ཉུ་རེའི་ཅ་ཆོས་སྒྲོར་དཔེན་
པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་འགྲུར།

སྒྲིལ་པའི་རབས་སྤུལ་ཅུ་ཅུ་བཞི་པ། སྒྲིལ་རབས་སོ་བཞི་པ་ལ་གཟེགས།

སྒྲིལ་བྲ། <བུ་རྩ་༡> 1 མི་སྤྱིའི་མིང་། དེས་ཆོག་ནི། བུ་རྩ་༡་ནི་བླ་མ་ལྷན་བྲ་བ་ཡིན། མི་ནི་འགྲོ་བ་
གཞན་ལ་སྟོན་ཉེ་ཆོག་དཔྱད་ཀྱི་བླ་མ་པ་ཆེས་ཆེ་བས་བླ་མ་ལྷན་ཟེར་བ་ཡིན། དེ་ལ་འབྲེལ་
བཤད་བྱེད་ཆུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། མཉམ་མེད་དུགས་པོ་སྟོན་པའི་ལམ་རིམ་དུགས་པོ་ཐར་རྒྱུ་
ལས། སྒྲིལ་བུ་ནི་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ན། བུ་རྩ་༡་བྲ་བ་ཡིན་ལ། བུ་རྩ་༡་འི་སྤྱི་ནི་སྟོན་པས་སམ་
བླ་མ་པ་ལ་འབྲེལ་སྟེ། དལ་འབྲོར་གྱི་ལུས་ལ་མཛོན་མཐོང་དང་དེས་ལེགས་བསྐྱབ་པའི་སྟོན་པས་
སམ་བླ་མ་པ་ཡོད་པས་སྒྲིལ་བ་ཞེས་བྲ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ། སྒྲོང་འབྲེལ་གྱི་ཟེན་གྱིས་
ལས་ལེགས་ལས་ཀྱང་། སྒྲིལ་བུའི་སྐད་དོད་བུ་རྩ་༡་ཞེས་པ་བླ་མ་ལ་འབྲེལ་བས་བྲི་མའི་
དོན་བསྐྱབ་པ་ལ་བླ་མ་པ་དང་ལྷན་པའི་དོན་ནོ། ཞེས་གསུངས། སྒྲིལ་བྲ། ཡིད་ཀྱི་བྲ། ཤེད་བྲ།
ཤེད་ལས་སྒྲིལ། ཤེད་བདག་རྣམས་དོན་གཅིག་2 འདུལ་བ་ནས་བཤད་པའི་གྲིབ་ཆོད་འཇལ་
བྱེད་ཀྱི་ཤེད་བུ་སོར་བཞི་པའི་ཐུར་མའམ། དེའི་གྲིབ་མ་སོར་བཞི་པ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་ཐུར་མ་
དེ་ལ་ཡང་གྲིབ་ཆོད་དཔོག་པའི་བླ་མ་པ་དན་ལྷན་པས་སྒྲིལ་བུ་ཞེས་བཞགས་པར་སེམས་སོ། །
སྒྲིལ་བུ་ཆུང་བྲ། མཛོན་མཐོ་སྟོན་པའི་ཤོ་འཕང་ཅམ་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་དེ་འཛོམ་པའི་ཐབས་མི་དགེ་བཅུ་

སྒྲིང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྒྲོབ་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། སྒྲེས་བྱ་ཚུང་དུ་འཕམ་སྒྲེས་བྱ་བ་
མ་ཞེས་བྱའོ། རྫོང་པའི་བྱང་ཚུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས། གང་ཞིག་ཐབས་ནི་གང་དག་གིས། འཁོར་
བའི་བདེ་བ་ཙམ་དག་ལ། རང་ཉིད་དོན་དུ་གཉེར་བྱེད་པ། དེ་ནི་སྒྲེས་བྱ་ཐ་མར་ཤེས། ཞེས་
གསུངས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །

སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ། སེམས་ཙན་ཐམས་ཙན་གྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་། དེ་
འཛོལ་པའི་ཐབས་གྱི་གཙོ་བོ་རྒྱ་འབྲས་མན་དག་བདུན་སོགས་ཐབས་གྱི་ཆ་དང་། ཡང་དག་
པའི་ལྟ་བུ་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྒྲོབ་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་འཕམ་སྒྲེས་བྱ་མཆོག་ཅེས་
བྱའོ། རྫོང་པའི་བྱང་ཚུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས། རང་རྒྱུད་གཏོགས་པའི་སྤྱག་བསྐལ་གྱིས། གང་ཞིག་
གཞན་གྱི་སྤྱག་བསྐལ་ཀྱན། ཡང་དག་ཟད་པར་ཀྱན་ནས་འདོད། སྒྲེས་བྱ་དེ་ནི་མཆོག་ཡིན་
ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ནོ། །

སྒྲེས་བྱ་དམ་པ། 1 བསྟན་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་པའི་མཁས་བླ་བ་གཉིས་ལྟན་
གྱི་སྒྲེས་བྱ་ལ་ཟེར་། ལུང་སྒྲུ་རོལ་པའི་དོ་རྩེས། མཁས་པས་བླ་བ་མ་བཅོམ་
ཞིང་། བླ་བ་པས་མཁས་པ་མ་བཅོམ་པར། བསྟན་ལ་མན་པ་སྒྲུབ་པ་ལ། སྒྲེས་བྱ་དམ་པ་ཞེས་གྲང་
བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ནོ། 2 ཡང་ན། འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས། བསྟོད་པས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་
ལ། སྤྲད་པས་མི་དགའ་མི་འགྱུར་ཞིང་། རང་གི་ཡོན་ཏན་ལོགས་གནས་པ། སྒྲེས་བྱ་དམ་པའི་མཆོན་ཉིད་
ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། 3 གང་ཞིག་གི་རྩེས་སུ་བསྐྱབས་ན་རང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་།
ཐོས་པ། གཏོར་བ། ཤེས་རབ་རྣམས་དང་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་སྒྲེས་བྱ་དེ་ལ་ཟེར་།
བཤེས་སྒྲིང་གི་འགྲེལ་བ་༩ དེ་༩༩ནས་ལས། གང་གི་རྩེས་སུ་བསྐྱབས་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་། ཐོས་པ་དང་། གཏོར་བ་དང་། ཤེས་རབ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་དེ་འབྲུག་པའི་སྒྲེས་བྱ་དམ་
པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲེས་བྱ་འདུལ་བ། གཏུལ་བྱ་དང་དོན་གཅིག་གཏུལ་བར་བྱ་བའི་སྒྲེས་བྱ་ཞེས་པའི་དོན།
སྒྲེས་བྱ་འབྲིང་། སྤྲད་པའི་བདེ་བ་ལ་རྒྱབ་གྱིས་སྒྲོགས་ནས་རང་ཉིད་གཅིག་བྱའི་དོན་དུ་ཞི་བའི་བདེ་

བ་ཅམ་དོན་དུ་གཉེར་ལ། དེ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་དགེ་སྤྲིག་གི་སྤང་སྤང་དང་བྱེ་བྲག་དུ་སྤྲུག་པའི་
བསྐྱབ་བ་གསུམ་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྒྲོབ་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ཞེས་བྱའོ། །རྩོམ་པའི་
བྱང་ཚུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས། སྤང་པའི་བདེ་ལ་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཤིང་། སྤྲིག་པའི་ལས་ལས་སྒྲོག་བདག་
ཉིད། །གང་ཞིག་རང་ཞི་ཅམ་དོན་གཉེར། །སྐྱེས་བུ་དེ་ནི་འབྲིང་ཞེས་བྱ། །

སྐྱེས་བུ་གསུམ། སྐྱེས་བུ་རྩྭ་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ལ་ཟེར། སྐྱེས་བུ་འདི་ཞེས་ལ་གང་ཟག་གསུམ་
མི་ཟེར་བར་སྐྱེས་བུ་གསུམ་ཟེར་བ་ནི། སྐྱེས་བུའི་སྐད་དོད་བུ་བྲ་ཁེས་བ་རུས་ལྷན་ལ་འཇུག་
བས་འདི་གསུམ་སྒྲོའི་རུས་པ་ཆེ་རྩྭ་གི་སྒྲོན་ས་བཞག་པ་གོ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར། ཡོངས་
འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་གསུང་དོ། །ཞེས་རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་སྐུ་བས་དང་པོའི་མཆོན་འབྲེལ་ན་
གསལ། སྐྱེས་བུ་གསུམ་ལ་འཛོག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་ལ། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་སྐུ་བས་
དང་པོའི་མཆོན་འབྲེལ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད་རྩོམ་པའི་ལམ་སྒྲོན་
ཅམ་དུ་མ་ཟད། དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཞེས་ལམ་དེམ་ཆེན་མོར་
གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ལམ་སྒྲོན་བཞིན་དུ་མཛོད་འབྲེལ་ལས། སྐྱེས་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་
གྱིས་ཀྱང་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་སྤྱང་མ། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྤྱང་མ་སྤྱང་མཛད་ཡེ་ཤེས་གྱི་མགོན་པོ། སྐྱེས་
བུ་འབྲིང་གི་སྤྱང་མ་རྣམ་པས། སྐྱེས་བུ་རྩྭ་འབྲིང་སྤྱང་མ་ལས་གཤིན་དང་གསུམ་སོ། །དེ་
གསུམ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་མར་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། སྤྱང་མཛད་ཡེ་ཤེས་གྱི་མགོན་
པོ་རྒྱལ་ཀྱན་སྤྱིང་རྗེའི་རང་གཟུགས་འདགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས་དངོས་ཡིན་པས་དེ་
ཉིད་ཆོས་སྤོང་དུ་བསྟེན་ན་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐུ་བས་བྱམས་སྤྱིང་རྗེ་སྤྱང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་གནད་ཆེ་
བ་དང་། འབྲིང་གི་སྐུ་བས་བསྐྱབ་བ་གསུམ་དང་། ལྷག་པར་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་བ་གཙོ་བོར་
ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཤིང་། རྒྱལ་ཆེན་རྣམ་ཐོས་སྤྱེས་གྱིས་སྒྲོན་སྤྱིང་པའི་སྤྱན་སྤྱར་འདུལ་བ་
དང་དེའི་བཛོད་བྱ་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་བ་སྤྱང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས་དེ་ཉིད་བསྟེན་ན་དེ་
ལྟ་བུའི་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་གནད་ཆེ། ཆོས་རྒྱལ་གཤིན་རྗེ་ནི་སྐྱེས་འགྲོ་ཀྱན་ལ་མི་ཉག་པ་

སྟོན་ཅིང་དགེ་སྤྲི་གི་སྤངས་འཛིན་ལས་འབྲས་ཀྱི་ནམ་དབྱེ་སྟོན་པ་པོ་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་ཆོས་
 སྐྱོང་དུ་བསྟེན་ན་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་ལས་འབྲས་སོགས་སྐྱེས་བྱ་རྒྱུ་དུའི་རྟོགས་པ་རང་
 རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་སྤྱོད་པའི་དགོས་པ་ཡོད་པས། སྐྱེས་བྱ་གསུམ་གྱི་སྤང་མ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །རྗེ་ཙཱ་ཁ་
 པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཐོར་བུ་༡༠༧་ན་༡༧ས། སྤྱབ་པེ་ཆོས་སྐྱོང་ལ་མདོ་རྒྱུད་གཞན་ནས་གསུངས་
 པའི་བཀའ་མྱོང་བྱུང་བར་ཅན་གིན་ཏུ་མང་ཞིང་འགངས་ཆེ་མོད། དེ་ལྟ་ན་འད་གོང་དུ་བཤད་པ་
 ལྟར་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྐྱེས་བྱ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དང་མ་ཐུན་པ་ཞིག་ངེས་པར་
 དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྐྱེས་བྱ་སྐྱེས་བྱ་རྒྱུ་དུའི་བསམ་པ་ནི་འཛིག་རྟེན་འདིར་ཡུན་རིང་དུ་
 མི་གནས་པ་དང་། འཆི་བ་མི་རྟག་པ། ལས་འབྲས། འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པ་ཞིང་།
 དེ་ལས་བསྐྱབ་པའི་སྐྱབས་འཕྱོ་བསྐྱབ་བྱ་དང་བཅས་པ་བསམ་པ་ཞིང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་དགོས་པས།
 འདི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པ་ལ་གཤམ་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བསྟེན་དགོས་ཏེ། འདི་ནི་འཆི་བ་དག་གས།
 དགེ་སྤྲི་གི་དཔང་པོ་འཕ། སྤྲི་ག་པ་ཅན་གྱི་ཆད་ལས་མཁན་ནས། དགེ་བ་ཅན་གྱི་སྤངས་འཛིན་
 པ་འཕ། ལས་རྒྱ་འབྲས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མེ་ལོང་། ལེགས་ཉེས་ཚུལ་བཞེན་དུ་སྤྱོད་པ་འཕ་ཆོས་
 བཞེན་དུ་སྤྱོད་པས་ཆོས་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ལས་དཀར་ནག་གི་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་ན། ལས་
 ཀྱི་གཤམ་རྗེ་ཞེས་བྱའོ། །དེས་ན་སྐྱེས་བྱ་རྒྱུ་དུའི་ཆོས་སྐྱོང་འདི་རྣམས་ལམ་གསུམ་གའི་རྩ་ཡིན་
 པས། འདི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་ལས་གཤམ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །སྐྱེས་བྱ་འབྱིང་གི་བསམ་
 པ་ནི། འཛིག་རྟེན་གྱི་མ་བདེ་བའི་ཐབས་སུ་མ་ཟད། འཁོར་བ་མཐའ་དག་མེ་འོབས་ལྟ་བུར་མཐོང་
 བས། དེ་འབྲལ་འོད་དུ་གྱུར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲིངས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་ཅན་ཡིན་ལ། འཁོར་
 པ་མཐའ་དག་ལ་སྤྱིང་པོ་མེད་པར་མཐོང་བས། དེ་ལ་ཡིད་སྤྱོད་ཞིང་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བསམ་པ་པ་
 བྱི་རྩལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པའི་གཙོ་བོ་ཡིན་ཞིང་། འདི་གཉིས་དོན་གཅིག་པས་སོ། །དེས་ན་རྒྱལ་པོ་
 ཆེན་པོ་རྣམ་ཐོས་སྤྱོད་པ་སྟེན་དགོས་ཏེ། འདི་སྤྱོད་པ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་འདུལ་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་
 སྤང་མ་འཕ། བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་རྩལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱང་བའོ། །སྐྱེས་བྱ་ཆེན་
 པོའི་བསམ་པ་བྱི། རང་ཉིད་འཁོར་བ་ལས་ཐར་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར། མར་གྱུར་སེམས་

ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ལས་ཐར་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱེས་
བ་ཡིན་ལ། དེ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བའི་ཕྱིར་དུ་འཕགས་བ་སྤྲུག་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲུལ་བ་
སྤྲུང་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་བྲག་རྒྱག་བ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་རྒྱས་
ཀྱི་བཤད་སྒྲོལ་ལ། རྒྱུད་སྟོད་པས་ཆོས་སྟོང་མགོན་པོ་བསྟེན་པས་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཐུགས་
རྒྱུད་འཇམ་པོ་འོང་ཞེས་བགྲེས་བ་དག་གི་ཞལ་ལས་ཐོས་ཤིང་། དེད་རང་བྱི་ལོ་༡༩༩༩ལོར་རྒྱུད་
སྟོད་དུ་ཆོས་གྲྭ་འགྲིམ་སྐབས་ཡང་དངོས་སུ་ཉམས་སྦྱོང་བྱུང་ཞིང་། རྒྱུད་སྟོད་པའི་བསྐྱེད་
རིམ་བ་དང་དགེ་བཤེས་རྣམས་ཏ་ཅང་ཐུགས་ནང་ཏ་ཅང་མཐུན་པོ་ཡོད་པའང་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་
འབྲུལ་ཡིན་པར་སྣང་ངོ། །

སྦྱེས་རབས་ཀྱི་སྤྱེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་དགྲ་བ་སྦྱེས་རབས་ཀྱི་སྤྱེ་ནི། བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱིས་སྟོན་སྟོབ་བ་ལམ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོན་བ་དང་དཀའ་བ་ཇི་
ལྟར་སྤྲུང་བ་བསྟན་པའི་སྤྱེ་སྟོན་ཅིག

སྦྱེས་རབས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ། སྟོབ་དཔོན་རྣམ་ཀུན་མཛད། བསྟན་འགྲུར་༼ ཉི་པར་༽
བཞུགས། རྒྱ་གར་ཀྱི་མཁན་པོ་བརྟུ་ཏ་ཇོ་ན་ར་རྟན་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཨི་བུ་དགེ་སྟོང་
ཤུ་ཆེ་མོས་ཀྱི་འགྲུར།

སྦྱེས་རབས་སོ་བཞི་པ། སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོ་འཇམ་རྟེན་བྱངས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྟོན་པའི་འབྲུངས་རབས་
སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག སྟོ་ཀ་སུམ་སྟོང་ཕྱེད་དང་བཞི། བམ་པོ་བརྒྱ་གཉིས་པ། རྒྱ་གར་ཀྱི་
མཁན་པོ་བེདྲུ་ཀར་སི་རྟ་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་མཆུ་ཤྱི་མཆའི་འགྲུར། བསྟན་འགྲུར་༼ ཉི་
པར་༽བཞུགས། འདི་བཀའ་འཁོར་ལོ་རིམ་བ་གསུམ་ཀྱི་ནང་ནས་ཅི་རིགས་པར་བརྟུས་
པའོ། །སྦྱེས་རབས་སོ་བཞི་པ་འདི་ཙམ་འཕྲོ་ལུས་པར་གྲགས་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་རྟེན་དབྱངས་ལྟོ་
བྲོགས་ནས་དབུས་སུ་ཕྱོད་བ་ན། ངོ་མཁྱེན་བ་ཐམས་ཅད་ནགས་སུ་བཞུགས་པའི་ཆེ་སྟག་མོ་
ལ་སྦྱེ་ལུས་བཏང་བས་སྦྱེས་རབས་བརྒྱམས་འཕྲོ་ལུས་པར། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་
སྟོན་༡༩༥༥ཕན་གསལ།

སྐྱེས་པམ་སོ་བཞི་པའི་དཀའ་འབྱེད། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་པེ་ཏུ་ཀ་ར་སི་རྟ་མཛད། སྐྱོབ་དཔོན་
འདི་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་མཛུ་བྱི་མཛུ་གཉིས་ཀྱིས། སྐྱེས་པམ་སོ་བཞི་པ་ཡང་བསྐྱུར།
སྐྱོ་སྒྲིགས། (འདུལ་བ) འཁྲུགས་པ། ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་དུ་གསུངས། སྐྱར་འཁོན་པ་བར་སྐྱབས་སུ་ཞི་
བར་སྐྱར་སྐྱོང་བཤོ། ཞེས་བསྐྱར་དར་ལྷ་རམས་པ་གསུང། དཔེར་ན་འདུལ་བ་ལས། སྐྱོ་སྒྲིགས་
བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། སྐྱ་བཤད་ལོག་ཏུ་སྐྱོ་སྒྲིགས་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཅེས་པའི་ཐད་
དུ་གཟིགས། ལུ་ཆོན་རིན་པོ་ཆེས། སྐྱོར་སྒྲིགས་ཞེས་ཀྱང་བྲིས་སོ། །ཁུངས་གཤམ་དུ་གཟིགས།
སྐྱོ་སྒྲིགས་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲུ་བཅུའི་བཞི་པ། སྐྱོ་སྒྲིགས་བྱེད་པའི་ལྷུང་
བྱེད་གྱི་རྟེན་ལོ། བཅས་ལྷན་དགེ་སྐྱོང་གིས་དགེ་སྐྱོང་གཉིས་ཡན་ཆད་གྱི་ཚོད་པ་དགེ་འདུན་
གྱིས་ལེགས་པར་ཞི་བར་བྱས་པ་ལ་དགེ་གིས་སྐྱོ་སྒྲིགས་བྱས་ཏེ་དོན་གོ་བ་ལས་གྲུང་པའི་ལྷུང་བ་
དངོས་གཞིའོ། ཁྲེང་གཞིའོ། མཉན་ཡོད་དུ་བྱུག་ཟེས་དགེ་སྐྱོང་དགེ་གི་ཚོད་པ་དགེ་འདུན་གྱིས་
ཞི་བར་བྱས་པ་ལ་སྐྱོ་སྒྲིགས་བྱས་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱའི། རང་རིགས་གྱི་
མཛད་པའི་ལོངས་སྐྱོད་ལ་གནོད་པའོ། སྐྱོ་སྒྲིགས་ནི་སྐྱར་འཁོན་པའི་བར་སྐྱབས་ཞི་བ་སྐྱར་སྐྱོང་
བཤོ། ཚོད་པ་བཞིའི། ལྷུང་བྱིར་ཚོད་པ། འབྱེད་བྱིར་ཚོད་པ། མི་བསྐྱམས་པའི་བྱིར་ཚོད་པ། ལྷ་
བ་ལས་བྱིར་ཚོད་པ་དང་བཞིའོ། སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱོ་སྐྱོར་གྱི་དོན་ཡིན་པས་སྐྱར་ཡང་ཞེས་
པའི་དོན་དང་། སྒྲིགས་ནི་སྒྲིག་འབྲུ་རྒྱལ་པའི་དོན་ཏེ། ཅད་རྒྱེད་སྐྱར་ཡང་སྐྱོང་བའི་དོན་ནོ། །ལྷ་
ཆོན་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ཆའི་རྣམ་པ་ཤད་ཏེ་༡༣༥ལོགས་སུ། སྐྱོར་སྒྲིགས་ཞེས་གསལ་བ་དེར་གོ་རྒྱ་
འདུག་སྟུམ་སྟེ། སྐྱོར་ནི་ཡང་བསྐྱར་རམ་སྐྱར་ཡང་གི་དོན་ཡིན་ལ། སྒྲིགས་ནི་སྒྲིག་འབྲུ་རྒྱལ་
པའི་དོན་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་འབྱོར་རོ། །

སྐྱོ་བ། 1 ལྷ་རན། སེམས་སྐྱོ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 དེས་འབྱུང། དེས་པར་འབྱུང་བ། ཞེན་པ་ལོག་པ།
འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བའམ་སྐྱོ་ཤས་བསྐྱེད་ལྟ་བུ། 3 སེམས་ཤུགས་ཆག་པ། དཀའ་སྦྱང། ངལ་
བ། ཡང་ཡང་འཆད་པས་ངལ་བའི་སྐྱོ་བ་སྐྱངས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྐྱོང་བྱེད། 1 བ། 2 ལུགས་རྩི། 3 མི་ཤེས་པ། བྱིས་པ། སྐྱོང་ཆེན་རབ་འབྲུམས་པའི་ཡིད་བཞིན་མཛོད་

ཅ་བ་ལས། མི་ཤེས་པ་དག་ཐམས་ཅད་སེམས་ཡིན་ལོ། ལྷང་བ་ནམ་གསུམ་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་
མོངས། ལྷོན་མང་པན་ཚུན་འཆོལ་ཞིང་ཏུ་ཅང་ཐལ། ལྷོང་བྱེད་དག་གི་ལུགས་ངན་དེ་སྤོངས་
ཤིག ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

སྤྱོན་གྱིས་མ་གོས་སྤྱུ་མདོག་དཀར་ཞེས་སོགས། སྤྱོན་གྱིས་མ་གོས་སྤྱུ་མདོག་དཀར། རྩོགས་སངས་
རྒྱས་གྱིས་དབུ་ལ་བརྒྱན། ལུགས་རྩེ་སྤྱོན་གྱིས་འགྲོལ་གཟིགས། ལྷོན་རས་གཟིགས་ལ་
ལུག་འཆོལ་ལོ། ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་འདི་ཉིད་འཕགས་པ་སྤྱོན་རས་གཟིགས་དབང་ལུག་གི་
བསྟོད་པ་ རྟེན་གྱི་སྤོངས་མ་དཔལ་མོས་མཛད་པ་བསྟན་འགྲུར་རྒྱུད་འགྲེལ་ཉིད་ རྟེན་ རྟེན་ལ་
གསལ་ལོ། འདི་རྒྱལ་པོ་སྤོང་བཅན་སྤམ་པོས་གསུངས། ཞེས་སྤོང་རྩོམ་སྤོང་མའི་གསུང་འབུས་
སྤྱིགས་བམ་གཉིས་པ་༤༠༩ན་གསལ་ཡང་འོར་རོ།

སྤྱོན་རྩོག་གི་སྤོ། གཞན་ལ་ལྷས་དག་གཏོང་བའི་སྤོ། གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་སེམས་བར་སྤྱོན་ལ་
བརྟག་དབྱང་བྱེད་པའི་སྤོ། གཞན་གྱི་སྤྱོན་མཛོང་བ་ལ་དགའ་བའི་སྤོ།

སྤྱོན་ནས་སྤྱུ་བའི་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་གཉིས་པ། སྤྱོན་ནས་སྤྱུ་བའི་ལྷང་བྱེད་
གྱི་དོན་ནི། བཅས་ལྷན་དག་སྤོང་གིས་དག་སྤོང་གཞན་ལ་ཡུལ་དུ་ས་དེན་སྤྱོན་དུ་གསལ་པ་གང་
ཡང་རུང་བ་དག་ཏུ་སྤྱུས་ཏེ་དོན་གོ་བ་ལས་གྱུར་བའི་ལྷང་བ་དངོས་གཞིའོ། ལྷང་གཞི་ནི། མཉན་
ཡོད་དུ་བྱུག་སྤེད་དག་སྤོང་གཞན་གྱི་སྤྱོན་ནས་སྤྱུས་པས་ལྷང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། རྟེན་གྱི་
རང་རིགས་གྱི་སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་པའོ། རྟེན་འགྲོལ་འང་སྤྱོན་ནས་སྤྱུས་ན་མི་དགའ་བའི་
སྤོར། ལྷང་མཐུག་དུ་མ་དང་། ལྷང་རུ་འདེལ་དང་ཁུ་ཡུ་ཞེས་པའི་སྤོང་གསུམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་
སྤྱོན་པོ་ཞིག འདུལ་བ་ལུང་ནམ་འབྱེད་ཉིད་ ཆ་བ་ རྟེན་ལ་ལྷང་ཡོད་ལོ།

སྤྱོན་སྤེལ་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) སྤྱོན་ནས་སྤྱུ་བའི་ལྷང་བྱེད་དང་འབྲུག་

སྤྱོབ་པ། 1 ལྷང་བའི་དོན་ཡིན། སྤྱོབ་པ་ད་ལྟ་བུ། བསྐྱབས་པ་འདས་པ། བསྐྱབ་པ་མ་འདས་པ། སྤྱོབས་
སྤྱུལ་ཆོག འཛིགས་པ་ལས་སྤྱོབ་ལྟ་བུ། 2 <རྒྱ་ཡི་མ> སངས་རྒྱས་གྱི་མཆོན་གྱི་ནམ་གངས་
ཤིག འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། སྤྱོབ་པ་ནམས་གྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གདུལ་བའི་སྤྱོལ་

ཡོངས་སུ་སྤང་བ་ལ་གཞིལ་བ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིལ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
 སྐྱོར་སྒྲིགས། (འདུལ་བ) སྐྱོར་སྒྲིགས་དང་དོན་འདྲ།
 སྐྱོར་བ་དང་འདོན་པའི་བྱུང་བ་དཔྱད་པའི་ཆ་སོགས་ཐེངས་གཅིག་ཅུམ་དག་ནས་སྤྲུལ་པ་ལ་འདོན་པ་ཞེས་
 བྱ་ལ། ཡང་ནས་ཡང་དུ་འདོན་པ་ལ་སྐྱོར་བའམ་བསྐྱར་བ་ཞེས་བྱའོ། །སྐྱོར་བ། བསྐྱར་བ།
 བསྐྱར་བ། སྐྱོར། ཞེས་དུས་གསུམ་དང་སྤྱུལ་ཆོག་གི་བྱུང་བར་ཅུམ་ལས་དོན་ལ་བྱུང་བར་མེད།
 གླུ་མགོ་སྤྲུལ་ཟེར། སྤྱི་ཞེ་སར་དབྱ་སྐྱ་དང་། དབྱ་ལོ་ཟེར། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། མགོ་སྤྲུལ། མགོར་
 ཉལ། འབྲེལ་བ་སོགས་སོ། །སྤྲུ་བཤད་ནི། སྤྱི་ཉག་མ་རྣམས་ཏ་ཅང་ལྷ་བའི་ཆ་ནས་སྤྲུ་ཞེས་
 མིང་བཏགས་པར་སེམས་སོ། །ལྷ་དང་སྤྲུ་གཉིས་སྤྲུ་གཤངས་ཏ་ཅང་ཉེ་བོ་ཡོད།
 སྤྲུ་དཀར་སྤྱེས་པ། ཆས་པ།
 སྤྲུ་ཅན་གསོད། (མངོན་བརྗོད) བྱུང་འཇུག་གི་མིང་། སྤྲུ་བཤད་ནི། མངོན་བརྗོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་
 འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོལ་མོ་༡༥༤བལས། སྤྲུ་ཅན་གསོད་ནི་སྤྲུ་མ་ཡིན་སྤྲུ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་བྱུང་བ་
 འཇུག་གིས་བསད་དོ་ཞེས་གྲག་གོ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་དོ། །
 སྤྲུ་བརྟན། (འདུལ་བ) སྤྲུ་ཆ་གྲ་དགེ་སྤོང་མས་སྤྲུ་བརྟན་ཐོགས་ན་ལྷུང་བྱེད་དུ་གསུངས་ཏེ། མའི་རྣམ་
 འབྱེད་ཀྱི་ཏ་བ་༡༣༡བལས། དགེ་སྤོང་མ་གང་སྤྲུ་བརྟན་ཐོགས་ན་ལྷུང་བྱེད་དོ། །ཡང་
 གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤོང་དགའ་མོའོ། །སྤྲུ་བརྟན་ཐོགས་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གར་མཁན་གྱི་སྤྲུ་བརྟན་
 རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 སྤྲུ་དང་ཁ་སྤྲུ་བྲེགས་པའི་རྒྱ་མཆོན། (འདུལ་བ) རབ་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་སྤྲུ་དང་ཁ་སྤྲུ་བྲེགས་པའི་རྒྱ་མཆོན་
 ཅི་ཡིན་ཞེན། དེ་ལ་བཞེསྟེ། ཁྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བསམ་བ་སྤྱེ་བ་དང་། དོན་དང་བྱ་བ་ཉུང་བ། ད་རྒྱལ་
 དང་རྒྱགས་པ་གཞིལ་བ། སྒོག་ཆགས་ལ་གཞོད་པ་སྤོང་བ་དང་བཞེསྟེ། ཞེས་མཆོ་རྒྱུ་ལས་
 གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
 སྤྲུ་ཤད། 1 རྒྱག་ཤད། 2 སྤྱི་རྒྱང་དམ་ཉག་མ་འིང་བའི་མིང་། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་འིན་
 སོ་ཆེད་མདོར་ཅན་ཏ་བ་༡༣༥བལས། རི་ལྟར་རབ་འིབ་མིག་ཅན་གྱིས། སྤྲུ་ཤད་མཆོན་ཉིད་

ལོག་པར་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

སྐྱོ་སེ། མགོ་སྐྱེ་ཉྫེ་སྐྱོ་སེ། ཞེས་འཕགས་བོད་སྐད་གཉིས་སྦྱར་གསེར་གྱི་འཕྲང་མངེས་༥༠༥ན་གསལ།
འདི་ལ་དབྱུང་དོ།

སྐྱེ་ལོ་ལ་ མགོ་མེད་ལ། ཚིག་པོ་མདོན་འབྱུང་གི་མདོར་གསལ། མདོ་སྡོར་ ས་པ་ རྟོན་བཞུགས།
 ལྷའི་མཆོག་ལ། ལྷའི་ཅེ་མོ་ འདི་ནས་བཤད་རིགས་པ་ལས་མཆོག་གི་སྐྱེ་འབྱུག་ལུ་པ་བདུན་གསུངས་
 བའི་ཅེ་མོ་ལ་འབྱུག་པའི་དབང་དུ་བྱས་སོ། །སྐྱེ་པར་མཆོག་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
 ལྷའི་རེ་ག། ཚིན་སྐྱད་ལས་བཅོས་པའི་རེ་སྡེ་ལྷ་བྱ་ལ་ཟེད།

སྒྲིབ་པའི་ལྷུང་ཕྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲུ་བཅུ་འེ་བཅུ་གྲག་པ། སྒྲིབ་པའི་ལྷུང་ཕྱེད་ཀྱི་དོན་
 བློ། བཅས་ལྷན་དགེ་སྒྲོང་གིས་དགེ་འདུན་དབང་པའི་གནས་ནས་མན་པའི་ཕྱེན་དང་མི་ལྷན་
 པའི་དགེ་སྒྲོང་གཞན་རང་ངམ་བསྐྱོས་པ་ས་བསྐྱེད་དེ་ཉེ་ལོ་རོང་འདས་པ་ལས་གྲུར་པའི་ལྷུང་པ་
 དངོས་གཞིལོ། མཐེང་གཞི་བློ། མཉན་ཡོད་ན་འཆར་ཀས་ལྷོངས་སྒྱུ་ཞིང་སོང་ནས་རི་ཁྲག་གི་
 གུ་ལ་ལག་ཁང་ནས་དགེ་སྒྲོང་བསྐྱེད་པ་ལས་ལྷུང་ཕྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་
 ལ་གནོད་པའོ། །

བཀྲམ་ཆགས། འདོད་ཆེན། ཞིབ་པར་བཀྲམ་པ་ལ་གཟིགས།

བཀའ་པ། ཆགས་པའི་མིང་། ལེགས་སྤྱར་གྱི་སྐད་དུ། ཀླ་མ་ནི་འདོད་ཆགས་དང་། ཀམ་ཞེས་པ་ནི་
 ཆགས་པའི་མིང་དུ་བཤད་པས་དེ་གཞིར་བྱས་ཏེ་བཅོས་པའི་ཆོག་ཅིག་ཡིན་པའམ། ཡང་ན་
 དེ་ཟུར་ཆག་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བསྐྱེལ་པ་ནི་ལེགས་སྤྱར་གྱི་ཀམ་ཟུར་ཆག་པ་ལྟ་བུ་དང་།
 ན་བཟའ་ཞེས་པ་ཡང་ལེགས་སྤྱར་གྱི་ “ནི་སྤ་ས་ན” “निवासन” ཟུར་ཆག་པ་ལྟ་བུའོ། རྗེའི་
 ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་ལས། རྣམ་དག་ངེས་འབྱུང་མེད་པར་སྤྱད་མཆོ་ཡི། །བདེ་འབྲས་དོན་
 གཉིར་ཞི་བའི་ཐབས་མེད་ལ། །སྤྱད་ལ་བཀའ་པ་ཡིས་ཀྱང་ལུས་ཅན་རྣམས། །ཀུན་ནས་འཆིང་
 ཟུང་ཐོག་མར་ངེས་འབྱུང་བཅའ་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

བརྒྱུད་པ། ཁྱབ་པའམ་ཡངས་པར་བྱས་པ། བྱུང་ཕྱན་ཆོག་མ་གྱི་འགྲེམ་པར་གསུངས་པ་ལྟར་འོ།

བསྐྱལ་བ་བར་མ། 1 བསྐྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་དཔག་ཚད་བྱེད་བྱེད་པ་ལ་ཀ་ཤི་ཀའི་རས་
གྱིས་ལོ་བརྒྱ་བརྒྱ་ན་ཕྱོགས་རེ་ཐུགས་པས་ནས་ཐད་བར་འཕྱུར་བ་དེ་ཙམ་ན་བསྐྱལ་བ་བར་མ་
ཞེས་བྱ་ལོ། ཞེས་ཀྱང་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་བེ་རོ་ཙན་རྒྱུ་ཏའི་སྟོང་འདུག་འབྲེལ་བར་གསུངས།
བསྐྱལ་བ་བར་མ། བར་བསྐྱལ། བསྐྱལ་ཚུང་ནམས་དོན་གཅིག་ 2 བར་བསྐྱལ་གྱི་ཅིས་གཞི་
ལོ་ཡིས་བྱེད་བ་མིན། དེའི་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བརྒྱད་གྱི་སེམས་ཙན་གྱི་བྱེད་སྟོང་བཟང་དན་གྱིས་
བསྐྱལ་བ་ཟང་གི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་སྐྱེ་ཆེ་དང་སྟོན་ལམ་གྱིས་ཀྱང་མ་དེས་ཤིང་། བར་གྱི་
བསྐྱལ་བ་ཡང་ཉ་ཅང་རྒྱན་རིང་བས་ལོ་དང་རྒྱ་བས་བཟང་མི་བྱས་སོ། །འགའ་ཞིག་གིས་བར་
བསྐྱལ་གཅིག་ལ། མི་ལོ་དཀྱིགས་ཆེན་པོ་གསུམ། དཀྱིགས་རྒྱུང་བ་གསུམ། གཏམ་ཆེན་དག།
གཏམས་རྒྱུང་བདུན། རབ་བཟམ་ཆེན་པོ་བདུན། ཁྲག་ཁྲིག་ཆེན་པོ་དུག། ཁྲག་ཁྲིག་རྒྱུང་བ་གཉིས།
ཐེར་འབྲུམ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡོད་གསུངས། ཁ་ཅིག་གིས་བར་བསྐྱལ་མི་ལོ་དཀྱིགས་ཁྲག་དགུ་
ཡོད་གསུངས་སོ། ཞེས་སྟོང་རྟོག་རྒྱ་མ་གསུངས། 3 བོད་རྒྱ་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར། བསྐྱལ་
བ་རྒྱུང་བ་སྟེ། ཆོས་མཛོན་པའི་བཤད་སྟོལ་ལྟར་ན་མིའི་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་བ་ནས་བརྒྱུད་ལོ་བརྒྱ་རེར་
ལོ་རེ་འབེལ་ཏེ་མིའི་ཆེ་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་བར་ཡར་འབེལ་བའི་དུས་ལུན་ལ་བསྐྱལ་བ་རྒྱུང་
བ་གཅིག་དང་། དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་རེར་ལོ་རེ་འབྲིབ་སྟེ་མིའི་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་བའི་བར་མར་འབྲིབ་པའི་
དུས་ལུན་ལ་ཡར་བསྐྱལ་བ་རྒྱུང་བ་གཅིག་ཟེར། དེ་ལ་མི་ལོ་ཁྲི་བརྒྱད་བརྒྱ་སོ་དགུ་དང་དགུ་
སྟོང་ཐམས་པ་ཡོད། ཅེས་འཁོད་འདུག་ཀྱང་བསྐྱལ་ཚུང་དང་བར་བསྐྱལ་དོན་གཅིག་པས་བར་
བསྐྱལ་གྱི་ཅིས་གཞི་ལོ་ཡིས་བྱེད་བ་མིན་ཞེས་པོད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་བྱས་ན་འདི་ལ་ད་དུང་
དབྱེད་དགོས་པར་སྣང་ངོ། །

བསྐྱལ་བ་བཟང་པོ། བསྐྱལ་བ་འདི་ཆགས་པའི་སྟོན་རོལ་དུ་སྟོང་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཚུའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་
པོ་གཅིག་དུ་གྱུར་ཏེ་ཡོད་པ་ལ་མེ་རྟོག་བརྒྱ་འདབ་མ་སྟོང་སྟེས་ནས་འདུག་པ་དང་གཙང་རིས་
གྱི་ལྷ་རྣམས་གྱིས་རྒྱ་མཆོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་མཛོན་ཤེས་གྱིས་བརྟགས་པས། ད་རེས་གྱི་བསྐྱལ་
བ་འདི་ལ་སངས་རྒྱས་སྟོང་ཐུག་འབྱོན་པར་དེའི་དོན་གྱིས་ཡིན་པར་ཤེས་ཏེ། ད་རེས་གྱི་

བསྐྱལ་བ་འདི་ནི་བཟང་པོ་ཡིན་ནི་ཞེས་བསྐྱལ་བའི་མིང་བཟང་པོར་བཏགས་སོ། །བསྐྱལ་བ་
བཟང་པོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཚིག་རྣམ་པར་བཤད་
པ་པུ་བ་མཁས། བསྐྱལ་བ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕིན་ཏུ་བཀའ་ཕྱིས་བ་སྟེ་བསྟོན་ནམས་དང་
ལྷན་བཤོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསྐྱ་མཉེ། རྒྱང་ནད་བཅས་པའི་ཐབས་ཕྱིག་སྟེ་སྦྱུ་བ་ཀྱི་བྱག་པ་འབྱུག་ཅིང་ལག་པས་མཉེ་ཞིང་འཕྱར་
འཕྱར་གཏོང་བའི་དོན།

བསྐྱ་མཉེ་ཁྱིལ་བྱིས། བསྐྱ་བྱི། རྒྱང་དང་རྒྱ་སེར་སོགས་ལ་ཕན་པའི་བྱིར་སྦྱུ་བ་བསྐྱ་བ། མཉེ་བྱི། ལག་
པས་མཉེ་བ། བྱི་རྒྱལ་བས་ massage ཟེར་བ་དེའོ། །ལུས་པོར་གོས་པའི་སྦྱུ་བ་དེ་ཉིད་ལེན་
པའི་བྱིར་ཐན་དོག་གིས་ཁྱིལ་བ། དེ་ནས་རྗེས་སུ་རས་སོགས་ཀྱིས་བྱི་བཤོ། །

བསྐྱ་ཞིང་བྱག་བ། ཕྱོགས་གཅིག་ཞལ་ཞལ་བྱས་བ་ནི་བསྐྱས་བཤོ། ཕྱོགས་ཀྱན་ཞལ་ཞལ་བྱས་བ་
ནི་བྱག་བཤོ། །

བསྐྱངས་ཡིག་ བསྐྱས་ཡིག་ བསྐྱངས་ནི་བསྐྱས་པའམ་སྐྱས་པའི་དོན།

བསྐྱས་བ། སྐྱས་པའི་མ་འོངས་བ།

བསྐྱས་ས་ཁྱ། སོར་ཉི་ཤུའི་ཚད། དེ་ནི་བྱ་མའི་སྟེ་ནས་མཐེབ་རྒྱུ་གི་རྩ་བའི་བར་གྱི་ཆ་གས་ལ་ཟེར།
མཛོད་ལས་ཁྱ་གང་ཞེས་བ་བསྐྱངས་ཁྱ་གང་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

བསྐྱར་བའི་སྤང་ལྟར། (འདུལ་བ) སྤང་ལྟར་སྦྱུ་བ་ཅུའི་ཐ་མ། བསྐྱར་བའི་སྤང་བའི་དོན་ནི། བཅས་ལྷན་
དགེ་སློང་གིས་གོས་སམ་གོས་ཀྱི་རིན་ཀྱི་རྟེན་བ་སྦྱིན་བདག་གིས་པོ་ཉ་བ་ལ་བསྐྱར་ཞིང་པོ་ཉ་
བས་ཞལ་ཏ་བ་ལ་གཏད་པའི་དངོས་པོ་དེ་བསྐྱལ་བ་དང་བསྐྱད་བ་བྱག་ལས་ལྷག་པར་སྤངས་
པའམ། མ་ལྷག་ཀྱང་སྦྱིན་བདག་གི་སེམས་བསྐྱ་བར་ཁས་མི་ལེན་པ་ལས་བསྐྱངས་པར་གྱུར་
པའི་ལྟར་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་ཏུ་ཉེ་དགའ་ལ་བྲམ་ཟེད་བྱར་རྩལ་གྱིས་
གོས་ཀྱི་རིན་ཀ་རྒྱ་པ་ཏ་བསྐྱར་བ་དེས་སྟོས་འཛོང་གི་ཁྱེའུ་ལ་གཏད་ཅིང་ཏ་ཅང་བརྟན་ངས་བས་
བསྐྱངས་པ་ལས་སྤང་བའི་ལྟར་བྱེད་ཏུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཏ་ཅང་བརྟན་ངས་བས་གཞན་པ་

གཞོན་པ་དང་། རང་འདོད་པ་ཆེས་པལོ། །འདིའི་བསྐྱར་ཞེས་པ་གོས་སོགས་བསྐྱར་བ་ལ་ཟེར།
བསྐྱར་བའི་སྤང་བ། (འདུལ་བ) བསྐྱར་བའི་སྤང་ལྟར་དང་འབྲ།
བསྐྱར་བྱལ། ཞལ་བའམ་ཞལ་ཞལ་བྱེད་པའི་དོན་དུ་བཤད། རྗེའི་ལམ་རིན་ཆེན་མོ་ལས། བ་བྱང་ལྷས་
བསྐྱར་བྱལ་དང་བྱལ་བ་བྱས་ལ་ཅན་དན་ལ་སོགས་པའི་བྲིའི་ཆུ་ཕུལ་དུ་བྱང་བས་ཀྱང་བྱལ་
ཅིང་བྲི་ཞེས་པའི་མེ་ཏྲོག་སེལ་མ་གཏོར་ལ། ཞེས་གསུངས།
བསྐྱེད་རྗེགས། (གསང་སྤྲུགས) བསྐྱེད་རིམ་དང་རྗེགས་རིམ་གྱི་བསྐྱེད་མེད།
བསྐྱེད་རིམ། (གསང་སྤྲུགས) <ཡུལ་ཉི་ཁ་> བསྐྱོམས་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱུད་དབུ་མར་ཞུགས་གནས་ཐིམ་
གསུམ་བྱས་པ་ལས་མ་བྱུང་ཞིང་། རང་འབྲས་རྗེགས་རིམ་གྱི་རྒྱུད་སྒྲིབ་བྱེད་གང་ཞིག་སྐྱེ་ལེ་བར་
དོགས་མ་པོ་ཅི་རིགས་དང་རྣམ་པ་མ་ཐུན་པར་སྒོས་གསར་དུ་བརྟགས་ནས་སྒོམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་
དེ། བསྐྱེད་རིམ་གྱི་མཆན་ཉིད་དུ་བཤམ་ཆོས་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གསུང་རོ། །དཔལ་
ལྷན་ཆོས་རྗེས་མཆན་ཉིད་དེ་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གསུང་། གཞན་ཡང་།
དངོས་གནས་ལ་བྱུབ་པ་མེད་ཅིང་། སྒོས་ཡི་གེ་དང་ཉི་ཁ་མཆན་མ་སོགས་གང་རུང་ལས་རང་
ཉིད་ལྟར་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་རིམ་སྟེ། རིམ་པ་ནི་རྣམ་པའི་དོན་ནོ། །ཞེས་མཁས་
བྱུབ་ཆོས་རྗེའི་དངོས་སྟོབ་འདུལ་འཛིན་དཔལ་ལྷན་བཟང་པོའི་གསུང་གསང་འདུས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་
འབྲེལ་པ་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ལས་གསུངས། རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོར་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་
གསུངས། སྐྱབ་ཤིང་ཞི། སྒོས་བཙུགས་ནས་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པས་ན་བསྐྱེད་རིམ་ཞེས་བྱ་
སྟེ། དེ་ཡང་སྒོས་བཙུགས་ནས་བསྐྱེད་པས་ནས་བསྐྱེད། རིམ་པ་ནི་རྣམ་པ་དང་ཆ་དང་ཕྱོགས་
ཞེས་བྱ་བའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་པར། སྤྱི་བས་གསུངས་ཞེས་རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་
མོར་གསལ་ལོ། །དབྱེ་ན། རགས་པ་བྲན་པ་གཅིག་པའི་རྣལ་འབྱོར་དང་། (བསྐྱེད་རིམ་རགས་
པ་དང་དོན་གཅིག) ལ་བརྟོག་པའི་རྣལ་འབྱོར་གཉིས། (བསྐྱེད་རིམ་ལྷན་དང་དོན་གཅིག) མིང་
གི་རྣམ་གངས་ནི། རིམ་པ་དང་ལོ། བསྐྱེད་རིམ། ཏྲོག་པའི་རྣལ་འབྱོར། བརྟགས་པའི་རིམ་པ།
བཙུགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་སོ། །རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོར་གཞི་བྱས་ཏེ་བཏོད། བསྐྱེད་རིམ་

གྱི་སྐད་དོད་ལ། ལུ་ཏུ་ཉི་ཤ་མ་ཞེས་འབྱུང་ཞིང་། ཡང་སློབ་སྐད་གཉིས་འག་སྐར་གསེར་གྱི་
ཐེང་མཛེས་ལས། ལུ་ཏུ་ཉི་ཤ་མ་ཞེས་འབྱུང་བས་དབྱེད་དོ། །

བསྐྱེད་རིམ་གྱི་སྐར་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་བ། (གསང་སྔགས་)ཐ་མལ་གྱི་སྤང་ཞེན་འདི་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་
སྐར་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་བ་ཡིན། རྗེའི་སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བསྐྱེད་རིམ་གྱི་སྐར་མོང་
མ་ཡིན་པའི་སྤང་བ་ནི། རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ཐ་མལ་པའི་སྤང་བ་དང་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ཐ་མལ་བར་
ཞེན་པའི་ད་རྒྱལ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས།

བསྐྱེད་རིམ་གྱིས་ཐ་མལ་གྱི་སྤང་ཞེན་འགོག་ཚུལ། (གསང་སྔགས་) རྗེའི་སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ་༣༧་ཙམ་སྤང་
སྤང་བ་ཐ་མལ་པའི་སྤང་བ་ནི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལ་སྤང་བའི་སྤྱོད་བརྟན་མིན་གྱི་ཡིད་གྱི་ཤེས་
པ་ལ་ཐ་མལ་གྱི་སྤྱོད་བརྟན་སྤང་བ་ཡིན་ལ་དེ་དང་ཐ་མལ་པའི་ད་རྒྱལ་གཉིས་བསྐྱེད་རིམ་གྱིས་
འགོག་ཚུལ་ནི། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ་ལྟར་ས་བོན་སྤོང་བ་སྐྱབས་འདོར་
འོང་དོན་མེད་ལ་འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ་ལྟར་ས་བོན་ཉམས་སྤྲད་ནས་མཛོན་གྱུར་སྤོང་
བ་ཡང་མིན་ནོ། །འོན་ཅི་ལྟར་འགོག་སྤྲུང་ན། མོ་བྱུར་བའི་འགལ་རྒྱུན་གཞན་མེད་པ་ན་རྟེན་
དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ་དང་དེའི་ད་རྒྱལ་བཟུང་བའི་ཆེ་སྤར་བ་འདད་པ་ལྟར་གྱི་ད་རྒྱལ་
དུ་འཕོ་རུས་པ་དང་དཀྱིལ་འཁོར་གཉིས་གསལ་བཏབ་པའི་ཆེ་གསལ་གང་བཏབ་པ་བཞིན་དུ་
ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་སྤང་བ་སྤྱེས་ནས་ཡིད་པོའི་ཐ་མལ་པའི་སྤང་བ་བསྐྱོག་པའི་ཚུལ་དེས་ཐ་མལ་
པའི་སྤང་ཞེན་གཉིས་སྐྱོག་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ཡང་ཅུང་ཟད་པའི་བར་དུ་སྐྱོག་རུས་པས་མི་ཆོག་
གི་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པ་ཅིག་དགོས་སོ། །འདི་འདྲ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྤོན་དུ་བསྐྱེན་པ་ལས་སུ་བྱུང་བར་
བྱས་པའི་རྗེ་རྒྱུ་དཔོན་རྣམས་ལ་ནི་ས་ཆོག་གི་བཞེགས་ལ་བཀའ་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པའི་
ཆེ་དེ་དཔལ་ལྡན་རྗེ་རྒྱུ་འཆང་། ཞེས་སོགས་གྱིས་རང་ཉིད་རྗེ་རྒྱུ་འཆང་ལ་སོགས་པའི་ད་
རྒྱལ་བྱེད་པ་ན་དེ་དང་དེའི་ད་རྒྱལ་བཅོས་མིན་སྤྱེ་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མིན་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཆོག་ཙམ་གྱི་
ད་རྒྱལ་དུ་འགོ་བས་སྤོན་དུ་བསྐྱེན་པ་གལ་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །ཆོག་ཙམ་མིན་པའི་ཁྱད་པར་
ཅན་གྱི་ད་རྒྱལ་དང་སྤང་བ་ཡང་དང་པོར་ཆོག་ཙམ་གྱི་བཅོས་མའི་ད་རྒྱལ་དང་སྤང་བ་སྐྱོམ་པ་

གོམས་པ་ལས་སྐྱེ་དགོས་པས་ཐོག་མར་དེ་ལ་འབད་དོ། གོམས་པ་ཆེ་བས་ལྟེན་ལ་འབྱོར་ལ་
མཉམ་པར་བཞག་པ་ན་མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤང་བ་གཞན་མི་འཆར་བ་ནི། ཡིད་གྱི་
ཤེས་པ་དོན་དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཞུགས་དགས་པས་མིག་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་དེ་མ་ཐག་
རྒྱུན་གྱི་རྒྱས་པ་ཉམས་པས་དེ་དག་རེ་ཤིག་མ་སྐྱེས་པས་ཁ་དོག་ལ་སོགས་པའི་སྤང་བ་གཞན་
མ་ཤར་བ་ཡིན་གྱི་སྤང་བ་དེ་དག་བསྐྱེད་རིམ་གྱིས་བཀག་པ་མིན་ཏེ། རིག་པའི་རྒྱལ་པོས།
རྣམ་ཤེས་དོན་གཞན་ཆགས་པ་ཡིས། རྒྱས་མེད་དོན་གཞན་མི་འཛིན་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་
པ་བཞིན་ནོ། དེས་ན་བྱང་པར་ཅན་གྱི་སྤང་བས་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ངོར་ཐ་མལ་པའི་སྤང་བ་འགོག་
པའི་རྒྱས་པ་ཐོབ་ན་དེས་དགོས་པ་འབྱུང་ལ་དངོས་པོ་ལ་ལྟར་མ་སོང་ཡང་ལྟེན་བཙུག་མིན་གྱི་
ང་རྒྱལ་སྐྱེས་ནའང་དེས་དགོས་པ་འབྱུང་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ། འོན་ཀང་འགོག་རྒྱུའི་ཐ་མལ་
གྱི་སྤང་བ་ཡང་། དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་ཐ་མལ་གྱི་སྤང་བ་མིན་པར་ཡིད་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་སྤང་
བ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤང་བ་ནི་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་རྣམ་འབྱོར་
གྱིས་འགོག་མི་དགོས་པར་རྒྱུན་པལ་བ་གཞན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འགོག་རྒྱས་ལ། ཡིད་ཤེས་ལ་
སྤང་བའི་ཐ་མལ་གྱི་སྤང་བ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ངེས་པར་བསྐྱེད་རིམ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོག་
དགོས་པའི་ཕྱིར་ལོ།

བསྐྱེད་རིམ་དངོས་བྱུང་རྒྱ་མཚོ། (གསང་སྤྲུགས་) གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་བྱུང་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་
བྱ་བ་མཁས་བྱུང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་མཛད། འདི་གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་ཡོངས་ཀྱི་
གཙུག་རྒྱན་ལྟ་བུར་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། གསང་འདུས་༼ ག་པར་ ༽ བཞུགས།
བསྐྱེད་རིམ་དུ་གྱུར་བའི་ལུས་དབེན། (གསང་སྤྲུགས་) རྒྱུང་དབུ་མར་ཞུགས་གནས་ཐེམ་གསུམ་བྱས་པ་
དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཕུང་སོགས་ལྟར་བསྟོམ་པ་ཙམ་ལ་ཟེད། རྒྱས་པར་བཤད་ན། རྒྱུང་དབུ་མར་
ཞུགས་གནས་ཐེམ་གསུམ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པའི་སྟོན་པ་ཕུང་
སོགས་ལྟར་བསྟོམ་པ་མིན་པར། བསྐྱེད་རིམ་སྤྲ་རགས་མཐར་ཕྱིན་པ་ན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྲག་རྒྱ་ལ་
བརྟེན་ནས། བྱང་སེམས་སྤྱི་པོ་ནས་གསང་གནས་ཀྱི་རྩེའི་བར་འབེབས་རྒྱས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་

ནས་དགའ་བཞེས་ཀྱིས་ལྷ་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་བ་དང་སྤོང་བ་སྦྱར་བའི་སྒོ་ནས་ཕུང་སོགས་ལྟར་
 བསྐྱོད་པ་ལ་བསྐྱེད་ཅིས་པའི་ལུས་དབེན་ཞེས་ཟེར་རོ། །རྗེའི་ཅིས་ལྷ་གསལ་སྒོན་ལ་གཞི་བྱས།
 བསྐྱེད་ཅིས་ཀྱིས་འབྱོར་བཅུ་གཅིག (གསང་ལྷགས) རྗེ་བཅུན་རྗེ་རྒྱལ་འབྱོར་མའི་བསྐྱེད་ཅིས་ཀྱིས་འབྱོར་
 བཅུ་གཅིག་ནི། ཆོས་རྗེས་པ་ཆ་གྲིས། ཉལ་དང་ལྷང་དང་བདུད་ཅི་ལྟར། །ཆོད་མེད་སྒྲ་མ་བདག་
 ལྟར་བསྐྱེད། །འགྲོ་བ་དག་པའི་ཀྱིས་འབྱོར་དང་། །དཔའ་བོ་དཔའ་མོས་བྱིན་གྲིས་བསྐྱབས། །དག་
 བསྐྱེད་ཡིད་བསྐྱེད་གཉིས་གཅིག་ཡིན། །བསམ་གྲིས་མི་བྱུང་ཀྱིས་འབྱོར་དང་། །སྦྱོད་ལས་
 གྱི་ནི་ཀྱིས་འབྱོར་ཏེ། །དེ་ལྟར་ཀྱིས་འབྱོར་བཅུ་གཅིག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཏེ། དང་པོ་
 ཉལ་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། གཉིས་པ་ལྷང་སྟེ་ལང་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། གསུམ་པ་བདུད་ཅི་ལྟར་པའི་
 ཀྱིས་འབྱོར། བཞེ་པ་ཆོད་མེད་ཀྱི་ཀྱིས་འབྱོར། ལྷ་པ་སྒྲ་མའི་ཀྱིས་འབྱོར། དུག་པ་བདག་ལྟར་
 བསྐྱེད་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། བདུན་པ་འགྲོ་བ་དག་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། བརྒྱད་པ་དཔའ་བོ་དཔའ་མོས་
 བྱིན་གྲིས་བསྐྱབས་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། དགུ་པ་དག་བསྐྱེད་དང་ཡིད་བསྐྱེད་ཀྱི་ཀྱིས་འབྱོར། བཅུ་
 པ་བསམ་གྲིས་མི་བྱུང་པའི་ཀྱིས་འབྱོར། བཅུ་གཅིག་པ་སྦྱོད་ལས་ཀྱི་ཀྱིས་འབྱོར་བཅས་མོ། །
 བསྐྱེད་ཅིས་པའི་འཆི་བ་ཆོས་སྦྱུང་ལས་འབྱེད། (གསང་ལྷགས) འཆི་བ་ཆོས་སྦྱུང་ལས་འབྱེད།
 བསྐྱེད་ཅིས་སྤྲ་རགས། (གསང་ལྷགས) རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ང་རྒྱལ་འཛོག་ཅིང་གསང་
 ལྟར་འདོན་པ་ནི། བསྐྱེད་ཅིས་རགས་པའོ། །བསྐྱེད་ཅིས་རགས་པ་དང་། རགས་པ་བྲན་པ་
 གཅིག་པའི་ཀྱིས་འབྱོར་གཉིས་དོན་གཅིག་སྟེང་ལོག་གི་སྤྱ་ཅིང་སྤྱ་ཐིག་བསྐྱོས་པ་ནི། བསྐྱེད་ཅིས་
 སྤྲ་མའོ། །བསྐྱེད་ཅིས་སྤྲ་མོ་དང་། སྤྲ་བ་རྟོག་པའི་ཀྱིས་འབྱོར་གཉིས་དོན་གཅིག་
 བསྐྱོད་པ། 1 བསྐྱེད་པ། གཡོ་བ། རྒྱུད་གིས་བསྐྱོད་ལྟ་བུ་དང་། རྣམ་རྟོག་གིས་མི་བསྐྱོད་ཞེས་པ་ལྟ་
 བུ། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་ལས། བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་སྟོང་སྤག་དུ་མ་གསྐྱེད་སྐྱེད་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ཀྱི་
 བདུད། དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་རྒྱུ་ཤིང་བྱང་ནས་ནི་ཁོད་ལ་བསྐྱོད་པའམ་གཡོས་མ་ལུས།
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 2 འགྲོ་བ། མདུན་དུ་བསྐྱོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།
 བསྐྱེད་པའི་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) སྦྱོད་པའི་ལྷང་བྱེད་དང་འདྲ།

༼ ཁ ༽

ཁ། ཟས་ཟ་བ་དང་དག་སྒྲ་བའི་སྒོ་ལ་ཟེད། ཁའི་ཞེས་ར་ཞལ་ཟེད།
ཁ་སྒྲོང་། སྒོན་མ། ཁ་གསལ།
ཁ་སྒྲོང་བ། ཁ་ཚང་བར་བྱེད་བ། གངས་ཚང་བར་བྱེད་བ།
ཁ་སྒྲོང་། རྒྱབ་སྒྲོང་། རམ་འདེགས། རོགས་རམ།
ཁ་འཁོས། ཁ་ཐབས་དང་འཁོས་ཀ། ཀོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚའི་རང་ནམ་ཕ་༣༠ལས། རང་ཉིད་ཁ་
འཁོས་དམན་སྟབས། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
ཁ་ཁྲོད་གཅོག། ཁ་གོག་གཅོག་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྟམ། དཔེ་ཚོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་
འགེལ་ཕ་༣ལས། མི་མང་པོ་འཆོགས་པའི་སར། གཞན་གྱི་ཁ་ཁྲོད་གཅོག་བར་འདོད་ནས་ཐོས་
བསམ་བྱེད་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟ་བུ།
ཁ་དངགས། ཁ་དག་གམ་ཁ་རྒྱན། དག་རྒྱན། དཔེ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཁ་སྤྲགས་ཞེས་ཀྱང་སྤྲང་། དཔེ་ཚོས་
རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་འགེལ་ལས། དཔེར་ན་འཛིག་རྟེན་པའི་ཁ་སྤྲགས་ལ། རང་གི་ལུས་
ལ་དཔེ་ཡོང་ལ། གཞན་ལ་གཞོད་བ་མ་བྱེད་ཅིག ཁ་ཆོན་ཆས་མི་འཛིགས་སུ་ཡང་མེད། ཁ་ཆི་
བའི་སྒོག་ལ་ཀུན་ཀྱང་འཛེམ། ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །
ཁ་སྤྲགས། ཁ་དངགས་དང་འབྲ།
ཁ་འཆུ་བ། ཁ་འབྲུར་བའམ། ཁ་ཕྱོགས་འབྲུར་བའི་དོན།
ཁ་འཆུས་ལ། ཁ་འཆུ་བའི་འདས་ཆིག་སྤྱིར་འཆུ་བ་ཞེས་པ་འབྲུར་བ་དང་ཡོ་བའི་དོན་ཡིན་ཁོང་། གཟུ་

བ་ཞེས་པའི་བྱེད་མེད་ལས་ཆོག་ཡིན། གཙུས་གཟེར་གཙུ་བ་ཞེས་པའི་གཙུ་དང་དོན་འདྲ་བ་ཡིན།
 རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས། ག་མར་རྩམ་བ་སོགས་གྲིས་པན་འདོགས་པའི་སྤྱིན་བདག་འགའ་
 ཞིག་ཅམ་རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཁ་འཆུས་དོགས་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྲིས་ཀྱན་ནས་
 བསྐྱངས་ཏེ་འདི་འདྲ་ཞིག་བརྩམས་ན། རྗེས་ཀྱི་དེ་དག་ལ་བཟང་ངན་འབྱེད་པའི་སློ་བྱོལ་མེད་
 པའི་དབང་གིས་གང་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ཡིན་ཤིང་གིས་བདེན་པར་འཛིན་ཡོང་སྟམ་པའི་ལྟོགས་འདོད་
 གྱི་བསམ་བ་དེ་ཅམ་ཞིག་གིས་སྤྱར་བ་ཡིན་འདུག་ཅིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ཁ་ཆེ། <ཀ་སྒྲིར> 1 རྒྱ་གར་གྱི་བྱེད་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་དང་དེའི་ཡུལ་མི། ཁ་ཆེ་ལ་
 ལེགས་སྤྱར་དུ་ཀ་སྒྲིར་དང་། རྒྱ་གར་ཡུལ་སྐད་དུ་ཀ་སྒྲིར་ཟེར། ཁ་ཆེ་ (Khache) བེ། ཀ་སྒྲིར་
 (Kashmir) ཞེས་པ་རྒྱུར་ཆག་བ་ཡིན་ལ། དེར་སང་ནི་ཁ་ཆེ་ཞེས་པ་ཨི་སི་ལམ་གྱི་ཆོས་ལུགས་
 ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་གྱི་མིང་དུ་གྲགས་ཆེ་ཡང་། དོན་དུ་ན་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཡུལ་དེ་དང་
 དེའི་ཡུལ་མིའི་མིང་རོ། ཀ་སྒྲིར་ནི་སྤྱིན་ནང་པའི་བསྟན་པ་ཤས་ཆེར་དར་པའི་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་།
 ཡུལ་དེ་ནས་ཐོན་པའི་ཁ་ཆེ་བཞུ་ཆེན་དུ་གྲགས་པའི་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ཡང་མང་པོ་བྱུང་བ་
 ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སུ་གསལ་ལོ། 2 ཨི་སི་ལམ་གྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་གྱི་མིང་།
 (དེར་སང་ནི་ཁ་ཆེ་ཞེས་པ་ཨི་སི་ལམ་གྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་གྱི་མིང་དུ་གྲགས་
 ཆེ) 3 ཁ་ཆེན་གྱི། འབྲམ་ཟེ་བྲིའུ་ཁ་ཆེ་སྤྱ་ཉག་ཅེས་པ་ལྟར་བྱ།

ཁ་ཆེམས། འཆེ་ཁའི་བསྐྱབ་བྱ། འཆེ་ཁའི་སྤྱིང་གཏམ། འཆེ་ཁའི་དག་གཏམ། སྤྱོད་བཤད་ནི། ཁ་ནི་འཆེ་
 ཁ་དང་ཆེམས་ནི་འཕྲིན་ནམ་གཏམ་གྱི་དོན་ཡིན། བྱི་རྒྱལ་བས་Message ཟེར་བ་དེལོ། ཡང་
 བ་ཁ་ནི་དག་དང་ཆེམས་ནི་འཕྲིན་ནམ་གཏམ་གྱི་དོན་ཡིན་པས། འཆེ་ཁའི་དག་གཏམ་ཞེས་
 བྱལོ། ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལས་ཀྱང་། ཆེམས་པ་ནི་འཕྲིན་བ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁ་ཆེམས་རྒྱུང་བསྐྱར། གཞན་ལ་པན་སྤིང་སྟམ་པའི་རེ་བ་ཅམ་གྲིས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་པའི་བསྐྱབ་
 བྱ། ལོ་རྒྱུས་ནི། སྤྱིན་བྱང་ཐང་དུ་མི་ཞིག་དགས་བཟུང་ནས་གསོད་པར་ཉེ་བ་ན། ཁོས་ང་ལ་
 ཁ་ཆེམས་ཤིག་གཞག་འཇུག་དོགས་ཞེས་ལབ་པས། ཁྱོད་ཁ་ཆེམས་སུ་ལ་འཇོག་ཅེས་ངོས་

བས། ཁ་ཆེམས་རྒྱུང་ལ་བསྐྱར་རོ་ཟེར་ནས་བར་སྐར་སྟོང་བ་ལ་མི་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྲ་བས་ར་
བས་དངོ་ཞེས་བརྗོད་བས། ཁོ་ལ་མཆོན་སྟེ་མི་གཞན་ལ་ཁོས་དེ་སྐད་ཟེར་རོ་ཞེས་བརྗོད་
བས། གཅིག་ནས་གཅིག་བརྒྱད་དེ་མཐར། འཆི་མཁའ་གྲུ་མི་དེའི་ཉེ་དུ་རྣམས་ཀྱིས་སྔོས་ནས་
དགྲ་ལ་སྒྲངས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་གོ། བས་དང་པའི་མི་དེས་ཀྱང་རེ་བ་ཙམ་ཞིག་བྲས་ནས་ཁ་
ཆེམས་རྒྱུང་ལ་བསྐྱར་ཀྱང་རྗེས་སུ་པན་སྟགས་བྱུང་བའི་དཔེ་གོ། །དཔེ་ཆོས་ཟེན་ཆེན་སྤངས་པའི་
འབྲུམ་འགྲེལ་༣༤ལས། ཁ་ཆེམས་རྒྱུང་། ཞེས་བ་ནི་བྱང་དུ་མི་ཅིག་དགྲས་བརྒྱུད་ནས་གསོད་
བར་བྱེད་བ་ལ། ཁོ་ཁ་ཆེམས་འཕོགས་ཟེར། ཁྱོད་སུ་ལ་འཕོགས་བྲས་པས། ཁ་ཆེམས་རྒྱུང་
ལ་བསྐྱར་ཟེར་ལོ། དེར་རོ་མཆར་ཆེན་སྤངས་པས། ཁོའི་ཉེ་བས་སྔོས་ནས་མི་ལ་རྒྱན་ནོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ངས་རི་སྐད་བཤད་ཀྱང་ཁྱེད་ཉན་དུ་མི་གཏུབ་སྟེ། ཁོ་དེ་སྐད་ཟེར་ལོ་ཟེར་ནས། གཞན་
ལ་པན་བ་ལྟ་བུ་མིད་གསུང་། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

ཁ་ཆེའི་རྩྭ་ལྷིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་འབྲུག་གི་འཕྲེལ་བ། (མར་ཕྱིན) འདི་ལ་རྩོད་ཐྲག་བརྒྱ་པའི་
 རྣམ་པར་བཤད་པ་ཟེད། སེར་ཕྱིན་༼ ༡༥ ༽ ༢༠༩ ན་མ་བཞུགས། འདི་རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་
 གོས་རྒྱ་གཞུང་མིན་པར་རིགས་པས་འགོག་པར་མཛད། འདིའི་དབུར་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ཞེས་
 པའང་མི་སྣང་ཞིང་། མཐུག་ཏུའང་། འདི་ནི་ཁ་ཆེའི་པ་རྩེ་༡་རྩྭ་ལྷིས་མཛད་དོ་ཞེས་གྲག་གོ་
 ཞེས་འབྲུང་དོ།

ཁ་ཆེད་པ་རྩེ་ཏ་རེ་ཙམ་བྱུང་པའི་སྒྲིང་། ཁ་ཆེ་སྟེ་གསྐྱེར་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་པ་རྩེ་ཏ་པོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་ས་ཐོག་།
འཁོད་པ་ནམས་གྱི་མཆན་གཞུང་རྣམས་རིམ་འཁོད་པ་ལ། «ཁ་ཆེད་པ་རྩེ་ཏ་ལྟ་བུ་» འདི་ལ་
“ཁ་ཆེད་པ་རྩེ་ཏ་ལྟ་བུ་ནི་བྱ་བ་” དང་། “ལྟ་བུ་བཟང་པོ་” དང་། “ཁ་ཆེད་པ་རྩེ་ཏ་” མོགས་
ཟེར། བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་ས་ཐོག་ཁ་ཆེད་པ་རྩེ་ཏ་མང་པོ་ཁྱོད་པ་ནམས་གྱི་ནང་ནས་འདི་ཉིད་སྟུན་གྲགས་
ཆེ་ཤོས་སུ་སྤང་། བོད་གངས་ཙན་གྱི་ལྗོངས་སུ་དགེ་སློང་གི་སྟོན་རྒྱུན་གསུམ་བྱུང་པའི་པ་རྩེ་
ཆེན་སྟོན་རྒྱུན་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཡང་སྟོན་དཔོན་འདི་ཉིད་ལས་བརྒྱུད་པའི་སྟོན་རྒྱུན་
ཡིན་ནོ། ། (འདིའི་ལོ་རྒྱུ་ས་དཔེ་སྟུན་སྤང་ཆ་ ༡༩ ན་པ་གསལ་ལོ་) དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་

མཆན་བརྗོད་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱན་གྱི་ཐེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་། བརྗོད་དེ་ཉིད་དང་། ལོ་རྒྱུ་
 བ་བྱམས་པའི་དཔལ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱེད་། རྗོད་ཀྱི་ཆོག་གི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱེད་པའི་དཀའ་འབྲེལ་ཞེས་
 བྱ་བ་ཡང་སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་དབྱལ་ཆོས་ཀྱི་བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱེད་།
 འདིས་མན་ངག་སྟེ་མ་ལའང་ཁྱེད་ཅེས་མཛད་། « ཁ་ཆེའི་བརྗོད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱ་ན » ཁ་ཆེའི་བརྗོད་
 ཉ་ཆེན་པོ་སྤྱི་རྒྱ་ན་ཡང་ཟེར། སློབ་དཔོན་འདིས་མཛོད་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་ཤེས་རབ་
 སློན་མའི་ཐེང་བ་མཛད་ཅིང་། འདི་དང་གཞུགས་ལོ་རྒྱུ་བ་དགེ་སློང་བྱམས་པའི་དཔལ་གཉིས་
 ཀྱིས་བསྐྱེད་། (འདི་ཁོ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་བས་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་རྗེ་མི་ཉ་ཆོ་གི་བོད་དུ་སྐྱུན་
 བངས། དེ་རྗེས་བཀ་ཆེན་སྤྱི་རྒྱ་ན་བྱུན་བངས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་ལ་ཁ་ཆེ་བཀ་ཆེན་སྐྱུན་
 བངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དེ་བ་སློན་སྤྱི་རྒྱ་ཆ་༡༥༧ལས་གསུངས་པས། ཁ་ཆེ་བཀ་ཆེན་ལྟ་བུ་སྤྱི་
 དང་སྐྱེ་མཆུངས་པར་བྱོན་པ་ཡིན་ཞོ།) « ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བའི་སློབ་དཔོན་རྗེ་ན་མི་ཉ » འདིའི་
 འགྲུལ་ཞི་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ། ། « ཁ་ཆེའི་བརྗོད་སློབ་དཔོན་ཉི་མ་སྤྱི་བ » ལྷ་མོ་སློབ་མའི་བརྟོད་
 པ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཅིག་པའི་སྐུ་བ་ཐབས་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དེའི་སོ་སོའི་སྐུ་བ་ཐབས་ལས་ཆོགས་དང་
 བཅས་པ་མཛད་། « ཁ་ཆེའི་བརྗོད་པེ་མ་ལ་སྤྱི » འདིས་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་
 རིགས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་མགོན་པོའི་རྗེས་གནང་གི་ཆོག་མཛད་ཅིང་། བརྗོད་དེ་ཉིད་དང་། ལོང་ལོ་
 རྒྱུ་བ་སློབ་ཆེན་གྱི་འགྲུལ། « ཁ་ཆེའི་བརྗོད་ཀྱི་མཛད་དཔལ་བཟང་པོ » ལྷ་བཙུ་པའི་བཤད་པ་
 མཛད་ཅིང་། བརྗོད་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་ཡར་བྱུངས་པ་ལྟར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་
 ཀྱི་འགྲུལ། « ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་རྒྱ་ན་སྤྱི་རྒྱ་ན » འདི་ལ་ཤེས་དཔལ་བཟང་པོ་ཡང་ཟེར། འདིས་
 ཚུལ་ཁྲིམས་དང་སློབ་པ་དང་དམ་ཆོག་དང་མི་འགལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་། དེ་ཉིད་དང་།
 ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་དགེ་སློང་སློབ་པེ་སྤྱིང་པོ་དང་། དགེ་སློང་རབ་ཞི་བཤེས་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱི་
 འགྲུལ། « ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་སྤྱི་རྒྱ་ན་སྤྱི » ཡོངས་གྲགས་སུ་ཁ་ཆེ་རྒྱ་སྤྱི་ཟེར། སྐད་པ་མཛོན་
 རྟོགས་རྒྱན་དང་མཐུན་པར་བཤད་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ལྟེ་མིག་ཅེས་
 བྱ་བ་མཛད་། སྟོང་ཐག་བརྒྱ་པམ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་ཁོང་གིས་

མཛད་པར་གྲགས་སོ། ། «ཁ་ཆེའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཀུའི་» རིམ་པ་ལྷེའི་འགྲེལ་པའི་དོན་གསལ་
བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་ཐེག་ལེ་བྱམ་པ་» སློབ་དཔོན་འདི་དང་། ལོ་རྒྱ་
བ་སྒོ་ལྷན་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། སློབ་དཔོན་འབགས་པ་སྤྱ་སྤྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱི་པ་རིལ་ཏུ་ཕྱིན་མའི་བསྟོད་པ་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་པེ་མ་ལ་ཤྱི་རྩ་བ་» སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་
དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྟོང་ཤོང་སྟོབ་ཀྱིས་གཉིས་ཀྱིས། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གྱི་འདྲེ་རྩེའི་
འགྲེལ་བ་ཤད་ཁ་སྤྱོར་ཤིན་ཏུ་བྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་དག་སྟོང་སྤྱན་
གྲགས་བཟང་པོ་» སློབ་དཔོན་འདིས་རྩེ་རྩེའི་ཆེག་གི་སྤྱིང་པོ་བསྟུས་པའི་དཀའ་འགྲེལ་ཞེས་བྱ་
བ་མཛད། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་རིན་ཆེན་རྩེ་རྩེ་» གཏོར་མའི་ལས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། དཔལ་དགྲེས་པ་
རྩེ་རྩེ་ལ་བསྟོད་པ་གཉིས་མཛད། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་སོ་མ་རྒྱ་མ་» སློབ་དཔོན་འདི་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱ་བ་ཆེན་པོ་འཕྲོ་དག་སྟོང་ཤེས་རབ་གྲགས་གཉིས་ཀྱིས། མཆོག་གི་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ལས་
བྱུང་བ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྟུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བསྟུར། བསྐྱེད་ཅན་ཞེས་བྱ་བའི་
དཀའ་འགྲེལ་དཔལ་དུས་ཞབས་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པ་དེ་ཡང་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་རྒྱ་བ་
མགོན་པོ་» དཔལ་དོན་དམ་བསྟེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟུར་ནས་གཏན་ལ་མཁ། ཡང་འདིས་དབང་
མཛོར་བསྟེན་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་རྣལ་འབྱོར་པ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཞབས་པས་མཛད་པ་
ཡང་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་རྩྭ་རྩྭ་རྩྭ་» སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་
གཉིས་ཀྱིས། ཅན་པོ་སངས་མཛད་པའི་དབང་མཛོར་བསྟེན་པའི་འགྲེལ་བ་ཤད་དོན་དམ་བསྟུས་པ་
ཞེས་བྱ་བ་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་མཁས་པོ་ལོངས་སྟོང་རྩེ་རྩེ་» དཔལ་གསང་ཆེན་བསྐྱེད་པའི་
རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་མཛད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་འགྲུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་ཕྱུག་ཀར་མཆོན་» སློབ་
དཔོན་དེ་ཉིད་དང་། ལྷ་ཆེན་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྟོང་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱིས། ལུ་ཡི་པས་
མཛད་པའི་དཔལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་མཛོན་པར་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟུར། «ཁ་ཆེའི་མཁས་
པོ་རྩྭ་བཟང་» སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་རྒྱ་བཅོན་འགྲུས་སེལ་གཉིས་ཀྱིས། ཏུ་
རི་ཀ་པས་མཛད་པའི་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྟོམ་པའི་བསྟོད་པ་དོན་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པ་རྣམས་དག་

གཙོག་གི་ཁོར་བུ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་མེ་རྩ་ཡ་ཀ» སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་དང་།
 བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སློང་སློང་ལེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་
 སྐྱབ་པ་འདི་ཐབས་སློབ་དཔོན་དད་བྱེད་གོ་ཆས་མཛད་པ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེའི་མཁས་པ་རྩ་བ་པོ་
 རྩི» སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་མར་བ་ཆོས་ཀྱི་དབང་ལུག་གཉིས་ཀྱིས། དཔལ་
 འཁོར་ལོ་སྤྲོས་པ་འདི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མན་ངག་སློབ་དཔོན་ཀྱི་ས་ལི་བས་མཛད་པ་བསྐྱར། «ཁ་
 ཆེའི་བརྟེན་ཆེན་པོ་བྲམ་ཐེ་རིན་ཆེན་རྟོ་རྟེ» འདིས་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྤྲོས་པ་ལ་བསྟོན་པ་མཛད།
 «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་བདེ་བའི་རྒྱལ་པོ» འདིས་དབང་གི་རིམ་བཞེས་བྱ་བ་མཛད། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་
 སྟ་བྱི་རྩ་བ་» དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་འཇམ་དཔལ་སྒྲིག་པ་འདི་རྟོ་རྟེ་གཉིས་ཀྱིས། ལྷ་རྒྱུ་གྱི་
 སྒྲིལ་མའི་རིམ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐྱར་བའི་ཆོག་མདོར་བསྐྱས་པ་ལ་བརྟེན་པ་ར་ཉི་
 ཏས་མཛད་པ་ནམས་བསྐྱར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་རྩ་ཡ་ལྷ་འཁྲུག་» དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་ཁ་ཆེ་ལྟེ་
 འབར་གཉིས་ཀྱིས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལུག་པ་མ་སློབ་དཔོན་སྐྱུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་
 པ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔལ་རིན་ཆེན་རྟོ་རྟེ» བཞེ་བའི་རྣམ་པར་དེས་པ་འདི་
 མན་ངག་ཅེས་བྱ་བ་མཛད། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་བརྟེན་མ་རྩ་ཐོན་» དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་
 སློང་ཆུལ་སྤེམས་གཞོན་ལུ་གཉིས་ཀྱིས། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོག་
 ཡིད་བཞིན་ཁོར་བུ་ཞེས་བྱ་བ་སློབ་དཔོན་རྩ་བ་ཐངས་གྲགས་པས་མཛད་པ། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་
 ཏ་རྩ་ག་ཏ་རྩ་བ་» དང་། དགེ་སློང་འཕགས་པས། འདིགས་པ་བརྒྱད་ལས་སློབ་པ་འདི་སློབ་མའི་
 སྐྱབ་ཐབས་སློབ་དཔོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འདི་བཞེས་གཉིས་ཀྱིས་མཛད་པ། རྒྱའི་ཡུལ་ཙོང་
 ཏིའི་མཁར་དུ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་ཏ་སུ་མ་ཉི» སློབ་དཔོན་འདི་དང་། བོད་ཀྱི་སྐྱུ་སྐྱར་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་པ་ཆབ་ཉི་མ་གྲགས་གཉིས་ཀྱིས། ཅོག་རྩི་སྐྱུ་ཡི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་རྩ་བ་ཞེས་རབ་
 བསྐྱར་བ་ལ་འགྲེལ་བ་ཆོག་གསལ་དང་བསྐྱར་ནས་ཁྱེ་བཙོས་མཛད་དོ། །«ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་
 ཀ་ན་ཀ་མཆོན་» དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་པ་ཆབ་ཉི་མ་གྲགས་གཉིས་ཀྱིས། དཔལ་ལྷན་རྩི་བས་
 མཛད་པ་འདི་རྩ་ཞེའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་གསལ་ལ་ཉི་ལོག་འཕར་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔེ་དང་གཏུགས་ཞིང་

ལེགས་པར་ཞུ་བཙུ་མཛོད་། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་པ་ར་ཉི་ཉ» ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྤོང་གཞོན་ཏུ་མཆོག་
གཉིས་ཀྱིས། སྤོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པའི་རྣམ་པར་བཤད་བ་བསྐྱུར། «ཁ་ཆེའི་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་
ཆེན་པོ་སོ་མ་ལྷོ» འདི་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྤོང་ཉིད་བདུན་ཅུ་པའི་རྣམ་པར་མཛོད་མཁན་སྤོང་
དཔོན་ཆེན་པོ་དཔལ་གཞན་ལ་མན་བ་ཞེས་བྱ་དེའི་སྤྲུལ་ཡིན། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་ཉི་ལ་ཀ་ཀ་ལ་
ཤ» དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྤོང་སྤོང་ལེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། བསྐྱུར་བ་ཀུན་ལས་བདུས་
པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་བ་དང་། བསྐྱུར་བ་ཀུན་ལས་བདུས་བ་སྤོང་དཔོན་ཞི་བའི་ལྷས་མཛོད་
བ་ལ་ཞུ་བཙུ་ལེགས་པར་མཛོད་། «ཁ་ཆེ་ཨ་མོ་ལྷ»དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་ལོ་རྒྱ་གཉིས་ཀྱིས།
དབུ་མ་རྒྱ་གྱི་མན་རག་ཅེས་བྱ་བ་སྤོང་དཔོན་ཅིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞི་བས་མཛོད་བ་བསྐྱུར།
འདི་ལ་སྤྲུལ་ཞེས་ཀྱང་ཡོད་པར་སྤྲུང་། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་བ་ལ་ལྷོ་ལྷ་བྲ» འདིས་སྤོང་གཞི་
དང་གང་ཟག་བསྐྱུར་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་བ་མཛོད་། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་ན་ར་ས་དེ་མ»དང་།
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྤོང་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། དག་ཚུལ་གྱི་དང་པོའི་ལོ་རྒྱ་བ་བསྐྱུར།
«ཁ་ཆེའི་བརྟེན་ལྷོ་མ»དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྤོང་གྲགས་འབྱོར་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས།
མི་ལས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་གཏམ། སྤྱིན་པའི་གཏམ། སྤིང་བ་ལས་འདས་པའི་གཏམ་རྣམས་
སྤོང་དཔོན་འཕགས་བ་སྤྲུལ་གྱིས་མཛོད་བ་བསྐྱུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་བེ་རྒྱ་ཡ»དང་། བོད་ཀྱི་
ལོ་རྒྱ་བ་གྲགས་འབྱོར་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། མི་རྟག་པའི་དོན་གྱི་གཏམ་སྤྱན་དངགས་མཁན་
ཆེན་པོ་དགའ་བའི་དབང་པོས་མཛོད་བ་བསྐྱུར། «ཁ་ཆེའི་བརྟེན་ཆེན་པོ་སྤྲུལ་ལྷན་རྒྱལ་པོ»དང་།
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་ཆེན་པོ་དག་སྤོང་རྟོག་སྤོང་ལེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ་གྱི་
ཆོག་ལེའུར་བྱས་བ་ལ་ཞུ་བཙུ་ལེགས་པར་མཛོད་། «ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་བརྟེན་ཀུ་སྤྲུལ་ལྷོ»དང་།
ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དག་སྤོང་འཕགས་པ་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལེའུ་གཉིས་
བ་མན་ཆད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྣམ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་ཞུ་བཙུ་ལེགས་པར་མཛོད་། «ཁ་ཆེའི་
བརྟེན་མ་ནོ་རྒྱ་མ»དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་སྤོང་ལེས་རབ་གཉིས་ཀྱིས། སེལ་བ་བྱུབ་བ་ཞེས་
བྱ་བ་དག་བསྟེན་དམ་བ་མཁས་བ་ཆེན་པོ་བྱམ་ཟེ་ཤུ་རྩ་མཛོད་བ་བསྐྱུར། «ཁ་ཆེའི་

བཞེད་སྒྲིབ་དང་གསལ་མཁན་ཆེན་པོ་སུ་མ་ན་ལྟེ། དང་། བོད་ཀྱི་ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་མང་དུ་སྒྲོམ་
 བའི་དགེ་སློང་བྱང་ཚུབ་ཅེ་མོ་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་ལུང་རིགས་སྤྱོད་བཅས་མཁའ་བཟང་པོ་རྣམས་ཀྱིས།
 སྒྲིབ་དང་གསལ་སྒྲིབ་གྱི་པོ་ཉ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲིབ་དང་གསལ་མཁན་ཆེན་པོ་ནག་མོ་ཁོལ་གྱིས་མཛད་པ།
 དཔལ་མ་སྤྱིའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་བསྐྱར་རྟོ། །འདི་ཡན་ནི་བསྒྲིབ་འགྲུར་མཛད་པ་པོ་
 དང་སྐྱར་བ་པོའི་ཁ་ཆེད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆན་གཞུང་ཡིན་ལ། ༡ བཀའ་འགྲུར་སྐྱར་བྱེད་
 བེ་༽ «ཁ་ཆེད་མཁན་པོ་རྣམས་ལ་འདྲི་མཛད་པ་པོ་ལ་འདྲི་མཛད་པ་པོ་ལ་འདྲི་མཛད་པ་པོ་
 རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལུ་གསུམ་པ་རང་འགྲུར་དུ་མཛད། «ཁ་ཆེད་བཞེད་ལྷ་ཀ་ར་སྤྱི་དང་། བོད་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ནག་མོ་ཆུ་ལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བ་གཉིས་ཀྱིས། དཔལ་ལེ་ལེས་རྩི་ཀྱུང་ལས་བརྒྱུ་བ་
 རབ་བྱེད་བཞི་བཅུ་ཅ་གཅིག་པ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེད་བཞེད་ལྷ་ཀ་ར་བཅུ་»
 དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་འབྲེལ་པ་རབ་བྱུགས་གཉིས་ཀྱིས། རབ་བྱུགས་པ་མཛོར་བསྐྱར་བའི་
 རྒྱུད་བསྐྱར། «ཁ་ཆེད་བཞེད་ལྷ་ཀ་ར་བཅུ་»དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་འབྲེལ་པ་རབ་བྱུགས་ཀྱིས།
 བཅོམ་ལྷན་འདས་བྱུག་ན་རྩི་ལོས་སྒྲིབ་པོ་ཅན་རྩི་ལོས་ལོག་གི་རྒྱུད་ཅས་བྱ་བ་ལ་ལུ་བཅུ་
 གསུམ་བསྐྱར། «ཁ་ཆེད་བཞེད་ལྷ་ཀ་ར་བཅུ་» འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཙུག་རྟོར་
 ཅས་བྱང་བའི་གདུགས་དཀར་པོ་ཅན་གཞན་གྱིས་མི་སྐྱབ་པ་ལྷ་ལུལ་མ་རྒྱུད་བར་བྱུགས་པ་
 རང་འགྲུར་མཛད། «ཁ་ཆེད་མཁན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་པེ་ལེ་འབྲེལ་གཉིས་
 ཀྱིས། རྩི་བྱ་ཆེན་པོ་རྩི་པོ་ཆེ་ལ་མཁས་པ་བསྐྱར་བ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོབ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་
 བྱ་བ་བསྐྱར་རྟོ། །

ཁ་ཆེ། 1 བསོད་ནམས། འཛིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་ལེགས་པ་དང་དོན་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་བཤད།
 ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལས། ཁ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཛིག་རྟེན་པའི་དོན་གྲུབ་
 པའོ། ཞེས་གསུངས། 2 མི་གང་ཞིག་གིས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་རྒྱ་ལོར་ཡོངས་སྤྱོད་ཐམས་
 ཅད། ཁ་ཆེ་དབང་ཐང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཁ་ཏ། 1 བསྐྱབ་བྱ། ཁ་ཏ་བསྐྱབ་བྱ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 གཅིས་པར་འཛིན་པ། སྤྱང་སྤྱོད་

བྱེད་པ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ལུས་ཀྱི་ཁ་ཏ་བྱས་པ་ཡིས། །དོན་མེད་སྤྲུག་བསྐྱེད་
ཉེར་བསགས་ནས། །རྗེས་སུ་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྱོད་ལ། །ཤིང་མཚུངས་འདི་ལ་ཅི་ཞིག་
བྱ། །ཞེས་དང་། ད་ལྟ་ཅིའི་བྱིར་ཁ་ཏ་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཁ་ལྷོ་ག (གསང་སྤྲུགས) (ལེགས་སྤྱུང) བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་ཡན་ལག་དུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་ཡི་བྲུག་མཚན་ཞིག་
ལུས་གཅིག་ལ་ཡན་ལག་དུག་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དུ་བ་ལུས་ལྟ་བུ་ལ། རྗེ་རྩེ་ལྟ་བུ། མི་མགོ་གསུམ་
ཡན་ལག་རེ་ལྟེ། ལྷ་ཆོགས་རྗེ་རྩེ། ལུས་པ་སྟེ་ཡན་ལག་དུག་གོ། རྒྱས་པར་བཤད་ན། ཤིང་གི་ཡུ་བ་
དཀར་པོ་ (ཡུ་བ་དཀར་པོས་ནི་བྱང་སེམས་དཀར་པོ་སྟེ་ཤེའི་ཁམས་དཀར་པོ་མཚོན་ཏེ། རྗེའི་འདོད་
འཇོ་ལས། བྲག་གསུམ་པ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ཁ་ལྷོ་ག་དཀར་པོ་རྗེ་རྩེ་མཚན་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། ཟུར་བརྒྱད་ཀྱིས་དུར་ཁོད་བརྒྱད། ཡུ་བའི་མར་སྟེ་
རྗེ་རྩེ་གཅིག་པས་སྤྱང་འཁོར་མེ་རི་དང་བཅས་པ། གསེར་གྱི་བུམ་པས་གཞལ་ཡས་
ཁང་། ལུས་པའི་རྩ་བར་བཏགས་པའི་སྤྲ་ཆོགས་པའི་བ་དན་གྱིས་སྤྲུགས་ཀྱི་གསང་བ། འིལ་
རྒྱུད་གིས་གསུང་གི་གསང་བ། དེ་དག་གང་ལ་ལྷན་པའི་ཁ་ལྷོ་གས་སྤྱི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་
མི་བྲལ་བ། ལུས་པའི་སྟེང་གི་སྤྲ་ཆོགས་རྗེ་རྩེས་དམ་ཆིག་གི་འཁོར་ལེའི་སྤྱོ་མཚམས་མ་བརྒྱད།
དེའི་སྟེང་གི་མི་མགོ་རྩྱེན་པ་ནག་པོས་སྤྲུགས་འཁོར་གྱི་དཔའ་བོ་དཔའ་མོ་བཅུ་དུག དེའི་སྟེང་
གི་མི་མགོ་རྩྱེན་པ་དམར་པོས་གསུང་འཁོར་གྱི་དཔའ་བོ་དཔའ་མོ་བཅུ་དུག དེའི་སྟེང་གི་མི་མགོ་
དཀར་པོས་སྤྱུ་འཁོར་གྱི་དཔའ་བོ་དཔའ་མོ་བཅུ་དུག (དཀར་དམར་གནག་པའི་མི་མགོ་གསུམ་
གྱིས་རིམ་བཞིན་རྒྱལ་བའི་སྤྱུ་གསུང་སྤྲུགས་གསུམ་མཚོན། ཞེས་རྗེའི་འདོད་འཇོ་ལས་གསུངས་
སོ།) དེའི་སྟེང་གི་རྗེ་རྩེ་ནག་པོ་རྩེ་ལྟ་བུ་པའི་ཕྱོགས་དུ་སྟེང་མ་བཞིས་བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལེའི་ཡུམ་
བཞི་དང་འོག་མ་བཞིས་ཡབ་བཞི། དབུས་དུ་སྟེང་མས་ཡབ། འོག་མས་ཡུམ་སྟེ། མདོར་ན་བདེ་
མཚོག་གི་ལྟ་བུ་ལྟ་རྩ་གཉིས་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དགྲིལ་འཁོར་ཡོངས་རྗེ་གས་མཚོན།
དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཙོ་བོ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་གཙོ་བོ་ལ་འདུས་པས་ན་
ཡབ་མཚོན་ཞིང་སྤྲས་པའི་རྒྱལ་གྱིས་འཛིན་ཅིང་ཐབས་ཤེས་སྤྱོད་པ་མཚོན་ནོ། །རིང་ལུང་གི་

ཚད་ནི་ཁྱ་གང་ནས་ལུས་ཚད་ཀྱི་བར་གང་བྱས་ཀྱང་བར་བཤད། དེའི་ཚུལ་གསུང་ནས་
འབྱོར་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ཟིན་གྱིས་དང་། རྗེའི་འདོད་འདོ། རྫོང་རྫོལ་སྒྲ་མའི་གསུང་བཅས་
ལ་གཞི་བྱས།

ཁ་གཏོགས། དག་བཏོད་དམ་བཏོད་པ་བྱེད་པའི་དོན་དུ་བཤད།

ཁ་བཏག་བསད་པ། ཏཱ་ར་རྒྱ་མའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་གོང་དུ་བྱངས་པ་ལྟར་ཤོག་གངས་པ་འཁམས་
བསད་པ་རང་ལ་བཟོད་འདུག་སྟེ། ཏུན་ཏོང་ནས་ཐོན་པའི་རྩ་མ་ཁའི་རྫོགས་བཟོད་ལས། “ཁ་
བཏག་བཏག་བཟང་དེ། ཟུང་བར་བྱས་” ཞེས་འབྱུང་ཞིང་། དེའི་མཆན་བྱས། དེ་ལ་ཁ་དག་སྟེ་
གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་གྱི་བཤམ་བསད་པའི་དོན་ནོ། །ཁ་བཏགས་པ་འབྲི་བའང་ཡོད། ཅས་འཁོད།
ཡིག་རྩིང་དེར། ཁ་གངགས་པ། ཞེས་ཀྱང་གིས་འདུག།

ཁ་བཏགས། 1 ཁ་བཏགས་ནི་ལྷ་གོས་སམ། ལྷ་རྩས་ཞེས་རྟོན་འབྲེལ་གྱི་རྩས་ཤིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་
གཙུག་ལག་ཁང་ལ་སོགས་པར་རྟོན་མཇུག་བར་འགྲོ་བ་དང་། སྒྲ་མ་དང་། དཔོན་པོ་མཇུག་བ།
བྱ་དགའ་དཔལ་ལྷགས་སྟོང་པ། ཆང་ས་སོགས་ཀྱི་རྟོན་འབྲེལ་དང་། འབྲུལ་པ་ཐོན་པ། གཤིན་
པའི་ཕུང་པོ་བྱིར་ཐོན་ཡན་བྱ་བ་ལེགས་ཉེས་བཟང་དན་ཆང་མར་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།
སྒར་རྒྱ་གར་བས་རྟོན་མཇུག་སྐབས་དང་། སྒྲ་མ་དང་། དག་འདུན་ལ་བསྟེན་བཀྱར་རམ་ཡོན་
འབྲུལ་སྐབས་ན་བཟའ་རེ་འབྲུལ་སྟོལ་ཡོད་པ་ལྟར། རྩས་སུ་བོད་ལ་རིམ་བས་ན་བཟའ་དོད་ལ་
ཁ་བཏགས་འབྲུལ་པའི་སྟོལ་དར་བ་མེན་ནམ་སྟེ། ཁ་བཏགས་སྐྱས་ལེགས་ཞན་གྱི་རྩས་གངས་
ཤིན་ཏུ་མང་། སྒྲ་མའི་ནང་མཛོད་མ་རིག་གཉིད་སངས་མ། དཀོན་མཆོག་རིན་ཆེན་མ། བར་ཐོན་
ཉིན་བདེ་མ། འདོམ་འཁོར་མ། བྱིས་ཐོན་འབྲིན་ལས་དར་རྒྱས་མ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཨ་ཤི།
བར་མཛོད། ཟུབ་བྱི། བྱི་མཛོད། བསོད་ནམས་ཁ་བཏགས་སོགས་བྱི་མ་བྱི་མ་སྐྱས་ཞན་པ་
ཡོད་ཅེས་ལྟ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ་བ་ལྟར་ལོ། །ཁ་བཏགས་ཁ་དོག་དཀར་པོ་ཡིན་པ་
ནི། བསམ་པ་དཀར་བཤམ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་མཆོན་དོན་ཡིན་ཏེ། མཁས་བྱུང་ཆོས་རྗེའི་
གསུང་ཐོར་བུ་༥༩ན་ཕལས། ཅས་པའི་ལྟ་ཡིག་གཟིགས་པའི་རྟོན་མཆོན་པར། ལྷག་བསམ་བྱི་

མ་མེད་པ་ལྟར་རབ་རྩ་དཀར་བའི་ཁ་བཏགས་གཅིག་མཆིས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཡང་
དུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། འདི་ཡི་སྒྲིམ་བོད་ཡིག་གི་ལོ་
རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་རྩ་མི་གསལ་ཡང་ཤུན་རབས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་དག་རྒྱན་དུ་གནའ་རབས་
བོད་དུ་སྐྱེ་མགོན་ཁྱིམ་དུ་ལེབས་པ་དང་ཁྱིམ་ནས་ནང་མི་ཡུལ་གཞན་དུ་ཐོན་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱབས་
བཀའ་ཤིས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་མཆོན་བྱེད་དུ་རྩམ་པས་གོས་ཀྱི་གོང་བའི་སྟེང་དུ་དཀར་
ཐིག་རྒྱབ་པ་དེར་ཁ་བཏགས་ཐེར་ཞིང་། རྩེས་སུ་སོག་པོས་བོད་ས་གནས་སུ་དབང་རྒྱུར་བྱས་
སྐབས་དེའི་ཆབ་རྩ་དར་སྟོན་པོ་དང་སེར་པོ་སོགས་མགུལ་དུ་གཡོགས་པ་དང་བྲག་རྩ་འབུལ་
བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོལ་དར་ནས་དེའི་མིང་ལ་ཁ་བཏགས་ཞེས་འབོད་སྒྲོལ་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་
མཁལ་འདུག་པ་དེའི་དབྱུང་གཞིར་བཀོད་ཅེས་གསལ་ལོ། ། 2 བསད་པའི་དོན། དཔེར་ན་རྩ་
ར་རྩ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་༥༧ལས། ལན་ཅིག་མེ་རྟོག་གི་ཕྱང་པོའི་དབུས་ནས་བྱེ་ལ་ཞིག་
བྱུང་སྟེ་ལུས་ལ་ཐེམ་པ་དང་སྐྱུམ་མར་གྱུར། ལོ་དུས་སུ་ཁྱེད་སྐབས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་བཅས་
ཉེ། ཆེར་སྐྱེས་པ་ན་བྱིས་པ་ན་མཉམ་ཐམས་ཅད་ལ་བརྟེན་ཅིང་སྟོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་གསོད་
དོ། །དེར་ཡུལ་དཔོན་གྱིས་ནགས་ཆལ་དུ་བསྐྱད། དེར་ཡང་སྐྱེ་བོ་བྱུང་ཆོད་ཁ་བཏགས་ཉེ་
འགའ་ཞིག་རང་གི་གཡོག་རྩ་བྱས། ནགས་ཀྱི་གཅན་གཟན་དང་སྟོག་ཆགས་སྣ་ཆོགས་པ་དག་
བསད་དེ། ཤ་རུས་པགས་པ་དག་སྐྱེ་བོ་དག་ལ་སྦྱིན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཁ་བཏགས་པ། མཐུ་རྒྱུང་དུར་བྱས་པའམ་བསད་པའི་མིང་དང་ལུལ་མེད་དུ་ཤི་བའི་མིང་དུ་བཤད།

ཞིབ་པར་བཏགས་ལ་གཟིགས།

ཁ་ཐམས་པ། ཁ་འཐམས་པ་དང་དོན་གཅིག་མཛོད་ཆེན་མོ་༡༣༤བཟུལ་ས། སྐག་མོ་ཁ་ཐམས་
ནས་ཐ་མ་རུས་སོ། །ཞེས་དང་། སྟོན་པ་དྲུག་བརྒལ་བའི་ལུ་༡༥༧པཟུལ་ས། སྟོན་པ་
དྲུག་ཁ་ཐམས་ནས་སྐྱེ་མ་རུས་ཉེ། སངས་རྒྱུས་ལ་གསོལ་ཅིག་ཅེས་ལག་བརྟེན་བྱས་སོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །འཐམས་པ། འཐམས་པ། (ཐམས་པ) འཐམ་པ། འཐོམས།

ཁ་འཐམ་པ། སོ་འབྲིག་སྟེ་ཁ་འབྲེད་བརྩམ་མི་བྱབ་པའི་དོན། འདི་དག་གི་ཆེ་སྟེ་སྟེགས་ཀྱི་སྟོན་པ་དྲུག་

ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་པར་འདོད་ཀྱང་ཡན་ལག་རེངས། ཁ་འཐམས། མེས་ས་ཁྲུ་དུ་རྒྱུད་དེ་རྩེད་ཟད་
 ཀྱང་སྟོན་པའི་མ་བྱ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་པམ་པར་མཛད། ཅེས་བ་ལྟ་བུ། འདིའི་འཐམས་བ་ནི་འཁྲུང་
 པའམ་སྦྱོར་བ། འཛིན་པའམ་འབྲུ་བ། འགྲིག་པ་བཅས་ལ་འབྲུག་པ་དེ་ཡིན་པར་མངོན་ནོ། །
 ཁ་ད་ཆད། ཁ་དང་མཉམ་པའི་དོན། འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་བང་མཛོད་ཁ་ད་ཆད་གང་ལྟ་བུ།
 ཁ་དང་ཞལ་ཐུག་པ། དབང་ཆེ་རྒྱུད་ཤོར་བའི་དོན། ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་སྤྲད་ཆ་ལྟ་བུ་འཕྲུ་དང་ཆོས་
 བོད་གཞུང་ཁྲིམས་དོན་ལྟར་ཁང་སྤེང་ཁྲམ་འཛིན་ནས་བལྟས་ན་འགྲིགས་མིན་མོལ་ཡང་། ཨམ་
 བན་ཐུག་མཛོད་གསུམ་དང་། སྤྱོད་ཁང་དཔོན་པོ་གསུམ་ཡོང་སྟེ། ཁ་དང་ཞལ་ཐུག་པས་ཉན་
 མཁན་མ་བྱུང་རྒྱལ་བཅོད་པར་བརྟེན། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
 ཁ་དུམ་པའི་རྒྱུད་མ། རྒྱུད་མ་དུག་གི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་སྟེ། ངས་ཁྱོད་ཀྱི་ཉེ་གནས་སམ་འཁོར་བྱེད་དོ་ཞེས་
 རྒྱུད་མར་གྱུར་པའོ། །
 ཁ་དོག་འཆང་བ། གྲུར་གྲུམ་དང་ག་བྲུར་ལ་སོགས་པས་རང་གི་ལུས་ལ་རིམ་བྱེད་པའི་དོན།
 ཁ་དོག་བྱུན་སྒྲུམ་ཆོགས་པ། ཁ་དོག་བྱུན་སྒྲུམ་ཆོགས་པ་ནི། ཁ་དོག་དང་དབྱེབས་ལེགས་པས་
 གཟུགས་བཟང་ཞིང་དབང་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་པས་བལྟ་ན་སྒྲུག་ལ་རྒྱ་ཞེང་གཤམ་པས་མཛེས་
 པའོ། ཞེས་ཇིའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
 ཁ་བྲ། ཏྲ་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་གཡོག་རྒྱུའི་བྲ་བ།
 ཁ་བྲག་པ། འཛེམ་ཐོན་དང་ཞུམ་པ་མེད་པར་སྦྱ་བ།
 ཁ་བརྟར་བ། སྐད་ཆ་མང་པོ་བཤད་པ། དོན་མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་མང་པོ་བཤད་པ།
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ། སྤྲིག་པ་མི་དགེ་བའི་ལས། ཉེས་ལྷོང་། སྦྱ་བཤད་ནི། ཁ་ནས་སྦྱ་མི་ཁུས་པའི་ཆོད་ཅམ་གྱི་
 ཆབས་ཆེ་བའམ་དམན་པ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བཅོད་དོ། །ལོ་རྒྱ་བ་དབལ་བ་རྟེགས་ཀྱི་ཆོས་
 ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བཅེད་བྱང་ཞེས་བྲ་བ། སྤེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་༼ རྩ་བ་ ༽ ༡༣༣ ལས།
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ནི་ཆོག་ཏུ་གྲེང་ཞིང་བཅོད་དུ་མི་བཅོད་དེ་སྦྱ་བར་ཡང་མི་འོས་ཤིང་སྤྲད་པའི་གནས་
 ཏེ། དེ་ལྟ་བུས་འཛིགས་པ་ནི་འཛེམ་པ་ཞེས་བྲ་བ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཁ་ན་མ་ཐོ་བའི་ཟས། གཞན་ལ་གཞོད་པ་བྱས་སམ་བྱེད་དུ་བརྟུག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤ་ལ་ཟེར།
ཁ་སྟོ་འཕོར་ཤོབ། འུང་ཤོབ། ཟབ་ཁྱད་ཀྱི་ཁ་སོ་འབྲུག་ལྟར་སྒྲོག་ལྟ་བུ། ཞེས་བྱེད་ན་ཞལ་སོ་ཟེར།
ཞལ་སོ་ཡང་མཛད་ཅས་པ་ལྟ་བུ།

ཁ་འཕངས་པ། གཞུང་གཞན་དུ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ། རྒྱས་པར་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་ཤེས་པར་
བྱོའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཞལ་འཕངས་པ་ཟེར།

ཁ་བའི་རྩི། 1 ཏི་མ་ལ་ཡ་ཞེས་པ་གངས་ཅན་ཏེ། ཏི་སེན་རྩོམ་ཡིང་ག་ཁྱེད་ཅམ་ཞིག་ལ་ཆུ་འབབ་
པ་ལ་བཞེད། 2 ཁ་ཅིག་གིས་བོད་སྤྱི་ལ་བཤད།

ཁ་ཁྲན། ཁ་བསྐྱར་བ། ཁ་ཕྱོགས་པ། ཁ་འཐེན་པ། དཔེར་ན་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་ལས། ཉག་ཏུ་འབད་
པས་བདའ་བ་ཡི། །སེམས་རྟེན་ཁ་ཁྲན་དཀའ་བ་ལ། །མཐུན་པའི་གཟེར་རྗོན་བརྒྱ་བ་ཡི། །སྒབ་ནི་
སོ་སོར་ཐར་འདི་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཁ་ཁྲན་དཀའ་བ། ཁ་བསྐྱར་དཀའ་བའམ་ཁ་ཕྱོགས་པར་དཀའ་བ།

ཁ་འབབ་རྣམ་བཞི། གངས་ཏི་སེའི་ཕྱོགས་བཞེན་ས་འབབ་པའི་ཆུ་བོ་བཞི་སྟེ། ༡ ཤར་ཕྱོགས་སྤང་ཆེན་ཁ་ནས་གརྒྱ་
འབབ། ༢ རྩོམ་ཕྱོགས་ནས་མ་བྱའི་ཁ་ནས་སི་རྩུ་འབབ། ༣ རུབ་ཕྱོགས་རྩལི་ཁ་ནས་བལྟ་འབབ། (འདི་ལ་ཆུ་བོ་
ཡ་སྟན་དང་། བོད་སྐད་དུ་ཡར་སྤྱངས་གཅོང་པོ་འང་ཟེར) ༤ བྱང་ཕྱོགས་སེ་རྩེའི་ཁ་ནས་སྤྱི་རྩུ་འབབ་པ་བཅས་
སོ། །དང་པོ་ཤར་ཕྱོགས་སྤང་ཆེན་ཁ་འབབ་ནི། རྩོད་མདའ་པ་དང་། མཐོ་མིང་སོགས་ནས་ཁྱུ་བྱའི་
གཞུང་བརྒྱད་རྒྱ་གར་ནང་རྣམ་བུར། མ་རྩི་ཨ་ནར། བན་འཇམ་སོགས་སུ་ཆུ་བོ་སྟུ་ཀྱ་ལེ་རེ་ཟེར།
གཉིས་པ་ལྷ་ཕྱོགས་ནས་མ་བྱ་ཁ་འབབ་ནི། སྤྱི་རྩེ་ཕྱོགས་ནས། རྒྱ་གར་ལྷ་ཉར་ཤ་དེ་ཤ་བརྒྱད་
ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀས་རྩ་ཆེར་འཛིན་པ་ཆུ་བོ་གརྒྱ་འཕམ། ལྷན་རི་འབབ། གསུམ་པ་རུབ་ཕྱོགས་ནས་
རྩ་མཆོག་ཁ་འབབ་ནི། གཅོང་གི་གཞུང་བརྒྱད། དབུས་ཀྱི་སྤྱིད་ཆུ་དང་ཁྱེད་སྤྱིལ་གྱིས་དུགས་ཀོང་
ནས་གནམ་ལྷགས་འབར་བའི་རི་བོར་གཡས་སྐྱོར་གྱིས་སྐྱོ་ཡུལ་བརྒྱད་རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་ཨ་
སམ་དང་། འབང་ལེ་དེ་ཤ་སོགས་བརྒྱད་རྒྱ་མཆོར་འབབ་པ་རྩུ་པ་བུ་ཉ་དང་། བཞི་པ་བྱང་ཕྱོགས་
སེ་རྩེ་ཁ་འབབ་ནི། རྩོད་སྐར་དང་། ལ་དུགས་ནས་ཀ་སྤྱིར་དང་། པ་ཀི་སྤྱན་བརྒྱད་འབབ་པ་ཆུ་བོ་ཡིན།

ཀླུ་ དབུས་ཀྱི་བྱང་བརྒྱུད་ནས་ཆུ་པོ་རྒྱ་མོ་སྤོང་བརྒྱུད་ཐུང་མའི་ནང་སེལ་ཐོན་ཞེས་དང་།
 ཡང་ཇུ་ཆུ་དང་། རོམ་ཆུ་གཉིས་མདོ་སྤོང་ཆབ་མདོར་རྒྱ་བསྐྱེད་གྱིས་མར་ཁམས་དང་། འབའ་
 བརྒྱུད་ཐའི་དང་། ལའོ་སེ། ཀམ་པོ་གྱི་ཡ་སོགས་སུ་འབབ་བ་ཆུ་པོ་མེ་ཀོང་ཟེར་བ་བཅས་སོ། དབྱུང་
 བར་བྱ་བ་ཞིག་ལ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། གཤམ་ཤར་ཕྱོགས་སྤང་ཆེན་གྱི་ཁ་ནས་འབབ་
 བར་བཤད་ལ། ཞུས་བ་པའི་རྒྱལ་རབས་ནང་། གཤམ་དེ་བཞིན་སྟོ་ཕྱོགས་མ་བྱའི་ཁ་ནས་འབབ་
 བར་བཤད་པའི་བཤད་ཆུལ་མི་འབྲུ་བ་གཉིས་འདུག་པས་དབྱུང་བར་འོས་སོ། མཛོན་བཛོད་
 མཁས་པའི་རྒྱ་ཆུ་༤༤ལས་ནི། ཆུ་པོ་བཞི་པོ་འབབ་པའི་ཕྱོགས་ནི་བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་
 མོར་གསུངས་བ་ལྟར་གསལ་ལོ། གཞན་ཡང་གཤམ་པོ་ཆུ་འགོ་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་པལ་ཆེ་བ་དང་།
 དེག་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་གངས་ཉེ་སེ་ནས་འབྱུང་བར་བཤད་པ་དང་། ཡང་རྒྱ་གར་བ་དག་གིས།
 ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད་ “གར་བར་གཤམ་ཉི” ལས་འབྱུང་བར་བཤད་པའི་ཆུལ་གཉིས་ཡོད་པ།
 ཞུས་བ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེ་བ་དང་པོ་༩༤ན་གསལ་ལོ། ཡང་། ཆུ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་འདི་དག་
 མཆོ་མ་རྩོས་པའམ་ཡོངས་གྲགས་སུ་མ་པམ་གཡུ་མཆོར་གྲགས་པ་དཔེ་ཤར་ནས་ནི་གཤམ་ རྩོ་
 ཕྱོགས་ནས་བསྐྱུ་ ཅུབ་ནས་ནི་སི་ལྷུ་ བྱང་ནས་ནི་སྤྱི་ཏུ་འབབ་པར་བཅོམ་ལྟན་འདས་ཡོན་ཏན་
 དེན་པོ་ཆེ་སྤྱད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དཀའ་འབྱེད་ལས་བཤད་དོ།

ཁ་འབྲས་པ། ཁ་བྱེ་བའམ། ཁ་བྱེས་པ། མེ་ཏོག་དང་ལོ་མ་སོགས་ཁ་འབྲས་པ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ཁ་སྤྱད། ཁ་སྤྱོར་དང་འབྲ།

ཁ་སྤྱོར། 1 ཁ་དང་ཁ་སྤྱོར་གྱི་ འོ་བྱེད་པ། ཁ་སྤྱེལ་གྱི་ 2 མོ་མོ་འཁྲིག་སྤྱོད་ཀྱི་མིང་། དེ་ལ་ཁ་སྤྱོར་
 རམ་མཉམ་པར་སྤྱོར་བའམ་སྟོན་པར་འདུག་པ་ཟེར། རང་སྤྱང་གི་ལྟ་མོད་དང་མཉམ་པར་
 སྤྱོར་བའི་ཁ་སྤྱོར་གྱི་ཡན་ལག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 3 དངོས་པོ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་སྤྱོར་བ། 4 རྒྱུ་ཁ་
 སྤྱོར་རམ་ཁ་སྤྱར་ཏེ། རྒྱུང་བུམ་པ་ཅན་དང་འབྲ། 5 དབྱེར་མེད་ཏུ་བྱེད་པ། ལྷག་མོས་ལུས་ལ་
 སྤྱད་པའི་སྐབས་སུ་ཁ་སྤྱོར་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་གཉིས་སུ་མེད་པར་སྤྱོར་བ་སྟེ་དབྱེར་མེད་
 ཏུ་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དབྱེར་མེད་རྒྱ་ནི་རང་གི་ཕུང་ཁམས་བསྐྱེད་མཆེད་དང་སྤྱོད་ནས་

སོ། །དེ་ལྟར་ན་རང་གི་གཟུགས་ཕུང་དང་རྣམ་སྤྲང་གཉིས་ཁ་སྦྱོར་བ་སྟེ་དོ་བོད་བྱེད་མེད་དུ་སོས་
པའོ། །ཞེས་ཟེའི་གསང་འདུས་བསྐྱེད་ཟེམ་གྱི་ཟེན་བྲིས་ན་གསལ།
ཁ་སྦྱོར་ཡན་ལག་བདུན་ལྟན། སྟོབ་དཔོན་དག་གི་དབང་སྤྱུག་གསལ་པས། འོངས་སྟོང་རྫོགས་དང་
ཁ་སྦྱོར་བདེ་ཆེན་རང་བཞིན་མེད། །སྟོང་ཟེ་ཡོངས་གང་རྒྱུན་མི་ཆད་དང་འགོག་པ་མེད། །ཡན་
ལག་བདུན་བཤད་དོན་དང་ལྟན་པ་བསྐྱབ་བྱ་འདར། །བདག་འདོད་ཆད་མས་ཡོངས་སྟོན་
མོ་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་སྤྲུགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ༡ མཚན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་འོངས་
སྟོང་རྫོགས་པའི་སྟེའི་ཡན་ལག་དང་། ༢ རང་སྤྲང་གི་ལྟ་མོ་དང་མཉམ་པར་སྦྱོར་བར་ཁ་
སྦྱོར་གྱི་ཡན་ལག་དང་། ༣ བྱ་ལོ་པ་བ་དང་། ཟག་པ་མེད་པ་དང་། འཁོར་བ་ཟི་སྤྲང་པའི་
བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡན་ལག་དང་། ༤ ལྟ་མཁའའི་བསྟོ་ལྟ་ཡེ་མེད་གྱི་སྟོང་པ་མ་ཡིན། བྱམ་
པ་བདེན་སྟོང་ལྟར་ཐབས་དང་བྲལ་བའི་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཡན་ལག་
དང་། ༥ དམིགས་པ་མེད་པའི་བརྟེ་བཞེན་པོས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་
སྟོང་ཟེ་ཡོངས་སྤྱ་གང་པའི་ཡན་ལག་དང་། ༦ སྤྲང་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པས་རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་
ཡན་ལག་དང་། ༧ སྤྱ་གཅིག་ཕུ་དེའི་རྣམ་པ་རྣམས་མཁའ་ཟི་སྤྲང་གནས་གྱི་བར་དུ་སྤྲང་ན་ལས་འདའ་
ཚུལ་མི་སྟོན་པར་བཞུགས་པའི་འགོག་པ་མེད་པའི་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལྟན་པའི་གོ་འཕང་མཛོད་དུ་བྱེད་
པའོ། །ཟེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ཟེམ་ལྷ་གསལ་སྟོན་ལས། ཟེད་བྱུང་མཚན་དཔེའི་དཔལ་འབར་
འོངས་སྟོང་རྫོགས། ཁ་སྦྱོར་བདེ་སྟོང་རོ་ལ་རྟག་རོ་ཞིང་། །དམིགས་མེད་སྤྲུགས་ཟེས་ཞི་བའི་
མཐའ་སྤངས་པ། རྒྱལ་བ་ཡན་ལག་བདུན་ལྟན་ལ་བྱག་འཆོལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཁ་སྤྲུག་ཁ་སྤྲུགས་བསྐྱར་བ།

ཁ་སྤྲུག་དཀའ་བ། ཁ་སྤྲུགས་བསྐྱར་བར་དཀའ་བ། གདུལ་བར་དཀའ་བ།

ཁ་མ། ཆབ་བམ་དོད་གྱི་མིང་།

ཁ་མ་བསྐྱར་བར་གོས་བྱོན་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་བ་བརྒྱད་པ། ཁ་མ་
བསྐྱར་བར་གོས་བྱོན་པའི་ལྷུང་བྱེད་གྱི་དོན་ནི། བཅས་ལྟན་དག་སྟོང་གིས་རང་དབང་པའི་གོས་

༡ ཨ ༡༩༡༤ན་ལས། རྒྱ་ཏི་ཁ་ཆོན་ཡང་ཆེ་ལ་ཟབ་པས་བྱ་གཉི་ག་མ་ཐེག་ནས། ལུ་ཆེ་བ་
ནི། རྒྱའི་རྒྱ་རོལ་ཏུ་ (མ་དཔེར་དུ་བྱིས་འདུག) བཞག་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ཁ་ཆོན་གཙོད་པ། ཁ་ཆོན་བཙད་པ་ལ་གཟིགས།

ཁ་ཆོན་བཙད་པ། ཐག་བཙད་པ། དེས་པར་བྱས་པ། སྤྱ་བཤད་ནི། ཁ་ཆོན་ནི་འདིར་ཁ་ཁྲེར་གྱི་དོན་ཡིན་
པས། འབྲུ་སོགས་འཇལ་བའི་ཆེ་ཁ་ཁྲེར་དང་མཉམ་པར་གྱིས་བཙད་པ་ལྟར་ཏྲག་ཏྲག་འཇལ་
བ་ལ་ཁ་ཆོན་གཙོད་ཟེར་བས། དེ་དཔེ་དུ་ཁྲེངས་པ་སྟེ་ཐག་བཙད་པའི་དོན་ནི། ཡང་ན། ཁ་ཆོན་
ནི་ཁ་ཁྲེར་ངམ་མཐའི་དོན་དང་གཙོད་པ་དང་བཙད་པ་ནི་ནམ་འཕང་གཙོད་ཅེས་པ་ལྟར་འགྲོ་བ་
དང་སོང་བའི་ཡིན་པས་མཐར་སྐྱབས་པ་འཕམ་གཏུགས་པའི་དོན་ནི། དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོར་སོང་
སོང་ནས་མཐར་སྐྱབས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་དེས་པའི་དོན་ནི། དེས་མཐའ་གཙོད་ལའང་རིགས་འགྲོ་ལོ།

ཁ་ཆོན་ཆོད་པ། ཐག་ཆོད་པ། དེས་པ། ཤེས་བྱ་ལ་ཏྲག་མི་ཏྲག་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།
ཁ་འཛིན། 1 འོགས་འཛིན། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁ་འཛིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 འཆོ་འཛིན། ལམ་རིམ་སྒྲིལ་
བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར་༤༠༧ལས། རྩེ་འདིས་ (བཀ་ཆེན་སྐྱེ་བྲེང་གཉིས་པ་སྒྲོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་)
བདག་ནི་རྣམ་ཤིང་གཟུགས་གཞི་གཙོད་བ་བཙས་ཆོས་གཞི་མང་པོའི་ཁ་འཛིན་མི་ལྷོགས་ཤིང་།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། 3 རྩོད་འོགས། གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཁ་འཛིན་མཛོད་ཅེས་
པ་ལྟ་བུ། ཁ་ཟེན་དང་འབྲ།

ཁ་ཟས་སྦྱིན་པའི་པན་ཡོན་བཅུ། ཁ་ཟས་སྦྱིན་པའི་པན་ཡོན་བཅུ་ཡོད་དེ། བཅུ་གང་ཞེན། ཆེ་རིང་བར་
འགྱུར་བ་དང་། མདོག་བཟང་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྒྲོབས་དང་ལྗན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འན་
པ་དང་ལྗན་ཞིང་སྒྲོབས་པ་དང་ལྗན་པར་འགྱུར་བ་དང་། བག་ཆ་བ་མེད་པར་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་
འགྲོ་བ་དང་། འཁོར་འདུན་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྟ་དང་མི་རྣམས་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དང་།
མོངས་སྦྱོང་ཆེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཐོ་རིམ་སུ་སྦྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྤྱར་དུ་ཡོངས་སུ་སྦྱ་
ངན་ལས་འདའ་བ་སྟེ། བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི་ཁ་ཟས་སྦྱིན་པའི་པན་ཡོན་ནི། ཞེས་ལས་རྣམ་པར་
འབྲེད་པ། མདོ་༡ ཨ ༡༩༤༤བལ་ལས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་བཞོན་པ་སྦྱིན་པའི་པན་

ཡོན་དང་། གནས་སྤྱོད་པའི་ཕན་ཡོན་སོགས་ཀྱང་དེར་གསུངས་སོ། །
ཁ་ཟེན། ཁ་འཛིན་དང་འབྲ། བྱ་སྟོན་གྱིས། ཆོས་ཁ་ཟེན་གྱིས་ཕྱང་། ར་ཆེལ་གྱིས་ཕྱང་བྱ་བ་ལགས།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །དེད་ཀྱི་ཆོས་འདི་ཟབ། བྱེད་ཀྱི་དེ་མི་ཟབ་ཅེས་བྱ་བ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །
ཁ་ཟེར། ཁ་ཟེར་བ་ལ་གཟེགས།
ཁ་ཟེར་བ། ཁ་གཏོང་བ། འབྲ་སྟོང་བྱེད་པ། སྐྱར་བ་འདེབས་པ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་
པར་བཤད་པ་ ༣ གྲ་ལས། ཁ་ཟེར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱར་བ་འདེབས་པར་དོ། །ཞེས་གསུངས།
ཁ་གཟུ། ལྷགས་ཁེམ་མམ་ཐུར་མའོ། །
ཁ་ཡན་སྤྱ་ཡན། ཁ་རལ་སྤྱ་རལ། བག་ཡངས་ཅི་དགར་བཏང་བ། བག་མེད།
ཁ་ལོ་སྐྱར་བ། 1 ཁ་ཕྱོགས་སྐྱར་བ། 2 འདུལ་བར་མཛད་པ།
ཁ་སམ་ཤ། (ལེགས་སྐྱར) 1 མཁའ་སྟོང་། 2 སྤྱོད་རས་གཟེགས་ཀྱི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གངས་
ཕྱིག་ ཡང་ཏཱ་ར་རྒྱ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་ ༡༥ ལས་ “ཁ་སམ་ཤ།” ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་
ཞིང་། དེ་ལྟར་སྟོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་དང་བཅས་པ་གསལ་བར་གསུངས་ཡོད།
ཁ་སམ་ཤ། ཁ་སམ་ན་ལ་གཟེགས།
ཁ་སྤ། ཁ་སྤར་ལ་གཟེགས།
ཁ་སྤར། <ཁརྩར> རྒྱ་གར་གྱི་ཤིང་ཏོག་ཅིག་སྟེ། ཁརྩར་རྩུར་ཆག་ བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ན། གཟེར་
བྱེད་ཅེས་བྲ། བོད་བས་ “ཁ་སྤ” ཞེས་འབོད་པ་དང་། རྒྱ་གར་བས་ (खजूर) ཟེར་ཞིང་། བྱི་རྒྱལ་
བས་ date ཟེར་བའི་ཤིང་ཏོག་དེའོ། །
ཁ་གསལ། <ལ་པ་ནི> རྟེན་བཀྱར་གྱི་དོན་དུ་གཞན་མགྱ་བའི་ཆོག་སྤྱ་བའོ། །ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་བཤད་
ན། རྟེན་བཀྱར་གྱི་ཆེད་དུ་དངོས་ཡོད་དང་མི་མཐུན་པའི་ངོ་བོ་སྟོང་གྱི་བརྒྱན་ཆོག་སྤྱ་བའི་དོན་
ལོ། །གཞན་མགྱ་བའི་སྐད་དོད་དེ་བྱི་བྲག་ཏོགས་བྱེད་ཆེན་པོ་༧ གྲ་ལས་ལ། ཞིབ་པར་
བཤད་ན། ལོག་འཆོ་ལའི་གཉིས་པ་སྟེ། རྟེན་བཀྱར་གྱི་ཆེད་དུ་གཞན་གྱི་མདུན་དུ་ཆོག་སྤྱན་
པོ་སྤྱ་བའོ། །དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ་ལས། ཁ་གསལ་རྟེན་དང་བཀྱར་སྟེའི་བྱིར། ཆོག་འཇམ་

པ་ལྟར་རོ། །

ཁང་ཕྱོམ། ཁང་པ་གྲུ་བཞི་ཚུར་ཚུར་གི་མིང། བྱི་རྒྱལ་བས་ booth ཟེད།

ཁང་ཆེན། (འདུལ་པ) 1 ལྷ་ཁང་། གཙུག་ལག་ཁང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་བཞུགས་
པའི་ཁང་བཅས་གནས་པ་ཟེར། ལྷ་བཤད་པོག་ཏུ་ཁང་ཆེན་གྱི་ལྷག་མའི་ལྷབས་སུ་གཟིགས།
2 ཁང་པ་ཆེན་པོ།

ཁང་ཆེན་གྱི་ལྷག་ལ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བརྩུག་སྤུམ་གྱི་བདུན་པ། ཁང་ཆེན་གྱི་ལྷག་མའི་དོན་ནི།
 བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྲེང་གིས་ས་གནི་མ་དག་པར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བའི་ཆེད་
 དུ་མཛོན་གྱར་གྱི་བདག་པོ་ཆོག་པ་གྱི་དོན་དུ། གནས་བརྟེན་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷང་བ་དངོས་
 གཞིའོ། སྦྲེང་གཞི་ནི། དུལ་གོ་ཤམ་རྗེར་འདུན་པ་ལ་སོགས་པ་བྲུག་སྤེས་གཙུག་ལག་ཁང་
 བརྟེན་པ་ལས་དགེ་འདུན་ལྷག་མར་བཅས་སོ། དགག་བྱའི་སྤོག་ཆགས་ལ་གཞོད་པ་དང་།
 ཆོད་པ་རྒྱས་པ་དང་། དོན་དང་བྱ་བ་མང་པའོ། སྤྱི་བཤའ་ནི། སྤྱིར་ཆེན་པོ་ལ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིར་
 དུལ་གྱི་ཆེ་བ་དང་། ཆོད་གྱི་ཆེ་བ་གཉིས་ལས། འདིར་སྤྱིན་དུལ་གྱི་ཆེ་བའམ་རྩ་བ་ཆེ་བ་དཀོན་
 མཆོག་གི་ཆེད་དུ་བརྟེན་པ་པས་ན། ཁང་ཆེན་ཞེས་བྱའོ། །བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་མདོ་རྩའི་རྣམ་
 བཤའ་ ༡༠༥ བཀའ་སྤྱི་གསུངས་པ་ལ་གཞི་བྱས་སོ། །

ཁང་ལ། རྫོང་གནས་དང་ཅ་ལག་འདྲིག་གནས། ཁང་པའི་ཕྱེད་ཅི་ནི། བསྟན་འགྲུང་། ཉི་པའི་། འོག་
གངས་པལ་ལས། དེ་ལ་ཁང་པའི་ཕྱེད་ཅི་ནི། དེ་མཛོང་བས་འགྲོ་བ་སེམས་དང་བར་བྱེད་པས་
ན་ཁང་པ་སྟེ། དེས་པའི་ཆིག་གི་ཚུལ་གྱིས་སོ། །ཞེས་གསལ།

ཁང་པ་དང་ཁང་ཆེན། (འདུལ་བ) ཁྱིམ་པའམ་རབ་བྱུང་གང་ཟག་གི་དོན་དུ་བྱེད་པའི་གནས་ནི་ཁང་པ་
དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཆེད་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་ལ་ཁང་ཆེན་ཟེད།

ཁང་པ་བརྟེན་ས་པའི་གནས། (འདུལ་བ) གཙུག་ལག་ཁང་།

ཁང་པའི་ལྷག་མ། (ལུག་བ) ལྷག་མ་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་ལྷག་བ། ཁང་པའི་ལྷག་མའི་ངོ་ཉི་ཤི། བཅས་ལྷན་
དགོ་སྒྲོང་གིས་ས་གཤི་དང་ཕོ་བྱང་བཅས་བས་ས་གཤི་མ་དག་པར་དགོན་མཆོག་ལས་གཞན་

པའི་ཆེད་དུ་མངོན་གྱུར་གྱི་བདག་པོ་གཅིག་གི་དོན་དུ་ཁང་པ་ཆད་ལས་ལྷག་པ་བཅེགས་པ་ལས་
གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིལོ། སྒྲིལ་གཞི་ནི་མཉན་ཡོད་དུ་དགེ་སྦྱོར་རབ་ཏུ་མང་པོས་ཁང་པ་
བཅེགས་པ་ལས་དགེ་འབྲུན་ལྷག་མར་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་འདོད་པ་ཆེས་པ་དང་། སྒོག་
ཆགས་ལ་གཞོད་པ་དང་། ཚྱོད་པ་རྒྱས་པ་དང་། དོན་དང་བྱ་བ་མང་བལོ། །

ཁང་གསར་རྫོང་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན། ཁོང་ནི་ཁམས་དཀར་མངོས་གྱི་ས་ཁུལ་དུ།
རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ས་མོ་སྤུ་ལོ་ (ཕྱི་ལོ་༡༥༩༤) ལོར་འབྱུངས། དགུང་ལོ་གཞོན་ནུས་
ནས་དབུས་སུ་ལེབས། ཉེ་པོ་ཁང་ཆོན་དུ་བྱ་སར་ཞུགས། རྒྱལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཆོའི་དུས་
སུ་རྒྱུད་སྤང་མཁན་པོ་མཛད། དེའི་རྗེས་སུ་མཁན་བྱར་ཉེ་པོ་ཁང་གསར་རྫོང་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་
བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་ཟེར། གསུང་འབུམ་ཀ་ཁག་བཅས་པོད་གསུམ་བཞུགས་སོ། །གསུང་
འབུམ་ག་པའི་ནང་། བྲག་དཀར་སྤུལ་སྤྱོད་བཀལ་ལན་འགའ་ཞིག་བགྱིས་པ་འོ་མཆོ་ལྷག་
བསམ་དབུ་འཕྲུང་གོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཀྱང་བཞུགས་སོ། །

ཁད། 1 བར་ཐག་ས་ཁད་རིང་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 དལ་བྱུངས་ག་ལེ། རིམ་གྱིས། 3 དུས་ཐག་ཉེ་བ།
འགྲོལ་ཁད། ཉི་མ་འཆར་ལ་ཁད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 4 ལྷུང་བའམ། དེ་མ་ཐག་པའི་དོན། རྗེའི་རྣམ་
ཐར་དང་པའི་འཇུག་དོགས་ལས། དེ་ཡང་ཆོས་རྗེ་ (དོན་བྱུང་རིན་ཆེན་པ) དེའི་བྱུང་དུ་ཐོག་
མར་ལེབས་མ་ཁད་ནས། ཞེས་པ་ལྟ་བུལོ། །

ཁད་གྱིས། རིམ་གྱིས།

ཁད་གྱིས་ཁད་གྱིས། རིམ་གྱིས་རིམ་གྱིས། ག་ལེ་ག་ལེ། བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་ཀ་མ་པའི་
ཞལ་ནས། རྣམ་པ་ཁད་གྱིས་ཁད་གྱིས་འོང་བ་དྲག་དུས་གཅིག་ལ་འོངས་ན་བསྟན་ཐབས་མེད།
ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུལོ། །

ཁརྩ་རྩོ། (ལྷགས་སྤྱར་) དུམ་སྤྱེས་མ།

ཁབ་ཅེའི་དཔྱལ་བ། ཁབ་ཅེའི་དཔྱལ་བ་ཞེས་པ་ནི། སྤྲགས་གྱི་དམ་ཆོག་ཅེས་ཉམས་པ་རྣམས་སྤྱེ་བའི་
གནས་དང་། དེའི་ཆོ་ཆད་ནི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་འཛིག་གནས་གསུམ་གྱི་ཆད་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །

ཁབ་རལ་འཆོས་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་གྲ་བཞི་པ། ཁབ་རལ་འཆོས་པའི་
 ལྷུང་བྱེད་གྲིང་ཉི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྤྱོད་གིས་རང་དབང་བའི་ཁབ་རལ་གྱི་རྒྱ་མཚན་ཉིད་
 དང་ལྷན་པ་ལ་རང་ཆེད་དུ་རང་ངམ་བསྐྱོས་པས་ཁབ་རལ་གྱི་བཅོ་བྱས་པ་ལས་གྲུར་པའི་ལྷུང་བ་
 དངོས་གཞིའོ། ཁྱེད་གཞིའོ། མཉན་ཡོད་དུ་དགེ་སྤྱོད་མང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཁབ་རལ་བྱེད་དུ་བཅུག་
 པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་དོན་དང་བྱ་བ་མང་བ་དང་རང་འདོད་པ་ཆེ་བའོ། །

ཁམ་གྱི་ནགས། ཉས་གྱི་ཞིང་།

ཁམ་སྟར། ཁམ་བྱ་དང་སྟར་ཁའི་བསྐྱུས་ཆོག་ སེ་ར་རྩེ་བཅུན་པའི་འདུལ་བ་ལས། འབྲས་བུའི་བཅའ་
 བ་ནི། རྒྱན་འབྲུམ་དང་ཁམ་སྟར་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཁམ་པོ་ཆེ། ཆབས་ཆེན་པོ། འགལ་ཆབས་ཅན། དཔེར་ན་སྤྱིག་ཁམ་པོ་ཆེ། ལས་ཁམ་པོ་ཆེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 ཁམ་པོར། རྩ་པོར་གྱི་མིང་། ཁམ་པོར་ནི་རྩ་པོར་གྱི་དོན་ཡིན་པར་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་སོགས་
 ཀྱིས་གསུངས། སྤྱ་བཤད་ནི། མདོག་ཁམ་པའི་པོར་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྱ་སྟེ། འདིའི་
 ཁམ་ནི་ཁམ་པ་སྟེ་མདོག་སེར་ནག་གི་མིང་ཡིན་པས་ཁ་དོག་གི་ཆ་ནས་བཏགས་པར་སེམས་
 ཉེ། བྲང་ས་སྟེ་དགོ་བསྟན་འགྱུར་སེམས་ཅན་༼ སྤྱི་བ ༽ ༤༥བལ་ས། བྲམ་བ་དང་། རྩེ་ལུ་
 དང་། ཁམ་པོར་ལ་སོགས་པ་ཁམ་པའི་སྤྱོད་ནི་གང་གི་ཆེ་སྤྱད་ལ་རག་པར་སྤྱོད་བ་མཐར་ཐུག་
 པར་གྱུར་པ་ན་དེའི་མོད་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པའི་འོས་ཡིན་ཉེ། དེའི་ཆེ་ཆོས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

ཁམ་ཆོག་ ཁམ་བུའི་ནང་གི་ཆོ་གུ་ ཁམ་རུས་ཡང་ཟེར། སྤྱིར་བཏང་མང་པོས་ཁམ་ཆོག་དང་འབྲ་བའི་
 ཆོ་གུ་ཡོད་ཆད་ལ་ཁམ་ཆོག་ཅེས་འཛོད་གྱི་འདུག

ཁམ་ཟས། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་གསོ་བར་བྱེད་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཟས་སྤྱིའི་མིང་། དཔེར་ན་ཤ་དང་།
 ཅམ་པ། འབྲས། ལྷུང་པ། མར། སྤྱང་ཅི་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། ཁམ་དུ་བཅད་
 ཅིང་ཟ་བའི་ཕྱིར་ཁམ་ཟས་ཞེས་བྱའོ། །

ཁམ་ཟས་ཐྲ་བ། བཤང་གཅི་འཕོན་རྒྱ་མེད་པའི་ཟས་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་བར་སྤིང་པས་ལོངས་སྤྱད་བྱ་

དེ་དང་། བསྐྱལ་བ་དང་པོའི་མི་ནམས་ཀྱིས་ཡོངས་སྤྱད་བྱ་སྤྱོད་པའི་བདུན་ཅི་ལྟ་བུ་དེ་ནམས་
ཀྱིས་ཡོངས་སྤྱད་པ་ན། ཞིང་ལ་ཚུ་སིམ་བ་ལྟར་ལུས་ལ་ཐེམ་ནས་བཤད་གཅི་སོགས་མི་འབྱུང་
བར་བཤད་དོ། །

ཁམ་ཟས་རགས་པ། བཤད་གཅི་འཛོལ་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཟས་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་ག་དང་། ཅུམ་པ། འབྲས་
སོགས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཟས་རགས་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །

ཁམ་རུས། ཆི་གུ་ནང་ཆོག་གི་དྲོག་གི་ནང་རུས་སམ་ཤུན་སྒྲོགས་མཁྲིགས་པོ། མཁས་དབང་དགེ་
འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས། ཁམ་རུས་
ཞེས་བ་ཆི་གུ་སྤྱིའི་མིང་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱས་འདུག་ཀྱང་། ཁམ་རུས་དང་ཁམ་ཆོག་ཅེས་པ་ཁམ་
བུའི་ནང་གི་ཆི་གུའི་མིང་ཡིན་གྱི། ཆི་གུ་སྤྱིའི་མིང་དུ་བྱས་ན་འཐད་པར་མི་སེམས་ཀྱང་དབྱང་
པར་འཆལ་ལོ། །

ཁམས། <རྒྱ་ཏུ> སྤྱིར་བཏང་ཁམས་ཞེས་བ་ལེགས་སྤྱར་དུ་རྒྱ་ཏུ་སྟེ་འཛིན་པའི་དོན་ཡིན་ལ། མེའི་
མཆན་ཉིད་འཛིན་པས་ན་མེ་ཁམས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་འབྱུག་གཞི་པལ་མོ་ཆེར་
འཛིན་པའི་དོན་ཆང་ཡོད། 1 འབྱུང་བ། མེའི་འབྱུང་བ་ལ་མེའི་ཁམས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ཡང་ཙུམ་
བ་པོའི་མཆན་མི་གསལ་བའི་བསྟན་འགྲུར་༼ སྤྱ་ཆོགས་ཉི་པ་ ༽ ༢༡༤ ལས། ཁམས་ཀྱི་
སྐྱ་ནི་འཛིན་པ་ལ་བྱ་སྟེ། རང་གི་མཆན་ཉིད་འཛིན་པ་དང་། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་གཟུགས་
འཛིན་པའི་བྱིར་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། 2 གནས་སམ། རིས་དང་རིགས།
ཁམས་གསུམ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། འདི་ལའང་འཛིན་པའི་དོན་ཆང་སྟེ། ཁམས་གསུམ་པོ་ནམས་
ཀྱིས་རང་རང་གི་གནས་སུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཅན་ནམས་སྤར་དུ་མི་ལྟར་བར་འཛིན་པས་ན་
དེ་དག་ལ་འཛིན་པ་འཇམ་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། 3 རང་བཞིན། ཁམས་བཅོམ་རྒྱུད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ་
དང་། བེམ་པོའི་རང་བཞིན་ལ། བེམ་པོའི་ཁམས་ཞེས་བ་དང་། མེའི་རང་བཞིན་ལ་མེ་ཁམས་
ཞེས་བ་ལྟ་བུ། འདིའི་ཁམས་ཀྱི་དོན་ལ་ད་དུང་ཞིབ་ཆ་དགོས། སྤགས་རིམ་༢༥༢ རྒྱབ་ན་
གསལ་བས་དེར་གཟིགས། 4 རྒྱ། ས་པོན། དབྱིངས། འབྱུང་ཁུངས། འབྱུང་ཁུངས་མཐར་ཐུག་

མཐར་ཐུག་པའི་ཙུམ་ལ། ཁམས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྤྱི་ཐོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསེར་མང་པོ་
 ཡོད་པའི་རི་ལ་གསེར་གྱི་ཁམས་སམ་རིགས་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ། (འདི་མཛོད་འགྲེལ་ཀླམས་
 སུ་གསལ) འགྲེལ་བ་བཞེས་ལས་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ཏུ་ནི་དབྱིངས་དམ་ཁམས་ཏེ། མཐར་ཐུག་
 པའི་ཙུམ་པོ། ཞེས་གསུངས། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་སློ་གྲོས་མི་ཐད་པས་
 བསྟན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་༩ ཅེ ༡༡༧་བ་པལ་ས། ཁམས་ཀྱི་དོན་ནི་རང་གི་མཆོན་
 ཉིད་འཛིན་པའི་དོན་ཏེ། ཡང་ར་རྒྱུའི་དོན་ཏེ། ཁམས་དང་ས་བོན་དང་དབྱིངས་ནི་རྒྱུའི་མིང་གི་
 རྣམ་གྲངས་ཏེ། ཞེས་གསུངས། 5 བསམ་བཤམ། བསམ་སྒྲོ། ཞེབ་ཏུ་བཤད་ན། ཁམས་དང་
 མོས་བ་ཞེས་པའི་ཁམས་ནི་སྟོན་གྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བསམ་པའི་ཁྱད་
 པར་ཞིག་ལ་ཟེར། གྲེ་བག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་པོ་༡༣༥་བ་པལ་ས། ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྟོན་གྱི་
 བག་ཆགས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བསམ་པའི་ཁམས་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ཁམས་དང་
 མོས་བ་སྟོ་ཆོགས་ན། བསམ་བ་དང་རང་བཞིན་སྟོ་ཆོགས་ལ། སློབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱངས་
 གསུང་དོ། རྟོགས་གཙོད། ཡང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ག་བ་ ༡ པལ་ས། དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་
 འདས་ཀྱིས་ཁྲིམ་བདག་ལུག་གི་བསམ་བ་དང་། བག་ལ་ཉལ་དང་། ཁམས་དང་། རང་བཞིན་
 མཁྱེན་ནས་འཕགས་པའི་བདེན་བ་བཞི་སོ་སོར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་བཤད་
 པར་མཛད་དེ། ཞེས་བསམ་བ་དང་ཁམས་གཉིས་ཐ་དད་ཏུ་གསུངས་པས། ད་དུང་ཡང་དབྱེད་
 དོ། 16 ས་མཐའ། མཆེས་མཛོད་དེབ་གཟུགས་༣༣༠པལ་ས། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་བཞེས་
 དེ་དག་གིས་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ནི་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་ནི་ (ཁམས་ཀྱི་
 རྒྱལ་ཐོན་རྣམས་ཀྱིས་) བས་བསུ་བ་བྱེད་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་
 དཀར་པོ་ལས། མཐའི་རྒྱལ་ཐོན་ལ་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཐོན་ཏུ་འབོད་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་བཤད་པ་
 ལྟར་ལོ། 17 ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ཁམས་པའི་ལུལ། ལུལ་གྱི་ས་མཐར་ཡོད་པས་
 ཆ་ནས་ཁམས་ཞེས་བརྗོད། 8 ཁམས་དང་ཨ་མདོ་བསྐྱེམས་པའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་བོད་ལུལ་
 སྤྱིའི་མིང་། ལུལ་གྱི་ས་མཐའ་ལ་ཡོད་པས་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། 19 མོ་མོའི་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་པའི་

དངས་མ། བྱད་མེད་ཀྱི་ཁམས། ཁམས་དམར་པོ། སྒྲིམ་པའི་ཁམས། ཁམས་དཀར་པོ་ཞེས་
བ་ལྟ་བུ། སྐྱ་བཤད་ནི། འཛིན་བས་ན་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །དཔེར་ན་སའི་མཚན་ཉིད་འཛིན་
བས་ན་སའི་ཁམས། ཚུའི་མཚན་ཉིད་འཛིན་བས་ན་ཚུའི་ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བ་ལྟ་
བྱའོ། །ཕྱང་སོ་ལཱའི་རབ་བྱེད་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། ཁམས་ཀྱི་སྐྱད་དོད་རྒྱ་ཏུ་ལ་རྒྱ་ར་ཏ་འཛིན་བ་
སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་བ་དང་སྟོད་ཀྱི་སེམས་ཅན་འོག་ཏུ་མི་ལྟང་བར་འཛིན་བ་ལ་སོགས་
བའོ། །རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་ལ་སོགས་བ་འདོད་པའི་ལྷ་ནམས་སོ། །དེ་རྒྱམས་འཛིན་བས་ན་ཁམས་
ཏེ་གནས་སོ། །ཞེས་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ན་གསལ།

ཁམས་དཀར་ཆའི་དངས་མ། བའི་ཁྱ་བའམ་ཐིག་ལའི་དངས་ཆའི་མིང་སྟེ། ཅ་དབྱ་མའི་ཡར་སྟེ་ན་
གནས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་ཉི་ཡིག་ཐུར་བྱ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན། ཆེ་ཆུང་ཡུངས་ཀར་ཅམ་བ།
ཁ་དོག་དཀར་ལ་སྟུང་བ་དངས་ཤིང་འཆར་ལ་གཟི་མདངས་ཆེ་བ། ཤེལ་བོང་གཡའ་དག་བ་
ལྟར་འོད་འཕྲོ་བ་ཞིག་གོ།

ཁམས་དཀར་པོ། 1 བའི་ཐིག་ལ། 2 རུས་པའི་མིང་ལའང་འཇུག་སྟེ། རྗེའི་སྟགས་རིམ་ཆེན་མོ་༡༥༥་
ལས། བྲང་བའི་རྒྱ། ཁ་སྐྱོར་ཀྱི་སྟུང་ཅུ་བ་ལས། ས་དང་ཉ་ཕྱིས་སྟེ་ཏིག་དང་། །ཁམས་ནི་དཀར་
པོ་ལ་སོགས་གཞན། ཞེས་སོགས་དང་། དའི་མཇུག་ཅམ་ལས། ཁམས་དཀར་པོ་ནི། རུས་བ་
དང་། ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

ཁམས་བཙེ་བརྒྱད། རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་བྱུག་བརྟེན་བ་རྒྱལ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་བྱུག་དམིགས་བ་ཡུལ་
ཀྱི་ཁམས་བྱུག་སྟེ་བཙེ་བརྒྱད་དོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། ཁམས་ནི་འདིར་རང་བཞིན་ལ་འཇུག་བས་
རང་བཞིན་མི་འདྲ་བ་བཙེ་བརྒྱད་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །

ཁམས་འཆོས་སྟེ་འོངས། ལུས་ཁམས་སམ་ནད་འཆོས་སྟེ་འོངས་བ་སྟེ། སྟན་བཙེས་བྱེད་བྱ་འོངས་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

ཁམས་དང་མོས་པའི་བྱད་བར། བསམ་བཤམ། བསམ་སྒྲོ། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། ཁམས་དང་མོས་བ་
ཞེས་པའི་ཁམས་ནི་སྟོན་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བསམ་བཤམ་པའི་བྱད་བར་ཞིག་ལ་

ཟེར། གྲེ་བྱ་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་པོ་༡༣༥བལ་ལས། ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྡོན་གྱི་བག་ཆགས་
 གྱིས་བྱུང་བའི་བསམ་བཤེས་ཁམས་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། མོས་པ་ནི། དགའ་བའས།
 འདུན་པའས་འདོད་པའི་མིང་དོ། །ཡང་མོས་པ་ནི་རང་བཞིན་ལ་བཤད་པའང་ཡོད་དོ། །ཁམས་དང་
 མོས་པ་སྣ་ཆོག་གསུམ་ནི། བསམ་པ་དང་རང་བཞིན་སྣ་ཆོག་གསུམ་ལ། སྟོབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུངས་
 གསུང་དོ། །དོགས་གཙོད། ཡང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ག་པ་ གེལ་ས། དེ་ནས་བཙུག་ལྟར་
 འདས་གྱིས་ཁྲིམ་བདག་ལུག་གི་བསམ་པ་དང་། བག་ལ་ཉལ་དང་། ཁམས་དང་། རང་བཞིན་
 མཁུན་ནས་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་སོ་སོར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་བཤད་པར་
 མཛད་དེ། ཞེས་བསམ་པ་དང་ཁམས་གཉིས་ཐ་དད་བྱ་གསུངས་པས། ད་དུང་ཡང་དབྱེད་དོ། །
 ཁམས་དང་མོས་པ་སྣ་ཆོག་སྤྱི། བསམ་པ་དང་རང་བཞིན་སྣ་ཆོག་སྤྱི། སྟོབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུངས་
 གསུང་།

ཁམས་བྱུག 1 (མདོ་ལུགས་) འབྱུང་བ་བཞི་དང་། ཉམ་མཁའ་རྣམ་ཤེས་དང་བྱུག 2 (སྤྱི་གཞི་ལུགས་)
 རྒྱུད་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་འབྱུང་བ་བཞི་དང་། 3 ཡང་ན་པ་ལས་ཐོབ་
 པའི་བྱས་པ་རྒྱ་བྱ་བ་གསུམ་དང་། མ་ལས་ཐོབ་པའི་ཤ་བགས་པ་ཁྲག་གསུམ་སྟེ་ཁམས་བྱུག་
 གོ། ཞེས་དབྱུངས་ཅན་དགའ་སྟོའི་བརྗེད་བྱུང་ན་གསལ། 4 (བཀའ་བརྒྱུད་) འབྱུང་བ་བཞི།
 ཡེ་ཤེས་གྱི་ཁམས་ཉེ་ཁྲ་བ། ཉམ་མཁའི་ཁམས་དང་བྱུག་ལ་འདྲིལ་གྱིས་སྤྱོད་པའི་ཉན་རྒྱ་མཆོའི་
 ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྲབ་མཛོད་བར་ཆ་༤ 3 ཉན་གསལ་བ་ལྟར་དོ། །

ཁམས་སྣ་ཆོག་སྤྱི། བསམ་པ་སྣ་ཆོག་སྤྱི།

ཁམས་པ། 1 ཁམས་གྱི་མི། 2 བརྒྱལ་བའི་དོན། མདོ་མཛད་ས་ལྷན་༡༩༠ནས་ལས། ཆོ་
 དེས་བཏབ་ནས་བྱས་པ་དང་། དེར་ཡང་ཁམས་ནས་དེར་ཞིག་ལོན་ཏེ། བྱིར་སངས་
 སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། འཁམས་པ་དང་འདྲ།

ཁམས་གྲིས། གཤམ་གྱི་ཡིག་གཟུགས་དེ་ལ། ངའི་མིང་ལ་ཁམས་གྲིས་ཟེར། འདི་ལ་དཔེ་ཚུགས་ཀྱང་ཟེར།
 ཁམས་མ་འཛོལ་གྱི་བའི་མིང་།

ཁམས་དམར་ཆའི་དྲངས་མ། ལྷོ་ལོག་གི་ཅ་གསུམ་འདུས་མཛོད་གནས་ལ། ཁ་དོག་དམར་ཞིང་རབ་
རྒྱ་ཆ་ལ་འོད་གསལ་བ་དཔེ་ན་རྒྱེད་མ་ཁའི་མེ་དང་འབྲ་བ། དབྱེབས་ནི་ཨ་མུང་ལྷོ་ཨ་ཤང་མགོ་
གྲུག་དུ་ལོག་པ་དང་འབྲ་བ་ཞིག་དམར་ཆའི་དྲངས་མ་དང་དོན་གཅིག་

ཁམས་གསུམ། འདོད་ཁམས། གཟུགས་ཁམས། གཟུགས་མེད་ཁམས་དང་དུག་གོ། སྤྲ་བ་ཤད་ནི།
ཁམས་ནི་འདིར་གནས་སམ་རིས་ལ་འཇུག་པས་སེམས་ཅན་གྱི་གནས་སམ་ཡང་རིས་མི་འབྲ་
བ་གསུམ་ཞེས་པའི་དོན།

ཁམས་གསུམ་ས་དགྲ། འདོད་ཁམས་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་བཞི་སྟེ་དགྲའོ། །སྤྲ་
བ་ཤད་ནི། ཁམས་གསུམ་ནི་འདོད་ཁམས། གཟུགས་ཁམས། གཟུགས་མེད་ཁམས་དང་གསུམ་
ཡིན་ལ། ས་དགྲ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི། གཟུགས་མེད་བཞི། འདོད་པའི་ས་དང་དགྲའོ། །

ཁས་ཆེས་ཤ། (བཟླ་ཆིང་) ཁས་ལེན་པའི་བཟླ་ཆིང་དུ་བ་ཤད།

ཁས་ལེན། 1 དམ་བཅའ་། 2 རོས་ལེན་བྱེད་ཤ། སྒྲོན་ལ་ཁས་ལེན་བྱེད་ལྟ་བུ། 3 བསྐྱལ་བ་དང་དུ་ལེན་ཤ།
ཁས་ལེན་དང་དམ་བཅའི་བྱེད་པར། སྤྲིར་ཁས་ལེན་དང་དམ་བཅའ་དོན་གཅིག་
ནའང་། ནང་གསེས་ཀྱི་བྱེད་པར་ནི། ཆོག་རྒྱ་ཐོན་པ་ལ་ཁས་ལེན་དང་། མ་ཐོན་པ་ཡིད་རོར་
ཡོད་པ་ལ་དམ་བཅའ་ཟེར།

ཁས་ལེན་ཤ། 1 དམ་བཅའ་ཤ། 2 རོས་ལེན་བྱེད་ཤ། སྒྲོན་ལ་ཁས་ལེན་བྱེད་ལྟ་བུ། 3 བསྐྱལ་བ་དང་
དུ་ལེན་ཤ། 4 དང་སྒྲུང་ཤ། ཁས་ལེན་ཤ། ཁས་ལེན་པ་དོན་ཤོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

ཁས་ལེན་བྲལ་བའི་སྟོང་ཤ། (དབྱ་མ) སྟོང་པའི་ཁས་ལེན་བྲལ་བ་ལ་གཟིགས།

ཁུ་རྟོག་འཕྲོམ་གསུམ། རོ་ཤོད་པ་ལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤའི་སྟོང་མའི་གཙོ་ཤོག་གསུམ་སྟེ། ཁུ་སྟོན་བཙོན་འབྲུས་
གཡུང་དུང་། རྟོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ། འཕྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་དང་གསུམ་མོ། །

ཁུ་རྒྱ། ཤོའི་ཁུ་བ། བལ་སྐྱད་ལ་ཐིག་ལེ་ཟེར་བ་དེའོ། །མདོ་བླ་བ་ཉེར་གཞག་༼ ཤ་བ་ ༽ ༡༡༥བ་ ༥ལས།
རི་ལྟར་སྐྱེ་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ནི་དང་ཤོ་ཉིད་དུ་པ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཁུ་རྒྱ་དང་ཁྲག་དེ་དག་གཉིས་ཀྱིས་
མི་སྟོང་བར་སྐྱར་བའི་གཅིན་གྱི་ནང་དུ་གསུམ་པའི་སྐྱད་ཀྱི་རུས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པ་ཞིང་།

གི་གདུབ་ཀོར་ལྟ་བུའི་མངལ་དུ་ནམ་པར་ཤེས་པའི་ས་བོན་སྐྱེའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
 ལུ་རྩལ། (གསང་ཐུགས) པའི་ལུ་བ་དང་མའི་མངལ་ཁྲག་གི་མིང། མངལ་ཁྲག་ལ་རྩལ་ཞེས་བརྗོད་པའི་
 རྩུ་མཚན་ནི་མི་གཙང་བ་ཡིན་པས་ཆ་ནས་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་མིག་སྒྲག་ལ་མིག་གི་རྩལ་
 ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །འདིའི་དོགས་གཙང་དང་བཅས་པ་རྩལ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
 ལུ་བྱ། <ཀོན་ར> རྩུ་གར་གྱི་རྟེ་མ་ཅལ་བྲ་དེལ་ हिमाचल पंरदेश མངལ་ཁོངས་ཀྱི་ས་ལུལ་ཞིག་འདི་
 ཀོན་ར་ལུར་ཆག་པར་དེས་ཤིང་། འདི་ལ་ཀོན་ར་སྟེ་མིའམ་ཅིའི་ཡུལ་ཟེར། ཀིན་ལུ་རི། ཀིན་
 རི། ཀའོར། ཀུ་ན་མར་སོགས་སུ་འབོད། Kinnauri, Kanauri, Kanor, Koonawur or
 Kunawar རྩོན་རྩུ་གར་ལ་གནོད་སྦྱིན་གྱི་ཡུལ། ཤ་ཟའི་ཡུལ། རྩེ་ཟའི་ཡུལ། མིའམ་ཅིའི་ཡུལ་
 སོགས་ཡོད་པས། འདི་མིའམ་ཅིའམ་ཀོན་ར་སྟེ་ཕྱིས་བོད་ནམས་ལ་ལུ་བྱ་ཞེས་བརྗོད་ཆགས་པ་
 ཡིན་ཚུལ། རྩལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས་བཤད། ཀོན་
 ར་ནི་མིའམ་ཅིའི་སྐད་དོད་ཡིན་པ་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ནོ། །

ལུ་འཕྲིག་དོགས་པའམ་རྣམ་རྟོག

ལུ་བ། 1 རྩའི་རང་བཞིན་གྱི་བཅུད་ཀྱི་དྲངས་མ། 2 <ལུ་ཤ> བོའི་ཐིག་ལེ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི།
 ལུ་བ་དང་། རྩུ་བའམ་གཟེ་བརྗོད། ཐིག་ལེ། ས་བོན། ལུས་པ། དབང་པོ་རྣམས་སོ། །མདོན་
 བརྗོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་མོ་ལས་གསུངས། ལུ་བ་ཞེས་པ་ནི་བདེ་བ་
 ཆེན་པོ་ལ་ཟེར་རྟེ། རྩའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྒྲགས་ལས། ལུ་བ་སྟེ་བདེ་ཆེན་ཞེས་དང་། ལུ་བའི་སྐད་
 དོད་ལུ་ཤ་ཞེས་བྲ་བའི་ལུ་ལ་གོ་ཀན་ཞེས་བྲ་བའི་བྲ་བར་ནོ། །ཤ་གཙང་ནི་སོག་ལེ་སྟེ། ལུ་བ་
 དང་ལྷག་བསྐལ་སོགས་སོག་ལེ་ལྟར་གཙང་པས་ན་ལུ་ལ་གོ་ཀན་ཞེས་བྲ་སྟེ། ཞེས་གསུངས།
 ལུ་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། མདོན་བརྗོད་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱུན་ལས། ལུ་བ་རྩུ་བའི་ཐིག་ལེ་
 དང་། །ས་བོན་སྟོབས་ལྡན་དབང་པོར་འགྲོ། །ཀུན་བྱང་སེམས་དཀར་པོ་
 དང་། །དྲངས་མ་དང་ནི་ཁམས་དཀར་པོ། །ཞེས་གསུངས།

ལུ་བ་བསྐྱེད། ཞོ་ལྟར་གར་པོ། ཞོ་ལྟར་འབག་པ། བསྐྱེད་པ་ནི་ཨ་རུ་རའི་རོ་ལྟ་བུ་རོ་བསྐྱེད་པ་ལ་འབྲུག་

པ་དང་། གར་པོ་ལ་འབྲུག་པ་གཉིས་ལས་འདིར་ནི་གར་པོ་ལ་གོའོ །
ཁྱ་བ་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་དང་པོ། ཁྱ་བ་འབྲིན་པའི་དགོ་འདུན་ལྷག་
མའི་དོན་ནི། རང་གི་ཡན་ལག་ལས་དབྱུང་སེམས་གྱིས་འབྲིན་བྱེད་མཆོན་ཉིད་དང་ལྷན་པས་
རེག་ཅིང་བརྩལ་བས་ཁྱ་བ་དང་སོའི་གནས་ནས་འཕོས་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། སྤྱིང་གཞི་ནི་
མཉན་ཡོད་དུ་འཆར་ཀས་རང་གི་ས་བོན་ཕྱང་བ་ལས་འབྲིན་པའི་དགོ་འདུན་ལྷག་མར་བཅས་
པའོ། །དགག་བྱ་ནི་ས་བོན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འདོད་ཆགས་འབེལ་བའོ། །བརྩལ་བ་ནི། མཉེ་བ།
མཉེས་བ། འཕུར་འཕུར་གཏང་བའམ། འཕུར་འཕུར་བཏང་བའི་དོན་ཡིན། ཁྱ་བ་དང་སོའི་གནས་
ནས་འཕོས་ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཁྱ་བའམ་ཐིག་ལེ་ནི་འབྱུང་དང་འབྱུང་མར་བཞེན་དུ་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཐམས་
ཅད་ལ་བྱུང་སྟེ་གནས་ལ། ཁྱ་བ་ཀྱི་ཆ་དེ་དག་ལས་རིམ་བཞིན་འདུས་ཏེ་རྩའི་སྤྲུམས་སུ་འོངས་
པ་ལ་དང་སོའི་གནས་ནས་འཕོས་པ་ཟེར། མཆོ་སྒྲིག་ལྟར་ན་ཁྱ་བ་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་འབྱུང་བ་
ལ་ཁྱ་བ་དབང་སོའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཕྱུང་དགོས་པའི་ངེས་པ་ཟེར། མཆོ་སྒྲིག་ལས་གསུངས་པ་འདི་
འདུལ་བའི་ཁྲིམས་དོགས་མཐའི་སྟོགས་བཟུང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཁྱ་བ་དང་སོའི་
གནས་ནས་ཕྱང་བ་རི་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། འདོད་ཆགས་ཤེས་ཆེར་རྒྱས་པ། བདེ་བའི་ཉམས་སྟོང་
ཆེན་པོ་སྐྱེས་པ། སྤྱིང་འདར་བ་ལ་སོགས་པ་ལུས་ཀྱི་རེག་བྱའི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཉམས་སུ་སྟོང་བ་
ནའོ། །འདུལ་བའི་བྲུག་ལེན་གྱ་ཡངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཁྱ་བ་དབང་སོའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཕྱུང་བ་
ན་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་འབྱུང་གི་དང་སོའི་གནས་ནས་འཕོས་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཆོག་སྟེ། དེུལ་
ཚུའི་གསུང་ངོ་ལན་ལས། དབང་གསུམ་པ་དང་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་རྗེས་ཆགས་སྐབས། དངོས་སུ་
ལུས་སེམས་ལ་འགྱུར་བ་ཐོན་པའི་བདེ་བ་བསྐྱེད་ནས་འདུལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཉེས་པ་བསྐྱེད་མིན་
རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། འཕྲལ་གྱི་བདེ་བ་ལ་སྟེན་ཞེན་མེད་ཅིང་། བྱང་སེམས་དབང་སོའི་ཕྱིར་མ་ཐོན་
ན་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་སྟེ། དོན་འདི་ལ་དགོངས་ནས་ཡིད་ལ་ཆོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བྱ་བ་དང་། བྱང་
སེམས་འཛིན་དག་འན་མཐོས་ནས་བརྒྱུག་འགྲེམས་བྱེད་པ་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས། དང་
སོའི་གནས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཁྱ་ལོ། བའི་སྤྲུལ། ཨ་ཁུ་ཟེར་བ་དེའོ། །

ཁྱ་ལྷག་ <གྲོ་གི་ལ> སྤྱིར་ཁྱ་ལྷག་ལ་རེགས་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྒྱ་གར་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཁྱ་ལྷག་ནི།
 ལུས་ནག་ལ་སྐད་སྟོན་ཅིང་། མིག་དམར་སེར་དང་། རྩ་སྤྱོད་ནག་སྤྱོད་དང་ཕྲན་པའི་བྱ་ཞིག་ལ་
 ཟེར། འབྲེལ་བ་ཤད་དེ་ནི་ཁྱ་ལྷག་པའི་ཡིན་ལ། མོ་ནི་པོ་ལས་ལུས་ཅུང་ཆུང་ལ་མདོག་ཁྲ་བོ་ཞིག་
 ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱ་ལྷག་པོ་ནི་གཞན་ནམས་འདྲ་བ་ལ་མཆུ་དཀར་པོ་ཡིན། ཁྱ་ལྷག་
 གིས་སྒོར་གཏོང་དུས་བྱ་གཞན་གྱི་ཆང་དུ་འཛུལ་ནས་གཏོང་ལ། བྱ་གཞན་དེས་ཀྱང་རང་གི་སྒོ་
 རར་འཁུལ་ཞིང་རུམ་ནས་གསོ་སྦྱོར་བྱེད་ཅིང་། བསྐྱེད་བསྐྱེད་ས་ཏེ་ཆེར་ཡོངས་བ་ན་རང་ཉིད་
 གསོ་སྦྱོར་བྱེད་མཁན་གྱི་མ་དེར་འཆེ་བ་བྱེད་པས་ཁྱ་ལྷག་འདི་གཡོ་སྤྱོད་དང་སེམས་གནག་ཅེས་
 བཤད་སྟོལ་འདུག འདིའི་མིང་གི་ནམ་གངས་ལ་གཞན་གྱིས་གསོས་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་
 དེ་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་ཁྱ་ལྷག་ལ་ཁོར་ཡུག་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་སྐད་དང་། ཁ་དོག་དབྱིབས།
 ཆེ་ཆུང་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད། བོད་ཀྱི་ཁྱ་ལྷག་ལ་འང་དེ་དེ་གྲུ་གཡེ་མདོག་འདྲ་བ་དང་། ཁ་དང་
 མདོག་འདྲ་ཟེར་མཁན་ཡང་འདུག 1. Yellow-billed Cuckoo 2. Great-Lizard -Cuckoo

3. Asian Cuckoo 4. Brush Cuckoo 5. Bronze-Cuckoo 6. Hawk- Cuckoo 7.

Channel-billed-Cuckoo 8. Squirrel-Cuckoo རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སེར་དགོན་པའི་ཉེ་
 འཁྲིས་ཀྱི་ནགས་གསེབ་ཏུ་མང་པོ་ཡོད། འདིའི་སྐད་མཉན་ན་སེམས་སྒྲོད་ལ་བདེ་སིང་རེ་བར་
 འགྱུར། རྒྱ་གར་བས་ཁྱ་ལྷག་ལ། ཟས་ཞིམ་པོ་དེ་རང་ཡུལ་ལ་ཟོས། སྐད་སྟོན་པོ་དེ་མི་ཡུལ་
 རྒྱུ་ཅེས་གཤེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། ལེགས་སྦྱར་དུ་^{कोकिल}གྲོ་གི་ལན་དང་། རྒྱ་གར་ཡུལ་
 སྐད་དུ་^{कोयल}གྲོ་ཡལ། ཕྱི་རྒྱལ་བས་ཀྱ་ཀྱ་Cuckoo ཟེར། བོད་ཀྱི་ཁ་སྐད་དུ་འང་ཁྱ་ལྷག་ཅེས་
 བརྗོད་ལ། ཡང་བོད་ཀྱི་ལུང་པ་འགའ་རེའི་ནང་འདི་ལ་ཁྱ་ལྷག་མི་ཟེར་བར་“གི་ཀྱ” ཟེར་གསུང་
 མཁན་ཡང་འདུག དེ་ནི་རྒྱ་གར་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་གྲོ་ཡལ་དང་ཡང་ཕོན་ཏུ་ཉེ་བས། གྲོ་ཡལ་གྱི་སྤྱོད་
 ཟུར་ཉམས་ནས་ཁྱ་ལྷག་ཅེས་འབོད་པའང་ཡིན་སྟེ། དེ་ལྟ་ནའང་རྩ་ཆོས་ཁྱ་ལྷག་ལ་ཁྱ་ལྷག་
 ཅེས་མུ་ཚུགས་ཀྱིས་བརྗོད་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། འགའ་ཞིག་གིས་ ཁྱ་ལྷག་ཉིད་སྤྱོད་ཉམས་

ནས་ཁྱུ་ཡུག་ཅེས་འཛོད་པ་རེད་ཟེམ། རྒྱལ་ཁབ་ས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་
 གྱི་ཐང་མ་ལས། ཀྲོ་གི་ལ་ནི་ཁ་དོག་ནག་པོ་རང་རེའི་འཛོལ་མོ་ལས་ཆེ་ཅན་པ། མིག་དམར་
 སེམ། ཚུ་ཕྱེར་ནག་སྒྱ། སྐད་ནི་བྱང་མེད་སྒྲུགས་སྐད་ཀྱི་འཁྱལ་བྱ་སྤར་བརྒྱུད་པ་བཞིན་བྱ་
 སྤ་ལ་འཆེར། དང་པོ་ཕྱང་ཟད་དམའ་བར་སྒྲོག་ རིམ་གྱིས་མཐོ་བྱ་སོང་སྟེ། ཐང་བཅུ་སྐྱོར་རེ་
 ཅན་མཐིན་པ་བརྒྱུད་སྤགས་ཏེ་ཁ་རོག་པར་ཡུད་ཅན་ངལ་གསོ་ཞིང་ཡང་སྒྲོག་ སྒྱོ་ན་ནག་མོའི་
 རྩེད་ལྷགས་དེ་ག་རང་བྱ་འདུག་པས། འདོད་པའི་རོ་ལ་ཆགས་སྐྱེས་འདོད་པའི་མོ་ཉ་སོགས་
 མཛོན་བཛོད་ནམས་ཀྱི་ཅ་བ་གོ་དགོས། ཏོར་རྒྱ་གཉིས་པ་ཅན་ནས་དབྱིད་མིལ་པོར་སྐད་འབྱིན།
 རིམ་གྱིས་སྐད་དམའ་ཞིང་འགག་པ་ལྟ་བུར་འགྲོ། དགུན་ནི་གཟེབ་བྱ་བཅུག་པ་དག་ཀྱང་ཁ་མི་
 གྲགས་པར་སྒྲུགས་ཏེ་སྤོད་པས། བསྐྱུགས་བསྐྱོད་བྱ་ཡང་། གཞན་ནི་མི་སྒྲིའི་ཚུལ་གནས་
 པ། །དགུན་གྱི་ཁྱ་བྱག་ལྟ་བུ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། འོན་ཀྱང་འདི་དགུན་གནས་གཞན་
 བྱ་འཕོ་བ་ནི་མིན་པར་འདུག་སྟུང་། རང་རེའི་སྐད་འདི་སྒྲིམ་ནས་སྤ་བྱ་བྱང་བས་དབྱངས་སྐྱོར་
 གཅིག་གི་ནང་རྫོགས་པ་རིམ་པ་བདུན་འོངས། ཐང་ལྟ་བུ་དེ་སྤ་ཞིང་འཛེབས་པའི་མོ་སྐད་བཟང་
 འོས་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་སྐད་ཀྱང་དེ་ཡིན་པས་ལྟ་བུའི་དབྱངས་ཞེས་བཛོད་དོ། །རྒྱ་གར་བའི་
 ལྟ་དབྱངས་ལྟ་བུ་བྱག་པ་ལ་སོགས་པའི་མིང་ཅན་གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་གཟུང་བར་བྱའོ། །འདིའི་
 སྐད་ནི་གདངས་རིང་བ་མ་གཏོགས་སྒྲིམ་སྤ་རང་རེའི་སྐྱུང་ཀའི་སྐད་དང་ཡིན་བྱ་འདྲ། ལྟ་སའི་དོག་
 རྩེ་སྤག་བྱ་སྐྱུང་ཀ་ཁྱ་ཞིག་མཐོང་བས་བརྟེན་ཨ་ཅཱས་ཀྲོ་གི་ལ་ཞེས་སྤ་ཡིན་འདུག་ འོན་ཀྱང་
 མཚུ་ཕྱེར་སོགས་འདི་དང་མི་འདྲ། ཁྱ་བྱག་འདིའི་རིགས་ཀྱང་ཡིན་མིན་མ་ཤེས། ཀྱ་བྱ་བའི་
 སྤ་འདི་སྤ་ལ་འདུགས་སྤག་པར་སྤྱང་ཆེ་འདིའི་སྐད་དངོས་འདྲ་བ་ཡོང་བས་འདི་ལ་ཀྱ་བྱའི་མཐིན་
 བྱ་བཤད་འདུག་ སྐད་སྤ་ལ་འཆེར་བས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤོད་པ་ལས་ཀྱང་། ཁྱ་བྱག་གཞན་ནི་
 མཛོན་སྤམ་བྱ། །ཁྱས་འདེབས་བྲག་ཆའི་སྤ་སྤོན་འདྲ། །སོགས་བཤད། ཞེས་གསུངས། མིང་གི་
 རྒྱུ་གངས་ནི། མཛོན་བཛོད་ལས། དབྱིད་ཀྱི་པོ་ཉ་ནགས་ན་གནས། །འདབ་མའི་ཐེག་པ་ན་ཆོད་
 གནས། །མིག་མཛེས་འདོད་པའི་ཏྲ་ལ་དང་། །གཞན་གྱིས་གསོས་དང་གཞན་གྱིས་རྒྱས། །བྱ་

སྒོད་པར་བྱེད། འབྲུ་བར་བྱེད། ཁ་ཟེར་བར་བྱེད་པའི་སྐྱབས་དེ་བཙམ་ལྟན་འདས་ལ་དགེ་སྦྱོར་
རྣམས་ཀྱིས་གསོལ་བ་དང་།

ཁྱེད་ཀྱི་རྩལ་ཞག་འབྲིགས་པ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཐལ་འཚུ་བ་བཟ། རྩལ་འཚུ་བ་བཟ། རྩུང་འཚུ་བ་ཆེན་
སོ་ལངས་ནས། བྱི་ཉིན་དེར་དེ་སྤྱོད་ནས་མར་བལྟས་ན་དུ་ཞག་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྲིགས་ནས་ཡོད་པ་
དེ་ལ་ཟེར། དེ་ལ་སྒོ་ཏུར་མ་ཟེར་ཞེས་མཆིམས་མཛོད་གསུང་ངོ་། །

ཁྱུངས་མ། ཁྱུངས་ལྟན། རྩེའི་རིམ་ལྟ་གསལ་སྒྲོན་ལས། མར་ལུགས་ཀྱི་གདམས་པ་ཁྱུངས་མ་རྣམས་
ཀྱི་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པ་ཅིག་སྤྱང་བ་ནི་སྒྲིམ་པའི་མཛོད་པར་མི་སྤྱང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་
བ་ལྟར་ལོ། །

ཁྱུང་པ། (འདུལ་བ) 1 སྒྲིམ་དང་རྩོངས་དང་། ལག་ཉགས། ཐུན་མེན་གྱི་ཁྱུང་ཆོས་བཙས་ལ་འཇུག་པར་
བཤད། བེཏུ་འབྲེལ་ལས། ཉེན་འབྲེལ་ཟབ་མོ་ཆོས་ཀྱི་ཁྱུང་བ་ཡིན། ཞེས་བ་ལྟ་བུ་ལོ། 2 སུལ།
དཔེར་ན་རི་ཁྱུང་དང་གོས་ཀྱི་ཁྱུང་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 3 སྒྲིམ་བདག་བྱེད་པ། རང་གཅིག་སུས་དབང་
བར་བྱེད་པ། ལུང་རྣམ་འབྱེད་༼ ༩ ༽ ༡༣༡༧༡༣ལས། དེ་སྤྱུའི་མདོག་ལ་རྩེས་སུ་ཆགས་པ་
སྒྲིམ་ནས་དེས་དེ་གཅིག་སུས་རྩུང་མ་ཁྱུང་པར་བྱས་སོ། །ལི་སྒྲིམ་གྱི་དང་ཁྱེད་ནས་ཤིང་གྱི་སྒྲིམ་
བའི་བྱ་དེས་ཆོགས་ཀྱིས་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་བྱ་མེད་དེ་གཅིག་སུས་རྩུང་མ་ཁྱུང་པར་གྱིས་
དེ་གསོད་དུ་འདོང་ངོ་ཞེས་ཟེར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཁྱུང་དུ་མི་འགྲོ་བར་རྒྱན་དུ་འཛིན་པ། ཁྱལ་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྟ་བུས་བྱེད་སྤྱོད་མི་འདོད་པའི་འཆར་སྤྱང་
མེད་པར་དགའ་བཞིན་སྒྲོ་བཞིན་དུ་འཇུག་དགོས་པའི་དཔེ་ཞིག་དཔེར་ན་རྒྱན་དང་ཆས་གོས་
སོགས་རྩེ་ཙམ་ལྟ་ཡང་རྒྱན་གྱི་འདུ་ཤེས་ལས་ཁྱུང་གྱི་འདུ་ཤེས་མེད་པས། དལ་དུ་བ་གྱི་སྤྱུག་
བསྐྱལ་བཟོད་ཀྱས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་གྱི་སྒྲིམ་ལོ་སྤྱང་གིས་དང་དུ་ལེན་པའི་དཔེ་ཞིག་གོ། བ་སྤྱད་འདི་
རྩེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་སྤྱང་།

ཁྱུང་ཅ། ཁྱུང་སོ། རྩོག་ཞེས།

ཁྱུང་ཆ། ཁྱུང་ཅ་དང་འབྲ། བེཏུ་འབྲེལ་ལས། ཁྱུང་ཆ་ནི་དབང་མེད་ན་ཁྱུང་བ་ལས་ཡོད་ན་དགའ་བ་

མ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ཁེ་ཅང་། (ལེགས་སྒྱུར) མཁའ་སྤྱོད་ཅེས་པའི་དོན།

ཁེ་གཅང་། གཅིག་གྲུ། གཞན་དང་མ་འདྲེས་པ། (བརྗོད་ཆེ་ཁབ་གཅང་ཞེས་པ་ལྟར་བརྗོད་ཡོང)

ཁེངས་བསྐྱུང་བ། ང་རྒྱལ་སྤོང་བ། ང་རྒྱལ་རྒྱུང་དུ་གཏོང་བ། ང་རྒྱལ་མགོ་གཞོན་པའམ་ཉམས་སྤང་
བར་བྱེད་པའི་དོན། སྤྱོད་བཤད་ནི། ཁེངས་ནི་ཁེངས་པ་སྟེ་ང་རྒྱལ། བསྐྱུང་བ་ནི་སྤོང་བའི་དོན་ཏེ།
ལུང་ཤུན་ཆེགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས། འཁོར་བསྐྱུངས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཁོར་སྤངས་པ་སྟེ། གཅིག་
བྱ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུའོ། ཞེས་གསུངས། ཡང་ན། བསྐྱུང་བ་ནི། མགོ་གཞོན་པའམ་ཉམས་སྤང་
པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་གསུང་ཟེན་གྱིས་ན་བསྐྱུང་བ་ནི་མགོ་གཞོན་པའམ་ཉམས་སྤང་
པའི་དོན་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

ཁེངས་པ། <སྟོན་ཆ> 1 (མིང་ཆེག) ང་རྒྱལ་གྱི་མིང་། ཞེབ་ཏུ་བཤད་ན། གཞན་ལ་མི་འདུད་པའི་སེམས་
དཔང་མཐོ་བ་ལ་ཟེར། དབྱ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ་ ༡༥༥ ལས། ཁེངས་པ་འདུད་པར་མི་བྱེད་
པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། སྤྱོད་བཤད་ནི། དཔེར་ན་གང་ངར་གྱིས་འཁེངས་པའམ་རེངས་
པའི་དངོས་པོ་རྣམས་མི་གྲགས་པའམ་མི་དུད་པ་ལྟར། སེམས་ཁེངས་པའམ་རེངས་པའི་གང་
ཟག་དེ་གཞན་ལ་མི་འདུད་ཅིང་མི་གྲས་པས་དེ་ལྟར་དུ་བཏགས་སོ། །འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་
པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས། ཁེངས་པ་ནི་རེངས་པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །དབྱ་མ་རིན་
ཆེན་ཐེང་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ ༡༣༤ ལས། ཁེངས་པ་ནི་གྱོང་ཞིང་འགྱིང་བ་སྟེ་བརྗོད་འཆོས་
པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཟེན་པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁེངས་པའམ་རེངས་པའི་སྐད་དོད་སྟོན་ཆ་ཞེས་
པ་བྱེད་ཀྱིས་ ༡༠༤ བཤན་གསལ། ཡང་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར། ཁེངས་པའི་
དོན་མཐོ་བ་ལ་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ང་རྒྱལ་ནི། འཛིག་ལྟ་བུ་བརྟེན་ཏེ་བྱེད་པ་ནི་མཐོ་
དམན་དང་བཟང་ངན་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་སྟེ། མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཇུག་
པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། 2 (བྱ་ཆེག) རེངས་པ། འབྲུགས་ནས་མཁྲིག་པོ་ཆགས་པའི་དོན་
ལའང་འཇུག་ཁེངས་པ་ཞེས་པའི་ཆོག་འདྲི། འཁེང་བ། འཁེངས་པ། འཁེང་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་

འདི་དག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། 3 (བྱ་ཆེག) གང་བའི་དོན། ཁང་བ་རྩམ་ཁེངས་བ་ལྟ་བུ། ཁེང་བ།
ཁེངས་བ། ཁེང་བ།

ཁོ་ཐག་ཆོད་བ། 1 རེ་ཐག་ཆོད་བ། སེམས་ཐག་ཆོད་བ། ཐག་ཆོད་བ། རེ་བ་མེད་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། ཆངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་མཁུར་སྒྲུ་ལས། ངང་བ་འདམ་ལ་ཆགས་ནས། །རེ་ཞིག་སྤྲོད་དགོས་བསམས་
ཀྱང་། །མཆོ་མོ་དར་ཁ་འགྲིགས་ནས། །རང་སེམས་ཁོ་ཐག་ཆོད་སོང་། །ཞེས་བ་ལྟ་བུ། དཔལ་
བོ་གཙུག་ལག་གི་ཕྱེད་བའི་སྤྲོད་འབྲུག་འབྲེལ་བ་ལས། བྱད་མེད་མེར་སྐྱ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་
ནས་སྤྲོད་ལ་སྐྱེས་བ་འོང་བྱེད་ནས་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ། ནམ་སྤྲོད་ལ་མི་འོང་བར་ཤེས་བས་ཁོ་ཐག་
ཆོད་དེ་བདེ་བར་གཉིད་ལོག་བ་ལྟར་འདོད་བ་ལ་རེ་བ་ནི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་རྩ་བ་ཡིན་ལ་རེ་བ་མེད་
བ་ནི་བདེ་བ་དམ་བཤོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། 12 གཏན་ལ་པབ་བའི་དོན། ཡིན་མིན་ཁོ་
ཐག་ཆོད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ།

ཁོ་བོའི་མ་ཚོ་གཤམ་མོ། རང་ཆོག་སྤྱི་བྲག་ལ་བའི་དཔེའམ། འགལ་འདུའི་དཔེ། རང་གི་མ་ཚོ་གཤམ་
ཡིན་བ་དང་། རང་ཉིད་དཔེ་བྱ་ཡིན་བ་གཉིས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

ཁོ་ལག (བར་ཕྱིན) རྒྱ་ཁྲིན། ཁེང་། རྒྱ་ཁེང་། སྒྲིམ། རྗེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་གྲོང་། སྤྲུག་ ༡༩༠༧ལས།
སྐྱ་ཁྲིན་ཆེ་བས་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བྱད་པར་བཟང་བ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྣམ་བཤད་སྤྱིར་
པོའི་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། སྐྱའི་ཁྲིན་ཆེ་བས་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བྱད་པར་བཟང་བ་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ།
ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས། སྐྱ་ཡི་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བཟང་། །ཞེས་
གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། །

ཁོག་ལྷིར། ར་སྤོད། སྤྱ་བཤད་ནི། ཁོག་བཤམ་ལྟོ་བ་འབྱར་འབྱར་ཡིན་བའི་ཆ་ནས་ཁོག་ལྷིར་ཞེས་
བྱལོ། །དེ་ཡང་ལྷིར་བ་ནི་འབྱར་བའི་དོན་ལོ། །

ཁོང་ཁྲོ། གཞོད་སེམས། ཞབ་པར་བཤད་ན། ཅ་ཉོན་བྱུག་གི་གཉིས་བ་ནི། ཆོས་གསུམ་གང་བྱང་ལ་
དམིགས་ནས་མི་བཟོད་ཅིང་གཞོད་བ་བྱ་བར་འདོད་བ་ཀྱུན་ནས་མནར་སེམས་བས་རབ་བྱ་བྱེ་
བའི་རིག་ལ། བྱེད་ལས་ནི། མི་འདོད་བ་ལ་དངོས་སུ་སྤྱོད་བ་དང་། དཔེ་རྒྱ་ལ་རྒྱུད་ནས་སྤྱོད་བཤོ། །

ཁོང་ཁོ་དང་ཁོ་བ་ཁོན་འཛིན་འཆིག་པ་ནམ་པར་འཆོ་བ་བཅས་ཀྱི་བྱུང་བར། གཞན་ལ་གཞོད་པའི་བསམ་
 བ་ལ་ཁོང་ཁོ་དང་། ཁོང་ཁོ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱ་བར་འདོད་པའི་
 བསམ་བ་སྤྱི་བའི་གནས་སྐབས་ན་ཁོ་བ་ཟེར། ཁོ་བ་དེ་ཉིད་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་དག་ལ་ལེན་འདོད་
 ཀྱི་བསམ་བ་མི་གཏོང་བ་ལ་ཁོན་འཛིན་ཟེར། ཁོ་བ་དང་ཁོན་འཛིན་ལྷག་པར་འཕེལ་ཏེ་ཆིག་
 རྩལ་པོ་སྤྱི་བ་ལ་སོགས་པ་ལུས་ངག་གི་ནམ་འགྱུར་དངོས་སུ་ཐོན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་འཆིག་
 བ་ཟེར། ཁོ་བ་ལྷག་པར་འཕེལ་ཏེ་གཞན་ལ་ཁུ་རྩུར་དང་ཐལ་ལྷགས་ལ་སོགས་པས་དངོས་སུ་
 གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཟེར་རོ། མདོར་ན་ཁོང་ཁོ་དང་ཁོ་བ་སོགས་སྐྱུ་དང་འབྲས་བུའི་རྩལ་བུ་རིམ་
 བཞིན་སྤྱོད། །འདི་ཐམས་ཅད་ཁོང་ཁོ་འཆིག་གཏོགས་ཡིན་ནོ། །

ཁོང་ཀྱ། ཁོང་ཆོ། ཁོང་ཆོའི་བདེ་རྒྱུད་ཞིག་ཡིན་པར་སེམས་ཏེ། ཏུན་ཏོར་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་རྒྱུད་ནང་
 མང་དུ་སྤྱང་རོ། །

ཁོང་དུ་རྩུབ་པ། 1 རྟོགས་པ་འཕམ་ངེས་པའི་དོན། 2 སེམས་ཁོང་དུ་རྩུབ་པ་དང་དོན་འབྲ། དེར་གཟིགས།
 ཁོང་པ། 1 ཁོང་། ཁོ་མི་ཞེས། 2 ཁོག་པ། དཔེར་ན་ཁོང་པའི་ནང་ནས་ཨ་ར་བ་ཅིའི་རང་སྤྱོད་ཐོ་
 འབྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ནང་ལོག

ཁོན་གཞུགས། མི་མཛའ་བའི་དོན་ལ་བཤད།

ཁོན་འཛིན། འཁོན་འཛིན་དང་འབྲ།

ཁོ་བ་བལ། ལུག་གི་མགོ་དང་། རྒྱ་དང་། རྟོ་བ་བཅས་ཀྱི་བལ།

ཁོར་མོ་ཡུག། ཁོར་ཡུག་ལ་གཟིགས།

ཁོར་རྩུག། (བདེ་རྒྱུད་) ཁོར་ཡུག་གི་བདེ་རྒྱུད།

ཁོར་ཡུག། 1 མཐའ་སྐྱོར་གྱི་མིང་། ཁོར་ཁོར་ཡུག་དང་། ཁོར་མོ་ཡུག་ཅེས་གྲང་ཟེར། ཁོར་ཡུག་གི་
 རི་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བདེ་རྒྱུད་དུ་ཁོར་རྩུག་ཟེར། གཞན་ཡང་། ཁོར་ཡུག་གི་ལྷགས་རིས་སྤྱིར་བཞི་
 “ཁོར་ཡུག” ཏུ་བསྐྱོར་ཏོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མཆིམས་མཛོད་ལས་གྲང་། ཁོར་ཡུག་སྟེ་མཐའ་སྐྱོར་
 ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱོད་བཤད་ནི། ཁོར་ནི་ཁོར་མོ་འཕམ་འཁོར་ལོ་སྟེ། བར་མཆིམས་མཛོད་བར་

ཁོལ་དུ་བྱུང་བ། ལོགས་སུ་བཏོན་བ། ཟུར་དུ་བཏོན་བ། ཟུར་དུ་བཀོལ་བ། ལོགས་སུ་བསལ་བ། འདིའི་
ཁོལ་ཞེས་བ་བཀོལ་བ་དང་དོན་འདྲ། ལོགས་སུ་འདོན་བ་ལ་བཀོལ་ཟེར་བ་དེའོ། །བཀོལ་བ།
བཀོལ་བ། བཀོལ་བ། ཁོལ་ཅིག་ལྟ་བུའོ། །

ཁོལ་འདོན། ཟུར་འདོན། ཟུར་དུ་འདོན་བ། ཟུར་བཀོལ་རྣམས་དོན་གཅིག
ཁོས། 1 ཁོ་ཡིས། ཁོས་ལས་འདི་ལྟ་བུ་བྱས་སོ་ལྟ་བུ། 2 འགས་པའི་སྐྱེལ་ཆིག་འགས་པ། བགས་
པ། དགས་པ། ཁོས། ཁོས་ཕྱིག་ལ་གཟིགས།

ཁོས་ཕྱིག་ཆལ་བའས་དུམ་བུ་མང་པོར་འགས་པར་བྱས་ཕྱིག་ཅེས་པའི་དོན། ཁོས་ཕྱིག་ཅེས་པ་ནི་
འགས་པའི་སྐྱེལ་ཆིག་ཡིན། དཔེར་ན་མགོ་བོ་ཆལ་པར་ཁོས་ཕྱིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ལེགས་སྐྱར་
གྱི་པཎ་ཞེས་བ་དང་དོན་གཅིག་པཎ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཁྱབ་བ། ཡར་འདེགས་སུ་བ་པའི་དོན།
ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་ལྷང་བྱེད། (ལུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཅུའི་བྱ་གསུམ་པ། ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་
ལྷང་བྱེད་གྱི་དོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་གིས་ཡིད་སྤངས་པ་མ་ཡིན་པས་གསོ་སྤྱང་གི་
སོ་སོ་ཐར་པའི་མདོ་འདོན་པའི་དུས་སུ་རང་གི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞིའི་དངོས་པོ་ལ་
ངག་གི་རིག་བྱེད་གྱིས་ཁྱད་དུ་གསོད་དེ་པ་རོལ་པོས་དོན་གོ་བ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷང་བ་དངོས་
གཞིའོ། ཁྱེད་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱུག་སྐྱབ་པའི་གཞི་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་ལས་ལྷང་བྱེད་
དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆོས་ཁྱད་དུ་གསོད་པས་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགག་བྱར་གྱུར་པ་དང་རང་
རིགས་ཀྱི་སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་པའོ། །

ཁྱད་པ། 1 རྣམ་དབྱེ། 2 ལྷག་པར། རྗེའི་བྱམས་པའི་བསྟོད་ཆེན་ལས། བདེ་བར་འདོད་ནས་དེ་ཡི་ཐབས་བསྐྱབས་པས། །བདེ་
བ་ཐོབ་པ་དེ་ལས་ཆེས་ལྷག་པའི། །ལུས་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱལ་སེམས་ཀྱི་ཡིད་མི་བདེ། །རྣམ་པ་དུ་མས་ཁྱད་པར་མཉན་པར་
འཁྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དཔེ་ཁ་ཅིག་ཏུ། རྣམ་པ་དུ་མས་ཀྱུན་ནས་མཉན་པར་
འཁྱུར། །ཞེས་གྱུང་སྣང་དོ། །གཞན་ཡང་། ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། དམ་པ་རྒྱུད་ན་གནས་
ན་ཡང་། །འཁོར་འདབ་པན་པས་རིང་ནས་སྒྲོང་། །མཁའ་ལ་སྤྱིན་ཆོགས་འཕྲིགས་པ་ཡིས། །ས་

ཡི་ལོ་རྟོག་ཁྱད་པར་འཕེལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།
ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ། (འདུལ་བ་) གུས་པའི་བྱ་བ་བདག་གིར་མི་བྱེད་པ། མཉམ་པ་དང་ལྷག་པའི་
བསམ་པ་སྤོང་བ། དགེ་སྤོང་ཆེ་མའི་གནས་ལྟ་བུ་སྤོང་བ། ཆད་ལས་སུ་གཏོགས་པའི་བྱ་བ་སྤོང་
བ། རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་སྤོང་ཞིང་ཉེས་པ་རྣམས་སྤོང་བའོ། །
ཁྱད་པར་འཕགས་བསྟོད། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པའི་བསྟོད་པ་རྒྱ་ཁར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་མཐོ་
བཅུན་བྱུང་རྗེས་མཛད། བསྟན་འགྲུར་པོད་༩ ། ༡ ་ རྟེན་བར་བཞུགས། སྤེད་གེ་སྤར་མའི་བསྟན་
འགྲུར་བསྟོད་ཆོགས་ཞེས་པར་བཞུགས་སོ། །
ཁྱད་པར་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ། སྟོབ་དཔོན་གེས་རབ་གོ་ཆས་མཛད། བསྟན་འགྲུར་
༩ ། ༡ ་ རྟེན་བར་བཞུགས། སྤེད་གེ་སྤར་མའི་བསྟན་འགྲུར་བསྟོད་ཆོགས་ཞེས་པར་བཞུགས་སོ། །
ཁྱད་པར་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་འཕང་འཛོལ་པར་བྱའོ་
སྟམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། དེ་ཡང་སྤྱར་བར་སྤྱར་བ་སྟེ་སྟེགས་དུས་ཀྱི་ཆེ་ཐུང་
འདི་ཉིད་དམ་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་ལྟ་བུར་ཐོབ་ན་ཅེ་མ་རུང་། ཐོབ་པ་བདག་གིས་ཅེས་ཀྱང་
བྱའོ་སྟམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ལ་ཟེར།
ཁྱད་ཆོག (བརྒྱ་སྟོད) ཁྱད་གཞིའི་ཡོན་ཏན་ནམ་ཁྱད་པར་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པའི་ཆོག་ཅིག་ལ་ཟེར།
དབྱིན་སྐད་དུ་ adjective ཟེར། འདིའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་པ་སྟོན་དང་ཡོན་ཏན་ཞེས་པའི་ཡོན་
ཏན་ལ་མི་གོ་བར་ཁྱད་པར་ཉིད་ལ་གོ་དགོས་སོ། །
ཁྱད་ཞུགས། ཁྱད་ཞུགས་པ་དང་འབྲ།
ཁྱད་ཞུགས་པ། 1 ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། དཔེར་ན་གཞན་ལས་ཁྱད་ཞུགས་ལྟ་བུ། 2 ལྷག་པ།
བཤེས་སྤྱིངས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་༩ དེ་བ་ ་ ༡༠༡བ་༣ལས། དཔུལ་པའི་སྟག་བསྟུལ་རྩུང་དུ་ཡང་
སྟག་བསྟུལ་དེ་བས་ཀྱང་ཁྱད་ཞུགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཁྱབ་འདུག་<པིཏྱ> རྒྱ་ཁར་གྱི་རྟེན་འདྲ་ཞིག་ ཁྱབ་འདུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། མཛོད་བཛོད་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས། དགའ་བའི་དབང་པོ་གོ་
བིན། ཐིག་ལེ་དུག་པ་འགོ་བའི་རྟོག་ །ཐ་གུའི་སྟོ་ཅན་ (ལམ་སྤྱོད་ཆོགས་ལ་བརྟེན་བས་ན་སྤེད་མེད་དེ།

དེ་ཉིད་གྱི་བུ་ཡིན་པ་ས་ན། མེད་མེད་བྱ། །གཡོ་མེད་སྤང་ཅི་ (ནི་འདི་བ་ལང་སྤྱོད་བའི་རིགས་སུ་གྱུར་
 བ་ན་ཆར་ཆེན་པོ་བབས་པའི་ཆེ་འདིས་རི་བོ་བཏེག་ནས་བསྐྱངས་པས། དེ་ནས་བྲམ་ཅེ་རྣམས་གྱིས་བ་
 ལང་སྤྱོད་བའི་དཔོན་དུ་བསྐློས་སོ།) སྤྱི་ཅན་གསོད། (ནི་འདིས་ལྷ་མ་ཡིན་སྤྱི་ཅན་བསད་ཅེས་ཟེར་རོ)
 མི་ཡི་ཐེག་པ་དཔལ་པོ་རྒྱུད་ (ནི་མེས་པོ་དཔལ་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་རིགས་རྒྱུད་དོ།) ། (ཉེད་བང་དཔལ་
 གྱི་བེའུས་མཆན་ (ནི་འདིའི་སྤྱིང་ག་ན་སྤྱི་དཔལ་གྱི་བེའུའི་དབྱིབས་ཅན་ཡོད་པའོ།) ། །བད་
 མའི་ལྷ་བ་འོག་དབང་སྤྱེས་ (ནི་ཆངས་བ་སྤྱོད་། དབང་ལྷག་རང་སྤྱེས། འབྲུག་མངལ་སྤྱེས་
 ཞེས་གྲག་གོ། ཡང་མའི་མིང་གིས་བཏགས་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་རོ།) ། །དཔལ་གྱི་ལག་བ་གཡུང་བྱང་
 ཅན། །དབྱིག་གི་ལྷ་བ་ནབས་སོ་སྤྱེས། །སྤྱོད་བ་བརྒྱ་བ་དཔལ་གྱི་བདག་། །འབྲུག་པ་བརྒྱ་བ་མིའུ་
 མུང་ (སྤོན་ལྷ་མ་ཡིན་སྤོན་པས་ལྷན་ལ། འབྲུག་གིས་མིའུ་མུང་གི་གཟུགས་སུ་བྱས་ཏེ་ས་
 གཞི་གོམ་བ་དོ་སྤྱོད་ས་བས་གསུམ་ཡང་ཁྱེད་ཟེར་བས་ལུས་བསྐྱེད་དེ་རི་རབ་དང་རྒྱ་མཆོའི་
 མཐེལ་ལ་རྒྱུ་བ་གཉིས་བཞག་ནས་གཅིག་གིས་མེད་པས་སྤོན་པས་ལྷན་གྱི་མགོ་ལ་བཞག་གོ་
 དེ་ནས།) ། །གོམ་གསུམ་གཞོན་དང་སྤོན་པས་ལྷན་བསྐྱེད་ (སོགས་སུ་བརྗོད་དོ།) ། །མཁའ་ལྷིང་རྒྱལ་
 མཆན་འཁོར་ལོའི་ལྷག་། །རྒྱ་བའི་སྤྱིང་པོ་བད་དཀར་མིག་ (ནི་འདིས་དག་པོ་མཆོད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱ་
 དཀར་པོ་སྤྱོད་གི་གཏོར་མའི་གཟུགས་བྱས་པ་ལ། དག་པོས་དེ་ལས་གཅིག་མི་སྤང་བར་བྱས་
 བ་ན། །འདིས་མིག་གཅིག་ལྷང་ནས་བརྒྱ་དཀར་པོའི་གནས་སུ་བཞག་པས་བད་དཀར་མིག་ཅེས་
 གྲགས་སོ།) །མི་འཛྲག་དང་ནི་རྩ་གཞུ་ཅན། །སྤྱི་ཆོགས་གཟུགས་བྱ་མཆོག་གྲོ། །དགའ་བ་བརྒྱ་
 བ་མཐོན་པོའི་ལྷ། །སྤྱིན་སྤྱེས་དག་པོ་ (ནི་ལྷ་མིན་སྤྱིན་སྤྱེས་འདིས་བསད་པས་སོ།) །གོས་མེར་
 ཅན། །མེ་རྟོག་སྤོ་བ་མཁར་བའི་དག་ (ནི་ལྷ་མིན་མཁར་བ་ཞེས་བ་རྒྱུ་བ་གཉིས་ནས་འཐོན་
 ཏེ་བགས་ནས་བསད་པས་སོ།) ། །མི་ཡི་སེལ་ (འགྲོ་བ་མཐའ་དག་འདི་ཡིས་འབྲུག་ཅིང་བཅིངས་
 པའི་ཕྱིར།) འབྲུག་གི་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ལོ། །

འབྲུག་གི་འབྲུག་པ་བརྒྱ་ ༩ རུས་སྤལ། བག་མི་ཡི་སེལ་། མིའུ་མུང་། མི་སྤྱུག་པ། བག་པོ་
 དགའ་བྱེད་ར་མ་ཏ། རྒྱས་པ་ར་མ་ཏ། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་ཅི་སྤྱི་བརྒྱ། ཞེས་སྤྱི་སྤྱི་དཔལ་སངས་

རྒྱལ་རྒྱ་མཆོད་གཡལ་སེལ་༥༧༥ན་གསལ་བ་ལྟར། འབྲུག་པ་བཅུ་ལ་བཙེ་ཚུལ་མེ་འདྲ་
བ་ཁ་ཤས་སྤང་ངོ། །

ཁྱབ་འབྲུག་གནས། ཉམ་མཁའ་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

ཁྱབ་འབྲུག་མོ། ཁྱབ་འབྲུག་གི་རྩེ་མ།

ཁྱབ་འབྲུག་ཤིང་རྒྱ། མཁའ་ལྗིང་ངམ། བྱ་རྩེ་གི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

ཁྱབ་འབྲུག་སྤང་མོ། ལྷ་མོ་ལྷ་མའི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

ཁྱབ་བདག <བེ་ལྷ་༥> 1 སངས་རྒྱལ་གྱི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྐད་དོད་དེ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་

ཆེན་པོ་ཤར་ལ་གསལ། 2 རྒྱལ་བ་རྟོ་རྟེ་འཆང་གི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྤྲ་བཤད་ནི།

རིགས་བརྒྱ་རིགས་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་བསམ་ན་ཁྱབ་བདག་ཅེས་བྲ།

ཁྱབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ། རྒྱལ་བ་རྟོ་རྟེ་འཆང་གི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་

ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐལ། སྤྲུག་བསྐལ་དང་ཉོན་མོངས་སྤྱེད་པའི་རྣམས་པ་བརྟན་ཆགས་པར་

ཡོད་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་ཟེར། སལ་སྐད་ཐོག་བཤད་ན། ད་ལྟ་སྤྲུག་བསྐལ་དངོས་སྤྱོད་མེད་ཀྱང་

རྒྱུན་དང་ཐད་ན་སྤྲུག་བསྐལ་སྤྱེ་ཆོག་ཆོག་བྱས་ནས་ཡོད་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་ལ། ཁྱབ་པ་འདུ་

བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐལ་ཟེར། དཔེར་ན་མི་ཞིག་ཉིལ་ལ་ཉེ་བའི་གད་ཀ་ཞིག་ཏུ་ངལ་གསོ་བྱེད་དེ་

སྤྱོད་ཀྱིས་སྤོང་བ་དང་མཆུངས་སོ། །འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐལ་ཞེས་པ་ནི། མདོ་ཉིལ་གྱིས་ཉིལ་

ཉེ་བཤད་ན། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་སྤྱོད་མའི་གཞན་དབང་དུ་སྒྱུར་ཅིང་། སྤྲུག་བསྐལ་དང་ཉོན་

མོངས་བྱི་མ་རྣམས་སྤྱེ་བའི་ས་བོན་བརྟན་ཆགས་པར་ཡོད་པས། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐལ་ཞེས་

བྲལ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དཔེར་ན། ཁུར་ཆེན་པོ་ཁྱེད་བཞི་ཁུར་དེ་རི་ཅམ་འཁུར་

དགོས་པ་དེ་ཅམ་དུ་བདད་བ་མེད་པ་བཞིན་དུ། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོའི་ཁུར་ཡང་རི་སྤྱིད་བཟུང་

དགོས་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་སྤྲུག་བསྐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕུང་པོ་འདི་ལ་སྤྲུག་བསྐལ་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་

གནས་ངན་ལེན་བརྟན་ཆགས་པར་ཡོད་པས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐལ་དེ་ཡོད་ན། ཆོར་བ་སྤྲུག་

བསྐལ་ད་ལྟ་མེད་པའི་སྐབས་རེ་འབྱུང་ཡང་དེ་མ་ཐག་ཡང་སྤྱོད་སྤྱེ་ཆོག་པ་ནས་སྤྲུག་བསྐལ་དུ་

མ་བསྐྱེད་པས་ན། འདྲ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲབ་བ་དང་སྤྱུག་
བསྐྱེད་གཞན་གཉིས་ཀྱི་ཅ་བ་ཡིན་པས་འདི་ལ་སྐྱོ་བ་མང་དུ་བསྐྱོན་མོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། འདི་ལྟར་ལྟ་མིའི་གོ་འཕང་ཐོབ་ཀྱང་འདྲུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལས་མ་འདས་པས་དེ་ལ་
རང་བཞིན་གྱིས་བདེ་བར་འཛིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པས་ཡང་དག་པར་ན་བདེ་བ་མེད་ལ་སྐྱར་
ཡང་རན་འགྲོར་ངེས་པར་ལྷུང་བས་མཐའ་རན་པའི་ཕྱིར་ཤོ། །དཔེར་ན་དེ་མ་ཐག་གཡང་སར་
ལྷུང་བ་འགའ་གཡང་ཁ་ན་ངལ་བསོ་བ་བཞིན་ཏེ། སྐྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བདེ་འགྲོར་ཡང་
དང་ཡང་འོངས་ཏེ། །བདེ་བ་མང་པོ་སྤྱད་སྤྱད་ནས། །ཤིན་པར་སོང་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི། །ཡུན་
རིང་མི་བཟད་ནམས་སྤྱུང་། །ཞེས་དང་། སྐྱོ་བ་མ་ལ་སྤྱིངས་པ་ལས་ཀྱང་། གང་ཞིག་འཁོར་
བའི་འཁོར་ལོ་རྟག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡི། །ནང་དུ་ཞུགས་ནས་བསྐྱེ་བ་ཅུ་ལ་བདེར་སེམས་པ། །དེ་
ནི་ངེས་པར་དབང་མེད་རིམ་གྱིས་བརྒྱ་ཐུག་ཏུ། །འགྲོ་བ་མཉམ་དང་མི་མཉམ་ཀུན་ཏུ་འབྲས་
བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་བདེ་འགྲོ་ལ་ཡང་རན་འགྲོ་དང་འཇུག་པར་ཤིན་ཏུ་
སྐྱོ་བར་བྱ་དགོས་ཏེ། །བཞི་བརྒྱ་བ་ལས། མཁས་པ་རྣམས་ལ་མཐོངས་ཀྱང་། །དཔུལ་བ་དང་
མཚུངས་འཛིགས་བསྐྱེད་འགྱུར། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་དེ་རྣམས་ལ། །སྤྱིད་གང་འཛིགས་པ་མི་བསྐྱེད་
དགོན། །ཞེས་དང་། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་། །འཁོར་བར་ཆགས་པའི་ཡིད་དང་
ཐུན་རྣམས་རྟག་ཏུ་འཁོར། །ཞེས་དང་། སྐྱོ་བ་མ་ལ་སྤྱིངས་པ་ལས་ཀྱང་། །རི་རྩེ་ལྟར་འགྲོ་བ་
ཀུན་ལ་བདེ་བའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེས། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་གཉི་སྤྱུག་སྤྱུག་པ་ཤིན་ཏུ་འཇུག་པོར་འགྱུར། །རི་
རྩེ་ལྟར་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་སྤྱུག་བསྐྱེད་འདུ་ཤེས་སྐྱེས། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་གཉི་སྤྱུག་སྤྱུག་པ་ཤིན་ཏུ་
སྤབ་མོར་འགྱུར། །རི་རྩེ་ལྟར་སྤྱུག་པ་བསྐྱོན་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་འཕེལ་བ། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་འདོད་
ཆགས་མེ་ལྷེ་ཤིན་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །རི་རྩེ་ལྟར་མི་སྤྱུག་བསྐྱོན་པ་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་གྱུར་བ། །དེ་
ལྟ་དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་མེ་ལྷེ་ཤིན་ཏུ་ཅེ་གཞིལ་འགྱུར། །ཞེས་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་སྤྱིད་པའི་
ཕུན་ཆོགས་ལ་བདེ་བར་འཛིན་པ་དང་། །སྤྱུག་པའི་རྣམ་པར་སྐྱོ་འདོགས་པ་གོམས་པའི་གཉེན་
པོར་སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་། །མི་སྤྱུག་པ་བསྐྱོན་པ་གོམས་པར་བྱས་ན་དེ་དག་གྲོག་ལ། །མ་བསྐྱོན་མས་

ན་གཉི་ལྷག་དང་འདོད་ཆགས་འཕེལ་ནས་སྤིང་བའི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བར་གསུངས་པས་སྤིང་
བའི་ཉེས་དམིགས་བསྐྱོམ་པ་གནད་དུ་ཆེཤོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ལྷ་པ་ནི་ཉེར་ལེན་གྱི་
ཕུང་པོ་བྱུང་ཅན་གྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་སྐྱེ་སྤྱེ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་
པ་སྤྲ་མའི་གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་བའི་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། རེག་པ་དེ་གཉིས་ཀ་དང་མ་སྤང་བའི་དུས་ཀྱི་འབྲས་ཆ་བ་ལྟ་བུ་ནི། ཟག་
པ་དང་བཅས་པའི་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས་ཏེ། གནས་ངན་ལེན་རྩེས་སུ་འབྲེལ་བས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་
སྤྲུག་བསྐྱེད་ལོ། །འདི་ཡང་ཆོར་བ་གཅིག་བྱ་ལ་མི་བྱ་བ་ནི་སྤར་ལྟར་རོ། །འདི་ནི་ལས་དང་ཉོན་
མོངས་པ་སྤྲ་མའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་ཅིང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་ཉོན་མོངས་པ་བྱི་མ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་
ས་བོན་རྩེས་སུ་འབྲེལ་བས་ན་ཀྱུ་ཏུ་འགྲོ་བའི་གནས་ངན་ལེན་དང་ལྡན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཁས་བླ་མ་ཆོས་རྒྱལ་གསུང་ཐོར་བུ་༤༤པའས་ཀྱང་། འཁོར་བའི་སྤྲུག་
བསྐྱེད་མེས་པའི་སྒྲིལ་ལྷོ་ཆོག་མཛོད་ལས་ཀྱང་། གཙོ་བོར་བྱུང་བ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཉེར་ལེན་གྱི་
ཕུང་པོ་འདི་གནས་སྤིང་ཅེ་ནས་དཔུལ་བའི་བར་གང་དུ་བྱུང་བྱང་བྱུང་ཅན་ནས་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རང་
བཞིན་དུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་གཏིང་ནས་རྟོག་ཀྱི་བར་དུ་བྱུང་ནས། ངེས་པ་རྟོག་པ་ན་དུ་བྱུང་སྟོམ་
ལ་ལེགས་པར་འབད་བས་ཕུང་པོ་འདི་ལ་ནད་དང་འབྲས་དང་ལྷག་རྩ་ལྟར་མཐོང་ནས། ལྷའི་ལུས་ལ་
ཡང་འདོད་པ་རྩི་ལས་དུ་ཡང་མི་སྐྱེ་བའི་སྒྲིལ་ལྷོ་ཆོག་མཛོད་ལས་ཀྱང་། ལྷག་མཐེལ་སྤྲ་ཉག་གཅིག་འདུག་
མཆན་ཉིད་ཆང་བའི་དོན་མེད་ཅིང་། ཆོ་དེ་འདྲ་གཅིག་མ་སྐྱེས་བར་དུ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་ཆོག་ཅན་
ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་བླ་མ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ནི་ཡབ་སྐུས་གཉིས་ཀས་ཉེར་
ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྷ་ལ་ངོས་འཛིན་མཛད་དོ། །མཛོད་འབྲེལ་ལས། ལག་མཐེལ་སྤྲ་ཉག་གཅིག་འདུག་
པ། །དེ་ནི་མིག་ཏུ་སོང་བ་ན། །མི་བདེ་བ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེད་སྤྱོད། །བྱིས་པ་ལག་མཐེལ་འདྲ་བ་
ཡིས། །འདུ་བྱེད་སྤྲུག་བསྐྱེད་སྤྱོད་མི་ཆོག་པ། །འཕགས་པ་མིག་དང་འདྲ་བ་ཡིས། །འདུ་བྱེད་
ལ་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་གཞིགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སྤྲ་བཤད་ནི། སྤིང་ཅེ་ནས་མནར་མེད་
ཀྱི་བར་བྱུང་བས་ན་བྱུང་བ། ཡང་ན་བདེ་སྤྲུག་བཏང་སྟོམས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བས་བྱུང་བ།

བྱེད་པའི་དམིགས་པ། རྣམ་འཁྱོར་པའི་དམིགས་པ་བཞིའི་དང་པོའོ། རྟེན་ལ་དབྱེན། རྣམ་རྟོག་དང་
 བཅས་པའི་གཟུགས་བརྒྱན། རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་གཟུགས་བརྒྱན། དངོས་པོའི་མཐའ། དགོས་
 པ་ཡོངས་སུ་བྱུབ་པའི་དམིགས་པ་སྟེ་བཞིའོ། གཟུགས་བརྒྱན་ནི་གང་ལ་དམིགས་པའི་དམིགས་
 པ་རང་མཚན་པ་དེ་དངོས་མིན་པར་དེའི་རྣམ་པ་སྒྲོ་ལ་སྤང་བའོ། ། ༡ དེ་ལ་དམིགས་ནས་ལྷག་
 མཐོང་གིས་དཔྱོད་པ་བྱེད་པའི་ཆེ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ཡོད་པས་རྣམ་རྟོག་དང་བཅས་པའི་
 གཟུགས་བརྒྱན་ནོ། ། ༢ ཡང་དེ་ལ་དམིགས་ནས་ཞིག་ནས་ཀྱིས་མི་དཔྱོད་པར་སེམས་འདྲིག་
 པའི་ཆེ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་མེད་པས་རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་གཟུགས་བརྒྱན་ཞེས་བྱའོ། གཟུགས་
 བརྒྱན་དེ་དམིགས་པ་གང་གི་གཟུགས་བརྒྱན་ཡིན་སྟུང་ན། སྤྱོད་པ་རྣམ་སྤྱོད་གི་དམིགས་
 པ་ལྷ་དང་མཁས་པའི་དམིགས་པ་ལྷ་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་སྤྱོད་གི་དམིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་
 གཟུགས་བརྒྱན་ནས་རྣམ་པ་ཡིན་ནོ། ། ༣ དངོས་པོའི་མཐའ་ནི། སྤང་བོ་ལྷང་འདུས་བྱས་
 ཐམས་ཅད་དང་། བདེན་པ་བཞིར་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲུང་དོར་གྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་ཤེས་
 བྱ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཕྱགས་བསམས་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་དེར་གངས་ངེས་པར་ཐག་བཅད་
 རྣམ་དེ་ལ་སེམས་འདྲིག་པ་ལྟ་བུའོ། ། ༤ དགོས་པ་ཡོངས་སུ་བྱུབ་པ་ནི། དམིགས་པ་དེ་
 གོམས་པས་འདོད་བྱའི་དགོས་པ་འཇམ་འབྲས་བྱ་ཤིན་ཕྱངས་སྐྱེ་བ་སོགས་ཡོངས་སུ་བྱུབ་
 པའོ། །སྤྱི་བཤད་ནི། བྱེད་པའི་དམིགས་པ་བཞི་སོ་འདི་ཡང་། སྤྱད་པ་རྣམ་སྤྱོད་དང་། མཁས་པ་

དང་། ཅོན་མོངས་རྒྱུ་སྤྱོད་གི་དཔེགས་པ་ལས་ལོགས་ན་མེད་ཅིང་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྲབ་བས་
ན་བྲབ་པའི་དཔེགས་པ་ཞེས་བྲལོ།

བྲབ་བྲེད། 1 སྤྱི། 2 བྲབ་བྲེད་ཀྱི་རྒྱང་ལ་གཟིགས།

བྲབ་བྲེད་ཀྱི་རྒྱང་། ཅ་བའི་རྒྱང་ལའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ལུས་ཀྱི་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་ཤིང་། བྲེད་
ལས་འགྲོ་འོང་བརྒྱུད་བསྐྱམ་སོགས་བྲེད་པའི་རྒྱང་ཞིག་སྤྱོད་བཞད་ནི། ལུས་ཀྱི་ཆོགས་ཐམས་
ཅད་ལ་བྲབ་བས་ན་བྲབ་བྲེད་ཅེས་བྲལོ། རྒྱུད་རྩི་ཆེ་འཕྲེང་བ་ལས། བྲབ་བྲེད་ཡན་ལག་ཀུན་
ལ་བྲབ། ཁེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

བྲམས། 1 བྲམ་གྱི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པའི་ཆང་མ་འདུ་འཛོམས་བྲེད་པའི་ཁང་པ་ཆེ་ཤོས་དེ་ལ་ཟེར། དེ་
ལ་ཆོམས་ཆེན་དང་། བར་བྲམས་ཡང་ཟེར། དབྱིན་སྐད་དུ་ hall ཟེར་བ་དེའོ། བར་བྲམས་
ཞེས་པ་དབྱིན་སྐད་དུ་ corridor ཟེར་བ་དེ་ལའང་འདུག 2 སྒོ་ར་དང་དོན་གཅིག་ཕྱི་རྒྱལ་བས་
yard, courtyard ཟེར་བ་དེའོ། 3 སྒོ་བྲམས། ཁང་པའི་མདུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲང་སོགས་མེད་
པའི་ཐོག་གཡོགས་དང་བཅས་པ་དེ་ལ་ཟེར། དེ་ནི་དབྱིན་སྐད་དུ་ veranda ཟེར་བ་དེའོ། 4
གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་སྒོ་དང་ཕྱི་སྒོའི་བར་སྤང་དེ་ལ་ཟེར་བར་སྟམ། སྒོའི་འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་
ཆེར་འགྲེལ་ལས། བྲམས་ཞེས་བྲེད་བཞི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སྒོའི་བར་གྱི་བང་རིམ་མོ། ཞེས་
གསུངས། ལུང་ཞུ་བའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། སྒོ་བྲམས་ནི་སྒོའི་བང་རིམ་མོ། ཞེས་གསུངས།
5 ལུས་དང་དོན་གཅིག་དམ་ཆོས་པད་དཀར་གྱི་མདོ་ལས། ལུས་གཡོགས་པ། བྲམས་རྒྱམས་
ཀྱང་བྲམ་པ། ཞེས་གསུངས་སོ།

བྲམས་པ། སྒོ་པ། བྲམས་དང་དོན་འདྲ།

ཁྱི་ལྷ། ཁྱི་ལྷ་ག། ཁྱི་ལྷ་ག་གྲུ།

ཁྱི་རྩོ། གཡམ་པ་དང་འདྲ།

ཁྱི་ལྷེ་འབྲུག་རྒྱལ་རབས་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གཅིག་པ་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐུ་དུས་སུ་བྱོན་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་
ཞིག་ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་གསལ་ཅན་བརྒྱ་དང་གོ་གཅིག་གི་ནང་གསེས་ཨ་གངས་ཉི་ཤུ་ཅད་གྲུ་

པ་དེ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་༡༩༧༧ལ་མས་ལ་བྱུང་བར་མངོན། ཁོང་སྤྱི་བསྟན་བཅོས་གནས་བརྒྱད་
ཙ་འབྲེལ་མཛད་པ་སོ་དེ་ཡིན་པར་བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་ན་གསལ།

སྤྱི་འཐབ་བརྒྱབ་པ་སྤྱད་སྟོས་ལྟ་བུ་མཛོང་། རང་གི་དག་གཉིས་པན་ཚུན་འཐབ་ན་ཞར་ལ་རང་ཉིད་ལ་
ཁེ་པན་འབྱུང་བའི་དཔེ་ཞིག་སྟེ། འདོགས་སྤྱི་པན་ཚུན་འཐབ་ན་སྤྱད་སྟེ་དཔེ་ཞར་ལ་གཞོན་འཆེ་
མེད་པར་བདེ་བར་འགོ་བྱུང་པ་ལྟར་གྲོགས་སུ་འགོ་བའི་དཔེ་ཞིག་ བསྟན་འདི་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་
བཟང་དེབ་དང་སོ་༥ རྒྱ་གསལ།

སྤྱི་དང་སྒོ་བ་ཐད་པ་ལྟ་བུ། བརྟག་དབྱུང་མི་བྱེད་པར་ཉོལ་རྒྱག་བྱེད་པའི་དཔེ།

སྤྱི་འདོད་རྩམ་ཅན་གྱི་སྤྱིང་། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤྱད་སུ་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་ ༣༩༣ པལ། སྤྱིའི་འཁུར་
བ་ཞེས་པ་ནི། སྤྱི་རྒྱན་ཅིག་གིས་འཁུར་བ་ཅིག་ཐོབ་སྟེ། རྒྱ་འབྲམ་ཅིག་ན་པར་བྱིན་ཏེ། མིག་
པར་ཅེར་ཚུར་ཅེར་ཡོད་ཅམ་ན། ཁོ་རང་གི་གཟུགས་བརྙན་ཚུན་དང་དུ་ཡེར་ཡེར་བྱུང་བ་མཛོང་
བས། ཁོའི་སྤྱིང་ལ་སྤྱི་གཞན་ཅིག་འཁུར་བ་ཐོགས་ནས་འདུག་སྟམ་ནས། འཁུར་བ་དེ་དགོག་པར་
འདོད་པས། ཚུན་དང་དུ་ཉལ་ས་བྱས་པས། ཁོ་རང་གི་ཁའི་འཁུར་བ་ཆུའི་ནང་དུ་ཤོར་ལོ། དཔེ་དེ་
བཞིན་དུ་ཁ་ཅིག་སྤྱར་གྱི་སྤྱི་མའི་མན་དག་སྒོམ་འགོ་བཅད་ཀྱིན་དེ་བས་ཀྱང་ཆོགས་རྒྱུང་ལ་
དོན་ཆེ་བ་ཅིག་འཆོལ་དུ་འགོ་འགོ་ནས། སྤྱར་གྱི་ཡོན་ཏན་བག་ཅམ་སྤྱིས་པ་དེ་ཡང་སྟོར་ནས་
འགོ་གསུང་། ཞེས་གསུངས་སོ། ། (གོང་གི་དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤྱད་སུ་པའི་འབྲུང་ནང་། ཆོག་
ཐད་ “ཅིག” དང་ “ཞིག” གཉིས་སྟོན་དབང་གི་འགོས་དང་ཅུང་ཟད་མི་མཐུན་པ་འདུག་ཀྱང་
བཅས་བཅོས་མེད་པར་རང་སོར་བཞག་གོ། འདི་རང་རའི་བཅོན་བྱོན་བོད་གཞུང་གི་སྒོ་བ་བྱའི་
སྒོ་བ་དེ་བ་ཅིག་ནང་ཡང་འབྱུང་།

སྤྱི་གཞོང་སྟོང་ལ་ཚོད་པའི་དཔེ། དགོས་པ་དང་སྤྱིང་སོ་མེད་པའི་དཔེ།

སྤྱི་སྟེ་སོ། སྤྱི་སྟེ་མདོག་དམར་སྟེག

སྤྱི་སྤྱི་བྱ་བ་ཆེ་རྒྱུད་། སྤྱི་སྤྱི་བྱ་བ་ཆེ་བ་ནི། རོར་དང་། འབྲུ། དབྱིག་གསེར་དང་དབྱལ། རྟ་དང་
བ་ལང་། རྒྱང་སོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་མང་དག་གོ། བྱ་བ་རྒྱུད་བ་ནི། དེ་དག་ཅུང་བཞོ། ཞེས་རྒྱ་

པ། རྟེན་མེད་བཅོ་ལྔ་པ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་བསྐྱུགས་པའི་མེད་ཞེས་བྱ་བ་ ༡༢་ ༡ན་ཅན་
བཞུགས་སོ། །གཞན་ཡང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་མདོ། ལྷ་ལྷ་ལྷ་པོའི་མདོ། སོར་བྲེང་
ལ་མན་པའི་མདོ། གཟུགས་ཅན་སྟོང་སོར་གདམས་པའི་མདོ། བྱིས་བདག་དཔལ་སྐྱེས་ཀྱི་མདོ་
སོགས་མཉམ་དུ་བཞུགས།

བྱིས་བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན། (འདུལ་བ) བཟང་སྦྱིན་ཞེས་བྱ་བ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་སྦྱིན་
བདག་བྱིས་བདག་ཤིན་ཏུ་རྒྱག་ལ་དད་པ་དང་གཏོང་སོང་ལྷག་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོངས་གྲགས་
སུ་ Anathapindika ཟེད། འདི་སྤྲ་ལིའི་སྐྱད་ཡིན་ནམ་སྟམ་ཞིང་། ལེགས་སྦྲར་གྱི་སྐྱད་དུ་
Anathapindada ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་ཟེད། འདི་ལ་མིང་དངོས་ལ་བཟང་སྦྱིན་ཟེད། འདིས་
སྟོན་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་མཉམ་ཡོད་དུ་གདན་ཤངས་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་
བྱེད་གྱི་ཆལ་ཞེས་བྱ་བའི་ཀུན་དགའ་ར་བ་དེར་གཙུག་ལག་ཁང་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་
བརྟེན་ནས་སྤུལ་བས། རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་
བ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །མ་ག་རྩ་བཟང་མོ་ཡང་བྱིས་བདག་འདིའི་བྱ་མོ་
ཡིན་ནོ། །འདིའི་སྐོར་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་སྒྲེགས་བཅ་ ༩ ག་པའི་ ༡༡༩་པའན་བཞུགས་སོ། །

བྱིས་བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ། (འདུལ་བ) རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་
མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

བྱིས་པ་ཆོས་བྱུག་ལྷན། ཆོས་བྱུག་ནི། བྱིས་པ་མཆན་ཉིད་དང་ལྷན་པ། ཐ་སྦྱང་ལྷ་དང་ལྷན་པ། རང་
དང་ནོར་ཐ་དད་ཡིན་པ། ལུས་ཐ་མལ་དུ་གནས་པ། ཅི་བདེར་སྟོབ་པ་མ་ཡིན་པ། ཉེ་དུ་ས་
ཡིན་པ་སྟེ་བྱུག་གོ།

བྱིས་པ་དོ་ཇེ་འཛིན་པ། གསང་སྐྱུགས་ཉམས་སུ་ལེན་མཁན་གྱི་བྱིས་པ་ལ་ཟེད།

བྱིས་པ་མོ་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་ལྷུང་བྱེད། འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ལྷ་པ་ནི། བྱིས་སྒྲོགས་མེད་པར་
བྱིས་པ་མོ་ལ་ཆོས་ཆོག་ལྷུངས་བྱུག་ལས་ལྷག་པ་བསྟན་ཏེ་དོན་གོ་བཤོ། །

བྱིས་བྱ། 1 བྱ་དེ། 2 འཛིགས་བྱེད་གྱི་ཞབས་གཞོན་དུ་ཡོད་པའི་བྱིས་བྱ་ཞེས་པ་ནི། ལུས་ནག་ལ་

འདི་སྒྲེ་སྐོར་ཅན་མི་སྐད་སྤྱོད་པའི་བྱ་ཞིག་ལ་ཟེར། བཀའ་ཆེན་སྐོར་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གསུང་།
ཁྱིམ་བཅུན། རབ་བྱུང་གི་ཉག་ས་འཆང་བའི་ཁྱིམ་པའི་མིང་། སེར་ཁྱིམ་པ་དང་དོན་གཅིག
ཁྱིམ་ཞག ཡུད་ཅམ་བྱེད་དང་སོ་གཅིག་ཅུང་ཟད་མ་ལོང་ཅམ་གྱི་ཡུན་གྱི་མིང་། ཉི་མ་ཁྱིམ་སེར་འཕོ་
བའི་ཡུན་ཆད་སྤུམ་ཅུར་བགོས་པའི་ཆ་ཤས་གཅིག ཡུད་ཅམ་གཅིག་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་ཚུ་ཆོད་ལ་
སྤྱར་ན། སྐར་མ་བཞི་བཅུ་ཞེ་བརྒྱད་ཡོད། ཁྱིམ་ཞག་གཅིག་ལ། རག་ས་ཅིམ་བྱེད་ན་དེང་སང་
གི་ཚུ་ཆོད་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་དང་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་ཅ་གསུམ་ཅམ་ཡོད། approximately Twenty four
hours and twenty three minutes, 24.23 hours. སྤྱོད་བཤད་ནི། ལོ་གཅིག་ལ་ཁྱིམ་བཅུ་
གཉིས་སུ་བྱེ་ཞིང་། ཁྱིམ་རེ་རེ་ལ་ཞག་སྤུམ་ཅུར་བྱེ་བའི་ཞག་གཅིག་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་
ཁྱིམ་ཞག་ཉིང་ཞག་ཁྱིམ་ཞག་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཁྱིམ་ཞག་ཡུན་རིང་ཤོས་ཡིན། ཞག་ལ་གཟིགས།
ཁྱིམ་ལ་འཁྲུག་པ། ཁྱིམ་ལ་ཞེན་ཆགས་བྱེད་པའི་དོན། བརྒྱད་མྱོང་པའི་འབྲེལ་པ་སྟོན་སོ་མཆོག་ལས།
ཁྱིམ་ལ་འཁྲུག་པ་ནི་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་སེར་སྤྱོད་བའོ། །ཞེས་གསུངས།
ཁྱིམ་སུན་འབྲེན་པ། ཁྱིམ་པ་རྣམས་མ་དང་པར་བྱེད་པ།
ཁྱིམ་སུན་འབྲེན་པའི་ལྷག་པ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བཅུ་གཉིས་པ། ཁྱིམ་སུན་འབྲེན་པའི་
ལྷག་མའི་དོན་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སློང་གིས་ཁྱིམ་སུན་སྤྱང་སྟེ་དགེ་འདུན་གྱིས་བསྐྱད་པ་ན་
དགེ་འདུན་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་དེ་བཞུགས་བསྐྱོད་དང་གསོལ་བ་ཞིའི་ལས་ཀྱིས་བརྒྱུག་ཀྱང་
མི་གཏོང་བ་ལས་སྤྱང་པའི་སྤྱང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སློང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་ནཔ་སོ་དང་འགོ་
མགོགས་ཀྱིས་ཁྱིམ་སུན་སྤྱང་སྟེ་དགེ་འདུན་གྱིས་བསྐྱད་པ་ན་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་
པ་དེ་བརྒྱུག་ཀྱང་མི་གཏོང་བ་ལས་དགེ་འདུན་ལྷག་མར་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཁྱིམ་པའི་
སྟེག་ཁྱེན་བྱས་པས་ཁྱིམ་པ་ལ་གནོད་པ་དང་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱར་པ་བཏབ་པས་དགེ་འདུན་གྱི་
ཐུགས་བདེ་བ་ལ་གནོད་ཅིང་། དག་གི་སྟེག་པ་ཆེན་སོ་འཕྲོལ་པའོ། །
ཁྱིམ་གྱི་འཕྲོ་འཕྲོག་པ་དང་། ཡོ་བྱེད་དམ་སོར་བྱེད་པའི་འཕྲོ་འཕྲོག་
ཁྱིམ་གྱི་འཕྲོ་ (འདུལ་བ) མཁའ་པོའི་ཁྱིམ་གྱི་མིང་དུ། རྣམ་འབྲེད་འབྲེལ་༡༧༩༧༡༧ལས་གསུངས་སོ། །

ལྷ། མི་དང་སློག་ཆགས་སོགས་རིགས་མ་སྐྱུ་མང་པོ་མཉམ་དུ་འཆོགས་པ་འཇེན་པ་
ལང་ལྷ། མི་ལྷ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ལྷ་གཅིག་ཆོགས་པའམ་སྡེ་གཅིག་སྡེ་ཁག་གཅིག་དཔེར་ན་རི་དྭགས་ལྷ་གཅིག་མཉམ་དུ་རྒྱུགས་ལྟ་བུ།
1 རློགས་གཅིག་ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། སེམས་ཅན་གཞན་དང་རྗེས་མ་སྐྱུ་པའི། རློན་པ་
ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན། རྟེན་འགྲོ་ཡིན་ཀྱང་རིགས་མ་སྐྱུ་ནས་ས། ལྷ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་
སས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ལྷ་མཆོག་1 གཙོ་བོ། རྒྱལ་བོ། དཔའ་བོ། ཁྱིམ་ན་གནས་པ་ནམས་ཀྱི་ལྷ་མཆོག་གསལ་ན་གནས་
པ་ནམས་ཀྱི་སེངྒེ། དགོན་པར་གནས་པ་ནམས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། 2 བ་
ལང་གི་མཆོག་རྗེ་འཇམ་དཔལ་གསུམ་མ་ལས། བ་ལང་ལྷ་ཡི་སློག་མང་ལྷ་མཆོག་བཞིན། ཞེས་པ་
ལྟར་དང་། སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འབྲེལ་པ་ལས། སྐུ་པོ་མ་རབས་བསྐྱེད་ན་ནི། མིག་གིས་བཟང་
སོ་མཐོང་མི་འགྲུར། སེངྒེ་ལྷ་མཆོག་མཛའ་བ་ལ། རྩ་ཡིས་ཐ་དད་བྱས་ལ་ལྟོས། ཞེས་དང་།
ཡང་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས། ལྷ་མཆོག་བ་སྒྲུང་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་བ་ལྟ་བུ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། སེངྒེས་ལྷ་མཆོག་གསོད་པའི་ཆེ། རྩ་ལ་འཇུར་བ་ག་
ལ་སྤར། རྣམ་པ་ཀྱང་ཏུ་མི་དཔྱོད་པར། དག་ལ་མཆོང་བ་སྤྱན་རྟགས་ཡིན། ཞེས་གསུངས།
ལྷ་ཆོན། རྒྱ་ཆབས་ཆེན་ཏེ་རྒྱ་ལྟོ་བས་ཆེན་གྱི་དོན་བྱ། བེའུ་བུམ་སྟོན་པའི་མིང་བརྟུ་གོ་དཀའ་བ་འགའ་
ཞིག་བཤད་པ་སོམ་ཉིད་སྐྱུ་སེལ་ལས་བཤད། བེའུ་འབྲེལ་ལས། ཅོམ་མེ་བསྐྱད་པས་སྟེན་པ་
གོམས་པར་བྱེད་པའི་ལྷ་ཆོན་ནས། ལྷ་ཆོ་རིང་པོའམ་གཟུགས་མེད་དུ་གོལ་བ་ཡང་སྤིན། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ལྷ་བྱ་བ། གྲ་གྲུ་དང་འཇམ་ཕྱག་ཕྱག་ཏུ་འགྲོ་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། སྤྱལ་ཆུ་བྱང་དུ་ལྷ་བྱ་བ་འགྲོ་ལྟ་བུ།
ལྷ་དང་། བྱ་ལྷ་ལ་གཞིགས།
ལྷ་དཔོ་ལྟས་པ། བྱ་སྟོན་ཞབས་ཀྱི་སྟོབ་མ་དང་། རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་གསང་འདུས་འཕགས་ལུགས་
ཀྱི་ཆོས་འཁོར་གསལ་ཕྱལ་གྱི་སྤྲུལ་གཤམ་ཆེན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་སྤྲུལ་གསུམ་ནི། རྗེའི་

མཐའ་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱ་གྲུ་ལས། རྩེ་བཅུན་དམ་པ་གྲུ་སྤྱ་ར་མ་ཉིའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་དང་། འུ་སྟོན་
ཞབས་ཀྱི་སྟོབ་མ་རྩེ་བཅུན་དམ་པ་བྱུང་པོ་ལྷས་པའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་དང་། རྩེ་བཅུན་དམ་པ་ཆོས་
ཀྱི་དཔལ་བ་གསུམ་ག་བསྟོན་པ་ལ་བཞེན་ནས་འཕགས་སྟོར་གྱི་ཆོས་འཁོར་རྣམས་བདག་
གིས་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པར་མཛོམས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཁྱུར་ཁྱུར། ཁྱུ་བྱ་བྱ་དང་འབྲ།

ཁྱེ། ཁེ་དང་དོན་གཅིག་མཁས་བྱུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བྱ་༥༥བཤལས། ཁྱེ་ཉེན་ཅི་ཡོད་ཀྱང་ཁྱེད་
དུ་བསད་ནས། ལྷིང་ཆ་ཉར་བའི་བྱ་བ་བཅན་ཆོད་ལ་གཏོང་བའི་ལྷིང་ཁམས་དང་བཅོན་འབྲུས་
ཕྱིག་མ་བྱུང་ན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱ།

ཁྱེ་ལྟ། མིའི་སྤྱ་གྲུ་རྒྱུང་རྒྱུང་། དམ་ཟེའི་ཁྱེ་ལྟ་ཁ་ཆེ་སྤྱ་ཉག་ཅས་པ་ལྟར་བྱ།

ཁྱེད་མཁྱེན། ཁྱེད་ཤེས་དང་དོན་གཅིག་

ཁྱེད་ཤེས། སྤར་རྒྱལ་སྤྱ་གསོལ་འདེབས་བྱེད་པ། དཔེར་ན། ཁྱེད་ཤེས། ཁྱེད་མཁྱེན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟར་བྱ།

ཁྱེད་ཤེས་ཀྱི་བསམ་པ། སྤྱབས་ལུལ་ལ་སྟོ་ཡིངས་འགྲེལ་གྱི་བསམ་པ།

ཁྱེད་སོ་གསུམ་གྱི་རྣམ་འབྱོར། ཁྱེད་སོ་གསུམ་གྱི་རྣམ་འབྱོར་ནི། གཟུགས་སྣང་སྤྱི་ཁྱེད་སོ། སྤྱ་
གྲག་གསུང་གི་ཁྱེད་སོ། དན་རིག་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱེད་སོ་དང་གསུམ་མོ། །བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་
རྣམས་སངས་རྒྱུ་གྱི་སྤྱི་ཁྱེད་སོ་པ་ནི་སྤྱི་ཁྱེད་སོ། དེའི་སྤྱ་རྣམས་གསུང་དུ་མོས་པ་ནི་གསུང་
གི་ཁྱེད་སོ། ཤེས་པ་རྣམས་ཐུགས་སུ་མོས་པ་ནི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱེད་སོ་བཅས་ཡིན་ནོ། །ཞིབ་ཏུ་
བཤད་ན། །གཟུགས་སྣང་སྤྱི་ཁྱེད་སོ་ནི། འཕགས་པའི་སྤྱ་སྤྱི་དང་སྤྱག་པར་ཐུགས་ཀའི་
རྩི་ཡིག་ལས་འོད་ཟེར་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འཕྲོས་ཏེ་སྟོན་བཅུད་ཀྱི་སྟོན་སྤྱངས་ཏེ། མ་དག་པའི་
སྟོན་གྱི་འཛིག་རྟེན་འདི་ཉིད་དག་པའི་ཞིང་ཁམས་དང་། བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་འཕགས་པ་
སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱིའི་གསང་བར་མོས་པ་ནི་གཟུགས་སྣང་སྤྱིའི་ཁྱེད་སོ་ཡིན་ནོ། །།སྤྱ་
གྲག་གསུང་གི་ཁྱེད་སོ་ནི། ཐུགས་འབྲེང་གི་འོད་ཟེར་གྱིས་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་འབྱུང་གྱི་སྤྱ་
གང་གྲག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེས་སྟོན་སྤྱངས་ཏེ། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གསུང་གི་

ཁྱོད་ཀྱི་འདེགས་ཁྱིམ་འདེགས་པའི་ཁྱིམ་གྱི་སྡེ་དགའོགས་དང་བཅས་པ་སྒྲིམ་བྱ་བཞིས་བཏེག་པར་
བྱུང་བ་གང་ཡིན་པའོ། 2 ལས་ཁྱིམ་འགྲོགས་ཁྱིམ་ཡང་ཟེར།

ཁྱོད་ཀྱི་བཟླས་པ། ཁྱོད་ཀྱི་བཟླས་པ་འཕམ་དོ་ཡིའི་བཟླས་པ་ནི། རྗེའི་སྡེ་གས་རིམ་ཆེན་མོ་༡༩༥༥་པ་
ལས། ཁྱོད་ཀྱི་བཟླས་པ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ད་རྒྱལ་གྱིས་སྡེ་གས་སྤང་
རང་གི་ཞལ་དུ་ཞུགས་པ་དོན་རྒྱལ་ལོ་མཉམ་ཉེ་བསྐྱར་སོང་ཞིང་ཅ་དབུ་མ་ལས་གྲུན་དུ་བྱུང་སྟེ་
ཡུམ་གྱི་ཞལ་ནས་བྱུང་བ་རང་གི་ཞལ་དུ་ཞུགས་ནས་འཁོར་བར་སྒྲོམ་ཞིང་ཡི་གེ་ལྟོད་ཅིང་ཞི་
བའི་སྤང་སྡེ་གས་སྒྲོམ་པའོ། །ཞེས་གསུངས། བཟླ་ཆེན་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་
ཀྱང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ད་རྒྱལ་གྱིས་ཅ་སྡེ་གས་རང་གི་ཞལ་དུ་ཞུགས། སྤྱིའི་
དབྱིབས་བརྒྱད་དོན་རྗེའི་ལམ་ནས་ཡུམ་གྱི་བསྐྱར་འཁོན། ཡུམ་གྱི་དབུ་མའི་ལམ་ནས་བརྒྱད་དེ་
ཞལ་ནས་བྱུང་། རང་གི་ཞལ་དུ་ཞུགས་པར་བསྒྲོམས་ནས་ཡི་གེར་ལྟོད་ཅིང་ཞི་བའི་རྣམ་པར་
བཟླ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱོད་ཀྱི་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཀོ་ཞེས་པ་ “ནི” དང་དོན་གཅིག་ཡིན། དབུ་མ་རིན་ཆེན་སྤང་བ་
སྤེད་གོ་བསྟན་འགྲུར་༽ གེ་བ་ ༡༡༩ན་པ་ལས། གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཅིས་མི་འཛིགས། ཞེས་
པ་ལྟ་བུའོ། །

ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱིན་པ། དབང་གི་སྐབས་འི་བཟང་གི་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱིན་པ་ནི། གཙོ་བོ་དག་གི་ཉེས་པ་དག་པའི་ཆེད་
དུ་ཡིན་པར། རྗེའི་སྡེ་གས་རིམ་ཆེན་མོར་གསུངས། ཁྱོད་ཀྱི་ལན་གསུམ་དུ་འཁྱུང་དུ་བཅུག་པ་
ནི། ལུས་དག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྤྱིག་པ་དག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར། རྗེའི་དབང་དོན་དེ་ཉིད་རབ་
གསལ་དུ་གསུངས་སོ། །

ཁྱོད་ཀྱི་ལག་པ་ཡ་གཅིག་ཅུང་ཟད་འཁུམས་པའི་མིང་། དེ་ལ་ཡ་ཁྱོད་ཡང་ཟེར།

ཁྱོས་མ། ཟས་ལྟག་ཟས་ཀྱི་ལྟག་མ། ཟ་འཕྲོ། མདོ་སྡེ་ལས་བརྒྱ་པ་༽ ༩ ༡་པ་མལས། དེ་ནས་ཆེ་
དང་ལྡན་པ་ལྟ་བུའི་བྱས། དེའི་ཉིན་པར་ཟས་ཟོས་པའི་ལོག་ཏུ་བྱིདེ་ལ་ཁྱོས་མ་བྱིན་ཏེ། བྱིདེས་
ཟོས་ནས་དེའི་གདོང་དུ་བལྟས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཁྲ་ཆེས་ཆེས། འོད་འཛེར་ཚུལ་ཞིག་སྐར་མ་ཁྲ་ཆེས་ཆེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 ཁྲག་ཁྲིག་ཐེར་འབྲུམ་ཆེན་པོ་བཅུ་ལ་ཟེར། ཞིབ་པར་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་ག་ཟེགས།
 ཁྲམ་པ། གཡོ་སྐྱའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་སྟེ། གཞན་ལ་སྤྲད་འདོགས་པའོ། །བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་ལ་གཞི་
 བྱས། འོན་ཀྱང་གཡོ་སྐྱ་ཁྲམ་གྱི་ཆས་བྱེ་བའི་ཁྲམ་པ་ནི། གཞན་ལ་མངོན་སུམ་འདྲེས་མེད་དུ་
 རྟོན་བཤད་པའི་དོན་ཡིན།

ཁྲི་རྒྱུ་འཛོམས་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་གྲུ་ལྟ་བུ། ཁྲི་རྒྱུ་འཛོམས་པའི་ལྷུང་
 བྱེད་གྱི་རྩོད་ནི། བཅས་ལྟན་དག་སྤོང་གིས་དགེ་འདུན་དབང་པའི་ཤིང་གི་ཁྲི་འཛུ་ཁྲི་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
 བ་ཆད་ལས་ལྟག་པ་རང་རམ་བསྐྱོས་པས་བཟོ་བྱས་ཏེ་ཐོན་པ་ལས་ལྷུང་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་
 གཞིའོ། ཁྲིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱག་སྟེས་ཁྲི་རྒྱུ་ཆད་ལས་ལྟག་པར་བྱས་པ་ལས་ལྷུང་
 བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་དོན་དང་བྱ་བ་མང་བ་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་ཡོ་བྱད་ཆུང་ཆོས་
 བར་འགྱུར་པའོ། །

ཁྲི་རྒྱུ་བྱུག་འཕྲོགས། ༡ བྱ་ལྷུང་དང་། ༢ ལྷུ་ལོ། ༣ ལྷུ་མིན། ༤ ལྷུ་ཆུང་། ༥ རི་དྲགས་གྱི་ཁ་སྐྱ་
 ད། ༦ ལྷུང་ཆེན་བཅས་གྱིས་བཏེག་པའི་སངས་རྒྱུས་གྱི་བཞུགས་ཁྲིའི་རྒྱུ་ཡོལ། སྟོག་ཆགས་
 བྱུག་གིས་ཡར་འདེགས་པས། བྱུག་འཕྲོགས་ཞེས་མིང་བཏགས་པ་རེད། སྟོག་ཆགས་དེ་དག་
 གིས་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་བྱུག་མཚོན་པར་བཤད། བྱ་ལྷུང་གཅིག་ལྷུ་གཉིས། ལྷུ་མིན་གཉིས། ལྷུ་
 ཆུང་གཉིས། རི་དྲགས་གཉིས། ལྷུང་ཆེན་གཉིས་ཏེ་བཅུ་གཅིག་ཡོད་ཀྱང་། ལྷུ་གཉིས་སོགས་
 གངས་རེ་རེར་བཅིང་གོས། གིས་ཆ་ལལ་མོ་ཆེར་རི་དྲགས་ཁྲི་སྟན་སྐྱ་རའི་འོག་དུ་སྐླེ་ཞིག་
 གིས་འདུག་པ་དེ་གང་ཡིན་དཔུང་པར་བྱའོ། །

ཁྲི་ཆེན་བརྒྱུད། (བཀའ་བརྒྱུད) ལྷོད་འབྲུག་གི་ཁྲིང་ཆེན་བརྒྱུད་དུ་ཤུགས་པ་ནི། འཕྲོ་མགོན་གཙང་པ་
 རྒྱ་རས་གྱིས་བྲག་ཆེན་འཕྲིང་ལུགས་གྱི་གདམས་པ་ཞིག་སྟེ། ༡ ལྷ་མ་སྐྱ་གསུམ་གྱི་ཁྲིང་། ༢
 བྲམས་སྤྱིང་ཟེའི་ཁྲིང་། ༣ ལྷུ་འབྲས་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཁྲིང་། ༤ ལྷ་ལྟན་བདུད་ཅི་ཐེགས་པའི་ཁྲིང་།
 ༥ ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་སྐྱོར་གྱི་ཁྲིང་། ༦ ལྷ་རྩོམས་བྲུག་གི་ཁྲིང་། ༧ ཆོས་བརྒྱུད་མགོ་སྟོན་གྱི་

ཁྱིམ། གསང་སྤྱོད་ཐོག་སྒྲོམ་གྱི་ཁྱིམ་དང་བརྒྱད་དོ། །

ཁྱིམ་ཆེན་ཆེན་དང་མཆོག་ལྷན་གྱི་གསུང་འབྲུག་དཀར་ཆག་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་པ་ཁྱིམ་ཆེན་ཆེན་
དང་མཆོག་ལྷན་གྱི་གསུང་འབྲུག་ས་བཅུད་ལྷ་བུམ་སྐྱུ་བུམ་བཅའ་ཐབས། སྤྱི་ཐབས། མགོན་
པོ་ཕྱག་དྲུག་པའི་བསྐྱེན་ཡིག་འཕྲིན་ལས་བཞི་ཡི་བང་མཛོད། གཏོར་སྐྱབ་དགོས་འདོད་ཀྱན་
འབྲུང་དངོས་བྱུང་ལག་བཅང་། དག་པོའི་སྤྱིན་སྲེག་དམིགས་བརྟེ་མའི་ལས་ཆོགས་ཆར་
འབབས། ཤར་མ་ཆེན་སྒྲོམ་རའི་གསོལ་མཆོད། ཁྱིམ་ཆེན་ཆེན་དང་མཆོག་ལྷན། གནས་བརྟན་
ལས་ཐོན་བརྟན། སྐབ་ཆེན་རྒྱ་ཀ་ར། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ལྷོ་པོ་དོང་འཛིགས་མེད་བྲགས་པ་སོགས་
སྤྱི་བུ་བུ་བཞེས་ཚུལ་དྲན་པའི་སྐྱུ་སྲེང་གསོལ་འདེབས། བཀའ་འགྲུང་བཞེངས་པ་སོགས་གྱི་
སྒྲོན་ལམ་འདོད་གསོལ། འཕྲིན་བཅོལ་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །

ཁྱིམ་ཉན། རི་དྲགས་ཁྱིམ་ཉན་ས་ལེ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

ཁྱིམ་ཉན་ས་ལེ། ཁྱིམ་ཉན་དང་འབྲ། དེར་གཞིགས།

ཁྱིམ་ཉན་སྤྱ་ར། ཁྱིམ་ཉན་དང་འབྲ། དེར་གཞིགས།

ཁྱིམ་ཉན། ཁྱིམ་ཉན་ལ་འབྲ།

ཁྱིམ་ཉན་སྤྱ་ར། ཁྱིམ་ཉན་དང་འབྲ།

ཁྱིམ་ཉན་སྒྲོན། བཞུགས་ཁྱིམ་མཛལ་དར་འབྲུལ་བའི་དོན་ཉེ། ལྷན་སྤྱིད་ཆེན་ཆེན་དང་དོན་བྱུང་ལགས་
གྱིས་བརྟམས་པའི་ལྒྱལ་མཆོག་སྐྱུ་འཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམས་ལས། མཛད་
སྤྱིའི་རིམ་པ་བྱུང་འབྲུལ་ལ་ཤོང་ས་མཆོག་བཞུགས་ཁྱིམ་མ་བཞེངས་ཅམ་ལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
སྤྱང་བཞུགས་ཁྱིམ་སྤྱིང་མཛལ་དར་ཨ་ཤེ་སྤྱིད་དུ་བསྐྱར་ཉེ་སྒྲོན་པ་ལ་ཟེར། ཞེས་པ་ལྟར་སོ། །

ཁྱིམ་དྲུགས། (བད་རྟིང་) ཉི་མའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྤྱི་བུ་ཤེད་ཀྱི། ཁྱིམ་པ་པོའི་དོན་དང་གྲུགས་
ནི་འདྲིང་ཉི་མའི་བད་རྟིང་ཡིན་པས། མང་པོའམ་སྤྱིའམ་སྤྱན་མོང་གི་ཉི་མ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དོན་
ནོ། །གྲུགས་ཞེས་པ་ཉི་མ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་པ་ལམ་རིམ་དུ་བྱངས་པ་ལས། ཡང་
དང་ཡང་དུ་མི་ཤེས་པའི། རབ་རིབ་འཛོམས་པས་གྲུགས་དང་འབྲ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་

སྟོང་ནི་དཔེར་མཆོན་པ་ཡིན་གྱི་ངེས་བརྒྱུད་མ་ཡིན་ཏེ་བརྒྱུད་མ་སྟོང་དམ་ཁྲིལ་སོགས་པ་ཡང་སྟེ་
ལམ་པོ་ཆེ་ལ་ཁྲིལ་མ་དུ་གྲགས་པ་ལྟར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཁྲི་དང་སྟོང་དང་བརྒྱུ་ཞེས་
པ་མང་པོ་ལའང་འདྲུག་པས་མང་པོ་འགོ་བཤེས་ལམ་ཡིན་པས་ཁྲིལ་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དགའ་ལྡན་ལྷ་
བརྒྱུ་ཞེས་པ་དང་། བསྐྱལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡིས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅའ་སྐྱབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲིལ་ས་པལ་སྟོར། འདི་སྟོར་ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་དབས་དེབ་དང་པོ་༡༢་
ལས། ཞེལ་གྱི་ལྷགས་རི་ཆེན་མོར་ཤར། ལྷོ་ ལུབ་གསུམ་ལ་སྟོ་ཆེན་རེ་ཡོད་པའི་ཡ་གྲུལ་སྟོ་
ཕྱོགས་གཞུང་སྟོན་ས་ཐད་བྲངས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བཞི་མདོར། བོད་རྗེ་ཁྲི་སྟོང་ལྟེ་བཅའ་སྐྱབས། རྒྱ་
ནག་ཏུ་དམག་བྲངས་ཤིང་། རྒྱ་རྒྱལ་ཁྲིལ་ས་པལ་ཅིང་། ལོ་ལྟར་བོད་ལ་དབྱུ་ཁྲལ་འབྱུལ་དགོས་
སོགས་གསལ་བའི་གཟི་བཞིན་ཅན་གྱི་རྟོ་རིང་དང་། ཞེས་གསུངས།

ཁྲིད་ཡིག་ཁྲིད་གྱི་ཡི་གེ་སྟེ། སྟོབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུའི་གཞུང་དམ་དཔེ་ཆའི་མིང་། དཔེར་ན་དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱུ་
མའི་ཁྲིད་ཡིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

ཁྲིམས་ཐོགས། (འདུལ་བ) རང་གིས་སྟོམ་པ་བསྐྱུང་བའི་ཐོགས་སུ་གྱུར་པའི་སྟོམ་ལྡན་གྱི་ཆོས་ཐོགས་
པོ་ལོ། སྐྱ་བཤད་ནི། རྒྱལ་ཁྲིམས་རལ་པའི་བར་ཆད་ལས་སྐྱུང་ཞིང་སྟོབ་པའི་ཐོགས་བྱེད་པའི་
ཆ་ནས་ཁྲིམས་ཐོགས་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག དཔེར་ན། ཁྲིམ་པ་མོ་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་བྱེད་གྱི་
རོ་ཏེ་བཤད་པ་ན། ཁྲིམས་ཐོགས་མེད་པར་ཁྲིམ་པ་མོ་ལ་ཆོས་ཆོག་ལུངས་དུག་ལས་ལྷག་
པ་བསྟན་ཏེ་དོན་གོ་བཤོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཁྲིལ། (འདུལ་བ) ཁྲི་རྒྱུད་དུ། ཁྲིལ་ཞེས་པའི་ལུ་ནི་རྒྱུད་ལེ་མིང་སྟེ། རྟེན། མིལ། ཁྲིལ། རྟེན་སོགས་
ལྟ་བུལོ། །

ཁྲིས། ཁྲིས་མ་དང་འབྲ། ཁྲིས་མ་ལ་གཟེགས།

ཁྲིས་སྐྱུད། སྟོང་འགག་གི་མཐར་གཏོང་རྒྱུའི་སྐྱུད་པ་ལྷས་མ་སྟོན་པོ་དཔེ་མིང་། འདི་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཤར་གི་
བཀའ་བློན་ཐུག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། ཁ་དོག་སྟོན་མོར་བྱས་པ་ནི། རྒྱའི་ཏ་
ཤར་ནམས་ན་བཟའ་སྟོན་པོ་ནལ་པས་དཔེ་མཆོན་དོན་ལོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱུད་པའི་ཁྲིས་མ་སྟེ་

ཉག་མ་མང་པོ་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེད་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐྱེད་ཅེས་བྱའོ།
 ཁྲིས་མ། ཉག་མ་དང་རྒྱུ་གི་མིང་། ཁྲིས་དང་དོན་གཅིག་མི་བོད་སྐད་གཉིས་སྐད་གསེར་གྱི་ཐོང་མཛེས་
 ལས། “ར་ལ་རྒྱ” འོག་པག་སྟེ་སྟེད་རྒྱན་ཁྲིས་མ་གཅིག་པ་ནས་བརྒྱད་པ་དང་བཅུ་དྲུག་པ་དང་
 ཉིང་ལྷ་པ་རྣམས། ཁྲིས་གསུངས།

ཁྲ། ཁྲ་ལ་བཅི་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་གསུམ་སྟེ། རྩལ་ཁྲ། ལུས་ཁྲ། ལག་ཁྲ་དང་གསུམ་མོ། ། (རྩལ་ཁྲ་ནི་
 སོར་མོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞིའི་ཆད་ལ་རྩལ་ཁྲ་ཟེར། དེ་ལ་རྩལ་ཁྲ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། རྩལ་ཐ་
 རབ་ཚུལ་གཞིར་བྱས་ཏེ་དེ་ཉིད་གོང་ནས་གོང་དུ་བདུན་འཁྱུར་དུ་བཅིས་ནས་བྱལ་བའི་ཁྲ་ཡིན་
 པས་ན་དེ་སྐྱེད་ཅེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་མཛོད་ཙུ་བ་ལས། སྐྱེད་ཅིག་ཐ་རབ་རྩལ་དང་ནི། རྩལ་ཐ་
 དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །ལྷགས་རྒྱ་རི་བོར་ལྷག་དང་སྤང། ཉི་ཟེར་རྩལ་དང་སྟོལ་དང། །དེ་ལས་
 བྱུང་དང་དེ་བཞིན་དུ། །སོར་མོ་གསེས་ཞེས་བྱ་གོང་བདུན་བསྐྱུར། །སོར་མོ་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་ཁྲ། ཁྲེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །རྩལ་ཁྲས་གཞལ་བར་བྱ་བ་ནི། །ཁར་པའི་ཆད་དང་ཁྲི་རྒྱུ་ཆད། །གདོང་
 བ་གཡལ་དགའ་རས་ཆེན་མོ། ཁྲེས་མཚོ་རྒྱུ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ། (ལུས་ཁྲ་ནི་ རང་
 གི་སྤྱི་གཙུག་ནས་རྒྱུ་མཛེས་ཀྱི་བར། ཆ་བདུན་ལ་བགོས་པའི་ཆ་གཉིས་ལ་ཟེར། མདོ་ཙུ་བ་
 ལས། ཁྲའི་དོན་ནི་ལུས་ཀྱི་ཆ་བདུན་ལས་གཉིས་མོ། ཁྲེས་གསུངས་པས་མོ། །དཔེར་ན་རང་
 གི་ལུས་ཀྱི་རིང་ཆད་ལ་རྒྱུ་མཛེས་པའི་དཔེ་བདུན་ཡོད་ན། རྒྱུ་མཛེས་ལ་ཟེར། (ལག་ཁྲ་ནི་
 བྱ་མོའི་ཆེན་པོ་དགྲུང་མོའི་ཆེན་པོ་ལ་ཟེར་ལོ། །ཁྲ་རྣམས་པ་གསུམ་འདུལ་བའི་གཞུང་རྣམས་
 ལས་གསུངས་ཏེ། རྩལ་ཁྲ་དང་། ལུས་ཁྲ་དང་། ལག་ཁྲ་ལོ། །དང་པོ་ནི་བལ་ཁུར་བའི་སྐྱབས་
 སུ་འཆད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁྲའི་དོན་ནི་ལུས་ཀྱི་ཆ་བདུན་ལས་གཉིས་སོ་ཞེས་མོ། །གསུམ་
 པ་ནི་རྒྱུ་ལས་བྱ་མོ་ནས་གྲུང་མོའི་ཆེན་པོ་ལ་ཟེར་ཞེས་མོ། །

ཁྲ་གང་། སོར་མོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞིའི་ཆད་ཀྱི་མིང་། མཛོད་ལས་ཁྲ་གང་ཞེས་པ་བརྒྱུངས་ཁྲའི་དབང་དུ་
 བྱས་པ་ཡིན། བསྐྱེད་ཁྲ་ནི་སོར་མོ་ཉི་ཤུའི་ཆད་དོ། །

ཁྲང་ཁྲང་། བྱ་ཁྲང་ཁྲང་། ཁྲང་ཁྲང་དཀར་མོ། མཁྱིན་པ་དང་རྒྱུ་མཛེས་པ་རིང་ལ་མདོག་དཀར་བའི་བྱ་ཞིག་

རྒྱལ་མཆོག་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས། བྱ་དེ་ཁྱུང་ཁྱུང་དཀར་མོ། གཤམ་ཅལ་ལ་གཤམ་
དང་། རྒྱག་རིང་རྒྱང་ལ་མི་འགྲོ། ལི་ཐང་བསྐྱོར་ནས་སྤེབས་ཡོང་། ཞེས་གསུངས། འདི་མང་
མོས་སྐྱ་ཐེང་ཕྱི་མ་གང་དུ་འཁྱུང་བར་སྟོན་པའི་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་ཡིན་ཟེར། བྱ་འདི་བསམ་
པ་བཟང་ལ་སྟོང་ཐེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་བྱ་ཞིག་སྟེ། སྟོན་ཁ་ན་ཁའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་དགུན་དུས་
གནས་གཤམ་གྱང་ངར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྐབས་ཤིག་ལ། ཤ་ཐུག་ཅིག་འབྲུག་རོམ་དུ་ཚུད་ནས་ཤི་
ལ་ཁད་དུ་གྱུར་པར་མཐོང་ནས་སྟོང་ཐེས་མ་བཟོད་དེ། དའི་ཉེ་འབྲམ་སོང་ནས་པར་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་
བྱེད་བཞིན་ཤ་ཐུག་དེ་མིས་བཏོན་མ་ཟེན་པར་བསྟན་ནས། བཏོན་ཟེན་པ་ན་སྟོ་བདེ་བདེ་ལྟར་
བྱས་ནས་ཕྱིན་སོང་། ཨ་ཅི་དུད་འགྲོ་ནི་འགྲོ་བ་མི་ལས་ཀྱང་བསམ་པ་བཟང་བ་འདུག གནས་
རྒྱལ་འདི་ཕྱི་ལོ་༢༠༠༢-༡-༡༩ཉིན་གྱི་གཟུགས་མཐོང་བརྟན་འཕྲིན་ “ཨ་ཅེན་ལལ” “A Chan-
nel” ཅང་གནས་རྒྱལ་སྤེལ་སོང་།

ཁྱུང་ཁྱུང་དཀར་མོ། ཁྱུང་ཁྱུང་དང་འབྲ།

ཁུལ་ཁུལ། གནས་ལ་བཏགས་ནས་ཐག་བ་སོགས་ཀྱི་སྟེ་མོར་པན་རྒྱུན་དུ་གཤམ་འབྲུལ་བྱེད་པའི་དོན།

དབྱང་ཁུལ་དང་པལ་ཆེར་དོན་གཅིག་གནས་ལ་ཁུལ་ཁུལ་དུ་བཏགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཁུལ་གྱི་མེ་ལོང་། ཁུལ་གཞོང་དུ་ཁུལ་གྱི་རྩིང་བུ་མཆོན་བྱེད་དུ་བུམ་རྒྱ་རྒྱ་ཐང་ཐང་ཁྱུགས། མེ་ལོང་ལ་

བུམ་རྒྱས་འཕྲེད་དུ་རི་མོ་གཉིས་དང་། བྱེན་དུ་རི་མོ་གཉིས་ཉེ་རེའུ་མིག་དགུ་བྲིས་པའི་དབྱས་

དང་ཕྱོགས་བཞིར་བུམ་རྒྱས་ཐེག་ལེ་རེ་བུ། དེ་ཡང་རེའུ་མིག་དགུས་ཁུལ་ཁད་དགུ་དང་། ཐེག་

ལེ་ལྷས་ནི་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྷ་མཆོན་པར་གསུངས། ཁུལ་གྱི་མེ་ལོང་གི་དཔེ་རིས་འདིར་འཕྲུག་

བྱེད་དགོས།

ཁུལ་བྱེད་པའི་ལྷ་དེ་བྱེད། (འདལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བ་རྩའི་དུག་རྩ་པ། ཁུལ་བྱེད་པའི་ལྷ་དེ་བྱེད་ཀྱི་

རོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྟན་དགེ་སྟོང་གིས་སྤར་ཁུལ་བྱས་ནས་རྒྱ་བ་བྱེད་མ་འདས་པར་འཛིག་ཉེན་ལ་

གཤགས་པའི་རྒྱས་ཁུལ་བྱས་ཉེ་ལུས་བྱེད་ཁུལ་པར་གྱུར་པའི་ལྷ་དེ་བ་དངོས་གཞིལོ། སྤང་གཞི་

ནི། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་དུག་སྤེས་མཐོ་འཆོམས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཁུལ་བྱས་པ་ལས་ལྷ་དེ་བ་

དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་མ་དང་པ་བསྐྱེད་པའོ། །

ཁྱི་རྒྱ་གར་གྱི་འབྲུའི་རིགས་ཤིག་རྒྱ་གར་བས་འདི་ལ་ “ཀཱཱི” ཀློང་དང་། “ཅུའར” རུ་ལྷར་ཐེར་
ཞིང་། ཕྱི་རྒྱལ་བས་ millet ཟེར། འདིས་ལུས་བཏས་པར་བྱེད་ཅིང་། ཡན་ལག་ཆག་གྲགས་
འབྱོར་བར་བྱེད་དོ། །འབྲེལ་པ་རྒྱ་ཐེར་༼ གསོ་རིག་གོ་བ་ ༡༩༡༧ལས། དེ་ལ་ཁྱི་ནི་བཏ་བྱེད་
ལྷོ། །ལུས་ཀྱི་ཆག་གྲགས་འབྱོར་བར་བྱེད། །ཅེས་བྱ་བ་ནི། དེ་ལ་ཅ་ཅན་གྱི་འབྲུ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་
ནས་ཁྱི་ནི་ལུས་བཏ་བར་བྱེད་པ་དང་། ལྷོ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་ཆག་གྲགས་འབྱོར་ཅིང་འཚོ་བར་
བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་འབྲུའི་རིགས་ཅུང་ཟད་དམན་པ་ཞིག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་
ཁྱིམ་ཚང་དུལ་མ་དག་གིས་ཟ་བར་བྱེད་དོ། །དྲི་མེད་ཤེལ་ཐེང་༤༤ལས་ཀྱང་། ཁྱི་ནི་ལྷོ་བ་སིལ་
ལྷན་པས་མ་བཏས་བྱེད། །རུས་པ་ཆག་གྲུམ་གས་རྣམས་སྦྱོར་བར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས།

ཁྱི་ཚོད། དེ་སོགས་སུ་བདག་མེད་དུ་སྦྱེ་བའི་ཁྱིའི་རིགས། འདི་ཁྱི་ཞེས་པའི་འབྲུ་དེའི་རིགས་ཞན་པ་ཞིག་
ཡིན། ཕྱི་རྒྱལ་བས་wild millet ཟེར། འབྲེལ་པ་རྒྱ་ཐེར་༼ གསོ་རིག་གོ་བ་ ༡༩༡༨ལས།
ཁྱི་ཚོད་མཚན་ཏུ་འཁྱུག་ཅོད་ཅིང་། །རེག་ན་བསིལ་ལ་དུག་སེལ་ཡིན། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཅ་ཅན་གྱི་
འབྲུའི་ནང་ཁྱི་ཚོད་དེ། ཀོ་ཏ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཡང་འཁྱུ་བ་གཅོད་ཅིང་། སྤྱད་པའི་ངང་ཚུལ་དང་། རེག་
ན་བསིལ་བ་སྟེ། ཕྱི་རོལ་དུ་བསྐྱུ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་སྦྱར་ན། རེག་ན་བསིལ་བ་ཉིད་གྱིས་ཆ་བ་
སེལ་བར་བྱེད་དོ། །དུག་སེལ་ཞིང་འཛོམས་པ་ཡིན་པས་ན། དུག་སེལ་ཡིན་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཁྱི་ཚོད་ནི། འབྲུ་རིགས་སྤྱུས་ཀ་ཞན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྟེ་༼ ཏ་པ་ ༡༥ས་
བརྒྱ་པ་ཀུན་དག་འཕྲི་ལོ་རྒྱུས་འཆད་པའི་སྐབས་༡༩༢༡ལས། འབྲུ་རྣམས་ཀྱང་མ་རུང་
བར་གྱུར་པས་སུ་གོ་འབྲུང་བར་འགྱུར་དོ། །སུ་གོ་བྱུང་ནས་མི་རྣམས་ཟས་སུ་ཁྱི་ཚོད་ཟ་བར་
འགྱུར་ཏེ། ཉམ་སྟོབས་རྒྱུང་ཞིང་གཟི་བུ་རྒྱུང་བར་འགྱུར་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དྲི་མེད་
ཤེལ་ཐེང་༤༤ལས་ཀྱང་། ཁྱི་ཚོད་འཁྱུ་གཅོད་དུག་སེལ་རེག་ན་བསིལ། །ཞེས་གསུངས།

ཁྱིམ་མེ། ལྷང་ལྷང་བ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཤད།

ཁྱིལ། ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛོམས་ཐོན།

ཁྲིལ་ཐོང་། ཁྲིལ་མེད། ཐོང་བ་ནི་འདིར་མེད་པའི་དོན་ཡིན།

ཁྲིལ་ཐོང་མེད། ཁྲིལ་མེད་མེད། འདི་ལས་ཁྲིལ་མེད་པ་ཞིག་མེད་ཅེས་པའི་དོན། སྒྲ་བ་ཤད་ནི། ཁྲིལ་ནི་
ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམས་ཐོན་གྱི་མིང་ཡིན་ལ། དེ་ཐོང་བ་སྟེ་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །

ཁྲིལ་མེད་པ། 1 གཞན་ལ་འཛེམ་མེད་དུ་སྒྲིག་པ་ལ་འཇུག་པ། 2 ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་བཅུ་གཉིས་པ་ནི། དུག་
གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག ཁ་ན་མ་ཐོབས་གཞན་ལ་མི་འཛེམས་པས་རབ་
དུ་བྱེ་བའི་རིག་པ་ལོ། །

ཁྲིལ་ཡོད། དག་བ་བཅུ་གཅིག་གི་གསུམ་པ་ནི། གང་ཞིག་གཞན་ནས་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས།
ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམས་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་། བྱེད་ལས་ནི། སྒོ་གསུམ་ཉེས་སྤྱོད་
ལས་སྒོམ་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །གཞན་ནས་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཞེས་པ་ནི། དེ་འབྲ་བས་ན་
སྒྲ་མ་དགོན་མཆོག་སོགས་གཞན་གྱིས་ཤེས་ན་མི་རུང་། ཆོས་དང་འགལ་ན་མི་རུང་སྟེ་
དུ་བསམས་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལས་སྒོག་པ་ལོ། །

ཁྲོ་ཟངས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ལི་ལས་རྒྱ་ཆ་ཅུང་ཟད་ཞན་པ་ཞིག་གི་མིང་།

ཁྲོ་རྒྱལ་མི་གཡོ་བ། མི་གཡོ་བ་ལ་གཟིགས།

ཁྲོ་རྒྱལ་མི་གཡོ་བ་དཀར་ལོ། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ་ལ་གཟིགས།

ཁྲོ་རྒྱལ་སྟེ་བ་བཅེགས། དེའི་སྐྱ་མདོག་སོགས་ཀྱི་ཁྲད་པར་ནི། སྐྱ་མདོག་དུད་ཁ་དཀར་དམར་ཞལ་
གསུམ་པ། །བྲག་དུག་གཡས་ན་དོ་ཤིང་རྒྱ་གམ་དང་། དོ་ཤིང་ཅེ་ལྷ་དོ་ཤིང་སྐྱགས་ཀྱ་སྟེ། གཡོན་
ན་དོ་ཤིང་དུག་པ་དོ་ཤིང་ཞགས། །གསུམ་པས་དོ་ཤིང་སྒྲིགས་མཇུག་མཛོད་པ་ལོ། །ཐོད་པ་སྐྱམ་པའི་
ཐོད་དང་སེར་ལ་ཁ། ཁྲོན་པ་ལྷ་བརྒྱའི་དོ་ཤིང་སྐྱམ་གྱིས་བརྒྱན། །མི་སྐྱགས་སྟོད་གཡོགས་
སྐྱག་སྐྱགས་ཤམ་ཐབས་གསོལ། །པད་ཉིར་ཞབས་གཉིས་བཟང་པའི་སྐབས་ཀྱིས་བཞུགས། །ཁྲོ་
རྒྱལ་སྟེ་བ་བཅེགས་ལ་བྲག་འཆལ་ལོ། །སྐྱགས། ཡོ་སྤྱད་ཀྱི་མདྲ་བ་ཏུ་ལ། སྤྱད་ཅོ་སྤྱད་ཀྱི་
བེམ་ལེ་ལྷ་ཅོ་སྤྱད་ཀྱི་རྩྱ་པར།

ཁྲོ་བཟུ། ཁྲོ་ཐོབ་ཅུ་དང་འབྲ།

ཁོ་མུ། 1 ལུགས་ཐངས་སོགས་བསྐོལ་ཞིང་བཞུས་པའི་ཁྱ་བ། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྱིངས་ལས། དེ་བཞིན་
གཞན་དག་ཁོ་མུ་བཞུས་པ་ཡི། །ཁྱ་བ་འབར་བ་འབྲིགས་པ་ལྷན་པར་འབྱིད། །ཅེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། 12 དདུལ་མུ།

ཁོ་སྤུ་བཀའ་བརྒྱད། དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། སག་མོ་སྤུ་པའི་སྤོབ་མ་རིན་པོ་
ཆེ་རྒྱལ་ཆ་དང་ཀུན་ལྡན་རས་པ་སྤྱི་མཆེད་ལས་བརྒྱད་པའི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བྱ་བ་མཐའ་ཞིག་
ཁོ་བ། ཁོང་ཁོ་ཆེད་འཕེལ་ཏེ་སེམས་རབ་རྒྱ་འབྲུག་པའི་གནས་སྐབས་ལ་ཁོ་བ་ཟེར། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་
བྱེད་ལས། ཁོ་བ་ནི་སེམས་རབ་རྒྱ་འབྲུག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ན། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་དང་
པོ་ནི། ཁོང་ཁོ་ཆེད་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་གཞོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་
དགྲ་གང་རྩང་ཉེ་བར་གནས་ན་གཞོད་པར་བྱ་བར་འདོད་པའི་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པས་
རབ་རྒྱ་བྱེ་བའི་རིག་པའོ། །བྱེད་ལས་ནི། དངོས་སུ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་དང་། གཞོད་པའི་ཐབས་ལ་
སྤྱོད་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཅན་ནོ། །ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགྲ་ནི། བདག་ལ་གཞོད་པ་
བྱས་སོ། །བྱེད་དོ། །བྱེད་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་བདག་ལ་སྐྱར་བ་གསུམ། བདག་གི་གཉེན་ལ་
གཞོད་པ་བྱས་སོ། །བྱེད་དོ། །བྱེད་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་གཉེན་ལ་སྐྱར་བ་གསུམ། བདག་
གི་དགའ་ལ་པན་བཏགས་སོ། །འདོགས་པར་བྱེད་དོ། །འདོགས་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་དགའ་ལ་
སྐྱར་བ་གསུམ་སྟེ་དགྲའོ། །

ཁོ་བ་དང་ཁོང་ཁོ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། ཁོང་ཁོ་དང་ཁོ་བ་ཁོན་འཛིན་འཆོག་པ་རྣམ་པར་འཆེ་བ་བཅས་
ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

ཁོ་བོ་བཟུ། 1 གཤམ་རྩེ་གཤམ་ད། 2 གཞན་གྱིས་མི་སྤུབ་པ། 3 ཏྲ་མཁྱི། 4 བདུད་ཅི་འབྲིལ་ག།
5 འདོད་རྒྱལ། 6 དལྱག་སྟོན་ཅན། 7 སྟོབས་པོ་ཆེ། 8 མི་གཤམ་ག། 9 གཙུག་ཏྲ་འཁོར་
ལོས་བསྐྱར་ག། 10 རྩེ་མོ་འོག་བཅས་སོ། །བཤེགས་རྣམས་སྟོགས་བརྩུང་འདུ་བས་ཁོ་བོ་
ཡང་བརྩུ་ཡིན་གསུང་དོ། །

ཁོ་བོ་བཟུ་གཅིག་ 1 གཞོད་མཛེས། 2 གཤམ་རྩེ་གཤམ་ད། 3 གཞན་གྱིས་མི་སྤུབ་པ། 4 ཏྲ་མཁྱི།

པའི་མཐར་མཁན་པོར་ཁས་སྒྲུངས་པ། མཁན་པོའི་དོན་ཡིན། སྤྱི་ཏའི་སྐད་དུ། ལྷ་བ་རྩ་ས་
 ཞེས་པ་སྐད་ཀྱི་བྱིངས་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་མཁན་པོ་ཙམ་ལ་འབྲུག་གོ། ལྷ་བ་རྩ་ས་ཞེས་པ་དེ་ལ་སྤྱིའི་
 རྒྱུན་བྱིན་བསམ། ལྷ་བ་རྩ་ར། ལྷ་བ་ཡ་ཏུ་སྤྱི། ལྷ་བ་དེ་ཤ་ཏེ་ཞེས་པ་སྤྱི། རིམ་པ་བཞིན། ཉེ་བར་
 འཛིན་པ། ཉེ་སྤྱིར། ཉེ་བར་ལུང་འབོགས་པའི་དོན་གྱིས་ན་མཁན་པོ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་མཆོད་ཀྱི་ཀ་
 ལས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད། འུ་རིན་པོ་ཆའི་འདུལ་བའི་ལག་ལེན་གྱི་ཆོ་ག་དྲི་མ་མེད་པའི་ཐེང་
 བ་༤བཤལས། མཁན་པོའི་དོན་ཡང་། འདིའི་ཐད་དུ་ཉེ་བར་སོང་སྟེ་སྟོག་པས་ན། མཁན་པོ་སྟེ།
 བསྐྱབ་པ་རྣམས་སྟོག་པའམ། སྟོག་ཏུ་འབྲུག་པས་ན་མཁན་པོ། དགག་སྐྱབ་གནང་གསུམ་
 གསུམ་གྱི་བསྐྱབ་པ་ཉེ་བར་ལུང་འབོགས་པའམ་སྟོན་བར་བྱེད་པ་དང་། བ་དང་བྱའི་འདུལ་ཞེས་
 གྱིས་བཅེ་བས་དམན་པའི་གནས་སུ་ལྟར་བ་ལས་ཉེ་བར་འཛིན་པ་དང་། དངོས་སུ་བསྐྱབ་པ་
 རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཉེ་བར་སྟོར། བརྒྱད་ནས་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་སྟོར་བར་བྱེད་པས་ན། མཁན་
 པོ་སྟེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །2 ལྷ་ས་ལྷ་ཆང་སོ་སོའི་ཆོས་སྤྱོགས་ཀྱི་དབྱ་ཁྱིད་འདུལ་
 བ་ནས་བཤད་པའི་མཁན་པོའི་དོན་ལྟ་བུའི་མིང་།

མཁན་པོར་འོས་པ། (འདུལ་བ) བརྟན་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྷན་པའི་དགེ་སྤྱོད་གང་ཞིག །ལས་
 ཀྱི་ཁ་སྤོང་དུ་འོས་པ་དེ། མཁན་པོར་འོས་པའི་མཆོན་ཉིད།

མཁན་སྟོབ་ཆོས་གསུམ། མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཆོ། སྟོབ་དཔོན་བརྒྱ་འབྱུང་གནས། ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྤོང་
 རྟེན་པཅན་དང་གསུམ་སོ། །

མཁན་སྟོབ་ཆོས་གསུམ་གྱིས་བསམ་ཡས་བསྐྱང་བར་བཞག་པའི་སྤྱང་མ། རྒྱལ་པོ་སྐྱེ་ལྷ། ལུས་
 ལྷ། རྫོན་པོ་ལྷ། རུ་འབྲེན་ལྷ། བཤམ་པ་ཡང་ལེ་ཐེར་རམ་གཞོད་སྤྱིན་ཅི་ལུ་དམར་པོ་རྣམས་
 སོ། །རྒྱལ་པོ་སྐྱེ་ལྷ་ནི། སྤྱི་མོན་བྱ་བུ་ལ། གསུང་དག་ལྟ་སྤྱིས་གཅིག ལྷགས་བརྒྱ་བྱིན་རྒྱལ་པོ།
 ཡོན་ཏན་གཞོད་སྤྱིན་ཤིང་བྱ། འཕྲིན་ལས་དཔེ་ཏར་རྒྱལ་པོ་དང་ལྷའོ། །ལུས་ལྷ་ནི། སྤྱི་བདུད་
 མོ་རོ་ལངས། གསུང་མཛེས་བྱེད་བརྒྱ་སྤྱིས། ལྷགས་ཤམ་ཉིང་རོ་ཐན། ཡོན་ཏན་གསེར་གྱི་སྤྱི་
 གྱི་ལ། འཕྲིན་ལས་བདུད་བཟང་སྤྱིན་དཀར་བཅས་སོ། །རྫོན་པོ་ལྷ་ནི། སྤྱི་བྱ་ཁྱིད་སྤྱིན་གཅིག

(འདི་བྱ་བ་) གསུང་དོན་རྒྱུ་གསུང་། (འདི་གནས་ཆུང་) ཐུགས་བཀའ་ཡི་བྱ་ར་བ། ཡོན་ཏན་
བྱ་ཤོད་ཐང་ནག (འདི་སྐྱོད་ལུང་ཆོས་སྐྱོང་) འཕྲིན་ལས་བྱ་བ་ནག་པོ། (འདི་ཐོག་ཡིན་ཟེར་
བས་བཟག་པར་བྱ) ཞེས་སྐོང་དོལ་སྒྲ་མ་གསུང་། རུ་འདེན་ལཱ་འདེན་འདེན་དེ་རུ་མི་གསལ་
འདུག་པས་དབྱུང་པར་འཆལ་ལོ། །

མཁན་སྐོབ་བདུན། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ནས་བཤད་པའི་མཁན་པོ་གཉིས་དང་། སྐོབ་དཔོན་ལྔ་དང་
བདུན་མོ། མཁན་པོ་གཉིས་མི། རབ་བྱུང་གི་མཁན་པོ་དང་། བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་མཁན་པོ་གཉིས་
མོ། སྐོབ་དཔོན་ལྔ་མི། དག་ཚུལ་གྱི་སྐོབ་དཔོན། གསང་སྟེ་སྟོན་པའི་སྐོབ་དཔོན། ལས་བྱེད་
པའི་སྐོབ་དཔོན། གནས་སྤྱིན་པའི་སྐོབ་དཔོན། སྐོག་པའི་སྐོབ་དཔོན་དང་ལཱ་ལོ། དག་ཚུལ་གྱི་
སྐོབ་དཔོན་གང་ཞེན། གང་གིས་སྤྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། བསྐྱབ་པའི་གཞི་དག་བྱིན་པ་ཡིན་
མོ། གསང་སྟེ་སྟོན་པ་གང་ཞེན། གང་གིས་གསང་སྟེ་བསྟོན་པ་ཡིན་མོ། ལས་བྱེད་པ་གང་ཞེ་
ན། གང་གིས་གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་ལས་བྱས་པ་ཡིན་མོ། གནས་སྤྱིན་པའི་སྐོབ་
དཔོན་གང་ཞེན། གང་གི་བྱུང་བྱ་ཞག་གཅིག་ཅུ་ཡང་གནས་པས་འདུག་པ་ཡིན་མོ། སྐོག་
པའི་སྐོབ་དཔོན་གང་ཞེན། གང་ལས་ཆོག་བཞི་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་ཅུ་ཡང་ལན་གསུམ་
དུ་བསྐྱས་ཏེ་བཟུང་བ་ཡིན་མོ། མཁན་སྐོབ་བྱུང་ཚུལ་མི། སྟོན་ཆོག་གི་སྐབས་སུ་རབ་བྱུང་
དང་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབ་པ་ན་མཁན་སྐོབ་མེད་པར་དག་འདུན་ཅུ་གྱིས་བསྐྱབས་པར་བྱས་
པས། དག་སྐོང་རྣམས་ལེགས་པར་མ་སྦྱངས་པ་དང་། གོས་ལེགས་པར་མ་བགོས་པ་དང་།
སྐོང་ལམ་ཚུལ་བཞིན་མ་བྱས་པ་ལ་སོགས་པས་བྱིས་པ་རྣམས་མ་དད་པར་གྱུར་ནས་འབྲ་
བར་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དག་སྐོང་ནད་པ་ནད་གཡོག་མེད་པར་ཤི་བ་ལ་བཞེན་ནས་ད་
ལྟར་གྱི་ཆོ་གའི་སྐབས་སུ་མཁན་སྐོབ་གྱིས་རབ་བྱུང་དང་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབ་པར་གནང་
ངོ། །འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད་དོ། །

མཁའ་འགྲོ། 1 མཁའ་འགྲོ་མ། 2 ལྷའི་མིང་། 3 ཉི་མ། 4 བྱའི་རིགས་སྤྱིའི་མིང་། 5 མདའ་བཅས་ལ་
འདུག་པར་བཤད།

མཁའ་འགྲོ་མ། <ལྟོ་ལྟོ> 1 ཆོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་མཐོན་པོར་སོན་པའི་བྱད་མེད། རྟོགས་པ་མཐོན་པོའི་
 རྣམ་འབྱོར་མ། བྱུང་པའི་རྣམ་འབྱོར་མ། ཨོ་ཁྱེན་སོགས་ཀྱི་ཞིང་སྤྱོད་ཀྱི་བྱད་མེད། དཔེར་ན་རྣ་རོ་
 པའི་ལྷ་མ་སྤིང་མཁའ་འགྲོ་མ་ “ནི་གྲུ་མ” ལྟ་བུ། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་འཕྲིང་པོ་༡༥ (རྒྱལ་གཞིགས་
 ཡིག་ཐེང་༥༥) ལས། ལྟོ་ལྟོ་ཞེས་བྱ་བ་ “རྟོ་ལྟོ་ཡམ་གཏོ” ཞེས་བྱ་སྟེ། སྤྲུགས་བྱུང་བ་ནས་
 མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་རྩ་འབྲུལ་ཐོབ་པའི་མིང་སྟེ། མཁའ་འགྲོ་མ་ཞེས་བྱ། ཞེས་གསུངས།
 བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་པ་སྟོང་པའི་དེ་ཁོ་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པ་༤༣༩ ལས།
 མཁའ་འགྲོ་མའི་སྤྱོད་དོད་ལྟོ་ལྟོ་ཞེས་པ་ལ། རྟོ་ཞེས་མཁའ་ཡིན་ལ། ཨོ་ལྟོ་ཞེས་བྱེད་པ་ཨ་ཀ་ཨ་ཀ་
 བྱ་བྱུར་འགྲོ་བ་ལའོ་ཞེས་འདོན་པས་ནས་མཁའ་ལ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱ་བྱུར་འགྲོ་
 པའི་རང་རྩ་ལ་ཅན་ཡིན་པས། མཁའ་འགྲོ་མ་སྟེ། རྩ་འབྲུལ་གྱི་ལུས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཅིག་ཅར་
 ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། 2 དག་ཞིང་དུ་བཞུགས་པའི་ལྷ་སོ། 3 དན་སྤྲུགས་
 ཤེས་ཤིང་མི་ཤ་ཐ་བ་སོགས་བྱེད་པའི་འདིགས་སྤང་བྱེད་ལུལ་གྱི་བྱད་མེད་གཏུ་མ་མོ་མ་རུང་པའི་
 མཐར་ཐུག་ཅིག་ལ་དོས་འདྲིན་བྱེད། སྟོད་འཇུག་ལས། མཁའ་འགྲོ་སྤྱོད་པོ་ལ་སོགས་པ། སྟོང་
 རྩའི་སེམས་དང་ལྷན་གྱུར་ཅིག་ ཅེས་དང་། དག་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་
 བསྟོར་པའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལེ་ཆོན་བརྩེ་བ་ལས་ཀྱང་། བྱད་མེད་མཁའ་འགྲོ་མ་མང་
 པའི་གཏམ་ནི་གྲོང་ཀྱུན་ཏུ་གྲགས་ཆེ། ལྷག་པར་མ་ཉི་ཀ་རྩེན་བྱ་བའི་གྲོང་དེར་མཁའ་འགྲོ་མང་
 ཟེར་ནས་འགྲོ་བ་ལ་ཡང་འདིགས་པར་བཞུ། མཁའ་འགྲོ་མ་ནི་རང་རྩའི་སེམས་ལ་འཆར་རྩལ་
 དང་ཡེ་མི་འདྲ། བྱད་མེད་དན་སྤྲུགས་ཤེས་ཤིང་མི་ཤ་ཐ་བ་སོགས་བྱེད་པའི་མ་རུང་མཐར་ཐུག་
 ཅིག་ལ་འདོད། སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་རྣམས་རྟོ་ལྟོ་བྱ་བའི་ཆོག་དེ་ཐ་མེན་མར་བསྐྱུར། ལ་མཆོན་པ་
 སྟོད་འཇུག་ཏུ། བྱད་པ་དེ་བཞིན་སྤྱོད་པོ་རྣམས། །བྱ་བར། རྟོ་ལྟོ་སྤྲུགས་སྤྲུགས་སྤྲུགས་
 བས། དེ་ན་བྱད་ནི་དན་སྤྲུགས་ལ་གྲགས་པས་བྱད་མ་ནི་དན་སྤྲུགས་བྱེད་པའི་བྱད་མེད་དང་།
 དེར་རྟོ་ལྟོ་བྱ་བ་བསྐྱུར་འདུག མཁའ་འགྲོ་མ་བྱ་བ་འདིག་རྟོན་དུ་དན་པར་གྲགས་ཀྱང་སྤྲུགས་
 ཀྱི་གྲོགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཡང་དོས་པ་ཡིན། འདི་ཅུང་དུ་མ་ཟད་ཀྱི་གདོལ་བ་མོ་

དང་། ཉ་མ་མོ་སོགས་ཕྱག་རྒྱའི་མཆོན་དུ་བསྟན་ཅིང་། ཅན་ལི་སོགས་ཐ་ཆད་ལ་ཤིན་ཏུ་བསྟགས་
བས་སོ། །ཞེས་གསལ།

མཁའ་མཉམ་མ། རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་བསྟོད་པ་མཁའ་མཉམ་མ་ཞེས་བྱ་བ་འདི། རྗེ་ཙོང་ཁ་
པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་མའི་གཙུག་པོ་ས་སྤྱིའི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ། རྗེ་བཙུན་པེད་མདའ་བ་གཞོན་ལུ་སྟོ་
སྟོས་ཀྱིས་མཛད།

མཁའ་སྤང་། ཉམ་མཁའའི་འོད་དེ། མཁའ་སྤང་མེ་བྱེར་དང་འབྲ། སྤྱ་བ་ཤད་ནི། ཉམ་མཁའའི་སྤང་བའམ་
འོད་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །

མཁའ་སྤང་མེ་བྱེར། སྤོན་འབྲུ་མེ་བྱེར་དང་། མེ་བྱེར་ཡང་ཟེར། སྤོན་འབྲུ་མེ་བྱེར་ལ་གཟིགས།
མཁའ་སྟོད། ལྷ་སྤྱིའི་མིང་དུ་བཤད།

མཁའ་སྟོད་མ། 1 ལྷ་མོ། 2 རྗེ་བཙུན་རྗེ་རྗེ་ཞལ་འབྱོར་མའི་མཆོན་ཀྱི་ནམ་གངས་ཤེག

མཁའ་དབྱིངས། 1 ཉམ་མཁའའི་དབྱིངས། ཉམ་མཁའའི་དཀྱིལ། ཉམ་མཁའའི་
སྟོང་། ཉམ་མཁའའི་མཐོངས་རྣམས་དོན་གཅིག་ 2 མོ་མཆོན་ནམ། མོ་མཆོན་གྱི་སྤྱབས་
སྟོང་། རྗེའི་གསར་འདུས་སྟོན་ལམ་ལས། མཁའ་དབྱིངས་རྗེ་རྗེ་སྤྱར་བའི་སྤྱར་བ་ཡིས། ཅན་ལི་ཡིས་
བཞུས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས། །ཨ་བ་རྩུ་ཏྱིའི་རྩུབ་ལམ་ནས་འོངས་པ། །ཤེས་རབ་བསྐྱེད་ཟེུ་འབྱུར་སོན་པ་
ལས། །འཁྱུངས་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས། །སྤྱུལ་པའི་སྤྱིན་གྱིས་ནམ་མཁའི་ཁྲིན་བཞད་
སྟེ། །སྟོད་བཙུན་ཞིང་ཀུན་སྟོང་མཛད་པའི། །དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱར་དུ་འགྲུབ་པར་
ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

མཁའ་ལམ་པ། ཉི་མའི་མིང་དུ་བཤད།

མཁའའི་དུ་བ། ཆར་སྤྱིན་གྱི་མིང་དུ་བཤད།

མཁར། 1 ཁང་པ། 2 ཆང་། དཔེར་གྲོག་མཁར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

མཁར་སིལ། འཁར་བསིལ་ལ་གཟིགས།

མཁས་གྲུབ། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་སྟོས་བསམ་གྱིས་སྟོ་འདོགས་ལེགས་པར་ཆོད་ཅིང་། རང་

རྒྱུད་དུལ་ལ་ལྟ་སྒྲོམ་འབྲུལ་བལ་གྱི་གདེངས་དང་ལྡན་པའི་སྒྲེས་བུ་ལ་ཟེར་རྟེ། ལུང་སྒྱུ་རྩོམ་པའི་རྩོ་
 རྩམ། རྩོས་བསམ་ཕྱོགས་སུ་མ་སོང་ཞིང་། །གཞུང་ལུགས་གདམས་པར་ཤར་བ་ཡིས། །མཉན་
 འོས་རིགས་པའི་ལམ་སྤྲོ་བ། །དེ་ཉིད་ལ་ནི་མཁས་པ་ཟེར། །ཉན་མོངས་དབལ་ནི་ཆོག་པ་དང་། །རང་
 དང་གཞན་རྒྱུད་འདུལ་བར་ཁུས། །ལྟ་སྒྲོམ་འབྲུལ་བལ་གདེངས་ལྡན་བ། །དེ་ཉིད་ལ་ནི་བྲུབ་པ་
 ཟེར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

མཁས་བྲུབ་ཁྲུང་པོ་རྣལ་འབྱོར། བཀའ་བརྒྱུད་པ་ལ་མཁས་བྲུབ་ཁྲུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་ལས་བརྒྱུད་པ་
 ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་དང་། མར་པ་ལོ་རྒྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གས་དང་དྲགས་པོ་ལྟ་རྩེ་ནས་བརྒྱུད་
 པའི་དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྟོལ་གཏོད་པ་པོ།
 ཕྱི་ལོ་༩༥༡ལོར་སྟེ་མོར་མངས་སུ་ཡབ་སྙག་སྒྲེས་དང་། ཡུམ་བཟ་ཤིས་སྦྱིད་ཀྱི་སྤྲས་སུ་སྦྱ་
 འབྲངས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་༡༡༩༥ལོར་སྦྱ་གཤེགས། མཁས་བྲུབ་ཆེན་པོ་འདི་ཐོག་མར་བོན་དང་།
 དེ་ནས་རྩིང་མ། དེ་ནས་གསང་སྤྲགས་གསར་མར་ཞུགས་པ་གསུངས་རྟེ། ལ་བོང་ཁ་པ་བདེ་
 ཆེན་སྦྱིང་པོའི་མདོ་སྤྲགས་ཀྱི་དེས་ལན་༡༡བཤམས། སྟོན་མཁས་བྲུབ་ཁྲུང་པོ་རྣལ་འབྱོར་གྱང་
 དང་པོ་བོན། དེ་ནས་བོན་བཞག་སྟེ་རྩིང་མ། དེ་ནས་རྩིང་མ་སྟེ་སྤྲགས་གསར་མ་མཛད་པ་རྣམ་
 ཐར་ན་གསལ། ཞེས་གསལ།

མཁས་བྲུབ་ཁྲུང་པོ་ལྷས་པ། ཁྲུང་པོ་ལྷས་པ་ལ་དང་དོན་འབྲ། ཁྲུང་པོ་ལྷས་པ་ལ་གཟིགས།
 མཁས་བྲུབ་དགེ་ལེགས་དབལ་བཟང་གི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག ། ཀ་པར ། རྟེན་མ་རྣམ་འབྲེལ་
 ཀྱི་རྟེ་ཀ་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། རྟེན་མ་སྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྲན་སེལ། རྟེན་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་
 ཆེན་མོ། ། ཁ་པར ། རྟེན་མ་སྟེ་འཇོག་གའི་སྤྲང་བ། དབྱུ་མ་སྟོང་སྤྲན་ཆེན་མོ་སྤྲེལ་བཟང་མིག་
 འབྲེད། འདུས་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ཟུར་བཤད། ཀྱི་རྟེན་ལ་ལུས་དཀྱིལ་མེད་པ་ལས་འཕྲོས་པའི་
 རྟེན་ལན་གནམ་སྤྲགས་འཁོར་ལོ་ངོས་ལེན། རྩེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་འཇུག་
 རོགས། གསང་བའི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་སྟེ་མ། མཁས་བྲུབ་པ་རང་གི་རྣམ་ཐར་གཟིགས་པ་
 ལྟ་ལྟ། (མཁས་བྲུབ་རྩེའི་སྟོན་མ་གསང་མདའ་བ་ཆོས་ལྡན་རབ་འབྱོར་གྱིས་མཛད) ། ག་

བར ི སྒྲོམ་གསུམ་རྣམ་བཞག་ཐུབ་བསྟན་གྱི་དོར། རྒྱུད་སྡེ་སྤྱི་ཡི་རྣམ་བཞག་གསང་འདུས་
 བསྐྱེད་རིམ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། གསང་འདུས་ཀྱི་ཞི་རྒྱུས་སྤྱིན་སྟེག་གསང་འདུས་འཇམ་
 རྩོད་རམ་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ལུགས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱབ་ཐབས་མེ་ཙོང་ཁ་པའི་མཛད་པ་འཇམ་
 དབྱངས་དགོངས་གསལ་གྱི་ལྷན་ཐབས། གསང་འདུས་འཕགས་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་ལྷན་ཐབས།
 གསང་འདུས་རྩོགས་རིམ་གྱི་རིས་ལན། བདེ་མཆོག་ལྷ་ཉི་པའི་ལུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆོག་བདེ་
 ཆེན་ཆོས་སྦྱོང་གིས་ཁ་བསྐྱང་བ། ཡང་འཛིགས་ཐེང་གི་བསྐྱེད་རིམ་གསུམ་པའི་འགྲེལ་པ་རྒྱ་
 ཆེར་བཤད་པ་ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ། འཛིགས་ཐེང་གི་སྤྱང་འཁོར་བསྐྱུས་པ་དང་སྤྱིན་
 སྟེག་བསྐྱུས་པ་དང་། འཛིགས་ཐེང་གི་ཕྱོགས་སྦྱོང་གི་དབྱེ་བ། སྤྱན་འཛེན་འཇམ་དཔལ་རང་
 བཞེན་མའི་འགྲེལ་བ། དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ལས་གསུམ་རྣམ་བཞག་དེ་ཡི་གཏོར་ཆོག་བཅས་
 སོ། ། ང་པར ི གྱི་རྩི་རྩི་རྒྱུད་བརྟག་པ་གཉིས་པའི་འགྲེལ་པ་མཁའ་འགྲོའི་གསང་མཛོད།
 གྱི་རྩི་རྩི་སྤྱབ་ཐབས་དང་དཀྱིལ་ཆོག་སྤྲགས་པ་བདེ་ཆེན་འཇུག་དོགས། དེ་ཡི་མཆོང་ཐེང་།
 སྦོན་ཤེས་དང་བཅས་པ། ལྷ་ཁྱིད་སྤྱན་སེལ་སྦོན་སེ། (དོགས་གཅོད། འདི་སྤར་མ་འགའ་ཞིག་
 ལ་གསལ་ལ་འགའ་ཞིག་ན་མི་གསལ་ལོ། འོན་ཀྱང་སྤྱི་འབྱུང་སྤར་མའི་གསུང་འབྱུང་། ང་
 བར ི སྤྱང་བ་ལྟར་འདིར་བཅུག་གོ། རྩི་ཐུང་ཐང་པས་མཛད་པའི་རྩི་པའི་བསྟོན་པ་དོན་ལྡན་མའི་
 འགྲེལ་པར། མཁས་གྲུབ་རྩི་ལྷ་ཁྱིད་ཆེན་མོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དེ། འདི་ཉིད་ལྷ་བ་ཡིན་ནོ། ང་
 བར ི ངཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་མའི་འགྲེལ་ཆེན་འི་ཐེང་འོད་ཀྱི་ལྷ་གཉིད་སྤར་བ་མཇུག་ཁམས་
 བཀའ་ཤོད་སྤྱད་མདའ་དགོན་གྲུག་འདེགས་པ་མོ་མང་འཕེས་ཁང་ལྷང་བ་ཆོས་དབང་གྲགས་པས་
 ཁ་བསྐྱང་བ་ཆར་གཅིག་ཡང་རྩི་སྦོན་གྱིས་ཆོས་སྦྱོང་གིས་ཁ་བསྐྱང་བ་ཆར་གཅིག་དང་གཉིས་
 ཡོད། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་མའི་སྤྱི་གསུང་གྲུགས་ཡོངས་རྩོགས་སྤྱབ་ཐབས་པད་དཀར་
 ཞལ་ལུང་། མཆོད་པའི་ཆོག་ཀུན་བཟང་མཆོད་སྤྱིན། དཀྱིལ་ཆོག་དགོངས་པ་རབ་གསལ།
 སྟེག་ཅ་དང་བཅས། ང་ཆ་པར ི དུས་འཁོར་ལུགས་མདོ་སྤགས་བསྟན་ཅིས། རྣམ་འབྱོར་
 རྒྱུད་འཇམ་དཔལ་གསང་སྤྱན་གྱི་སྤྱབ་དཀྱིལ། གསུང་ཐོར་བྱ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་རིམ་བ་

མཐུག་ཏུ་ནལ་འབྱོར་རྒྱུ་ལ་འདི་དག་འཕྱོད་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐོས་ཀྱི་ཆ་ཚད་བཤད་པ། གསུང་
 རོར་བུ་སྤར་ལ་མེད་པར་སྤགས་རིམ་ལྟར་ཐབས་རྒྱུད་ཕྱེ་བཞིའི་རྣམ་བཞག་སྟོན་པ་རྣམས་
 སོ། །དཔལ་ལྷན་མཛད་ཡེ་ཤེས་མགོན་པོ་བྲག་དྲུག་པའི་བེའུ་བུམ་གསར་བསྐྱེགས་གནང་ཞིང་
 མན་དག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཤོག་ངེས་བཅུ་གསུམ། མགོན་པོ་བྲག་དྲུག་པའི་བསྟེན་སྦྲུབ་
 ལས་གསུམ་ཆེ་ཆུང་གཉིས། དེ་ཡི་གཏོར་ཆོག་བསྟོད་བསྐྱེད་དང་བཅས་པའོ། །དེར་མ་ཆུང་
 པ་ཤོག་གྲོལ་རིམ་གཉིས་གསེལ་བས། གནོད་སྦྱིན་ཏེ་ཉལ་སྤེལ་སྤྲུགས་སྤྲུག། བྲག་དྲུག་པའི་
 བརྒྱུད་འདེབས་རྣམས་སོ། །དཔལ་ལྷན་ཞལ་བཞེས་པའི་གཏོར་འབུལ་ཐུགས་བསྐྱེད་པའི་རིམ་
 པ་དང་། དེ་ཡི་བསྟོད་པ་སྤྲུལ་གྱིས་མཛད་པ་ལ་མཆན་བུ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སོ། །

མཁས་བྱུ་མཛད་པའི་ལྷ་ཁྲིད་ཆེན་མོ། (དབུ་མ) ལྷ་ཁྲིད་ཐུན་མེལ་སྟོན་མེལ་ཞེས་བྲ་བ་དེའི་མིང་ཡིན། རྗེ་གྲང་
 ཐང་པས་མཛད་པའི་རྗེའི་བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་འབྲེལ་པར། མཁས་བྱུ་མཛད་པའི་ལྷ་ཁྲིད་ཆེན་
 མོ་ལས་ཞེས་ལན་མང་དུ་འབྱུང་བ་དེ། གོང་དུ་བཤད་པའི་ལྷ་ཁྲིད་ཐུན་མེལ་སྟོན་མེལ་རང་ལ་
 ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །ལྷ་ཁྲིད་ཐུན་མེལ་སྟོན་མེའདི་ཡང་། སྤར་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཡོད་ལ་འགའ་ཞིག་
 བ་མི་སྤང་དོ། །

མཁས་བྱུ་མཛད་པའི་ཆེད་དམ་བཅའ་བཅུ་ ༡ ཆོས་ལྡན་གྱི་དམིགས་བསལ་རེ་རེ་ཅམ་མ་གཏོགས་པའི་
 སྐབས་གང་དུ་ཡང་། དམག་དང་། ཆོས་རྒྱུ། རྒྱལ་པོའི་གཏམ་ལ་སོགས་པའི་འདུ་འཛིད་གཏམ་
 གྱི་སྦྱར་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་བགྱི་བ་ནི། དམ་བཅའ་དང་པོའོ། །༢ ཀུན་སྟོང་སྟོན་ཆགས་པའམ།
 ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམ་པར་མ་བརྟགས་པའི་སེམས་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་ཉིད་གྱི་
 ཉེས་པ་སེལ་བའི་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཆེད་དུ་པན་པར་འདོད་པ་འབའ་ཞིག་གིས་བརྗོད་རིགས་པའི་ཆོག་
 གིས་བརྗོད་པ་མ་གཏོགས། རང་ལས་རྒྱུད་ཐ་དད་པའི་གང་ཟག་དམིགས་གྱིས་བསལ་བའི་མིང་
 གིས་སྟོས་ཏེ། དེའི་སྟོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་མོ་ཅམ་ཡང་ཆོག་ཏུ་བརྗོད་པར་མི་བགྱི་བ་ནི། དམ་བཅའ་
 གཉིས་པའོ། །༣ གལ་ཏེ་རང་ལ་སེམས་རྒྱུད་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་འཇུག་པའི་ཉེས་པ་མི་འབྱེན་
 ཞིང་། གཞན་ལ་ཐབས་དེས་ངེས་པར་པན་ཞིང་ཡིད་ཆེས་པའི་སྐབས་མ་གཏོགས་པ་རང་ལས་

ཆུད་ཐ་དང་པའི་སེམས་ཅན་དང་། དེ་ལས་གཞན་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་འདྲ་
 རུང་སྟེ། ལྷུ་བ་མའི་ཆེག་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་སྤྲ་བར་མི་བགྱིད་པ་ནི། དམ་བཅའ་གསུམ་པའོ། ༡༤
 གང་གི་ཆེ་ཆོས་ལྡན་གྱི་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་བྲན་ཤེས་ཉེ་བར་བཞག་སྟེ་ངས་པར་བཞག་དགོས་པའི་
 གནས་ལ་སེམས་པ་མ་གཏོགས་པ། གཉེན་བཤེས་དང་རྟེན་བཀྲར་འདུ་འཛི་ཆགས་སྤང་སོགས་ཀྱི་
 གནས་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་དང་འདྲེས་པའི་སེམས་ཀྱིས་བཞག་པར་མི་བགྱིད་པ་ནི། དམ་
 བཅའ་བཞེ་པའོ། ༡༥ གང་གི་ཆེ་ནད་དང་ལམ་ལ་སོགས་པ་ཏ་ཅང་དུ་བ་པའི་སྐབས་མ་གཏོགས་
 པར་དགེ་བའི་སྦྱོར་བའི་སྐབས་གང་གི་ཆེ་ཡང་། ཉལ་བ་དང་། འཁྲིས་བ་དང་། བྲེ་མའི་གཏམ་
 དང་། བཟུང་བཏུང་ཏ་ཅང་བསྟེན་པ་སོགས་ཀྱིས། ཆོས་ལྡན་གྱི་དགོས་པ་མེད་ཅིང་ལེ་ལོ་སྐྱེ་
 བ་མཐོང་བཞིན་དུ་འཕྲོ་མི་གཏོང་ཅིང་། དང་དུ་ལེན་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་བྱ་བ་ནི། དམ་བཅའ་
 ལྡ་པའོ། ༡༦ བདག་ལ་ཇམ་དེ་བདོག་ཅིང་དེ་གང་ཟག་དེ་ཉིད་ལ་བྱིན་ན་བདག་གི་དགེ་བའི་བྱ་
 བ་ཉམས་པའི་ཆེན་དང་། འཕེལ་བའི་གོགས་སུ་འགྱུར་བའམ། ཡུལ་དེ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་
 བར་ངས་པའམ་ཆོས་ལྡན་གཞན་དང་ཡུལ་གཞན་ལ་བསྟོས་ཟེན་པ་མ་གཏོགས། གང་ཡང་
 རུང་བས་ཡོ་བྱད་བཟང་ངན་ཅི་འདྲ་ཞིག་སྒོང་ཡང་མེར་སྤེའི་སྒོས་མི་སྟེར་བ་སྤངས་ཏེ། དེ་མ་
 ཐག་ཏུ་དགའ་བའི་སེམས་ཀྱིས་བྱིན་ནས་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྟོ་བ་ནི། དམ་བཅའ་དུག་
 པའོ། ༡༧ གང་གི་ཆེ་བདག་གམ་གཉེན་བཤེས་ལོངས་སྟོན་འཁོར་གཡོག་སོགས་གང་ཡང་
 རུང་བ་ལ་སུ་ཡང་རུང་བས་ཅི་ཡང་རུང་བའི་གནོད་པ་དང་། མི་སྦྲན་པ་བཛོད་པ་དང་། མཁོང་
 འབྲུ་བ་དང་། སྟོག་གཏོད་པའི་བར་དུ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དང་པོ་ཁོང་འཁྲུག་པ་དང་། ཇེས་
 སུ་འཁོན་དུ་འཛིན་པ། ལུས་ངག་གི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་སྤྲ་མོ་ཡན་ཆད་འབད་པས་འགག་
 ཅིང་། ཅུང་ཟད་ཀྱང་དང་དུ་མི་ལེན་པ་ལ་ཅི་ནས་ཀྱང་དེ་ཉིད་ལ་ལན་དུ་དངོས་བརྒྱད་གང་ཡང་
 རུང་བའི་སྒོ་ནས་ཐན་གངགས་པའི་སྒོ་བསྐྱེད་ཅིང་སྒོན་ལམ་གང་བ་པ་ནི། དམ་བཅའ་བདུན་
 པའོ། ༡༨ བདག་ཉིད་ཀྱིས་དབང་ཁྱིད་ལུང་མན་ངག་བསྟན་པ། མདོ་རྒྱུད་སོགས་བཤད་པ། བདུན་
 ཆེགས་རབ་གནས་སྦྱིན་སྟེག་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་དང་། ཆོས་ལ་དམིགས་ཏེ་གཞན་གྱིས་བྱིན་པ།

འབྲུལ་དུ་ཡོངས་སྒྲིབ་ལ་ཉེ་བའི་སྟོན་གྲུས་པ། བཅེས་སེལ་དུ་བ་པའི་ཆོས་གོས་དང་། གཡོས་
 སུ་བྱས་སམ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་གཡོས་སུ་བྱེད་པར་ཆས་བ་ལྟ་བུའི་ཐས་གོས་མ་གཏོགས། ཡོ་བྱད་
 ཆེ་ཆུང་གང་བྱུང་ཡང་། བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བདག་གིར་མི་འཛིན་ཅིང་། བསོད་ནམས་
 གསལ་བའི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ལ་གཏོང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཆོག་བཞི་བ་གཅིག་ཡན་ཆད་
 ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཟེན་པར་བྱ་བ་ནི། དམ་བཅའ་བརྒྱད་པའོ། ༡༩ བསྟན་པ་འབའ་
 ཞིག་བསམ་པའི་སྒོས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་འགོག་པའི་ཡན་ལག་མ་གཏོགས་
 བར། བཤེས་གཉེན་སུ་ལ་ཡང་མི་བསྟུགས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྦྱ་ཞིང་། ཡོན་ཏན་སྒྲོག་པ་ལྟར་
 ལེན་བ་དང་། གང་ཟག་མཆོག་དམན་སུ་ལའང་། དུན་སུམ་ཆོགས་པའི་རྣམ་པ་ཆེ་ལ་བྱུང་རྒྱ་
 ཅུང་ཟད་མི་སྦྱེད་ཅིང་དེ་མ་ཐག་ཏུ་སྦྱང་ནས་དགའ་བའི་སྒོ་སྦྱང་བ་ནི། དམ་བཅའ་དགུ་པའོ། ༡༠
 བད་དང་ཆོས་རྒྱུ་སོགས་དྲག་པོས་གཅེས་པས་གཞན་དབང་དུ་བྱུར་པས་སྦྱབ་པར་མི་རུས་
 པའི་སྐབས་བྱུང་ན་མ་གཏོགས་པར། ཇི་སྲིད་འཆོའི་བར་དུ་ཉིན་ཞག་རེའི་ནང་དུ་དགེ་སྦྱོར་བཅུ་
 བོ་ཆག་མེད་དུ་བསྒྱི་བ་སྟེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲོམ་པ་རང་གིས་སྤང་བའི་ཆོག་རྒྱས་པ། བྱང་
 ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་སྦྱོང་བའི་དམིགས་རྣམ་དངོས་གཞི་བྱན་བཞེས་གསུམ་དུ་ལེན་པར་
 བསྟོམས་ནས་སྦྱོང་ལམ་ཐམས་ཅད་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཅེས་ཟེན་པའི་དཔེ་ཤེས་རྒྱ་ཡན་དུ་མ་ཤོར་
 བར་ནར་མར་བསྟེན་པ་ལ་འབད་པ། འཁོར་བའི་སྤང་ཤས་ཟེས་ཀྱིས་གཞོན་པའི་གཉེན་པོར།
 རྟེན་བྱ་ཆུང་འབྲིང་གི་དམིགས་རྣམས་གཙོ་བོ་གང་སྐབས་དང་འཆོམ་པར་བྱན་གསུམ་མམ་
 བཞེར་བསྟོམས་ནས་སྡེ་ལྟར་དཔེ་ཤེས་བསྟེན་པ། སྟགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྟེན་དང་
 བརྟེན་བ་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བྱན་བཞིའི་རྣམ་འབྱོར་རྣམས་སོ། །

མཁས་བྱུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བྱ། གསུང་འབྲུམ་པོད་༩ ཆ་བའི་༡ནང་བཞུགས། རྣམ་འབྱོར་
 རོལ་པའི་དགའ་སྟོན་ཞེས་བྱ་བ་རྟོར་རིལ་སོགས་ཀྱི་ཆ་ཆད་བཤད་པའང་དེ་དུ་བཞུགས།
 མཁས་བྱུབ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག དཔེན་ས་པའི་སྒོ་བ་མ་མཁས་བྱུབ་
 སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་ནི། ༩ ཀ་པར་༡རྒྱལ་བ་སྒོ་བཟང་དོན་བྱུབ་ལ་བསྟོད་པ།

ཀྱི་ཁ་པར་ རྟེན་ལ་བ་སྒྲོ་བ་ཐང་གྲགས་པ་ལེ་གྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་སྐུ་བ་ཐབས་འདོད་དཀྱའི་
 ཆར་འབེབས་ཡིད་བཞིན་ལོར་བྱ། ཀྱི་ག་ རྟེན་ལ་མཛོད་པའི་ཆོག་དངོས་བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་། ཡང་
 གྲུ་མ་མཛོད་པ་བསྐྱུས་པ་དངོས་བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་། ང་ཐབ་ལམ་གྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་དངོས་བྱུབ་
 ཀྱན་འབྱུང་དུ་གྲགས་པ་དཔོན་ཆོས་ལེགས་ཆོགས་ལྷན་བྱུབ་གྱིས་ཁྱུས་པ། ཀྱི་ཅ རྟེན་ལའི་
 རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲོན་པ་བསྐྱེད་རྟོགས་གྱི་སྒྲིང་པོ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། ཀྱི་ཆ རྟེན་པ་ལམ་ཐེག་
 ཆེན་བྱན་མོང་པའི་གྲུ་མ་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་དངོས་བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་ཞེས་བྱ་བ་ཞལ་ཤེས་གྱིས་བརྒྱན་
 པ། ཀྱི་ཇ རྟེན་ལ་པ་ཆེན་པོའི་གྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཐབ་པ། ཀྱི་ཉ རྟེན་ལ་ཆུ་ལ་མ་བསོད་ནམས་
 སྒྲོལ་མ་ལ་གནང་བའི་གྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་དངོས་བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་། ཀྱི་ཏ རྟེན་ལ་ཆུ་བ་ལམ་རིམ་
 གྱི་གྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲིང་པོ། ཀྱི་ཐ རྟེན་ལའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་སོགས་པ་དུ་མའི་བྱར་འདེབས་
 དང་མགོན་པོའི་རྩྭ་གྲག་དམིགས་སྒྲོར་ཟེན་གྱིས། ཀྱི་ད རྟེན་ལ་ཆོང་ཁ་པ་ལ་བཞེན་པའི་གྲུ་མའི་
 རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་འགའ་ཞིག་ཡོད། ཀྱི་ན རྟེན་ལ་ང་གཞན་ལ་
 གདམས་པ། གསོལ་འདེབས་གསུང་མགྱུར་དང་བཅས་པ། ཀྱི་པ རྟེན་ལ་ཐུན་འཇམ་དབྱངས་
 གྱི་སྐུ་བ་ཐབས། བདེན་གཉིས་རྣམ་འབྱེད་གྱི་མཆོག་སྤྱན་དང་། སྤན་པའི་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་བ་ཐབས།
 ཀྱི་ཕ རྟེན་ལ་ལྷ་འཛིགས་བྱེད་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་རྒྱས་པ། ཀྱི་བ རྟེན་ལ་
 གྲུ་མ་འཛིགས་བྱེད་གྱི་རྣལ་འབྱོར་དེ་ལས་ཅུང་ཟད་བསྐྱུས་པ། ཀྱི་མ རྟེན་ལ་འདྲི་ཆོས་འཛིགས་
 བྱེད་གྱི་སྐུ་བ་ཐབས་བདུན་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དག་འདོན་གྱི་རིམ་པར་བསྐྱེགས་པ། ཆོགས་
 འཁོར་གྱི་ཆོག་དངོས་བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་། ཀྱི་ཇ རྟེན་ལ་ཆོང་ཁ་པ་ལ་བཞེན་པའི་གྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་
 ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་རྒྱས་པ་སྐྱུས་པ་གཉིས། ཆོས་ལྷན་པ་ཆོགས་བཅད་མ་དང་། དེའི་གྲུ་མ་བརྒྱད་
 གསོལ་འདེབས། བྱེ་མདའ་ནས་ལ་གདམས་པའི་ཆོས་སྐུ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཁྱུང་ཁྱེད་སྐུ་བ་ཐབས།
 ཆ་ལམ་རིམ་གྱི་སྒྲེས་བུ་རྒྱུད་དུ་འདེབས་སྒྲོར་ཟེན་གྱིས། ཀྱི་ཇ རྟེན་ལ་མའི་གྱི་ཁྱེད་དངོས་
 བྱུབ་ཀྱན་འབྱུང་། ཀྱི་ཉ རྟེན་ལ་ཆོང་ཁ་པ་ལ་བཞེན་པའི་ཁྱེད། ཀྱི་ཐ རྟེན་ལ་ཤེས་པའི་གྱི་གཞོན་
 བདེ་ཆེན་ལམ་གྱི་སྒྲིང་པོ། ཀྱི་ཏ རྟེན་ལ་མའི་ཟེན་གྱིས། ཀྱི་ཕ རྟེན་ལ་ཆེན་ལམ་གྱི་སྒྲིང་པོ་

སྒྲིགས་ཀྱི་སྒྲོ་སྤང་བ་དག་གི་དབང་ཕྱག་ཐགས་ལ། ༥ བྱང་སྒྲོ་སྤང་བ་ན་རོ་ལ། ༥ དབུས་ཀྱི་
ག་ཆེན་དང་པོ་བྲམ་ཟེ་རིན་ཆེན་རྟོ་རྟོ་དང་། ༦ གཉིས་པ་རྩྭ་ན་ལྷོ་མི་ཏ་ནམས་སོ། །མཁས་པ་
དེ་དག་མདོ་སྤྲལས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་རྩོམ་པ་པོ་དང་། ཆེས་ངོ་མཆར་བའི་མཛད་པ་
མང་པོས་དེ་སྤྲལས་ཀྱི་སྒྲེ་བོ་དག་ཆོས་ལ་བཅུད་དེ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་བ་སྤྱི་དང་།
ཁྱད་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

མཁས་པ་དག་གིས་ཡོངས་བཀའ་སྟེ་ཞེས་སོགས། ཞིང་འདྲིར་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་
ཆེ། །མཁས་པ་དག་གིས་ཡོངས་བཀའ་སྟེ། །དངོས་གྲུབ་འདོད་པ་སྤྱིན་པའི་
བྱིར། ཉིན་རེ་ཤེས་རབ་ཅན་གྱིས་དབུལ། །ཞེས་པའི་མཁས་པ་ཞེས་པ། བསོད་ནམས་དང་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་གསོག་པ་ལ་མཁས་པས་ན་མཁས་པ་ཞེས་བཞོད་དེ། རྗེའི་འགྲེལ་པ་བཞི་
སྤྲལས་ལས། མཁས་པ་སྟེ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་གསོག་པ་ལ་མཁས་པས་ཉིན་
རེ་བཞིན་དབུལ་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།

མཁས་པའི་བྱ་བ་རྣམ་གསུམ། འཆད་རྩོད་རྩོམ་གསུམ། མཁས་དབང་ཆེ་ཉན་ཞབས་བྱང་གིས། འཆད་
པ་སྐལ་བཟང་ཐོས་པའི་བར་མཛོད་འཛིན། །རྩོད་པ་པ་ཞིབ་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོ་ཡངས། །རྩོམ་
པ་དབྱངས་ཅན་པེ་མང་འཛེབས་ཤིང་སྟན། །མཁས་པའི་བྱ་བ་རྣམ་གསུམ་ཨ་ཏོ་རྟེན། །ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

མཁས་པའི་དབང་པོ་ཡིད་བཟང་རྟེན། དེབ་སྟོན་མཛད་པ་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་
འགོས་ལོ་རྩ་བ་གཞོན་ཀྱང་དཔལ་བ་ལ་ཁྱེ་བ་ཡིན། འདི་ལ་མཆན་གཞན་ཆོས་རྗེ་སྤལ་བཟང་
རྟེན་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཟང་རྟེན་པ་ཡང་ཁྱེ་བ་རེད།

མཁས་པའི་དམིགས་པ། ལྷལ་འབྱོར་པའི་དམིགས་པའི་བཞིའི་གསུམ་པ་ནི། བྱང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྟེ་
མཆེད་དང་རྟོན་འབྲེལ་དང་གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་མཁས་པ་འོ། །འདི་དག་ལ་མཁས་པའི་
དམིགས་པ་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། འདི་དག་བསྒྲོམས་པས་མཁས་པར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་
ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། ད་ལྟ་འདི་དག་སྒྲོམ་པ་པོའི་གང་ཟག་དེ་ནི་གཉི་ལྷག་ཤས་ཆེ་

བ་ཡིན་གྱི་མཁས་བ་མ་ཡིན་ནོ། །མཁས་པའི་དམིགས་བ་ལྔ་ལ་མཁས་ཚུལ་ནི། བྱང་པོ་ལྔའི་
 སྟེང་དུ་དེ་ལྔ་པོ་དེར་མ་གཏོགས་པའི་བདག་ཡོད་བ་འགོག་བ་དང་། དེ་ལ་མེད་ཀྱང་ཁམས་བཅོ་
 བརྒྱད་ཀྱི་རྒྱུའི་ཁྲོད་ན་རང་དབང་བའི་བདག་ཡོད་དམ་སྟུང་བ་ལ། མིག་ལ་སོགས་པའི་ཁམས་
 རྣམས་རང་རང་གི་ས་བོན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་དོན་གཞན་པའི་བདག་མེད་པར་ཤེས་
 བ་དང་། དེ་ལྟར་མེད་ཀྱང་རྒྱེན་གྱི་ཁྲོད་ན་བདག་ཡོད་དམ་སྟུང་བ་ལ་མིག་སོགས་སྟེ་མཆེད་
 བཅུ་གཉིས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཤེས་ན་དེ་ལས་དོན་གཞན་པའི་བདག་
 མེད་པར་ཤེས་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལ་མི་རྟག་སྟུག་བསྐྱེལ་སོགས་སུ་
 ཤེས་གྱི། གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་མེད་བ་དང་རྒྱ་དགེ་སྟོན་ལས་འབྲས་བུ་བདེ་སྟུག་འབྱུང་གི་དེ་
 ལས་དོན་གཞན་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་ཤེས་ནས་དེ་དག་ལ་སེམས་འཛིན་བ་ལ་དེ་
 དག་ལ་མཁས་བ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱས་པར་རྗེའི་བྱང་ཆུབ་ལས་རིམ་ཆེན་མོ་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
 མཁས་པའི་ཞལ་ལྟངས། མཁས་པའི་ཞལ་ལས་བྱུང་བའི་མན་ངག་སྐབས་རེར་མཁས་པའི་ཞལ་ལྟངས་
 ཞེས་བྱ་བ། མཁས་པའི་ཞལ་ལས་བྱུང་བ་བཞིན་བཀོད་ཀྱི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 ཁེངས་སྤྱད་བའི་ཆོག་ཏུ་འདུང་གོའོ། །དཔེར་ན་མཁས་པའི་ཞལ་ལྟངས་དང་། ཀྱན་བཟང་སྤྱོད་པའི་
 ཞལ་ལྟངས་ཞེས་བ་ལྟ་བུས་མཆོད་ནོ། །

མཁས་པར་བགྱང་བ། མཁས་པར་བརྟེན་བ། མཁས་པའི་གས་སུ་འཛོག་བ། མཁས་པར་གྲགས་བ། མང་
 དུ་ཐོས་པར་གྲགས་བ། རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།
 མཁས་པར་སྤྱངས། མཁས་པར་གྱུར་གྱུར་གྱི་བར་དུ་སྤྱངས་བ། ཞེས་པའི་དོན་དང་། བལ་སྐད་དུ།
 མཁས་པ་ཆགས་ཆགས་ཀྱི་བར་དུ་སྤྱངས། ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་
 མཁས་པར་སྤྱངས་ཤིང་གསུང་རྩོམ་ཡང་མང་དུ་མཆིས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ལ་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་བས་ཐོས་བ་
 (དང་བསམ་བ་) རྒྱ་ཆེན་པོ་བཅུ་ལ་བས་ན་མཁས་པ། ཐོས་བ་ཐོས་རྒྱུ་དུ་མ་སོང་བར་ཐོས་
 དོན་ (སྟོན་པའམ་བསྟོམས་བྱུང་གི་སྟོས་) རང་རྒྱུད་ལ་སྦྱར་བས་བཅུན་བ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་

གསུང་རབ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱི་དཔེ་དག་ཅི་ཡོད་གཞན་དོན་འབའ་ཞིག་ཏུ་བསྡོ་
བས་བཟང་མོ་ཞེས་བྱའོ། །རྗེ་གྲུང་ཐང་བས། མང་དུ་ཐོས་པ་རྒྱ་ཆེར་བཅའ་བས་མཁས། ཐོས་
དོན་རི་བཞིན་རྒྱུད་ལ་སྦྱར་བས་བཅུན། །ཀུན་གྱི་བསྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་བསྡོ་བས་བཟང་། །སྒྲོ་
བཟང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རྒྱས་སྦྱར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

མཁུར་བ། 1 ཁའི་སྤྱབ་སྟོང་གཤམས་གཡོན་གྱི་མིང་། འདུལ་བའི་སྒྲིང་འབྲུམ་ལས། མཁུར་
བ་ནས་མཁུར་བར་སྟོ་ཞིང་ཟ་བས། ལུ་ཏོ་བ་དག་འདི་ལྟར་ཟའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་
བུའོ། 2 འགམ་པ་གཤམས་གཡོན་གྱི་རུས་འབྲུར་ཡོད་སའི་ཆ་ཤས་འབྲུར་པོའི་
མིང་། དཔེར་ན་མཁུར་ཆོས་དམར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

མཁུར་ཆོས། འགམ་པ་གཤམས་གཡོན་གྱི་རུས་འབྲུར་ཡོད་སའི་ཆ་ཤས་འབྲུར་པོའི་མིང་། དཔེར་ན་
མཁུར་ཆོས་དམར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྤྱ་བཤད་ནི། མཁུར་ནི་འདིར་འགམ་པ་གཤམས་གཡོན་གྱི་
ཆ་ཤས་གྱི་མིང་ཡིན་ལ། ཆོས་ཞེས་པ་འབྲུར་པོའམ་ཤ་འབྲུར་གྱི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རྒྱབ་
གྱི་ཤ་འབྲུར་ལ་རྒྱབ་ཆོས་ཞེས་པ་དང་། འགམ་པའི་ཤ་འབྲུར་ལ་མཁུར་ཆོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

མཁོས་སུ་པབ། (འདུལ་བ) བཞག་པ། མོ་མོའི་གནས་སུ་བཞག་པ། ལྷུང་བཟེད་དང་ཆོས་གོས་མཁོས་སུ་
པབ་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ ཚུ ༽ 31བཟའ་ལས།
མཁོས་སུ་པབ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་རང་གི་གནས་སུ་བཞག་ནས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

མཁྱིད། ལུ་ཚུར་བཅངས་པའི་སྟེང་དུ་མཐོ་བོང་བཟང་དེ་བཞག་པ་སྟེ། མོར་ལྷའི་ཆད་
དོ། །དབྱངས་ཅན་དག་འཁྲོའི་ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྟེན་པོའམ་ལས་མོར་བདུན་གྱི་ཆད་ལ་
བཤད་ཅིང་། ཡང་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པས། མཁྱིད་གང་ནི་མཐོ་བོང་བསྟེང་བཞིན་པའི་མཐོ་ཕྱ་
ཚུང་ནས་མཐོ་བོང་གི་ཆེའི་བར་གྱི་ཆད་དུ་བཤད་དོ། །འདི་ལ་མཁྱིད་དང་། འཁྱིད་དང་། མཁྱུང་
ཅེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཅུམ་སྟེང་དོ། །

མཁྱེན་པ། 1 ཤེས་པ་དང་གོ་བ་དང་རྟོགས་པའི་ཞེས། 2 ས་ལམ་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ས་དང་ལམ་དང་
མཁྱེན་པ་རྣམས་དོན་གཅིག

མཁུན་པ་བཞི། མེ་ལོང་ལྷ་བུའི་ཡེ་ཤེས། མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས། མོར་རྟོག་ཡེ་ཤེས། བྱ་སྐྱབ་ཡེ་ཤེས་དང་
 བཞི་ལ་ཟེར། འདི་དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་བསྟོན་པ་སྟོབ་དཔོན་མ་ཉི་ཅི་ཤས་མཛད་པ་ལས།
 ཆོག་མ་ཆེན་གཉིས་ཆོག་མ་ཆེན་མཁུན་བཞི་སྐྱབ་གསུམ་གྱུ་བ། །ཅེས་པའི་མཁུན་བཞི་དེ་ཡིན་ནོ། །
 མཁུན་པའི་གཏེར། རྩེ་བཅུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་རྩེའི་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རྒྱུན་མི་ཆད་
 དུ་སྒྲག་པའི་ལྷ་ར་བསྟེན་ཅིང་། །ད་དུང་ཁྱོད་གྱི་ཞབས་པད་སྤངས་ནས་ནི། །ནམ་ཡང་སྐྱབས་གཞན་མེད་དོ་མཁུན་པའི་
 གཏེར། །བདག་གི་རེ་བ་འབྲས་བུ་མཆིས་པར་མཛོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
 མཁུན་སྲིད་མ། མཁུན་པས་སྲིད་པའི་འཆིང་བ་མཐར་མཛད་ཅིང་། །ཐུགས་རྩེས་ཞི་ལ་དགའ་བ་རིང་
 དུ་དོར། །སྲིད་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་སྲིད་ཞིའི་མགོན། །རྒྱལ་བ་རྩོུ་ཆེ་འཆང་ལ་གསོལ་བ་
 འདེབས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་འདིའི་མཆོན་དངོས་ “བྱིན་རྒྱལ་ཉེ་བརྒྱད་ཀྱི་
 རྒྱ་མ་རྒྱལ་པ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དངོས་བྱུབ་སྟེ་མ” ཞེས་བྲུ་བ། རྩེ་ཅོང་ཁ་བ་སྟོ་བཟང་
 བྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་མཛད།
 མཁུང་འབྱུར། (པར་ཕྱིན) མངལ་གྱི་གནས་སྐྱབས་ལྷ་འཇམ་མིར་ཆགས་པའི་གནས་ལྷའི་བཞི་བཞི་སྟེ།
 བདུན་སྒྲག་བཞི་བ་ནས་བསྐྱབ་བར་གྱུར་ཉེ་མཉན་གྱུར་བཟོད་པའོ། །འཁུང་འབྱུར་ཞེས་འབྲིའོ། །
 མཁུང་ཐང་། ཁྱོད་པོ་འཇམ་མཁུང་གསལ་པོ།
 མཁུང་ཐང་། མཁུང་ཐང་དང་འབྲ།
 མཁུང་མ། <མ་ཉི་བ་རྒྱ> ལག་མགོ་དང་ལག་ངར། ཀྱང་མགོ་དང་རྩེ་ངར་གཉིས་སྟེལ་པའི་ལྷ་ཆོགས་ཀྱི་མིང་།
 མཁུང་མ་ནི་ལག་གཏུབ་དང་རྒྱུན་སོགས་ནོར་བུ་འཆིང་པའི་གནས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་འདི་ལ་ལེགས་སྦྱར་
 དུ་མ་ཉི་བ་རྒྱ་སྟེ་ནོར་བུ་འཆིང་བ་ཞེས་ཟེར་རོ། །མངོན་བརྟོན་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོལ་མོ་
 དང་། འཕགས་པོད་སྐད་གཉིས་ཤུན་སྦྱར་གསེར་གྱི་འབྲེང་མཛེས་སོགས་ན་གསལ། བོད་རྒྱ་
 ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱགས་སུ། མཁུང་མའི་དོན་ལ། ལག་མགོ་དང་
 ལག་ངར་འབྲེལ་པའི་ཆོགས་མཆོམས་ཞེས་གསལ་ཡང་། དེ་ནི་ཁྱབ་རྒྱངས་པས་སྟོན་ཉེ། ཀྱང་
 པའི་མཁུང་མའང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། མཆོ་རྟེན་སྦྱང་ཆ་དག་སྟོང་མའི་རྣམ་འབྲེད་ཀྱི་མཆོན་བུར།

སྒྲིལ་པ་ལ་འབྲུག་པའི་བྲག་ནི། མདུན་དུ་ཅོག་པོར་འདུག་སྟེ་ཐལ་མོ་སྦྲར་ནས། པ་ལོལ་པོའི་རྒྱ་རྒྱ་
པའི་མཐིག་མ་གཉིས་ལ་ལག་མཐིལ་གཉིས་འབྲུག་དེ་རྒྱ་རྒྱ་པ་ལ་སྒྲིལ་བ་གཏུགས་པའོ། །ཞེས་
དང་། གཞན་ཡང་། རྗེའི་འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་སྒྲིལ་རྒྱ་མཚོ་ལས། བགས་གྲིས་ཐ་ཞིང་རྒྱུ་
པའི་བྲིན་པ་ལེགས། །ཞབས་གྲི་མཐིག་མ་ལོང་བུའི་འབྲུར་གྲིས་དབེན། །ཞེས་དང་། གང་དེར་
སྒྲིལ་ཐོན་གདུ་བུས་མཐིག་མའི་བྲོགས། །མཛེས་པའི་ཞབས་གཉིས་རྗེ་རྗེ་སྒྲིལ་གྱང་མཛད། །ཅེས་
གསུངས་པའི་བྲིར་རོ། །

འཁམས། བརྒྱལ་བ། མདོ་མཛད་ས་རྒྱན་༼ ཨ ༽ ༡༧༩༥ ལས། དེའི་ཆེ་ཁོ་མོ་འཁམས་ཏེ་ས་ལ་
འབྲེལ་ཏོ། །ཞེས་དང་། དེར་ཡང་འཁམས་ནས། དེར་ཤིག་ལོན་ཏེ་བྲིར་སངས་པ་དང་། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འཁར་རྩ། འཁར་བ་སྟེ་ལི་ལས་བཟོས་པའི་རོལ་མའི་བྲེ་བྲག་ཅིག་འཁར་རྩ་བརྩུང་ལྟ་བུ།
འཁར་གསེལ། (འདུལ་བ) དགེ་སྦྱོང་གིས་རྒྱན་དུ་འཆང་རྒྱའི་དབྱུག་པ་ཞིག་སྦྲ་བཤད་ནི། འཁར་ནི་རྒྱག་
པའམ་དབྱུག་པ། གསེལ་ནི་སྦྱའི་བྲེ་བྲག་གོ། འཁར་གསེལ་གྱི་མཚོན་དོན་ནི། འཁར་གསེལ་གྱི་
ཡས་མས་གྱི་ལྷགས་གཉིས། བར་གྱི་ཕིང་སྟེ་གསུམ་གྲིས་བསྐབ་པ་གསུམ། སྟོད་ཟུར་བརྒྱད་
འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད། སྟོད་ཟུར་བདུན་བྱང་ཆུབ་གྱི་ཡན་ལག་བདུན། རྩ་བཞི་བདེན་
པ་བཞི། རྩ་དེ་ལ་ཨ་ལོང་གསུམ་གསུམ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་གྲིས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས།
དབུས་རྩའི་ཅེ་མའི་མཚོད་རྟེན་གཉིས་གྲིས་ཆོས་གཟུགས་གྲི་སྒྲ། རྟེན་པའི་རྒྱ་མདུད་ངན་སོང་
གི་སྒོ་འགྲེལ་བ། བར་གྱི་ལྷགས་ཀྱས་ངན་སོང་གི་གནས་ནས་འབྲེན་པ་མཚོན་པར་གསུངས་
སོ། །དེ་ལ་དབྲེན། རྩ་གཅིག་པ། རྩ་གཉིས་པ། རྩ་བཞི་པ། རྩ་བྲུག་པ་རྣམས་
སོ། །འདི་ལ་འཁར་གསེལ། གསེག་ཤང་། གོ་བྲེད། ཁྱི་སྟོང། སེལ་བྲེད་ཅེས་གྱང་
བྲའོ། །འཁར་བསེལ་གྱི་སྟོར། འཕགས་པ་འཁར་བསེལ་གྱི་མདོ་ཞེས་བྲུག་སྟེ་དགེ་སྦྱར་མའི་
མདོ་༼ ཨ ༽ ༡༧༩༥ དང་། དེའི་མཐུག་ཏུ། འཁར་བསེལ་འཆང་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་ཆོག་
ཞེས་བྲུབ་པ། ཞབ་པར་གསུངས་ཡོད་པས་དེར་བཞུ་བར་བྲའོ། །

རྗེས་ཀྱི་རྒྱ་པོ་རྟ་ལ་རྩོམ་པོ་དེ་བོད་དུ་ཕྱེ་བས། དེའི་ཆེ་རྒྱ་མར་བས་ལོ་སོ་གཅིག་ལོན། འཕོན་དགོན་
མཆོག་རྒྱ་ལ་པོས་ལོ་དགུ་ལོན། ཞེས་གསུངས། འབྲུངས་འདས་ལོ་ཆེགས། (༡༠༣༩-༡༡༠༩)
འཕོན་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ། སེར་བྱེས་ཨེ་པ་འཕོན་སྟོན་མཁས་པ་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་ནི།
ལྟལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་བློན་ཆེ་ཤོས་སུ་བཅི་བའི་སྒྲ་མའི་གཙུག་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་
ལྟལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རང་རྣམ་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་སྒྲེགས་བས་དང་པོ་༡༩༡ལས།
ཐོག་མར་ཞལ་པོའི་བསྐྱེད་སྟོན་དང་བསྟོན་པ་ལས་མོས་པ་ཆེ་བ་མེད་ཀྱང་ཉེ་བར་བརྟགས་ཆེ་སྒྲ་
མ་དེ་ཉིན་མཆོན་ཆོས་ཀྱིས་འདའ་བའི་མཛད་པ་དང་། གསུང་འཕྲོས་གང་ལ་བརྟགས་ཀྱང་དང་
པ་མི་འབྲོ་བའི་རང་དབང་མི་འདུག བསྐྱེད་སྟོན་དང་ཕྱེ་བས་སྒྲོ་མ་ཐའ་དག་ཆོས་ལ་བསྐྱེད་བ་
ཁོ་ནར་སྤང་བས་སྟོན་ཆད་ཐོས་བསམ་བྱེད་རྒྱའི་ལུགས་རྣམས་ཀྱང་སྤང་ཤས་ཀྱི་མཁས་འདོད་
གཤགས་འདོད་ཁོ་ནར་སོང་བའི་རང་རྒྱུད་ཐ་ཆོད་ལྟར་རེངས་པ་འདི་ནས་བཟུང་ཐར་པ་སྐྱབ་
པའི་ཆོས་ཤིག་བྱེད་དགོས་རྒྱུ་ཡིན་འདུག་སྟེ་མ་པའི་སྒྲོ་སྒྲ་ཅུང་ཟད་ནང་དུ་ལུགས་པའང་རྗེ་སྒྲ་
མ་རྩོམ་འཆང་། (རྗེ་པ་ཐོང་ཁ་བའམ་འཕོན་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ) འདི་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བློན་
ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས། ཡང་ (༡༥༤) ལས། སྟོན་ཆད་རྟོག་གེ་བྱི་ལྷས་ཀྱི་ཤེས་པས་སངས་
རྒྱས་ལའང་དག་མི་སྟེར་ཞིང་མིག་རྒྱ་སྟོག་རྒྱ་སོང་ཡང་མཆེ་མ་མི་འཆོར་བ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་འདི་
ནས་བཟུང་ལྷེ་ཆོས་རྣམ་དག་ཅིག་བྱེད་འདོད་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཤར་ཞིང་ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིག་པ་
གསོག་པའི་འཕྲོ་ཆད་པས་བཀའ་བློན་འཕོར་ཐབས་མ་མཆིས། ཞེས་གསུངས། ལྷ་པ་ཆེན་པོས་
དམ་པ་དེ་ཉིད་ལས་རྗེས་ཆེན་ཀྱིས་གཙུག་པོའི་གསང་སྤྲུགས་རྩིང་མའི་ཆོས་འཕོར་སོགས་
མང་དུ་གསན། རྣམ་ཐར་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་ནང་། རྗེ་པ་ཐོང་ཁ་པ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུང་
བ་ཡང་རྗེ་དེ་ཉིད་ལ་ཁྱེ་བ་ཡིན། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་འཛིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་དང་། བར་བྱིན་
ཀྱི་རྟེན་གྱི་«འཕོན་སྟོན་འབྲེལ་རྟེན»ཞེས་བྱ་བ་ཤིན་རྒྱ་ལེགས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། འབྲེལ་རྟེན་འདི་
བཞིན་ཁོ་མོའི་རྩ་བའི་སྒྲ་མ་མཆོན་བརྗོད་པར་དགའ་བ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་
འབྲུམ་གྱི་ཞལ་སྤྱན་ཀྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ལུང་འབྲེན་དང་བསྐྱགས་བརྗོད་མཛད་ཀྱི་ཡོད།

འཁོན་འཛིན། 1 ཉེ་ཙྏན་ཉི་ཤུའི་གཉིས་པ་ནི། ཁོང་ཁྱོད་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་གཞི་ལོན་ཤིང་བྱེད་འདོད་
 པ་མི་གཏོང་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རིག་པ། བྱེད་ལས་ནི། མི་བཟོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ལལ་སྐྱད་ལ་
 སྦྱང་ནད་འཛིན་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་ 2 ཁྱོས་པའི་ཡུལ་སེམས་ལ་མང་དུ་བྱེད་བའོ། །ཤུང་པོ་
 ལཱའི་རབ་བྱེད་ལས་གསུངས་སོ། །སྤྱོད་པ་ལྟར་ནི། མཐུང་པ་ལྟར་འཁོན་པའམ་ཐོགས་ཉེ་མི་བཏང་
 བར་ཞེ་རུ་དམ་དུ་འཛིན་པས་ན་འཁོན་འཛིན་ནོ། །སྤོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་སྤོ་
 བྱོས་མི་ཟད་པས་བསྐྱར་བའི་མདྲའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ ༩ ཅེ་ ༡༠༥༣༡ལས། འཁོན་དུ་འཛིན་
 པ་ནི་ཁྱོས་པའི་འོག་ཏུ་འདིས་བདག་ལ་གཞོད་པ་འདི་བྱས་སོ་ཞེས་ཤར་གཉེར་བའི་མཐུང་བར་
 འཛིན་པ་མི་གཏོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

འཁོབ་། འཁོབ་པ་ལ་གཟེགས།

འཁོབ་པ། ངན་པའམ་མཐའ་དོན་ཡིན། ཡི་ཤིའི་གྲར་ཁང་ལས། འཁོབ་པ་ནི་ངན་པའམ་མཐའ་ཞེས་
 གསུངས་ཤིང་། ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་གི་དག་ཡིག་ཐོན་མའི་དགོངས་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། འཁོབ་པ་
 ཉི་ངན་པའི་བདེ་ཉིང་སྟེ་མཐའ་འཁོབ་དང་འཁོབ་བལ་ཞེས་པས་མཚོན་ཞེས་གྲང་གསུངས་སོ། །

འཁོབ་བལ། (འདུལ་བ) ལུག་གི་མགོ་དང་རྒྱང་པ་དང་ལྟོ་བ་བཅས་ཀྱི་ངོས་སུ་སྦྱེས་པའི་བལ་གྱི་མིང་།
 བལ་འདི་རྒྱ་ཞན་པའམ་དམན་པར་བཞི། རྟེ་ཀ་ལས། དཀར་པོ་བས་འཁོབ་བལ་ལྷག་པར་
 བྱེད་ན་ནི་ལྟར་བ་མེད་དེ། ཁོད་པ་དང་རིན་རྒྱུད་བའི་ཕྱིར་པོ། །འདིའི་མོད་པ་ཞེས་པ་ནི་མང་བའི་
 དོན་ནོ། །ཀམ་པ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་རྟོ་རྟེའི་འདུལ་བའི་རྟེ་ཀ་ལས། ལུག་གི་མགོ་དང་། རྒྱང་པ་
 དང་། ལྟོ་བ་ནས་སྦྱེས་པ་ནི་ཕྱི་མ་འཁོབ་བལ་ཞེས་བྱའོ། །བདག་གི་སྤྱོ་མས་འཁོབ་བལ་གྱོ་བའི་
 དོན་ཡིན་པའང་གསུངས་ལ། ལ་ལ་ལུས་ཀྱི་མཐར་ཡོད་པ་ལ་བསམ་པ་ཡིན་ཅེས་གྲང་ཟེར་
 ཉེ་རྒྱ་དཔེ་ལ་གཏུག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཁོར་ལྷ་སྟེ་བཟང་པོ། (འདུལ་བ) ལྟོན་པ་ལྟ་བུ་བ་པ་སངས་རྒྱས་ནས་གནས་མཚོག་ལྷ་རྩ་ཤིར་བདེན་
 བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ཐོག་མར་བསྐྱོར་སའི་གདུལ་བྱ་ལྷ་ནི། ༡ ཀུན་ཤེས་རྟོག་ཅུ། ཡིགས་སྤྱར་དུ་
 ལྷ་རྩ་རྟོག་ཅུ་ཟེར། Ajñānata Kauṇḍinya कौण्डिन्य (བཅོམ་ལྷན་འདས་མདོན་པར་རྟོགས་

[illegible]

འཁོར་མུ། མུའི་འཁོར་ལོ། མུ་འཁོར་གྱི་མིང། ཞེས་པའི་ཐད་གྱི་མངོན་པ་རྫོང་མཁས་པའི་ན་རྒྱན་
༩༥༥་གཟིགས།

འཁོར་གཏན། (འདུལ་བ) མྱོ་སྒྲིགས་ཕྱི་མི་ཕྱེད་པའི་ཐབས་སུ་མྱུར་པ་སྒྲི། མྱོ་སྒྲིགས་དབུས་ཀྱི་ཕྱགས་
སུ་ཁྱེད་གང་གི་ཆད་ཀྱི་ཤིང་གཟེར་བུས་མྱུར་པ་དེ་འཛིན་པའི་ཤིང་དེ་འཁོར་ལོ་བཞིན་དུ་ཡོངས་
སུ་བསྐྱོར་ནས་གཟུང་བར་བྱ་བ་ལ་དེ་ལ་ཟེར།

འཁོར་དག་ལ། འཁོར་དག་པ་ཞེས་པ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་དག་ལ། བཤེས་གཉེན་ལ་གྲུས་ལ། དབང་པོ་
 རྫོང་། རིན་ལན་ལོག་སྐྱབ་མི་བྱེད་པའི་འཁོར་རམ་སློབ་མ་རྣམས་ལ་ཟེར། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་
 བོའི་བྱམས་པའི་བསྟོན་ཆེན་ལས། ལུབ་པས་བཅས་པའི་མཆོམས་ལས་མི་འདའ་ཞིང་། །རྒྱལ་
 བའི་གདུང་འཛོལ་དགེ་བའི་བཤེས་ལ་གྲུས། །དབང་པོ་རབ་རྫོང་ལོག་སྐྱབ་སྟོན་དང་བྲལ། །ཡོངས་
 སུ་དག་པའི་འཁོར་དང་ལྡན་པར་ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

འཁོར་དག་པ་རྣམ་བརྒྱད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་བྱ་བྲལ་ལ་མེབས་པའི་སྐྱབས་ཀྱི་དངོས་སློབ་བརྒྱད་
 དེ། རྩ་མ་འཇམ་དཀར་ལ། གནས་བརྟན་བཟང་སྟོང་ལ། གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོག་
 གནས་བརྟན་བྱང་མེད་བ་སྟེ་དབུས་པ་བཞི། རྟོགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། དགེ་བཤེས་
 ཤེས་རབ་གྲགས། དགེ་བཤེས་འཇམ་དཔལ་བཟ་ཤིས། དགེ་བཤེས་དཔལ་སྟོང་བ་སྟེ་མདོ་
 སྒྲུང་པ་བཞི་དང་བརྒྱད་དོ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་ཤིང་
 ཡི་དམ་གྱི་ལྷས་རྗེས་སུ་བརྒྱུད་བཤུ་སྟག་གོ།

འཁོར་འདབ། 1 སློབ་མ། ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། དམ་པ་རྒྱུད་ན་གནས་ན་
 ཡང་། །འཁོར་འདབ་པན་པས་རིང་ནས་སྟོང་། །མཁའ་ལ་སྤྱོད་ཆོགས་འཁྲིགས་པ་ཡིས། །ས་
 ཡི་ལོ་རྟོག་བྱང་པར་འཕེལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། 2 གཉེན་ཉི་དུ།

འཁོར་འདབས། ཉི་འདབས།

འཁོར་རྣམ་བཞི། 1 སྟོན་པའི་འཁོར་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། དགེ་སྟོང་པ་མ་གཉིས་དང་། དགེ་བསྟེན་པ་མ་
 གཉིས་ཉི་བཞི་པོ། །འདིས་སྟོན་པའི་འཁོར་རབ་བྱུང་དང་བྲིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་བོ་གཉིས་པོ་
 བསྟུས་སོ། །སྟུང་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དཀའ་འབྲེལ་༼ ༩ ཉ ༽ ༡༡ རན་ལས། འཁོར་བཞི་པོ་
 དེ་དག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་སྟོང་དང་། དགེ་སྟོང་མ་དང་། དགེ་བསྟེན་དང་། དགེ་བསྟེན་མ་རྣམས་
 ཉི། འདི་ཙམ་ཁོན་ས་གདུལ་བྱའི་སྟེ་བོ་གཙོ་བོ་ཀུན་ནས་བསྟུས་པའི་བྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །2 དགེ་བསྟེན་པ་མ་གཉིས་དང་། དགེ་ཚུལ་པ་མ་གཉིས་ཉི་བཞི་ལ་བཤད་པའང་ཡོད་
 ཀྱང་། གོང་དུ་བཤད་པ་ཉིད་ལེགས་པར་སྦྱང་དོ། །

འཁོར་ནས་པ་བཞི། འཁོར་ནས་བཞི་དང་འབྲ།

འཁོར་བ། 1 (མིང་ཆེག) ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་འཆི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་པའི་སྤང་པོ།
ལས་ཉོན་གྱི་གཞན་དབང་དུ་སྤྱར་པའི་སྤང་པོ། ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་པོ་ལྟ་ལྟ་བུ།
འདིའི་སྤང་པོ་ཞེས་པ་ག་ཟུགས་སྤང་གཅིག་སུ་ལ་མི་གོ་བར་ནས་ཤེས་གྱི་སྤང་སོགས་ལའང་
གོ་བར་བྱའོ། །དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཀ ༣༩བཤམ། འཁོར་བ་ནི་འཁོར་
བར་འགྱུར་བ་སྟེ། སྤང་པའི་ཆོགས་འགྲོ་གཞན་ནས་འགྲོ་བ་གཞན་དུ་བྱིན་པའོ། །འཁོར་བ་ཞེས་
བྱ་བ་དེ་ལས་གཞན་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤང་པོ་དེ་དག་ཉིད་འཁོར་བས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྱ་
སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་རྟོག་གི་ནག་པོ་དང་། རྩ་སྦྱར་གྱི་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་གཞིའམ་རྒྱ་ལ་འཁོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་
པའི་སྒྲོ་བློས་མི་ཟད་བས་བསྟན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་༼ ཅེ ༽ ༡༡༩བ ༡ ལས། དེ་ལ་
ཆོས་གང་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་གཞིར་གྱུར་པ་ནས་སུ་ནི། འཁོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་འཁོར་
བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱག་བསྐྱེལ་གསུམ་དང་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་སྤྱག་བསྐྱེལ་དབུག་ཏུ་མེད་པའི་
ཉོན་དུ་སྤྱར་བ་ཕྱིར་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 (བྱ་ཆེག) རང་བཞིན་གྱིས་སྒྲོར་བ་རྒྱག་པའི་
དོན། འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 (བྱ་ཆེག) སྒོ་ལ་འཆར་བ། བསམ་སྒོ་འཁོར་བ་ཞེས་
པ་ལྟ་བུ། 4 (བྱ་ཆེག) ཡང་བ། མགོ་འཁོར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 5 (བྱ་ཆེག) འདུ་བ། སྤང་བ་མེ་
ཏྲིག་ལ་འཁོར་བ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 6 (བྱ་ཆེག) ཆགས་པ། དཔེར་ན་མངལ་ལ་སྤྱག་གུ་འཁོར་བ་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 7 (བྱ་ཆེག) སྐྱེ་བ། བཟང་སྤྱོད་སྒོན་ལམ་ལས། མིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་འཁོར་
བ་ (སྐྱེ་བ) ཅ། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་མི་ཟད་ (ཟད་མི་ཤེས་པའམ་རྫོགས་མཐའ་མེད་
པ) རྟེན། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

འཁོར་བ་ཁབ་གྱི་ཆེ་མོ་ཞེས་སོགས། འཁོར་བ་ཁབ་གྱི་ཆེ་མོ་ན། །བདེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་
པའི་རྟེན་པ་གཉིས་པོ་འདི་མདོ་བྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་ཆོག་ཡིན། དཔེ་གཞན་དུ། འཁོར་བ་ཁབ་
གྱི་ཆེ་ཅམ་ན། །ཞེས་སྤྲང་།

འཁོར་བ་འཛིག་ <ཀུཾྐྱྱ> སངས་རྒྱལ་དཔའ་བོ་བདུན་གྱི་ཡ་བྱལ་ཞིག་སྤྱོད་པ་ལྟར་ན། འཁོར་བ་
འཛོམས་པར་བྱེད་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་འཕྲིང་བོའམ་སྤྱོད་པས་
གཉིས་༩ ཙམ་ ༡༩༩༧ལས། ག་ཀུཾྐྱྱ་ཅེས་བྱ་བ། ག་ནི་ག་མ་སྟེ་འཁོར་བ། ཀུཾྐྱྱ་ནི།
ཏི་ཀཱང་ས་ཡ་ཏི་ཞེས་བྱ་སྟེ། འཁོར་བ་འཛོམས་པའམ། སེལ་བ་ལ་བྱ་སྟེ། འཁོར་བ་འཛིག་ཅེས་
བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ་བསམ་པ། འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྤྱལ་བསྐལ་བསམ་པ་ནི། སྤྱལ་
བསྐལ་བརྒྱད་བསམ་པ། སྤྱལ་བསྐལ་བྱལ་བསམ་པ། སྤྱལ་བསྐལ་གསུམ་བསམ་པ་བཅས་
ལ་ཟེར་ལ། འཁོར་བ་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ་བསམ་པ་ནི། དཔུལ་བ། ཡི་དྲགས། དུད་འགོ། མི།
ལྷ་མ་ཡིན། ལྷ་བཅས་ཀྱི་འགོ་བ་རང་རང་གི་སྤྱལ་བསྐལ་བསམ་པ་ལ་ཟེར་རོ། །སྤྱོད་པ་ལྟར་ན།
འགོ་བ་རིགས་བྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་དམ་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱལ་བསྐལ་
ཡིན་པས་ན། འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྤྱལ་བསྐལ་ཞེས་བྱ་ལ། འགོ་བ་རིགས་བྱལ་སོ་སོ་སྟེར་གྱི་སྤྱལ་
བསྐལ་ཡིན་པས་ན་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ་ཞེས་བྱ་ལོ། །

འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྤྱལ་བསྐལ། འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ་ལ་གཟིགས།
འཁོར་བ་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ། འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྤྱལ་བསྐལ་ལ་གཟིགས།
འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་ཏུ་རེ་ལ། འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་ཏུ་རེ་ལ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་བཅད་འདི་བརྟེན་
དག་གི་དབང་ལྷག་ཐགས་པས་མཛད་པར་གསུངས། ཞེས་སྟོང་རྟོལ་སྤྱོད་པའི་གསུང་འབྲུམ་
སྟེགས་བཅ་གཉིས་བ་༩༠ལས་བཤད།

འཁོར་མོ་འཛིག་ ལྷ་རྩ་ཆ་སྤྱིའི་མིང་། ཀུན་གཟིགས་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་རྩེ་གྲུང་ཐང་པའི་བྱང་རེས་
ཙམ་འཕྲོར་བྱངས་པ་ལས་གསུངས། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་གླེང་བའི་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་
དགའ་སྟོན་ལས་ཀྱང་། འཁོར་མོ་འཛིག་ཅེས་ལྷ་རྩ་ཆ་སྤྱིའི་ཡུལ། །བྱང་སྟོང་གྲུང་བ་རི་དྲགས་
ནགས་ཆལ་དུ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཐ་སྙད་འདི་ཐ་མ་རྟོག་བཞུགས་པའི་མདོར་ཡང་གསལ་ལོ། །
འཁོར་མོ། 1 རྒྱན་ཆད་མེད་པའི་དོན་ལའང་འབྲུག་པར་བཤད། 2 གཡོག་མའི་དོན་ལ་བོད་རྒྱ་ཆོག་

མཛོད་ཆེན་མོར་བཤད།

འཁོར་ལོ་ཡུག་ ཁོར་ཡུག་ལ་གཟེགས།

འཁོར་ཡུག་ ཁོར་ཡུག་ལ་གཟེགས།

འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་བཞི། ཐེག་མཆོག་འཁོར་ལོ་བཞི་དང་དོན་གཅིག་དགེ་བ་འཕེལ་བའི་ཡུལ་ན་གནས་
པ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པ། བདག་ཉིད་ལས་དང་སྒྲོན་ལས་བཟང་པོའི་འབྲས་བུར་
ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་དགེ་བ་ལ་སྒྲོ་བཞིན་དུ་འཇུག་པ། ཆེ་སྒྲོན་མར་བསོད་ནམས་བགྲིས་
བས་མཐོངས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་བ་སྟེ་བཞིའོ། །འཕགས་བ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྱིངས་ལས།
མཐུན་པར་གྱུར་བའི་ཡུལ་ན་གནས་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་ནི་བརྟེན་བ་དང་། །བདག་ཉིད་
ལས་སྒྲོན་སྒྲོན་ཡང་བསོད་ནམས་བགྲིས། །འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡང་ཁྱོད་ལ་མངལ། །ཞེས་
གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

འཁོར་ལོ་བཞི། འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་དོན་འབྲ།

འཁོར་ལོ་གསུམ། 1 བཀའ་དང་པོ་བདེན་བཞི་ཆོས་འཁོར། བར་བ་མཆོན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་འཁོར།
ཐ་མ་ལེགས་པར་ནས་བར་བུ་བའི་ཆོས་འཁོར་དང་གསུམ་མོ། 2 གྲོག་བ་ཐོས་བསམ་གྱི་འཁོར་
ལོ། སྒྲོང་བ་བསམ་གཏན་གྱི་འཁོར་ལོ། བྱ་བ་ལས་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་གསུམ་མོ། །

འཁོར་ལོའི་གདོང་། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་། མངོན་བརྗོད་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་སོགས་སུ་འདི་རི་
པག་གམ་པག་ཞོད་ཀྱི་མིང་དུ་བཤད་ཀྱང་། འདི་ནི་པག་བ་སྤྱིའི་མིང་དུ་ངས་ཏེ། དེ་དག་གི་གདོང་
ངས་མཆུ་རྟོ་རྣམས་འཁོར་ལོའི་དབྱིབས་ལྟར་ཡོད་པས། འཁོར་ལོའི་གདོང་ཞེས་བྱའོ། །གདོང་
ཞེས་པ་མཆུ་རྟོ་ལའང་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན་བྱ་རོག་གི་མཆུ་རྟོ་ལ། བྱ་རོག་གདོང་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

འཁོར་ལོའི་ལག་པ། བྱ་བ་འཇུག་གི་མིང་།

འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ། སྤྱིང་བཞི་དང་གསུམ་དང་གཉིས་དང་གཅིག་བཅས་ལ་ཅི་རིགས་པར་
དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་མིང་། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ལ་འཁོར་ལོ་རིན་
པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་དང་། རལ་གྱི་དང་པགས་པ་སོགས་ཉེ་བའི་རིན་

པོ་ཆེ་བདུན་ཡང་ལྷན་ཞིང་། ལུས་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་སྤྲེས་བྱ་ཆེན་པོའི་མཆན་བཟང་པོ་སུམ་ཅུ་
 ཅ་གཉིས་ལས་མཛོད་སྤྱད་གཙུག་རྟོག་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་མ་སུམ་ཅུ་དང་ཡང་ལྷན་པར་གསུངས་
 སོ། །འོན་ཀྱང་། རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ་ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། མཆན་གྱི་ནམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་ནི། འཁོར་
 ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་ལ་མི་འབྱུང་སྟེ། མཆན་དེ་ལྟ་བུ་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་
 འབྱུང་ངོ། །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་འབྱུང་བའི་དུས་ནི། ཆེ་ལོ་དཔག་
 མེད་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལས་འབྱེ་བར་མི་འབྱུང་བ་ནི་བསོད་ནམས་མི་རྒྱུད་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་དང་། དངུལ་གྱི་འཁོར་
 ལོ་ཅན། ཟངས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན། ལྷགས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་དང་བཞི་པོ། འོན་ཀྱང་མདོ་ལས་ནི་
 གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་ཁོན་གསུངས་ཞེས་མཆིམས་མཛོད་གསུང་ངོ། །དེ་དག་གིས་དབང་བསྐྱར་
 ཚུ་བ་ནི། གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་གྱིས་སྤིང་བཞི་ལ་དབང་བསྐྱར། དངུལ་གྱིས་སྤིང་གསུམ།
 ཟངས་གྱིས་སྤིང་གཉིས། ལྷགས་གྱིས་སྤིང་གཅིག་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་ཡིན། དེ་ཡང་གསེར་གྱི་
 འཁོར་ལོ་ཅན་ནི་པས་ཏེ་པ་རོལ་རྒྱལ་ཕྱན་གྱིས་ཐེབས་རོགས་ཞེས་བསྟུ་བ་བྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་རྒྱལ་
 བར་བྱེད་ལ། དངུལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་ནི་རང་འགྲོ་བ་ཅམ་དང་། ཟངས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་ནི་གཡུལ་
 བའམས་པ་ཅམ་དང་། ལྷགས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་ནི་མཆོན་ཆ་བརྩམས་པ་ཅམ་གྱིས་པ་རོལ་པོས་
 འདུད་ཅིང་རྒྱལ་བར་བྱེད་པས་དངོས་སུ་སེམས་ཅན་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་མེད་པར་བཤད་ངོ། །སྤྱི་
 བཤད་ནི། དེ་དག་ལ་འཁོར་ལོ་རྩོད་པོ་ཆེ་དག་ཡོད་ལ་དེས་རྒྱལ་སྤིང་ལ་མངའ་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར་དེ་
 སྤྱད་ཅེས་བྱའོ། །མཛོད་ཅུ་བ་ལས། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་འབྱུང་བ་ནི། སྤོང་ཕྱག་བརྒྱད་ཅུ་ལས་མི་
 འབྱེ། །གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྷགས་འཁོར་ལོ་ཅན། །དེ་དག་སྤིང་གཅིག་སྤིང་གཉིས་
 དང་། །གསུམ་དང་བཞི་ལས་མས་ཤེས་བཞིན། །ལྷན་ཅིག་གཉིས་མེན་སངས་རྒྱས་
 བཞིན། །པས་བསྟུ་རང་འགྲོ་གཡུལ་བའམས་དང་། །མཆོན་བརྩམས་པས་རྒྱལ་གཞོད་པ་
 མེད། །ཅེས་གསུངས། Chakravartin, the universal monarch

འཁོར་གསུམ། 1 བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ། ཡང་ན། སྤྱིན་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྤྱར་ན། སྤྱིན་བྱའི་

རྒྱུན་པ་གཏོང་བའི་ཡུལ། རྒྱུན་པ་གཏོང་བ་པོ་དང་གསུམ་ལ་རྒྱུན་པའི་
 འཁོར་གསུམ་ཟེར། དབྱ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས། རྒྱུན་པ་རྒྱུན་བྱ་ལེན་པོ་གཏོང་པོས་སྟོང་། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །བསྟོ་བ་ལ་སྦྱར་ན། བསྟོ་བྱའི་རྒྱལ། བསྟོ་ཡུལ། བསྟོ་བ་པོ་དང་གསུམ་
 སོགས་རིགས་འགྲེལོ། 2 །ཁས་སྒྲུངས་ནང་འགལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟགས་གསལ་བྱུང་གང་ལ་འང་
 ལན་འདེབས་མི་རྒྱས་པར་གྱུར་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་སྦྱ་བྱས་པར་ཁས་སྒྲུངས། བྱས་ན་མི་རྟག་
 པས་བྱུང་བ་ཁས་སྒྲུངས། སྦྱ་རྟག་པར་ཁས་སྒྲུངས་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། སྦྱ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་
 པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཞོད་ན། ཁོ་ལ་བ་དེས་སྦྱ་བྱས་
 པར་ཁས་སྒྲུངས་པས། གསལ་བ་ལ་འདོད་ལན་འདེབས་མི་རྒྱས། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་བྱུང་
 པ་ཁས་སྒྲུངས་པས། བྱུང་བ་མ་བྱུང་གི་ལན་འདེབས་མི་རྒྱས། སྦྱ་རྟག་པར་ཁས་སྒྲུངས་པས།
 རྟགས་མ་བྱུང་གི་ལན་འདེབས་མི་རྒྱས་པས་འཁོར་གསུམ་ཁས་སྒྲུངས་ཟེར་བ་དེ་ལ་ཟེར་བ་
 ཡིན་ནོ། 3 །མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚོད་ལྷའི་སྟོབས་འཁོར་གསུམ་ཞེས་པ་ཚོད་པ་ལ་ལན་འདེབས་
 མི་རྒྱས་པར་མགོ་མོ་མོངས་ནས་འདུག་ཅེས་པའི་དོན་ལྟ་བུར་གོ། 4 །(འདུལ་བ) ལྟེ་བ་དང་བྱས་
 མོའི་ལྟ་དགེས་ཏེ་གསུམ་སོ། །དེ་ཡང་མདོ་རྩ་རང་འགྲེལ་ལས། འཁོར་གསུམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
 ལྟེ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་བྱས་མོའི་ལྟ་དའི་ཆོགས་གཉིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། 5
 མཚན་ཆ་མདའ་གི་གདུང་གསུམ། དག་བཤེས་འབན་གྱུང་རྒྱལ་གྱི་གསུང་གོས་ལམ་རིམ་
 རྣམ་གྲོལ་ལག་བཅངས་སུ་བྱངས་པ་ལས། ང་མི་སྦྱའི་དུས་འཁོར་གསུམ་ཆེར་མ་འདྲ་བ་བཏགས་
 གྱུང་དག་མང་གཉེན་ཅུང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། 6 །སྒྲིང་། འོངས་སྟོང་། ཆོས་དང་གསུམ་
 སོ། །རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་པཱེ་ཀ་ར་སི་རྟས་མཛད་པའི་༩ གླེས་རབས་རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འཁྲེལ་
 ལས། རོར་ནི་འཁོར་གསུམ་ཁྱེད་པར་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིང་དང་ཆོས་དང་འོངས་
 སྟོང་དོ། །ཞེས་གསུངས། གླེས་རབས་སོ་བཞི་པ་ལས། དེ་ལ་འཁོར་གསུམ་རྗེས་མ་ཐུན་ཡོན་
 ཏན་ཆོགས། །པན་ཚུན་འགྲན་པ་བཞིན་དུ་གནས་པར་གྱུར། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་༩ གླེས་རབས་
 རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་འཁྲེལ་ ་ལས། འཁོར་གསུམ་ནི་འབངས་ལ་སོགས་པའི་གོས་མ་ཐུན་པའི་སྒྲིང་

དང་། ཡོངས་སྤོང་གི་འབྱོར་བ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ཞིང་དང་། སྤྱག་བསྐལ་བ་ལ་སྦྱིན་བ་རྒྱ་ཆེན་
 སོ་བུ་དེ་མེད་ཆོས་ཀྱི་འབྱོར་བ་སྟེ། དེ་རྗེས་སུ་མཐུན་ཞིང་འཆས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་གཅིག་
 བས་གཅིག་བཟང་བས་པན་ཚུན་འབྲན་བ་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལོ། །ཞེས་གསུངས།
 འཁོར་གསུམ་ཁེབས་པའི་གོས། (འབྲུལ་བ) ལྷོ་བ་དང་དུས་མེད་ལྷ་ང་གཉིས་ཏེ་གསུམ་ཁེབས་པའི་གོས།
 འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་ལ་གཟེགས།
 འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་ <ཅི་མཐུལ་བ་རི་བྱ་རྒྱ> 1 འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་ཅེས་བ་ནི། དཀྱིལ་
 འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་སྒྲ་བསྐྱས་བ་སྟེ། ས་བཤ་གྱིས། ལུས་ལྷའི་དཀྱིལ་
 འཁོར་དང་། དག་སྤྱགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར། སེམས་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་གསུམ་
 མོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ཡིན་སྟེ། དེ་ཡང་ས་བཤ་གྱི་སྤོང་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས། འཁོར་
 གསུམ་ཡོངས་དག་ཅེས་བྱ་བ། །རྒྱ་སྐད་དུ་ནི་ཅི་མཐུལ། །བ་རི་བྱ་རྒྱ་ཞེས་བྱར་ཡོད། །ཅི་ནི་གསུམ་
 ཡིན་མཐུལ། །ཞེས་བྱ་བོད་སྐད་དཀྱིལ་འཁོར་ཡིན། །བ་རི་བྱ་རྒྱ་ཡོངས་དག་ལ། །འང་པོར་
 བསྐྱར་ན་དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ། །ཡོངས་སུ་དག་བ་ཞེས་བྱར་འབྱུང། །མཁས་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་
 བསྐྱར་ནས། །འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་ཅེས་བྱར་བསྐྱར། །དེ་ཡི་སྒྲ་དོན་མ་ཤེས་པར། །འཁོར་
 གསུམ་གཡོག་ཏུ་འཆད་བ་འབྱུང། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 བྱ་བུ་དེ་ལས་གསུམ་རང་བཞིན་གྱིས་
 ལྷོང་བ་ལ། འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་གམ་འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་ཟེར། དབྱེ་མ་ལ་འཇུག་བ་
 ལས། “སྦྱིན་བ་སྦྱིན་བྱ” “ལེན་པོ་” “གཏོང་པོས་” ལྷོང། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར། སྦྱིན་བྱ་རྒྱས།
 ལེན་པོ་སྦྱོང་མོ་བ། གཏོང་པོ་སྦྱིན་བདག་བཅས་ཀྱི་འཁོར་གསུམ་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་
 སུ་དག་བའམ་སྦྱོང་བ་ལ། འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་གམ་འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་ཟེར་བ་ཡིན་
 འདུག བསྐྱོ་བ་ལ་སྦྱར་ན། བསྐྱོ་བའི་རྒྱས། བསྐྱོ་ལུས། བསྐྱོ་བ་པོ་དང་གསུམ་རང་བཞིན་གྱིས་
 ཡོངས་སུ་དག་བ་སོགས་ཆོས་གཞན་ལའང་གོང་བཞིན་སྦྱར་བར་བྱའོ། །
 འཁོས་ཀ རུས་བ་དང་། །ཁ་ཐབས་སམ་འབྱོར་བ་དང་། འཛོན་སྤངས་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་བཤད། འཁོས་
 །ཀ འཁོས་ཀ་དང་འབྲ།

འཁོས་ཚུང་། རུས་པ་ཚུང་བ། རུས་པ་ཞན་པ། འཛོན་ཐང་ཚུང་བ་བཅས་ཀྱི་དོན།

འབྲུག་ 1 ལྷུང་བའམ་མགྲོགས་པའི་དོན། དཔེར་ན་སྒྲོག་འབྲུག་ལྟ་བུ། 2 འབྲུག་ཡིག་འཁོས་ཀ་ཚུང་
བའམ་འཁོས་ཀ་ཞན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

འབྲུག་ཡིག་གཤམ་གྱི་ཡིག་གཟུགས་དེ་ལ། ངའི་མིང་ལ་འབྲུག་ཡིག་བྱེད།

འདི་ལ་འབྲུག་ཅེས་པ་ནི་མགྲོགས་པོར་འབྲི་བའི་དོན་གྱིས་འབྲུག་ཅེས་བྱའོ། །

འབྲུད་ལྷང་མ་ནིང་། (འདུལ་བ) མ་ནིང་ལྷའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། གཞན་ལ་འབྲུད་པའི་ཆེ་དབང་པོ་ལས་སུ་རུང་ལ།
དུས་གཞན་གྱི་ཆེ་མི་རུང་བའི་མ་ནིང་ཞིག་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ ༩ ཀ ༡༥༣༧ ལས། འབྲུད་
ནས་ལྷང་བའི་མ་ནིང་གང་ཞེ་ན། གང་ལ་གཞན་དག་གིས་འབྲུད་ན་དབང་པོ་འབྲུང་བར་འགྱུར་
བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འབྲིད། མཁྲིད་ལ་གཟེགས།

འབྲེར་སོ། 1 བསམ་ཚུལ། བསམ་སྒོ་གཏོང་ཕྱོགས། བསམ་སྒོ་གཏོང་སྒྲངས། བསམ་སྒོ་གཏོང་ཕྱོགས།
རྩེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྒོ་སྒྲོང་སྒྲན་དག་སྒྲ་རྒྱན་ལས། ཆོས་དང་ཆོས་མིན་བསམ་པའི་འབྲེར་
སོ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 2 གཟུགས་པོའི་སྒྲངས་ཀའམ་ནམ་འགྲུར། གཟུགས་
པོའི་འབྲེར་སོ་མཛེས་པ།

འབྲོག་པོ། ཁྱོག་ཁྱོག་ཁྲོག་པོ་དང་དོན་གཅིག་

འབྲོག་བཤད། ཁྲོག་བཤད་དང་དོན་གཅིག་ དང་པོ་མ་བཤད་པར་འགྲེལ་བཤད་ཕྱིན་ཅི་ཡོག་ཏུ་བརྒྱབ་
པའི་སྐད་ཆ། མིད་དོན་གྱི་འབྲོག་བཤད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

འབྲོལ་བ། 1 སོན་པ་དང་སྐེབས་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་བཅས་ཀྱི་དོན། སྒོ་བ་གཉེར་མཐའ་འབྲོལ། བྱ་བ་
མཐའ་འབྲོལ། ལས་ཀ་མཐའ་འབྲོལ་ལྟ་བུ། 2 བསྐྱལ་སྐབ་པའི་དོན། དཔེར་ན་གནོད་པ་བསྐྱལ་
ཡང་མ་འབྲོལ་ལྟ་བུ། ཡི་གེ་བསྐྱལ་ཡང་མ་འབྲོལ། སྒོ་བ་ལྷ་བཙུགས་ཀྱང་མ་ཚུགས། བཅད་
ཀྱང་མ་ཆོད། བསྐྱབས་ཀྱང་མ་ལོབས་སོགས་རིགས་འགྲེལ། །

འབྲང་འགྲུར། (མར་ཕྱིན) མཁྲང་འགྲུར་དང་འབྲ།

འཁྲུག་ 1 གར་འཁྲུག་པ། 2 དབྱེ་བསལ་བྱེད་པ། བསལ་བའམ་སེལ་བའི་དོན། མཆོད་རྟེན་ལས། ལྷ་
ལྷགས་ཏེ་ལྷ་ནང་གི་གསེག་མ་ལག་པས་འཁྲུག་བ་དང་། ཞེས་གསུངས།

འཁྲུག་ཁྲིམ། དབྱར་གྱི་དུས། སྤྱི་བཤད་ནི། དུད་འགྲོ་ནམས་འཁྲུག་པ་སྟོད་པའི་དུས་ཡིན་པས་དེ་སྐད་
ཅེས་བརྗོད།

འཁྲུག་པ། རྒྱ། སོ་སོ་མན་ལྷན་ཆགས་སྟོད་ཀྱི་མིང་། སྤྱི་བཤད་ནི། འཁྲུག་པ་ནི་ཡིག་རྙིང་ནམས་སུ་
འཁྲུག་པ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བས་སོ་སོ་མན་ལྷན་འཁྲུག་པ་འམ་འཆིང་བར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་
འཁྲུག་པ་འམ་འཁྲུག་པ་ཞེས་བྲལ། །ཡང་ན་འཁྲུག་པ་ནི་སྟོད་པའི་དོན་ནོ། །དབང་སོ་གཉིས་
སྟོད་ལྟ་བུའི་སྟོད་པ།

འཁྲུག་པ་དང་མི་ཆངས་སྟོད་ཀྱི་ཁྲུང་པར། སྤྱིར་དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཀྱང་། ཁྲུང་པར་ནི། གཞན་ལ་
མི་ཆངས་པར་སྟོད་པ་ལ་འཁྲུག་པ། མཆོན་པེང་ལྟ་བུས་རང་གིས་རང་ལ་འདོད་པ་སྟོད་པ་ལ་
མི་ཆངས་སྟོད་ཟེར་གྱི་འཁྲུག་པ་ཞེས་མི་ཟེར་ཏེ། འཁྲུག་པ་ལ་གང་ཟག་གཉིས་དགོས་པས་
སོ། །དེ་ཡང་ལུང་ཐན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། འཁྲུག་པ་ནི་གཉིས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །

འཁྲུག་པའི་ཆོས། (འདུལ་བ) འཁྲུག་པ་དང་དོན་གཅིག་འདི་ལ་ཆོས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། མའི་
ནམ་འབྲེད་། ༡ ། ༢ ། ༣ ། ༤ ། ༥ ། ༦ ། ༧ ། ༨ ། ༩ ། ༡༠ ། ༡༡ ། ༡༢ ། ༡༣ ། ༡༤ ། ༡༥ ། ༡༦ ། ༡༧ ། ༡༨ ། ༡༩ ། ༢༠ ། ༢༡ ། ༢༢ ། ༢༣ ། ༢༤ ། ༢༥ ། ༢༦ ། ༢༧ ། ༢༨ ། ༢༩ ། ༣༠ ། ༣༡ ། ༣༢ ། ༣༣ ། ༣༤ ། ༣༥ ། ༣༦ ། ༣༧ ། ༣༨ ། ༣༩ ། ༤༠ ། ༤༡ ། ༤༢ ། ༤༣ ། ༤༤ ། ༤༥ ། ༤༦ ། ༤༧ ། ༤༨ ། ༤༩ ། ༥༠ ། ༥༡ ། ༥༢ ། ༥༣ ། ༥༤ ། ༥༥ ། ༥༦ ། ༥༧ ། ༥༨ ། ༥༩ ། ༦༠ ། ༦༡ ། ༦༢ ། ༦༣ ། ༦༤ ། ༦༥ ། ༦༦ ། ༦༧ ། ༦༨ ། ༦༩ ། ༧༠ ། ༧༡ ། ༧༢ ། ༧༣ ། ༧༤ ། ༧༥ ། ༧༦ ། ༧༧ ། ༧༨ ། ༧༩ ། ༨༠ ། ༨༡ ། ༨༢ ། ༨༣ ། ༨༤ ། ༨༥ ། ༨༦ ། ༨༧ ། ༨༨ ། ༨༩ ། ༩༠ ། ༩༡ ། ༩༢ ། ༩༣ ། ༩༤ ། ༩༥ ། ༩༦ ། ༩༧ ། ༩༨ ། ༩༩ ། ༡༠༠ །
བ་དེ་ཉིད་འཁྲུག་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཞེས་བྲལ་བ་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱར་གསུངས་
པལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འཁྲུག་ཆོག་སྤྱི་བའི་ལྷག་མ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་གསུམ་པ། འཁྲུག་ཆོག་སྤྱི་བའི་ལྷག་
མའི་དོན་ནི། བཅས་ལྷན་དག་སྤོང་གིས་ཆགས་སེམས་ཀྱིས་བྱུང་མེད་ལ་འཁྲུག་པ་གསལ་བར་
སྤྱིས་ཏེ། དོན་གོ་བ་ལས་བྱུང་བའི་དངོས་གཞིལོ། ཁྲིང་གཞི་ནི་མཉན་ཡོད་དུ་འཆར་ཀས་བྱུང་
མེད་ལ་འཁྲུག་ཆོག་སྤྱི་བའི་ལས་དག་འདུན་ལྷག་མར་བཅས་སོ། །དགག་བྲལ་ནི་འཁྲུག་པའི་
འདོད་ཆགས་འཕེལ་བ་དང་། བཅས་པ་དང་པོའི་རྒྱ་མཆོན་པལོ། །

འབྲིང་བཀའ། འབྲིང་པའི་བཀའ་སྒོལ་དང་དོན་གཅིག་ ལྷ་མ་གོང་མ་གོང་མས་འོག་མ་འོག་མ་ནམས་
ལ་གཞུང་དོན་གཉིས་སྤྱོད་པོ་ནམས་དམར་ཁྱིད་དུ་བསྟན་ནས་ཉམས་ཕྱོད་མ་མཐའ་རེ་རྒྱད་ལ་སྤྱེས་
སྤྱེས་ཀྱི་བར་དུ་གོགས་སེལ་བོགས་འདོན་དང་བཅས་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་དུ་འཇུག་པའི་འབྲིང་
སྒོལ་བཟང་པོ་ཞིག།

འབྲིལ་བག་ཆགས་པ། (པར་ཕྱིན) འབྱིང་ལེགས་པ། རྗེའི་ལེགས་པ་བཤད་གསེར་ཐེང་། སྤྲང་
ཆ གྲུ་མཐོང་ལས། འབྲིལ་བག་ཆགས་པ་ནི་འབྱིང་ལེགས་པ་དང་། ཞེས་གསུངས། རྣམ་
བཤད་སྤྱིང་རྒྱན་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས།

འབྲུག་པ། 1 འཐབ་ཅོད། 2 འཆོལ་བའམ་ཞོར་བ། 3 ལྷ་དན་དང་བཅས་པའི་བྱང་བརྒྱུད་བ་ལ་སོགས་
པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་འབྱུང་། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་དག་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གསུང་། 4 སེམས་
མི་བདེ་བར་གྱུར་པ།

འབྲུངས་རབས། སྤྱིས་རབས་ཀྱི་ཞེས་སྟེ། སྤོན་སྤྱི་བ་དེ་ལྟར་ལྷངས་པའི་ལོ་རྒྱུ། འདི་ལ་ཞོར་འཕྲོས་
ཀྱི་རྫོངས་འཆར་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་དེ། ས་དག་བཀའ་རྒྱུད་གི་སྤྱེས་ཆེན་དམ་པའི་འབྲུངས་རབ་
དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་བལྟས་ཀྱང་། སྟོན་པ་ལྟ་ཐུབ་པ། མགོན་པོ་སྤྱུ་སྤྱུ། དཔལ་ལྷན་ལྷ་བ་གྲགས་
པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱུ་སྤྱུར་གྱུར་པ་ལ་སྤྱུག་ཏུ་སྤྱང་བས། ལྷ་མ་ཐམས་ཅད་དེ་དང་དེའི་སྤྱུལ་པར་ཁས་
འཆེས་ན་བོད་ཀྱི་ལྷ་མ་ཐམས་ཅད་སྤྱུགས་རྒྱུད་གཅིག་པ་ལ་སྤྱུག་ཏུ་སྤྱུ་དགོས་ལ། ཡང་ན་དེ་
དག་སྤྱོད་བཀྲགས་ཡིན་ཞེས་སྤྱུ་བ་ལས་འོས་མ་མཆིས་སོ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ལན་འདི་ལྟར་གདབ་
པར་བྱ་སྟེ། རྣལ་འབྱོར་པའི་ཉམས་ལ་ཅི་ཡང་འཆར་བས་དེའི་ཚུལ་དང་བསྟན་ནས་བྲིས་པར་
སེམས་ཏེ། རྣལ་འབྱོར་པ་རང་ཉིད་ལ་རང་ཉིད་རི་དང་སྟོན་གིང་སོགས་སུ་སྤྱང་བ་དང་།
སྤོན་གྱི་ལྷ་མ་དེ་དང་དེར་བྲན་པ་ནི་མང་དུ་འབྱུང་བས་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཉམས་སྤྱང་དང་མ་ཐུན་
པར་བྲིས་པ་ཡིན་གྱི་གཞི་གཏན་ནས་མེད་པའི་རྒྱུ་གཏམ་ཡང་མ་ཡིན་མོ། །དཔའ་བོ་གཙུག་
ལག་ཐེང་རང་རྣམ་རང་གི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་འབྲུལ་པའི་བཞིན་རས་འཆར་བའི་མེ་ལོང་
ལས། སྤོན་ཆེ་རྣལ་འབྱོར་དབང་རྒྱུག་དཔའ་བོ་ཡིས། །སྤོན་གནས་དུ་མ་བྲན་པར་ཞལ་འཆེས་

འཁྱུར་འདུག་གི་སྤང་སྤྱང་། (འདུལ་བ) འཁྱུར་འདུག་གི་སྤང་བ་ལ་གཞིགས།

འཁྲུར་འཇུག་གི་སྒར་པ། (ལུས་པ) སྒར་སྒྲར་སྒྲུབ་མྱེད་པའི་པ། འཁྲུར་འཇུག་གི་སྒར་པའི་རྟེན་གྱི་ བཅས་།

ལྷན་དགེ་སྦྲོང་གིས་དགེ་སྦྲོང་མ་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཆོས་གོས་སམ་གདིང་བ་འབྲུ་བ་ལ་སོགས་
པ་བྱེད་དུ་འབྲུག་ཅིང་ཕྱོགས་ལ་ལས་བྲུས་པ་ལས་གྲུར་པའི་ལུང་བ་དངོས་གཞིའོ། སྦྱང་གཞི་ནི་
མཉན་ཡོད་དུ་འཆར་ཀས་དགེ་སྦྲོང་མ་སྦྱང་མ་ལ་ཤམ་ཐབས་འབྲུར་བ་ཅུག་པ་ལས་སྦྱང་པའི་ལུང་
བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པས་རྒྱ་བྲུས་ཏེ་རང་རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོན་པའོ། །
འབྲུལ་རྟོག་དོགས་པ། རྣམ་རྟོག་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུའི་རང་རྣམ་དུ་ཀླ་ལའི་གོས་བཟང་ལས། སྒྲེ་བ་
གཙང་པའི་ཞལ་ངོ་ཡིན་པ་འབྲ་སྦྱར་པའི་བྲིས་པའི་འབྲུལ་རྟོག་ཀྱང་ཤར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
འབྲུལ་བ་བསྐྱེད་བྱས་པ། (འབྲུལ་བ) ར་བཟེ་བྱས་པ། ར་བཟེ་བའི་བྱས་པ་དང་ལྷན་པ།
འབྲུལ་བ་མོ། (འབྲུལ་བ) འབྲོན་མཐམ་འཆལ་མའི་མིང་། འདི་ལ་གཡོན་ཅན་མ་ཡང་ཟེར། ལུ་སྟོན་རིན་
པོ་ཆའི་མའི་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤ་ཤ་ལས། འབྲུལ་བ་མོ་ཞེས་པ་གཡེམ་སྦྱོང་པའི་གཡོན་
ཅན་མ་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འབྲུལ་ཞིག 1 སྦྱང་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒྲོ། བདག་འཛིན་གྱི་འབྲུལ་བ་ཞིག་པའི་དོན་ཡིན། 2 སྦྱང་ཉིད་
རྟོགས་པའི་གང་ཟག་དེ་དང་གཞི་མེད། ཞིག་སོ། ཅ་བྲལ་རྣམས་དོན་གཅིག
འབྲུལ་ཞིག་པ། སྦྱང་ཉིད་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་

༼ ག ༽

ག་ག་ཆེལ། (འདུལ་བ) བལ་སྐད་དུ་ཨི་ཙི་ལུ་གུའམ། ཨི་ཙི་གུ་ལུ་ཟེར་བ་དེལོ། ག་ག་ཆེལ་བྱེད་པའི་
ལྷུང་བྱེད་ལྷ་བྱ།

ག་ག་ཆེལ་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་རེ་གསུམ་པ། ག་ག་ཆེལ་བྱེད་པའི་
ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྤྱོད་གིས་རང་གི་ལུས་དངོས་མ་ཉམས་པས་དགེ་སྤྱོད་
གཞན་གྱི་ལུས་དངོས་མ་ཉམས་པ་ལ་སྤྱི་གཡའ་བར་བྱ་བའི་སེམས་ཀྱིས་རེག་པ་ལས་སྦྱར་པའི་
ལྷུང་བ་དངོས་གཞིལོ། ཁྲིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བཅུ་བདུན་ལྟེན་གཅིག་ལ་གཞན་བཅུ་བྱ་ག་
གིས་ག་ག་ཆེལ་བྱས་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་ལ་གཞོད་པལོ། །

ག་གེ་མོ། (འདུལ་བ) གཙོ་མོར་གང་ཟག་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་ལ་སྦྱོར་རྒྱུའི་མིང་ཆབ་ཅིག་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་
ལས། རྒྱལ་པོ་ཆངས་སྤྱིན་གྱིས་ཀྱང་སྤྱོད་མོས་ཆལ་ག་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བར་བྱང་སྤོང་དང་གིས་པ་སྤྱན་
གཉིས་གནས་ཏེ། དེ་ལ་དུང་ནི་མཁན་པོ་བྱེད་དོ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ལྷ་གཅིག་ནས་གཅིག་
ཏུ་སྤྱས་ཏེ་ཕྱོགས་ག་གེ་མོ་ཞིག་ན་མཆིས་སོ་ཞེས་གསན་ནས་བདག་ཅག་ལ་བཀའ་སྤྱུལ་པའི་རིགས་
སོ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བདག་གིས་དེའི་མ་རི་སྤུལ་ག་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ན་འདུག་པ་
མཐོང་དོ། ཞེས་དང་། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས། འཕགས་པ་བདག་གི་སྤྱུལ་པ་ཕྱོགས་ག་
གེ་མོ་ཞིག་ན་མཆིས་ཀྱིས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཡང་ག་གེ་མོ་གང་ཟག་ལ་སྦྱར་བའང་
ཡོད་དེ། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས། དེད་དཔོན་ག་གེ་མོ་ཞིག་ནལོ། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་ལོ། ག་གེ་མོ་དང་། ཆེ་གེ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། ག་གེ་མོ་ནི་གང་ཟག་ལས་གཞན་པའི་

ཆོས་ལ་གཙོ་བོར་སྦྱོར་བ་དང་། ཆེ་གོ་མོ་གཙོ་བོར་གང་ཟག་ལ་སྦྱོར་བའི་ཁྲུང་པར་ལོ། །ཞིབ་
པར། ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། གཤག་གོ་མོ་ཞེས་བྲིས་པ་ཡོད་དེ། བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས།
ཕྱོགས་གཤག་གོ་མོ་ཞེག་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་གཤག་གོ་མོ་ཞེག་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཤག་གོ་མོ་
ཞེག་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙུང་བ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུ་ཆེ་གོ་མོ་
ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འཕང་པོ་དང་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔལ་བརྒྱ་ཐམས་མཁའ་པོ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ག་གོན། 1 ཞ་ཉེན་ག་པོ། 2 ཉུང་མ། 3 རྣམ་འགྲེལ་རྟེན་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོ་ལས། ག་གོན་ནི་
ཤོག་ཉོག་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་སྤྲོན་པ་ན་རོ་སྦྱར་ཞིང་ནང་ན་ཁུ་བ་མང་བ་འདུ་བའི་ནད་ལ་འཕེལ་
བ་ལ་གཞོད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ག་ཆད། 1 ཐང་ཆད་པ། རྩོད་འཇུག་ལས། བྱེ་མའི་ཁང་བུ་རྩེབ་གྱུར་ན། །བྱིས་པ་རྣམས་
ནི་ག་ཆད་བུ། །དེ་བཞིན་བསྟོད་དང་གཤགས་ཉམས་ན། །རང་གི་སེམས་ནི་བྱིས་པ་
བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །བསྟན་དང་ལྟ་རམས་པས། དོན་མེད་དུ་ཐང་ཆད་པའི་དོན་
དུ་གསུངས། 2 ཤིན་ཏུའཕ་ཀུན་ནས། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས་ཏེ། ཤིན་ཏུ་རྟོག་པ་ལ་ག་
ཆད་རྟོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། བཞད་གད་ཀྱི་མིང་ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་མངོན་བརྗོད་མཁས་པའི་ན་རྒྱ་
ལས། ག་ཆད་རྟོག་དང་ཀུན་ནས་རྟོག། ཅེས་གསུངས་སོ། །བྱེ་རྟེན་ལས། མཆོག་ཏུ་ཉམ་
ཐག་པའི་དོན་ལ་གསུང་ངོ། །3 བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། ཡི་ཐང་ཆད་པའམ་ཁུ་ཐུག་པ།
ཞེས་གསལ།

ག་བཏང་གོ་ཆོད། གང་དུ་བཏང་ཡང་གོ་ཆོད་པའི་མི།

ག་ཏ་པ་ཉི། (ཞེགས་སྦྱར) ཆོགས་བདག་སྟེ། དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་བྱ་ཆོགས་བདག་གྲང་སྦྱའི་མིང་
ངོ། །ཆོགས་བདག་གི་སྦྱ་བཤད་ནི། ལྷའི་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་བདག་པོའམ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་དེ་
སྟངས་ཅེས་བྱའོ། །

ག་བྱར། (ཞེགས་སྦྱར) ལུས་རྒྱས་སམ་རབ་བསེལ་ཏེ་ཅི་སྟན་གྱི་རིགས་ཤིག་རོ་བསྐྱལ་ལ་ཆ། ལྷ་རྩེས་

གྲ་མི། (ལེགས་སྦྱར) བ་ལང་།

ག་ལ། 1 གང་ན། གང་དག་ན། གང་ཞིག་ན། གང་ཞིག་ལ། གང་དུ ཡུལ་སྐད་འགའ་ཞིག་ལ། ག་ལ་འཁོ་
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཅི་ལ། ཅིའི་ཕྱིར། པལ་སྐད་དུ། ག་ནས། དཔེར་ན་ག་ལ་ཤེས། ག་ལ་འཁོ་ལྟ་བུ།
 ག་ལ་འཛིགས་མེད། ག་ལས་འཛིགས་མེད་དང་འདྲ།
 ག་ལ་བ། གང་དུ་ག་ཤེགས་པ་འཛམ་བཞུགས་པའི་གནས། བཙོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེར་ཕྱིན་ཏི་ཞེས་

པ་ལྟ་བུ།

ག་ལ་ཞིག་ག་ལ་སྲིད། མི་སྲིད། རྗེའི་འཇམ་དབྱངས་བསྟོན་སྲིན་རྒྱ་མཚོ་ལས། སྟོབ་བ་ཁྱོད་ལ་ནས་
མཁའ་རི་སྲིད་བུ། །ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལས་གཡོ་བ་ག་ལ་ཞིག་། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

ག་ལས་འཛིགས་མེད། དབྱ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ག་ལས་འཛིགས་མེད། སྟོབ་དཔོན་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་
མཛད། མདོ་སྤེལ་བར་ཀྱི་འགྲུར། བསྟན་འགྲུར་༼ ཅ་བར་༽བཞུགས། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། དབྱ་
མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་བ་ག་ལས་འཛིགས་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཆེག་ལེའུར་བྱས་པ་སྟོབ་དཔོན་བདག་ཉིད་
ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཟེག་པ་ཆེན་པོ་དབྱ་མ་བ་རྩ་ན་གརྩ་
དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་དག་སྟོན་སྐུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྐྱར་བ། འདི་ལ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་
བདུན། སྟོ་ཀ་ནི་ཉིས་སྟོང་ཆེག་བརྒྱ། བམ་པོ་ནི་བདུན་དྲུ་བྱས་སོ། །ལམ་སྟོན་གྱི་རང་འགྲེལ་ལས།
སྟོབ་དཔོན་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་ག་ལས་འཛིགས་མེད། ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟར། བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་
བྱུབ་སོགས་བོད་སྐད་རབས་པ་དག་ག་ལས་འཛིགས་མེད་རྩ་ཤེའི་རང་འགྲེལ་དུ་བཤད་ཀྱང་། རྗེ་ཙོང་
ཁ་བ་ཆེན་པོས་དེ་རྩ་ཤེའི་རང་འགྲེལ་མིན་པར་གསུངས་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ལས། རབ་བྱེད་
ཉིད་བདུན་པའི་འགྲེལ་བ་ག་ལས་འཛིགས་མེད་ལས། བཅུན་པ་འཕགས་པ་ལྟས་ཀྱང་། ཉན་པ་
པོ་དང་མཉན་བྱ་ལ། །སྟོ་པོ་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་དགོན། །དེ་ཕྱིར་མདོར་ན་འཁོར་བ་ནི། །མཐའ་ཡོད་
མ་ཡིན་མཐའ་མེད་མིན། །ཞེས་བཤད་དོ། །ཞེས་བཞི་བརྒྱ་པའི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་བྱངས་པས་
རང་འགྲེལ་གྱི་དོན་མེད་དོ། །སངས་རྒྱས་བསྐྱུངས་དང་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་དང་རྒྱ་བ་བྲགས་
པའི་འགྲེལ་པར་འགྲེལ་བ་དེའི་ཟུར་ཅན་ཡང་མ་ཟུང་བས་ཀྱང་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས། འདིའི་
དོགས་གཙོད་སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ན་འབམན་གསལ་ལོ། །སྟོ་བཤད་ནི། གང་ལ་འང་
འཛིགས་པ་མེད་པས་ན་ག་ལ་འཛིགས་མེད་ཅེས་བྱ་སྟེ། ག་ལས་འཛིགས་མེད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་
རང་དང་གཞན་གྱི་བྱུབ་མཐའ་སྐྱ་བའི་ཕྱོགས་ག་ལས་ཀྱང་འཛིགས་པ་མེད་པ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྗེ་དགོ་འདུན་བྱུབ་པའི་ཏཱ་ལའི་སི་ཏུ་རྩམ་རྒྱལ་བྲགས་པའི་རྩིས་ལན་ཤོག་གྲངས་༡༥འདི་
རྩ་ཤེའི་རང་འགྲེལ་མིན་པའི་སྐུབ་བྱེད་རྒྱས་པར་བཞོད་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས།

གཤམ་ 1 ཉོད་གཡོགས་ཀྱི་མིང་དུ། བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པའི་ལེགས་བྲིས་མའི་འབྲེལ་པར་གསུངས་ཏེ།
སྤྱི་ཉོད་ལྟ་རམས་གོས་ཀྱི་གཤམ་སྟེ་ཉོད་གཡོགས་ཅན་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལེགས་
བྲིས་མ་ལས། མར་གང་རི་བོས་འཇའ་ཚོན་གྱིན་པ་བཞིན། །སྤྱི་ཉོད་ལྟ་རམས་གོས་ཀྱི་གཤམ་ཅན། །ཟ་
ཞིང་ལྡེས་ལ་མཛེས་པའི་སྟོད་སྐབས་ནི། །བརྩ་ལི་ཀའི་ཤམ་ཐབས་འཛིན་ལ་འདུད། །ཅེས་གསུངས།
2 སྤག་པ་ནས་མཆན་ཁུང་པན་ཚུན་དུ་བསྟོལ་མར་འཆིང་བའི་ཐག་པ། འདོགས་ཁྲི་ལ་གཤམ་
གཡོགས་པ། ཞེས་བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་གསལ།

གག་གེ་མོ། ག་གེ་མོ་དང་འདྲ། བརྒྱད་ཉོད་པ་ལས། ཕྱོགས་གག་གེ་མོ་ཞིག་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་གག་གེ་མོ་
ཞིག་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གག་གེ་མོ་ཞིག་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དབྱ་བཅོས་པ་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆེ་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མང་
པོ་དང་ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བརྒྱ་སྟག་མང་པོ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གགས། གེགས་སམ་བར་ཆད། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༼ ག་པ་ ༽ ༡༩༨༠བ། ༡༤ས། དུས་དུས་སྤྱི་ཆུ་
སྟག་པས་དེའི་ཅ་བ་སྤྱས་ནས་རྒྱུད་གི་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཏེ་གགས་བཞིན་དུ་ཆུ་བཅད་དེ་འདུག་
གོ། །དེ་ནས་རྒྱས་རྒྱལ་པོ་ལེགས་པར་རབ་སད་ཀྱི་ཡུལ་ནི་རྒྱ་མེད་པས་མ་རུང་ལ། ཟས་གཙང་
གི་ཡང་རྒྱང་མ་རུང་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ལེགས་པར་རབ་སད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་ལ་སྤྱིང་བ། ཤིང་
དགེ་བའི་སྤྱིང་པོ་འབྲེལ་ནས་འབབ་རྒྱ་རོ་ནི་ཀའི་གགས་སྤྱི་ཆུང་ཏེ་མཆིས་ན་གཞོན་ཏུ་མཐུ་
དང་ལྷན་ཞེས་ཐོས་ཀྱིས་དེ་བཏང་བའི་རིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གགས་ཤིང་ཉུང་བ། (འདུལ་བ) ཉེ་དུའི་ཆོགས་ཉུང་བ།

གགས་ཤིང་སྟོམ་པ། (འདུལ་བ) བ་མ་དང་། ཉེ་དུ། མཛོལ་བཤེས། གཡོག་འཁོར་སོགས་དང་རྗེས་སུ་
འབྲེལ་བས་རང་གིས་བསྐྱབ་ཏུ་མེད་པས་ཤིང་གི་གགས་ཤིང་སྟོམ་པོས་གཉའ་བར་བསྐྱགས་
པ་འདྲའོ། །

གཞུ། རྒྱ་གར་གྱིས་ཏ་ཅང་ཅ་བ་ཆེན་པོར་འཛིན་པའི་རྒྱ་བོ་ཞིག་ ལྟ་ལི་རྒྱ་བོ་ཡིན་ཟེར། འདི་ལ་བོད་སྐད་
དུ་མ་བྱ་ཁ་འབབ་ཟེར། གངས་ཏེ་སེའི་ལྟོ་ཕྱོགས་ནས་འབབ་པའི་མ་བྱ་ཁ་འབབ་ནི། སྤྱི་ཆེང་

ཕྱོགས་ནས། རྒྱ་གར་ཡུལ་པ་དེ་གཞན་གྱི་ནང་གཉིས་ཀས་ཅ་ཆེར་འཛིན་པ་མུ་ཤོ་གསྐྱེས།
དེ་ཕྱིན་སྐད་ཀྱི་ལྷ་མོ་ཞེས་བྲ་བ། མཛོད་མཛོད་མཁས་པའི་ན་རྒྱ་ལ་༤༦ལས། རྒྱ་པོ་བཞི་པོ་
འབབ་པའི་ཕྱོགས་ནི་བོད་རྒྱ་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར་གསུངས་པ་ལྟར་གསལ་ལོ། །གཞན་ཡང་
གསལ་ཆུ་ལོ་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་པལ་ཆེ་བ་དང་། རིག་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་“མཐུ་རྩ་རྩ”Mahabharata
महारात ལས་གངས་ཏེ་སེ་ནས་འབྱུང་བར་བཤད་བ་དང་། ཡང་རྒྱ་གར་བ་དག་གིས། ཏི་མ་ལ་
ཡའི་རི་བརྒྱུད་“གར་བར་གསུམ་ཏི”Gangotriལས་འབྱུང་བར་བཤད་པའི་ཆུ་ལ་གཉིས་ཡོད་བ།
ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེ་བ་དང་པོ་༡༥ན་གསལ་ལོ། །སྤྱི་ལོ་ཞུ་སྐབ་པས་རྒྱལ་རབས་ཆོམ་
རྒྱུག་གནང་སྐབས་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་སྤངས་འཛིན་ནན་པོ་གནང་འདུག་ཅིང་། དེ་དུས་རྒྱ་
གར་གཞུང་ནས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆ་བྲ་ཁ་འབབ་གསྐྱེ་འདི་བཞིན་གངས་ཏེ་སེ་ནས་འབྱུང་བར་བཤད་
འདུག་ཀྱང་། གསུམ་ཏི་ལས་འབྱུང་བར་མཛོད་སྤུམ་ཆོད་བྱུ་ཡིན་པས། ཁྱོད་ཀྱི་བཤད་སྐབས་འདི་
ལ་ཁྱེད་ཅེ་ཡོད་ཅེས་བཀོད་འདོམས་ནན་པོས་བཀར་འདུག་ཀྱང་། ཁྱོད་ནས་འདི་ཁྱོད་ཅག་
གི་རིག་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་མཐུ་རྩ་རྩ་ལས་གསུངས་འདུག་ཅེས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་སྐབས་རྒྱ་
གར་གཞུང་ལ་གསུང་རྒྱ་གར་ཡང་བྱུང་མི་འདུག་ འདིའི་སྐོར་ནམས་ཁྱ་བྱ་སྐབས་བསྐྱེན་
རྒྱལ་མཆོན་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་ཏེ་ལན་འདེབས་གནང་འདུག་ ཞུ་སྐབ་པས་གསྐྱེ་གསུམ་ཏི་ལས་
འབྱུང་བ་དང་གངས་ཏེ་སེ་ལས་འབྱུང་བར་བཤད་པ་གཉིས་ལ་འགྲེལ་བ་མེད་དེ། གངས་ཏེ་སེ་
གཤམ་ནས་ས་འོག་ཏུ་སོང་སྟེ་གསུམ་ཏི་ནས་ཐོན་པའང་སྤྲོད་ཅེས་འགྲེལ་བཤད་གནང་འདུག་ འདི་
སྐོར་ནམས་ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་གསུང་བཤད་ནང་གསལ་ལོ། །དབྱུང་བར་བྲ་བ་ཞིག་ལ།
བོད་རྒྱ་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར། གསུམ་ཏི་ཕྱོགས་སྤང་ཆེན་ཀྱི་ཁ་ནས་འབབ་པར་བཤད་ལ། ཞུ་
སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ནང་། གསུམ་ཏི་བཞིན་སྟོ་ཕྱོགས་ཆ་བྲའི་ཁ་ནས་འབབ་པར་བཤད་པའི་
བཤད་ཆུ་ལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་འདུག་པས་དབྱུང་བར་འོས་སོ། །ཆུ་འདི་ལོ་ཉི་ཤུ་སྤུམ་ཅུ་ཤེས་
དམ་སོགས་སུ་སྒྲུགས་ནས་བཞག་ཀྱང་རྩེད་རུལ་ཆགས་རྒྱ་མེད་ཟེར། དེ་བདེན་མ་ཡིན་འདུག་
གསུམ་ཏི་ལས་པ་བོད་སྐད་ཀྱི་བསྐྱེད་ན། འགྲོ་ལྷན་མ་ཞེས་བྲལོ། །

གང་ཞིག 1 སྤྱི་སྤྱ། 2 གང་ཞིག་ཅེས་པ་སྤྱི་སྤྱ་ཡིན་ཀྱང་གྲེ་བྲག་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་བཞི་ཡོད་པར་
མཆིམས་མཛོད་ལས་གསུངས། སྐབས་བཞི་ནི། བྱང་པར་གྱི་སྤྱ་དང་འབྲེལ་བ། སྐབས་ལྔ་བས།
ལྷགས། ལྷན་བྲལ་གྱི་སྤྱ་བས་གྱིས་འཇུག་པ་དང་བཞི་ལོ། །

གང་ཟག 1 རྟོག་ལྷན་སྤྱིའི་མིང་། བདག་དང་། སེམས་ཅན། རྟོག་གསོ་བ། སྤྱེས་བྲ། བེད་ལས་སྤྱེས།
ཤེད་བྲ། བྱེད་པ་ལོ། ཆོར་བ་ལོ་རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། སྤྱ་བཤད་ནི། ཤེས་རྒྱ་དེ་ཉོན་
མོངས་པས་གང་ཞིང་། མ་སྟོ་མཐའ་དག་ནས་ཟག་པས་ན་གང་ཟག་ ཅེས་ཡོངས་གྱི་དགོ་པའི་
བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་སེར་བྱས་ཏེ་ཏོར་མཐན་ཟུར་སྟོ་བཟང་དབང་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་བྱས་
པ་གྲ་ཆང་གི་མཐས་པའི་ཞལ་རྒྱ་དུ་ཡོད། ཡང་། ཤེས་རྒྱ་དེ་ཉོན་མོངས་པས་གང་ཞིང་ཟག་པ་
དང་བཅས་པས་ན་གང་ཟག་ཅེས་བྲ། སྤྱ་བཤད་བྱི་མ་འདི་སེར་རྩེ་བཅུན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་
གྱི་སྐབས་བརྒྱད་པའི་སྤྱི་དོན་ནང་གསལ། ཡང་། སྤྱེ་གནས་རྣམས་སུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གང་ཞིང་
ཟག་པར་བྱེད་པས་དེ་སྤྱད་ཅེས་བཏགས། འདི་རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྩེའི་ཀུན་བཏུས་དར་ལྷོག་ལས་
གསུངས། བདག་དང་སེམས་ཅན་སོགས་སོ་སོའི་སྤྱ་བཤད་ནི། ཉེར་ལེན་གྱི་སྤྱང་པོ་རྣམས་ལ་
བདག་དང་བདག་གིར་ལྟ་བས་བདག་ ཆོས་རྣམས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བཞིན་མ་ཤེས་པ་དང་དེ་
དག་ལ་ཆགས་པས་སེམས་ཅན། ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་གསོན་ཞིང་གནས་པས་སྟོག་ འབྱུང་བའི་སྤྱི་
པའི་ལམ་གྱིས་རྒྱས་པར་བྱས་པས་གསོ་བ། སྤྱེས་བྲའི་རྩལ་བྱེད་པས་སྤྱེས་བྲ། སྤྱེ་གནས་
རྣམས་སུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གང་ཞིང་ཟག་པར་བྱེད་པས་གང་ཟག་ ད་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོ་
དམན་དུ་འགྱུར་བས་ཤེད་བྲ། ལས་བྱེད་པ་ལོ་ཡིན་པས་བྱེད་པ་ལོ། རྣམ་སྤྱིན་གྱི་ཆོར་བ་སྤྱོད་པ་
ལོ་ཡིན་པས་ཆོར་བ་ལོ་ཞིས་བྲའོ། 2 (འདུལ་བ) བཞི་གྲ་མ་ཡོངས་པའི་དགོ་སྤྱོད་ངམ་དགོ་སྤྱོད་མ།

གང་ཟག་བྱང་པར་ཅན། (འདུལ་བ) 1 སྤྱེ་སྤྱོད་གསུམ་ཤེས་ཤིང་བག་ཡོད་དང་ལྷན་པའི་དགོ་སྤྱོད་། 2
སྤྱེས་བྲ་དམ་བ།

གང་ཟག་བྱང་པར་ཅན་མ་ཡིན་བ། (འདུལ་བ) 1 སྤྱེ་སྤྱོད་གསུམ་ཤེས་ཤིང་བག་ཡོད་དང་ལྷན་པའི་དགོ་
སྤྱོད་ལས་ལྟོག་བ། 2 གང་ཟག་དམན་བ།

གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ། དགོངས་པ་ཅན་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག་གང་ཟག་གི་བསམ་
 པ་ལ་དགོངས་པ་ནི། སྤྱིན་པ་ཅན་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་སྤྱིན་པ་ལ་སྦྱང་ནས་
 ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བསྡུགས་པ་ལྟ་བུ། དགོངས་ལྡེམ་དགོངས་གཉིས་མདོ་གཅིག་ལ་ཆང་བའང་
 ཡོད་པས་དེ་གཉིས་འགལ་བ་མིན་པར་གསུངས།

གང་ཟག་བརྒྱད་པའི་སྒྲ་མ། (བཀའ་བརྒྱད) རྒྱལ་བ་རྟོ་རྩེ་འཆང་ནས་རང་གི་རྩ་བའི་སྒྲ་མའི་བར་དུ་
 བྱོན་པའི་མན་ངག་སྒྲོམ་སྒྲོམ་མ་ཉམས་ཤིང་། སྒྲོམ་མའི་རྒྱད་ལ་ཉམས་རྟོགས་བྱུང་བར་ཅན་
 བསྐྱབ་ཀྱས་པ། རང་གིས་ལྟ་བ་རི་ལྟར་རྟོགས་པ་བཞིན་གཞན་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་གོ་འབྱེད་ཀྱས་
 པ། རྣམ་རྟོག་སྤྱི་ཤིན་དུ་ཤེས་ཏེ་གང་བྱུང་ཤེས་རབ་ཀྱི་གྲོགས་སུ་བསྐྱར་ཏེ་གསེས་འདེབས་པ།
 མི་མ་ཐུན་པའི་རྒྱུ་འགལ་ཕྱོགས་དག་ཀྱང་མ་ཐུན་རྒྱུ་ཡོན་ཏན་དུ་བསྐྱར་ཀྱས་པ། འཇུག་པ་
 ཐམས་ཅད་རྣམ་རྟོག་ངོ་མ་ཤེས་པས་འཇུག་པ། ཡང་རྣམ་རྟོག་སེམས་སུ་ཤེས་པས་རྟོག་པ་ལམ་
 དུ་བྱེད་པ་ནི་མ་འཇུག་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་རྟོག་དེ་ལྟར་དུ་ཤེས་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་
 ལ་གདུང་བསྐྱོར་བ་ལྟར་ཐོགས་རྟུགས་མེད་པར་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་གོ་འབྱེད་ཀྱས་པ་སྟེ་
 དེ་དག་དང་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་སོ། །

གང་ཟག་རང་དབང་ཅན། (འདུལ་བ) བསྟེན་པར་རྟོགས་ནས་སྒྲོམ་རྒྱུ་བར་མ་ཆད་དུ་ལོ་བརྩུ་ལོན་པའི་
 བརྟན་པའི་ཡན་ལག་དང་ལྡན་ཞིང་། འདུལ་བ་ཤེས་པའི་གང་ཟག་སྐྱ་བཤའ་ནི། གནས་ཀྱི་སྒྲ་
 མ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་དབང་དུ་འདུག་ཏུ་རུང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

གང་ཟག་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ། (འདུལ་བ) བསྟེན་པར་རྟོགས་ནས་ལོ་བརྩུ་མ་ལོན་པའམ་འདུ་བ་
 མི་ཤེས་པའི་རབ་བྱུང་། སྐྱ་བཤའ་ནི། གནས་ཀྱི་སྒྲ་མ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་དབང་དུ་འདུག་
 ཏུ་མི་རུང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

གང་ལ་གང་འཆམ། 1 ཆོག་འདྲིའི་ཐོག་མའི་འབྱུང་ཁུངས་སམ་ཐོག་མའི་གོ་དོན་ནི། གང་ལ་གང་འོས་
 སམ། རང་རང་གི་གནས་བབས་དང་མ་ཐུན་པ་ཞེས་པའི་དོན་རེད། དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས།
 མང་འབྱེད་ཀྱིས་མཆོན་སྤྱི་སེར་ཆང་མར་གང་ལ་གང་འཆམ་ཀྱི་སྟེར་ཆ་བྱུ་ལོམ་པས་ཐུགས་

དམ་བསྐྱང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རོན་ཀྱང་དེང་སང་གང་ལ་གང་འཆོམ་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི། མང་
ཉུང་རན་བོ་འཕམ། མང་ཉུང་འཆོམ་སོ། མང་མེན་ཉུང་མེན། ཡག་ཐག་ཆོད། འཕྱིག་ཐག་ཆོད་ཅེས་
བ་ལྟ་བུའི་དོན་ལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད། དཔེར་ན་ད་རེས་ཆོག་མཁས་འདུར་མི་གང་ལ་གང་འཆོམ་སླེབས་
འདུག་ལྟ་བུ་དང་། ཁོས་དཔེ་ཆ་གང་ལ་གང་འཆོམ་བལྟས་འདུག་ལྟ་བུ།

གང་ལ་ལ། གང་ཞིག་སྲ་ཞིག་འགའ་ཞིག་སྲ་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཁ་འགས།

གངས་གྲི་གཡལག་གངས་གཡལག་དང་འབྲ།

གངས་དཀར་ཉི་མོ། གངས་ཉེ་སེ་ལ་གཟིགས།

གངས་ཅན་གྲི་གཡལག་གངས་གཡལག་དང་འབྲ།

གངས་ཆེན་མཆོ། རྒྱ་མཆོ། སོ་ཐར་གྲི་མདོའི་འབྲེལ་བར་གསལ།

གངས་ཉེ་སེ། རྟོད་མངའ་རིས་བློགས་སྲ་ནང་བ་དང་། ཉེ་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་དུ་ཅ་ཆེར་འཛིན་

སའི་གངས་རི་ཞིག་སྟེ། ལེགས་སྐྱར་བུ། ཀྱི་ལ་འདྲ་དང་། བྱི་རྒྱལ་བས་Mount Kailash ཟེར།

པལ་སྐྱད་དུ་གངས་རིན་པོ་ཆེ་ཟེར་བ་དེའོ། ཉེ་སེའཕམ། ཉེ་སེ་ནི་ལེགས་སྐྱར་གྲི་སྐྱད་ལ་གངས་

རིའི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། བྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་གངས་དཀར་ཉེ་སེའི་ཅེ་

མོར་ཇེ་བཅུན་མི་ལས་རྒྱ་འབྲུལ་གྲིས་ཕེབས་པ་མགྱར་འབྲུམ་༡༧༩༩་གསལ། གངས་དཀར་

ཉེ་སེ་དང་། མཆོ་མ་པམ་གྲི་གནས་བཤད་ཞིབ་པར་འབྲི་གྲང་གདན་རབས་སོ་བཞི་བ་དཀོན་

མཆོག་བསྟན་འཛིན་གྲིས་མཛོད་པའི་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་ནང་གསལ་ཡོད། ཅེས་ཞུ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་

རབས་ན་གསལ། འདི་སྐོར་མདོ་བླན་བ་ཉེར་གཞག་༩ འག་བ་ ༡༩༥༠བ་༣ ལས་གསུངས་སོ། །

གངས་གཡལག་ འབྲོང་(གཡལག་ཆོད) དང་གཡལག་གི་མིང་། གངས་གཡལག་ཅེས་པ་འདི་རྒྱ་གར་གྲི་སྟན་ངག་པ་རྣམས་

གྲིས་བཏགས་པ་ཅ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་བོད་གྲི་འབྲོང་དང་གཡལག་རང་གི་མིང་ཡིན། རྒྱལ་ཁབས་རིག་པས་བསྐོར་

བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྲི་ཐང་མ་ལས། བེ་རྒྱུ་མཐིང་ནག་ལྟ་བུའི་སྐྱ་དང་ལྗན་པའི་གངས་ཅན་གྲི་གཡལག་ཅེས་པ་

དང་། གཡལག་དེའི་སྐྱ་རེ་ཅ་མ་ཤིང་ལ་ཐོགས་ཀྱང་གཅོད་དུ་འཕང་ནས་ཛོན་སླེབས་ཀྱང་མི་འབྲོས་

པར་དེར་སྤོད་སྐྱད་དང་། གཞན་རྒྱ་གར་པའི་སྟན་ངག་མཁན་མང་སོ་གངས་ཅན་ལ་སྐྱར་བའི་

ཆོས་བྱེད་ཆེ་གངས་གཤམ་ཅེས་ངོ་མཆར་ཆེ་ཆེ་བར་བྲིས་པ་དག་ཀྱང་རང་རེའི་ཡུལ་གྱི་འབྲོང་
དང་གཤམ་འདི་དག་རྒྱང་རིང་པོ་ན་སྟེན་གྲགས་ཆེ་བུ་སོང་བ་ཡིན་གྱི་དེ་དག་གི་ཐུགས་ལ་
ཤར་བའི་རྣམ་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་ག་ཤེད་ཅིག་ན་ཡོད་སྟེན་དུ་ལྟ་བར་མི་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟ་བུ་དག་ཀྱང་
སྐབས་མང་པོར་བྱེ་བྲག་བྲེས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གངས་རིན་པོ་ཆེ། གངས་ཉེ་མེ་ལ་གཟིགས།

གངས་སེང་། སེ་རྗེ་དཀར་པོ་དང་འདྲ། དེའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

གད་རྒྱངས། 1 དར་སྐད་བཏོན་པ། 2 སྐད་གསང་མཐོན་པོས་དགོད་པ། ལུང་ཐོན་ཆེགས་ཀྱི་འགྲེལ་
བར་གསུངས།

གཞུང། (ལེགས་སྦྱར) 1 ཇི་ཟ། བར་དོ་བ། བར་སྲིད་ཀྱི་སེམས་ཅན། 2 ལྷའི་སྤྱུ་མཁའ། 3 རྟ་བཅས་ལ་
འབྲུག་པར་བཤད། མཐོན་བཟོད་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱན་ལས། གཞུང་ནི་ལྷའི་སྤྱུ་མཁའ། །རྟ་དང་
བར་སྲིད་སེམས་ཅན་ལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གན་མཐོད། <གཞུང> མཐོད། བར་མཐོད། གན་མཐོད་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ “གཞུང” ལུང་ཆག་པར་
སེམས་སོ། །

གཞི་བྱེ་བོ། (འདུལ་བ) རྒྱན་མེད་པའི་གཞི་ལ་ཟེར། བྱེ་བོ་ཞེས་པ་འདིར་རྒྱན་དང་བཤམ་བོག་པོའི་
དོན་ཡིན། འདུལ་བ་ལས། གཞི་བྱེ་བོ་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གཞུང་ལ། (ལེགས་སྦྱར) གཞོལ་དང་འདྲ།

གཞོལ། (ལེགས་སྦྱར) བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ན་ནི་གཙང་ཁང་དམ། ཇི་འཛིན་ཁང་སྟེ། གཙུག་ལག་ཁང་
མཆོད་རྟེན་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་ལ་ཟེར། འགའ་ཞིག་གིས་ “མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོ་”ཡང་ཟེར། ཇོ་རྗེ་གདན་
གྱི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོ་ལ། ཇོ་རྗེ་གདན་གྱི་གཞོལ་ཞེས་བཟོད་པ་ལྟ་བུ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་
གྱི་རྒྱ་གར་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་གི་གནས་ཡིག་ལས། གཞོལ་ (མ་དཔེར་གཞུང་ལ་ཞེས་
འཁོད་འདུག) བོད་སྐད་དུ་ནི་གཙང་ཁང་ཞེས་སམ་དབུ་ཅེ་ (ཅེ་མོ) ཞེས་པའི་ཞེས་འབྱུང་། རྒྱལ་
མཆོག་ལྷ་པའི་རང་རྣམ་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས་ཀྱང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རྟེན་གྱི་

བཞུགས་གནས་ལ་གཞོལ་ (མ་དཔེར་གཞུགས་ཞེས་འཁོད་འདུག) ཞེས་གསལ། གཙུག་ལག་
ཁང་། གཞོལ་ཞེས་པ་ནི་འཛིན་གྱི་སྐད་དོད་དེ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མིང་ཡིན་པར། བསྟན་དར་
ལྷ་རམས་པ་སོགས་ཀྱིས་གསུངས། གཞོལ་ཞེས་པ་ནི་ཆབ་ལ་ལེགས་སྦྱར་དུ་གཞེ་ཞེས་པའི་
ཆོག་དེ་དང་འབྲེལ་བར་མངོན་ནོ། །གཞོལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་དེ་དང་སང་གི་ལེགས་སྦྱར་དང་
དབྱིན་སྐད་འཁ་སྦྱར་སོགས་སུ་མི་སྤྲང་ངོ། །

གཞི། (འདུལ་བ) (ལེགས་སྦྱར) དག་འདུན་གསོ་སྦྱོང་སོགས་ལ་བསྐྱབ་བའི་ཕྱིར་བརྟེན་གཏོང་བྱེད་གྱི་ཤིང་
གིས་བཅོས་པའི་ཐིམ་བྱ་དང་འཁར་ར་སོགས་ཀྱི་དོད་ཅིག་གཞིའི་རྒྱ་ནི། ཅན་དང་། རྒྱ་ལུག་
སྟག་ལ། སྦར་ཁ། འོམ་བུ། སེང་ལྷེད། འོད་མ། ཅན་དམར་སོ་དང་བརྒྱད་དང་། དེའི་སྤྱིང་དུ་
རྒྱ་གར་ན་ཡོད་པའི་ཤིང་བདུན་དང་བཙོ་ལྷ་སྟེ་གང་འཛོམས་ལ་བྱེད་དོ། །དེའི་ཆད་ནི་མིང་དུ་རིང་
ཆ་སོར་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་བཞི། (རྩེ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གཞི་གསུམ་ཆོག་
ཤན་ལས་ཆེ་ཆད་ལ་སོར་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱ་དང་། རྒྱ་ཆད་ལ་སོར་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་བཞི་ཡོད་དགོས་
པར་གསུངས་སོ) ཞིང་ལ་སོར་དུག་ལ། དཔངས་ལ་སོར་གཉིས་ལ། ཟུར་གཉིས་བཅུམ་ཞིང་
བཞོགས་པ་ལ་སོར་བརྒྱད་བརྒྱད། (ཟུར་བཞིར་སོར་གཉིས་ཀྱི་ཆད་དང་ལྷན་པ) ཅེ་སོ་གཉིས་
སྟལ་བའི་མགོ་བཞིན་དུ་བྱའོ། །གན་གཡོག་གི་རྒྱ་ནི་གཞི་དང་འདྲ་ཞིང་། མིང་དུ་རིང་ཆད་སོར་
བཅུ་གཉིས་པ་བརྒྱམ་ཞིང་ཅེ་གཉིས་ནི་འུ་ལའི་མགོ་བཞིན་དུ་བྱའོ། །དེའི་རབ་ཏུ་གནས་པ་ནི་བཟ་
ཤེས་པའི་ཆོག་ཐེ་བ་དང་སེར་སྟགས་ཐེ་བར་བྱ་སྟེ་བརྒྱངས་པ་ལས་གཞོད་པ་ནི་བའི་དགོས་
པ་ཡོད་པས་སོ། །བརྒྱད་ལུགས་ལ་ཉ་ལྟར་བརྒྱད་བ་དང་། མདོ་ལས་བསྐྱེད་པའི་རིམ་པ་ལྟར་
བརྒྱད་བ་དང་། ཁངས་དང་རྒྱད་གཅིག་ལ་སུམ་ཅུ་ཅ་ལྷ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

གཞིའི་བསྟོད་པ། (འདུལ་བ) སྟོབ་དཔོན་རྟ་དབངས་ཀྱིས་མཛད། སུམ་པ་ལོ་རྒྱ་བའི་འཇུག། སྟེ་དག་
བསྟན་འཇུར་བསྟོད་ཆོགས་སྟེགས་བམ་༼ ༡༽ ༡༽ རྟ་ན་བཞུགས་སོ། །

གཞིའི་ཐེའུ། (འདུལ་བ) གན་གཡོག་གི་མིང་དུ་བཤད།

གཞིའི་བརྒྱུད་ཚུལ། (འདུལ་བ) གསོ་སྦྱོང་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གཞི་རིམ་བརྒྱུད་པའི་ཚུལ་ནི། གཞི་

ལ་ཡུམ་ཤིན་ཕྱིན་དུ་མོས། བརྒྱད་བ་ལ་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་བསྐྱལ་བ་དང་། སྒྲ་ལ་སྟོང་ཉིད་
 དང་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ཆོས་སྟོན་པའི་སྒྲར་མོས་ཏེ། བསྐྱེད་བ་དང་སེམས་ཅན་ལ་པན་པའི་འདུ་ཤེས་
 གྱིས། དང་པོར་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སོགས་པར་མོས་ནས། དེ་ལ་བྲག་
 འཆའ་ཏེ། འདས་ཆ་ལན་གསུམ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས། རྒྱུད་རེ་རེ་ལ་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ་སོ་ལྔ་དང་།
 མཐུག་དུ་ཏོག་གསུམ་བྲས་ཏེ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་བྱའོ། །རྒྱུད་དེ་ཡང་གཅིག་ནས་བཙོ་བརྒྱད་གྱི་
 བར་ལ་རེ་ཆེ་རེ་ཆེ་དང་། དེ་ནས་བཅུ་བདུན་རེ་རྒྱུད་དུ་སོང་བ་རྒྱ་བ་ཉ་གང་བའི་འཕེལ་འགྲིབ་
 ལྟར་བརྒྱད་ངོ། །

གཤམ། གཤམ་བ་དང་འདྲ།

གཤམ་པ། 1 ཡིབ་པ། 2 མཉམ་པའམ། འདྲ་བ། རྒྱ་ཞེད་གཤམ་ཅེས་བ་ལྟ་བུ།

གཤམ་ཅེ། རྟོད་ཀྱི་མིང་། གཤམ་ཅེ་ནི་ཞང་ཁུང་གི་སྐད་དེ། དཔེ་ཆ་འཐུག་སའི་རྟོད་ཀྱི་མིང་ལ་བཤད་པའང་
 ལྟར་ངོ། །གཤམ་ཅེའི་སྐད་དོད་ལ་ཕྱུ་ཞེས་བ་སྟོད་པལ་ཆེར་ལ་འཐུག་ཅེས་སྤོང་སྐད་གཉིས་
 འཁྱུ་སྒྲར་གསེར་གྱི་བྲེང་མཛེས་ན་གསལ།

གཤམ་ཆེ། གཤམ་ཅེ་ལ་གཞིགས།

གཤུ། 1 ཁྱིན་རྟེན་སོགས་འཐུག་ཡུལ་གྱི་རྟེན་སྐྱམ་རྒྱུད་དུ་འཕྲིམ་པ། 2 འབྲས་ཁངས་པའི་ཤུན་ལྷགས་
 ལྷུབས་མའི་མིང་། སྐན་མའི་གཤུ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

གཤུ་ཁ་སྐྱར། གཤུ་ཁ་སྐྱོར་དང་དོན་འདྲ།

གཤུ་ཁ་སྐྱོར། 1 དབྱེར་མེད་རྒྱུད་དུ་འབྲེལ་བའམ་ཁ་སྐྱོར་བའི་རྒྱལ་གྱི་ཡོད་པའི་དཔེའོ། 2 སྐན་མའི་
 གང་ལུ་ཤུན་ལྷགས་པན་རྒྱུར་ཁ་སྐྱར་ནས་ཡོད་པ། 3 ཁྱིན་རྟེན་སོགས་འཐུག་ཡུལ་གྱི་རྟེན་
 སྐྱམ་རྒྱུད་དུ་ཁ་སྐྱར་ནས་ཡོད་པ།

གཤུ། གཤུ་དང་འདྲ།

གཤུ་ཁ་སྐྱར། གཤུ་ཁ་སྐྱོར་དང་འདྲ།

གཤུ་ཁ་སྐྱོར། གཤུ་ཁ་སྐྱོར་དང་འདྲ།

གར་གྱི་ཉམས་དགུ། གར་སྟབས་གྱི་ནམ་འགྱུར་དགུ། གར་འཁྲབ་སྟབས་གྱི་ནམ་འགྱུར་ལ། ༡ སྟེག་
བ་དང་། ༢ དཔའ་བ། ༣ མི་སྟུག་ལ། ༤ བག་ཤུལ། ༥ བཞད་གད། ༦ འཛིགས་བྱུང་། ༧ སྟོང་
ཇ། ༨ རམ་ལ། ༩ ཞི་བ་དང་དགུའོ། དེ་ཡང་རྒྱན་མདངས་གྱིས་སྟེག་ལ། འགྱིང་ལ་རོལ་བས་
དཔའ་བ། སྟུན་ལོག་ཁོ་གཉེར་གྱིས་མི་སྟུག་ལ། ཉི་ཉི་དང་རྩྱ་པཌ་སྟེག་བས་བྲག་ཤུལ་དང་ལྷན་
ལ། འཇུ་མ་ཞིང་ཉ་ཉིད་སྟུས་བཞད་གད། སོ་ཐམ་བ་དང་མགོ་གྲག་ཅིང་མཆོན་ཆ་བྱར་གདེངས་
གྱིས་འཛིགས་སུ་བྱུང་བ། སྟུན་དམར་ཟེམ་ཟེམ་དང་གཞོན་ཤས་སྟོང་ཇ། ཞལ་གདངས་རྒྱན་
རྟེན་བའི་རབ་ལ། མཉེན་ལྷག་འཇམ་བའི་མིག་སྟོར་བཟུམ་བས་ཞི་བ་སྟེད་གུའོ། །

གར་སྟབས། 1 གར་འཁྲབ་བའི་ནམ་འགྱུར་རམ་སྟངས་ཀ 2 ལྷའི་བཞུགས་སྟངས་ཤིག་སྟེ། རྒྱང་
བ་གཡོན་བརྒྱུད་ཉེ་བྱེད་པོར་གདན་ལ་བཅུགས་ལ། དེ་ཡི་བརྒྱ་ལ་གཡམས་མཐེལ་སྦྱར་ནས་
བཞེངས་བའི་སྦྱིལ་གྱུང་བྱེད་ལ། གར་སྟབས་ཞེས་བྱའོ། །

གར་དགུའི་ཉམས། གར་གྱི་ཉམས་དགུ་དང་འབྲ།

གར་སོགས་འཕྲེང་སོགས། (འདུལ་བ) བསྟེན་གནས་གྱི་སྦྱང་བྱ་བརྒྱུད་དང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྦྱང་བྱ་བཅུའི་
ནང་གསལ་ཤིག་སྟེ། གར་སོགས། འཕྲེང་སོགས་གཉིས་ཉེ། དེ་ཡང་གར་སོགས་ཞེས་བའི་སོགས་
སྟུས་སྟུ་དང་རོལ་མོ་གཉིས་བསྟུས་ཤིང་། འཕྲེང་སོགས་ཞེས་བའི་སོགས་སྟུས་སྟུས་ཉུག་བ་
དང་ཁ་དོག་འཆང་བ་གཉིས་བསྟུས་བར་འོད་ལྷན་ལས་གསུངས་སོ། །བསྟེན་གནས་གྱི་སྦྱང་
བྱ་བརྒྱུད་དང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྦྱང་བྱ་བཅུའི་སྟོར་སོ་སའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

གར་ལོག་ ཤིན་ཅང་གི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་སེམས། གར་ལོག་ནི་Qarlug or Karlug
ཞུས་པས་ཡར་ཀན་Yarkhand གྱི་ཕྱོགས་ལ་རོས་འཛིན་བྱས་འདུག་ཅིང་། ཞུས་བའི་
རྒྱལ་རབས་དེ་བ་དང་པོ་༣༤ ན་ལས། གར་ལོག་གི་ཡུལ་གང་དུ་ཡོད་ཅད་དཔྱོད་བྱ་བྱིར་ཉིལ་
ཤུག་གྱི་དབྱིན་དེས་ “Die Qarlug in der Tibetischen Literatur” , Oriens, p. 3
(London, 1950) pp.190-208 ཞེས་བའི་ནང་ལ་ཡར་ཀན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་རོས་འཛིན་བྱས་
འདུག་ཅིང་། ང་རང་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །ཞེས་གསལ། མཁས་དབང་དུང་

དཀར་མོ་བཟང་འཕྲུལ་ལས་ཤིག་པོ་ཆེ་ཆེ་མཐོང་ནས་གར་ལོག་གི་སྐོར་ཅུང་ཟད་རྒྱས་ཅན་
སྤང་བ་དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། །བོད་རྒྱ་ཆེན་མོ་ཆེན་མོར། གར་ལོག་ནི། སྤང་ཁ་ཆེ་ཡུལ་
ཀྱི་མི་རིགས་ཏུ་རྒྱ་ཀའི་ནང་གསེས་ཡན་ལག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ཏུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པར་
དེའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གིས་ལྷ་སྤྲུལ་ཡེ་ཤེས་འོད་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་འདུག་པས་ད་ཏུང་
ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་པར་འཆའ་ལོ། །

གལ་ཏེ། 1 གལ་སྤྱིར། བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་ཆེན་ཅི་སྟེ་དང་དོན་གཅིག་ 2 རྒྱ་མཚན་
ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱིར། སྤྱོད་འདུག་ལས། གལ་ཏེ་ (གལ་ཏེ་འཇམ་གོང་དུ་བཤད་པའི་
རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར) བདག་གིས་དེ་རྟོགས་ནས། རྩོངས་པས་ཕྱིས་ཀྱང་སྤྱིད་ལྷག་
ན། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཏེ། དེའི་ཐད་ཀྱི་མི་རྩོམ་ཅན་རྒྱུ་ཏའི་འབྲེལ་པ་ལས། གལ་
ཏེ་ནི་གར་གི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གི་གྲུ། (ཅི) བོད་ཡིག་དབྱེད་པ་ཞིའི་དང་པོ་ཨི་ཡིག་མཚོན་བྱེད་ཡིན། སྤྱོད་བཤད་ནི། དབྱེད་པ་
གྲུག་གྲུག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་གི་གྲུ་ཞེས་བཏགས། འདི་ལ་ “གི་གྲུ” དང་ “གྲུ་གྲུ” “གྲུག་གྲུ”
ཞེས་ཀྱང་གིས་བཤད་དོ། །

གི་མང་། བ་ལང་དང་འབྲེ་གཡག་དང་སྤང་པོ་ཆེ་སོགས་དུད་འབྲེའི་རིགས་ཀྱི་མཁྱིས་པར་ནད་བྱུང་ནས་
མཁྱིས་ཁྱེད་པོར་ཆགས་པའི་སྤྲུལ་མཚོན་ཅིག་མདོག་སེར་ལ་རོལ་ཞིང་དུག་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་
ཞིག་དེས་ཆ་ནད་སེལ་བ་དང་སྤྱིར་གི་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་པར་བྱེད། སྤྱོད་འབྲེའི་སོགས་ལ་པན། འདི་
བཟུང་གིས་ཐུག་བརྟུན་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། བཟུན་ཀྱི་དམ་པ་གི་མི་དང་། ཞེས་གསལ་
བཤད་ལོ། །འདི་ལ་གི་ཏང་། གི་མི། གི་ཏུ་མང་སོགས་འབྲེའི་ཆུ་སྤྲུལ་ཆོགས་ཤིག་ཡོད། འདི་གྲུབ་
པའི་ཐུག་སྤྱོད་འབྲེ་སྟེ། འདི་ལ་སྤྲུག་ཐུག་གིས་བཏབ་སྟེ་ཐུག་གི་ཐུག་ལེ་དཔལ་བར་བྱུགས་
པས་ལུས་མི་སྤང་ཞིང་སྤྱོད་ཀྱང་མི་མཐོང་བར་འགྱུར་རྒྱས་པ་ཞིག་སྟེ། ཤེས་བྱ་མཛོད་འབྲེལ་
སྟེགས་བམ་སྤྲུལ་ཆ་༤༣༥ལས། རྩོམ་ཅན་གི་ཏུ་མང་སྟེ་དེ་གྲུབ་ན་མི་སྤང་བ་སོགས་སུ་རྒྱས་
པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ལ་ལེགས་སྤྱོད་དུ། རྩོམ་ཅན་དང་རྩོམ་ཅན་གི་རྩོམ་ཅན་

སོགས་མེད་གི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་ཡོད་འདུག།

གི་མི། གི་མང་དང་འབྲ།

གི་ཏང་། གི་མང་དང་འབྲ།

གི་འབྲ་མང་། གི་མང་དང་འབྲ།

གུ་ཁ་མ་ཏེ། (ལེགས་སྦྱར) 1 དབུ་ཅ་ཅ་བ་ཤེས་རབ་ལ་རྒྱ་འགྲེལ་གྲགས་ཆེ་བ་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ནང་གསེས་ཤིག་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་སློབ་ཀྱིས་མཛད། འདི་བོད་དུ་མ་འགྱུར། ཅ་ཤེད་རྒྱ་འགྲེལ་གྲགས་ཅན་བརྒྱད་ལ་གཟིགས། 2 རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་སློབ་ཀྱིས།

གུ་ཁ་ཤི། (ལེགས་སྦྱར) 1 དབུ་ཅ་ཅ་བ་ཤེས་རབ་ལ་རྒྱ་འགྲེལ་གྲགས་ཆེ་བ་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ནང་གསེས་ཤིག་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་དཔལ་གྱིས་མཛད། འདི་བོད་དུ་མ་འགྱུར། ཅ་ཤེད་རྒྱ་འགྲེལ་གྲགས་ཅན་བརྒྱད་ལ་གཟིགས། 2 རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་དཔལ།

གུ་རུ། (ལེགས་སྦྱར) 1 གླ་མ། 2 རྒྱེད་མ་ལ། 3 ལྷ་བ་སོགས་ལ་འཕྲུག་པར་བཤད། མེས་ཉེས་སྤྱོད་གྱི་ཕྱོགས་སུ་མི་གཡོ་བར་གནས་ཐུབ་པས་ན་ལྷ་བ་ཞེས་སམ། ཡང་ན། ཡོན་ཏན་གྱིས་ཁྱར་གྱིས་ལྷ་བས་ལྷ་བ་ཞེས་བཞོད།

གུ་ཤྱི། ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་གྱི་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་མི་ལ་ཟེར། ལྷ་སྦྱབ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་དང་པོ་༡༥ན་གསལ།

གུ་ཤྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ། སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་འདིས་༡༩༥༣ལོར་གཙང་བ་སྤེ་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱིད་གཞུང་གཏོར་པམ་བཏང་ནས། བོད་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ལ་གོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ཏེ། བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་གི་སྤྱིད་དབང་བཙུགས་ཤིང་། རྒྱ་ལའི་གླ་མ་དང་དགེ་ལུགས་པའི་ཕྱོགས་ལ་དད་ཞེན་ཏ་ཅང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་རྒྱ་ལའི་གླ་མ་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་གུ་ཤྱི་ཏན་ལ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་མཛན་བསྟོད་གནང་། འོ་རྒྱས་རྒྱས་པ་ནི། ཡོ་རོད་ཆོ་བཞིར་གྲགས་པའི་ནང་ཆོན། ཏོ་ཤོད་ཀྱི་དཔོན་ཏན་པའི་སྤྱས། གུ་ཤྱི་ཏན་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་པོར་གྲགས་པ་ནི། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཆུ་པོ་རྟའི་ལོ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༣ལོར་འཁྲུངས།

རིན་པོ་ཆའི་བསྟན་པ་འབང་ཞིག་གཅེས་པར་དགོངས་ནས་དཔག་གི་དབྱང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་
རང་ཡུལ་ནས་མེ་སྒྲིམ་བ་དང་པོར་མཆོ་ཁར་བྱོན་ཏེ། གཡུལ་བ་ཀྲེས་པས་ཆོག་ཐུབ་དཔག་
ཁྲིམ་ག་བཞི་དང་བཅས་པ་སྟག་མ་མེད་པར་བཅོམ་སྟེ། མདོ་སྟངས་ཀྱི་ཕྱོགས་མཐའ་དག་མངའ་
འོག་ཏུ་བསྟུས། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་མཛུལ་བའི་ཆེད་དུ་དབྱས་སུ་བྱོན། རྒྱལ་མཆོག་
ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་། བཤུ་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གཉིས་ཞལ་མཛུལ་ཏེ་གཙུག་ཏུ་རྒྱུ་
དུ་བསྟེན། དགའ་ལྡན་དུ་མཛུལ་བར་བྱོན་པའི་ཆེ། དེ་དགོང་ཉིར་བདུན་ཡིན་ནའང་སྟོད་ཀྱི་དུས་
རྟེན་སྐུ་མོ་ཡང་མཐོང་བའི་འདུན་ས་ཤིན་ཏུ་དཀར་བ་བྱུང་བས་བསྟན་སྲིད་མཐའ་དག་དཀར་
འཛུལ་དུ་འགྱུར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་འབྲིག་དེ་ནས་སྒྲང་ལོའི་དགུན་ཕྱིར་མཆོ་ཁར་བྱོན། བར་ཁམས་
སུ་མེ་རི་རྒྱལ་པོ་དོན་ཡོད་སངས་རྒྱུ་བསྟན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནག་ཅིང་། བོན་གྱི་རིང་ལུགས་
ཁོན་གཅོ་མོར་མཆོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གསལ་ཏེ། ས་ཡོས་ཉོར་སྒྲིམ་པའི་ནང་དབྱང་གི་ཆོགས་
དང་བཅས་པ་མེ་རིའི་སྟེང་དུ་བྱོན། མངའ་འབངས་སུ་པལ་ཆེར་སྒྲངས། མེ་རི་རྒྱལ་པོ་ཕྱོགས་
གཞན་དུ་སྒོས་པ་ལུགས་འབྲུག་སྒྲིམ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཉིར་ལྷ་ལ་བཟུང་སྟེ་ཁོན་དུ་བཅུག་ས་
དགེ་ཀར་འབྲུག་སྟག་ལུང་སོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་དཔོན་བཅོན་དུ་རྒྱུད་པ་ནམས་ཀྱང་བཏོན་ཏེ་རང་གནས་
སུ་བསྟུལ། འཛུལ་རྒྱལ་པོ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་སྟེ་དགུ་ནམས་ཀྱིས་དབྱ་ཁལ་འབྲུལ་ཞིང་གུས་འདུད་
ལྷུར་སྒྲངས། དེའི་ཆེ་དབྱས་གཙང་གི་རྒྱལ་པོ་ནི་སྟེ་སྲིད་གཙང་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་ཀླུ་པ་སྒྲིམ་
མཆོད་ཀྱི་གཅོ་མོར་བཟུང་སྟེ། དགེ་ལུགས་ཕྱོགས་ལ་བསམ་སྟོར་ལོག་པ་མང་དུ་བྱས་པར་
བརྟེན། རྒྱལ་པོ་འདི་དབྱང་གི་ཆོགས་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ཏེ་དབྱས་གཙང་གི་ཕྱོགས་སུ་བཏེག་
གཙང་པའི་དབྱང་དཔག་མཐའ་དག་བཅོམ་སྟེ་གཙང་པ་རྒྱ་སྟོན་བཟུང་ནས་དབྱས་ཀྱི་སྟེ་འུ་
གཞིས་ཁར་བཅོན་ཁར་དུ་བཅུག་ཅིང་དབྱས་གཙང་གི་ཕྱོགས་ཀྱང་མངའ་འོག་ཏུ་བསྟུས། བོད་
ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་ཏེ་བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་གདུགས་དཀར་པོ་སྲིད་ཅིའི་བར་དུ་འཁོར།
དགེ་ལུགས་ལ་ལོག་པར་འཁྲུ་བའི་མི་བསྟན་སྟེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཆར་བཅད། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་
ཁོ་ཞིང་། བལ་པོ་ཡུམ་སུའི་རྒྱལ་པོ། མངའ་རིས་རྒྱལ་པོ་སོགས་མཐའ་ཐོན་མང་པོས་ཀྱང་ཡུལ་

ལུགས་ཀྱི་སྒྲིམ་བུལ་ཏེ། གནམ་བསྐྱོས་དགའ་ལྗན་སོ་བྲང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབུ་འཕང་དགྲང་
ལ་རེག་བར་གྱུར་ཏེ། ད་ལྟའི་བར་དུས་དགའ་ལྗན་གནམ་དགའ་ལྗན་དུ་གྲགས་པ་འདི་ཡང་
རྒྱལ་སོ་འདྲིའི་རྒྱ་དུ་ཁུམས་སོ། །འདི་ལ་སྤྲས་བཅུ་ཡོད་པ་ལས། ༡་ཡན་ཉན་དང་། དེའི་ཆ་
བོ་ལྷ་བཟང་གཉིས་ཀྱིས་རིམ་བར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱས། སྤྲས་ཐ་རྒྱུད་ཨ་ཁུ་བཀྲ་ཤིས་སྤྱ་བུར་
ཀྱིས་མཆོ་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་པོ་བྱས། དེ་ལྟར་གྱི་ཕྱི་ཉན་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་དཔོན་ཁག་སོ་སོར་གྲེས་པ་
ནམས་ཀྱང་སྒྲོབས་འབྱོར་མངའ་ཐང་དང་ལྗན་ཞིང་། གཞན་ལ་ལྷོས་མི་དགོས་པའི་རང་ཚུགས་
ཐུབ་པར་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱིས་སུ་བསྟན་འཛིན་མང་གིས་འཁྲུགས་པ་བསྐྱངས་པར་བརྟེན། ཐམས་
ཅད་འཇམ་དབྱངས་གོང་མའི་མངའ་ཞབས་སུ་ཚུད། གོང་ནས་སོ་སོར་ཐོབ་དང་བདག་སྤྱོད་
གནང་ཞིང་། ཡབ་མེས་གོང་མའི་སློལ་བཞིན་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་དང་
བཅས་པ་ལ་གྲུས་མཆོད་དང་རང་རང་གནས་སུ་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱི་འཇུགས་པ་སོགས་ཀྱིས་
བསྟན་པའི་ཞབས་འདེགས་ལྟར་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་སྤྱུ་བཀྲ་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་
བྱུང་མཐར་གསལ་བ་ལྟར་བཀོད། གོང་གསལ་གནས་རྒྱལ་ནང་སྤྱུ་བཀྲ་རིན་པོ་ཆེས་སྲིད་
དོན་ཐོག་ཞིབ་ཆགས་མ་བྱས་པའི་གནས་རྒྱལ་ལྟ་བུར་འགའ་རེ་སྤྱང་མོད་བཅས་བཅོས་མེད་
པར་རང་སོར་བཞག

གྲག (བད་སྒྲོད་) གི་གྲ (ི) དང་། ཞབས་ཀྱ (ུ) གཉིས་ཀྱི་མིང་།
གྲག་གྱེད་བརྟེན་འདོགས། གྲག་ནི། གི་གྲ་དང་ཞབས་ཀྱ་གཉིས། གྱེད་ནི། འབྲེང་བྱ་དང་ན་རོ་གཉིས།
བརྟེན་པ་ནི། ར་མགོ། ལ་མགོ། ས་མགོ་གསུམ་སོ། །འདོགས་ཞེས་པ་ནི། ལ་བཏགས། ར་
བཏགས། ལ་བཏགས། ཐ་བཏགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱད་འདོགས་ནམས་སོ། །
གྲང་བསྐྱེགས། ལྷག་ལོག་ཞིབ་བསྐྱར་གྱིས་དབྱུང་བ་ཞིབ་སོ་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དོན། གཞུང་
གོང་ལོག་གྲང་བསྐྱེགས་ལྟ་བུ་སྤྱ་བཤད་ནི། གྲང་ནི་སྤྱིར་དཀྱིལ་གྱི་དོན་ཡིན་ལ། འདིར་ཕྱོགས་
གཅིག་གི་དོན་ཡིན་སྟུང་། བསྐྱེགས་པ་ནི་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དོན་ཡིན་པས། གོང་ལོག་དབྱུང་
དེ་གྲང་སྤྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེགས་པའམ་གཏན་ལ་ཐབ་པས་ན་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྱའོ་སྟུང་།

གུང་ཐུན། (འདུལ་བ) ཉན་གྱི་ཆ་བར་བ་ལ་གཟེགས།

གུང་སེང་། བར་སེང་། ལས་ཀ་སོགས་ཀྱི་ངལ་དུ་བ་གསོ་བའི་བར་སེང་གི་མིང་། སྤྱ་བ་ཤད་ནི། གུང་
ངམ་དགུང་ནི་དཀྱིལ་དང་། བར་དང་། རྒྱག་ བར་རྒྱག་ རྒྱག་བར་བཅས་ལ་འདྲུག་ཅིང་། སེང་
ནི་ཡངས་པ་དང་བར་ཆོགས་སྟོང་པ་དང་སྟོང་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ནོ། །དགུང་སེང་དང་དོན་གཅིག
གུང་གསེང་། སྤྱོད་དང་ཕྱི་རྩིའི་མཆོམས། སྤྱོད་དང་ཕྱི་རྩིའི་དཀྱིལ་མཆོམས། སྤྱོད་དང་ཕྱི་རྩིའི་བར་
མཆོམས། དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ལ་གཞི་བྱས།

གུད། 1 རོགས། རོགས་པ། དེ་ལས་གཞན། 2 གུད་པ་དང་ཉམས་པའི་དོན་ཡིན་པར་བཤད། གྱོང་
གུད་དང་། དར་གུད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ལྟར་ལོ། །

གུད་ན། རོགས་སྤྱ། རོགས་ན། རོགས་བ་ཞིག་ཏུ། རོགས་ཤིག་ཏུ། དེ་ལས་གཞན་དུ། ཟུར་ན།
གུད་ན་མེད། རོགས་སྤྱ་མེད། རོགས་ན་མེད། ཟུར་དུ་མེད། རོགས་ཤིག་ཏུ་མེད།

གུར་གུམ། <གུར་མ> གུར་གུམ། རོགས་སྤྱར་གྱི་གུར་མ་ཟུར་ཆག་པ་སྟེ། ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་སམ་ཁ་
ཆེ་ག་སྤྱམ་ལྟ་བུ། གུར་གུམ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ལྟ་ཡོད་པར་བཤད།

གུས་ཉག་སྟོར་བ། གུས་སྟོར་དང་ཉག་སྟོར་ཏེ། གུས་སྟོར་ནི་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ། ཉག་
སྟོར་ནི་བཙོན་འགྲུས་སོ། །མཆོམས་མཛོད་ལས། དེ་ལ་འདུན་པ་ནི་ཞི་གནས་དོན་
དུ་གཉེར་བས་གུས་པར་སྟོར་བའོ། །བཙོན་འགྲུས་ནི་དེ་ལ་སྟོ་བས་རྒྱན་དུ་སྟོར་
བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གུས་པར་བྱ་བ་བདག་གིར་བྱེད་པ་སྟོང་བ། (འདུལ་བ) ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྟོང་པ་ལྟ་སྟོང་བའི་ཡ་གུལ་ཏེ།
སྟོམ་གུ་སྟོང་པའི་ཆད་ལས་ལ་གནས་པའི་དགེ་སྟོང་གིས། ས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་དགེ་
སྟོང་དག་ལས་མདོན་དུ་ལྡང་བ་དང་། ཐུག་དང་ཐལ་མོ་སྤྱར་བ་སོགས་གུས་པའི་ལས་ཐམས་
ཅད་བདག་གིར་མི་བྱ་བའི་སྟོང་བའོ། །

གུས་སྟོར། དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པའི་མིང་།

གེ་སར། <གེ་སར> 1 མེ་ཏོག་གི་ཟེའུ་འབྲུ། གེ་སར་ཞེས་པ་མེ་ཏོག་གི་ཟེའུ་འབྲུའི་སྐད་དོད་ <གེ་སར>

པར་གསུངས་པས་དེ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཞེས། དབྱངས་ཅན་དགའ་སློང་ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་
ཀྱི་བཟང་བཤེལ་ལས་བཤད་དོ། །ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། བསོད་ནམས་ལྷན་བའི་ཆོག་ཙམ་
ཡང་། ཉམ་ཆུང་ནམས་ཀྱིས་བཟོད་པར་དགའ། ལོ་ཤེས་ཀྱིས་ཤོའི་ཆོག་ཙམ་གྱིས། ཀྱང་
མཆོད་ཀྱིས་ཤོ་བཅེངས་ཞེས་གྲགས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

གོ་དན་ཀྱིས་ཤོ། ཆེན་པོ་ཉོར་གྱི་ཀྱིས་ཤོ་ཆེད་གི་སི་ཁྲན་གྱི་སྐས་ས་སྐྱ་བཞེད་ཀྱན་དགའ་ཀྱིས་མཆོན་
སྐྱན་འབྲེན་པ་ཤོའི་ཀྱིས་ཤོ་ཤེས་མིང་།

གོ་དོན་མ་ཁྲོལ་བ། དགོངས་པ་མ་ལོན་བཤམ། གོ་བ་མ་ལོན་བའི་དོན།

གོ་འདུན། 1 ལྷ་ཆོགས་པ། 2 ཆོགས་ཤིང་འདུས་པ། 3 གང་མོས། 4 འདག་ཟུངས་ཏེ། དེ་ཡང་སྐྱ་ཅི་
དང་ཀྱུ་ཤད་སྒྲོལ་ལ་སོགས་པ་བཏགས་བའི་བྱེ་མའི་མིང་རོ། 5 རིགས་མི་མ་ཐུན་པ་མ་ཐུང་
བའི་མིང་ཡིན་ཟེར་བའང་སྟེ། ཞེས་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པ་གསུང་རོ། །

གོ་འཕང་། ཐོབ་བྱ། གནས། གནས་རིམ། ས། ཡོན་ཏན་གྱི་གནས། ཡུལ། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་^{state} ཟེར་བ་དེ་དང་ཉ་ལམ་མཚུངས།
སངས་ཀྱིས་ཀྱི་གནས་ལ་སངས་ཀྱིས་ཀྱི་གོ་འཕང་དང་། སངས་ཀྱིས་ཀྱིས་ལ་སངས་ཀྱིས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཟེར་བ་ལྟ་
བུལོ། །འདུལ་བ་གཞི་ཀྱང་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། གོ་འཕང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གནས་ཏེ། ཡོན་ཏན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་གནས་ཡིན་བའི་བྱིར། ཞེས་དང་། འཆི་མེད་གནས་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་འཆི་མེད་དེ་
སྒོག་དང་བྲལ་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཆི་མེད་དེ། ལྷ་དན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་
ཏོ། །དེའི་གནས་ནི་གོ་འཕང་ཡིན། གང་གི་བྱིར་བག་ཡོད་པ་ལ་གནས་ན། ལྷ་དན་ལས་འདས་
པ་ཟེས་སུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །བག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བག་ཡོད་པ་ལས་བསྒྲིག་
བའི་མཆོན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆོས་ཡིན་ལོ། །འཆི་བའི་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཆི་བའི་གོ་འཕང་ཡིན་
ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱིར་གནས་ལ་གོ་དོན་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། འདི་ནི་ཡུལ་གྱི་དོན་ལོ། །དེས་
ན་ཡོན་ཏན་གྱི་ཡུལ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ལོ། །གང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་དེ་ལ་གོ་དགོས། ལྷུབས་སུ་
འགྲོ་བའི་ཡུལ་ལ་སྐྱབས་གནས་ཞེས་བ་དང་མཚུངས། གོ་འཕང་ལ། རྟོར་གྱི་གོ་འཕང་དང་།
རིག་པའམ་ཤེས་ཡོན་གྱི་གོ་འཕང་སོགས་ཀྱང་ཡོད་དེ། ལྷ་སྐྱབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྟོང་བྱ་ལས།

འོར་རམ་རིག་པར་ལྷན་གྱུར་ན། །དམན་པ་ནམས་ནི་རིགས་པར་འགྱུར། །གོ་འཕང་གཉིས་པོ་
དེ་དག་གིས། །མཁས་པ་ཕྱིན་ཏུ་ལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས། བོད་རྒྱ་ཆེན་མཛོད་ཆེན་
མོར། ཐོབ་ཐང་ངམ་གོ་སའི་དབངས། །ཞེས་གསུངས།

གོ་འཕེར། གོ་ཆོད་པོ། བན་ཐོགས་པོ། འཛོན་པོ་བཅས་ཀྱི་དོན། སྤྱ་བཤད་ནི། གོ་ནི་གོ་ཆོད་པོ་ཞེས་
པའི་ཆོག་སྤྱ་བསྐྱས་པ་ཡིན་ལ། འཕེར་ནི་འཕེར་པོ་སྤྱ་འཛོན་པོ་འདི་དོན་ནོ། །

གོ་བ། (ཐུགས་སྤྱར) བ་ལང་།

གོ་མི་དག་བསྟེན། (འདུལ་བ) རི་སྤྱང་འཆོའི་བར་དུ་བསྟེན་གནས་ཀྱི་སྤང་བྱ་བ་རྒྱུད་སྤྱོད་བར་ཁས་ལེན་
པའི་རབ་བྱུང་གི་རྟགས་ཅན་ལ་ཟེར། མཆོ་རྟེན་ལས། གོ་མི་དག་བསྟེན་ནི་བྱུང་པའི་དགོངས་
པའི་རྒྱན་ལས་གསོ་སྤྱོད་གི་སྤྱོམ་པ་ཁོན་རི་སྤྱང་འཆོའི་བར་དུ་ལེན་པ་ནི་གོ་མི་སྤྱོམ་པ་ཡིན་
ནི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གདམས་ངག་གི་ཞེས་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ངས་ཆོག་ནི། གོ་མི་ཞེས་
པ་བཅུན་པའི་མིང་སྟེ་བསྟེན་གནས་ཀྱི་སྤྱོམ་པ་ནི་བྱིས་པའི་སྤྱོམ་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱོམ་པ་བཟན་
པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བཅུན་པའི་ཆ་ལུགས་བྱས་པས་གོ་མི་ཞེས་བཏགས་ཏེ། བཅུན་པ་བཏགས་
པ་བཤོ། །མཆོ་རྟེན་ལྟར་དོ། །རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་འདུལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱོད་པོར། དག་བསྟེན་
དུག་མ་གཏོགས་གོ་མི་དག་བསྟེན་མ་གསུངས་ལ། ཡང་ཡིག་ཆ་མང་པོར། གོ་མི་དག་བསྟེན་
དག་བསྟེན་མཆན་ཉིད་པར་གསུངས་པའང་ཡོད་དོ། །

གོ་སྤྱོད་རྟོགས་གསུམ། (བྱུག་ཆེན) གོ་བ་དང་། ཉམས་སྤྱོད་། རྟོགས་པ་དང་གསུམ་སྟེ། ལྟ་བུ་ལ་སོས་
བསམ་ཀྱི་གོ་བ། བསྟོམས་བྱུང་གི་ཉམས་སྤྱོད་། སྤྱོད་བ་མཐར་སོན་པའི་མཛོན་སུམ་ཀྱི་རྟོགས་
པ་གསུམ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་དཔེར་ན། རྒྱ་གར་དོ་རྗེ་གདན་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་སོས་པས་དེའི་དོན་
སྤྱི་ཤར་བ་གོ་བ། དེ་ཉིད་མིག་ལམ་དུ་གྱུར་ནས་བཞོན་པ་རགས་རིམ་མཐོང་བ་ཉམས་སྤྱོད་།
དེའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་ངས་ནས་སྒྲོ་ཁོག་ཏུ་རྒྱུད་པ་རྟོགས་པ་དང་མཚུངས་པར་གསུངས་སོ། །

གོ་ལུལ་དུ་མ་ལུས་པ། གོ་བ་རྒྱུད་པར་མ་ལུས་པར་སྤྱོད་བ་སྤྱེས་པ་ལ་ཟེར། མཁས་བྱུང་ཆོས་རྗེའི་
བསྟེན་རིམ་དངོས་བྱུང་རྒྱ་མཆོ་པ་ལས། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་གདོན་པར་འདོད་པའི་བྱང་

ཆུབ་སེམས་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་གོ་ཡུལ་དུ་མ་ལུས་པ་ཅིག་རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེད་བར་དུ་འབད་དགོས་
ཏེ། འདི་སྐྱེས་ན་ཐེག་ཆེན་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།

གོ་ཡུལ་དུ་ལུས། སྐྱེད་བ་མ་སྐྱེས་པར་གོ་བ་རྒྱུད་པར་ལུས་པ་ལ་ཟེར།

གོ་ར། <གོ་ལ་ཙ> 1 བཅོན་ར། (གོ་ར་ནི། ལྷུ་མ་པོའི་སྐད་དོད་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ “གོལ་” “གོལ” “གོ་
ལ་ཙ” ལུང་ཆག་པས། ལྷུ་མ་པོའམ་གོར་གོར་ལ་གོ་དགོས་ཀྱང་། བཅོན་རའི་མིང་དུ་གྲགས་) གོ་
ར་ནི། ལྷུ་མ་པོའི་སྐད་དོད་གོ་ལ་ཙ་ ལུང་ཆག་ཅེས། སྐྱོགས་སྟོན་ལོ་རྒྱའི་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲར་
ཁང་དུ་གསལ། 2 མེ་ཐལ་འཐེན་སའིར་སྟོར། ཞེས་བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་གསལ།

གོ་རྩེ། (ལེགས་སྦྱར) 1 དཀར་མོ། 2 ལྷ་དབང་ལྷག་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ལུ་མ། དཀར་བརྒྱུག་མ། རི་སྐྱེས་
རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། 3 གེ་དོར་གྱི་ཡུལ།

གོ་རིམ། སྔ་ཕྱིའི་རིམ་ལ། དཔེར་ན་སྟོང་རྩེ་བསྐྱོམ་པའི་གོ་རིམ་ནི། ཐོག་མར་གཉེན་དང་བར་མ་དེ་ནས་
དབྱེ་བ་བསྐྱོམ་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟར།

གོ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) གོ་ལ་དང་འདྲ།

གོ་ལ། (ལེགས་སྦྱར) 1 འདི་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་གོ་ལ་ཞེས་པ་རྩུང་ཟད་ལུང་ཆག་པ་སྟེ། རི་རབ་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ཏུ་
མགོ་ལ་ཉི་གདུགས་ལུབ་བ་དང་འདྲ་བར་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་བསྐྱོར་ཏེ་གནས་པའི་བར་སྤང་གི་སྟོང་ཆ་
ལ་གོ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡི་ཐད་ཀའི་ས་ལ་སའི་གོ་ལ་ཞེས་བཅོད་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་བར་སྤང་གི་སྟོང་ཆ་
དེ་ལ་ནམ་མཁའི་གོ་ལ་དང་། ཉི་རྒྱ་རྒྱ་བས་ཉི་རྒྱའི་གོ་ལ་དང་། རྒྱ་སྦྱར་རྣམས་རྒྱ་བས་རྒྱ་སྦྱར་གོ་ལ་
དང་། འདི་ལ་ཁྲིམ་མམ་ཁྲིམ་གྱི་གོ་ལ་ཞེས་ཀྱང་བཅོད་མཁན་འདུག་ཁྲིམ་ཞེས་བཅོད་པའི་རྒྱ་
མཆན་ནི་འདིས་གཟུང་སྐར་རྣམས་མི་སྤྱད་བར་འདྲིན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་ཡིན། མདོར་
ན། དེ་ལྟ་བུའི་ཉི་རྒྱའི་རྒྱ་ལས་གྱི་སྟོང་ཆ་དང་དེའི་ཐད་ཀྱི་ས་བཅས་ལ་གོ་ལ་ཞེས་བཅོད་པ་ཡིན་
མོ། །མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྩེའི་དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་ཏི་མེད་འོད་གྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས། གོ་ལ་
ཞེས་པ་ནི་སྤྱི་ཉའི་སྐད་མོར་བཞག་ཡིན་ཅིང་དེ་ཉིད་ལོ་རྒྱུ་བ་སྔ་མ་ཁ་ཅིག་གིས་ཁོང་དང་། ཁ་
ཅིག་གིས་སྦྱབས་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱུ་མ་པོར་བསྦྱར་མོད་ཀྱང་། སྐབས་སུ་བབ་བཞེ་རྒྱུ་མ་པོ་

ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བསིལ་རིའི་སྟེང་གི་ནམ་མཁའ་མཐའ་བར་གྱི་ས་དང་ལན་ཚུ་རྒྱ་མཚོའི་སྟེང་གི་
 རས་མཁའ་ལ་གཟུང་དང་རྒྱ་སྐར་རྣམས་འདེགས་ཤིང་གྱི་རྒྱུད་གིས་བཏེག་ནས་རི་རབ་དབུས་
 སུ་གནས་པ་ལ་བསྐྱོར་བའི་ཚུལ་གྱིས་འཁོར་བའི་རྒྱུ་མོ་ནི་ཁྲིམ་གྱི་གོ་ལ་ཞེས་བྲ་ཞིང་། འདི་
 རས་དུས་བྱ་བ་ཅུ་གཉིས་པོ་ཐམས་ཅད་གྱི་སྤྱིའི་གོ་ལ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །གོ་ལ་
 བྱི་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ལེགས་སྦྱར་སོར་བཞག་ཡིན་ལ། དེ་ནི་སྐར་གཤོང་། ལྷུ་ཡང་། སྤུ་བས་
 སྟོང་། རྒྱུ་མོ་རྣམས་ལ་འཇུག་པར། ལྷུ་སྦྱར་ལ་བའི་རྩི་རྩེའི་བཅོ་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་དག་ཡིག་
 མཁའ་ས་འའི་འབྲུང་གནས་ལས་བཤད་ཅིང་། སི་བོད་སྐད་གཉིས་ཤོད་སྦྱར་གསེར་གྱི་ཐེང་མཛེས་
 རའང་དེ་བཞིན་དུ་གསལ་ལོ། །རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་སྐད་ལའང་ཀེལ་གྲོ་ལ་ (ལྟོ་ལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུར་
 བསྒྲག་) ཞེས་པ་གོར་གོར་རམ་རྒྱུ་མོ་ལ་འཇུག་པར་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་
 ཏན་རྒྱ་མཚོས་ནི། གོ་ལ་ཞེས་པ་ནམ་མཁའ་བྱུང་བའི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱུ་མོ་ཞིག་ལ་
 བཤད་དེ། ཤེས་བྲ་མཛོད་འབྲེལ་སྟོད་ཆ་༥༥༡ལས། ལྷའི་གཞལ་ཡས་ཁང་རྣམས་འདེགས་
 པར་ཤིང་པའི་རྒྱུད་གི་ཚོས་ཅན་གྱི་འཁོར་ལོ་རི་རབ་ལ་ཉེ་བ་ཅུང་ཟད་མཐོ་བས་སྦྱར་པོ་གཞུང་
 དེའི་བས། མེ་རི་ལ་ཉེ་བ་ཅུང་ཟད་དམའ་བ་བད་འདབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཏུ་རྒྱུ་མོ་གནས་
 པ་ཞིག་ཡོད་ལ། རྒྱ་བཤད་ནི། གོ་ལ་ཞེས་པ་སྤུ་བས་ཁོང་སྐད་གཤོང་རྒྱུ། ལྷུ་ཡང་སོགས་
 སུ་བསྐྱར་དུ་རུང་བའི་སྒྲ། །ལེགས་པར་བསྐྱར་ན་མཐོ་རིས་འཛིན་དུ་འཇུག། ཞེས་པ་ལྟར་
 རོ། 12 སྤྱིའི་ལོ་མ་ལས་བཅོས་པའི་ཁ་དོག་དམར་ལ་རྩ་སྦྱར་སེང་རི་བའི་བརྟུང་བ་ཞིག་གི་མིང་།
 འདི་ལྟ་མོ་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་བྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་བརྟུང་བ་ཞིག་ཡིན། འདི་ལ་ཚོས་སྐད་དུ་ཏུ་ལྷུ་ལ་
 ཟེར་ཞིང་། བལ་སྐད་དམ། བལ་པོའི་སྐད་དུ་གོ་ལ་ཟེར་ཏེ། ཆག་ལོའི་རྣམ་ཐར་ལས། རྒྱ་གར་
 དང་། བལ་པོ་ན་སྤྱིའི་ལོ་མ་སའི་སྟེང་དུ་བཀྲམ་པ་ལྟར་སྦྱེ་བ། ཀོང་པོ་མེད་པ་ཅིག་ལ་ར་སྤྲགས་
 གྱི་མིག་པ་ལ་སོགས་ཀྱིས་མ་རལ་བ་དགོས། རལ་བའམ་སྟོན་ཅན་ཞིག་རྒྱ་ལ་ཤོར་ན་རྒྱ་པོ་སྟོན་
 མེད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རུལ་བར་འདུག། ཕྱོགས་ངན་ཡང་གོ་ལ་རུལ་བ་དང་འདྲ། རྒྱ་པོ་ཐམས་
 ཅད་རུལ་དུ་བཅུག། ལོ་མ་དེའི་རུལ་བ་གྱིས་བཅད་ཅིང་བོར་ནས་འཕྲོན་བྱ་བ་ཤེགས་པའི་ཐལ་

བ་བཏབ། དེ་ཆང་པབས་འདེབས་པའི་དོད་པོ་ཡིན་ཞིང་བར་དུ་རྩི་བཟང་བཏབ་ནས་ཞག་གཉིས་
གོས་ཀྱིས་མཐུན་པ་ལངས་པ་དེ་ལ་སྤྱན་ཟེར། བོད་སྐད་དུ་བཏུང་བ། དེ་ལ་ཆོས་སྐད་དུ་ཉ་སྟུ་
ལ། པལ་སྐད་དམ་པལ་པོའི་སྐད་དུ་གོ་ལ། བོད་སྐད་དུ་སོ་ཅི་ཞེས་པར་བསྒྱུར་ཏེ། དེའི་ཁ་
དོག་དམར་སོ་སྒྱུར་སིང་ངེ་བ་བན་དེ་ནམས་ཀྱི་བཏུང་བ་ཡིན། རྒྱ་གར་ན་བན་དེ་ཆང་མི་འཐུང་།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡང་སྒྲོང་རྡོལ་ལྷ་མའི་སྒྲེགས་བམ་དང་པོ་༥༡པལ་ས། རྒྱ་ནག་ས་
ཅིའི་རྒྱ་བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བུའི་ཁུ་བ་ལ་གོ་ལ་ཟེར། ཞེས་འབྲུང་བ་གོང་དང་འཛིན་པ་དབྱེད།
3 མགོན་བུ་བསྒྲེགས་པའི་ཟལ་བའི་མིང་། སྒྲོང་རྡོལ་ལྷ་མ་གསུང་། 4 སྤྱན་གོ་ལ། སྤྱན་གོ་ལ་
ནི། རྒྱ་གར་གོ་ཡུ་དང་། མོན་གོ་ཡུ་གཉིས་ལ་སྤྱན་གོ་ལ་ཟེར། ཞེས་སྒྲོང་རྡོལ་ལྷ་མ་གསུང་། 5
རྒྱ་གོ་ལ་ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་སྒྲོང་རྡོལ་ལྷ་མ་གསུང་རོ། །

གོ་ལོ། གོ་ཁུལ། གོ་བའི་ལད་མོ་བྱེད་པ། གོ་བྱུང་མདོག་མདོག་བྱེད་པ། གོ་བ་ཅམ་བཅས་ཀྱི་དོན།

གོ་ལོ་ཐོས་ལོ། གོ་ཁུལ་དང་ཐོས་ཁུལ།

གོ་ལོ་བ། སྤྱར་བའི་དོན་དུ་བཤད།

གོ་ཤིང། (ལྷགས་སྤྱར) ཅན་གྱི་ཤིང་ལ་གཟིགས།

གོ་ས། 1 གོ་གནས་སམ་གོ་འཕང་། 2 (རྒྱལ་འགྲེལ) གཟུགས་ཅན་གང་ཞིག་གིས་ཚོན་པའི་ས་གཞི་
དང་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་མིང་། ཅུང་གོ་བདེ་བར་བཤད་ན། གཟུགས་ཅན་གང་ཞིག་གིས་ཁེབས་
པའམ་བྱུང་བའི་ས་གཞི་དང་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་མིང་། 3 རྒྱུགས། རང་ཉིད་གང་དུ་ཡོད་པའི་
ས་ཆའམ་ས་ཕྱོགས། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རང་ལ་གཅེས་པར་འཛིན་པ་དང་གཞན་
ཡལ་བར་འདོར་བའི་སྒོ་གཉིས་གོ་ས་བརྗེས་ཏེ་གཞན་ལ་རང་ལྟར་གཅེས་པར་འཛིན་ཅིང་རང་
ལ་གཞན་ལྟར་ཡལ་བར་འདོར་བའི་སྒོ་བསྐྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གོག་པ། 1 ཡན་ལག་བཞེས་ལ་བཙུགས་ནས་འགོ་བ། 2 ལྟུང་བའི་དོན། ལོ་མ་གོག་པ། ས་གོག་པ་ལྟ་
བུ། 3 གོ་ས་དང་ཐོབ་སྤངས་ལ་ཟེར། ཞེས་ཞུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་དང་པོ་༥༡ནག་གསལ།

གོག་ཅམ། སྤྱག་གྲུ་རྒྱུང་དུ་རྐང་ལག་བཞེས་ལ་བཙུགས་ནས་འགོ་བའི་ཆོད་ཅམ་དུ་སྒྲེབས་པ་ལ་ཟེར།

གོ་བ་ལོ་བ། ལེ་ལོ་བྱས་ཏེ་ལོ་སྤྱི་ཅུ་ལྟ་བུ་བཅའ་བའི་དོན་ལ་བཤད། ཡང་། བྱ་སྤྱོད་བཅས་སྤྱོད་ཆོས་ཀྱི་
མིང་། འག་མཆོག་པས། གོ་བ་ལོ་བ་ཅེས་པ་བྱ་སྤྱོད་མིང་། །ཞེས་གྲུང་གསུངས་སོ། །

གོ་མ་སྤྱོད་པས། གོ་མ་པ་སྤྱོད་སྤྱངས། འདིའི་སྤྱོད་པས་ཞེས་པ་སྤྱངས་ལ་གོ་དགོས།

གོ་ར་མ། 1 རྟོ་རྟོ་བ། དཔེར་ན་དབྱ་སྤྱང་གནང་བའི་གོ་ར་མ་དེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དབྱ་སྤྱང་ནི་མནའ་དང་།
གོ་ར་མ་ནི་དྲི་མིང་ཡིན་པས། སྤྱོད་དུས་སོད་དུ་གནའ་སྤྱོད་པའི་ཆོ་རྟོ་བ་རེ་ལག་ཏུ་འཆང་
བ་དེའི་མིང་སྟེ། དེ་ཁམས་དང་འབྲས་ལྗོངས་སོགས་ན་ཏེ་དུས་བར་དུ་ཡོད་པར་མཁས་དབང་
དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གསུང་། 2 གོང་བུའི་མིང་། གོང་བུ་འགོར་གཞུགས་གོ་ར་མ་སྟེ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གོ་ར་མ་ཆག་གོ་ར་མ་ཆག་པ་ལ་གཟེགས།

གོ་ར་མ་ཆག་པ། རྩེ་ཆོས་མེད་པའམ། རྩེ་ཆོས་ཆོད་པའི་དོན། གོ་ར་མ་ནི་དྲི་མིང་ཡིན་པས། རྩེ་ཆག་
པའམ་བཅག་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ལེ་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལས། གོ་ར་མ་རྟོ་སྤྱོད་བཅག་པའི་
དོན། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྩེ་ཆོས་ཆོད་པའི་དོན་ཏེ། དེ་ཡང་རྩེ་ཆོས་རྟོ་དང་དཔེ་སྤྱོད་ནས་དེ་
ཆག་པ་སྤྱོད་པ་ཡིན་པས་དེ་སྤྱོད་ཅེས་བཛོད་པར་སེམས་སོ། །

གོ་ར་མོ། སྤང་སེམས། སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པ་ལོ་སྤྱི་དག་ཡིག་ལེ་ཤིའི་གྲུང་ཁང་དུ་བཤད།

གོ་ལ་བ། རྟོར་བ། འཁྱུལ་བ། འཁྱུགས་བ། ཁ་ཕྱོགས་ལོར་བར་ཕྱིན་པ་བཅས་ཀྱི་དོན།

གོ་ལ་ས། རྟོར་ས། ལོག་པ། ལྷོག་ཕྱོགས། མི་མཐུན་ཕྱོགས།

གོ་ལ་ས་གཅོད་པ། རྟོར་ས་ཤེས་པ། རྟོར་ས་ངོས་འཛིན་པ། རྟོར་ས་ལ་སྤྱོད་འདོགས་གཅོད་པ།

གོ་ལ་ས་ཆོད་པ། རྟོར་ས་ཤེས་པ། རྟོར་ས་ངོས་བཟུང་བ། རྟོར་ས་ལ་སྤྱོད་འདོགས་ཆོད་པ།

གོས་ཀྱི་གྲུ། (འདུལ་བ) གོས་ཀྱི་མཐའ་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་

༡༩༩༩ལས། གོས་ཀྱི་གྲུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གོས་ཀྱི་མཐའ་མའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གོས་ཀྱི་རྒྱ། (འདུལ་བ) ཆོས་གོས་བཟོ་རྒྱའི་རྒྱ་རས་ལྷག་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།

གོས་ཀྱི་རྒྱ་རུང་བ་བདུན། (འདུལ་བ) ཆོས་གོས་ཀྱི་རྒྱ་རུང་བའི་གོས་བདུན་ནི། བལ་གོས། འག་ནའི་

གོས། ཟར་མའི་གོས། ཏུ་གུ་ལའི་གོས། རས་བལ་གྱི་གོས། ཀོ་དམ་པའི་གོས། ཉི་ལོག་གི་
གོས། ཞེས་འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས་གསུངས། རིན་ཐོང་ལས་ནི་སྤྲོ་བལ་ཡང་རུང་
བར་གསུངས་སོ། །

གོས་འཆང་བའི་སྤང་བ། (འདུལ་བ) གོས་ཞག་ཏུ་འཆང་སྤང་ལ་གཟིགས།

གོས་བེད། བོད་ཀྱི་སྒྲ་ཆེན་སོགས་ཀྱིས་མནའ་རྒྱའི་གོས་ཆེན་སོགས་རྒྱན་སྒྲོས་ཅན་གྱི་སྒྲ་གམ་གྱི་
མིང་ཡིན། འདིའི་སྐོར་ཞུ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་དང་བའི་ཤོག་གངས་༥༡ན་དོགས་གཙོད་
དང་བཅས་པ་གསལ་ཡོད། །

གོས་སྤྲོན་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བརྩའི་ཉེར་ལྷ་བ། གོས་སྤྲོན་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་
ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྲོང་གིས་རང་གི་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སྦྲོང་མ་ལ་དགེ་སྦྲོང་རང་
དབང་བའི་གོས་དག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱིས་བྱིན་ནས་ཡུལ་དེས་ཐོབ་སྟོ་སྟེས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་
བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤྲོང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་ཆོང་དཔོན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་དགེ་སྦྲོང་གིས་
དགེ་སྦྲོང་མ་ལ་གོས་བྱིན་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པའི་རྒྱན་བྱས་
ཉེ། རང་རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོད་པའོ། །

གོས་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བརྩའི་ཉེར་བཞི་བ། གོས་བྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་
ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྲོང་གིས་རང་གི་ཉེ་དུ་མ་ཡིན་པའི་དགེ་སྦྲོང་མའི་གོས་བཟོ་བྱས་ཉེ་
ཟེན་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤྲོང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་འཆར་ཀས་དགེ་སྦྲོང་
མའི་གོས་བཟོ་བྱས་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པའི་རྒྱན་བྱས་ཉེ་རང་
རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོད་པའོ། །སོ་སོ་ཐར་པའི་མདོ་ལས། གོས་སྤྲོན་པའི་རྩེས་སུ་གོས་
བྱེད་པ་འདི་གསུངས་ཀྱང་། འདིར་གོ་རིམ་བསྒྱུར་ནས་གསུངས་པ་ནི། གོས་བྱེད་པ་ནི་གོས་
སྤྲོན་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་ལོ། །

གོས་ཞག་ཏུ་འཆང་སྤང་། (འདུལ་བ) སྤང་ལྷུང་སུམ་ཏུའི་དང་པོ། གོས་འཆང་བའི་སྤང་པའི་ངོ་ཉི་ནི། བཅས་
ལྷན་དགེ་སྦྲོང་གིས་རང་དབང་བའི་གོས་བྱིན་གྱིས་མ་བརྒྱབས་པར་རང་ངམ་ཤན་སྟོབས་ཀྱིས་

ཞག་བཅུ་འདས་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤྱིང་གཞི་ལ་གཉིས་ལས་སྤར་བཅས་ནི་མཉན་ཡོད་
དུ་དགེ་སྤོང་རྣམས་ཆོས་གོས་མང་པོ་འཆང་བར་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་སྤོང་གིས་ཆོས་གོས་
གསུམ་ལས་སྟག་པར་འཆང་ན་སྤང་བའི་ལྷུང་བྱེད་དོན་ཞེས་བསྟན་པའི་གཞི་བཅའ་བར་མཛད་
དོ། །རྗེས་བཅས་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་འོད་སྤངས་ཆེན་པོའི་ལྷུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་སྤོང་
གིས་གོས་བྱིན་གྱིས་མ་བརྒྱབས་པར་ཞག་བཅུ་ལས་འདས་པར་འཆང་ན་སྤང་བའི་ལྷུང་བྱེད་
དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་འདོད་པ་ཆེ་བའོ། །

གོས་སོ་མ། གོས་གསར་པའི་མིང་། མདོན་བཛོད་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱལ་ས་བཤད།

གྲུ་ལོམ་བ། 1 བཟང་པོ། མཛོད་པའི་དངོས་པོ་གྲུ་ལོམ་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 ཞེས་པོའི་དོན་ལའང་འཇུག
ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། གྲུ་ལོམ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞེས་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། ཞེས་
གསུངས།

གྲུ་ལོམ་སྤང་བ། གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་གྱི་བཙོལ་བའོ། །སྤྱོད་བཤད་ནི། མཆིམས་
མཛོད་ལས། ཆོས་མཛོད་བ་བཟང་བའི་བྱིར་གྲུ་ལོམ་སྤང་བ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། །

གྲུ་བ། (བདེ་རྒྱུད་) 1 ཉམས་པའི་བདེ་རྒྱུད་དུ་བཤད། ཆོག་མཛོད་མང་པོར་ཉམས་པའི་དོན་ལ་བཤད།
2 ཉམ་ཐག་པའི་དོན། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་དངས་བ་ལས། འགྲོ་
བ་གྲུ་ཞིང་མགོན་མེད་བ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། །

གྲུ་ཆོམ། ཆེད་དུ་མ་བསམས་པར་གློ་བུར་བཤམ། མ་བརྟགས་པར་བྱེད་པའི་བྲུ་སྦྱོད་ཀྱི་མིང་།

གྲུ་ཆོམ་དུ་སྦྱ་བ། ཆེད་དུ་མ་བསམས་པར་གློ་བུར་དུ་སྦྱ་བ། མ་བརྟགས་མ་དབྱེད་པར་སྦྱ་བ། ལྷུང་
རྒྱལ་དུ་སྦྱ་བ། སེམས་ལ་གང་བློ་སྦྱ་བ། མི་ཤེས་བཞིན་དུ་སྦྱ་བ། གང་བློ་བློ་དུ་སྦྱ་བ། གྲུ་
ཆོམ་དུ་སྦྱ་བ། བབ་ཅེལ་དུ་སྦྱ་བ། ལྷ་ཅེར་སྦྱ་བ། ལྷ་བཅོལ་དུ་སྦྱ་བ། གཟུ་ལུས་དུ་སྦྱ་བ་རྣམས་
པལ་ཆེར་འདྲ་བར་བཤད།

གྲུ། ལྷགས་རྩལ་འགྲན་མཁན་གྱི་མི་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དེ་དག་གི་མིང་། བྱི་རྒྱལ་བས་Wrestler
ཟེར་བ་དེའོ། །ལྷག་པར་རྒྱལ་པོས་བློན་གཡོག་ཏུ་ཉར་བའི་ལྷགས་རྩལ་འགྲན་མཁན་གྱི་ལུས་

གྲོ་མོ། 1 ཁམ་པོར་རམ་དཀར་ཡོལ་དང་རྩ་སྟོང་ལ་སོགས་པ་ཆག་པའི་དུམ་བུའི་
མིང་། ལུང་མཉམ་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས། གྲོ་མོ་ནི་ཁམ་པོར་ལ་སོགས་པའི་དུམ་བུའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །2 རྩ་པོར། 3 རྩ་སྟོང་། ལུང་ཁྱེ་བ་༼ ༥ ༽ ༣༠༩ན་ལས། དེ་སྟེ་བྱི་བྱིར་
བཤང་བ་ (བཤང་བ་ནི་བཤང་བའི་ད་ལྟ་བུའི་ཆོག་ཡིན་པར་སྟེ།) ཞིག་ཏུ་གྱུར་ན་བཤང་བའི་
གྲོ་མོ་བྱང་དུ་གཞག་པར་བྱ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ནི་ད་ ༣༠༩བལས། དེ་སྟེ་གཅིན་སྟེ་བར་གྱུར་
ན་གཅིན་སྟོང་གྲོ་མོ་གཏང་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གྲོ་མོ་སྟོང་། གྲོ་མོ་དང་འབྲེལ།

གྲོང་གུང་། ཁེ་མན་གྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས།

གྲོང་གུང་། གྲོང་གུང་དང་འབྲེལ། གུན་དང་གུང་གཉིས་ཀ་རྩ་བ་རྒྱུད་ཅེས་པའི་ཆོག་འདི་ལ་བྱུང་བར་སེམས།
གྲོང་གུགས། (འདུལ་བ) གྲོང་པོ་འཕམ་སྐྱམ་པོ་ཆགས་ནས་དུམ་བུ་དུམ་བུར་གས་པའི་དོན་ཡིན་ནས་
སྟེ། ཁགས་ཁོགས་སུ་གྱུར་པའོ། །ཞེས་འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤང་
བ་༼ ༩ ༽ ༩༩ ལས་གསུངས། དེའི་ ༣༥བ་ལས། ས་ཞག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གྲོང་གུགས་
སུ་གྱུར་པའི་དུམ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱ་བཤང་ནི། གྲོང་ནི་གྲོང་པོ་སྟེ་མཁའ་པོ་འཕམ་སྐྱམ་
པའི་དོན་ཡིན་ལ། གུགས་ནི་གས་བའམ་བྱལ་བའི་དོན་ནོ། །

གྲོང་སྐྱ་བ། བསྐྱ་བར་རེ་བ།

གྲོང་ལ་སྐྱེན། (འདུལ་བ) ཡན་ལག་ཉིང་ལག་སོགས་གཅོད་པའི་དོན་ཡིན། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་
ཆོག་རྣམ་པར་བཤང་བ་༼ ༩ ༽ ༣༩ན་ལས། གྲོང་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཡག་ལག་བཅད་པའོ། །ཞེས་
གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་ལུང་རྣམ་འབྲེད་༼ ༩ ༽ ༥༩བལས། རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགས་ཅི་
ཅམ་མ་བྱིན་པར་སྐྱེས་པས་གྲོང་ལ་སྐྱེན་ཅིང་སྟོག་དང་འབྲེལ་བར་བྱེད། ཅེས་གསུངས་སོ། །

གྲོལ་པོ། ཀླང་གྲོག་ ཀླང་པ་འཐེང་པོ།

གྲོས་སྐྱུག་ ཁྱོད་དང་ཆུང་མའི་མ་མ། དཔྱིན་སྐྱད་དུ་in-law ཟེད། དེ་ཡང་ཁྱོད་དང་ཆུང་མའི་མ་ནི་གྲོས་པོ་
དང་། ཁྱོད་དང་ཆུང་མའི་མ་ནི་སྐྱུག་མོ་ཡིན་ནོ། །བདག་པོ་ལའང་འདུག་པར་བཤད།

གྲོས་པོ། ཁྱོད་ཆུང་མའི་པ། དབྱེན་སྐད་དུ་ father-in-law ཟེར་བ་དེའོ། །མཚོ་རྒྱུ་ག་
ལས། བྱད་མེད་འདི་ཅིའི་ཕྱིར་གྲོས་པོའི་གན་དུ་ཆུང་ལ་མི་བགྱི་ཟེར་བ་དག་གྲང་ཉེས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །ཡང་སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འགྲེལ་བ་ལས། མཛའ་ན་མོ་བཅུག་དང་
ཞེན། མས་བསྐྱངས་བ་དང་། མིང་པོས་བསྐྱངས་བ་དང་། ལུ་མོས་བསྐྱངས་བ་དང་། སྐྱུག་
མོས་བསྐྱངས་བ་དང་། གྲོས་པོས་བསྐྱངས་བ་དང་། ཉེ་དུས་བསྐྱངས་བ་དང་། རིགས་ཀྱིས་
བསྐྱངས་བ་དང་། རུས་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱངས་བ་དང་། རྣམ་པར་འབྲུགས་པ་མེད་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

གྲ། 1 ལུར། དཔེར་ན་ལུར་བཞེལ་གྱ་བཞེལ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 2 ར་བ། ཆོས་ར་ལ་ཆོས་གྲ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 3
ཕྱེ་ཚན་ནས། ཆ་ཤས། དུས་བཅས་ལ་འཇུག་པ་ནི། ཆོས་གོས་དང་ཤས་ཐབས་ཀྱི་གྲ་ཞེས་བ་
ལྟ་བུ། 4 ཆོགས། དཔེར་ན་ཆོན་པོའི་ཆོགས་ལ་ཆེའི་གྲ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 5 གས། གས། རིགས་
དང་ཕྱོགས། ཁོངས། ཁོངས་གཏོགས། དཔེར་བཞིན་འོག་ཏུ་གྲ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
ག་མ། ཁྱོད་ནས་དང་འབྲས་སོགས་ཀྱི་སྟེ་མའི་ཅེར་རྩ་ལ་ལྟར་ཅེ་མོ་ཟེར་བེད་དུ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ག་
མ་ཟེད།

གག། 1 འོ་གག་ཟེར་སྐད་བཞེའི་གག་ ལུར་ཟ་དང་། མ་རངས་བ་དང་། ཡིད་མ་ཆེས་པའི་དོན་སྟོན་པའི་
བརྟེན་པ་ལ་སྐད་དུ་ ཟེར་གྱིས། ཞེས་བ་དང་དོན་གཅིག་ 2 སྐྱ་སྐད་ཐོན་པ། སྐྱ་གག་ཅེས་བ་
ལྟ་བུ། 3 ཐོས་བ་དང་ཤེས་པ། དེང་སང་གི་མཁས་པར་རྒྱུ་མ་བ་དག་གི་ན་ལམ་དུ་གག་མ་སྤྱོད་
བ་ཐུགས་སུ་མངའ་ཞིང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

གག་པ། གག་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

གགས་པ། 1 ཁྱབ་པའས། མི་ཡོངས་ཀྱི་དག་ལམ་ནས་ཐོན་པ། སྤྱན་པའི་བ་དན་འཛིག་རྟེན་གསུམ་ན་
གགས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ ༼ ཆུ་ ༡༥༦ བལ་ལས།
གགས་ཞེས་བུ་བཞི་ཁྱབ་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 སྤྱན་པ། མིང་། ཡོངས་ལ་ཁྱབ་པ། སྤྱན་
པའི་གགས་པ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 3 ཁྱབ་པ། སྤང་ཞིང་སྤྱོད་པ། ཐ་སྤྱད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གགས་པ་

ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། (ལོ་རྒྱུས།) རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། ས་ཆེན་ཀུན་དགལ་སྤྱིར་བོའི་
སྤྲུལ་དང་། ས་སྐྱ་བཞེད་ཀུན་དགལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྒྲ་མ་ཡིན། སྒྲ་མ་འདིས་གཞན་གྱིས་དངོས་
པོ་མཐའ་དག་རྟེན་བཞེངས། མཚོད་འབྲུལ། དབྲུལ་པོངས་ལ་སྤྱིན་གཏོང་སོགས་མཛད་པས།
སྐྱ་གཤེགས་དུས་བཞུགས་གདན་དང་། ཉ་བཟའ་ཆ་གཅིག་ལས་གཞན་གང་ཡང་མེད་པར་
བཤད། འཁྲུངས་འདས་ལོ་ཆོགས། ༡༡༧༥-༡༢༡༩ འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན།
འདི་རྗེའི་དངོས་སྤྱོད་ཡིན་ཞིང་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཆེན་མོ་མཛད་མཁན་གྱི་སྒྲ་མ་དེ་ཡིན། རྗེ་
ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས། འདུལ་འཛིན་འདི་འདྲ་བ་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ནའང་དགོན་ཞེས་བསྐྲགས་པར་
མཛད། ༡༣༥༧-༡༣༩༩ མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་དང་རྗེའི་སྤྱིན་བདག་ཡིན། རྗེའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་འཇུག་དོགས་ནང་མཁན་ཆེན་ལོ་རྒྱ་བ་
གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་འདུག་པས་དེ་སྤྱིན་དབྱེད་དོ། །སྤྱུལ་སྐྱ་གྲགས་པ་
རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་བ། ༥་རྒྱལ་མཚན་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་དང་ཐུགས་ནང་མ་མཐུན་པའི་སྤོན་ལམ་
ལོག་པའི་དབང་གིས་ཤིན་པ་འཐེར་སྤྱེས་པ་དོ་རྒྱལ་ལམ་ཤུགས་ལྡན་བྱ་བ་དེའི་སྤྱོད་པ་སྤོན་མ་
དེ་ཡིན། རྒྱལ་མཁན་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་བྱ་བ། ༩་མདོ་བཟའ་ཤིས་འབྲེལ་གྱི་སྒྲ་མ་
མཁས་པ་ཞིག་ཡིན། འདིས་སྤྱོད་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད། འདི་
གྲུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྤོན་མེ་དང་དུས་ཐོག་གཅིག་པ་ཡིན། ཁོང་གིས་གྲུང་ཐང་ཆང་ལ་ཕུལ་པའི་
ཆབ་ཤོག་ཀྱང་ཡོད་དོ། །

གྲགས་པ་ཉམས་པའི་རྒྱ་དུག་དེ་ནི་སྤོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྱིངས་ལས། རྒྱན་པོ་འབྱེད་དང་འདུས་ལ་ལྟ་བ་དང་། །ལེ་ལོ་
སྤྱིག་པའི་ཤོགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ཆང་དང་མཚན་མོ་རྒྱ་བ་དན་སོང་བ། །གྲགས་པ་ཉམས་པར་འཇུག་བའདེད་ཀྱག་
སྤྱིངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

གྲགས་པ་རྣམ་གསུམ། དཔལ་ལྡན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ། བ་ཆབ་ལོ་རྒྱ་བ་ཉི་མ་གྲགས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་སྤོ་
བཟང་གྲགས་པ་དང་གསུམ་མོ། །སེ་ར་ཀུན་མཁྱེན་པའི་བསྟོད་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་འབར་

མ་ལས། སྤྱི་བ་ཀྱན་ཏུ་ཁྱོད་གསུང་ལྷགས་ཀྱི་ཡིས། །ལེགས་པར་བྲངས་ཏེ་བདག་ཡིད་སྦང་
 བོ་ཆེ། །གྲགས་པ་རྣམ་གསུམ་གཞུང་གི་ལམ་བཟང་ནས། །ཐར་པའི་ཐོང་མཆོག་འཇུག་པར་
 འེན་གྱིས་སྒྲོབས། །ཞེས་པའི་གྲགས་པ་རྣམ་གསུམ་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྤྱིས་མཆོག་གསུམ་
 ལ་ཁུ་བ་ཡིན།

གྲགས་འཛིན་མ། (འདུལ་བ) <ཡེ་ཤོ་རྩ་རྩ> རྒྱལ་བུ་གཞོན་ཏུ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་བཅུན་མོའི་གཙོ་མོ་གསུམ་
 གྱི་ཀན་ཤོས་དང་། སྤྱིས་སྤྱི་འཛིན་གྱི་མ་ཡུམ་ཡིན། གྲགས་འཛིན་མ་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་སྟོན་
 པའི་ཉན་ཐོས་སུ་གྱུར་ཏེ་དབྱ་བཙུང་མར་གྱུར་ཏོ། །དམ་ཆོས་བསྐྱར་དཀར་པོའི་མདོ་ལས། སྤྱི་
 དགྲའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་ལ་སོགས་པ་དག་སྒྲོང་མ་དུག་སྒྲོང་དང་། སྤྱི་གཙན་ཐེན་གྱི་མ་དག་
 སྒྲོང་མ་གྲགས་འཛིན་འཁོར་དང་བཙས་པ་དང་ཐབས་ཅིག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་བད་སྐད་
 དུ། གྲགས་འཛིན་མ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དུ། ཡེ་ཤོ་རྩ་རྩ་ ཡམ་ཤེ་ལ་ ཟེད།

གང་། 1 འབྲེད་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་ “གས” “རམ” “དམ” “ནམ” སོགས་དང་ཆ་འབྲེད་པའི་
 བསྐྱེད་སྟེ་བྱི་བའི་ཆོག་དང་ཐེ་ཆོས་བཙས་ལ་འཇུག་པའི་ཆོག་ཐེན་ཅིག དཔེར་ན་
 ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེས། འོན་ཏེ་ཆོས་པ་དག་ལས་ཐོག་པོ་བྱིན། །བྲང་པའི་
 མི་བས་གཡོ་ཅན་དབྱུང་བ་དང་། སྤྱི་གཙན་སོག་ལའི་སེམས་ཅན་སྒྲ་གཟུགས་འགས། །པན་བདའི་
 འཁྱིལ་གཙོད་པ་མི་འགྱུར་ (རམ) གང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། གཞོན་ཏུ་སྒྲ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་
 ལས། ཉེ་དུ་འཁོར་བཙས་མདོན་སུམ་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱིས། །མནར་ལ་སྤྱིང་རྩེའི་ཡུལ་རྣམས་པོར་བཞེན་
 དུ། །མཐའ་ཡས་འབྱོ་དོན་སྤྱོད་ཅེས་རི་སྐྱུང་དུ། །གཤེགས་བཞེད་ཐུགས་ནི་འགལ་བར་མ་གྱུར་(ཉམ)
 གང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཞན་ཡང་། ཁོ་ཐོས་བྱས་པའི་«གྲ་སའི་སྒྲོབ་གཉེར་བར་བསྟོད་པ་བྱུང་བ་གཞོན་ཏུ་འཇུག་པ་སྤྱི་
 ལས།» ཉམ་རྒྱུད་ཀྱིས་པས་བཟའ་བྱུང་མི་བྲག་པར། །ཐུག་གསོག་རྒྱག་གསོག་བྱས་པའི་དད་ཨུ་རྣམས། །བྱ་བཅུན་
 རྣམས་ཀྱིས་བག་མེད་ཡོངས་སྤྱད་ན། །སྤྱིས་བཙས་རྒྱལ་བ་ཁྲེལ་བར་མི་འགྱུར་ (རམ) གང་། ཞེས་
 པ་ལྟ་བུ། 2 ཆ་པོའི་ཐོག་ཕྱོགས། དཔེར་ན་ཆ་གང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གང་དཔྱལ་བརྒྱུད། ༡ རྒྱ་བྱར་ཅན། (ལུས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་བྱར་བྱུང་བ་བཞེན་ཏུ་འཇུག་པ་པོ) ༢ རྒྱ་

བུ་རྒྱལ་བ། (ཆུ་བུར་རྒྱལ་བ་བཞིན་དུ་འབྱུངས་པའོ) ༣ སོ་ཐམ་ཐམ་བ། (ཁ་དང་སོ་དག་ལས་
སྒྲུ་ཐམ་ཐམ་ཐེར་བ་འབྱུང་བའི་བྱིར) ༤ གྱི་རྩད་ཐེར་བ། (གྱི་རྩད་ཅེས་པའི་སྤྲེ་དག་འདོན་པའོ)
༥ ཨ་ཆུ་ཐེར་བ། (ཨ་ཆུ་ཐེར་བཞིན་སྤྲེ་དག་འདོན་པའོ) ༦ ལྷུང་ལ་ལྷར་གས་བ། (ལྷུང་ལ་གྱི་ཁ་
དོག་ལྷར་གས་མདོག་སྤོན་པོར་གྱུར་ཅིང་ལྷ་རྩྱལ་ཅམ་དུ་གས་པའོ) ༧ བསྐྱར་ལྷར་གས་བ། (བསྐྱར་
དམར་པོ་ལྷར་གས་མདོག་དམར་བར་གྱུར་ཅིང་བརྒྱུའམ་དེ་ལས་མང་བར་གས་པའོ) ༨ བསྐྱར་
ཆེན་པོ་ལྷར་གས་བ་དང་བརྒྱད་དོ། ། (གས་མདོག་ཤིན་ཏུ་དམར་བར་གྱུར་ཅིང་བརྒྱུའམ་དེ་ལས་
མང་བར་གས་པའོ)

གང་ཤུམ། ༡ ཆ་ནད་བྱུང་བའི་སྐབས་ཐོག་མར་ལུས་གང་བའི་སྤང་བ་ཤར་བའི་ནད་རྟགས་ཀྱི་མིང་སྟེ།
ལུས་གང་ཤུམ་བྱེད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། ཅེས་དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ལས་བཤད་བ་ལྟར་དོ། བོད་
རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། རྒྱུང་གི་ནད་རྟགས་ཤིག་ ཅེས་གསུངས་འདུག་ཀྱང་དེས་དོན་དུ་གོང་
དུ་དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ལས་བཤད་བ་ལྟར་འཐད་པར་སེམས་སོ། ༢ ཡང་ལྷང་སྤྲེ་རོལ་
པའི་དེ་རྗེ་དང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པས། གང་ཤུམ་བྱེད་པ་ནི་སྤྲེ་གཡའ་བའི་དོན་དུ་བཤད་དོ། །

གངས་ཅན་བ། <སྔ་ཁྱེ> ལྷ་སྟེགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཅིག

གངས་ཅན་པའི་ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔ། རང་བཞིན། ཆེན་པོ། ར་རྒྱལ། དབང་པོ་བརྟུག་ཅིག་དེ་ཅམ་ལ། འབྱུང་
བ་ལ། སྤྲེས་བྱ་དང་ཉེར་ལྔའོ། །རང་བཞིན་དང་། གནས་ལུགས། གཙེ་པོ། དོན་དམ་བདན་བ་
ནམས་ནམ་གངས་སོ། །ཆེན་པོ་ནི་སྟོལ། །ར་རྒྱལ་ནི་གསུམ་སྟེ། རམ་པར་འབྱུར་བ་ཅན། སྤྲེ་
སྟོབས་ཅན། ལུན་པ་ཅན་ནོ། །དབང་བ་བརྟུག་ཅིག་ལ། ལས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྟ་ནི། དག་ ལག་
པ། ཀྱང་པ། རྒྱལ། འདོམ་གྱི་དབང་པོའོ། །སྟོལ་དབང་པོ་ལྟ་ནི། མིག་ན་བ། སྤྲེ། བགས་པའི་
དབང་པོའོ། །གཉི་གའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའོ། །དེ་ཅམ་ལྟ་ནི། གཟུགས་སོགས་
ལྟོ། །འབྱུང་བ་ལྟ་ནི་ས་སོགས་ལྟོ། །ལྷང་སྤྲེ་གྲུབ་མཐར་བཤད་བ་ལྟར་དོ། །

གངས་བཅད། གངས་ཆད་དེས་ཅན་བཟོས་པའི་དོན། འདིའི་བཅད་ཅེས་པ་ནི་ཐག་བཅད་པའམ་གཏན་
ལ་ཐབ་པའི་དོན་ནོ། །དུ་ཀུ་ལའི་བཟང་དེབ་དང་པོ་༥༩ལས། འདི་ལོན་ས་བརྒྱུད་ལྷའི་

བར་དབུས་གཙང་སྟོང་སྟོང་ཀུན་ཏུ་སང་གཏང་བསྐྱམས་ཤིང་གྲ་ཆང་གི་གྲ་པ་གངས་བཅད་
 གྱིས་ཆུ་བ་གཉིས་ལ་ཉེ་བར་རྗེས་སྐྱབས་ཏིན་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་པའི་སང་སྟངས་གི་གངས་པ་
 ལག་ཏུ་གྲངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གངས་གནས་བརྒྱ་དང་སོ་ལྔ། མདོ་པལ་ཆེན་ལས་འབྱུང་བའི་གངས་གནས་བརྒྱ་དང་སྐུམ་ཏུ་སོ་
 ལྔ་ནི། ༡ གྲེ་བ། ༢ ཁོང་ཁོང་། ༣ བ་དབྱ། ༤ ཁྱིམ་ཁྱིམ། ༥ ཐམས་ཐམས། ༦ སྤང་སྤྱི། ༧
 གང་ཡ། ༨ བན་བྱན། ༩ བྱར་བྱར། ༡༠ ལྷག་ལྷག ༡༡ བྱང་བྱང་། ༡༢ ཆེས་ཆེས། ༡༣ བྱལ་
 བྱལ། ༡༤ ལྷུང་ལྷུང། ༡༥ ཟར་ཟར། ༡༦ ཁྱིམ་ཁྱིམ། ༡༧ ཡ་གངས། ༡༨ ཆོས། ༡༩ ཁྱམ་
 ཁྱིམ། ༢༠ ཉན་ཉན། ༢༡ སང་སང་། ༢༢ བརྒྱད་ཡས། ༢༣ གཏང་ཡས། ༢༤ བཟ་ཡར།
 ༢༥ གསལ་ཡས། ༢༦ མཚུངས་མེད། ༢༧ ལམ་ལུ། ༢༨ ལལ་ལོ། ༢༩ ཁྱམ་ཁྱིམ། ༣༠
 སྤང་སྤྱི། ༣༡ བསམ་བློ། ༣༢ བྱང་བྱང་། ༣༣ བཟོད་ཡས། ༣༤ བཟོད་ཡས། ༣༥ ཟར་
 ཡག ༣༦ འཕྲོ་བཟུ། ༣༧ ཆེ་འཕྲོ། ༣༨ ཡོང་ཉན། ༣༩ འབྲུག་གཡོས། ༤༠ སང་ཡལ། ༤༡
 རིང་ལྷག ༤༢ ཡིད་འཕྲོ། ༤༣ ཉན་ཉན། ༤༤ ཁྱམ་ཁྱིམ། ༤༥ ལལ་ལོ། ༤༦ བཟང་
 ཡས། (འོག་ཏུ་བཟང་ཡས་ཤིག་འབྱུང་བས་སྒྲོས་སྒྲོན་ཡིན་མིན་དབྱེད་དོ) ༤༧ ཐུག་ཡལ།
 ༤༨ འད་འད་། ༤༩ ཡག་ཡག ༥༠ ཐམ་ཐམ། ༥༡ ཆོས་བསྐྱལ། ༥༢ གཞལ་འཕྲོས། ༥༣
 གཞལ་མེད། ༥༤ གཞལ་འཕྲོད། ༥༥ གཞལ་ཐམ། ༥༦ གར་གཞལ། ༥༧ གཞལ་སངས།
 ༥༨ གཞལ་བྱལ། ༥༩ གཞལ་ཞི། ༦༠ འཕྲོ་འཕྲུང། ༦༡ ཉར་ཉེད། ༦༢ བྱག་བྱིག ༦༣ ཐལ་
 བྱལ། ༦༤ སལ་སལ། ༦༥ གཡོ་ལྷེ། ༦༦ བན་བྱན། ༦༧ བརྒྱད་ཡ། ༦༨ རེས་འཕྲོད། ༦༩
 རིང་ད། ༧༠ རིང་ལྷེ། ༧༡ བྱན་ཡོད། ༧༢ ངད་ད། ༧༣ བཟང་བཟི། ༧༤ ཟབ་བཟང་། ༧༥
 དག་འཕྲུང་། ༧༦ གཞུང་འད། ༧༧ ཁྱིམ་བྱང། ༧༨ འོས་བྱེད། ༧༩ གང་པ་ཡས། ༨༠ གཙལ་
 ཡས། ༨༡ བཟང་ཡས། (གོང་དུ་གངས་གནས་ལ་བར་ཡང་བཟང་ཡས་ཤིག་འབྱུང་བས་སྒྲོས་
 སྒྲོན་ཡིན་མིན་དབྱེད་དོ) ༨༢ བྱམ་འཕྲོ། ༨༣ ལམ་མེ། ༨༤ བསྐྱལ་ཡས། ༨༥ ལྷག་ལྷེ། ༨༦
 འཕན་ཆད། ༨༧ སང་བྱང་། ༨༨ ཁེུ་ཆང་། ༨༩ ལྷུང་བྱང། ༩༠ མཆོག་ཡལ། ༩༡ མཐའ་

རྒྱལ། ༡༠༡ ཡུན་འགྲངས། ༡༠༢ བུན་ལོག། ༡༠༣ ལམ་ལོས། ༡༠༤ བསྟན་ཡས། ༡༠༥ ལང་
ལིང་། ༡༠༦ ལྷ་བ་ལྷིག། ༡༠༧ མི་བརྩལ། ༡༠༨ འབྲུམ་མས་ཡས། ༡༠༩ འ་འགྲང་། ༡༡༠
སྒྲོས་ཡལ། ༡༡༡ བཟ་ཆལ། ༡༡༢ ལོ་རྒྱས། ༡༡༣ འབྲུམ་རྒྱལ། ༡༡༤ གམ་གུམ། ༡༡༥
ལ་ལོ། ༡༡༦ བཟང་འབྲོས། ༡༡༧ བཟང་འབྲོས་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༡༨ དཔག་ཡས། ༡༡༩
དཔག་ཡས་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༢༠ ཡལ་ཕྱོང་། ༡༢༡ ཡལ་ཕྱོང་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༢༢ ལྷ་ཡལ།
༡༢༣ ལྷ་ཡལ་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༢༤ བཟང་ལོལ། ༡༢༥ བཟང་ལོལ་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༢༦
མི་འཇལ། ༡༢༧ ལྷི་འཇལ་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༢༨ བསམ་ཕྱོད། ༡༢༩ བསམ་ཕྱོད་ལ་བསྐྱེས་
ལ། ༡༣༠ མཐའ་འབྲུམ། (འདི་ལ་མཐའ་འབྲུམ་ལ་བསྐྱེས་ལ་ཞེས་འོང་དགོས་རྒྱུ་ལ་མི་འདུག་
པས་དབྱེད་) ༡༣༡ དཔག་ཐག། ༡༣༢ དཔག་ཐག་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༣༣ བརྗོད་དུ་མེད་
ལ། ༡༣༤ བརྗོད་དུ་མེད་ལ་ལ་བསྐྱེས་ལ། ༡༣༥ བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་
ལ་ལ་བསྐྱེས་ལ་ཕྱིན་ཏུ་བརྟན་པའོ། །ཕྱི་དགོ་སྤར་མའི་མདོ་པལ་ཆེན་ཀྱི་ཁ་པ་༽ ༣༤༥ མདུན་
གཟིགས་གཟིག་འོག་མ་དང་། མདོ་པལ་ཆེན་ཀྱི་ཨ་པའི་༽འོག་གངས་གསུམ་པའི་༽ ༣དབྱ་
གཟིགས་ལས། བརྒྱ་སྟོང་ཐག་བརྒྱ་ན་གྱེ་བའོ། །གྱེ་བ་གྱེ་བ་ན་ཁོད་ཁོད་དོ། །ཁོད་ཁོད་ཁོད་
ཁོད་ན་ཐ་དགུའོ། །ཐ་དགུ་ཐ་དགུ་ན་ཁྲིག་ཁྲིག་གོ། །ཁྲིག་ཁྲིག་ཁྲིག་ཁྲིག་ན་ཐམས་ཐམས་
སོ། །ཐམས་ཐམས་ཐམས་ཐམས་ན་ལྷད་ལྷིད་དོ། །ལྷད་ལྷིད་ལྷད་ལྷིད་ན་གང་ཡའོ། །གང་ཡ་
གང་ཡ་ན་བན་བན་གོ། །བན་བན་བན་བན་ན་ཕྱར་ཕྱར་པོ། །ཕྱར་ཕྱར་ཕྱར་ཕྱར་ན་ལྷག་ལྷིག་
གོ། །ལྷག་ལྷིག་ལྷག་ལྷིག་ན་བྱང་བྱིང་པོ། །བྱང་བྱིང་བྱང་བྱིང་ན་ཆེས་ཆེས་པོ། །ཆེས་ཆེས་ཆེས་
ཆེས་ན་ཕྱལ་ཕྱལ་པོ། །ཕྱལ་ཕྱལ་ཕྱལ་ཕྱལ་ན་ལྷད་ལྷད་དོ། །ལྷད་ལྷད་ལྷད་ལྷད་ན་ཟར་ཟར་
པོ། །ཟར་ཟར་ཟར་ཟར་ན་ཁྲིབ་ཁྲིབ་པོ། །ཁྲིབ་ཁྲིབ་ཁྲིབ་ཁྲིབ་ན་ཡ་གངས་
སོ། །ཡ་གངས་ཡ་གངས་ན་ཆོ་ཆོའོ། །ཆོ་ཆོ་ཆོ་ཆོ་ཁྲམ་ཁྲམ་པོ། །ཁྲམ་ཁྲམ་ཁྲམ་ཁྲམ་ན་
ནབ་ནབ་པོ། །ནབ་ནབ་ནབ་ནབ་ན་སང་སང་པོ། །སང་སང་སང་སང་ན་བརྒྱད་ཡས་
སོ། །བརྒྱད་ཡས་བརྒྱད་ཡས་ན་གཏང་ཡས་སོ། །གཏང་ཡས་གཏང་ཡས་ན་བཟ་

ཡར་རྒྱུ། བཟ་ཡར་བཟ་ཡར་ན་གསལ་ཡས་སྟོ། གསལ་ཡས་གསལ་ཡས་མཚུངས་
 མེད་དོ། མཚུངས་མེད་མཚུངས་མེད་ན་ལམ་ལུམ་སྟོ། ལམ་ལུམ་ལམ་ལུམ་ན་
 ཡལ་ཡོལ་སྟོ། ཡལ་ཡོལ་ཡལ་ཡོལ་ན་ཁྲལ་ཁྲལ་སྟོ། ཁྲལ་ཁྲལ་ཁྲལ་ཁྲལ་ན་སྤྲ་སྤྲ་དོ། སྤྲ་
 སྤྲ་སྤྲ་སྤྲ་ན་བསམ་སྤྲ་དོ། བསམ་སྤྲ་བསམ་སྤྲ་ན་བྲང་བྲང་དོ། བྲང་བྲང་བྲང་བྲང་ན་
 བཟོད་ཡས་སྟོ། བཟོད་ཡས་བཟོད་ཡས་ན་བསྟོ་ཡས་སྟོ། བསྟོ་ཡས་བསྟོ་ཡས་ན་ཟང་ཡག་
 བོ། ཟང་ཡག་ཟང་ཡག་ན་འཕྱོ་བཏེའོ། འཕྱོ་བཏེའཕྱོ་བཏེ་ན་ཅེ་འཕྱོའོ། ཅེ་འཕྱོ་ཅེ་འཕྱོ་ན་ཡོང་
 ཏན་ནོ། ཡོང་ཏན་ཡོང་ཏན་ན་འབྲུག་གཡོས་སྟོ། འབྲུག་གཡོས་འབྲུག་གཡོས་ན་སང་ཡལ་
 ཡོ། སང་ཡལ་སང་ཡལ་ན་ཐིང་ཡུག་བོ། ཐིང་ཡུག་ཐིང་ཡུག་ན་ཡིད་འཕྱོའོ། ཡིད་འཕྱོ་ཡིད་
 འཕྱོ་ན་ན་ཞེ་བོ། ཞེ་བོ་ཞེ་བོ་ཞེ་བོ་ན་ཁྲམ་ཐམས་སྟོ། ཁྲམ་ཐམས་ཁྲམ་ཐམས་ན་ཡལ་
 ཡལ་སྟོ། ཡལ་ཡལ་ཡལ་ཡལ་ན་བཟང་ཡས་སྟོ། བཟང་ཡས་བཟང་ཡས་ན་སྤྲུག་ཡལ་
 ཡོ། སྤྲུག་ཡལ་སྤྲུག་ཡལ་ན་ཤང་ཤང་དོ། ཤང་ཤང་ཤང་ཤང་ན་ཡག་ཡག་བོ། ཡག་ཡག་
 ཡག་ཡག་ན་ཐམ་ཐིམ་སྟོ། ཐམ་ཐིམ་ཐམ་ཐིམ་ན་ཁྲོམ་བསྐྱལ་སྟོ། ཁྲོམ་བསྐྱལ་ཁྲོམ་བསྐྱལ་ན་
 གཞལ་འཕྱོས་སྟོ། གཞལ་འཕྱོས་གཞལ་འཕྱོས་ན་གཞལ་མེད་དོ། གཞལ་མེད་གཞལ་མེད་ན་
 གཞལ་འཁོར་རྟོ། གཞལ་འཁོར་གཞལ་འཁོར་ན་གཞལ་ཐིམ་སྟོ། གཞལ་ཐིམ་གཞལ་ཐིམ་
 ན་གར་གཞལ་སྟོ། གར་གཞལ་གར་གཞལ་ན་གཞལ་སངས་སྟོ། གཞལ་སངས་གཞལ་
 སངས་ན་གཞལ་སྤུལ་སྟོ། གཞལ་སྤུལ་གཞལ་སྤུལ་ན་གཞལ་ཞིའོ། གཞལ་ཞི་གཞལ་ཞི་
 ན་འཕྱོ་འབྲུར་དོ། འཕྱོ་འབྲུར་འཕྱོ་འབྲུར་ན་ཉར་ཉར་དོ། ཉར་ཉར་ཉར་ཉར་ན་ཕྱག་ཕྱིག་
 བོ། ཕྱག་ཕྱིག་ཕྱག་ཕྱིག་ན་ཟལ་ཟལ་སྟོ། ཟལ་ཟལ་ཟལ་ཟལ་ན་སལ་སལ་སྟོ། སལ་སལ་
 སལ་སལ་ན་གཡོ་ལྷེག་བོ། གཡོ་ལྷེག་གཡོ་ལྷེག་ན་པན་སྤྲན་ནོ། པན་སྤྲན་པན་སྤྲན་ན་བརྟན་
 ཡའོ། བརྟན་ཡ་བརྟན་ཡ་ན་རེམ་འཕྱོའོ། རེམ་འཕྱོའོ་རེམ་འཕྱོའོ་ན་རྩི་ངད་
 དོ། རྩི་ངད་རྩི་ངད་ན་རྩི་རྩུལ་སྟོ། རྩི་རྩུལ་རྩི་རྩུལ་ན་སྤྲན་ཡོལ་སྟོ། སྤྲན་ཡོལ་སྤྲན་ཡོལ་ན་
 ངད་ངད་དོ། ངད་ངད་ངད་ངད་ན་བཟང་བཅིའོ། བཟང་བཅི་བཟང་བཅི་ན་ཟབ་བཟང་དོ། ཟབ་

བཟང་ཟབ་བཟང་ན་དགའ་རྒྱུ་དོ། དགའ་རྒྱུ་དགའ་རྒྱུ་ན་གཞུང་འདུལ་ལོ། གཞུང་འདུལ་
གཞུང་འདུལ་ན་ཞུག་ཕྱད་དོ། ཞུག་ཕྱད་ཞུག་ཕྱད་ན་འོལ་ཕྱོད་དོ། འོལ་ཕྱོད་འོལ་ཕྱོད་ན་
གདབ་ཡས་སོ། གདབ་ཡས་གདབ་ཡས་ན་གཅལ་ཡས་སོ། གཅལ་ཡས་གཅལ་ཡས་
ན་བཟང་ཡས་སོ། བཟང་ཡས་བཟང་ཡས་ན་གྲིམ་འཕྱོལ། གྲིམ་འཕྱོལ་གྲིམ་འཕྱོལ་ན་ཡས་
མེལ། ཡས་མེལ་ཡས་མེལ་ན་བསྐྱལ་ཡས་སོ། བསྐྱལ་ཡས་བསྐྱལ་ཡས་ན་ལྷབ་ལྷེབ་ལོ། ལྷབ་
ལྷེབ་ལྷེབ་ལྷེབ་ན་འཕན་ཆད་དོ། འཕན་ཆད་འཕན་ཆད་ན་པང་ཕྱང་དོ། པང་ཕྱང་པང་ཕྱང་
ན་ཁེའུ་ཆང་དོ། ཁེའུ་ཆང་ཁེའུ་ཆང་ན་ཁུང་ཟུང་དོ། ཁུང་ཟུང་ཁུང་ཟུང་ན་མཆོག་ཡལ་
ལོ། མཆོག་ཡལ་མཆོག་ཡལ་ན་མཐའ་རྒྱལ་ཏོ། མཐའ་རྒྱལ་མཐའ་རྒྱལ་ན་ཡུན་འགྲངས་
སོ། ཡུན་འགྲངས་ཡུན་འགྲངས་ན་བྱུན་ལོབ་ལོ། བྱུན་ལོབ་བྱུན་ལོབ་ན་ལམ་ལོམ་ལོ། ལམ་
ལོམ་ལམ་ལོམ་ན་བསྟད་ཡས་སོ། བསྟད་ཡས་བསྟད་ཡས་ན་ལང་ལིང་དོ། ལང་ལིང་ལང་
ལིང་ན་ལྷབ་ལྷེབ་ལོ། ལྷབ་ལྷེབ་ལྷབ་ལྷེབ་ན་མི་བརྩལ་ཏོ། མི་བརྩལ་མི་བརྩལ་ན་འབྲམས་
ཡས་སོ། འབྲམས་ཡས་འབྲམས་ཡས་ན་ང་འགྲང་དོ། ང་འགྲང་ང་འགྲང་ན་སྒྲོས་ཡལ་
ལོ། སྒྲོས་ཡལ་སྒྲོས་ཡལ་ན་བཀ་ཆལ་ལོ། བཀ་ཆལ་བཀ་ཆལ་ན་ལོ་རྒྱས་སོ། ལོ་རྒྱས་ལོ་
རྒྱས་ན་འབྲམ་རྟེན་ལོ། འབྲམ་རྟེན་འབྲམ་རྟེན་ན་གམ་གུམ་ལོ། གམ་གུམ་གམ་གུམ་ན་ལ་
ལོལོ། ལ་ལོ་ལ་ལོ་ན་བཟང་འཕྱོས་སོ། བཟང་འཕྱོས་བཟང་འཕྱོས་ན་བཟང་འཕྱོས་ལ་བསྐྱེས་
པལོ། བཟང་འཕྱོས་ལ་བསྐྱེས་པ་བཟང་འཕྱོས་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་དཔག་ཡས་
སོ། དཔག་ཡས་དཔག་ཡས་ན་དཔག་ཡས་ལ་བསྐྱེས་པལོ། དཔག་ཡས་ལ་བསྐྱེས་པ་དཔག་
ཡས་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་ཡལ་ཕྱོད་དོ། ཡལ་ཕྱོད་ཡལ་ཕྱོད་ན་ཡལ་ཕྱོད་ལ་བསྐྱེས་པལོ། ཡལ་
ཕྱོད་ལ་བསྐྱེས་པ་ཡལ་ཕྱོད་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་སྤུ་ཡལ་ལོ། སྤུ་ཡལ་སྤུ་ཡལ་ན་སྤུ་ཡལ་ལ་བསྐྱེས་
པལོ། སྤུ་ཡལ་ལ་བསྐྱེས་པ་སྤུ་ཡལ་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་བཟང་ཡོལ་ལོ། བཟང་ཡོལ་བཟང་ཡོལ་
ན་བཟང་ཡོལ་ལ་བསྐྱེས་པལོ། བཟང་ཡོལ་ལ་བསྐྱེས་པ་བཟང་ཡོལ་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་མི་འཇལ་
ཏོ། མི་འཇལ་མི་འཇལ་ན་མི་འཇལ་ལ་བསྐྱེས་པལོ། མི་འཇལ་ལ་བསྐྱེས་པ་མི་འཇལ་ལ་བསྐྱེས་

པ་ན་བསམ་ཐོད་དོ། །བསམ་ཐོད་བསམ་ཐོད་ན་བསམ་ཐོད་ལ་བསྐྱེས་པའོ། །བསམ་ཐོད་ལ་
བསྐྱེས་པ་བསམ་ཐོད་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་མཐའ་འབྱམ་མོ། །མཐའ་འབྱམ་མཐའ་འབྱམ་ན་དཔག་
ཐག་གོ། དཔག་ཐག་དཔག་ཐག་ན་དཔག་ཐག་ལ་བསྐྱེས་པའོ། །དཔག་ཐག་ལ་བསྐྱེས་པ་དཔག་
ཐག་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་བརྗོད་དུ་མེད་པའོ། །བརྗོད་དུ་མེད་པ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ན་བརྗོད་དུ་མེད་པ་
ལ་བསྐྱེས་པའོ། །བརྗོད་དུ་མེད་པ་ལ་བསྐྱེས་པ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ལ་བསྐྱེས་པ་ན་བརྗོད་དུ་མེད་
པའི་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ལ་བསྐྱེས་པ་ཕིན་ཏུ་བརྟན་པའོ། །ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་ལོ། །

གངས་གནས་བྱག་ལྷ། མདོ་མིལ་བྱ་ལས་གསུངས་པའི་གངས་གནས་བྱག་ལྷ་ནི། ༡ གཅིག ༢ བུ་
༣ བརྒྱ ༤ སྟོང་། ༥ གླི ༦ འབྲུག། ༧ ས་ཡ། ༨ བྱེ་བ། ༩ དྲུང་ལྷ། ༡༠ ཐེང་འབྲུག། ༡༡
ཐེང་འབྲུག་ཆེན་པོ། ༡༢ གླག་ཁྱི། (འདི་ལ་བྱེ་བ་གླག་ཁྱི་ཅེས་གྲུང་བེར) ༡༣ གླག་ཁྱི་
ཆེན་པོ། ༡༤ རབ་བཀའ། ༡༥ རབ་བཀའ་ཆེན་པོ། ༡༦ གཏམས། ༡༧ གཏམས་ཆེན་པོ།
༡༨ དཀྱིགས། ༡༩ དཀྱིགས་ཆེན་པོ། ༢༠ མི་འབྲུགས་པ། ༢༡ མི་འབྲུགས་པ་ཆེན་པོ། ༢༢
བྱང་ཕྱིན། ༢༣ བྱང་ཕྱིན་ཆེན་པོ། ༢༤ བང་སྟེང་། ༢༥ བང་སྟེང་ཆེན་པོ། ༢༦ དེད་འབྲེན།
༢༧ དེད་འབྲེན་ཆེན་པོ། ༢༨ མཐའ་སྒྲུང་། ༢༩ མཐའ་སྒྲུང་ཆེན་པོ། ༣༠ རྒྱ་རིག ༣༡ རྒྱ་རིག་
ཆེན་པོ། ༣༢ འོད་མཛེས། ༣༣ འོད་མཛེས་ཆེན་པོ། ༣༤ དབང་པོ། ༣༥ དབང་པོ་ཆེན་
པོ། ༣༦ ལེགས་སྤྱིན། ༣༧ ལེགས་སྤྱིན་ཆེན་པོ། ༣༨ རྟོགས་འགྲོ། ༣༩ རྟོགས་འགྲོ་ཆེན་
པོ། ༤༠ འབྲིང་རྩལ། ༤༡ འབྲིང་རྩལ་ཆེན་པོ། ༤༢ རྒྱ་རྟགས། ༤༣ རྒྱ་རྟགས་ཆེན་པོ།
༤༤ སྟོབས་འཁོར། ༤༥ སྟོབས་འཁོར་ཆེན་པོ། ༤༦ བརྟེན། ༤༧ བརྟེན་ཆེན་པོ།
༤༨ རྟེན་འབྲུང་། ༤༩ རྟེན་འབྲུང་ཆེན་པོ། ༥༠ སྟོབས་མིག ༥༡ སྟོབས་མིག་ཆེན་པོ། ༥༢
གངས་མེད་པ་སྟེ་ལུ་བཟུང་གཉིས་མོ། ། “བར་གྱི་གནས་བརྒྱུད་ནི་མ་རྟོག་དོ” ཞེས་དབྱེག་
གཉེན་གྱིས། མཛོད་རང་འབྲེལ་ན་གསལ་བར་གསུངས་པའི་དུ་སྟོན་རིག་པོ་ཆེ་ཡང་དེ་ལྟར་
གསུང་ངོ། །འོན་ཀྱང་སྟེ་སྤྱིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོད་གཤམ་མེལ་པོ་ལ་ལོ་ལྔ་དང་། བོད་རྒྱ་ཆོག་
མཛོད་ཆེན་མོ་རྣམས་སྟེ། ༩ ཡན་བྱམས་པ། ༡༣ བྱམས་པ་ཆེན་པོ། ༡༤ སྤྱིང་རྟེ། ༡༥ སྤྱིང་

རྗེ་ཆེན་མོ། ༥༤ དགའ་བ། ༥༥ དགའ་བ་ཆེན་མོ། ༥༦ བཏང་སྟོམས། ༥༧ བཏང་སྟོམས་ཆེན་
མོ། རྟེན་སྟོན་བ་བརྒྱད་གསུངས་འདུག་པས། བར་གྱི་གནས་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གཞུང་གང་
ཞིག་ལ་ཁུངས་གཏུགས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་མིན་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

གངས་མེད། 1 གངས་ཀ་བགང་དུ་མེད་པ། བགང་ཡས་དང་དོན་གཅིག་ 2 གངས་གྱི་གནས་ཐུག་ཅུ་
པ། བསྐྱལ་ཆེན་གངས་མེད་གསུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གྲར། གས་སྤ། གལ་དུ། ཁོངས་སྤ། བྱོགས་སྤ། དེགས་སྤ། ཁོངས་གཏོགས་སྤ། རྟགས་འཇུག་དཀའ་
གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལས། འདི་ལ་མ་སྤངས་མོངས་ཆོད་ཀྱིས། །འཆད་ཅོད་ཅོམ་པའི་གྲར་
འཇུག་པ། །ཨ་སྤྱེས་སེང་ལྷགས་བྱོན་པ་བཞིན། །ནམ་ཞིག་རྗེས་ངན་གསལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གལ་རེས་དུ་མ་ཐེབས་པར་འབྲེམ་དུ་འཇུག་པ་མ་བརྒྱོག་པའི་སོར་བཤགས། (འདུལ་བ) སོར་བཤགས་
བཞིའི་གཉིས་པ། གལ་རེས་དུ་མ་ཐེབས་པར་འབྲེམ་དུ་འཇུག་པ་མ་བརྒྱོག་པའི་སོར་བཤགས་
གྱི་ངོ་ཉི་ནི། དག་སྟོང་གསུམ་ཡན་ཆད་བྱིས་པས་མགོན་དུ་པོས་པ་ན་དག་སྟོང་མས་བསྐྱོས་བཤགས་
བྱིན་ཅི་ལོག་དུ་བྱེད་པ་དེ་མ་བརྒྱོག་པས་བཅས་ལྷན་དག་སྟོང་གིས་ཐོས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷང་
བ་དངོས་གཞིའོ། ཁྲིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱིས་པས་དག་འདུན་ལ་མཆོད་སྟོན་འབྲེན་པ་ན།
དག་སྟོང་མས་བསྐྱོ་བཤགས་བྱིན་ཅི་ལོག་དུ་བྱེད་པ་དེ་མ་བརྒྱོག་པར་དུག་སྟེ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་
པ་ལས་སོ་སོར་བཤགས་པར་བྱ་བ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པས་སྟེན་བྱས་ཏེ་རང་
དེགས་ཀྱི་བསྐབ་པ་ལ་གཞོད་པ་དང་། གོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་ལ་གཞོད་པའོ། །

གི་ཏ་དེ་ཨ། (ལགས་སྤར) བྱིས་ཀྱི་ལྷ་སྟེ་ལི་ཡུལ་ལྷང་ར་སྤྲུག་པོན་སྤྲུག་གནས་དོའི་ལི་རྒྱ་སྟོང་ལྟ་བུས་
མཆོན་པ་ལ་བཞེད།

གི་གྲུག་གི་མཆོན་དོན། མཐར་འཛིན་གྱི་རྣམ་རྟོག་གཅོད་པར་མཆོན་ཏེ། རྗེའི་འདོད་འཛོལས། དངོས་
པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐར་འཛིན་པའི་རྣམ་རྟོག་གཅོད་པའི་གི་གྲུག་བསྐྱམས་ཤིང་། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། །

གིན་པོ། ལེ་ཤོར་མེད་པའི་དོན་དུ། དབྱངས་ཅན་དག་འཁོག་གསུང་། བསྐྱེན་པ་དང་དོན་འབྲས་བར་བཤད།
བསྐྱེན་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་ག་ཟེགས།

གིབ་སྐྱལ། གིབ་ནག་ཏུ་སྐྱམ་པ། རིལ་བུ་སོགས་གིབ་སྐྱམ་བྱེད་པ་ནི་སེར་ག་མི་གས་པ་དང་རྒྱས་པ་
མི་ཉམས་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན།

གིབ་གཞོན། 1 གཉིད་དུ་ཉལ་བ་ལ་བྱང་ནས་གཞོན་ཅིང་གཞོད་པའི་གཞོན་རིགས་ཤིག་དབང་དོན་
དེ་ཉིད་ཡང་གསལ་ལ་༤༤ནལས། སྐྱ་སྐྱོར་བཅའ་གཉིས་ལས། ཨོལ་ལག་ཞེས་བྱ་བ་ལྷུང་སིཾ་
དན་ཞེས་བཤད་དེ། ཉལ་བ་ལ་བྱང་ནས་གཞོན་ཅིང་གཞོད་པར་བྱེད་པས་ན་གཞོན་པ་ཞེས་
བྱ་བ་ཉགས། ཞེས་པ་ལྷུང་དང་། ཆོག་ལྷུག་པར་གཞོན་པའི་ཆབ་གིབ་གཞོན་ཞེས་འབྱུང་བ་ནི།
དེ་ཉིད་ལས། ཾལ་ཞེས་བྱ་བ་གིབ་མས་མི་དག་ལ་གཞོད་པ་དང་། གཞོན་གྱིས་མིའི་གིབ་མ་
གནན་ཞིང་གཞོད་པར་བྱེད་པས་ན་གིབ་གཞོན་ཞེས་བྱ་ཞེས་པ་ལྷུང་དང་། ཞེས་གསུངས། 2
གཉིད་དུ་སོང་བའི་ཆེ་ལུས་འགྲུལ་བསྐྱོད་མི་རྒྱས་པའི་འཁྲུལ་སྤང་བྱུང་བ་ལའང་། གིབ་གཞོན་
ཟེར། འདི་གིབ་གཞོན་གྱིས་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ཟེར། ལག་པ་སྙིང་ཁར་བཞག་ནས་གཉིད་དུ་
སོང་ནའང་ལུས་འགྲུལ་བསྐྱོད་མི་རྒྱས་པའི་འཁྲུལ་སྤང་འབྱུང་ངོ་། །

གིམ་པ། གིམས་པ་དང་དོན་གཅིག་

གིམ་པོ། གིམ་པ་དང་དོན་འབྲས།

གིམས་པ། 1 དམ་པོ། དམ་པོར་རྒྱུར་པ། དཔེར་ན་རྒྱུད་པ་གིམས་བྲགས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 གསལ་
པ། ཞིག་ནས་བསྐྱབས་སྐབས་དམ་ལྟོད་དམ་གིམས་ལྟོད་ཅེས་པའི་གིམས་ནི་གསལ་ཆའམ་གསལ་
ཆའི་ངར་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལས། ལྟོད་པ་གསལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གིམས་
པའོ། ཞེས་གསུངས། 3 ལེ་ཤོར་མེད་པ། ལྟོད་ཡོངས་མི་བྱེད་པ། བག་ཡངས་
ཀྱི་ལྷོག་ཕྱོགས། གཟམ་གཟམ། གིམས་པ་དང་སྐྱིམ་པ་གཉིས་བྱེད་པ་པོ་དང་འགྲེལ་མ་འགྲེལ་
ཅམ་ལས་དོན་འབྲས་བཡིན། གིན་པོ་དང་། གིམ་པ། གིམས་པ། སྐྱིམ་པ་རྣམས་དོན་འབྲསོ། །

གིམས་ལྟོད། དམ་ལྟོད།

གྲིམས་སྟོད་རན་པའི་ས་མཆོམས། ཞི་གནས་སྐྱབ་སྐྱབས། རང་གིས་བརྟགས་པ་ན་རིག་པའི་འཕང་
འདི་ཙམ་ཞིག་བསྟོད་ན་ཆོད་པ་སྐྱེ་ངེས་པར་འདུག་སྟེ་མཉམ་པའི་ཆད་དེ་ལས་ནི་སྟོད་ལ། འདི་ཙམ་
ཞིག་ལ་བཞག་ན་བྱིང་པ་སྐྱེ་སྐྱབ་རར་འདུག་སྟེ་མཉམ་པའི་ཆད་དེ་ལས་ཀྱང་འཕང་མཐོ་བའི་འཛོག་
ཚུལ་ལ་བྱའོ། །སེམས་གནས་སྐྱབ་སྐྱབས། འབད་པས་བསྐྱེམས་ཏེ་བཙོན་པ་བསྟེན་ན་ནི་
ཆོད་པ་འབྱུང་ལ། སེམས་སྟོད་ཅིང་ཚོལ་བ་སྤངས་ན་ནི་སེམས་ནང་དུ་ཞུས་པའི་བྱིང་པ་སྐྱེ་བས།
གྲིམས་སྟོད་རན་པའི་ས་མཆོམས་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེའོ། །

གྲ་སྐྱས། ཁང་པའི་ཟུར་གྱི་སྐྱས་འཛེག་གི་མིང་། སྐྱ་བཤད་ནི། སྐྱ་ནི་ཟུར་གྱི་མིང་ཡིན་པས་ཁང་པའི་ཟུར་
གྱི་སྐྱས་འཛེག་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །བྲ་དང་། བྲ། ཟུར་ནམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་ནམ་
གངས་ཡིན། བྲ་ཞེས་པ་ཟུར་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན་བྲ་གསུམ་དང་བྲ་བཞི་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །
བྲ་ཆར། ཆར་ཟེམ། ཆར་འཇམ་པོ། ལོ་ཐོག་སོགས་ལ་མི་གཞོད་པའི་ཆར་པ་འཇམ་པོའི་མིང་། སྐྱ་
བཤད་ནི། སྐྱ་འཕྲོ་བསྟོད་བྱེད་པ་ལ་མི་གཞོད་པའི་ཆར་འཇམ་པོ་ཡིན་པས་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །
བྲ་མོ། (འདུལ་བ) ལག་ངར་དང་དབྱུང་པའི་བར་གྱི་ཟུར། ནམ་འབྱེད་འགྲེལ་༼ ཚུ ༽ ༦༣༩༡ལས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

བྲ་བཞི་ལམ་གྱིས་འབྱེར་ཤེས་པ། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་བྲ་བཞི་ལམ་གྱིས་འབྱེར་ཤེས་པ་ཞེས་པའི་
ཐད་དུ་གཟིགས།

བྲ་དང་། བྲ་པོ་དང་འབྲ། བྲ་པོ་ལ་གཟིགས།

བྲ་པོ། 1 བྲ་པོ། རིག་པ་རྣོ་བ། ནམ་རིག་བཀྲ་བ། 2 སྐྱས་དག་པོ། ཡང་དག་པ། གཤམ་ལ། ཡག་པོ།
བཟང་པོ་བཅས་ཀྱི་དོན། ས་པོན་བྲ་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་དེ་བཞུན་ན་མཉམས།
བཀའ་གདམས་པ་ནམས་དེ་ལ་མང་མི་གཙོ་བྲ་གཙོ་ཟེར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

བྲ་བ་ཆེན་དཔའ་པོ་དོ་རྩེ། ལྷ་མ་དབྱུ་མ་པའི་མཆོན་གྱི་ནམ་གྲང་ཤིག་རྩེའི་ནམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས། ལས་
གཤིན་ཕྱིན་གསང་གསུམ་བྲ་བ་ཆེན་དཔའ་པོ་དོ་རྩེའོ། །ལྷ་མ་དབྱུ་མ་པར་གསན་པ་ནམས་
གཙོ་བོར་མཛད་རིགས། ཞེས་གསུངས། འདི་རྩེ་ལྷ་མའི་འགྲན་ལྷ་དང་བྲ་བའི་ལྷ་མ་བཞི་ཡོད་

པའི་གཅིག་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། རྗེ་འུགས་ཐར་ཆེན་མོ་ལས། དེ་ནས་ཀྱང་ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་
 རིན་ཆེན་དང་། རྗེ་བཅུན་པེད་མདའ་པ། གྲུབ་ཆེན་དཔལ་ལོ་རྗེ་ཞེ། ལས་ཀྱི་རྗེ་རྗེ་དང་བཞི་ནི་
 འབྲུན་རྒྱ་དང་བལ་བའི་རྒྱ་མ་ཡིན་པར་གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གྲུབ་ཆེན་ལས་ཀྱི་རྗེ་ཞེ། ལྷོ་བྲག་གྲུབ་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་རྒྱས་
 པར་ལྷོ་བྲག་གྲུབ་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་པར་གཟིགས།

གྲུབ་ཆེན་ས་ར་རྟ། ས་ར་རྟ་ལ་གཟིགས།

གྲུབ་རྟགས། རྣང་དུ་གྲུབ་པའམ་རྟགས་པའི་ཡོན་ཏན་མཐོན་པོར་སོན་པའི་ཕྱི་རྟགས་མཆོན། གྲུབ་
 རྟགས་ཆད་ལྷན་ཞིག་ཡིན་ན། གཙོ་པོར་རྣང་དུ་བདག་འཛིན་དུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་དགོས་
 གྱི། དེ་ལྟར་མིན་ན། གྲུབ་རྟགས་ཀྱི་གཟུགས་བརྒྱན་ཅམ་ཡིན་ཏེ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེ་འུགས་
 པ་དང་ལྷན་པ་དག་ལ་གཏས་དུ་བྱ་བ་གཟུགས་བརྒྱན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མེ་མོང་ཞེས་བྱ་བ་
 གསུང་ཐོར་བུའི་༤༥༤ལས། བདག་འཛིན་ཉོན་མོངས་ཆ་ཅམ་མ་བྱི་ཡང་། །ལུས་ཀྱི་འབྱུང་
 པ་ཅུང་ཟད་སྟོམས་པ་དང་། །ཉམས་ལེན་མི་ཤེས་འཁྲལ་བའི་བན་བུན་གྱིས། །ལྷན་པའི་མགོ་
 རྟོར་གྲུབ་རྟགས་གཟུགས་བརྒྱན་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གྲུབ་ཐོབ། མཆོག་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་ཅི་རིགས་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ལ་གྲུབ་ཐོབ་ཟེད། ས་པཎ་
 གྱི་སྟོམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས་ནི། འདི་ལ་མ་མཐའ་ཡང་མཐོང་ལམ་གྱི་རྟགས་པ་ཐོབ་པ་ཞིག་
 དགོས་པར་ཡང་བཤད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། གྲུབ་ཐོབ་རྒྱུང་དུ་མཐོང་ལམ་ཡིན། །གྲུབ་ཐོབ་འབྱིང་
 པོས་བརྒྱད་པ། གྲུབ་ཐོབ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ས། །འཕགས་པ་མིན་ལ་གྲུབ་ཐོབ་མེད། །མདོ་སྡེ་
 རྒྱན་ལས་འདི་རྟག་གསུངས། །ས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མ་གྲུབ་དང་། །གྲུབ་པ་དག་ཏུ་ཤེས་པར་
 བྱ། །གྲུབ་པ་དག་ཀྱང་མ་གྲུབ་དང་། །གྲུབ་པ་དག་ཏུ་ཡང་དག་འདོད། །ཅེས་གསུངས་དགོངས་
 པ་དེ་ཉིད་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ས་པཎ་གྱི་གསུང་འདི་ལ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞི། (གསང་ལྡགས་) ༡ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། ༢ ལྷ་ཅན་དེ་བ། ༣ ལྷ་ཡི་བ། ༤
 པ་རྒྱ་བཟོ། ༥ ས་ར་རྟ། ༦ མཆོ་སྟེས་རྗེ་ཞེ། ༧ རྗེ་བཅུན་པེད་ཀྱི་ ༨ བུ་བྱ་བ། ༩ ལྷ་སྒྲུ་ཀྱི་བ།

(འདི་རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་བ་ལྟ་ཡིན) ༡༠ རྫོང་འཛིན་གྲོང་ ༡༡ བ་ལེན་པ་ ༡༢ གྲུ་ཁྱེ་པ་ ༡༣ སངས་
 རྒྱལ་ཡེ་ཤེས། ༡༤ རྒྱ་པོ་རྫོང་ ༡༥ ཞི་ཐུ་ཐུ་ཏི། ༡༦ ལྷ་རོ་པ་ ༡༧ རྟོག་ཅེ་པ་ ༡༨ རྟ་
 ལ། ༡༩ ལ་བ་པ་ ༢༠ ཅ་ཐུ་གོ་མི། ༢༡ འུ་རྟེ་པ་ (འུ་རྟེ་པ་འདི་སུ་ཡིན་དབྱེད་བར་ལོས་སོ)
 ༢༢ མར་མེ་མཛད། ༢༣ རྟེ་ལོ་པ་ ༢༤ རྒྱ་པོ་སྤྱོད་པ་ ༢༥ བཀ་ཆང་པ་ ༢༦ བཟང་ལོ་པ་
 ༢༧ འག་ཅི་པ་ ༢༨ ད་ཅི་ཀ་པ་ ༢༩ ལྷ་ག་པོ་རྟེ། ༣༠ མར་མེ་ལྷ། ༣༡ ད་ཀི་པ་ ༣༢ རྫོང་
 རི། ༣༣ ས་ར་ཀ་པ་ ༣༤ འུ་རྟེ་པ་ (སློབ་དཔོན་རྩ་ལྷ་ཀ་ར་འུ་རྟེ་པ་འཕམ། རིན་ཆེན་འབྲུང་
 གན་ས་ཞི་བ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་རྫོང་མེ་ཆོག་སྤྱི་ཞི་བ་དང་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་འུ་རྟེ་པ་ཟེར་བ་དེ་
 བོ་ཡིན) ༣༥ ཐག་པ་ ༣༦ ལྷ་ཡིན་པ་ ༣༧ ཀ་མ་ལ། ༣༨ ག་མེར་སྤིང་པ་ ༣༩ བེ་ར་ལ་པ་
 ༤༠ ཀོ་རྟེ་ལ། ༤༡ བ་ཀ་པ་ལྷ། ༤༢ རྟེ་པ་ཀ་ ༤༣ རྟེ་ལོ་པ་ ༤༤ སུ་ཏ་ལོ་ཀི། ༤༥ རྩ་
 ཀོ་རྟེ། ༤༦ གུ་ལྷ་པ་ ༤༧ ཆེ་མ་བུ་པ་ ༤༨ རྟེ་ལ་པ་ ༤༩ བ་རྩ་ཀ་པ་ ༥༠ སེ་རྟེ་པ་ ༥༡ མི་
 བ་ར་པ་ ༥༢ སྤྱི་ཀྱི་འུ་གས་ཅན། ༥༣ ཀ་རུ་པ་ ༥༤ ད་མི་ཅི་པ་ ༥༥ ཨ་ནན། ༥༦ སེ་རྟེ་
 པ་ ༥༧ ལྷ་བ་བཟང་པོ། ༥༨ གུ་ན་དག་འཕྱིང་པོ། ༥༩ ལྷ་བ་གྲགས་པ་ ༦༠ སྤྱང་དགྲིས་
 པ་ (མ་དཔེར་སྤྱང་དགྲིས་པ་འབྲུང་ཡང་མི་རྟེ་པ་དང་ལོར་མིན་དབྱེད) ༦༡ ཀ་རྟེ་པ་ ༦༢ ཨ་
 མ་རྩུ་ཏི། ༦༣ ཅ་ཐུ་པ་ ༦༤ འུ་ཀྱ་བཤེས་གཉེན། ༦༥ ཅ་ཐུ་ལྷ། ༦༦ སྤྱང་བྲུངས་མཁན།
 ༦༧ རྟེ་ག་ལ་ན། ༦༨ སྤྱ་མཁན་ཞབས། ༦༩ ཀོ་རྟེ་ལི། ༧༠ ཅ་པ་ཅི། ༧༡ མི་ལ་ལི། ༧༢ རྟེ་
 མ་སྤྱས་པ་ ༧༣ རྒྱ་གཞི་དབང་ལྷུ་ག་ ༧༤ རྟེ་ལ་པ་ ༧༥ ཀ་ལ་ཀ་ ༧༦ གུ་རྩ་ཐུ། ༧༧ སེ་རྟེ་
 པ་ ༧༨ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ༧༩ བ་ཏ་པ་ ༨༠ སྤིང་བུ་མཁན། ༨༡ ས་ར་ཏ། ༨༢ ས་ར་
 སུ་ཀ་ ༨༣ ཀ་ལ་ལོ་གོ། ༨༤ རྩ་ལ་ནི། ༨༥ མེ་རྟོག་པ་ རྟོགས་གཙོད། སེ་རྟེ་པ་ལན་གཉིས་
 འབྲུང་བ་ལྷར་གྲིས་ན་གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་ལྷར་འབྲུར་པོ། (སློབ་དཔོན་མི་འཛིགས་པ་སྤྱི་བ་
 དཔལ་གྱིས་མཛད་པའི་གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཅ་བཞིའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། མཉེན་པོ་དང་། མེས་ལྷ།
 ཀན་ཁལ། (འདི་མེ་ཁལ་འདི་བུ་མོ་ཡིན་པར་བཤད) ལྷ་མི་ཀ་ར་ (ལུ་ལ་ཨོ་རྒྱུན་གྱི་སམ་རྩོ་ལ་ན་
 གར་ཞེས་པ་གོང་ཁྱེར་འབྲུམ་ཆོ་བྱེད་དང་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཞི་ཐུ་རྩུ་ཏིའི་ལྷ་མ་སྤིང་མོ་ཡིན་པར་

བཙུང་། བཅས་བཞི་པོ་འདི་བྱད་མེད་དམ་གྱུ་ཐོབ་མ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་གསུངས་སོ། །འོན་
ཀྱང་གྲུབ་ཐོབ་མ་བཞི་པོ་འདི་རྣམས་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་གསལ་འདེབས་དང་སྦྱར་ནས་དེ་སྤོང་
གསལ་པོ་ཞིག་བྱ་བྱུབ་པ་དགོས་སོ། །

གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། (གསང་སྤྱགས་) བལ་པོའི་དགེ་སློང་དཔལ་གྱིས་སྤྲེས་
མཛད། འདིར་གྲུབ་ཐོབ་དེ་དག་གི་སྦྱ་མདོག་དང་དགེ་སློང་དང་ཁྱིམ་པའི་རྟེན་ཅན་གང་ཡིན་གྱི་ཁྱད་
པར་རྣམས་གསུངས་ཡོད། བསྟན་འགྲུར་སྤྱ་ཆོགས་༽ རྩ་བ་ ༡༥༧ན་བཞུགས་སོ། །འདིར་
སྦྱ་སྦྱབ་ཞབས་གྲུར་གྲུམ་གྱི་མདོག་ཅན་བྱད་མེད་དང་སྦྱན་ཅིག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་འདི།
གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་གསལ་འདེབས་ལས། དགེ་སློང་ལུས་ལ་དངོས་གྲུབ་བརྟེས། རྟགས་
གྱི་སྤྱ་མོས་བདུད་ཅི་བུལ། །སྦྱ་སྦྱབ་སྤྱིང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི། །སྤྱ་མ་དེ་ལ་བྲུག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་དང་འགལ་ཞིང་། ཡོངས་གྲགས་སུ་འང་སྦྱ་སྦྱབ་ནི་ཚུལ་ཁྱིམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་
དགེ་སློང་ཡིན་པར་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་པས་དོགས་པ་ཅམ་ཡང་མི་དགོས་པས། བོད་གི་དེ་འཐད་
པར་མི་མེས་པས་དབྱུང་པར་འོས་སོ། །

གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་རྣམ་ཐར། (གསང་སྤྱགས་) རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་མི་འཛིགས་པ་སྦྱིན་པ་
དཔལ་གྱིས་མཛད། འདིར་གྲུབ་ཐོབ་དེ་དེའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད། འདི་དང་གྲུབ་
ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་གསལ་འདེབས་གཉིས་ལ་མི་མ་ཐུན་པ་ཡོད་མེད་ལ་དབྱུང་དགོས་འོང་།
འདི་བསྟན་འགྲུར་ནང་ཡོད་མེད་ལ་འདྲ་བར་དབྱུང་པར་བྱའོ། །

གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་བཞིའི་གསལ་འདེབས། རྒྱ་མ་དོ་རྩི་གདན་པས་མཛད། རྩི་དགེ་བསྟན་འགྲུར་སྤྱ་
རྒྱུད་༽ རྩ་བ་ ༡༡༠ན་བཞུགས་སོ། །

གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཅུའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ། དགེ་སློང་དཔལ་གྱི་སྤྲེས་མཛད། རྩི་དགེ་བསྟན་འགྲུར་སྤྱ་
ཆོགས་༽ རྩ་བ་ ༡༥༧ན་བཞུགས་སོ། །

གྲུབ་ཐོབ་ལྷ་རྒྱན་པ། དཔལ་རྟོག་ཆོང་པའི་བྲུགས་གྱི་སྤྲེས་གྲུབ་ཐོབ་ལྷ་རྒྱན་པ་ནི། སློབ་དཔོན་བསྐྱའི་
དངོས་སློབ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སློང་གྱི་བཅན་གྱི་མཆོད་གནས་སུ་གྲུར་པ་ཞིག་གོ། དེ་བ་སྤོན་

སྤྲད་ཆ་༡༧ལས་བཤད་བ་ལྟར་བཀོད།

གྲུབ་མཐའ། 1 འདོད་ཚུལ། བསམ་ཚུལ། ལྟ་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་དོན། དེ་ཡང་ལུང་རིགས་ཀྱིས་གཏན་ལ་
པབ་པའི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་ལ་གྲུབ་མཐའ་ཟེར། ཞིབ་པར་བཤད་ན། ལུང་སྤྱིའི་གྲུབ་མཐའ་ལས།
སིངྩ་ཉུ་ཞེས་པའི་སྤྲད་ཀྱི་བྱིངས་ལས་བསྟན་བཅོས་དང། དམ་ཆོག་དང། ཡང་དག་པ་རྟོགས་
པ་སོགས་ལ་འདུག་པར་བཤད་ཀྱང་། འདིར་ནི་རང་གི་སྒྲོ་རྩེ་ཡང་དག་པའི་གནས་ལུགས་
སམ་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་ནི་འདི་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་མེད་དོ་སྟེ་སྤྱི་རིགས་པས་གྲུབ་པའམ་ཐག་
བཅད་པའི་ཆ་ལ་བྱ་སྟེ། སིངྩ་ནི་གྲུབ་པ་དང། ལྟ་ཉུ་མཐའ་ཡིན་མོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
དང། ཡང་། ཀུན་མཁྱེན་རོང་སྟོན་ཆེན་པོས། གྲུབ་མཐའ་དོན་ནི། རྒྱུ་རྩེ་གྱི་དོན་ལ་རྣམ་པར་
དཔྱད་པ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་རང་རང་གི་འདོད་པས་ཡོངས་སུ་དཔྱད་པའི་དོན་ཡིན་ལ། ཞེས་
གསུངས། སྤྲ་བཤད་ནི། རང་རང་གི་ལུགས་ཀྱི་ལུང་རིགས་ཀྱིས་གྲུབ་པས་དེ་ལས་པར་ནམ་
ཡང་འགྲོ་ས་མེད་པས་ན་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། །ཤེས་བྱ་མཛོད་འགྲེལ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། 2
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཆེན། ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་གི་གྲུབ་མཐའ་རིས་སུ་མ་ཆད་པ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
གྲུབ་མཐའ་བཞི། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་དབྱེ་ན། གྲེ་བྲག་སྤྲ་བ། མདོ་སྡེ་བ། སེམས་ཅམ་བ། དབྱ་ས་
པ་དང་བཞིའོ། །འོ་ན། གྲུབ་མཐའ་བཞི་པོ་འདི་སངས་རྒྱུས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནམ་མིན་ཞེ་ན།
མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་མ་གསུངས་པར་བཞེད་དེ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་གསུང་
ཐོར་བུ་༡༧པ་ལས། དེ་བ་དུག་པ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་སངས་རྒྱུས་ཀྱིས་གསུངས་སམ་མ་
གསུངས་ཟེར་བ་ལ། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཀའ་ཐམས་ཅད་ནི་བདེན་པ་གཅིག་ལས་བརྒྱམས་ནས་
སྒྲོ་ས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དབྱ་མའི་ལམ་ཁོ་ནར་བསྟན་ཏེ་དགོངས་འགྲེལ་བྱེད་
པ་པོའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་གྲུབ་མཐའ་བཞིར་བྱས་པ་སྟེ། དེ་ལྟ་མིན་ན་བཀའ་ནང་འགལ་
གསུངས་པ་པོ་སྟོན་པ་ཀུན་མཁྱེན་དུ་མི་འགྱུར་པའི་སྟོན་ཡོད་དོ། །དེ་ནས་གྲུབ་མཐའ་སྤྲ་བ་
རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ལུགས་རྟག་ཆད་སྒྲོང་ལུགས་དང་བཅས་ནས་དབྱ་མའི་ལམ་དུ་སྒྲོ་ས་
མོ། ཞེས་གསུངས། འདི་ལ་ད་དུང་དོགས་གཅོད་དགོས་སོ། །

གྲུབ་དོན་ས་གསུམ། གྲུབ་མཐའ། ས་ལམ། དོན་བདུན་ཅུ་བཅས་གཞུང་གསུམ་གྱི་བསྟུས་མེད། གྲུབ་
མཐའི་ནང་། བྱེ་བྲག་སྤྲུལ་མཛོད་སྤེལ། སེམས་ཅན་གྱི་དཔྱད་ཚུལ་རྣམས་
གསལ་བར་བཤད་ཡོད། ས་ལམ་གྱི་ནང་། གང་ཟག་ཅིག་དང་པོ་ཆོག་ས་ལམ་ལ་ཞུགས། དེ་
ནས་སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒྲོས་ལམ། མི་སྒྲོབ་ལམ་བཅས་ཀྱི་ལམ་ལ་བཞོད་ཚུལ་གྱི་རིམ་བ་
རྣམས་གསལ་བར་བཤད་ཡོད། དོན་བདུན་ཅུའི་ནང་། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་
མངོར་བསྟུས་ཏེ་ཆོག་ཉུང་ལ་དོན་གསལ་བར་བཤད་ཡོད། དགེ་ལྷན་ས་པའི་གདན་ས་སེ་ར་
ལྷ་བུ་ཡིན་ན། བསྟུས་བྲག་གསུམ་དང་སྒྲོ་རྟོགས་བཅས་སྒྲོབ་གཉེར་ཟིན་རྗེས། དེ་ནས་གྲུབ་དོན་
ས་གསུམ་བལྟ་དགོས།

གྲུབ་དང་བདེ་བ། གཏན་དུ་བདེ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཆོས་ས་ལས། ལྷུང་དུ་འཇིག་ཅིང་ན་བ་
དང་། རྣག་དང་ལྷན་པའི་ལྷུས་འདི་ཡིས། གྲུབ་དང་བདེ་བ་སྒྲ་མེད་པ། ཞི་མཆོག་དོན་དུ་
གཉེར་བར་གྱིས། ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཆོས་ས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་༼ ༡༥༥༽ལས། གྲུབ་
དང་བདེ་བ་ནི་རྣག་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པས་འཇོག་པ་མེད་པའོ། རྒྱ་ན་མེད་པ་ནི་སྤྲུག་བསྐྱལ་མེད་
པའི་ཕྱིར་རོ། ཡང་ན་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་ནི་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བའོ། རྒྱ་དན་ལས་འདས་པ་དེ་ན་
འབྲལ་བ་མེད་པས་གྲུབ་པ་ནི་གཏན་དུ་བདེ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདེ་བ་
སྟེ། སྤྲུག་བསྐྱལ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། རྒྱ་ན་མེད་པ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་དངོས་པོ་ཐམས་
ཅད་ནི་རྒྱ་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཐར་པ་ནི་རྒྱ་ན་མེད་པ་སྟེ། རྣག་ཏུ་དགེ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གྲུབ་པའི་གཙོ། དང་སྟོང་བདེན་ཆོག་གྲུབ་པའི་གཙོ་པོ་དང་སྟོང་ཆེན་པོ་མཆོག་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པ།
རིགས་སྤྲུགས་གྲུབ་པའི་དང་སྟོང་གི་གདོན་ཏེ། གསང་སྤྲུགས་གྲུབ་པའང་ཟེད། འདིའི་སྐོར་དབང་
དོན་དེ་ཉིད་ཡང་གསལ་ལ་༤༤བ་རྟན་གསལ་ལོ། གྲེ་ཡང་རྗེའི་སྐབས་གསུམ་མ་ལས། སྐབས་
གསུམ་པ་དང་དབང་པོའི་དགྲ། གྲི་ཟ་གདེངས་ཅན་གྲུབ་པའི་གཙོ། གྲུན་གྱི་གཙུག་རྒྱུན་ལོར་
བྱ་ཡིས། གང་གི་ཞབས་པད་མཛེས་བྲས་པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གྲུབ་པའི་རིག་འཇིག། ལྷན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་མིག་སྒྲན་དང་། རལ་གྱི་དང་། སྤྲུགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་

སོགས་ལ་གྲུབ་པའི་རིག་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དངོས་གྲུབ་དེ་ཐོབ་པ་ལ་གྲུབ་པའི་རིག་པ་འཛིན་པ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་ཆོག་གསུང་ངོ། །

གྲུམ། གྲུག་དང་། ཆག་གྲུམ། གས་ཆག་ནམས་དོན་གཅིག་པར་བཤད། གྲུམ་པ་ལ་གཟིགས།
གྲུམ་གདན། གྲུམ་ཅེ་ལ་གཟིགས།

གྲུམ་པ། 1 གྲོག་ཆགས་ཤིག་གི་མིང་སྟེ། སྤྱ་སྤྱ་བོ་ཅན་མགོན་དཀར་ཤར་གསུམ་ཡོད་པ། བགས་
པས་གདན་བཟོ་ཆོག་ཅིང་སྤུས་པེར་སྤུག་བཟོ་ཆོག་ ཆོག་བསྤུས་ན་གྲུམ་ཞེས་འབྲི་ཆོག་སྟེ། གྲུམ་
ལྷགས། གྲུམ་གདན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཞེས་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱིགས་ན་གསལ་བ་ལྟར་ལོ། 2
གྲུག་པ་དང་། གས་ཆག་ཤོར་བ། ཞིག་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་བཤད། ཆག་གྲུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
གྲུམ་ཅེ། གྲུམ་ཟེ་ལ་གཟིགས།

གྲུམ་ཟེ། གདན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག་སྟེ། གྲུམ་གདན་དང་དེ་འདྲ་ཐོག་ཡང་ཟེར། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར།
གྲུབ་ཅེ་ཞེས་འབྱུང་བ་ནི་ཁོར་ལོ། ། (བོད་ཀྱི) གཞི་ལུས་ཀྱི་དཔྱད་ལྡན་འགའ་རེས་འདི་རྒྱའི་
སྐད་ཡིན་ཞེས་ཁ་ཆོན་བཅད་འདུག་ཀྱང་། དེ་ནི་ཁོར་བ་ཡིན་ཏེ། གྲོག་ཆགས་གྲུམ་པའི་སྤུའམ་
ཟེ་བའམ་པགས་པ་ལས་བཟོས་པའི་གདན་ལ་གྲུམ་གདན་ནམ། གྲུམ་ཟེ་ཞེས་ཟེར་རྒྱུར་གྲུམ་
ཅེ་ཞེས་སྤྱ་ཉམས་པ་ཁོན་ལོ། །མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བུའི་«སྤྱ་བ་ནམ་པར་རེས་
པ་རབ་དགའི་འབྲུག་པ་»ཞེས་བྱ་བ་ ༣༩བ། ལས། གྲུམ་ཟེ་འམ་དེ་འདྲ་ཐོག་ལ་ཡང་། །གྲུམ་ཆེ་
ཞེས་ནི་ཟེར་བ་དང་། །ཞེས་གྲུམ་ཟེ་ཞེས་པ་ཐ་སྙད་ཆོད་ལྡན་དུ་མཛད་པའི་བྱིར་ལོ། །དེ་འདྲ་ནི་རྟ་
དང་བོང་བུ་འདུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་དུད་འགྲོའི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ཡོངས་གྲགས་སུ་དེ་ལ་ཞེས་
བྱ་ལ། དེའི་ཐོག་མའམ་ཟེ་བ་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་དེ་འདྲ་ཐོག་ཅེས་བཏགས།

གྲུམ་བུམ། <ཀུལྷུ་ཐྱ་> ཡི་དྲགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ རྒྱ་གར་གྱི་སྒོ་བ་དཔོན་དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་
ཀྱིས། གྲུམ་བུམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཉིད་ལོ། །དེ་དག་གི་ཡན་ལག་གི་རྣམ་པ་
འབྲས་བུ་བུམ་པ་འདྲ་བ་སྟེ། བུམ་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ། ཞེས་གསུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་
པོའི་མདོ་རྩ་བའི་ཟེན་བྲིས་ལས་ཀྱང་། ཡན་ལག་གི་འབྲས་བུ་བུམ་པ་བཞིན་དུ་གྱུར་པ་བུམ་སྒྲ་

ལ་སོགས་པ། ཞེས་གསུངས།

གྲོ་བ། <གྲོ་བ> མགོན་པའམ་སྒྲིའི་མིང་། ཞིབ་ཆ་བྱས་ན། ཨོལ་མདུད་ཀྱི་མགོར་གནས་པའི་སྒྲིའི་སྒྲེ་
གནས་དེའི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། གྲོ་བ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ “གྲོ་བ” ཟུར་ཆག་པ་ཡིན་ཞེས་
སྒྲིགས་སྟོན་ལོ་ཙཱ་འི་དག་ཡིག་མི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལས་བཤད་དོ། །གྲོ་བ་ཞེས་པ་མགོན་པ་ལ་
འབྲུག་པ་ནི་དཔེར་ན། ཏཱ་མཐོན་ལ་ “ཏཱ་ཡ་གྲོ་བ” ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

གྲེས་མ། (གསོ་རིག)) སྒྲང་ལས་འབྲུངས་ཤིང་ལོ་མང་སྒྲེ་བའི་སྒྲིལ་ཞིག་གི་མིང་དུ་བཤད། བྱི་རྒྱལ་
དུ་སྐད་དུ་Iris bulleyana Dykes forma alba Y. I. Zhao ཟེར། མེ་ཏོག་སྒྲིལ་འདབ་པ་
གསུམ་དང་འདབ་ཐུན་གསུམ་རེ་ཅན། དེ་མེད་ཤེལ་བྲེང་ལས། གྲེས་མའི་གོ་སར་སྲིད་གསོད་
སྒྲང་ཐབས་འཛོམས། ཞེས་འབྲུང། འདིའི་ལོ་མའི་རྩ་ཐག་བཟོ་བྱུང་། ཆོམས་ལས་ཀྱང་། ལྷགས་
ཤིང་གྲེས་མ་ལས་བྱས་ཆེངས་མ་གང་། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོམས་ཀྱི་འབྲེལ་
པ་༼ ཏཱ་ཏཱ་ལམ། གྲེས་མ་ནི་རྩ་ལས་བྱས་པ་སྟེ། ཐག་པ་ལ་སོགས་པའོ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

གྲོ་ག་ ཤིང་སྟག་པའམ་དེའི་ཤུག་པའི་མིང་། དཔེར་ན་རྩ་བའི་དབང་པོ་གྲོ་ག་གཙུག་ནས་བཅད་པ་ལྟ་
བུ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གྲོ་སོ་བྲེ་མར། བོད་ཀྱི་ལོ་གསར་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཛད་སྒྲིའི་སྐབས་འཕོ་བྲང་གོ་དང་ཅམ་བྲེ་
ལྷགས་ནས་སྒྲིག་གཤོམ་བྲེད་ཅིང་། དེ་ཡང་མཁས་པ་ཆོའི་གསུང་རྒྱུ་ལ་བྲེ་མར་འདེགས་
པ་པོའི་ལག་གཡས་སུ་གྲོ་སྒྲིག་དགོས་པ་དང་། དེའི་གཡོན་དུ་བྲེ་མར་ལྷག་དགོས། གྲོ་ནི་ཁ་
རྩོ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་། ཅམ་བྲེ་ནི་ལུས་འཆོ་བའི་བདུད་རྩིའི་ཟས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་རྟེན་
འབྲེལ་མཆོད་བྲེད་ཅིག་གོ། གྲོ་དང་བྲེ་མར་གྱི་ཐོག་ཏུ་ཅེ་སྒྲོ་དང་། གྲོའི་སྟེ་མ། མེ་ཏོག་བཅས་
བཙུགས་ཤིང་། མཐོན་པོ་ཐེབས་དུས་དེ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས་ཏེ་དགའ་བསུ་སྟེ་ལེན་ཞུ་ཞིང་།
སྒྲིལ་མཐོན་གྱིས། དེ་ལས་བྲེ་མར་སྒྲངས་ཏེ། བཀ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཕྱན་སུ་མཆོགས། །ཞེ་མ་
བག་རྩོ་སྒྲིལ་མས་བཟང་། གཏན་དུ་བདེ་བ་ཐོབ་པར་ཤོག ཅེས་བརྗོད་དེ་མཆོད་གཏོར་དང་

སྒྲིལ་ལམ་འདེབས་པར་བྱེད་དོ། །

ཐོག་མཁམ། འབྲུ་ཐོག་མའི་ཆང་། འདི་ལ་ཐོག་མཁམ་དང་། ཐོག་ཆང་། བརྒྱ་བྱེན་སྤྱི་པོ། དབང་པོའི་
མཆོད་སྦྱོར་བཅས་ཟེར་དོ། །སྤྱོད་བཤད་ནི། ཐོག་ནི་ཐོག་མ་དང་མཁམ་ནི་ཁང་པའམ་ཆང་གི་
མིང་རོ། །

ཐོག་སྤྱར། ཐོག་མའི་མིང་། སྤྱོད་བཤད་ནི། ཐོག་ནི་ཐོག་མ་དང་། སྤྱར་ནི་སྤྱར་མ་སྟེ་ཆུང་བའི་དོན་ཡིན།
ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་༡༩༡ནས་ལས། ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་སྤྱར་མས་ཉེ་བར་མཆོན་
དུ་བྱང་བའི་ཐོག་ཆགས་སྤྱོད་ལ་འཛོམས་བ་དག་ནི་ཐོག་སྤྱར་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདུལ་བ་
ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། ཐོག་སྤྱར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐོག་ཆགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཤིན་ཏུ་
སྤྱོད་པོ། ཞེས་གསུངས། ལུ་རུ་སྤྱོད་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དག་སྤྱོད་འགྲེལ་བར། ཐོག་
སྤྱར་གྱི་དོན་ལ། ཐོག་མ་དང་། སྤྱར་བ་འབྲུ་ཞིག་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཐོག་མ་དང་སྤྱར་
བ་ཞེས་པ་ཐོག་ཆགས་ཐ་དད་བ་གཉིས་ལྟ་བུར་གསུངས་ཀྱང་དབྱེད་དོ། །

ཐོགས་པོ། སྤྱིང་དུ་སྤྱུག་པ། སྤྱིང་ཉེ་པོ་བྱེད་པའི་མི། ཆོ་མཐུན་ཞིང་མཛའ་བའི་མི། ཐོགས་པོ་ཞེས་པའི་
ཆོག་འདི་འཕྲོགས་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། སྤྱོད་བཤད་ནི། རྒྱན་དུ་འཕྲོགས་པའམ་
གཤེབ་པས་ན་ཐོགས་པོའོ། །འཕྲོགས་ནི་དབྱིན་སྐད་དུ་ Associate ཟེར་བ་དེའོ། །

ཐོགས་མོ། སྤྱིང་དུ་སྤྱུག་པའི་བྱེད་མེད།

ཐོགས་ཆངས་པར་མཆུངས་པར་སྦྱོད་པ། ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བར་མཆུངས་པའི་ཆོས་ཐོགས། སྤྱོད་
བཤད་ནི། ཆངས་པ་ནི་འདིར་ཐར་པ་ཡིན་ལ་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བར་མཆུངས་པའི་ཐོགས་ཡིན་
པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

ཐོང་། <གྲེ་མ> ཐོང་གསེབ། འགས་སྤྱར་དུ་གྲམ་: “གྲེ་མཙུ” ཟེར། བྱི་རྒྱལ་བས་ Village ཟེར་བ་
དེའོ། །བྱི་མ་ཆང་མང་པོ་ཡོད་ལ་ཆོང་ཁང་སོགས་མེད་པ། ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས།
ཆོང་ཁང་དང་བཟའི་གནས་མེད་པ་སྟེ་པོའི་ཆོགས་གནས་པ་ནི་ཐོང་ཡིན་ལ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་
ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། ཐོང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྟེ་པོའི་ཆོགས་གནས་པ་ཟོང་བཟམ་པ་དང་བཅེར་བ་

མེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

མོང་ཁྲེ། <ན་གར་> མི་ཆོག་ས་ཆེ་ལ་ཆོང་ཁང་སོགས་མང་པོ་ཡོད་པའི་གནས། ལེགས་སྤྱར་དུ་འགྲེ་ན་གར་འོ་ལ་འཁྲུག་གི་ཕྱི་རྒྱལ་བས་City ཟེད། མོང་ཁྲེ་ནི་བཟོ་བྱེ་བྲག་བཙོ་བརྒྱད་ཡོད་པའི་གནས་ གྱི་མིང་ཡིན་པར། མཆོ་རྒྱུ་ལས་གསུངས། ཡང་འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། མོང་ ཁྲེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བམ་པོ་འབྲེད་པར་བྱེད་པའི་གནས་ཆེན་པོ་ཆོང་བཟམ་པ་དང་བཙེར་བ་དང་ ལྷན་པའོ། །སྤྱི་བཤད་ནི། མོང་ཁྲེ་ཞེས་པའི་ཁྲེ་ནི་བཙེར་བ་དང་དོན་གཅིག་སྟེ་སྤྱངས་པའི་ དོན་ཡིན། དེས་ན་ཆོང་ཆོག་བཟམ་པ་དང་སྤྱངས་ཏེ་ཆོང་བྱེད་པའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ རྟེན་ཅེས་བྱའོ། །སྤྲུལ་ལོ། །

མོང་ཁྲེ་གྱི་ས། 1 ཁ་ཆེ་གྱི་བསྟན་ཞེས་པ་མོང་ཁྲེ་འབྲུམ་ཐག་སོ་དུག་ཡོད་པར་བྲག་ས་ལ་བཞེད།
2 མོང་ཁྲེ་བ་ཏ་ལི་ལུ་བྱ། ཞེས་ཤུཌྲ་བས་བཞེད། Pataliputra (Modern Patna) བ་ཏ་ལི་ ལུ་བྱ་ཞེས་པ་དེང་སང་བ་ཏ་ན་ཟེར་བ་མི་ལྟར་གྱི་མངའ་སྡེའི་རྒྱལ་ས་དེ་ཡིན་པར་སེམས། འདི་ ལ་བ་ཏ་ལི་ལུ་བྱ་དང་། བ་ཏ་ལི་ལུ་བྱ་ཞེས་འབྲི་ཚུལ་གཉིས་སྤྱང་ཡང་བྱི་མ་དག་པར་སེམས།
མོང་ཁྲེ་ཆེན་པོ་དུག་གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་མོང་ཁྲེ་ཆེན་པོ་དུག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། འདུལ་བ་ཆོག་ལེའུར་ བྱས་པ་ལས། མཉན་ཡོད་གནས་བཙས་ཅམ་པ་ཀ། །སྤྱི་རྒྱ་ཏ་སྤྱི་ཡངས་པ་ཅན། །རྒྱལ་བོའི་ཁབ་ བྱི་དུག་པ་སྟེ། །འདི་དག་མོང་ཁྲེ་ཆེན་པོར་ལེས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ༡ གནན་ཡོད། <སྤྱི་ བསྟེ་> Sr̥v̥asti ༢ གནས་བཙས། <ཤུ་གེ་ཏ་> (སེར་སྤྱུ་དང་འདྲ) Sāketa ༣ <ཅམ་པ་ཀ་> Champaka (Bhagalpur) རྒྱ་གལ་ལུར་དང་འདྲ) ༤ <སྤྱི་རྒྱ་ཏ་སྤྱི་> Vārāṇasī ༥ ཡངས་ པ་ཅན། <བྱ་ལུ་ལི་> Vaisālī ༦ རྒྱལ་བོའི་ཁབ། <རྒྱ་གར་ཏ་> Rajagrha

མོང་ཁྲེ་ལྟ་བུ་ག་ རིང་བ་གྱི་ཅེ་མོན་སུམ་ཏུ་ཅ་གསུམ་པའི་ལྷའི་གནས་ཡོད། དེའི་དབྱུས་ན་མོང་ ཁྲེ་ལྟ་བུ་ག་ཅེས་བྱ་བ་ཡོད། དེའི་སྟོར་རྒྱལ་བ་མཆིམས་མཛོད་ ༣༠༥ ག་གསལ།
མོང་ཁྲེ་ཅམ་པ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་མོང་ཁྲེ་ཆེན་པོ་དུག་གི་ཡ་བྱལ་ཞིག་ ཅམ་པ་ཀ་ལ་གཟིགས།
མོང་ཁྲེ་ཅམ་པ་ཀ། གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་མོང་ཁྲེ་ཆེན་པོ་དུག་གི་ཡ་བྱལ་ཞིག་ ཅམ་པ་ཀ་ལ་གཟིགས།

ཁྱོད་ཆོས། ཆགས་སྟོང། འཁྲིག་པ། འཁྲིག་སྟོང། གྲོ། འདུལ་བ་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་མཆིམས་མཛོད་དུ་
དངས་ ༣༩ ༣ པ་ལས། གང་ཞིག་ཁྱོད་པའི་ཆོས་དག་གི། ཁུས་མེད་དེ་ནི་ཟ་མ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རྟོ།

ཁྱོད་མཆོག་ཁྱོད་ཁྱིམ་གྱི་གཙོ་བོ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས། ཁྱོད་མཆོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱོད་
ཁྱིམ་གྱི་གཙོ་བོའོ། ཞེས་གསུངས།

ཁྱོད་མཐར་གནས་པ། 1 ཁྱོད་གི་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གནས་པ། 2 ཁྱོད་གི་མཐའ་ལ་གནས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མི་གོ་
བར་ཁྱོད་ན་གནས་པ་ཉིད་ལ། ཁྱོད་མཐར་གནས་པ་ཞེས་བྱའོ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྲེད་
པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༼ ༩ གྲྭ་ ༽ ༣ ༣ བ། ལས། ཁྱོད་མཐའ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱོད་ན་གནས་
པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། 3 མོན་ཡུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ལ་བཤད།

ཁྱོད་དང་ཁྱོད་ཁྱེད་ཁྱོད་རྣལ་གསུམ་གྱི་བྱང་པར། ཁྱོད་གསེབ་ལ་ཁྱོད། མི་ཆོག་ས་ཆེ་ཞིང་ཆོད་ཁང་
སོགས་མང་བོ་ཡོད་པ་ལ་ཁྱོད་ཁྱེད། ཁྱོད་ཁྱེད་ལས་རྒྱུད་ཞིང་ཁྱོད་ལས་ཆེ་བ་ལ་ཁྱོད་རྣལ་
ཟེར། བྱི་རྒྱལ་བས་ཁྱོད་ལ་ Village དང། ཁྱོད་ཁྱེད་ལ་ City དང། ཁྱོད་རྣལ་ལ་Town ཟེར་
རྟོ། །མདོར་ན་ཁྱོད་དང་ཁྱོད་ཁྱེད་ཁྱོད་རྣལ་གསུམ་ནི་བྱི་རྒྱལ་བས་Village, City, Town
གསུམ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱོད་དུ་རྒྱ་བའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཅུ་འཛིན་གཅིག་པ། འདི་ལ་གཉིས་ཀྱི། ལྷ་ཙོ་
ཁྱོད་དུ་རྒྱ་བ་དང། ལྷ་ཙོ་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལྷ་ཙོ་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་བའི་ལྷུང་བྱེད་
ལྷ་ཙོ་ཉི་ཤེས། བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྱོར་གིས་རང་གི་སྤྱིང་གི་ལྷ་ཙོ་ལྷ་ཙོ་དུས་སུ་རང་གི་ཆོག་གིས་དགེ་
འདུན་ཟས་ལ་སྦྱན་འདེན་པའི་ཆེ་ཆེས་བྲེམ་པ་ཡོལ་བར་མ་བྱ་ཞིག་ཅེས་མ་བསྟོལ་བར་བྲེམ་གསུམ་
པའམ་བཞི་བ་ལ་སོགས་པར་རྒྱ་བ་ལས་སྦྱར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། སྤྱིང་གཞི་ནི་མཉན་
ཡོད་དུ་ཉེ་དགས་ལྷ་ཙོ་ཁྱོད་རྒྱ་བ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་ཀྱི་
འཆོ་བ་ལ་གཞོད་པའོ། །གཉིས་པ་ལྷ་ཙོ་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་བའི་ལྷུང་བྱེད་ལྷ་ཙོ་ཉི་ཤེས། བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྱོར་
གིས་རང་སྤྱིང་གི་ཉི་མ་བྱེད་ཡོལ་ནས་སྦྱ་རེངས་མ་ཤར་བའི་བར་དེར་བྲེམ་བཞི་པའམ་ལྷ་པ་ལ་

སོགས་པར་རྒྱ་བ་ལས་ལྷུང་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིལོ། མཉན་ཡོད་དུ་ཉེ་དགས་
ཕྱི་རྫོ་མོང་དུ་རྒྱ་བ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པའི་རྒྱར་ལྷུང་བའོ། །
མོང་རྒྱལ། མོང་ཁྱེར་ལས་རྒྱར་ལ་མོང་ལས་ཆེ་བ་ལ་མོང་རྒྱལ་ཟེར། ཕྱི་རྒྱལ་བས་Town ཟེར་བ་དེལོ། མོང་
ཁྱེར་དང་འབྲུ་བ་རྒྱར་དུ་མོང་བཀྲམ་བ་དང་བཅེར་བ་ (སྤངས་པ) དང་ལྷན་པའོ། །ཞེས་དགེ་
ལེགས་བཤེས་གཉེན་གསུང། བཅེར་བ་ནི་སྤངས་པའི་དོན་ཡིན། ཆོང་བ་མང་པོ་ཡོད་པའི་གནས་
ཀྱི་མིང་ཡིན་པར། མཆོད་རྟེན་གསུང།

མོང་པའི་ཆོས། མོང་ཆོས་དང་འབྲུ།

མོང་ཆོག་ 1 པལ་སྐད། མཁས་བྱུང་པའི་པོ་ཆའི་གསུང་མོར་བྱ་«སྤྲུ་བ་རྣམ་པར་དེས་བ་རབ་དགའི་འཇུག་
པ» ༡༥ན་ལས། ཞུ་པའི་བ་ལ་བྱུང་སྐོར་དང་། །གཉེར་བ་དཔོན་ཆེན་རྫོང་ཕྱི་སོགས། །འཇིག་
རྟེན་པལ་པའི་མོང་ཆོག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། 2 ངོ་ཆའི་གནས་རྣམས་རྩོམ་པར་སྤྲུས་
པའི་ཆོག་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས། ཆོག་གསལ་
ཆེ་བར་གྲིས་ཆེ་ཀུན་གྱིས་མོང་ཆོག་ཅེས་སྤྲུ་ཡིན་གང་འདྲ། མོང་ཆོག་ལ་ངོ་ཆའི་ཆོག་རྩོམ་པར་
སོང་བ་བཞིན་དགོས་ཀྱི་ཆོག་རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དེར་ག་ལ་འབྱུང། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ།

མོང་པ། 1 མོང་ཁོག་ལྟ་བུ། དཔེར་ན་མོང་པ་ལྟོགས། མོང་པ་རྒྱགས་ལྟ་བུ། 2 ལྷགས་ཐོག་གི་ནང་
ཁོལ་ཞིག་དཔེར་ན་མོང་པ་ཁ་ཆ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

མོལ་ལམ། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སྒོ། འཁོར་བ་ལས་དངོས་སུ་མོལ་བྱེད་གྱི་ལམ། དེ་ལས་གཞན་མི་
རྟག་སོགས་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནི་མོལ་ལམ་མིན་པར་རྒྱུད་སྐྱོང་བྱེད་དུ་གསུངས་སོ། །རྩེའི་སྤགས་
རིམ་ཆེན་མོར་གཞི་བྱས།

མོལ་བ་འབྲས་བུའི་དབང་། (གསལ་སྤགས་) དབང་གསུམ་གྱི་ཡ་བྱལ་ཏེ། མི་སྒོལ་པའི་བྱང་འཇུག་ལ་
ཟེར། རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བ་ཐང་རྒྱ་མཆོའི་དབང་དོན་དེ་ཉིད་ཡང་གསལ་པ་༡༩ན་ལས། མོལ་བ་
འབྲས་བུའི་དབང་ནི། མཐར་ཐུག་མི་སྒོལ་པའི་བྱང་འཇུག་ཡིན་ལ། རྩེའི་སྤགས་རིམ་ཆེན་མོ་
ལས། གལ་ཏེ་ཡན་ལག་བདུན་ལྷན་བཞི་བ་ཡིན་མོད་ཀྱང་དབང་སྐྱར་དུ་རྩི་ལྟར་རིགས་སྤྲུམ་

ན། རྒྱ་དབང་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཤི་མ་དག་པར་བྱེད་པས་དབང་སྐྱར་དུ་འཛོག་པ་དེ་བཞིན་དུ་
ཡན་ལག་བདུན་ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་བྱས་ཀྱང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཤི་མ་མེད་པར་བྱེད་པས་དབང་
སྐྱར་ལོ། །ཞེས་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་སྤྱིབ་པའི་ཤི་མ་ཐམས་ཅད་དུས་ནམ་དུ་འང་
སྤྱི་བ་བཀག་པའི་ཆ་ནས་དབང་དུ་གསུངས་ཏེ། ཨ་རྟེ་ཤི་རྩེ་འེས་ཆོག་ཤི་མ་འབྱུང་པའི་སྤྱིང་
ནས་བཤད་པའོ། །ཞེས་གསུངས།

གྲོལ་བའི་ཐེག་ལེ། (གསང་སྤྱགས་) རྫོགས་རིམ་གྲོལ་བའི་ཐེག་ལེ་དང་འབྲ། སྒོལ་དཔོན་སངས་རྒྱས་ལེ་
ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་མཛོད།

གྲོལ་བྱེད་ལམ་གྱི་དབང་། (གསང་སྤྱགས་) དབང་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལམ་ལ་ཟེར།
རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པའི་དབང་དོན་དེ་ཉིད་ཡང་གསལ་པ་ཨ་པ་ལས། གསང་བ་འདུས་པ་སོགས་
ཀྱི་སྐབས་སུ་རྫོགས་རིམ་རིམ་བུ་སྤྱོད་ལ་འདོད་དགོས་ཤིང་། དེའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་རྫོགས་
རིམ་དེ་དག་གིས་རང་རང་གི་རྫོགས་ཀྱི་སྤང་བྱ་སྤྱོད་ཞིང་། དེ་དང་དེའི་ལག་རྩེས་འབྲུབ་པ་ལ་
དབང་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་འཛོག་དགོས་ལ། བསྐྱེད་རིམ་ནི་སྤྱིར་སྤྱིན་གྲོལ་གྱི་ལམ་
གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སྤྱིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ཡིན་མོད་ཀྱི། དབང་གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་དབང་
ལ་འཛོག་དགོས་སམ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།

སྤྱ་རྩལ་མི་སྤྱིར་བའི་སྤྱང་ལྷུང་། སྤྱང་ལྷུང་སྤྱིར་བའི་ཉེར་གསུམ་བའི། ཐག་བའི་བྱིས་པ་ལ་གོས་འཐག་
བཅུག་སྟེ་སྤྱ་རྩལ་མི་སྤྱིར་བར་ཐགས་བཅད་པའོ། །

སྤྱ་བ། བྱི་རྒྱལ་བས་འདི་ལ་Musk deer ཟེར། འདིའི་ལྗོད་ཆོད་ལ་ཀི་ལོ་འམ་སྤྱིའི་རྒྱ་(ནས་) ༡ ན་བར་
ཅིམ་ཡོད། རྒྱལ་གྱི་སྤྱག་ལག་རྣམས་རིང་ལ་ཁུས་ལྷགས་ཆེ། མདུན་ཕྱོགས་རྣམས་སྤང་ལ་ཤེད་
རྒྱུད། རོ་མོ་གཉིས་ཀར་དུ་ཅོ་མེད། སྤྱ་མོ་ཤེ་ལངས་པའི་དུས་སུ་སྤྱ་མོས་སྤྱ་ཁུག་ནས་སྤྱ་ཅིའི་ཤི་
བྱིན་ཏེ་སྤྱ་མོ་རྣམས་འབྲིད་ཅིང་འགྲགས་པར་བྱེད། ཤེ་སྤྱོར་གྱི་དུས་ཆོད་ནི་བྱི་རྩེ་ ༡ ན་པའི་ནང་
ཡིན་པ་དང་། དུས་ལྷན་ནི་བདུན་ཕྲག་གསུམ་བཞིའི་རིང་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་དང་ལོ་མ་དང་ལྷུས་
དུ་སོགས་ཟས་སུ་བྱེད། སྤྱ་སྤྱག་མངལ་དུ་གནས་པའི་དུས་ལྷན་ནི་ཞག་མོ་ ༡༥ ལས་ ༡༧༥ བར་

ཡིན། སྐབ་བཞི་སྐབ་ཅིའི་ཆེད་དུ་བཞོན་བཞོན་ནས་ད་ལྟ་སྟོང་ལ་ཉེ་བའི་སྒོག་ཆགས་ཀྱི་གས་སུ་
 སྐབས་ཡོད་ལ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཉེན་ཆབས་ཆེ་བའི་གས་ཤིག་ཡིན། རྒྱ་དཀར་ནག་ཏུ་སྐབ་
 ཅིའི་ཆེད་དུ་སྐབ་བ་གསོ་སྟོང་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་གསར་པ་ཞིག་བཟུགས་ནས་སྐབ་ཅི་འདོན་སྒོལ་
 ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་མི་རྒྱལ་སྤྱི་མཆོད་ཆེད་ཞིང་གཏུག་རྒྱབ་ཆེ་བས། འག་ཆ་དང་སྤྱི་མཆོད་ཆེ་ཆེ་མེད་
 བར་སྐབ་སོ་རྒྱལ་སྤྱི་དགའ་སྤྱི་མཆོད་ཆེད་དུ་ཞིག་ནང་བཞོན་འཇུག་བྱེད་ཅིང། ཡང་ཡང་འཛིན་བཟུང་
 བས་ཏེ་སྐབ་ཅི་འདོན་བར་བྱེད་ལ། ཅི་འདོན་སྐབས་སྤྱི་དགའ་སྤྱི་མཆོད་སོགས་གང་ཡང་མེད་བར་མི་མང་
 བོས་མཉམ་རུབ་ཀྱིས་མར་མཉམ་ནས་སྐབ་པོའི་སྒྲིགས་ཁྲག་དེ་གིས་བཞགས་ནས་སྐབ་ཅི་རྒྱལ་ས་
 ལུགས་སུ་ཀྱིས་ལེན་བར་བྱེད། སྐབ་བ་རྒྱལ་ས་ནི་འཛིགས་སྤང་དང་ན་རྒྱལ་གིས་ཨར་མ་བཞེན་
 བར་འབྲོས་ཐབས་བྱེད་པ་སོགས་ལུས་སེམས་ཀྱི་སྒྲིག་བསྐྱེད་མང་པོ་མྱོང་། འོན་ཀྱང་རྒྱ་གར་
 བ་རྒྱལ་ས་བསྐྱེད་ཆེ་ཆེད་ཐད་ཆེ་བར་བཞག། བལ་ཡུལ་དང་པོད་ཀྱི་ཁྲིམ་ཆང་སྟོང་གས་རྒྱལ་ས་
 ལོ་རེར་ཨ་སྒོར་༡༠ཙམ་ཀྱི་ཡོང་བབས་ལས་མེད་རུང་། འོན་ཀྱང་སྐབ་བ་གཅིག་བསང་བ་བྱུབ་ན་ཨ་
 སྒོར་༡༠༠ཙམ་ཀྱི་ཡོད་པར་བཞེན། སྐབ་བ་བཞོན་ནས་འཆོ་རྟེན་བསྐྱེད་པའང་མང་བས། སྐབ་བའི་
 གངས་འབོར་ཡང་ཉ་ཅང་ཉུང་དུ་སོང་། སྐབ་ཅིའི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་༤༥ཙམ་ཉི་ཉོང་ལ་ཆོང་སྒྱུར་
 བྱེད་ཅིང། སྐབ་ཅི་སྤྱི་རྒྱལ་གི་ལོ་གཅིག་ལ་ཨ་སྒོར་ \$US55,000 སྟོང་གས་ལྔ་བཟུང་ལྔ་ཙམ་
 དག་གི་ཡོད། སྐབ་ཅི་སྤྱི་རྒྱལ་བས་བྱི་ཞེས་ཀྱི་བྱུག་རྩས་སུ་བེད་སྟོང་བྱེད། དེར་བཞེན་ངཆོས་སྐབ་
 ཅིས་བཞོས་པའི་སྤྱི་རྒྱལ་ཀྱི་བྱི་ཞེས་པོའི་བྱུག་རྩས་དག་ཉེ་སྐབ་མི་བྱེད་ཅིང། བྱུང་ན་དེ་དག་
 ལ་ངོ་རྒོལ་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྐྱེལ་བ་དང་། དེའི་སྒོར་གནས་ཚུལ་ཁྲབ་སྐྱེལ་བས་ཏེ་སྐབ་བ་དང་སྟོང་
 ལ་ཉེ་བའི་སྒོག་ཆགས་རྒྱལ་ས་ཅས་ཀྱང་གཅིས་སྤྱང་བྱེད་དགོས་སོ།

སྐབ་པོ། སྐབ་མོ་དང་། སྐབ་པོ། སྐབ་པོ་རྒྱལ་ས་དོན་གཅིག་པར་བཞག།

སྐབ་པོ་བྱིན་དུ་གཅགས་པ། ། སྐབ་མོ་གང་བྱུང་བ་རྒྱལ་ས་སྐྱགས་ལ་བཏགས་པ་ཞེས་པའི་དོན་མོ། །སྐབ་
 པོ་དང་། སྐབ་པོ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བས་སྐབ་མོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་སྐྱད་དོ། །ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་
 སྐྱེལ་ལམ་རིམ་ཀྱི་བད་བཏོལ་༡༤ན་༣ལས་གསུངས་སོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། མོ་ཉོ་བའི་

ཞལ་ནས། བསྐྱབ་པ་གསུམ་དང་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་སྤྱིང་བཅེ་བ་ལྟ་གཙོ་བོ་ཡིན། དེད་ཀྱི་
སྒྲོབ་དཔོན་ཞང་བཅུན་ཀུན་ལ་མང་དུ་ཐོས་པ་འདྲ་མེད་སྒྲོ་བ་བཟོད་པ་འདྲ་མེད་པས་སྒྲོ་བོ་འིན་དུ་
གཏགས་པ་དེ་བྱེད་པ་འདྲ་མེད་དེ་སྒྲ་མ་ལྟ་ཡོད་པས་དུང་ན་སུ་ཡོད་པ་ལ་བན། གཉན་སྟོན་ལ་
སྒྲ་མཁས་པ་ཡེ་མེད་ཡོན་བཤད་དེ་བྱེད་པ་འདྲ་འདི་ཀུན་གྱིས་ད་དེས་མི་གོ་སྒྲ་མ་པ་ལས་མི་ཤེས་
ཏིང་ལྟ་པོ་ཡོད་པས་སུ་ཉེ་བ་ལ་བན་གསུང་དོ། །ཞེས་གསུངས། 2 སྒྲ་བོ་ནི་སྒྲེང་མོ་ལས་བསྐྱབ་བྱ་
ཡིན་ལ། འིན་དུ་གཏགས་པ་ནི། འིན་བྱས་པ་སེམས་ལ་བཞག་པའི་དོན་ནོ། །ཟེར་བའད་ཡོད།
3 འིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ལ་གཞན་གྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་ལེགས་སོ་སྟེར་ཡོད་སྒྲ་མ་པའི་དེ་བ་
བྱེད་པ་ལ་ཟེར།

སྒྲ་ཅི། དེ་དྲགས་སྒྲ་བའི་ཅི་སྒྲན་ཞེས་པ་ཏ་ཅང་དེན་ཐང་ཆེ་བའི་སྒྲན་ཅི་ཞིག་འདི་ནི་གསེར་ལས་ཀྱང་
དེན་ཐང་ཆེས་ཆེ་བ་ཡིན། རོ་ཁ། ཞུ་རྗེས་བསིལ། རུས་པས་དུག་ནད་དང་། མཆོན་ནད། མཁལ་
མའི་གཉན་ཆད། སྲིན་ནད། གཉན་དེམས་བཅས་ལ་བན་བར་བཤད། རུབ་ཕྱོགས་པས་འདི་
གཙོ་བོར་ལུས་ལ་འབྱུག་རྒྱུ་དེ་འི་ཞེས་པོ་འི་བྱུག་རྩས་སུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད། ས་སྒྲུ་ལེགས་བཤད་
ལས། ལེགས་བཤད་བྱས་པ་དག་ལས་ཀྱང་། །མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཡོངས་སུ་ལེན། །འི་ཞེས་
བྱང་ན་དེ་དྲགས་ཀྱི། །ཉེ་བ་ལས་ཀྱང་སྒྲ་ཅི་ལེན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྒྲ་ཅི་ནི་སྒྲ་བ་པོ་
ལ་གཏོགས་མོ་ལ་མི་འབྱུང་ལ། དེ་འབྱུང་བའི་གནས་ཀྱང་དེ་དྲགས་ཀྱི་ཉེ་བའི་ཐད་དུ་ཡོད་པ་
ལྟ་བུར་བཤད་ཀྱང་། འགའ་ཞིག་གིས་སྒྲ་ཅི་ནི་སྒྲ་བའི་པོ་རྟགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་
དེད་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་བ་ལང་དང་འབྲ་བར་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་དེད་ཟེར། འདི་ལ་བྱི་
རྒྱལ་བས་musk ཟེར་ལ། ལེགས་སྒྲར་དུ་ “मुष्क” “मुष्कः” Muska ཟེར་བས། དེ་ནི་རྒྱག་
དེལ་ལམ་པོ་རྟགས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་མིང་ཡིན་པས་སོ་སྒྲ་མ་ཡང་། ས་པཎ་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་
ཉེ་བའི་ཐད་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་འཐད་ལྟན་དུ་གཟུང་དོ། །

སྒྲགས། 1 ལོ་སྐབས། དུས་ཚོད། དུས་སྐབས། སྒྲགས་འཆོལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 བསྐྱབ་ལ། ཐུབ་
ལ། ཐབས། བཟོད་ལ། ཐུག་བསྐྱལ་བཟོད་སྒྲགས་མེད་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 སྒྲགས་པ་དང་དོན་

འབྲ། སྐྱེགས་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས། དེས་ན་སྐྱེགས། སྐྱེགས་པ་དང་། སྐྱེགས་པ། ལྷག་
པ། བསྐྱན་པ། བྱུང་འཕགས། སྤུལ་བྱུང་རྣམས་འདིར་མིང་གི་རྣམས་གངས་སོ། །

སྐྱེགས་བལྟ་བ། སྐྱེགས་འཆོལ་བ་དང་དོན་འབྲ། སྐྱེགས་འཆོལ་བ་ལ་གཞིགས།

སྐྱེགས་པ། 1 ལྷག་པ། བསྐྱན་པ། སྤུལ་བྱུང་། བྱུང་འཕགས་བཅས་ཀྱི་དོན། སྐྱེགས། སྐྱེགས་པ་
དང་། སྐྱེགས་པ། ལྷག་པ། བསྐྱན་པ། བྱུང་འཕགས། སྤུལ་བྱུང་རྣམས་འདིར་མིང་གི་རྣམས་
གངས་སོ། །མཛོད་ཅ་བ་ལས། འགོག་དང་ལམ་མཐོང་སྤང་བྱ་ཀྱང། །རང་གིས་སྐྱེགས་པའི་
སྤྱོད་ལུལ་ལོ། །ཞེས་དང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། སྤང་མེད་ཀྱི་བྱའི་སྤྱོད་པས་ཀྱི་ཆད་རྩི་ཅན་
ཞེན། སྤང་ཆེན་སོགས་བདུན་ཅུས་སྐྱེགས་པའི་སྤྱོད་པས་ཡིན་ལོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
གདོན་མི་ཐ་བར་འབྱུང་སྟེ། ས་མང་པོ་བ་བཅུ་དང་། དགེ་བའི་ས་མང་པོ་བ་བཅུ་དང་། རྟོག་པ་
དང་དཔྱོད་པའོ། །ལ་ལ་དག་ཏུ་འབྱོད་པ་བསྐྱེད། །དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་འབྱོད་པ་
མེད་པས་གང་ལ་ཡོད་པ་དེར་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེགས་ན་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ནི་ལུ་ཅ་གསུམ་འབྱུང་
ངོ། །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། ། 2 བསྐྱེད་པ། སྐྱེགས་པ། སྤྱོད་ཀྱིས་སྐྱེགས་པ། མདོ་མཛེངས་
སྐྱེན་ ཅ ༡༧༧ ལས། དན་བར་ལྟ་བས་སྐྱེགས་པས་དེ་ལ་མོས་པའི་སེམས་མེད་
དོ། །ཞེས་དང་། ༡༧༧ བར་ལས་ཀྱང་། སྤྱིས་ཀྱིས་སྐྱེགས་པའི་དང་། བཅེངས་པ་ནི་བཙོན་ར་བས་
ཀྱང་དམ་སོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། ། 3 དལ་བའམ་སྤུག་པའི་དོན། སྤུང་སྤུང་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་
ལས། སྐྱེགས་པ་ནི་སྐྱེགས་སམ་དལ་བའམ་སྤུག་པར་གྱུར་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེགས་
དང་དོན་འབྲ་བར་སེམས། 4 སྐྱེགས་པ་ནི་འབྱུག་པའམ་འགྲོ་འཆོལས། ཞེས་དག་ཡིག་ཡི་ཤིའི་
གྲུར་ཁང་ན་གསལ། 5 ཞེབས་པ། སྤུང་སྤུང་ལོ་པའི་རྩི་རྩི་གསུང་། (མ་དཔེར་འཁེབས་ཞེས་
མིས་འདུག) སྤུང་རྣམས་འབྱེད་ ཅ ༡༧༧ ལས། བ་རོལ་མ་མཐོང་གཏིང་རྟོགས་མ་གྱུར་
ཅིང་། སྐྱེགས་པའི་སྤུན་གནག་སྤོབ་དཔོན་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི། ཞེས་གསུངས་པའི་སྐྱེགས་པ་ནི།
ཞེབས་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་དང་སྐྱེགས་པའི་དོན་གང་ལ་སྤུར་ན་འདྲ་བར་སེམས། 6 སྐྱེགས་
དང་དོན་འབྲ། སྐྱེགས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས། དེས་ན་སྐྱེགས། སྐྱེགས་པ་དང་། སྐྱེགས་པ།

ལྷག་པ། བསྟན་པ། བྱུང་འཕགས། སུལ་བྱུང་ནམས་འདིར་མེད་གི་ནམ་གངས་སོ། །སྒྲགས་པ་
དང་། སྒྲགས་པ་གཉིས་འབྲི་ཚུལ་ཙམ་ལས་དོན་གཅིག་ཡིན་པར་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྒྲགས་
ཞེས་པར་གཟིགས།

སྒྲགས་འཆོལ་བ། པ་རོལ་པོལ་གནོད་པ་བྱེད་ཐུབ་མི་ཐུབ་ཆོད་བལྟ་བའི་དོན། སྒྲགས་འཆོལ་བ་དང་
སྒྲབས་འཆོལ་བའི་བྱེད་པར་ནི། སྒྲགས་འཆོལ་བ་ནི་ཐོག་མར་སྒྲགས་བལྟ་བའོ། །སྒྲབས་འཆོལ་
བ་ནི་རྒྱན་དུ་གོ་སྒྲབས་འཆོལ་བའོ། །ཞེས་སྟོབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱངས་གསུང་།
སྒྲང་ཁྲིམ། དབྱིད་ཀྱི་དུས། སྒྲ་བཤད་ནི། སྒྲང་ནམས་ཀྱིས་ཞིང་མོ་བའི་དུས་ཡིན་པས་དེ་སྒྲང་ཅེས་བརྗོད།
སྒྲང་ཐང་པ། སྒྲང་རི་ཐང་པ་དང་འདྲ།

སྒྲང་དར་ཀྱིས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་ཆེས་ཁྲིམ་པས་བསྟན་པ་བསྐྱངས་པ། སྒྲང་དར་ཀྱིས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་
ནས་མི་ལོ་བདུན་ཙུ་ཙ་གསུམ་གྱི་རིང་ཁྲིམ་པས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལོགས་པར་བསྐྱངས་
སོ། །དེ་ཡང་དེབ་སྟོན་སྟོད་ཆ་༤༥ལས། འུ་སྟོན་རེན་པོ་ཆེས་ནན་མོ་ཞིག་གི་དག་གི་རྩེས་སུ་
འབྲངས་ནས་ལྷགས་མོ་བྱ་ (ཁྱི་ལོ་༤༩༡) ལ་བསྟན་པ་བསྐྱབས་ནས་བདུན་ཙུ་ཙ་གསུམ་པ་ཚུ་
མོ་བྱ་ (ཁྱི་ལོ་༥༡༣) ལ་བསྟན་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་ལ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མི་ལོ་
བདུན་ཙུ་ཙ་ (༥) གསུམ་གྱི་རིང་ཁྲིམ་པས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་གསུངས་སོ། །དེའི་
རིང་བསྟན་པ་ཚུལ་བཞིན་སྤང་བའི་རབ་བྱུང་གི་སྟེ་མེད་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རེན་པོ་ཆེ་ལ་
སྟོར་སྟོལ་དུ་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པའི་མཛོད་གས་པ་དང་ལོག་པར་ཆོག་པའི་ཕྱི་མའི་བསྐྱང་པ་ཡང་
ཆེས་ཆེན་པོ་ཞུགས་པས། སྒྲགས་པ་འཕམ་ཁྲིམ་པས་རབ་བྱུང་གི་ཆབ་ནམ་ཡང་བྱེད་མི་བཏུབ་སོ། །

སྒྲང་རྩལ། (མཛོད) སུག་རྩལ་བདུན་ལ་སྒྲང་རྩལ་ཟེར། འདི་ལ་རྩལ་སྤྲ་རབ་༡༡༥༧༩ཡོད།
སྒྲང་པོ་ཆེད་ལྷ་སྤངས། སྒྲེས་བྲང་པ་ནམས་ཀྱི་ལྷ་སྤངས་སམ། ཞེ་དུལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་དེ་ཡང་སྟེང་
ན་འདུག་པ་ལ་བཤེད་དེ་མི་ལྷ། ལོག་ན་འདུག་པ་ལ་བཏུད་དེ་མི་ལྷ། གཡས་གཡོན་ན་འདུག་པ་ལ་
ནི་མིག་བཟུར་ཏེ་མི་ལྷ། རྒྱབ་ན་འདུག་པ་ལ་ནི་མཛིང་བ་བསྐྱར་ཏེ་མི་ལྷ། ཐག་རིང་པོ་ན་འདུག་
པ་ལ་བསྐྱེམས་ཏེ་མི་ལྷ། ཐག་ཉེ་བ་ན་འདུག་པ་ལ་བསྐྱེམས་པ་མེད་པར་མི་ལྷའི། ཇི་ལྷར་འདུག་

པའི་སྐྱོད་ལམ་དང་། ཇི་ལྟར་ལྟ་བུའི་མིག་གིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་
དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བུ་ནི་སྒྲང་པོ་ཆེད་ལྟ་སྒྲངས་ཞེས་འཆད་དོ། །ཞེས་ཡུམ་གྱི་རྒྱ་
ཆར་བཤད་པ་ལས་བཤད་དོ། །

སྒྲང་ཐུགས་ཀྱི་མཚོན་དོན། གཏི་ཐུག་དང་བྲལ་བ་མཚོན་ཏེ། རྗེའི་འདོད་འཇོ་ལས། སྒྲང་པོས་གཏི་
ཐུག་མཚོན་ལ། དེའི་བགས་པ་བཤུས་པས་ནི་གཏི་ཐུག་དང་བྲལ་བ་མཚོན་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །སྒྲང་པོས་གཏི་ཐུག་མཚོན་པ་ནི། གཏི་ཐུག་སྒྲང་པོའི་འཛིགས་པ་བསྐྱབ་
ཏུ་གསོལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

སྒྲང་ལ། སྤུན་ཤིང་ཞིག་སྒྲང་མས་མོ་ནད་དང་ནི་ཆད་པ་སེལ། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་རིགས་གཉིས་ཡོད་
དེ། སྒྲང་དཀར་སྒྲང་ནག་གཉིས་སོ། །སྒྲང་དཀར་པགས་པ་དམར་ལ་པོང་བྱང་ཞིང་ཡལ་ག་
བྱང་སྤུན་སྤར་ནག་ལྟར་མགོ་འབལ་འཁྲིགས་པ་ཡིན། དེ་དག་སྐྱམ་སྐྱེས་ཆུན་སྐྱེས་གཉིས་
ཡོད། སྒྲང་དཀར་སྐྱམ་སྐྱེས་བཟང་བ་ཡིན། ཞེས་དེ་ཅུ་དམར་དགེ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་ལུན་
ཆོགས་ཀྱི་བྱི་མེད་ཤེས་དཀར་མཁའ་མ་ལྟར་པ་ལྟར་དོ། །

སྒྲང་ཤོག་མེད་འབྲ། སློབ་མ་ལ་རང་གིས་ཀྱང་དཔེ་ཆ་སོགས་ཁྲིད་མི་ཐུབ། གཞན་གྱི་བྱང་དུ་འང་
འགྲོར་མི་འཇུག་པའི་བཤེས་གཉེན་ངན་པའི་དཔེ་ཞིག་དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་
འབྲེལ་ལས། དཔེར་ན་སྒྲང་ཤོག་མེད་ཀླད་པོ་དེ་བཤེས་པ་ཐམས་ཅད་བསྤངས་ནས།
སྒྲང་གཞན་དང་སྐྱོར་དུ་མི་སྟེར། ཁོ་རང་དང་རི་ཅམ་སྤར་ཀྱང་པེ་ཏུ་མི་ཡོང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་
མ་ངན་པ་རེ་དང་ཐད་ཅམ་ན། སློབ་མ་སྐྱལ་ལུན་ཡོད་ཀྱང་གཞན་སྐྱེས་བྱ་དམ་པ་ཀྱུན་གྱི་བྱང་
དུ་འགྲོར་མི་སྟེར། ཁོ་རང་གི་བྱང་དུ་རི་ཅམ་བསྟན་ཀྱང་ཡོན་ཏན་མི་སྐྱེ་བའི་སྒྲ་མ་དེས་མི་ཡོང་
གསུང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

སྒྲང་རི་ཐང་ལ། བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་པོ་ཏོ་བའི་སློབ་མ་སྒྲང་ཤར་གཉིས་ཤེས་བྱགས་པའི་
ཡ་བྲལ། སྒྲང་རི་ཐང་པ་དོ་རྗེ་སེལ་རྟེན། རབ་བྱང་དང་པོའི་ཤིང་པོ་ཏུ་སྟེ། བྱི་ལོ་༡༠༥༩ ལོར་
འབྲུངས་ནས། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཆུ་མོ་ཡོས་ཏེ། བྱི་ལོ་༡༡༣༣ ལོའི་བར་དགྲུང་ལོ་བདུན་བཅུ་

བཞུགས། ཆོགས་པ་ཡུན་རིང་དུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆོགས་བརྒྱད་མར་གྲགས་པ་ཡང་ཁོང་གིས་མཛོད། ག་ར་བའི་སྒྲོབ་མ་དགེ་བཤེས་མཆད་ཁ་བ་རིག་པའི་གནས་ལྡ་མ་མཁས་ཀྱང་མ་ཆོམ་པར། ཁྱོད་ཁ་རང་གིས་ལེན་བ་དང་། རྒྱལ་ཁ་གཞན་ལ་འབྱུང་བར་ཤོག ཞེས་སོགས་སྒྲུང་ཐང་པའི་སྒྲོབ་ཆོགས་བརྒྱད་མ་འདི་གཟིགས་ནས་དེས་ཐུགས་སྒྲོགས་ཏེ་ཅད་གཅད་པར་བྱོན་བ་ན། སྒྲུང་ཐང་པ་གཤེགས་ཟིན་ལུལ་ག་ར་བ་དང་མཛལ་ནས། སྒྲོབ་གི་གདམས་ངག་ཞུས་ཏེ་བསྒྲུམས་པས་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྱུངས། མཛོད་ནད་ཅན་མང་པོར་ཡང་སྒྲོབ་གི་གདམས་པ་འདི་གནད་ནས་བསྒྲུམས་པས་ནད་ལས་བྱོལ་བས་མཛོད་ཆོས་སུ་གྲགས་པའང་བྱུང་ངོ། ཤོ་ཏོ་བའི་མཛོད་པ་བཞིན་དུ་བྱམས་ཆོས་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་མཛོད་དེ་སྒྲོབ་མ་སྒྱོད་། ལན་ཅིག་གི་ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་དགེ་སྒྲོབ་གི་དངོས་པོ་དང་མི་འབྲལ་བའི་དམ་བཅའ་བརྟན་པོ་མཛོད་པས། དཔལ་ལྷ་མོ་དེ་ལྟའི་སྐད་ལྟར་དེ་བྱོན་ནས་དེའི་བར་དུ་ངས་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲོགས་བྱའོ་གསུང་སྐད། རྒྱུད་པོ་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་ཀྱང་། ཁོང་སངས་རྒྱས་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་སྤྱལ་པ་ཡིན་ཟེར་ནས་དབུ་སྐྱ་གཙོད་ས་མཛོད། སྒྲུང་ཐང་པ་བྱིས་སྒྲེུ་བྱར་བའི་ཡང་སྒྲོབ་མར་གྱུར། ཆོགས་པ་ཉིས་སྟོང་ཅུ་འབྲུས་པ་བཅས་སོ། ། (1054-1123)

སྒྲུང་རི་ཐང་པ་རྗེ་རྗེ་སེང་གོ། སྒྲུང་རི་ཐང་པ་དང་འད།

སྒྲུང་རྩ། སྒྲུང་རྩ། བ་སྒྲུང་གི་རྩ།

སྒྲུང་རྩ་ལུང་བསྟན་གྱི་མདོ། མདོ་བཅ་པོ་གཅིག་པ་འདི་མདོ་རྟེན་ ༩ གྱེ་བའི་ནང་བཞུགས། འུ་སྟོན་རིན་ཆེན་པོ་ཆེའི་ཆོས་འབྱུང་ལས། དེ་སྒྲུང་རྩ་ལུང་བསྟན་ཞེས་སྒྲུང་བ་ལྟར་པོ། །

སྒྲུང་ཤར་གཉིས། (སྒྲོ་སྒྱུང་) དགེ་བཤེས་པོ་ཏོ་བའི་སྒྲོབ་མ་དབུས་ཀྱི་ཉི་མཁུ་བྱང་གཅིག་ཏུ་གྲགས་པ་ནི། སྒྲུང་རི་ཐང་པ་རྗེ་རྗེ་སེང་གོ་དང་། ག་ར་བ་ཡོན་ཏན་གྲགས་གཉིས་སོ། །

སྒྲུང་ཅང་། སྒྲུང་ཅན་ལ་གཟིགས།

སྒྲུང་ཅན། བ་སྒྲུང་ངས་སྒྲུང་ཐུག་དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤྱངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་ལས། དཔེར་ན་སྒྲུང་ཅན་དེས། བ་འདུག་ཆད་ཀྱི་འཕོངས་ལ་སྒྲུམས་ཀྱང་དོན་མི་འབྲུག། བཤེ་འཆོལ་བའི་དུས་ལ་བབས་

པ་ཅིག་དང་མྱད་ན། ཁོའི་འདོད་པ་བྱུང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། དཔེ་ཚོས་རིན་
ཆེན་སྤངས་པ་ཅ་འབྲེལ་བྱ་སྒྲུང་མཁུ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། སྒྲུང་མཁུ་ཞེས་སྤྲང་།
སྒྲུན། སྒྲུན་པ་ལ་གཟེགས།

སྒྲུན་པ། 1 འཇལ་བ། གདབ་པ། འདེབས་པ། སྒྲོག་པ་བཅས་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན་ལན་སྒྲུན་པ་ཞེས་
དང་། འཁོན་སྒྲུན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྒྲོན་པ། སྒྲུན་པ། སྒྲུན་པ། སྒྲོན། 2 དག་པ་བ། འགོབས་པ།
གཡོག་པ། རྒྱུ་བ། བསྐྱན་པ་འཇམ་སྒྲོན་པ། སྤྲུང་བའམ་སྒྲོར་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན་ལྷན་
པ་སྒྲུན་ཞེས་པ་དང་། ལྷན་ཐབས་སུ་སྒྲུན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དག་ཡིག་དག་སྒྲོན་ལས། སྒྲགས་
ཉིད་ལན་སྒྲུན་ལྷན་པ་སྒྲུན། ཞེས་གསུངས་སོ། །3 ཆེས་བྱ་ལ་འཇུག་སྟེ། སྤང་སྒྲུན་ཆོག་པ་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ལས། བར་བར་བྱ་གོས་ཀྱི་དུམ་བུ་སྒྲུན་པ་ནི་ཆེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
སྒྲུལ་བ། གཉིད་བློ་ནས་སམས་ཐང་ཆད་ཅིང་ཉོབ་ནས་ཁ་གདངས་པ་ལ་ཟེར། བལ་སྒྲུང་བྱ་ལས་སྒྲོང་
རྒྱུ་ཟེར་བ་དེའོ། །འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ ཆུ་ ༡༩༣༧
ལས། སྒྲུལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་གདངས་པའོ། ཞེས་དང་། དགོ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་
༡༩༣༧ ལས། ལག་པ་འཇམ་ཆོས་གོས་ཀྱི་ནི་ཐ་མ་ཡིས། ཁ་གདག་རབ་བྱ་བ་གཤེད་སྒྲུལ་བར་
བྱ། ཞེས་དང་། འོན་ཏེ་སྒྲུལ་བྱུང་ན་ལག་པ་འཇམ་གོས་ཀྱི་ཐ་མས་ཁ་གཤེད་སྒྲུལ་བར་བྱའོ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེར་སང་བྱུང་བྱོགས་ན་སྒྲུལ་བའི་ཆོ་གས་ཞབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དགོངས་དག་
excuse me ཅས་བཛོད་སྒོལ་ཞིག་ཡོད་མོད། སྒྲུལ་བའི་ཆོ་ག་འགོབས་པའི་ཡ་རབས་ཀྱི་བཟང་
སྒྲིང་འདི་ནི་འཇར་བྱོགས་པ་རྣམས་ལ་མི་ལོ་སྤོངས་སྤྱུག་མང་པོའི་སྒྲོན་ནས་ཡོད་དོ། །

སྒྲིང་ཐག་བརྒྱད། འཇར་ལུས་འཕགས་པོའི་སྒྲོན་ལུས་དང་བྱང་ན་ལུས་འཕགས། སྒྲོ་འཇམ་བྱ་སྒྲིང་
གི་བྱུང་ན་རྩ་ཡུལ་དང་འཇར་ན་རྩ་ཡུལ་གཞན། ལུབ་བ་ལང་སྒྲིང་གི་བྱང་ན་གཡོ་སྒྲུན་དང་སྒྲོ་
ན་ལམ་མཆོག་འཕྱོ། བྱང་སྒྲུ་མི་སྒྲུན་གྱི་འཇར་ན་སྒྲུ་མི་སྒྲུན་དང་བྱུང་ན་སྒྲུ་མི་སྒྲུན་གྱི་རྒྱ་བཅས་
བརྒྱད་ཡོད་དོ། །འདི་རྣམས་ལ་སྒྲིང་གཡོག་བརྒྱད་ཅས་ཀྱང་བྱའོ། །

སྒྲིང་སྒྲུང་ཞབས་བྱང་། ལམ་རིམ་ལ་འཁོར་བྱ་མཁས་པར་བྲགས་པའི་རྒྱུལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲུ་

མ་ཞིག་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་སྒྲེགས་བཅ་སྟོད་ཆ་༥༧ལས། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་
ལ་རྩེ་སྒྲིམ་ནས་འཇམ་དབྱངས་སྟག་ལུང་བྲག་པའི་བར་དུ་བཤད་རྒྱུ་ཉམས་པ་མེད་པ་སྒྲིང་
སྟངས་ཞབས་བྱང་ལ་མངའ་ཞིང་དུས་ཐོག་དེར་ལམ་རིམ་ལ་དེ་ལས་མཁས་པ་མེད་པར་ངེས་པ་
ཉིད་དེ་གསང་སྟགས་མཁར་ནས་གདན་པར་སྟེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་སྟོད་པ་སྤྱི་བསྐྱབ་ཡན་ལ་
ཞིབ་བཤད། ཞི་ལྷག་ལ་དོན་བསྟུ། ལམ་རིམ་རྒྱུང་བའི་ཞི་ལྷག་ལ་ཞིབ་བཤད་དང་དེ་བྱིན་ལ་
ལྷགས་ལུང་གཙང་ཞིང་གསུང་བཤད་ནམས་ལ་རྒྱགས་འབྲུལ་ཀྱང་ཞུས། ལར་སྐྱམ་བྱ་འདོམ་
རེ་རྟེན་པ་ལ་དཀའ་ཆོགས་མི་འདུག་ཀྱང་བཤུ་ཞུ་སེར་པོ་སྟེ་རིང་ཆད་ཀྱིས་ལམ་རིམ། ས་ཞུ་
འབྱོར་ཆད་ཀྱིས་ལམ་འབྲས། ཨོ་རྒྱན་བཤུ་ཞུ་དམར་ཟིང་ཆད་ཀྱིས་རྫོགས་ཆེན། སྒྲོམ་ཞུ་བྱས་
འབྲུད་ཡོད་ཆད་ཀྱིས་བྲག་ཆེན་འཆད་ག་ལ་ཤེས། ཆོས་འདི་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་གཏུགས་པ་
གནད་ཆེ་བར་སྒྲིང་། ཞེས་གསུངས།

སྒྲིང་བཞི། ཤར་ལུས་འཕགས་པོ། ལྟོ་འཛམ་བྱ་སྒྲིང་། ལུབ་བ་ལང་སྟོད། བྱང་སྐྱམ་སྟན་དང་བཞིའོ། །

སྒྲིང་གཡོག་བརྒྱད། སྒྲིང་ཐན་བརྒྱད་དང་འབྲ།

སྒྲིང་བསྐྱེད་གོ་བཤེས། དགོ་བཤེས་རྒྱུང་ཁག་གི་གས་ཤིག་སེར་བྱེས་མཁས་སྟན་བྲུ་ཆད་གི་གསུང་
རྒྱུན་ལ་ལྟ་ཆོགས་གཉིས་ལན་གཙོ་བོ་དང་། སྒྲིང་བསྐྱེད་དེ་གས་རམས་པ་གཉིས་བཤད་པ་
གཙོ་བོ་ཡིན་ཞེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད། འདི་ལ་སྒྲིང་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་ཆུལ་ནི། སྒྲིང་བསྐྱེད་
དགོ་བཤེས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་ཐོག་མའི་འབྲུང་ཁུངས་ནི། མཉམ་མེད་རྫོང་མོ་ཆེན་པོའི་སྟོབ་མ་རྫོག་
ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྫོང་མོའི་བཀའ་ལུང་ལྟར་བྱེ་ལོ་༡༠༧་་་ལོར་གསང་བྱ་ནེ་ཕུ་ཐོག་དགོན་
པ་བྲག་བཏབ་ཅིང་། གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ལུང་རིགས་ཀྱི་བཤད་བྲུ་དང་ཆོད་བྲུའི་ཐོག་མའི་
འབྲུང་ཁུངས་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིན། དེ་ཡང་རྫོང་མོའི་ཉམས་སྒྲིང་ལ་བྲམས་འཇམ་དབྱངས་གཉིས་
པར་ངེས་ལ་བསྟོ་སྒྲིང་མཛད་པའི་ཆུལ་གཟིགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་སྒྲིང་སྟོད་སྟངས་
གཉིས་སུ་བྱས་པ་དང་། བྱིས་སུ་བསྟན་པ་ལ་བཟང་འགན་གྱི་ཆུལ་དུ་སྒྲིང་སྟོད་སྟངས་བསྐྱེད་
ནས་དམ་བཅའ་འཛོག་པའི་སྟོལ་བྱུང་བ་ལ་སྒྲིང་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་ཞེས་གསུགས་ཤིང་། སྟོལ་

རྒྱན་འདི་ད་ལྟའི་རི་མོ་དགེ་ལྷན་པའི་བྲ་ས་ཁག་ཏུ་མ་ཉམས་པར་བཞུགས་སོ།
 སྒྲིངས་པ། སྒྲིང་བ་ལྟ་བུ་ལ་བཤད་དོ།
 སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་རིས་པ་བུག་ སྒྲ་ལྡན་སྒྲ་ལ་གཟིགས།
 སྒྲ་དབྱངས་ཀྱི་རིས་པ་བུག། སྒྲ་ཅལ་སྒྲ་ཅུ་ཅ་བཞིའི་ཡ་གྲལ་ཉ། བར་མ། སང་
 སྒྲིང་། ས་འཛིན། སྒྲ་ལྡན། སྒྲ་པ། སྒྲོགས་ལ། འཁོར་ཉན་དང་བུན་ལོ།
 སྒྲེ་འདམས་པ། (འདལ་བ) མོ་མཚན་དང་བཤད་ལམ་གཅིག་ཏུ་སྒྲར་པའི་ནད་དང་ལྷན་པའི་བྲ་མེད་ཀྱི་
 མིང་། དཔེར་ན་སྒྲེ་འདམས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། སྒྲ་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས།
 བྲ་མེད་ཀྱི་མཚན་དང་བཤད་བའི་ལམ་དང་བཅས་པ་གཅིག་ཏུ་སྒྲར་པ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ནི་
 འདིར་སྒྲེ་འདམས་པ་ཡིན་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། ཁི་ཤིའི་གྲར་ཁང་དང་། བོད་རྒྱ་
 ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་གཉིས་སུ་སྒྲེ་འདམས་པ་འཕམ། སྒྲེ་འདམས་ཅན་ཞེས་འབྲུང་ཡང་། འདལ་བ་སྒྲར་
 གཞི། མདོ་ཅ་འབྲེལ་གཉིས། སྒྲ་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ། སྒྲ་ཞུ་བའི་འབྲེལ་པ། སྒྲ་གཞི་
 རྒྱ་ཆེར་སོགས་གཞུང་ཁྲངས་བཅུན་རྣམས་སུ་སྒྲེ་འདམས་པ་ཞེས་འབྲུང་བ་ལས་སྒྲེ་འདམས་
 ཞེས་མི་འབྲུང་བས་ཁྲངས་བཅུལ་དགོས་སོ།
 སྒྲེ་ཤོ། སྒྲེང་མོ་དང་དོན་གཅིག་པར་བཤད།
 སྒྲེགས། ལེབ་ལེབ། ལེབ། ལེབ་སོ། སྒྲེགས་ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཆོག་གི་གོ་དོན་ནི་ལེབ་ལེབ་བཅས་ལེབ་
 མོའམ་ལེབ་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན། འོན་ཀྱང་སྐབས་རེར་སྒྲང་ལེབ་ལའང་གོ་རུང་དོ། རང་གི་
 རྣམ་བཤད་ལས། སྒྲོ་སྒྲེགས་ཞེས་བྲ་བ་ནི་སྒྲོ་ལེབ་ལ་བྲ་སྒྲེ། ཞེས་དང་། འདལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་
 འབྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། སྒྲོ་སྒྲེགས་ཞེས་བྲ་བ་ནི་སྒྲང་ལེབ་ཅེས་བྲ་བའི་ཤིང་སྒྲེ། དེས་སྒྲོ་དང་སྐར་
 ཁྲང་གཅོད་པར་བྱེད་པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། སྒྲང་ཞུ་བ་༩ བ ༡༩༩ རྣམས། སྒྲོ་ལེབ་
 ཀྱི་བྲ་བ་གང་ཞེན། སྒྲོ་ལེབ་ཅེས་བྲ་བ་ནི་སྒྲོའི་འཕར་མ་སྒྲེ། དགེ་སྒྲོང་གིས་དེ་ལ་རྒྱང་ན་ཡུན་
 རིང་དུ་བརྒྱང་བར་མི་བྲ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།
 སྒྲེགས་ཐག སྒྲེགས་ཤིང་སྒྲོམ་བྱེད་ཀྱི་ཐག་པ།

སྒྲིགས་བཅུ། བོད། བོ་རྟེ། དཔེ་ཆ།

སྒྲིགས་ཤིང་། དཔེ་ཆ་རྒྱུད་མི་ཟ་བའི་ཕྱིར་སྐྱེད་ལོག་ནས་དམ་པོར་བཅིར་ནས་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་ལེབ།

སྒྲིགས་དང་ལེབ་གཉིས་དོན་འབྲ་བས་ལེབ་ལེབ་ཀྱི་དོན་ནོ། །

སྐྱེད་བྱ། (འདུལ་བ) ལྷུང་བ་སྐྱེད་བྱ་དང་དོན་འབྲ།

སྐྱེད་གཞི། (འདུལ་བ) 1 བསྐྱབ་བའམ་ཁྲིམས་བཅའ་བའི་རྒྱ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་མི་ཆངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐྱེད་གཞི་
ཞེས་བ་ལྟ་བུ། རྣམ་འབྱེད་འབྲེལ་༼ རྒྱ་ཆུ་༽ 1 ལེབ་ལས། སྐྱེད་གཞི་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྐྱབ་བ་
བཅས་བའི་རྒྱ་འདིལོ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། 2 མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྟོན་དུ་དེ་
དག་གསུངས་བའི་དུས་དང་། སྟོན་པ། གནས། འཁོར་རྣམས་སྟོན་པའི་ཐོག་མའི་གཞུང་ཆོན་ཞིག་
སྤྱ་བཤད་ནི། གསུང་བའི་རྒྱ་ཞེས་བ་སྟེ། དེ་ཡང་སྐྱེད་ཞེས་བ་ནི་གསུང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། གཞི་ནི་
རྒྱལོ། རྒྱ་ལ་མདོ་རྒྱུད་གསུང་བའི་རྒྱ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། སྟོན་པ། གནས། འཁོར་དང་གསུམ་
མོ། རྒྱ་ལ་སྤྱུང་ཆོད་རྒྱུད་རྣམས་གསུང་བར་འགྱུར་ཀྱི་མ་ཆང་ན་མི་གསུང་བས་རྒྱ་ཞེས་
བྱལོ། རྒྱ་ལ་སྟོན་པ་གང་ལས་ཐོས། གནས་གང་དུ་ཐོས། འཁོར་གང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཐོས་པ་
སྟེ་རྒྱ་གསུམ་པོ་དག་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེད་གཞི་ཞེས་བྱལོ། རྗེའི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས། ཤེས་རབ་
སྐྱེད་པོ་ལྟ་བུ་ལ་སྤྱར་ནས་བཤད་ན། འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན་ཞེས་པས་དུས།
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་པས་སྟོན་པ། རྒྱ་ལ་པོའི་ཁབ་བྱ་རྒྱོད་ཕྱང་པོའི་རི་ལ་ཞེས་པས་གནས།
དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་
ཏུ་བཞུགས་ཏེ་ཞེས་པས་འཁོར་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་བསྟན་པ་ལྟ་བུལོ། །

སྐྱེད་གཞིའི་སྟེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་སྐྱེད་གཞི་ནི། མཆིམས་མཛོད་ལས།
གང་ཟག་གི་མིང་དང་རིགས་བཛོད་ནས་བསྟན་ཅིང་བཤད་པ་དང་གང་གི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་
དང་འདུས་པ་དང་ལྷན་པའི་བྱུང་བ་དང་བཅས་སྐྱེད་གཞི་དང་བཅས་པའི་སོ་སོར་ཐར་བ་གསུངས་
པ་སྐྱེད་གཞིའི་སྟེ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

སྐོད་ཀྱི་སྐད་སྐར་ཁུང་བ་བཅན།

སློབ་དགའ་བ། (ཡུལ་སྐད) སེམས་དགའ་བའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པར་བཤད།
སློབ་ཉེ་བ། སྤྱི་ཉེ་བ་དང་ཤ་ཆ་བའི་དོན།
སློབ་ལ་གཙགས་པ། ཡིད་ལ་གཙགས་པ། ཞེས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་དཀའ་འབྲེལ་སྟོང་པོ་མཆོག་ན་གསལ།
སློབ་ཀྱི་གསོ་སྦྱོང་། (འདུལ་བ) གསོ་སྦྱོང་གི་བྱེ་བྲག་ཅིག གཞོད་པ་བརྒྲུག་པའི་གསོ་སྦྱོང་དང་འདྲ།
སློབ་ཀྱི་བ། 1 མ་བསམས་པར་འཕུལ་དུ་བྱུང་བ། མགོན་པོ་སློབ་ཀྱི་སྤྱི་བས་ལྟ་བུ། 2 གཏན་དུ་མི་
གནས་པ། དེ་མ་སློབ་ཀྱི་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
སློབ་ཀྱི་འབྲེལ་རྒྱ། འཕུལ་བྱེ་འབྲེལ་རྒྱ་དང་དོན་འདྲ། འཕུལ་བྱེ་འབྲེལ་རྒྱ་ལ་གཟིགས།
སློབ་ཀྱི་ལས་གཅོལ། དུས་ལ་མ་ལྟོས་པར་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་དུས་སུ་འབྲེལ་བའི་གཏོར་མ་
ལ་ཟེར།
སློག་ཁྲད། བྱི་རྒྱལ་བས་ཀམ་ལུའི་ཀར་ཞེས་བ་དེའོ། [computerའདི་ལ་བསྐྱར་མི་འདྲ་བ་ “ཅིས་
འཁོར” དང་། འབྲེལ་ཅིས། སློག་ཁྲད། བ་ཅིས་བཅས་ཡོད་པ་ལས། སློག་ཁྲད་ཅེས་པ་བྱི་རྒྱལ་
བས་memory ཟེར་བ་དེའི་མིང་དུ་བྱས་ནས་ཤིན་ཏུ་འཆམ་པར་སྤང་ཡང་། དེར་སང་ནི་པོད་
མི་མང་ཆེ་བས་ཀམ་ལུའི་ཀར་ལ་སློག་ཁྲད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་ཉིད་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་སུ་བེད་
སྟོང་བྱེད་པར་སྤང་དོ། །
སློག་འབྲུ་བ། སློག་འཕྲོ་བ།
སློག་འཕྲིན། སློག་གི་འཕྲིན་ཡིག་སྟེ། བྱི་རྒྱལ་བས་e-mail ལྷོ་ལྷོ་ཟེར་བ་དེའོ། །
སློད་ལ་བཞག 1 བཅོས་སྤྱད་མེད་པར་རང་གར་བཞག་པའི་དོན། 2 (བྱག་ཆེན) སེམས་ལ་གང་ཤར་
ཅི་འདུག་དེ་ཀའི་ཐོག་ཏུ་ཞེ་འདོད་ཅི་ཡང་མི་བྱ་བར་རང་ལུགས་སུ་སྟོང་དེ་བཞག་པ། ཉི་ལོ་པས།
མ་བཅོས་གཉུག་མའི་རང་དུ་སློད་ལ་ཞོག །བཅིངས་པ་སློད་ན་གྲོལ་བར་ཐེ་ཆོས་མེད། །ཅེས་
དང་། རྩིས་པོ་བས། སློད་པ་རབ་ལ་སློམ་པ་རབ། སློད་པ་འབྲིང་ལ་སློམ་པ་འབྲིང་། སློད་
པ་ཐ་མ་ལ་སློམ་པ་ཐ་མ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
དགག་གོ་འདི་ལ་གོ་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད་དེ། དགག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་དང་། དགག་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་གཉིས་

ལ་འཇུག་སྟེ། དངུལ་ཚུའི་གསུང་བྲི་ལན་ལས། དགག་གོ། ཞེས་པ་བྱ་བྱེད་གཉིས་ཀའི་དཔེར་བཞིན་དུ་བྱུང་
བས་བདག་གཞན་མི་བྱེད་པའི་དོགས་པ་འདུག་གསུང་བ་ཐུགས་མདྲ་ཡང་། སྤྱིར་ཆོག་གཅིག་ལ་དོན་དུ་མ་
དང་། དོན་གཅིག་ལ་མིང་དུ་མ་འབྱུང་བ་མི་འགལ་བར་མ་ཟེང་མ་ཞིང་བདག་གཞན་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པས།
དགག་གོ། ཞེས་པ་ཡང་། སྤྱི་བྱེད་ཆོག་གོགས་དང་བསྐྱུན་ནས། དགག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་དང་མ་ཐུན་ན་བདག་དངོས་
དང་། དགག་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་དང་མ་ཐུན་ན་གཞན་དངོས་སུ་གོ་དགོས་པ་ལགས། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགག་སྒྲ། མེད་པའམ་མིན་པར་སྟོན་པའི་ཆོག་ཐུང་ཅིག་ ལེགས་བཤད་ལྟོན་དབང་ལས། མ་མི་མིན་
མེད་དགག་སྒྲ་སྟེ། །མ་མི་ཐོག་མ་མིན་མེད་མཇུག །མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ལ་མོ་ཉག་ས་ཞེས་ཡང་ཟེར། དགག་ཆོག་དང་ཡང་དོན་གཅིག་སྟེ།
ཁྱ་ཁྱ་མའི་དག་སྟོན་འབྲེལ་པར། མི་དགག་ཆོག་ཉག་པ་བཟན་པ་འབྱུར་མེད་རྒྱན་པ་མི་
ཉམས་པ་རང་བཞིན་ཟད་མེད་རྒྱན་མི་འཆད་མཉམ་ཉིད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགག་ག། སྤྱིས་བཞིན་པ་ན་ཆོག་གིས་ཟེན་པར་དགག་བྱ་བཅད་པའམ། ཡང་ན་དེའི་རྣམ་པ་ཡིད་ལ་
འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་བཀག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་གང་རུང་
ལ། དགག་པ་ཟེར། བདག་མེད་ལྟ་བུ་སྤྱིས་བཞིན་པ་ན་ཆོག་གིས་ཟེན་པར་དགག་བྱ་བཅད་པ་
དང་། ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ་སྤྱིས་བཞིན་པ་ན་ཆོག་གིས་ཟེན་པར་དགག་བྱ་མ་བཅད་ཡང་། དེའི་རྣམ་
པ་སྟོ་ལ་འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་བཀག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་དངོས་སུ་ཤར་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཇི་འདི་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ལས། འདི་ལ་ཐོག་མར་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་མཆན་
ཉིད་ཤེས་དགོས་པས་དེ་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་དགག་པ་ནི་སྤྱིས་བཞིན་པ་ན་ཆོག་གིས་ཟེན་
པར་དགག་བྱ་བཅད་པའམ་དེའི་རྣམ་པ་སྟོ་ལ་འཆར་བ་ན་དགག་བྱ་བཀག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་
དངོས་སུ་ཤར་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞིག་སྟེ། དང་པོ་ནི་བདག་མེད་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཆོས་
ཉིད་ལྟ་བུ་སྟེ་འདི་ལ་ཆོག་གིས་ཟེན་པར་དགག་བྱ་བཅད་པ་མེད་ཡང་དེའི་དོན་འཆར་བ་ན་སྤྱིས་
པ་བཅད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཆར་བ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པས་རྟོགས་

པར་བྱ་བའི་དོན་དེ་ལ་གཉིས་ལས་མ་ཡིན་དགག་ནི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཆོས་གཞན་
 འཕེན་པ་སྟེ། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས། མ་ཡིན་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་དགག་པས་
 དེ་དང་འབྲེལ་བ་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་འདི་བྲམ་
 ཟེ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དགག་པས་བྲམ་ཟེ་འབྲེལ་བ་དེ་ལས་གཞན་པ་བྲམ་ཟེ་མ་ཡིན་པ་དཀའ་ཐུབ་དང་
 རྟོས་པ་ལ་སོགས་པས་དམན་པའི་དམངས་རིགས་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་འོ་ཞེས་སོ། །མེད་
 དགག་ནི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཆོས་གཞན་མི་འཕེན་པ་སྟེ། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས།
 མེད་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅམ་ཞིག་འགོག་པར་ཟད་ཀྱི་དེ་དང་འབྲེལ་བ་དེ་མ་ཡིན་
 པ་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྐྱབ་པར་མི་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བྲམ་ཟེས་ཆང་བརྟུང་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་
 བྱ་བ་དེ་ཅམ་ཞིག་འགོག་པར་ཟད་ཀྱི་དེ་ལས་གཞན་པའི་བརྟུང་བ་བརྟུང་ངོ་ཞེས་མི་བརྟུང་ངོ་
 ཞེས་མི་བརྟུང་བ་ལྟ་བུ་འོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལ་སྐྱབ་མི་སྐྱབ་ནི་འཕེན་མི་འཕེན་དང་དོན་གཅིག་ལ་དེ་
 ལས་གཞན་པ་ནི་དགག་བྱ་བཀག་ཅམ་མིན་པའོ། །མ་ཡིན་ཞེས་པ་དང་མེད་ཅེས་པའི་ཆིག་གིས་
 བཀག་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མིན་ཏེ། བདག་ལས་མ་ཡིན་ཞེས་བཀག་པ་མེད་དགག་ཏུ་
 ལེགས་ལྡན་དང་སྒྲིབ་བ་གཉིས་ཀས་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་ཆོ་དཔག་མེད་ཅེས་པ་མ་ཡིན་དགག་
 ཏུ་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེས་ན་དགག་པ་ལ་ཆོས་ཀྱན་ཀྱང་རང་མ་ཡིན་བཀག་པས་དངོས་
 པོ་ལ་དགག་བྱ་བཅད་པས་མི་ཆིག་གི་རང་བརྟུང་པའི་སྐྱས་བཅད་པ་དང་རང་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་
 ལ་དངོས་སུ་དགག་བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཆར་བ་གང་རུང་དགོས་སོ། །ཁ་ཅིག་བདག་
 མེད་ལྟ་བུ་མེད་དགག་ཡིན་གྱི་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་གཞི་སྐྱབ་པ་དང་ཆོགས་
 ན་མེད་དགག་མིན་ཞེས་འདོད་ལ་གཞན་དགག་ཞིང་ཆོགས་ན་ཆོས་གཞན་འཕངས་པས་མེད་
 དགག་མིན་ཞེས་སྐྱབ་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་སྤར་བཤད་པ་ཁོ་ན་
 བཞེན་གཞུང་གཞན་ལས་ཀྱང་འབྱུང་ལ་དེའི་ཆོ་བྲམ་ཟེས་ཆང་མི་བརྟུང་ངོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་གཞི་
 སྐྱབ་པ་དང་ཆོགས་ཀྱང་མེད་དགག་གི་མཆན་ཉིད་གནས་པའི་ཕྱིར་དང་། བྲམ་ཟེ་ལྟ་བུ་དེ་
 དགག་བྱ་བཅད་ནས་ཆོས་གཞན་འཕེན་མི་འཕེན་ཅི་བའི་གཞི་ཡིན་གྱི་འཕངས་པའི་ཆོས་གཞན་

མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟོ། །དེས་ན་ཆོས་གཞན་འཕངས་ཚུལ་ལ་འགགས་དང་དངོས་དང་དེ་གཉིས་
ཀ་དང་སྐབས་གྲིས་འཕངས་པ་བཞི་ཡོད་དེ་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་འགྲེལ་བཤད་དུ་བྲངས་པ་ལས།
དགག་པ་དོན་གྲིས་བསྟན་པ་དང་། །ཆོག་གཅིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། །དེ་ལྟར་རང་ཆོག་མི་
སྟོན་པ། །མ་ཡིན་གཞན་པ་གཞན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དོན་གྲིས་བསྟན་པ་ནི་མཚོན་སྒྲིན་
ཆོན་པོ་ཉིན་པར་མི་ཟ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོག་གཅིག་གིས་དངོས་པོ་སྐྱབ་པ་ནི་བདག་ལས་མ་
སྐྱེས་པ་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་གཙོད་པ་དང་ཆོས་གཞན་དངོས་སུ་འཕེན་པ་གཉིས་ཀ་ཆོག་
གཅིག་གིས་ཟེན་པའོ། །དེ་ལྟར་ནི་དངོས་འགགས་ལ་ཆོས་གཞན་འཕངས་པ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡོད་
པའི་ཆོག་སྟེ་མཚོན་སྒྲིན་ཆོན་པོ་ཉིན་པར་མི་ཟ་བ་རིད་པ་མིན་པ་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་
གི་ཆོག་གིས་མི་སྟོན་པ་ནི་སྐྱེས་བྱ་གཅིག་རྒྱལ་རིགས་དང་བྲམ་ཟེགས་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་ངེས་ཤིང་
ཁྱད་པར་མ་ངེས་པའི་སྐབས་སུ་འདི་བྲམ་ཟེ་མ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །འཕེན་ཚུལ་བཞི་པོ་དེ་གང་
རྒྱང་ཡང་མ་ཡིན་དགག་ཡིན་ལ་དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་བཞི་གང་ཡང་མ་འཕངས་པ་ནི་མ་ཡིན་
དགག་ལས་གཞན་མེད་དགག་གོ།

དགག་པའི་བསྐྱབ་བྱ། (བར་ཕྱིན) ལྟ་གཞན་ལ་སྐྱབས་སུ་མི་འགོ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་གཞོད་འཆོ་
སྟོང་བ་དང་། སྟེགས་ཅན་དང་མི་འགྲོགས་པ་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་
ལྟ་བུ་པོ་དང་ཁྱབ་འབྱུག་སོགས་ལ་འང་བྱགས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་མི་འཛིན་ན། ཡི་དྲགས་སུ་གྱུར་
པའི་གཞི་བདག་དང་ལྷ་ལ་ལྟ་ཅི་སྟོས། དེ་ཡང་སྐྱབས་གསུམ་ལ་ཡིད་མ་ཆེས་ནས་དེ་དག་ལ་
སྟོ་འགོལ་ན་མི་རྒྱུད་བ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་ལ་འབྲལ་གྱི་ཆོས་ལྟན་གྱི་བྱ་བ་འགའ་ཞིག་གི་སྟོགས་
འཆོལ་བ་ཅན་ལ་མི་རྒྱུད་བ་མེད་དེ། དཔེར་ན། སྒྲིན་བདག་ལ་འཆོ་བའི་སྟོགས་འཆོལ་བ་
དང་། སྟན་པ་ལ་ནད་གསོ་བའི་རེ་བལྟོས་འཆའ་བ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། མི་དང་དུད་འགྲོ་
ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང་འཆིང་བ་དང་གོ་རར་གཞུག་པ་དང་། ལྟ་འབྱགས་པ་དང་མི་ཐེག་
བཞིན་དུ་འགོལ་བ་ལ་སོགས་བསམ་པ་དང་སྒྲོར་བས་སེམས་ཅན་ལ་གཞོད་པ་དང་འཆོ་བ་སྟོང་
པའོ། །གསུམ་པ་ནི། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་ཡིད་མི་ཆེས་ཤིང་། སྐྱར་བར་བྱེད་

བ་རྣམས་དང་མཐུན་པར་མི་བྱེད་པའོ། །སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ལས། གང་ཞིག་གསུམ་ལ་
སྐྱབས་འཛོལ། །དེ་ནི་ཡང་དག་དགེ་བསྟེན་ཏེ། །ནམ་དུའང་ལྷ་ནི་གཞན་དག་ལ། །སྐྱབས་
སུ་སོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྐྱབས་འཛོལ། །འཆོ་ཞིང་གསོད་པའི་སེམས་དང་
བྲལ། །དགེ་འདུན་ལ་ཡང་སྐྱབས་འཛོལ། །སྤྲེགས་ཅན་དང་འཛོགས་པ་མིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ལྟར་བཀོད་དོ། །

དགག་བྱ་ངོས་འཛིན། (དབུ་མ) རྗེའི་དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས། སྤྱོད་འཇུག་ལས། བརྟགས་
པའི་དངོས་ལ་མ་རྟག་པར། །དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན། །ཞེས་བརྟགས་པའི་དངོས་པོ་
སྟེ་དགག་བྱའི་སྤྱི་ལེགས་པར་སྒོའ་མ་ཤར་ན། དགག་བྱ་དེ་མེད་པ་ལེགས་པར་འཛིན་མི་རུས་
པར་གསུངས་པས། མེད་རྒྱུའི་བདེན་བྱུང་དང་། གང་གིས་སྟོང་པའི་དགག་བྱའི་རྣམ་པ་སྒོ་
ཡུལ་དུ་རྩི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ཤར་ན། བདེན་མེད་དང་སྟོང་པའི་ངོ་བོ་ལེགས་པར་ངེས་པ་མི་སྲིད་
དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས་དེ་ལ་བཤད་པ་ལ།
སྟོང་ཉིད་བསྟོམ་པའི་ལྷག་མཐོང་ལ་གནད་བཞི་དང་། ཚད་མ་བཞི་ལྟར་དུ་སྟོང་ཚུལ་ནི། ཐོག་
མར་དགག་བྱ་དེའི་ཚད་འཆར་ཚུལ་ནི། ཐོག་མར་སྟོ་ལྟན་སྤྲེས་ལ་ང་ཅས་དེ་རྩི་ལྟར་འཆར་བ་
བཟླ། དེ་ངེས་ནས་ང་ཅས་དེ་ངོ་སྤྲེས་པའི་སྟོ་ལ་རྩི་ལྟར་སྤང་བ་བཟླ། སྤང་ཚུལ་ངེས་ནས་ངོ་
སྤྲེས་པའི་སྟོ་འདིས་ང་དེ་རྩི་ལྟར་བཟུང་བར་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཡང་སྟོན་ལ་སྤང་བའི་འཆར་ཚུལ་
དང་། དེ་ནས་ཞེན་པའི་འཆར་ཚུལ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་ཐ་དད་དུ་གཉེན་པོ་བསྟེན་དགོས་
སོ། །ལྷ་ཚུལ་ཡང་ངོ་སྤྲེས་པའི་སྟོ་མ་ཤོར་བར་བྱས་ནས། སྟོ་གཞན་ཞིག་གིས་བྱར་ནས་
བཟླ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བཟླས་པ་ན་ཐོག་མར་སྤང་པོ་འཆར་བ་དང་མི་འཆར་བ་གཉིས་
དང་། འཆར་བ་ལ་ཡང་ང་དེ་སྤང་པོའི་དཀྱིལ་ན་གནས་པ་ལྟ་བུར་འཆར་བ་དང་། སྤང་པོ་
ལས་གཞན་ལས་འཆར་བ་དང་། མི་འཆར་བ་ལ་ཡང་ཅང་མེད་ཀྱི་སྟོང་སང་ངེ་བ་ལྟ་བུ་དང་།
ཁ་དོག་དང་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་འཆར་བ་ནི་འཆར་ཚུལ་རྣམ་དག་མིན་ནོ། །དེས་ན་
སྟོ་ལྟན་སྤྲེས་འདི་ལ་ང་དེ་ཡུལ་གང་ལ་ཡང་སྟོས་པ་མེད་པ་འབྲུ་བའི་རང་ངོས་ནས་སྤང་ངེ་བ་

ཅིག་འཆར་ལ། དེ་ཉིད་ཐ་སྙད་རྒྱུ་དེ་བ་དང་། ཐོབ་ཐོབ་བ་དང་། ལུས་སྒྲིམ་དེ་བ་དང་། ལམ་
མེ་བ་དང་། གང་ལ་སྒྲིམ་ཡང་འཆར་བ་འབྲུ་བ་ཞིག་འོང་ངོ་། །སྒྲིམ་བ་དེ་ཡང་ཡུན་གྱི་བས་ཡུང་
ཅམ་ལས་མི་འཆར་ལོ། །དེ་ཡང་སྒྲིམ་དང་མཉམ་དུ་སྒྲིམ་ནས་གྲུབ་གྲུབ་བ་ཅིག་འབྲུ་བ་ལྟར་དུ་
འཆར་ལོ། །འཆར་ཚུལ་དེ་ལ་ཡང་ཕྱང་པོ་དང་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས་ཀའི་འཆར་ཚུལ་འབྲུང་
ངོ། །དེ་ཡང་ར་ན་ཞེས་བ་དང་། རའི་ལག་བ་ན་ཞེས་བ་ལྟ་བུའོ། །སྒྲིམ་སྒྲིམ་གྱི་སྒྲིམ་བ་
དེ་མ་དོར་བར་ར་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །ཞེས་བ་ལྟ་བུའི་རར་ཞེན་བ་ཡིན་ལོ། །རའོ་སྒྲིམ་བའི་སྒྲིམ་ནི། ར་
འཁྱོང་སྒྲིམ་སྒྲིམ་བ་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་འཆར་ཚུལ་དེས་ནས་དེ་ལྟར་གྲུབ་ན་ཕྱང་པོ་དང་གཅིག་
དང་ཐ་དད་དང་གང་དུང་ལས་མི་འདའི་བའི་ཚུལ་དང་། གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས་ཀ་ལ་གཞོན་
བ་འོང་བའི་ཚུལ་བསམ་བ་སྟེ། ར་སྒྲིམ་བ་དེ་ལྟར་གྲུབ་བ་མི་འདུག་པར་སྒྲིམ་གྱིས་དེས་བ་ན། དེས་
ཤེས་སྒྲིམ་སྒྲིམ་བ་བར་མ་ཆད་དུ་སྒྲིམ་བ་ནི་སྒྲིམ་ཚུལ་གྱི་གནད་དམ་པའོ། །དེའི་ཆེ་ཡང་དགག་
བྱ་གསལ་དུ་གསལ་བ་ཉལ་ནས་དེ་ལྟར་དུ་མེད་མོད་སྒྲིམ་དུ་བྱེད་བ་མིན་ཏེ། དང་པོར་དགག་
བྱ་གསལ་བ་ཉལ་ནས། དེ་ལྟར་མེད་པར་དེས་བ་སྒྲིམ་གྱིས་པའི་མེད་དགག་དེ་ཉིད་ལ་ཅེ་
གཅིག་དུ་འཛོག་པའོ། །དེ་ལ་གནད་བཞིར་བྱས་ནས། དང་པོར་དགག་བྱ་དེས་པ། གཉིས་བ་
ཁྱབ་བ་དེས་པ། གསུམ་བ་ཆོས་དེས་པ། བཞི་བ་བསྐྱབ་བྱ་དེས་བ་དང་བཞི་ཡིན་ལ། ཆད་མ་
བཞིར་བྱས་ན། དགག་བྱའི་འཆར་ཚུལ་དེས་པའི་ཆད་མ། གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུང་དེས་པའི་
ཆད་མ། གཅིག་དུ་མ་གྲུབ་པར་དེས་པའི་ཆད་མ། ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པར་དེས་པའི་ཆད་མ་དང་
བཞིའོ། །དེ་ལ་བོགས་འདོན་བ་ནི། མཉམ་ཐེས་གྱི་སྒྲིམ་ཚུལ་གཉིས་ལ་མཁས་པས་འདོན་བ་
ཡིན། གེགས་སེལ་ལ་གནད་དང་པོའི་ཆད་མ་དེས་ན་མི་འབྲུང་ཡང་། བདག་ཆད་གྱིས་དོགས་
པའི་འཛིགས་བ་ནི། ཐེས་ཐོབ་གྱི་སྒྲིམ་བ་སྒྲིམ་མེད་འདི་གསེལ་སེལ་ལུས་སོ། །སྒྲིམ་ཉིད་རྒྱུང་ཆད་
དུ་བསྒྲོམས་ན་བདེན་གྲུབ་གྱི་ཉག་ལྟ་བུ་བསྒྲོམས་པར་འབྲུང་བས་སྒྲིམ་དང་བསྐྱེད་ནས་དབྱེར་མེད་
དུ་བསྒྲོམ་སོ། །ར་ཡི་བའི་འཆར་ཚུལ་ནི། ར་ཡིའོ་སྒྲིམ་དུ་སྒྲིམ་པའི་འཆར་ཚུལ་ར་ཡིའོ་སྒྲིམ་དུ་
བསམས་ན། སྒྲིམ་དང་མཉམ་དུ་མིང་ཆད་དུ་ཆར་ཆར་བ་འབྲུ་བ་ཞིག་འཆར་ལ། དེ་ཉིད་སྒྲིམ་བ་

ལྟར་དུ་བྱུང་ན་མིག་ན་སོགས་དང་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཅུང་དུ་བྱུང་བར་ངེས་ལ། གཅིག་ཏུ་
བྱུང་ན་ཐ་དད་གཏན་མེད་དུ་འགྱུར་བས། མིག་གིས་ཀྱང་སྐྱོ་སྐྱོ་བར་འགྱུར་བ་དང་། རྩ་བས་
ཀྱང་གཟུགས་མཐོང་བ་སོགས་སུ་འགྱུར་ལོ། །ཐ་དད་དུ་བྱུང་ན་ངའི་སྐྱམ་པའི་སྒྲོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ལུལ་
ལ་ལོངས་སྒྲོད་པ་དང་། ང་ཡི་བ་རྣམས་ཀྱི་བདེ་བ་བསྐྱབ་བྱ་མིན་པར་འགྱུར་བས་དེ་ལྟར་ངེས་
པ་ཐངས་ནས་སྒྲིབ་ཚུལ་སྤར་ལྟར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་ཤེས་པའི་འཆར་ཚུལ་ལ་བསྟུན་ཏེ།
དེ་ལ་ལུལ་རང་དབང་དུ་སྒྲོད་པ་འདྲ་བའི་ཚུགས་བྱུང་ཏུ་འཆར་ལོ། །དེའི་ངེས་པ་འབྲེན་ཚུལ་
དང་། སྒྲོང་ཚུལ། མཉམ་རྗེས་སོགས་ཐམས་ཅད་སྤར་དང་འབྲལོ། །དེ་ནས་རང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་
པའི་ཕུང་པོའི་སྤྲེང་དུ་གཏན་ལ་བཟུང་སྒྲོམ་མོ། །དེ་ནས་གང་ཟག་གཞན་དང་། རྒྱུད་ཀྱིས་མ་
བསྐྱུས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྲེང་དུ་བསྒྲོམ་མོ། །དེའི་འཆར་ཚུལ་ནི། ༡་བ་ལྟ་བུ་དེ་སྤར་ནས་
བྱུང་བྱུང་བ་འབྲ་བ་བརྟན་ཚུགས་པའི་རྣམ་པར་འཆར་ལོ། །ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པར་བཤད་པ་ནི་
མིང་ཅུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། རིགས་པས་མེད་པར་བསྐྱབ་པ་ནི། སྒྲོ་རིག་པས་ལུལ་རྣམས་
རང་དབང་དུ་བཟུང་བ་ལྟར་དུ་མེད་པར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསང་
འདུས་མན་ངག་རྣམས་མཁས་བྱུང་ཆོས་རྗེས་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་གསང་འདུས་ཡིག་རྒྱུང་
ཉེར་གཅིག་དང་ལྟ་བུའི་ཞལ་ཤེས་སོགས་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་
མ་འཕྲུགས་པར་ཤེས་པར་བྱལོ། །མཁས་བྱུང་ཆོས་རྗེའི་ལྟ་བུའི་ཞལ་ཤེས་ལས། སྔོང་སྔོང་བ་
ཞེས་འབྱུང་བ་ནི་བྱང་པའི་དང་དོན་གཅིག་

དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཁྲུབ་ཆེས་པ། (དབྱེས) འགོག་མཚམས་མ་ཟེན་པར་ཐལ་ཆེས་བཤམ། དགག་བྱ་
བཀག་ཆེས་པ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་དང་ཡོད་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲུང་པར་བྱེད་མ་ཐུབ་
པར། བུམ་པ་ལྟ་བུ་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་བཀག་པ་ན་དེ་ཉིད་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པ་འོག་མ་ཤེས་པར་
ཡེ་མེད་དུ་སོང་ན། དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་ཁྲུབ་ཆེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆད་ལྟར་ལྟར་བ་ཞེས་ཀྱང་
བྱལོ། །དགག་བྱ་བཀག་ཆེས་པའི་སྒྲིན་འདི་ཡོང་གཞི་ནི། རིགས་ཤེས་ཀྱིས་རྙེད་པ་དང་དེས་
དབྱེད་བཟོད་དུ་བྱུང་བ་དོན་གཅིག་ཏུ་གོ་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་མ་རྙེད་པ་དང་དེས་བཀག་པ་གཉིས་

ཀྱང་དོན་གཅིག་ཏུ་གོ་བས་སྒྲོན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆ་བ་ཆོས་ཀྱི་སེལ་དོན་དམ་
བདེན་པ་རིགས་པས་དབྱད་བཅོད་ཀྱི་བདེན་བྱུང་ཏུ་འདོད་པ་དང་། རྩོན་ལོ་ཆེན་པོས་དོན་དམ་
བདེན་པ་ཤེས་བྱ་མིན་པར་གསུངས་པ་དང་། གྲོ་ཡུང་པའི་བསྟན་རིམ་སོགས་སུ་སྒྲོག་ཅིག་དེར་
ཐོག་ཆ་ནས་བྱེ་སྟེ་རིགས་ཤེས་སུ་སོང་བའི་ཡུལ་མེད་ལ། རྩེས་དཔག་ཏུ་སོང་བའི་ཡུལ་ཡོད་པར་
བཤད་པ་སོགས་བྱུང་བའི་བྱིར། རྩེའི་ལེགས་བཤད་སྟེང་པོ་ལས། རིགས་ཤེས་ལ་གཞུག་བྱ་
ཡོད་ན་བདེན་བྱུང་ཏུ་སོང་ནས་སྒྲོན་གྱི་མཁས་པ་དག་ཁ་ཅིག་དེ་ཉིད་འདོད་ལ། ལ་ལ་རིགས་
ཤེས་ཡུལ་མེད་དང་། གཞན་དག་རིགས་པ་དང་རྩེས་དཔག་གི་ཐོག་པ་བྱེ་ནས་ཡུལ་ཡོད་མེད་
དུ་འཛོག་གོ། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གྲུང་ཐང་རིན་པོ་ཆེའི་རྩེའི་བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་
འབྲེལ་བ་༣༤ན་གསུངས་པར་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

དགག་བྱ་དོས་འཛིན་ཁྲབ་རྒྱུངས་པ། (དབུ་མ) རང་བཞིན་ཁྲད་པར་གསུམ་ལྡན་ལྟ་
བྱ་དགག་བྱ་ཐ་མོར་དོས་བརྒྱུང་ན། དགག་བྱ་དོས་འཛིན་ཁྲབ་རྒྱུངས་པ་ཡིན་
ནོ། །འདི་དགག་བྱ་དོས་འཛིན་ཁྲབ་རྒྱུངས་པས་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེས། དགག་བྱ་འདི་བཀག་
ཀྱང་ད་དུང་ཡང་དགག་བྱ་ཐ་མོ་མ་ཁེགས་པར་བྱུང་དུ་ལུས་པས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་ཀྱི་
དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྒྱུད་ལ་སྟེས་པ་མེད་པས་སོ། །དགག་བྱ་དོས་འཛིན་ཁྲབ་རྒྱུངས་པས་སྒྲོན་འདི་
ཡོང་གཞིན། གཤམ་ཏེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་བཀག་ན་ཡེ་མེད་དུ་སོང་ནས་
ཆད་མཐར་ལྷུང་བར་དོགས་ཏེ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་ཁྲད་པར་གསུམ་ལྡན་ནི། ༡ རོ་པོ་
རྒྱ་རྒྱེན་གྱིས་མ་བསྐྱེད་པ། ༢ གནས་སྐབས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་པ། ༣ རྣམ་འཛོག་གཞན་
ལ་མི་སྟོས་པ་དང་གསུམ་སོ། །ཟུ་གྲུ་ལྟ་བུའི་སྟེང་དུ་རང་བཞིན་ཁྲད་པར་གསུམ་ལྡན་ཁེགས་
ཀྱང་ཟུ་གྲུ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྟོགས་མི་དགོས་པ་ནི། བྱེ་མདོ་ལྟ་བུའོ། །རང་བཞིན་ཞེས་པ་
འདིར་དགག་བྱ་ལ་གོ་དགོས། གཞི་ཟུ་གྲུ་ལྟ་བུ་ (༡) རྒྱ་རྒྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པ། (༢) སྐད་ཅིག་
གིས་འཛིག་པ། (༣) རྒྱ་རོལ་ལ་སྟོས་ཏེ་པ་རོལ། རིང་པོ་ལ་སྟོས་ཏེ་སྤང་དུ་འཛོག་པ་ལྟ་བུའི་ཐ་
སྟངས་རྣམས་འཛོག་གི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་རྟོགས་པ་ཅོམ་གྱིས་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་རྟོགས་པར་མི་

འཛིན་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །ཆུངས་པ་དང་ཆུང་བའི་བྱུང་པར། ཆུངས་པ་ནི་ཆུང་བྲགས་པའི་དོན་
དང་། ཆུང་བ་ནི་ཆེ་བའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཙམ་སོ། །ཆུངས་པ་ཞེས་པའི་ཡང་འཇུག་ཅན་འདི་ཆོག་
མཛོད་རྣམས་སུ་ཡང་མི་གསལ་ལ། འདི་ལ་ཆུང་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་མ་ཐོན་པའི་གནད་
ཟླ་མོ་ཀྱང་ཞིག་ཡོད་དེ། ཆུངས་པ་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཆུང་བྲགས་པའི་དོན་དང་། ཆུང་བ་
ནི་ཆེ་བའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཙམ་ལ་ཟེར་རོ། །དཔེར་ན། ཆེས་པ་དང་ཆེ་བ། ཉུངས་པ་དང་ཉུང་བ།
མངས་པ་དང་མང་བ་ཞེས་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་དགག་བྱ་ངོས་
འཛིན་བྲལ་ཆེས་པ་དང་ཆུངས་པ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་སང་འདི་འབྲེལ་གནད་ཟླ་མོ་ལ་
བྱུང་པར་འབྱེད་ཤེས་མཁན་དང་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་ནི་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་ལྟར་སྣང་ངོ། །

དགག་དབྱེ། (འདུལ་བ) དབྱར་གནས་པར་ཁས་སྦྱངས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་ལྟར་བ་སྦྱང་བྱེད་སོགས་ཀྱི་
གོ་སྐབས་སྒྲིན་པ། གོ་བདེ་བར་བཤད་ན། གུ་ཡངས་སམ་བག་ཡངས་བྱེད་པའི་གནད་བ་སྒྲིན་
པའི་དོན་ཡིན། སྒྲ་བཤད་ནི། དབྱར་གྱི་ནང་དུ་ལྟར་བ་སྦྱང་བྱེད་པ། ཉན་ཏུར་བྱེད་པ། དབྱར་
གྱི་ཉིད་པ་བཞོ་བ། མཆོམས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་མཆོན་མོ་འདལ་བ་སྟེ་བཞི་པོ་རྣམས་དགག་པ་སྟེ་
བགག་པ་རྣམས་དབྱེ་བ་སྟེ་འབྱེད་པར་བྱེད་པས་དགག་དབྱེ་ཞེས་བྱའོ། །

དགག་དབྱེ་བཞག་པ། (འདུལ་བ) གསོ་སྦྱོང་བཞག་པས་མ་དུལ་བ་ལ་དགེ་འདུན་དང་ལྟན་ཅིག་དགག་
དབྱེ་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཆད་ལས་ཤིག།

དགག་དབྱེ་བཞག་པའི་ནན་ཏུར། (འདུལ་བ) དགག་དབྱེ་བཞག་པ་དང་དོན་འདྲ།

དགག་དབྱེ་སྐབས་རྩ་དུར་བའི་མཆོན་དོན། (འདུལ་བ) རྩ་དུར་བ་ལ་རྩ་མོ་པན་ཚུན་དུང་དེ་ཡོད་པས།
དགེ་འདུན་རྣམས་པན་ཚུན་སེམས་དང་ཞིང་འདུད་པ་དེ་མཆོན་པར་ལུང་གཞིའི་འབྲེལ་བ་ལས་
གསུངས། བོད་ཀྱི་འདུལ་འཛིན་ཁ་ཅིག་དེའི་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་དེ། རྩ་དུར་བའི་འདབ་མ་དེ་རྩ་བ་
རྩ་བ་འདྲ་ཡང་རེག་ན་འཇམ་པ་བཞེན་དུ། དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱང་ལྟར་བ་སྦྱང་བྱེད་བྱས་པས།
རྩ་བ་རྩ་བ་འདྲ་ཡང་། ལྟར་བ་སྦྱང་བྱེད་བྱས་པས་ལྟར་བ་དག་ནས་པན་ཚུན་སེམས་མཐུན་པར་
གྱུར་པ་དེ་མཆོན་པར་གསུངས་སོ། །

དགག་ཆོག (བརྒྱུད) 1 དགག་སྤྱ་དང་དོན་གཅིག་སྟེ། ཁ་བུ་ཆུ་མའི་དག་སྒྲོན་འབྲེལ་པར། མི་དགག་
ཆོག་དང་ཉག་པ་བཟན་པ་འབྱུང་མེད་ཀྱི་དོན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། 2 གཞན་ལུགས་དགག་
པའི་ཆོག

དགང་ལྷགས། (གསང་སྤགས) དགང་གཟར་ལྷགས་དང་དོན་འདྲ།

དགང་གཟར། (གསང་སྤགས) སྤྱིན་སྟེག་འབྲེལ་བྱེད་ཀྱི་གཟར་བུའམ་སྒྲོགས་མགོ་བྱ་བཞི་མ།

དགང་གཟར་ལྷགས། (གསང་སྤགས) དགང་གཟར་དང་། ལྷགས་གཟར།

དགའ་གུས་དང་གསུམ། དགའ་བ་ནི་མངོན་པར་འདོད་པའོ། །གུས་པ་ནི་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པའོ། །དང་
པ་ནི་གུས་པའི་བྱེ་བྲག་གོ། ཞེས་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱད་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དགའ་འབྲེལ་
ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགའ་མགུ་རངས་པ། བཞིན་དང་བར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དགའ་བ། ཡིད་དང་བར་འབྱུང་
བ་ནི་མགུ་བའོ། །དག་གས་སྤྱད་དང་བར་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རངས་
པའོ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

དགའ་མགུར་སྤྱོད་པ། འཁྲིག་པའི་བདེ་བ་ལ་སྤྱོད་པའི་དོན།

དགའ་ཆེན། (གསང་སྤགས) རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་མཆན་གྱི་རྣམ་གངས་ཤིག་རྗེའི་སྤགས་རིམ་ཆེན་མོར་གསལ།

དགའ་འདུན། ཤོ་བྱིང་མོ་བྱིང་རྣམས་མཉམ་དུ་འཆོགས་ནས་དགའ་དགའ་སྤྱོ་སྤྱོ་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་
འདྲ། དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གུང་ཁང་ལས། སྤྱིས་པའམ་བྱད་མེད་རྒྱུད་པ་དགའ་སྤྱོ་ལ་ཆོགས་པ་
ཞེས་གསུངས་སོ། །དབྱིན་རིས་bachelor party ཟེར་བ་དེ་དང་ཕྱོགས་ཅམ་འདྲའོ། །འདུན་
ཞེས་པ་ཆོགས་པ་དང་དང་འདུས་པའི་དོན་ཡིན།

དགའ་འདུན་པ། དགའ་སྤྱོ་ཆོགས་པའི་མི།

དགའ་ལྡན། <ཏཱ་ཏི་ཏུ> 1 འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་ནང་གསེས་ཀྱི་ལྷ་གནས་ཤིག་ 2 དགའ་ལྡན་ཡིད་
དགའ་ཆོས་འདིན། སྤྱ་བཤད་ནི། རྒྱལ་བ་མི་པམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་དང་ལྡན་པས་དགའ་
ལྡན་ཞེས་བྱ།

৩৮৭

བྱེས་རྒྱུད་སྤྲུང་བྱང་ཅེ་སྒྲོ་བཟང་དོན་ཡོད། འདི་ལ་འགའ་ཞིག་གིས་ཁྱིམ་དག་དོན་ཡང་ཟེར།
 ༩༣ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་གསུམ་པ་རྒྱལ་བ་དྲགས་པོ་གྲ་ཆང་བ་ཤར་ཅེ་བྲམས་པ་བཟ་གིས། འདི་ལ་
 ཁྱི་ཆེན་སྤྱང་ཡག་པ་ཡང་ཟེར། ༩༤ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་བཞི་པ་ཨ་མ་དོ་སྤྱུ་འབྲས་འབྲས་སྒྲོ་མང་བ་བྱང་
 ཅེ་ཁྱི་ཆེན་རྒྱ་མཆོ་ནག་པ་སྒྲོ་བྲོས་རྒྱ་མཆོ། འདི་དུས་ཕྱིས་སྤྱད་གོ་ཤུགས་པའི་སྤྱུ་ཆེན་ཤར་
 སྤྱུགས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཐེབས་དགོས་པའི་ཐོག་མ་ཡིན། ༩༥ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་ལྷ་པ་ཨ་མ་དོ་ཅོ་ནེ་སེར་སྤྲང་
 རྒྱུད་སྤྲུང་ཤར་ཅེ་འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྱིམས་དར་རྒྱས། འདི་ཁྱི་རྒྱ་ནག་པའི་གོང་འོག་གཉིས་
 ལ་ཐངས་གཉིས་སོང་། ༩༦ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་དུག་པ་མདོ་སྤྲང་པ་འབྲས་སྤྲངས་སྒྲོ་མང་བསམ་སྒྲོ་སྤྱིན་
 པ་རྒྱ་མཆོ། འདི་ལ་དག་དབང་དཔལ་བཟང་ཡང་ཟེར། བཤེས་གཉིན་བྲམས་པ་ཆོས་ལུན་གྱི་སྤྱུ་
 མ་དེ་ཡིན། ༩༧ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་བདུན་པ་སྤྱོ་འཕོར་ཡང་སྤྱང་བ་སེར་སྤྲང་རྒྱུད་སྤྲུང་ཤར་ཅེ་ཁྱི་ཆེན་
 སྒྲོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ། འདི་ལ་ཁྱི་ཡང་སྤྱང་བ་ཡང་ཟེར། ༩༨ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་བརྒྱད་པ་འབྲས་སྤྲངས་
 སྒྲོ་མང་གེན་གཤམ་ཆང་བ་བྱང་ཅེ་དོན་བྱུང་རྒྱ་མཆོ། ༩༩ ཁྱི་ཐོག་ཞེ་དགུ་པ་སེར་སྤྲང་ཅོ་ནེ་ཤར་
 ཅེ་སྒྲོ་བཟང་དར་རྒྱས། ༡༠ ཁྱི་ཐོག་ལྷ་བརྩུ་པ་འབྲས་སྤྲངས་སྒྲོ་མང་བ་བྱང་ཅེ་དགོ་འདུན་ལུན་
 ཆོགས་སམ་བྱ་བལ་ལུན་ཆོགས། ༡༡ ཁྱི་ཐོག་ད་གཅིག་པ་སྒྲོ་མང་རྟ་ལོན་པ་ཤར་ཅེ་དཔལ་
 ལུན་གྲགས་པ། ༡༢ ཁྱི་ཐོག་ད་གཉིས་པ་དྲགས་པོ་གྲ་ཆང་བ་བྱང་ཅེ་ཆེ་འཕེལ། ༡༣ ཁྱི་ཐོག་
 ད་གསུམ་པ་སྒྲོ་མང་རྟ་ལོན་པ་ཤར་ཅེ་རྒྱལ་མཆོན་སེང་གོ། ༡༤ ཁྱི་ཐོག་ད་བཞི་པ་སེར་བྱེས་
 བྱ་ཁྱུང་པ་བྱང་ཅེ་དག་དབང་མཆོག་ལུན། འདིས་རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་ཡོངས་འཛིན་
 མཛད། ༡༥ ཁྱི་ཐོག་ད་ལྷ་པ་སྒྲོ་མང་གཞུང་པ་ཤར་ཅེ་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ། ༡༦ ཁྱི་ཐོག་ད་ལྷག་
 པ་འབྲས་སྤྲངས་སྒྲོ་སྤྱང་སྒྲོ་འཕོར་བ་བྱང་ཅེ་སྒྲོ་བཟང་ཇི་མེད། ༡༧ ཁྱི་ཐོག་ད་བདུན་པ་འབྲས་
 སྤྲངས་སྒྲོ་སྤྱང་དབྱུས་སྤྱང་པག་མོ་བ་ཤར་ཅེ་བསམ་གཏན་ལུན་ཆོགས། ༡༨ ཁྱི་ཐོག་ད་བརྒྱད་
 པ་སེར་བྱེས་བྱ་ཁྱུང་པ་བྱང་ཅེ་དག་དབང་ཆོས་གྲགས། ༡༩ ཁྱི་ཐོག་ད་དགུ་པ་སེར་སྤྲང་ཤར་
 ཅེ་དག་དབང་ཆོས་གྲགས། ༢༠ ཁྱི་ཐོག་དུག་པ་བྱང་ཅེ་ཆ་བ་སྒྲོ་བཟང་བསྐྱན་པ། ༢༡ ཁྱི་ཐོག་
 དེ་གཅིག་པ་རྒྱ་ནག་ནས་བསྒྲོས་པ་སེར་སྤྲང་ཆ་དོར་ཤར་ཅེ་དག་དབང་ཆོས་གྲགས། ༢༢ ཁྱི་

རྟོག་རེ་གཉིས་པ་འབྲས་སྤྲངས་སློབ་མྱེད་དང་ཅེ་མདོ་པ་སློབ་མང་སྟོན་ལས། འདི་ཡན་སློབ་དོལ་སྒྲ་
 མ་དག་དབང་སློབ་མང་གི་གསུང་འབྲས་པོད་པ་གཉིས་པ་ཤོག་གངས་ ༣ གསུང་གསུངས་པ་
 ལྟར་བཞོད་ལ། ༦༣ ཁྱིམ་པ་གསུམ་པ་སློབ་མང་མཁས་མཆོག་ ༦༤ ཁྱིམ་པ་བཞི་པ་སློབ་
 མང་བཞིས། ༦༥ དགེ་འདུན་ཚུལ་ཁྲིམས། ༦༦ ཁྱིམ་པ་དྲུག་པ་གཟིམས་ཁང་ཆོས་རྒྱུ་
 དག་དབང་སྟུན་གས། ༦༧ ཁྱིམ་པ་དྲུག་པ་འཇམ་དབྱངས་སྟོན་ལས། ༦༨ ཁྱིམ་པ་
 བརྒྱད་པ་སློབ་མང་དགེ་ལེགས། ༦༩ ཁྱིམ་པ་དགུ་པ་བྱང་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ། འདི་ཁྱིམ་
 རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་མེད་དང་པོ་ཡིན། ༧༠ ཁྱིམ་པ་དྲུག་ཅུ་པ་སྟག་གསུ་མེད་དང་པོ་དག་དབང་
 ཆོས་འཕེལ། ༧༡ ཁྱིམ་པ་དོན་གཅིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཐར་འདོད། ༧༢ ཁྱིམ་པ་དོན་གཉིས་པ་ཆེ་
 མྱེད་སྐུ་མེད་གཉིས་པ་འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ། ༧༣ ཁྱིམ་པ་དོན་གསུམ་པ་དག་
 དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ། ༧༤ ཁྱིམ་པ་དོན་བཞི་པ་སློབ་མང་ལྟན་གྲུག། ༧༥ ཁྱིམ་པ་དོན་
 ལྷ་པ་དག་དབང་ལུང་རྟོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། ༧༦ ཁྱིམ་པ་དོན་དྲུག་པ་མེ་དྲུག་སྐུ་མེད་དང་
 པོ་སློབ་མང་མཁུན་རབ་དབང་ལྟན། ༧༧ ཁྱིམ་པ་དོན་བདུན་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་དར་རྒྱས། ༧༨
 ཁྱིམ་པ་དོན་བརྒྱད་པ་སློབ་མང་འཇམ་དབྱངས་དམ་ཆོས། ༧༩ ཁྱིམ་པ་དོན་དགུ་པ་བྱ་ཁང་སློབ་
 མང་སྟོན་ལ། ༨༠ ཁྱིམ་པ་བརྒྱད་ཅུ་པ་གསུམ་པ་དོན་གྲུག། ༨༡ ཁྱིམ་པ་གྲུ་གཅིག་པ་དག་
 དབང་ནོར་བུ། ༨༢ ཁྱིམ་པ་གྲུ་གཉིས་པ་ཁྱིམ་པ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ། ༨༣ ཁྱིམ་པ་གྲུ་གསུམ་
 པ་བྱང་ཆུབ་ནམ་མཁའ། ༨༤ ཁྱིམ་པ་གྲུ་བཞི་པ་སློབ་མང་ཚུལ་ཁྲིམས། ༨༥ ཁྱིམ་པ་གྲུ་ལྷ་པ་
 ཁྱིམ་པ་སྐུ་མེད་གཉིས་པ་སློབ་མང་ཚུལ་ཁྲིམས་དམ་ལྟན། ༨༦ ཁྱིམ་པ་གྲུ་བརྒྱད་པ་མེ་དྲུ་
 སློབ་མང་རྒྱལ་མཚན། ༨༧ ཁྱིམ་པ་གྲུ་བདུན་པ་ཆེ་མྱེད་སྐུ་མེད་གསུམ་པ་དག་དབང་སློབ་མང་
 བསྟན་པ་ལྷ་པ་མཚན། ༨༨ ཁྱིམ་པ་གྲུ་བརྒྱད་པ་ལུང་རྒྱུ་པ་མཁུན་རབ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།
 ༨༩ ཁྱིམ་པ་གྲུ་དགུ་པ་སློབ་མང་ཐུབ་བསྟན་སྟུན་གསུམ་རྒྱ་མཚོ། ༩༠ ཁྱིམ་པ་དགུ་བཅུ་པ་
 བྲམས་པ་ཆོས་གས། ༩༡ ཁྱིམ་པ་ཤོ་གཅིག་པ་སློབ་མང་རྒྱལ་མཚན། ༩༢ ཁྱིམ་པ་ཤོ་གཉིས་
 པ་ཐུབ་བསྟན་ཉིད་བྱེད། ༩༣ ཁྱིམ་པ་ཤོ་གསུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དབང་ལྟན། ༩༤ ཁྱིམ་པ་ཤོ་བཞི་

པ་སེར་གྱིས་གཙང་བ་སྒྱུ་གྲུབ་བཅོམ་འབྲས། ༩༥ ཁྱིམ་གྱི་ལྷ་པ་བཞུགས་སྡོད་འདུས། ༩༦
 ཁྱིམ་གྱི་ལྷ་པ་མེ་བྱུང་གྲུབ་བསྐྱེད་ཀྱིན་དགལ། ༩༧ ཁྱིམ་གྱི་བདུན་པ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་
 སྒྲུལ་དོར་འཆང་གྲུབ་བསྐྱེད་ལུང་ཉགས་ནམ་རྒྱལ་འཕྲིན་ལས་དཔལ་བཟང་པོ། ༩༨ ཁྱིམ་གྱི་
 གོ་བ་རྒྱུད་པ་བྱུང་ཅེ་པ་ར་འཇམ་དཔལ་གཞན་པན། ༩༩ ཁྱིམ་གྱི་ལྷ་པ་ཐར་ལམ་པ་ཡེ་
 ཤེས་དོན་གྲུབ། ཁྱིམ་གྱི་འདི་འཇམ་པ་འདྲ་རང་ལྷ་རམས་དམ་བཅའ་བཞག། ༡༠༠ ཁྱིམ་གྱི་བརྒྱ་
 པ་སྒྲོ་གྲིང་སྒྲོ་བཟང་ཉི་མ། ༡༠༡ ཁྱིམ་གྱི་བརྒྱ་དང་དང་པོ་ཤར་པ་ལུང་རིགས་ནམ་རྒྱལ། ༡༠༢
 ཁྱིམ་གྱི་བརྒྱ་དང་གཉིས་པ་རེ་རྒྱུད་རེ་མོ་ཆེ་གྲུབ་བསྐྱེད་ཉི་མ་ལུང་ཉགས་བསྐྱེད་འཛིན་ཞོར་བྱ་
 བཅས་སོ། ཁྱིམ་གྱི་འདི་འཇམ་ལུལ་ལ་དྲགས་ཡིན། བོད་ཀྱི་གཏམ་དཔེར། ཨ་མའི་བྱ་ལ་ཡོན་
 ཉན་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་ཁྱིམ་བདག་པོ་མེད། ཟེར་བ་འདི་ཅིས་མི་བདེན། ཡོན་ཉན་དང་ཉམས་
 ཡེན་ཡོད་ན། དབུལ་སྒྲུག་དང་། སྒྲིལ་ལུལ་དང་། གོ་ས་དང་། སྒྲུལ་སྒྲུ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་
 ཁྱུང་པར་མེད་པར་སྒྲུང་པོ་བེར་རྒྱག་ཐོགས་པ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དགའ་ལྡན་ཁྱིམ་གྱི་བྱེད་ཆོག་པ་
 འདི་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་ ཆེས་དོ་མཆར་བའི་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་ཐུན་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱུང་ཆོས་ཤིག་གོ།

དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མ། མང་པོས། འདི་འདུལ་ནག་པ་དཔལ་ལྡན་བཟང་པོས་མཛད་ཟེར། འདུལ་ནག་
 པ་དཔལ་ལྡན་བཟང་པོ་འདི་རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེང་གའི་ཐུགས་སྒྲུལ་ཤིག་ཡིན། ཁོང་གིས་ཁྱིམ་
 བདག་ཞིག་ལ་རྒྱལ་པོ་པེ་ཉར་གྱི་གཞོད་པས་མི་མང་པོ་གྲུམ་ཞིང་ལྷག་པར་ཤིན་ཏུ་གཅེས་པའི་
 རུ་ཞིག་གི་ཁོག་ཏུ་བརྒྱུམས་ནས་གཞོད་པ་བྱེད་པ་བཏུལ་བ་དང་། དེའི་ཆེ་འདུལ་ནག་པས་བཀའ་
 བསྐོས་པ་བཞིན་པེ་ཉར་གྱིས་སྒྲུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བཅེ་མ་འདོན་
 མི་རྣམས་ལ་བར་གཙོད་མི་བྱེད་པར་སྒོ་བོར་བའི་ལོ་རྒྱུས། རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱེད་པ་བཟང་རྒྱ་
 མཆོའི་དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མའི་ཁྱིམ་ཡིག་དངོས་གྲུབ་ཀྱིན་འབྱུང་ལས་བཤད་དོ། ཡང་འགའ་
 ཞིག་གིས། འདི་རྒྱུད་ཆེན་མངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོས་མཛད་ཅེས་ཟེར་དོ། ཁྲོད་དོལ་སྒྲུ་མ་སོགས་
 ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།

དགའ་ལྷན་ལྷ་མཚོད། བོད་རྒྱ་བཅུ་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་ལྷ་ཉིན་ནི་རྩེ་བཅུན་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་
རྒྱུ་གས་ཀྱི་དུས་མཚོད་ཡིན།

དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱུ་མའི་ཁྲིད་ཡིག་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་དགའ་ལྷའི་ཁྲིད་ཡིག་འདི་འབྲེལ་
པ་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན། རྩེ་བཅུན་སྒོ་བཟང་ཐུགས་རྩེའི་དགའ་ལྷའི་ཁྲིད་ཡིག་གྲུ་གེ་ཡོངས་འཛིན་
སྒོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱི་དགའ་ལྷའི་ཁྲིད་ཡིག་མདོར་བསྟུན། དཔལ་མང་བརྟེན་དགོན་མཚོག་
རྒྱལ་མཚོན་གྱི་དགའ་ལྷའི་ཁྲིད་ཡིག་རྒྱལ་མཐའ་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་དགའ་ལྷན་
ལྷ་བརྒྱུ་མའི་ཁྲིད་ཡིག་ལས་མཚོགས་དང་བཅས་པ་དང་། ཡང་དེའི་ཁྲིད་ཡིག་གི་རྒྱལ་ལས་སྟུར་
འབྲུག་ཅེས་བྱ་བ་ཁག་གཉིས་བཞུགས། པ་པོར་ཁ་པ་བདེ་ཆེན་སྟོང་པོའི་དགའ་ལྷའི་འབྲེལ་པ།
དགའ་བ་བཅུ་དྲུག་དགའ་བ་བཞི་པོ་དེར་བཞི་བཞིར་བྲེ་སྟེ་བཅུ་དྲུག་དང་པོ་དགའ་བ་ལ་བཞིར་བྲེ་བཞི།

དགའ་བའི་དགའ་བ། དགའ་བའི་མཚོག་དགའ། དགའ་བའི་བྲད་དགའ། དགའ་བའི་ལྷན་སྟེས་ཀྱི་དགའ་
བ་དང་བཞིའོ། །དེས་མཚོག་དགའ་དང་། བྲད་དགའ། ལྷན་སྟེས་ཀྱི་དགའ་བ་རྣམས་ལའང་དབྱེ་ཚུལ་རིགས་
འབྲེལ། །དགའ་བ་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། ཐེག་ལེ་སྟེ་བོན་ས་མཁྱེན་པར་འབབ་པ་ལ་ཆ་
མཉམ་བཞིར་བགོས་ནས། སྟེང་ནས་རིམ་པ་ལྟར་བཞི་ཆ་དང་པོའི་དུས་སུ་དགའ་བའི་དགའ་བ།
ཆ་གཉིས་པའི་དུས་སུ་དགའ་བའི་མཚོག་དགའ། ཆ་གསུམ་པའི་དུས་སུ་དགའ་བའི་བྲད་དགའ།
ཆ་བཞི་པའི་དུས་སུ་དགའ་བའི་ལྷན་སྟེས་ཀྱི་དགའ་བའོ། །དེས་གཞན་རྣམས་ལའང་རིགས་
འབྲེལ། །རྩེའི་གསུང་ཐེན་ཐེས་མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུགས་རིམ་དབྱིད་ཀྱི་ཐེག་ལེ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

དགའ་བ་བཞི། 1 དགའ་བ། མཚོག་དགའ། བྲད་དགའ། ལྷན་ཅིག་སྟེས་པའི་དགའ་བ་དང་
བཞིའོ། །དགའ་བ་བཞིའི་ཐ་སྙད་དང་གོ་རིམ་འདི་རྩེའི་གསུང་རིམ་ལྷ་གདན་རྒྱུགས་ལས་
གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད། 2 ཡང་ན། རྒྱུད་དོ་རྩེ་འབྲང་བ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར། དགའ་བ།
མཚོག་དགའ་བ། དགའ་བྲལ་གྱི་དགའ་བ། ལྷན་ཅིག་སྟེས་པའི་དགའ་བ་དང་བཞིའོ། །དེ་ཡང་
རྒྱུད་དོ་རྩེ་འབྲང་བ་ལས། དེ་རྩེས་ལུགས་འབྱུང་བཤད་བྱ་སྟེ། བདེ་ཆེན་འཁོར་ལོ་སྟེ་བོ་ལ། །འདི་
ནི་དགའ་བར་བཤད་པ་ཡིན། །འོངས་སྟོང་འཁོར་ལོ་མཚོག་དགའ་དང་། དགའ་བྲལ་ཆོས་

ཆགས་ཏ་ཅང་ཆེ་བ་དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་སྒྲུལ་བའི་ཚུལ་བསྟན་ཡོད། དགེ་སྤྲེ་སྤར་
མའི་མདོ་རྒྱ་ས་ ༡༥༥ བ་ནན་བཞུགས། སྤྱིད་འཇུག་ལས། དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་བཅོམ་ལྷན་
གྱིས། །རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉའ་ཤིང་གི། །བྱ་གར་རུས་སྤལ་མགྱིན་ཆུད་ལྟར། །མི་ཉིད་
ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀར་གསུངས། །ཞེས་པའི་བཤད་བྱ་ཅ་བའི་མདོ་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིན་པར་སྒྲུལ།
དགའ་བོ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མདོ་རྒྱ་ས་ ༡༥༦ བ་ལས། དགའ་བོ་ཁྱེད་གྱིས་རབ་
ཏུ་བྱུང་། །དལ་བ་ཤིན་ཏུ་ཉིད་དཀར་སྤྲེ། །དགའ་བོ་སྟོན་པ་མཛོད་གྱུར་པ། །ང་ལ་མི་མཉེས་མ་བྱེད་
ཅིག །དགའ་བོ་དཔེར་ན་ས་ཆེན་པོ་འདི་ཆུ་གཅིག་བྱར་རྒྱ་མཚོར་གྱུར་ལ། དེ་ན་རུ་སྤལ་ཞར་
བ་གཅིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ན་གཉའ་ཤིང་གི་བྱ་གཤེར་མགྱིན་པ་ཆུད་པར་བྱའོ་སྒྲུལ་དུ་སེམས་སྤྱེ་ཞིང་། གཉའ་ཤིང་
བྱ་གཅིན་དེ་ཡང་རྒྱུད་གིས་བསྐྱོད་ནས་ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་རྒྱག་པར་བྱེད་པ་ན་དགའ་བོ་རྒྱ་ལ་
རྒྱུན་ཞིག་གིས་རུ་སྤལ་ཞར་བ་དེའི་མགྱིན་པ་གཉའ་ཤིང་གི་བྱ་གཤེར་འཇུག་པར་འགྱུར་གྱི།
དགའ་བ་མི་ཉིད་ཐོབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགའ་བྱེད། <ནུ་ཀ་> སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཤིག

དགའ་བཞི་འབྲུལ་སྤྱང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་། ར་ས་འབྲུལ་སྤྱང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་དོན་འབྲེ། རྒྱ་ས་
པར་ར་ས་འབྲུལ་སྤྱང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

དགའ་ཡལ་ལེ་ག། དགའ་བའི་ཆོར་སྤྱང་འབྱུང་ཚུལ་ཞིག

དགྲ། 1 གངས་ཀྱི་དགྲ། 2 མང་ཆོག་གཤམ། ཆོད། (ཡོད་ཆོད་ལ། ཡོད་དགྲ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ) ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན། འདོད་དགྲ། ཡོད་དགྲ། ཐད་དགྲ། སྤྱི་དགྲ། སོགས་ལྟ་
བུལོ། །འདི་ཡང་ལེགས་སྤྱར་གྱི་ “སྤྱ” ཞེས་པ། རབ་དང་། དང་པོ། ཡང་དང་། མང་ཆོག་
བཅས་ལ་འཇུག་པར་བཤད། མང་ཆོག་ལ་འཇུག་པ་ནི། ལེགས་སྤྱར་དུ་ “སྤྱ་ཀུ་མ” ཞེས་པ་
འདོད་དགྲ་ལ་བསྒྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་ “ཀུ་མ” ནི་འདོད་པ། “སྤྱ” ནི་མང་ཆོག་གི་དོན་
ཡིན་པར། འཕགས་པོ་ད་སྤྱད་གཉིས་ཤན་སྤྱར་གསེར་གྱི་ཐེང་མཛེས་ལས་བཤད་པ་ལྟར་པོ། །

དགུ་མཐའ། རོད་ཅིས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱོམ་ཀྱི་མན་ངག་ཅིག
 (དགུ) གཅིག་གཅིག་དགུ་དགུ་རང་ཡིན། དགུ་གཉིས་གཉིས་དགུ་བཅོ་བརྒྱད་ལ། དགུ་གསུམ་
 གསུམ་དགུ་ཉི་ཤུ་བདུན། དགུ་བཞི་བཞི་དགུ་སུམ་ཅུ་བྱུག། དགུ་ལྔ་ལྔ་དགུ་བཞི་བཅུ་ལ། དགུ་
 རྒྱག་རྒྱག་དགུ་ར་བཅུ་བཞི། དགུ་བདུན་བདུ་དགུ་ཅུ་གསུམ། དགུ་བརྒྱད་བརྒྱད་དགུ་
 བདུན་ཅུ་གཉིས། དགུ་དགུ་བརྒྱད་ཅུ་གཅིག་གོ།
 (བརྒྱད) གཅིག་གཅིག་བརྒྱད་བརྒྱད་རང་ཡིན། བརྒྱད་གཉིས་གཉིས་བརྒྱད་བཅུ་བྱུག་ལ། བརྒྱད་
 གསུམ་གསུམ་བརྒྱད་ཉི་ཤུ་བཞི། བརྒྱད་བཞི་བཞི་བརྒྱད་སུམ་ཅུ་གཉིས། བརྒྱད་ལྔ་ལྔ་
 བརྒྱད་བཞི་བཅུ་ཐམ། བརྒྱད་རྒྱག་རྒྱག་བརྒྱད་བཞི་བཅུ་བརྒྱད། བརྒྱད་བདུན་བདུན་བརྒྱད་
 ལྔ་བཅུ་བྱུག། བརྒྱད་བརྒྱད་རྒྱག་ཅུ་རེ་བཞི་པོ།
 (བདུན) གཅིག་གཅིག་བདུན་བདུན་རང་ཡིན། བདུན་གཉིས་གཉིས་བདུན་བཅུ་བཞི་ལ། བདུན་
 གསུམ་གསུམ་བདུན་ཉི་ཤུ་གཅིག། བདུན་བཞི་བཞི་བདུན་ཉི་ཤུ་བརྒྱད། བདུན་ལྔ་ལྔ་བདུན་
 སུམ་ཅུ་ལ། བདུན་རྒྱག་རྒྱག་བདུན་བཞི་བཅུ་གཉིས། བདུན་བདུན་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུ་པོ།
 (རྒྱག) གཅིག་གཅིག་རྒྱག་རྒྱག་རང་ཡིན། རྒྱག་གཉིས་གཉིས་རྒྱག་བཅུ་གཉིས་ལ། རྒྱག་གསུམ་
 གསུམ་རྒྱག་བཅོ་བརྒྱད་པོ། རྒྱག་བཞི་བཞི་རྒྱག་ཉི་ཤུ་བཞི། རྒྱག་ལྔ་ལྔ་རྒྱག་སུམ་ཅུ་ཐམ། རྒྱག་
 རྒྱག་སུམ་ཅུ་སོ་རྒྱག་གོ།
 (ལྔ) གཅིག་གཅིག་ལྔ་ལྔ་རང་ཡིན། ལྔ་གཉིས་གཉིས་ལྔ་བཅུ་ཐམ་ལ། ལྔ་གསུམ་གསུམ་ལྔ་བཅོ་ལྔ་
 གླེ། ལྔ་བཞི་བཞི་ལྔ་ཉི་ཤུ་ཐམ། ལྔ་ལྔ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྔ་པོ།
 (བཞི) གཅིག་གཅིག་བཞི་བཞི་ཡིན་ལ། བཞི་གཉིས་གཉིས་བཞི་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། བཞི་གསུམ་གསུམ་
 བཞི་བཅུ་གཉིས་ལ། བཞི་བཞི་དག་དག་ནི་བཅུ་བྱུག་གོ།
 (གསུམ) གཅིག་གསུམ་གསུམ་རང་ཡིན། གསུམ་གཉིས་གཉིས་གསུམ་རྒྱག་ཏུ་འགྱུར། གསུམ་
 གསུམ་ལ་ནི་དགུ་ཡིན་ནོ།
 (གཉིས) གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཡིན་ལ། གཉིས་གཉིས་བཞི་རུ་ཤེས་པར་བྱ།

(གཅིག) གཅིག་གཅིག་ཉིད་ཐིག་ལེ་སྟོང་། །

དགུ་བ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག) 1 སྒྱུར་བའི་དོན། རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ་ལས། གཤུང་རྟེན་ལྟར་དགུ་བ།
ཞེས་དང་། ལུས་དགུ་བས་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་འདར་བ་
ཞིག་ལས་གར་བསྟན་བར་གྱུར་རྟོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དོན་རྒྱལ་བར་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་
བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཀྱི་མདོ་༼ ས ༡༧༧ ལས། སྒྱུར་ཏེ་གཤུང་རྟེན་ལྟར་དགུ་བ་
དང་། ཞེས་དང་། ལུས་མདུན་དུ་དགུ་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །2 དགའ་བའི་དོན། སེམས་
དགུ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དགུང་། 1 དཀྱིལ། བར། དབར། བར་ཐག གུང་དང་དོན་གཅིག 2 མའི་ཞེས། དགུང་ལོ་ཞེས་པ་
ལྟ་བུ། 3 གནམ་གྱི་ཞེས། རྒྱུགས་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་འི་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྱུར་ཁང་དུ་དགུང་ཞེས་པ་
གནམ་གྱི་ཞེས་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །དགུང་སྟོན་པ་ཞེས་པ་དང་། དགུང་ལ་རེག་ལྟ་བུ། 4
མཆན་མའི་མིང་། ལི་ཤིའི་གྱུར་ཁང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

དགུང་ལོ། མའི་ཞེས། དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྱུར་ཁང་དུ་དགུང་ལོ་གནམ་མའི་ཞེས་པར་གསུངས།

དགུང་སེང་། གུང་སེང་དང་འབྲ།

དགུན་སེལ། དགུན་དུས་སུ་སློན་བའི་ཤིང་རྟོག་གི་མིང་།

དགེ་སྟོས། (འདུལ་བ) 1 དགེ་འདུན་གྱི་སྒྲིགས་ཁྲིམས་གཞོན་མཁན་གྱི་མིང་། 2 འདུལ་བ་ལུང་གི་
སྐབས་སུ། དགེ་སྟོས་ཞེས་པ་དགེ་འདུན་གྱི་ལས་བྱེད་ལ་ཟེར་བར་སྟུམ། ལུང་རྣམ་འབྱེད་
གྱི་འབྲེལ་བ་༼ རྩ ༡༥༩ ལས། དགེ་སྟོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་འདུན་གྱི་ལས་ལ་དབང་བྱེད་
བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དགེ་སྟོས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོང་འདི་འདུལ་བ་ལུང་ཐུན་ཆོགས་ལས་ཀྱང་
འབྱུང་སྟེ། ལུང་ཐུན་ཆོགས་སྟོང་ཆ་༼ ཐ ༡༧༧ ལས། སངས་རྒྱུ་བཙུག་ལྟར་འདས་
མཉན་ཡོད་ན་རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྒྲིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ན་བཞུགས་
སོ། །བཙུག་ལྟར་འདས་གྱིས་བྱག་དར་འབྲུག་པ་ལ་མན་ཡོན་ལྷ་ཡོད་དོ་ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་དང་
དགེ་སྟོང་གནས་བཟོན་གནས་བཟོན་དག་བསམ་གཏན་དང་འདོན་པ་མོར་ཏེ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་

འབྲུག་པ་ལ་ཞུགས་ནས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ངས་དགོས་ལ་དགོངས་
 ཉེ་གསུངས་ཀྱི་དགོས་པ་ལྟར་གནས་བཞུགས་བཞུགས་པ་ལྟར་ཉེ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། རི་ཅམ་སྤང་
 དགོས་པ་དེ་དགོས་ཀྱིས་བྲུག་པར་བྱ་ཞིང་གཞན་ཆེས་བརྒྱ་དན་བཅུ་བཞི་ལ་གཞི་བཟུངས་
 ཉེ་དགོས་འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བྲུག་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །མདོ་རྩ་བ་
 ལས་ཀྱང་། དགོས་ཀྱིས་ཉེ་མ་རེ་ཞིང་བྱེད་རྒྱུ་ཡོད། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགོ་རྒྱས་སམ་བདེ་རྒྱས། གཞུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་གྱི་དགུ་པ། སྤྱ་བཤད་ནི། མཆིམས་
 མཛོད་ལས། བདེ་བ་ཡིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་བྱིར་བདེ་རྒྱས་ཉེ། ཞེས་གསུངས།

དགོ་རྒྱུང་ངམ་བདེ་རྒྱུང་། གཞུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་གྱི་བདུན་པ། སྤྱ་བཤད་ནི། གོང་
 མ་ལས་སེམས་ཀྱི་དགོ་བའམ་བདེ་བ་རྒྱུང་བས་དགོ་རྒྱུང་ཞེས་བྱའོ། །

དགོ་བསྟེན། (འདུལ་བ) སྟོབ་དཔོན་མ་མཐར་ཡང་དགོ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་པ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་གི་བྱང་དུ་
 སྐྱབས་སུ་འགོ་བས། ཅ་བཞི་ཆང་དང་བཅས་པའི་སྤང་བྱ་ལྟ་ཅི་སྤྱང་འཆོའི་བར་དུ་སྤྱང་བར་
 ཁས་སྤངས་པའི་ཁྲིས་པ་ལ་ཟེར། འདི་གོ་བ་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བཞག་པ་ཡིན། མཆོ་རྟེན་ག་
 ལས་འདི་ཡོངས་རྫོགས་དགོ་བསྟེན་གྱི་རོ་བོར་བཞག་ཡོད། སྤང་བྱ་ལྟ་ནི། སོག་གཙོང་པ།
 མ་བྱིན་པར་ལེན་པ། ལོག་པར་གཡེམ་པ། བརྒྱན་དུ་སྤྱ་བ། ཆང་འཕུང་བ་དང་ལྟའོ། །མཛོད་
 རང་འབྲེལ་ལྟར་རོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། ལེགས་སྤྱང་དུ་ལྷ་བ་སི་ག་ཞེས་པ་སྟེ། ལྷ་བ་ཉེ་བའམ་
 བསྟེན་པ་ཡིན་ལ། སི་ག་ནི་དགོ་བ་ཡིན་པས་དགོ་བསྟེན་ཞེས་བྱ་སྟེ། དགོ་བའི་ཆོས་ལ་བསྟེན་
 བཀྱར་བྱེད་པའི་བྱིར་དེ་སྤྱང་ཅེས་བྱའོ། །ཞེས་མཆོ་རྟེན་ག་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དབྱེ་ན།
 ༡ སྐྱབས་སུ་འགོའི་དགོ་བསྟེན། ༢ སྤྱ་གཅིག་སྟོང་པ། ༣ སྤྱ་འགའ་སྟོང་པ། (མཆོ་རྟེན་ག་ལས་
 འདི་ལ། འཕྲུགས་གཅིག་སྟོང་པའི་དགོ་བསྟེན་ཞེས་ཐ་སྟངས་བྱེད་དོ།) ༤ བལ་ཆེར་སྟོང་པ། ༥
 ཡོངས་རྫོགས་སྟོང་པ། (མིང་ཆེན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་དང་། མཛོད་འབྲེལ་ལས་ལྟ་གསུངས་
 སོ།) ༦ ཆངས་སྟོང་དགོ་བསྟེན་དང་བྲུག་གོ། རྗེའི་འདུལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱང་བོ་ལས་དགོ་བསྟེན་
 དུག་ཏུ་གསུངས་ཉེ། སྤྱ་གཅིག་སྤྱ་འགའ་པལ་ཆེར་སྟོང་། །ཡོངས་རྫོགས་སྟོང་དང་ཆངས་

གྲོད་དང་། སྐྱབས་འགྲོའི་དགེ་བསྟེན་ནམ་པ་བྱལ་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ༡༥ གོ་མི་དགེ་
 བསྟེན། མཆོག་ལྷ་ལས། དེའི་སྟེང་དུ་གོ་མིའི་དགེ་བསྟེན་བསྟེན་ཏེ་བདུན་དུ་གསུངས་ཀྱང་།
 དེ་ནི་བསྟེན་གནས་ཡིན་པས་དགེ་བསྟེན་དུ་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། འོན་དགེ་
 བསྟེན་བདུན་པོ་དེ་དག་ལས་མཆོན་ཉིད་ཇི་ཅམ་ཡོད་ཅེ་ན། མཆོག་ལྷ་རྟ་ལྷ་པ་ཡོངས་
 རྫོགས་དགེ་བསྟེན་དང་། རྟ་པ་ཆངས་སྟོད་དགེ་བསྟེན་གཉིས་དགེ་བསྟེན་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན་
 ཞིང་། གཞན་ལྷ་པོ་རྣམས་དགེ་བསྟེན་བཏགས་པ་བར་གསུངས་ཏེ། མཆོག་ལྷ་ལས། དེ་ལྟར་ན་
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱལ་མཐའ་ཅམ་ལ་ལྟོས་ནས་དགེ་བསྟེན་བདུན་ཡིན་ལ། རྟ་པར་དུ་ཁ་ཆེ་བྱེ་བྱག་
 དུ་སྤྲ་པའི་ལུགས་ཀྱི་དགེ་བསྟེན་མཆོན་ཉིད་པ་ནི་ལྷ་པ་དང་རྟ་པ་སྟེ། དགེ་བསྟེན་དེ་གཉིས་ཁོ་
 བ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། འོན་ཀྱང་མེར་བྱས་བྱ་སྟོན་ལས། ཡོངས་རྫོགས་ཆངས་སྟོད་
 གོ་མི་དགེ་བསྟེན་དངོས། ལྷ་གཅིག་སྟོད་སོགས་དགེ་བསྟེན་བཏགས་པ་བ། ཞེས་གོ་མི་དགེ་
 བསྟེན་དགེ་བསྟེན་མཆོན་ཉིད་པར་གསུངས་པས་དབྱེད་པར་འོས་སོ། མཛོད་བསྟུས་ན། མིང་
 ཆེན་གྱི་མདོ་དང་། མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས་དགེ་བསྟེན་ལ། རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་དགེ་བསྟེན་
 རྟལ་ མཆོག་ལྷ་ལས་བདུན་བཤད་དོ། དགེ་བསྟེན་བདུན་པོ་སོ་སོའི་མཆོན་ཉིད་རང་རང་གི་
 ཐད་དུ་གཟེགས་པར་བྱའོ། དོགས་གཅོད། སོ་ཐར་གྱི་སྟོན་པ་ཐོབ་པ་ལ་ངེས་པ་ལྷ་བྱལ་དགོས་
 ལ། ལྷ་གཅིག་སྟོད་པ་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བསྟེན་འདི་དག་ནི་ཡན་ལག་ངེས་པ་ཡིན་པས། དེ་
 ལ་སྟོན་སྟེང་ཇི་ལྟར་བྱེད་ཅེ་ན། མཆོག་ལྷ་ལས། ལྷ་གཅིག་སྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་
 དག་ནི་བྱེ་བྱག་སྤྲ་བ་ལྟར་ན། དང་པོ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་པ་སྤངས་ནས་བར་
 དུ་ཉམས་ཏེ་ལྷ་གཅིག་བསྐྱང་བའམ་པ་ལ་ཆེར་བསྐྱང་བ་ཡིན་གྱི་ལེན་པའི་ཆེ་ཉིད་ན་ལྷ་གཅིག་
 བསྐྱང་བ་ལ་སོགས་པ་སྤངས་ན་ཡན་ལག་ངེས་པའི་ཕྱིར་སྟོན་པ་མི་སྟེ་སྟེ། བར་མའི་དགེ་
 བ་ཅམ་དུ་འདོད་དོ། མཛོད་སྟེ་པ་ལྟར་ན་ཡན་ལག་ངེས་པ་ལ་ཡང་སྟོན་པ་སྟེ། བར་འདོད་ཅིང་།
 ལེན་པའི་ཆེ་ཉིད་ནས་ལྷ་གཅིག་བསྐྱང་བ་ལ་སོགས་པ་སྤངས་པས་ལྷ་གཅིག་བསྐྱང་བའམ་
 པ་ལ་ཆེར་བསྐྱང་བའི་སྟོན་པ་ཐོབ་པར་འདོད་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། (དགེ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་

བ་འཕོག་ཚོགས། བློ། འོག་ནས་འབྱུང་བའི་ཀམ་ལ་ཉི་མའི་དགེ་བསྐྱེད་གྱི་སྒྲོམ་བ་འཕོག་ཚོགས་དེ་
 བཞིན་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་སྒྲིགས་བཅ་ཉི་མའི་ཀམ་ལ་ཉི་མའི་དགེ་བསྐྱེད་གྱི་སྒྲོམ་བ་འཕོག་ཚོགས་དེ་
 བློ། ཀམ་ལ་ཉི་མའི་དགེ་བསྐྱེད་འབྱུང་འདུལ་བ་སྒྲིགས་བཅ་ཉི་མའི་ཀམ་ལ་ཉི་མའི་དགེ་བསྐྱེད་གྱི་སྒྲོམ་བ་འཕོག་ཚོགས་དེ་
 ལ་སྒྲིབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། དགེ་བསྐྱེད་ཉིད་དུ་ཁས་སྒྲུངས་བས་དགེ་བསྐྱེད་གྱི་སྒྲོམ་བ་སྒྲིབ་བར་
 བྱའོ། །འདི་ལྟར་སྒྲིབ་བར་བྱ་སྟེ། དང་པོ་སྒྲིབ་བ་ལ་བྱག་འཆའ་དུ་གཞུག་གོ། དེའི་འོག་དུ་སྒྲོབ་
 དཔོན་ལ་བྱག་འཆའ་དུ་བཅུག་ནས་མདུན་དུ་ཚོག་ཚོག་པོར་འདུག་དུ་བཅུག་སྟེ། ཐལ་མོ་སྒྲོར་
 དུ་བཅུག་ནས་དེས་འདི་སྐད་བརྗོད་བར་བྱ་སྟེ། བཅུན་བ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་
 ཞེས་བགྱི་བ་དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་ཇི་སྟེང་འཆོའི་བར་དུ། ཀྱང་གཉིས་ནམས་ཀྱི་མཆོག་སངས་
 རྒྱུ་ལ་སྒྲིབས་སུ་མཆོའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཚོས་ལ་སྒྲིབས་སུ་
 མཆོའོ། ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་དགེ་འདུན་ལ་སྒྲིབས་སུ་མཆོའོ། །བདག་ཇི་སྟེང་འཆོའི་བར་དུ་དགེ་བསྐྱེད་དུ་བཅུན་བས་
 གཟུང་དུ་གསོལ། དེ་བཞིན་དུ་ལན་གཉིས་ལན་གསུམ་དུ་བརྒྱས། ཆོག་གསུམ་བ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ཞེས་བརྗོད་བར་
 བྱའོ། །སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ཐབས་ཡིན་ཅོ་ཞེས་བརྗོད་བར་བྱའོ། །དགེ་བསྐྱེད་གྱིས་ལེགས་སོ་ཞེས་
 བརྗོད་བར་བྱའོ། །དེ་ནི་དགེ་བསྐྱེད་གྱི་སྒྲོམ་བ་སྒྲིབ་བའོ། །དེའི་འོག་དུ་བསྐྱབ་བ་བརྗོད་བ་ཁས་
 རྒྱང་བའི་ཚུལ་གྱིས་བྱའོ། །འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། སྒྲོབ་དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ། ཇི་ལྟར་འཕགས་
 བ་དག་བཅོམ་བ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྟེང་འཆོའི་བར་དུ་སྟོག་གཅོད་བ་སྒྲུངས་ཏེ་སྟོག་གཅོད་བ་ལས་
 སྒྲུང་ལོག་བ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་ཇི་སྟེང་
 འཆོའི་བར་དུ་སྟོག་གཅོད་བ་སྒྲུངས་ཏེ་སྟོག་གཅོད་བ་ལས་སྒྲུང་ལོག་བར་བགྱིའོ། །ཡང་དག་
 དང་པོ་འདིས་བདག་འཕགས་བ་དག་བཅོམ་བ་དེ་དག་གི་བསྐྱབ་བ་ལ་རྗེས་སུ་སྒྲོབ་པོ། །རྗེས་
 སུ་སྒྲིབ་པོ། །རྗེས་སུ་བགྱིད་དོ། །གཞན་ཡང་ཇི་ལྟར་འཕགས་བ་དག་བཅོམ་བ་དེ་དག་གིས་
 ཇི་སྟེང་འཆོའི་བར་དུ་མ་བྱེན་བར་ལེན་བ་དང་། འདོད་པས་ལོག་བར་གཡེམ་བ་དང་། བརྒྱན་
 དུ་སྒྲིབ་དང་། འབྲུའི་ཆང་དང་བཅོས་བའི་ཆང་སྟོས་པར་འབྱུང་བ་བག་མེད་པའི་གནས་སྒྲུངས་
 ཏེ། འབྲུའི་ཆང་དང་བཅོས་བའི་ཆང་སྟོས་པར་འབྱུང་བ་བག་མེད་པའི་གནས་ལས་སྒྲུང་ལོག་བ་

དེ་བཞིན་དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་དུས་འདི་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་མིང་འཛོའི་བར་དུ་
མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་དང་། འདོད་པས་ལོག་པར་གཡེམ་པ་དང་། བརྩན་དུ་སྤྲོ་བ་དང་། འབྲུའི་
ཆང་དང་བཙས་པའི་ཆང་ཁྲོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་སྤངས་ཏེ། འབྲུའི་ཆང་དང་
བཙས་པའི་ཆང་ཁྲོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་ལས་ལྷོག་པར་བགྱིའོ། །ཡན་ལག་
ལྷ་པ་འདིས་བདག་འཕགས་པ་དག་བཙས་པ་དེ་དག་གི་བསྐྱབ་པ་ལ་རྗེས་སུ་སྒྲོབ་པོ། །རྗེས་
སུ་སྐྱབ་པོ། །རྗེས་སུ་བགྱིད་དོ། །སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་ཐབས་ཡིན་ཅོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དགེ་
བསྟེན་གྱིས་ལེགས་སོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དགེ་བསྟེན་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་སྐྱབ་པའི་ཆོག་གའི་རྗེགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཤོང་གི་ཀམ་ཤ་ཉི་ཤི་དགེ་བསྟེན་བསྐྱབ་པའི་ཆོག་འདི་ཆོག་དེ་དག་
འདུལ་བ་ལུང་གཞིན་ས་ལྔ་ལ་ཡིན་ལོ། །

དགེ་བསྟེན་གྱི་སྒྲོམ་པ་བརྒྱ་ཐམས་པ། (འདུལ་བ) མཆོད་རྟེན་ལས། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པར་
གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབ་པ་ལས་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྒྲོམ་པ་བརྒྱ་ཐམས་པ་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་སྣ་གཅིག་
སྒྲོང་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གི་དབྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
དགེ་བསྟེན་གྱི་སྒྲོམ་པ་བརྒྱ་པོ་དེ་གང་ཞེན། དེ་ནི། མི་དགེ་བ་བརྩ་ལ་སྐྱར་ནས་བཤད་དེ།
༡ མི་དགེ་བ་བརྩ་ཕྱོགས་གཅིག་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༢ མི་དགེ་བ་བརྩ་པ་ལ་ཆེད་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༣
མི་དགེ་བ་བརྩ་ཐམས་ཅད་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༤ མི་དགེ་བ་ཡུན་ཐུང་དུར་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༥ མི་
དགེ་བ་བརྩ་ཡུན་རིང་པོའི་བར་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༦ མི་དགེ་བ་བརྩ་རྗེ་མིང་འཛོའི་བར་དུ་སྒྲོང་བ་
བརྩ། ༧ མི་དགེ་བ་བརྩ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲོང་བ་བརྩ། ༨ མི་དགེ་བ་བརྩ་གཞན་དག་སྒྲོང་དུ་
འཇུག་པ་བརྩ། ༩ དགེ་བ་བརྩ་འདི་བསྐྱགས་པ་བརྗོད་པ་བརྩ། ༡༠ མི་དགེ་བ་བརྩ་སྒྲོང་བར་
མཐོང་ན་ཡིད་དགའ་བ་བརྩ་དང་བརྒྱའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབ་པ་
༡༤བ་པ་ལས། སྒྲོམ་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པ་དེ་ཡང་རྣམ་པ་བརྒྱར་གཏོགས་པར་རིག་པར་བྱ་
སྟེ། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ལས་པ་བརྩ་སྒྲོང་བ་ལ་བརྟེན་ཏེ། སྒོག་གཙོད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་སྒྲོང་བ་
ནས་ལོག་པར་སྟོང་པའི་བར་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་སྒྲོང་བ་འདི་དག་ནི་རྣམ་པ་བརྩའོ། །སྒོག་གཙོད་

པ་པལ་ཆེར་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་པལ་ཆེར་སྤོང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་
 བཅུ་ལོ། །སློག་གཅོད་པ་ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་ལས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་འདི་
 དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་བཅུ་ལོ། །དུས་ལུན་ཐུང་དུ་ཉིན་མཆོན་རྣམ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་དམ། ཁྱེད་པལ་
 ལོར་སློག་གཅོད་པ་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་སྤོང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་
 བཅུ་ལོ། །དུས་ལུན་རིང་པོ་ལོ་པན་ཆད་ནས་རི་སྒྲིང་འཆོའི་བར་དུ་ཉི་མ་ཡིན་པར་སློག་གཅོད་
 པ་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་སྤོང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་བཅུ་ལོ། །རི་སྒྲིང་འཆོའི་
 བར་དུ་སློག་གཅོད་པ་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་སྤོང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་
 བཅུ་ལོ། །བདག་ཉིད་སློག་གཅོད་པ་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་སྤོང་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་
 རྣམ་པ་བཅུ་ལོ། །གཞན་དག་དེ་དག་ཉིད་ཡང་དག་པར་ལེན་དུ་འཇུག་པ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་
 པ་བཅུ་ལོ། །དེ་དག་གི་བསྐྱུགས་པ་རྣམ་ཁྱེད་ཀྱི་མཛད་པར་བྱེད་པ་འདི་དག་གཞན་རྣམ་པ་
 བཅུ་ལོ། །སློག་གཅོད་སྤོང་བ་ནས་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་བར་སྤོང་བ་མཐོང་ན་ཡིད་བདེ་བར་འཛིན་ཅིང་
 དགའ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཞན་རྣམ་པ་བཅུ་ལོ། །བཅུ་པ་རྣམ་པ་བཅུ་པོ་དེ་
 དག་གཅིག་དུ་བསྐྱུས་ནས་རྣམ་པ་བརྒྱུད་འགྱུར་ཏེ། བསོད་ནམས་སྐྱེ་བ་ཡང་དེ་ཙམ་ཁོ་ནར་
 རིག་པར་བྱལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁོ་བོར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱེད་པ་ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱེད་པ་
 རྒྱུ་ལྡི་དུས་ཆོད་མ་བྱུང་བས་ད་དུང་ཡང་དབྱེད་པར་འོས་སོ། །

དགེ་བསྐྱེན་རྒྱ་ལ། ཅན་གྱི་མི་དང་དོན་འབྲ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བཅུན་པ་རྒྱ་བ་ཞེས་འབྱུང་བ་དེ་
 སློབ་དཔོན་འདི་ལ་ཁྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞིབ་པར་ཅན་གྱི་མི་ལ་གཟིགས།

དགེ་འདུན། <སྔར> 1 འཕགས་པའི་གང་ཟག་སྐྱ་བཤད་ནི། འདུས་ཤིང་འཆོགས་པས་ན་དགེ་འདུན་ནོ། །མང་
 བོས་དགེ་འདུན་གྱི་སྐྱ་བཤད་པ་ན། དགེ་ནི་དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་སྐྱེ་ཐར་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་འདུན་པ་སྐྱེ་དོན་
 དུ་གཉེར་བས་ན་དགེ་འདུན་ཞེས་བརྗོད་མོད། དོན་ལ་འགྲིག་ཀྱང་སྐྱ་བཤད་ཚུ་ལ་དེ་ལོགས་པར་མ་མཐོང་
 དོ། །སྐད་དོད་ “སྔར” ལ་འདུས་པའམ་འདུན་པ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་ “དགེ” ཞེས་མི་འབྱུང་
 ལ། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དགོས་དབང་གིས་རྒྱ་ཐམས་སུ་བསྐྱེན་པའོ། །

“འདུན” བེ་འདུན་པ་སྟེ་འདུས་པ་ལས་ཆོགས་པའི་དོན་ཏེ། སྟོགས་སྟོན་ལོ་རྒྱའི་དག་ཡིག་ལི་
ཤེའི་གྲར་ཁང་ལས། འདུན་པ་ནི་ཆོགས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་ཆེན་མོ་རྣམས་
ཀྱིས་ “སྦྱ” དག་འདུན་དུ་བསྐྱར་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་མོད། ཕྱི་རབས་ཀྱི་གདམ་བྱ་རྣམས་
ཀྱིས་ “དག་འདུན” ཀྱི་འདུན་ཞེས་པ་འདུས་པའི་དོན་ཡིན་པར་མ་གོ་བར་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་
པ་ལ་གོ་འདུག་པ་ཡང་དེས་སྟོན་མོ། །རྗེའི་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་དངོས་
བྱུང་གི་སྟེ་མ་ལས་ཀྱང་། འདུས་པས་ན་དག་འདུན། ཡང་ན་མི་བྱེད་པས་ན་དག་འདུན། བརྒྱད་
སྟོང་པའི་དཀའ་འབྲེལ་སྟོང་པོ་མཆོག་ལས། དག་འདུན་ནི་ཆོགས་ཏེ། དེ་རྗེ་ལྟར་དག་འདུན་ཡིན་
ཞེན། མི་བྱེད་པས་ན་དག་འདུན་ཏེ། སངས་རྒྱུ་ཆོས་དང་དག་འདུན་ནི། །བདུད་རྣམས་བྱེ་བ་
བརྒྱ་ཡིས་ཀྱང་། །གང་བྱིར་དབྱེ་བར་མི་རུས་པས། །དེ་བྱིར་དག་འདུན་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་ཀྱང་
གསུངས་སོ། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་བསྟོད་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་ཀྱིས་
མཛོད་པ་བསྟན་འགྲུར་༩ ཀ་པ་ ་བསྟོད་ཆོགས་ཤོག་གངས་༡༠༥ པ་བྲེང་༡ ལས་ཀྱང་། འདི་
དག་ལྟའི་བྱའི་བདུད་དག་གིས་ཀྱང་སྟོན་པ་དང་ལྟ་བ་ལས་མི་བྱེད་པས་ན་དག་འདུན་ཏེ། དེ་ལ་
སྟོན་པ་ལས་མི་བྱེད་པ་ནི་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པས་སོ། །ལྟ་བ་ལས་མི་བྱེད་པ་ནི་བདག་མེད་
པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པའི་བྱིར་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ན། དབྱེར་མེད་གཅིག་
ཏུ་འཆོགས་པའི་བྱིར་མི་བྱེད་པ་སྟེ། མི་མ་ལ་མི་བྱའི་ཤེར་སྟོང་འབྲེལ་པ་ལས། དེ་དག་མང་པོ་
འཆོགས་པས་དབྱེར་མེད་པའི་བྱིར་དག་འདུན་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྫོན་རྒྱ་རྒྱ་ཐའི་
བཟའི་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ནན་༡ ལས། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་མཛོད་དུ་བྱས་པ་ནི་འཕགས་པ་ཡིན་ལ།
འཕགས་པ་དེ་ཉིད་མང་དུ་ཆོགས་པ་ནི་འདུས་པའོ། །དེ་ལས་སྣ་ཞེས་བྱ་བ་འདུས་པའི་དོན་དང་།
ཡང་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན། སྦྱ་ནི་དག་བཤམ་བཟང་པོའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར། སྟེ་བོ་བཟང་འདུན་ལ་
ཆོགས་པ་ལྟར་དག་པ་སྟེ་ཐར་པའི་བཟང་འདུན་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་དག་འདུན་ཏེ། དམ་པ་ནི་
འཕགས་པའི་སྟེས་བྱའོ། །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །འདིའི་དོགས་གཅོད། སྟོན་འཛིན་ཞེས་པའི་
ཐད་དུ་གཟིགས། དག་འདུན་ཞེས་པ་བསྐྱབ་པ་སྟོབ་གཉེར་དང་འདུལ་ཁྲིམས་ཚུལ་བཞིན་སྤང་

བའི་སྒྲིམ་གཙང་གི་ཚོགས་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། དེ་ལྟར་མེན་ན། མཁས་བྱུང་ཚུས་མེད་ཚོགས་
 པ་དང་ལྷན་པ་དག་ལ་གཏས་དུ་བྱ་བ་གཟུགས་བརྟན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་
 གསུང་ཐོར་བུའི་༢༧༧ལས། རྣམ་དག་བསྐྱབ་པས་བསྐྱམས་པའི་དགེ་སྦྱོང་གི། གཅིག་ཀྱང་
 མེད་པར་ཉགས་ཙམ་བསྐྱར་བ་ཡི། །བཟའ་བཏུང་དོན་གཉེར་གྱིས་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཙན། །བརྒྱ་
 སྟོང་ཚོགས་ཀྱང་དགེ་འདུན་གཟུགས་བརྟན་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དུ་འགྱུར་ཉེན་ཡོད་
 དོ། །2 (འདུལ་བ) སོ་སྦྱེད་དགེ་སྦྱོང་བཞི་བྱ་གཅིག་གམ་དེ་ཡན་ཆད་ལ་དགེ་འདུན་ཟེར། བོད་
 རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། དགེ་འདུན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལ། ཉོན་མོངས་པ་སྦྱོང་བ་ལ་ཞུགས་པའི་
 སྦྱོབ་པ་ལས་གྱི་གང་ཟག་དགེ་སྦྱོང་གསུམ་མམ་བཞི་ཡན་ཆད། ཅས་གསུངས་པ་ལ་དོགས་
 པ་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། འདིའི་དགེ་འདུན་ཞེས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་འདུལ་བ་ནས་བཤད་པའི་དགེ་
 སྦྱོང་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ན་ནི། དགེ་འདུན་ལ་དགེ་སྦྱོང་བཞི་བྱ་གཅིག་ངེས་པར་ཆང་དགོས་པས་
 གསུམ་མམ་ཞེས་བ་ཞོར་བ་ཡིན་ལ། ཅི་སྟེ་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ན་གངས་
 བཅད་ཀྱི་ངེས་པ་མེད་པས་དེ་ཡང་ཞོར་རོ། །འདུལ་བར། དགེ་སྦྱོང་བཞི་བྱ་ལ་དགེ་འདུན་དང་
 བཞི་བྱ་མ་ཆང་ན་གང་ཟག་གི་ཐ་སྙད་བྱེད་དོ། །

དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་རིག་ཐོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་པོ་གང་རུང་དང་ལྷན་པའི་འཕགས་པའི་གང་
 ཟག་དེ། དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གི་མཆན་ཉིད། སྤྱི་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒྲོན་ས་དབྱེན། ཀུན་
 རྒྱུ་པའི་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་དང་། དོན་དམ་པའི་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གཉིས་ལས།
 དང་པོ་དང་། འཕགས་པའི་གང་ཟག་དོན་གཅིག་གཉིས་པ་ནི། འགོག་བདེན་དང་། ལམ་བདེན་
 ལྟ་བུའོ། །ཐེག་ཆེན་གྱི་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ཚས་ཙན། ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྷན་ཏེ། ཇི་
 ལྟ་བུ་རིག་པའི་ཡོན་ཏན། ཇི་སྟེ་དབུ་བའི་ཡོན་ཏན། བདེན་པའི་ཡོན་ཏན། རང་གི་ངོས་
 སྒྲུལ་གྱི་ཆགས་ཐོགས་དམན་གསུམ་ཅི་རིགས་པས་དག་པའི་ཡོན་ཏན་གསུམ། རིག་པའི་ཡོན་
 ཏན། ཐོལ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་བརྒྱད་ཡོད་པའི་བྱིར་ཏེ། རྒྱུད་སྒྲུ་མ་ལས། ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེ་དབུ་བའི་
 བྱི། །ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པ་དག་པའི་བྱིར། །སྒྲོ་ལྷན་བྱིར་མི་ལྷོག་པའི་ཚོགས། །སྒྲ་མེད་ཡོན་ཏན་

དང་ལྷན་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་བསྐྱུ་ན་གཉིས་སུ་འདུ་སྟེ། དང་པོ་གསུམ་
རིག་པའི་ཡོན་ཏན། བྱི་མ་གསུམ་གྲོལ་བའི་ཡོན་ཏན་དུ་འདུ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། སེ་ར་རྩེ་བཙན་
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་སྤྱི་དོན་རྩོལ་མཆོ་ལྟར་བཀོད། འདི་ལ་དོགས་པ་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ།
ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ལས་ཐ་མ་གཉིས་སོ་ནི་ཡོན་ཏན་དང་པོ་བྲག་གི་ནང་དུ་སོང་བེན་པས། རིག་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་། གྲོལ་བའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་ལོགས་སུ་འདེན་དགོས་དོན་མེད་ལ། རྒྱུད་རྒྱ་མ་
ལས་ཀྱང་བྲག་མ་གཏོགས་བརྒྱད་གསུངས་པ་མེད་པའི་བྱིར་ལོ། །

དགེ་འདུན་མ་ཐུན་པ། (འདུལ་བ) དགེ་འདུན་པན་ཚུན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ལྷ་བ། ཆོག་འཆོ་བ་རྣམས་
མ་ཐུན་པའམ་མཚུངས་པའི་དོན་ལོ། །

དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱེད་པའི་ལྷག་མ། (འདུལ་བ) ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བཅུ་པ། དགེ་འདུན་གྱི་
དབྱེན་བྱེད་པའི་ལྷག་མའི་ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སློང་གིས་དགེ་འདུན་ཆོས་ལས་ཆོས་མ་
ཡིན་པའི་བྲོགས་སུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ་བཞུགས་བསྐྱོད་དང་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱོག་
ཀྱང་མི་གཏོང་བ་ལས་ཀྱང་བའི་ལྷང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སློང་གཞི་ནི། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་ལྷས་
བྱིན་གྱིས་དགེ་འདུན་འབྱེད་པ་ལས་དགེ་འདུན་ལྷག་མར་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་
གྱི་དགེ་འདུན་ལ་གཞོད་པའོ། །

དགེ་འདུན་འཆོའི་རྟོགས་བརྩོད། དགེ་འདུན་སྤངས་ཀྱི་རྟོགས་བརྩོད་ལ་གཞིགས།

དགེ་འདུན་སྤངས་ཀྱི་རྟོགས་བརྩོད། དགེ་འདུན་འཆོའི་རྟོགས་བརྩོད། འདི་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ཀ་
བ ༡༠༠བ་ནན་བཞུགས། རྩེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་དུ་དགེ་འདུན་སྤངས་ཀྱི་རྟོགས་བརྩོད་ཅེས་
གསལ་ཡང་། འདུལ་བ་ལུང་གཞིར་དགེ་འདུན་འཆོ་ཞེས་གསལ། གཏམ་རྒྱུད་འདིའི་ནང་ནི་ཆེ་
བའི་དཔྱུལ་བའི་སྐོར་ཞིབ་པར་གསུངས་ཡོད།

དགེ་འདུན་ལྷག་མ། (འདུལ་བ) (མཆོ་རྟེན) ལྷང་བ་དངོས་གཞི་རྟོགས་པ་ཡིན་ཞིང་རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་
ནས་ཆོག་བརྩོད་ཚུལ་དགེ་འདུན་ལྷག་མའི་མིང་རིགས་བརྩོད་པས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱིར་བཅོས་ན་
འདག་ཏུ་རུང་བ་དེ། དགེ་འདུན་ལྷག་མའི་མཆན་ཉིད་དུ་མཆོ་རྟེན་གསུང་། ལྷང་བ་དངོས་གཞི་རྟོགས་

པ་ཡིན་ཞིང་ཞེས་པས། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་ལ་ལྷུང་བ་དངོས་གཞི་ཡིན་དགོས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན།
 དཔེར་ན་ལྷག་མའི་སྒྲིམ་པོ་ལྷ་བྱ་ལྷག་མའི་སྒྲིམ་གཏོགས་ཡིན་ཀྱང་ལྷག་མ་དངོས་གཞི་མིན་ཞེས་པའི་
 དོན་ནོ། །རང་གི་དོ་བོའི་ཆ་ནས་ཞེས་པ་ནི། མཆོད་རྟེན་མཆན་བྱ་ལས། རང་གི་དོ་བོའི་ཆ་ནས་ཞེས་
 པ་ནི་ལྷུང་ཁྱེ་བ་ལས་ལྷག་མ་བྱུང་ནས་པམ་པ་འཆབ་བཅས་བྱུང་ན་ལྷག་མ་དེ་བྱིར་བཅོས་ཀྱང་མི་
 འདག་པར་གསུངས་པ་དེ་སེལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཆོག་བཟོད་ཚུལ་ཞེས་པ་བྱིར་བཅོས་
 གྱི་ཆོག་བཟོད་ཚུལ་ཞེས་པའི་དོན་དང་། ལྷག་མའི་མིང་རིགས་ཞེས་པ་ནི། མིང་ནི་སྤྲེ་ཆོན་ལ་ཟེར་
 ཞིང་། རིགས་ནི་སྤྲེ་ཆོན་དེའི་བྱེ་བྲག་གོ། དཔེར་ན་ཁྱེ་བ་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱིར་བཅོས་
 བྱེད་ཆོ། མིང་ནི་ལྷག་མའི་སྤྲེ་ཆོན་ལས་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། རིགས་ནི་དེའི་ནང་ཆོན་ཁྱེ་བ་འབྲིན་
 པའི་ལྷག་མ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །པལ་སྐྱད་དུ་གོ་བདེ་བར་བཤད་ན། ང་ལ་ལྷག་མ་བྱུང་སོང་ཞེས་
 པ་ལྷ་བྱ་ལྷུང་བ་སྤྲེ་ལྷའི་ནང་ནས་ལྷག་མའི་སྤྲེ་ཆོན་གྱི་མིང་བཟོད་པ་ཡིན། ལྷག་མའི་སྤྲེ་ཆོན་གྱི་
 ནང་ནས་ཁྱེ་བ་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་བྱུང་སོང་ཞེས་བཟོད་ཆོ། སྤྲེ་ཆོན་དེའི་རིགས་པམ་བྱེ་བྲག་ཁྱེ་
 བ་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་དཔེགས་སུ་བཀར་ནས་བཟོད་པ་ལྷ་བྱའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་
 ཡོན་ཏན་གྱི་འོད་གྱི་མདོ་ཅའི་རང་འགྲེལ་རང་གི་རྣམ་བཤད་ལས། འདིར་མིང་ནི་ལྷུང་བྱེད་གྱི་
 སྤྲེ་ཆོན་ལས་མིང་དོ། །བྱུང་བ་ནི་རིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲོས་ཏེ། འདིར་ལྷུང་བ་ལས་ལྷུང་བ་ལ་
 སྤྲེ་ཆོན་ལ་བརྟེན་ནས་མིང་དུ་གྲགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མིང་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བས་ན་
 པམ་པར་འགྱུར་བ་དང་དགེ་སྦྱོང་ལྷག་མར་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སོ། །བསམས་བཞིན་
 དུ་ཁྱེ་བ་འབྲིན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ན། སྐྱབ་བཤད་ནི། ལྷུང་བ་དེ་དགེ་འདུན་ལས་ལྷུང་བའམ་འདག་པར་འགྱུར་
 གྱི་གང་ཟག་ལས་མི་ཡིན་པས་ན་དགེ་འདུན་ལྷག་མ་ཞེས་བྱ་ལ། གསོར་རུང་ཅན་གྱིས་ལྷག་
 མར་ལུས་པས་ན་ལྷག་མའོ། །

དགེ་བ། 1 རང་འབྲས་རྣམ་སྤྲིན་ཡིད་འོད་འབྲིན་བྱེད་ལ་དགེ་བ་ཟེར། 2 བཟང་པོ།
 ལེགས་པ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས། དགེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཟང་

པོལོ། །ཞེས་གསུངས། 3 བཏཱ་ཤིས་པ། དཔེར་ན་དགེ་བར་རྒྱུར་ཅིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 4 བདེ་བའི་
དོན། ལུང་པོ་ལྗེའི་རབ་བྱེད་ལས་གསུངས། དཔེར་ན་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་གནས་དགེ་རྒྱུད་ལ།
བདེ་རྒྱུད་ཞེས་བསྒྱུར་བ་ལྟ་བུ།
དགེ་བ་ལ། རོ་མོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ། མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་དགེ་བ། རྗེས་འབྲེལ་ཀྱི་དགེ་བ། གུན་སྒྲོང་གི་དགེ་
བ། དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་དང་ལྗེལོ། །
དགེ་བ་བསྟོ་བ། རང་གིས་བསམགས་པའི་དགེ་ཅུ་རྣམས་གཞན་ལ་བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་བྱིན་པར་
བསམ་པ་ལ་ཟེར། ཞིབ་པར་བསྟོ་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།
དགེ་བ་བརྟ། མི་དགེ་བ་བརྟའི་ལྷོག་ཕྱོགས།
དགེ་སྟོང་། (འདུལ་བ) 1 སོ་སྟེའི་དགེ་སྟོང་པ་མཁའ། རབ་བྱུང་སྟེའི་མིང་། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་
པ་ལས། དགེ་སྟོང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རབ་ཏུ་བྱུང་བའམ་སྟེག་པ་ནི་བའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།
འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༼ རྒྱ ༽ 345ལས། དགེ་སྟོང་ཞེས་
བྱ་བ་ནི་རབ་ཏུ་བྱུང་བའོ། །ཞེས་གསུངས། 2 འཕགས་པའི་དགེ་འདུན། སྐྱ་བཤད་ནི། དགེ་ནི་
དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་སྟེ་ཐར་པ་ཡིན་ལ། དེའི་དོན་དུ་ཡོངས་སུ་སྟོང་བས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་
དོ། །ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད། ཡང་ན། དགེ་བ་སྟེ་སྟེག་པ་ནི་བ་
ལ་སྟོན་ཅིང་ལེགས་པར་སྟོང་བས་ན་དགེ་སྟོང་དོ། །མའི་སོ་ཐར་ཀྱི་མདོ་ལ་གཞི་བྱས།
དགེ་སྟོང་མགོ་རིག (འདུལ་བ) ཅན་པའི་རབ་བྱུང་སྟེའི་མིང་། སྐྱ་བཤད་ནི། རབ་བྱུང་མགོ་རིལ་ཞེས་
པ་སྟེ་འདི་ནི་བྱི་རིལ་པས་ནང་པའི་རབ་བྱུང་ལ་ངན་སྐྱས་སམ་འཕྲ་སྟོང་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཏགས་
པའི་མིང་ངན་ཞིག།
དགེ་སྟོང་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་བཞི། (འདུལ་བ) གཞན་ལ་གཞོད་པ་མི་བྱེད་པའི་ཆོས་བཞི། གཤེ་ཡང་སྤར་
མི་གཤེ། ཁྲིས་ཀྱང་སྤར་མི་ཁྲོ། བརྟེགས་ཀྱང་སྤར་མི་བརྟེག མཚང་བྱས་ཀྱང་སྤར་མཚང་མི་
འབྲུ་བ་དང་བཞིའོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། གཞོད་པ་མི་བྱེད་པས་ན་དགེ་སྟོང་དུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ། །ལུང་
གཞིའི་འབྲེལ་བར་གཞི་བྱས། ཡང་ན། རང་ཉིད་དགེ་སྟོང་དུ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་བཞི་ཞེས་བྱ་

བཤིངོན་ཡིན། གཤེད་ཅིག་གཤེད་གཏོང་བ། ཁྱོས་ནི་ཁྱོས་ནས་ཆིག་ངན་སྒྲུས་པའོ། །བརྟམས་
ནི་ལུས་ཀྱིས་བརྟམས་པའོ། །མཚང་ལུ་བ་ནི་སྐྱོན་ནས་བརྟེན་པའོ། །

དགེ་ལྷན་ལ། (འདུལ་བ) <ཤུམ་ཅེ་ར> མཁའ་སྒྲོབ་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པའི་དབུས་སུ་ངེས་འབྱུང་གི་
བསམ་བསམ་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། ཅ་བ་བཞི་དང་ཡན་ལག་བྲག་རི་སྤྱི་དཔྱིད་འཆོའི་བར་དུ་སྤོང་བར་
ཁས་སྐྱེངས་པའི་གང་ཟག་ལ། དགེ་ལྷན་ཟེར། ཅ་བ་བཞི་དང་ཡན་ལག་བྲག་འི། ༡ སྟག་གཙོང་
ལ། ༢ མ་བྱེན་བར་ལེན་ལ། ༣ མི་ཆངས་པར་སྤྱོད་ལ། ༤ བརྩན་དུ་སྐྱ་བ་སྟེ་ཅ་བ་བཞི་དང་། ༥
གར་ (སྟགས་སྐྱས་སྐྱ་དང་རོལ་ལོ་གཉིས་བསྐྱས་པར་འོད་ལྗན་ལས་གསུངས) སྟགས། ༦ འབྲེང་
(སྟགས་སྐྱས་སྐྱས་ཏུག་པ་དང་ཁ་དོག་འཆང་བ་གཉིས་བསྐྱས་པར་འོད་ལྗན་ལས་གསུངས) སྟགས། ༧
སྟགས། ༨ གསེར་དབུལ་ལེན་ལ། ༩ ཆང་འཕུང་ལ། ༡༠ བྱི་རྩིའི་ཁ་ཟས་ཟ་ལ། ༡༡ མལ་སྟན་
ཆེ་མཐོ་ (མལ་ཆེ་བ་དང་མཐོ་བ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བགྱང་རོ) སྟེ་ཡན་ལག་བྲག་གི། རྩེའི་འདུལ་
བ་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱིང་པོ་ལས། ཅ་བ་བཞི་དང་ཡན་ལག་བྲག་། བརྩ་སྤོང་དགེ་ལྷན་སྤྱོམ་པའོ། གར་
སྟགས་སྤོང་སྟགས་རྣམ་གཉིས་དང་། གསེར་དབུལ་ལེན་དང་རྣམ་པ་གསུམ། བྱེ་བས་ཡན་
ལག་བྲག་ཏུ་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། མཆོ་རྟེན་ལས། དགེ་ལྷན་གྱི་རོ་པོ་ཞི། སྤང་
བྱ་བརྩ་སྤོང་པའི་སྤྱོམ་པ་དང་ལྗན་པའི་གང་ཟག་སྟེ། མཛོད་འབྲེལ་ལས། སྤང་བྱ་བརྩ་སྤོང་བ་
ཡང་དག་པར་སྐྱངས་པས་ནི་དགེ་ལྷན་ཡིན་ལོ། ཞེས་གསུངས་སོ། སྐྱ་བཤད་ཀྱི། མཆོ་རྟེན་
ལས། མིག་མཆི་མས་གང་བ་དང་འདྲ་བས་ན་དགེ་ལྷན་ཞེས་བྱ་སྟེ། མིག་མཆི་མས་གང་བ་
དེས་ཐག་ཉེ་བ་མཐོང་ཡང་ཐག་རིང་བ་མི་མཐོང་བ་ལྟར་དགེ་ལྷན་ཡང་རང་གི་བསྐྱབ་པ་སྟོན་
པའི་འདུལ་བ་ཉན་དུ་བྱུང་ཡང་། དགེ་འདུན་དང་འབྲེལ་པའི་ལས་ཆོག་རྣམས་སྦྱིར་བཏང་ལ་
ཐོས་སུ་མི་རུང་བས་ན་དགེ་ལྷན་ཞེས་བྱའོ། བལ་སྐད་དུ་ཅི་ལུ་ཞེས་པ་གཤེག་པེ་ཞེས་པ་སྟེ།
སྐམའི་བྱ་བ་ལ་ངལ་ཞིང་དུ་བ་པའི་དོན་གྱིས་ན་དགེ་ལྷན་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །

དགོ་ཚུལ་གྱི་སྤང་བྱ་བ་ཅུ། (འདུལ་བ) དགོ་ཚུལ་ཞེས་པའི་ཐང་དུ་གཟིགས།

དགེ་ཚུ་ལ་གྱི་ཆོག་ལེན་ཅུ་ལ་ལྷ་བཅུ་ལ། (འདྲེན་པ) འཕགས་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྒྲུབ་ལེ་

དགེ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བ། སློབ་དཔོན་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛོད་ཟེར་བ་
དང། ཁ་ཆེ་དགེ་འདུན་བཟང་པོས་མཛོད་ཀྱང་ཟེར། མཚན་བྱང་ལ་ལྟ་བུ་ཞེས་འཁོད་མེད།
རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ལྷ་ཅ་སྐྱ་སའ་ཨ་སྒྲིབ་དེ་ཤ་ཁ་ཏེ་ར་ཀླ་རི་ཀླ། ཞེས་བྱའོ། སྒྲེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་
འདུལ་བ་སྒྲེགས་བཅ་ཏྲ་ ལྷ་པར་ རྟེན་འཁྲུགས་སོ། །

དགེ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་སྐྱམ་བརྒྱ་བ། (འདུལ་བ) འཕགས་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་
བའི་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ། སློབ་དཔོན་ཤུ་གྲ་འོད་ཀྱིས་མཛོད་ མཚན་
བྱང་དངོས་ལ་ནི་སྐྱམ་བརྒྱ་བ་ཞེས་པ་མི་སྣང་ངོ། སྒྲེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་འདུལ་བ་སྒྲེགས་བཅ་
ཏྲ་ ལྷ་པར་ རྟེན་འཁྲུགས་སོ། །

དགེ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་སྐྱམ་བརྒྱ་བའི་རྣམ་པར་བཤད་བ། (འདུལ་བ) དགེ་ཚུལ་གྱི་ཆོག་ལེའུར་
བྱས་པ་སྐྱམ་བརྒྱ་བའི་རྣམ་པར་བཤད་བ་སློབ་མ་ལ་པན་བ་ཞེས་བྱ་བ་སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས་
མཛོད། སྒྲེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར་འདུལ་བ་སྒྲེགས་བཅ་ཏྲ་ ལྷ་པར་ རྟེན་འཁྲུགས་སོ། །

དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་དཔོན། (འདུལ་བ) བསྐྱབ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་པ་སྐྱེས་པའི་ཆ་ནས་དེའི་
སློབ་དཔོན་དུ་བཞག་པ་དེ། བསྐྱབ་བྱ་ཡུལ་གྱི་དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་གྱི་མཚན་ཉིད།

དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་འོས་པ། (འདུལ་བ) དགེ་སློང་ཆོས་རྒྱལ་ལྡན་གྱི་སྤྱིང་དུ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་པ་
འབོགས་པའི་ཆོ་ག་ཆོག་བྱེད་ཀྱང་མ་འཁྲུལ་བར་སློལ་ས་ཐོན་པ་དེ། དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་
དུ་འོས་པའི་མཚན་ཉིད།

དགེ་ཚུལ་བསྐྱེལ་བ་སྤྱད་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲུ་བརྒྱའིང་བདུན་པ། དགེ་ཚུལ་བསྐྱེལ་
བ་སྤྱད་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་ཉི་ནི། དགེ་འདུན་གྱིས་དགེ་ཚུལ་བསྐྱེལ་བ་ལ་བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་
གིས་ཆོས་དང་ཟང་ཟེང་གི་འོངས་སྤྱོད་བྱས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། ཁྲིང་གཞི་ནི།
མཉན་ཡོད་དུ་ཉེ་དགས་དགེ་ཚུལ་བསྐྱེལ་བ་ཉེ་བར་འཛོག་པར་བྱེད་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་
སོ། འདག་བྱ་ནི་ཡུལ་དགེ་ཚུལ་དེ་ལ་གཞོད་ཅིང་རང་རིགས་དགེ་འདུན་ལ་ཡང་གཞོད་པའོ། །

དགེ་མཚན། 1 པན་ཡོན། ལེགས་ཆོགས། བཟང་པོའི་རྒྱ་ཆོགས། 2 བཀྲ་ཤིས་པའི་རྟགས་སམ་མཚན་

མ། བཟ་ཤེས་པའི་མཆོན་དོན། སྤྱོད་བཟང་ནི། དགེ་བའི་མཆོན་མ་ཞེས་པ་སྟེ། དགེ་བ་ནི་བཟང་པོ་
 དང་བཟ་ཤེས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ལ། མཆོན་མ་སྟེ་རྟགས་སོ། །ལུང་ཤུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་
 པ་ལས། དགེ་མཆོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་པོ་དང་བྱ་དང་མིང་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་དགེ་བར་བྱེད་
 འོང་བ་ལ་སོགས་པའི་དོན་དུ་བྱད་མེད་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱད་བའི་སྤྱད་པ་ལ་སོགས་པ་བཏགས་པ་
 དང་། ལུས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་གི་ཤང་ལ་སོགས་པས་སྤྱད་པའོ། །ཞེས་གསུངས། འདུལ་བ་
 རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཟང་པ་ ༣༠ནས་ལས། དགེ་མཆོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གི་ལུ་ཤང་
 དང་ཆོན་སྤྱོད་པ་དང་ལུངས་ཀར་དཀར་པོ་གསང་སྟགས་ཀྱིས་བཏབ་པ་ལ་སོགས་པ་བཟ་
 ཤེས་ཀྱི་རྟགས་སོ། །ཞེས་གསུངས། ༣ ཡང་དགེ་མཆོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྒྱུའོ། །
 འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཟང་པ་ ༣༠ནས་ལས་གསུངས་སོ། །

དགེ་ལུགས་པ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་སྒོའ་བཏོད་པའི་མདོ་སྟགས་བཟང་སྟབ་
 ཟུང་འབྲེལ་གྱི་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་མིང་། སྤྱོད་བཟང་ནི། དགེ་
 ལྡན་བའམ་དགའ་ལྡན་པ་ཞེས་པ་ནི་གདན་སའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་སྟེ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་
 འབྲོག་རི་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་བཏབ་ནས་སྤྱོད་ཆེད་སྤྱད་དུ་དེར་རྟག་ཆགས་
 པར་བཞུགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ལ་ཆོས་རྗེ་དགའ་ལྡན་པའི་ལུགས་ཞེས་འབོད་
 པ་བྱུང་། དེ་ཆོག་སྤྱོད་བསྟུས་ནས་བརྗོད་པའི་ཆེ་དགའ་ལུགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་མ་བདེ་བས།
 དགེ་ལུགས་པ་ཞེས་འབོད་པ་རྒྱུན་ཆགས་པ་ཡིན། སྤྱོད་ཆེད་པོངས་པ་རབ་གསལ་གྱིས་སྤྱོད་
 མེས་དབུས་སུ་འབྱོན་ཁར་དབུ་ལྷ་མེར་པོ་བཞེས་འཕྲོ་ཞིག་གནང་ནས་འདི་གྲོན་ལ་ང་རྗེས་སུ་
 བཟ་བར་གྱིས་གསུང་བར་བརྟེན། རྗེ་སྤྱོད་པ་ལུང་ལུང་འདུལ་བའི་བསྟན་པ་རྣམས་པ་གསོ་བའི་རྟེན་
 འབྲེལ་དུ་དབུ་ལྷའི་ཁ་དོག་སྒོན་གྱི་འདུལ་འཛིན་རྣམས་དང་མ་བྱུང་བར་མེར་པོར་མཛད་པར་
 བརྟེན། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ལ་ལྷ་མེར་ཙོང་པན་འཆང་བའི་ཙོང་ལུགས་ཞེས་གྲགས་སོ། །

དགེ་ལུགས་པའི་བྱུང་ཐོབ་ཆད་ལྡན་སྟུང་། དགེ་ལྡན་པའི་ཕྱོགས་ལ་གསང་སྟགས་ཀྱི་བྱུང་ཐོབ་
 ཆད་མེད་སྟུང་ཅུ་བྱུང་བ་འདི་ལྟར། ༡ བྱུང་ཆེན་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ།

༡ གྲུབ་ཆེན་རྟོགས་འཇམ་དཔལ་ཀྱ་མཚོ། ༢ གྲུབ་ཆེན་ཆོས་དོན་ཤེ། ༣ གྲུབ་ཆེན་བ་སོ་ཆོས་
 ཤེ། ༤ གྲུབ་ཆེན་དབེན་ས་པ། ༥ གྲུབ་ཆེན་རྣམ་རྒྱུད། ༦ གྲུབ་ཆེན་ཆོས་དབང་གྲགས་པ། ༧
 གྲུབ་ཆེན་མྱོད་ལྷག་འབྱུང། ༨ གྲུབ་ཆེན་མདུང་ཅེ་རལ་པའི་བྱམ་བ་ཅན། ༩ གྲུབ་ཆེན་ཤེས་
 རབ་སེངྒེ། ༡༠ གྲུབ་ཆེན་སྦྱིན་བ་དཔལ་པ། ༡༡ གྲུབ་ཆེན་འདུལ་ནག་པ། ༡༢ གྲུབ་ཆེན་
 འདུལ་དཀར་བ་སྒྲོ་གྲོས་སྤྲུལ་པ། ༡༣ གྲུབ་ཆེན་བཙུན་འབྲས་འཕགས། ༡༤ གྲུབ་ཆེན་དགོན་
 མཆོག་ཡར་འཕེལ། ༡༥ གྲུབ་ཆེན་ཐང་སག་པ། ༡༦ གྲུབ་ཆེན་དོན་ཡོད་མཁས་བྱུག་ ༡༧
 གྲུབ་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་བདེ་བའི་དོན་ཤེ། ༡༨ གྲུབ་ཆེན་དགེ་འདུན་ཀྱ་མཚོ། ༡༩ གྲུབ་ཆེན་སྒྲོམ་
 སྒྲེན་ས་མཁའ་ཀྱལ་མཚན། ༢༠ གྲུབ་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ། ༢༡ གྲུབ་ཆེན་ན་ཁ་བ་
 ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན། ༢༢ གྲུབ་ཆེན་རོང་པོ་སྤྲུལ་ལྷན་ཀྱ་མཚོ། ༢༣ གྲུབ་ཆེན་གནས་བཅུ་
 དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན། ༢༤ གྲུབ་ཆེན་བཀའ་ཆེན་ནམ་མཁའ་དོན་ཤེ། ༢༥ གྲུབ་ཆེན་བསྐྱལ་
 བཟང་ཀྱ་མཚོ། ༢༦ གྲུབ་ཆེན་ལུང་སྒྲུ་རོལ་པའི་དོན་ཤེ། ༢༧ གྲུབ་ཆེན་དག་དབང་སྒྲོ་གྲོས། ༢༨
 གྲུབ་ཆེན་བཟོད་བ་ཀྱ་མཚོ། ༢༩ གྲུབ་ཆེན་བཀའ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་བཅས་སོ། །རྒྱལ་
 བཙུན་ཁ་བའི་བསྐྱལ་བ་ལ་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་སྒྲོན་སྤྲུལ་བ་བརྟེན་ས་ལ་སྤྲུལ་ཏུ་ཐམས་པ་རྫོགས་
 སོ། །ཞེས་སྒྲིང་དོལ་སྒྲུ་མའི་གསུང་ལ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་འགའ་པའི་གོ་རིམ་འཛོལ་བ་
 ལྟར་སྤང་བས་བཙུན་བསྐྱུར་གྱིས་བཀོད། ད་དུང་དབྱུང་བར་འཚལ། སྒྲིང་དོལ་སྒྲུ་མ་མན་གྱི་
 དགེ་ལུགས་པའི་གྲུབ་ཐོབ་ཆད་ལྷན་ནམས་ཀྱི་མཚན་གཞུང་ཡང་འདིར་དགོད་བར་བྱའོ། །
 དགེ་ལུགས་པའི་ཡིག་ཆ་གྲགས་ཆེ་བ་བཞི། ༡ དེགས་པའི་དབང་སྤྲུག་སེར་རྩེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་
 ཀྱི་ཡིག་ཆ། (འདི་སེར་གྲེས་གྲུ་ཆང་དང་དགའ་ལྷན་བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆང་གི་ཐུན་མོང་གི་ཡིག་ཆ་ཡིན། འདི་
 ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཐོན་སྤེལ་ཡིན།) ༢ མདོ་སྤྲུགས་རབ་འབྲམས་པ་ཆེན་པོ་བཀའ་ཆེན་
 བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་ཡིག་ཆ། (འདི་སྒྲོགས་ལ་སྤྱིང་དང་དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེ་གྲུ་ཆང་གི་ཡིག་ཆ་
 དང་) ༣ མཁས་ཤིང་གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱལ་བ་དང་རྒྱས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནི་སེར་སྤྲད་གྲུ་ཆང་གི་ཡིག་ཆ་
 དང་། ༤ ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོན་ཤེའི་ཡིག་ཆ་ནི་སྒྲོ་མང་གྲུ་ཆང་གི་

ཡིག་ཆ་ཡིན་པ་བཅས་སོ། །

དགེ་ལུགས་པས་སྤྲོད་མེད་དགག་ཏུ་བཞེད་པའི་ཁུངས། དགེ་ལུགས་པས་སྤྲོད་མེད་དགག་ཏུ་
 བཞེད་པའི་ལུང་གི་ཁུངས་ནི། མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་དང་། ལྷ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཙ་བཤེས་རབ། བཞི་
 བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་སྒྲོལ་དཔོན་ལྷ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པ་བཅས་ལ་གཏུགས་པར་གསུངས་ལ།
 དེ་ཡང་ (ཡོངས་གྲུབ་འཆད་པའི་སྒྲུབ་ཀྱི) མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་
 སྤྲོད་ལུང་ཀུན་བཏགས་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གནས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མ་དེ་ཉིད་ཀུན་བཏགས་
 པའི་མཆན་ཉིད་དེར་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་ཅིང་། རོ་བོ་ཉིད་དེ་ཁོ་ནས་རོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་ཉིད།
 ཆོས་ལ་བདག་མ་མཆིས་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་པར་དག་པའི་དམིགས་པ་གང་ལགས་པ་དེ་ནི།
 ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཆན་ཉིད་ལགས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་འདིས་སྤྲོད་གཞི་གཞན་དབང་གི་
 སྤྲོད་ཏུ་དགག་བྱ་ཆོས་བདག་རྣམ་པར་བཅད་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
 ཀྱི་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་གསལ་བར་བཤད་ཅིང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་
 དང་། རོན་དམ་པའི་མཆན་ཉིད་ཐ་དད་ཡིན་པར་གྱུར་ན། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་ཙམ་
 དང་རོ་བོ་ཉིད་ཙམ་ཉིད་རོན་དམ་པའི་མཆན་ཉིད་ཡིན་པར་ཡང་མི་འགྱུར་ལོ། །བདག་མེད་པ་
 ཙམ་དང་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཙམ་ཉིད་ཅེས་པའི་ཙམ་སྒྲུ་འདིས། འདུ་བྱེད་གཞན་དབང་གི་སྤྲོད་ཏུ་
 ཆོས་བདག་བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་ཡོངས་གྲུབ་ཏུ་གསལ་བར་
 བསྟན་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ཡང་ (ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་དཔེ་འཆད་པ་ན) དེ་ཉིད་ལས། རོན་དམ་ཡང་དག་
 འཕགས། དེ་ལ་འདི་ལྟ་སྟེ་ནམ་མཁའ་གཟུགས་ཀྱི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་དང་
 ཐམས་ཅད་ཏུ་སོང་བ་རྗེ་ལྟ་བུ་རྟོན་དམ་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ལས་ཆོས་བདག་མེད་
 པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་དང་། ཐམས་ཅད་ཏུ་སོང་བ་ཞིག་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་
 ཡོངས་གྲུབ་དེ་ཆོས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁུབ་པ་དང་། ཆོས་བདག་མེད་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཞེས་
 ཆོས་བདག་བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་ཡིན་པར་གསལ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར། (རྒྱས་པར་
 གཞིགས་འདོད་ན། དེགས་པའི་དབང་ལྷན་སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་ལྷག་ལན་

ལྟ་ངན་སྒྲིབ་སེལ་སོགས་དགག་ལན་གསུམ་མཉམ་དུ་བཞུགས་པའི་དེབ་གཟུགས་༣༥༥ན་
ཤིག་ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་ཡོད་པ་དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། དེ་བཞིན་དུ་ཙུའེས་ལས། འགག་
བ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་འགག་སོགས་བརྒྱད་མེད་པ་
མཉམ་གཞག་གི་ཡུལ་དུ་གསུངས་ལ། བཞི་བརྒྱ་པའི་འབྲེལ་བར་ཡང་། གང་ཞིག་ཞི་བའི་སྒོ་
གཉིས་སུ་མེད་པ་དེ་ནི་བདག་མེད་པའོ། །གང་ཞིག་ལྟ་བུ་བར་པ་རྣམས་འཛིག་པར་བྱེད་པ་དེ་
ནི་བདག་མེད་པའོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གཏུགས་པར། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་རྗེའི་བསྟོད་པ་
དོན་ལྡན་མའི་འབྲེལ་བ་ཤོག་གངས་པ། ལྟ་གསལ་བ་ལྟར་དོ། །སྟོང་ཉིད་མེད་དགག་ཡིན་པ་ལ་
རིགས་པའི་སྐྱབ་བྱེད་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་ལས་དཔེ་མཆོན་ཙམ་ཞིག་བཛོད་ན། “ཆོས་
ལ་ངེས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ” ཞེས་པ་འདི་ལ་ཐུག་གི་འདུག་སྟུག། དེའི་དོན་ནི་སྟོང་ཉིད་ལ་མི་
སྐྱག་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ལྟ་བ་ཐོག་མར་རྟོགས་ཆེ་དགག་བྱ་བ་གཤག་པ་ན་ལུག་
དུ་ཅི་ཡང་མི་འདུག་སྟུག་པའི་སྟོང་ཉིད་ལ་འཛིགས་སྒྲིབ་ཞིག་ངང་གིས་སྐྱེ་བར་བཤད་ལ། དེ་ནི་
སྟོང་ཉིད་མེད་དགག་ཏུ་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་འབྱུང་གི་དེ་ལས་གཞན་དུ་འདོད་པ་རྣམས་ལ་
འབྱུང་ཚུལ་ཆེར་མི་སྤྱང་ལ། མཁས་སྐྱབ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་ཀྱང་ལྟ་བ་ཐོག་མར་རྟོགས་
ཆེ་ཆད་མཐར་ལྷུང་བའི་འཛིགས་པས་ལྟོ་བྱར་དུ་སྐྱེ་འགག་གི་མཐའ་ནས་ལུག་གིས་འཇུག་ཏེ།
ཐ་སྐྱད་དུ་ཡོད་པ་ལ་ངེས་ཤེས་འབྱུངས་ཏེ། ལྟ་སྟོང་བྱར་འཇུག་ཏུ་རྟོགས་ནས་ལྟ་བའི་དབྱང་
པ་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱས་ཡོད། རྒྱ་མཆན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས། ལྟ་
སྟོང་བྱར་འཇུག་གི་ཚུལ་ལ་ཐུགས་གཅིགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོར་མཛད་དོ། །རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་
ཙུའེ་ལྷིག་ཆེན་ལས་ཀྱང་། སྟོས་བྲལ་རྟོགས་སོ་བྲས་ན་ཤིན་ཏུ་རངས་ཤིང་དགའ་ལ། སྟོས་པ་
མེད་པ་དགག་པ་འཇུག་ལོ་བྲས་ན་མི་བཟོད་པ་ནི། དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་ཙམ་ཞིག་མེད་
དགག་གི་དོན་ཡིན་པ་མ་རྟོགས་པར་མེད་དགག་ཐམས་ཅད་རི་བོང་གི་དྲ་དང་འདྲ་བའི་ཅང་
མེད་དུ་འདོད་པའི་སྒོ་སྟོན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འོན་ཆོས་བརྒྱད་རང་རང་གི་ལྟ་བུ་དེ་ལྟ་
བ་རྣམ་དག་ཡིན་མེན་རྗེ་ལྟར་ཤེས་ནས་སམ་ཞེན། དེ་ནི་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་དགོས་

པར་ཤིན་ཏུ་སྒྲ་སྒྲ། གལ་ཏེ་ལྷ་བ་དེ་བསྐྱོམས་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆ་
 རྣམས་ཤུགས་རྩེ་ཆུང་དང་། དད་སོགས་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་རྣམས་རྩེ་ཡེལ་དུ་སོང་ན། ལྷ་བ་དེ་
 ལྷ་བ་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་འབྲས་ཏྟགས་ཡང་དག་རེད། རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེད་ཆོའི་ལྷ་
 བ་བཟང་ཁོང་ཆོའི་ལྷ་བ་ངན་ཞེས་པའི་ཚོད་པ་ཡང་གཞི་མེད་རང་ཡལ་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །

དགེ་བཤེས་སྟོན་པ། འཛོམས་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས།

དགེ་བཤེས་སྟོན་པའི་སྒྲ་མ་ལ། རྒྱ་གར་བ་གཉིས་དང་བོད་བ་གསུམ་སྟེ་ལྔའོ། །རྒྱ་གར་བ་གཉིས་ནི།
 རྩོམ་ཞིང་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་དང་། རྩོམ་སྤྱི་ཏི་དང་གཉིས་སོ། །བོད་བ་གསུམ་ནི། སེ་བཙུན།
 ཞང་སྤ་ནམ་རྩེ་ཞིང་དབང་ལྷག་གཡུང་ཆོས་མགོན་དང་གསུམ་མོ། །

དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ། གནས་རིམ་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་ཤིག་སྟེ། དེ་ཡང་སྤར་བོད་ལ་ལྷ་སར་
 སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐལ་བས་གདན་ས་གསུམ་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་འདུས་ཆོགས་ཀྱི་དབུས་སུ་
 གཞུང་ཆེན་བཀའ་བོད་ལྷ་ལ་བགྲོ་སྤྱོད་དམ་འཛོག་མཛད་པའི་མཐོ་རིམ་ཀྱི་དགེ་བཤེས་ཤིག་
 ཡིན། དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་སྤོལ་ནི། བཞ་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་
 བཏོད་པར། མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྲུང་གིས་རྩེའི་ལམ་རིམ་གྱི་ཐེན་བྲིས་སྟེགས་བམ་
 སྟོད་ཆ་༣༥ན་ལས་གསུངས་ལ། དེའི་ཚོད་རྒྱགས་ཀྱི་བྲུང་བ་མདོ་ཅམ་བཟོད་ན། དེ་སྤ་
 བོད་དུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྤེང་བཙུགས་པ་ཆེན་པོའི་སྐལ་བས་གཞུང་ས་མཆོག་ནས་འོར་བུ་སྤྱིང་
 ཁའི་པོ་བྲང་གི་གཟིམས་ཆུང་ཉི་འོད་འབྱིལ་དུ་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་ཚོད་རྒྱགས་བཞེས་
 སྤོལ་བྱི་ལོ་༡༡༡༩ལོར་གསར་གཏོད་མཛད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྐུབས་རྩེ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྲང་དོ་
 རྩེ་འཆང་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཚན་ཏྟགས་བཞེས་པའི་སྤ་ལོ་དེར་ཡིན་འདུག དེ་ལོར་
 ཚོད་རྒྱགས་ཐེན་མཚམས་གདན་ས་སོ་སོའི་མཁན་པོ་རྣམས་བཀའ་འགྲུགས་ཀྱིས་འདི་ལོའི་
 དགེ་བཤེས་གསར་ནས་འགའ་ཤས་ལྷ་རམས་མི་འོས་པ་ལྷ་བུ་འདུག་བྲུང་། ད་ལམ་ཚོད་རྒྱགས་
 ཐོག་མར་སོང་གཤིས་དམིགས་བསལ་རང་བབས་བཞག་པ་ཡིན་ཞིང་། བྱི་ལོ་ནས་བཟུང་དགེ་
 བཤེས་སྟོན་གཉེར་བཟང་གས་གོ་འཕེར་ཤ་སྟག་མ་བྲུང་ཆེ་དོ་བདག་དགེ་བཤེས་ཕྱིར་འཐེན་བྱ་

བེ་རབ་འབྲམས་ཀྱི་བསྐྱུས་ཆོག་སྟེ། ལྷ་སའི་རབ་འབྲམས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །
 དགེ་སློང་། (འདུལ་བ) <རྟེན་ལྗེ> མཁན་སློབ་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པའི་དབྱུས་སུ་ངེས་འབྱུང་གི་བསམས་
 པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། ད་ལྟར་གྱི་ཆོག་ཉེས་མེད་ལུན་ཆོགས་ཀྱི་སློན་ནས་བསྟེན་པར་རྫོགས་
 ཏེ། ཁྱིམ་ས་ཉེས་བརྒྱ་དང་ལྷ་བརྒྱ་ཅ་གསུམ་རྣམས་རི་མིན་འཆོའི་བར་དུ་སློང་བར་ཁས་སྤངས་
 བས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྤྱད་བར་བྱེད་པའི་གང་ཟག་གོ། སྤྱི་བཤད་ནི། སི་ཤི་སྐད་དོད་རྟེན་ལ་སློང་
 མོ་བ་དང་། སྤྱང་པའི་དོན་ཅམ་ལས། དགེ་ཞེས་པ་མེད་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
 ལྷ་ཐབས་སུ་བསྟན་པར་གསུངས་ཏེ། དུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་ལས་བརྒྱ་ཅ་གཅིག་གི་རྣམ་པར་
 བཤད་པ་ཆོག་འདི་གསལ་བྱེད་པ་ལས། སི་ཤི་ཏའི་སྐད་ལ། རྟེན་ཞེས་པ་སློང་མོ་བའམ།
 སྤྱང་པའི་མིང་སྟེ། དེ་ལ་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་འབྲུག་པའི་རྒྱ་མཆན་འདི་
 ལ་བརྟེན་ནས། དགེ་ཞེས་ལྷ་ཐབས་སུ་བསྟན་ནས་དགེ་སློང་ཞེས་བརྒྱུར་ཏེ། རྟེན་ལ་ཡིག་
 རྩིས་པ་དང་བསྟན་པའི་ངེས་ཆོག་གིས་བེ་རྟ་རྣམས་ལ། ལྷ་ལ་ཟད་པ་སྟེ། ལུས་དག་གི་འཆལ་
 བ་བདུན་རྣམས་པར་ཟད་པའི་ཕྱིར་དང་། དགེ་བ་སློང་བར་བྱེད་པ་དང་། ཟས་བསོད་སྟོམས་སུ་
 སློང་བར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་ལ་ཕྱི་བརྒྱུར་ཀ་ཏུ་བརྒྱུར་ནས། བེ་ཏར་གནས་ལ། ར་ལ་ཏུ་
 བརྒྱུར་ནས། ལ་མ་ཞི་བ་སྟེ། ཞི་བར་གནས་པས་ན་དགེ་སློང་། ཡང་ཀ་ཏུ་བརྒྱུར་ནས། ཨ་
 རྟེན་ཞེས་ལ། ཏུ་སུ་ཏུ་བརྒྱུར་ནས། སུ་མཁྱ་ལོ་སྟེ། ལམ་བཟང་པོ་ལ་ཞུགས་པས་ན། དགེ་
 སློང་། ལོག་འཆོ་སྤངས་ནས་སློང་མོས་ལེགས་པར་འཆོ་ཞིང་། ཡོ་བྱད་ཀྱན་ཏུ་འཛིན་པའི་
 ཆགས་པ་སྤངས་པས་དགེ་སློང་། ཨ་རྟེན་ལོ་ཏར་། མཛོན་པར་ཡིད་དུ་འོང་བས་ན། དགེ་སློང་
 རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་གོང་ཉིད་ལས། ལྷ་འབྲུག་རྣམས་པར་ཟད་ཕྱིར་
 དང་། །དགེ་བ་སློང་དང་ཟས་སློང་དང་། །ཞི་བར་གནས་དང་ལམ་ཞུགས་དང་། །ལེགས་
 པར་འཆོ་དང་ཆགས་སྤངས་དང་། །ཡིད་འོང་ཕྱིར་ན་དགེ་སློང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 རོ། །ཡང་ན། རྟེན་ཞེས་པའི་སྤྱི་ལས་བྱངས་ན་དགེ་བ་སྤྱི་ལས་འདས་པའི་དོན་འཆོལ་ཞིང་
 ཆོས་དང་ལྷན་པའི་བསོད་ནམས་སློང་བས་ན་དགེ་སློང་ཞེས་མཁན་པོ་རི་ན་མི་ཏུ་ལ་སོགས་པ་

བཞེད་དོ། །ཞེས་མཆོག་རྒྱལ་གསུང་། སྤྱ་སྦྱོར་བམ་གཉིས་ལས་ཀྱང་། རྟེན་ཞེས་བྱ་བ་དག་སྦྱོར་
 བ་ཡིན་ཏེ། སྤྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དོན་སྦྱོར་ཞིང་འཆོལ་བ་དང་གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་
 བསྐྱེན་པར་རྫོགས་ལ་ཆོས་དང་མཐུན་པར་བསོད་སྦྱོམས་ལེན་པས་འཆོ་བས་ན་དག་སྦྱོར་ཞེས་
 བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དག་སྦྱོར་ལ་དབྱེ་ན། མིང་གི་དག་སྦྱོར་། ཁས་འཆེ་བའི་དག་
 སྦྱོར་། སྦྱོར་བའི་དག་སྦྱོར་། ཉོན་མོངས་བཅོམ་པའི་དག་སྦྱོར་། གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་
 བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པའི་དག་སྦྱོར་དང་ལྡར་བྱེ་སྟེ། དག་སྦྱོར་བཏགས་པ་བ་དང་མཚན་ཉིད་པ་ཅི་
 རིགས་ཡོད་པ་མཆོག་རྒྱལ་ན་གསལ། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ལས། མིང་གི་དག་སྦྱོར་གང་ཞེ་ན། གང་
 གི་མིང་དང་། མིང་དུ་བརྗོད་པ། ཆོག་གཉིས་བ་དང་། ཆོག་ལྷ་དགས་དང་། འདུ་ཤེས་དང་།
 བོད་པ་དང་། གང་གས་པ་དང་། ཐ་སྦྱད་དག་སྦྱོར་ཞེ་ཡས། དག་སྦྱོར་གི་རིགས་ཞེ་ཡས། དག་སྦྱོར་
 དང་འབྲ་བར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་མིང་གི་དག་སྦྱོར་ཞེས་བྱའོ། །ཁས་འཆེ་བའི་དག་སྦྱོར་
 གང་ཞེ་ན། གང་དག་སྦྱོར་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་བཏགས་ཉིད་དག་སྦྱོར་རོ་ཞེས་ཁས་འཆེ་བར་བྱེད་པ་
 དང་། རྒྱ་ཐབས་སུ་གནས་ཤིང་དག་སྦྱོར་དུ་དམ་འཆའ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་ཁས་འཆེ་བའི་དག་
 སྦྱོར་རོ། །སྦྱོར་བའི་དག་སྦྱོར་གང་ཞེ་ན། གང་ཆོས་དང་ལྡན་པས་སྦྱོར་མོ་སྦྱོད་པས་འཆོ་བར་
 བྱེད་པ་དེ་ནི་སྦྱོར་བའི་དག་སྦྱོར་ཞེས་བྱའོ། །ཉོན་མོངས་བཅོམ་པའི་དག་སྦྱོར་ཞེ་ན། གང་གིས་
 གང་ཟག་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་བར་བྱེད་པ། ཡང་སྤྱིད་པར་བྱེད་པ། རིམས་ནད་དང་བཅས་པ།
 རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་སྤྱག་བསུལ་བ། ཕྱི་མ་ལ་སྦྱེ་བ་དང་། ག་བ་དང་། འཆི་བར་འགྱུར་བ་གང་དག་
 ཡིན་པ་དེ་དག་སྦྱངས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་། ཅུ་བ་ནས་བཅད་པ་དང་། ཤིང་ཏ་ལའི་
 མགོ་བཞིན་དུ་གཞི་མི་སྤང་བ་དང་། ཕྱི་མ་ལ་མི་སྦྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་
 བཅོམ་པའི་དག་སྦྱོར་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དག་སྦྱོར་གི་དངོས་པོ། (འདུལ་བ) དག་སྦྱོར་གི་སྦྱོམ་པ།

དག་སྦྱོར་གི་སྦྱོམ་པ། (འདུལ་བ) བསྐྱེན་རྫོགས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

དག་སྦྱོར་དག་གས་མཁས་རྣམས་ཀྱིས་ཞེས་སོགས། དག་སྦྱོར་དག་གས་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །བསྐྱེགས་

བཅད་བརྟེན་བའི་གསེར་བཞིན་དུ། །ལེགས་པར་བརྟེན་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །སྒྲུང་བར་བྱ་ཡི་གུས་
 ཕྱིར་མིན། །ཞེས་པའི་ཆོགས་བཅད་འདི་«རྒྱན་སྒྲུག་སོ་བཞེད་པའི་མདོ་འདི་ལུང་ཡིན་པར་མཁས་
 གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་«དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་དེ་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་
 དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒྲུང་བར་བྱེད་པ»ཞེས་བྱ་བ་ལས་གསུངས་སོ། །བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དཔལ་འཛིན་
 སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས། འོན་ཀྱང་འཛིགས་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཚོའི་བླ་མ་
 ལེགས་བཤད་སྟེང་པའི་འགྲེལ་པར་ཆོགས་བཅད་དེ་བོད་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱན་སྒྲུག་སོ་བཞེད་པའི་
 མདོར་མི་སྒྲུང་ཟེར། འདི་ལ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཅམ་སྒྲུང་སྟེ། རྗེའི་བླ་མ་ལེགས་བཤད་
 སྟེང་པོར་བླངས་པ་ནི་རྩ་འགྱུར་ལྟར་དང་། ཡང་འགྲོ་འགྱུར་ལས། བསྐྲེགས་བཅད་བརྟེན་བའི་
 གསེར་བཞིན་དུ། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་བརྟགས་ནས། །བདག་གསུང་སྒྲུང་བྱ་དགེ་
 སྟོང་དག །གྲུས་པའི་ཕྱིར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། འགྱུར་གཞན་ཞིག་ཏུ། བསྐྲེགས་བཅད་
 བརྟེན་བའི་གསེར་བཞིན་དུ། །ལེགས་པར་བརྟེན་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །མཁས་པ་དག་གིས་
 སྒྲུང་བྱ་ཡི། །དགེ་སྟོང་དག་གིས་གྲུས་ཕྱིར་མིན། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

དགེ་སྟོང་རྟོ་རྗེ་འཛིན་པ། གསང་སྤྲེགས་ཉམས་སྤྱ་ལེན་མཁན་གྱི་དགེ་སྟོང་། རྗེའི་སྤྲེགས་རིམ་ཆེན་
 མོ་ལས། །ལྷ་ཀྱའི་དགེ་སྟོང་རྟོ་རྗེ་འཛིན་པ་ཤར་ཚོང་ཁ་བ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས།
 །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

དགེ་སྟོང་པའི་རྣམ་འབྱེད། (འདུལ་བ) པའི་རྣམ་འབྱེད་ལ་གཟིགས།

དགེ་སྟོང་པའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ། (འདུལ་བ) པའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ་ལ་གཟིགས།

དགེ་སྟོང་སྒྲ་མའི་གནས་ལྟ་བུ་སྟོང་བ། (འདུལ་བ) བྱང་བར་ཅན་གྱི་སྟོང་པ་ལྟ་སྟོང་པའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། རབ་
 ཏུ་དབྱེད་བ་དང་། བསྟན་པར་རྫོགས་པ། གནས་ཀྱི་སྒྲ་མ་བྱེད་པ་སོགས་སྟོང་བའོ། །

དགེ་སྟོང་མ། (འདུལ་བ) མཁན་སྟོབ་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱེ་གཉིས་དང་བཅས་པའི་དབུས་སྤྱེ་ལས་འབྱུང་
 གི་བསམ་པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། གསོལ་བཞིའི་ཆོ་གའི་སྟོན་ལུང་བ་སྤྲུམ་བརྒྱ་དང་
 དུག་ཅུ་ཅ་བཞི་སོ་རྣམས་ཅི་སྤྱིད་འཆོའི་བར་དུ་སྟོང་བར་ཁས་སྐྱངས་ནས་ཚུལ་བཞིན་སྤྱང་བར་

བྱེད་པའི་རབ་བྱུང་ལ།

དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཕྱོན་ལམ་དུ་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་
ཉིར་བྱག་པ། དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཕྱོན་ལམ་དུ་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད་གྱི་དོན་ཉི་མེད། བཅས་
ལྷན་དགེ་སློང་གིས་དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སའི་ལམ་དུ་རྒྱུང་གྲགས་ལས་འདས་པར་བྱིན་
པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། ཁྲིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱག་སྒྲེས་དགེ་སློང་མ་
བཅུ་གཉིས་སྡེ་དང་ལྷན་ཅིག་ལམ་དུ་འཕྱོ་བ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། དགག་བྱ་ནི། དགེ་
སློང་པོ་མོ་ལམ་དུ་འཕྱོགས་པ་དེ་མི་མཛེས་ཤིང་མ་དད་པ་སྦྱེ་བ་དང་། ཆགས་པའི་རྒྱུན་བྱས་
ཉི་རང་རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོད་པའོ། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་ལས། ཡང་དགེ་སློང་གང་
དགེ་སློང་མའི་དོན་མཐུན་དང་ལྷན་ཅིག་འཐམས་ཀྱས་འཕྱོན་ལམ་དུ་འཇུག་ན་དུས་མ་གཏོགས་
ཉི་ལྷུང་བྱེད་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོའི་སྡེ་ལས། དོན་མཐུན་ཞེས་པའི་
རྒྱལས་སུ། དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ལམ་དུ་འཕྱོ་བའི་ལྷུང་བྱེད་འདི་བསྟན་ཏོ། འདིའི་དོན་
མཐུན་ཞེས་པ་ནི། ལམ་གྲོགས་ལ་གོ་དགོས། དེ་ཡང་ལུང་ཐན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས། མཛོན་
དུ་ཕྱོགས་ནས་འོངས་པའི་ལམ་གྲོགས་གཉིས་པ་ནི་དོན་མཐུན་འོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །
དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ལམ་དུ་འཕྱོ་བའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཕྱོན་
ལམ་དུ་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད་དང་འབྲ།

དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གྱུར་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ཉིར་
བཅུན་པ། དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གྱུར་འཇུག་པའི་ལྷུང་བྱེད་གྱི་དོན་ཉི་མེད། བཅས་ལྷན་དགེ་
སློང་གིས་དགེ་སློང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཆུའི་ལམ་གྱུ་གདན་གཅིག་པ་ཡན་ཆད་དུ་རྒྱུན་ཕྱོགས་
སམ་རྒྱུན་ལས་བསྐྱོག་ཕྱོགས་སུ་འཕྱོ་ཞིང་རྒྱུང་གྲགས་འདས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་
གཞིའོ། ཁྲིང་བཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱག་སྒྲེས་དགེ་སློང་མ་བཅུ་གཉིས་སྡེ་དང་ལྷན་ཅིག་གྱུར་
འཇུག་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། དགག་བྱ་ནི་ཆགས་པའི་རྒྱུན་བྱས་ཉི་རང་རིགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོད་པའོ། །

དགེ་སློང་མ་ཡིས་སློང་བརྟག་པའི་ཟ་བའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བརྟའི་སྲུང་ཅུ་ཐམ་
པ་ནི། དགེ་སློང་མས་དགེ་སློང་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་བྱིས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་སློང་བརྟག་པའི་ཟས་ཆོས་པའོ། །

དགེ་སློང་མ་ཡི་པམ་པ་བརྒྱད། (འདུལ་བ) མྱོག་གཙོད། མ་བྱིན་པར་ལེན་པ། མི་ཆངས་པར་སློང་པ།
བརྩན་ཏུ་སྲུ་བ་དང་བཞིན་དགེ་སློང་དང་འབྲེལ་། དེ་སྟེང་། རེག་པམ། ལུས་བཀའ། འཆབ་
པམ། བརློག་པམ་སྟེ་བརྒྱད་དོ། །དེ་ལ་རེག་པམ་ནི། དགེ་སློང་མས་ཆགས་པའི་དབང་གིས་
སྲུ་བ་པའི་ལུས་རིམ་པོ་ལ་རེག་པའོ། །ལུས་བཀའ་ནི། སྲུ་བ་པ་དང་མཉམ་ཏུ་གཤམ་རྒྱལ་ཉལ་
པའོ། །འཆབ་པམ་ནི། རང་གི་ཐོགས་དགེ་སློང་མ་ལ་པམ་པ་བྱུང་ན་སྲས་ནས་གཞན་ལ་གསང་
པའོ། །བརློག་པམ་ནི། དགེ་སློང་མ་ཡི་དགེ་འདུན་གྱིས་བརློག་པས་མ་ཉན་པའོ། །

དགེ་སློང་མ་ལ་ཟས་ལེན་པའི་སོར་བཤགས། (འདུལ་བ) སོར་བཤགས་བཞིའི་དང་པོ། དགེ་སློང་མ་
ལ་ཟས་ལེན་པའི་སོར་བཤགས་ཀྱི་ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྷང་དགེ་སློང་གོང་དམ་གོང་གི་ཉེ་འཁོར་
རམ་ལམ་པོ་ཆེ་ན་འདུག་པས་དགེ་སློང་མ་གནས་དེ་གསུམ་གང་ཡང་རུང་བ་ན་འདུག་པ་ལ་
ཟས་སྦངས་ཉེ་ཆོས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྦྱང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་ཏུ་ཉེ་
དགས་དགེ་སློང་མ་ལྟུང་པའི་མདོག་ལ་ཟས་སྦངས་པ་ལས་སོ་སོར་བཤགས་པར་བྱ་བ་བཅས་
སོ། །དགས་བྱ་ནི་ཆགས་པས་རྒྱན་བྱས་ཉེ་རང་རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་གཞོད་པའོ། །

དགེ་སློང་མ་སྲུན་ལྷུང་བ། (འདུལ་བ) དགེ་སློང་མ་ལ་འདོད་ལོག་སྲུན་ནས་དེའི་སྟོན་པ་ཉམས་པར་བྱས་པ་
ལ་ཟེར། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལས། དགེ་སློང་མ་སྲུན་ལྷུང་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་དགེ་སློང་
མ་པམ་པར་འགྱུར་བ་མ་བྱུང་བ་ལ་མི་ཆངས་པར་སྲུང་བས་སྲུན་ལྷུང་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགེ་སློང་མ་ལྟུང་པའི་མདོག་ཅན། <ལྟུང་པ་བརྒྱ> (འདུལ་བ) ཤིན་ཏུ་གསལ་ཆེ་བའི་སྟོན་པའི་འཁོར་
ཉན་ཐོས་དབྱ་བཅོམ་མ་ཞིག་ བོད་སྐད་ཏུ་ལྟང་པ་ལའི་མདོག་དང་། ལེགས་སྲུར་ཏུ་ལྟུང་པ་བརྒྱ་
ཟེར། འདི་ལ་ལྟུང་པའི་མདོག་ཅས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། འདིའི་མིག་མེ་རྟོག་ལྟུང་པའི་འབྲེལ་
ལྟུང་པའི་བྱི་དང་ལྷན་པ། ལྟུང་པའི་ཟེའུ་འབྲེལ་མདོག་འབྲེལ་བས་དེ་སྐད་ཅས་བྱའོ། །ལུང་ནམ་འབྱེད་

། ཉ་བ་ གྲམ་བཅུ་གསལ་བ་ལྟར་ལོ། །འདི་ལྟས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱོངས་པའི་སྒྲོང་འདུལ་བ་ལྟར་
གཞི་། ང་པའི་ གྲམ་བཅུ་ཅམ་ན་གསལ་ལོ། །འདིའི་ལོ་རྒྱུས། སྡེ་དགེ་སྤར་མའི་མདོ་མཛོངས་
ལྷན་། མདོ་སྡེ་ཨ་བ་ གྲམ་བཅུ་བཅུ་དང་། ཟིན་ལན་བསལ་བ་པའི་མདོ་། ཨེ་ གྲམ་བཅུ་
གསལ་ལོ། །གཞན་ཡང་དགེ་སྤར་མ་ཉི་དུ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཟས་ལེན་པའི་ལྟར་བྱེད་གྱི་སྤང་གཞིའི་
སྤུལ་གྱི་ལྟར་རྒྱུ་འབྱེད་། ཉ་བ་ གྲམ་བཅུ་ཉ་མཛོད་སྤར་བཞུགས། འོན་ཀྱང་འདིར་དགེ་
སྤར་མ་ལྷན་པའི་མདོ་ག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོ་མཛོངས་ལྷན་སོགས་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བར་
གསུངས་ཡོད་དོ། །

དགེ་སྤར་མ་ལྷན་པ་པའི་མདོ་ག་ཅན། (འདུལ་བ) དགེ་སྤར་མ་ལྷན་པའི་མདོ་ག་ཅན་དང་འདྲ།

དགེ་སྤར་མའི་ཁྱིམ་ས་སྤུལ་བཞུ་བྱ་བ་ཅན། (འདུལ་བ) དགེ་སྤར་མའི་ཁྱིམ་ས་སྤུལ་བཞུ་བྱ་བ་
ཅན་པའི་ནི། མི་ཆངས་སྤྱོད་སོགས་པམ་བ་བཞུད་དང་། ལྷན་བྱེད་པ་སོགས་ལྷག་མ་ཉི་ཤུ་
དང་། འཆང་བ་སོགས་སྤར་བའི་ལྟར་བྱེད་སྤུལ་བ་ཅན་གསུམ་དང་། ལྷན་སྤུལ་བ་སོགས་ལྟར་
བྱེད་འབའ་ཞིག་བ་བཞུ་དང་བཞུད་ཅན་དང་། གཞན་གྱི་ཁྱིམ་ནས་འོ་མ་བསྤངས་ཏེ་འཕྱང་
བ་སོགས་སོ་སོར་བཞགས་པར་བྱ་བ་བཅུ་གཅིག་དང་། ཤམ་ཐབས་ལྷན་སོར་མི་བགོ་བ་
སོགས་ཉེས་བྱས་བཞུ་དང་བཅུ་གཉིས་ཏེ་ལྟར་བ་སྤུལ་བཞུ་དང་བྱ་བ་ཅན་པའི་ལོ། །རྗེའི་
འདུལ་བ་རྒྱ་མཆོད་སྤྱོད་སོ་ལས། པམ་བཞུད་ལྷག་མ་ཉི་ཤུ་དང་། །སྤང་བའི་ལྟར་བྱེད་སྤུལ་བ་
གསུམ། །ལྟར་བྱེད་འབའ་ཞིག་བཞུ་བཞུད་ཅན། །སོ་སོར་བཞགས་པ་བཅུ་གཅིག་དང་། ཉེས་
བྱས་བཞུ་དང་བཅུ་གཉིས་ཏེ། །སྤུལ་བཞུ་བྱ་བ་ཅན་པའི་རྒྱུས། །སྤང་བར་བྱེད་པ་དགེ་སྤར་
མ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ། (དགེ་སྤར་མའི་པམ་བ་བཞུད་ནི) དགེ་སྤར་མའི་སོ་སོར་ཐར་
པའི་མདོ་། ༡ གྲམ་བཅུ་ལས། རྒྱུ་ལ། མི་ཆངས་སྤྱོད་དང་རྒྱ་བ་དང་། མི་གསོད་བརྒྱུན་དུ་
སྤུལ་དང་། །ས་གཤིབ་དང་སྤུལ་འཆོང་བྱེད། །མཛོད་མོ་དང་ནི་བྱེད་སྤུལ་པའོ། །ཞེས་གསུངས།
(དགེ་སྤར་མའི་ལྷག་མ་ཉི་ཤུ་ནི) ལྷན་བྱེད་པ་དང་གཞི་མཛོད་དང་། །གསུམ་པ་བག་ཅམ་ཆ་ལས་
ལེན། །བཞི་བ་ཅི་ཡང་རུང་བར་བྱ། །ལྷ་བ་ཆགས་པ་མེད་པ་སྟེ། །མཆོན་མོ་ཉིན་མོ་ལས་འགོ་

དང་། རྒྱ་མཚན་པ་རོལ་ཡིད་མ་ཐུན་མོ། །ཤི་བའི་ཞོར་རྩེ་མེན་པ་དང་། །དགེ་སྲོང་མ་ལ་བཟོད་བྱེད་
 དང་། སྲོང་དང་འཐབ་ཀྱི་མེད་པ་དང་། །སྟེན་དང་སྟེན་དུ་འཇུག་པ་དང་། །དགེ་འདུན་དབྱེད་
 དང་དེ་རྩེ་སྤྱོད་ཀྱིས། །སྟེན་འབྱེད་བཀའ་སྲོལ་མེད་པའོ། ། (དགེ་སྲོང་མའི་སྤང་སྤྱོད་སྟེན་
 རྒྱ་མཚན་པ་ལྟར་ན། །འཆང་བ་འབྲུལ་བ་འཛོལ་བ་དང་། །འབྲུ་བ་དང་ནི་ལེན་པ་དང་། །སྲོང་དང་སྟེན་
 གཞི་གསལ་སྤྱད་གཞི་གསལ་བཅས། །རིན་ཐང་སོ་སོར་བསྐྱར་བའོ། །གསེར་དཔུལ་མཛོད་ཆོད་ཆོད་
 དང་། །ཆོལ་དང་འཐབ་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། །བྱིན་སྟོགས་བསྟོས་དང་གསོག་འཛོལ་དང་། །འཆང་
 དང་བྱིན་གྱིས་མི་སྐྱོབ་པའོ། །འབྱེད་དང་མི་འབྱེད་སྲོང་བ་དང་། །གོས་དང་གོས་རྒྱ་མཁའ་
 རྒྱ། །དབྱར་ཁར་རྒྱ་དང་སྐྱེ་བོ་དང་། །དགེ་འདུན་བཅེངས་བཞུགས་ལྟུང་ལོ། །སྟེན་བལ་འབའ་
 ཞིག་ཆ་གཉིས་དང་། །དུག་དང་མཐོག་དང་ལམ་དང་ནི། །འབྲུ་དང་འཆང་དང་རྟ་དང་དགོན། །རས་
 ཆེན་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་ཡིན། ། (ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ་ནི། (བརྒྱ་ཆོན་དང་པོ་)
 བརྒྱན་སྟོན་དགེ་སྲོང་མ་དང་། །སྟོ་སྟོགས་བྱེད་དང་སྟེན་པ་དང་། །འདོན་དང་གནས་རན་
 ལེན་དང་ཆོས། །བཤེས་རོར་བྱེད་དང་བྱེད་དུ་གསོད། ། (བརྒྱ་ཆོན་གཉིས་པ་) ས་བོན་འབྲུ་བ་
 བསྐྱོབ་དང་། །ཁྱིའི་གཤིང་དང་བྱིས་གཞོན་དང་། །འབྲུང་བ་དང་ནི་འདེབས་པ་དང་། །རིམ་
 པ་གཉིས་སུ་རྒྱ་རྒྱུ་པའོ། ། (བརྒྱ་ཆོན་གསུམ་པ་) འདུག་གནས་གཅིག་དང་བྱེད་དང་ནི། །བཅའ་
 བ་དང་ནི་སྟོབས་པ་དང་། །འདུས་པ་དང་ནི་དུས་མིན་དང་། །གསོག་འཛོལ་དང་ནི་ཁ་ནས་
 མིད། ། (བརྒྱ་ཆོན་བཞི་པ་) སྟོག་ཆགས་བཅས་དང་གཅེར་བྱ་དང་། །དམག་ལ་ལྟ་དང་
 ཞིག་གཉིས་དང་། །བཤེས་པ་འབྲུག་དང་དེག་པ་དང་། །གཟས་པ་དང་ནི་གནས་རན་
 ལེན། ། (བརྒྱ་ཆོན་ལྔ་པ་) བདེ་དང་མེད་དང་འདུན་པ་དང་། །བསྟེན་པར་མ་རྩོགས་ཆོས་དང་
 རྒྱ། །དགེ་ལྟུང་ཁ་དོག་བསྐྱར་བ་དང་། །རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆ་བའི་དུས། ། (བརྒྱ་ཆོན་དུག་པ་)
 དུད་འགྲོ་འགྲོད་པ་སོར་མོ་དང་། །རྩེ་དང་སྟེན་ཅིག་སྤངས་བྱེད་དང་། །སྟེན་པ་དང་ནི་གཞི་མེད་
 དང་། །བྱུང་མེད་མེད་པར་ལམ་འགྲོ་བའོ། ། (བརྒྱ་ཆོན་བདུན་པ་) ཟས་བཅས་སྐྱེ་རེངས་ད་གཤོད་
 དང་། །ཁབ་རལ་དང་ནི་ཁྱིའི་དང་། །བདལ་དང་གཤིང་དང་གཡན་པ་དང་། །བདེ་བར་གཤེགས་

པའི་ཆོས་གོས་སོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱད་པ) མ་ལོན་དང་འཁོར་དང་འཁོར་མང་པོ། །བཙུ་གཉིས་ཉི་
ལུ་བྱིས་སོ་གཉིས། །མ་བསྐྱབས་པ་དང་བསྐྱབས་པ་དང་། །ཆོས་འཆོར་སྡེ་ཚན་བསྐྱབས་པ་ཡིན། །
(བཙུ་ཚན་དགུ་པ) འབྲིད་དང་ལོ་རེ་མ་གནང་དང་། །འབྲུལ་སྐྱུམ་སྒྲུ་རན་ཅ་བཟོལ་དང་། །པན་མི་
འདོགས་དང་མི་འབྲེན་དང་། །བསྐྱབས་པ་དག་ལ་མི་སྒྲོབ་པའོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱུ་པ) ཅད་གཡོག་རྒྱ་
སྒྲིགས་སོར་མོ་དང་། །ཐལ་མོ་སྒྲུ་དང་དབེན་གཉིས་དང་། །ཁྲ་གཤ་མེད་པ་གཉིས་དང་ནི། །ན་
བར་བ་ཤུབ་ཅིང་སྒྲུ་བའོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱ་གཅིག་པ) ཉན་དང་དགེ་སྒོར་རྣམ་གཉིས་དང་། །རིག་
པ་གཉིས་དང་མ་འགྲོལ་དང་། །བྱ་དང་བྱིས་དང་མ་བརྟགས་དང་། །མཚན་མོ་གཅིག་བྱ་ཉལ་བའོ། །
(བཙུ་ཚན་བརྒྱ་གཉིས་པ) ཁྲི་གཅིག་ལ་ནི་ཉལ་བ་དང་། །བྲིལ་ཕྱི་བྱེད་པ་རྣམ་ལྔ་དང་། །བུ་
བ་ལལ་བྱེད་དང་བྲི་ཞིས་དང་། །འབྲུ་མར་དང་ནི་ཚུ་ཁྲུས་སོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱ་གསུམ་པ) ལུ་
ཤེལ་ཅི་དང་སོ་མངས་དང་། །སྒྲིག་ཤད་གསུམ་དང་སྒྲུ་བརྟན་དང་། །རྒྱན་དང་བྲོ་རྒྱུང་སྒྲུ་ལེན་
དང་། །རོལ་མོ་བྱེད་དང་གཤུགས་ཐོགས་པའོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱ་བཞི་པ) མཆིལ་ལྷ་མ་
ཁྲིུ་བྲིས་གཞོན་དང་། །སྟན་དང་སྒྱུད་པ་བྲིས་ལས་དང་། །རྩེན་པ་འཆོད་དང་གོས་དང་
ནི། །ཟས་འཆོར་བ་དང་ལྟོ་འདུན་ནོ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱ་ལྔ་པ) སྒོག་སྒྲུ་སྒྲེ་གཤ་རྩ་གོས་
དང་། །འཁྱར་འཇུག་པ་དང་དགེ་སྒྲོང་གོས། །རྩེ་དང་བསྐྱགས་པ་བྲིས་དང་
ནི། །གནས་དང་རྟེན་པའི་སེར་སྒྲོལ། ། (བཙུ་ཚན་བརྒྱ་དྲུག་པ) ཆོས་དང་སྒྲོད་པ་རྣམ་གཉིས་དང་། །སྒྲོང་
དང་མནལ་འདོར་རྟེན་པ་དང་། །བརྟན་ཐབས་སྒྲོད་དང་རྩུ་འཛོར་དང་། །འབྲུག་ཡོང་ཡལ་བར་འདོར་བའོ། །
(བཙུ་ཚན་བརྒྱ་བདུན་པ) འདུན་པ་གདམས་དག་དབྱར་གནས་དང་། །དགག་དབྱེ་གསོ་སྒྲོང་སྒྲུ་བརྒྱུད་དང་། །
དབྱུང་དང་གོས་འབྲེད་དབྱར་ཁང་དང་། །དབྱར་གྱི་ནང་དུ་སྒྲོངས་རྒྱུ་བའོ། ། (བཙུ་ཚན་
བརྒྱ་བརྒྱུད་པ) མི་འགྲོ་དོགས་པ་མི་མ་སྐྱུན་དང་། །འཐབ་ཁོལ་བྱེད་དང་འབྲི་བ་དང་། །གཅིག་
བྱ་སྒྲོད་མ་བལྟས་པའེ། །སྡེ་ཚན་ཐ་མར་བྲས་པ་ཡིན། །བར་སྒོམ་ལ། །སྐན་མོང་མེན་པ་
བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད། །དགེ་སྒོར་སྐན་མོང་བདུན་བརྒྱ་གཉིས། །བརྒྱ་དང་བརྒྱད་བརྒྱར་གནས་
པ་དག །ལྷུང་བྱེད་འབའ་ཞིག་སྒྱུར་པ་ཡིན། །སྒྲོད་དང་མ་བསྐྱོས་ཉི་ལུ་བ་དང་། །ཟས་དང་

ཆོས་གོས་གཉིས་དག་དང་། འོན་མཐུན་གྲུ་དང་དཔེན་པ་གཉིས། རྒྱུ་ར་བཅུག་ཡང་ཡང་
བསོད་པ་དང་། ཉལ་སར་འདུག་དང་འབྲེང་བ་དང་། གཤེད་མེད་ཉི་ཤུ་མ་ལོན་དང་། རས་
ཆེན་ལྷུང་བ་བཙོ་བརྒྱད་པོ། བཀོལ་བའི་ལྷག་མ་འདིར་འདོད་དོ། ། (སོར་བཤགས་བཅུ་
གཅིག་ནི) འོ་མ་ཞོ་དང་མར་དང་ནི། རྒྱན་མར་འབྲུ་མར་སྤྲང་ཅི་དང་། དབྱ་བ་ཉ་ཤེས་ཤེས་
ནི། ཤེས་ལྷན་བསྐྱབ་སྤྲོམ་བྱིན་པའོ། ། (ཉེས་བྱས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ནི) ཉེས་བྱས་ཀྱི་སྤྲེ་ཆོན་
ལ་བརྒྱད་ལས་དང་པོ་གོས་བཀོ་བ་ལས་ལྷུང་པའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་སྤྲོམ་ནི། ཤེས་ཐབས་ལ་ནི་རྣམ་
བརྒྱད་དང་། རྒྱུ་གཤེད་གསལ་ལ་ནི་རྣམ་གསལ་དང་། གཉིས་པ་བྲིས་དུ་འགྲོ་བའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་
སྤྲོམ་ནི། ཤེས་ཏུ་བསྐྱམས་ལ་སོགས་པ་དུག ཤེས་ཏུ་གསལ་ལ་སོགས་རྣམ་པ་ལྟ། མཆོད་ལ་
སོགས་པ་རྣམ་པ་ལྟ། འདུས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་ལྟ། གསལ་པ་བྲིས་དུ་འདུག་པའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་
སྤྲོམ་ནི། འདུག་པར་བྱ་བ་བརྒྱད་དག་དང་། བྲིན་ལེན་བྱ་བ་བརྒྱད་རྣམས་སོ། ལྷ་པ་ཟས་བཟའ་
བའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་སྤྲོམ་ནི། ཟས་ལ་ལེགས་པར་བྱ་བ་དུག རྩྱག་ལྷག་ལ་སོགས་རྣམ་པ་ལྟ། འབྲུ་
ནས་ཐ་དད་བྱེད་པ་ལྟ། ལག་པ་བལྟག་ལ་སོགས་པ་ལྟ། རྩྱག་པ་ལྷུང་བཟེད་དུ་སྤྱད་པའི་སྤྲེ་
ཆོན་ཀྱི་སྤྲོམ་ནི། འབྲུ་པ་ལ་སོགས་རྣམ་པ་བཞི། ལྷུང་བཟེད་ལ་ཡང་རྣམ་པ་བཅུ། བདུན་པ་
ཆོས་བསྐྱན་པའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་སྤྲོམ་ནི། འབྲེང་བར་བྱེད་ལ་སོགས་པ་ལྟ། ཤེས་ཏུ་གསལ་ལ་
སོགས་རྣམ་པ་ལྟ། རྒྱུ་གཤེད་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལྟ། རྒྱང་ཆེན་ལ་སོགས་བཞོན་པ་ལྟ། ལག་ན་
མཁར་པ་ལ་སོགས་དུག བརྒྱད་པ་སྤྱབ་པའི་སྤྲེ་ཆོན་ཀྱི་སྤྲོམ་ནི། ན་བ་རྣམ་པ་གསལ་རྣམས་
སོ། མཛོད་བསྐྱམས་ཉེ་བཤད་ན། པམ་པ་བརྒྱད། ༩ ལྷག་མ་ཉི་ཤུ། ༡༠ སྤང་ལྷུང་སྤྲུམ་ཅུ་ཙ
གསལ། ༣༣ འབའ་ཞིག་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ། ༡༤༠ སོར་བཤགས་བཅུ་གཅིག་ ༡༡ ཉེས་
བྱས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ཉེ་ལྷུང་བ་སྤྲུམ་བརྒྱ་དང་དུག་ཅུ་ཙ་བཞིའོ། །

དགེ་སྤྲོད་མའི་ལྷུ་པའི་ཆོས་བརྒྱད། (འདུལ་བ) ལྷུ་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་གཟིགས།

དགེ་སྤྲོད་མའི་ཆོས་གོས་ལྟ། (འདུལ་བ) ལྷན་སྤྱད། ལྷ་གོས། མཐང་གོས། ལྷལ་གཟན། ཤིང་དཔྱད་
ཆད་དང་ལྟོ། །

དགེ་སློང་མའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷུང་བ་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱ་ཅ་གསུམ། (འདུལ་བ) དགེ་སློང་མའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷུང་བ་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱ་ཅ་གསུམ་ཡོད་དེ། བཅ་བ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ནམ་བཞི་དང་། །ལྷག་མ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བརྒྱ་གསུམ་དང་། །སྤང་ལྷུང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བརྒྱ་བཞི་དང་། །ལྷུང་བྱེད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བརྒྱ་དང་བརྒྱད། །སོ་སོར་བཤགས་བ་བརྒྱ་དང་ཉེས་བྱས་བཞི། །ཞེས་བ་ནམས་སོ། །སེ་ར་རྩེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་གསུང་ལྟར་དོ། །

དགེ་སློང་མའི་རྣམ་འབྱེད། (འདུལ་བ) མའི་རྣམ་འབྱེད་ལ་གཟེགས།

དགེ་སློང་མའི་ཡོ་བྱད་བརྒྱད། (འདུལ་བ) ལྷན་སྦྲུལ་ གླ་གོས། མཐང་གོས། རྩལ་གཟན། ཤིང་དཔུང་ཆད། ལྷུང་བཟེད། རྩ་ཆགས་དང་བརྒྱད་དོ། །

དགེ་སློང་མའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ། (འདུལ་བ) མའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ་ལ་གཟེགས།

དགེ་སློང་མས་སྦྱོར་དུ་བརྟག་བ་ཟ་བའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་བ་དགུ་བརྒྱའི་སྤྲུལ་ལྷ་ཐམ་བ། དགེ་སློང་མས་སྦྱོར་དུ་བརྟག་བ་ཟ་བའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་དོན་ནི། དགེ་སློང་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཡང་དག་བ་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དགེ་སློང་མས་བྱིམ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་སྦོན་སྦོན་སྦྱོར་དུ་བརྟག་པའི་ཟས་བཅས་ལྷན་དགེ་སློང་གིས་ཟོས་བ་ལས་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤྱིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་བྱུག་སྤེས་དགེ་སློང་མས་སྦྱོར་དུ་བརྟག་པའི་ཟས་ཟོས་བ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་རྩན་དང་དུ་ལེན་པའི་བྱ་བ་དང་འབྲེལ་ནས་གོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་ལ་གནོད་བ་དང་། ཆགས་པའི་རྩན་བྱས་ཉེ་རང་རིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བ་ལ་གནོད་པའོ། །

དགེ་སློང་ལ་རབ་ཏུ་གཤེས་པའི་མདོ། མདོ་སྟེར་ས་བ་ ༡༢༥༢༥ བཞུགས། འདི་ལ་ངོས་ཤོག་ ༣༥༤ ཡིག་ཟེང་གཉིས་ཅམ་ཡོད།

དགེ་སློང་ལུས་ཀྱིས་ཕྱག་རྒྱ་བསྟེན་ཞེས་སོགས། དགེ་སློང་ལུས་ཀྱིས་ཕྱག་རྒྱ་བསྟེན། །སྟོན་ཕ་སྤོང་སྤོང་ཁ་གནོན་མཛད། །བསྐྱེད་ཀ་ར་ཞེས་བྱ་བའི། །སྤྱི་མ་དེ་ལ་ཕྱག་འཆམ་ལོ། །ཞེས་པའི་སྟོབ་དཔོན་བསྐྱེད་ལུང་གནས་ལ་བསྟོན་པའི་ཆོགས་བཅད་འདི་ཕྱབ་ཐོབ་བརྒྱད་རྩ་ཅ་བཞིའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་རྩ་ཆོག་ཡིན།

३५९

བྱའི་གཙོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་བསྐྱེམས་ན་སྤང་བྱ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད་པ། དགོ་སྒོའ་མའི་སྤང་བྱ་
ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་ག་ཟེགས།

དགོ་སྒོའ་མའི་སྤང་བྱ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས། (འདུལ་བ) དགོ་སྒོའ་མ་ལ་སྤང་བྱའི་གཙོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་བསྐྱེམས་
ན་སྤང་བྱ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད་དེ། མྱོག་གཙོད་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་དང་། ཙ་བའི་ཆོས་འབྲུག་
དང་། རྗེས་མ་ཐུན་གྱི་ཆོས་འབྲུག་སྟེ་ཉེར་གཉིས་ཡོད་དེ། མཆོ་རྟེན་ཀ་ལས། དེ་ལྟར་ན་དགོ་སྒོའ་
མའི་སྒོམ་པའི་གཙོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་བསྤངས་ན་སྤོང་བ་བཞི་འཁོར་དང་བཅས་པ། སྤང་བྱ་
ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་སྤོང་བ་སྟེ། རྟེན་ཀ་ལས། དགོ་སྒོའ་མས་བསྐྱེམ་པའི་གཞི་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་
མྱོག་གཙོད་པ་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་དང་། ཆོས་འབྲུག་དང་རྗེས་སུ་མ་ཐུན་པའི་ཆོས་འབྲུག་པོ་
དག་གོ་ཞེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགེས་པ། (བརྟུ་རྟེད) དགེས་པའི་བརྟུ་རྟེད་ཡིན་པར། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་གསུང་ཟིན་གྱིས་ནའང་ཡོད།
དགེའ་བ། དགེས་པ། དགེ་བ། དགེས་པ་རྣམས་དོན་འདྲ།

དགོང་ཀ། (འདུལ་བ) དགོངས་ཀ་དང་དོན་འདྲ།

དགོང་ག། (འདུལ་བ) དགོངས་ཀ་དང་དོན་འདྲ།

དགོངས་ཀ། (འདུལ་བ) མཆན་མའི་ཆ་དང་པོའི་མའི་དུ་བཤད། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་སོགས་སུ་
དགོངས་ཀ་ཞེས་གསལ་ལོ། །

དགོངས་ཀར། (འདུལ་བ) མཆན་མའི་ཆ་དང་པོར། འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་
༼ མུ་ ༽ ༣༡བཤདས། དགོངས་ཀར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མཆན་མའི་ཆ་དང་པོར་དོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། །

དགོངས་ཀར་གྱི་དུས་སུ་སྐྱབ་པའི་དམན་སྟོང། (འདུལ་བ) དགོང་མོར་རྩུས་དགོ་སྒོར་རྣམས་ཀྱི་ཞབས་
བུ་བ་དང་། ཞབས་ལ་སྐྱབ་བསྐྱབ་སོགས་ཀྱི་དམན་སྟོང་དོ། །

དགོངས་བརྒྱད་མ་ལ། (གསང་ཐུགས) (རྟེན་མ) དང་པོའི་སངས་རྒྱུས་ཀྱང་ཏུ་བཟང་པོའི་དུག་པ་རྟོ་རྟོ་
འཆང་ལ་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྷ་ཡའ་ཡུམ་སེམས་དཔའ་སེམས་མ་སོགས་ཉིད་ལས་མི་གཞན་པའི་

པའི་བས་མཐའི་ས་སྟོགས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགོན་པ་བ། 1 གནས་དབེན་པར་སྟོད་པའི་གང་ཐག 2 རོ་བོ་རྗེའི་དངོས་སྟོབ་བཀའ་གདམས་པའི་
དགེ་བཤེས་དཔལ་ལྷན་དགོན་པ་བ།

དགོན་པ་བའི་སྤང་བ། (འདུལ་བ) དགོན་པ་བའི་འབྲུལ་སྤང་དང་འདྲ།

དགོན་པ་བའི་འབྲུལ་སྤང་། (འདུལ་བ) སྤང་ལུང་སུམ་ཅུའི་ཉེར་བདུན་བ། དགོན་པ་བའི་སྤང་པའི་ངོ་ཉི་
ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སྟོང་དགོན་པ་བས་འཇིགས་པའི་དབང་གིས་ཆོས་གོས་གསུམ་ལས་གང་
ཡང་རུང་བ་གཅིག་སྟོང་ཡུལ་གྱི་ཐོང་དུ་བཞག་སྟེ་བྱ་བ་ཆོས་ལྷན་གྱི་ཆེད་དུ་དགོན་པ་དང་ཆོས་
གོས་དེའི་གནས་ཉེ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལས་བྱེ་རོལ་ཏུ་གནས་ཏེ་བར་ཆད་ཀྱི་དབང་མ་གཏོགས་
པ་ཞག་བྲུག་འདས་པ་ལས་གླུར་པའི་ལུང་བ་དངོས་གཞིལ། ཁྲིང་གཞིན། མཉན་ཡོད་དུ་བྲུག་
སྟེས་ཆོས་གོས་ཐོང་དུ་བཞག་པ་དེ་ལས་ཞག་བདུན་དུ་འབྲུལ་བར་བྱེད་པ་ལས་སྤང་བའི་ལུང་
བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི། དགེ་སྟོང་གི་ཆ་ལུགས་བྱེད་པར་ཅན་ཉམས་པ་དང་། ཡོ་བྱང་
གྱི་བྱེད་པར་ཆུད་ཆོས་པར་འགྱུར་བའོ། །

དགོན་པ་ལ་གནས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ། དགོན་པ་ལ་གནས་པའི་པན་ཡོན་བཅུ་ཡོད་དེ། བཅུ་གང་ཞེ་
ན། འདུ་འཇི་རྣམ་པར་སྟོང་བ་དང་། རབ་ཏུ་དབེན་པ་ལ་སྟེན་པ་དང་། དེའི་སེམས་བསམ་གཏན་
ལ་དམིགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། སངས་རྒྱས་བཙུངས་ལྷན་འདས་རྣམས་ལ་སྟོན་པ་དང་། དགའ་
བ་དང་བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་ལུས་ལ་སྟེད་པ་དང་། དེ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པར་མི་འགྱུར་བ་
དང་། རི་ལྷར་ཐོས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དོན་རྒྱ་ཆེར་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཞེ་གནས་འཐོབ་པ་
དང་། ལྷག་མཐོང་ཐོབ་པ་སྟེ། བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི་དགོན་པ་ལ་གནས་པའི་པན་ཡོན་མོ། །ཞེས་ལས་
རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་མདོ་༩ ས ༡༩༤༩ན་ལས་གསུངས་སོ། །

དགོན་པའི་ཐིག་ལེ། ཤིང་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྟོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་
གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས། ཆོག་གསལ་གྱི་འཕོང་། ཅི་སྟེ་ཡང་དགོན་པའི་ཐིག་ལེ་བཞིན་སོགས་གྱི་
ཆོག་གོ་དཀའ་ཡང་དེ་ཡང་དགོན་པའི་ཐིག་ལེ་བྱ་བ་ཨར་རྒྱེ་ཉི་ལ་ཀླ་བུ་བའི་ཤིང་ཞིག་གི་མིང་

ཡིན་ཟེར་ཅིང་། ཤིང་དེ་གཅིག་མཐོང་ཡང་མང་ཆོག་སྒྲོར་བས་རྣམས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དོན་
མི་དགོས་པའི་དཔེ་དང་། ཞེས་གསལ།

དགོས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་དམིགས་པ། རྒྱབ་པའི་དམིགས་པ་བཞིའི་ཐ་མ་དགོས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་
པ་ནི། དམིགས་པ་དེ་གོམས་པས་འདོད་བྱའི་དགོས་པ་འཕམ་བྱ་ཤིན་སྤངས་སོགས་སྒྲེ་
བའམ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའོ། །སྤྱོད་ཡང་དེས་ཤེས་སོ། །

དགྲེས་དགྲེས། དགའ་དགའ། ཉ་ཅང་དགའ་བའི་དོན། (དགྲེས) (དགྲེས) ཞེས་ལན་གཉིས་སྒྲོས་པས་
མང་པོ་དང་ཉ་ཅང་གི་དོན་སྟོན། ཏུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་པོ་༥༧ལས། རྗེ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་
དེ་དབྱངས་ཅན་མས་རྗེས་སུ་བརྒྱང་བའི་ཐོགས་མེད་ཏུ་མཛད་པ་ཡོད་འདུག་པས་དེ་འདྲ་ཞིག་
བྱང་ན་སྦྲུམ་པ་ཡིད་ལ་བྱུར་བྱུར་ཤར་ཡང་ད་ཆ་རེ་བ་བཞིན་བྱུང་ཞེས་དགྲེས་དགྲེས་གནང་།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

དགྲེས་པ། (བཟང་གསར) དགའ་བའི་ཞེས། ཐུགས་དགྲེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དགས་པའི་བཟང་གསར་
ཡིན་པར། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་གསུང་ཟིན་གྱིས་ན་གསལ།

དགྲེས་པ་དོན་། <ཉེ་བཟང> ཉེ་དོན་། དགྲེས་པ་དོན་། རོལ་པའི་དོན་ཞེས་མཆོན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་
འབྱུང་བ་ནི། ལྷན་དོད། ཉེ་བཟང་ལ། དོན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་དང་། དེ་ལ་བཞེན་ནས་འགྱུར་མི་
འདྲ་བ་གསུམ་བྱུང་བའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཉེ་ནི། འཕོད་ཅིང་བསྐྱལ་བ་འཕྲ། དགྲེས་
པའི་དོན་ཏུ་བསྐྱར་ཞིང་། ཡང་ན། ཉེ་ལ་ལ་བསྐྱན་པས་ཉེ་ལ་རོལ་བ་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
ལ་རོལ་པའི་སྐྱར་སྟོན་པས་ན་རོལ་བ་ཞེས་སྒྲ་འབྲུག་པར་བཤད། ལྷའི་ཞལ་ཕྱག་གི་གངས་
དང་སྐྱ་མདོག་ཕྱག་མཆོན་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། སྐྱ་མདོག་མཐིང་ག་ཞལ་བརྒྱད་ཕྱག་
བཅུ་བྲུག་། རྩ་ཞལ་མཐིང་ག་གཡས་སྟོ་གཡོན་དཔར་ཞིང་། །གཡས་གཡོན་ལྷག་མ་གཉིས་
གཉིས་ནག་པོ་སྟེ། །སྟེང་ཞལ་དུད་ཁ་ཞལ་རྣམས་སྐྱ་ན་གསུམ་པ། །བཅུ་བྲུག་ཕྱག་གིས་
ཐོད་པ་གཟུང་བའི་ནང་། །གཡས་ན་གླང་ཆེན་ཏུ་བོང་གླང་རྩ་མོང་། །མི་དང་ཤར་རྩ་དང་བྱེ་
ལ་དང་། །གཡོན་ན་ས་ཚུ་རྒྱང་མེ་རྒྱ་ཉིའི་སྟེ། །གཤམ་རྗེ་གཞོད་སྦྱིན་བསྐྱམས་ཤིང་ཙ་ཕྱག་

གཉིས། །སྒྲིལ་གདོག་སྒྲོན་པོ་ཕྱག་གཉིས་ཀྱི་ཐོད་དང་། །ལྟ་ཏྲི་འཛིན་ཅིང་ཞབས་གཡས་ཡབ་ལ་
འཁྲིལ། །གཡོན་པ་བརྒྱུད་ཞིང་ཕྱག་རྒྱ་ལྡ་ཡིས་བརྒྱན། །སྒྲིལ་ཤམ་གསོལ་བའི་བདག་མེད་མ་
ལ་འབྱུང། །དབུ་སྒྲིལ་གྱི་བཟེས་སྒྲིལ་ཆོག་སྒྲིལ་ཆོན་ཕྱག་རྒྱ་དུག་གིས་
བརྒྱན། །ཞབས་བཞི་མདུན་མ་གཡས་བརྒྱུད་གཡོན་བསྒྲིལ་ཞིང་། །རྒྱ་པ་མ་སྒྲིལ་གྱི་ཕྱི་ཕྱི་བའི་
གར་སྒྲིལ་གྱིས། །སྒྲིལ་གསལ་པད་ཉིད་སྒྲིལ་དུ་བདུད་བཞི་ཡི། །དོ་བོ་ཆངས་པ་དབང་པོ་ཉིད་བང་
དང་། །དག་པོ་གན་བརྒྱལ་བསྐྱེལ་བའི་སྒྲིལ་བཞུགས་པའི། །དགྲུས་པ་དོན་ཡབ་ཡུམ་ལ་ཕྱག་
འཚལ། །མི་དེ་བའི་ཆོ་བརྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ལེ་སྒྲིལ་ཞི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །དགྲུས་
དོར་གྱི་འཁོར་གྱི་ལྷ་མོ་བརྒྱད་ནི། ༡ ལོ་རྒྱུ་འཕེལ་དཀར་མོས་འེ་དུགས་འེ་བོང་གི་མཆོན་མ་ཅན་
ཟླ་བས་སྒྲིལ་བསྒྲན་པའི་བྱང་མེམས་དཀར་པོས་གང་བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༢ ཅོ་རྩེ་སྒྲིལ་
རྒྱལ་མས་ཐུན་པའི་བདུད་ལས་རྒྱལ་བ་ཉི་མའི་སྒྲིལ་བསྒྲན་པའི་བྱང་མེམས་དཀར་པོས་གང་
བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༣ ལེ་ཉུ་ལྷི་སྒྲིལ་ལོངས་མས་ཀྱི་རྒྱལ་གང་བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༤
ལྷ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཐོད་མས་སྒྲན་གྱིས་སྒྲིལ་བསྒྲན་པའི་ཤུས་གང་བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༥ སྒྲིལ་
སྒྲིལ་མས་དོན་ཉིད་སྒྲིལ་བསྒྲན་པའི་དེ་ཆེན་གྱིས་གང་བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༦ ཤུ་ལྷ་སྒྲིལ་
ཁོད་མས་སྒྲིལ་ཆང་གིས་གང་བའི་ཐོད་པ་འཛིན་པ། ༧ ཅན་ལྷི་སྒྲིལ་གདོལ་མོའམ་གཏུམ་མོས་
ཅང་ཉེ་ལྷ་རྒྱུད་བར་བྱེད་པ། ༨ རྒྱུ་ལྷི་སྒྲིལ་ཤུང་མོས་གཙོ་བོའི་སྒྲིལ་འབྱུང་དེ་བདེ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་
པ་དེ་ཁོན་ཉིད་གྱི་མཆོད་པས་མཆོད་པར་བྱེད། དགྲུས་དོར་གྱི་རྒྱུད་ནི་འབྲས་སུའི་ཉེ་དུ་ག་
མི་བསྒྲིལ་དགྲུས་པ་དོན་ཉིད་བཞེད་པས་རྒྱུད་བསྒྲན་པ་སྒྲིལ། ཕྱག་ནི་བཅུ་དུག་ཞབས་བཞི་
པ། །ཞེས་སོགས་གོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །ཆོས་ནི། རྒྱས་པ་འབྲུམ་བདུན། འབྲིང་འབྲུམ་
ལ། བསྐྱུས་པ་བརྟག་གཉིས་ཉེ་ཅ་བའི་རྒྱུད། རྒྱུད་ཕྱི་མ་ཕྱག་ཐེག་ཕྱི་མའི་ཕྱི་མ་ཡེ་ཤེས་སྒྲིལ་
པོ་ཡེ་ཤེས་ཐེག་ཡེ་བཤད་རྒྱུད་སྒྲིལ་པོའི་རྒྱུད། འབྲུམ་པ་འཕྲུམ་བསྒྲན་འབྲས་སུའི་རྒྱུད་དེ་ཁོན་ཉིད་
གྱི་སྒྲོན་མེ་རྣམས་ལས་ཅ་རྒྱུད་རྒྱས་པ་འབྲུམ་བདུན་དང་འབྲིང་འབྲུམ་ལཱའི་བརྟག་པ་ཕྱི་མ་
རྣམས་དང་འབྲུམ་པ་འཕྲུམ་པོད་དུ་མ་འབྲུར་ལ། གཞན་རྣམས་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་

བཤད་རྒྱུ་དོགས་དང་བཅས་པ་མེད་པ་སོ། །བརྟག་གཉིས་འདི་མིང་མཐུན་དུ་འདོད་པ། ཅ་
 རྒྱུད་བསྐྱུས་པར་འདོད་པ། ལྷུང་བའི་རྒྱུད་དུ་འདོད་པ་སྟེ་གསུམ་ལས་རྟོལ་སྤྱིང་འབྲེལ་དུ་ཅ་
 རྒྱུད་བསྐྱུས་པར་བཤད་པ་ལ་རིན་ཆེན་རྒྱན་འབྲར་དེ་བཀའ་ནས་ལྷུང་རྒྱུད་དུ་འཆད་མོད་
 གྲང་འབྲུམ་ལཱའི་བརྟག་པ་དང་པོ་གཉིས་བརྟག་པ་སྐྱུ་ཅུ་པོའི་མདོར་བསྟན་ནས་དོན་བསྐྱར་
 གནས་པས། རྟོལ་སྤྱིང་པོ་མདོན་བྱང་ཆུབ། །བརྟག་པའི་རྒྱལ་པོ་དང་པོ་སྟེ། །སྐྱུ་མའི་བརྟག་པ་
 གཉིས་པ་ཡིན། །ཞེས་པ་ལྟར་བརྟག་པ་དང་པོ་གཉི་ག་ལྷུང་བ་ཡིན་ལ། །ཡེ་ཤེས་ཐེག་ལེར་ཅ་
 རྒྱུད་བརྟག་གཉིས་མ་བཤད་པའང་འབྲུམ་ལྷ་བཤད་པས་རྫོགས་པ་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། །གོང་
 དུ་བརྟག་པ་གཉིས་པར། རྒྱས་པར་གསུངས་པ་མདོད་དུ་བསྟུ། །ཞེས་དང་། ཅི་གསུངས་སྤྱིན་
 ཐེག་བྱས་ནས་ནི། །ཞེས་པ་ནི་བར་འབྲུམ་བདུན་དུ་བསྟན་པ་བཞིན་ཞེས་པ་སྟེ་ཅ་རྒྱུད་བསྐྱུས་
 པ་ཡིན་པས་རྟོལ་སྤྱིང་འབྲེལ་དང་མི་འགལ་ཞིང་ལེ་འུ་དང་པོ་གཉིས་ལྷུང་བ་ཡིན་པས་ན་རོ་
 ཡབ་སྐུས་ཀྱི་བཞེད་པ་བྱུ་བ་པོ་ཞེས་ཁོ་བོ་ (དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་སྤེང་བ) སེམས་སོ། ། (རྟོ་
 ཅོང་ཁ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་ལྟར་ན) རྒྱུད་བརྟག་པ་གཉིས་པ་འདི་ལ། རྒྱ་གར་དུ་རྒྱུད་རྒྱས་པ་
 ལས་ལྷུང་བར་བཞེད་པ་དང་། རྒྱུད་ལོགས་པ་བསྐྱུས་རྒྱུད་དུ་འདོད་ཆུལ་གཉིས་འབྲུང་ཡང་།
 རྟོ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ནི། འདི་རྒྱུད་ལོགས་པ་བསྐྱུས་རྒྱུད་ཡིན་པར་བརྟག་གཉིས་ཀྱི་ཐེན་
 བྱིས་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། དེས་ན་བརྟག་པ་སོ་གཉིས་པ་ལས་ལྷུང་ཞེས་པའི་དོན་
 ནི། རྒྱུད་རྒྱས་པ་དེ་ལས་བསྐྱུས་ནས་གསུངས་པའི་བསྐྱུས་རྒྱུད་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་སོ། །ཞེས་
 གསུངས། རྟོལ་སྤྱིང་འབྲེལ་དང་། ལྷུང་དཀའ་རྒྱ་བའི་འབྲེལ་པ་སྐྱུ་སྤྱེད་དང་། ལྷ་སྤྱི་པའི་མེ་ཏོག་
 སྤང་བ་སོགས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲེལ་པ་བཅུ་གསུམ་ཅམ་དང་། ཞི་རྒྱ་སྤྱིའི་གྲར་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་
 སོགས་དབྱེས་དོར་ཀྱི་རྒྱུད་འབྲེལ་རྒྱ་གཞུང་པོ་ཏི་བཅུ་གཉིས་ཅམ་བཞུགས་ལ་བོད་དུ་འང་ས་
 རོག་གཉིས་སོགས་སྟོད་ཅ་ནས་དར་པོ། །རྟོ་ཅོང་ཁ་ཆེན་པོའི་བརྟག་གཉིས་ཀྱི་གསུང་ཐེན་
 བྱིས་དང་། ལྷུང་སྐྱུང་ག་དབང་སྟོང་ཆོས་ལྷན་གྱི་ལྷ་མང་པོའི་སྐྱུ་མདོག་བྱག་མཆོན་སོགས་
 གསལ་བར་བཀོད་པ་དང་། ཀོང་སྐུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོད་དང་། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་སྤེང་བ་

སོགས་ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

དགྲ་བཅོམ་རྒྱན་ཅན། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་གྲོལ་གྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་འདྲ། མཆོད་ཀྱི་ཀ་ལས། དགྲ་བཅོམ་པ་རྒྱན་ཅན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནི་དགྲ་བཅོམ་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཕྱན་སྲུང་ཆོགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དགྲ་བཅོམ་རྒྱན་མེད། ཤེས་རབ་རྒྱུད་གྲོལ་གྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་འདྲ། མཆོད་ཀྱི་ཀ་ལས། དགྲ་བཅོམ་པ་རྒྱན་མེད་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་སྤྲིབ་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་ལྡན་པ་ཅམ་ཡིན་ཀྱང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཕྱན་སྲུང་ཆོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྦྱོམས་འབྲུག་གི་སྤྲིབ་པ་ལས་མ་གྲོལ་བའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དགྲ་བཅོམ་བདེན་སྤྱིའི་ལྟར་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཅུའི་བརྒྱུད་པ་ནི། དགེ་སྦྱོར་གིས་མི་ཆོས་སླ་མ་ཐོབ་པ་དེ་བསྟེན་པར་མ་རྩོགས་པ་སོགས་ལ་དགོས་མེད་དུ་བརྟེན་བ་དོན་གོ་བཤོ། །

དགྲ་བཅོམ་པ། <ཨཏྌཏ> ཉོན་མོངས་སྤངས་པའི་གང་ཟག་ལ་ཟེར། མཆོད་འོས་ཀྱང་བྱ། འདིའི་སྐད་དོད་ལ་ཨཏྌཏ་ཞེས་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཀྱང་། གྲེ་བྲག་རྩོགས་བྱེད་ཆེ་འབྲིང་ལས་ཨཏྌཏ་ཞེས་འབྱུང་དོ། །སྤྱི་སྤྱོད་བམ་གཉིས་ ༡༣ ན་ན་པ་ལས། ཨཏྌཏ་ཞེས་བྱ་བ་གཅིག་ཏུ་ན། འུ་རྩོ་མར་ཉ་ཏྲི་ཨཏྌཏ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལྷ་དང་མི་ལ་སོགས་པ་ཀུན་གྱིས་མཆོད་པར་འོས་པས་ན་མཆོད་འོས་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཡང་གཅིག་ཏུ་ན། རྩེ་ཤ་ཨ་རི་ཉ་དེ་ལྷན་ཨཏྌཏ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་བཅོམ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་འདི་ལས་འདིར་ནི་དོན་བཅུན་པར་བྱ་སྟེ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཞེས་བཏགས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགྲ་བཅོམ་པ་ཆོས་སྤྱོད། སྟོན་པ་ལྡན་ཐུབ་པའི་འཁོར་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཞིག་ འདིས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་ཞལ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ཉིད་ན་ཆེད་དུ་བརྟེན་པའི་ཆོས་ས་སམ་ཆོས་ས་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་དག་པར་བསྐྱས་སོ། །ཞེས་སྟོབ་དཔོན་ཤེས་རབ་གོ་ཆས་ཆེད་དུ་བརྟེན་པའི་ཆོས་ས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་ལས་གསུངས་སོ། །འདིའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱས་པར་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཤེས་རབ་གོ་ཆའི་འགྲེལ་པར་བལྟ་བར་བྱཏོ། །

དག་ཆ། དག་སྟ་དང་མདའ་གཞུ།

དག་སྟ། ལྷ་མིའི་རྣམ་པ་རྣོ་ཞིང་སྟེང་དུ་ལྷིང་གི་དོ་རྩེ་དང་ཡུ་བའི་ཅེར་དོ་རྩེ་བྱེད་པས་མཚན་བཤོ། །དེའི་
མཚོན་ནི། རྩེའི་འདོད་འདོམས། སྒྲོག་གསུམ་གྱི་སྒྲོན་གཅོད་པའི་དག་སྟ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དག་ནག་གི་རྒྱུད། གཤེན་རྩེ་གཤེད་གྱི་རྒྱུད་ཅིག་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བ། དར་མ་གྲགས། རུ་དོ་རྩེ་གྲགས་
བཅས་གྱི་འགྲུར།

དག་མི་ཤ་ཤོ། རང་གི་ཤལམ་སྒོག་ལེན་པའི་དག་ཤོའམ། བན་རྒྱུན་གསོད་རེས་བྱེད་པའི་ཤལོན་འཛིན་
ཞུགས་པའི་དག་ཤོ་ལ་ཟེར། འདིག་རྟེན་གྱི་ཁ་རྒྱུན་ལ། དག་ཤ་ལེན་ཞེས་པ་ལྟར་ལོ། །

དག་ཟེན། དག་གཉེན། དག་ཟུན་ཞེས་གྲང་སྟངས། ཟེན་ཞེས་པ་འདྲིར་གཉེན་ལ་གོ་དགོས། དཔེ་ཆོས་
རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་འགྲེལ་༡༡ལས། དག་ཟེན་བྱེད་ན། ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན་འཇུག་
པ་འཐབ་པའི་དུས་སྟེ། དག་ཟེན་དོཤེས་པར་བྱས་ནས་དག་ལ་ཐོན་བྱེད་ཅིང་། ཟེན་གྱི་སྤྱིད་འཚོ་
བ་ཡིན། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མ་ཁྱེན་པའི་ལས། སྤྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་བསྟན་
པ་ལ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་དེ་རྣམས་ལ། མ་སྟན་ཕྱོགས་བསྐྱབ་བྱ་དང་། མི་མ་སྟན་ཕྱོགས་སྤང་བྱ་
གཉིས་གཉིས་སུ་བསྟན་པས། སྤྱིས་བྱ་རབ་འབྱིང་ཐ་མ་གསུམ་གྱི་ཐད་ཀ་ཐད་ཀའི་སྤང་བྱ་མི་
མ་སྟན་པ་དེ་དག་དོཤེས་པར་བྱས་ལ་སྒྲོང་ཞིང་ཐོན་བྱེད་དགོས། བསྐྱབ་བྱ་མ་སྟན་ཕྱོགས་རྣམས་
ལ་ནན་ཉན་གྱིས་དང་དུ་ཁྲང་ཞིང་སྐྱབ་དགོས་གསུང། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དག་ཟུན། དག་ཟེན་དང་འབྲ། དཔེར་ན་དག་ཟུན་གྱི་རུ་བྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལྟར།

དག་ཟུན་གྱི་རུ་བྱེད་པ། དག་གཉེན་གྱི་བྱེད་པར་བྱེད་པ།

དག་ལྷ་སྟོན། དག་ལྷ་སྟོ། དག་ལྷ་ལ་པོ་མོ་གཉིས་འབྱུང་བའི་མེའི་མིང་དོ།

བགོགས་མཐར་བྱེད་གྱི་རྩ་སྟགས་བསྐྱས་པ། ཨྱི་ཨྱུཾ་བི་རྩྱུ་རྩྱ་ཉ་ཀྱི་ཉ། ཞེས་པ་འདིའོ། །

བགོ་སྐྱལ། 1 བགོ་བཤའ་བྱས་པའི་རང་གི་ཐོབ་ཆ། བགོ་བྱའི་སྐྱལ་བའམ། རང་སྐྱལ། རང་གི་སྐྱལ་བ།
ཐོབ་ཆ། 2 སྒོན་བསགས་གྱི་ལས་གྱི་འབྲས་བྱའམ་འབྲས་བྱ་བཟང་པོ། བྱལ་འབྲས། འབྲས་བྱ།
མཁས་པ་འགའ་རེས། སྒོན་གྱི་ལས་ལའང་བཤའ།

བཞོན་ལ་སྒྲིབ་པ། 1 ལྟུང་བ་བྱིན་པའི་ཁོར་ལ་མོངས་སྒྲིབ་པ། 2 ལྟུང་བས་གས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་འབྲས་
བྱ་བཟང་པོར་སྒྲིབ་པའི་དོན།

བཟང་མེད་གི་སྒྲིབ། འདིའི་སྒྲོར་སྒྲུབ་ཀྱི་འཕེལ་དག་པར་སྒྲོར་པའི་རྒྱུད་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱུད་
༩ ག་བ་ ༡༧༥༧ བཞུགས་ལ་ལོ།

བཟང་ལས་འདས་པ། བྲངས་ཀ་རྒྱག་མི་སྐབ་བ་ལྟ་བུའི་ཆེས་མང་པོའི་མིང་།

བཞོན་པ། (བྱ་ཆེག) 1 འགྲོ་བ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ལམ་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ལས།
རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་གྱོང་ད་ལྟར་གང་བཞུགས་པ། །ཀུན་ལམ་བ་རོལ་བྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་
ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སངས་རྒྱས་སུ་བཞོན་པའི་ལམ་གྱི་གཞུང་ཤིང་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་དོར་བྱ་མི་
བྱུང་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ། 2 (མིང་ཆེག) འགྲོ་མའི་ལམ། བཞོན་པ་ནི་བཞོན་བྱ་ཞེས་པ་སྟེ་ལམ་གྱི་མིང་
དོ། 1དཔེར་ན་བཞོན་པ་གཅིག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 འཁྲིག་པ་སྒྲིབ་པ། རྒྱུ་རྒྱག་པ། ཆགས་
སྒྲིབ་བྱེད་པ། དེ་ལ་བཞོན་པ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། བཞོན་པ་ནི་སྤྱིར་འགྲོ་བའི་དོན་ཡིན་པས།
རྒྱུང་མའམ་བྱུང་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་འགྲོ་བས་ན་མིང་དེ་སྐྱད་ཅེས་ཐོགས་པ་ཡིན་ཏེ། འདུལ་བ་
གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། ལྷ་མའི་རྒྱུང་མའི་གནས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། 4 འགྲོ་ཆད། འགྲོ་བའི་ཆེ་མཁྱོགས་བྱུལ་གྱི་ཆད། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེའི་སྟེང་
བྱ་གསང་སྒྲགས་ཀྱི་ལམ་སྐྱན་མོང་མིན་པ་དབང་དང་དམ་ཆེག་དང་སྟོམ་པ་དང་རིམ་པ་གཉིས་
འཁོར་དང་བཅས་པ་བསྐྱན་བས་སངས་རྒྱས་སུ་བཞོན་པ་སྐྱར་བ་ཡིན་གྱི། ལམ་སྐྱན་མོང་བ་
དོར་ན་ནི་ཁོར་བ་ཆེན་པོའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 5 ལོ་གཅིག་ལ་ཉིན་མ་གྟོ་བཞོན་བྱུང་
བཞོན་གཉིས་ཡོད་པས་བྲངས་གཉིས་མཚོན་པར་བཤད།

བཞོན་པ་གཅིག་པ། 1 འགྲོ་མའི་ལམ་ག་གཅིག་པ། བཞོན་པ་ནི་འདིར་བཞོན་བྱ་སྟེ་ལམ་གྱི་མིང་ཡིན་
པས་དེ་འདྲ་བའི་ཆ་ནས་བཞོན་པ་གཅིག་པ་ཞེས་བྱའོ། 1དཔེར་ན་གྲོན་བྱ་ལ་གྲོན་པ། བཟའ་བྱ་
ལ་བཟའ་བ། གསོལ་བྱ་ (དེ་ཟས) ལ་གསོལ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་ནོ། 2 འགྲོ་སྐྱངས་སམ་
གོམ་པ་རྒྱག་སྐྱངས་གཅིག་པ།

མགལ་དུམ། རྒྱུ་དུམ་དང་ཤིང་དུམ་མེས་ཆོག་པ་ལ་བཤད།

མགལ་བ། མགལ་དུམ་དང་དོན་འདྲ།

མགལ་མེ། ཤིང་བྱེད་ཆོག་པའི་སྒྲ་མོའི་མེ་ལ་ཟེར། དེ་ཆེན་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་¹ ༣ ༥ ༧ ༩ མས།
མགལ་མེ་ནི་ཤིང་བྱེད་ཆོག་པའོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ། སྒྲ་བཤད་ནི། ཤིང་མགལ་དུམ་
གྱི་མེ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

མགལ་མེ་འཁོར་ལོ། ཤིང་དུམ་གྱི་མེ་སྤྱར་བར་བསྐྱོར་བ་ལས་དབྱེབས་གོར་གོར་མོར་སྤར་བ་དེ་ལ་ཟེར།
མགུ་བ། ¹ མེས་སྤྱོད་བའམ་དགའ་བ། ² (འདུལ་བ) དག་འདུན་ལྷག་མའི་དབྱུང་བ་ཆགས་པའི་རྟེན་
དུ་རུང་བའི་སྤྲད་དུ་དག་འདུན་གྱི་ཐུགས་མགུ་བར་བྱེད་པའོ། །

མགུ་བ་འོད་པ། (འདུལ་བ) མགུ་བའི་ཆད་ལས་དང་དུ་སྤངས་པའི་དོན།

མགུ་བ་སྤྲད་པ། (འདུལ་བ) དག་འདུན་ལྷག་མའི་དབྱུང་བ་ཆགས་པའི་རྟེན་དུ་རུང་བའི་སྤྲད་དུ་དག་
འདུན་གྱི་ཐུགས་མགུ་བར་བྱེད་པའི་ཆད་ལས་ལ་སྤྱོད་པ་སྟེ་ཞུགས་པའོ། །

མགུ་ར། ¹ རང་གི་ཉམས་ལེན་སྤྱ་དུ་སྤངས་པའི་སྤྲན་ཆོག་མགུར་རམ་མགུལ་ནས་བྱུང་བའི་སྤྲའི་
དོན་ནོ། །² མགུལ་དང་དོན་གཅིག་

མགུལ་ཆེང་ས། ¹ སྒྲི་དགྱིས། ² བུམ་པ་སོགས་ཀྱི་མཐོན་པ་ལ་འདོགས་རྒྱུའི་དར་གོས། རྒྱལ་མཆོག་
ལྷ་པའི་རང་ནམ་དུ་ཀླ་ལའི་གོས་བཟང་ལས། མང་ཐོས་བཅུད་དང་མི་ལྷན་བུམ་པ་ལ། །བསྟོད་
བསྐྱེད་པ་བྱ་ལི་ཀའི་མགུལ་ཆེང་ས་ཅན། །མཛེས་ཆོས་སྤྱེད་མདོངས་ཀྱིས་ཁ་བརྒྱན་པ། །རིང་
པོར་ཆར་དུ་བསྐྱེད་པའི་བྱེད་པོ་སྤྱ། །ཞེས་གསུངས།

མགུལ་དུ་ཐོགས། ¹ གཉལ་བར་འཁྱེར་བ། དག་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གསུང་། དཔེར་ན་འདུལ་བ་
ལུང་གཞི་ལས། རལ་གྱི་མགུལ་དུ་ཐོགས་ཏེ་བྱིར་བྱུང་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །²
ཟས་མཐོན་པའི་ནང་འགག་པ།

མགོ་ཅན། (བརྗོད་) ཡི་གེ་གཞན་གྱི་མགོར་བརྟེན་རྒྱུའི་ཡི་གེ་ (ར་ལ་ས) གསུམ་ལ། མགོ་ཡིག་
ཟེར། མགོ་ཡིག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་ཡི་གེ་ (ཀ་ཀླ་སྤྱ) ལྟ་བུ་ལ། མགོ་ཅན་ཟེར། གནའ་དེང་གི་

མཁས་པ་པལ་ཆེར་གྱིས་ “མགོ་ཡིག་དང་མགོ་ཅན” གཉིས་ཉ་རྩ་མཉམ་བསྐྱེད་པ་དཔེར་ན།
 མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་«སྤུལ་འབྲེལ་ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་༡༩»ལས་ཀྱང་།
 གང་བ་མ་འཕྱེ་སྒྲོན་འཇུག་ལ། གང་དན་བ་མ་འར་ལ་ས་སྒྲེཟས་འཇུག་བཟུ ད་ས་སྒྲེ་ཡང་
 འཇུག་གཉིས། ར་ལ་ས་སྒྲེ་ “མགོ་ཅན” གསུམ། ཡ་ར་ལ་ཕ་སྒྲེ་ “འདོགས་ཅན” བཞི་རྒྱམས་
 དང་། ཞེས་མགོ་ཡིག་ལ། མགོ་ཅན་དང་། འདོགས་ཡིག་ལ། འདོགས་ཅན་ཞེས་ནོར་ནས་ཐ་སྙད་
 སྒྱུར་འདུག་ཅིང་། «གསེར་ཏྲག་སྤུལ་འབྲེལ་༡༥»ལས་ཀྱང་། བདུན་པ་འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་
 བཤད་ན། ཡ་དང་ར་དང་ལ་དང་ཕ་ལོ། ཞེས་དང་། དེའི་མཇུག་ཉིད་ལས། འདོགས་ཅན་འདུལ་
 བའི་སྒྲོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཞི་སྒྲེ་ད་བ་མ་འལོ། ཞེས་འབྲུང་བ་རྒྱམས་ཀྱང་ལེགས་པར་མི་སྤང་
 རོ། །«དུང་དཀར་རྫོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་པོད་༽ ར་པ་ ༡ རྟོག་གངས་༥»ལས།
 ར་ལ་ས་གསུམ་མགོ་ཅན་ཏེ། བོ་དོན་ནི། གསལ་བྱེད་སྤུལ་ཅུའི་ནང་ནས་ར་ལ་ས་གསུམ་ནི་
 མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ཡིན། མགོ་ཅན་ཟེར་བའི་བོ་དོན་ནི། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་
 གེ་རྒྱམས་ཀྱི་མགོར་བཅེགས་ནས་ཡོད་པས་ན་མིང་དེ་ལྟར་བཏགས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་
 འདུག ལར་ནས་༽ ར་མགོ་ལ་མགོ་ས་མགོ་༽གསུམ་ལ་འཐད་ལྡན་གྱི་མིང་ཆོག་ཅིག་གཏན་
 འབེབས་གནང་མི་འདུག་ཅིང་། སི་རྩ་འབྲེལ་ཆེན་ལས་ཀྱང་དེ་དག་ལ་མགོ་ཟེར་བ་ཅུ་དང་། ཡ་
 ར་ལ་ཕ་རྒྱམས་ལ་འདོགས་ཟེར་བ་ཅུ་ལས་མི་འབྲུང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། མགོ་ཅན་དང་འདོགས་
 ཅན་རྒྱམས་ལ་འང་མགོ་དང་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་སོ་སོའི་གནས་དང་མཐུན་པའི་བཛོད་པ་སོ་སོར་
 འབྲུང་དགོས་པ་དཔེར་ན་སྤྱ་ལྷ་བྱ་ལ་ས་ག་ར་རྒྱམས་རིམ་པར་རང་སྤྱ་ཐོན་ཅུ་སྤྱ་ར་བར་
 རྟོག་པ་ལྷ་བྱ་དང་། ཞེས་བ་ཅུ་མོ། །མགོ་ཡིག་མགོ་ཅན་གྱི་བྱུང་པར་ནི། (ར་ལ་ས) སྟེ། ར་
 མགོ་ལ་མགོ་ས་མགོ་གསུམ་ལ་མགོ་ཅན་དང་། (ཡ་ར་ལ་ཕ) སྟེ། ཡ་བཏགས། ར་བཏགས།
 ལ་བཏགས། ཕ་བཏགས་རྒྱམས་ལ་འདོགས་ཅན་ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་རྒྱང་གནང་གི་འདུག
 དེ་ནི་འིན་རྩ་ལོར་བ་སྟེ། མགོ་ཅན་ནི་མགོ་གང་ལ་ལྡན་པ་དེ་ལ་ཟེར་གྱི་མགོ་ལ་མགོ་ཅན་ཞེས་
 བཛོད་མི་རིགས་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་བ་ལང་ལ་རྩ་ཅན་ཞེས་བཛོད་ཀྱི་རྩ་ལ་རྩ་ཅན་ཞེས་བཛོད་མི་

རིགས་པ་དང་སྒོ་ནས་ཀྱན་ནས་མཆོངས་སོ། །དེས་ན། ར་མགོ་ (ར་ལ་ས) སོགས་གསུམ་ལ།
 (མགོ་ཡིག) དང་། ར་སོགས་བཏགས་པའམ་བཅེགས་པའི་ཡི་གེ་ (རྟ་ལྟ་སྟ) ལ། (མགོ་ཅན)
 དང་། ཡ་བཏགས་ (ཡ་ར་ལ་ཨ) སོགས་བཞི་ལ། (འདོགས་ཡིག) ཡ་སོགས་བཏགས་པའི་
 ཡི་གེ་ (ཀྱ་ཀྱ་ལྱ་ཀྱ) ལ། (འདོགས་ཅན) ཞེས་ཐ་སྙད་གངགས་དགོས་སོ། །གནས་ཚུལ་འདི་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་རེད་སྟེ་སྟེ་ནས་སྟེ་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་གཅིགས་རྒྱུ་གཏན་ནས་མཛད་མི་རིགས། གང་
 ལགས་ཤེ་ན། དེ་སང་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་འབྱུང་འབྱེད་ཤིང་པའི་བོད་རིགས་དང་དབྱེན་རི་
 མགོ་སེར་བ་མང་པོས་བསྐྱེགས་པའི་བོད་ཡིག་སྟོབ་དེའི་མང་པོའི་ནང་དེ་དག་ཉ་ཉུང་མཉམ་
 བསྟེ་བྱས་ཏེ་བྲིས་པའི་དེབ་ཉོག་མང་དུ་སྤྲང་བའི་བྲིས་ཤོ། །

མགོ་བཅུའ། མགོ་སྟོན་བྱེད་པའམ་དབང་ཡོད་ཡོད་པའམ་དབང་སྦྱར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པར་སྟེ།
 ཀོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོད་རང་རྣམ་པ་༥ལས། དཔེ་མང་པོ་བཟང་ནས་ཁྱོད་རང་ཆོ་ནར་
 སོན་དུས་དེ་འདྲ་བྱེད་འོང་བེར་ནས་” མགོ་བཅུའ་” ཤེས་ཀྱི་བྱེད་པ་༩ བ་ཡར་ ་ཞིག་ཡོད་
 པ་དེ་སྐབས་ནི་སེམས་ཤིན་ཏུ་གཞོད། ཀོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོད་རང་རྣམ་པ་༡༠ལས། གྲ་
 པའང་རང་ལས་དྲག་པ་ཞིག་ཡོད་ན་མགོ་བཅུའ་རྒྱུར་ལ་བྱེད། རང་ལས་གཞན་པས་ནི་རྒྱ་རྒྱ་
 སོགས་མགོ་མི་ཐོན། རང་མཉམ་རྣམས་ཀྱང་དུས་དབང་གིས་ངོ་སྟོག་མི་སྟབ་པ་དང་ཡུན་རིང་
 འགྲོགས་སྟབ་ཀྱི་བརྟན་པོ་མི་རྩེད་འདུག་པས། གྲ་པའི་རྩོམ་པ་མ་བྱས་པར་མ་ཁྱན་མེད་བྱིན་ཆ་
 མོ་འདི་ལ་དེ་ཆབ་བཅོལ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

མགོ་ལྟོགས་ལྟེ། མེ་ཏོག་དང་འབྲས་སུ་སོགས་མགོ་ལྟེ་ལྟེ་བྱེད་པའི་མིང་། རྒྱ་ཡིད་གི་བསྟན་པ་ཅོས་ལས། བསམ་གཏན་རྣམ་
 པར་དག་པ་ལས། ་མཛོན་ཤེས་ལ་སོགས་ཡོན་ཏན་འབྱུང་། ་སྟོང་སུ་ཉམས་པ་མེད་ཀྱང་ན། ་མེ་ཏོག་གི་སར་མགོ་ལྟོག་
 ལྟེ། ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

མགོ་ཉང་ཉང་བྱེད་པ། མགོ་མྱང་མྱང་བྱེད་པ་དང་དོན་འདྲ།

མགོ་ཉམ་རྒྱུད། མགོ་སྟོན་རྒྱུད་དང་འདྲ།

མགོ་ཉུག་ཉུག་ མགོ་བྲིས་ཐོན་ཅམ་ཐོན་ཅམ་བྱེད་པའམ། མགོ་འབྱུར་ཅམ་འབྱུར་ཅམ་བྱེད་པའི་དོན།

མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དང་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ནམས་དོན་འདྲ།

མགོ་སྒྲིལ་། (འདུལ་བ) མགོ་མོ་མཚན་གྱི་དབྱིབས་ལྟར་ཅེ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་ལ་ཟེར། སྒྲིལ་ཞེས་པ་ནི་
ཅེ་ནོ་བའི་དོན་ཡིན།

མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་དང་འདྲ། བལ་སྐད་དུ། མགོ་ཉང་ཉང་གྱི་དང་ཅེས་པ་དང་དོན་
གཅིག་མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་པ་འདི་དག་པ་ཡིན་པར་སེམས།

མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་། མགོ་ཉུག་ཉུག་གྱི་དང་སྒྲིལ་། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་༢༩༥ལས།
ཁོང་གཉིས་འཐབ་བསྟོར་མ་ན། མོ་གྲུ་ནང་ནས་མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་། རལ་སྐྱོར་མཁན་མོ་ལ་མིག་
ཡོངས་ནས་མཛད་པོག་སྒྲིལ་བའི་བས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །གཞུང་འགའ་ཞིག་ལ་དེ་ལྟར་
འབྲུང་ཡང་། མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་ཅེས་པ་དག་པ་ཡིན་ནམ་སྒྲིལ་མོ། །དབྱེད་དོ། །

མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་གྱི་དང་ཅེས་པ་དང་དོན་གཅིག་
མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་། མགོ་ཉུག་ཉུག་གྱི་དང་སྒྲིལ་། འདི་ལ་མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་དང་། མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་འཕྲི་
ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སྤངས་ཡང་པལ་ཆེར་མགོ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་པ་འདི་དག་པར་སེམས་ཏེ།
སྒྲིལ་བའི་རིང་དུ་སྤོང་བའམ་རྒྱུད་བའམ་བརྒྱུད་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ་སྒྲིལ་མོ། །

མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་། 1 ཆ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་། སྒྲིལ་སྒྲིལ་། བཏང་སྒྲིལ་སྒྲིལ་། འབགས་པ་ཁྲུ་སྒྲིལ་གྱིས།
འཛིག་རྟེན་མཁུན་པ་རྟེན་དང་མ་རྟེན་དང་། །བདེ་དང་མི་བདེ་སྒྲིལ་དང་མི་སྒྲིལ་
དང་། །བསྐྱོད་སྒྲིལ་ཅེས་བགྱི་འཛིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱུད་ལོ། །བདག་གི་ཡིད་ལྱལ་མིན་པར་མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་མཛོད། །ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །རོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དང་དོན་གཅིག་ཆོས་བརྒྱུད་མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ལ་གཟིགས། 2 མཚུངས་པ།
ཁྱད་མེད་པ། འདྲ་བ། སྒྲིལ་འཕྲུག་ལས། དུར་ཁོང་སོང་ནས་གཞན་དག་གི། དུས་གོང་དག་དང་བདག་གི་
ལུས། །འཛིག་པའི་ཆོས་ཅན་དག་ཏུ་ནི། །ནམ་ཞིག་མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་དང་སྒྲིལ་
འབྲུལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

མགོ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཆུང་། །ཁུ་སིམ་རྟིག་སྒྲིལ་ལ་གཟིགས།

མགོ་གདུགས་ལྟ་བུ་དང་ལྟན་པ། མགོ་ཅེ་ནོན་པོ་དང་སྒྲིལ་སྒྲིལ་མིན་པར་གདུགས་ཀྱི་དབྱིབས་ལྟ་བུ་

རྒྱལ་བ་དང་ལྷན་བཞེས་པའི་དོན་ཡིན། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་སོགས་ལས། མགོ་གདུགས་ལྟ་བུ་
 དང་ལྷན་བཞེས་འབྱུང་བ་དེའི་དོན་ནི། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། མགོ་གདུགས་
 ལྟ་བུ་དང་ལྷན་བཞེས་བྱ་བ་ནི་མགོ་གདུགས་ལྟར་རྒྱལ་བ་དང་ལྷན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
 མགོ་འདོགས། མགོ་ཡིག་དང་། འདོགས་ཡིག་གི་བསྐྱུས་ཆོག་ར་ལ་ས་གསུམ་མགོ་ཡིག་དང་། ཡ་
 ར་ལ་ལ་མ་མའི་ནི་འདོགས་ཡིག་གོ།

མགོ་སྤྱོད་ཐོག་གི་རྣམ་པ། མགོ་སྤྱོད་པའི་མེ་ཉླ་ལྟར་དཀར་པོར་སྤྱར་བ།
 མགོ་མ་འཆོས་གོང་ནས་ཁྲུང་བ་བཟླག་གནས་ཚུལ་ཞིབ་སྤྲོད་མ་ཤེས་གོང་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་
 དཔེ་ཞིག་

མགོ་མུང་མུང་བྱེད་པ། སྤུ་ཁུང་སོགས་ནས་མཐིང་བ་བསྐྱར་བའམ་བརྒྱུད་པའི་དོན། འདི་ལ་མཐིང་
 བ་བརྒྱུངས་ཞེས་ཀྱང་ཟེད། མགོ་ཉར་ཉར་བྱེད་པ་ཞེས་བའང་འཐད།

མགོ་སྤྱོད་སྤྱོད་མགོ་ཉླ་ག་ཉླ་ག་དང་དོན་འབྲ།

མགོ་རྒྱ་བ། ཉོར་རྒྱ་བ་ཅུ་གཅིག་པའི་མིང་། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། རི་དྲགས་མགོ། མགོ་
 རྒྱ་བ། བཟོད་ལྷན་མ། འཕྲི་ཐོག་མ(འདི་ནས་འཕྲི་ཐོག་མ་བྱེད་པས)བཅས་
 སོ། །འདུལ་བའི་དུས་ཆོགས་གི་སྐབས་སུ་ཡང་འདི་སྒྲོང་གསུང་ངོ། །

མགོ་ཡིག་ཡི་གེ་གཞན་གྱི་མགོར་བཅུག་སྐྱའི་ཡི་གེ་(ར་ལ་ས) གསུམ་ལ། མགོ་ཡིག་ཟེད། དེ་དག་སོ་སོར་ར་མགོ་
 ལ་མགོ་ས་མགོ་ཞེས་ཟེད། མགོ་ཡིག་གི་ཡི་གེ་རྣམས་སོ་སོའི་སྤྱོད་འདོན་ཚུལ་ནི། ས་སྐྱའི་རྩེ་བཙུན་བསོད་ནམས་
 ཅེ་སོས། གང་དང་གང་ལ་གང་བཅུགས་པས། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་གནས་ནས་འབྱུང་། །དེ་ལ་ར་མགོ་ལྟ་ཅི་
 འདར། །ལ་མགོ་སྤྱོད་རྒྱ་ཡང་བསྐྱེད། །ས་མགོ་སོ་ཡི་བར་ནས་དབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་བ་
 ལྟར་རོ། །མགོ་ཡིག་དང་མགོ་ཅན་གྱི་ཁྲུང་བར་ལ་དོགས་གཅོད་གོང་དུ་མགོ་ཅན་ཞེས་པའི་ཐད་
 དུ་གཟིགས།

མགོ་རིག་ 1 མགོ་རིལ། དགེ་སྤྱོད་མགོ་རིག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་སྒོལ་ལ་སྤྱོད་མགས་ཏེ་
 མགོ་རིལ་བཟོས་ན་འཛིག་རྟེན་སྤྱད་པའམ་སྤྱང་ན་གྱི་མཆོན་དོན་ཡིན། གཙུག་ཤུད་བྲེགས་

བསམ་ཉེ་དུ་ནམས་ཀྱིས་ཉེ་དུ་འཛིན་པ་ལྟར་བའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་འདུལ་བའི་གཞུང་ནམས་སུ་
འབྱུང་ཞིང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་ན་རང་གི་པ་ཤི་ན་སྐྱ་ཐེགས་ཏེ་མགོ་རིལ་བཟོ་བའི་སྒྲིལ་ད་ལྟ་
ཡང་ཡོད། དག་སྦྱོང་མགོ་རིལ་ལ་གཟེགས།

མགོ་སེ། མགོ་སེར་པོ་ལ་ཟེར། འོན་དེ་ལ་མགོ་སེར་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་མགོ་སེ་ཞེས་རྗེས་འཇུག་གི་ར་
ཡིག་དོར་བ་ཅི་ཡིན་ཞེན། དེ་ནི་བརྗོད་བདེ་བས་ཡིན་ནམ་སྙམ་སྟེ། དཔེར་ན་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལ།
རྩ་ཤེས་ཞེས་མི་ཟེར་བར་རྩ་ཤེ་ཞེས་བརྗོད་བ་བཞིན་ནོ། །མགོ་སེ། དབུ་སེ་ཞེས་ཀྱང་སྣང་ངོ། །
མགོ་ན། ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའམ་སྦྱོབ་བ། འདུལ་བ་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནམ་པར་བཤད་པ་
༡༧༥བ་ལས། མགོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མགོན་ཁང་། ཆོས་སྦྱོང་གི་རྟེན་ཁང་། གྲ་ཆར་དང་ཆོགས་ཆེན་སོགས་སུ་མགོན་ཁང་ཞེས་ཟུར་དུ་
ཡོད་བ་དེ། ཆོས་སྦྱོང་ནམས་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་སྐྱ་མ་གོང་མ་
ནམས་ཀྱི་ཞལ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་དོ། །

མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན། (འདུལ་བ) ཁྱིམ་བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་ལ་གཟེགས། ཡོངས་གྲགས་སུ་
Anathapindika ཟེར། འདི་སྤྱི་ལོའི་སྐད་ཡིན་སྙམ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དུ་Anathapindada
ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་ཟེར། འདི་ལ་མིང་དངོས་ལ་བཟང་སྦྱིན་ཟེར། འདིའི་སྐོར་ཞིབ་པར། ཁྱིམ་
བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ། (འདུལ་བ) མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་། འདུལ་
བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་བར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
ཁྱིམ་བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་ཞེས་བྱ་བས་དེར་གཙུག་ལག་ཁང་བཅེགས་པར་ལོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཞིབ་པར་རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆོལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་
བ་ལ་གཟེགས།

མགོ་འུ་ལྟོག་ བྱ་རིགས་སྦྱི་དང་ལྟག་པའི་བྱ་པོའི་མགོ་འུ་ལྟོག་གི་ལྟོག་ལྟོག་དེའི་
མིང་། སྦྱིར་བཏང་ལྟོག་ཅེས་པའི་བ་སྤང་གི་སྒྲུལ་པའི་སྦྱང་གི་ལྟོག་དེའི་མིང་ཡིན།

མགྲོགས་ཚོས། སྤྱི་ཚེས་ ༢༠ རེའི་པ་ཚུགས་མེད་པར་མགྲོགས་པོ་ཚར་ཐབས་བྱེད་པའི་དོན།
མགྲོགས་ཚོས། ལྷ་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ། འདི་ལ་མགྲོགས་ཚོན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ལྷ་དབང་དུ་
འཕགས་པའི་བསྟོད་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས། ལྷ་ཆེན་མགྲོགས་པོ་སྤྱིར་གྲུར་པས། ཞེས་བྱ་བ་
ལ། ལྷ་ཆེན་ནི་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་སྟེ། དེ་ཡང་དུག་གིས་ཉེ་བར་བཅོམ་པས་མགྲོགས་པོ་སྤྱིར་གྲུར་
ཏོ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར་ལྷ་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་པ་ན། དེའི་ཆོ་རོལ་ལུ་གྲོ་སྟོ་
ཟླ་དང་། ཉེ་མགྲོགས་རིངས་ལ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་རྒྱ་མཚོ་ལས་བྱུང་བར་གྲུར་པ་དང་། རི་ཅན་
ན་དུག་ཅིག་བྱུང་བར་གྲུར་ནས་དེའི་མཐུས་ཁྱབ་འཇུག་དེའི་གན་ན་གནས་པས་བགས་པའི་
མདོག་ནག་པོར་གྲུར་ཏོ། ལྷ་ཆེན་པོས་དེ་རྒྱངས་ནས་འཛིགས་པ་མེད་པར་མིད་པར་རྩོམ་པ་ན།
རི་ཅན་ན་མགྲོགས་བར་ཐོགས་ཉེ་སྟེད་དུ་ཡང་མ་བྱུང་། འོག་དུ་ཡང་མ་སོང་བར་དེའི་མགྲོགས་པོ་
བྱའི་མགྲོགས་པོ་ལྷ་དབང་ལྷ་དབང་གྲུར་པ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ལ། འདི་ནི་ལིན་ཏུ་མཛེས་པས་
དེ་ནི་དེར་ནས་དེ་མགྲོགས་པོ་ཉེད་དུ་བཞག་པའི་རིགས་སོ་ཞེས་སྤྱི་ལོ་ཞེས་བྱ་གསོ། 2 མ་བྱ།
མགྲོགས་པོ་འོངས་སྟོན་གྱི་འཁོར་ལོ། (དགེ་ལུགས་) མགྲོགས་པོ་འོངས་སྟོན་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅ་འདབ་
བཅུ་དྲུག་པ་གདུགས་ཁ་བྱེད་དུ་བསྐྱར་པ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་མགྲོགས་པོའི་ལོ་ལ་མདུད་གྱི་ཐད་གྱི་
དབུ་མ་ལས་ཕྱོགས་བཞིར་བཞི། དེ་ལས་བརྒྱད། དེ་རེ་རེ་ལས་གཉིས་གཉིས་བྱེས་པས་ཅ་
འདབ་བཅུ་དྲུག་པའོ། སྤྱི་བཤད་ནི། ལུས་ཀྱི་མགྲོགས་པོ་ན་གནས་ནས་བཟུང་བུད་ལ་འོངས་
སྟོན་ཅིང་ཅིའི་དབྱིབས་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུར་ཡོད་པས་དེ་སྤྱིར་ཅིས་བྱའོ། ཡང་ན། སྤྱིར་བྱ་མི་
མཐུན་ཕྱོགས་འཛོམས་པས་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱའོ། (བཀའ་བརྒྱུད་) སྤྱི་བཤད་ནི། གནད་
དུ་བསྐྱབ་པས་མི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་འོངས་སྟོན་རྫོགས་པའི་སྤྱིར་འཆར་ཞིང་སྤྱིར་བྱ་མི་

མ་ཐུན་ཕྱགས་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་ན་མགྲིན་པ་ཡོངས་སྤྱོད་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་འབྲུང་།

མ་གྲིན་བཟང་། (མཛོན་བཛོད) 1 སྐད་བཟང་། སྐད་སྟན་པོ་ཡོད་པའི་མི། 2 བོད་བྱའི་
མིང་། ལུང་སྐྱེ་རོལ་པའི་དོན་ཤིང་། གཞན་ཡང་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས། བསྟན་པའི་སྤྱིང་
པོ་རྣམ་དག་རིང་ལུགས་ལ། །ཆོས་བཞིན་གྲོལ་པའི་གྲུག་ཀ་ལྟ་མོ་ཅས། །སྤྱོད་པའི་རྣམ་པ་ཆ་
ཅས་མ་མཆིས་པས། །ཅི་བྱ་རྟོལ་མེད་རང་ཚུལ་ལ་འབྲུན་ཆོ། །ལུང་རིགས་ཚུལ་དང་འགལ་བའི་
སྤྱོད་པོའི་ཆོག་། །འཕྲེང་བར་བསྐྱགས་ལ་ལུང་བསྟན་སྤྱོད་བཏགས་ནས། །རང་རང་རིགས་མ་ཐུན་
མ་གྲིན་པ་བཟང་པོའི་ལྷུང་། །སྤེལ་བའི་ངལ་བ་ཅི་ཡང་ཁུར་དུ་འབྱེད། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
མ་གྲོན་གཉེར་རིང་འདུག་གི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་དོན་བཞི་ལ། མ་གྲོན་གཉེར་
རིང་འདུག་གི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་དོན་ཅི་ནི་ནི། བཅས་ལྟན་དགེ་སློང་གིས་རང་མ་གྲོན་དུ་འབོད་པ་པོ་ཁྱིམ་
པས་ཆོགས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡོད་ན་ཆོགས་དེ་ལས་ལྟག་པའི་ཟས་ཟོས་པ་དང་། ཆོགས་
རྣམ་པར་བཞག་པ་མེད་ན་སྐྱེ་བ་བཞི་ལས་ལྟག་པར་ཟས་ཟོས་པ་ལས་གྲུར་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་
གཞིལོ། །སློང་གཞི་ནི། སེར་སྤྱིའི་གནས་སུ་བྱག་སྤེས་མ་གྲོན་དུ་གཉེར་བ་ལས་རིང་དུ་འདུག་པར་
བྱེད་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་པོ། །དགག་བྱ་ནི་སྤྱིན་བདག་གི་ཡོངས་སྤྱོད་ལ་གཞོད་པའོ། །
འགག་དེ་བ། ཅེ་འགག་དུ་ཅེ་མ་གྲོན་གྱིས་ལ་གོང་ས་ལ་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཉིན་རེའི་མཛད་པ་ཡིག་
ཐོག་བཀོད་པའི་མཛད་དེ་བ་ཆེན་མོ་ཞེས་པའི་དེ་བ་ཆེན་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་བསྐྱེས་མིང་
ཡིན། །ཞེས་སྤྱར་སྤྱིད་དག་དབང་དོན་གྲུབ་ལགས་གྱིས་བརྩམས་པའི་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་འཕྲེང་
བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད།

འགང་། རིན་ཐང་། གནད། གལ།

འགང་ཆེན། རིན་ཐང་ཆེ་བ། གནད་ཆེ་བ། གལ་ཆེ་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། མི་དུ་འགྲེལ་ཆེན་ལས། དཔེར་
ན། སྤྱེས་བྱ་འགང་ཆེན་བྱེད་མེད་འགང་ཆེན་ཞོར་འགང་ཆེན་ཞེས་གྲོང་པ་ལ་གྲགས་པའང་རིན་
ཐང་ཆེ་པའི་ཆོག་ཅན་ཡིན་པ་བཞིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

འགངས། འགང་དང་འབྲེ།

འགབ་མ། (ཡུལ་སྐད་ལོག་མ།)

འགབ་མ་ཡང་གྲགས། འོག་མ་གྲུ་ཡང་སྒྲགས་ཅེས་པའི་དོན་དུ་བཤད། རྗེའི་ལམ་རིམ་ལས། རྣམ་
འབྱོར་པ་ཤེས་རབ་རྟོག་ལ། འོ་སྐྱོལ་ལ་འགབ་མ་ཡང་གྲགས་ཐེར་ནས་མིས་སྤྲུལ་ཡིན་འདུག་
བྱས་པས། ལགས་མིའི་སྤྲུལ་གཞི་མི་ལ་བྱེད་པ་ལས་འོན་ཅི་ལ་བྱེད་གསུངས་པས། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །

འགར་འགར་པོ། འགར་པོ་དང་དོན་འབྲེ།

འགར་པོ། <གར> ང་རྒྱལ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་འདི་བོད་ཀྱི་བརྗེད་དུ་མཛོད་ཀྱང་། འདི་
ནི་ལེགས་སྤྲུང་གི་ཀར་པོ་ “གར” ཟུར་ཆག་ ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་ལ་གཞི་བྱས། འགར་འགར་
པོ་དང་དོན་གཅིག་ མི་འགར་པོ་འམ་མི་འགར་འགར་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

འགལ་བཟོད་ཀྱི་ཐལ་འབྲུར། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། སྤྲུང་ཡང་སྤྲེལ་བ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རང་གི་རྒྱའི་དུས་
ན་རྟོགས་པར་བྱུང་བེན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ། དེ་ནི་གཞན་ལ་ཁས་སྤངས་ནང་འགལ་གྱི་གཞོད་
བྱེད་བཟོད་པའོ། །

འགལ་བའི་ཁྱར་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད། ལྷག་ཆང་ལོ་ལྷ་བའམ་སྤྲུང་པ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གྱིས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་
ཆེན་པོའི་ལྷ་བའི་ཕྱོགས་ལ་ནང་འགལ་གྱི་ཁྱར་ཆེན་པོ་བཅོ་བརྒྱད་འདུག་ཅེས་ཆོས་མཐུན་གྱིས་
ཁོལ་ཚུལ་འདི་ལྟར། གང་དག་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་རྗེས་འབྲངས་ནས། ཁ་དག་འཁྲལ་བའི་སྤྲུང་བ་
ཆད་བྱུང་། དེགས་པ་དུ་མས་དབྱེད་ནས་ཁས་ལེན་པ། འདི་ལ་འགལ་བའི་ཁྱར་ཆེན་འདི་ལྟར་
ཡོད། ༡ ཡུལ་ཀུན་བརྒྱན་དང་ཡུལ་ཅན་བསྐྱེད་འགལ། ༢ ཡུལ་དེར་འཁྲལ་དང་
དེ་ལ་ཆད་མ་འགལ། ༣ རྗེས་དཔག་ཡོད་དང་སྤྲུབ་འགལ་མེད་པ་འགལ། ༤ མཐུན་
སྤྲུང་མེད་དང་ཆོས་ཅན་ཆད་བྱུང་འགལ། ༥ ཕྱི་དོན་ཆད་བྱུང་རྒྱལ་ཐོན་ཆ་བཅས་
འགལ། ༦ དེགས་དུག་ཆད་མ་རྟོགས་བཅས་ཆད་བྱུང་འགལ། ༧ སྤྲུལ་མེད་དང་སྤྲུང་ནས་ཡོད་པ་
འགལ། ༨ རྗེས་བྱུང་མེད་དང་དངོས་པོ་ཡོད་པ་འགལ། ༩ གཞན་སྤྲེལ་མེད་དང་སྤྲུག་རྗེས་གཞན་

འགལ། ༡༠ བདེན་བརྩན་ཡོད་དང་ཡང་ཡོག་མེད་པ་འགལ། ༡༡ ཡན་ལག་ལ་དབྱད་བྱམ་པ་མི་རྟེན་
དང་། སྐད་ཅིག་ལ་དབྱད་ཞིག་པ་རྟེན་པ་འགལ། ༡༢ རང་རྒྱུད་སྤྲོ་བས་རང་བཞིན་སྤྲོས་པ་དང་། རང་
བཞིན་མེད་སྟོང་དོར་བྱལ་པ་འགལ། ༡༣ ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་མ་རིག་ཡོད་པ་དང་། །ཤེས་
པར་གྱུར་པའི་ཤེས་སྤྲོ་བ་མེད་པ་འགལ། ༡༤ གཞུང་གཞན་ནས་བཤད་ཀྱང་གཞི་རང་རིགས་
སོགས། །འགོག་ན་དེད་ག་རང་ལུགས་མི་འདོད་དང་། །སྤེ་བདུན་ནས་གསུངས་ཆད་མ་མི་འདོད་
ཀྱང་། །རང་ལུགས་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པ་འགལ། ༡༥ མི་རྟག་སོགས་རྟོགས་རྣལ་འབྱོར་
མཛོན་སུམ་དང་། །དེ་ཡིས་སྦྱོར་ལམ་རྟོགས་པར་མི་སྟེན་འགལ། ༡༦ གཞན་སེམས་ཤེས་པ་
ཡིད་མཛོན་ཡིན་པ་དང་། །བདེན་བཞི་ཤེས་པ་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་འགལ། ༡༧ ཀྱན་མཁྱེན་
ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཀྱན་འཇལ་བ་དང་། །ཤེས་བྱ་བྱེད་ལ་ཆད་མ་མིན་པ་འགལ། ༡༨ རྩས་ཡོད་བདག་
སྤྲོ་གནས་མ་བྱར་ངེས་དང་། །རྣམ་ཤེས་བདག་སྤྲའི་དབྱ་སེམས་ཡོད་པ་འགལ། །དེ་ལྟར་འགལ་
བའི་ཁུར་ཆེན་ཡོད་པའི་རྒྱ། །རྣམ་དབྱད་མེད་པར་འདིག་རྟེན་ཉིད་ལས་ཞེས། །ཡང་ཡང་སྤྲོས་
ཀྱང་རྟོག་གིར་གོམས་པས་མ་སྤྲོས། །འཐད་པ་བརྩག་ནས་དབྱད་ཅིང་བསྒྲུབས་པས་སོ། །ཞེས་
པ་ལྟར་རོ། །སྤྲག་ཆང་པས་བྲིས་སུ་རྩ་མའི་པར་བྲིན་འབྲེལ་བ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་བྲེང་
བ་གཟིགས་ནས་མི་བྲེད་པའི་དད་པ་ཐོབ་སྟེ། །ཁྱོད་སྟོའི་ཉི་མ་གཞོན་ནུའི་དུས་ཀྱི་ཆོ། །མདོ་དང་
རྒྱན་གྱི་པད་ཆེལ་རྒྱས་མཐོང་ནས། །བདག་སྟོོ་ཁིངས་པའི་ང་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྱད་ལུས། །ཟབ་ཡངས་
མཁྱེན་པའི་གཏེར་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །ཞེས་དང་། །མདོ་སྤྲགས་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་དོན་རྩི་
ཐེག་ །རྒྱུད་སྤེ་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་སྤྲེལ་མེད་དོན། །རིམ་གཉིས་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་སྦྱ་ལུས་
ལ། །སྟོན་མེད་ལེགས་བཤད་གཏེར་ཆེན་ཁྱོད་ལ་འདུད། །ཅེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་མཐུན་
གྱི་བསྤྲགས་པ་མཛོད་པས་གོ་ལྟ་སོགས་ལས་ཁྱད་པར་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །འགལ་བའི་
ཁུར་ཆེན་བཙོ་བརྒྱུད་ཀྱིས་རྩའི་ལྟ་བ་ལ་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྟོན་སྟོན་ལོ་བའི་གཞུང་འདི་སྟོན་གཟུ་
བོར་གནས་ཤིང་། །དེ་ལས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་རྟོག་དཔྱད་འོས་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཅན་གྱི་དོགས་སྟོང་
དུ་སྤང་བས་འདིར་བཀོད་པ་ཡིན། །གཞན་དུ་ན་མཁས་པ་གཞན་དག་གིས་རང་གི་སྤྲེལ་དང་

གྲུབ་མཐའ་ལ་ཕྱང་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒོལ་བ་ལ། སྤྱིང་མི་དགེ་བ་བྱེད་ན་སྒོ་སྤྱོད་འབྱུང་བའི་སྒོ་
འགྲེལ་གསུང་རིགས་པ་སྤྱི་བའི་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་ནས་རང་འབྱུང་དུ་འགྲོ་ལོ། །བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་རིགས་པ་སྤྱི་བ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲུལ་དུ་འཁོད་པ་ལ་ནི་སྒོ་
གཟུ་བོར་གནས་པ་ཞིག་མང་གཞིར་དགོས་ཤིང་། ལར་ནས་དངོས་ཡོད་བདེན་པ་འཆོལ་བ་ནི་
ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཆོས་ཡིན་པས་དེ་དང་ཡང་འགལ་ལོ། །རྣམ་
དབྱེད་ཀྱི་ཅལ་ལས་ཐོན་ཞིང་རིགས་ལས་དབང་བོར་བཞག་པའི་ཚུད་ཡིག་དང་ཚུད་ལན་སོགས་
ནི་རི་ཅམ་མང་ཡང་སྒོ་སྒྲོས་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་དང་བསྟན་པའི་བྱེད་ཅོད་དུ་སྤྱང་ངོ། །དེ་མིན་
གྲུབ་མཐའ་མན་ཚུན་ངན་མཆོང་འདོན་རེས་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་ཚུད་ཡིག་དང་ཚུད་ལན་དག་ནི་རང་
གི་གྲུབ་མཐའ་ཞབས་འདེགས་སུ་སྒྲོམ་ཡང་ཞབས་འདེན་དུ་གྱུར་བ་མང་ངོ། །སྟག་ཆང་པའི་
ཚུད་ལན་པཎ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ཕྱར་ལྷོག་དག་དབང་བྱམས་པ། ལི་ཐང་
མཁན་བོ་ཉག་རེ་ཆོས་གྲགས་སོགས་དགེ་ལྷན་པའི་མཁས་པ་མང་པོས་དགག་ལན་དབྱིས་བྱིན་
པ་མཛད་འདུག་པ་དེ་དག་ལ་བལྟ་བར་བྱལོ། །

འགལ་ཆབས་། (འདུལ་བ) ལྷུང་བའམ་ཉེས་པ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། འགལ་ཆབས་ཅན་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉེས་པ་དང་བཅས་པའོ། །ཞེས་གསུངས།

འགལ་ཆབས་ཅན་དུ་འགྱུར་ངོ། (འདུལ་བ) ལྷུང་བའམ་ཉེས་པ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་
ཡིན། དེ་འདྲའི་ལྷུང་བ་དེ་ལ་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའམ་སྒོམ་པོ་དང་ཉེས་བྱས་ཅི་རིགས་པ་ཡོད། འདུལ་
བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ ཚུ རྟེན རྟེན ལས། འགལ་ཆབས་ཅན་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་ཅིག་ཏུ་སྒོམ་པོའོ། །ཁ་ཅིག་ཏུ་དངོས་གཞིའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདུལ་བ་གཞི་
རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། འགལ་ཆབས་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉེས་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ། ཉེས་བྱས་ཀྱི་
ལྷུང་བ་དང་ལྷན་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འགྲེགས་གཞུག་བཅིངས་མཉེས། འགྲེགས་ཞེས་པ་རང་གི་སྤྱི་བོར་གདན་བྱངས་པ། གཞུག་ཅས་
པ་རང་གི་ལུས་ལ་ཞུགས་པ། བཅིངས་ཞེས་པ་རང་དང་དབྱེར་མེད་དུ་འདྲེས་པ། མཉེས་ཞེས་

པ་དགེས་པ་ཆེན་པོས་རང་དང་འབྲལ་མེད་དུ་བཞུགས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །ད་ཀྱི་པོ་ཉོ་ཞེས་
པ་དང་དོན་གཅིག་ འགྲུགས་གཞུག་བཅེངས་མཉེས་བཞི་སྟེ། ར་ཞེས་བཟོད་པས་མི་ཐོག་དུ་
མི་བཅེགས་པ་ལྟར་ལྟ་རང་གི་སྤྱི་བོར་འགྲུགས། ཀྱི་ཞེས་བཟོད་པས་དདལ་ཚུ་ལ་དདལ་ཚུ་
བཅུག་པ་བཞིན་དམ་ཆོག་པ་ལ་ཞུགས། ཁྱི་ཞེས་བཟོད་པས་ཚུ་ལ་ཚུ་བཞག་པ་བཞིན་དམ་
ཆོག་པ་དང་དབྱེར་མེད་དུ་བཅེངས། ཉོ་ཞེས་བཟོད་པས་རྒྱ་ལ་པོ་རང་གི་སྒྲོ་འབངས་ནུམས་ཀྱི་
ནང་ནས་གང་ལ་ཐུགས་ཅིས་ཆེ་བ་དེའི་དབང་དུ་འགྱུར་བ་ལྟར་དགེས་པ་ཆེན་པོས་དམ་ཆོག་
པ་དང་འབྲལ་མེད་དུ་བཞུགས་པར་བསམ་བཏོ། །

འགོང་། འགོངས་ཀྱི་འཕྲི་ཚུལ་གཞན། དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་སོགས་ཀྱིས་འགོང་ཞེས་འཕྲི།

འགོངས། གང་བར་བྱེད་པའི་དོན། 1 (བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ) འགོངས། (ད་ལྟ་བཀང་། (འདས)

དགང་། (མ་འོངས) ཁོང་། (སྐུལ་ཆོག) 2 (དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས) འགོང་། (ད་ལྟ་

བཀང་། (འདས) དགང་། (མ་འོངས) ཁོངས། (སྐུལ་ཆོག)

འགོམ། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་མ་འོངས་ད་ལྟ་) ཆལ་པ་མང་པོར་འཛོམས་པར་བྱེད་པ།

འགོམས། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་འདས་པ) འགོམ་པའི་འདས་པ།

འགོ་དང་མགོའི་ཁྱད་པར། འགོ་ནི་ཐོག་མའི་དོན་དང་། མགོ་ནི་ལུས་ཀྱི་མགོའོ། །དེ་ཡང་བསྐྱན་དར་

ལྟ་རམས་པའི་དག་ཡིག་གཅེས་བསྐྱུས་འབྲལ་སྒྲིང་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྐྱ་རེངས་གསར་

པ་ལས། ཐོག་མའི་འགོ་དང་ལུས་ཀྱི་མགོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

འགོག་པའི་སྒྲོམས་འཇུག 1 (སེམས་ཅན་པ) སེམས་ཅན་པས་ནི། ཆོར་འདུ་རགས་པ་འགོག་པའི་

ཞི་བ་ལ་གནས་པར་བྱའོ་སྐྱམ་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། ཅི་ཡང་མེད་པ་མན་ཆད་

ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་། སྲིད་པའི་ཅེ་མོ་ལས་བྱེན་དུ་བསྐྱོད་པ་གང་ཞིག་འཇུག་ཤེས་

དུག་འཁོར་བཅས་དང་། ཉོན་ཡིད་མཛོན་གྱུར་འགགས་པས་རབ་དུ་བྱེད་པའི་ཀུན་གཞིའི་གནས་

སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད་ལ་འགོག་སྒྲོམས་སུ་འཛོག་ སྲིད་པའི་ཅེ་མོ་ལས་བྱེན་དུ་བསྐྱོད་

པ་ཞེས་པ་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པར་བསྐྱན་ཏོ། །འཕགས་པ་ནུམས་ནི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་མ་ཐག་ སྲིད་

ཆེ་མཐོང་སྤང་ཐང་པར་སྤོང་བས་སྤིང་ཅེ་ལས་བྱེད་ཏུ་བསྐྱོད་པ་ཞེས་བྲལོ། 2 (རང་རྒྱུད་པ་)
རང་རྒྱུད་པས་ནི། དགག་གཞི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་མ་མཐོང་སྤྱིང་ཏུ། དགག་བྱ་ཆོར་འདུ་རགས་པ་
བཀག་པའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷན་མེན་འདུ་བྱེད་ལ་འཛོག་ 3 (ཐལ་འགྱུར་པ) ཐལ་འགྱུར་བས་
ནི། ཆོས་ཉིད་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལ་འགོག་སྦྱོམས་
སུ་འཛོག་པར་བྱེད་དོ། །

འགོག་བཞུས། རྒྱུད་བསྐྱམས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་བཞུས་པ། རྒྱུད་བསྐྱམས་ནས་ཡིད་བཞུས་བྱེད་པ།
འགོང་པ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག་མ་འོངས་ད་ལྟ) འགོངས་པ་ནི་འདས་པ། 1 སྒྲག་པ། ལུས་
པ། དཔེར་ན་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་ལས། སེམས་མི་འགོང་བ་ཉིད་ལ་སོགས། །ཞེས་
དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྗེའི་རྣམ་བཤད་སྤྱིང་རྒྱུ་ལས། སྤྱིང་ཉིད་ཟབ་
མཐོང་དོན་ལ་སེམས་མི་འགོང་ཞིང་མི་སྒྲག་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་། ཞེས་
གསུངས། 2 སྤང་པ། སྤང་བ་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་ལ་འཛོག་པ་ལས། འདི་ལ་སུ་ཡིས་འགོང་བར་
བྱས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

འགོང་པ། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་ད་ལྟ) 1 འཛོག་པ་འཕམ་འབྲིང་པའི་དོན། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་
ལ་འགོང་པ། བདེ་སྤྱིང་ལ་འགོང་པ་ལྟ་བུའོ། །འགོང་པ། བཀོང་པ། དགོང་པ། ཁོང་། 2 རྒྱུད་པ་འཕམ་
ཉམས་པ། དཔེར་ན་སྤེལ་བཤུག་འགྱུར་༼ གེ་པ། ༽དབྱུང་འཛིན་ཆེན་ཐོང་བ་༼༡༩༧༩༽ལས།
དེ་ལྟར་རིགས་པས་དབྱུང་ན་ནི། །ཁོང་ཀྱི་རྒྱལ་སྤིང་འགོང་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
ལོ། །དེའི་ཐད་ཀྱི་རིན་ཐོང་དང་རྟེན་ལས། སྤང་བཤད་པ་དེ་ལྟར་རིགས་པས་དབྱུང་ན་ནི་ཁོང་
ཀྱི་རྒྱལ་སྤིང་འགོང་པ་དང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་ལ། ཞེས་གསུངས་ལོ། །

འགོས་ཁུག་པ་ལྟས་བཅས། རྗེ་འགོས། རྟན་པ་འགོས། རྟན་པ་འགོས་ཁུག་པ་ལྟས་བཅས། འགོས་ལོ་རྩ་
པ། འགོས་ལོ་རྩ་པ་ཁུག་པ་ལྟས་བཅས་ཀྱང་ཟེར། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྤྱོད་ལས། རབ་འབྱམས་
གཞུང་ལ་མཁས་པའི་སྤྱི་སྤྱོད་མཆོག་། རྟན་པ་འགོས་ཀྱི་ཞབས་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས།
མཆོག་དངོས་ནི་ལྟས་བཅས་ཞེས་བྲལ། འགོས་ནི་གདུང་ནི་མིང་ཡིན་ལ། ལྟས་བཅས་ནི་ལྟས་སྤྱབས་

ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། དེ་ཡང་བཅས་པ་འཕམ་བཅའ་བཞི་འདིར་གཅེས་སྐྱོར་ངམ་སྤང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་དོན་
 ལོ། །ཁྲག་པ་ནི་ཉ་ལག་ལྷག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སའི་ཆར་འཁྲངས་པས་དེ་ལྟར་དུ་བཏགས་
 པར་དེ་བ་སྟོན་དུ་གསལ་ལ། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་མར་པ་ལོ་རྒྱ་བ་ཆེན་པོ་དང་
 སྤྱི་དུས་མཚུངས་པར་བྱོན་ཞིང་། རྗེ་མར་པའི་འཁྲངས་འདས་ལོ་ཆོགས་ནི། (༡༠༡༣-༡༠༩༥)
 ཡིན་པས་དེའི་ཡས་མས་ཅམ་ལ་བྱོན་པར་མཛད། དཔལ་ས་སྤྱི་པའི་བྱབ་མཐའི་སྟོལ་གཏོད་པ་
 ཤོ། །འཕཁ་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་ལོའི་གཙོ་བོ་ཞིག་དང་། བྱབ་ཆེན་ནག་པོ་པ་དང་རྩོམ་ཆེ་
 དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤའི་དངོས་སྟོབ་བྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། རྗེ་འདིས་རིམ་བ་གཉིས་ཀའི་
 མན་ངག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་སྟོར་བྱན་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད། འདུས་པ་འཕགས་ལུགས་
 གི་མན་ངག་གི་ཁྲངས་གཏུགས་ས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། རྗེ་དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་དུ་ལན་བཅུ་
 གཉིས་བྱོན་ནས་པ་རྗེ་ཏའི་སྤྱི་ལོ་མ་བདུན་ཅུ་དང་། མཁའ་འཕྲོ་མའི་སྤྱི་ལོ་མ་གཉིས་ཏེ་བདུན་ཅུ་
 ཅ་གཉིས་ཡོད་པར་བྲགས། ཁྲང་པར་དུ་འཕགས་ཀྱི་འདུས་པ་ཅད་གཙོད་པ་ལ། ཟུར་ལའི་
 མཁས་པ་མཛོན་ཤེས་ཅན་དང་། ཟ་ཏོར་གྱི་མཁས་པ་བཅུན་མོ་ཅན། ཀོར་ལོའི་མཁས་པ་སྟོན་
 གྱི་ལུགས་ཅན། ལ་ཆེ་ཁྱི་བཏན་གྱི་མཁས་པ་ཙ་རྒྱ་ཏ་ལི། འཇམ་དབྱངས་གྱིས་བྱིན་གྱིས་
 རྒྱབས་པ་བརྒྱ་ན་ཀ་ལ། བལ་པོ་མཐེལ་གྱི་ཙ་ཏ་ལུ། བལ་པོ་རྩོད་གྱི་རྒྱ་གཞི་ལི། པ་རྗེ་ཏ་ས་ར་
 ཏ་པ། རྩོམ་གཏུན་གྱི་མཁས་པ་ནག་པོ་དམ་ཆོག་རྩོམ་ཆེ། མེ་ཁ་མ་ལྷི་ལའི་མཁས་པ་དེ་པི་ཀ་
 ར་ལྷི་རྒྱ་ན་ (རྩོམ་ཆེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ) རྣམས་བསྟེན་ཅིང་གྱི་མ་གཉིས་ལ་ནི་བོད་དུ་གསལ་
 ཏོ། །སྤྱི་ལོ་དེ་རྣམས་ལ་འཕགས་སྐྱོར་ལའི་གཞུང་ལ་བརྟེན་པའི་གཞུང་བཤད། དབང་
 ལུང་མན་ངག་གི་སྐྱོར་རྣམས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབབས་པར་མཛད། མཛོན་
 ཤེས་ཅན་དང་བཅུན་མོ་ཅན་དང་ནག་པོ་པ་གསུམ་ལ་མཆོག་གི་སྤྱི་ལོ་མར་མཛད་
 ཅིང་། གཞུང་བཤད་དང་གདམས་པ་ཡང་དེ་གསུམ་གྱི་ལུགས་ལ་གཙོ་བོར་མཛད་དོ། །བོད་དུ་
 བྱང་བའི་གསང་འདུས་འཕགས་ལུགས་ལ་རྒྱུད་གྱི་བཤད་སྟོལ་གཞན་མང་དུ་སྤང་ནའང་། རྗེ་
 རིན་པོ་ཆེ་འགོས་གྱི་བཤད་པ་ཉིད་དེ་རྣམས་གྱི་མཆོག་ཏུ་མཛོད་དོ། །ཞེས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་

རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་ན་གསལ་ཞིང་། རྗེ་འགོ་ས་ནི་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ལྷགས་ཅན་བརྒྱ་དང་དགུ་བརྒྱ་
 གོ་གཉིས་ཀྱི་མཆོད་གཞུང་ལྷ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་ཆོས་འབྱུང་ལྷ་གསལ་བའི་ཨང་གངས་བརྒྱད་ཅུ་
 གྲུ་བཞི་བ་༤༧འགོ་ས་ཁྲག་བ་ལྷས་བཅས་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། དོགས་གཅོད། རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་
 རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་དུ་རྗེ་འགོ་ས་ཞེས་ཡང་ཡང་འབྱུང་བ་ཡང་། འགོ་ས་ཁྲག་བ་ལྷས་བཅས་ཉིད་
 ལ་གོ་དགོས་ཏེ། འགོ་ས་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་གྲུབ་ཅེས་བ། ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་རལ་བ་ཅན་ (༡༧^༡)-༤༩༩)
 དང་སྐུ་དུས་མཆུངས་བར་བྱོན་བ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྗེ་འགོ་ས་རྩོམ་ཆེད་དངོས་སྟོབ་ཡིན་བ་རྗེ་ཅོང་
 ཁ་བ་ཆེན་པོས་རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་དང་། ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་གསལ་བར་གསུངས་ལ། རྩོམ་
 རྗེ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་རལ་གྱི་རིམ་སྐུ་སྤྱི་ལོ་ (༩༤༩-༡༠༥༧) ལ་བྱོན་བའི་ཕྱིར། ཡང་རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་
 ཆེན་པོའི་དངོས་སྟོབ་སྐད་གཉིས་སྐུ་བའི་ལོ་རྒྱུ་བ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཆོན། འགོ་ས་ལོ་རྒྱུ་བ་གཞོན་
 ལུ་དཔལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བ་སྟོན་མཛད་བ་པོའི་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁས་བྱུབ་ལྷགས་ཅན་དེ་ཡང་
 མིན་ཏེ། དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་ (༡༩༤༩-༡༩༥༡) ལ་བྱོན་བས་རྩོམ་ཆེད་དང་སྐུ་དུས་མི་མཆུངས་བས་
 རྩོམ་ཆེད་དངོས་སྟོབ་ཡིན་བ་འགལ་ལོ། །དེས་ན་རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་པོའི་གསུང་ནང་རྗེ་འགོ་ས་ཞེས་ཡང་
 ཡང་འབྱུང་བ་ནི་འགོ་ས་ཁྲག་བ་ལྷས་བཅས་ཉིད་ལ་དོས་འཛིན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །རྗེ་འགོ་ས་ཀྱི་
 འབྱུང་ཆོས་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། ༡ སེལྟེད་སྤྱེད་རྒྱུད། ༢ རྩོམ་མཁའ་འགྲོ་དང་ནལ་འགྲོར་མའི་
 ཀྲན་ཏུ་སྟོད་པ་གཉིས། ༣ རྩོམ་གདན་བཞིའི་རྩ་བའི་རྒྱུད། ༤ བཤད་པའི་རྒྱུད། ༥ མཐུ་ཨི་བ།
 ༦ གདན་བཞི་སྟོར་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ༧ མ་རྩ་སྤྱུ་ཡའི་རྒྱུད། ༨ འཛིག་རྟེན་དབང་སྤྱུག་ལ་
 བསྟོད་པ། ༩ སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་བསྟོད་པ། ༡༠ སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་སྤྱུག་གི་བསྟོད་
 པ། ༡༡ སྤྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་ཅིང་བསྐྱུལ་པ། ༡༢ རོན་ཡོད་ཞགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་
 ལྷ་བརྒྱ་བདུན་ལ་བསྟོད་པ་བྲི་མ་མེད་པའི་འོད། ༡༣ སྤྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་ཅིང་བསྐྱུལ་པ།
 ༡༤ ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ཚུལ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་བའི་འབྲེལ་པ། ༡༥ རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོག་
 ཞིབ་ལོ། ༡༦ དག་པ་འདོད་འཛོམས་ལའད། ༡༧ གསང་འདུས་ཀྱི་སྟེང་གཞིའི་བཤད་པ།
 ༡༨ བདེ་བ་ཆེན་པོའི་སྐུ་བ་ཐབས། ༡༩ གསང་འདུས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆོག་དང་རབ་གནས། ༢༠ རྩོ

རྗེ་སེམས་དཔའི་མཆོད་ཆོག་ ༡༡ གསང་བ་འདུས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་
བཤུ་ ༡༢ རྟོན་གསལ་གྱི་འགྲེལ་བཤུ་ ༡༣ གསང་འདུས་གྱི་གཏེར་ཆོག་ ༡༤ བདག་གྲུབ་
པ་ལ་འཇུག་པ། ༡༥ གསང་འདུས་བཤུད་སྐྱུར་སྒྲིམ་པའི་མེ་རྟོག་ ༡༦ གཤམ་རྗེ་གཤེད་ནག་
པོའི་སྐྱབ་ཐབས། ༡༧ ལུ་ཏིག་སྤེང་བ། ༡༨ དཀའ་འགྲེལ་དྲན་པའི་འབྱུང་གནས། ༡༩ གྲོ་རྩེ་
དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་སྐྱབ་ཐབས། ༢༠ ཉག་པོ་པས་མཛད་པའི་སྤྱན་སྟེག་ ༢༡ དུས་ཁྲིད་གྱི་
བཤུ་བཤུ་ ༢༢ དཀྱིལ་ཆོག་གཞུང་འགྲེལ། ༢༣ ཉག་པོ་པ་རྩེད་བས་མཛད་པའི་རོ་སྟེག་གི་
ཆོག་ ༢༤ སྤྱན་སྟེག་གི་ཆོག་ ༢༥ རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཆོག་འཛིན་ཆུལ། ༢༦ ཆོགས་གྱི་འཁོར་
ལོ། (བདེ་མཆོག་གི་སྟོར་ལ) ༢༧ ལྷ་བ་པའི་འགྲེལ་བ་སྐྱབ་ཐབས་སྤྲེང་གཞི། ༢༨ དཔལ་རྩེ་
མཁའ་འགྲོའི་རྒྱད་ལས་བཏུས་པའི་སྐྱབ་ཐབས་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཀྱན་ཏུ་གཟིགས་པའི་སྤེང་
བ། (ཆོས་བྱུག་གི་སྟོར་ལ) ༢༩ དཀྱིད་གྱི་ཐེག་ལོ། ༣༠ གསང་བའི་དེ་ཁོ་ཉིད། (རྩེ་མཁའ་
འགྲོའི་སྟོར་ལ) ༣༡ རྩེ་མཁའ་འགྲོའི་འགྲེལ་བ། (གདན་བཞེད་སྟོར་ལ) ༣༢ རྒྱུད་གྱི་འགྲེལ་
བ་དྲན་པའི་རྒྱ་མཆོན། ༣༣ གདན་བཞེད་དཀྱིལ་ཆོག་སྤྲིང་པོ་མངོན་བསལས། ༣༤ གདན་
བཞེད་དེ་ཁོ་ཉིད་བཞེད་དང་གསུམ་པ། (མ་རྒྱ་ལའི་སྟོར་ལ) ༣༥ རྒྱུད་གྱི་འགྲེལ་བ་ཡོན་
ཏན་ལྟ། ༣༦ དཀའ་འགྲེལ། ༣༧ དཀའ་འགྲེལ་སྐྱུ་མ་ཅན། ༣༨ རྒྱ་འབྱུལ་ཆེན་མོའི་རྗེས་
སུ་འབྲངས་པའི་ཉེ་རུ་ཀའི་སྐྱབ་ཐབས། ༣༩ རྩེ་མེམས་དཔའི་སྐྱབ་ཐབས་ཆེ་རྒྱུད་གཉིས།
༤༠ གཏོར་ཆོག་ ༤༡ མཛོད་པ་གྲོལ་པའི་བརྟག་པ། ༤༢ ལུས་པའི་ཆོག་འཛིན་ལྷ་པར་བྱེ་བ།
༤༣ དབང་བཞེད་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ༤༤ ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གཏན་ལ་དབབ་པ་བྱུང་བ།
༤༥ དངོས་པོ་གསལ་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་དེ་ཁོ་ཉིད་གྱི་སྐྱབ་པ། ༤༦ བེན་པའི་རྩེ་མེམས་
རྒྱུད་ ༤༧ ཏིག་ཅེ་པའི་བསམ་མེ་བྱུག་ ༤༨ སྒྲོབ་དཔོན་དཔལ་སྐྱས་གྱིས་མཛད་པའི་དབྱུང་
ཤེས་རབ་ལ་འཇུག་པ་བཅས། ཁོ་བོའི་མིག་ལམ་དུ་སོན་པ་ནི་དེ་ཙམ་མོ། །དམ་པ་འདིས་ནི་
ལྷགས་ལོག་སྤྱད་འབྲིན་པ་དང་བསྐྱན་བཅོས་བསྐྱར་བ་སོགས་གྱིས་སངས་རྒྱུས་གྱི་བསྐྱན་པ་
ལ་བྱུག་བྱས་གཟེངས་ཐོན་པ་འཛིན་པར་མཛད་འདུག་གོ།

འབྲུག་ལ། 1 ཏ་ཅང་ལྷུང་པོར་གཡོ་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། འབྲུག་པའི་དོན། མྱོག་འབྲུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 གཡོ་
བའམ་གཡེང་པའི་དོན། རྟོག་པ་ཤོག་འབྲུའི་ཚུལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལམ་རིམ་རྣམས་ལོ་ལག་
བཅངས་པ་དང་། འབྲུག་པ་ཤོག་པ་ལྟ་བུ། དམིགས་རྟོག་ཡིད་ཀྱིས་མ་ཤོར་

བར། སེམས་ཀྱི་རྩར་ཆ་ཞིག་ནས་རྟོག་པ་ལོག་འགྲུའི་ཚུལ་དུ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པ་འཆར་ལ་
ཁད་ལྟ་བུའི་ཆོད་པ་བྱུང་བ་ནི་ཆོད་པ་སྤོ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
འགྲུ་བ་དང་རྩ་བའི་བྱུང་བར། འགྲུ་བ་ནི་གཡོ་བ་དང་། རྩ་བ་ནི་འགྲོ་བའི་དོན་
ནོ། །དཔེར་ན་རིམ་པ་བཞིན། སྟོག་འགྲུ་ཞེས་པ་དང་། དབུགས་ཕྱིན་དུ་རྩ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
འགྲུར། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག) 1 རོ་ཤོད་རྣམ་པ་སོགས་མི་བརྟན་པར་གཞན་དུ་སོང་བ། བསམ་
ཚུལ་དང་སྟོད་ཚུལ་འགྲུར། རང་གཤེས་འགྲུར་ལྟ་བུ། 2 (མིང་ཆོག) རྟན་ཡིག་སོགས་གཞན་
ནས་གཞན་དུ་བསྐྱར་བའི་བྱ་བའི་མིང་། དཔེར་ན་འགྲུར་ལེགས་མི་ལེགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
རྗེའི་སྤྲས་དོན་ཀུན་གསལ་ལས། མར་དེའི་ “འགྲུར” ལེགས་སོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྗེའི་
འབྲེལ་བ་བཞི་སྟེགས་ལས་ཀྱང་། རྟན་པ་འདི་ལ་འབྲེལ་བའི་ “འགྲུར” མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཡོད་
ཀྱང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

འགྲུར་མཆན། (གསར་སྟགས་) རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྟེགས་ནང་འགྲུར་དེ་གང་གི་ཡིན་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་
མཆན་བུ། “བ་ཆབ་དང་། ཆག” ཅེས་འཁོད་པ་དེ་ལ་འགྲུར་མཆན་ཟེར།
འགྲུར་ཉ་ལེ། (རྣམ་འབྲེལ་) འོང་ངོ་། །ཡོང་ངོ་། །འགྲུར་རོ་ཞེས་པའི་དོན། མདོ་ལས། རའམ་ར་དང་འབྲ་
བའི་གང་ཟག་གི་གང་ཟག་གི་ཆོད་གཟུང་བར་བྱའི། གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་གི་ཆོད་གཟུང་
བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉམས་པར་འགྲུར་ཉ་ལེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

འགྲུར་བྱག (མར་ཕྱིན) ལོ་རྒྱ་བས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅས་ཤོད་རྟེན་དུ་བསྐྱར་བའི་ཆེ་བར་ཆད་ཞི་
བ་དང་འགྲུར་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱག་འཆལ་བ་ལ་འགྲུར་བྱག་ཟེར། མདོན་པའི་
སྤེ་སྟོད་ལ། འཇམ་དཔལ་གཞོན་ཏུར་གྱུར་པ་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། ཞེས་མདོན་པའི་སྤེ་སྟོད་
ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལྟག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་ཡུལ་རང་སྤྱིའི་མཆན་ཉིད་རྗེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
འབྲེད་པའི་ཤེས་རབ་ནི་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་རག་ལས་པས་དེ་ལ་འགྲུར་བྱག་བྱ་བ་དང་།
འདུལ་བའི་སྤེ་སྟོད་ལ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། ཞེས་འདུལ་བའི་སྤེ་སྟོད་
ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལྟག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་བཅས་པ་མཛོད་པ་པོ་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་

གིས་བྱད་མེད་ཀྱི་སྐབས་སམ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་སུ་ “འཁྲིག་པ་དང་ལྷན་པའི་ནམ་པར་འགྱུར་བ་
གང་གིས་བསྟེན་པར” འགྱུར་བ་ནི་དཔེར་ན་བསྟོན་ཐབས་མཁན་ནམ་མ་ནིང་ལྷ་བྱ་དེ་གཉིས་ནི་
སྟོན་པའི་སྐབས་འདིར་རིག་པར་མ་ཆོག་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་། བྱ་སྟོན་རིན་པོ་
ཆའི་ལས་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་གི་ནམ་པར་བཤད་པ་ཆོ་གའི་གསལ་བྱེད་༣༤༡༩ལས། ཉམས་པའི་
མ་ནིང་ནི། བྱ་དང་མཆོན་དང་སྟན་ལ་སོགས་པས་སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་ཆད་ཅིང་ཉམས་པ་
སྟེ། འདི་ཆད་མ་ཐག་མ་ནིང་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཆད་ནས་སྐྱེས་པའི་སྟོབས་པ་མི་འབྱུང་
ཞིང་། མ་ནིང་གི་ཉེས་པ་སྐྱེས་པ་གཞན་གྱིས་བརྩམ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟེན་ན་མ་ནིང་དུ་འགྱུར་
བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བར་གསུངས་སོ། །མདོ་རྩ་བ་ལས། མ་ནིང་ངོ། །དེ་ནི་ནམ་
པ་ལྔའོ། །སྐྱེས་ནས་དང་། རླ་བ་བྱེད་པ་དང་། འཁྱུད་ནས་ལྡང་བ་དང་། སྐག་དྲོག་ཅན་དང་།
ཉམས་པའོ། །འདི་ལས་ཐ་མ་ནི་ཉེས་པ་བསྟེན་ན་བསྐྱེལ་བའོ། །ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཉམས་པ་མ་
ནིང་ལ། འདོད་ཆགས་ཤས་ཆེར་སྐྱེས་ཤིང་འདར་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་
ཐོན་ནས། འཁྲིག་པའི་བྱ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ན། འཁྲིག་སྟོན་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་མཐོང་བ་
ན། བསྐྱེལ་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

འགྱུར་བ་མི་བསྟེན་པ། (འདུལ་བ) འཁྲིག་པ་སྟོན་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་མ་སྐྱེས་ཤིང་ལུས་ཀྱི་ནམ་འགྱུར་མ་
ཐོན་པ་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། འགྱུར་བ་མི་བསྟེན་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞན་
ལ་རྩོལ་འདོད་པའི་འདུན་པ་ལ་སོགས་པ་མི་འབྱུང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོབ་དཔོན་དག་
ལེགས་བཤེས་གཉན་གྱིས་མཛོད་པའི་ལུང་ལྷ་བའི་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། ཟ་མ་དང་ཞེས་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཁ་ཅིག་ནི་དག་སྟོང་མའི་མིའི་སྟོན་ནས་སྟན་ལྟུང་བྱེད་དུ་འདོད་དོ། །དེ་དག་
གི་བསམ་པ་འདི་ཡིན་ཏེ། ཟ་མ་དབང་པོ་མེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཡན་ལག་སྐྱེས་ནི་བཅད་པ་ལ་
སོགས་པས་ཉམས་པ་བཞེན་ནོ། །དེ་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འདི་རི་སྤྱད་ཅིག་ཏུ་འགྱུར་བ་
མི་བསྟེན་པ་འདི་སྤྱད་དུ་བསྐྱད་པར་མི་བྱའོ། །ནམ་ཞིག་འགྱུར་བ་དེའི་ཆེ་ནི་བསྐྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །འདིས་ནི་རི་སྤྱད་དུ་འགྱུར་བ་མི་བསྟེན་པ་དེ་སྤྱད་དུ་དག་སྟོང་ཡིན་ལ་དག་སྟོང་

ཉིད་ཡིན་ན་ཡང་ང་འདི་ལ་དགོ་སྒོར་གཞན་བཞིན་དུ་རིགས་པར་ལྷུང་བ་ནམས་འབྱུང་ངོ་ཞེས་
བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ་ ༡ ་ ༢༥ (པམ་ལམ། དེ་ལ་ཉམས་
པའི་མ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་ན་ནི་རབ་ཏུ་དབྱུང་བར་མི་བྱ་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་ན་
ནི་གལ་ཏེ་འགྱུར་བ་མི་སྟེན་ན་བཏང་སྟོམས་སུ་བྱའོ། གལ་ཏེ་འགྱུར་བ་བསྟེན་ན་བསྟེན་པར་
བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འགྱུར་བྱེད། 1 ལྷ་རིགས་སྤྱིའི་མིང་། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བ་རྩ་ལ་སོགས་པའི་འགྱུར་བྱེད་འདེབས་པ་དང་
འདྲ་བར། ཞེས་གསུངས། 2 བུལ་ཏོག་གམ་བ་རྩའི་ཆུ། དབྱུངས་ཅན་དག་འཛོལ་ཆུའི་ཆུའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བཞུགས་
བཞུགས་ན་གསལ། ཆུའི་བསྟན་བཅོས་ལས། མི་བསྟན་སྤྱི་བོ་གང་མས་པ་ལས། ཉན་ཏུར་ལས་ཀྱིས་གདུལ་བར་
སྤྲ། ཁོས་ཀྱི་ཐེ་མ་འབྱུང་བ་ལ། གཙང་མའི་ཆུ་ལས་འགྱུར་བྱེད་བཟང་། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། 3 ཁོ་ཆུ། ལྷགས་ཟངས་སོགས་བསྟོལ་ཞིང་བཞུགས་པའི་ཁུ་བ། ཁོ་ཆུ་ཁོལ་མ་ལའང་
འདུག འཕགས་བསྟོད་ལས། དེག་ན་བདེ་བའི་མལ་སྟན་འཇམ་དང་ཡིད་འོང་སྤྱེལ་ཆལ་དོགས་
ཅེ་བའི། ལྷ་བྱ་ཉིད་ཀྱང་འགྱུར་བྱེད་འཕྱུང་ཞིང་ལྷགས་ཀྱི་ཆེར་ཆོན་ཟང་ལ་འདྲ། ཅེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། 4 དུལ་ཆུ།

འགྱུར་བ། བཟམ་པ་དང་གཏོང་བའི་དོན་ཡིན། འགྱུར་བ་དང་དོན་གཅིག་དཔེར་ན་དབྱེས་པ་དང་དགོས་
པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །

འགྱོད་བ། (བཞུ་རྟེན།) འགྱོད་བའི་བཞུ་རྟེན། དེད་ལ་ཁམས་རྩ་ཆུ་ཁ་ནས་ཡིན་པའི་དགོ་སྤྱེལ་ཅིག་ཡོད་པ་
ཁོང་གིས་འགྱོད་བ་ལ་འགྱོད་བ་ཟེར་གྱི་འདུག།

འགྱོད་པ། སྤར་བྱས་ཀྱི་ལས་ལ་བྱིས་གདུང་ཞིང་སྤར་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། དེ་ལ་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་
བསྟན་གསུམ་གྱི་ཆ་ཡོད་དེ། སྤར་གྱི་སྤྱིག་པ་ལ་འགྱོད་པ་ལྷ་བྱ་དགོ་བ་དང་། དགོ་བ་བྱས་པ་
ལ་འགྱོད་པ་ལྷ་བྱ་མི་དགོ་བའི་ཕྱོགས་དང་། དས་ཅིག་པ་དེ་ལ་རི་མོ་ཅི་བྱིར་མ་བྱིས་སྟམ་པ་ལྷ་
བྱ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པ་ལྷ་བྱའོ། །

འགྱོད་པ་བསྐྱེད་དུ་བཅུག་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཅུའི་རེ་གཉིས་པ། འགྱོད་པ་

བསྐྱེད་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་ཏི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སློང་གིས་དགེ་སློང་གཞན་ལ་ནམ་དག་གི་དགེ་
སློང་མ་ཡིན་པའི་དོན་གྱིས་འགྲོད་པ་བསྐྱེད་པ་ལས་ལྷུང་པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིལོ། སྐྱེད་གཞི་
ནི། མཉན་ཡོད་དུ་འཆར་ཀས་འགྲོད་པ་བསྐྱེད་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་
རང་རིགས་ཀྱི་སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་པལོ། །

འགྲངས་ལ་མ་འགྲངས། འགྲངས་བྱེད་ལྟོགས་བྱེད། གྲོད་པ་འགྲངས་ཅམ་ཞིག་ཅེས་པའི་དོན།
འགྲམ་ཆུ་ལྡང་བ། ཁ་ལག་ཞེས་སོ་མཐོང་བ་ན་ཟ་སྟེང་འདོད་ནས་ཁ་ནང་ཆུ་འཁོར་བ་དཔེར་སྐྱངས་པ་
སྟེ། གཞན་ལ་སྟོན་པའི་དཔེལོ། །

འགྲམ་ཆུ་ལྡང་མི་དགོས། གཞན་ལ་སྟོན་མི་དགོས་པའི་དཔེ།
འགྲིལ་བ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆེག) 1 རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱི་ལ་སོར་འལྱར་བ། འདུ་བ། དཔེར་ན་ཤིང་
འུན་རང་བཞིན་གྱིས་འགྲིལ། འགྲིལ། གྲིལ། འགྲིལ། བག་འགྲངས་སྟེགས་བམ་༩ ཀ་
བ ༥༥ ལས། ད་ཕྱི་ལ་དེ་གྲིལ་བའི་མདོ་དོན་ལ། ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རིལ་བ། རྩལ་རིལ། དཔེར་
ན་དོ་རྩལ་ལ་འགྲིལ་ལྟ་བུ།

འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ། རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སྲིད་ལེན་སྲིད་པ་གསུམ་ལ་ཟེར། རྒྱ་
མཆན་ནི། འདུ་བྱེད་ཀྱིས་ནམ་ཤེས་ལ་བསྟོས་པའི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་དེ་རུས་པ་མཐུ་ཅན་
དུ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ལ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཞེས་བྱལོ། །

འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས། རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སྲིད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་ཟེར། རྒྱ་
མཆན་ནི། འདུ་བྱེད་ཀྱིས་ནམ་ཤེས་ལ་བསྟོས་པའི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་དེ་རུས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་
བྱེད་པའི་ལས་ལ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཞེས་བྱལོ། །

འགྲུལ་བཞུད། ཐོགས་པན་ཚུན་དུ་འགོ་བ། འགྲུལ་འགྲུལ་དང་དོན་གཅིག་དེ་བྱེན་སྐད་དུ་Journey ཟེར།
འགྲུས་སྟོང་། བཅོམ་འགྲུས། མདོ་སྟེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། འགྲུས་སྟོང་ནི་མཁས་པར་བྱེད་པ་དང་།
རྟག་དུ་བྱེད་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས།

འགྲུས་ལ། བཅོམ་པ་དང་འབད་ཚེལ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེས་མཛོད་པའི་རྗེའི་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་

འཛིན་པོ་ཆེ་འཛིན་མ་ལས། སྐུ་ཁམས་བསྐྱེལ་བ་ཅུང་ཟད་དྲངས་པའི་སྐབས་ཡིག་གྲག་ རྩེ་བཞུག་
འདམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་ཕྱིན་ཆད་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་རྟོགས་ཀྱི་ནལ་འཕྱོར་ཐུགས་
ཉམས་སུ་བཞེས་བ་ལ་འབྱུས་པར་མཛད་ན། ཐུགས་སྒྲམ་མེད་ཀྱི་སྟོན་མ་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་
ཅན་ལྷུང་དུ་རྒྱུད་ལ་འཁྱུངས་ཡིང་། སྟོན་མ་སྐལ་སྒྲུབ་བདུན་པ་ཡང་། ལམ་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཁྱད་
པར་ཅན་རྟོགས་པར་འགྱུར་པོ་ །ཞེས་ཁྱད་བསྟན། ཞེས་གསུངས།

འབྲེ་བ། (བདུན་པའི་པོ་ལྟ་བུ་བཤད། ལུང་རྣམ་འབྲེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། འབྲེ་བར་བྱེད་
ཅས་བཞི་གཡོ་བར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས། རྗེའི་པམ་རིས་ཆེན་མོ་ལས། མིག་གཙང་དེ་
ནང་གནས་བཙས་འབྲེ་བའི་ལུས་དེ་ནི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

འབྲེང་འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྒྲོང་ལམ་བཞི། (འདུལ་བ) ཡང་འབྲེང་བའམ་ལང་བ་དང་། འཆག་པ་སྟེ་
འགྲོ་བ་དང་། ས་ལ་འདུག་པ་དང་། གཉིང་ཉལ་བ་དང་བཞིའོ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་དང་།
ལས། སྒྲོང་ལམ་རྣམ་པ་བཞི་མཛད་པེ། འདི་ལྟ་སྟེ། འཆག་པ་དང་། བཞེངས་པ་དང་། བརྒྱགས་པ་
དང་། མཉམ་པ་མཛད་པོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་ཀྱང་། འཆག་
པ་དང་འབྲེང་བ་དང་འདུག་པ་དང་ཉལ་བ་ནི་སྒྲོང་ལམ་བཞི་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། འགྲོ་
འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྒྲོང་ལམ་བཞི་དང་པལ་ཆེར་འདའོ། རྒྱུད་པར་རྣམས་དེའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

འབྲེང་འཆག་ཉལ་འདུག (འདུལ་བ) འབྲེང་འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྒྲིང་ལ་མ་བཞི་དང་དོན་འདྲ།
འབྲེང་དུད། མི་སྤྲུགས། དེ་ཡང་འབྲེང་བཞི་མི་དང་། དུད་པ་ནི་བ་སྤྲུགས་ལ་སོགས་པ་དུད་འགྲོམ་
རིགས་སོ། །

འཕྲོད་སྟེ་བཤང་གཅིམི་བྱ། (འདུལ་བ) རབ་ཏུ་བྱུང་བས་ལངས་ནས་སྐྱལ་གཅིན་གཏོང་མི་རུང་ཞེས་
བའི་དོན། དེང་སང་རབ་ཏུ་བྱུང་བས་གཅིན་པ་ལངས་ནས་གཏོང་བར་འདྲེམ་ཐོན་ཅི་ཡང་མེད་
པ་འདི་ཡང་ཤིན་ཏུ་མི་མཛེས་ཤིང་ཉེས་དམིགས་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། འདིས་བྲིས་པ་སྟུན་འབྲིན་ལས་
གསེག་བའི་ཕྱིར་དང་། ལྷག་པར་བཅོམ་ལྡན་འདས་གྲིས་སོ་སོར་ཐར་བའི་མདོ་ལས། མི་ན་བར་
འཕྲོད་སྟེ་བཤང་གཅིམི་བྱ་བར་བསྐྱབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །

འབྲེང་བུ། 1 (ི) བོད་ཡིག་གི་དབྱེད་པ་གསུམ་པ་ཨེ་ཡིག་མཛོན་གྱིད། དབྱིབས་འབྲེང་བ་ལྟར་
གེ་རེར་ལངས་ནས་ཡོད་པ་ས་འབྲེང་བུ་ལས་འབྲེང་པོ་ཟེར། འབྲེང་པོ་ཞེས་གྲིས་པ་འང་ཡོད།
2 ལངས་ནས་འགྲོ་མཁའ་གྱི་དུད་འགྲོའམ་འགྲོ་བ་སྤྱི་མིང་། རྫོན་པོ་བཀའ་ཐང་ཡིག་ལས།
སེམས་ཅན་རིགས་གྱེད་མི་འདྲ་མང་ན་ཡང་། རིགས་ནི་ལྷ་རུ་མ་འདུས་མེད་དོ་གསུང་། དེ་
ནི་འདབ་ཆགས་དང་ནི་སྒྲེར་ཆགས་དང་། མིག་རྒྱུ་དང་ནི་མིག་པ་ཁ་བྲག་དང་། འབྲེང་བུ་དང་
ནི་རིགས་སུ་ཆགས་པ་ཡིན་ཤིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འབྲེལ་ཆུང་། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་མདོའི་འབྲེལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲིབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་འོད་གྱིས་
མཛོད་པར་བྲགས། མཛོད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཆུང་ཞེས་མང་དུ་འབྱུང་བ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ། །བོད་ཀྱི་
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་སྒྲིབ་དཔོན་གྱིས་མཛོད་པར་བེ་ཆོས་ཀྱི་གཞིར་མཛོད་དེ། བུ་སྟོན་རིན་
པོ་ཆེའི་ཆོས་འབྱུང་དེབ་གཟུགས་༣༩༥ལས། འདུལ་བ་མདོའི་འབྲེལ་ཆུང་སྒྲིབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་
འོད་གྱིས་མཛོད་ཟེར་བ་འདི་བེ་ཆོས་ཀྱི་གཞི་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། བློ་དགེ་བསྟན་འཕྱུར་
དཀར་ཆག་གཞན་དུའང་། འདི་བོད་མར་བེ་ཆོས་ཟེའོ། ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །འདི་བསྟན་འཕྱུར་
འདུལ་བ་སྒྲེགས་བཅས་༩ ལུ་པའི་ རྟེན་བུར་བཞུགས་སོ། །

འབྲེལ་ཆེན་བྲི་མེད་འོད། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འབྲེལ་ཆེན་བྲི་མ་མེད་པའི་འོད་ཅེས་བྱ་བ་འཕགས་
མཆོག་ཕྱག་ན་བསྐྱེད་རྣམས་འབྲེལ་རིགས་ལྷན་བསྐྱེད་དཀར་པོས་མཛོད།

འབྲེལ་པ། (མིང་ཆོག) གཞུང་གི་ཆོག་དོན་གོ་དཀའ་བ་རྣམས་གསལ་དུ་འཕྲེལ་སྒྲུ་གཏོང་བའི་དཔེ་ཆའི་མིང་།
སྒྲུ་བཤད་ནི། མདུད་པ་འགྲོལ་བ་ལྟར་གཞུང་གི་ཆོག་དོན་གོ་དཀའ་བ་རྣམས་སྒྲུ་གཏོང་བས་
ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་འོ། །བཅན་པོ་ཁྱི་སྒོང་ལྷེ་བཅན་གྱི་སྐུ་བས་ཀྱི་བསྐྱེད་ཆོས་རྣམས་སུ་འབྲེལ་བ་ལ་
འགྲོལ་བར་བསྐྱེད་ཡོད་པར། སྒྲིགས་སྟོན་ལོ་རྒྱུད་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་དུ་གསུངས་ཤིང་།
དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ། འབྲེལ་བ་ནི་མདུད་པ་འགྲོལ་བ་ལྟར་སྒྲུ་གཏོང་བ་ཉིད་ལ་གོ་དགོས་པའི་བྱིར་
རོ། །སྤྱིར་འབྲེལ་བ་ལ་དོན་གྱི་གནད་ཆང་བར་སྟོན་པའི་དོན་འབྲེལ་དང་། དཀའ་གནད་བྱེ་བྲག་
ཏུ་བཤད་པའི་དཀའ་འབྲེལ། ཆོག་འབྲུ་ཞིབ་ཏུ་གཉེར་བའི་ཆོག་འབྲེལ། ཡིག་དོན་གྱི་ཐོབ་ཆོད་

ཅམ་སྟོན་པའི་དག་འགྲེལ། འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་དང་བཅས་ཏེ་སྟོན་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་དང་ལྔ་
ཡོད་པར། རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་སྐབས་དང་པོའི་མཆན་འགྲེལ་ལས་གསུངས། བཅོམ་ལྷན་རིག་
རལ་གྱི་མངོན་རྟགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ན་བ་ན་ལས། འགྲེལ་པ་ནི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་དང་། དཀའ་
འགྲེལ། བསྐྱས་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་དང་། དོན་ཅམ་འཆད་པའི་རྣམ་འགྲེལ་དང་། སྤྲུལ་ཐེན་པ་ཅམ་
འཆད་པའི་འགྲེལ་པ་ལྔ་ལས། ཞེས་འགྲེལ་པ་ལ་ལྔ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །ཤོད་རྒྱ་ཆོག་མངོན་
ཆེན་མོར། འགྲེལ་པ་ནི་མེད་ཅམ་དང་། འགྲེལ་པ་ནི་བྱ་ཆོག་ཏུ་བྱས་ཤིང་། དེ་ཡོངས་གྲགས་
སུ་གྲུང་ཡོད་མོད། དེ་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་མེད་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་པར་འོས་སོ། །

འགྲེལ་པ་ཉིར་གཅིག་རྒྱ་གར་མར་གྲགས་པའི་འགྲེལ་པ་ཉིར་གཅིག་ཅེས་པའི་ཐད་ཏུ་གཞིགས།
འགྲེལ་པ་ཆོག་གསལ། དབྱ་མ་རྩ་པའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་གསལ། སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པས་མཛད།
པ་ཆབ་གྱི་འགྲུང།

འགྲེལ་པ་བཞི་སྟགས། རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་སྟོན་
མ་གསལ་པའི་ཆོག་དོན་རྗེ་བཞེན་འབྲེད་པའི་མཆན་གྱི་ཡང་འགྲེལ་ཞེས་བྱ་བ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་
ཆེན་པོས་འབྲོག་རི་བོ་དགེ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་པའི་གྲིང་དུ་མཛད། འགྲེལ་པ་བཞི་སྟགས་ཞེས་
པའི་འགྲེལ་པ་བཞི་འབྲེན་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ། 1 ཅ་རྒྱུད་ཅ་བ་ཡིན་པས་གྲངས་
སྟུ་མི་བཟང་། འགྲེལ་པ་བཞི་ནི། (༡) དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་སྟོན་གསལ། (༢) དཔྱུས་མཆན་རྩར་
མཆན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བཅེས། (༣) རྗེའི་ས་བཅད་བསྐྱས་དོན། (༤) རྗེའི་མཐའ་གཅོད་སྟུ་གྱ་
དང་བཞི་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། 2 ཡང་། ཅ་རྒྱུད་དང་སྟོན་གསལ་གཉིས་ཅ་བ། (༡) དཔྱུས་མཆན།
(༢) རྩར་མཆན། (༣) ས་བཅད་བསྐྱས་དོན། (༤) མཐའ་གཅོད་སྟུ་གྱ་དང་བཞི་ཡིན་ཟེར་པའི་
ལུགས་གཉིས་སྤང་། རྗེ་གྲུང་ཐང་པས་འགྲེལ་པ་བཞིའི་དོས་འཛིན་བྱི་མ་ལྟར་མཛད་པ། ཉིང་
གྱིས་མཛད་པའི་ “ཀུན་མཁྱེན་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་” ཅུགས་ལ། སྦྱིར་ན་དཔྱུས་
མཆན་རྣམས་དཔྱུས་མའི་དོན་དང་། རྩར་མཆན་རྣམས་འཕྲོས་དོན་ལས་དཔྱུས་མའི་དོན་མིན།
རེ་གཉིས་ལ་དོན་དཔྱུས་མཆན་དུ་ཐོབ་པ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡང་། དཔྱུས་མཆན་དུ་བྱས་ན་འགྲེལ་

པའི་འཇུག་ཡུལ་གོང་ལོག་གང་རུང་རེ་མ་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོར་གྱུར་བ་དག་ཟུར་མཆན་དུ་བཀོད།
གཞན་ཡང་། སྟངས་མཆན་དང་ལོག་མཆན་གཉིས། ཟུར་མཆན་ལས་ཐ་སྟངས་མི་འབྲས་བཅས་
ལས་དོན་གཅིག་པར། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོས་བསྐྱེད་བའི་སྤྲར་བྱང་དུ་གསལ་བར་
གསུངས་པར་བཤད། སྤྲ་བཤད་ནི། གོང་དུ་བཤད་པའི་འབྲེལ་བ་བཞི་པོ་དེ་དག་དང་སྤྲགས་
ནས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་འཆད་པས་ན་འབྲེལ་བ་བཞི་སྤྲགས་ཞེས་བྱའོ།
འབྲེལ་བ་སྟེ་ཐེད། ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོའི་རྣམ་པར་འབྲེལ་བ་ཆེན་གྱི་དོན་གྱི་སྟེ་ཐེད་ཞེས་བྱ་
བ། རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་སྟེ་བ་ལ་དགའ་བས་མཛད།

འབྲེལ་བ། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆེན་ད་ལྟ) ཆེན་དོན་གོ་དཀའ་བ་རྣམས་གསལ་དུ་འཕྲོ་སྟེ་རུ་གཏོང་བའི་དོན།
འབྲེལ་བ། བཀའ་བ། དཔྱོད་བ། ཁྲིལ། འདི་ལ་བོད་རྒྱ་ཆེན་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་། དག་ཡིག་གསར་
བསྐྲུགས་གཉིས་ལ་བཞེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པས་དབྱེད་པར་འཛུལ་ལོ། །སྤྲ་བཤད་ནི། མདུད་
པ་འབྲོལ་བ་ལྟར་གཞུང་དོན་གོ་དཀའ་བའི་ཆ་རྣམས་སྟེ་རུ་གཏོང་བས་ན་འབྲེལ་བ་འཕྲོ་སྟེ་བ་ཞེས་
བྱའོ། །བཅན་པོ་ཁྲི་སྟངས་ལྟེ་བཅན་གྱི་སྤྲུལ་སྟེ་ཆོས་རྣམས་སུ་འབྲེལ་བ་ལ་འབྲོལ་བར་
བསྐྱར་ཡོད་པར། སྤྲུགས་སྟོན་ལོ་རྒྱུ་འཇུག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྱར་ཁང་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ནི་ཤིན་
ཏུ་ལེགས་ཏེ། དོན་ལའང་དེ་ལྟར་གནས་སོ། །

འབྲེལ་བཤད་ 1 གསལ་བཤད། གསལ་བཤད་བྱེད་པ། དོན་གསལ་བར་བཤད་པ། འབྲེལ་བཤད་
རྒྱག་ལྟ་བུ། 2 འབྲེལ་བའི་ཡང་འབྲེལ་བ། ཡང་འབྲེལ།

འབྲོ་མགོན་གཙང་བ་རྒྱ་རས། འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྟོལ་འབྲེད། རྩེ་བཅུན་གཙང་བ་རྒྱ་རས་ནི།
ཉར་སྟོད་ཁྲ་ལའི་ཆར་འཁུངས། མཆན་གཡུང་བྱུང་དཔལ་དུ་བཏགས། དགྲང་གངས་བཅུ་
གཉིས་པ་ལ། ཡཔ་གྱིས་གཅེན་པོའི་སར་བཞག་ནས་སྟོབ་གཉེར་མང་དུ་མཛད། བཅུ་གསུམ་པ་
ལ་སྤྲ་བཅད་དེ་མཆན་ཤེས་རབ་དཔལ་དུ་བཏགས། བྱིས་སྤྲ་མ་ཞང་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་མཆན་
ཡེ་ཤེས་རྩེ་ཞེས་བཏགས། ཉི་ཤུ་ཅ་གཉིས་པ་ལ་རྩེ་བཅུན་གླིང་རས་པ་ར་ལུང་ན་བཞུགས་པ་
དང་མཛལ་ནས་གདམས་པ་མང་དུ་གསལ། དེ་ནས་དབུས་སུ་བྱོན། ལྷ་ཡུར་གླིང་རས་པ་ལ་སྤྲར་

ཡང་མཇུག་ནས་ཆོས་བྱུག་དང་། ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་སོགས་པའི་གདམས་པ་གསན་པས་
 ཞག་བདུན་ནས་རས་བྱུང་བ་བྱུང་། དགུན་འདག་སྤྱར་མཛད་དེ་བསྐྱོམས་པས་རྒྱུད་ཕྱི་ནང་
 བསྐྱེད་ཀྱིས་བ་དང་། ཅིག་པ་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་བསྐྱོད་ཀྱིས་བ་དང་། ཉིང་འཛིན་གསལ་སྤྱོད་ནས་
 མཁའ་དང་མཉམ་པར་འབྱུངས། རས་རྒྱུད་པས་གཏོར་དུ་སྤྱས་པའི་རོ་སྤོམས་སྤྱོད་དུག་བཏོན།
 རྒྱ་མ་ཁང་གི་ལུང་བསྐྱེད་ལྟར་སྤྱོད་དོལ་གྱི་དགོན་པ་བཏབ། ཡི་དམ་གྱིས་ལུང་བསྐྱེད་ལྟར་ར་
 ལུང་བཏབ། སྤྱིང་རས་པས་ལུང་བསྐྱེད་ལྟར་འབྲུག་དགོན་བཏབ་པ་བཅས་སོ། །

འགྲོ་འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལམ་བཞི། (འདུལ་བ) འགྲོ་བ་ནི་ཐག་ཅིང་དུ་འགྲོ་བ། སྤྱིར་འཆག་པ་ནི་
 འགྲོ་བའི་དོན་ཡིན་ཀྱང་འདིར་ཉེ་འཁོར་དུ་འཆམ་འཆམ་བྱེད་པ། (འཆག་པ་ཞེས་པ་ཉེ་འཁོར་དུ་
 འཆམ་འཆམ་བྱེད་པ་ལ་ཟེར་བར། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་། གུང་ཐང་བསྐྱེད་པའི་སྤྱོད་མའི་
 གསུང་ཟེན་གྱིས་སོགས་སུ་གསལ།) ཉལ་བ་ནི་གཉིད་ལོག་པ། འདུག་པ་ནི་གདན་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་
 དུ་འདུག་པ་དང་བཞིའོ། བོད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་འགྲོ་འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་རྒྱས་
 བྱེ་བའི་འགྲོ་འཆག་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅུང་ཐད་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱིར་འགྲོ་བ་དང་འཆག་པ་གཉིས་
 དོན་འབྲེལ། ཤ་སྒྲ་འདི་མདོ་སྤྱད་པ་ཉན་ན་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། རམ་མཁར་གནས་ཏེ་ཅིག་
 ཅར་ཆོ་འབྲུལ་རྣམ་པར་འབྲུལ། འགྲོ་དང་འཆག་པ་དང་ནི་ཉལ་དང་འདུག་པ་སྟོན། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

འགྲོ་འཆག་ཉལ་འདུག (འདུལ་བ) འགྲོ་འཆག་ཉལ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལམ་བཞི་དང་དོན་འབྲེལ།

འགྲོ་བ། 1 བོམ་པ་རྒྱག་པ། ཆས་པ། 2 སེམས་ཅན་སྤྱི་འཕེལ་། འགྲོ་བ་རིགས་བྱུག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།
 རྒྱ་བཤད་ནི། ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་གནས་གཅིག་ནས་
 གཅིག་ཏུ་འགྲོ་བས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྲ། སློབ་དཔོན་ཤུ་ཡོད་ཀྱི་སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འབྲེལ་པར་གཞི་
 བྱས། ཡང་ན། ཆོ་སྡེ་མ་ནས་འདིར་འགྲོ་བས་དེ་སྐད་ཅེས་བྲ། 3 འདའ་བ། དཔེར་ན་ཞེ་སྤང་གིས་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདའ་བ་ལ། ཞེ་སྤང་གིས་འགྲོ་བ། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ། སློབ་དཔོན་
 ཤུ་ཡོད་ཀྱི་སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འབྲེལ་པར་གཞི་བྱས། འགྲོ་བ་བཞི་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། 4

(འདུལ་བ) ལྷར་བ་འདེབས་པ། འདུལ་བ་ལས་འགྲོ་བ་བཞི་ཞེས་པའི་འགྲོ་བ་ནི། འགྲོ་བ་བཞིའི་
ལྷར་བ་འདེབས་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་དག་སྒྲོང་ཞིག་ཞེ་སྒྲུང་གིས་བཅས་མཚམས་ལས་མ་འདས་
བཞིན་དུ་འདས་སོ་ཞེས་ལྷར་བ་འདེབས་པ་ལ། ཞེ་སྒྲུང་གིས་འགྲོ་བ་ཟེར། 5 བྱེས་པ་གྲུ་ཆང་གི་
འདུལ་བའི་སྒྲོམ་<<བྱ་སྒྲོམ>>ཞེས་པའི་ནང་འགྲོ་བ་ཞེས་པ་བརྗོད་པའམ་སྒྲུ་བའི་དོན་ལ་བཞག་
པའང་ཡོད་དོ། །ཀུན་མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་འདུལ་ལྷིག་སྒྲུང་ཆ་ལས། འདིར་འགྲོ་
བ་ནི་བརྗོད་པ་ལ་བྱ་སྒྲེ། འགྲོ་བའི་སྐྱད་དོད་བརྗོད་པ་ལ་འཇུག་པས། ཞེས་སོགས་གསུངས་
སོ། །འདིའི་བརྗོད་པའམ་སྒྲུ་བ་ཞེས་པ་འདི་དང་གོང་གི་ལྷར་བ་འདེབས་པ་ཞེས་པ་གཉིས་དོན་
འདྲ་བར་སེམས་སོ། །5 ལྷད་ཅིག་མ། དེ་ལ་འགྲོ་བ་ཞེས་པ་ནི། རང་བྱུང་གི་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་
པར་མི་སྒྲུང་པར་འགྲོ་བས་ན་འགྲོ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །6 ཆོས་ཐམས་ཅད། རྒྱུད་རྒྱུ་ལས།
འགྲོ་བ་ཞི་བའི་ཆོས་ཉིད་དུ། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་བར། ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་འགྲོ་བ་འདི་
དག་ ཅེས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་འགྲོ་བ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ།
མཐའ་དག་འགྲོ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་ནོ། །བཅ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་
གསུང་ལ་གཞི་བྱས།

འགྲོ་བ་ལ། ལྷ། (ལྷ་མ་ཡིན་ལྷའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་) མི། དུད་འགྲོ། ཡི་དྲགས། དཔུལ་བ་དང་ལྷའོ། །
འགྲོ་བ་བཞི། (འདུལ་བ) 1 འདུན་པས་འགྲོ་བ། ཞེ་སྒྲུང་གིས་འགྲོ་བ། གཏི་ཐུག་གིས་འགྲོ་བ། འཛིགས་
པས་འགྲོ་བ་དང་བཞིའོ། །འདུན་པ་སྟེ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདའ་བ།
ཞེ་སྒྲུང་སྟེ་འཁོན་འཛིན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདའ་བ། གཏི་ཐུག་སྟེ་མི་ཤེས་པས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལས་འདའ་བ། འཛིགས་པ་སྟེ་སྒྲག་པ་སྟོན་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་
ལས་འདའ་བ་དང་བཞིའོ། །སྒྲ་བཞག་ནི། འགྲོ་བ་ཞེས་པ་ནི་འདིར་འདའ་བའི་དོན་ཡིན་པས།
བཅས་མཚམས་ལས་འདའ་བས་ན་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོས་ལས་འདའ་བ་ཞེས་པ་ནི་ཆོས་
འདོར་བའི་དོན་ཡིན། འདོད་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཆོས་འདོར་བ། ཞེ་སྒྲུང་གི་དབང་གིས་ཆོས་
འདོར་བ། འཛིགས་པའི་དབང་གིས་ཆོས་འདོར་བ། གཏི་ཐུག་གི་དབང་གིས་ཆོས་འདོར་བ་

དང་བཞིའོ། དབྱ་མ་རིན་ཆེན་ཐོང་བ་ལས་ཀྱང་། འདུན་དང་ཞེ་སྤང་འཇིགས་པ་དང་། རྫོང་ས་
 བས་གང་ཞིག་ཆོས་མི་འདུལ། འདི་ནི་དད་པ་ཅན་ཞེས་བྱ། དེས་པར་ལེགས་པའི་སྣོད་མཆོག་
 ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། རིན་ཆེན་ཐོང་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་༼ བཞེ ༡༩༠༩༥ ལས།
 གང་ཞིག་རྒྱ་དེ་ནམས་ཀྱིས་ཆོས་ལས་མི་འདུལ་ཞིང་མི་འདོར་བ་དེ་ནི་དད་པ་ཅན་ཡིན་ཅོ་ཞེས་
 བྱ་བར་ལེས་པར་བྱ་ཞིང་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སློབ་དཔོན་ཤུག་འོང་གི་
 སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འགྲེལ་པར་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་འབྱུང་ངོ་། ཞེའི་ཐད་གྱི་རིན་ཆེན་དར་རྒྱུ་ལས་
 ཀྱང་། ཆོས་ཀྱི་སྣོད་དུ་རུང་བའི་དད་པ་ཅན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་ལ་ལེས་རབ་ཅན་ཡང་གང་ཞིག་
 ཡིན་ཞེ་ན། ལ་ལ་ཆགས་པས་སློག་གཅོད་པ་སོགས་ལ་འབྲུག་ཅིང་ཆོས་འདོར་བ་ནི་ཆགས་པ་
 དང་། འདུན་པས་ཆོས་ལས་འདུལ་བ་དང་། ཀྱན་ནས་མཉམ་སེམས་སོགས་ཀྱིས་སློག་གཅོད་
 པ་ལྟ་བུ་ནི་ཞེ་སྤང་གིས་ཆོས་ལས་འདུལ་ན་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཆད་པ་ལ་སོགས་ཀྱི་འཇིགས་པས་
 ཆོས་ལས་འདུལ་བ་དང་། པ་མ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཆད་དུ་སློག་གཅོད་པ་སོགས་ཉེས་མེད་དུ་བཟུང་
 ནས་ཆོས་འདོར་བ་འདི་རྫོང་ས་པས་ཆོས་ལས་འདུལ་བ་ཡིན་ལ། འགྲོ་བ་བཞིའི་སློན་ནས་ཆོས་
 ལས་འདུལ་བ་ལས་ཐོག་ནས་གཞུག་བྱ་གང་ཞིག་འདུན་པ་དང་ཞེ་སྤང་དང་འཇིགས་པ་དང་
 རྫོང་ས་པས་ཆོས་ལས་མི་འདུལ་ཞིང་ལས་འབྲས་སོགས་ལ་ཡིད་ཆེས་བ་དེ་ནི་དད་པ་ཅན་
 ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ཉིད་ཐར་པར་དགྱི་རུང་བས་དེས་པར་ལེགས་པའི་སྣོད་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་
 ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། མཉམ་མེད་དྲགས་པོ་ལྟ་རྒྱུ་དེའི་དྲགས་པོ་ཐར་རྒྱུ་༡༠ལས་ཀྱང་། དེ་ལ་
 འདུན་པས་ཆོས་ལས་མི་འདུལ་བ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་
 ཅན་གཞན་ཞིག་ན་ཟེ། ཁྱོད་ལ་ཟས་ནོར་རམ། བུད་མེད་དམ། རྒྱལ་སྤེད་ལ་སོགས་པའི་བྱ་
 དགའ་ཆེན་པོ་སྟེར་གྱི་ཆོས་ཐོང་ཐེང་ཡང་མི་གཏོང་བའོ། ཞེ་སྤང་གིས་ཆོས་ལས་མི་འདུལ་བ་
 ནི། ཁོང་ཁོ་བའི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་གཞན་ཞིག་གི་ཞེ་སྤང་གིས་བདག་
 ལ་སྤར་ཡང་གཞོད་པ་བྱས་ལ། ད་རུང་ཡང་གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བྱེད་དུ་བྱུང་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་
 བའོ། འཇིགས་པས་ཆོས་ལས་མི་འདུལ་བ་ནི། ཐོང་པའི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ།

དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ན་རེ། ཁྱོད་ཆོས་མི་གཏོང་ན་དཔའ་ལོ་སུམ་བརྒྱས་བཀའ་ནས། ཉིན་རེ་
བཞིན་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་ལས་ཤིག་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་གཙོད་ཟེར་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་བལྟ། ཁྱོད་ས་བས་
ཆོས་ལས་མི་འདའ་བ་ནི། མི་ཤེས་པའི་སྤྱོད་ས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་
ན་རེ། ལས་མི་བདེན། འབྲས་བྱ་མི་བདེན། དཀོན་མཆོག་མི་བདེན། ཁྱོད་ཆོས་བྱས་ནས་ཅི་
བྱེད། ཆོས་ཞོག་ཟེར་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་བལྟ། །དེ་ལྟར་ནས་པ་བཞི་དང་ལྟན་པ་དེ་དང་པ་ཅན་
ཡིན། དེས་ལེགས་བསྐྱབ་པའི་སྟོང་མཆོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་སེ་ར་རྩེ་བཙུན་
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འདུལ་བ་དང་། བྱས་པ་གྲ་ཆང་གི་«བྱ་སྟོན»ནང་འགྲོ་བ་ཞེས་པ་བཞུང་
བའམ་སྤྱོད་པའི་དོན་ལ་བཤད་པའང་ཡོད་དོ། །2 (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ལས་འགྲོ་བ་བཞི་ཞེས་པ་ནི།
འགྲོ་བ་བཞིའི་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་དགེ་འདུན་རྣམས་ཞེ་སྒྲུབ་གིས་བཅས་
མཆའ་ས་ལས་མ་འདས་བཞིན་དུ་འདས་སོ་ཞེས་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ལྟ་བུ། འགྲོ་བ་བཞིའི་སྟོར་
འདི་ཁྱིམ་སུན་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་དང་། ཞིག་ནས་གསོ་སྦྱང་གི་སྐབས་སུ། སྟོང་བ་པའི་ཞལ་
ཏ་བ་དེ་ལ་ཆོས་བཙུག་ཅིག་དང་ལྟན་པ་ཞིག་བསྟོད་གོས་པར་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་ཆོས་བཙུ་
ག་ཅིག་གི་ཡ་བྱལ་དུ་འགྲོ་བ་བཞི་དང་བྲལ་བ་ཞེས་འབྱུང་དོ། །འདིའི་འབྲེལ་བཤད་པལ་སྐད་
ཀྱི་ལམ་ནས་བཤད་ན། དཔེར་ན་གྲ་བ་ཞིག་ཁྱིམ་པའི་གནས་སུ་སོང་སྟེ་ཁྱིམ་པ་མ་དད་པར་
བྱེད་པའི་ལས་བྱེད་པ་ན། དགེ་སྟོན་འོངས་ཏེ་ཁྱོད་ཁྱིམ་པ་སུན་འབྲིན་གྱི་ལས་འདི་མཆའ་ས་
འཛོག་བྱོས་ལ་གནས་འདི་ནས་སོང་ཞིག་ཅས་སྤྲས་པ་ན། ཁོ་ཁྱོས་ཏེ་དགེ་སྟོན་ལ་འདིར་ཡོད་
ཀྱི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་སྤྱིག་ལམ་འཛིག་མཁན་ཤིག་ཡིན་པ་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་ལོ་གཅིག་བྱ་
གནས་འདི་ལ་བསྐྱད་ལ་གཞན་རྣམས་མ་བསྐྱད་པ་ནི་དང་པོ་མ་བྱས་སོ་ཡང་ལན་བསྟོགས་པ་
ན། དགེ་འདུན་ཀྱིས་བཞུགས་བསྟོན་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་བསྟོན་གྲུང་དུང་མི་གཏོང་ན།
གྲ་བ་དེ་ལ་ཁྱིམ་སུན་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བཤད་པར་བྱ་བ་དངོས་ནི།
དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲ་བ་བསྟན་བཤིག་དེས་དེར་ཡོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཀྱུན་སྟོང་ཚུལ་ལྟར་
ཐམས་ཅད་ལ་ཁོ་རང་དང་འདྲ་བར་བསྟན་བཤིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐྱར་བ་བཏབ་པ་ལས་ཁྱིམ་སུན་

འབྲེན་པའི་ལྷག་མ་འདི་བཅས་སོ། །འདི་ནི་དཔེ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་གྱི་ཁྱིམ་སྤྱན་འབྲེན་པའི་སྐོར་
 ཞིབ་པར་གཞིགས་པར་འདོད་ན། མོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་དང་མཚོ་རྒྱུ་སོགས་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། །
 འཕྱོ་བ་བཞེད་དང་བྲལ་བ། (འདུལ་བ) 1 འདོད་ཆགས་ཀྱི་དབང་དུ་མི་འཕྱོ་བ། ཞེ་སྤང་གི་དབང་དུ་མི་
 འཕྱོ་བ། གཏི་སྤྲུག་གས་རྫོངས་པའི་དབང་དུ་མི་འཕྱོ་བ། འཛིགས་པའི་དབང་དུ་མི་འཕྱོ་བ་དང་
 བཞེ་ཡིན་ཏེ། དབྱ་མ་རིན་ཆེན་ཐང་བ་ལས། འདུན་དང་ཞེ་སྤང་འཛིགས་པ་དང། རྫོངས་པས་
 གང་ཞིག་ཆོས་མི་འདལ། །འདི་ནི་དད་པ་ཙན་ཞེས་བྲ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །2 འདུན་
 པས་འཕྱོ་བ། ཞེ་སྤང་གིས་འཕྱོ་བ། གཏི་སྤྲུག་གིས་འཕྱོ་བ། འཛིགས་པས་འཕྱོ་བ་དང་བཞེས་
 སྐྱར་བ་མི་འདེབས་པ་ལ་ཟེར། འཕྱོ་བའི་སྐྱ་བ་འད་གོང་དུ་འཕྱོ་བ་བཞེའི་ཐང་དུ་བ་འད་ཟེན་
 པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

འཕྱོ་བ་རིགས་ལྷ། འཕྱོ་བ་ལྷ་དང་འབྲ། རིས་ལྷའི་འཕྱོ་བ་ཡང་ཟེར།
 འཕྱོ་བ་རིགས་བྲུག་ ལྷ། ལྷ་མ་ཡིན། མི། བྱད་འཕྱོ། ཡི་བྲགས། དཔྱལ་བ་དང་བྲུག་གོ།
 འཕྱོ་བ་རིས་ལྷ། འཕྱོ་བ་རིགས་ལྷ་དང་འབྲ།
 འཕྱོ་བ་རིས་བྲུག་ འཕྱོ་བ་རིགས་བྲུག་དང་འབྲ།
 འཕྱོ་བའི་དེད་དཔོན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་
 འཕྱོ་བའི་མར་མ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་
 འཕྱོ་བའི་མར་མེ་བྱལ། སངས་རྒྱས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ།
 འཕྱོག་པ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག) མཉམ་དུ་གཤིབ་པ་དང་འདྲིས་པའི་དོན། འཕྱོག་པ་ནི་ད་ལྟ་བ། འཕྱོགས་
 པ་ནི་འདས་པ། འཕྱོག་པ་ནི་མ་འོངས་པ།
 འཕྱོགས་བཤེས། རྒྱན་དུ་གཤིབ་པའི་མཛའ་བཤེས། རང་གི་རྣམ་བཤའ་ལས། འཕྱོགས་བཤེས་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གིས་གང་མཛོང་ངམ་ཐོས་མ་ཐག་ཁོ་ནར་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་སྤྱེས་
 པ་ནས་དགའ་བ་ཙམ་སྤྱེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས།
 འཕྱོང་། འདོམས་དང་མ་སྒྲོ། འདུལ་བ་ལས། བྱད་མེད་ཅིག་འཕྱོང་གཤའ་ཏེ་འདུག་པ་དང་། ཞེས་

པ་ལྟ་བུལོ། །

འགྲོངས་པ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག) འཆི་བ། འགྲོངས་པ། གྲོངས་པ། འགྲོངས་པ། འདུལ་བ་ལུང་
གཞི་༼ ༨ ༽ ༡༣བཤལས། ལྟ་བུལ་པོ་བགེས་པོ་ནི་སྤས་ཀྱི་སྤངན་གྱིས་འགྲོངས་པར་འགྱུར་
རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འགྲོན་ཐོད། འགྲོན་བྱས་བཅོས་པའི་མགོ་རྒྱན་ཞིག་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག རྗེ་མི་འཁྲུལ་མཁུར་ལས། སྒྲེ་ཡི་ནོར་བུ་རིན་
ཆེན་དང་། །མགོ་ལ་གྲོན་པའི་འགྲོན་ཐོད་འདི། །རྗེ་རས་པ་བྱིད་ལ་འདུལ་ལགས་ཀྱི། །བཀའ་འདྲིན་ལྟ་ཆོས་གནད་བར་
ལྷ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཀ་བའི་ཆོས་ཅན། ཀ་བའི་རང་བཞིན། ཀ་དོན་མི་ཟ་བར་ཀ་བར་འགྱུར་བ།
ཀ་ཤི་མེད་པ། ཀ་ཤི་མེད་པའི་གནས་ལ་གཟིགས།
ཀ་ཤི་མེད་པའི་གནས། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་འཕང་། བྱམས་པའི་སྒྲོན་ལམ་ལས། དན་འགྲེའི་ལམ་ནི་
བརྒྱུག་བགྱིད་ཅིང་། །མཐོ་རིས་ལམ་ནི་རབ་སྟོན་ལ། །ཀ་ཤི་མེད་པར་འཕྲེན་བགྱིད་པའི། །བྱང་
རྩལ་སེམས་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཀན་པ་བཞི། འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཀན་པ་བཞི་ལ་གཟིགས།
ཀན་ལྷགས། (འདུལ་བ) ཀས་ལྷགས་དང་དོན་འདྲ། ལུང་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། ཀན་ལྷགས་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡུན་རིང་ཞིག་ལོན་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཀན་ཆོས་བྱེད་པ། (འདུལ་བ) ལོན་ཀས་ནས་ཆོས་སྟོར་ལྷགས་པ། ན་ཆོད་ཀས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ།
ལོན་ཀན་པོ་ཆགས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ།

ཀས་ཆོས་བྱེད་པ། (འདུལ་བ) ཀན་ཆོས་བྱེད་པ་དང་འདྲ།
ཀས་པས་རིད་པ། ཀས་ཤིང་འཁོགས་པ། སྤྱིར་རིད་པ་ནི་ཆོན་པའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཉེ་གླས་པོར་གྱུར་
པའི་དོན།

ཀས་ལྷགས། (འདུལ་བ) 1 ཀས་ཆོས་བྱེད་པ། ལོན་ཀས་ནས་ཆོས་སྟོར་ལྷགས་པའི་དོན། ན་ཆོད་
ཀས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ། 2 ཤིན་ཏུ་ཀས་པར་གྱུར་པ།

ཀྱང་པ། ཉམས་པ། དཔེར་ན་ལུས་སྒོམས་ཉམས་པ། དཔལ་འབྱོར་ཉམས་པ། གོ་གནས་ཉམས་པ།
སྒྲན་གྲགས་ཉམས་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱད་པ་ཟེར།

ཞོད་པ། 1 དགོད་པའི་ད་ལྟ་པའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཞིག་སྟེ། གང་མོ་དགོད་པའི་དོན། 2 དུལ་ཡིད་འོང་
སོགས་ལ་འཕྲོ་ཞིང་རྒྱག་པར་བྱེད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དོ། །ཞེས་
རྗེའི་གསུང་མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེས་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་ལས་གསུངས། སྤྱིར་བཏང་། ཞོད་པ་
ཞེས་པ་ནི། མ་སྤུལ་བ། མ་དུལ་བ། ཅིང་པོ། སྤང་བ། རེངས་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན་
ཏྲ་ཞོད། མི་ཞོད། གཡག་ཞོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། རང་གི་རྣམ་པ་གདུག་ལས། ཞོད་པ་ནི་ཉེ་བར་མ་ཞི་
བའོ། །ཞེས་གསུངས། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་བཅུ་བཞི་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་
སྤར་ཞོད་ཞོད་པ་དང་། ཅེ་ཅེ་པ་ལ་སོགས་པའི་དུལ་བྱའི་སྒོམ་ནས་དེ་ལ་སེམས་རྣམ་པར་
འཕྲོ་བར་བྱེད་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་རིག་པ་འོ། །བྱེད་ལས་ནི། བྱེད་ཞོད་དང་བྲལ་བའི་ཞི་གནས་
སྟེ་བ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ལོ། །ཀུན་བཏུས་ལས་རིམ་དུ་བྲངས་པ་ལས། ཞོད་པ་གང་
ཞེ་ན། སྤྱག་པའི་མཆན་མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་
རྣམ་པར་མ་ཞི་བ་སྟེ་ཞི་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཞོད་པ་རགས་པ། 1 ལྷ་སྤྱུ་ལྟ་བུ་སྒྲོམ་པ་ན་དམིགས་རྟེན་ཡིད་ཀྱི་དུལ་ནས་ཤོར་ཏེ་བརྗེད་ན་ཞོད་པ་
རགས་པ་འོ། །2 (བཀའ་བརྒྱུད) དུལ་ལ་ཏ་ཅང་ཆགས་པས་གཉེན་པོས་ཀྱང་མི་ལོན་པར་འཕྲོ་བ།
ཞོད་པ་སྤྲ་ལོ། 1 འབྲུགས་འོག་ནས་ཆུ་རྒྱགས་པ་ལྟར། དམིགས་རྟེན་ཡིད་ཀྱིས་མ་ཤོར་བར་སེམས་
ཀྱི་བྱར་ཆ་ཞིག་ནས་རྟོག་པ་འོག་འགྲུའི་ཚུལ་དུ་དུལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པ་འཆར་ལ་ཁད་ལྟ་
བུའི་ཞོད་པ་བྱུང་བ་ནི། ཞོད་པ་སྤྲ་ལོ། །2 (བཀའ་བརྒྱུད) གཡོ་མེད་དུ་མི་གནས་པར་ཅུང་
ཐད་འཕྲོ་བའོ། །

ཞོད་བག 1 (འདུལ་བ) མ་དུལ་བ་དང་ཅིང་པོ། དམ་ཆོས་འདུལ་བ་དང་མི་མ་སྤྱན་པའི་བྱིམ་པ་སྤྱན་འབྱིན་
ཀྱི་ལས་གསོག་པའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་མ་དུལ་བའི་ཅིང་སྟོད་ཅིང་མོ་བཞད་གད་ལྟ་བུ། མཆོ་
རྒྱུག་ལས། ཆོས་གོས་ལེགས་པར་མ་བཞོས་ཤིང་སྤྲ་ཆེན་པོ་དང་། ཞོད་བག་གི་སྟོད་ལམ་གྱིས་

བསོད་ནམས་སྒོང་བར་བྱེད་པ་ན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། 12 ཅེད་མོ་རྣམས་གཡེང་། ཅེད་མོ་
བཞད་གང། མདོ་རྩ་རང་འབྲེལ་ལས། གནས་ངན་ལེན་གྱིས་ཐན་ཤོད་བག་ཅམ་གྱིས་སྤྲིས་ན་
ཡང་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིམ་པོར་རིག་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། 13 འབད་ཚྲིལ་ཆེན་
པོ། རྩེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དབུགས་ནི་བྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་སྤྲ་ཅན་ (པར་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ཐོས་པའི་
སྤྲ་ཅན) དང་རམ་པ་ (ཤིན་ཏུ་བྲེལ་བ) དང་ཤོད་བག་ (འབད་ཚྲིལ་དང་ལྷ་རྒྱལས) ཅན་དུ་མི་
གཏང་གི་ཅི་ནས་ཀྱང་པར་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་མི་ཆོར་བར་དལ་བྱས་འབད་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་དེ་
ལྟར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། 14 བོད་རྒྱ་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར་ཤོད་བག་གི་དོན་ལ།
ཡོན་ཏན་མེད་ཅིང་སེམས་དཔངས་མཐོ་བ་ཞེས་ཀྱང་སྤང་དོ། །

ཤོད་བག་གི་སྤྱོད་ལས། (འདལ་བ) ཉེ་བར་མ་ཞི་བའི་འགྲོ་འདུག་གི་སྤྱོད་ལས།
ཤོད་མ་ཁ། ཆ་ངར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཁྲོ་ཆུ་འཁོལ་བའི་མེ་གང་དུ་ཡོད་སའི་རྩ་ཤོད་མའི་ཁམས། རྩ་ཤོད་མའི་གདོང་འདྲ་
བའི་རི་དེ་ལ་ཟེར། དབྱིན་སྐད་དུ་Volcano ཟེར་བ་དེའོ། །རྩེ་གྲང་ཐང་པའི་རྩ་ཤིང་གི་བསྐྱན་བཅོས་ལས།
རྒྱལ་ངན་འབངས་ཀྱི་ཟས་ཅོར་ཀུན། རྩོགས་ཀྱང་ད་དུང་རྩོགས་ཤིང་བཤེན། ཤོད་མ་ཁ་ཡིས་རྒྱ་མཆོའི་
རྒྱ། འཕུང་གིན་རྟག་ཏུ་འབར་དང་མཆུངས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱ།
ཤོད་མ་ཁའི་མེ། ཤོད་མ་ཁའི་མེ་ནི་རྒྱ་མཆོའི་མཐའ་ལ་རི་རྩ་ཤོད་མའི་གདོང་པ་འདྲ་བའི་ཁ་ལས་འབར་
བའི་ཁྲོ་ཆུ་འཁོལ་བའི་མེ་ཤིན་ཏུ་དམར་ཞིང་ཆ་ངར་ཆེ་བ་དེ་ལ། ཤོད་མ་ཁའི་མེའས། རྩ་གདོང་གི་
མེ་ཞེས་གྲགས། དབྱིན་སྐད་དུ་lava ཟེར་བའི་ཆ་ངར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཁྲོ་ཆུ་འཁོལ་བའི་མེ་དེའོ། །
རྒྱ་སྐད། 1 རྒྱ་གར་གྱི་སྐད། ལེགས་སྤར་གྱི་སྐད། 2 རྒྱ་ནག་གི་སྐད། འགའ་ཞིག་གིས་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ལ་རྒྱ་
སྐད་ཅེས་སྤྲོ་བ་འདི་འབྲེལ་གཞི་ཆེ་བས། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ལ་རྒྱའི་སྐད་ཅེས་བཞོད་ན་རུང་ཟད་ལེགས་པར་
སེམས། གནའ་བཀུང་དུ་རྒྱ་སྐད་ཅེས་པ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལ་གོ་བ་ལས་ཆེན་འདྲ། བྱིས་བོད་རྒྱ་མིས་
བཅན་བཟུང་བྱས་པའི་རྩེས་སུ་གཞིས་ལུས་བོད་མིའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་སྐད་ཅེས་པ་རྒྱ་མིའི་སྐད་ལ་བཞོད་པ་
དང་། བཅན་བྱོལ་གྱི་བོད་མིའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་སྐད་ཅེས་པ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལ་བཞོད་པ་ལས་ཆེ་བ་
སོགས། སྤྲོ་བ་པོ་ཡུལ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་སོ། །

ཀྱ་གད། བཀྱེན་པའམ་སྤྲེག་ཆིག་ལའོ། །ཞེས་སོམ་སེལ་ལས་གསུངས། བེུ་འགྲེལ་ལས། སྤྲང་བཙྰན་
 ཆེ་མ་ཕྱིད་ཟེར་ནས་ཀྱ་གད་མེ་བྱས་པ་འདྲ་བ་ཅམ་འོང་། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཀྱ་གད་ཅེས་པ།
 བཀའ་བཀྱེན་གཏོང་བ་བརྒྱད་པའམ་བརྒྱད་བཀའ་གཟེར་བ་དང་འདྲ་བར་སེམས་སོ། །

ཀྱ་གད། འཕགས་ལུལ། ཟ་ར་ཏ། ཉིན་ལྷན། དེའི་ཉི་ལ། སྤྲ་བཤད་ནི། ལུལ་ཀྱ་ཆེ་ཞིང་གོས་དཀར་
 སོ་གྱོན་པས་ཀྱ་གད་ཞེས་བྲ། འོན་འཕྲི་བའི་ཆེ་ཀྱ་དཀར་ཞེས་མི་འཕྲི་བར་ཀྱ་གད་ཞེས་འཕྲི་
 བ་ཅི་ཡིན་ཞེན། སྤུ་བཀྱན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་ནི། འཕགས་ལུལ་ལ་ཀྱ་གད་ཞེས་འབོད་
 བའང་ལུལ་དབྱས་ཀྱི་མི་རྣམས་རས་དཀར་སོ་གྱོན་པ་ཤས་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་བཏགས་པའོ། །འོན་
 གུང་འཕྲི་བའི་ཆེ་ཀྱ་དཀར་ཞེས་མི་འཕྲི་བར་ཀྱ་གད་ཞེས་འཕྲི་བ་ནི། སལ་སྐད་ལ་དཀར་སོ་ལ་
 གར་སོ་ཞེས་སྒྲིག་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་འབྲམས་པ་ཡིན་གྱི། འགའ་ཞིག་གིས་སྤྲ་བཤད་གཞན་
 བྱེད་པ་ནི་རྟོག་བཟོར་སྤང་ངོ། །ཞེས་གུང་གསུངས་སོ། །སྤུ་བཀྱན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་
 གསུང་འདི་ཕྱིན་ཏུ་བདེན་པར་སྤང་སྟེ། ཨ་མདོའི་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྐད་ལ་དཀར་སོ་ལ་གར་སོ་ཞེས་
 སྒྲིག་ཚུལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉེར་ཁམས་པའི་སྐད་ལ་འདྲ་དཀར་མཛེས་ལ་གར་མཛེས་སམ་གྲ་
 མཛེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་བཟོད་ཚུལ་ད་ལྟ་ཡང་ཡོད་པ་མདོན་སུམ་མཐོང་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་འདིས་
 ཤེས་ཀྱས་སོ། །དེས་ན་གདང་གྲ་དང་གར་རྣམས་དཀར་སོའི་མིང་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གདོང་ལ་
 ཐེག་ལེ་དཀར་སོ་ཡོད་པའི་གཡག་ལ། གཡག་གྲ་བ་ཟེར་བ་དང་། མགོ་སྤྱུ་མེད་ལ་སྐད་གྲ་ཟེར་
 བ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་། སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་ལས། ཀྱ་ནག་གི་རྒྱས་བྲངས་པའི་ཀྱ་དཀར་སོ་ཞེས་བོད་
 ཏུ་གཤགས་པ་ཟད་མོད། འོན་གུང་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱིས་སྔོན་འཇུག་མ་ཞིང་ད་ཡིག་བྲིས།
 མིང་གཞི་རང་སྤྲེའི་མོ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་བས་ཀྱ་གད་ཞེས་བྲུབ་པར་འཁུམས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
 (སི་ཏུའི་གསུང་འདི་ལ་དོགས་པ་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱིས་སྔོན་འཇུག་ད་
 ཡིག་བྲིས་པ་ནི། རྒྱས་འཇུག་གི་ཕོ་ “ག” ཡིག་གིས་ཕོ་བྲང་དགོས་པའི་བྲིན། དཀར་ཞེས་པའི་
 སྔོན་འཇུག་གི་ “ད” ནི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མོ་ཡིག་ཡིན་པས་བྲིས་པ་བདེན་མོད། འོན་གུང་ “ག”
 རང་སྤྲེའི་མོ་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་བ་མ་ཟད། དེ་ལྟར་བྲིས་ན། ཕོ་ཡིས་ཕོ་

ཡི་མིང་མཐའ་དང་། །ཞེས་པའི་རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་ཚུལ་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རྟོ། །དེས་
ན་རྒྱ་དཀར་ཞེས་པའི་དེ་ཡིག་ཕྱིས་ནས་ “རྒྱ་ཀར” ཞེས་བཞག་ཀྱང་རྒྱུ་བའི་ཕྱིར་སྤྲུལ་ཡང་
ད་དུང་དབྱེད་དོ། ཡང་མཁས་པ་མང་པོས་འདི་འདོད་རྒྱལ་གྱི་བརྟེན་པར་བཞེད་དེ། བུ་སྟོན་
རིན་ཆེན་གྲུབ་གྱི་རྣམ་ངེས་འགྲེལ་པ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ (སྤྱི་ཙོང་གསུམ་) རེགས་
བཤད་གསེར་ཐེང་ལས། རྒྱ་གར་ཞེས་པ་འདུལ་བ་ཆེག་ལེ་ལས། མཉན་ཡོད་གནས་བཙས་
ཅམ་བ་ཀ། །ལྷ་རྩ་ཏ་སྤྱི་ཡངས་པ་ཅན། །རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ནི་དུག་བ་སྟེ། །འདི་དག་གོང་ཁྱིར་
ཆེན་པོར་ཤེས། །ཞེས་པ་ལྟར་གོང་ཁྱིར་ཆེན་པོ་དུག་གནས་པའི་ཕྱོགས་ལ་འདོད་རྒྱལ་དུ་བརྟེན་
བྱས་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རེགས་པའི་དབང་བྱུག་སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆན་
གྱིས་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱ་གར་ཞེས་པའི་མིང་འདི་རྗེས་གྲུབ་གྱི་མིང་
ཡིན་གྱི་འདོད་རྒྱལ་མིན་ཏེ། བོད་དུ་བཀོད་པའི་རྒྱ་མཆན་རྣམས་དང་། ཅི་སྟེ་རྒྱ་གར་འདོད་རྒྱལ་
གྱི་མིང་ཡིན་ན་རྒྱ་ནག་ཅེས་པ་འང་འདོད་རྒྱལ་དུ་སྤྱད་གོས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཁོ་བོ་སྤྲོ་ལོ། །
རྒྱ་གར་མཁའ་འཕྲོའི་བྱུང་འབགས་གྱི་གདམས་པ་བཅོ་ལྔ། (བཀའ་བརྒྱུད) ༡ ཐོན་འཕྲོའི་དག་ཤེད་
སྟོང་ར། ༢ ཐབས་ལམ་བདེ་བོད་རང་འབར། ༣ ལྷ་ལུས་ཆགས་སྤང་རང་གོལ། ༤ མི་ལམ་
འཁྲལ་བ་རང་དག ༥ བྱུང་པར་འཁོར་ལོ་རྣམ་དུག ༦ བསྐྱེད་པོས་རབ་རྣམ་བཞེ། ༧ འཕྱུག་
མེད་ལམ་འཁྱེད་རྣམ་གསུམ། ༨ དག་སྤང་ལྷ་སྤྱོད་རང་ཤར། ༩ ལུལ་སྤང་གང་བསམ་གསལ་
མཛོད། ༡༠ འོད་གསལ་གཉི་སྟག་རང་སངས། ༡༡ འཕོ་བ་མ་བསྐྱོམས་སངས་རྒྱལ། ༡༢
བར་དོ་ལོངས་སྟོད་རྫོགས་སྟེ། ༡༣ ཀུན་རྫོབ་སྤྱོད་མ་མི་ལམ། ༡༤ དོན་དམ་པན་མེད་གཞོད་
མེད། ༡༥ གཞན་དོན་གཞུགས་སྤྱོད་རང་ཤར་དང་བཅོ་ལྔའོ། །
རྒྱ་གར་དུ་བོད་གྱི་སློབ་གྲྭ་དང་པོ་བཙུགས་ཚུལ། ཡ་བོད་ས་མཆོག་༡༩༥༩ལོའི་སྟེ་ཟླ་༤བའི་པའི་ནང་
རྒྱ་གར་དུ་བཙན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་འཕྱོར་བྱུང་ནས། རྒྱ་གར་གྱི་ས་གནས་གང་ས་ནས་བོད་
སྟག་༥༠ཞིག་བསྐྱུ་རྒྱབ་གྱིས། ༡༩༦༠ ལོའི་སྟེ་ཟླ་༣ཆེས་༣ཉིན་ “མ་སུ་རི” ལ་བོད་གྱི་སློབ་
གྲྭ་ཐོག་མ་དེ་གསར་འཛུགས་གནང་།

ཀྱ་གར་མ། ཀྱ་གར་གྱིས་བཅུམས་པའམ་བཅོ་སྟུན་བྱས་པའི་ཚོས་ཤིག་ལ། ཀྱ་གར་མ་ཟེར། ཚོམ་
 པ་པོ་ཀྱ་གར་མཁས་པས་བཅུམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ཤས་ཆེར་འབྲུག་ཡང་ན། ཀྱ་གར་
 བས་བཅོ་སྟུན་བྱས་པའི་ཡོ་བྱད་དམ་དངོས་ཇས་ཀྱི་མིང་། དེབ་སྟོན་སྟོང་ཆ་ ༣༥ ལས། ཡང་
 གསོལ་བ་བཏབ་པས་སྤམ་སྦྱར་ཀྱ་གར་མ་ཞིག་གནང་བ་མིས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུལོ། །

ཀྱ་གར་མར་གྲགས་པ། ཚོམ་པ་པོ་ཀྱ་གར་བ་ཡིན་མིན་དོགས་གཞི་ཅན་གྱི་བསྟན་བཅོས།

ཀྱ་གར་མར་གྲགས་པའི་འབྲེལ་བ་ཉེར་གཅིག་ ཀྱ་འབྲེལ་ཉེར་གཅིག་ཀྱང་ཟེར། བསྟན་བཅོས་མངོན་
 རྟོགས་ཀྱན་ལ་ཀྱ་གར་ན་འབྲེལ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། གྲགས་ཆེ་བ་ཉེར་གཅིག་ཡོད་དེ། མདོ་ཀྱན་
 སྦྱར་བའི་འབྲེལ་བ་བཅུ་གཉིས་དང་། མ་སྦྱར་བའི་འབྲེལ་བ་དགུལོ། །མདོ་ཀྱན་སྦྱར་བའི་འབྲེལ་བ་
 བཅུ་གཉིས་ནི། ཉི་ཁྲི་དང་སྦྱར་བ་བཞི། བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་སྦྱར་བ་གསུམ། མདོ་སྦྱད་པ་དང་སྦྱར་
 བ་གསུམ། འབྲུམ་རྒྱང་པ་དང་སྦྱར་བ་གཅིག་ ཡུམ་གསུམ་ག་དང་སྦྱར་བ་གཅིག་སྟེ་བཅུ་གཉིས་
 ལོ། །དང་པོ་ཉི་ཁྲི་དང་སྦྱར་བ་བཞི་ནི། འཕགས་པ་ཕྱོལ་སྟེ་མཛད་པའི་ཉི་ཁྲི་སྦྱང་ག། བཅུན་པ་ཕྱོལ་སྟེ་མཛད་པའི་
 ཉི་ཁྲི་རྩམ་འབྲེལ། སྟོབ་དཔོན་སེལྟེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་ཉི་ཁྲི་ལེུ་བརྒྱད་མ། ལྷནྟ་པས་མཛད་པའི་ཉི་ཁྲི་དག་ལྟན་ཏེ་
 བཞེལོ། །གཉིས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་དང་སྦྱར་བ་གསུམ་ནི། སྟོབ་དཔོན་སེལྟེ་བཟང་པོས་མཛད་
 པའི་བརྒྱད་སྟོང་འབྲེལ་ཆེན། ལྷནྟ་པས་མཛད་པའི་སྟོང་པོ་མཆོག་ ཨ་ལྷ་ཀ་རས་མཛད་པའི་
 གནད་ཀྱི་རྒྱ་འོད་དང་གསུམ་ལོ། །གསུམ་པ་མདོ་སྦྱད་པ་དང་སྦྱར་བ་གསུམ་ནི། སྟོབ་དཔོན་
 སེལྟེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་སྦྱད་པའི་དཀའ་འབྲེལ་རྟོགས་སྟེ། སངས་རྒྱུས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱིས་
 མཛད་པའི་སྦྱད་པའི་དཀའ་འབྲེལ། ཁ་ཆེ་རྩམ་ལྷོས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཤེར་ཕྱིན་མཛོད་ཀྱི་
 སྟེ་མིག་སྟེ་གསུམ་ལོ། །བཞི་པ་འབྲུམ་རྒྱང་པ་དང་སྦྱར་བ་གཅིག་ནི། ཁ་ཆེ་རྩམ་ལྷོས་མཛད་པར་
 གྲགས་པའི་སྟོང་པ་གསུམ་པའི་ཡུམ་གསུམ་ག་དང་སྦྱར་བ་གཅིག་ནི། རོ་
 བོ་སྦྱ་ཉིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མ་ཐུན་པར་བསྟན་པར་དེ་དེ་
 ཡིན་ནོ། ། ཡུམ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མ་ཐུན་པར་བསྟན་པ་འདི། སྟེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་ཤེར་
 ཕྱིན་སྟེ་གས་བཅ་ ༩ ཁ་པའི་ ༡༥ ཤོག་གངས་ ༡༥ འདུན་བཞུགས་ཤིང་། འདི་ལ་བསྟན་བཅོས་

ཀྱི་འཕོར་རྒྱ་སྐད་དང་པོད་སྐད་ཀྱི་མཆན་བྱང་མི་སྣ་དོ། །) མདོ་རྒྱན་མ་སྦྱར་བའི་འབྲེལ་བ་
དགུ་ནི། སློབ་དཔོན་སོ་སྟེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ། ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་
གྱིས་མཛད་པའི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཆོག་གསལ། གསེར་སྦྱིང་པས་མཛད་པའི་འབྲེལ་བ་ཤད་རྟོགས་
དཀའི་སྣང་བ། ཤེར་འབྱུང་སློབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྐྱུས་དོན། ཁ་ཆེ་གཞོན་ཀུ་དཔལ་གྱིས་
མཛད་པའི་བསྐྱུས་དོན། རྩོམ་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བསྐྱུས་དོན། རིན་ཆེན་གྲགས་པས་
མཛད་པའི་འབྲེལ་བ་གྲགས་ཆེ། བུ་རྩེ་གྱིས་མཛད་པའི་ཤེས་རབ་སློབ་མེད་ཐེང་བ། ཨ་རྒྱ་ཀ་
རས་མཛད་པའི་ཐུབ་པ་དཔོངས་རྒྱན་ཏེ་དགུ་ལོ། །དེ་དག་ལ་རྒྱ་གར་མར་གྲགས་པ་ཞེས་བཞོང་
པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། མདོ་རྒྱན་སྦྱར་བའི་འབྲེལ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནས་ཤེར་ཕྱིན་མཛད་ཀྱི་ལྷ་མིག་
དང་། ཡུལ་གསུམ་དོན་བརྒྱད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བསྐྱན་པ་དང་གཉིས། མདོ་རྒྱན་མ་སྦྱར་བའི་
འབྲེལ་བ་དགུ་ལས་རྩོམ་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བསྐྱུས་དོན་དང་། རིན་ཆེན་གྲགས་པས་
འབྲེལ་བ་གྲགས་ཆེ་རྣམས་ཅོམ་བ་པོ་རྒྱ་གར་མཁས་པ་ཡིན་མིན་དོགས་གཞི་ཅན་ཡིན་པས།
རྒྱ་གར་མར་གྲགས་པ་ཞེས་བཞོང་བ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱ་འབྲེལ། རྒྱ་གར་མཁས་པས་བརྒྱམས་པའི་འབྲེལ་བ།

རྒྱ་འབྲེལ་ཉེར་གཅིག་ རྒྱ་གར་མར་གྲགས་པའི་འབྲེལ་བ་ཉེར་གཅིག་དང་འདྲ།

རྒྱ་རྒྱད། ས་ཆ་གང་ཞིག་གི་ཡས་མས་ཤིག་ལ་འཇུག་ ས་ཆ་གང་ཞིག་གི་ཉེ་འཁོར་ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་
ན། ལྷ་སའི་རྒྱ་རྒྱད་ཅེས་པ་ལྷ་བུ་ས་ཁུལ་གང་ཡིན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་དེས་པའི་དོན་རེད།

རྒྱ་ཅང་། རྟེན་རགས་སྤྱད་ཅན་གྱི་མིང་། རྟེན་ལོག་ནས་སྤྱད་པ་མང་པོ་དང་ལྷན་པའི་རྟེན་རགས་ཤིག་

རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱད། ལམ་རིམ་གྱི་བྲ་བརྒྱད་ཅིག་སྟེ། རྩེ་བཅུན་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་ཀྱིས་འོང་
ཐེང་གཡས་ཕྱོགས་སུ་སློབས་པའི་ཅེ་མོ་རྒྱ་རྩེ་ཆེར་སོང་བའི་སྟེང་དུ། སྟོན་བ་བཅོས་ལྡན་འདས།

རྒྱལ་ཆབ་མི་པམ་མགོན་པོ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། དབྱིག་གཉེན། འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་སྟེ།

བཅུན་བ་རྣམ་གྲོལ་སྟེ་སོགས་སོ། །བྱམས་པ་ཐོགས་མེད་དབྱིག་གཉེན་རྣམ་གྲོལ་སྟེ། །མཆོག་

སྟེ་དུལ་བའི་སྟེ་དང་གྲགས་པའི་སྟེ། །མེད་བཟང་ཀུ་སྤྱ་ལི་གཉིས་གསེར་སྦྱིང་བ། །རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་

ལུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་སྒྲེགས་བཅས་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཅན། སློབ་དཔོན་དགེ་ལེགས་
བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛོད་པ། སྒྲེ་དགེ་བསྟན་འགྲུར་༼ ༣ ༽ན་བཞུགས་སོ། །4 <འཛམ་
ཀ་ལྷ་ལྷིག> འདུལ་བ་བྱི་བའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་སྒྲེགས་བཅས་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཅན། སློབ་
དཔོན་ཀླ་ལྷ་ཆ་མི་ཉམས་མཛོད་བ་བཅས་སོ། །སྒྲེ་དགེ་བསྟན་འགྲུར་༼ ༣ ༽ན་བཞུགས་སོ། །
རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ། <ལལ་ལྷ་བེ་སྒྲུར་སྤྱ་རྒྱ> རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ་ནི་སྟོན་བ་ཤྲུག་བའི་རྣམ་
ཐར་བཛོད་བྱར་བྱེད་བའི་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བདུན་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་མདོ་ཞིག་སྟེ། དང་པོ་སྒྲིང་
གཞིའི་ལེའུ། གཉིས་བ་ཡང་དག་པར་སྟོབ་བྱ་བའི་ལེའུ། གསུམ་བ་རིགས་ཡོངས་སྤྱད་ག་བའི་
ལེའུ། བཞི་བ་ཆོས་སྣང་བའི་སྟོའི་ལེའུ། ལྷ་བ་བསྟོད་པར་བཅུམས་བའི་ལེའུ། རྒྱག་བ་ལྷུམས་
སྤྱ་འཇུག་བའི་ལེའུ། བདུན་བ་བསྟམས་བའི་ལེའུ། བརྒྱད་བ་སྒྲ་ཁང་དུ་ཁྱེར་བའི་ལེའུ། དགྲ་
བ་རྒྱན་གྱི་ལེའུ། བརྒྱབ་པ་ཡི་གེ་བསྟན་བའི་ལེའུ། བརྒྱ་གཅིག་བ་ཞེང་བའི་གྲོང་གི་ལེའུ། བརྒྱ་
གཉིས་བ་སྤྱ་ཅལ་བསྟན་བའི་ལེའུ། བརྒྱ་གསུམ་བ་བསྟམས་བའི་ལེའུ། བརྒྱ་བཞི་བ་མི་ལམ་གྱི་
ལེའུ། བཙུ་ལྷ་བ་མཛོན་པར་འབྱུང་བའི་ལེའུ། བརྒྱ་རྒྱག་བ་གསུགས་ཅན་སྟོང་པོ་འོངས་བའི་
ལེའུ། བརྒྱ་བདུན་བ་དགའ་བ་སྤྱད་བའི་ལེའུ། བཙུ་བརྒྱད་བ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་བའི་ལེའུ། བརྒྱ་དགྲ་བ་
བྱང་ཆུབ་གྱི་སྟོང་པོར་བཞུད་བའི་ལེའུ། ཉི་ཤུ་བ་བྱང་ཆུབ་གྱི་སྟོང་པོར་བཞུད་བའི་ལེའུ། ཉེར་
གཅིག་བ་བདུད་བཀུམ་བའི་ལེའུ། ཉེར་གཉིས་བ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་བའི་ལེའུ།
ཉེར་གསུམ་བ་མཛོན་པར་བསྟོད་བའི་ལེའུ། ཉེར་བཞི་བ་བཟང་པོའི་ལེའུ། ཉེར་ལྷ་བ་བསྟམས་བའི་
ལེའུ། ཉེར་རྒྱག་བ་ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྟོར་བའི་ལེའུ། ཉེར་བདུན་བ་མཇུག་སྤྱད་བའི་ལེའུ་སྟེ།
ཐ་མའོ། །མདོ་སྟེ། ༼ ༣ ༽ན་པའི་ནང་བཞུགས།

རྒྱ་བཏབ་ར་མོ་ཆེ། ར་མོ་ཆེའི་གཞུག་ལག་ཁང་དང་དོན་འདྲ། འདི་ལ་རྒྱ་བཏབ་ཅེས་བཞི་རྒྱ་བཟའ་
གོང་ཚོས་ཐུག་བཏབ་བའམ་བཞེངས་བའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱ་
སྟག་ར་མོ་ཆེ་ཟེར་བཞི་རྒྱ་འཆོལ་བ་ཡིན་པར་ངེས་སོ། །

རྒྱ་སྟག་ར་མོ་ཆེ། འདི་རྒྱ་བཏབ་ར་མོ་ཆེ་ཞེས་བཤད་ཉིད་རྒྱ་འཆོལ་བའམ་ཉམས་བ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་བཏབ་

ར་མོ་ཆེ་ལ་གཟིགས།

རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དུ་འགྱུར་བའི་བཀའ་བསྟན་གྱི་སྒྲོན་། རྒྱ་ནག་ནས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བའི་
 བཀའ་འགྲུར་ནི། ༡ འཕགས་པ་ལང་ཀར་ག་ཤེགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་སངས་རྒྱ་ས་ཐམས་ཅད་
 གྱི་གསུང་གི་སྤྱིང་པོའི་ལུ་བཅ་པོ་བརྒྱད་པ། རྒྱའི་སློབ་དཔོན་མེན་ཏྲུ་ཡིས་མཛད་པའི་འབྲེལ་བ་
 དང་སྐུར་ནས་ལོ་རྒྱུ་བ་འགོས་ཆོས་འབྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༢ འཕགས་པ་བྱམས་
 པ་དགའ་ལྡན་གནས་དུ་སྐྱེ་བ་བླངས་པའི་མདོ། ལོ་རྒྱུ་བ་བརྩེ་བ་བ་སྟོང་དང་། བརྩེ་ཤེས་རབ་སེང་
 ཤེས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༣ འཕགས་པ་ལེགས་ཉེས་གྱི་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་
 བའི་མདོ། ལོ་རྒྱུ་བ་བརྩེ་ཆོས་བྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༤ འཕགས་པ་གསེར་འོད་
 དམ་པ་མཆོག་ཏུ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་མདོ། བཅ་པོ་བརྒྱད་དང་ལེུ་སོ་གཅིག་པ། ལྷ་ཆེན་གྱི་ལོ་
 རྒྱུ་བ་འགོས་ཆོས་འབྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༥ འཕགས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
 རྒྱན་རས་གཟིགས་དབང་ལུག་ལུག་སྟོང་སྐྱེན་སྟོང་དང་ལྡན་པ་ཐོགས་པ་མི་མངའ་བའི་ཐུགས་
 རྩེ་ཆེན་པོའི་སེམས་རྒྱ་ཆེར་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས་ཆོག་དང་བཅས་པ་བཅ་
 པོ་གསུམ་པ། ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་འབྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༦ འཕགས་པ་ཞལ་བརྩ་
 གཅིག་པའི་རིག་ལུགས་གྱི་སྤྱིང་པོ། ལོ་རྒྱུ་བ་བརྩེ་ཆོས་འབྲུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ།
 ༧ གཙུག་ཏྲོང་ཆེན་པོ་བཅ་པོ་དགུ་པ་ལས་བདུད་ཀྱི་ལུའི་ཉི་ཆོ་ལྷང་བ་སྟོ་ཀ་དོན་ལྡ་པ། བཅ་
 པོ་གཉིས་པ་འདི་ལ་གོང་དཀར་པ་སོགས་ཀྱིས་ཐེ་ཆོམ་གྱི་གཞིར་བྱས་ཀྱང་སྟོན་གྱི་དཀར་ཆག་
 གསུམ་དུ་རྒྱ་ནག་ལས་འགྱུར་བའི་ཁྱད་པ་མང་བཤད་པས་བཞག་པ་རྣམས་བཞུགས་སོ། ། ༨
 འཕགས་པ་ནས་མཁའི་མདོ་གཉིས་འདུལ་བའི་བཟོད་པ་བསྟན་པ་བཅ་པོ་བརྒྱ་གཅིག་དང་ལེུ་
 བརྩ་གཉིས་པ་རྒྱ་ནག་འགྲུར། ༩ འཕགས་པ་ཐར་པ་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་སུ་རྒྱས་པ་འགྲོད་ཆངས་
 ཀྱིས་སྒྲིག་སྐྱུངས་ཉེ་སངས་རྒྱ་ས་སུ་སྐྱབ་པ་རྣམ་པར་བཀོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་བཅ་པོ་གཉིས་
 དང་སྟོ་ཀ་བརྒྱ་བརྩ་གཉིས་པ་རྒྱ་ནག་གི་འགྲུར། ༡༠ མཛད་ས་ལྷན་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་བཅ་པོ་
 བརྩ་གཉིས་དང་ལེུ་ལྡ་བརྩ་ཆ་གཅིག་པ་ལོ་རྒྱུ་བ་འགོས་ཆོས་འབྲུབ་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དང་རྒྱ་

ནག་གི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་བ། ༡༡ ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱ་ཀྱི་འིན་ལས་བས་པ་
 སའི་མདོ་བཅ་པོ་ཕྱེད་བརྒྱད་དང་ལེའུ་དགུ་པ་རྒྱ་ནག་འགྲུར་བཅས་སོ། ། (རྒྱ་ནག་ནས་བོད་
 སྐད་དུ་བསྐྱར་བའི་བསྟན་འགྲུར) བེ། ༡ ཏི་ཐེ་དི་གསུམ་ལ། འཕགས་པ་དགོངས་པ་ཐབ་མོ་
 དེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་རྒྱའི་སྟོབ་དཔོན་མཁན་པོ་ཐེན་ཆེག་གིས་མཛད་
 བ། ༢ རྒྱ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་འགོས་ཆོས་བྱུབ་ཀྱིས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་བསྐྱར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་པབ་
 བ། ༣ བེ་པ་ལ། འཕགས་པ་ལ་ལྟར་གཤེགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོའི་འགྲེལ་བ་དེ་
 བཞེན་གཤེགས་པའི་སྟེང་པོའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱའི་མཁན་པོ་རྣམས་ལ་མཛད་པ་བཞུགས་
 སོ། ། ༤ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་གསལ་བའི་སྟོབ་དཔོན་བཅས་རྒྱའི་དཔེ་ལས་སྟོབ་དཔོན་
 དཀྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པར་སྟངས། དེར་སང་བོད་རྒྱལ་སྐད་ལས་ཐུན་ཆོས་སྟོང་གིས་མཛད་
 ཅས་གྲགས་སོ། །དཔལ་ཐུན་དབང་བླག་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཐང་སང་ཅང་ཞེས་བྱ་བས་རྒྱ་གར་གྱི་
 སྐད་ལས་རྒྱའི་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཅིང་། བྱིས་སྟོན་པ་དགེ་སྟོང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་བྱ་བས་
 བསྐྱར་བར་ཞུས་པའི་དོན་དུ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བའི་སྡེ་བ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྒྱ་ནག་
 ཆེན་པོའི་རྣམ་པུན་ཆོས་ཀྱི་རིན་ཆེན་གྱིས་དཔལ་ས་སྐྱའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྐྱར་ཞིང་ལེགས་
 པར་གཏན་ལ་པབ་བ། ༥ ཆད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོབ་དཔོན་
 ཆེན་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོས་མཛད་བ། རྒྱ་གར་ལས་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཐང་སང་ཅང་གིས་རྒྱའི་སྐད་
 དུ་བསྐྱར་བ་ལས། སྐད་ཀྱིས་རྒྱའི་དགེ་བཤེས་སིང་གྲུང་རྒྱས་དང་། བོད་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་སྟོན་གཞོན་གྱིས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཤིང་། བྱིས་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བའི་སྡེ་བ་
 ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོའི་སྡེ་བ་ཐུན་པ་ཆོས་ཀྱི་རིན་ཆེན་གྱིས་དཔལ་ཐུན་ས་སྐྱའི་
 གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱའི་དཔེ་དང་བོད་ཀྱི་དཔེ་གཉིས་པོ་ལེགས་པར་གཏུགས་ཤིང་བཅོས་ཏེ་དག་
 པར་བསྐྱར་བ། རྒྱའི་དཔེ་ལས་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་སྟངས། དེར་སང་བོད་རྒྱལ་སྐད་ལས་
 སའི་སྟོན་ཞེས་གྲགས་སོ། །འདི་རིགས་པའི་སྟོན་དང་གཅིག་ཏུ་འདོད་པར་མི་རིགས་པའི་སྟོན་ལ་ལྷ་
 ལྷ་ལ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ། འདི་ལ་ལྷ་ལ་བྱ་བེ་ལ་ཞེས་ཟེར། འཐད་དེ། ཆད་མའི་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱལ་ས་

སུ་རིགས་སྒོ་ནས་ལུང་བྲངས་པ་ནས་ལོ་ན་མི་སྣ་དཔྱད་བའི་བྱིར་ལོ། ༡༥ ལུང་པ་ཆེན་པོ་བྲང་སྒོར་
 སུམ་ཁྲི་ལྷ་མོ་གྱི་རྣམ་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གཙུག་ལག་རྒྱ་ནག་ནས་བསྐྱུར་བ། འདིར་རགས་
 རིམ་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་ཀྱི་ཞེས་ཏུ་བཞགས་ན་ད་དུང་བཀའ་བསྟན་འགའ་རེ་ཡོད་པར་སྣང་ངོ། །
 རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་སྟོན་བསྟན།

	རྒྱལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཆེགས།
1	«ཨི་ཡ་རྒྱལ་རབས།» xia (Hsia) Dy- nasty		བྱི་ལོ་འེ་ཕྱོག་གི་ དུས་རབས། ༡༠༨༠-༡༢༠༠ B.C.
2	«ཤང་རྒྱལ་རབས་ ས་མ་ཡི་ན་རྒྱལ་ རབས།» Shang or Yin Dynasty		བྱི་ལོ་འེ་ཕྱོག་གི་ ༡༢༠༠-༡༠༤༦ B.C.
3	«ཅིའུ་རྒྱལ་རབས།» Zhou (Chou) Dynasty	ཅིའུ་རྒྱལ་རབས་བཞི་པ་ཅིའུ་དབང་ཞེས་ པའི་སྐབས་སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ འཁྲུངས་པར་དེབ་ཕྱོག་སོགས་ལས་བཤད། འདི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ནག་ཏུ་གསོ་བརྟེན་པ་ཡང་ དར་བར་བཤད།	བྱི་ལོ་འེ་ཕྱོག་གི་ ༡༠༤༦-༡༡༡ B.C.
4	«ཆིན་རྒྱལ་རབས།» Qin Dynasty	འདི་ལོ་ལོ་རྒྱལ་རྣམས་རེ་ལྷུ་མིག་འོག་མར་ གཟིགས།	བྱི་ལོ་འེ་ཕྱོག་གི་ ༡༡༡-༡༠༦ B.C.
རྒྱ་ནག་གི་ལྷགས་རི་ཆེན་མོ་འདི་ནི་རྒྱ་བོད་སོག་གསུམ་རྒྱལ་ཁབ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་མངོན་ཆགས་བསུབ་ཏུ་ མེད་པ་ཞིག་གོ།			
5	«ཧན་རྒྱལ་རབས།» Han Dynasty	འདི་ལོ་ལོ་རྒྱལ་རྣམས་རེ་ལྷུ་མིག་འོག་མར་ གཟིགས།	བྱི་ལོ་འེ་ཕྱོག་གི་དུས་ རབས་༡༠༦ B.C. བྱི་ལོ་འེ་དུས་རབས་ ༡༡༠ A.D.

སྒྲིམ་མེ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ།

	རྒྱལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཆོགས།
	ཕྱི་ལོ་༤༥ལོར་ཁྱ་ནག་ཏུ་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་བསྐྱེད་པ་ཐོག་མར་དབུ་བརྟེན་ཞེས་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས་གསུངས་ནིང་། རྒྱ་ཡིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསལ། ཞེས་དུང་དཀར་ཆོག་ཆེན་མོར་གསལ། དེ་ཡང་ཏན་གྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་སྤུ་གོང་བུའི་བུ་ལྷ་པ་ཏན་མིང་ཉིད་དུས་སུ་ཁྱ་ནག་ནས་པཱེ་ཏུ་ཏུ་ལ་ཟེར་བ་བདེན་པ་མཛོང་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཐེག་པ་རྩེད་དུའི་ཆོས་གདན་དངས་ནས་རྒྱའི་ཡུལ་དུ་སླེབས། ཏོར་ནི་ཏུར་པའི་མའི་སའི་ལྷ་ཁང་བཞེངས། ཆོས་བསྐྱར། དེ་ནས་བརྒྱུད་སྟེད་ལྷའི་བར་ཁྱ་ནག་ཏུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་པ་དར། ཞེས་དེབ་སྟོན་དང་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་གཉིས་ཀར་གསལ། དེ་དུས་ཁྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་ཆང་ཨན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེང་སང་ཤི་ཨན་ཟེར། Chang-an (Xi-an) ལ་ཤེ་ཤེན་ Wang Wei-fan ཞེས་པའི་ཁྱ་ནག་གི་སློབ་དཔོན་དེས་ཤར་བྱོགས་ཀྱི་ཏན་རྒྱལ་རབས་སྐབས། ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་༡༥-༡༦ དབར་ལ་ཁྱ་ནག་ནང་ལོ་ཤུའི་ཆོས་སླེབས་ཡོད་པའི་ཆོད་དཔག་བྱས་ཡོད། དེ་སངས་འོག་ནས་ལོ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་གནའ་རྫས་མང་པོ་ཞིག་ཆེད་སོན་བྱུང་བ་དེ་དག་སྐབས་ཕྱི་དུ་འགོད་ཀྱི་ཡོད།		
6	«རྒྱལ་རབས་གསུམ་གྱི་སྐབས» Three Kingdoms		ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༡༦༠-༡༩༠ A.D.
7	«ཏུབ་མའི་ “ཡིན” རྒྱལ་རབས» Western Jin Dy- nasty		ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༡༩༠-༣༡༧ A.D.
8	«ཤར་མའི་ “ཡིན” རྒྱལ་རབས» Eastern Jin Dy- nasty		ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༣༡༧-༤༢༠
9	«བྱང་དང་ལྷོ་རྒྱལ་ རབས་གྱི་སྐབས» Northern and Southern Dy- nasty	ལོ་རྒྱུས་འགའ་ཤས་ནང་འདྲིའི་སྐབས་ཕྱི་ལོ་ ༤༣༤ལོར་ཁྱ་ནག་ཏུ་ནང་ཆོས་དར་བའི་འགོ་ རྒྱུགས་ཞེས་བཤད། འོན་ཀྱང་གོང་དུ་དེབ་ སྟོན་ལས་བཤད་པ་ཉིད་ཁྱངས་བཙུན་པར་ སེམས་སོ། །	ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༤༢༠-༥༡༧
10	«སུས་རྒྱལ་རབས» Sui Dynasty		ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༥༨༡-༦༡༨

	རྒྱལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཆོགས།
	༼ གོང་གི་འཕྲོ ོ༽ དེ་དུས་སྤང་བཅའ་གྱིས་བྱབ་བསྐྱེལ་ཡོད་ན་ད་གཞི་དང་ཆོ་རྒྱ་མི་བཀྲུས་ནས་མ་དག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད། དེར་བརྟེན་དང་ཆོ་བོད་མི་ཅུ་མ་གཟན་ཡོངས་ནས་ཆོས་རྒྱལ་མཛད་རྩེས་ཅན་དེའི་བཀའ་འོན་ཏེ་དུས་ནམ་དུ་ཡང་བརྟེན་དུ་མི་རུང་ངོ་། །ཐང་ཐའི་རྩེད་གི་སྐབས་སུ་བྱུ་འི་ལོ་ལྷ་བ་ཐང་ཟན་ཆང་ཞེས་པ་བྱུང་ནས་ཆོས་མང་པོ་བསྐྱུར། དེ་ཡན་ལ་རྒྱ་ཡི་ལོ་ལྷ་བ་ཀུ་འི་ལོ་ལྷ་བ་ཀུ་བྱུང་ཞེས་དེབ་སྟོན་སྟགས་སུ་གསལ། ཐང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་རྒྱ་ནག་དུ་ནང་ཆོས་དར་བྱུང་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། བྱི་ལོ་༡༡༧༧ལོར་རྒྱ་ནག་ལ་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤྱེལ་མ་ཁུན་ཐོག་མར་སྤྱོད་པ། འདིའི་རྒྱལ་ས་Chang-an (Xi-an) ཆང་ཨན་དང་། དེར་སང་འདི་ལ་ཤང་ཨན་ཟེར། ཐང་ཐེ་ཐེན་ Wang Wei-fan ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མཁས་པ་དེས་དེན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་རྒྱ་ནག་དུ་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤྱེལ་སྟེ་ཡོད་པའི་ཆོད་དཔག་བྱས་ཡོད། དེན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་སྤྱེལ་གྲུང་། དར་འགོ་ནི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཚུགས་པར་མངོན།		
12	«རྒྱལ་པོ་ལྔའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས» Five Dynasty		བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༩༠༧-༩༦༠
13	«སྤང་རྒྱལ་རབས» Song Dynasty (pronounced soong)	སྤང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་སྤང་ཐའི་ལྷ་ང་གྲའོ་ཀྲས་ཀྱི་ཀྱི་ཏའོ་ཁྱི་ལོ་གཉིས་པ་མེ་སྤེལ་༩༩༧ལོར། ལྷ་སྤང་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གནང་བའི་སྐབས་ཡིན།	བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༩༦༠-༡༡༧༩
14	«ལི་འའོ་རྒྱལ་རབས» Liao Dynasty (Khitan ཀྱི་ཏན)	འདི་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྐྱུར་མཁན་གྱི་བྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན།	བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༩༠༧-༡༡༢༥
15	«ཡིན་རྒྱལ་རབས» Jin Dynasty (Jurchen ཏུར་ཅན)	འདི་ཡང་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྐྱུར་མཁན་གྱི་བྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན།	བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༡༡༡༥-༡༢༡༩
16	«ཡོན་ནམ་སོག་པོའི་རྒྱལ་རབས» Yuan or Mongol, Dynasty	འདི་ཡང་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྐྱུར་མཁན་གྱི་བྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། འདིའི་ལོ་རྒྱུས་རྩམས་པེའུ་མིག་འོག་མར་གཟིགས།	བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༡༢༠༦/༡༢-༡༢༩༡

	རྒྱལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཚིགས།
འདི་ལ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་མཁུ། སོག་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཟེར་བ་རེད། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ནི་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་མཐའ་པོ་གི་སོག་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མིང་། ཕྱི་ལོ་1206ལོར་ཀུའུ་ལའི་ལོ་མཆོད་གནས་སུ་བསྟེན་ནས་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་དབང་ཞུས། དེའི་དབང་ཡོན་ཏེ་ཆོས་ཁག་སྤུལ་བར་བཤད། གོང་གི་ལི་འོ་རྒྱལ་རབས་དང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས། ཡོན་རྒྱལ་རབས་གསུམ་གྱི་སྐབས་རྒྱ་ནག་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དབང་སྒྱུར་འོག་གནས་པའི་སྐབས་རེད།			
17	«མིང་རྒྱལ་རབས» Ming Dynasty	ལོ་རྒྱུས་རེའུ་མིག་འོག་མར་གཟིགས།	ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་ 1368-1644
མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གསུམ་པ་དུ་མིང་གོང་མ་ཡུང་ལོ་འམ་ Yung-lo མེན་ཏི་Wen-ti ཞེས་པས་ཕྱི་ལོ་1405ལོར། རྒྱ་བཙུན་ཅོང་ཁབ་ཆེན་པོ་མཆོད་གནས་སུ་གདན་དྲངས་ཀྱང་མ་ཐེབས། རྒྱེས་སོར་མང་པོས་གསོལ་བ་བདུབ་པས་དོ་མ་བརྒྱུག་པས་སྐུ་ཆབ་ཏུ་རྒྱའི་དངོས་སྟོབ་སེར་ལྷག་འདེབས་པ་པོ་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་གཏོང་བར་མཛད། རྒྱ་མཆོན་དེ་ཁོ་ནས་བོད་དེ་རང་བཅོན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཆོད་ཐུབ། གལ་ཏེ་བོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་ཆེན་རྒྱ་ནག་གོང་མ་དབང་ཐང་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ། མི་སེར་ཞིག་གིས་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལ་མི་བརྟེན་བཟུང་བོད་དམ། རྒྱ་མི་རིགས་ཤིག་གིས་དེ་འདྲ་བྱས་ཡོད་ཆེ་མི་དེ་སྟོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་ཡོག་རྒྱ་དེས་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གོང་མས་རྒྱུ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་གདན་དྲངས་ཆུ་སྐོར་མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྒྱལ་མཛད་པའི་རྒྱལ་ཐར་དད་པའི་འདུག་དོགས་སུ་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། དེའི་ཆེན་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དུ་མིང་གིས་སྤྱུ་མ་འདི་ལ་དད་པ་ཆེན་པོས་ཡུང་དང་གནང་བྱེད་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་འབྲུལ་སྟེལ་དང་། རྒྱ་ཡུལ་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དང་། སྤྱོད་མཐའ་དག་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་བཀའ་རྒྱུ་མཛད་པའི་སྤྲད་ཏུ་སྤྲད་འདྲེན་པའི་གསོལ་པ་ནན་ཆེར་འདེབས་པ་ལ། གསེར་ཡིག་པ་དུ་ཞིང་བཞིས་མགོ་བྱས་བསྐྱུ་ཐང་པོ་མང་གསལ་བྱུང་བ་ལ། དང་པོར་ཐུང་ཐུང་དབེན་པ་འདྲར་མཛོན་ཆུང་བར་བཞུགས་ཏེ། གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་མཛུ་ཏུ་མ་གནང་། རྒྱེས་སུ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་གཙོ་མཛད། དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་བདུང་བཅས་པ་དོ་ཆེན་ལ་སྤྲོན་ནས། གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་མཆི་མ་བྱུང་ཞིང་། ཞུ་བ་ནན་གྱིས་སྤུལ་བས་སེར་ཕེབས། མཛུ་ལ་ཁག་ནང་། འབྲུལ་བ་རྒྱམས་བཞེས། རྒྱ་ཡུལ་ལ་འབྱོན་པ་དགག་བྱེད་ཆེད་དགོས་པ་ཆུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་དང་བཅས་པའི་ཞལ་དུ་ནན་ཅན་ཞིབ་པར་བྱོན་ནས། སྤྲོན་མ་འདྲོངས་པར་གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་ཕྱིར་ལ་ཐེགས། ཞེས་གསུངས་སོ། དེའི་སྤྱི་ལོར་1405 ཡུང་ལོས་ཀུམ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གདན་དྲངས་པ་སྤྲོན་ནན་ཅོང་དུ་ཞུགས་སོར་འཁོད་དེ་དང་ཐུན་སྤྲོན་གྱི་ལམ་ལ་འགོད་པར་མཛད། 1410ལོར་དུ་མིང་གོང་མ་ཡུང་ལོས་ནན་ཅིན་དུ་བོད་ཡིག་གི་བཀའ་འཇུག་སྤྲར་དུ་བཞོས། ཡུང་ལོས་1409-1424ལོ་ཉེར་གཉིས་རྒྱལ་སྤྱི་དབང་དུ་ 1368-1644 ནན་ཀིང་ Nanking བེ་ཅིན་ Peking 1368-1644			

	ཁྱུལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཆོགས།
18	«ཆིང་ངམ་མན་ཁུའི་ ཁྱུལ་རབས།» Qing (Ch'ing) , or Manju, Dy- nasty	འདིའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་མཉམ་པའི་ གཟིགས།	ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་ ༡༦༡༤-༡༧༡༡

འདི་ལ་ཆིང་ཁྱུལ་རབས་སམ། མན་ཁུའི་ཁྱུལ་རབས་ཟེར་བ་རེད། ཕྱི་ལོ་༡༥༥༡ལོར་མན་ཁུ་གོང་མའི་
ཁྱུལ་པོ་དང་པོ་ཤུན་ཅིས་ Shunzhi Emperor (དཔེ་མང་པོར། ལུན་ཀྱི་དང་། ཤུན་ཀྱི་ཞེས་སྟེ། ཁྱུལ་
མཆོག་ལུ་པའི་རང་རྒྱལ་དུ་ཁྱུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས་་ “ཤུན་ཅི” ཞེས་སྟེ། རྟེན་ལའི་སྐྱ་མ་ལུ་པའི་ནོ་
ཆེ་ཆུ་ནག་ཏུ་པའི་ཅིང་དུ་གདན་དྲངས་པ་ལྟར། སྐུ་འཁོར་སྐུ་སྟོང་དང་ལྷག་ཅམ་དང་ལྷན་དུ་ཆེབས་སྟེར་
བསྐྱངས། མན་ཁུ་གོང་མ་ལུན་ཀྱིས་པའི་ཅིན་དང་རྒྱུ་གཤམ་གཤིས་ཅམ་གྱིས་ཆོད་པའི་སར་དུ་ལ་སྟང་
ཁྱི་ཕྱག་དགའི་མཐུན་ཆེན་སྟེར་དུ། ཡགོང་ས་ལུ་པའི་ཆེན་པོར་ཆོད་གཤིས་གྱིས་བརྒྱབ་པའི་གཟིམས་ཁང་
སེར་པོར་གྲགས་པའི་མོ་བྱང་ལྷའི་སྟེང་ཆོལ་ལྷ་བུ་ལྷགས་ཤི་ཤག་སྟོར་དང་བཅས་པ་བཞུངས་དུ། པའི་ཅིན་དུ་
གདན་དྲངས་ནས་གུས་བཀྱར་ཆོད་མེད་ཞུས་པའི་ཆུ་མཆོན་ནི། སྐབས་དེ་དུས་པོད་སོག་གཤིས་དམིགས་
བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་སོག་པོའི་ཁྱུལ་པོ་གྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཁྱུལ་གྱིས་
༡༥༥༡ལོར་གཙང་པ་སྟེ་སྟོང་གྱི་སྟོང་གཞུང་གཞིར་མཉམ་བུའང་ནས། བོད་ཀྱི་སྟོང་དབང་ཡོངས་རྒྱུགས་
ཡགོང་ས་ལུ་པའི་ཆེན་པོའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་དུ། བོད་གཞུང་དགའ་ལུན་སོ་བྱང་གི་སྟོང་དབང་བཅུགས་པ་དང་།
གཞན་ཡང་ཡུལ་དབང་སྐྱུ་སྟང་བཞི་པ་སོག་པོའི་ཁྱུལ་པོ་རྒྱུ་གྱི་རིགས་བརྒྱུད་ལུ་ཐན་ལྷན་
གྱི་སྐྱ་ཆར་གཏོགས་པ་ལུ་ཐེད་ཐའི་འིའི་སྐུ་ལྷན་པ་སོགས་ཆུ་མཆོན་མང་པོ་ཞིག་གིས། ཡགོང་ས་མཆོག་
ལ་གུས་བཀྱར་ཞུས་ན། སོག་པོ་དང་མཐུན་འབྲེལ་གང་ལེགས་གིས་ཆུ་ནག་ལ་སོག་ལུ་ནས་དཔུང་སྐུ་
གྱི་ཟེང་འབྲེགས་མེ་ཡོང་བའི་ཆོད་དུ་དམིགས་པ་ཞིག་རེད། ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་སྟོང་གྱི་སོག་པོ་མོ་རྟོང་
ནས་སྟང་གྱི་སོག་པོ་ལྷུ་འདི་བར་ཆེན་པོ་རྟོར་གྱི་ཁྱུལ་སྟོན་ལག་ལ་ཁྱེད་ཆོ་དགའ་ལ་མཆོངས་ཤིག་ སེད་
ཅིག་གཏུབས་ཤིག་ཅེས་མ་གསུངས་པ་མ་གཏོགས། དེ་ལྟར་གསུངས་ན་ཁོང་ཆོས་ལུས་སོག་བུའང་ནས་
དགའ་ལ་མཆོང་ཆུ་ལྷན་པར་སོམ་ནི་ཕྱིར་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་མདོ་སྟངས་པ་མཁས་དབང་ཡོན་ཏན་རྒྱ་
མཆོས་གསུངས་པ་དེ་བདེན་པ་རེད། གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ཕྱི་ལོ་༡༥༥༡ལོར་མན་ཁུ་གོང་མའི་ཁྱུལ་པོ་དང་
པོ་ཤུན་ཅིས་ Shunzhi Emperor རྟེན་ལའི་སྐྱ་མ་ལུ་པའི་ནོ་པའི་ཆེ་ཆུ་ནག་ཏུ་པའི་ཅིང་དུ་གདན་དྲངས་ནས་
ཆུ་བོད་གཤིས་མཛོད་འབྲེལ་དམ་ཟབ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་སྟེ། ཆུ་ནག་གོང་མས་ཆུ་ནག་གི་གཞུང་ཆོབ་གི་ཆུ་ལ་
དུ་ “ལམ་བན” ཟེར་བ་དེ་ཡང་གཏོང་འགོ་ཚུགས་པར་སེམས་སོ། །

མདོར་བསྐྱས་ན་དེ་དུས་ཆུ་ནག་གོང་མས་ཕྱི་ལྟར་དུ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སོག་ནས་གདན་ཞུར་ལག་ཡུལ་བ་ཅམ་
ལས་ངེས་དོན་དུ་སོག་པོ་ལ་འཛིགས་སྟངས་གི་དབང་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་སྟོང་དོན་གྱི་སྐུ་ལུང་བཤད་
པ་ཞིག་རེད། རྟེན་ལའི་སྐྱ་མ་ལུ་པའི་ཆེན་པོའི་ཅིན་དུ་ཐེབས་སྟེར་བསྐྱངས་ཆུ་ལ་སོགས་ཞིབ་པར་རང་རྒྱལ་དུ་
ཁྱུ་ལའི་གོས་བཟང་དེབ་དང་པོ་༡༩༡༡གསལ་བ་ལས་ཤེས་པར་བྱུང་། སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་ཆུ་ནག་གི་ཁྱུལ་
ས་ནི་པའི་ཅིན་ལིན།

	ཁྱལ་རབས།	ལོ་རྒྱུས།	ལོ་ཚིགས།
19	«གོ་མིན་དང» Kuomintang ཁྱ་ནག་གི་མཐུན་ ཁྱལ་འབག་ Republic of Chi- na	འདི་ལོ་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་ཀྱི་མིག་འོག་མར་ གཟིགས།	ཁྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༡༩༡༡-༡༩༤༩
ཁྱི་ལོ་༡༩༤༩-༡༠-༡ཉིན་མའོ་ཅི་དྲུང་གིས་ཁྱ་ནག་དམར་པོའི་མིད་གཞུང་བཙུགས་དེ་གསལ་བསྐྱེད་པ་བྱས་པ་ན། གོ་མིན་དང་གི་དམག་ཁྱི་ཆེན་མོ་ཆེད་ཀའི་ཤེག་དང་ཁོ་པའི་དམག་མི་འཕྲིན་ལུས་རྒྱུས་ཐུགས་ཐེ་མེན་ལ་ སྐྱབས་བཅོམ་དུ་ཕྱིན་ནས་དེར་གཞིས་ཆགས་པ་རེད། ཆེད་ཀའི་ཤེག་ཁྱི་ལོ་༡༩༥༥-༡༠-༡༡ ཉིན་སྐྱེས་ཤིང་། དགྲུང་གྲངས་༤༥ཐོག་ ཁྱི་ལོ་༡༩༥༥-༤-༥ ཉིན་འདས་གྲངས་སུ་གྱུར།			
20	«ཁྱ་ནག་གྲུང་ཁྲན་ དང་དམར་དམར་པོའི་ མིད་གཞུང་» People's Repub- lic of China	འདི་ལ་ཞུ་སྐབ་པའི་ཁྱལ་རབས་མོགས་སུ་གྲུང་ དབྱེད་མི་དམངས་མིད་གཞུང་གི་ཐ་སྐད་ཅིད། ལོ་རྒྱུས་འོག་དུ་གཟིགས།	ཁྱི་ལོ་༡༩༤༩ལོར་ ཁྱ་ནག་དམར་ པོའི་མིད་གཞུང་ བཙུགས།
ཁྱི་ལོ་༡༩༥༥-༡༩༥༥ལོར་ལོ་བཅུ་དེ་རིང་རིག་གནས་གསར་བཟེང་སྐབས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ལ་ གཏོར་ཆོལ་གྱི་གནོད་སྐྱོན་ཆབས་ཆེ་ཤོག་ཡོད་པ་རེད། མའོ་ཅི་དྲུང་ལོ་གྲངས་༤༡ལ་སྐབས་བཟ། ཁྱི་ལོ་ ༡༩༥༥-༩-༩ ཉིན་ཁྱ་ནག་པི་ཅིང་དུ་འདས་གྲངས་སུ་སྐྱོད་དོ།			

རྒྱ་ནག་གྲོང་ཁུན་རྒྱལ་པོ། ཏུང་ཀྲུམ་ཞེས་པ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དེ། ཏུང་ནི་ཤར་ཕྱོགས་དང་། ཀྲུམ་ནི་
 རྒྱལ་མོའི་གྲི་ཆེ་འཛོད་དེ། རོན་ཏུ་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་པོའི་མོངས་མྱོད་དང་འདྲ་བ་པ་ལྟར་སྐྱེ་ལོ་
 པའི་དེ་ཆེ་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོ་ དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་ནི་ཀྲང་ཀེ་ཏུ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་མཆོམས་
 གྱིས་ལ་རྒྱ་ནག་ཆུང་ཏུ་དང་། དེ་ཆུན་གྱི་རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་སྡོངས་ནམས་ལ་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོར་
 སྡོན་གྱི་ཡིག་རྟེན་ནམས་སུ་བྲགས་པ་དང་། །འཛམ་དབལ་ཙ་རྒྱ་དང་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་དང་རྒྱ་ནག་
 ཆེན་ནི་ན། །འཛམ་པའི་དབྱངས་ནི་རབ་འབྱུང་ལྷུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤང་སྤྱོད་པའི་
 རྩོད་ཀྱིས་ལྷུང་ལ་གཞི་བྱས། རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོའི་ཐ་སྲུང་འདི་འབྲེལ་ཆེན་རྩི་མེད་འོང་

ལས་ཀྱང་བཤད་དེ། ས་ཆེན་དུམ་བུ་ལོད་པས། །དང་པོ་རྒྱ་གར་འཕགས་ལུལ། གཉིས་
པ་པོད་ལུལ། གསུམ་པ་ལི་ལུལ། བཞི་པ་རྒྱ་ནག་ལྷ་པ་རྒྱ་ནག་ཆེན་པོ། དུག་པ་གངས་ལྷན།
ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་སྒྲོང་རྫོང་གླ་མའི་གསུང་འབུམ་སྒྲེགས་བཅས་དང་པོ་༡༩༦ན་གསལ།
རྒྱ་ན་རུ། (འདུལ་བ) འདུལ་བའི་གཤམ་ཆོག་ཅིག་སྟེ། རྒྱའི་མིང་། འཁྲིག་སྟེ། རྒྱ་ན་རོ་ཡང་ཟེར། དེ་ཡང་
རྒྱ་ལ་ན་རོ་བསྐྱན་ན་རྒྱ་ཞེས་བྱུང་བ་འདུལ་བའི་གཤམ་ཆོག་ཅིག་པོ། ལྷ་ལ་སྟེ་ཞབས་ཀྱང་དང་།
མཛེ་ལ། མཛེ་འགྲེང་བུ་ཞེས་བཛོད་ཀྱང་རུང་བར་སེམས་སོ། །

རྒྱ་ཆ། ལན་ཆའི་བྲེ་བྲག་ཅིག་དག་སྟོན་འགྲེལ་བར། རྒྱ་ཞེས་པ་ལྷ་བུ་ཆོག་གོགས་མེད་པའི་རྒྱང་པ་
ལ་མ་རྒྱར་དགོས་པ་དང་། ཆོག་གོགས་དང་སྦྱར་བ་དཔེར་ན་རྒྱ་ཆ་ལྷ་བུར་མ་རྒྱར་མེད་པ་
བྲག་ལེན་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། འོན་ཀྱང་ལན་ཆ་ལ་མ་རྒྱར་ཡོད་པ་མང་ངོ། །ཞེས་ཀྱང་
གསུངས་སོ། །

རྒྱ་ཆ། རྒྱ་ཆ་ལ་རྒྱ་ཆ་ཞེས་བྲིས་པའང་སྤང་།

རྒྱ་མཆོ། 1 རྒྱའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ། 2 མང་པོ། དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱ་མཆོའི་སྒྲ་ཀུན་
ཀྱིས། །ཞེས་པ་ལྷ་བུ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བསྐྱལ་པ་རྒྱ་མཆོའི་བར་དུ་བརྟན་བྱུང་ཅིག་ཅེས་པ་ལྷ་བུལོ། 3
བཟོད་པར་དཀའ་བའམ་བརྒྱལ་བར་དཀའ་བའི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་
པ་ལྷ་བུ།

རྒྱ་མཆོ་སྤྲིན་གྱི་བཀོད་པ། ནམ་མཁའི་མཐའ་བྲུབ་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དེ་ཉིད་བཙེ་གཞིར་བྱས་ནས་གཅིག་
བརྒྱ་རྟོད་ནས་གངས་མེད་ཀྱི་བར་དང་། རྒྱལ་མཆོན་ཅེ་མའི་དབྱང་རྒྱན་དང་། རབ་འབྱམས་
རྒྱ་མཆོ་སོགས་ཀྱི་གངས་མཛོ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར། རྒྱ་མཆོ་སྤྲིན་གྱི་བཀོད་པ་ཞེས་པ་ཡང་དེ་
དག་ལས་བརྒྱལ་བའི་གངས་གནས་ཤིག་གི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

རྒྱ་མཆོ་བཞེ། ཤར་ལ་སོགས་པའི་ཕྱོགས་བཞིའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་བཞེལོ། །

རྒྱ་མཆོའི་འགྲམ། 1 ཡི་དུགས་དངོས་སུ་རྒྱ་བའི་ས་ཕྱོགས་རྒྱ་མཆོའི་འགྲམ་ན་ཡོད་པ་ལ་བཞེད། 2
ཁ་ཅིག་རྩོད་ཕྱོགས་ལང་ཀའི་གླིང་གི་འགྲམ་ན་ཡོད་ཟེར།

ཀྱ་མཆོད་ལོས་ཅན། (འདུལ་བ) ས་གཞིའི་མིང་དུ། མངོན་བཛོད་མཁས་པའི་ན་རྒྱན་སོགས་ལས་བཤད།
 ཀྱ་བཟའ་ཀོང་རྟོ། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་སོ་ལ་རྒྱ་བཟའ་དང་བལ་བཟའ། བོད་པའི་བཅུན་མོ་
 གསུམ་སྟེ་བཅུན་མོ་ལྟ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཅིག་སྟེ། Wen Ch'eng བཅན་ཆེད་ཀོང་རྟོ་དང་།
 བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་ཅུ་ནང་གི་བརྗོད་ཀྱིས་བྱལ། །ད་ལྟའི་ལྷ་སའི་རྫོང་པོ་ལྟ་ལྟ་ཞེ་བདག་ཅག་
 གི་སྟོན་པ་དགྲུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་པའི་སྐྱ་ཆད་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་བཞུགས་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་
 པའི་རྫོང་པོ་རེན་པོ་ཆེ་གདན་བྱངས། ལྷ་སའི་ར་མོ་ཆེ་བཞེངས། དེ་ཉིད་རྩེ་བཅུན་སྒྲོལ་མའི་ནམ་
 འབྲུལ་དུ་བྲག་ས་ཤིང། འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་དངོས་སུ་གདན་བྱངས་པའི་སྤྱིན་
 བདག་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་པོ་ཐལ་རྩའི་སྤྲས་མོ་ཡིན།

ཀྱ་ཡན། ལུམ་སྐད་དུ། ག་ས་ག་ལ་ཞེས་བ་དང་དོན་གཅིག་
 ཀྱ་རིམ་བ་བདུན། ཀྱ་རིམ་བ་བདུན་གྱིས་གདབ་བ་ཞེས་པའི་རྒྱ་རིམ་བ་བདུན་ནི། ཆོག་མི་འཁྲུགས་
 པ་ཆོག་གི་རྒྱ། ཆོག་རྒྱུ་མི་འཁྲུགས་པ་ཤད་ཀྱི་རྒྱ། ཆོག་དོན་མི་འཁྲུགས་པ་ལེའུའི་རྒྱ། ལོ་
 ལོ་ག་མི་འཁྲུགས་པ་བཅ་པོའི་རྒྱ། བཅ་པོ་མི་འཁྲུགས་པ་བཅ་གངས་ཀྱི་རྒྱ། མཐའ་མི་འཆོལ་
 པ་སྟེ་ཐིག་གི་རྒྱ། སྒྲིགས་བཅ་མི་འཁྲུགས་པ་གདོང་ཡིག་གམ་སྤྱན་ཁྱེར་གྱི་རྒྱ་དང་བདུན་
 རོ། ཁྲོད་རྫོལ་སྒྲ་མ་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།

ཀྱ་ལ། བརྒྱ་ལ་ཞེས་བ་དང་དོན་འབྲུ།
 ཀྱ་ལམ། ལམ་པོ་ཆེ། གཞུང་ལམ། ལམ་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆ་ནས་རྒྱ་ལམ་ཞེས་བཏགས་ཀྱང་
 རུང་མོད། འོན་ཀྱང་བརྒྱ་ལམ་ཞེས་བཛོད་ན་ལེགས་པར་སེམས། འདིའི་དོགས་གཅོད་བརྒྱ་
 ལམ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཀྱ་ལྟ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་རྒྱལ་པོའི་སྤྲས་ཀྱི་མིང་དང་། ལྷ་སྐབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་མི་
 དྲག་གི་མིང་དུ་བཤད།

ཀྱ་ལྟག 1 ལྟག་པའི་བྲེ་བྲག་ཅིག་ལ་ཟེར། 2 མཐེ་བོང་གི་ཆོད་ཅམ་པའི་ཤིང་ཉོག་ལྡང་སེར་ཞིག་
 འདི་མ་སྒྲིན་པའི་ཆོ་ཁདོག་ལྡང་སེར་དང་། སྒྲིན་ན་དམར་པོར་འགྲོ། ལྟ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་ལས།

ལོ་དྲུག་ཏུ་མཁའ་ཁུབ་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་སྟེ་ཉིལ་འབྲུ་གཅིག་དང་རྒྱ་ཤུག་
 འབྲུ་གཅིག་དང་འབྲས་འབྲུ་གཅིག་གིས་ལོ་དྲུག་ཏུ་དཀའ་བ་སྤྱད་དེ་དབྲགས་རྒྱ་བ་བཅད་དེ་
 བཞུགས་སོ། །ཞེས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་སྟོན་ལོ་དྲུག་ཏུ་དཀའ་བ་སྤྱད་ཆེ་ཉིལ་འབྲུ་གཅིག་
 དང་རྒྱ་ཤུག་འབྲུ་གཅིག་དང་འབྲས་འབྲུ་གཅིག་གིས་དཀའ་བ་སྤྱད་གསུང་བའི་རྒྱ་ཤུག་དེ་འདི་
 རང་ཡིན་པར་བཤད། འདི་ཤིང་རྟོག་འདི་ཉ་ཅང་ཞེས་པ་ཞིག་ནི་མིག་། ཁོ་མོ་ནི་ཤིང་རྟོག་འདི་
 ཟ་སྟོང་ཡེ་མི་འདོད། འདི་ལ་རྒྱ་གར་བས་ “བ་དར་པལ” ཟེད། “པལ” བོ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་
 ལ་ཤིང་རྟོག་གི་མིང་རོ། །རྒྱ་ཤུག་གི་འབྲུའི་སྐད་དོད་བདར་པ་ལི་ཞེས་པ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་
 ཆེན་པོ་༡༧བ་ནན་གསལ། ཕྱི་རྒྱལ་བས་Jujube fruit ཟེད། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་ལྷི་ལིའི་
 སྤང་ལམ་སོགས་སུ་ཆེས་འཕོལ་པོ་ཡོད། ལུང་ལྷ་བ་ལས་རྒྱ་ཤུག་གི་བརྟང་བ་ཡང་གསུངས་
 ཉེ། ལུང་ལྷ་བ་༩ བ་པ ༡༡'མནལ་ས། བརྟང་བའི་རབ་ཏུ་ལྷན་བ་གང་ཞེན། བཅོམ་ལྷན་
 འདས་ཀྱིས་དགོ་སྤོང་རྣམས་ལ་བྱང་སྤོང་གི་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་ཉེ་དགོ་སྤོང་རྣམས་ལ་བརྟང་བ་
 རྣམ་པ་བརྒྱད་རྗེས་སུ་གནང་སྟེ། དེ་དག་གང་ཞེན། འདི་ལྷ་སྟེ། ཤིང་རྟོག་ཙོ་ཅའི་དང་། མོ་ཅའི་
 དང་། རྒྱ་ཤུག་གི་དང་། འབྲ་གོའི་དང་། བ་རུ་ཤ་དང་། ཨ་ཤུའི་དང་། ལུའམ་ལྷ་རའི་
 དང་། རྒྱན་འབྲུམ་གྱི་སྟེ། བརྟང་བ་རྣམ་པ་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ནི་དགོ་སྤོང་རྣམས་ལ་གནང་གིས།
 ཞེས་རྒྱ་ཤུག་གི་བརྟང་བ་གསུངས་པས་ཀྱང་ཤུག་པ་མིན་པར་ཤེས་ནུས་སོ། །ཤིང་རྟོག་འདི་ལ་
 བོད་དབྲས་པས་ཆེ་བེ་ཁ་དང་ཨ་མདོས་ཙོལ་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ཚུལ། མཁས་དབང་དགོ་འདུན་ཆོས་
 འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས་གསུངས་ཉེ།
 རྒྱ་ཤུག་དེ་ཤུག་པ་ཡིན་པའི་སྟོས་བཅངས་ནས་ཡོད། ཕྱིས་སུ་མཛོང་དུས་བ་དར་ཤིང་འབྲས་
 མཐེ་བོང་ཅམ་པ་ལྷང་སེར་མར་ཁུའི་བོ་བ་ཞིག་འདུག ཁམ་རུས་དེ་རང་རེའི་ཤིང་རྟོག་ཙོལ་རེ་ལ་
 འབྲ་བ་འདུག་པས་དེའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་ནམ་སྟེ་མ་བྱང་། ལོ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་སོང་སྟེ་བཟའ་
 བརྟང་ཡོད་དུས་རྒྱ་ཤུག་གི་འབྲས་བྱ་ཞིག་བཟས་པའི་ལྷག་མ་རྟོག་པོ་གཉིས་ཆ་སྒྲིམ་ཞིག་གི་
 རྒྱར་དུ་ལུས་པ་ལ་དོ་སྤང་ཡེ་མ་བྱས་སྒྲིམ་བ་གསུམ་ཙམ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་འགའ་ཞིག་ལེན་ཁར་ལ་

ཆ་སྐྱམ་གྱི་བྱུང་ནས་པ་ཡུལ་ནས་འོངས་པའི་ཤིང་རྟོག་ཅོལ་རི་དཔར་སེང་བ་གཉིས་འདུག་པ་
མཐོང་། ཡ་མཚན་པ་ལ་ཆོད་མ་བྱུང་། ཐོགས་འགའ་རེ་ལ་བྱེད་ཆོས་འདི་གང་ནས་བྱིར་འོངས་
སྤྲུལ་བས། ཁོང་ཆོས་བྱིར་འོངས་པ་ཡིན་ཟེར། གཅིག་བཟས་པས་ཁམ་རྩས་མཐོང་རྩས་བྲན་
བ་སོས། སྤར་ལུས་པའི་རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲས་བྱུར་འདུག་དེས་ན་རྒྱ་ཕྱག་དེ་རང་འེའི་ཅོལ་རི་དང་
བོད་དཔུས་པས་འབྲི་བེས་ཁར་འབོད་པའི་ཤིང་འབྲས་དཔར་པོ་ཨ་མ་དོན་ཅི་བས་ཀྱང་མང་
བ་དེར་འདུག་འོན་ཀྱང་རྒྱ་གར་བས་དེ་སྐམ་བ་སོགས་ཡེ་བྱེད་ཀྱིན་མི་འདུག་རྒྱ་ཕྱག་སྤྲིན་བ་
ལྟ་བུའི་མཆུ་སྤྲོས་སོགས་ལེགས་སྤྱར་ལ་བྲིས་བ་མཐོང་ཞིང་དགའ་བོ་མངལ་གནས་ཀྱི་མདོར་
ཡང་རྒྱ་ཕྱག་གི་མདོག་དཔར་པོར་བཞག་པ་དང་ཡང་འབྲེལ། བྱུང་སེམས་དཀའ་བ་སྤྱོད་བ་
ན་རྒྱ་ཕྱག་འབྲུ་རེ་བཟས་བྱ་བ་ཡང་ཕྱག་རྟོག་བཟས་བ་མིན་འདུག་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་མཛོད་
ལས་ཀྱང་། རན་གཡོ་ཆོག་སྤྲན་རྒྱ་ཕྱག་གི། འབྲས་བྱ་མངར་ཡང་འབྲུ་བར་བྱེད། ཀམ་སྤངས་
པས་ཀྱང་ཕྱག་རྟོག་མིན་པ་ཤེས། རྒྱ་ཕྱག་གི་སྤྱོད་པོ་ཆེན་པོ་ཐོག་ཆད་གཉིས་ཅུ་མ་པ་ལ་ལོ་
མ་རྒྱུད་དུ་མཐའ་སྐྱོར་དུ་ཅིབས་ཆགས་བ་མཚན་གང་སོགས་ཅི་རིགས་བར་ཡོད། ཡལ་གའི་
ལྷག་མ་ལ་ཆེར་མ་རྒྱུད་དུ་དེ་ལོ་མའི་གསེབ་དུ་ཡིབ་སྟེ་མི་མདོན་པས་མི་དན་བས་རང་བཞིན་
རྒྱ་ཕྱག་གི་ཆེར་མ་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱང་ཟེར། 3 ཤིང་རྟོག་ཆེ་བེ་ཁའི་ཤིང་སྤྱོད་།

རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲུ། <བདར་པ་ལོ> 1 འདི་རྒྱ་ཕྱག་གི་ཆེ་བྱུངས་ཕྱག་རྟོག་ལ་གོ་རྒྱུ་མིན་པར་ཤིང་རྟོག་
“ཆེ་བེ་ཁའམ། རྒྱ་གར་བས་ “བ་དར་པལ” ཞེས་པའི་ཤིང་རྟོག་རྒྱུད་དུ་འདི་རྟོག་པོ་དང་། བྱི་
རྒྱལ་བས་Jujube fruit ཟེར་བ་དེའི་རྟོག་པོ་ལ་གོ་དགོས་སོ། །སྤྲོན་སྤྲོན་པས་ལོ་རྩལ་དཀའ་
བ་སྤྱོད་ཆེ་ཉིན་རེར་རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲུ་རེ་བཟས་ཞེས་པ་ཡང་ཤིང་རྟོག་འདི་ཀའི་རྟོག་པོ་ (སྐམ་པོ་)
རེ་མཚོད་ཟེར་བའི་དོན་གྱི་ཕྱག་རྟོག་བཟས་པས་དོན་མིན་བར། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གསུང་
བ་ལྟར་དོན་ལའང་གནས་སོ། །རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲུའི་སྐད་དོད་བདར་པ་ལོ་ཞེས་པ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་
བྱེད་ཆེན་པོ་༤༧བ་ནན་གསལ། 2 རྒྱ་ཕྱག་གི་རྩས་པའི་ནང་གི་འབྲུའམ་སོན་ལ་ཟེར། 3 རྒྱ་
ཕྱག་ལ་ཆགས་པའི་འབྲུ་རྟོག་ ཕྱག་རྟོག་ རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲུ། རྒྱ་ཕྱག་གི་འབྲུ་རྟོག་ནམས་དོན་གཅིག་

ཀྱ་ཤུག་འབྲས་བྲ། 1 ཀྱ་ཤུག་གི་རུས་པའི་ནང་གི་འབྲུའམ་སོན་ལ་ཟེར། 2 ཀྱ་ཤུག་གི་རུས་པ། ཀྱ་
ཤུག་ཅེས་བྲ་བའི་ཤིང་རྟོག་དེའི་ནང་རུས་ལ་ཟེར། སྒྲིབ་དཔོན་དུལ་བ་ལྷའི་འདུལ་བ་རྣམ་པར་
འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༦༥ན་ལས། ཀྱ་ཤུག་གི་འབྲས་བྲ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་ཀྱ་ཤུག་
གི་རུས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དོགས་གཅོད། ཀྱ་ཤུག་གི་རུས་པ་ཞེས་པ་རུས་པ་རང་
ལ་མི་གོ་བར་དེའི་ནང་གི་འབྲུ་ལ་གོ་དགོས་པ་ཡིན་ནམ་སྒྲུམ་ཡང་དབྱེད་དོ། །3 ཀྱ་ཤུག་ཅེས་
བྲ་བའི་ཤིང་རྟོག་དེའི་རྟོག་པོ་ལ་ཟེར། ཀྱ་ཤུག་གི་འབྲུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

ཀྱ་ཤུག་ཆི་གྲ། 1 ཤིང་རྟོག་ཆི་བེ་ཁའི་ཆི་གྲ། ཞིབ་པར་ཀྱ་ཤུག་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། 2 ཤུག་
པའི་བྱང་པར་ཀྱ་ཤུག་ལ་ཆགས་པའི་འབྲུ་རྟོག་ལ་གོ་མཁན་མང་། ཤུག་རྟོག་ ཀྱ་ཤུག་གི་
འབྲུ། ཀྱ་ཤུག་གི་འབྲུ་རྟོག་རྣམས་དོན་གཅིག་

ཀྱ་ཤུག་ཤིང་། ཤིང་རྟོག་ཆི་བེ་ཁ་སྒྲེ་བའི་ཤིང་སྟོང་། ཀྱ་ཤུག་གི་འབྲུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། མིང་གི་
རྣམ་གྲངས་ནི། མདོན་བཛོད་མཁས་པའི་རྣ་རྒྱན་ལས། བྲ་རྟོན་སེན་མོ་འབྲས་ལྷུ་མ་ཅན། །དཔལ་
སྒྲེས་ས་སྟོབས་ཀྱ་ཤུག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

ཀྱ་མེར། ལྷ་རུ་སུའི་མིང་ཡིན་པར། བཤ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཤལ་ལའི་ལམ་ཡིག་
3 ལ་ལས། ཀྱ་མེར་གྱི་ཡུལ་སྡེ་ལྷ་རུ་སུ་ལ་རུང་ཟད་འབྲེལ་ཏེ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཀྱ་གར་དང་ཀྱ་ནག་རྣམས་གོས་ཀྱི་ཁ་དོག་གི་ཆ་ནས་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། ཀྱ་ནི་ཡོངས་
གྲགས་ལྟར་ཡུལ་བྲ་ཀྱ་ཆེ་བའི་དོན་དང་། མེར་ནི་སྒྲིའི་ཁ་དོག་གི་ཆ་ནས་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

ཀྱགས་རྒྱ། བཟའ་བཏུང་། དེ་ཡང་ཀྱགས་ནི་བཟའ་བ་དང་རྒྱ་ནི་བཏུང་བའོ། །

ཀྱགས་པ། 1 ལུས་ཀྱི་ཤ་ཀྱས་པ། ལྷ་ཤ་ཀྱགས་པ་ཆགས་འདུག་ལྟ་བུ། 2 རོམས་པའམ་འགྲངས་
པ། མོད་ཁོག་ཀྱགས་ལྟ་བུ། ཀྱགས་པ། བཀྱགས་པ། བཀྱག་པ། 3 རོམ་པ། རོམ་སོ་ཀྱག་
པ། ཁེངས་པ། རེག་པ། 4 རང་གི་ཡོན་ཏན་ལ་དམིགས་ནས་ཁེངས་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་ཟེར།
འདུལ་བ་གཞི་ཀྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལས། ཀྱགས་པ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་རང་གི་ཡོན་ཏན་ལ་ལྟོས་པས་
ཁེངས་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས། ཡང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་དགྲ་བ་ཀྱགས་པའི་རོ་བོ་ནི། འདོད་

ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་ནད་མེད་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཆན་མ་གང་རུང་མཐོང་ནས་དགའ་ཞིང་ཡིད་བདེ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རིག་པ་ལོ། །བྲེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་མཐའ་དག་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྒྱ་བྲེད་པའི་ལས་ཅན་ལོ། །
 རྒྱགས་བ་དང་འཆག་བ་བསྐྱེམས་བ་གསུམ་གྱི་བྲུང་བར། རྒྱགས་བ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྒྱ་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་འགྲུར་བ་འགའ་ཁོན་ཡིན་ལོ། །འཆག་ནི་ཡག་ལག་དང་ཉིང་ལག་རྒྱས་པ་ལོ། །བསྐྱེམས་བ་ནི་ཉམས་སྒྲོབས་སོ། །དེ་དག་མེད་པར་ལུས་གནས་བ་འབའ་ཞིག་གི་ཕྱིར་ཉེ། རྫོག་གི་དབང་པོ་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆིག་གོ། ཞེས་དང། རྒྱགས་བར་འདོད་པ་གང་ཞིག་རྒྱགས་བར་བྱའོ་སྐྱེམ་བ་དང་འཆག་བར་བྱའོ་སྐྱེམ་ནས་ཟས་ཟ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ཟ་བ་ཡིན་ལོ། །གང་ཞིག་བསྐྱེམས་པའི་ཕྱིར་ཟ་བ་དེ་ནི། བསྐྱེམས་པའི་འབྲས་བྱ་དེ་ནི་གཞན་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་སྤང་གིས་ཟ་བ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་རྒྱ་གར་གྱི་སྒྲོ་བ་དཔོན་སྒྲོ་བོས་ཆེན་པོས་མཇུག་པའི་བཞེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག་གི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཆིག་གསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ། བསྐྱེད་འགྲུར་༼ དེ་པ ༡༩༧ ནུལ་ས་གསུངས་སོ། །

རྒྱང་གྲགས། གཞུ་འདོམ་ལྔ་བརྒྱའི་ཆད་ཀྱི་མིང་། རྒྱང་གྲགས་གཅིག་ལ་རྒྱ་ཁྲམ་མི་གི་༣༩༣.༧༧༥དང། གི་ལོ་མི་གྲང་༠.༧༤༧༧༧༧༧༧༧༧ གི་ལོ་མི་གྲང་གཅིག་མ་ཟེན་ཅམ་ཡོད། 3239.75 Feet=0.9874758 kilometers མཛོད་རྩ་བ་ལས། རྒྱང་ཅིག་ཟླ་རབ་རྩལ་དང་ནི། རྩལ་ཟན་དང་ནི་དེ་བཞིན་བྱ། རྩལ་སྐྱེ་རི་བོང་ལུག་དང་སྤང། ཉི་ཟེར་རྩལ་དང་སྒོ་མ་དང། དེ་ལས་བྱུང་དང་དེ་བཞིན་བྱ། སོར་ཆིགས་ཞེས་བྱ་གོང་བདུན་བསྐྱུར། སོར་མོ་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་སྤྱ། རྩལ་བཞི་ལ་ནི་གཞུ་གང་པོ། དེ་དག་ལྔ་བརྒྱ་རྣམས་ལ་ནི། རྒྱང་གྲགས་དེ་ལ་དགོན་པར་འདོད། དེ་བརྒྱད་དཔག་ཆད་ཅས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས།

རྒྱང་འཕེན་བ། <ལོ་ལྔ་ལ་༽ འཛིག་རྟེན་རྒྱང་འཕེན་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བྱེ་སོགས་མི་འདོད་པའི་ཕྱི་རོལ་པའི་བྱ་བ་མཐའ་སྤྱོད་ཞིག་སྤྱོད་པ་ལོ། །ལོ་ལྔ་ལ་༽ ཞེས་བྱ་བ་འཛིག་རྟེན་རྒྱང་བསྐྱེད་པ་ལ་འཕྲུག་པས་དེ་རྒྱང་ཅས་བྱའོ། །རྒྱང་དོད་ལོ་ལྔ་ལ་༽ ཞེས་བྱ་བ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་

པོ་༩ ཙ ༡༥༧༩་གསལ་ལོ།

རྒྱུང་མ། ཐག་རིང་པོ། འིན་ཏུ་ཐག་རིང་བའི་དངོས་པོ། ཆོས་ས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཉ ༣༩༥་ལས། འདིར་

རྒྱུང་མ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲིམ་པོ་འིན་ཏུ་ཐག་རིང་བའི་དངོས་པོ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། །

རྒྱུང་མ་ན། ཐག་རིང་པོ་ན། ཆོས་ས་ལས། བག་མེད་བ་ཡིས་རྫོམ་བྱེད་པ། །དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་ཐག་
བ་འཕེལ། །གང་གིས་ཐག་བ་འཕེལ་འགྱུར་བ། །དེ་ཡི་ཐག་མེད་རྒྱུང་མ་ན། །ཞེས་གསུངས་
བ་ལྟར་ལོ། །

རྒྱུང་མིག་ 1 འཁྲིས་ལ་མ་བྱེན་བར་རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་མིག་གིས་ལྟ་བའི་དོན། རྒྱུང་མིག་ལྟ་བ་ཞེས་
བ་ལྟ་བུ། རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བའི་རང་རྣམ་དུ་ཀླ་ལའི་གོས་བཟང་ལས། དེར་ཁྲོམ་བགྲང་ལས་
འདས་བ་ཆོགས་འདུག་ཀྱང་རྒྱལ་པོའི་ཐམ་ཀ་འབྱར་བའི་ཤིང་དང་ལྷགས་ཐག་གཉིས་ལག་བ་རེ་
མོས་ཀྱིས་འཛིན་མཁན་ཞིག་འགྲོ་ཡིན་འདུག་པར་བརྟེན་སྤྱེ་བོ་དེ་དག་ “རྒྱུང་མིག” ལྟ་བ་ལས་
འཁྲིས་སུ་བཅར་མི་རྒྱས་པར་སྤང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རྒྱུང་རིང་གསལ་པོར་མཐོང་བའི་མིག་དང་།
རྗེས་ཡོང་སྔོན་དུ་བྱ་བས་མཐོང་གཏོང་གིས་བའི་དོན་དུ་བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་བ་ཤད།
རྒྱུང་བསྐངས་པ། རྒྱུང་རིང་དུ་འཕངས་བ་དང་དོར་བ་དང་སྤངས་པ། གང་ཞིག་དང་རྒྱུང་རིང་དུ་བསྤང་
བ་བཅས་ལ་གོ།

རྒྱན་ 1 རྒྱན་ཆ་སྟེ། མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཆས། ཡོངས་གྲགས་སུ་རྒྱན་ཞེས་བ་མཛེས་
བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་གཅིག་ལྟ་ལ་གོ་ཡང་། སྤྱིར་བཏང་རྒྱན་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་ཡོད་དེ། རང་
བཞིན་ཀྱི་རྒྱན། མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། དགའ་བའི་རྒྱན་དང་
བཞི་ལོ། །དཔེར་ན་རང་བཞིན་ཀྱི་རྒྱན་སྟེས་བའི་ལུས་བཟང་པོ་ལ། མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་གདུ་བ་
ལ་སོགས་བསམ་སྤྲོས་བ་དེ་ཉིད་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་མི་ཡོང་ལ་སོགས་པའི་ནང་དུ་ཤར་བ་ན་
དགའ་བའི་རྒྱན་འདོད་པ་པོ་དགའ་བ་སྟེད་བ་ལྟ་བུ་ལོ། །མདོ་སྟེའི་རྒྱན་ལས། གཟུགས་རྒྱན་རང་
བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མི་ཡོང་ནང་སོང་བ། །མཐོང་བའི་དབང་གིས་མི་རྣམས་རབ་དུ་དགའ་
བའི་མཆོག་སྟེད་པ། །དེ་བཞིན་ལེགས་གསུངས་རྟག་དུ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡི། །ཆོས་

ཡང་དོན་རྣམས་ཕྱི་བས་མཁས་རྣམས་འདི་ན་དགའ་མཆོག་སྐྱེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 རོ། ༢ འཛམ་གླིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་བྱག་ཡོད་པས་གངས་ཀྱི་བྱག་མཆོན། ༣ འོ་སྤྲུག་
 སོགས་ཅིང་དུས་རྒྱལ་པམ་གྱི་གཞི་དུ་འཛུགས་རྒྱུའི་དངུལ་དངོས་སོགས་ལ་གཙོ་བོར་གྲོ། རྒྱན་
 ཅིང་ཅེས་པ་ལྟར། རྒྱལ་པམ་གྱི་གཞི་དུ་འཛུགས་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ལ་འད་གོ་སྟེ། རྒྱན་རྒྱལ་པམ་ཞེས་
 བཞེད་པ་ལྟར།

རྒྱན་གྱི་དོན། ཅེ་མཛེས་སུ་བྱས་པའི་རྒྱན་གྱི་དོན། དེ་ལ་དོན་ཅེ་གསུམ་པ་ནས་དགའ་པའི་བར་ཡོད་
 པར་མཛོན། བཟ་ཆེན་སློབ་ཐང་ཆོས་རྒྱན་གྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།

རྒྱན་བྱག་ ༡ རྒྱན་བྱག་མཆོག་གཉིས་ཞེས་པའི་རྒྱན་བྱག་ནི། འཕགས་པ་སྐྱུ་སྐྱུ་བ། ལྷ་ཅན་དེ་བ། འཕགས་
 པ་ཐོགས་མེད། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་གོ། དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་
 པ་དང་བྱག་གོ། སྐྱ་བཤད་ནི། འཛམ་གླིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་རྒྱན་ཞེས་བཞེད་ཡང་།
 དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་བྱེད་པས་རྒྱན་ཞེས་བྱའོ། །སྤྱིར་རྒྱན་
 ལ་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན། མཛེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། དགའ་བའི་རྒྱན་དང་བཞི་
 ཡོད་པའི་ནང་ནས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་ནོ། །དྲ་རྒྱ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་ལས། དེ་རྣམས་
 སོ་སའི་དུས་སྐབས་ལ་ལྟོས་ཏེ། བསྟན་པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མཛེད་པ་མཉམ་པས་རྒྱན་བྱག་
 ཅེས་གྲགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། ༢ བྱག་རྒྱ་བྱག་དང་འབྲ། འདི་ལ་དུས་པའི་རྒྱན་
 བྱག་ཅེས་ཡང་ཟེར། རྒྱས་པ་བྱག་རྒྱ་བྱག་ལ་གཟིགས།

རྒྱན་བྱག་མཆོག་བརྒྱད། (རྟིང་མ) རྒྱན་བྱག་ནི། སློབ་དཔོན་སྐྱུ་སྐྱུ་བ། ཐོགས་མེད། དབྱིག་གཉེན། ཕྱོགས་སྒྲུང་།
 ཆོས་གྲགས། ཡོན་ཏན་ཡོད་དོ། །མཆོག་བརྒྱད་ནི། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ། འཕགས་པ་ལྷ། ཅན་གོ་མི། སློབ་
 དཔོན་དཔལ་འབྱོར་སྤྲུལ། ཕྱོགས་སྒྲུང་གི་པོ། སློབ་ཆེན་རབ་འབྱུངས་པའི་བྱུང་མཐའ་མཛོད་དུ་གསལ་བར་ལྟར་
 རོ། །དགོ་ལྟར་པའི་ཕྱོགས་ལ་རྒྱན་བྱག་མཆོག་བརྒྱད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་མ་གྲགས།

རྒྱན་བྱག་མཆོག་གཉིས། ༡ (དགོ་ལྟགས) འཛམ་གླིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་བྱག་ནི། འཕགས་པ་
 ལྷ་སྐྱུ་བ། ལྷ་ཅན་དེ་བ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་

སྒྲིམ་པོ། དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་དང་བྱུག་པོ། དེ་ནམས་ལ་རྒྱན་ཞེས་བཞོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི།
འཛེམ་སྒྲིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་རྒྱན་ཞེས་བཞོད་ཀྱང་། རོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་
ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་རྒྱན་ཞེས་བྱའོ། །སྒྲིང་རྒྱན་ལ་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན། མཛེས་
བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན། དགའ་བའི་རྒྱན་དང་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་
རྒྱན་ནོ། །ཏུ་ར་ལྷ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་ལས། དེ་ནམས་སོ་སའི་དུས་སྐབས་ལ་ལྟོས་ཏེ། བསྟན་
པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མཛོད་པ་མཉམ་པས་རྒྱན་བྱུག་ཅེས་གྲགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། །མཆོག་གཉིས་ནི། དབྱིག་གཉིན་སྟོབ་མ་འདུལ་བ་རང་ལས་མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དང་། དེའི་སྟོབ་
མ་ལྷ་ཀྱང་འོད་གཉིས་སོ། །རྒྱན་བྱུག་ནི་རྩེ་བཅུན་རེད་མདའ་བས་མཁའ་མཉམ་མ་ལས་གསལ་བར་
གསུངས་ལ། མཆོག་གཉིས་ནི། ལུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཆོའི་དབུས་ན་གནས་བཅས་ཤིང་། །འབྲུམ་ཐྲག་
འདུལ་བའི་གཞུང་གི་གདེངས་ཀས་བཞེད། །ནམ་གྲོལ་ཐར་པའི་ནོར་བུས་གཙུག་ན་མཛེས། །མཆོག་
གཉིས་སྒྲ་ཡི་དབང་པོར་ལ་ཕྱག་འཆའ། །ཞེས་པ་ཅམ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་། རོན་ཐོབ་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་འོད་
དང་། ལྷ་ཀྱང་འོད་གཉིས་ལ་གོ་དགོས་པ་ཡིན། རྩེ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་དཔལ་རྣ་ལེར་ཁྲའི་མཁས་པ་ནམས་
ལ་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། མཐའ་བལ་ལྟ་བས་ཆོས་ཀྱན་སྟོང་བར་
གཟེགས། །ཡང་དག་རིགས་པས་ཆོལ་ངན་དེགས་པ་འཛེམས། །དམིགས་མེད་
ཐུགས་རྩེས་འགྲོ་ལ་བྱ་ལྟར་བཅེ། །འཕགས་མཆོག་སྒྲ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་ལ་ཕྱག་
འཆའ། །ནམ་བཟའི་གཟུགས་ལ་མིག་གིས་ལྟ་བ་བཞིན། །ནམ་མང་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རི་སྟེད་ལ། །ནམ་དག་
མཁྱེན་པ་ཐོགས་པ་མེད་འདུག་ལ། ཐོགས་མེད་སྒྲ་མཆེད་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །གནས་གསུམ་གཞན་བྱའི་
དེ་ཉིད་མ་ལུས་ལ། ཆོད་མ་གསུམ་གྱི་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དོན། །སྒྲུབ་དང་སུན་འབྲིན་དག་གིས་འདོགས་མཛོད་
ལ། །རིགས་པའི་དབང་དུ་གྱུག་གཉིས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །ལུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཆོའི་
དབུས་ན་གནས་བཅས་ཤིང་། །འབྲུམ་ཐྲག་འདུལ་བའི་གཞུང་གི་གདེངས་ཀས་
བཞེད། །ནམ་གྲོལ་ཐར་པའི་ནོར་བུའི་གཙུག་ན་མཛེས། །མཆོག་གཉིས་སྒྲ་ཡི་དབང་པོར་ལ་ཕྱག་
འཆའ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ནི་རིགས་རུས་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པའི་མངའ་བདག་

ཁྱའི་སྐད། ཁྱ་ནག་གི་སྐད།

ཁྱལ་རྩ་རྩུང་བ། གཡུལ་འགྲེང་པའི་ཆེ་གཞན་དག་པམ་ནས་རང་ཕྱོགས་ཁྱལ་བ་ན་ངེད་ཅག་ཁྱལ་
ལོ་ཞེས་པའི་བརྟུང་རྩུང་བ་དེའོ།

ཁྱལ་ཆེན་རིགས་བཞི། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་སྟེ། ཡུལ་འཁོར་སྤང་། འཕགས་སྤྱེས་སོ། སྤྱན་
མི་བཟང་། རྣམ་ཐོས་སྤྱུང་དང་བཞིའོ། །འདི་དག་གི་གནས་ནི། རི་རབ་ལ་ཆུའི་མཆོམས་ཡན་ཆད་ན་
བང་རིམ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། སྤྱང་ནས་རིམ་བཞིན་བང་རིམ་དང་པོ་ལ་ནི་གནོད་སྤྱིན་ལག་ན་གཞོང་ཐོགས་
ཞེས་བྱ་བ་གནས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ནི་ཐེང་ཐོགས་གནས་སོ། །གསུམ་པ་ལ་ནི་རྟག་ཏུ་ཕྱོས་གནས་
སོ། །བང་རིམ་བཞི་པ་ལ་ནི་ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་དེའི་འཁོར་རྣམས་གནས་
སོ། །སྟོན་པ་བཙམ་ལྡན་འདས་སྤྱང་ན་ལས་འདའ་ཁར། སྟོན་པས་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་།
ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་བསྟན་པ་ཉི་བར་གཏད་ཅིང་། ལྷ་ཆེན་པོ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བསྟན་པ་བསྤྱང་
བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་ལས་བརྒྱ་པ་མདོ་༩༩༧༡ལས། བཙམ་
ལྡན་འདས་གྱིས་འཛིག་རྟོན་པའི་དགོངས་པ་བསྐྱེད་དེ། གྲེ་མ་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་ཁྱལ་
པོ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་ཡུལ་འཁོར་སྤང་དང་འཕགས་སྤྱེས་པོ་དང་མིག་མི་བཟང་དང་རྣམ་ཐོས་གྱི་
བྱ་རྣམས་ང་ལ་ལྟར་འོངས་ནས་ལེགས་སོ་སྟུང་དུ་དགོངས་ནས། བཙམ་ལྡན་འདས་གྱིས་
ཅེ་ནས་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞིའི་ལྷའི་ནང་ནས་མི་སྤང་བར་གྱུར་
ཏེ། བཙམ་ལྡན་འདས་གྱི་སྤྱན་སྤར་འདུག་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་སོ། །དེ་
ནས་དེ་དག་གིས་བཙམ་ལྡན་འདས་ལ་ལྷའི་མེ་ཏོག་ལྷན་པར་གྱུ་སྤྱད་དང་བད་མ་དཀར་
སོ་རྣམས་གྱིས་གཏོར་ནས་བཙམ་ལྡན་འདས་གྱི་སྤྱན་སྤར་འཁོད་དེ། དེར་བཙམ་ལྡན་འདས་
གྱིས་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་ཁྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་བཀའ་སྤྲུལ་བ། དབང་པོ་དག་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར། སྤང་སོ་སྟག་མ་མེད་པའི་སྤྱང་ན་ལས་འདས་
པའི་དབྱིངས་སུ་ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་འདའ་བར་འགྱུར་གྱིས། ང་ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་
འདས་པའི་ཐོག་ཏུ། ཁྱོད་གྱིས་བསྟན་པ་བསྤྱང་བར་གྱིས་ཤིག་ དབང་པོ་དག་ལོ་སྟོང་འདས་

བའི་འོག་ཏུ་བསྟན་པ་ནུབ་ཏུ་ཆ་བའི་ཆོ། འཛིག་རྟེན་ན་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཤས་ཆེ་ཞིང་དགེ་བ་
 བཅུ་འེ་ལས་གྱི་ལས་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་གྱུར་པ་ན། འཛམ་གྲུའི་སྤྱི་བདེ་བའི་
 རྒྱུ་ལྡན་བར་འགྱུར་རྟེ། མི་བདེ་བའི་རྒྱུ་ལངས་པས་ཆར་འབབ་པར་མི་འགྱུར་རྟེ། ཆར་མ་
 བབ་པས་ཆུ་གྱུར་དང་ཁྲོན་པ་རྣམས་ཆུ་ཉུང་བར་འགྱུར་ཞིང་ཤིང་ལྷོན་པ་རྣམས་ཀྱང་མི་རྟོག་
 དང་འབྲས་བུ་མེད་པར་འགྱུར་རྟེ། ཤོ་རྟོག་རྣམས་ཀྱང་འབྲས་བུ་མེད་པ་དང་མཐུ་མེད་པར་
 འགྱུར་ལ། དེ་དག་ཀྱང་སེར་བས་མེད་པར་བྱེད་དོ། །འབྲུ་རྣམས་ཀྱང་མ་རུང་བར་གྱུར་པས་
 སུ་གེ་འབྲུང་བར་འགྱུར་རྟེ། སུ་གེ་བྱང་ནས་མི་རྣམས་ཟས་སུ་ཁྲིའོད་ཟ་བར་འགྱུར་རྟེ། ཉམ་
 སྟོབས་རྒྱུང་ཞིང་གཟེ་བཟིང་རྒྱུང་བར་འགྱུར་རྟེ། །ཤ་ཀའི་མི་དང་ཡ་བ་ན་དང་བ་ལྷི་ཀ་དང་རྒྱལ་
 སོ་དང་ཆོམ་རྒྱན་གྱིས་འཛིག་རྟེན་རྣམས་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་རྟེ། །ཤ་ཀའི་མི་དང་
 ཡ་བ་ན་དང་བ་ལྷི་ཀ་དང་རྒྱལ་སོ་དང་ཆོམ་རྒྱན་གྱིས་གཞོད་པ་བྱས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པའི་གཙུག་རྟེན་དང་མཆེ་བ་དང་ལྷུང་གཟེད་མཆོད་རྟེན་དང་འབྲ་བ་རྣམས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་
 དུ་བྱེར་བའི་འོག་ཏུ་སྟོ་ཕྱོགས་ནས་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་རྒྱལ་སོ་ཤ་ཀའི་ཞེས་བྱ་བ་གཤེགས་འཁོར་
 འབྲུམ་དང་ལྷན་པ་འོང་བར་འགྱུར་རྟེ། དགེ་འདུན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་འཛིག་པར་བྱེད་
 ཅིང་། མཆོད་རྟེན་རྣམས་འབྲལ་བར་བྱེད་ལ་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །ནུབ་
 ཕྱོགས་ནས་ནི་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་རྒྱལ་སོ་ཤ་ཀའི་ཞེས་བྱ་བ་གཤེགས་འཁོར་འབྲུམ་དང་ལྷན་པ་
 འོང་བར་འགྱུར་རྟེ། དགེ་འདུན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་འཛིག་པར་བྱེད་ཅིང་། མཆོད་རྟེན་
 རྣམས་འབྲལ་བར་བྱེད་ལ་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །བྱང་ཕྱོགས་ནས་ནི་མཐའ་
 འཁོབ་ཀྱི་རྒྱལ་སོ་ཡ་བ་ན་ཞེས་བྱ་བ་གཤེགས་འཁོར་འབྲུམ་དང་ལྷན་པ་འོང་བར་འགྱུར་རྟེ། དགེ་
 འདུན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་འཛིག་པར་བྱེད་ཅིང་། མཆོད་རྟེན་རྣམས་འབྲལ་བར་བྱེད་ལ་
 དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེའི་འཕྲོ་ཨ་ཧྲ་ལམས།
 དབང་སོ་དག་ཕྱི་མའི་དུས་ན་གང་དུ་བསྟན་པ་ལ་གཞོད་པ་ཆེན་སོ་འབྲུང་བར་འགྱུར་བར་དེར།
 བྱིད་གཅིག་ཏུ་བསྟོམས་ལ་བསྟན་པ་བསྐྱུང་བར་གྱིས་ཤིག་དེ་ནས་དེ་ལྟར་འཆོལ་ལོ་ཞེས་གསོལ་

ནས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཡུལ་འཁོར་སྤྱང་གིས་གསོལ་བ། བཙུན་པ་བདག་གིས་ཤར་བློགས་
ནས་བསྟན་པ་བསྤྱང་བར་འཆོལ་ལོ། །འཕགས་སྤྱེས་པོས་གསོལ་བ། བཙུན་པ་བདག་གིས་ལྷོ་
བློགས་ནས་བསྟན་པ་བསྤྱང་བར་འཆོལ་ལོ། །མིག་མི་བཟང་གིས་གསོལ་བ། བཙུན་པ་བདག་
གིས་རུབ་བློགས་ནས་བསྟན་པ་བསྤྱང་བར་འཆོལ་ལོ། །རྒྱུ་ཐོས་ཀྱི་བྱས་གསོལ་བ། བཙུན་
པ་བདག་གིས་བྱང་བློགས་ནས་བསྟན་པ་བསྤྱང་བར་འཆོལ་ལོ། །ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་
གསོལ་བ། བཙུན་པ་བདག་གིས་ནི། ཐམས་ཅད་ནས་བསྤྱང་བར་འཆོལ་ལོ། །དེ་རྒྱུད་ཅེས་
གསོལ་ནས། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་བྱེད་བཙུགས་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱག་ཐམ་ཅུ་ཆོག་དོན་ཆོན་ལྔ་བ། ཕྱི་ལོ་༡༩༥༥།༥༡༩༩ཉིན་
བོད་ལྗོངས་ཡོངས་ཁབ་ལ་ལྷན་དོར་བྱེད་སྤྱི་སྤྱག་ཐམ་ཅུ་ཆོག་དོན་ཆོན་ལྔ་བ་ཞིག་སྤེལ་བའི་
སྤྱིང་དོན། དོན་ཆོན་དང་པོར། ར་ས་གཙོས་མཐའ་འདུལ་ཡང་འདུལ། རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ལག་
ཁང་སོགས་ལ་མཆོད་རྒྱུན་རྒྱུས་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་ཉམས་གསོ་
གཅེས་སྤྱས་དགོས་སྟོར། དོན་ཆོན་གཉིས་པ། རིས་མེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱེ་རྒྱུས་ཀྱི་འཆད་ཉན་
དང་། འདུལ་ཁྲིམས་སྟོར་དང་། མི་སྤྱེ་རྒྱུས་ནས་དུས་ཆེན་ཁག་ལ་རྒྱུ་དཀར་བྱེད་དགོས་
དང་། པ་མ་རྒྱན་འཁོགས་བྱ་ཆས་བྱིད་འབྱད་དང་ཟས་གོས་ཕོངས་སུ་འཇུག་པ། རང་མི་དང་།
གཡོག་རིགས་ཞ་ལོང་། རྒྱས་འཁོགས་བྱིར་འབྱད་བྱས་པ། རྒྱུ་ཁལ་སོགས་ལ་ཁལ་ཆད་ལ་
བརྒྱལ་བའི་དོ་ཕོ་ལྷིད་འགེལ་བྱེད་པ་སོགས་མི་ཆོག་པའི་སྟོར། དོན་ཆོན་གསུམ་པ། ཕྱི་ནང་གི་
ཞི་བདུག་གི་གཞུང་ཞབས་རྒྱུས་ཀྱི་བྱེད་སྤྱི་སྟོར། ལམ་ཐོགས་རྫོང་གི་རྒྱུ་ཁལ་མི་གསུམ་གཏོང་
བློགས་ལ་བྱམས་ཡང་གང་ཆེས་རྒྱས་བསྐྱས་སྤེལ་བ་དང་། རྒྱ་བྱག་སོང་ཁྲ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
དགོས་སྟོར། དོན་ཆོན་ལྔ་བ། ས་སྟོང་བདེ་མེད་ལ་གསར་སྟོལ་དང་། སྤྱི་ཞིང་གསར་འཛུགས་
སོགས་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་འབྱུང་ཐམས་ཀྱི་སྟོར་སོགས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་ཞུས་པའི་
རྒྱལ་རབས་སྤྲད་ཆ་ (༥) ན་གསལ།

རྒྱལ་པོ། ༡ གནའ་དུས་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་རྒྱལ་སྲིད་ལ་དབང་སྤྱར་མཁན་ལ་ཟེར་མོད། དེང་སང་ནི་

རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་ནི་མིང་ཅམ་ལས་དངོས་འབྲེལ་གྱི་དབང་ཆ་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མ་རེད།
 རྒྱལ་པོ་འི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། བཅན་པོ། ༣། མངའ་བདག་ལྷ། མི་དབང་། ལྷ། ས་སྐྱོང་
 རྣམས་སོ། །ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། དེ་བ་ཐེང་དཀར་པོ་༡༧ལས། བཅན་པོ་དང་། ༣། རྒྱལ་
 པོ་དང་། མངའ་བདག་དང་། ལྷ་སོགས་ནི་སྔོན་གྱི་བརྟུན་ལོན་ཞིང་། ས་སྐྱོང་དང་མི་དབང་
 སོགས་ནི། ལེགས་སྦྱར་སྐྱད་གྱི་སྦྱ་སྦྱ་ལ་དང་ན་རེ་རྒྱ་སོགས་བསྐྱར་བར་འདུག་པས་བཟུན་
 བཅས་གྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་སོ། །དེ་མཚུངས་སྟེ་བ་བྱ་བ་ཡང་ཕྱིས་གྱི་ཐ་སྙད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱ་
 གར་བ་རྣམས་རྒྱལ་པོ་ལ་དེ་བ་སྟེ་ལྷ་ཞེས་འབོད་པ་དེ་རྒྱར་ཆག་ནས། ཁ་ཆེ་བ་རྣམས་གྱི་
 རྟེན་དུ་བདེ་མཆོད་དུ་འབོད་པའི་ཐ་སྙད་དེ་ག་ཐོག་མར་མངའ་རིས་ཆོས་རྒྱལ་ལ་ཆོ་ལོར་སྦྱར་
 ཞིང་། ཕྱིས་རིན་ཐུངས་སྟེ་འུ་གཏོང་གཅོང་བ་སོགས་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱི་
 བཤད་ནི། བ་རོལ་ལས་རྒྱལ་བའི་སྟོབས་ལུགས་ལྡན་པས་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་ལ། སྤྱིས་བ་ཡིན་
 བས་པོ་འཕ་པོ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་བ་ཐེང་དཀར་པོ་༡༧ལས། བོད་རྣམས་མི་སྟོབས་ལུགས་ཅན་ལ་
 རྒྱལ་དུ་འབོད་ཅིང་། སྤྱིས་བའི་མིང་ལ་པོ་ཐེང་བས། ༣། རྒྱལ་པོར་འབོད། བཅན་མོར་ལ་མོ་
 སྟན་དུ་འབོད། བར་སྟོན་སོགས་ལ་སྟོན་ཆེ་མཆོད་དུ་འབོད། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །མཛོན་
 བརྗོད་མཁས་པའི་ན་རྒྱན་ལས། ས་སྐྱངས་ས་སྐྱོང་ས་གཞི་སྐྱོང་། །ས་དབང་ས་བདག་ས་
 ལ་སྐྱོང་། །རྣམ་པར་རྒྱལ་དང་འགྲོ་བའི་དབང་། །སྤྱི་དགྲའི་བདག་པོ་འཛིན་མ་འཛིན། །མི་
 ༣། རྒྱལ་པོ་བདག་མིའི་དབང་ལུགས་ མི་ཡི་དབང་པོ་མི་ཡི་འཛིན། །གནམ་གྱི་རྒྱལ་དང་དབྱང་བ་
 སྤྱིས། །དམའ་སྐྱོབ་འོར་གྱི་སྟོན་སོགས་བདག་ །སྤྱི་བོར་དབང་བསྐྱར་མིའི་མགོན་པོ། །ས་འཛིན་ས་
 འཛོན་པའི་དབང་ལུགས་ །རྩ་རྩ་རྣམས་ནི་རྒྱལ་པོ་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2 གཞན་ལ་
 མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། དཔེར་ན་རི་ཡི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 3 གསལ་བ། 4 གཞན་གྱིས་
 མི་བཞི་བ། 5 མི་མ་ཐུན་ཕྱོགས་འཛོམས་པའི་སྟོབས་དང་ལྡན་པ། 6 འཁོར་ཆོགས་མང་པོ་
 དང་ལྡན་པ་བཅས་ལ་འདུག་པར་བཤད། 7 འབྱུང་པོའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ བཅན་དང་རྒྱལ་པོ་ཞེས་
 པ་ལྟ་བུ། 8 སྦྱར་རྒྱ་གར་དུ་མ་ག་རྩ་སོགས་ཡུལ་ཆེན་ཏེ་རྒྱལ་ཕྱག་བཅུ་དྲུག་ལ་རྒྱལ་པོ་རེ་

ཡོད་པ་རྣམས་ཁྱོད་བསྐྱོམས་སྐྱུ་ལ་པོ་བཅུ་བྱལ་ཡོད་པས། གངས་བཅུ་བྱལ་མཆོན་པར་བཤད།
སྐྱུ་ལ་པོ་སྟུ་ལ། མཁན་སྟོབ་ཆོས་གསུམ་གྱིས་བསམ་ཡས་བསྐྱུང་བར་བཞག་པའི་སྐྱུང་མའི་ནང་
གསེས་སྐྱུ་ལ་པོ་སྟུ་ལ་ཞེ། སྟུ་མོན་བུ་བུ་ཏ། གསུང་དག་ལྟ་སྟེས་གཅིག །ཐུགས་བརྒྱ་བྱིན་
སྐྱུ་ལ་པོ། ཡོན་ཏན་གཞོད་སྟིན་ཤིང་བྱ། འཕྲིན་ལས་ཤེ་ཏར་སྐྱུ་ལ་པོ་དང་ལུ། ཁྲོད་དོལ་སྟུ་
མའི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།

སྐྱུ་ལ་པོ་མ་སྟེས་དག། (འདུལ་བ) <ཨ་རྩྭ་ཏ་ཤ་རྩ> བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཤུ་ཐུབ་པའི་དུས་ཀྱི་སྐྱུ་གར་
གྱི་ནང་པའི་སྐྱུ་ལ་པོ་གཤགས་ཅན་ཞིག འཇགས་སྐྱུར་དུ་འདི་ལ་ཨ་རྩྭ་ཏ་ཤ་རྩ་Ajatashatru ཟེད།
ཁོང་གི་ཡབ་ཀྱི་མཆན་ལ་བེསྟེ་ས་ར་ Bimbhisara ཟེད། འདིའི་སྐྱུ་ལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་ཤུལ་ཞེ།
བྱ་ཞོད་ལུང་པའི་རི་ལ་འབྲོ་བའི་ལམ་དུ་ཚུ་ཆན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་ཐག་ཉེར་ཡོད། ཕོ་བྲང་གི་
ཤུལ་ཡོད་ས་དེར་གནའ་ཕོ་སྐྱུ་ལ་པོའི་ཁབ་གསར་པ་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག འདིའི་ཕོ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་
པ་ཞེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་ར་བ་ ༡༩༧ རྟེན་ལས། གང་གི་ཆོས་སྟེས་དགས་སྐྱུ་ལ་པོ་
གཤགས་ཅན་སྟིང་པོ་ལ་དོ་རྩེ་ཅེ་གཅིག་པ་འཕངས་པ་དེའི་ཆོ་སྐྱུ་ལ་པོས་དེ་ལ་སྟེས་ནས་གཞོན་
བྱ་ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱོད་གྱིས་ར་ལ་དོ་རྩེ་ཅེ་གཅིག་པ་འཕངས། དེས་སྟེས་པ། ལྷ་ཆོག་པ་འཆའ་བའི་
(ཟ་བའི) སྐྱུང་དུ་སྟེ། ལྷ་ལ་ནི་ཡོངས་སྟོད་མངའ་ན་བདག་ལ་མ་མཆིས་མོ། །སྐྱུ་ལ་པོས་སྟེས་
པ། བུ་གཤམ་ཏེ་དེ་ལྷ་ན་སོང་ལ་ཅམ་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །དེ་དགའ་བ་དང་།
མགུ་བ་དང་། རབ་ཏུ་དགའ་བས་ལྷ་སྟིན་གྱི་བྱང་དུ་སོང་སྟེ་སྟེས་པ། འཕགས་པ་བདག་གིས་
ཅམ་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་ཐོབ་པོ། །དེས་སྟེས་པ། གཞོན་བྱ་ཁྱོད་གྱིས་པ་རོལ་གཞོན་པའི་འབྲས་
བུ་མཐོང་ངམ། འཕགས་པ་མཐོང་ངོ། །ད་དུང་ཡང་པ་རོལ་གཞོན་པ་གྱིས་ཤིག་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་
མཛོད་པར་འཕེལ་བར་འགྱུར་པོ། །དེས་ཅམ་པར་དབྱ་བབ་པས་གཅེ་བར་བཅུམས་ཏེ་གཅེས་པ་ན་
སྟེ་པོའི་ཆོགས་འཕྲོས་པ་ལ་ཞུགས་ཏེ། ཁ་ཅིག་ནི་སྐྱུ་ལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་དོང་
ངོ། །ཁ་ཅིག་ནི་ཡུལ་གཞན་དུ་དོང་ནས་སྟོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱུ་ལ་པོ་ལ་པོ་ཉས་བརྒྱགས་པ། ལྷ་གཞོན་
བྱས་ཅམ་པའི་སྟེ་པོ་གཅེས་ཏེ། གཅེས་པ་ན་འཕྲོས་ལགས་ཀྱིས། ལྷ་གཞོན་བྱ་དེ་ལས་བརྒྱུག་པར་

৮৭৩

ཡུལ་ཐམས་ཅད་བྱིན་ན་ཅིའི་བྱིར་ཡི་ཆད་པར་བྱ་སོ་སོར་སྐྱོངས་ཤིག །དེས་སྤྲས་པ། ལྷ་རྒྱལ་
སོ་རྣམས་ནི་མཛོད་ཀྱི་མ་གྲུ་ཅན་ལགས་ན། བདག་ལ་མཛོད་ཀྱི་མ་གྲུ་མ་མཆིས་ན་ངེ་ལྷར་བགྱི།
དེས་སྤྲས་པ། གལ་ཏེ་དེ་ལྷ་ན་བཅུན་མོའི་འཁོར་མ་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཁྱོད་ཁོ་ནའི་ཡིན་
ནོ། །འོན་ཀྱང་རང་བཞིན་ངན་ཅིང་སྤིག་པའི་གྲོགས་སོ་ཅན་དེ་འདུག་ཏུ་མི་བརྟའ་ཅིང་བརྒྱག་པ་
ཁོ་ནར་བྱེད་དོ། །རྒྱལ་པོས་སྤྱོད་བ་དང་བཅས་པས་སྤྲས་པ། བར་མཛོད་དང་། མཛོད་དང་། ཡུལ་
ཐམས་ཅད་ཁྱོད་ཁོ་ན་ལ་བྱིན་ན་ཅིའི་བྱིར་ད་དུང་རྒྱག་པར་བྱེད། དེ་སྐད་ཅེས་སྤྲས་པ་དང་དེ་
ཁོས་ནས་ཁྱོན་སོ་རྣམས་ལ་སྤྲས་པ། ཤེས་ལྡན་དག་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རིགས་སྤྱི་བོ་ནས་དབང་
བསྐྱར་བ་ལ་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཆད་པ་ཅིས་གཅད། ཁྱོན་སོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲས་པ། ལྷ་ཆད་
པར་དགུམ་ལགས་མོད། དེས་སྤྲས་པ། དེ་ངའི་ཡབ་ཡིན་པས་ངེ་ལྷར་གསལ་དཀྱིས། དེང་ལ་དེ་
བཟུང་སྟེ་བྱག་སྤལ་དུ་རྒྱག་ལ་ཞོག་ཤིག །དེ་བྱག་སྤལ་དུ་བཅུག་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་དེ་ལ་སྤོང་
མི་རྣམས་དགའ་བས་ཡུལ་དེ་ན་གནས་པའི་སྤྱོད་པའི་ཆོགས་ཀྱིས་ཐོས་ནས་ཡིད་མི་བདེ་བར་
གྱུར་ན་མ་སྤྲོས་དག་གཏུམ་པ་དང་། བརྒྱང་བ་དང་། གཟུ་ལུམས་ཆེ་བས་དེ་ལ་སྤྱ་ཡང་ཁ་ཟེར་
མི་བོད་དོ། །རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་སོ་བྱག་སྤལ་ན་ལས་ཁོ་ན་ལ་རྟེན་ཅིང་འདུག་པ་དེ་ལ་
ལུས་འཕགས་མས་སྤོང་དུ་བཅོས་བསྐྱེལ་བར་བྱེད་དོ། །མ་སྤྲོས་དགས་བཅོན་སྤངས་རྣམས་
ལ་བྱིས་པ། ཤེས་ལྡན་དག་རྒྱལ་པོ་བགྲོས་པོ་ངེ་ལྷར་འཆོ་བར་བྱེད། དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲས་པ།
ལྷ་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུམ་ཀྱིས་སྤོང་ནས་བཅོས་པ་སྤྱེལ་ལགས་སོ། །མ་སྤྲོས་དགས་བསྐྱོ་བ། བྱིན་ཆད་
བཟའ་བ་དང་བརྟུང་བ་ངེ་ལྷར་ཡང་སྤྱེལ་བར་མི་འགྱུར་བར་ཞོག་ཤིག །བཅུན་སོ་རྣམས་ལ་ཡང་
བསྐྱོ་བ། ལུས་ཀྱང་བྱག་སྤལ་དུ་བཟའ་བ་དང་བརྟུང་བ་བསྐྱེལ་བར་མི་བྱའོ། །གང་ཞིག་སྤྱེལ་
ན་དེ་ཆད་པས་གསལ་དོ། །དེ་ཞིག་གསལ་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་པར་ཤེས་པས་སྤྱ་ཡང་ཁ་ཟེར་སྤྱོར་
བ་ཡང་མི་བྱེད་ན་སྤྱེལ་བ་ལྷ་སྤོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། དེ་ནས་ལུས་འཕགས་མ་ཁྲིམ་ཐབ་ལ་སྤྱག་
པར་འརྱམས་པའི་སྤྱིང་གིས་བྱེད་འདེགས་ལུས་བྱུགས་ཤིང་རྒྱུ་བ་ཀྱི་སྤྱབས་རྒྱས་བཀའ་
ནས་བསྐྱེལ་བར་བརྒྱམས་ཏེ་དེ་དེས་འཆོ་བར་བྱེད་དོ། །བཅོན་སྤངས་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་

ཐབས་ཤེས་མོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེའ་དགའ་བས་མཐོང་ཡང་མ་སྤྲེས་དགའ་མ་སྤྲོད་ཀྱི། ཇི་ཅུམ་ན་
 ཡང་མ་སྤྲེས་དགའ་བ་ཅོན་སྤངས་ཀྱི་མི་རྣམས་ལ་སྤྲས་པ། ཤེས་ལྡན་དག་རྒྱལ་པོ་བགྲེས་པོ་
 ཇི་ལྟར་འཆོ་བར་བྱེད། དེ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་བར་སྤྲས་པ་དང་། དེས་སྤྲས་པ། ཤེས་ལྡན་དག་
 ལུས་འཕགས་མ་རྗེ་ལྟར་ཡང་ཕྱིས་སྤྲེས་བར་མི་འགྱུར་བར་ཁོག་ཤིག། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱིས་དེའི་དགེ་བའི་ཅ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐར་ཁུང་གི་ཤར་ཐད་ཀྱི་བྱ་ཆོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་
 ལ་འཆག་པར་བཅུམས་ནས། རྒྱལ་པོ་ག་ཟུགས་ཅན་སྤྱིང་པོས་སྐར་ཁུང་ནས་ཤར་ཐད་ཀྱི་བྱ་
 ཆོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་ན་བ་ལ་བལྟས་ནས་དགའ་བ་སྐྱེད་པས་དེས་ན་
 མོག་དང་བྲལ་བར་མ་གྱུར་ཀྱི། །མ་སྤྲེས་དགའ་ཡང་བཅོན་སྤངས་ཀྱི་མི་རྣམས་ལ་སྤྲས་པ།
 ཤེས་ལྡན་དག་བཟང་བ་དང་བརྟུང་བ་ནི་བཀག་ན་ད་ལྟར་རྒྱལ་པོ་བགྲེས་པོ་རྗེ་ལྟར་འཆོ་བར་
 བྱེད། དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲས་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་རྗེས་སུ་ག་ཟུང་བའི་སྤྱད་ཏུ་སྐར་ཁུང་
 གི་ཤར་ཐད་ཀྱི་བྱ་ཆོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་ལ་འཆག་པར་མཛད་པ་དེ་ལ་དེ་ག་ཏུགས་རེ་རེ་ཞིང་བཞེངས་
 རས་གཟིགས་ལགས་མོ། དེས་སྤྲས་པ། སྐར་ཁུང་ཁོག་ལ་དེའི་རྒྱང་པ་གཉིས་ཀྱང་སྤྲེས་ཀྱིས་
 རོས་ཤིག། དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྐར་ཁུང་དག་བཀག་དེའི་རྒྱང་པ་གཉིས་ཀྱང་སྤྲེས་ཀྱིས་ཤས་པ་དང་དེ་
 སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་ཆོར་བས་ག་དུངས་པས་མཆི་མས་བརྟུངས་ཤིང་སྐད་འགགས་ལ་མིག་མཆི་
 མས་གང་བས་བསམས་པ། བདག་སྤྱག་བསྐྱལ་མི་བཟད་པ་དོག་པ་ཐོབ་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཀྱིས་མ་དགོངས་པ་ལྟ་ཞིག་སྤྲུམ་མོ། །སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ནི་དེ་ལྟ་བུ་མི་མཁྱེན་
 པའམ། མི་གཟིགས་པའམ། སྤྱགས་སུ་མི་རྟུང་པའམ། རྣམ་པར་མི་མཁྱེན་པ་ཅི་ཡང་མི་
 མངའོ། །ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ། འདིག་
 རྟེན་ལ་པན་པར་ཞུགས་པ། བསྐྱེད་བ་གཅིག་བྱ་བ། ཉག་གཅིག་དཔའ་བ། ལྷ་མེད་པ། གཉིས་
 སུ་མི་གསུང་བ། ཞིག་ནས་དང་ལྷག་མཐོང་གིས་བཞུགས་པ། དུལ་བའི་གནས་གསུམ་གྱི་གཞི་
 ལ་མཁས་པ། རྒྱ་བོ་བཞི་ལས་རྒྱལ་བ། རྩ་འབྱུལ་གྱི་རྒྱང་པ་བཞིའི་ཞབས་ཀྱི་མཐེལ་ལེགས་
 པར་གནས་པ། བསྐྱེད་བའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་ཡུན་རིང་པོ་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱང་བ་མཛད་པ། ཡན་

ལག་ལྷ་སྤངས་པ། འགྲོ་བ་ལྷ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ། ཡན་ལག་བྱག་དང་ལྷན་པ། བ་
རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་བྱག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་གྱི་མེ་ཉེག་གིས་སྤྲུག་
པ། ལམ་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྷན་པ། མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དགུ་ལ་
མཁས་པ། ལྷོབས་བཅུ་འདི་སྟོབས་དང་ལྷན་པ། ལྷོགས་བཅུར་སྟོན་པས་ཡང་དག་པར་རྒྱས་པ།
བརྒྱ་ཐུག་བཅུར་དབང་སྦྱར་བ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་རྣམས་ནི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱན་
གྱིས་ཉིན་ལན་གསུམ་མཆོན་ལན་གསུམ་དུ་འཛིག་རྟེན་ལ་རྣམ་པར་གཟིགས་ནས་གང་ནི་ཉམས།
གང་ནི་འཕེལ། གང་ནི་མི་བཟད་པར་གྱུར། གང་ནི་དོག་པར་གྱུར། གང་ནི་སྤྲུག་བསྐལ་པར་
གྱུར། གང་ནི་མི་བཟད་པ་དང་དོག་པ་དང་སྤྲུག་བསྐལ་པར་གྱུར། གང་ནི་དན་སོང་ལ་གཞོལ།
གང་ནི་དན་སོང་ལ་འབབ། གང་ནི་དན་སོང་ལ་བབ། ངས་གང་ནི་དན་སོང་ནས་བྱངས་ཏེ་མཐོ་
རིས་དང་ཐར་བ་དང་འབྲས་བུ་ལ་གཞག་པར་བྱ། གང་གི་དགེ་བའི་ཅ་བ་དག་མ་བསྐྱེད་པ་ནི་
བསྐྱེད་པར་བྱ། གང་གི་དགེ་བའི་ཅ་བ་བསྐྱེད་པ་དག་ནི་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱ། གང་གི་ཡོངས་
སུ་སྒྲིན་པ་ནི་རྣམ་པར་ཁྲོལ་བར་བྱ། ཞེས་ཡི་ཤེས་གཟིགས་པ་ལ་འཇུག་པར་མཛོད་དོ། །དེ་ནས་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་མོད་གཤམ་གྱི་བྱ་ཆེན་པོ་ལ་བཀའ་སྤྲུལ་པ། མོད་གཤམ་གྱི་
བྱ་སོང་ལ་ངའི་ཆོག་གིས་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོ་ལ་ནད་མེད་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་བྲོས་
ལ་འདི་སྐྱད་ཅེས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཞལ་ནས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ངས་ཁྱོད་ལ་མཛོད་ཟེན་ཏེ། ཁྱོད་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་དང་། དུད་འགྲོའི་སྤྱེ་གནས་དང་།
ཡི་དྲགས་རྣམས་ནས་ནི་རྒྱུད་པར་བྱངས། ལྷ་དང་མི་རྣམས་སུ་ནི་རབ་ཏུ་བཞག །འཁོར་བའི་ནི་
མཐར་བྱས། ཁྲག་དང་མཆི་མའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་བསྐྱེད་པ། རུས་པའི་རི་པོ་ལས་ནི་བསྐྱེད་པ། དན་
སོང་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་ནི་བཅད། མཐོ་རིས་དང་ཐར་པའི་སྟོན་རྣམས་ནི་བྱེ་ན། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱི་
ལས་ཆོགས་རྟེན་པ། རྟེན་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་བ། འོད་པ་བཞེན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ། གདོན་མི་
ཐ་བར་འབྱུང་བར་འབྱུང་བའི་ལས་དག་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་དག་གཞན་སུ་
ཞིག་གིས་སོ་སོར་སྤྱོད་བར་འབྱུར། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་དག་ནི་བྱེ་རོལ་

གྲི་སའི་ཁམས་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་མི་འགྱུར། རྩའི་ཁམས་ལ་མི་འགྱུར། མའི་ཁམས་ལ་མི་
 འགྱུར། རྒྱང་གི་ཁམས་ལ་མི་འགྱུར་གྱི། འདི་ལྟར་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་བྱས་ཤིང་བསགས་
 བ་དག་ནི་ཟེན་པའི་ཕུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྤྱི་མཆེད་རྣམས་ཁོན་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་
 འགྱུར་ཏེ། ལས་རྣམས་བསྐྱལ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི། རྒྱུད་མི་ཟ་བའང་ཆོགས་དང་དུས། རྟེན་ན་
 ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་ནི། །འབྲས་བུ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཉིད། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས་ན་ལས་
 གྲི་སྤྱབས་ཅན་དུ་གྲིས་ཤིག་ཅེས་གསུང་ངོ། །ཞེས་བྱོས་ཤིག །བཙུན་བ་བཀའ་བཞེན་འཆའ་
 ཞེས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་མཛོད་གཤམ་གྱི་བྱ་ཆེན་པོས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལས་མཉན་ནས་ངེ་ལྟར་སེམས་
 མཉམ་པར་བཞག་ན་བྱ་ཆོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་ལས་མི་སྤང་བར་གྱུར་ཏོ། །བྱག་སྤལ་དུ་རྒྱལ་པོ་
 གཟུགས་ཅན་སྤྱང་པོའི་མདུན་དུ་འདུག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་སྟོམས་པར་བཞགས་ཏེ་
 འདི་སྐད་ཅེས་སྤྲས་སོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཁྱོད་ནད་མེད་པར་གྱུར་
 ཅིག་ཅེས་གསུང་ངོ། །བཙུན་བ་མཛོད་གཤམ་གྱི་བྱ་ཆེན་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱག་འཆའ་
 ལོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལ་ནས་འདི་སྐད་ཅེས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་
 གྲིས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ངས་ཁྱོད་ལ་མཛད་དེ། ཁྱོད་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་དང་། དུང་འགྲོ་
 དང་། ཡི་དགས་རྣམས་ནས་ནི་རྐང་བ་བྱངས། ལྟ་དང་མི་རྣམས་སུ་ནི་རབ་ཏུ་བཞག །འཁོར་
 བའི་ནི་མཐར་བྱས། །ཁྱག་དང་མཆི་མའི་རྒྱ་མཆོད་ནི་བསྐྱམས། རུས་པའི་རི་བོ་ལས་ནི་བསྐྱལ།
 ངན་སོང་རྣམས་ཀྱི་སྒྲི་ནི་བཅད། མཐོངས་དང་ཐར་པའི་སྒྲོ་རྣམས་ནི་བྱེ་ན། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཉིད་
 ཀྱི་ལས་ཆོགས་རྟེན་པ། རྟེན་ཡོངས་སུ་བསྐྱུར་བ། འོད་པ་བཞེན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་གདོན་མི་
 ཟ་བར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་དག་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་དག་གཞན་སུ་
 ཞིག་གིས་སོ་སོར་ཁྱོད་བར་འགྱུར། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ལས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་དག་ནི་བྱེ་རོལ་
 གྲི་སའི་ཁམས་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་མི་འགྱུར། རྩའི་ཁམས་ལ་མི་འགྱུར། མའི་ཁམས་ལ་མི་
 འགྱུར། རྒྱང་གི་ཁམས་ལ་མི་འགྱུར་གྱི། འདི་ལྟར་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་བྱས་ཤིང་བསགས་
 བ་དག་ནི་ཟེན་པའི་ཕུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྤྱི་མཆེད་རྣམས་ཁོན་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པར་

འགྲུར་ཏེ། ལས་ནམས་བསྐྱལ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི། །ཆུད་མི་ཟ་བའང་ཆོགས་དང་དུས། །ཉིད་ན་
ལུས་ཅན་ནམས་ལ་ནི། །འབས་བྱ་དག་ཏུ་འགྲུར་བ་ཉིད། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུ་བས་ན་ཁྱོད་
གྱིས་ལས་གྱི་སྐྱབས་ཅན་དུ་གྱིས་ཤིག་ཅེས་གསུང་ངོ། །དེ་བྲག་སྐལ་དུ་བཅུག་བ་དང་། སྤྱ་
གྱིས་རྒྱུད་པ་དང་བ་དང་། བཟའ་བ་དང་བརྒྱུད་བ་དང་བྲལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་ཉེན་པས་སྤྲུམ་
ལ། བཅུན་པ་མོད་གལ་གྱི་བྱ་ཆེན་པོ་གང་ན་ཁ་ཟས་བཟང་པོ་འཆལ་ལགས། དེས་སྤྲུམ་ལ།
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་རིས་གྱི་ལྟ་ནམས་ནའོ་ཞེས་སྤྲུམ་ནས། ཆེ་དང་ལྷན་པ་མོད་
གལ་གྱི་བྱ་ཆེན་པོས་རི་ལྟ་བུ་མེས་མཉམ་པར་བཞག་ན་བྲག་སྐལ་དེ་ནས་མི་སྤྲང་བར་གྱུར་
ཏེ། བྱ་ཆོད་གྱི་བྱུང་པོ་ལ་ཕྱིར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་སྒྲིལ་ས་བར་ཁྱགས་སོ། །མ་སྤྲེས་
དགའི་བྱ་འཆར་བྱེད་བཟང་པོའི་མཚུབ་མོ་ལ་པོལ་མིག་བྱུང་བས་དེ་དུ་བར་གྱུར་ནས་མ་སྤྲེས་
དགས་བྱུང་དུ་སོང་སྟེ། དེས་དེ་བར་བར་བཞག་ནས་མགུལ་ནས་འཕྱུད། འོ་བྲས། ཀུན་ཏུ་འཕྱུང་
ན་འོན་ཀྱང་དེ་དུ་སྟེ་འདུག་ཏུ་མི་བརྟུབ་བོ། །དེ་ནས་མ་སྤྲེས་དགས་དེའི་མཚུབ་མོ་ཁར་བཅུག་
བ་དང་། པོལ་མིག་ཁར་རྫོལ་ནས་མ་སྤྲེས་དགས་རྣལ་ཁྱབ་ས་ལ་
པོལོ། །གཞོན་ནུ་འཆར་བྱེད་བཟང་པོས་རྣལ་ཁྱབ་དེ་མཛོད་ནས་སྒྲིག་པར་དུ་བར་བཅུམས་བ་
དང་། བཅུན་མོ་ལུས་འབགས་མས་འཛུམ་བྱུང་བ་མ་སྤྲེས་དགས་མཛོད་ནས་སྤྲུམ་ལ། ལུས་
འདི་རི་ལྟ་བུ་ཞིག །དེས་སྤྲུམ་ལ། བྱ་ནད་འདི་ནི་བྱེད་གྱི་ཡབ་མེས་བརྒྱུད་དེ་འོངས་བ་ཡིན་ཏེ།
བྱེད་ཀྱང་དེ་ལྟར་གྱུར་བ་ན་བྱེད་གྱི་ཡབ་གྱིས་མཚུབ་མོ་ཁར་བཅུག་བ་དང་། པོལ་མིག་རྫོལ་
ནས་བྱེད་མི་དུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣལ་ཁྱབ་ས་ལ་མ་པོ་བར་ཁོང་དུ་མིད་དོད་དེས་སྤྲུམ་ལ། ལུས་
བདག་གི་ཡབ་འདི་འདྲ་བར་བྱམས་པར་གྱུར་ཏེ། དེས་སྤྲུམ་ལ། དེ་འདྲའོ། །དེ་ནས་མ་སྤྲེས་
དགས་པ་ལ་ཞེ་སྤང་གི་ཀུན་ནས་དགྱིས་བ་དང་བྲལ་ཞིང་རྩེ་སུ་ཆགས་པ་སྤྲེས་ཏེ། དེས་སྤོན་པོ་
རྣམས་ལ་སྤྲུམ་ལ། ཤེས་ལྡན་དག་གང་ཞིག་ང་ལ་རྒྱལ་པོ་བཞེས་པོ་གསོན་པོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་
ལ་ངས་རྒྱལ་མིད་བྱེད་སྤྱིན་ནོ། །རྒྱལ་པོ་དེ་ལ་གོང་མི་དང་ལུལ་མི་རྣམས་དགའ་བ་ཡིན་པས་
སྤྱེ་བོའི་ཆོགས་ཆེན་པོས་བྲག་སྐལ་ལོགས་སུ་བརྒྱགས་པའི་སྤྱ་རྒྱལ་པོས་ཐོས་ནས་བསམས་

པ། དཀི་གཞོད་པ་མི་བཟད་པ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་སྟུང་སྟེ། སྒྲིག་ནས་ལྷགས་ནར་ཞེས་
 ལུང་སྟེ་ལི་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བྱའི་བྱར་སྒྲིམ་ཏེ་བར་དུ་འདུག་ནས་ལྷའི་བདུད་
 ཅེས་ལོངས་སྟོང་པར་བྱེད་དོ། །རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བྱས་སྒྲིམ་པ། ཁྱོད་སུ་ཞིག་ཀྱིས་བདག་གི་རྒྱལ་
 བ་ཁྱེ་མཆོག་ལགས་སོ། །ཞེས་སྒྲིམ་པས། དེའི་མིང་རྒྱལ་བ་ཁྱེ་མཆོག་རྒྱལ་བ་ཁྱེ་མཆོག་ཅེས་
 བྱ་བར་བྲགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །བཙུམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
 ཆེད་དུ་༽ མ་སྒྲིམ་དགའི་འགྲོད་པ་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་མདོ་༽ གསུངས་པ། རྒྱལ་པོ་འདི་བྱ་
 ཆོད་ལུང་པོའི་རིར་༽ དམ་ཆོས་པ་རྣམས་དཀར་པོའི་མདོ་༽ གསུངས་པའི་འཁོར་དུའང་ཡོད།
 འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༽ ད་པ་ ༽ ༡༡༧༩ ལས། རྒྱལ་པོ་མ་སྒྲིམ་དགའ་རྒྱ་སྒྲིམ་བྱས་ཏེ་རང་
 གི་པ་བསལ་བ་སོགས་ཀྱི་མཆོམས་མེད་ཀྱི་ལས་ལ་སྟོར་མཁུ་ནི། ལྷས་བྱེན་ཉིད་ཡིན་པ་ནི་
 འདུལ་བ་ལུང་གཞི་དང་རིན་ལན་བསལ་བའི་མདོ་སོགས་ན་གསལ་ལོ། །སྒྲིམ་བཤད་ནི། འདུལ་
 བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། མ་སྒྲིམ་དགའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་སྟེ་མའི་མངལ་ན་གནས་པ་ཉིད་
 རྣམ་པའི་རྒྱལ་ཀྱི་ཤ་ཟ་བ་སོགས་པས་མིང་དེ་སྟོན་བཅགས་ཏེ། དེ་ཡང་གཞུང་འདི་ཉིད་ལས་
 འོག་ནས་འབྱུང་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་
 བ་༽ ༡༣༧ ལས་ཀྱང་། མ་སྒྲིམ་དགའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་སྟེ་མའི་མངལ་ན་གནས་པ་ཉིད་ཀྱིས་པ་ལ་
 དགའ་ཉིད་བྱེད་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་པོ་འདིས་ཐོག་མར་རང་གི་པ་བསལ་བ་དང་། དགའ་
 འདུན་ཀྱི་དབྱེན་བྱེད་པ་དང་། སྤང་པོ་ཆེ་བ་ཀྱི་བ། རྟོའི་འཁོར་ལོ་འཕངས་པ་སོགས་ཀྱིས་ལས་
 ཤིན་ཏུ་ཆ་བས་ཆེ་བ་བྱས་ན་ཡང་བྱིས་འགྲོད་སེམས་དྲག་པོ་སྒྲིམ་ནས་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྟོན་ཏ་
 ཅང་ཡང་དུ་སོང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ལས་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་༽ ས ༽ ༡༤༧ བ་
 ར་ལས། དེ་ལ་ལས་གང་དང་ལྷན་ན་གང་ཟག་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་སྒྲིམ་མ་ཐག་ཏུ་ཆེ་འཕོ་
 བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཡོད་དེ་དེ་གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདི་ལ་གང་ཟག་ལ་ལས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་
 བའི་ལས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་ན། ལས་དེ་བྱས་པས་ངོ་ཆ་བར་འཛིན་ལ་འགྲོད་ཅིང་སྟོང་པ་
 དང་འཆགས་ཤིང་མཐོལ་ལ་བྱེན་ཅད་མི་བྱའོ་ཞེས་སྟོམ་པར་བྱེད་པས། བརྒྱ་ལ་སེམས་ཅན་

དཔལ་བར་སྐྱེས་ན་ཡང་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ཆེ་འཕོ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་
དགས། མཚམས་མེད་པའི་ལས་ལ་བསད་པ་དང་། དགོ་འདུན་བྱེ་བ་དང་། སྤང་པོ་ཆེ་བཞེ་བ་
དང་། རྫོང་འཁོར་ལོ་འཕངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ལས་དེས་མཁར་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དཔལ་བར་
འཕོ་བར་ཐོས་ནས། དེ་མི་དགའ་སྟེ། སེམས་མོས་བར་བྱས་པ་དང་དགོ་སྤྱོད་གི་འབྲས་བྱའི་
མདོ་ལས་སྒྲིག་གཤེགས་ཏེ། དགོ་བའི་རྩ་བ་བསགས་པ་དང་ཆེ་འཕོ་ཀར་རུས་པ་ཡན་ཅད་ཀྱང་
སངས་རྒྱུ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ་ཞེས་གསོལ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་སྐད་དུ། བེན་ཏུ་མི་བཟད་ལས་
རྣམས་བྱས་པ་ནི། །བདག་ལ་སྤོང་དང་རབ་ཏུ་བཤགས་པ་དང་། །སྤོམ་པར་བྱེད་པས་དེ་དག་
སྤབས་འགྱུར་གྱིས། །ཕེན་ཏུ་རྩ་ནས་བྱིན་ནས་མི་སྤྱོདོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ལས་དེ་
ལྟ་བུ་དང་ལྡན་ན་གང་ཟག་སེམས་ཅན་དཔལ་བར་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ཆེ་འཕོ་བར་འགྱུར་བའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །འདིའི་སྐབས་ཡུལ་ཁྲིམས་ཡང་ཕེན་ཏུ་བཅན་པར་སྤང་སྟེ། འོག་གཡེམ་དང་རྒྱ་
སོགས་བྱས་ན་སོག་ཐོག་གི་ཆད་པ་གཙོ་བོ་ཡོད་པའི་སྤོང་། ཆོམས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་༼ ཏུ ༽༡༩༤༡ན་
གསལ་ཏེ། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ན་གཞན་གྱི་བྱུང་མེད་ལ་འཕོ་བའི་སྐྱེས་བྱ་གཞན་གྱི་རྒྱུར་མ་དང་
དགའ་བར་སྤྱོད་ཅིང་འདུག་པ་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་བྱས་བཟུང་ནས་མ་སྐྱེས་དགས་གཤེད་མ་ལ་
གཏད་དེ། ལག་པ་དང་རྒྱུ་པ་དང་སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་དང་ལལ་ནས་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་གནས་སུ་
བསྐྱལ་ལོ། །དེ་བཞེས་པ་དང་སྤོང་པ་ལ་སོགས་པས་ཉེ་བར་གདུངས་བཞིན་དུ་དེ་ནས་ཕེ་བའི་
དུས་ཏེ་དཔལ་བར་སྐྱེས་པ་དེའི་དབང་དུ་མཛོད་ནས་འདི་གསུངས་སོ། །ཞེས་དང་། ༡༧༩བ་ལས་
ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགས་ཀར་ཁ་པ་ཁའི་བཞི་ཆ་བརྒྱས་པ་ཅམ་དང་། གཞན་གྱིས་བསྐྱར་
བ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་པོ་འདི་ཆེ་སྤོང་ལ་ཕེན་ཏུ་གཏུམ་
པ་ཞིག་ཡིན་བྱང་། ཆེ་སྤང་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་
རྒྱལ་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། །ཡང་། རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དག་ལ་སྤོང་ཉིད་ཀྱི་བག་ཆགས་ཕེན་ཏུ་ཆེ་བ་
ཡོད་པས། གཏུགས་ཆོད་གཅིག་གི་སྐབས། འཇམ་དབྱངས་ལ་གོས་གསེར་སྤང་སྤོང་རི་བ་
ཞིག་ལུལ་བས། དེ་འབུལ་བའི་ཡུལ་མ་རྙེད་པར་སྤོང་པར་ཡལ་བ་ན། རྒྱལ་པོ་རང་གིས་གྲོན་

བལྟམས་པའི་ནང་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག ལེགས་སྦྱར་དུ་བིམྱི་ས་ར་ Bimbhisara ཟེར། བྱིས་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་ནང་པར་གྱུར། རང་གི་མངའ་རིས་རྣམས་ཆོས་བཞིན་
བསྐྱུངས་པས་འབངས་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་གུས་བཀྲར་དང་དགའ་མོས་ཆེན་པོ་
བྱས་སོ། །མཐར་ལྷས་བྱིན་གྱིས་ངན་སྦྱལ་བྱས་ཏེ་རང་གི་བུ་རྒྱལ་པོ་མ་སྦྱེས་དགས་བཅོན་དུ་
བཅུག་ནས་རྒྱ་ལག་བཅད་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་སྦྱོང་དང་མནར་གཅོད་ཆད་མེད་བཅུད་སྟེ་བཀོངས་
སོ། །ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་པར་རྒྱལ་པོ་མ་སྦྱེས་དག་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། སྤྱ་བཤད་ནི། འདུལ་
བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་གཤམ་ ་༡༩༡༣་ལས། གང་གི་ཆེ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཤུག་བྱབ་པ་བལྟམས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་རྒྱལ་པོ་བཞེ་ཡང་བུ་བཅས་ཏེ། ཞེས་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་
ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ན་རྒྱལ་པོ་བསྐྱེད་པོའི་བུ་བཅས་པ་ན་དེ་འདི་སྤྱམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་གི་བུ་
བཅས་པ་ན་འཛིག་རྟེན་ཉི་མའི་གཟུགས་ཤར་བ་ལྟར་སྤང་ཞིང་གཟུགས་ཅན་མའི་བུ་ཡིན་པས་
འདིའི་མིང་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་པོ་ཞེས་བྱ་བར་གདགས་སོ་ཞེས་བཏགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཐས་གཅད་གི་སྤྱས་གཞོན་ལུ་དོན་བྱུང་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བསྐྱེད་པོའི་
སྤྱས་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་པོ་དང་། མཉན་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆངས་བྱིན་གྱི་སྤྱས་གསལ་རྒྱལ་དང་།
རྟོ་ཤེད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔག་བརྒྱ་པའི་སྤྱས་ཤར་བ་དང་། གྲོང་ཁྱེར་འཕགས་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་སྤྱ་
ཁྱུད་མཐའ་ཡས་ཀྱི་སྤྱས་རབ་སྤང་རྣམས་དུས་གཅིག་ལ་བལྟམས་སོ། །འདིའི་རྟོར་འདུལ་བ་
གཞི་རྒྱ་གཤམ་ ་༡༩༡༣་གསལ་ལོ། །

རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ། རྗེའི་ལམ་རིམ་དུ་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་ཞེས་འབྱུང་བ་ནི། རྒྱལ་པོ་གསལ་
རྒྱལ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ཡིན། མི་རྟག་པ་སྟོན་པའི་མདོ་འདི་ལས་གསལ་རྒྱལ་པོ་དུ་བསྐྱར་
བ་ལ་མེད་གསུང་། ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་མོ་གསུང་།

རྒྱལ་པོ་སྤྱ་ཏ་ཡ་ན། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་བྱོན་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག འདི་ལ་ཏ་ཏ་
ཡ་ན་ Rudrayana ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་འདུག འདི་ནི་གནའ་བོ་རྒྱ་གར་གྱི་ལུ་ཕྱུགས་
སི་རྒྱའི་ཡུལ་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་རོ་རུ་ཀ་ཞེས་བྱ་བ་དེའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པར་བཤད། རོ་རུ་ཀ་

Roruka ལ། རོ་རི་ Rori དང་། རོ་རི་ཀ། Rorik བཅས་ཟེད། སྟོན་པའི་ཞལ་བཀོད་ལྟར་
 རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོས་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་སྲིད་པ་འཁོར་ལོའི་དཔེ་རིས་ལག་སྐྱེས་སུ་བསྐྱར་
 བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ཆོམས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་༼ ༥ ༽ ༡༧༠ ན་༡ལས། སི་རྒྱུད་ཡུལ་རོ་རུ་ཀ་ཞེས་
 བྱ་བའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཡ་ནས་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོ་
 ལ་མ་མཐོང་བའི་གྲོགས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁས་སྐྱེས་ཏེ། རིན་པོ་ཆེའི་རང་བཞིན་གྱིས་ཁབ་རིན་
 ཐང་མེད་པ་ཞིག་བསྐྱར་རོ། །རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོས་དེ་དང་ཆེས་སུ་མཐུན་པའི་སྐྱེས་
 མ་རྟེན་དེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

རྒྱལ་པོའི་ཁབ། 1 རྒྱལ་པོའི་པོ་བྱང་དམ་ཁྱིམ། 2 <རྩ་རྩ་བ་ཉི་ཤེས་> (འདུལ་བ) སྤར་རྒྱ་གར་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་
 པོ་བྲལ་གི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། སྟོན་སྟོན་པས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོ་ (ཤེས་རབ་སྟོང་པོ) གསུངས་
 པའི་གནས་དང་། བྱིས་ལོད་སྤང་ལ་སོགས་པ་དག་བཅོམ་པ་ལྷ་བརྒྱས་བཀའ་བསྟུ་དང་པོ་མཛད་
 པའི་གནས་ཀྱང་ཡིན། འདི་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཅས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི། གྲོང་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱ་
 གནས་པའི་སྟོགས་སུ་གྲོང་ཁྱེར་བཅུགས་པས་བཅུགས་སོ་ཅོག་སྐྱའི་རྒྱལ་པོས་བཞིག་ཅིང་།
 རྒྱལ་པོའི་མིང་དུ་བྱས་པ་འགའ་ཞིག་མ་བཞིག་པར་རིག་ནས། སྟོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གྲོང་ཁྱེར་
 ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱལ་པོའི་མིང་དུ་བྱས་པས་དེའི་བྱིར་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཅས་བཟོད་དོ། །དེ་ཡང་དགེ་
 འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱ་གར་ནང་པའི་གནས་ཆེན་ཁག་གི་གནས་ཡིག་༧ལས། ན་ལེ་རྩ་
 ནས་ར་ཇི་གི་རི་ལ་སྐྱེབས། དེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཡིན་ཞིང་དེར་རིས་བསྐྱོར་བའི་དབུས་ཀྱི་ཐང་
 དེ་ཐམས་ཅད་སྟོན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆགས་པའི་ཤུལ་ཡིན། ཟླ་མའི་རྩ་མ་སྤུ་ལ་དང་ཉེ་བ་ན་སྟོན་
 ཀྱི་རྩོམ་ཁར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་གསར་བ་བྱ་བ་རྒྱལ་པོ་ (ཨ་རྩྱ་ཤུ)
 མ་སྐྱེས་དགའའི་པོ་བྱང་གི་ཤུལ་ཡིན། རྩ་ཆོན་གྱི་གནས་དེ་རྩ་ཆོན་གྱི་ཀུན་དགའ་བླ་བའི་ཤུལ་
 དང་། རྩ་ཆོན་ཡོད་པའི་རི་དེ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་རི་ལྷའི་ནང་གི་ (བེ་རྩུ་ལ) རི་རོས་ཡངས་
 བྱ་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདྲ་སྤང་ལ་སོགས་དག་བཅོམ་པ་ལྷ་བརྒྱས་བཀའ་བསྟུ་དང་པོ་མཛད་པའི་
 བཀ་ཤུག་ཀྱང་རྩ་ཆོན་གྱི་ཐག་ཉེ་ལ་ཡོད། རྩ་ཆོན་གྱི་རི་དཔེ་ཁ་ཐུག་བྱང་རོས་ན་ཡོད་པའི་

རི་དེ་རི་བོ་སྐྱ་བསངས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། རི་འདི་གཉིས་ཀྱི་མཆམས་དེར་སྒྲོན་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་
རྒྱལ་སྒྲོ་ཡོད་པའི་ཆེག་ཤུལ་ཀྱང་ཡོད། རྒྱ་ཆོན་གྱི་ཐང་ནས་འོངས་པའི་ཆ་འབྲས་བྱང་སྤྱགས་
ས་འབྱར་མཐོ་བའི་སྤྱགས་ཤིག་ཡོད་ས་དེ་ (བི་ལུ་བན) འོད་མའི་ཆལ་གྱི་ཤུལ་ཡིན་ཞིང་དེར་
སྒྲོན་བ་ལོ་ཤས་བཞུགས། རྒྱལ་བོའི་ཁབ་ཀྱི་བྱང་ངོས་ལ་ (གི་རྟ་ཀྱུ་ཉི) བྱ་བ་བྱ་ཆོད་སྤང་བོའི་
རི་བོ་ཡོད་ཅིང་དེ་ནི་སྒྲོན་བས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ་གསུངས་པའི་གནས་ཡིན།
བྱ་ཆོད་སྤང་བོའི་རིའི་མདུན་གྱི་ཐང་དུ་ (སུམག་རྩི) མ་གར་བཟང་མོའི་རྩིང་བུའི་ཤུལ་ཡོད་ཅིང་
དེ་ནས་མར་ལ་འབབ་པའི་རྩུ་དེ་ལ་ (སར་སྐྱ་སྒྲི) དབྱངས་ཅན་མའི་རྩུ་ཞེས་གྲགས་སོ། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་པས་ཞིབ་བར་དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

རྒྱལ་བོའི་མདོ་ལ། ཡུམ་གྱི་དོན་བསྐྱས་ཤེས་རབ་སྒྲིང་སོ། ལྷང་འདས་ཀྱི་དོན་བསྐྱས་འདའ་ག་ཡེ་ཤེས།
དགོན་མཆོག་བཅུགས་པའི་དོན་བསྐྱས་རྩི་རྩུ་འཛོམས། བལ་ཆེན་གྱི་དོན་བསྐྱས་བཟང་
སྤྱོད་སྒྲོན་ལམ། ལང་ག་ཤེས་ཀྱི་དོན་བསྐྱས་ལྷང་ག་ཤེས་རྩམས་སོ། །དེ་རྩམས་ལ་རྒྱལ་
བོའི་མདོ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། སྒྲོན་དུས་སུ་ཤོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་རྩམས་ཀྱི་རིམ་གྲར་མདོ་ལྟ་སོ་
དེ་གདོན་བར་བྱ་བ་ལས་བཏགས་བར་སེམས་སོ། །ཡང་ཤེས་རབ་སྒྲིང་བོ་ལྟ་བའི་མདོ། འདའ་
ག་ཡེ་ཤེས་སྤྱོད་པའི་མདོ། རྩི་རྩུ་འཛོམས་ཁུས་ཀྱི་མདོ། བཟང་སོ་སྤྱོད་བ་སྒྲོན་ལམ་གྱི་མདོ།
ལྷང་བཤགས་སྤྱིག་བ་བཤགས་པའི་མདོ། །ཞེས་བསྐྱར་དར་ལྟ་རམས་པའི་ཤེར་སྒྲིང་གི་འགྲེལ་
བ་ལ་བཀགས་ལ་ཡོ། །

རྒྱལ་བོའི་སོ་བྱང་དུ་རུབ་མོ་འགོ་བའི་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་བྱ་གཉིས་པ། རྒྱལ་
བོའི་སོ་བྱང་དུ་རུབ་མོ་འགོ་བའི་ལྷང་བྱེད་ཀྱི་རོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྟན་དགེ་སྤོང་གིས་རང་གི་སྤྱིང་གི་
རུབ་སྤྱོགས་ཀྱི་འོད་དམར་སོ་འདས་ནས་སྐྱ་རེངས་ཐ་མ་མ་ཤར་གྱི་བར་དུ་བཅུན་མའི་འཁོར་
རམ། རྒྱལ་བོའི་སོ་བྱང་གི་གནས་སུ་འགོ་ན་བསྐྱོར་བ་མེད་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཉེ་འཁོར་འདོམ་གང་གི་
ཁོངས་སུ་ཕྱིན་བ་དང་། བསྐྱོར་བ་ཡོད་ན་ནང་གི་སྒྲོ་མ་བཅུགས་པ་ལ་ཕྱི་བསྐྱོར་གྱི་སྒྲོ་བཅུགས་
ཤིང་བཅད་ན་གཏན་པའི་གནས་འདས་བ་དང་། སྒྲོ་མ་བཅད་ན་གཏན་པའི་གནས་དེའི་ཉེ་འཁོར་

གྲུལ་པོས་བཀྲའ་སྤྱོད། གྲུལ་པོས་མང་པོའི་ནང་ནས་འདམས་པའི་གྲུལ་པོའི་འཁོར་གྱི་ནང་མ།
 གྲུལ་བ་སྒྲུ་མེད་པེམ་ལྟོན།

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವರ್ಷ	ಪರಿಶೀಲನೆ	ಪರಿಶೀಲನೆ
1	1991 - 1992	ಪರಿಶೀಲನೆ	84
2	1993 - 1994	ಪರಿಶೀಲನೆ	67
3	1995 - 1996	ಪರಿಶೀಲನೆ	46
4	1997 - 1998	ಪರಿಶೀಲನೆ	28
5	1999 - 2000	ಪರಿಶೀಲನೆ	66
6	2001 - 2002	ಪರಿಶೀಲನೆ	64
7	2003 - 2004	ಪರಿಶೀಲನೆ	50
8	2005 - 2006	ಪರಿಶೀಲನೆ	47
9	2007 - 2008	ಪರಿಶೀಲನೆ	11
10	2009 - 2010	ಪರಿಶೀಲನೆ	22
11	2011 - 2012	ಪರಿಶೀಲನೆ	18
12	2013 - 2014	ಪರಿಶೀಲನೆ	30
13	2015 - 2016	ಪರಿಶೀಲನೆ	58

སྒྱ་ཐོང་།	ལོ་ཆེགས།	མཆོག་།	དགྲུང་ གྲངས།
14	༡༩༡༥ -	རྒྱལ་མཆོག་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ།	

རྒྱལ་བ་སྐྱ་མེད་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་ནམ་ཐར། རྒྱལ་ཀུན་སྙིང་རྩེའི་རང་ག་ཟུགས་འཕགས་
 མཆོག་སྐུན་རས་གཟིགས་དབང་ལྷུག་དེས་དག་དང་མ་དག་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་
 དང་ལྷ་མེད་པ་ན་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་སྐྱལ་པའི་རྩོལ་པ་མཐའ་ཡས་པའི་སྐོན་ས་མེས་ཅན་
 གྱི་དོན་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་མཛད་པ་ལས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་
 སྐུན་རས་གཟིགས་དབང་ལྷུག་གི་སྐུའི་སྐྱལ་པ་གྲགས་ཆེ་བ་སོ་བྲག་བྱོན་པའི་ཚུལ་ནི། ༡ རྒྱལ་
 བོ་འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷུག་ ༡ ཁྱེུ་སྒྲུང་བ། ༢ ཁྱེུ་གསལ་བ། ༣ རྒྱལ་བྱ་ཆགས་མེད།
 ༤ རྒྱལ་བྱ་ཀུན་ཏུ་དགལ། ༥ རྒྱལ་བོ་ལྷ་སྐྱེས། ༦ རྒྱལ་བོ་དགོན་མཆོག་འབངས། ༧ རྒྱལ་
 བྱ་དང་པ་བཏན་བ། ༨ རྒྱལ་བོ་དཔལ་བཟང་། ༩ དང་པ་རབ་བཏན། ༡༠ རྒྱལ་བྱ་སྐྱོ་གྲོས་
 འཕེལ། ༡༡ ཁྱེུ་དགའ་འཛིན། ༡༢ དག་བསྟེན་བཅུན་བ། ༡༣ རྩོ་བྱ་བཟང་པོ། ༡༤ ཁྱེུ་
 རྒྱ་བ། ༡༥ ཁྱེུ་རིན་ཆེན་སྙིང་པོ། ༡༦ ཁྱེུ་བསྐྱེ། ༡༧ ཁྱེུ་འོད་ཟེར། ༡༨ བུམས་བ། ༡༩
 མེད་གོ་སྐྱ། ༢༠ རྒྱལ་བོ་བདེ་མཆོག་(བ་ལང་སྐྱོང་) ༢༡ ལྷའི་རྒྱལ་པོ། ༢༢ ཁྱེུ་དག་འདུན་
 འཕེལ། ༢༣ མོ་རིང་པོ་རྩ་མོ། ༢༤ གོ་སར། ༢༥ རི་བོང་། ༢༦ ལོ་བརྒྱད་བྱིས་བ། ༢༧ རྩོ་
 པོ། ༢༨ བུ་མེ་རིན་ཆེན་མཆོག་ ༢༩ བསམ་གཏན་བཟང་པོ། ༣༠ དུར་ཁྱོད་ནལ་འབྱེར་བ།
 ༣༡ རྒྱུང་ཐུན་རྒྱལ་པོ། ༣༢ རྩོ་ལོང་ཀུན་ཏུ་རྒྱ། ༣༣ རྒྱལ་བོ་སྐུ་བས་སྐྱེན། ༣༤ རྒྱལ་
 བོ་གཙུག་ལག་འཛིན། ༣༥ རྒྱལ་བོ་དགའ་བ་དཔལ། (དག་བ་དཔལ) བཅས་སྐུའི་སྐྱལ་པ་
 སོ་བྲག་གོ། ༣༦ བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྷོངས་སུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་གྲགས་ཆེ་བ་བཅུ་བྱོན་
 པའི་ཚུལ་ནི། ༡ གཉའ་ཁྱི་བཅན་པོ། ༢ ཨི་ཤོ་ལེགས། ༣ ལྷེ་འབྲུལ་གནམ་གཞུང་བཅན། ༤
 ལྷེ་རྒྱལ་པོ། ༥ ཁྱི་སྐྱེད་བྱངས་བཅན། ༦ ལྷ་མོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན། ༧ ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་
 སྐོམ་པོ། ༨ འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྩ། ༩ ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཅན། ༡༠ ཁྱི་རལ་པ་ཅན་བཅས་བོད་རྩོ་

བཅུ་པོ། ༡༩ འཕགས་པོད་ཀྱི་པཎ་གྲུབ་དུ་མར་བསམ་བཞིན་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་སྐུ་ཐོང་བཅོ་ལྔ་
 བྱི་ ༡ འཕྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས། ༢ ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར། ༣ གཤུང་གི་སྐུལ་པ་གྲུ་
 རུ་ཆོས་དབང། ༤ ཐུགས་སྐུལ་བརྒྱ་མ་དབང་རྒྱལ། ༥ ཡོན་ཏན་གྱི་སྐུལ་པ་ཆོས་རྒྱལ་དབང་
 པའི་སྤྱེ། ༦ འཕྲིན་ལས་སྐུལ་པ་འཕགས་ཆེན་སྟོ་ཤོས་རྒྱལ་མཆོན། (འཕྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་
 འཕགས་པ) ༧ བལ་ཡུལ་དུ་བརྟེན་བརྒྱ་བཟོ། ༨ ཁ་ཆེ་དགོན་པ་བ། ༩ ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་
 སྤྱང་པོ། ༡༠ འཕྲོ་དགོན་པོ་ཞང་རིན་པོ་ཆེ་གཡུ་བྲག་བ། ༡༡ གཡམ་བཟང་བ། ༡༢ ལུ་སྟོན་
 ཡེ་ཤེས་གཟུངས། ༡༣ ལྷ་རྩེ་དགེ་བ་འབྱུང། ༡༤ བདག་ཆེན་རྩེ་འཆང་སྟོ་ཤོས་རྒྱལ་མཆོན།
 ༡༥ དཔལ་ལྷན་ཆེ་མ་རིན་ཆེན་མཐུན་རབ་ཆོས་རྩེ་བཅས་སོ། ༡༩ རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐོང་
 རིམ་བྱོན་གྱི་སྐུའི་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་འཕྲེང་བ་རི་ལྟར་བྱོན་པའི་ཚུལ་ནི་ ༡ རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་
 གྲུབ། ༢ རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ། ༣ རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ། ༤ རྒྱལ་བ་ཡོན་
 ཏན་རྒྱ་མཚོ། ༥ རྒྱལ་བ་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ༦ རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྲངས་རྒྱ་མཚོ། ༧ རྒྱལ་བ་
 བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ༨ རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། ༩ རྒྱལ་བ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོ། ༡༠
 རྒྱལ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ། ༡༡ རྒྱལ་བ་མཁའ་སྤྲུལ་རྒྱ་མཚོ། ༡༢ རྒྱལ་བ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་
 མཚོ། ༡༣ རྒྱལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ། ༡༤ རྒྱལ་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོའི་ཞབས་བཅས་
 བཅུ་བཞི་བཞུགས་སོ། །གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་དེ་དག་ཞིབ་པར་གཟིགས་འདོད་ན། ཕྱི་སྤྱིད་སངས་
 རྒྱུ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུའི་ནམ་ཐར་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་བཟང་སྤྲེགས་བཅ་
 བཞི་བ་དང་། འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷག་གི་ནམ་འབྲུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་
 དེབ་ཐེང་ཞོར་བུའི་འཕྲེང་བ་དེབ་དང་པོ་ན་གཟིགས།

རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབྱུང། རྒྱལ་བ་སྐུ་ཐོང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་
 གསུང་འབྱུང་སྤྲེགས་བཅ་བདུན་ནི། ༡ ཀ་པར་ ༢ (ལྷ་སྐུབ་ཀྱི་སྟོབ་མ་ལྷ་ཡི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
 དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དཀྱིལ་ཆོག་ཉི་ཤུ་པའི་སྤྱིང་དུ་དབང་གོང་མ་གསུམ་བསྟན་ནས་
 བཤད་པ) རྩེ་ཙང་ཁ་པའི་དབང་དོན་དེ་ཉིད་རབ་གསལ་གྱི་འབྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ཡང་གསལ་རྩེ་རྩེ་

སེམས་དཔའི་ཞལ་ལུང་ལེགས་བཤད་རྒྱ་མཚོ་ལ་བཞི་བརྒྱ་དང་བདུན། ༼ ཁ་པར ༽ རྗེ་ཙོང་
ཁ་པའི་སྒྲ་མའི་རྣལ་འབྱོར་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་མའི་ཁྱིད་ཡིག་དངོས་གྲུབ་ཀྱན་འབྱུང་ལ་བཅོ་ལྔ།
སྒྲ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་དངོས་གྲུབ་བདུན་ཅིའི་ཆར་འབབས་ལ་བརྒྱད་ཅུ་
གྲ་བཞི། འཛིགས་བྱེད་དབང་གི་བརྒྱད་འདེབས་ལ་གསུམ། འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རྗེགས་བརྒྱད་
འདེབས་ལ་གསུམ། འཛིགས་བྱེད་དབང་བཤད་སྟེ་གསུམ་རིན་ཆེན་བར་མཛོད་ལ་བརྒྱ་དང་
བརྒྱད། འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་མཚོག་མཐུན་དངོས་གྲུབ་གཏིར་མཛོད་ལ་ལྔ་བརྒྱ་དུག
འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆོགས་མཚོད་དགའ་སྟོན་འཛུམ་ཞལ་ལ་བཞི། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་ལོག་ཅིག་
པའི་དཀྱིལ་ཆོག་དང་། བདུན་དཔྱད་ཕྱེ་མར་འཐག་པའི་འབྲུལ་འཁོར་ལ་སོ་དུག བདེ་མཚོག་
ལུ་ཉི་པ་དང་། མི་ཉན་ས་བརྒྱད་པའི་བདེ་མཚོག་གཉིས་ཀྱི་བརྒྱད་འདེབས་ལ་བཞི། ཇིལ་བྱ་ལྟ་
ལུའི་དབང་གི་བརྒྱད་འདེབས་ལ་ལྔ། ཇིལ་བྱ་ལྟ་ལུའི་སྐྱབ་ཐབས་བདེ་ཆེན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་
བཞི། བདེ་མཚོག་གི་ཆོགས་མཚོད་བྱ་ཚུལ་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པོ་རབ་རྒྱས་ལ་བརྒྱ་བདུན་བཅས་
ཁྱོན་བསྟོམས་སུ་མ་བརྒྱ་དང་དོན་བདུན། ༼ ཁ་པར ༽ རྗེས་གནང་སྟོན་འཕྲོའི་ཆོས་བཤད་བྱ་
ཚུལ་གཞན་པན་རབ་སྟེར་ལ་བརྒྱ་དུག རྗེ་ཙོང་ཁ་པར་དང་། བཀྲ་ཆེན་སྟེ་བྲེང་ལྟ་བུ། ཁྱིཆེན་
དག་དབང་མཚོག་ལྟ། ལྷང་སྟེ་མཚོག་སྟུལ་རོལ་པའི་རྗེ་རྗེ་སོགས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས། པོ་ཏ་
ལའི་རྗོ་ལོ་ལོ་གི་ཤུ་རའི་སྟེ་མདུན་དུ་བསྟོད་པ་པན་བདའི་ཆར་འབབས་སོགས་སངས་རྒྱས་བྱང་
སེམས་ཀྱི་བསྟོད་ཆོགས། བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིགས་པ་དགེ་
ལེགས་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྤང་བ་ལ་བརྒྱ་དང་གྲ་བརྒྱད། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྒྲ་བརྒྱད་
གསོལ་འདེབས་ལ་གསུམ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་གོང་མ་གོང་ཆེན་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་
བདག་པོ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པའི་དབང་ཆོག་དོན་གཉིས་མཚོག་སྤྱིན་ལ་ཞེ་བཞི། (འདི་ན་དུས་
འཁོར་བསྐྱེད་རྗེགས་གནང་དོན་མང་པོ་གསལ་བ་ཡོད་ཅེས་སྟོང་རྟོལ་སྒྲ་མ་གསུང་) དཔལ་དུས་
ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྟེ་གསུང་ཐུགས་ཡོངས་རྗེགས་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་མཁས་གྲུབ་ཞལ་ལུང་ལ་དོན་
གསུམ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཐུགས་དཀྱིལ་རྒྱུང་པའི་སྐྱབ་ཐབས་དངོས་གྲུབ་བུམ་བཟང་

ལ་ལྟ་བུ་དང་བཞི། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཚོགས་མཆོད་བྱ་ཚུལ་བདེ་ཆེན་རབ་རྒྱས་ལ་
 བཅུ་བཅས་ཁྱོད་སྤྲོད་བཟུང་བྱ་བ་བྱུང་། རྒྱ་ལྟ་བུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞལ་གདམས་།
 ཉམས་མཁུར་ཕྱོགས་གཅིག་སྤྲོད་པ་དོན་ལྡན་ཆངས་པའི་སྤྱད་བྱངས་ལ་ལྟ་བུ་དང་གཅིག་ཁྱི་
 རྒྱ་ནག་པ་སྤྲོད་པ་རྒྱ་མཆོད་སྤྲོད་པ་ཐང་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་རྣམ་ཐར་ལ་ཞེ་བཞི། མི་ཉ་ནང་
 གི་དོར་སེམས་སྤྱད་བཅུ་བཅུ་ཀྱི་དབང་གི་བཟུང་འདེབས་ལ་བཞི། དོར་སེམས་སྤྱད་བཅུ་བཅུ་
 མའི་སྤྱབ་ཐབས་རབ་དཀར་བདུད་ཅིའི་ཚུ་རྒྱན་ལ་བཅུ་གསུམ། དེ་ཡི་དཀྱིལ་ཚོག་ཀུན་གསལ་
 འོར་བུའི་ཐང་བ་ལ་སོ་བཟུང་། (འདི་ལོགས་པར་གཟིགས་ན་མི་ཉ་བཟུ་ཅིའི་དབང་བསྟན་ཚུལ་
 ཤེས་ཞེས་ཟེར།) རྒྱགས་ཇེ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཆོད་སྤྲོད་ཐབས་ལ་བཅུ་གསུམ། སྤྲོད་དཀར་
 སྤྱབ་ཐབས་དང་ཆེ་སྤྱབ། ཆེ་དཔག་མེད་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྲོད་པ་དང་སྤྱིན་བདག་སོགས་ལ་བརྟེན་
 བཞུགས་འབུལ་ཚུལ་སོས་ཡི་དམ་སྤྱབ་སྤོར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་བན་བདེའི་འདོད་
 དགུ་ཉེར་བ་ཡོངས་འདུའི་འཁྲིའི་ལ་དུག་ཅུ་རེ་བཟུང་། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཁ་སར་སྤྲོད་
 སྤྱབ་ཐབས་དང་། ཇེས་གནང་བྱ་ཚུལ་དང་། ལས་ཚོགས་ཀྱི་རིམ་བུ་གཞན་པན་ཀུན་འཇུག་
 པའི་སྤྲོད་པ་ཉེར་དགུ་གསར་བདག་དགས་སོ་གསུམ་ཟིལ་ལ་ལྟ། འཇམ་དབྱངས་ཨ་ར་སྤྱ་
 ཅ་དཀར་སོ་སྤྱ་ལྟའི་དབང་གི་བཟུང་འདེབས་ལ་བཞི། འཇམ་དཀར་སྤྱ་ལྟའི་སྤྱབ་ཐབས་ཤེས་
 རབ་མཆོག་སྤྱིན་ལ་བཅུ་དུག འཇམ་དཀར་སྤྱ་ལྟའི་དཀྱིལ་ཚོག་འཇམ་དབྱངས་དགུས་པའི་
 ཞལ་སྤྲོད་ལ་སོ་དུག མཐུ་སྤོབས་ཐོགས་པ་མེད་པའི་དམ་ཅན་སྤང་མ། ལུལ་སྤྱ་གཞི་བདག་ལ་
 མཆོད་གཏོར་འབུལ་ཚུལ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་འཁྲིན་ལས་རྣམ་བཞིའི་འདོད་འཇོ་ལ་བཟུ་
 དང་སོ་བཅུ་དམར་ཐོར་མའི་མངའ་གསོལ་ལ་གསུམ་བཅས་ཁྱོད་བཞི་བཟུ་དང་བཅུ་བཅུ་
 རྒྱ་ཅ་པར་། ཕྱག་དོར་འཁོར་ཆེན་གྱི་སྤྱིན་སྤྲོད་ལ་བཅུ་གཅིག བཅུ་གཅིག་ཞལ་དཔལ་སོ་
 ལུགས་ཀྱི་དབང་གི་བཟུང་འདེབས་ལ་གསུམ། བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་རས་ཟིལ་ལ་བརྟེན་པའི་
 དབང་ཚོག་བདེ་ལོགས་ཀུན་འབྱུང་ལ་ཉེར་ལྟ། བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་སྤྱབ་ཐབས་མན་བདེའི་སྤང་
 བ་གསར་དུ་དོམས་པ་ལ་ཉེར་གཉིས། འཕགས་པ་སྤོད་ལའི་གཟུངས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་རྣམ་བཤད་

འོར་བུའི་གཏེར་མཛོད་ལ་ཉེར་བརྒྱད། འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་པ་བསྟོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཆོའི་འབྲེལ་པ་
ཀུན་གསལ་ཤེས་རབ་འདོད་འཛོལ་དང་གཅིག་འཕགས་པ་འདའ་གཡེཤེས་ཀྱི་མཛོད་འབྲེལ་ཀུན་
མཁུན་སྣང་བ་ཉི་མ་ལ་སོགས་ལ། སྐྱ་སྐྱེ་སྤྱར་བྱོན། བརྟན་བཞུགས། སྒོན་ལམ། ཤེས་བརྟོད་
རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟོམས་བཞོར་བུ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་དོཤལ་ལ་བྱ་གསུམ། རྒྱ་ཉོར་
བོད་སོགས་མཆོག་དཔན་བར་གསུམ་ལ་གནང་བའི་ཆབ་ཤོག ལུང་སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱི་
དེས་ལན་བཅས་ལ་དོན་དགུ། དུགས་པོ་དགོ་བཤེས་སྒོ་བཟང་སྤྱིན་པའི་འཛིགས་བྱེད་དབང་
ཆོག་མཆན་ལ་སོ་བདུན། བསང་མཆོད་ལྷ་གསོལ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བཅུ་བདུན་བཅས་ཁྱོན་སུམ་
བརྒྱ་དང་གོ་བཞི། གསུང་བཀའ་རྒྱ་མ་སྒོར་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་དུག་ཅུ་པ་བསྟོ་ཅུལ་གནས་
ལུགས་ཐོག་ཆེན་དག་འབེབས། མགོན་པོ་བྲག་དུག་པ་སྤྱིང་ཞུགས་ཀྱི་ཁྱིད་སྒྲིང་ཅུལ་དངོས་
བྱུང་ཀུན་འབྱུང་གཉིས་ལ་བཅོ་བརྒྱད་བཅས་ཁྱོན་སུམ་བརྒྱ་དང་གོ་བཞི། རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་
གསུང་བྲགས་རྟེན་བཞེངས་པའི་དཀར་ཆག་འདོད་གསོལ་རྒྱུ་ཡིག་སོགས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་
བཀོད་པ་ལ་སུམ་བརྒྱ་དང་ཉེར་བཞི། སྒོར་ཆད་བྱང་ཆེན་བསྟོད་པའི་ཤིང་རྟ་ལ་ཞེ་གཉིས་བཅས་
ཁྱོན་སུམ་བརྒྱ་དང་རེ་དུག རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་ཆེན་མེ་ཆུང་གི་བཅའ་ཡིག་སྤྱིངས་ཡིག་སོགས་
ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་ལ་བརྒྱ་དང་ཞེ་བརྒྱད། ལྷ་མ་ཡི་དམ་ལ་ན་བཟའ། མཆོད་ཇུས། ལྷན་
ཤལ་ཕྱལ་བའི་འདོད་གསོལ་ཞལ་ཡིག ཐམ་ཕྱད་སོགས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་པ་ཆོགས་
གཉིས་གསེར་གྱི་སྟེ་མ་ལ་ཉིས་བརྒྱ་དང་སུམ་ཅུ་བཅས་ཁྱོན་སུམ་བརྒྱ་དང་དོན་བརྒྱད་དོ། །
རྒྱལ་བ་དགོ་འདུན་བྱུང་གྱི་གསུང་འབྲམ་དཀར་ཆག རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་དང་པོ་དགོ་འདུན་བྱུང་གྱི་གསུང་
འབྲམ་སྒྲིགས་བམ་ལྗེ། རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་འདུལ་བའི་སྤྱིང་འབྲམ་ཆེན་མོར་ལྷ་བརྒྱ་དང་བདུན།
རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་འདུལ་རྟེན་འཛིན་འཕྲུང་བར་བཞི་བརྒྱད་དང་ཉི་ཤུ། རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་འཛིན་རྟེན་
ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལ་སུམ་བརྒྱ་དང་གསུམ། འདུལ་བ་སོ་ཐར་འདུལ་རྟེན་ལ་བརྒྱད་ཅུ།
རྒྱ་ཆ་བར རྟེན་འབྲེལ་ལེའུ་བཞིའི་རྟེན་ལ་ཉིས་བརྒྱ་དང་སུམ་ཅུ། ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ལ་
བརྒྱ་དང་བདུན་ཅུ་ཐམ་ལ། དབུ་མ་རྩ་བཤེས་རབ་ཀྱི་འབྲུ་འབྲེལ་རིན་ཆེན་འཕྲུང་བ་ལ་ཉེར་

བརྒྱད། དབྱ་མ་འབྲུག་པའི་འབྲུ་འབྲེལ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལ་སྤུམ་ཅུ་སོ་གཅིག་ ་ ༡༡ པར་ ་
 རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བར་བྲུག་ཅུ་རེ་བཞི། ་ ༡༢ པར་ ་
 དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་རོ་མཆར་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ལ་བཅུ་དགུ། ་ ༡༣ པར་ ་ ཐུབ་
 དབང་བསྟོད་པ་བདུད་དཔུང་ཕྱེར་འཐག་ལ་དགུ། ་ ༡༤ པར་ ་ གསུང་ཐོར་བུ་ཕྱོགས་གཅིག་
 ཏུ་འིལ་བ་བདུན་ཅུ་དོན་གསུམ་གྱི་ནང་དུ། རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱི་སྐྱབས་སྟོན་གང་སྐྱུ་མ།
 ཡང་དེ་ཡི་སྐྱབས་སྟོན་རྣམ་དཔྱད་མ། དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་སྐྱབས་སྟོན་ཕུན་ཚོགས་དགེ་
 ལེགས་མ། སྤྱན་སྲ་བསོད་ནམས་སྤྱན་གྲུབ་ཀྱི་བསྟོད་པ་རྒྱལ་མཆོད་མ། སྤྱན་སྲ་རིན་འཕེལ་
 ལ་བསྟོད་པ་ལྷག་བསམ་མ། བྱང་ཅེ་ནམ་མཁའ་དཔལ་བཟང་ལ་བསྟོད་པ་ལྷག་བསམ་མ།
 སེམས་དཔལ་འཛུལ་ཁྲིམས་དཔལ་ལ་བསྟོད་པ་རྣམ་དག་མ། མཆོག་གསུམ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡན་
 ལག་བདུན་པ། ཐུབ་དབང་ལ་བསྟོད་པ་ལུང་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ལ་
 བསྟོད་པ། དུས་ཆེན་ངོས་འཛིན་ཆོ་འཕྲུལ་བསྟོད་པ། འོད་དཔག་མེད་གཙོ་འཁོར་ལ་བསྟོད་པ།
 འཇམ་དབྱངས་ལ་བསྟོད་པ་ཤེས་རབ་སྣང་བྱེད། ས་ཡི་སྤྱིང་པོ་ལ་བསྟོད་པ་ས་ལམ་མ། ཟབ་མོ་
 ལྟ་བརྒྱད་ལ་བསྟོད་པ། སྒྲོལ་དཀར་ལ་བསྟོད་པ་མཁའ་བཅེ་བུ་མེད་མ། སྒྲོལ་ལྗང་ལ་བསྟོད་པ་
 ལེགས་ཐེས་མ། སྒྲོལ་མའི་ཞིང་གཡུ་ལོ་བཀོད་པ་སེང་ལྷེང་ནགས་ཀྱི་བསྟོད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལྷགས་
 གྲུ་མ། དབྱངས་ཅན་མ་ལ་བསྟོད་པ། བཟ་ཤིས་སྤྱན་པོའི་གནས་བསྟོད། ཤར་གངས་རེ་མ། འིན་
 འན་མགུར་མ། བསྟོད་པ་རྒྱལ་གསུང་མ། ཞལ་གངས་ཀ་འཕྲེང་། མིག་གཟུངས་སྤྱན་རས་
 གཟིགས་ཀྱི་སྐྱབས་ཐབས། རར་རྩ་ལ་སེར་པོའི་ཆུ་ཕྱིན། མི་གཡོ་བའི་སྐྱབས་ཐབས། སེང་གཏོང་
 མའི་སྐྱབས་ཐབས། ཡེ་ཤེས་ཁྲུང་ཁྲའི་སྐྱབས་ཐབས། མི་ལམ་སྒྲོལ་མ་ལྟ་མོ་ལྟ་མོ་ཁྲའི་སྒྲོན་མ་མི་
 ལམ་འཁྲག་པ། ཐུག་བྲུག་པའི་མངའ་གསོལ། གདུགས་དཀར་གྱི་ལེགས་སྤྱན་མཆོད་གསུམ་
 ཀྱི་གཏོར་ཆོག །དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱང་བ་བསྟོད་བསྐྱལ། དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་ཡབ་ཡུམ་
 ལ་ཀ་བསྟོད་མ་བསྟོད་བསྐྱོག་པ་རྒྱས་པ། ཆོས་རྒྱལ་གསང་སྐྱབ་བསྟོད་པ། ལྷ་མོ་དམག་ཐོར་
 མའི་གཏོར་ཆོག་བཟུས་པ། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱོད་ལུ་བཅས་ལ་བཟ་ཤིས་སྤྱན་པོ་གཉེར་གཏད་མཛད་

ལ། མགོན་པོ་གི་གྲག་གི་བསྟོད་པ། ཞལ་བཞི་པའི་ཀ་བསྟོད། དབུ་མའི་ལྷ་མིང་ཐེ་ཅོང་ཁ་པའི་
གསུང་རྒྱན་བཞིན་བཀོད་པ། དདུལ་ཚུའི་བཟུང་ལེན། གཟུངས་གཞུག་འབུལ་ཚུལ་དང་། དེ་
ཡི་རབ་གནས་བྱ་ཚུལ། བྱང་སེམས་མར་གནད་པའི་ཆབ་ཤོག། དཀོན་མཆོག་བཅེགས་པ་
ནས་བྱང་བའི་ཞིང་སྤྱོད་སྟོན་ལམ། ཆོ་འཕྲུལ་དུས་ཆེན་དུ་མཛད་པའི་སྟོན་ལམ། བཟ་ཤིས་
ལྷན་པའི་བྱམས་ཆེན་བཞེངས་པའི་སྟོན་ལམ་བྱམས་པའི་སྐྱ་གཟུགས་མ། འདུལ་བའི་སྤོང་
འབུམ་གྱི་དབུ་ཡི་སྟན་པ། བྱང་ལྷན་རྒྱན་ཆགས་ཆོགས་བཅད། སྟོན་ལམ་དང་བཅས་པ་རྣམས་
སོ། ། ཅ་པར ། འཆི་ལྷས་བཏག་པ། བྱབ་རྒྱལ་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་སྒྲུབ། སྟོལ་དཀར་སྟོན་མ་ཆོ་
སྒྲུབ། རམ་མཁའ་ཐས་སུ་ཐ་བའི་སྟོན་མ་ཆོ་སྒྲུབ། འཕོ་བ་སྤྱང་བ་དང་བཅས་པ་ལ་ཉི་ཤུ། ཅ་
པར ། སྟོལ་དཀར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐེས་གནད་ལ་བཞི། ཅ་པར ། སྟོལ་ལྷིག་ཕེ་
ཆེན་འཕྲེང་བ་སྟོལ་ལྷང་སྒྲུབ་ཐབས་བཅས་པ་ལ་བཅུ། ཅ་པར ། བསའ་འདུས་ཀྱི་སྟོན་མ་
རབ་གནས་ལ་བཅུ་གཅིག། ཅ་པར ། དུས་འཁོར་བསྐྱེད་ཐོག་ཐེན་ཐེན་ལ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ།
ཅ་པར ། བཀོར་མའི་རྣམ་བཤད་ཆོག་དོན་རབ་གསལ་ལ་བཅུ་གཅིག། ཅ་པར ། ཐེག་
ཆེན་ཆོ་སྤྱོད་རྒྱས་པ་ལ་ལྷ་བཅུང་བཞི། ཅ་པར ། ཐེག་ཆེན་ཆོ་སྤྱོད་བསྐྱམས་པ་ལ་ཉི་ཤུ་ཅ་
ལྷག ། སི་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པའི་ཕྱི་བ་ལ་གསུམ། ཅ་པར ། སི་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པའི་
ཕྱིས་ལན་ལ་ཉེར་གཉིས་རྣམས་སོ། །

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་ཤང་གཉིས་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་
གསུང་འབུམ་གྱི་མཆོན་ཐོན། གཡངས་པ་ཆོས་ཐེས་སྟོད་ཆ་དང་། ཆོས་ཐེ་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་
ཀྱིས་སྤྱད་ཆ་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་ལྷོན་ཤིང་ཡལ་འདབ་ཉེར་ལྷ་པ་ལ་བརྒྱ་དང་ལྷག་ཅུ་རེ་
གཅིག་ཀ་པར་ཐེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཐེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་ལ་སོ་བརྒྱད། ཅ་པར ། ཐེ་ཉིད་ཀྱི་
ཡབ་ཐེ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལ་བཞི་བཅུ། ཅ་པར ། རྒྱ་མའི་བསྟོད་ཆོགས་
ལ་དོན་ལྷ། ཅ་པར ། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྟོད་ཆོགས་ལ་སོ་བཞི། ཅ་པར །
ཞལ་གདམས་མགུར་མ་ལ་ཞེ་ལྷག་ཆ་པར་རྒྱ་མའི་རྣལ་འབྱོར། རྒྱ་ལྷ་ཆོས་ལྷག་རྒྱས་བསྐྱམས་

གཉིས། སྒྲིང་པོ་དོན་གསུམ། དབུ་མའི་ལྷ་ཁྱིེད་རྒྱས་བསྐྱས་སོགས་ལ་གོ་བྱུག ་ ར་པར ་
 མཚན་བརྗོད་འབྲེལ་པར་བརྒྱ་དང་ཞེ་གཅིག ་ ཉ་པར ་ ་ གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་ལ་སོ་
 གསུམ། ་ ཉ་པར ་ ་ འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་ལ་ཉེར་བདུན། ་ བ་པར ་ ་ རྩ་རོ་ཆོས་
 རྩལ་ལ་བཅོམ། ་ ད་པར ་ ་ བྱིལ་བྱ་ལྷ་ལྷའི་ཆོག་པར་བཅོམ། ་ བ་པར ་ ་ བདེ་མཚོག་བྱིལ་
 བྱ་པའི་སྒྲིན་སྟེག་ལ་བརྒྱད། ་ བ་པར ་ ་ ར་མཚོད་རྩ་འབྲེལ་ལ་གཉིས། ་ བ་པར ་ ་ བདེ་
 མཚོག་བསྐྱེད་རིམ་ཉི་ཤེད་ལ་རྩལ་ཅུ་རེ་གཉིས། ་ བ་པར ་ ་ ལྷ་བྱིལ་གཉིས་ཀའི་རྩོགས་རིམ་
 ལ་བཞེ་བཅུ ་ བ་པར ་ ་ ཡི་དམ་སྐྱབ་སྐྱོར་ལ་རེ་བཞི ་ ཅ་པར ་ ་ སྐྱུན་རས་གཟིགས་
 བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་ཆོག་ལ་དགྲ། ་ ཆ་པར ་ ་ རབ་གནས་དངོས་བྱུབ་སྟེ་མ་ལ་བཅུ་བདུན།
 ་ ར་པར ་ ་ རབ་གནས་བྱུག་མཚོད་ལ་ལྷ། ་ ས་པར ་ ་ རྫོ་ཤོས་སྐྱས་པའི་མགྲར་འབྲེལ་ལ་
 གསུམ། ་ ཞ་པར ་ ་ མེ་རྟོག་བཅུད་ལེན་གྱི་གདམས་པར་བཞི ་ ཟ་པར ་ ་ གཏོར་མ་བརྒྱ་
 ཅ་ལ་རྩལ་ལ་པར་བར་རེས་རྣམ་འབྱེད་དཀའ་འབྲེལ་ལ་བརྒྱ་དང་རྩལ་ལ་པར་དབུ་མའི་རྟེ་ག་
 ཆེན་གསལ་རྒྱན་ལ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ། ་ ར་པར ་ ་ དབུ་མ་སྒྲིང་ཉིད་བདུན་ཅུའི་འབྲེལ་ལ་
 ལ་ཉེར་བརྒྱད། ལ་པར་ཉེན་འབྲེལ་བསྐྱེད་པའི་རྟེ་ག་ལ་བཅུ་རྩལ་ལ་པར་སྐྱོལ་རྟེ་ག་ལ་ལྷ། ་ ཉ་
 པར ་ ་ རམཚོད་ཡར་ལ་གསུམ། ཨ་པར་སྟེགས་བཅ་བསྐྱས་དོན་ལ་བཞི ་ ཨ་ཐུང ་ ་ རྩལ་
 མཐའི་རྣམ་གཞག་ལ་བཅུ་གསུམ། ་ ཨ་རིང ་ ་ སྐྱུན་དག་སྐྱོར་ལ་སོ་གསུམ། ་ ཨི་ཐུང ་ ་
 འདུལ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་ཆེན་མོར་དོན་བརྒྱད། ་ ཨི་རིང ་ ་ སྐྱོབ་དཔོན་དཔའ་པོའི་སྐྱོན་ལམ་བདུན་
 ཅུ་པའི་རྟེ་ག་ལ་བཅུ་བདུན། ་ ཨུ་ཐུང ་ ་ རོམ་སྐྱོང་སྐྱབ་སྐྱོར་ཉེ ་ ལྷ་མོ་ཞལ་བཞི ་ བྱལ་བཞི།
 དུར་ཁྱིེད་མགོན་པོ། མགོན་པོ་བཞི་སྐྱགས། རྒྱལ་ཆེན་རྣམ་སྐུམ། ཆོས་སྐྱོང་སྐྱི་བསྐྱང་སོགས་
 ལ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གཅིག ་ ་ རི་ཐུང ་ ་ རྒྱལ་པོ་སྐྱུ་ལྷ། གྲགས་རྒྱལ་ལ། གཡུ་སྐོན་ལ། ཆེ་རིང་
 མཆེད་ལྷ། འཕྱོས་ལྷ་སོགས་གྱི་གསོལ་མཚོད་ལ་ཉེར་བྱུག ་ རྩི་རིང ་ ་ རྩལ་སོག་ལ་བརྒྱ་
 དང་ཉེར་གཉིས། ་ ལྷི་རིང ་ ་ སྐྱུན་དག་དོན་རྒྱན་ལ་བཅུ་གཅིག ་ ཨི་ཐུང ་ ་ འཛིགས་བྱེད་
 སྐྱོན་ལམ་ཤེས་བརྗོད་ལ་ལྷ། ་ ཨི་རིང ་ ་ བརྟན་བཞུགས་ལ་ལྷ། ་ ཨོ་ཐུང ་ ་ སྐྱུན་ཁྱའི་

ཤེས་བཞིང་ལ་གཉིས། བརྒྱ་བཞི་ལ་ལྔ་རྒྱུ་མ་སྟོང་སྟོ། །པར་ལ་མ་འཁོད་པ་ནི། འཇམ་དབྱངས་ཨ་
ར་པ་ཅའི་མངོན་རྟོགས་དང་རྩེས་གནང་བྱ་ཚུལ། ལྷ་མོ་ཀུ་རུ་ཀུ་ལའི་གསང་སྒྲུབ་ཀྱི་གདམས་
པ། སྒྲ་དབྱངས་ལྷ་མོའི་རྩེས་གནང་བྱ་ཚུལ། ཆེ་རིང་མཆེད་ལྗེའི་རྩེས་གནང་། ལྷ་མོ་འོད་ཆེན་
འབར་མའི་བསྐྱལ། འཛིགས་བྱེད་ཆོགས་འཁོར། བྱ་བ་ཐོབ་གཉན་ཆེས་བུ་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་
རས་གཟིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཐབས་དམར་ཁྲིད། བཤྭ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་མོའི་རྒྱམ་ཐར་རྒྱས་པ། མགོན་
པོ་བྱལ་བྱལ་བའི་བསྐྱེན་སྒྲུབ་ལས་གསུམ། ལྷ་མོ་དཔག་ཐོར་མ་དང་ཆོས་སྦྱོང་ལེག་ཅེ་གཉིས་
ཀྱི་བསྐྱེན་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ། ཆོས་རྒྱལ་བསྐྱང་བ་བདེ་ཆེན་སྐུན་བྱུབ་མ་ནི་འགའ་ཞིག་གིས་བསོད་
ནམས་ཡེ་ཤེས་དབང་པོའི་ཡིན་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས་དགེ་འདུན་རྒྱ་
མཆོའི་གསུང་དུ་བཞེད་དེ། དེ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ་ལུང་གནང་སྐབས་སུ་ལུང་
ཡང་གནང་དོ། །༡༩ ལི་ཐུང་ །འཛིགས་བྱེད་སྒྲོན་ཤིས་ལ་བཞི་བཅས་སོ། །

རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་མཆོད་ཇུས་ཞེས་སོགས། རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་མཆོད་ཇུས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཆོད་
ཐོང་འདི་གཞོན་བྱ་ལོར་བཟང་གིས་གསུངས་པར་བཤད།

རྒྱལ་བ་ལྔ་བ་དག་དབང་སྒྲོ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ ༥ རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་བ་ཆེན་པོའི་
གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ནི། པར་ཕྱིན་སྒྲོ་བཟང་དགོངས་རྒྱལ་ལ་སུམ་བརྒྱ་བྱ་བདུན། དབུ་
མ་ཐེག་ཆེན་འཇུག་པའི་བྱ་རྩིངས་ལ་བརྒྱ་དང་ཞེ་གཅིག་ འདུལ་བ་རྒྱམ་རྒྱལ་གསེར་མདོག་ལ་
བརྒྱ་དང་རེ་བཞི། མཛོད་འགྲེལ་ཆོས་མངོན་རིན་ཆེན་འཕྲེན་པའི་ཤིང་རྩ་ལ་བརྒྱ་དང་དོན་བདུན།
ལམ་རིམ་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་ལ་གོ་བརྒྱད། ལམ་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྒྱམ་གསུམ་མཆན་འགྲེལ་ལ་
བཞི། དམིགས་བཅེ་མའི་རྟེན་གྱི་སྟོན་ཐམས་ཅད་བྱ་རྒྱམ་གསལ་སྒྲོན་མེ། གནས་མཆོག་རྒྱལ་བསྐྱེན་
འཛད་མེད། སྒྲན་སྒྲའི་མདོ་ཆོག་ཡིད་བཞིན་དབང་རྒྱལ་ལ་ད་བརྒྱད། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དེ་བ་
ཐེར་རྩོགས་ལྔ་གཞོན་བྱ་ལ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ། ལྷ་ལྔ་རྩོ་བོའི་དཀར་ཆག་ཤེལ་དཀར་
མེ་ལོང་ལ་ཉེར་གསུམ། འབྱུངས་རབས་ཞིང་བཀོད་འཕྲི་ཚུལ་རྟོགས་བཞི་དཀྱུས་བྱང་དང་བཅས་
པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལ་བཅུ་གསུམ། བཤྭ་ཆེན་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་རྒྱམ་ཐར་

ལ་བརྒྱད། རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ལ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ། ཡང་བརྒྱ་དང་
 དགུ་ཡོད་པའི་སྤར་གཉིས་ཡོད་འདུག རྒྱལ་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ལ་བྲུག་ཅུ་དང་ད་
 གཉིས་ཡོད་པ་གཉིས། ཁྱི་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་བཅུ་དགུ། པ་ཐང་
 ཁ་བ་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་ཞེ་བཞི། བྱང་བདག་རྣམ་ཐར་ལ་རེ་བཞི། ས་སྐྱ་
 པ་ཆར་ཆེན་རྣམ་ཐར་ལ་ད་ལྔ། ས་སྐྱ་བ་དབང་བྲུག་རབ་བརྟན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་ལྔ། ས་སྐྱ་བ་
 མགོན་པོ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྷན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་བརྒྱ་དང་གཉིས། ཞུ་བ་བསོད་ནམས་
 མཆོག་གྲུབ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་ད་ལྔ། རྒྱུ་ཆེན་ཆོས་དབྱིངས་རང་གོལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་བྲུག་བཅུ་
 རེ་བཞི། ཁ་ཆར་བ་སྤོ་མཆོག་རྗེ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ལ་རེ་བཞི། རྒྱལ་བ་ལྔ་བ་རང་ཉིད་གྱི་རྣམ་ཐར་
 ལ་སྒྲིགས་བཅ་བཅུ་གཅིག་ཡོད་ཤེ། ཕྱི་ཡི་རྣམ་ཐར་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་ལ་སྒྲིགས་བཅ་
 བྲུག་ནང་གི་རྣམ་ཐར་གསལ་ཡིག་གསུམ་ལྔ་རྒྱུན་ལ་སྒྲིགས་བཅ་བཞི། གསང་བའི་རྣམ་ཐར་
 རྒྱ་ཅན་སྒྲིགས་བཅ་གཅིག་དང་བཅུ་གཅིག་ཞེས་མི་དབང་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོས་གསུངས།
 དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་སྒྲིགས་བཅ་བྲུག་གི་ཕྱི་མ་གསུམ་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོས་བཅུ་མས་
 པ་ཡིན་ཞིང་པོ་ཏ་ལའི་ཞོལ་སྤར་ཁང་དུ་བཞུགས། དཀར་ཆག་ཆེ་བརྗོད་དང་ལྷན་དར་ཞལ་
 ཡིག་སྐོར་ལ་སྒྲིགས་བཅ་གསུམ། ཞལ་གདམས་ཆབ་ཤོག་སྟོན་གཤེས་སྐོར་ལ་སྒྲིགས་བཅ་
 གཉིས། ལྷ་མའི་བསྟོད་ཆོགས་སྐོར་ལ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ། ཡི་དམ་སྐུ་བ་སྐོར་ལ་བརྒྱ་ཐམ་པ།
 ཆོས་སྐོར་སྐུ་བ་སྐོར་ལ་ཉིས་བརྒྱ་པོ་གཉིས། སངས་རྒྱལ་བྱང་མེམས་གྱི་བསྟོད་ཆོགས་ལ་
 ཉིས་བརྒྱ་དང་བྲུག་བཅའ་ཡིག་དང་རྒྱ་ནག་ཤུན་རྩིས་གདན་དྲངས་པའི་ལམ་ཡིག་ལ་བརྒྱ་དང་
 ད་བྲུག་ལྷ་མ་མཆོད་པ་རྒྱུད་འདུག་སྐུ་བ་པའི་ཤིང་རྩ་ལ་བཅུ་བཞི། མི་འཕྲུགས་པ་ལྷ་དགུའི་ཆོ་
 ག་ལ་བཅུ། བདེ་མཆོག་ཟླ་བ་བྱ་པའི་མངོན་རྟོགས་ལ་བཅོ་བརྒྱད། ཟླ་བ་བྱ་པའི་དཀྱིལ་ཆོག་
 ལ་ཞེ་གསུམ། གཤེད་དམར་ལྷ་ལྷའི་མངོན་རྟོགས་ལ་བཅུ་བདུན། གཤེད་དམར་དཀྱིལ་ཆོག་
 མཐོ་རིས་དབང་གི་རྒྱུན་ལ་ཞེ་གསུམ། ཡང་མི་འཕྲུགས་པའི་ཆོ་ག་ལ་བཅུ་དགུ། རྗེ་ཏུ་རིའི་
 ལུགས་གྱི་ལྷ་མོ་རྣམ་རྒྱལ་པའི་ཆོ་ག་འཆི་མེད་དཔལ་སྟེར་ལ་བདུན། བཀའ་གདམས་ཐིག་ལོ་

བཅུ་དྲུག་གི་ཆོག་ཕུལ་བྱུང་དགོངས་རྒྱན་ལ་བཅུ་དྲུག་གཟུངས་འབུལ་འཁྱུལ་སྒྲོང་ཉིན་གྱི་དེ་
ལ་ཉེར་ལྷན་ས་ཚུ་འདེབས་ཆོག་རྒྱས་པ་ལ་གསུམ། བསྐྱུས་པ་ལ་གཉིས། གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅེ་
བ་ལ་བཅུ་ཡང་གཏོར་མ་ཁྱེར་བདེ་ཀུན་པན་ལ་བཞི། ལྷ་གཏོར་ལ་ལྷ། གཏོར་མ་སྤྲེལ་ཆོག་ལ་
ཉེར་དྲུག་གསོ་སྒྲོང་གི་དཀར་ཆག་བཞི་དང་གཞི་བདག་གཏོར་མ་བཅས་ལ་གསུམ། འཇམ་
དབྱེངས་ལ་བསྟོད་པ་ལ་དྲུག་འཛིགས་གྱེད་བསྟོད་པ་ལ་གསུམ། ལྷ་མོའི་བསྟོད་པ་ལ་ལྷ། བསྟོ་
བཤའ་ལ་བཅུ་གསུམ། བསངས་མཆོད་བཀྲ་ཤིས་འབྱེད་པ་ལ་དགྲ། བསངས་མཆོད་དངོས་
ལྷ་བ་ཆར་འབེབས་ལ་གསུམ། འགོ་བའི་ལྷ་ལྷའི་གསོལ་མཆོད་ལ་ལྷ། (བྲུ་ཆང་རྩིང་བའི་ཞལ་
འདོན་དུ་མཛད་རྒྱ་སྒྲོར་ལ) འཛིགས་གྱེད་ཆོག་རེག་ཟིག་བསྐྱུག་ཆོག་ཕུག་ཕུག་མཐོན་དཀར་
བཅས་བའི་གཏོར་ཆོག་བསྐྱར་གསོ། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྐུ་བ་ཀྱི་གཏོར་ཆོག་བསྐྱར་བསྟོད། ཕྱོགས་
སྒྲོང་ལ་གཏོར་མ་འབུལ་ཚུལ། འཛིགས་གྱེད་ཀྱི་ཞི་བའི་སྦྱིན་སྲེག་རབ་དཀར་བདུད་ཅིའི་ཕུམ་
བཟང་། རྒྱས་པ་དངོས་ལྷ་བའི་ཉིན་མོ། དབང་གི་ཁམས་གསུམ་ནམ་རྒྱལ། དུག་པོ་བསྐྱུལ་བའི་
མེ་དཔུང་། སྦྱིན་སྲེག་སྒྲོ་འབྱེད་འབུལ་གྱི་ལྷ་མེག་དུག་ཅུ་ལྷགས་མཁར་སྤིང་གསུམ་ནམ་རྒྱལ།
ལྷ་ས་རྩོལ་འཛིན་པོ་ཆེ་དང་ར་མོ་ཆེའི་རྩོལ་གཉིས་ལ་བརྟན་བཞུགས་འབུལ་ཚུལ་མི་འགྱུར་གཡུང་
བྱང་། ལྷ་རོ་མཁའ་སྒྲོལ་གྱི་རྒྱལ་འབྱོར་བཅུ་གཅིག་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་ཚུལ་སེམས་འཛིན་བཅས་
ལ་དུག་ལམ་ཐབ་རྒྱལ་འབྱོར་མཐོ་རིས་དབང་གི་རྒྱ་བོ་ལ་ལྷ། ལམ་འབྲས་ཁྲིད་ཡིག་གིས་ཐང་
གསལ་གྱེད། (རྒྱལ་བ་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ནང་མ་གསང་སྐྱུགས་སྐྱ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་
སྒྲོར་ལ) བསམ་གཏན་གླིང་གི་ཨ་ཉི་ཡོ་གའི་ཆོས་དཀར་ཆག་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ། འབྲུག་པ་པད་
དཀར་བའི་ཆེ་བདག་གི་འཛིན་ལན་ནད་བརྒྱ་འཛོམས་བའི་སྦྱོན་ཅིག་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་
མཆོར་བརྒྱ་འབྱུང་གནས་གྱི་ཞལ་གཟིགས་དག་བའི་སྤྲོང་བར་བསྐྱུལ་བའི་ཆེ་ཁྲིད་རྩོལ་སྲེག་
ཤིང་ཆོག་སྒྲིག་སྒྲོ་བྲག་གཏེར་བྱོན་གྱི་ཆེ་དབག་མེད་ནད་སྐུ་བ་ལྷགས་སྤོང་ལས་བྱང་། གཡུ་ཐོག་
རྩིང་ཐིག་ལས་བྱང་དབག་བསམ་སྦྱོན་པ་ལ་བཅུ་ལྷགས་རྩེ་ཆེན་པོ་འཁོར་བ་དབྱེངས་ཕྱོལ་གི་
ལས་བྱང་འཁྱུགས་བསྐྱེབས་སུ་བཀོད་པ་བསྐྱུགས་པས་དོན་གྲུག། འཁོར་བ་དབྱེངས་ཕྱོལ་གྱི་

ལས་བྱང་འཁྲུགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་བཞུགས་པས་དོན་གྲུབ། འཁོར་བ་དབྱེད་ས་ཐོལ་གྱི་
 ཁྲིད་ཡིག་རིག་འཛིན་ཞལ་ལུང་ལ་ལྟ་བུ་གཅིག་རྒྱལ་པོ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་རས་གཟིགས་
 ཀྱི་ལས་བྱང་ཉི་མའི་སྤྱོད་པོ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོགས་མཆོད། འཕྲོ་བ་ཀྱང་སྤོལ་གྱི་ལས་
 བྱང་། ཡང་དག་ཆེ་གས་དགུ་པའི་མངོན་ཏོགས་ལས་བྱང་ལ་སོ་དྲུག་ཡང་དག་ཆེ་གས་དགུ་ཡི་
 དཀྱིལ་ཆོག་ཏུ་མཛད་ཞལ་ལུང་ལ་རེ་ལྟ། ཆེ་གས་དགུ་པའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱུད་དོན་སྤྱོད་བྱེད།
 ཏ་མགྲིན་ཡང་གསང་ལོ་རྒྱུས་རིག་འཛིན་ཞལ་ལུང་ལ་བདུན། ཏ་མགྲིན་ཡང་གསང་གི་ལས་
 བྱང་དོན་མེད་སྤྱོད་བྱང་ལ་ཉེར་དགུ། ཡང་གསང་ལས་བྱང་སྤྱོད་པོ་བཅུད་བསྐྱེད་ལ་དྲུག་ཡང་
 གསང་བསྐྱེད་ཡིག་རིན་ཆེན་འདོད་འཛོལ་བཅུ་བཞི། ཡང་གསང་ཐོར་འཛིན་དོན་མེད་པ་ལམ་ལ་
 ཉེར་གསུམ། ཡང་གསང་གི་བཅུ་ཆའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡེ་ཤེས་སྤྱོད་བ་རབ་འབར་ལ་བརྒྱད། ཡང་
 གསང་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལ་ཉེ་བར་ཁོ་བ་དངོས་གྲུབ་ལེན་ཆོག་ལ་བཞི། རྒྱལ་སྤྱོད་ལས་བྱང་དངོས་
 གྲུབ་གཏེར་མཛོད་ལ་བཅུ་གཅིག་ རྒྱལ་སྤྱོད་ལས་བྱང་འབྲིང་པོ་རིན་ཆེན་མེད་པ་ལ་བཅུ།
 ཐོར་གྱི་ལས་རིམ་གནས་ལུགས་ཐོག་མདའ་ལ་བཅོལ། རིག་འཛིན་གདུང་སྤྱོད་ལ་བཅོལ་བརྒྱད།
 ལུགས་སྤོང་དབང་ཆེན་ལ་དྲུག་ ཆམ་ཀམ་གྱ་རུའི་གྲུང་སྤོང་གཟི་ཤོད་སྤོང་འབར་ལ་བདུན། ཀམ་
 གྱ་རུའི་སྤོང་གཏེར་གྱིན་རྒྱལ་སྤྱོད་སྤྱོད་མཆོད་བཅས་པ་ལ་ལྟ། དེ་ཡི་བསྐྱེད་ཡིག་སྤྱོད་
 བཅང་མ་ལ་གཉིས། དེ་ཡི་བརྒྱུད་འདེབས་རྒྱུས་བསྐྱེད་གཉིས་ལ་གསུམ། གཏེར་སྤྱོད་མཆོད་
 སྤྱོད་ལ་གཉིས། ཡང་བརྒྱུག་ལས་བྱང་དོན་མེད་མདའ་ལ་བཅུ་དྲུག་ ཡང་བརྒྱུག་སྤོང་རུས་ཀྱི་
 གྱིན་ཐ་ལ་བཅུ་གཉིས། གཏེར་ཁ་ཤོག་མའི་གསང་འདུས་དང་། ལེའུ་བརྒྱུད་བ་བསྐྱེད་ས་པའི་
 ལས་བྱང་ཅ་གསུམ་རྒྱུས་པའི་རོལ་གར། སྤོང་གཏེར་ཐོན་གྱི་རུམ་པ་ལུགས་ཁང་སྤྱོད་མའི་
 ལས་བྱང་། སྤྱོད་པ་ཆོག་བསྐྱེད་ས་དངོས་གྲུབ་རྒྱུ་མཆོད་རོལ་གར་ལ་བརྒྱད། སྤྱོད་གཏེར་
 སྤྱོད་པ་ལུགས་གསུམ་ཀའི་སྤྱོད་སྤོང་སྤོང་སེལ་ཤོད་དཀར་ལ་བཅུ་ཐམ་པ། འཇམ་དཔལ་ཞི་
 བའི་འཕྲིན་ལས་སངས་རྒྱུས་ལག་བཅང་ལ་བརྒྱད། ཆེ་བདག་ལས་བྱང་སྤྱོད་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་
 ལ་ཉེར་གཅིག་ ཆེ་བདག་འཇམ་དཔལ་གྲུག་རྒྱུ་ཐེལ་གཞོན་གྱི་ལས་བྱང་གནས་ལུགས་འཁོར་ལོ།

ཆོ་བདག་བམ་སྐོང་། ཅ་གསུམ་བཀང་བ། འཆེ་བདག་རྫོག་བྱེད་ཀྱི་འཁུར་ལ་དགུ། བརྫོག་
དཀྱིལ་མཁོ་བ་ཉུང་དུ་རྣམ་གསལ་ལ་དུག་རྟེན་མདོས་དང་བསྐྱང་མདོས་དན་བརྫོག་མདོས་ཀྱི་
རིམ་བ་རྒྱ་འབག་མིག་འཕྲུལ་ལ་བརྩ་བདུན། ལྷ་མོ་ཡང་རྩ་བ་ཟེའི་མདོས་འཕྲིན་ཡིད་བཞིན་
གཏོར་མཛོད་ལ་སོ་དགུ། སེང་ལྗེད་ནག་སྒྲོལ་ལ་བརྟེན་པའི་བརྫོག་མདོས་མཐོང་བས་དོན་གྲུབ་
ལ་བརྩ་བདུན། དམག་ཐོར་རེ་མ་ཉིདེ་བསྐྱང་མདོས་དོན་རྒྱ་དབྱངས་ལ་བརྩ་གསུམ། བརྟན་མ་
བརྩ་གཉིས་ཀྱི་མདོས་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མའི་སྤྱད་བྱངས་ལ་ཉེར་བརྒྱད། ཐང་ལྷའི་བསྐྱང་མདོས་
ལག་ལེན་བྱན་པའི་གསལ་འདེབས་ལ་དུག་ ཐང་ལྷའི་འཕྲིན་ལས་བརྒྱ་ལྷག་ཉི་འོད་ལ་ཉེར་ལྷ།
བྱང་སྤོང་ལོ་ག་ཉིདེ་རིགས་གཏད་ཆོག་བསྐྱིགས་ལ་དུག་ ལྷགས་ཆོག་དང་དབང་དྲག་རོལ་བའི་
དགའ་སྟོན་ལ་བཞི། མ་དང་མཁའ་འགྲོ་མཉེས་བྱེད་མི་མཆོད་ཆོག་ལ་བརྒྱ། རྩ་རི་ཞིང་སྤྱོད་
སེང་གའི་གདོང་བ་ཅན་ཀྱི་ལས་བྱང་གནས་ལྷགས་སྤྱ་གྱི་ལ་བརྩ་གཅིག་ འཁོར་ལོ་འབར་བ་
ནད་བདག་སྟོབས་འདོམས། སྤུན་གྲུབ་ཟེན་བྲིས། ལྷགས་འད་དང་ལྷགས་སྤྱིག་གི་འཁོར་ལོ།
འཆེ་བདག་ཞལ་དབྱེདེ་འཕྲིན་ལས་ལེ་ཆོན། ལྷགས་རལ་ཀྱི་ལས་བྱང་། གཏོར་ནག་གི་ལས་
མཐའ། དམར་ཆེན་གཏོར་བརྫོག་ མཁའ་འགྲོ་བསུ་འགྲོ། བརྟགས་སྒྲོལ། རྒྱལ་མདོས། ལྷགས་
ཆོག་ ཀུན་བཟང་འཆམས་ཀྱི་བརྟེན་བྱང་། རྒྱལ་བ་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་སྤེལ་པོད་ཉི་
ལྷ། ཉན་མ་དུག་ རྣམ་ཐར་རྒྱ་ཅན་ཉེར་བཞི་ཅ་བ་དང་དེ་ཡི་བྱ་དཔེ་སྟོན་པ་པོད་གསུམ། སྤྱ་ཆང་
རྟེན་པའི་འདོན་ཆོག་ ཟུར་དུ་སྤྱང་བ་པོད་གཅིག་ བསྟོམས་པོད་སུམ་ཅུ་ཐམ་བ་བཞུགས་སོ། །

རྒྱལ་བ་གཉིས་པ། རྒྱལ་བ་དང་འདྲ་བའི་དོན་ལ་དདུལ་རྩུས་བཤད།

རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ཞེས་སོགས། (དབུ་མ) རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ཤོགས་བརྩུར་གང་བཞུགས་
པ། །ཀུན་ལམ་བ་རོལ་བྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན། །པ་རོལ་བྱིན་འདི་བྱང་རྩུབ་མཆོག་ལ་
ཞུགས་རྣམས་ཀྱི། །གསལ་དང་སྟོན་དང་སྤྱང་དང་སྟོན་མཆོག་ཡིན་ཞེས་བཤད། །ཅེས་པའི་
ཆོགས་བཅད་འདི་མདོ་སྤྱད་པ་ཉ་ལྔ་ལྔ་གསལ་ལོ། །རྟེན་ལམ་རིམ་ལས་རྒྱལ་བའི་ལུམ་ལས།
ཞེས་པ་ཅམ་ལས་གསལ་ཁ་མི་འབྱུང་ཡང་། རྟེན་ལེགས་བཤད་གསེར་བློད་དུ་སྤྱད་པའི་ཆོག་

ཡིན་པར་གསལ་བར་གསུངས་ཡོད་པོ། །

ཀྱལ་བ་ནལ་དུ་འགོད་པ། ཀྱལ་བ་དེ་ཉིད་བརྟན་པར་བྱེད་པའི་དོན། ཀྱལ་བ་དགེ་ལུན་གྱུ་བ་ཀྱི་མཛོད་
 རྟེན་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། མ་ཀྱལ་བ་ལས་ཀྱལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཀྱལ་བ་ནལས་ནལ་
 དུ་འགོད་པར་བྱེད་པ། ཞེས་དང་། བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་ཐོབ་པ་གཅོད་པས་
 མ་ཀྱལ་བ་ལས་ཀྱལ་བ་དང་། རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱིས་བྲལ་ཐོབ་འཛིན་པས་ཀྱལ་བ་ནལ་དུ་འགོད།
 ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

ཀྱལ་བ་དབང་པོའི་རྟོག་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་བྱུ་བ་འདི་ཉིད་སྟོན་བསྐལ་བ་དབག་ཏུ་མེད་པའི་
 རྩ་རོལ་ནས་བསྐལ་ཆེན་གངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཆོགས་རྩོགས་ནས་མཆོག་གི་སྤྱལ་སྤྱའི་ངོ་
 བོར་སངས་རྒྱས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ། ཀྱལ་བ་དབང་པོའི་རྟོག་ཟེར། འདིའི་ཁྱད་པ་ཡབ་སྲས་
 མཛུལ་བའི་མདོ་ལས་གསུངས་པར་བཤད། དེ་རྗེ་གདན་གྱི་སྟོ་ལ་མཛོན་པར་རྩོགས་པར་
 སངས་རྒྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་མཛད་པ་ནི་གདུལ་བྱ་བྱུན་མོང་པའི་ངོར་ཚུལ་བསྟན་པ་ཅུམ་
 མོ། །དགེ་ལུན་ལུགས་བཟང་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ་ལས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་སྟོན་
 ཆེད་བང་པོའི་རྟོག་གི་སྟོན་ལྟ་བུ། །དམ་བཅས་ཆེན་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཞེས། །སྲས་བཅས་
 ཀྱལ་བས་བསྐྱགས་བཅོད་བདེན་པའི་མཐུས། །ཁྲོ་བཟང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རྒྱས་ལྟར་
 ཅིག །ཅེས་པའི་དབང་པོའི་རྟོག་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་པར་སེམས།

ཀྱལ་བ་བྱམས་པ། དེའི་སྐྱེ་མདོག་བྱག་མཆོན་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི། སྐྱེ་མདོག་མེར་
 བོ་བྱག་གཉིས་ཆོས་འཆད་ཅན། །མཆོན་དཔའི་རྒྱན་ལྷན་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་
 གསོལ། །ཞབས་གཉིས་དོ་རྗེ་སྤྱིལ་ཁུང་ཚུལ་གྱིས་བཞུགས། །བཅོམ་ལྷན་རྒྱལ་བ་བྱམས་པ་
 ལ་བྱག་འཆལ། །སྐྱགས་ནི། ཨོྭ་ཨྱ་ཨྱི་ཏི་ཏྱུ།

ཀྱལ་བ་མར་མེ་མཛད། དེའི་སྐྱེ་མདོག་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི། སྐྱེ་མདོག་མེར་བོ་ཆོས་འཁོར་བྱག་རྒྱ་
 ཅན། །གཙུག་རྟོར་དབྱུང་ལྷན་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་གསོལ། །ཞབས་གཉིས་དོ་རྗེ་སྤྱིལ་ཁུང་
 ཚུལ་གྱིས་བཞུགས། །རྒྱལ་བ་མར་མེ་མཛད་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། །སྐྱགས་ནི། ཨོྭ་ཨྱ་ཨྱི་མི་ཀར་ཏྱུ།

ཀྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ཀྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་མེད་རིམ་བྱོན་དང་། ཤུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་མེད་རིམ་བྱོན་ལ་ཟེར།
ཀྱལ་བ་རིགས་ལཱ། ༡ རྣམ་སྣང་། (བེ་རོ་ཅ་ན) ༡ རིན་འབྱུང་། (རྩ་སླ་ལྷ་མ) ༢ འོད་དཔག་མེད། (ཨ་
མི་ཏ་རྩ) ༣ རོན་བྱུག། (ཨ་མོ་ལྷ་སི་ཁྲི) ༤ མི་བསྐྱོད་བ་ (ཨ་ཁྲོ་ལྷ) དང་ལྷོ། རེ་དག་སོ་སོའི་སྐུ་
མདོག་ཕྱག་མཆོན་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི། མི་བསྐྱོད་སྐྱོན་པོ་ས་གནོན་མཉམ་བཞག་མཛད། རིན་
འབྱུང་མེད་པོ་མཆོག་སྐུན་མཉམ་བཞག་མཛད། རྣང་མཐའ་དམར་པོ་ཕྱག་གཉིས་མཉམ་བཞག་
མཛད། རོན་བྱུག་ལྷང་ཁྱ་སྐབས་སྐུན་མཉམ་བཞག་མཛད། རྣམ་སྣང་དཀར་པོ་བྱང་ཆུབ་ཕྱག་བྱ་
མཛད། རམས་ཅད་ཞབས་གཉིས་རྡོ་རྗེ་སྐྱེལ་བྱང་ཆུལ། རིན་ཆེན་རྒྱན་དང་དར་བྱིན་བཟས་
མཛེས། འཛམ་སྐུའི་ཆུལ་གྱི་ཀྱལ་བ་རིགས་ལྷ་དང་། སྐུ་མདོག་ཕྱག་མཆོན་གོང་དང་འབྲ་བ་
ལ། རིན་ཆེན་རྒྱན་དོར་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་གསོལ། སྐུལ་སྐུའི་ཆུལ་གྱི་ཀྱལ་བ་རིགས་ལྷ་
སྟེ། ཀྱལ་བ་རིགས་ལྷ་བྱང་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ། སྤྱིང་པོ་ཉི་རིན་བ་བཞིན། ཨི་ཨྲ་ཨ་ཁྲོ་ལྷ་རྩྱུ་ ཨི་
ཨྲ་རྩ་སླ་ལྷ་རྩྱུ་ ཨི་ཨྲ་ཨ་མི་ཏ་རྩྱུ་ ཨི་ཨྲ་ཨ་མོ་ལྷ་སི་ཁྲི་རྩྱུ་ ཨི་ཨྲ་བེ་རོ་ཅ་ན་རྩྱུ་ རེ་ཡང་
རྣམ་སྣང་ནི་གཉི་ཕྱག་དང་གཟུགས་ཕྱང་དག་པའི་ཆ་སྣང་ཤར་བ་དང་། རེ་བཞིན་བྱ་རིན་འབྱུང་
དང་རྒྱལ་དང་ཆོར་ཕྱང་རྣམ་དག་ འོད་དཔག་མེད་འདོད་ཆགས་དང་འདུ་ཤེས་རྣམ་དག་ རོན་བྱུག་
ཕྱག་དོག་དང་འདུ་བྱེད་རྣམ་དག་ མི་བསྐྱོད་བ་ནི་ཞེ་སྣང་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་རྣམ་དག་ཡིན་
བ་བཅས་སོ། གཞན་ཡང་། ༡ རྣམ་སྣང་མེ་འོང་ལྷ་བྱའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་སྣང་ཤར་བ་དང་། ༡ རིན་
འབྱུང་མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས། ༢ མི་བསྐྱོད་བ་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས། ༣ འོད་དཔག་མེད་སོར་རྟོག་
ཡེ་ཤེས། ༤ རོན་བྱུག་བྱ་སྐབས་ཡེ་ཤེས་སྣང་ཤར་བ་ཡིན་ནོ། ལྷང་སྐུ་དག་དབང་སློབ་ཐང་ཆོས་
ལྷན་གྱི་«ལྷ་མང་པོའི་སྐུ་མདོག་ཕྱག་མཆོན་སོགས་གསལ་བར་ཡི་གེར་བཀོད་བ་»ཞེས་བྱ་བ་
དང་། «ཐེའི་འདོད་འཛོ་དང་«འབྲེལ་བ་བཞི་སྐྱགས་»ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། ཀྱལ་བ་རིགས་ལྷའི་
སྐུ་མདོག་ཕྱག་མཆོན་ཁྲི་སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་གཟིགས་པར་འདོད་ན། རེ་བཞིན་གཤེགས་བ་
ལྷ་ལ་བསྐྱོད་བ་ཞེས་བྱ་བ། རྩེ་དགེ་བསྐྱན་འབྱུང་བསྐྱོད་ཆོགས་ ༩ ༡ ༡ ༢ ༣ ༤ ༥ ༦ ༧ ༨ ༩ ༡༠ ༡༡ ༡༢ ༡༣ ༡༤ ༡༥ ༡༦ ༡༧ ༡༨ ༡༩ ༢༠ ༢༡ ༢༢ ༢༣ ༢༤ ༢༥ ༢༦ ༢༧ ༢༨ ༢༩ ༣༠ ༣༡ ༣༢ ༣༣ ༣༤ ༣༥ ༣༦ ༣༧ ༣༨ ༣༩ ༤༠ ༤༡ ༤༢ ༤༣ ༤༤ ༤༥ ༤༦ ༤༧ ༤༨ ༤༩ ༥༠ ༥༡ ༥༢ ༥༣ ༥༤ ༥༥ ༥༦ ༥༧ ༥༨ ༥༩ ༦༠ ༦༡ ༦༢ ༦༣ ༦༤ ༦༥ ༦༦ ༦༧ ༦༨ ༦༩ ༧༠ ༧༡ ༧༢ ༧༣ ༧༤ ༧༥ ༧༦ ༧༧ ༧༨ ༧༩ ༨༠ ༨༡ ༨༢ ༨༣ ༨༤ ༨༥ ༨༦ ༨༧ ༨༨ ༨༩ ༩༠ ༩༡ ༩༢ ༩༣ ༩༤ ༩༥ ༩༦ ༩༧ ༩༨ ༩༩ ༡༠༠

བ་དེགས་ལྷ་གཉིས་སོ། །རྒྱས་པར་རྒྱལ་བ་དེགས་ལྷ་ལ་གཟེགས།

(ཨ་མི་༡༣) ༡ དོན་གྲུབ། (ཨ་མོ་ལྷ་མི་༥) ༥ མི་བསྐྱོད་པ། (ཨ་ཕོ་མུ) ༦ དཀོན་མཆང་ (མཆོ་
ཆ་) དང་ཐུག་གོ།

རྒྱལ་བ་སྐྱེད་ཅོ་ཟེད། མཁས་གྲུབ་ཆོས་མཛད་ཀྱིས་དག་གངས་ཡི་མ་ལམ། དེ་ནས་དེར་ནི་བདེ་གཤེགས་
 དབང་པོའི་ཏོག། སྐུ་ལས་འོད་ཟེར་གྲེ་བ་འབྱུང་འབྱེད་ཅིང་། །འཛུམ་ལྷན་ཞལ་གྱིས་བདག་གི་དགེ་བའི་
 བཤེས། སྤྱིང་སྦྱབས་ཆེད་འདི་ལྟར་ལུང་བསྟན་མཛད། །ཁྱོད་ནི་དེང་ནས་བརྩམས་ཏེ་མ་དག་
 བའི། །གངས་མེད་ཞིང་དུ་ངོ་མེ་ཐེག་པའི་ལམ། །ཟབ་མོ་དབྱ་མའི་ལྷ་བས་ཡོངས་བརྩངས་
 བ། །རྒྱས་ཀྱིང་རྒྱབས་ཆེན་སྦྱོང་བ་རྫོགས་བྱས་ཏེ། །སངས་རྒྱས་ཞིང་མང་བཞུལ་བའི་བྱང་
 །ཤར་མཆམས། །དོ་མཚར་རྒྱད་བྱུང་བའོད་པའི་འཛིག་རྟེན་དུ། །དེ་བཞེན་གཤེགས་པ་སྐྱེད་
 ཅོ་ཞེས། །མདོན་པར་རྫོགས་པར་སྤྱར་དུ་འཆང་རྒྱ་འབྱུང། །བསྐལ་བ་དབག་མེད་ཐ་མལ་སྐུ་ཡི་
 ཆོད། །དབག་ཆོད་གཅིག་པ་མཛད་མདོག་ལྷ་དུ། །དབག་ཆོད་དུ་མའི་འོད་ལྷན་བྱག་གལམ་
 བེ། །ཆོས་འཆད་གཡོན་པ་མཉམ་གཞག་ལ་གནས་པ། །བདུད་རྩིས་གང་བའི་ལྷུང་བཟེད་དེ་དབྱུས་
 བ། །བདུད་རྩིས་འོད་ལྷན་མཆོད་སྦྱང་ཆེར་འཕགས་ཤིང་། །གངས་མེད་འོད་ཟེར་འབྱེད་པ་ལྷག་
 བེར་གསལ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཚུལ་འདི་དག་ནི་དེས་པ་དོན་གྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་
 པོ་རྟོགས་ལྷན་འཇམ་དབལ་རྒྱ་མཆོད་པལ་བཟང་སོ་ལ་རྩེ་བཅུན་འཇམ་དབལ་དབྱངས་གྱི་སྐུ་
 དང་གསུང་གི་སྤང་བ་སྤྱིབ་མེད་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རྩེ་རྒྱ་མའི་མཛད་པ་ནམ་ཐང། སྐུ་
 ཆེ་སྟོན་མའི་སྤྱེས་རབས། མ་འོངས་པ་ན་འཆང་རྒྱ་བའི་མཛད་པ་རྩེ་ལྟར་སྟོན་སོགས་ཡང་ཡང་
 གསལ་བ་བཏབ་ནས་ཞུས་པ་ན། རྩེ་བཅུན་འཇམ་དབལ་དབྱངས་ཉིད་གྱིས་དངོས་སུ་ལུང་བསྟན་
 པའི་ཆོད་མའི་གསུང་བསྐྱེད་པ་མེད་པ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་རྩེ་རྩམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས་གསུངས་སོ། །

རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་
མཆོའི་བཀའ་འབུམ་པོད་གཅིག་གི་མཚན་ཐོན། བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཡིག་གསེར་
གྱི་ཞུན་ལ། ཅ་བརྒྱད་ཆ་མའི་གསོལ་འདེབས་དངོས་གྲུབ་འབྱུང་གནས་ཞལ་ཐང་རྒྱལ་ཡིག་
བསྐལ་བ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ། སྐག་བྱ་དོན་རྒྱལ་པོའི་བསྟོད་པ་བྱིན་རྒྱལ་བས་ལྷན་པོ།
རྗེ་རང་ཉིད་ལ་བསྟོད་པ་རྒྱ་ཆེན་བསོད་ནམས་ལ། དུན་ཆོགས་ནམ་དཔྱིད་ཐུགས་རྗེའི་བདག་
ཉིད་ལ། བསྐལ་བཟང་དཔག་མེད་ལ། རྗེ་རྗེ་གདན་བཞིའི་བསྟོད་པ། དཔལ་རྗེ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་གྱི་
དག་པོའི་སྤྱོད་སྲེག་གི་ལས་མཐའ་སྤྱི་གསུམ་ཟ་བའི་སྲེག་ཁང་འབར་བ། གྲུ་རུ་དག་པོའི་ལས་
བྱང་ཉི་མའི་འཁོར་ལོ། བེ་རྩར་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོར་ཀ་འཕྲེང་ལས་བརྩམས་པའི་གསོལ་མཆོད།
དམ་ཅན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོའི་གཏོར་ཐོར་བྱ་ཆུལ། བདེ་མཆོག་འིལ་བུ་ལྷ་ལྷའི་བདག་འཇུག་ལེན་
ཆུལ། འིལ་བུ་ལྷ་ལྷའི་ཤེས་བརྟུན། མི་འཁྲུགས་པའི་སྟོན་ལམ། བརྒྱ་བཞིའི་ཆོག་བསྐྱུགས་
ལས་དོན་འབྲུག། ལྷོང་པོ་དོན་གསུམ་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་རྩ་ཐོན་གསུང་སྐུབ་གྱི་སྐུབ་ཐབས་བདུད་
དཔུང་བྱེད་ཐག་ཆོགས་བདག་སྐུབ་ཐབས་འདོད་དཀྱའི་འབྱུང་གནས། གྲུ་རུ་ལྷའི་སྐུབ་ཐབས་
དངོས་གྲུབ་བར་མཛོད། མགོན་དཀར་ཡིད་བཞིན་འོར་བུའི་སྐུབ་ཐབས། མགོན་དཀར་གཞན་
གྱི་ཆོག་བསྐྱུགས་ཡོད་པའི་ཁསྟོང་། དཔལ་གྱུར་གྱི་མགོན་པོའི་མཛོད་རྟོགས་དངོས་གྲུབ་ཉིད་
ལ། དེ་ཡི་གཏོར་འབུལ། དཔལ་མགོན་བྱམ་གཟུགས་ལ་མཆོད་གཏོར་འབུལ་ཆུལ་སྤོན་བཅོལ་
དང་བཅས་པ། དེ་ཡི་གཏོར་འབུལ། ཞལ་བཞི་པའི་བསྐྱང་གསོ་རྒྱལ་པོའི་འཕྲིན་ལས་གྱི་གཏོར་
འབུལ། ཞལ་བཞི་གདོང་བརྟན་ཅན་འཁོར་མང་གི་སྐུབ་ཐབས་རྒྱལ་བ་དབྱ་ཕྱེ་འཛོམས་པའི་སྐུ་
གྱི། དེ་ཡི་བསྟོད་པ་དང་གདབ་ལས་གྱི་བསྐལ་ཆོག་ལེག་ཅེ་ལྷམ་སྤྱིད་གི་བསྟོད་པ། དཔལ་ལྷན་
དམག་ཐོར་རྒྱལ་མའི་བསྟོད་པ་འཕྲིན་བཅོལ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོ། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་མཆོད་
གཏོར་འབུལ་ཆུལ་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབབས། ལྷ་མོ་དུས་མཚན་མར་མཆོད་གཏོར་འབུལ་བའི་
རིམ་པ། འོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་བསྟོད་པ། གཟའ་རྟོད་བཤན་པ་མིག་དམར་གྱི་མཛོད་རྟོགས། རྒྱ་
ལེ་ཆོས་མཛད་ལ་གནང་བའི་ཞལ་གདམས་ཞལ་ཆེམས་གནས་ཆུ་ལེན་ལ། ལོ་གསར་མཆོད་

འབྲུལ་གོ་རིམ། སྒྲིགས་དམ་བཟ་ཤིས་ཆོགས་བཅད་མ་རྣམས་སོ། །བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོད་
 དག་སྒྲུབ་ཆེ་སྒྲུབ་འཆི་མེད་རྡོ་རྗེའི་སྟོན་མིང་། །གསུང་འབྲུལ་ནང་དུ་མི་བཞུགས།
 རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད། <རྟ་ཀྱུ་ལྷ་ར> (འདུལ་བ) རྒྱལ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་རྒྱལ་པོའི་སྤྲས་ཤིག་གི་མིང་།
 རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་གྱི་ཐོག་མའི་བདག་པོའི་མིང་ཡིན། བྱིས་ནགས་ཆལ་དེ་མགོན་མེད་
 ཟས་སྦྱིན་ལ་བཅོང་ནས། རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་
 བ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་རྟ་ཀྱུ་ལྷ་ར་ Jeta Kumāra ཟེར།
 རྒྱལ་ཆལ་ལམ་ཀུན་དགའ་བ་འདིའི་བདག་པོ་རོ་མ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་ཡིན་ཡང་། ཆལ་དེའི་
 མིང་བཏགས་པ་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་དགོས་པའི་དབང་གིས། རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་
 ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ། ཞེས་རྒྱལ་བུའི་མིང་སྟོན་དུ་སྟོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
 ཡང་འདུལ་བ་ལུང་གཞི་རྒྱ་གསུམ་ ག་པ་ གེལ་ས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྷ་དང་ལྷན་པའི་
 གསུང་དབྱངས་ཀྱིས་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་བརྗོད་བར་མཛད་དེ། རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་བརྗོད་བ་མཛད་
 བ་ན་གཞོན་ནུ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱིས་བསམས་པ། གྱི་མ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་དེར་བདག་གིས་
 མིང་ཐོག་མར་སྟོས་ཀྱང་ཅི་མ་རུང་སྟུང་བ་དང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གཞོན་ནུ་རྒྱལ་བྱེད་
 གྱི་བསམ་པ་སྒྲགས་སུ་ཆུང་ནས། དགེ་སྦྱོང་དག་འདི་ནི་རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་
 ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེར་མིང་ཐོག་མར་སྟོས་པར་མཛད་དོ། །གཞོན་ནུ་
 རྒྱལ་བྱེད་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་དེར་བདག་གི་མིང་ཐོག་མར་སྟོས་པ་མཛད་པ་ཐོས་ནས་
 ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་སྤྱར་ཏེ། དགའ་བ་དང་རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྦྱེས་པ་དེས་ནོར་གྱི་རིགས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་བྱིར་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་བཞིའི་སྟོ་ཁང་བྱེད་དུ་བཟུག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་
 སྤྱད་པ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མདོ་སྟེའི་ནང་དུ་སངས་རྒྱུས་བཅོམ་ལྷན་འདས་རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་
 བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ན་བཞུགས་སོ་ཞེས་གདགས་པར་བྱས་
 སོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ། (འདུལ་བ) རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་

ར་བ་ལ་གཟིགས།

རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀྱན་དགའ་ར་བ། (འདུལ་བ) བྱིས་བདག་མགོན་
མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱིས་མཉན་ཡོད་ཀྱི་གོང་བྱིར་དང་ཐག་ཉེ་རིང་འཆམ་པའི་གནས་སུ་སྦྱོན་པ་
དང་དེའི་འཁོར་ཉན་ཐོས་དང་བཅས་པ་རྣམས་བཞུགས་ཡུལ་གྱི་ཆེད་དུ་བཅིགས་པའི་གཙུག་
ལག་ཁང་དང་སྤྱི་ལོ་ཆལ་ཉ་ཅང་མཛེས་སྤྱད་དང་ལྷན་ལ་སྐྱོད་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་གི་མིང་།
མཉན་ཡོད་དུ་ཡོད་པའི་རྩལ་མའི་རྩལ་སྤྱོད་ཉེ་བ་ན་རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཆལ་རྩེ་ཉ་བ་ན་
མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀྱན་དགའ་ར་བའི་ཡུལ་ཡོད་ཅིང་། འདིའི་ལོ་རྒྱུས་གོང་དུ་བྱིས་བདག་
མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

རྒྱལ་བྱ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་མདོའམ་ཐམས་ཅད་སྦྱོལ་གྱི་སྦྱེས་རབས། (འདུལ་བ) མདོ་སྡེ་རྒྱ་ རྟེ་པའི་ནང་
བཞུགས།

རྒྱལ་བྱ་གཞོན་ནུ་དོན་གྲུབ། (འདུལ་བ) བདག་ཅག་གི་སྦྱོན་པ་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་གོང་རྒྱལ་སྤྲུལ་གནང་
པའི་སྐབས་ཀྱི་མཆོག་། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་དང་། མདོན་འབྱུང་གི་མདོ། འདུལ་བ་ལུང་
གཞི་པོ་དེ་རྒྱ་ག་པའི་ རྟེ་མཇུག་དང་། ལུང་གཞི་པོ་དེ་རྒྱ་ ང་པར་ རྟེ་བཞུགས། རྒྱ་ཆེར་རོལ་
པའི་མདོར་ཉ་ཅང་རྒྱས་པོ་གསུངས་ཡོད།

རྒྱལ་བྱ་གཞོན་ནུ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་བཙུན་མའི་གཙོ་མོ་གསུམ་མེ། (འདུལ་བ) བདག་ཅག་གི་སྦྱོན་པ་སྦྱོན་ཁབ་ཏུ་
བཞུགས་པའི་དུས་ཀྱི་བཙུན་མའི་གཙོ་མོ་གསུམ་མེ། གྲགས་འཛིན་མ། ས་འཆོ་མའམ་སྤྱི་མ།
རི་དྲགས་འཛིན་མ་དང་གསུམ་མོ། རྟེ་ཡང་དང་པོ་གྲགས་འཛིན་མ་མེ། གྲགས་འཛིན་མ་གྱིས་
རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་སྦྱོན་པའི་ཉན་ཐོས་སུ་གྱུར་ཏེ་དག་བཅོམ་མར་གྱུར། དམ་ཆོས་བསྐྱེད་དཀར་པོའི་
མདོ་ལས། སྤྱི་དགྲའི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་ལ་སོགས་པ་དག་སྤོང་མ་དུ་གསྦྱོང་དང་། སྤྱི་གཙན་ཐེན་
ཀྱི་མ་དག་སྤོང་མ་གྲགས་འཛིན་འཁོར་དང་བཅས་པ་དང་ཐབས་གཅིག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ།
གཉིས་པ་ས་འཆོ་མའམ་སྤྱི་མ་མེ། (དོགས་གཙོད། འཇུ་མི་པམ་རེན་པོ་ཆའི་སྐད་གཉིས་ཤན་
སྤྱི་ར་༡༠༤བ་༩ལས། ས་འཆོ་མ་ཞེས་པ་གྲགས་འཛིན་མ་ལ་གོ་བཤས་ཆེ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་

ཉིད་ལས། ས་འཚོ་མ་ཞེས་པ་གྲགས་འཛིན་མ་ལ་མི་གོ་བར། སྤེད་མ་ལ་གོ་མཁན་མང་དུ་འདུག་
 པས་ཐེ་ཚོན་གཙོད་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། འོན་ཀྱང་ས་འཚོ་མ་ནི་གྲགས་འཛིན་མ་
 ལ་མི་གོ་བར་སྤེད་མ་ལ་གོ་དགོས་ཏེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་པོད་ཀྱི་ང་པ་ ་ཀེ་ལྷན་ཉལས། བདག་ལ་
 གཞན་དག་གཞོན་ཏུ་ལྷ་ཀྱ་ཐུབ་པ་ན་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་གྲགས་འཛིན་མ་དང་།
 ས་འཚོ་མ་དང་། རི་དྲགས་སྐྱེས་དང་། ལུང་མེད་དུག་ཁྱི་སྤངས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་ཞེས་གཞི་
 དེས་ཁ་ཟེར་བར་འཕྱུར་དུ་འོང་གོ། ཞེས་གྲགས་འཛིན་མ་དང་། ས་འཚོ་མ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་
 གསུངས་པའི་ཕྱིར། ས་འཚོ་མ་ཞེས་པ་གྲགས་འཛིན་མ་ལ་གོ་མི་རུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་འདུལ་
 བ་ལུང་གཞི་པོད་ཀྱི་ག་པ་ ་ཀེ་ནང་དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཚུལ་རྒྱས་བར་གསུངས་ཡོད་
 ངོ། །དེས་ན་ས་འཚོ་མ་ནི་སྤེད་མ་ལ་གོ་བར་བྱའོ། གསུམ་པ་རི་དྲགས་སྐྱེས་དང་གསུམ་མོ། །
 རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ། <རྟ་བཞི་> (འདུལ་བ) རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་
 དགའ་ར་བ་དང་དོན་འབྲ། ལེགས་སྦྲར་དུ་རྟ་བཞི་ཟེར་ རྟ་བཞི་ Jetavana ཡང་ཟེར།
 རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ། (འདུལ་བ) རྒྱལ་བྱ་རྒྱལ་བྱེད་གྱི་ཆལ་
 མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་དང་དོན་འབྲ།
 རྒྱལ་ཅེ། བོད་གྱི་ས་ཁུལ་ཞིག རྒྱལ་མཁར་ཅེ་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག དེའི་དོན་ནི། རྒྱལ་པོའི་པོ་བྲང་གི་ཅེ་
 མོ་ཞེས་པའི་དོན་ཅེད། འདིའི་སྐོར་རྩལ་ཅམ་ཞིག་ཀླུ་པ་མི་བསྐྱོད་དེ་རྩེའི་རྣམ་ཐར་འཆད་པའི་
 ཐད་གྱི་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སྤྲད་ཆ་༡༩༧༩་ན་གསལ།
 རྒྱལ་ཆབ་གྱི་ས་ཐོབ་པ། ས་བཅུ་བ་ཐོབ་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པར་སེམས། མྱོང་དོལ་སྤྲ་མའི་
 སྒྲིགས་བཅ་དང་པོ་༡༧༥ལས། འཇམ་དབལ་ཞལ་ལུང་གཞན་ལ་བཤད་པས་སྒྲོབ་མ་ས་བཅུའམ་
 རྒྱལ་ཆབ་གྱི་ས་ཐོབ་པ་བཅོ་བརྒྱད་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
 རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག <ཀ་པར> གནས་རྟིང་པ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་
 མཆན་གྱིས་བསྐྱེལ་བ་ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། འདི་ལ་སྤྱི་ཚོམ་ཞིག་
 ཡོད་པར་བཤད། ལྷ་དབང་སྒོ་ཡི་རྩེས་སུ་འབྲང་བའི་རྣམ་འབྲེལ་ས་བཅད་ཆེན་མོ། འོགས་སྤྲ་

འཇུག་ཚུལ་ཅུང་ཏུ། ཁ་བར་ འཁོར་ཅེ་སྤྱ་བཅུན་གྱིས་བསྐལ་བ་རིན་ཆེན་གཏོར་མ་དོད།
འདི་ཡི་སྤྱ་ཅོས་གནས་སྡོད་མཁན་པོས་ཁྱས་པ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། ཆད་མའི་
ལམ་བསྐྱེགས་ (འདི་ལུང་སྐུ་རོལ་པའི་དོན་རྒྱུས་བཤད་ལུང་གནང་ཞེས་སྡོད་དོལ་སྒྲ་མ་གསུང་)
ཁ་བར་ སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་གི་ཆད་མ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའམ་ཆད་མ་མདོ་ཞེས་
གྲགས་པའི་ལྷན་མཐར་འཛིན་གསུང་ལེལ། ས་པཎ་གྱིས་མཛད་པའི་ཆད་མ་རིགས་གཏོར་
དང་། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་ཆས་བཤད། ཅ་བཤེས་རབ་ཀྱི་སྦྱར་ལྷན་དག་འདོན་ཡིད་ཀྱི་མགུལ་
རྒྱ། དབུ་མ་འཇུག་པའི་སྦྱར་ལྷན། འ་བར་ རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ར་སྤྱེད་རྒྱལ་པའི་
དཔེན་གནས་སུ་པར་ཕྱིན་གྱི་གསུང་བཤད་རྒྱས་པ་གནང་ཆེ་དར་མ་རིན་ཆེན་ལ་བཀའ་གནང་
ནས་ཅོམ་པར་མཛད་པ་པར་ཕྱིན་ལྷན་ཆས་བཤད་སྤྱང་པོའི་རྒྱ། པར་ཕྱིན་ལམ་གྱི་རིམ་པར་
བསྐྱེགས་པའི་ཐེག་ཆེན་སློ་འབྲེད། བཀའ་བཞི་བ་སངས་རྒྱས་འཕྲེལ་གྱིས་བསྐལ་བ་པར་ཕྱིན་
དོན་བདུན་ཅུ་རིན་ཆེན་སྤྱང་བ། རྗེ་སློབ་ས་བརྟན་པས་བསྐལ་བ་མདོན་པ་གོང་མ་ཀུན་ལས་བརྟུས་
པའི་ལྷན་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོ། མངའ་རིས་ཆོས་རྒྱལ་གསུང་བརྒྱུད་གྱིས་བསྐལ་བ་དབུ་མ་རིན་
ཆེན་འཕྲེད་བའམ་གཏམ་བྱ་རིན་ཆེན་འཕྲེད་པའི་ལྷན་སྤྱང་པོའི་དོན་གསལ། དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་
སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྤྱིང་པོས་མཛད་པའི་དབུ་མ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ལྷན། དབུ་མ་བཞི་བརྒྱུ་པའི་
ལྷན་ལེགས་བཤད་སྤྱང་པོ། ཅ་བར་ ཀུང་ཏུ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོས་བསྐལ་བ་རྒྱུད་སྒྲ་མའི་
ལྷན། རྒྱལ་སྐམ་ཞི་བ་སྤྱི་ཕྱོད་འཇུག་ལྷན་རྒྱལ་སྐམ་འཇུག་དོགས། རྒྱལ་ཆབ་རྗེའི་ཤེས་རབ་
ལེའུའི་ཐེན་མེས་རྗེའི་གསུང་འབྲམ་དུ་བཞུགས། དབུ་མ་རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་ལྷན་སྤྱི་བ་རན་པ་
ནས་པར་འཐག་པ། ལུང་བཤགས་ལྷན། གསང་འདུས་སྒྲ་བརྒྱུད་སོགས་གསལ་འདེབས་མདོ་
རྒྱུད་མ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་གསང་འདུས་འཇམ་དོར་སྐུ་བ་ཐབས་འཇམ་དབྱེད་དགོངས་གསལ་ལ་
མཁོ་བ་འཇམ་དོར་དཀྱིལ་ཆོག་ འཇམ་དོར་སྐུ་བ་ཐབས་རྒྱུད་གཞུང་ཀུན་བཟང་གི་ནས་བཤད་
བསྐུས་པ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྗེ་གསལ་རིམ་སྦྱར་དུག་དང་རིམ་པ་དང་པོའི་ནས་བཤད་
བདེ་ཆེན་སྤྱང་འཇུག་ དབུ་མའི་རྩ་ཁྲིད་ཅུང་ཏུ། དག་སློང་གི་བསྐམ་བྱ་གནས་ཅེ་སྤྱང་མ་དང་།

དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་གནས་ཅེ་ཕྱིར་མ། ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོ། མཛོན་སྤུལ་ལེའུ་འི་
བརྗེད་བྱང་། དབྱ་མ་རྒྱན་གྱི་བརྗེད་བྱང་སོགས་མེ་ཡི་གསུང་ཐེན་གྱིས་རྣམས་རྗེའི་གསུང་
འབུམ་གྱི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་སོ། །

རྒྱལ་མཆོན། 1 རྟོགས་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་མཆོན་བྱེད་གྱི་མཆོད་རྩམ་ཤིག 2 རྒྱ་ཆེས་དང་རིན་པོ་
ཆེ་དང་རྫོང་དང་ཐུན་པའི་ཅེ་མོ་ཅན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱུག་པ་ལ་བཅིངས་ཤིང་། རིལ་བུ་འཁོལ་བ་བཅིངས་
པའི་དར་ལྗེ་གསུམ་པ་ཅེ་མོ་ལ་རི་དྲགས་གྱི་རྒྱལ་པོ་དང་དང་པའི་རྒྱལ་པོ་དང་ལྷ་བ་པ་དང་ཉ་སྤྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་པ་
དང་། རྒྱ་སྤོན་གྱིས་མཆོན་པ་རྒྱུད་གིས་བསྐྱོད་པས་སྤུམ་ཁུགས་སུ་འཁྱོག་ཅིང་འགྱིང་བའི་ཆ་
བྱང་ཅན་ནོ། །སྟོག་ཆགས་གྱི་མཆོན་པ་བྱེད་པའི་ཅེ་མོ་ནི་དར་ལྗེའི་ཅེ་མོ་ལོ། །ཞེས་རྗེའི་སྤྲུགས་
རིམ་ཆེན་མོ་གསུང་། འདུལ་བ་མདོར་ཡང་སེལ་རྒྱུ་ཆར་པ་བརྒྱད་པ་དང་། ཉ་སྤྱ་རྒྱུ་པ་སོགས་སྟོག་
ཆགས་གཉིས་འདུས་གྱི་གཟུགས་བྱུང་བར་བས་མཆོན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་གསུངས་པ་བ་ཞེན་
ཡིན་པས། མཆོན་མ་དེ་འབྲེལ་བ་རྒྱལ་མཆོན་དང་། མེད་པ་བ་དན་དུ་འཛོག་ལ། གཉིས་ཀྱི་འདར་
དར་ལྗེ་གསུམ་པ་ཡོངས་གྲགས་གྱི་འབན་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡིན། འདི་ཡོངས་གྲགས་གྱི་མོད་པའི་རྒྱལ་
མཆོན་དང་བཟོ་དབྱིབས་མི་འབྲལ། །རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་བདེ་མཆོག་གི་མཆོད་འཕྲུང་ལས། དྲང་
ཞིང་ལྷུ་མ་པའི་རིན་ཆེན་ལུ་བ་ནི། །རྒྱ་བྱེད་རྫོང་རིན་ཆེན་ཅེ་མོ་ཅན། །དར་ལྗེ་གསུམ་པ་རྒྱུད་གིས་
བསྐྱོད་པ་ན། སིལ་སིལ་འཁོལ་བའི་རིལ་རྒྱུད་སྤྱོད་ཤིང་། །སྤུམ་ཁུགས་འཁྱོག་གི་འགྱིང་དང་
རབ་ཏུ་ཐུན། །མཛེས་པའི་སྟོག་ཆགས་མཆོན་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི། །མི་མཐུན་སྟོགས་ལས་རྒྱལ་
བའི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། །རབ་མཛེས་པ་དན་རྣམས་གྱིས་མཆོད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། །རྒྱལ་མཆོན་ལ་དབྱེན། སྟོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་གྱི་རང་གི་རྣམ་བཤད་ལས། རྒྱལ་མཆོན་
གཟུགས་སོ། །དེ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་འཁོར་བུ་བ་ལ། དེ་ནི་ཞེས་བུ་བ་ནི་རྒྱལ་མཆོན་ནོ། །མེད་པའི་
རྒྱལ་མཆོན་དང་རྒྱ་སྤོན་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ལྷུ་འི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ལྷ་མཆོག་གི་རྒྱལ་མཆོན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །3 ཏྲགས་སམ་ཆས་གོས། ལྷ་སྟེགས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་འཆང་
བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལྷ་བཤད་ནི། མི་མཐུན་སྟོགས་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཤེས་རབ་མཆོན་བྱེད་

གྱི་མཆན་མ་ཡིན་པས་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་བྲལོ།

རྒྱལ་མཆན་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན། ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ཞིག་འདྲི་སྒྲིབ་ཐབས། བསྟན་འགྲུང་རྒྱུད་འབྲེལ་༼ ༩ ༽ ༢༡ འན་༣ ལས།
རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ལྷ་རྩ་ཨ་ག་ཡུ་རྩ་ལྷ་ལྷོ། བོད་སྐད་དུ། རྒྱལ་མཆན་གྱི་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་གྱི་སྒྲིབ་
ཐབས། རྒྱལ་མཆན་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་ལ་བྱག་འཆའ་ལོ། རྒྱལ་མཆན་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་སྒྲིམ་དོག་ནག་
མོ། །ཞལ་གསུམ་ལ། བྱག་བཞི་ལ། དམར་པོ་དང་ལྗང་ཁུན་གཡས་དང་གཡོན་གྱི་ཞལ་ལོ། །བྱག་
གཡས་པ་གཉིས་ན་རལ་གྱི་དང་། ཞགས་པའོ། །རྩིས་མཆན་པའི་ཁ་ཏྲི་ག་དང་། འཁོར་ལོ་
དག་བྱག་གཡོན་པ་དག་ན་བསྐམས་པའོ། །སྒྲིམ་ཁམ་པ་བྱེན་དུ་བརྩེས་ལ། རོད་པ་སྒྲིམ་པོ་ལྷས་
དབུ་བརྒྱན་ལ། ལྷག་གི་བགས་པའི་ཤམ་ཐབས་ཅན། ཞལ་མཆེ་བ་གཅིགས་ཤིང་ལྷོ་འབྲུང་ཉི་
མའི་གདན་ལ་ཞབས་གཡོན་བརྒྱུད་གིས་བཞུགས་ལ། རོད་ཟེར་དང་ལྷན་པའོ། །གོས་སེར་པོའི་
ཤ་འགག་ཅན། ས་བོན་ནི་རྩྱ་ཡིག་གོ། མི་བསྐྱོད་པས་དབུ་བརྒྱན་པ་ཅན་ནོ། །རྒྱལ་མཆན་ཅེ་
མོའི་དབྱང་རྒྱན་གྱི་སྒྲིབ་ཐབས་རྩོགས་སོ། །ཞེས་སོགས་ལྟར་དོ།

རྒྱལ་མཆན་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་གྱི་གཟུངས། འཕགས་པ་རྒྱལ་མཆན་གྱི་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་ཞེས་
བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ལྷ་རྩ་ལྷ་རྩ་ཨ་ག་ཡུ་རྩ་ལྷ་ལྷོ་ར་ཤི། བོད་སྐད་དུ།
འཕགས་པ་རྒྱལ་མཆན་གྱི་ཅེ་མོའི་དབྱང་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱག་འཆའ་ལོ། །འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པའི་དུས་གཅིག་ན།
བཙུ་ལྷན་འདས་སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་པའི་ལྷའི་ནང་ན་ལུ་བ་དཀར་པོ་ལྷ་བྱའི་རྩོལ་བ་ལ་བཞུགས་
ཏེ། དེ་ནས་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་ཕྱིན་ལྷ་མ་ཡིན་ལས་པམ། རབ་རྩ་པམ་ནས་དེ་རྩལ་ཅིང་མིངས་
པའི་གཟུགས་ཀྱིས་བཙུ་ལྷན་འདས་ག་ལ་བ་དེར་སོང་སྟེ་ཕྱིན་ནས། བཙུ་ལྷན་འདས་ཀྱི་
ཞབས་ལ་མགོ་བོས་བྱག་འཆའ་ཏེ། བཙུ་ལྷན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསལ་ཏོ། །བཙུ་
ལྷན་འདས་བདག་འདི་ལྷར་ལྷ་མ་ཡིན་དང་གཡུལ་བཀྲེ་བ་ལས། ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་དབང་པོ་ཐག་
བཟང་མིས་ལས་པམ། རབ་རྩ་པམ་སྟེ། སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱང་པམ། རབ་
རྩ་པམ་ན། བཙུ་ལྷན་འདས་བདག་ཅག་གིས་རི་ལྷར་བསྐྱབ་པར་བཀྲི། བཙུ་ལྷན་འདས་

ཀླུ་འབྲུག་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། ས་སྐྱ་བ་བསོད་ནམས་ཀླུ་མཆོན་གྱིས་བརྩམས། ཀླུ་འབྲུག་
འདི་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བརྩམས་ཤིང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གྲགས་ཅན་ཞིག་
ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད། ཀླུ་འབྲུག་འདི་ཙོང་མ་པོ་ཞི་སྤྱི་ལོ་༡༣༡༩ལོར་ཞ་ལུ་ཁང་གསར་དུ་སྐྱ་
འབྲུངས། བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་བ། ཀླུ་སྤྱུ་ཐོགས་མེད་བཟང་པོ། དཔང་ལོ་སྟོ་གྲོས་
བརྟན་པ་སོགས་སྒྲ་མ་མང་པོ་བསྟན་ནས་འཆད་རྩོད་ཙོང་མ་གསུམ་གྱིས་ཀླུ་འབྲུག་སྟེལ་བར་
མཛད། བརྩམས་ཆོས་ཀྱང་། ཆད་མ། བར་བྱིན། དབུ་མ། གསང་སྤྲུགས། རིག་གནས་དང་།
ཆོས་འབྱུང་གི་སྐོར་བཅས་ཡོད་དོ།

ཀླུ་སྤྱུ་སྐྱ་མཆོད་གསུམ། འབྲོམ་གྱི་སྟོབ་མ་སྐྱ་མཆོད་གསུམ་ནི། ཤིཏོ་བ་རིན་ཆེན་གསལ། སྤུན་སྤྱུ་བ་
ཚུལ་ཁྲིམས་འབད། སྤུ་ཚུང་བ་གཞོན་ཏུ་ཀླུ་མཆོན་དང་གསུམ་ལོ། །དེ་གསུམ་ལ་སྐྱ་མཆོད་ཅེས་
བ་ནི། ཀླུ་ཤིཏོ་དང་བ་བརྟན་པའི་སྤྱུ་སྐྱ་འབྲུངས་པའི་ཆེ་སྐྱ་མཆོད་ཡིན་པ་དང་། ད་ལྟ་འབྲོམ་གྱི་སྟོབ་
མ་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་མཆོད་ལ་དགོངས་བ་ཡིན་ཞེས་མཁས་བ་ལྷན་ས་གསུང་བ་ལྟར་རྟོ། །རི་
སྐྱེད་དུ། ལོང་མེད་ཐུགས་ལ་འབྲུངས་པའི་ཤིཏོ་བ། །བདག་པས་གཞན་གཅེས་སྟོམ་པའི་སྤུན་སྤྱུ་
བ། །སྤུ་བ་བ་སྤྱིང་པོར་མཛད་པའི་སྤུ་ཚུང་བ། །ཀླུ་སྤྱུ་སྐྱ་མཆོད་གསུམ་ལ་གསོལ་བ་
འདེབས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ།

ཀླུ་སྤྱུ་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་གྲགས་པའི་གསུང་འབྲུམ་གྱི་དཀར་ཆག་སྒྲ་མའི་གསོལ་འདེབས་ཞབས་
བརྟན། རང་ལ་གྲོས་འདེབས། སྒྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་ཞུ་སྟོན་སོགས། ཆབ་ཤོག་འདོད་གསོལ་ཁ་བྱང་།
སྟོན་ཆོག་བསྟན་སྤང་མཆོད་བསྟོད། འཛིགས་བྱེད་སྒྲ་བརྒྱུད་དོགས་གཅོད། ཐུན་བྲུག་ཆོགས་
འཁོར་གཏོར་ཚུལ་ས་བཅད། ཆོགས་འཁོར་ཆོག་སྟོལ་དཀར་སྟོན་ས་བརྟན་བཞུགས། དཔལ་
མའི་བསྐྱེད་གནས་ཆོག་སྟོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་ཁོར་བྱའི་སྤུ་བ་ཐབས། མཁའ་ལྷིང་སྤུ་བ་ཐབས།
སྟོལ་མ་མཁྲལ་བཞུ། ལྷོ་སྟོལ་ཆོག་བྲུམ་གཏོར་སྤུ་ཚུལ། སྤུ་བརྒྱུད་མདོན་རྟོགས། ཆོས་སྤང་
གཏོར་གཏད། གནས་བརྟན་གོས་ཐང་སྟོན་ལམ། དགུ་གཏོར། བཅའ་ཡིག་སྤང་ཐང་། དུ་སྤྱིང་།
མདོ་སྤང་དགོན་ལུང་སོགས་ཀྱི་བཅའ་ཡིག་རིན་པོ་ཆེ་བརྟན་ཐབས། བྲུག་སྟོར་སྤུན་སྟོར་གི་

ཆོག་ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་དང་གི་ནུས་ཐང་། ཉག་ཅིས་སྒྲོར་མགོ། ལྷ་བསངས་བཀའ་ཤིས་འབྲིལ་བ་བསྐྱུས་
བ་བཅས་སོ། །

ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་ཞི་བ་ལྷ། ཞི་བ་ལྷ་ལ་གཟེགས།

ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་ 1 ཀྱིས་པོའི་ཡུལ་འབངས་ཀྱི་མིང་། འདུལ་བ་གཞི་ཀྱི་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས།

ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་བྱ་བ་ནི། རྩེ་དཔོན་དང་། རྩོན་པོ། ཡུལ་འཁོར། རྩོང་། མཛོད།
དབྱུང་། མཛོད་བཞེས་དག་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལྷན་པ་ནི་ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་། རྩེ་དཔོན་རྩོན་པོ་ཡུལ་འཁོར་
རྩོང་། མཛོད་དང་དབྱུང་དང་མཛོད་བཞེས་ཀྱི། ཡན་ལག་བདུན་ལྷན་ཀྱིས་སྤྱི་དེ། ཤེས་ས་ཅན་རྩོལ་བརྟེན་བ་
ཡིན། ཤེས་གསུངས་བ་ལྟར་ལོ། 2 ཀྱིས་པོའི་ལས་སམ་བྱ་བ། དག་སྒྲོན་འབྲེལ་བར་གསུངས།

ཀྱིས་སྤྱི་ཚུལ་བདུན། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་ཀྱིས་པོ་ལ་རང་ཆས་སུ་འབྱུང་བའི་བུན་སུམ་ཆོགས་
པའི་ཡོ་བྱད་མཆོག་གི་རིན་ཆེན་བདུན་ནམ་རིན་ཆེན་སྤྱི་བདུན་དུ་གྲགས་བ་ནི། འཁོར་ལོ་
རིན་པོ་ཆེ། རྩོང་བུ་རིན་པོ་ཆེ། བཅུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ། རྩོན་པོ་རིན་པོ་ཆེ། སྤང་པོ་རིན་པོ་ཆེ། ཏྲ་
མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བདུན་ནོ། ཡོངས་གྲགས་སུ་འདི་ལ་ཀྱིས་སྤྱི་
ཚུལ་བདུན་ཞེས་གྲགས་ཀྱང་། མདོ་སྤྱི་བུན་པ་ཉེར་གཞག་ལས་ནི་འདི་ལ། རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་བདུན་
ཞེས་ཐ་སྙད་བྱེད་དོ། 19 ་ འཛམ་བུའི་ཆུ་པོའི་གསེར་ལས་ལེགས་བྱས་ཤིང་། རྩིབས་
སྤོང་ལྷན་པའི་དབག་ཚད་ལྟ་བུ་སྤྱི་བ་། ཉི་མ་གཉིས་པ་ལྷ་བྱར་མཁར་འཕགས་ཏེ། དབག་
ཚད་འབྱུང་ལམ་ཉི་མ་གཅིག་གིས་གཙོད། དེའི་མཐུས་ནམ་མཁའི་ལམ་ལས་དབྱུང་ཆོགས་
བཞི། སྤྱིང་བཞི་ལྷ་གནས་དང་པོར་བཞོད་བྱེད་པའི། འཁོར་ལོ་རིན་ཆེན་བྱུལ་བས་འགོ་བ་
ཀྱན། ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུལ་ལ་དབང་བསྐྱར་ཐོབ་པར་ཤོག །20 ་ རིན་ཆེན་བྱི་རྩུབ་ལྷ་བྱུང་
ལས། སྤྱི་ཚུལ་པའི་འོད་ཀྱིས་དབག་ཚད་བཟུ་ཡི་བར། མཆོན་མོ་འད་ཉིན་མོ་བཞིན་དུ་སྤང་བྱེད་
ཅིང་། ཆོ་བས་གདུངས་ཆེ་འོད་ཀྱིས་བསིལ་བ་སྟེ། དེར་ནི་དུས་མིན་འཆི་དང་ནད་ནུས་
སེལ། ཡིད་ལ་གང་བསམས་པལ་ཆེར་འབྱུང་འབྱུང་བའི། རྩོང་བུ་རིན་ཆེན་བྱུལ་བས་
འགོ་བ་ཀྱན། ཆོས་ལྷན་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་འབྱུང་བར་ཤོག །21 ་ ཡིད་འོད་ལྷ་ན་སྤྱི་ཚུལ་པའི་

ཅད་ནས་མཁར་འགོ་ནུས་པ་དང་། རྒྱལ་པོས་མི་ཐོས་པ་འང་ཐོས་པ། དོ་རྒྱ་སྤྱ་ཡང་མེད་པར་
 བྱེད་པ་ཞིག་ནས་མཁའ་ལས་འབྱུང་བར་བཤད་དོ། ༡ (ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ) ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་
 བློ་མི་ཆེན་པོའི་བརྒྱ་ལ་ཅམ་ཟུར་བརྒྱད་པ། མཆོན་མོ་དཔག་ཆད་བརྒྱར་འོད་འབྱུང་ཞིང་། ཉི་
 མ་ཆ་བ་ན་བསིལ་བའི་ཆུ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྟན་འབྱུང་བ་དང་། དཔག་ཆད་བརྒྱའི་ཁོར་ཡུག་
 ཏུ་ནད་མེད་པར་བྱེད་ཅིང་རི་ལྷར་འདོད་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཞིག་གོ། ༣
 (བཟུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ) བཟུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ་བློ་ལུས་ལ་ཅ་རྒྱན་དང་ཁ་ནས་ལྷན་ལའི་ཕྱི་འབྱུང་
 ཞིང་། རེག་བྱ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པས་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་དང་སྤིང་མོ་ལྷར་མཐོང་བ་དང་།
 སྤིང་དེའི་བཀའ་སྒྲོམ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་བསམ་པ་མ་ཐུན་པ། བྱ་མང་པོ་བཅའ་ཞིང་
 བྱིས་ཐབས་མེད་ཀྱང་འདོད་ཡོན་ལྗེའི་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་གོ། ༥ (སྒྲོན་པོ་རིན་པོ་ཆེ)
 སྒྲོན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བློ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པས་མི་དགེ་བ་སྤངས་ཤིང་བྱ་བ་ཀུན་ལ་མ་བསྐྱབས་
 ཀྱང་ཤེས་བཞིན་བྱེད་པ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་པ་མ་ལྟར་བྱམས་པ་ཞིག་གོ། ༧ (སྤང་པོ་རིན་
 པོ་ཆེ) སྤང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བློ་ཉོན་གཅིག་ལའང་འཇམ་སྤིང་ལན་གསུམ་འཁོར་ཞིང་། རྒྱལ་པོས་
 ཞོན་པའི་ཆེ་གང་དུ་འཇུག་སྒྲོ་བ་དེར་བསྐྱལ་མི་དགོས་པར་འགྲོ་བ། པ་རེལ་ལས་རྒྱལ་བར་
 བྱེད་པ་བཅས་སོ། ༡༦ (རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ) རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་བློ་མཁའ་མཁྱེན་པ་ལྟར་
 སྒྲོ་ཞིང་ཡོན་ཏན་སྤང་པོ་དང་མཆོངས་པའོ། ༡༧ (དཔག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ) དཔག་དཔོན་རིན་
 པོ་ཆེ་བློ་དག་པོ་མ་ལུས་པར་འཇོམས་པར་རུས་ཀྱང་གཞན་ལ་མི་འཆེ་བ་དང་བདུན་ནམ།
 ཡང་བྱིས་བདག་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱན་པའི་བདུན་ནོ། །བྱིས་བདག་རིན་པོ་ཆེ་བློ་ལུ་པོའི་མཛོད་
 གཉིར་བྱིས་བདག་གོ། འདིར་མཁས་པ་དག་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་ལ་དཔག་
 དཔོན་མེད་དེ་གཡུལ་བཤམ་མི་དགོས་པའི་བྱིར་མཛོད་གཉིར་བ་བྱིས་བདག་དང་བདུན་ཡིན་
 ཞིང་། གཞན་དདུལ་དང་ཟངས་དང་ལྷགས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་པའི་རྒྱལ་པོ་གསུམ་ལ་གཡུལ་
 བཤམ་དགོས་པས་དཔག་དཔོན་བགྲངས་པའི་བདུན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་དོ། །སྒྲོབ་དཔོན་
 དཔའ་པོའི་ཀུན་རྫོབ་བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱོམ་པའི་མན་ངག་ཡི་གེར་བྲིས་པ་ལས། འཕགས་

ཁོར་བདུན་དང་རྒྱལ་མིང་སྣ་བདུན་ཆོས་མཐུན་སྐྱར་ནས་གསུངས་པ་འདི་ལྟར། དང་པའི་
འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེས། ཉིན་མཆན་དགེ་བའི་ལམ་སྣ་དང་། རྩལ་ཁྱིམ་ས་བཅུན་མོ་རིན་པོ་
ཆེས། རབ་ཏུ་མཛེས་པའི་རྒྱན་ཐེང་གདགས། གཤེད་པའི་ལྷོན་པོ་རིན་པོ་
ཆེས། བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་འཕུལ་ཆེན་འབྱུང་། ཐོས་པའི་དཔག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས། འོག་
རྟོག་དབང་ཡི་གཡུལ་ངོ་གཞོས། རྡོ་ཆ་ཤེས་པའི་རྟ་མཆོག་གིས། ཉོན་མོངས་བག་མེད་སྐབས་སུ་
སྤྲ། ཁྲིལ་ཡོད་སྟོབས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་ཆེས། བྱིན་ཅི་ལོག་གི་ལས་རྣམས་སྤྱང་། ཤེས་རབ་ཐོར་བུ་
རིན་པོ་ཆེས། བདག་དང་གཞན་གྱི་རེ་བ་བསྐྱང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་འཕགས་པའི་ཐོར་། ཁོར་
གཞན་པལ་བ་སྐྱབ་བསྐལ་རྒྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། མདོ་ཕྱེད་དུ་བ་ཉེར་གཞག་ལས་ནི་
རྒྱལ་མིང་སྣ་བདུན་གྱི་གོ་རིམ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། ༡ བུད་མེད་རིན་པོ་ཆེ། ༢ ཁོར་བུ་རིན་
པོ་ཆེ། ༣ འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ། ༤ སྤྱང་པོ་རིན་པོ་ཆེ། ༥ རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། ༦ ལྷོན་པོ་རིན་
པོ་ཆེ། ༧ ཁྲིམ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་དང་བདུན་རིམ་བཞིན་གསུངས་ཤིང་། གོ་རིམ་དེ་ལྟར་གསུངས་
པ་ལ་རྒྱ་མཆོན་དཔེགས་བསལ་ཡོད་མེད་དབུང་པར་རིགས་སོ། བོད་གྱི་རྒྱལ་མིང་སྣ་བདུན་
གྱི་སྐོར་དེ་མདོ་ཐོན་པ་ཉེར་གཞག་ཕྱེ་དགེ་སྤྱང་མའི་མདོ་ཕྱེ་བྲེགས་བཅ་༩ ལ་པ་ ༡༠༠བཤུ་
བཞུགས་སོ། །

རྒྱལ་ལྷ་ཁང་། འཕན་ཡུལ་སྟོད་ཀྱི་བཀའ་གདམས་པའི་དཔོན་པ་རྙིང་ཤོས་ཤིག དེ་ནི་འགོ་ས་ལོས་
སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པའི་ཅ་བར་གྱུར་པའི་གནས་ཆེན་བཞི་ཞེས་གསུངས་པའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ།
ལྷ་ཆེན་པོའི་དངོས་སྟོབས་སྤྱུ་མེས་ཀྱི་མཁན་བུ་ཞང་སྣ་ནམ་རྟོ་རྩེ་དག་གིས་བཞེངས་པ་ཡིན་ཞིང་།
དར་མས་ཆོས་བསྐྱབས་ནས་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ན་ཡིན་པས། བསྟན་པ་བྱི་དར་གྱི་
དང་པོའི་ཆོས་གཞིའི་གསལ་ཡིན། ཞེས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱར་
བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ན་གསལ།

རྒྱས་གདབ་པ། (མ་འོངས་པ) རྒྱས་བཏབ་པ་དང་དོན་འདྲ།

རྒྱས་བཏབ་སྟེ་གཏམས་པ། 1 དམ་སྤྱག་བརྒྱབ་ནས་བཞག་པ། 2 བཅོལ་ནས་བཞག་པ།

རྒྱུ་མཉམ་པ། (འདས་པ) 1 དམ་ཕྱག་བརྒྱབ་པ། 2 བཅན་དུ་བཏང་། བཟན་པར་བྱས་པ། དགེ་ཅ་
ཆམས་བསྡོམ་དང་སྒྲོན་ལམ་གྱིས་རྒྱུ་མཉམ་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། བསྡོམ་དང་སྒྲོན་ལམ་གྱིས་
རྒྱུ་མཉམ་པའི་དགེ་ཅ་ནི་ཁོང་ཁོས་གསུམ་གྱིས་བཅོམ་མི་རྒྱས་པས་བཟན་པའམ་བཅན་པར་
བྱས་པའི་དོན་ནོ། 3 ཡིད་བྱེད་བསྐྱམས་པ། མི་འདའ་བར་བྱས་པ། དཔེར་ན་ཡུལ་ལ་འོངས་
སྤྱོད་པའི་ཆེ་བདེ་སྤོང་གིས་རྒྱུ་མཉམ་སྟེ། དེ་དང་མི་མ་ཐུན་པའི་ཡིད་བྱེད་བསྐྱམས་ཏེ་གནས་
ན་ཡུལ་སྤང་ཀུན་བདེ་བར་འཆར་ཞིང་། ཞེས་རྗེའི་རིས་ལྷ་གསལ་སྒྲོན་ན་གསལ་བ་ལྟར་དོ། 4
ཐ་མི་དད་པའི་དོན། བསྐྱར་དར་ལྟ་རམས་པས། རྒྱ་ཡིས་བཏབ་པ་ནི་རིགས་ཀྱི་བདག་པོ་དང་
ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་སོང་བའི་དོན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་མཉམ་ཤིང་ན། ལྟ་མོ་སོགས་སུ་བཞོན་རྒྱུའི་གཟབ་མཆོར་རྒྱུ་སྒྲོས་བྱས་པའི་ཤིང་རྟའི་མིང་།
རྒྱུ་མཉམ་ར་མོ་ཆེ། རྒྱ་བཏབ་ར་མོ་ཆེ་ལ་གཟེགས།

རྒྱ། 1 སྤྱིད་བྱེད། འབས་ཅན། ཅ་བ། རྟེན། གཞི། རྟེན་གཞི། གཞི་རྟེན། གདན་རྒྱམས་མིང་གི་རྒྱས་
གངས་ཡིན། 2 རྟོར་རྩས། 3 རྒྱ་མཆན། རྒྱ་མཆན་ལ་རྒྱ་ཞེས་བ་ནི་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་
པས་ཆན་ལེན།

རྒྱ་རྒྱེ། 1 རྒྱའི་གཙོ་བོ་ལ་རྒྱ་དང་། རྒྱ་པལ་པ་ལ་རྒྱེ་ཟེར། ཡང་ན། རྟེར་ལེན་གྱི་རྒྱ་ལ་རྒྱ་དང་།
ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེ་ལ་རྒྱེ་ཟེར། ཡང་ན། འབས་བྱའི་ངོ་བོ་སྤྱིད་བྱེད་ལ་རྒྱ་དང་། འབས་བྱའི་
ཁྱད་པར་སྤྱིད་བྱེད་ལ་རྒྱེ་ཞེས་བྱ། ཡང་ན། རྒྱན་བཟན་པར་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ལ་རྒྱ་དང་། ལྟོ་
བྱར་རམ་འཕལ་དུ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ལ་རྒྱེ་ཞེས་བྱའོ། །དཔེར་ན་ས་བོན་ནི་རྒྱ་དང་། རྒྱ་ལུད་ནི་
རྒྱེ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་མདོ་སྟེ་པ་ཡན་ཆད་འདོད་དོ། །གོང་གི་རྒྱ་རྒྱེ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་
གསུམ་ག་ཡང་ཆོག་རིས་ཅམ་ལས་དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དོ། 2 རྒྱ་དང་རྒྱེ་ལ་ངོ་བོ་ཐ་དད་
མེད་ཅིང་མིང་ཐ་དད་དུ་བཛོད་པ་ཅམ་དུ་འདོད་དོ་ཞེས་མཆོག་ལྷོག་ཡིག་རྒྱུང་ན་གསལ་ལོ། །

རྒྱ་རྒྱེ་ཆོགས་པ། རྒྱ་རྒྱེ་ཆང་བ། རྒྱ་བཤད་ནི། རྒྱ་ནི་ཤིང་ལེན། རྒྱེ་ནི་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེ། ཆོགས་
པ་ནི་ཆང་བའི་དོན་ནོ། །

རྒྱ་ལྷུ་ལ། འཕྱོ་བ།

རྒྱ་ཅན། 1 འབྲས་བྲ། 2 ལྷུ་པོ།

རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཀྱུན་སྒྲོང་། རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཀྱུན་སྒྲོང་དང་། དུས་ཀྱི་ཀྱུན་སྒྲོང་ཞེས་པའི་ཆོག་བསྐྱུས་པ་ཡིན། འདི་ལ་
རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཀྱུན་སྒྲོང་ཞེས་པ་ལྷ་བྱར་གོ་བ་ལོག་པ་ཁྲུང་རྒྱ་ལྷེ་ཉེན་ཁ་ཡོད། དཔེར་ན་མཁམ་
བྱུང་ཆོས་རྗེའི་དུས་འཁོར་འབྲེལ་ཆེན་ཅི་མེད་འོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལས། རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཀྱུན་
སྒྲོང་འདོད་ཆགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་བདེ་བ་རང་དུས་ན་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རེས་
པའི་སྒོ་དང་བྱུང་བ་དེ་དབྱེར་མེད་དུ་སྐྱེས་པས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཅ་བ་མ་རིག་པ་གཙོད་པར་བྱེད་
པའི་དོན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

རྒྱ་དྲོ་མེ་འཛིན་པ། 1 (དགེ་ལུགས) མཛོན་བྱང་དང་པོ་བཞི་རྒྱ་དྲོ་མེ་འཛིན་པར་འདོག་ འབྲེལ་བ་ཤད་ཞེས་
པར་མཛོན་བྱང་ལྷ་ལ་གཟེགས། 2 ལྷ་ལ་འབྱོར་མའི་སྐབས་སུ་ཡང་། རྒྱ་བའི་དཀར་ཆ་མེ་ལོང་
ཡེ་ཤེས། དམར་ཆ་དང་སྐྱགས་འཕྲེང་མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས། སྒྲི་ཡིག་རྒྱ་སྐྱེད་དུ་བཞུགས་པ་སོར་
རྟོག་ཡེ་ཤེས། འོད་ཟེར་ཀྱི་སྒྲོ་བསྐྱེད་བྱུང་བའི་ཤེས་ཏེ། དེ་བཞི་རྒྱ་དྲོ་མེ་འཛིན་པ། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་དོ། །ཞིབ་ཐ་རྒྱ་འབྲས་དྲོ་མེ་འཛིན་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། 3 (བཀའ་བརྒྱུད) བྱང་
ཆོས་གསུམ་ལྡན་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། བྱང་ཆོས་གསུམ་ནི། རང་བཞིན་འགྱུར་བ་མེད་པ།
སོ་སོ་རང་གི་རིག་པའི་མཆན་ཉིད་ཅན། མཆོག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཉྩེ་གསུམ་མོ། །

རྒྱ་ཁོར་ལོངས་སྒྲོང་། གནའ་པོ་རྒྱ་ཁོར་ལོངས་སྒྲོང་བཅི་ཚུལ་ནི། གསེར་དདུལ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ།
སྒྲོ་ལྷུགས་ཀྱི་འོད་ བྱོ་དང་འབྲེལ་སོགས་པའི་ལོངས་སྒྲོང་དོ། །

རྒྱ་སྐྱུ་། རྒྱ་ནི་སྐྱམ་བྱ་དང་རས་སོགས་ཀྱི་སྤིང་དུ་བཏང་བའི་སྐྱུད་པ་དང་། སྐྱམ་ནི་འབྲེང་ལ་བར་དུ་
བཅུག་པའི་སྐྱུད་པ་ལ་ཟེར།

རྒྱ་སྐྱུན་ཀྱི་དོག་པ། རྒྱ་ནི་སྐྱམ་བྱ་དང་རས་སོགས་ཀྱི་སྤིང་དུ་བཏང་བའི་སྐྱུད་པ་
དང་། སྐྱམ་ནི་འབྲེང་ལ་བར་དུ་བཅུག་པའི་སྐྱུད་པ། དོག་པ་ནི་འདིར་སྐྱུད་པའི་མིང་ཡིན་པར་
བཤད་དོ། །

རྒྱ་འབྲས་དོན་མཛོད་ཀྱི་འཛིན་པ། 1 མཛོན་བྱང་དང་པོ་བཞི་རྒྱ་དོན་མཛོད་ཀྱི་འཛིན་པར་
འཛོག་པ་ཡིན་ཏེ། མན་སྟེ་ལས། འདིར་རྒྱའི་ཡེ་ཤེས་བཞིའི་རང་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡང་བདེ་བ་ཆེན་
པོ་མོས་པ་ཡོད་པ་ཁོར་སྟེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱ་དོན་མཛོད་པར་བཛོད་པར་བྱའོ། ཞེས་སོགས་
དང་། སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ལུ་བ་སྒྲུས་བསྐྱལ་མེད་ན་མཛོན་བྱང་དང་པོ་བཞི་རྒྱ་དོན་
འཛིན་པ་དང་། ལུ་བ་འབྲས་བུ་དོན་མཛོད་མཛོད་ཀྱི་འཛིན་པ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ལོ། ཞིབ་
པར་མཛོན་བྱང་ལུ་ལ་གཟིགས། 2 ལུ་ལ་འབྱོར་མའི་སྐབས་སུ་ཡང་། ལྷ་བའི་དཀར་ཆ་མེ་
མོང་ཡེ་ཤེས། དམར་ཆ་དང་སྒྲགས་ཐེང་མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས། སྤྱི་ཡིག་ལྷ་སྟེང་དུ་བཞུགས་པ་
སོར་རྟོག་ཡེ་ཤེས། འོད་ཟེར་གྱི་སྒྲོ་བསྐྱེད་སྐྱེད་ཡེ་ཤེས་ཏེ། དེ་བཞི་རྒྱ་དོན་མཛོད་ཀྱི་འཛིན་པར་
སྤྱི་ཡིག་སྒྲགས་ཐེང་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་གྱུར་ནས་རྟོན་བརྟོན་པ་རྟོགས་པ་ཆོས་དབྱིངས་
ཡེ་ཤེས་ལས་བྱང་རྒྱལ་བ་འབྲས་བུ་དོན་མཛོད་མཛོད་དགོས་སོ། ཞེས་དཔུལ་ཆུ་སྒྲིམ་
སྡེ་བ་གསུང་རོ། །

རྒྱ་འབྲས་མན་ངག་བདུན། མར་ཤེས། རིན་འཛིན། རིན་གཞོ། ཡིད་ཡོང་བུམས་པ། སྤྱི་དོན་ཆེན་པོ། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་བྱང་
རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཏེ་བདུན་པོ། དེ་ཡང་མར་ཤེས་ནས་ལྷག་བསམ་གྱི་བར་དུ་གནི་རྒྱ་དང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ནི་འབྲས་
བུའོ། རྒྱ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་མ་ནི། སྒྲོ་བ་དཔོན་ལྷ་བ་བྲགས་པ་དང་། ཅན་པོ་མི། ཀྲ་མ་
ལ་ལྷོ་ལ། རོ་བོ་མེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་སོགས་ཀྱི་ལུགས་ཡིན་ཞིང་། འདི་དབང་པོ་རྒྱལ་བའི་
སེམས་བསྐྱེད་རྒྱལ་དང་། བདག་གཞན་མཉམ་བཞེད་སྒྲོན་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱལ་ནི་དབང་རྟོན་
གྱི་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱལ་ཡིན་པར་གསུང་རོ། །

རྒྱ་མཆོན། 1 ལྷུ་བ་བྱེད་དམ། དེགས་པ། དཔེར་ན་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དག་དང་ལྷར་སྤང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
2 རྒྱུའམ། ཐབས། མཆོན་མ། བྱེ་བྲག་ཁྱད་པར། རོ་བོ་མེ་འཛིན་ལམ་སྒྲོན་རྩ་བ་ལས། འཆི་འཕོ་
སོགས་ཀྱིས་སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་པའི། འགྲོ་བ་མ་ལུས་ལ་བལྟས་ཏེ། སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་ཀྱིས་ནི་སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་
པ། སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་ “རྒྱ་མཆོན” ལས། འགྲོ་བ་ཐར་པར་འདོད་པ་ཡིས། རྒྱོག་པ་
མེད་པར་དམ་འཆའ་བའི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ། ཞེས་དང་། ཡང་དེའི་མཐུག་

ཉིད་དུ། དེ་ཡིས་མདོ་བསྒྲགས་པ་ལས་སྒྲ་མ་ལ་མཉན་ཏེ། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཡོན་
 ཉན་མཐའ་མེད་པ། རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་དེ་ནས་ “རྒྱ་མཚན” ལྟ། །དེ་ལྟར་ཡང་དང་
 ཡང་དུ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ། །དཔལ་ལྡན་རྒྱ་བས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བྱང་པོ་ལྷའི་
 རབ་བྱེད་ལས། འདུ་ཤེས་ཀྱི་བྱང་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བརྗོད་པ། འདི་ལ་བྱམ་བ་དང་། རས་
 ཡུག་དང་། ཤིང་རྩེ་ངོ་པོ་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་རྣམས་འདུས་པ་ཉིད་དུ་མཚུངས་ན་ཡང་སོ་
 སོར་ངེས་པའི་རྒྱ་དང་རྒྱེན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཡོད་པར་རྒྱ་དང་རྒྱེན་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་ནས་ཡངས་པ་
 ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཡོད་དོ། །བྱེ་བྲག་དེ་ཉིད་རྒྱ་མཚན་ཞེས་བརྗོད་དེ། དེས་དོན་རྣམས་ཀྱི་
 རྒྱད་པར་འཇལ་བར་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ། །བྱམ་བ་དང་། རས་ཡུག་ལ་སོགས་པའི་མཚན་མ་དེ་
 སེམས་ལས་བྱང་པའི་ཆོས་གང་གིས་འཛིན་པ་དེ་འདུ་ཤེས་ཏེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པ་དང་
 མཚན་མར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་ནི་འདུ་ཤེས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པའི་མགོ་སྟོན་པས་ཀྱི་ཐལ་འགྲུར། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་བར་
 ཐལ། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་དོན་དམ་པར་གཟུགས་མཐོང་བའི་བྱིར་ ཞེས་པའི་ཐལ་
 འགྲུར་ལྟ་བུ། སྒྲ་བཤད་ནི་འདི་ཁས་ལེན་ན་འདི་ཁས་ལེན་ཞེས་རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པ་སྟེ་ཁྱད་
 པར་མེད་པའི་སྟོན་མགོ་སྟོན་པ་སྟེ་རིགས་འབྲེལ་སྒྲ་བྱེད་འགོད་པའོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་
 ཆེན་མོ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

རྒྱ་བཞི་ལས་སྟེ་ཚུལ། རིགས་ཕུན་སུམ་ཆོག་པས་པ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཐེན་པ། སེམས་
 ཅན་ལ་སྦྱིང་བཅེ་བ། འཁོར་བའི་དཀའ་སྤྱད་ལ་མི་སྟོང་བ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་བཞིའོ། །དེ་
 ནི་ལམ་རིམ་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྟེ་ཚུལ་ལ། རྒྱེན་བཞི་ལས་སྟེ་ཚུལ། རྒྱ་བཞི་ལས་སྟེ་ཚུལ།
 ལྟོབས་བཞི་ལས་སྟེ་ཚུལ་དང་གསུམ་གསུངས་པའི་ཡ་གྲུལ་ལོ། །

རྒྱ་གཟུགས། ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་གི་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་ཐེར། སྒྲ་བཤད་ནི། དབང་པོ་ལྷ། ཡུལ་ལྷ།
 ཆོས་ཀྱི་སྟེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་ཏེ་འབྲས་གཟུགས་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དག་གི་རྒྱ་ཡང་ཡིན་ལ་
 གཟུགས་ཀྱང་ཡིན་པས་རྒྱ་གཟུགས་ཞེས་བྱའོ། །

རྒྱལ་ཤད། སྤྱལ་ཤད། འདི་ལ་སོ་མངས་ཞེས་ཀྱང་བྲ། དཔེར་ན་སྤྱལ་ཤད་རྒྱལ་ཤད་ཤོས་ལྟ་བུ། སྤྱལ་བ་ཤད་ནི། རྒྱལ་པོའམ་ཤིང་ལས་བཟོས་པས་ན་རྒྱལ་དང་། སྤྱལ་ཤད་ཀྱི་ལོ་བྲང་ཡིན་པས་ན་ཤད་ཅེས་བྲ། །སྤྱལ་མ་ལས་བྲས་པ་ལ་སྤྱལ་ཤད་དམ་སྤྱལ་ཤད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། རང་གི་ནམ་བཤད་ལས། སོ་མངས་དང་། སྤྱལ་ཤད་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

རྒྱུད། <ཉརྒྱ> སྤྱིད་རྒྱད་ཅེས་པ་རྒྱུན་དང་། རྒྱན་ཆགས་པ། འབྲེལ་བའམ་འབྲེལ་ཆགས་པ་བཅས་ལ་ཟེར། ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་ཉརྒྱ་ཞེས་པ་ནི་ཐད་སྤྱད་བྲས་ན་ “ཉན” ལུས་དང་ “ཏ” རྒྱུ་བ་ལྟེ་ལུས་སྤྱོད་ཅེས་བྲ། བེ་སྤོན་ལས། ཉན་ཞེས་བྲ་བ་ནི། ཉ་ལུ་ “ཎུ” ལུས་དང་ཏ་ལ་སྤྱོད་པ་ལ་འབྲུག་པའི་དབང་གིས་ལུས་སྤྱོད་པ་ཞེས་པ་སྟེ། དེ་འབྲེལ་བའི་དོན་ཟབ་མོ་གཞུང་འདི་ཉིད་ལས་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་གནས་པའི་དོན་གྱིས་རྒྱད་ཅེས་བྲེད་ལས་ཀྱི་སྤོན་སྤྱད་པ་ལོན་ནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་ཉརྒྱ་སྤྱོད་ལུས་སྤྱོད་ཅེས་པའི་ཆོག་དང་བསྟན་ན་གསོ་བ་རིག་པའི་རྒྱད་བཞི་ལ་རྒྱད་ཅེས་བཏགས་པ་འདི་ཕིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ། སྤྱན་གཞུང་འདི་དག་གིས་ལུས་ནད་སོགས་ཀྱི་ཉིང་འཆེ་ལས་སྤྱོད་པའི་ཐབས་སྟོན་པའི་བྲིད་ལོ། །རྒྱ་གར་ཡུལ་སྐད་ལའང་ “ཉན” ཞེས་པ་ལུས་དང་། “མན” ཞེས་པ་སེམས་ལ་ཟེར་བས་སོ། །1 (དགོ་ལུགས་) རྒྱད་ལ་དབྱེ་ན། མཛོད་བྲ་དོན་གྱི་རྒྱད་དང་། རྫོང་བྲེད་ཆོག་གམ་གཞུང་གི་རྒྱད་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ལ། གཞིའི་རྒྱད་ (འདི་ལ་རྒྱའི་རྒྱད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ) ། ལམ་གྱི་རྒྱད་ (འདི་ལ་ཐབས་ཀྱི་རྒྱ་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ) ། འབྲས་བྲའི་རྒྱད་ (འདི་ལ་མི་འཕྲོག་པའི་རྒྱད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ) དང་གསུམ་མོ། །གཞིའི་རྒྱད་ནི། ཕིན་ཏུ་པའི་རྒྱད་སེམས་དང་དེ་ཡི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ། ལམ་གྱི་རྒྱད་ནི། བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལམ་ལྟ་བུ། འབྲས་བྲའི་རྒྱད་ནི། སྤོབ་པ་དང་མི་སྤོབ་པའི་ལམ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་བཤད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ལ། གཞིའི་རྒྱད་ཅ་རྒྱད་ཐིག་ལའི་ནམ་གཞག་ ལམ་གྱི་རྒྱད་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལམ། འབྲས་བྲའི་རྒྱད་ཟུང་འབྲུག་གི་གོ་འཕང་དང་གསུམ་ལ་བྲ། །2 སེམས་སྤྱད་ སེམས་ཀྱི་རྒྱུན། དཔེར་ན་རྒྱད་དག་མ་དག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 3 རིས་སམ་རིགས་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན་འཕྲོ་བ་རིགས་ལྟ་བུ། རྒྱད་ལྟེ་འཕྲོ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 སྤྱད་པ། དཔེར་ན་སྤྱ་སྤྱན་གྱི་བྲེ་བྲག་ཉརྒྱ་ར་ལ་རྒྱད་མངས་

ཐེང་བ་ལྟ་བུ། ཐང་སྐྱོད་ཅན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ། རྟོག་བསམ་བཀའ་བསྩལ་བ་ཁྱོད་ཁྱིམ་ན་
གནས་པའི་ཆེ་རིག་པ་འགའ་ལ་ཅུལ་ཐོན་ནས། ཁུམ་པ་མི་མང་ལ་མཁས་པར་གྲགས་ལགས་
སོ། །བཀའ་བསྩལ་པ་མི་མང་བརྟུང་བའི་ཆེ་རྒྱུད་ཏུ་ཅན་གྱི་མ་དགས་ན་རྒྱུད་འཆད་ལ། ཏུ་ཅན་
ལྟོད་དགས་ན་སྤྱི་སྤྱོད་པོ་མི་འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་དུ། ཉམས་ལེན་ཀྱང་གིས་ལྟོད་འཆོས་པར་གྱིས་
ཤིག་གསུང་ངོ། །དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་སྒྲུངས་པས་ཆེགས་མེད་པར་དག་བཅོམ་ཐོབ་པོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །5 དེས་པའི་དོན་ལའང་འདུག་པར་སེམས། དཔེར་ན་རྒྱུད་ཆགས་གསུམ་
པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཞིབ་པར་ལོག་ཏུ་རྒྱུན་ཆགས་གསུམ་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། 6 (བཀའ་
བརྒྱུད) ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཏུ་བཟང་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་
བ་གང་ཡིན་པའོ། །སྤྱི་བཤད་ནི། འདི་ཉིད་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བར་དུ་
རྒྱུན་མི་འཆད་པས་རྒྱུད་དམ་རྒྱུན་ཆགས་པ་ཞེས་བྲལ། ཞེས་གསུང་ངོ། །

རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ། གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅེ་མོ་འཕམ་མཆོག་
ཡིན་ཆུང་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

རྒྱུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གཏུལ་བྱ་ལ། ལྷན་ལ་ལྟ་བུ་གང་ཟག་བད་དཀར་ལྟ་བུ་གང་ཟག་བརྒྱ་ལྟ་བུའི་
གང་ཟག་ཅན་ལྟ་བུ་གང་ཟག་དེན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དང་ལྟ་ཡོད། དེ་དག་ལས་དེན་པོ་
ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་ནི་གཏུལ་བྱ་མཆོག་ཡིན་ལ། གཞན་ནམས་ནི་པལ་པ་ཡིན་པར་གསུངས་
སོ། །གཞན་ཡང་། དང་པོ་བཞི་ནི། བསྐྱེད་དེས་ཀྱི་སྟོད་རུང་དང་། བྱི་མ་རྫོགས་དེས་ཀྱི་སྟོད་
དུ་གསུངས་སོ། །གང་ཟག་གི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་པའི་དབྱེ་བ་ཡིས། རྫོགས་དེས་ཀྱི་སྟོད་དང་སྟོད་
མེན་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ནས། རྫོང་སྟོབ་དཔོན་མཁས་པས། ཆོགས་དང་སྟོབ་མ་ལ་བཤད་པ་
རྣམ་པ་གཉིས་བྲལ། ཞེས་རྫོང་འབྲེལ་པ་བཞི་སྟགས་ལས་གསུངས།

རྒྱུད་ལ། འགྲོ་བ་རིགས་ལྟ་སྟེ། དཔལ་བ། ཡི་དུགས། དུད་འགྲོ། ལྟ་དང་། མིའོ། །

རྒྱུད་ཆགས་གསུམ་པ། རྒྱུན་ཆགས་གསུམ་པ་ལ་གཟེགས།

རྒྱུད་བརྟག་པ་གཉིས་པ། བརྟག་པ་གཉིས་པ་དང་དོན་འདྲ། བརྟག་པ་གཉིས་པ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

རྒྱུད་རྩོམ་མེད་པ། བཤད་རྒྱུད་རྩོམ་མེད་པ་ཞེས་བྲ་བ། རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིང་
པོ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་རྩོམ་པ་ལེའུ་ལྷག་ཅུ་ཙམ་བརྒྱུད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག
རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སྤང་ན་ལྷི་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་པོད་ཀྱི་ལྷ་བཅན་པོ་སྒྲ་མ་དགེ་སྤོང་ཞི་བའི་འོད་
ཀྱི་ཞལ་སྤྱ་ནས་བརྒྱུར་ཅིང་ཁྱེས་པའོ། རྒྱུད་༼ ཅེས་ ༽འོག་གངས་མཁོ་ན་འཁྲུག་གས་སོ། །
རྒྱུད་སྡེ། རྩོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་། འདི་ལ་རྩོམ་མེད་པའི་
གཞུང་ཞེས་ཀྱང་ཟེད། སྤྱ་བཤད་ནི། གཞི་ལམ་འབྲས་བུའི་རྒྱུད་གསུམ་ནི་བརྩོན་བྱ་དོན་གྱི་
རྒྱུད་དང་། དེ་དག་བརྩོན་བྱར་བྱེད་པའི་གཞུང་རྣམས་རྩོན་བྱེད་ཆོག་གི་རྒྱུད་ཡིན་པས་རྒྱུད་
ཅེས་བྲ་ལ། སྤེའི་རྒྱུད་དེའི་ཆོགས་སམ་རིས་ཡིན་པས་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྲ་འོ། །རྩོམ་སྤྲུགས་རིས་
ཆེན་མོར་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

རྒྱུད་སྡེ་གོང་འོག་རྒྱུད་སྡེ་གོང་མ་རྣམ་འབྱོར་དང་རྣམ་འབྱོར་སྒྲ་མེད། འོག་མ་བྱ་སྤྱོད་གཉིས་སོ། །བྱི་
ནང་གི་རྒྱུད་སྡེ་གཉིས་དང་དོན་འབྲུག་།

རྒྱུད་སྡེ་ཐེ། 1 རྣམ་འབྱོར་རྒྱུད། (འདིའི་རྣམ་འབྱོར་རྒྱུད་སྒྲ་མེད་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད) 2 གཉིས་
ཀའི་རྒྱུད། (གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་སྤྱོད་རྒྱུད་ལ་གསུམ་ཆེ་ཡང་འདིར་རྣམ་འབྱོར་རྒྱུད་ལ་ངོས་འཛིན་)
3 སྤྱོད་པའི་རྒྱུད། 4 བྲ་རྒྱུད། 5 རྩོན་པའི་རྒྱུད། (དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། མཆོག་གི་དངོས་
བྱུང་གཙོ་བོར་སྐྱབ་པའི་བྲ་རྒྱུད་རྣམས་ལ་བྲ་རྒྱུད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་བྱུང་གཙོ་
བོར་སྐྱབ་པའི་བྲ་རྒྱུད་རྣམས་ལ་རྩོག་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཅས་སོ། །དེ་སྤེའི་སྤྱོད་པའི་ན་
སྤྱོད་པའི་ཁྱད་པར་གསུང་དོ། 2 བྲ་རྒྱུད། སྤྱོད་རྒྱུད། རྣམ་འབྱོར་རྒྱུད། རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ། (པ་
རྒྱུད་ལ་རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ་དང་། རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ་སྒྲ་མེད་པ་ (པ་རྒྱུད་ལ་རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ་
སྒྲ་མེད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐ་སྙད་སྤྱོད་པར་མཛོད) དང་ལྡན། །དེ་སྤེའི་ཐོག་མཁའ་འཕོ་རྒྱ་མཆོའི་རྒྱུད་
དང་། །ལྷ་སྤེའི་ཐོག་གསུམ་རྣམ་གཞག་སོགས་ལས་གསུངས་པར་བཤད་
དོ། །དོགས་གཙོད། རྩོམ་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་རྒྱུད་སྡེ་བཞི་མ་གཉོགས་ལྷ་ལྷག་བདུན་སོགས་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པ་མ་མཛོང་ལ། གང་ལྟར་རྒྱུད་སྡེ་ལྷ་དང་ལྷག་དང་བདུན་ཞེས་འབྲུང་

བཞི་དེ་བཟུ་ཅམ་ལས་རྒྱ་མེ་བཞིར་མ་བཟུས་པའི་རྒྱ་མེ་བྱར་པ་ཞིག་ནི་མེད་དོ།
 རྒྱ་མེ་གཉིས། རྒྱ་མེ་ཐོང་ལོག་གཉིས་དང་དོན་ལས། དང་ཟུག་ཏུ་དེ།
 རྒྱ་མེ་ཟུག་ 1 བྱ་བའི་རྒྱ། རྟོག་པའི་རྒྱ། སྤྱོད་རྒྱ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱ། རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་རྒྱ། རྣལ་
 འབྱོར་མ་ཡི་རྒྱ་དང་ཟུག་གོ། དེ་དོན་གྱི་ལས་གསུངས་པར་བཤད། 2 བྱ་བའི་རྒྱ། (ཕྱི་ལྷ་
 བ་གཙོ་མོར་བྱས་པ་ལ་བྱ་རྒྱ་དང་) ཅ་བའི་རྒྱ། (ཕྱི་ལྷ་བ་གཙོ་མོར་མི་བྱེད་པའི་བྱ་རྒྱ་ལ་) ཅ་
 བའི་རྒྱ་དུ་བཞག། སྤྱོད་པའི་རྒྱ། རྣལ་འབྱོར་རྒྱ། རྣལ་འབྱོར་ལྷ་ལ། (པ་རྒྱ) རྣལ་འབྱོར་ལྷ་
 མེད། (མ་རྒྱ) འདི་ཚུ་ལ་གསུམ་སྟོན་མེ་ལས་གསུངས་པར་བཤད། དོགས་གཙོ། རྟེན་པ་སྤྱོད་
 གི་གཞུང་དུ་རྒྱ་མེ་བཞི་མ་གཏོགས་ལྷ་ཟུག་བདུན་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པ་མ་མཐོང་
 ལ། གང་ལྟར་རྒྱ་མེ་ལྷ་དང་ཟུག་དང་བདུན་ཞེས་འབྱུང་བཞི་དེ་བཟུ་ཅམ་ལས་རྒྱ་མེ་
 བཞིར་མ་བཟུས་པའི་རྒྱ་མེ་བྱར་པ་ཞིག་ནི་མེད་དོ།

རྒྱ་མེ་བདུན། བྱ་བའི་རྒྱ། སྤྱོད་པའི་རྒྱ། རྟོག་པའི་རྒྱ། (རི་ལུ་མིག་སྟོན་སོགས་སྤྱོད་པའི་ཆོ་
 ག་ཞིབ་མོ་རྣམས་ཤས་ཆེར་སྟོན་པའི་རྟོག་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་སོགས་ལ་བཞེད) གཉིས་ཀའི་
 རྒྱ། (སྤྱོད་རྒྱ་མན་དང་རྣལ་འབྱོར་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ཆུ་ཤས་དང་ལྷན་པ་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ལ་) དང་དང་
 པ་ལྷ་གང་དབང་སོགས་ལ་གཉིས་ཀའི་རྒྱ་དུ་བཞག། རྣལ་འབྱོར་རྒྱ། རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་
 རྒྱ། (རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་རྒྱ་དེ་པ་རྒྱ) རྣལ་འབྱོར་ལྷ་ན་མེད་པའི་རྒྱ་ (རྣལ་འབྱོར་ལྷ་ན་
 མེད་པའི་རྒྱ་དེ་མ་རྒྱ) དང་བདུན་གོ། འདི་རྟོག་པའི་ལས་སྟོན་འབྲེལ་པར་གསུངས། དོགས་
 གཙོ། རྟེན་པ་སྤྱོད་གི་གཞུང་དུ་རྒྱ་མེ་བཞི་མ་གཏོགས་ལྷ་ཟུག་བདུན་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
 གསུངས་པ་མ་མཐོང་ལ། གང་ལྟར་རྒྱ་མེ་ལྷ་དང་ཟུག་དང་བདུན་ཞེས་འབྱུང་བཞི་དེ་བཟུ་
 ཅམ་ལས་རྒྱ་མེ་བཞིར་མ་བཟུས་པའི་རྒྱ་མེ་བྱར་པ་ཞིག་ནི་མེད་དོ།

རྒྱ་མེ་རྣམས་སུ་ཐོག་མར་ལུས་ལ་གནད་དུ་བསྟུན་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར། བདེ་མཆོག་ལུ་ཉི་ལ། རྟེན་
 འཛིགས་བྱེད། ལྷ་རོ་ཆོས་ཟུག་ལྷ་བྱ་དང་པོར་ཉེ་བར་གནད་དུ་བསྟུན། གསང་འདུས་འཇམ་
 རྟེན་སྟོང་ཁ་དང་། བདེ་མཆོག་ཟིལ་བྱ་ལ་ལྷ་བྱ་དང་པོ་སྟོང་ཁ། དེ་ནས་དབུ་མའི་ཡར་སྟེ་དང་

མར་སྒྲེ། དུས་འཁོར་དང་པོ་དབྱ་མའི་ཡར་སྒྲེ། གསང་འདུས་འཕགས་འཕགས་དབྱ་མའི་མར་
སྒྲེ་དང་། དེ་ནས་སྤྱིང་ཁར་གནད་དུ་བསྐྱུན་བ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱད་སྡེ་བཞི། བྱ་རྒྱད། སྤྱོད་རྒྱད། རྣལ་འབྱོར་རྒྱད། རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་ཀྱི་རྒྱད་དང་
བཞིའོ། ། རྗེའི་རྣམ་གཞག་རིམ་པའི་རྣམ་བཤད་ལས། དཔལ་སྤྱི་རྒྱུ་ཀྱའི་བརྟག་པ་དབྱག་པ་ལས། རྒྱོད་དང་བཟླས་
དང་ལག་བཅངས་དང་། གཉིས་གཉིས་འབྲུད་དང་རྣམ་པ་བཞི། སྤྱིན་བྱའི་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱད་བཞིར་གནས། ཞེས་
རྒྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་འདོད་ཆགས་རིགས་བཞི་ལམ་དུ་བྱེད་པ་ལ་རྒྱད་སྡེ་བཞིར་གསུངས་ཤིང་། ཞེས་
དང་། ཁ་སྐྱོར་ལས། དགོད་དང་ལྟ་དང་ལག་བཅངས་དང་། གཉིས་གཉིས་འབྲུད་དང་རྣམ་པ་
བཞི། སྤྱིན་བྱའི་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱད་བཞིར་གནས། ཞེས་ཤིང་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱིན་བྱས་ཤིང་ཟ་བ་
བཞིན་དུ་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ལམ་གྱིས་འདོད་ཆགས་ཟད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱད་བཞིར་
གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་། བྱ་རྒྱད་དགོད་པའི་རྒྱད། སྤྱོད་རྒྱད་ལྟ་བའི་རྒྱད། རྣལ་འབྱོར་རྒྱད་
ལག་བཅངས་སམ་འབྲུད་པའི་རྒྱད། རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་ཀྱི་རྒྱད་ལ་གཉིས་གཉིས་སྐྱོར་བའི་རྒྱད་
ཅས་བྱའོ། །མདོར་ན། དེ་ནི་འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་ལམ་དུ་བྱེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད་པས་
རྒྱད་སྡེ་བཞིར་བཞག་པའོ། །རྒྱད་སྡེ་ལོག་མ་གསུམ་ལ་ནི། བསྒྲུབས་པའི་རིག་མ་ཁོ་ནའི་འདོད་
ཡོན་ལ་དམིགས་པའི་དགའ་བ་ལམ་བྱེད་ཅམ་བཞག་གོ། བྱ་རྒྱད་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་ནི། བྱ་
བཤགས་ཆེ་བས་ན་བྱ་རྒྱད། བྱ་བ་དང་ཉིང་རེ་འཛིན་ཆ་མཉམ་པར་སྤྱོད་པས་ན་སྤྱོད་རྒྱད། བར་
གི་རྣལ་འབྱོར་ཤིན་ཏུ་གཙོ་བོར་གྱུར་པས་ན་རྣལ་འབྱོར། རྣལ་འབྱོར་དེ་ལས་གོང་ན་མེད་པས་
ན་རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་ཀྱི་རྒྱད་དོ། །རྗེའི་མཐའ་གཙོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་གུ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

རྒྱད་སྡེ་བཞི་བཞག་པའི་རྒྱ་མཚན། རྒྱད་སྡེ་བཞི་ལ་གཞིགས།

རྒྱད་སྡེ་ལོག་མ་གསུམ། བྱ་བའི་རྒྱད། གཉིས་ཀ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་རྒྱད། རྣལ་འབྱོར་རྒྱད་དང་གསུམ་
མོ། །རྣལ་འབྱོར་དང་རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་གཉིས་ཀ་ནང་སེམས་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་གཙོ་བོར་སྟོན་
པར་གཅིག་པས་རྣལ་འབྱོར་རྒྱད་དུ་བསྐྱུས་པར་གསུངས། དེ་བྱེ་སྒྲོ་འདི་ནི་སྟོབ་དཔོན་སངས་
རྒྱས་གསང་བ། སྒྲེག་པའི་དོ་རྩེ། ཀུན་སྤྱིང་རྣམས་ཀྱིས་བཞེད་པར་གསུང་དོ། །ཞེས་ཤེས་བྱ་

མཛོད་འགྲེལ་ན་གསལ།

རྒྱུད་ཕྱི་མ། ཅ་རྒྱུད་ལས་ཕྱིས་གསུངས་པའི་རྒྱུད་ཅིག་ལ། རྒྱུད་ཕྱི་མ་ཟེར་བ་འདྲའོ། དཔེར་ན་གསང་
འདུས་ལེའུ་བཙུ་བརྒྱུད་བ་ལྟ་བུའོ། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྟོན་ལས། དེ་ལྟར་མི་འཛོག་ན་ནི་རྒྱུད་
ཕྱི་མའི་འཛོག་མཆོམས་གང་ནས་ཡིན་སྟོས་ཤིག་ཅེ་ན། རྒྱུད་ཕྱི་མར་སྦྱར་འཛོག་ཚུལ་མང་ཡང་།
འདིར་འདུས་པའི་རྒྱུད་ཕྱི་མར་འཛོག་ཚུལ་བཤད་པར་བྱའོ། དེ་ལ་ལེའུ་བཙུ་བརྒྱུད་བ་འདི་
འདུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱང་ཡིན་ལ། འདུས་པའི་ཅ་བའི་རྒྱུད་ལས་ཕྱིས་གསུངས་ཤིང་། ཅ་རྒྱུད་ལེའུ་
བཙུ་བའདུལ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་དོན་དང་ལེའུ་པོ་མའི་དོན་དཀའ་ཞིང་སྤྲས་པ་རྣམས་
གསལ་བར་འབྲེད་པས་འདུས་པ་ཕྱི་མ་ཞེས་ཟེར་བས། ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་ཕྱི་མ་རྣམས་ལེའུ་སྤྲ་
མའི་རྒྱུད་ཕྱི་མར་འགྱུར་བའི་སྟོན་མེད་དོ། འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་དུ་འཕགས་པ་ཡལ་སྤྲས་
ཀྱིས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་ནི་ལྔ་སྟེ། རིམ་ལྔ་ལས་ལྔ་མོ་བཞེས་ཞུས་དང་། དགོངས་པ་ལུང་
སྟོན་དང་། རྗེ་འཕྲུང་བ་བཤད་རྒྱུད་དུ་གསུངས་ལ། སྟོན་བསྐྱེད་ལས་ཡེ་ཤེས་རྗེ་རྗེ་ཀུན་ལས་
བུས་ཀྱང་བཤད་རྒྱུད་དུ་གསུངས་ཤིང་། སྟོན་གསལ་ལས་སྒྲིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དང་པོ་གཉིས་
འཆད་པ་ན་ལྟའི་དབང་པོས་ཞུས་པའི་ཁྱད་སྤངས་དངོས་སུ་སྟོས་ཤིང་། དེ་ནས་དེའི་ལྟ་མ་རྣམས་
འཆད་པ་ན་བཤད་པའི་རྒྱུད་ལས་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སྤྲ་མ་ཉིད་དུ་སྤྲང་བས། ལྟའི་དབང་པོས་
ཞུས་པ་བཤད་རྒྱུད་དུ་གསུངས་ཏེ་འདི་མ་འགྱུར་དོ། ཡལ་སྤྲས་རྣམས་ཀྱིས་ལེའུ་བཙུ་བརྒྱུད་
བ་རྒྱུད་ཕྱི་མར་གསུངས་པ་མ་གཏོགས་པ་བཤད་རྒྱུད་དུ་གསལ་བར་གསུངས་པ་མི་སྤང་
ཡང་། ཐ་ག་ན་དང་རྒྱལ་བས་བྱིན་གྱིས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་བཤད་པར་འདོད་པ་ལྟར་བཤད་རྒྱུད་དུ་
འདོད་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱུད་སྒྲ་མ། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྟའི་ནང་གསེས་ཤིག་མཚན་དངོས་ནི། རྒྱ་གར་སྐད་དུ། མཐུ་ཡ་ན་ལྷ་རྟ་ར་
ཏྲུ་ལྷ་སྟེ། བོད་སྐད་དུ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་སྒྲ་མའི་བསྟན་བཙུན་ཞེས་བྱའོ། བོད་སྤྲ་རབས་པ་
རྣམས་བཀའ་བར་པའི་དགོངས་འགྲེལ་དང་། ལྟ་བ་རང་རྒྱུད་སྟོན་པར་བཞེད། རྗེ་བཙུན་གྲགས་
པ་རྒྱལ་མཚན། མཉམ་མེད་དུགས་པོ་ལྟ་རྗེ་ཞེས་འབྲངས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབུ་མའི་

གཞུང་དུ་བཞེད། འུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ་བཀའ་ཐ་མའི་དགོངས་འགྲེལ་དང་། ལྷ་བ་དབུ་སེམས་གང་རུང་བསྟན་པར་གསུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ཐལ་འགྲུར་བའི་ལྷ་བ་སྟོན་པར་བཞེད། ཅེས་གོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོད་ཤེས་བྱ་མཛོད་འགྲེལ་ན་གསལ། སྤྱོད་བཀའ་ཞི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱད་སྒྲ་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་བྱེ་བྱེ་མ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་ལ། འདིའི་རྒྱད་ཅེས་པ་མདོ་རྒྱད་ཅེས་པའི་རྒྱད་ལ་མི་གོ་བར་མདོ་སྡེ་ཙམ་ལ་གོ་དགོས། སྤྱོད་པ་ཞི་བྱེ་མའི་དོན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་བྱེ་བྱེ་མའམ་ཐ་མ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་བྱེ་བྱེ་མའམ་ཐ་མ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་ལ་ཟེར་ལ། དེ་ལ་བྱེ་མའམ་ཐ་མ་ཞེས་པ་ནི་གཟུངས་རྒྱལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྷ་བུའི་མདོའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅས་ཡིན་པས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱད་སྒྲ་མའི་བསྟན་བཅས་ཞེས་བྱའོ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་དེ། གཟུངས་རྒྱལ་ནས་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་ཡིན་པ་ནི། རྒྱད་སྒྲ་མ་ལས། སྤྱོད་པ་ལང་སྤྱོད་འདིར་ནི། ཉེས་པ་ལྷ་དག་སྤངས་པའི་བྱིར། ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་རྒྱད་སྒྲ་དར་རྟེན་ལས། སྤྱོད་པ་ལང་སྤྱོད་འདིར་ནི། རྒྱད་བྱེ་མ་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། འུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་ན། རྒྱད་བྱེ་མ་ཞེས་པ་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་ངོས་འཛིན་པར་མཛད་དོ། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་འདིའི་རྒྱད་ཅེས་པ་མདོ་རྒྱད་ཅེས་པའི་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གོ་རྒྱུ་མིན་པར། སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་བཛོད་བྱ་དོན་ཀྱི་རྒྱད་དང་། དེ་སྟོན་པའི་གཞུང་ལ་རྗོད་བྱེད་ཆོག་གི་རྒྱད་ཅེས་པའི་ཆོག་གི་རྒྱད་ལ་གོ་དགོས། འོན་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་རྒྱད་ཅེས་བཛོད་པའི་རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རང་རྒྱད་ལ་རང་ཆས་སུ་རྒྱན་ཆགས་པར་ཡོད་པས་རྒྱད་ཅེས་བཛོད་དོ། འདིའི་སྐོར་རྗེ་གྲུང་ཐང་བའི་སྐུ་བས་དང་པོའི་མཐའ་གཙོད་ཀྱི་མཆན་འགྲེལ་དུ་འང་ཟུར་ཙམ་འབྲུང་བས་དེར་བལྟའོ། འབྲུག་ཆོས་སྡེ་ལྷའི་ནང་གི་རྒྱད་སྒྲ་མ་ཙམ་དང་། དེ་ཡི་ནམ་བཤད་ཐོགས་འགྲེལ་དང་བཅས་པས། དབུ་མ་ཐལ་འགྲུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་སྒྲོམ་སྤྱོད་གསུམ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། རྒྱད་སྒྲ་

མ་འདིའི་བཤད་བྱ་ཆ་བའི་མདོན་ལྟ་སྟེ། ༡ གཟུངས་ཀྱི་དབང་སྒྲུག་ཀྱི་པོས་ཞུས་པའི་མདོ་
 དང་། ༢ དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྒྲིང་པོའི་མདོ་དང་། ༣ ཀོ་ས་ལའི་ཀྱུ་པོ་གསལ་ཀྱིས་གྱི་
 བྱ་མོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆུང་མ་སྟོ་དཔལ་སྤེང་གིས་ཞུས་
 པའི་མདོ་འཕམ་དཔལ་སེའི་སྤྱིའི་མདོ། ༤ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མན་ངག་ཅེས་བྱ་བ་བྱ་མོ་རེན་ཆེན་
 གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་དང་། ༥ སངས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཡེ་ཤེས་སྤང་བ་
 ཀྱིས་པའི་མདོ་དང་ལྟ་པོ་འདི་རྒྱུད་སྤྱིའི་བཤད་བྱ་ཆ་བའི་མདོ་ཡིན། འཇམ་དཔལ་དགའ་བའི་
 སྒྲོ་གོས་ཀྱིས་བྱང་སེམས་ཁྱིམ་བདག་བྲག་ལྷལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་དང་དྲུག་ཏུ་བྱས་ན་
 ཡང་རྩེད་གསུངས། འདིའི་སྒྲོང་ཞིབ་པར་སྒྲོང་རྩོམ་སྤྱིའི་གསུང་འབྲུམ་པོ་དང་པོ་༢༡༤་་
 གསལ་བ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྒྱུད་སྤྱིའི་ཐམས་ཅད་པའི་རྩི་ལོ་གནས་བདུན། ༡ སངས་རྒྱུ་ ༢ ཆོས། ༣ དགེ་འདུན། ༤ ཐམས་
 ༥ བྱང་ཆུབ། ༦ ཡོན་ཏན། ༧ འཕྲིན་ལས་དང་བདུན་པོ། དེ་དག་རེ་རེ་ལ་དོན་དམ་དང་
 གུན་རྩིབ་ཀྱི་ཆ་གཉིས་རེ་ཡོད་པ་ནི། ༡ དོན་དམ་པའི་སངས་རྒྱུ་ (གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་
 གུན་རྩིབ་པའི་སངས་རྒྱུ་ (གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་སྤྱི་ ༢ དོན་དམ་པའི་ཆོས། (འགོག་
 ལས) གུན་རྩིབ་པའི་ཆོས། (དེ་བརྩོད་བྱར་བྱེད་པའི་གསུང་རབ) ༣ དོན་དམ་པའི་དགེ་འདུན།
 (རིག་གོམ་གྱི་ཡོན་ཏན) གུན་རྩིབ་པའི་དགེ་འདུན། (འཕགས་པའི་གང་ཟག) ༤ དོན་དམ་པའི་
 ཐམས་ (རང་བཞིན་གནས་རིག) གུན་རྩིབ་པའི་ཐམས་ (འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་སྤྱི་
 རྩེད་གི་རྣམ་པ) ༥ དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ། (རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་ གུན་རྩིབ་པའི་བྱང་ཆུབ།
 (རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་སྤྱི་ ༦ ཡོན་ཏན་དོན་དམ། (སྟོབས་སོགས་བྲལ་བའི་ཡོན་ཏན་སྤུམ་ཅུ་
 ཅ་གཉིས) གུན་རྩིབ་པའི་ཡོན་ཏན། (རྣམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྤུམ་ཅུ་ཅ་གཉིས) ༧ འཕྲིན་ལས་
 དོན་དམ། (བྱ་བྲུབ་ཡེ་ཤེས) གུན་རྩིབ་པའི་འཕྲིན་ལས། (དེ་བརྩོད་བྱར་བྱེད་པའི་གསུང་རབ)
 སྤྱི་བཤད་ནི། གོང་དུ་བཤད་པའི་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ནི་རྟོགས་དཀའ་བའི་བྱིར་རྩི་ཆེ་དང་། ཤེས་
 པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་གནས་ཏེ། རྟོགས་དཀའ་བའི་གནས་བདུན་ཞེས་བྱའོ།

རྒྱུད་མོ། འཁོར་ལོངས། འབྲུལ་འཁོར། དཔེར་ན་རྩོམ་གྱི་རྒྱུད་མོ་ཞེས་པ་སྟེ། སྒྲ་བཤད་ནི། རྒྱུད་
ནི་རྒྱུན་གྱི་དོན་ཡིན་པས། གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱི་འཁོར་ལོངས་ཀྱི་མཛོད་པར་ཡོད་པས་རྒྱུད་
མོ་ཞེས་བྱའོ།

རྒྱུད་སྒྲ་རྫོགས་ཅིས་ཁྲིད་ཆེན་བརྒྱད། འདི་སྒྲོར་ཅད་གཅོད་དགོས། འདི་མཛོད་པ་པོ་ནི། དབྱུང་སྟོང་
སྟག་ཅེ་རྒྱ་ར་ཁྲག་ཏུ་འཁྲུངས་པའི་རྒྱ་ར་གྲུར་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཆོ་ཡིན་པར་གྲོང་དོལ་སྒྲ་མའི་
གསུང་སྟེགས་བཅར་དང་པོ་༥༥ལྟར་གསལ། དེ་ཉིད་ལས། འདི་༩ གཅོད་ཆུང་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་
མཆོ་༡༥ཅིག་གིས་རྒྱུད་སྒྲ་རྫོགས་ཆེན་ཁྲིད་ཆེན་བརྒྱད་ཅོས་པ་པོ་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་ཁོར་བ་སྟེ།
དེ་ནི་དབྱུང་སྟོང་སྟག་ཅེ་རྒྱ་ར་ཁྲག་ཏུ་འཁྲུངས་པའི་རྒྱ་ར་གྲུར་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཆོ་དང་མཆོན་
མཐུན་པས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་སོ་ཞེས་ལུང་སྒྲ་རོལ་པའི་དོན་རྗེས་གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྒྱུད་སྟོན་པ། 1 སེམས་རྒྱུད་དུལ་བ། སེམས་རྒྱུད་ལས་རུང་དུ་གྱུར་བ། 2 ལམ་རྒྱུད་ལ་སྟེམ་བ།
3 འཕགས་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྟེམ་བ། 4 གསང་སྟགས་ཀྱི་སྟེམ་བ་རྒྱུད་སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི།
སྟོབ་མའི་རྒྱུད་རྫོང་རྗེ་ཐེག་པའི་དངོས་ཀྱི་སྟོང་རུང་དུ་འགས་པར་དུལ་ཞིང་ཡེ་ཤེས་སྟེམ་ཅེས་
སྟེམ་བ་ཞིག་ལ་ཟེར།

རྒྱུད་དེར་མ་བྱེན་པ། ཉམས་རྫོགས་ཀྱི་རྫོགས་པའི་ཆུ་ཆད་མ་ལོངས་པ།

རྒྱུད་གསུམ། (དག་ལུགས) གཞིའི་རྒྱུད། ལམ་གྱི་རྒྱུད། འབས་བྱའི་རྒྱུད་དང་གསུམ་མོ། (བཀའ་
བརྒྱུད) རྒྱུའི་རྒྱུད། ཐབས་ཀྱི་རྒྱུད། འབས་བྱའི་རྒྱུད་དང་གསུམ་མོ། ཞོང་གི་དེ་གཉིས་ལ་
ཆོག་གི་བརྫོད་ཆུལ་ཅན་ལས་དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད།

རྒྱུད་གསུམ་པ། སངས་རྒྱས་སམ་དཀོན་མཆོག་གི་བསྟོད་པ་ནི་རྒྱུད་གཅིག་གཞུང་གི་ཆོས་བཤད་
པ་ནི་རྒྱུད་གཉིས་པ། མདོའི་དོན་རྣམས་བར་བཤད་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ནི་རྒྱུད་གསུམ་པ་ཡིན། ཞེས་
ལུང་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པར་གསལ།

རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ། རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ་དང་དོན་གཅིག་1 བྱལ་འཆོལ་པའི་རྒྱུད། མདོ་འདོན་
པའི་རྒྱུད། བསྟོ་བའི་རྒྱུད་དང་གསུམ་མོ། ཁོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་ཡང་རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པའི་

མདོག་འདྲ་བ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །རྒྱལ་བྲུལ་ཁྱོད་འདྲ་མེད་པ་གསུམ་མ་མཆིས། །མཉམ་
མེད་མཁྱེན་ཅན་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །མགོན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྡན་པ། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པས་སྟོན་པ་ལོ། །བསོད་ནམས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་ཞིང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་ལ་ཕྱག་འཆའ་
ལོ། །དག་པས་འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་གྱུར། །དག་པས་དན་སོང་ལས་གྲོལ་ཞིང་། །གཅིག་
ཏུ་དོན་དམ་མཆོག་གྱུར་པ། །ཞི་གྱུར་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །གྲོལ་ནས་གྲོལ་བའི་ལམ་
ཡང་སྟོན། །བསྐབ་བ་དག་ལ་རབ་ཏུ་གནས། །ཞིང་གི་དམ་པ་ཡོན་ཏན་ལྡན། །དག་འདུན་ལ་
ཡང་ཕྱག་འཆའ་ལོ། །ཞེས་བའི་བར་རྟོ། །(མདོ་འདོན་བའི་རྒྱུད་ནི) སྤྲེག་པ་ཅི་ཡང་མི་བྱ་
ཞིང་། །དག་པ་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པར་སྤྱད། །རང་གི་སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་འདུལ། །འདི་
ནི་སངས་རྒྱུ་བསྟན་པ་ཡིན། །སྐར་མ་རབ་རིབ་མར་མེད་དང་། །རྒྱུར་མ་ཟེལ་པ་རྩ་བར་
དང་། །མི་ལམ་ཐོག་དང་སྤྱིན་ལྟ་བུ། །འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་དེ་ལྟར་ལྟ། །ཞེས་བའི་བར་རྟོ། །
(བསྟོ་བའི་རྒྱུད་ནི) བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་ཐམས་ཅད་གཤེགས་པ་ཡི། །གོ་འཕང་ཐོབ་ནས་སྟོན་
གྱི་དག་བཏུལ་ཏེ། །ཁ་དང་ན་དང་འཆི་བའི་རྒྱབས་འཁྲུགས་པའི། །སྤྱིད་པའི་མཆོ་ལས་འཕྲོ་
བ་སྒྲོལ་བར་ཞོག །ཞེས་བའི་བར་རྟོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། འདི་ལ་ཕྱག་འཆའ་བ་སོགས་གྱི་རིམ་བ་
གསུམ་ཡོད་པས་རྒྱན་ཆགས་སམ་རྒྱད་ཆགས་གསུམ་བ་ཞེས་བཛོད་པར་སྟུང་མོ། །དོགས་
གཅོད། འདི་ལ་རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ་དང་། རྒྱད་ཆགས་གསུམ་པ། རྒྱན་ཕྱག་གསུམ་པ་
ཞེས་འབྲི་ཆུ་ལ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཅམ་འབྱུང་བའི། །དང་པོ་གཉིས་དག་ལ་བྱི་མ་རྟོར་རྟོ། །རྒྱ་
མཆོན་ནི། འདི་དེ་རྒྱན་དང་རྒྱུད་ཅེས་པ་དོན་གཅིག་ཡིན་ལ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ཕྱག་འཆའ་བའི་
རྒྱུད། །གཉིས་པ་མདོ་འདོན་བའི་རྒྱུད། །གསུམ་པ་བསྟོ་བའི་རྒྱུད་དང་གསུམ་ལ་ཟེར་བའི་བྱིར་
རྟོ། །མདོ་རྩ་བ་ལས། མཐུག་ཏུ་རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ་གདོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། འདུལ་བ་
གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས། རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ་གདོན་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འབྲེལ་ཀར་
དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རྒྱུད་དང་། མདོ་སྤྱི་རྒྱུད་དང་། བསྟོ་བའི་རྒྱུད་ཆགས་གསུམ་གདོན་
པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཀྱང་ཏུ་རྒྱ་དག་གི་རིམ་བའི་གཞི་ཤིང་བྱ་གསུམ་ལ་བརྟེན་པ་དང་

འདྲ་བར་དམ་པའི་ཆོས་གདོན་པའི་གཞི་ནི་རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པོ་འདི་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་རྒྱན་
ཆགས་གསུམ་ཞེས་བྲ་བཤོ། སེར་རྩེ་བཅུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོད་ཀྱི་འདུལ་རྒྱུ་ལས། རྒྱན་
ཆགས་གསུམ་ནི། དང་པོར་དཀོན་མཆོག་ལ་ཕྱག་འཆོལ་བ། བར་དུ་མདོ་འདོན་པ། མཐར་
བསྡེ་བ་བྲ་བ་དང་གསུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

རྒྱན་སྒྲོང་། ཉག་སྒྲོང་དང་དོན་འདྲ།

རྒྱའི་རྒྱད། 1 (དགེ་ལུགས་) ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བའི་རྒྱུང་སེམས་དང་དེ་ཡི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ། གཞིའི་རྒྱད་དང་དོན་
གཅིག་ 2 ཅ་རྒྱུང་ཐིག་ལའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཟེར། 3 རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་ ཅས་མཁས་པ་
འགའ་གསུང་། 4 (བཀའ་བརྒྱུད་) འགྱུར་མེད་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། སྤྲ་བ་ཤད་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
ཉེར་ལེན་ཡིན་པའི་ཆན་ས་རྒྱ་ཞེས་བྲ་ལ། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གནས་
ཏེ། སེམས་ཅན་ནས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བར་རྒྱན་ཆགས་པར་འབྱུག་པས་ན་རྒྱུད་ཅས་བྱའོ། །

རྒྱའི་ཀྱན་སྒོང་། བྲ་བ་གང་ཞིག་ལ་དང་པོར་འབྱུག་པར་བྱེད་པའི་ཀྱན་སྒོང་ལ་རྒྱའི་ཀྱན་སྒོང་ཟེར། འདུལ་
བ་ལྟར་ན། རྒྱའི་ཀྱན་སྒོང་ལ། སྒྲོམ་པ་ལེན་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ། སྒྲོམ་པ་འཛོལ་བར་ཤེས་པ།
ཟུང་ན་ལས་འདས་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པོ་ལྟན་པ་སྟེ་གསུམ་གསུངས་མོ། །དེ་ཡང་སྒྲོམ་པ་སྒྲེ་
བའི་སྤྲ་རོལ་ཏུ་སྒྲོམ་པ་ལེན་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་དང་། སྒྲོམ་པ་སྒྲེ་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བདག་
གིས་སྒྲོམ་པ་འཛོལ་བོ་སྒྲོམ་པའི་བསམ་པ། དེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་བརྟན་པོ་དང་གསུམ་མོ། །
རྒྱའི་ཐེག་པ། མདོ་སྤྲུགས་གཉིས་སུ་བྲེ་བའི་མདོ་ཡི་ཐེག་པའི་མིང་། བར་ཕྱིན་ཐེག་པ་ཡང་ཟེར། སྤྲ་
བ་ཤད་ནི། འབྲས་བྲ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་མཛད་པ་ལོངས་སུ་དག་པ་བཞི་
པོ་དེ་དག་དང་རྣམ་པ་རྩེས་སུ་མ་ཐུན་པའི་ལམ་མི་སྒྲོམ་པར་དེ་དག་གི་རྒྱ་ཅམ་སྒྲོམ་པའི་ལམ་
ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅས་བྱའོ། །རྩེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོ་དང་མཐའ་གཅོད་སྤྱུ་གུ་སོགས་ལ་གཞི་
བྱས། ཡང་ན། བྱང་ཕྱོགས་མོ་བདུན་སོགས་རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་ཐོབ་པའི་རྒྱ་ལམ་དུ་བྱེད་
པས་དེ་སྐད་ཅས་བརྗོད་དོ། །

རྒྱའི་དབང་། (གསང་སྤྲུགས་) སྒྲིན་བྱེད་རྒྱའི་དབང་ལ་གཟིགས།

རྒྱལ་མཆོན་ལ། 1 རྒྱ་དང་དོན་གཅིག་རྒྱལ་མཆོན་མ་ཞེས་རྒྱ་དང་མཆོན་མ་ལོགས་སུ་མི་གོ་བར།
མཆོན་མའི་སྤྱ་རྒྱ་དང་། རྒྱ་དང་། རྒྱ་ལ་སོགས་ལ་འཇུག་ཀྱང་། སྤྱུ་ལ་འདིར་གཞན་ལ་
གོ་བ་སྤངས་ནས་རྒྱ་ལ་གོ་བར་བྱ་བའི་བྱིར། རྒྱལ་མཆོན་མ་ཞེས་སྤྱས་སོ། 2 སྤྱ་རིས་འབྱེད་
བའི་ནམ་རྟོག་ལ་རྒྱལ་མཆོན་མ་ཞེས་རྒྱ་རོ་བས་བཤད་དོ། །ཞེས་པཎ་ཆེན་མོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དྲུས་འཁོར་རྟེ་ཀར་གསུངས།

རྒྱལ་གཡོ། མཆོད་བའི་རྒྱ་ལ་སྟོན་ཞུགས་པ་སྟེ། རབ་བྱུང་ཡིན་ལ་ལོག་འཛོམ་བསྐྱབས་བ་དང་། ཁྱིམ་
བ་ཡིན་ན་གཡོ་སྤྱ་ཁྱུ་གསུམ་དང་། དམར་ཁེ་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱབས་བའི་རྒྱ་ལོར་ལ་ཟེར།
སྤྱ་ན་ལེ་ཤས། སྤྱ་ཞི་སྤྱ་ག་དང་། ལ་ལེ་ཤས་ནི་པོ་བ་རི་ལུའི་མིང་ཡིན་པར་གསུང་ངོ། །
སྤྱ་ལོག་ལ། སྤྱ་ལོག་བའམ་པལ་ལ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། སྤྱ་ལོག་བའི་གཡག་གིས་མཇུག་ལ་
བསྐྱབས་ནས་འཕགས་པས་སྤྱས་ཤང་བ་བརྟུང་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤང་། ས་མཐོས་ལ་ཟེར། སྤང་། སྤོང་བ། སྤང་བྱ་ནམས་ཤོང་བའི་དོན་ལ་འཇུག
སྤང་གཤོངས། ས་མཐོས་དང་དམའ་ས།
སྤང་ཁ། རངས་ཤོ། སྤལ་ཤོ། སྤལ་ཤོ། གང་ཤོ། གང་ཆང་། (འཐད་པར་སེམས) སྤང་ཤོ། སྤང་ཆང་
ནམས་དོན་གཅིག་

སྤང་ཤོ། སྤང་ཁ་དང་འབྲ།
སྤང་བྱ། གང་བྱ། ཐེའུ། སྤམ་བྱ་ཡང་ཟེར།
སྤང་ཆང་། སྤང་ཁ་དང་འབྲ།

སྤམ་པོ་བ། མཉམ་མེད་དུགས་པོ་ལྷ་རྗེ་དང་འབྲ། མཆོན་གྱི་ནམ་གངས་ནི། དུགས་པོ་ལྷ་རྗེ། མཉམ་
མེད་དུགས་པོ་ལྷ་རྗེ། སྤམ་པོ་བ། རྗེ་སྤམ་པོ་བ། དུགས་པོ་ལྷ་འོད་གཞོན་བྱ། དུགས་པོ་རིན་པོ་
ཆེ། དུགས་པོ་ལྷ་རྗེ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་ནམས་སོ། །ནམ་ཐར་ཞིབ་པར་མཉམ་མེད་དུགས་
པོ་ལྷ་རྗེ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྤམ་བྱ། 1 སྤམ་རྒྱུང་རྒྱུང་། སྤམ་རྒྱུང་། སྤྱོམ་རྒྱུང་། 2 ཐེའུའི་མིང་། སྤམ་བྱ་དང་། སྤང་བྱ། གང་བྱ།

སྐྱུར་ཆུང་། སྟོན་པའི་འཁོར་ཉན་ཐོས་དབྱ་བཅོམ་པ་ཞིག འཕགས་པ་སྐྱུར་ཆུང་གི་སྐོར། མདོ་ཕྱེ་ལས་
བརྒྱ་པ་ ༩ ་ ༡༠༧ ལ་ རན་བཞུགས་སོ། །ལམ་རིམ་རྣམ་ཐོལ་ལག་བཅངས་དབྱིན་འབྲུང་
དེབ་ཐོང་གཉིས་པ་ ༡༩༠ནང་Small Humpཞེས་བསྐྱུར། འདིའི་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་མིང་ཆབ་མ་
ཉིད་འདུག

མེའུ་མེ་ཆུང་ཆུང་། དཔེརན་མེ་དང་མེའུ་ རྟེན་རྟེན་ཞེས་པ་ལྟ་བུལོ། །
 མེའུ་ཆུང་། ཁང་པའི་ངོས་ཀྱི་གསལ་ཆ་ཆུང་མོང་པའི་ཆུང་བུ། རྒྱ་པག་ནི། མེའུ་ཆུང་ཞེས་པ་མེ་ཆུང་།
 ཆུང་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། མེའུ་ནི་མེ་ཆུང་དང་ཆུང་ནི་ཆུང་བུ་སྟེ་མི་ཆུང་གི་དོན་ནོ། །

473

དེ་ཙམ་མི་འདུག་པས་འགྱུར་བཅས་གཏོང་དགོས་པ་འདུག་གོ།

སྒྲོ་ 1 ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་གཞུགས། སྒོ་དང་སྒྲེའུ་ཁུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྒོ་ལ་ཆབ་སྒོ་ཡང་ཟེར་ཞིང་།
ཞེས་བྱས་ན་གཟེམས་སྒོ་ཟེར། 2 ཐབས། རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 རྒྱལ་མ་
འབྱུང་ཁུངས། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ལ་སྒོ་གསུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 ཕྱོགས་སམ། ཆ། སྒོ་ཀུན་
ནས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒོ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་ཀྱི་རྒྱས་པར་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟ་
བུ། 5 ལེའུའི་མིང་། སྒོ་ཆེག་མེ་ཆེག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཉེ་སྒོ་གཉིས་པའོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྒོ་ཀུན་ནས། 1 ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སམ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་ཞེས་པའི་དོན། སྒོ་ཀུན་ནས་མཚུངས་
སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཐབས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། སྒོ་ཀུན་ནས་བཅོཅ་པར་བྱེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

སྒོ་སྒྲེས། (འདུལ་བ) 1 ཨ་ཤིང་། འཕྲེད་གཏན། སྒོ་གཏན་རྣམས་དོན་གཅིག་གནས་ཅེ་ལྷེངས་མ་ལས།
སྒོ་སྒྲེས་ལ་ཆོས་གོས་མི་བྱུང་པར་དལ་བྱས་ནང་དུ་འཇུག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཉ་བབས་ཀྱི་མིང་
དུ་བཤད་པའང་སྤང་ཞེས་མཁས་པ་འགའ་གསུང་།

སྒོ་ཁང་། (འདུལ་བ) སྒོ་སྟོང་གི་ཁང་པ་ལས་ཁང་པ་གཅིག་པའམ་ཉིས་བཅེགས་གཅིག་གིས་ཤིན་ཏུ་
མཐོ་བ་རྒྱུད་འཇུག་པ་དང་འབྱུང་བ་དང་ལྡན་པའི་ཁང་པ་ལ་སྒོ་ཁང་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་སྒོ་བ་
དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ལུང་སྒོ་ཆེག་མེ་ཆེག་ཀྱི་འགྲེལ་པར་གསུངས།

སྒོ་སྒྲེགས། (འདུལ་བ) སྒོ་དང་སྒྲེའུ་ཁུང་གི་སྒོ་མ་གཞིའི་སྤང་ལེབ་ཀྱི་མིང་ཡིན། འདི་ལ་སྒོ་ལེབ་ཡང་ཟེར།
སྒོ་འི་མེ་ལོང་ཡང་ཟེར། སྒྲེགས་དང་ལེབ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན། སྒྲེགས་ཤིང་ཞེས་པའང་ཤིང་
ལེབ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལས། སྒོ་སྒྲེགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤང་
ལེབ་ཅེས་བྱ་བའི་ཤིང་སྟེ། དེས་སྒོ་དང་སྤང་ཁུང་གཅོད་པར་བྱེད་པའོ། ཞེས་དང་། རང་གི་རྣམ་
བཤད་ལས་ཀྱང་། སྒོ་སྒྲེགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒོ་ལེབ་ལ་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒོ་ང་། བྱ་དང་ཉ་སྒྲུལ་རུས་སྤམ་སོགས་ཀྱིས་བཏང་བའི་སྒོ་ག་ཆགས་སྒྲེ་བའི་རུས་པ་
ལྡན་པའི་དངོས་རྩས་འེལ་པོ་ཞིག་གི་མིང་། བྱའི་སྒོ་དང་ལྟ་བུ་སྒོ་གས་དང་ལྡན་
ཞིང་། ཉ་སོགས་ལ་འབྲུག་སྒོ་གས་མེད། སྤང་བཤད་ནི། སྒོ་དང་ཞེས་པའི་ཆེག་འདི་བྱུང་རྒྱུ་ལ་ནི། ཐོག་

མར་སྒོང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཐག་ཆོད། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྒོང་ང་། དེ་ཡང་ཡིག་ཐོར་ཡང་བའི་
 ཆེད་དུ། སྒོང་ཞེས་བྲིས་པར་ངེས་སོ། སྒོང་བ་ཞེས་པ་ནི་དོག་དོག་གསལ་རིལ་རིལ་བཟོ་བའི་དོན་
 ཡིན་པས། དེ་ལས་དུས་པར་ངེས་སོ། སྒོང་བ། བསྒོངས་བ། བསྒོང་བ། སྒོངས་ཤིག་ལྟ་བུའོ། །
 སྒོང་བྱེད་ཆལ་བ། (མར་ཕྱིན) 1 ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་ཡང་གཅིག་ཁོན་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པའི་
 སེམས་ཅན་རྣམ་པ་དེན་པའོ། 2 དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པའི་མདོ་སྒྲེ་པ་རྣམས་སོ། །

སྒོ་གཅིག་དུ། (མར་ཕྱིན) ཐབས་གཅིག་དུ།

སྒོ་བཅད། (འདུལ་བ) སྒོ་བརྒྱབ་པ། སྒོ་བཀག་པ། སྒོ་བྱེ་བ་དང་། སྒོ་དབྱེ་བའི་ཐོག་ཕྱོགས། འདི་ལ་ངན་
 འཕྲུལ་སྒོ་བཅད་ཅིང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འདས་ཆིག་ངན་འཕྲུལ་སྒོ་བཅད་པར་བྱའོ་ལྟ་བུ་མ་འོངས་
 པའི་ཆིག་གི་བྱེད་པར་གཉིས་ཡོད་དོ། །

སྒོ་གཏན། (འདུལ་བ) འཕྲེད་གཏན། ཨ་ཤིང་རྣམས་དོན་གཅིག་འཕྲེད་གཏན་ནི། སྒོ་གཞོན་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་
 རིང་པོ་འཕྲེད་དུ་བསྐྱལ་ཏེ་སྒྲེ་མོ་གཉིས་ཅིག་པའི་སྐབས་སུ་གཞུག་པ་དེ་ལ་ཟེད།

སྒོ་བདུན་བསྐྱེད། (གསར་ལྗགས) ལྟ་བུ་བསྐྱེད་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། 1 བསྐྱེད་པའི་སྒོ། 2 སྒོ་བའི་སྒོ། 3 མཛད་
 པའི་སྒོ། 4 བསྐྱེད་པའི་སྒོ། 5 འདས་པའི་སྒོ། 6 དབང་བསྐྱར་པའི་སྒོ། 7 གནས་པའི་སྒོ་ལས་
 གདན་ལ་འཁོད་པའི་སྒོ་དང་བདུན་ནོ། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། ཆོག་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྐྱེད་པ་ནི།
 བསྐྱེད་པའི་སྒོ། ཐུགས་ཀར་བྲངས་ནས་ཕྱོགས་བཅུར་འཕྲོས་པ་ནི། སྒོ་བའི་སྒོ། ཆོས་འཁོར་
 བསྐྱོར་པ་ལ་སོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་མཛད་པ་ནི། མཛད་པའི་སྒོ། སྐྱལ་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་
 པ་ནི། བསྐྱེད་པའི་སྒོ། ལྷ་རྣམས་རང་གི་ཡེ་ཤེས་པ་དང་དབྱེར་མེད་དུ་འདས་པ་ནི། འདས་པ་སྒོ།
 རང་གི་རིགས་བདག་ཡབ་ལུམ་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་པ་ནི། དབང་བསྐྱར་པའི་
 སྒོའོ། ཁྲར་བྱོན་ནས་རང་གནས་སུ་འཁོད་པ་ནི། གནས་པའི་སྒོ་སྟེ། ལྷ་ཐམས་ཅད་སྒོ་བདུན་དང་
 ལྷན་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་རྗེའི་གསར་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་སྒོ་གསལ་བྱང་བའི་རེ་སྒོང་ལས་གསུངས།
 རྗེ་ཤེས་རབ་བྱུ་མཆོད་གསར་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་16 ཏུ་འདྲེ་དང་འབྲེ་བར་གསལ།

སྒོ་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་བསྐྱེད་པ། སྒོ་བདུན་བསྐྱེད་དང་འབྲེ།

སྒྲིལ་སྒྲིལ་ 1 ཆ་ནས། དཔེར་ན། རོ་པོའི་སྒྲིལ་དཔེར་ན། བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 རོ་པོ་ནས།
ཐབས་དུ་མའི་སྒྲིལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ངང་ནས། སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲིལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
སྒྲིལ་གྱི། (འདུལ་བ་) སྒྲིལ་བྱ། སྒྲིལ་བྱ་བ་ལོགས། སྒྲིལ་དང་ཅིག་པའི་བར།
སྒྲིལ་པར། (འདུལ་བ་) 1 སྒྲིལ་སྒྲིལ་ལེབ་ཀྱི་མིང་སྟེ། སྒྲིལ་གསལ་དང་དོན་འདྲ། སྒྲིལ་མེ་ལོང་ཡང་ཟེར། 2
སྒྲིལ་པར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིལ་དུ་གི་ཐེམ་པའི་མིང་དུ་བཤད་པའང་ཡོད་དེ། མཆོད་རྟེན་ལས། རྣམ་
འབྱེད་ལས་སྒྲིལ་པར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིལ་དུ་གི་ཐེམ་པའོ་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྒྲིལ་ཅམ་ཞིག་ ཟུར་ཅམ་ཞིག་ རྩོགས་ཅམ་ཞིག་ རོབ་ཅམ་ཞིག་ སྒྲིལ་ཅམ་ཞིག་བསྟན་གྱི་རྒྱས་པ་གཞན་
དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
སྒྲིལ་ལེ། (འདུལ་བ་) སྒྲིལ་གསལ་དང་དོན་འདྲ། ལེབ་དང་སྒྲིལ་གཉིས་དོན་གཅིག་ ལུང་ལྷ་བ་
༼ བ་ ༽ ༣༩ ན་ན་ལས། སྒྲིལ་ལེ་གྱི་བྱ་བ་གང་ཞེན། སྒྲིལ་ཅམ་བྱ་བ་ནི་སྒྲིལ་པར་མ་
སྟེ། དགེ་སྒྲིལ་གིས་དེ་ལ་རྒྱུན་ལྷན་རིང་དུ་བརྒྱུད་བར་མི་བྱ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྒྲིལ་གསལ། (འདུལ་བ་) སྒྲིལ་གཞོགས་གཡས་གཡོན་གྱི་ཅིག་པའི་མིང་།
སྒྲིལ་སྒྲིལ། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ། སྒྲིལ་བཤད་ནི། དགེ་སྒྲིལ་གི་ལས་སྒྲིལ་གསལ་གསོག་པའི་རྒྱུ་ལས་
འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པས་སྒྲིལ། །
སྒྲིལ་སྒྲིལ། (འདུལ་བ་) སྒྲིལ་པའི་མིང་། དཔེན་རིམ་ garlic ཟེར་བ་དེའོ། །ལུང་ལྷ་བ་༼ བ་པ་ ༽ ༣༩ ན་
ལས། སྒྲིལ་སྒྲིལ་རབ་དུ་ལྷན་པ་གང་ཞེན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་དགེ་སྒྲིལ་ན་བ་རྒྱུད་ནད་ཅན་
ལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་རིམ་སྒྲིལ་གནད་སྟེ། རི་ལྷན་ཆོད་ལྷན་པ་ལ་རིམ་སྒྲིལ་གནད་པ་བཞིན་གོ། །དགེ་སྒྲིལ་
མིན་བར་སྒྲིལ་སྒྲིལ་མ་ཟེཞིག་ (མ་བྱི་ལ། མ་ཟེཞིག་ཅེས་སྒྲིལ་) ཟེན་འདས་པ་དང་བཅས་པར་
འབྱུང་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྒྲིལ་ཏིང་། སྒྲིལ་གཏུན་དོན་འདྲ་ཞེས་པོད་རྒྱ་ཆོག་མཆོད་ཆེན་མོར་བཤད་ཀྱང་། དེ་ནི་རྣོ་ལེང་ལེང་ལས་
བཟོས་པའི་སྒྲིལ་པ་དང་སི་པན་བརྒྱུད་སའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཅིག་ལ་ཡོངས་སྒྲིལ་གསལ་སོ། །སྒྲིལ་པ་
རྒྱུད་བྱེད་ཀྱི་རྣོ་ལེང་གཏུན་དོན་ཟེར།

སྒྲིག་གཏུག། སྒྲིག་པ་དུང་བྱེད་རྫོང་ཡས་གཏུག་མས་གཏུག། ཞེས་པོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་གསུངས།
སྒྲིག་པ། སྒྲིག་སྤྱུ་ལ་གཟེགས།

སྒྲིག། 1 (བུ་ཆེན) མོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདྲོགས་བཅད་པའི་དོན་ལ་ཡང་ཡང་གོམས་འཕྲིས་བྱེད་པ་ལ།
སྒྲིག་ཟེར། སྒྲིག་པ། བསྒྲིམས་པ། བསྒྲོམ། སྒྲིམས། སྒྲིམ་གྱི་ཁྱད་པར་མང་དུ་ཡོད་དེ། རྗེའི་ལམ་
རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེས་ན་སྒྲིམ་ཞེས་པ་ནི། པར་བྱིན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཆོག་གསལ་བ་ལས། སྒྲིམ་
པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་དེའི་སྒྲུལ་པ་ཅན་དུ་བྱེད་པའམ་དེའི་དངོས་པོར་བྱེད་པ་ལོ། །ཞེས་
བཤད་པ་ལྟར་གོ་བར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། དད་པ་བསྒྲིམ་སྟེང་རྗེ་བསྒྲིམ་ཞེས་པ་ནི་ཡིད་དེ་དང་དེར་
བསྐྱེད་པ་ལ་བྱ་དགོས་པ་བཞིན་ཅོ། །དེའི་བྱིར་ལོ་རྩལ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རེས་འགའ་སྒྲིམ་
པའི་ལམ་ཞེས་པར་བསྒྱུར་ལ། རེས་འགའ་ནི་མངོན་ཏྲོགས་རྒྱན་ལས། མཐོང་དང་གོམས་པའི་
ལམ་དག་ལ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གོམས་པར་བསྒྱུར་ཏེ་སྒྲིམ་པ་དང་གོམས་པ་གཉིས་དོན་
གཅིག་གོ། གཞན་ཡང་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པས། དེས་འབྱེད་ཡན་ལག་དང་མཐོང་བའི། ལམ་
དང་སྒྲིམ་པའི་ལམ་ཉིད་ལ། ཡང་དང་ཡང་དུ་སེམས་པ་དང་། །འཇལ་དང་རེས་ཏྲོག་སྒྲིམ་པའི་
ལས། ཞེས་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་སྒྲིམ་ལམ་ཡིན་པས་ཡང་ཡང་སེམས་པ་དང་འཇལ་བ་དང་
རེས་པར་ཏྲོག་པ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལ་དབྱེད་ནས་སྒྲོང་བ་དང་སྒྲིམ་གཉིས་འགལ་བར་འདོད་
པ་ནི་བཞད་གད་གྱི་གནས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་དད་པ་བསྒྲིམ་པ་དང་ཆད་མེད་བཞི་དང་བྱང་ཆུབ་གྱི་
སེམས་བསྒྲིམ་པ་དང་མི་རྟག་པ་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་བསྒྲིམ་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་དང་ཡང་
དུ་དབྱེད་ནས་སྒྲོང་དགོས་པ་ལ་སྒྲིམ་དུ་གསུངས་པ་མཐའ་ལས་པ་ཞིག་སྤར་སྟེ། སྒྲོད་འཇུག་
དང་བསྐྱབ་བཏུས་ལས། རང་གི་ཡིད་ལ་བསྒྲིམ་བྱིར་ངས་འདི་བརྩམས། ཞེས་གཞུང་དེ་གཉིས་
སུ་བཤད་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲིམ་དུ་གསུངས་པ་དང་། བསྐྱབ་བཏུས་ལས། དེ་ལྟ་
བས་ན་ལུས་དང་ལོངས་སྒྲོད་དང་བསོད་ནམས་རྒྱན་མི་འཆད་པར་བཏང་བ་དང་བསྐྱབ་བ་དང་
དག་པ་དང་སྤེལ་བ་ཅི་རིགས་པར་བསྒྲིམ་པར་བྱལོ། ཞེས་ལུས་ལོངས་སྒྲོད་དགོ་ཅ་གསུམ་རེ་
རེ་ལ་བཏང་བསྐྱང་དག་སྤེལ་བཞི་བཞི་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲིམ་དུ་གསུངས་པའི་བྱིར་སྒྲིམ་ཞེས་

པ་དེ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་ལ་མི་བཟུང་ངོ། །ཞེས་གསུངས། སྒྲིལ་གྱི་དགོས་པ་ནི། རྗེའི་ལམ་རིམ་
 ཆེན་མོ་ལས། སྒྲིལ་ཞེས་གྲགས་པ་སེམས་དགེ་བའི་དཔེགས་པ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གཏོང་བའི་
 དཔེགས་རྣམས་སྒྲིལ་བ་འདི་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རང་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་སྒྱུར་ཅིང་སེམས་
 རང་གི་དབང་དུ་མ་སྒྱུར་ལ། སེམས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིལ་བ་རྣམས་ལ་རྗེས་
 སུ་ཕྱོགས་པས་ཉེས་སྒྲོན་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་འདི་རང་གི་དབང་དུ་འགྱུར་བར་
 བྱས་ནས་དགེ་བའི་དཔེགས་པ་ལ་རྗེ་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་བཀོལ་དུ་རྒྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་
 བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྒྲིལ་པ་དང་གོམས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་པར་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་
 མོར་གསུངས། སྒྲིལ་ལ་བྱ་བ་དང་མིང་གི་ཆ་གཉིས་ཡོད་དེ། ཡིད་ལ་སྒྲིལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་ཆོག་
 དང་། དབྱེད་སྒྲིལ། འཛིག་སྒྲིལ། ཐོས་བསམ་སྒྲིལ་གསུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མིང་ཆོག་ཡིན། སྤྱིར་
 བཏང་སྒྲིལ་ལ། དབྱེད་སྒྲིལ་དང་། འཛིག་སྒྲིལ་གཉིས་ཡོད། དབྱེད་སྒྲིལ་ནི། ལུང་རིགས་དཔེ་དང་
 གཏུན་ཆོགས་སོགས་མང་པོ་བསམས་ནས་སྒྲིལ་པ་ལ་ཟེར། དེ་ལེས་རབ་བཅས་ལྷག་མཐོང་གི་
 ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུ། འཛིག་སྒྲིལ་ནི། དབྱེད་སྒྲིལ་གྱིས་གཏུན་ལ་པལ་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་ཅེ་
 གཅིག་ཏུ་འཛིག་པ་ལ་ཟེར། དེ་ནི་ཉིང་འཛིན་ནམ་ཞིག་ནས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུ། ཡང་སྒྲིལ་ལ།
 དཔེགས་ལུལ་དུ་བྱས་ནས་སྒྲིལ་བ་དང་། དད་བ་དང་སྤྱིང་རྗེས་སྒྲིལ་པ་ལྟ་བུ་སྐྱོད་དང་དེའི་རོ་པོར་
 བསྐྱེད་ནས་སྒྲིལ་བ་གཉིས་ཡོད། མཁས་བྱུང་ཆོས་རྗེའི་རྟོགས་པ་དང་ལྟན་པ་དག་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་
 བ་གཟུགས་བརྟན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་གསུང་ཐོར་བུའི་༢༥༡༡ལས། འཁོར་
 བ་རྩ་བ་བདག་འཛིན་ལྟར་སྤྱོད་དང་། །དངོས་སུ་འགལ་བའི་བདག་མེད་མི་བསྒྲིལ་པར། །དུས་
 གསུམ་ཡིད་བྱེད་འགོག་པ་ལྟར་ལེན་པ། །དུད་འགྲོའི་སྒྲིལ་ཐབས་སྒྲིལ་གྱི་གཟུགས་བརྟན་
 ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 (མིང་ཆོག) ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་བཅད་པའི་དོན་ལ་ཡང་
 ཡང་གོམས་འདྲིས་བྱེད་པའི་བྱ་བའི་མིང་ཅན། དཔེར་ན་སྒྲིལ་རྒྱག་ཅེས་པ་དང་། དབྱེད་སྒྲིལ་
 དང་འཛིག་སྒྲིལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདིའི་སྒྲིལ་ཞེས་པ་མིང་ཆོག་ཡིན། 3 ཡིད་ལ་ཡང་ཡང་བྱན་པ།
 དགའ་བ་སྒྲིལ། སྤྱིང་རྗེས་སྒྲིལ་ལྟ་བུ། 4 བཟོད་བསམ་བྱེད་པ། དཔེར་ན་སྐྱུག་རུས་སྒྲིལ། ལྷག་

དེ་སྒོམ་ལྟ་བུ། 5 ཉིང་ཏེ་འཛིན། ལྟ་སྒོམ་སྟོང་གསུམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྒོམ་ཁུལ། 1 སྒོམ་པའི་ལད་མོ། 2 གནད་དུ་མ་ཁེལ་བའི་སྒོམ་ལ་བརྟེན་པ།

སྒོམ་གྲ། 1 ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལས་སྒོམ་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་སའི་བསྟེན་གནས། སྒྲུབ་གྲ། སྒོམ་སྟེ་
ནམས་དོན་འདྲ། 2 སྒོམ་སྟེ་ཁང་ཚན་གྱི་གྲ། བ།

སྒོམ་ཐོག་ནས་ལྟ་བ་འཆོལ་བ། སྒོམ་ཐོག་ནས་ལྟ་བ་འཆོལ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྟོང་འདུག་ལས། ཞེ་
གནས་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། དང་པོར་ཞིག་ནས་
བསྒྲུབས། དེ་རྗེས་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པ་ཡིད་བྱེད་གྱིས་དབྱེད་ནས་ལྟ་བ་འཆོལ་བ་ལ་ཟེར།
བཀའ་བརྒྱུད་སོགས་གྲུབ་མཐའ་གཞན་གྱིས་སྒོམ་ཐོག་ནས་ལྟ་བ་འཆོལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རྗེ་
གྲུང་ཐང་པའི་རྗེའི་བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་འགྲེལ་པ་༡༥དེབ་གཟུགས་ལས། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་
པ་ཚོས་ཀུན་འགྲོ་བའི་མདོ་ལས། སེམས་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཡང་དག་པ་རྗེ་ལྟ་བ་བཞེན་
ཤེས་པར་འགྲུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནམས་གནས་ལུགས་བསྒོམ་པའི་ཆོད་བྱེད་པ་
མི་གཙོ་བོར། སེམས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་འཛིག་པ་ཁོན་ལྷན་བྱས་ན་ལྟ་བ་རྟོག་པའི་
ཤེས་བྱེད་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཅིའང་། དེའི་དགོངས་པ་མ་ནོར་བ་ནི་རྗེ་ཆེ་མས། སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་
ལ་འཛིག་པ་ཅམ་ཞིག་གོམས་ན་ཡང་དག་པའི་དོན་རྟོགས་པར་འགྲུར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་མ་ཡིན་
གྱི། མཉམ་པར་བཞག་པའི་སེམས་གྱིས་ཞེས་སྟོར་རྒྱ་ཡིན་ལ་དེའི་དོན་ཡང་མཉམ་པར་བཞག་
པའི་ཞིག་ནས་གྱིས་དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་པའི་འོག་ཏུ། ཤེས་རབ་གྱིས་དེ་ཁོ་
ན་ཉིད་ལ་བརྟགས་ན་ཡང་དག་པའི་དོན་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྟེ་བ་གསལ་བར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ།

སྒོམ་དོན། 1 སྒོམ་རྒྱག་པའི་དགོས་པ། 2 སྒོ་ཡིས་བཙས་ཏེ་སྒོམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཡོད་སྟངས། སྒོམ་
དོན་གྱི་ཅད་དུ་མ་དང་གནས་ཆོད་གྱི་ཅད་དུ་མ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྒོམ་སྟེ། 1 ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལས་སྒོམ་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་སའི་བསྟེན་གནས། སྒོམ་གྲ་དང་དོན་
འདྲ། བཤད་གྲ་དང་སྒོམ་གྲ། བཤད་གྲ་དང་སྒོམ་སྟེ། བཤད་གྲ་དང་སྒྲུབ་གྲ་ཟེར་བ་ལྟ་བུལོ། 2
སྒོམ་སྟེ་ཁང་ཚན། སེར་བྱེས་མཁས་སྟན་གྲ་ཆང་གི་ཁང་ཚན་ཞིག་སྒོམ་སྟེ་ཁང་ཚན་ལ་སྒོམ་སྟེ་

ཐེར་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཁམས་སྒྲིམ་སྡེ་ནས་ཟླ་རྒྱུན་ཡོང་བའི་ཆ་ནས་བཏགས་པར་སེམས།
དཔེར་ན་ཉེ་ཉོར། མངའ་ངེས། གཙང་བ་ཐེར་བ་སོགས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲོ། 13 ཁམས་ཁྲལ་གྱི་
ལུང་བ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་སེམས་ཏེ། དེ་བ་སྡོན་སྟོང་ཆ་640ལས། ཆོས་རྗེ་མཐོང་བ་དོན་
ལྡན་ཀྱང་སྤྱན་པར་སྟེ། སྒྲིམ་སྡེ་ནས་ཁྲུང་པོ་ལ་བརྒྱད་དེ་ལྷ་སོར་ཀོང་པོར་ཕེབས། ཞེས་བ་
ལྟར་རོ། དཔྱོད་ལྡན་མ་ཞིག་གིས། སྒྲིམ་སྡེའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བ་ཐེར་གསེར་གྱི་ལྷེ་མིག་ལས། མདོ་
སྟོང་ཁོར་འཛིན་སྤྲེག་མོ་མཛེས་པའི་རྒྱན། ཁམས་ཀྱི་དབུས་ལྷུང་སྒྲིམ་སྡེ་ནང་ཆེན་གྱི། ཞེས་
ཁམས་ནང་ཆེན་རྫོང་ཡུས་རྩ་ལྷུང་ལྷུང་ཡོད་པའི་གསལ་ལ་བཤད་གནང་བྱུང་།

སྒྲིམ་སྡེ་ནས་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྣམ་ཐར། མཁར་ཤོ་བཟོད་བ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་ཁོད། སྒྲིམ་
སྡེ་དགའ་བཤེས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཞེས་བ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་སྒྲིམ་སྡེ་ནས་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྣམ་
ཐར་ཡིན་པར་སེམས།

སྒྲིམ་སྡེ་ནས་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་པར་ཕྱིན་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་མཐོང་
བ་དོན་ལྡན་ལ་བརྒྱ་དང་དགུ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་དགོངས་འགྲེལ་ཐར་འདོད་འཇུག་དོགས་
ལ་བརྒྱ་ཐམ་བ། ཐལ་ཆོག་རྩར་དུ་བཀོལ་བ་ལ་བཅོ་ལྔ། བྱང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོའི་རྣམ་
བཤད། (འདིའི་སྒྲོར་རྩར་ཅམ་ཀུན་མཁྱེན་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ) དགའ་
སྟོང་གི་བསྐབ་བྱ་ཆོགས་བཅད་མ་ལ་བཅོ་ལྔ། གཏུགས་དཀར་གྱི་རྒྱེ་ཀ་ལ་བཅོ་བརྒྱད། འབུག་
བ་བད་དཀར་བའི་དགག་ལན་ལ་ཉེར་བདུན། བྱང་ཆུབ་སེམས་འགྲེལ་གྱི་རྒྱེ་ཀ་ལ་ཉེར་གསུམ།
འཛིགས་བྱེད་ལྷ་བརྒྱ་གསུམ་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་རིག་འཛིན་ཀུན་དགའི་དགའ་སྟོན་ལ་སོ་བདུན།
དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་སྟོར་ཚུལ་ལ་ལྔ། གསང་བ་འདུས་པའི་རྫོགས་
རིམ་གྱི་དམར་ཁྲིད་ལ་བཅོ་ལྔ། ལྷ་མ་དང་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྟོད་པ། ཆབ་ཤོག་སྟན་
དག་བཅས་ལ་བརྒྱ་བདུན་བཅས་སོ། །

སྒྲིམ་བ། 1 གོམས་འཛིས་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། སྒྲིམ་ལ་གཟེགས། སྒྲིམ་བ། (ད་ལྟ) བསྒྲིམས་བ། (འདས)
བསྒྲིམ་བ། (མ་འོངས) སྒྲིམས། (སྤུལ་ཆོག) 2 སྒྲིམ་བ་ཞེས་མཛོད་བ་ལྟ་བུའི་གོ་སའི་མིང་

ཡིན་པར། ཞུས་པ་འདི་རྒྱལ་རབས་དེ་བསྟོད་ཆ་༥༦ ལན་གསལ། 3 ཉིང་འཛིན། རྫོང་བཟང་
རྒྱལ་བསྟན་མ་ལས། རྫོམ་མ་རྣམ་དག་གིང་སྤྲུགས་སུན་པ་སངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།
རྫོམ་མེད། 1 བསྫོམ་བྱའི་དངོས་པོ་དོན་དམ་པར་མི་དམིགས་པ་ས་རྫོམ་མེད་ཅེས་
བྱའོ། །གསང་འདུས་ལས། དངོས་པོ་མེད་པས་རྫོམ་པ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། 2
བསྫོམ་བྱ་རྫོམ་བྱེད་གཉིས་སུ་མེད་པས་རྫོམ་མེད། 3 རྫོམ་གྱི་བྱ་རྩོལ་དང་བུལ་བས་རྫོམ་
མེད། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བྲག་ཆེན་གྱི་སྐབས། རྫོམ་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
རྫོམ་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར། (བཀའ་བརྒྱུད) བྲག་ཆེན་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། རོག་ཅིག་གི་
སྐབས་སུ་བསྫོམ་བྱ་རྫོམ་བྱེད་ཀྱི་རྫོང་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡང་དག་ཅིང་མཉམ་ཐེས་དང་བྲན་མ་
བྲན་མེད་པར་རྟོག་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་རྫོམ་གྱི་བྱ་རྩོལ་དང་བུལ་བའི་རྣལ་འབྱོར་ཤོ། །དེ་
ལ་རྒྱུང་འབྱིང་ཆེ་གསུམ་ཡོད་པར་གསུང།

རྫོམ་འཇམ་རྣམ་པ་གསུམ། རྫོམ་འཇམ་གསུམ་ལ་གཟིགས།
རྫོམ་འཇམ་མེད་པར་བྱེད། རྫོམ་ཡོང་མི་བྱེད་པའི་དོན་དུ་བཤད། རྗེའི་ལམ་འཇམ་ཆེན་མོ་ལས། བྱ་རྒྱུང་
བ་ལ་ཁམ་ལུང་བས། དག་བཤེས་པ་ནི་ལས་འབྲས་ཁོན་གལ་ཆེ་བར་གསུངས་པ་ལ་ད་ལྟ་
བཤད་པ་དང་ཉན་པ་དང་རྫོམ་འཇམ་མེད་པར་བྱེད་དེ། འདི་ཁོན་ཉམས་སུ་གྲང་དཀའ་འཇམ་སྟམ་
གསུངས་པས་བྱ་རྒྱུང་བ་ཡང་དེ་རྩྱག་ལགས་གསུང་བ་དང་། ཞེས་གསུངས།

རྫོམ་འཇམ་གསུམ། རྒྱ་གར་གྱི་རྫོམ་དཔོན་ཀ་མ་ལྷུ་ལས་པོད་དུ་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡི་ཤེས་
ལྷའི་འཇུག། འདིའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལྟར། ཆོས་རྒྱལ་ཁྱི་སྟོང་ལྷེ་བཙན་གྱིས། རྫོམ་དཔོན་ཀ་མ་ལྷུ་
ལར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐོས་བསམ་གྱིས་བདག་མེད་པར་གཏན་ལ་པབ་པའི་ཆོས་དེའི་ལྟར་ལགས་
པ་ཅིག་ཡི་གེར་བཀོད་པ་ཞུས་པས། རྫོམ་འཇམ་དང་པོ་བཙུམས་ནས་བཙན་པོ་ལ་གནང་། བཙན་
པོས་གཟིགས་པས་ཐུགས་དགྱེས་ཏེ། དེའི་དོན་ལྟན་ཐོག་གཅིག་ཏུ་བསྫོམས་ན་རི་ལྟར་བསྫོམ་
ཞེས་ཞུས་པས། རྫོམ་འཇམ་བར་པ་བཙུམས་ཏེ་བུལ། དེ་ལྟར་བསྫོམས་པས་དེ་ལ་འབྲས་བུ་རི་
ལྟ་བུ་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པས། རྫོམ་འཇམ་ཐ་མ་བཙུམས་ཤིང་། དེའི་ཞར་ལ་ཏ་ཅང་གི་ལྟ་བ་སུན་བྱུང་།

སྒྲིལ་གནང་བས་རྒྱལ་པོ་ཤིན་ཏུ་དབྱེས་སོ། །དེའི་དོན་འགྲེལ་དུ་སྒྲོབ་དཔོན་ཞི་བ་འཛོའི་དགོངས་པ་
ལ་ཅོད་པ་འབྱུང་གིས་དོགས་པ་སུ། དེའི་དོན་དུ་ལུང་རིགས་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱུང་སྒྲིལ་བ་བརྩམས་
ནས་གནང་ངོ། །ཞེས་སྒྲིལ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ་ལས་འབྱུང་བ་ལ་སྒྲོན་འཕྲི་ཅུང་ཟད་ཀྱིས་བཀོད་
དོ། །འདི་སྒྲོང་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ལམ་རིམ་སྒྲིལ་བ་བརྒྱད་པའི་རྣམས་ཐར་
༥༧་ནའང་གསལ་ལོ། །

སྒྲོམ་ལོ། སྒྲོམ་ཁུལ། སྒྲོམ་པའི་ལད་མོ།

སྒྲོར་འབྲེལ་ལེ་བར་འཆར་བ། གུན་ནས་བྲུ་ཐུར་མ་ཉམས་པར་སྒྲོར་རེ་འཆར་བ་ལ་བཤད།

སྒྲོར་མོ། 1 དབྱེབས་སྒྲོར་སྒྲོར་གྱི་མིང། 2 གསེར་དདུལ་ཟངས་ལྷགས་ཀྱིས་བཅོས་པའི་དོང་ཅེའི་
མིང། དཔེ་ཤག དཔེར་ན་སྒྲོར་མོ་གཅིག སྒྲོར་མོ་གཉིས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གནའ་པོ་ཤོག་སྒྲོར་
གྱི་ཆབ་ཏུ་གསེར་དདུལ་ཟངས་ལྷགས་ཀྱི་དོང་ཅེ་ཐེད་སྒྲོད་བྱེད་ཅིང། དེ་དག་གི་དབྱེབས་སྒྲོར་
སྒྲོར་ཡིན་པས། སྒྲོར་མོ་ཞེས་བཏགས་པ་རེད།

སྒྲོས་ཁུལ། ཤེས་བྱ་དང། ཡོད་པ་གཉིས་ལ་སྒྲི་ཁུབ་བྲུབ། སྒྲོས་ཁུབ་མ་བྲུབ་ཅེས་སྒྲི་དགོས་ཏེ། དེ་
གཉིས་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཤོས་ཡིན་པས་ཁུབ་པས་སྒྲི་ཁུབ་བྲུབ་ལ། སྒྲོས་ཁུབ་བྲེ་བྲག་ལ་
སྒྲུར་ན་ཁུབ་པ་མ་བྲུབ་པ་ནི། ཆོས་དཔེ་ཡུལ་ཡིན་ན། ཆོས་དཔེ་ཤེས་བྲུ་ཡིན་མི་དགོས་པ།
དཔེར་ན་བུམ་པ་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་ཀྱང། དེའི་ཤེས་བྲུ་མ་ཡིན་པས། སྒྲོས་ཁུབ་མ་
བྲུབ་ཅེས་སྒྲི་དགོས་སོ། །

སྒྲོས་མཛད། སྒྲོར་རམ་དམིགས་བསལ་གྱི་མཛད་པ་སྒྲི། མི་བསྐྱོད་པ་ཞེས་དམ་དག་གི་ལྟ་ཡིན་པས་
སེམས་ཅན་གྱི་ཞེས་དམ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་སྒྲུངས་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྒྲོས་མཛད་ཟེད།

སྒྲིད་པ་ལ་འབྱུང་པའི་ཕྱག (འདུལ་བ) སྒྲིད་པ་ལ་འབྱུང་པའི་ཕྱག་ནི། མདུན་དུ་ཅོག་པོར་འདུག་སྟེ་ཐལ་
མོ་སྒྲུར་ནས། པ་རོལ་པོའི་རྒྱང་པའི་མཁའི་མ་གཉིས་ལ་ལག་མཐེལ་གཉིས་འབྱུང་དེ་རྒྱང་པ་ལ་
སྒྲི་པོས་གཏུགས་པའོ། །མཚོ་རྒྱུ་སྒྲིད་ཆ་དགོ་སྒྲོང་མའི་རྣམས་འབྱེད་ལ་གཞི་བྲས།

སྒྲིད་ལུག་ལ། 1 སེམས་ཁྲུམ་པའམ། སེམས་ཤུགས་ཆག་པ་ལ་ཟེད། རིན་ཆེན་སྒྲིང་པའི་

ཟླ་ཆེར་བཤད་པ་ ༡༥ རྒྱུ་ལས། སྤྱིད་ལུག་པ་ནི་སྤྱི་ལུག་ལས་ལྷན་པ་ཉིད་
དོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། སྤྱིད་ལུག་ཆེན་མོ་ལས། བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་གཤམ་ཞེས། སྤྱིད་
ལུག་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤམ་པ་ནི། བདེན་པ་གསུང་བས་བདེན་འདི་
གསུངས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། 2 ངལ་བཤམ་ཐང་ཆད་པ་ལ་ཟེར། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ ཅ་
པ་ ༡༥ ལས། དག་སྤྱིད་གི་ཆུལ་གྱིས་སྤྱིད་ལུག་པའམ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེའི་ཐང་གི་
འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཀྱི་ ཆུ་ ༡༥ ལས། སྤྱིད་ལུག་པ་
ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལུས་ཀྱིས་ངལ་བར་བྱེད་པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྤྱིད་ལུག་པའི་ལོ་ལོ། ལེ་ལོ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་སྟེ། སེམས་ལྷན་ནས་དག་སྤྱིད་རམ་བྱ་བ་ལ་མི་
བཅོན་པ་ལ་ཟེར། ཡང་ན་ལུས་སེམས་ཐང་ནས་བྱ་བ་ལ་འབྱུག་མི་འདོད་པ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་
འདི་འདྲ་སྤྱིད་བྱང་ཆུབ་ལས་སེམས་ལྷན་ནས་དག་སྤྱིད་པ་མི་བཅོན་པ་ལྟ་བུའོ། འིན་ཆེན་ཐེང་
བའི་ཟླ་ཆེར་བཤད་པ་ ༡༦ ལས། སྤྱིད་ལུག་པ་ནི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱི་ལུག་པ་མེད་པའོ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་དོ། སྤྱིད་ལུག་པའི་ལོ་ལོ་དང་། བདག་ཉིད་ལ་བརྟམས་པའི་ལོ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་ནི། སྤྱིད་ལུག་པའི་ལོ་ལོ་ནི་ཁོ་བོ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལུག་པ་ཞེས་སྤྱི་ལུག་པ་ལྟར་མི་
སེམས་ལྷན་པ་ཡིན་ལ། བདག་ཉིད་ལ་བརྟམས་པའི་ལོ་ལོ་ནི་གཞན་གྱིས་སྤྱི་ལུག་པ་ལྟར་ཁོ་བོ་མི་
སྤྱི་ལུག་པའི་ལོ་ལོ་འོ། །

སྟེ། 1 རང་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ལྟར་སྤྱིད་པའི་སེམས་བྱང་ཞིག་རྩི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལ་གཞི་བྱས།
དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ་ ༡༥ ལས། སྤྱི་ལུག་པ་སྤྱི་ལུག་པ་ཞེས་གསུངས། 2 བཅོས་མས་གཞན་
སྤྱི་ལུག་པའི་སེམས་ལྷན་པའི་རིམ་ལྟར་གསུངས་སྤྱི་ལུག་པ་ཞེས་གསུངས། 3 ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་བདུན་པ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་གཏི་ལྷན་གི་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་རྙེད་
བཀྲའ་ལ་ཆགས་ནས་བསྐྱུ་བའི་བསམ་བསམ་རང་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་སྤྱིད་འདོད་པས་རབ་ཏུ་
བྱེ་བའི་རིག་པའོ། བྱེད་ལས་ནི། ལོག་འཆོ་ལྷས་འཆོ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་འོ། །

སྤྱི་ཐབས། བསྐྱུ་ཐབས། རན་ཐབས། ལ་རོལ་ལོ་བསྐྱུ་བའི་ཐབས་བྱས།

སྒྲིལ་ལྟུང་འབྲུག་པ། 1 སྒྲིལ་ལྟུང་གི་བ་བཞི། སྒྲིལ་ལྟུང་གི་བཞོད་པའམ་ནམ་འགྱུར་པོ། 2 གསང་སྒྲགས་
གི་རྒྱུད་ཆེན་ཞིག་ 3 སྒྲིལ་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྒྲིལ་པ་ཞིག་

སྒྲིལ་མ། 1 སྒྲགས་རྩེས་ཀྱིས་བསྐྱད་པའི་མིག་འཁྱུལ་པ་ལ་སྤང་བའི་འཁྱུལ་སྤང་ཞིག་ 2 རང་བཞིན་
ཀྱིས་སྤོང་བཞིན་དུ་གཟུགས་སོགས་སུ་སྤང་བ་ལ་སྒྲིལ་མ་ཟེར། དཔེར་ན་གཟུགས་སོགས་
སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུ་ཞེས་བཞོད་པ་ལྟ་བུ། 3 ཡོད་ཀྱང་བདེན་བྱལ་ཁེགས་པ་ལ་སྒྲིལ་མ་ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་
ཡོད་དེ། དཔེར་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུ་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །ཁྱིམ་གཉིས་ཐེའི་ལམ་རིམ་
ཆེ་ཆུང་དུ་གསལ།

སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུའི་ཉིང་འཛིན། 1 (མདོ་སྒྲགས་བྱུང་མོང་) བདེན་སྤོང་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པའི་ཉིང་འཛིན།
རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ལྟར་བྱས་ན། བདེན་སྤོང་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་
པའི་དག་སའི་ཉིང་འཛིན་ཞེས་བཞོད་པར་བྱའོ། །རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པས་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུའི་ཉིང་འཛིན་
ས་བརྒྱད་པ་ནས་ཐོབ་པར་འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཆོའི་འབྲེལ་པ་དེབ་གཟུགས་
3497ག་གསུངས། འདི་ལ་དོགས་གཙོད་འདི་ལྟར་འབྱུང་སྟེ། ཐལ་འགྱུར་པའི་ལྷགས་ལ་ཉན་རང་
དག་བཙོམ་པས་ཀྱང་བདེན་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་པས་དེ་དག་གི་རྒྱུད་ལ་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུའི་ཉིང་འཛིན་
ཡོད་དམ་ཞེ་ན། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པས་མེད་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་
བསྟོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཆོའི་འབྲེལ་པ་ལས། འོ་ན། འཇུག་པ་ལས། བཙོམ་མར་གྱུར་པའི་དངོས་ནི་
ཀུན་རྫོབ་ཏུའོ། །ཞེས་ཉན་རང་དག་བཙོམ་པ་དང་དག་ས་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔལ་གསུམ་
བདེན་འཛིན་ཟད་པར་སྤངས་པ་འདྲ་བས་དེ་གསུམ་གྱི་སྒྲོའི་རྩེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་བརྟུན་པའམ་
ཀུན་རྫོབ་ཅམ་ཡིན་གྱི་བདེན་པ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པས། ཉན་རང་དག་བཙོམ་པས་ཀྱང་སྒྲིལ་
མ་ལྟ་བུའི་ཉིང་འཛིན་ཐོབ་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཉན་རང་དག་བཙོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྩེས་
ཐོབ་ཏུ་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུར་གཟིགས་པ་ལས་མི་གཡོ་བ་དག་སའི་སེམས་དཔལ་རྣམས་དང་འདྲ་མོད་
ཀྱང་། དེ་དག་གི་སྒྲིལ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པའི་སྒྲོ་ལ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་
ཐབས་ཀྱི་ཆའི་གྲོགས་མེད་པས་ཤེས་སྤྱིབ་ཀྱི་ཆ་གས་འཛོམས་པའི་རྣམས་པ་དང་དག་སའི་སེམས་

དཔལ་ལྷ་བུའི་གཞན་དོན་གྱི་དཔལ་ལྷ་བུ་ལ་དང་མི་ལྷན་པས་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་མིང་
 མི་འཛོལ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །² (སྐྱགས་སུན་མོང་མ་ཡིན་པ) བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་གྱི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་ལ་ཟེར། ³ རྒྱུང་སེམས་ཅམ་ལས་གྲུབ་པའི་སྐྱུ་མའི་སྐྱུ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་ལ་ཡང་ཟེར་ཏེ། རྗེའི་རིམ་ལྷ་གསལ་སྐྱོན་ལས། འཁོར་བར་འབྱུངས་པ་དང་། འཁོར་
 བའི་བག་ཆགས་སྐྱུ་མི་འཆད་ཏུ་འཇུག་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལྷོག་པ་ལ་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་དགོས་པ་ནི། སྐྱགས་དང་པར་ཕྱིན་སུན་མོང་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ནོ། །ཕྱི་མ་ལྷོག་པ་ལ་
 དགོས་པའི་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ལ་ཡང་སུན་མོང་ཡིན་མིན་གཉིས་དང་། སུན་མོང་མིན་
 པ་ལ་ཡང་བདེ་སྟོང་སྐྱར་བ་དང་། སྐྱུ་ལུས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་འདྲར་ནི་ཕྱི་མའོ། །ཞེས་གསུངས།
 མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་སུ་བཏྲ་བར་བྱའོ། །

སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའི་སྟོང་ཉིང་། རྗེས་ཐོབ་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའི་སྟོང་ཉིང་དང་དོན་འདྲ། དེའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྐྱུ་མ་ལྷ་མཛེས། ལུས་སྐྱུ་མ་ལྷ་མཛེས་དང་དོན་འདྲ། དེའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

སྐྱུ་ཅལ་དུག་ཅུ་ཅ་བཞི། ¹ སྤར་རྒྱ་གར་དུ་དར་བའི་བཟོ་རིག་ལ་སོགས་པར་གཏོགས་པའི་སྐྱུ་ཅལ་
 ལུས་ཅུ་ནི། ཡི་གེ་ལག་ཅིས། གངས། ཅིས་ཆེན། རོར་ཚུགས། གོམས་སྒྲབས། ལྷགས་ཀྱས་
 བསྐྱར་ཐབས། རལ་ཕྱིའི་ཐབས། ཞགས་པ་གདབ་པ། མདའ་པོ་ཆེ་འཕེན་པ། མདུན་དུ་བསྐྱར་
 བ། ཕྱིར་བསྐྱར་པ། བཅད་པ། འལ་པ། དུག་པ། རྒྱུང་ནས་འཕྱོག་པ། གནད་དུ་འཕྱོག་པ། མི་
 ཆོར་བར་འཕྱོག་པ། ཆབས་ཆེ་བར་འཕྱོག་པ། མཆོངས་པ། གུང་གི་འཛིན་སྟངས། བར་། རྒྱལ།
 བཀལ། གྲང་པོ་ཆེའི་གཉན་ཞོན་པ། རྩ་ལ་ཞོན་པ། ལིང་རྩའི་ཐབས། མདའ་གཞུ། གུང་སྟོབས་
 དང་སུམ་ཅུའོ། །རོལ་མོའི་སྐྱུ་ཅལ་བཅོ་བརྒྱད་ནི། ཀར་མཁའ། རྩོ། ར་པོ་ཆེ། ར་པ། ར་ཕན། ར་
 ཆེན། འཁར་ར། བི་ཤང་རྒྱུད་གཅིག་པ། ར་ར་ཁ་གཅིག་པ། ལྷགས་གྱི་སིལ་ཁྲོལ། འཁར་བའི་
 སིལ་ཁྲོལ། བི་ཤང་རྒྱུད་གསུམ་པ། ར་སྐ་ཀྱུ། སིལ་སྐྱན་སྐྱུ་དབྱངས་དང་བསྐྱུན་པ། བེག་དོབ།
 རོལ་མོའི་སྐྱུ། བི་ཤང་། སྤིང་བྱ་དང་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །སྐྱུ་དབྱངས་གྱི་དེས་པ་བདུན་ནི། བར་
 ལ། བར་སྟོང་། ས་འཛིན། དུག་ལྷན། ལྷ་པ། ཆོགས་ལ། འཁོར་ཉན་དང་བདུན་ནོ། །གར་གྱི་ཆ་

བྱད་དགུ་ནི། སྒྲིལ་པ། དཔལ་པ། མི་སྦྲུག་པ། དྲག་ལུལ། བཞད་གད། འཛིགས་ཏུང་། སྦྱིང་རྩེ།
རྩམས་པ། ཞིབ་དང་བཅས་དྲུག་ཅུ་ཙམ་ཞེས། ། 2 འདོད་པའི་སྦྱུ་ཙལ་དྲུག་ཅུ་ཙམ་ཞེས་དང་འབྲུག་
སྦྱུ་ལུས། ། 1 (དགེ་ལུགས་) སེམས་དཔེན་མཐར་ཐུག་དཔེའི་འོད་གསལ་ལས་རྒྱུད་ཅུང་ཟད་གཡོས་
ཏེ་ལུགས་ལྟོག་གི་ཉེར་ཐོབ་བྱུང་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ། སེམས་དཔེན་མཐར་ཐུག་དཔེའི་འོད་
གསལ་གྱི་ལྷན་ཅིག་གྱེད་རྒྱུན་དང་དེའི་བཞོན་པར་གྱུར་པའི་གཉུག་རྒྱུད་གིས་ཉེར་ལེན་བྱས་ནས་
མཆན་དཔེའི་སྦྱས་པའི་ལྷའི་སྦྱུ་དངོས་གནས་ལ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་སྟེ། དོན་གྱི་འོད་གསལ་གྱི་
ཉེ་བའི་རྒྱ་རྩམས་མ་སྦྱོར་ཚུན་ཆད་ཀྱི་རྩོགས་རིམ་ནི། སྦྱུ་ལུས་ཀྱི་རིམ་པའི་མཆན་ཉིད་དོ། །ཡང་
རྩེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོའི་གསང་འདུས་རྩོགས་རིམ་མི་བསྐྱོད་ཞལ་གྱི་བདུད་ཅི་༣༡བ་ལས། སེམས་
དཔེན་མཐར་ཐུག་གི་དཔེའི་འོད་གསལ་ལས་ལྷང་བར་རྩོམ་པ་ན་འོད་གསལ་དཔེའི་བཞོན་པའི་
རྒྱུད་གིས་ཉེར་ལེན་དང་། འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ལྷན་ཅིག་གྱེད་རྒྱུན་ལས་དཔེའི་འོད་
གསལ་འགགས་ཏེ་ལུག་ལྟོག་གི་ཉེར་ཐོབ་བྱུང་བ་དང་ཡིད་ངོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བྱུང་པོ་རྩིང་བ་
ལས་གོ་ས་ལོགས་སུ་འོངས་སྦྱུ་རྩི་རྩེ་འཆང་སྦྱུ་མདོག་དཀར་པོ་རྩིན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པའི་
སྦྱུར་དངོས་གནས་ལ་བཞེངས་པ་ནི། རིམ་པ་གསུམ་པའི་སྦྱུ་མའི་སྦྱུ་དང་། ཉོན་མོངས་མ་སྦྱངས་
བས་མ་དག་པའི་སྦྱུ་ལུས་དང་། བར་དོ་ཁེགས་ཏེ་འོངས་སྦྱུའི་བསྟེ་བ་དངོས་སུ་བྱུང་བས་ལམ་
དུས་ཀྱི་འོངས་སྦྱུ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྦྱུ་མཆན་ཉིད་པ་དང་། རྩི་རྩེའི་སྦྱུ་རྩེས་མཐུན་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །རྩེའི་སྦྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། སྦྱུ་ལུས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་
རྩོགས་པའི་སྦྱོན་གང་སྦྱང་སྦྱུ་མར་འཆར་བ་ལ་མི་གྱེད་ཀྱི་སྦྱོང་བ་གསུམ་གྱི་ཡེ་ཤེས་མདོན་
དུ་བྱས་བས་མཐུས་ནལ་འཕྱོར་པའི་ལུས་དེ་སྦྱུ་མའི་ལུས་སུ་སོང་བཅིག་ཡིན་ཏེ་གསང་འདུས་
ལས་ཤེས་དགོས་སོ། །ཞེས་དང་། སྦྱུ་ལུས་ནི་སྦྱོང་བ་གསུམ་གྱི་མཐར་ལུགས་བརྫོགས་ཏུ་ཤར་
བའི་སེམས་གསུམ་རྒྱུད་དང་བཅས་པའི་རྒྱུད་སེམས་ཅམ་ལས་རང་ཉིད་རྩི་རྩེ་སེམས་དཔར་
ཤར་བའི་སྦྱུ་ཡིན་ཏེ་རིམ་ལྔ་ལས། དེ་ཉིད་རྒྱུད་དང་ཡང་དག་ལྟ། །རྩམ་ཤེས་གསུམ་པོ་སྦྱར་
ཡང་ནི། །རྩལ་འཕྱོར་པ་ཡི་ལུས་སུ་འབྱུང་། །སྦྱུ་མའི་ལུས་ཞེས་དེ་ལ་བཤད། །ཅེས་གསུངས་

སོ། །ཞེས་གསུངས། འདིའི་སྐོར་ཞིབ་པར་སྒྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་༢༢༥ སོགས་ཟེའི་གསུང་
 རྒྱུ་སྤྲུལ་ལ་བས་དེར་གཟེགས། དབང་ལྷག་དབྱེས་རབ་རྟོག་ཟེའི་«སྒྲགས་གྱི་ས་ལམ་གྱི་
 རྒྱུ་གཞག་རྒྱུ་འདྲུག་རིན་ཆེན་འདྲེན་པའི་ཤིང་རྟ་» ༥༠བ ༥༥ལ། རང་གི་བསྐྱབ་གཞི་སེམས་
 དཔེན་དཔེའི་འོད་གསལ་མཐར་ཐུག་གིས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་དང་། འོད་གསལ་དེའི་བཞུག་པའི་
 རྒྱུ་འོད་ཟེར་ལྷ་པའི་ཉེར་ལེན་ལས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་རྒྱུ་སྤྲུལ་གྱི་ལུས་རགས་བ་ལས་གོ་ས་
 ལོགས་སྤྲུལ་དངོས་གནས་ལ་བྱུབ་པའི་མཆོན་དཔེས་སྤྲུལ་པའི་གཟུགས་སྤྲུལ་དེ་མ་དག་པའི་སྤྲུ་
 ལུས་གྱི་མཆོན་ཉིད། དེ་དང་རིམ་བཤགས་པའི་སྤྲུ་ལུས་དོན་གཅིག་སྤྲུ་ལུས་གྱི་ལུན་ཆད་
 བྱི་རིམ་བཤགས་པའི་དོན་གྱི་འོད་གསལ་ཐོབ་གྱི་བར་དུ་བྱི་མཉམ་རྩིས་གང་ལ་རྒྱུན་ཆད་བར་
 མེད་ཅིང་། འོད་གསལ་དེ་ཉིད་མཐོན་དུ་གྱུར་བ་ན། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ནམས་མཁའ་ལ་འཇུག་
 ཡལ་བ་ལྟར་དག་སྟེ། རིགས་འདྲའི་རྒྱུན་འཆད་མེད་བར་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས། རྒྱུར་
 ལུས་ཐོབ་ན་ནལ་འབྱོར་བ་དེ་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་འཆང་རེས་བར་རྒྱ་སྟེ། རིམ་ལྷ་གསལ་སྤྲོན་ལས།
 རིམ་བཤགས་པའ་ལས། རྒྱུ་ལུས་ཐོབ་ན་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་རེས་བར་འཆང་རྒྱ་བར་གསུངས་ཤིང་།
 རིམ་བཤགས་པའ་ལས་བྱུང་། མཐོན་བར་བྱང་རྒྱུ་ལེགས་ཐོབ་ནས། །གཙང་མའི་གནས་སུ་ཉེ་
 བར་འགྲོ། །སངས་རྒྱས་ཞིང་ན་མི་ལྷོག་པས། །ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན། །ཞེས་
 རིམ་བཤགས་ཐོབ་ན་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་འཆང་རྒྱ་བར་གསུངས་པས། བར་དོར་འཆང་རྒྱ་བས་
 རྒྱུ་ལུས་དང་འོད་གསལ་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 (བཀའ་བརྒྱུད) རྒྱུ་
 བཤགས་བྱུང་རྒྱུ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཆོག་པའི་འདྲིན་པའི་སྤྲུ་ལུས་ལ་འདྲེན་གྱིས་མ་བྱུབ་པའི་བྱིར་སྤྲུ་
 མའི་ལུས་ཞེས་བྱའོ། 3 (སྤྲ་རབས་བ) རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པས་སྟོང་ཡང་ཐ་སྙད་ཅུང་དུ་
 བདེན་སྟོང་སྤྲུ་མ་རྟུབ་ཞིག་ལ་ཟེར། ཞེས་ཟེའི་གྲུང་ཐང་བཤགས་དང་། ཡོངས་གྲགས་སྤྲུ་ལུས་
 ལ་དབྱེན། མ་དག་པའི་སྤྲུ་ལུས་དང་། དག་པའི་སྤྲུ་ལུས་གཉིས། གཞན་ཡང་། དཔེའི་སྤྲུ་མ།
 རྒྱང་བ་སྤྲུ་མ། མི་ལས་སྤྲུ་མ། བར་དོ་སྤྲུ་མ། འོད་གསལ་སྤྲུ་མ། རྒྱལ་བ་སྤྲུ་མ། ཡེ་ཤེས་སྤྲུ་མ་
 སྟེ་བདུན་སོགས་དབྱེ་རྒྱུ་མ་མང་དུ་ཡོད་དོ། །ཤེས་བྱ་མཐོང་འགྲེལ་སོགས་ལ་བརྟུ་བར་བྱའོ། །

སྒྲིལ་ལྷི་དཔེ་བཅུ་གཉིས། སྒྲིལ་ལྷི་དེ་ཉིད་དཔེ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་སེམས་པར་བྱ་དགོས་པ་ལ་
དཔེ་བཅུ་གཉིས་ནི། སྒྲིལ་མ་ཆུ་ཆུ་མིག་ཡོར་གསུམ། མི་ལམ་སྒྲིག་སྒྲིག་ཆ་བྱལ། ཁྲི་ཐ་མིག་
འབྲུལ་འཇའ་ཆོན་དགུ། ཆུ་བྱར་སྒྲོག་དང་སྒྲིབ་རྩེན་ཏེ། སྒྲིལ་མའི་དཔེ་ནི་བཅུ་གཉིས་མོ། འབྲུལ་
བཤད་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རིམ་ལུ་གསལ་སྒྲོན་ལས། ༡ ཆུང་སེམས་ཅམ་ལས་རྗེ་རྗེ་འཆང་
གི་སྒྱུར་བསྐྱེད་བ་ན། ཡན་ལག་དང་ཉིད་ལག་ཆང་ཡང་ཆུང་སེམས་ལས་མེད་བས་སྒྲིལ་མའི་མི་ལྟ་
བུའོ། ༢ གར་ཡང་བྲལ་བ་ནི་ཆུ་ཆུ་ལྟ་བུའོ། ༣ ཤ་རུས་ལ་སོགས་པ་དང་བྲལ་
མིག་ཡོར་ཏེ་མའི་བྲིབ་མའི་ལུས་ལྟ་བུའོ། ༤ སྒྲིབ་ཅིག་གིས་གཡོ་བ་ནི་སྒྲིག་སྒྲིལ་ལྟ་
བུའོ། ༥ ཆུང་སེམས་ཅམ་ལས་བྲལ་བས་ཆུང་ཡིན་པ་ནི་མི་ལམ་དུ་ལུས་རགས་པ་ལས་བྱར་
དུ་བྲེ་བའི་མི་ལམ་གྱི་ལུས་ལྟ་བུའོ། ༦ རྣམ་སྒྲིན་གྱི་ལུས་དང་ཆུད་གཅིག་ཏུ་གཏོགས་ཀྱང་
གཞན་དུ་སྒྲུབ་བ་ནི་བྲལ་ཆ་ལྟ་བུའོ། ༧ སྒྲིབ་པའི་རྩེན་དང་བརྩེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་བ་ནི་དེ་མའི་
ཁོང་ཁྱེད་ལྟ་བུའོ། ༨ གཅིག་ཡིན་ཀྱང་དུ་མར་སྒྲུབ་བ་ནི་མིག་འབྲུལ་ལྟ་བུའོ། ༩ སྒྲིབ་དོག་
རྣམ་པ་ལྟ་སོགས་པ་མེད་ཅིང་མ་འདྲིས་པར་སྒྲུབ་བ་ནི་འཇའ་ཆོན་ལྟ་བུའོ། ༡༠ རྣམ་སྒྲིན་གྱི་
ལུང་པོའི་ནང་ནས་གནས་པ་ནི་སྒྲིན་གྱི་གསེབ་ན་སྒྲོག་འབྲུལ་བ་ལྟ་བུའོ། ༡༡ རྩོད་པའི་རང་
ལས་ཐོལ་གྱིས་བཞེངས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་དྲངས་པའི་ཆུ་ལས་ཆུ་བྱར་རྩོལ་བ་ལྟ་བུའོ། ༡༢ ཡན་
ལག་དང་ཉིད་ལག་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་ནི་མེ་ལོང་ལ་རྗེ་རྗེ་འཆང་གི་གཟུགས་བརྩན་
ཤར་བ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་གསུངས།

སྒྲིལ་མཆོད་པ། ཆུ་མ་རྗེ་རྗེ་འཆང་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་མཆོད་བསྟོད་ཆོགས་འཁོར་མཆུ་སོགས་ལུལ་
ཏེ་གསོལ་འདེབས་བྱེད་པ་ལ་ཟེར།

སྒྲིལ་སྒྲོན་མོ། སྒྲིལ་མཆོད་པ་དང་འབྲ།

སྒྲིག་མོ། ཁྲི་དང་ཆུང་མའི་མ་ལ་སྒྲིག་མོ་ཟེར། དེ་ལྟར་སྒྲིབ་དུ་mother-in-law ཟེར་བ་
དེའོ། ཁྲོས་སྒྲིག་ལ་གཟིགས།

སྒྱུར་བ། 1 (ད་ལྟ་བུ) སྒྲིབ་རིགས་པན་ཚུན་བརྗེ་བ། སྒྱུར་ལ། རོན་སྒྱུར། ཐད་སྒྱུར། (འདི་ལ་སྒྲིལ་སྒྱུར་

ཡང་ཟེར། འོག་སྐྱུར། དཔེར་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཕྱི་ལ་ཞེས་པའི་དོན་སྐྱུར་དང་།
 བསེལ་ཐོབ་ནི་དེའི་སྐྱུར་རམས་ཐད་སྐྱུར། འོག་སྐྱུར་ནི། ཆོག་ལག་འཁྱུག་ལོག་ཐོག་སྐྱུར་བ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་གང་ཡིན་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་སྤྲི་ཏེ་སྐྱུར་ལ་ཆོག་འདི་ཆོག་གི་དང་
 བོན་ཡོད་ཀྱང་། སྐྱུར་ལོག་སྐྱུར་དུ་ (མ་ཕྱི་ལ་འོག་འགྱུར་ཞེས་བྲིས་འདུག) བསྐྱུར་བས་བོད་དཔེ་
 ལ་ཆོག་འདི་ཆོག་གི་ཐ་མར་སོང་བའི་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་མཆོད་རྟེན་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2
 གཞི་བར་ཚུར་སློབ། ཆོས་ལུགས་སྐྱུར་བ། མདོག་སྐྱུར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྐྱོར་བ། སྐྱེད་བ། རང་གི་ཉེས་པ་སྐྱོར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ན་གསལ།

སྐྱ་བསྐྱུར་བ། ཅ་ཅེ་མེ་འབྱེན་བ།

སྐྱ་འགྲུར། སྐྱ་སྐྱུར་དང་འབྲ། མཆོད་རྟེན་སོགས་སུ་སྐྱ་འགྲུར་བྲིས་ཡོད།

སྐྱ་སྐྱུར། 1 འདི་ལ་ཐད་སྐྱུར་དང་། དང་ཐད་དུ་བསྐྱུར་བ། སྐྱ་བཞིན་དུ་བསྐྱུར་བ་ཞེས་ཀྱང་བྲ། དཔེར་
 ན་བསེལ་ཐོབ་ཅེས་པ་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཕྱི་ལ་ཐད་སྐྱུར་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་དེའི་དོན་སྐྱུར་ཡིན་
 པ་ལྟ་བུ། མཆོད་རྟེན་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། གཞིས་ལུས་ཀྱི་མཁས་པ་ཉན་ལུལ་མཐུན་རབ་འོད་
 གསལ་མཆོག་གིས། སྐྱ་སྐྱུར་ཞེས་པ་ནི་དངོས་པོ་གང་ཡང་རུང་བའི་མིང་དེ་མི་རིགས་གཞན་
 གྱི་སྐད་ཡིག་གི་སྐྱ་བཞིན་བོད་ཡིག་ཏུ་བབ་པ་དེ་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་དེ་ནི་ཅུང་ཟད་ལས་
 སྐྱ་བ་ཡིན་ཀྱང་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ་མིང་དེ་ཐོག་མར་རྒྱལ་ཁབ་བཅའ་མི་རིགས་སུའི་
 སྐད་ཡིག་ཡིན་པ་ཤེས་དགོས། སྤྱིར་ན་མཆོན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་མིང་པལ་མོ་ཆེ་ཞིག་ཐོག་
 མར་དབྱིན་སྐད་དང་དབྱིན་ཡིག་ལས་བྱུང་བ་མང་བས་ད་ལྟ་དབྱིན་སྐད་དང་དབྱིན་ཡིག་ལ་
 འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་སྐད་ཡིག་ཅེས་པའི་ཐ་སྐད་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་ཀྱང་ཕུན་
 ནུམ་ཆོགས་པ་ཡོད་པ་དེ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐར་ནས་ད་བར་རྒྱ་
 མི་འཆད་པར་དོན་སྐྱུར་དང་སྐྱ་སྐྱུར་ཅེ་རིགས་བྲིས་པའི་ལག་རྩིས་ཡིན། དཔེར་ན་རྒྱ་ཡིག་
 གི་མིང་ཁ་ཤས་དབྱིན་ཡིག་སོགས་ནས་སྐྱ་སྐྱུར་བྲིས་པ་ཡིན་ཆེ་དེ་བོད་སྐད་དུ་སྐྱ་སྐྱུར་བྱེད་
 སྐབས་ཐོག་མའི་མིང་གི་སྐྱ་རིམ་བཞིན་སྐྱུར་བ་ལས་རྒྱ་ཡིག་གི་སྐྱ་གདངས་རིམ་བཞིན་བོད་ཡིག་

ཏུ་བསྐྱར་ན་ཅུང་བཟང་སྟེ། དེ་ཕྱི་ཡིག་སོགས་ཀྱི་མིང་ཀྱི་ཡིག་ཏུ་སྐྱར་སྐབས་སྤྱི་ཅི་བཞིན་མ་
བྱུང་བར་བྱར་ཆག་ཏུ་བྱུར་བ་ཅུང་མང་བས་ཐོག་མའི་མིང་དེ་ཐང་ཀར་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ན་
བོད་ཡིག་ནི་སྤྱི་ཕྱི་ཡིག་ཡིན་པས་ཅི་མ་ཅི་བཞིན་བསྐྱར་བྱུང་བྱུང་ཆོས་ཡོད་པ་ཡིན། སྤྱིར་སྤྱི་
སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་དེ་ཅུང་ཐང་སྐབས་བདེ་ནའང་ཏུ་ཅང་མང་དགས་ན་མི་རིགས་རང་གི་སྐད་ཡིག་གི་
ཁྱད་ཆོས་ནམས་ཉམས་ཏེ་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད་པའི་སྐད་ཡིག་ཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཉེན་ཡོད་ཅིང་།
དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས་སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བཀའ་འདྲིན་ཅན་ནས་པས་གཞུང་མང་དེ་
ཅམ་ཞིག་བསྐྱར་བ་ཀྱུན་བོད་རང་གི་སྐད་ཡིག་ཏུ་དོན་སྐྱར་བྱས་པ་ནམས་ད་ལྟ་རང་པོའི་འབྲེན་
བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་བྱུར་བ་འདི་ག་ལགས། ཞེས་གསུངས། ཐང་སྐྱར་ཞེས་པའི་ཐང་དུ་གཟིགས། 2
ལོ་རྒྱུ་བ། སྤྱི་སྐྱར་ལོ་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཕྱ་ཕྱོག 1 མིན་པའི་ཀྱུ་པ་པོ་འཕོད་སྟོག་མཁྱིན་པ་བཅུ་བ་སྟེ། ལང་ཀ་མཁྱིན་བཅུའི་མིང་། 2 ཁངས་
བཅུའི་མིང་། 3 ཁྱག་རྒྱ། 4 ཁྱིམ་བྲ། 5 བཀྱ་བྱིན། 6 ངང་པ། 7 རྣ་མཁལ། 8 སྤྱིན། 9 བྲ་
སྤྱིའི་མིང་། 10 བྲ་རོག་ w འབྲུག་ e རི་དགས་ཏུ་ཏུ། མཛོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
འདོད་འདོད་པ་མོ་སྤྱི་མཛོད་ སེ་པ་ རྟེ་མེ་ལ་ལས་ཀྱི་ཏུ་ལྟོ། ཕྱ་ཕྱོགས་སོ། ཞེས་གསུངས། 1
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཞིག་སྟེ། དེ་མ་མེད་པའི་སྤྱན་གསལ་ཀྱི་སྤྱི་ལྟོ་བ་ཀྱུན་ལ་སྟོག་ཅིང་ཁྱབ་
པའོ། ཁྱུང་སྤྱན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། བཅོམ་སྤྱན་འདས་ཁྱུང་པར་ཅི་ལྟ་བུ་དང་སྤྱན་པ་ཞེ་
ན། ཕྱ་ཕྱོགས་ཞེས་བྲ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོས་པ་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་མ་མེད་པའི་
སྤྱན་པས་ཁྱབ་པར་བྱུང་བ་ནི་སྤྱི་གསལ་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ལོ། ཞེས་གསུངས།

ཕྱ་ཕྱོགས། ཕྱ་ཕྱོག་དང་འདྲ། མཛོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདོད་འདོད་པ་མོ་སོགས་གཞུང་
མང་པའི་ནང་སྤྱི་སྐྱོགས་ས་མཐའི་ཡང་འཇུག་འབྱུང་ངོ་། །

ཕྱ་གཙན། <ར་རྩ་> མགོ་མ་གཏོགས་ལུས་གཞན་མེད་པའི་སྤྱི་མ་ཡིན་ཞིག་འདིའི་ལོ་རྒྱས་ནི། ཁྱུང་
པར་དུ་འཕགས་པའི་བསྟོད་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས། དེ་ཡང་འདི་ལྟར་ཐོས་ཏེ། ཅི་ཅམ་ན་
སྤྱི་ནམས་ཀྱིས་ལོ་མ་ཅན་གྱི་རྒྱ་མཆོ་བསྐབས་པ་ན། ཅི་སྤྱི་ཅིག་ན་བདུད་ཅི་བྱུང་བར་བྱུར་པ་

སྐྱ་གཙན་གྱི་མགོ་དང་མཆིག་གུའི་ལུས། སྐྱ་མ་དང་དུ་བཞིན་པ་ཅམ་ལས་དོན་ལ་བཟད་དུ་མེད་པའི་
དཔེ་ཞིག འདིའི་དོགས་གཙན་རྒྱལ་པར་གཞིགས་འདོད་ན། རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་པའི་
གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་བྱང་མ་ལས། སྐྱ་གཙན་གྱི་མགོ་དང་། མཆིག་གུའི་ལུས་བྱ་བའི། རྒྱལ་
འཇུག་གི་འཁོར་ལོས་སྐྱ་གཙན་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་བཙད་པའི་མགོ་ནི་རུ་སྟེ་སྐྱ་གཙན་དང་། ལུས་
ནི་ཀེ་རུ་བྱ་བ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་མིང་རམ་དུ་བ་མཇུག་ཡིང་ལ་གྲགས་མོད། འདི་མཆིག་གུར་བསྐྱར་
བར་སེམས། དང་རེས་སྐྱ་གཙན་གྱི་མགོ་བྱ་བའི་རྒྱལ་འདི་འདྲ་བྱེད་པ་རྒྱ་གར་དུ་ཡང་ཕྱོད་རྒྱལ་
སོགས་ལ་འདུག་ཅིང། དེ་ལ་མགོ་ (འདིར་སྐྱ་གཙན་གྱི་མགོ་འདི་དཔེ་རེས་འཇུག་དགོས) ལས་
གཞན་ལག་པ་ནི་མི་སྤང་ཞིང་། མིང་ལ་ད་དུང་རུ་ཅུ་སྟེ་སྐྱ་གཙན་རྒྱ་བ་ཞེས་གྲགས་ཏེ་ཁ་ནང་
གི་དེ་ཡང་རྒྱ་བ་ཡིན་པས་བྱིས་དང་རེས་ལོར་བུའི་གཟུགས་སུ་བསྐྱར་འདུག དེས་ན་སྐྱ་གཙན་གྱི་
གཟུགས་ནི་མགོ་ཅམ་ལས་མེད་ཅིང། ཀེ་རུ་ཡང་ལུས་ལས་སོགས་སུ་མེད་པས་དེ་གཉིས་བཟད་
མེད་པའི་དཔེར་སྟོར་བ་ཡིན། རོན་ཀྱང་ཀེ་རུའི་སྐྱ་མཆིག་གུ་ལ་བསྐྱར་བས་གཏུན་བུ་སོགས་ཀྱི་མིང་
དང་། དང་འཐག་གི་ཆས་ནམས་ལ་ཀེ་རུ་ཞེས་གྲགས་མོད། ཞིབ་དུ་རིས་ཀྱང་ཅད་མ་ཆོད། དེས་ན་
དུ་བ་མཇུག་ཡིང་ལ་སྟོན་གྱི་ལོད་སྐྱད་དུ་མཆིག་གུར་འཁོད་པ་འདྲ་ཞེ་ཡིན་སྙམ་སྟེ། འདིའི་དབྱིབས་
གཟུགས་ཀྱང་མཆིག་གུའམ་རྒྱ་གར་པའི་འབྲས་གཏུན་བུ་དང་ཕུན་རྟ་བུ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱ་གཙན་འདིན། <རྒྱ་ལུས> ། སྐྱ་སྐྱ་གཙན་འདིན་ཞེས་བྱ་བ་སྟོན་པ་ལྟུ་ལུབ་པའི་སྐྱ་སྐྱ་དེའི་མིང་ཡོད། །སྐྱ་གཙན་

འཛིན་ཞེས་བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འབྲུངས་པའི་ཆེ་རྒྱ་བ་གཟས་འཛིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །འདུལ་བ་
ལུང་གཞི་༼ ང་པ་ ༽ན་གསལ་ཞིང་། དེས་སྟོན་དང་ཆོས་འབྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ནང་དང་གསལ་
ལོ། །2 བམ་ཟེ་སྐྱ་གཅན་འཛིན་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱ་ཆའི་སྐད་དུ་བྱུབ་པ་ཐོབ་ནས་བྱུབ་ཆེན་ས་ར་ཏ་
ཞེས་གྲགས་པ་དེའི་མིང་ཡིན་པར། འུ་སྟོན་རིན་པོ་དང་རྗེའི་རིམ་ལུ་གསལ་སྟོན་ན་གསལ་ལོ། །
སྐྱ་གཅན་འཛིན་འབར་པོ། འདི་ལ་གང་ཟག་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བྱུང་སྟེ། 1 སྟོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐབ་ཀྱི་རྒྱ་མ་
སྐྱ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོ་འཕྲ། མཚན་གཞན་ས་ར་ཏ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། དེའི་ཆེ་ལུལ་རྩ་ཤེའི་བམ་
ཟེ་གཅིག་ལ་སྐས་བམ་ཟེ་བཞི་ཡོད་དེ། དེ་དག་གཞོན་ཀྱི་དེ་དུས་ན་སྐྱའི་བསྟན་བཅོས་ལ་སོགས་
པ་རིག་པའི་གནས་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས་ནས། བྱིས་བསྟན་པ་ལ་དད་པར་བྱུང་བ་
དང་། དེའི་ནང་ནས་གཅིག་སྐས་སྐྱ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོ་ལས་རབ་དུ་བྱུང་སྟེ། མཚན་ཡང་
སྐྱ་གཅན་འཛིན་བཟང་པོར་བཏགས་སོ། །དེས་བྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྟེ་སྟོན་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས་
པས་མཁས་པ་ཆེན་པོར་བྱུང་། །དཔལ་བེ་ཀྲ་མ་ལྷོ་ལྷོ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཁན་པོ་མཛད་དེ།
བསྟན་པའི་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་བེ་སུ་ཀལ་ལ་མཁའ་འགྲོ་མས་གནང་བའི་
གསང་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་ཡོད་པ་ཐོས་ནས་དད་ནས། དེའི་དུང་དུ་སོང་སྟེ། མཐུལ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས།
གྲུས་པས་གསོལ་བ་བཏབ་པས། དེས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བཙུག་སྟེ།
དབང་བསྐྱར་རྒྱུད་བཤད། གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་མཐའ་དག་གནང་དོ། །དེས་ཀྱང་
དེའི་དོན་ཉམས་སུ་སྒྲངས་པས་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་དོན་ལ་བརྟན་པ་རུང་ཟད་ཐོབ་པ་དང་། མཐར་
བྱིན་པར་བྱ་བའི་བྱིར། རབ་བྱུང་གི་ཆ་ལུགས་སྐས་ཏེ། སྟོན་པ་ལ་གཞུགས་སོ། །དེའི་ཆེ་མདའ་
འཕེན་པའི་སྟོན་པ་མཛད་དེ། མདའ་ལེགས་པར་བསྐྱངས་ནས་གནད་དུ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་
སེམས་ཉིད་གནས་ལུགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བསྟོངས་ན་གྲོལ་བར་རྟོགས་ནས། རྟོགས་པ་དང་མཆོག་
བརྟེས་སོ། །དེའི་ཆེ་ས་ར་ཏ་སྟེ་མདའ་བསྟན་ཞེས་གྲགས་ལ། དེའི་རང་གི་རྟོགས་དོན་སྐྱ་རྒྱངས་
པ་དོ་ཏ་མཛད་དོ། །ཞེས་གྲགས་པའི་མང་དོ་ཏ་སྟོར་གསུམ་མཛད་ཅེས་གྲགས་ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་
དོ་ཏ་དང་། བཙུན་མོ་དོ་ཏ་ནི་བལ་པོ་ཞིག་གིས་ཁ་གཡང་ནས་བྱས་ཞེས་བལ་པོ་ན་གྲགས་

ཡིན་ནམ་སྙམ་ ་ལ། སྒྲ་སྒྲོར་བམ་གཉིས་ལས། བོ་བྱང་ལོན་ཅང་དོར་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཆོས་སྐད་གཏན་ལ་པབ་སྟེ། རྗེ་མློན་མོལ་ནས་རེན་ཟིན་དུ་མཛོད་
བ་སྐད་གསར་གྱི་མིང་སྟོན་མ་ཐོགས་བ་དང་། གཏན་ལ་མ་པབ་བ་ལ་མཁས་བ་རྣམས་
འཆོགས་ཏེ་མིང་དུ་བཏགས་ཤིང་གཏན་ལ་པབ་སྟེ། ལྷ་བཙད་པོ་ཁྱི་ལྷེ་སྲོང་བཙན་གྱིས་
བསྐུལ་ནས་བཀས་བཙད་དེ་མི་བཙོས་བར་བཞག་པ་རྫོགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
དང་། ལྷ་ཟད་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་༧༠ཁྱི་ལྷེ་སྲོང་བཙན་ནས་སངས་པ་
ལེགས་འཛིང་ཡོན་པོ་བྱང་ལོན་ཅང་དོར་བཞུགས་དུས། ཉི་ལོག་གི་མཁན་པོ་ལྷ་རྩ་ཅུ་རིན་མིན་
སྟེ་རྒྱལ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་། སུ་རྩ་བོ་རྩེ་དང་། སྤེ་ལྷ་བོ་རྩེ་དང་། དུན་སྤེལ་དང་། བོ་རྩེ་མིན་
དང་། བོད་ཀྱི་མཁན་པོ་རྩུར་གྱིན་དང་། རྩུ་ལྷ་ལྷེ་དང་། ལོ་རྩ་བ་མཁས་པར་ཆུང་བ་རྩུ་ན་མེན་
དང་། རྩ་ལ་གྱིན་དང་། མཁྱེ་སྤེ་མཆོ་དང་། རྩེ་རྩུ་སྤེལ་ལ་སོགས་པས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ལས་
འབྱུང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལས་བོད་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིང་མིང་དུ་བཏགས་བ་རྣམས་དཀར་ཆག་ཏུ་
བྲིས་ཏེ། ནམ་དུ་ཡང་གཞུང་ལུགས་དེ་ལས་མི་བསྐྱར་ཞིང་ཀུན་གྱིས་བསྐུལ་ཏུ་བྱུང་བར་གྱིས་
ཤིག་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། སྟོན་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་སྐབས་སུ། མཁན་ཆེན་ཞེ་བ་
འཆོ་དང་། ཡེ་ཤེས་དབང་པོ་དང་། ཞང་རྒྱལ་ཉེན་ཉ་བཟང་དང་། མློན་ཁྱི་གཞེས་སངས་ཤི་དང་།
ལོ་རྩ་བ་རྩུ་ན་པོ་ཆོག་པོ་དང་། ལྷེ་ཁྱི་འབྲུག་དང་། བམ་ཟེ་ལྷ་རྩ་ལ་སོགས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྐད་
བོད་ལ་མ་གྲགས་བ་ལས་མིང་དུ་བཏགས་བ་མང་དག་ཅིག་མཆིས་པའི་ནང་ནས་ཁ་ཅིག་
ཆོས་ཀྱི་གཞུང་དང་། ལྷ་གར་ཆའི་ལུགས་དང་མི་མཐུན་ཏེ། མི་བཙོས་དགོས་བ་རྣམས་བཙོས།
སྐད་ཀྱི་མིང་གཅེས་སོ་འཆལ་གྱིས་ཀྱང་བསྐྱན་ནས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གཞུང་ལས་རྗེ་ལྟར་
འབྱུང་བ་དང་། གནའི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཐུན་དང་། ཟས་བསྐྱུ་ལ་སོགས་པས་རྗེ་ལྟར་
བཤད་པ་དང་། ལྷ་གར་ཆའི་སྤེལ་ལས་རྗེ་སྐད་བཤད་པ་དང་ཡང་བསྐྱན་ཏེ། མཛལ་
དཀའ་བ་རྣམས་ཀྱང་ཆོག་སོ་སོར་བྲལ་ནས་གཏན་ཆོགས་ཀྱིས་བཤད་དེ་གཞུང་དུ་བྲིས་
སོ། །བསྐྱན་འབྱུང་། ཅོ་བ་ ་ཏེ་འོག་གངས་བརྒྱ་དང་སོ་གཅིག་༡༣༡གི་རྒྱབ་གཟིགས་

ན་བཞུགས་ལ། དེའི་གོང་དུ་བྱེ་བྲག་རྩྱུགས་བྱེད་ཆེན་པོ་བཞུགས་སོ། །འདི་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་
རྩྱུགས་བྱེད་འཕྲིང་པོ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་རྩྱུགས་བྱེད་འཕྲིང་པོ་སྐྱ་སྐྱོར་བཅའ་པོ་གཉིས་པ་ཞེས་གྲང་
བྱའོ། །སྐོག་པའི་ཆོ། སྐྱ་སྐྱོར་རྩམས་གཉིས་ཆེས་བསྐྲག་དགོས།

སྐྱ་སྐྱོར་བཅའ་པོ་གཉིས་པ། སྐྱ་སྐྱོར་བཅའ་གཉིས་དང་འབྲ།

སྐྱ་མི་སྟོན། སྤྱིང་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། རི་རབ་ཀྱི་བྱང་རོམ་སུ་ཡོད་པའི་སྤྱིང་ཆེན། སྐྱ་བཤད་ནི། དེར་སྤྱིས་
པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་འཆི་བའི་ཞག་བདུན་གྱི་གོང་དུ་ཁྱོད་འཆིའོ་ཞེས་སྐྱ་མི་སྟོན་བ་ནམ་མཁའ་
ལས་ཆོས་པའི་བྱིར་རམ། བེ་ལ་ཅི་ཏེ་འཕྲེལ་དུ་སྐྱ་བའི་བྱིར་སྐྱ་མི་སྟོན་ནོ། །ཞེས་མཆིམས་
མཛོད་གསུང་།

སྐྱ་ཡི་སྤྱ། ལྷ་ཡི་དེ་ཉིད་དུག་གི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། རང་སེམས་རྒྱ་བའི་སྤྱིང་དུ་རིགས་གསུམ་གྱི་སྤྱ་གང་ཉི་
བར་བསྟེན་པའི་བསྐྱ་བྱའི་སྤྱགས་རང་སྐྱ་སྐྱོག་པར་སྐྱོམ་པའོ། །

སྐྱ་ལོག་སྐྱར། ཆོག་འགའ་ཞིག་ལྷག་ལོག་གོ་ཤོག་སྟེ་བསྐྱར་བ་ལ་ཟེད། དཔེར་ན་གང་ཡིན་ཞེས་པའི་
ཆོག་འདི་སྐྱ་ཉིད་སྐྱ་ལ་ཆོག་འདི་ཆོག་གི་དང་པོ་ན་ཡོད་ཀྱང་། སྐྱ་ལོག་སྐྱར་དུ་བསྐྱར་བས་པོད་
དཔེ་ལ་ཆོག་འདི་ཆོག་གི་ཐམས་པོད་བར་ལྷ་བྱའོ། །ཞེས་མཆོ་རྟེན་གསུང་བ་ལྟར་པོ། །

སྐྱ་ཤེས་ན་དོན་ལ་མི་ཚོངས་ཞེས་སོགས། ཞལ་རྒྱུན་དུ། སྐྱ་ཤེས་ན་དོན་ལ་མི་ཚོངས། མངོན་བརྗོད་
ཤེས་ན་མིང་ལ་མི་ཚོངས། ལྟེན་སྐྱོར་ཤེས་ན་ཆོགས་བཅད་ལ་མི་ཚོངས། ཆོག་རྒྱུན་ཤེས་ན་
སྟོན་དག་ལ་མི་ཚོངས། ཞེས་འབྱུང་ངོ། །ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་༡༥༠༥ནའང་དེ་
བཞིན་དུ་འབྱུང་ངོ། །ཡང་། ལྟེ་སྤྱིང་སངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཆོད་གཡའ་སེལ་སྤྱིགས་བཅའ་གཉིས་པ་
༡༣༤བཤམས། སྟོན་དག་ཤེས་ན་ཆོག་རྒྱུན་ལ་མི་ཚོངས། ལྟེན་སྐྱོར་ཤེས་ན་ཆོགས་བཅད་ལ་
མི་ཚོངས། མངོན་བརྗོད་ཤེས་ན་མིང་ལ་མི་ཚོངས། ཆོས་གར་ཤེས་ན་སྤྱད་རིགས་ལ་མི་ཚོངས།
ཅེས་ཤེས་ན་བྲངས་གྱི་གནས་ལ་མི་ཚོངས། ཞེས་གསལ་པོ། །

སྤྱིག་བཅད་པ། སྤྱིག་ལམ་བཟོས་པའི་དོན། དཔེར་ན། རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པའི་རང་རྣམ་དུ་ཀླུ་ལའི་གོས་
བཟང་ལས། དུས་གསུམ་པོ་དེའི་སྤྱིག་བཅད་པ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་ཅིང་མོར་དུས་འདལ།

ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

སྤྱི་བ་ལ། ཡོན་ཏན་གོང་མ་སྤྱི་བ་ལ་སྤྱི་བ་ཤེད། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྤྱི་བ་པ་གཉིས་ལྟ་བུ། སྤྱི་བ་བཤད་ནི། ཡོན་ཏན་གོང་མ་སྤྱི་བ་ལ་སྤྱི་བ་པས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྱའོ། །

སྤྱི་བ་པ་ལ། འདོད་པའི་སེམས་བསྐྱུས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ལྟ་སྟེ། ༡ རྟོན་འབྱོར་གཉིས། ༢ གཉིད་སྐྱུགས་གཉིས། ༣ འདོད་པའི་འདོད་ཆགས། ༤ གཞོད་སེམས། ༥ རྗེ་ཆོས་དང་ལྟ་བུ། མཛོད་པས། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གཞོད་སེམས་དང་། སྐྱུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། རྟོན་པ་དང་། འབྱོར་པ་དང་། རྗེ་ཆོས་དང་སྤྱི་བ་པ་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། མཛོད་ལུང་འདི་མཛོད་རང་འབྲེལ་ན་བྲངས་ཡོད། ལྷ་སྐྱུབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྲིངས་ལས། རྟོན་དང་འབྱོར་དང་གཞོད་སེམས་སྐྱུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་འདོད་ལ་འདུན་དང་རྗེ་ཆོས་སྟེ། སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བོ་དེ་དག་དགེ་བའི་ལོན། འཕྲོག་པའི་ཆོས་རྒྱུ་ལགས་པར་མཁྱེན་པར་མཛོད། ཁྱེས་གསུངས། དོགས་གཙང་། སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བཤད་པ་ན། སྐྱུགས་གཉིད་གཉིས་དང་། རྟོན་འབྱོར་གཉིས་གཅིག་ཏུ་ཅིའི་ཕྱིར་བྲངས་ཤེ་ན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སྤྱི་བ་པ་དེ་དག་ནི་གཉེན་པོ་གཅིག་པ་དང་། རྒྱ་གཅིག་པ་དང་། བྱ་བ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། ཉེ་ཡང་མཛོད་ཅུ་བ་ལས། འདོད་ན་སྤྱི་བ་རྣམས་མི་མཐུན་(གཉེན་པོ་) དང་། ཁམས་ (རྒྱ) དང་བྱ་བ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་གཅིག་ (ཏུ་བཤད་དོ) ཕྱིར་པོ་གཞོད་བྱེད་དང་། ཞེས་གསུངས། སྐྱུགས་གཉིད་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་སྤྱི་བ་པ་གཅིག་ཏུ་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དེ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྤྲང་བ་འདུ་ཤེས་ཡིན་པ་གཅིག་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་ཡང་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་བ་དང་། མི་དགའ་བ་དང་། བྱ་རྒྱུངས་དང་། ཁ་ཟས་ཀྱི་ཕྱོད་མི་ཐེན་པ་དང་། སེམས་ཁུམ་པ་ཉིད་དེ། དེ་དག་གིས་དེ་གཉིས་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། བྱ་བ་ནི་སེམས་ཁུམ་པར་བྱེད་པ་ཡང་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། ཉེ་བཞིན་དུ་རྟོན་འབྱོར་གཉིས་ཀྱང་སྤྱི་བ་པ་གཅིག་ཏུ་བཤད་སྟེ། གཉེན་པོ་ནི་ཞི་གནས་ཡིན་པ་གཅིག་པ་དང་། རྒྱ་ནི་བཞེས་ཏེ་དུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ལུ་ལྷ་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། མི་འཆི་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། སྤོན་དགོད་པ་དང་ཅེས་པ་དང་དགའ་མགྲར་སྤྱད་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ཡང་གཅིག་པའི་ཕྱིར།

བྱ་བ་ནི་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་གསུམ་པམ་པོ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཡང་གཅིག་པའི་ཕྱིར་དོ། །གལ་ཏེ་ཉོན་
མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྤྱི་བ་པ་ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་པོ་ཞི་ན་སྤྱི་བ་
པར་བསྟན་ཞིན། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་གཞོད་སྤྱི་གསུམ་གྱིས་ནི་འདོད་པ་དང་སྤྱི་གསུམ་པ་ལས་
མི་འབྲས་ཞིང་། སྤྱི་གསུམ་གཉིད་དང་ཞོད་འགྲོད་གྱིས་ནི་དེས་པ་ལྟར་ལྟག་མཐོང་དང་ཞི་གནས་
རིང་དུ་བྱེད་པས་དེས་པ་ལྟར་ལྟ་བུ་ཞིས་དང་ཤེས་རབ་དང་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཕུང་པོ་གསུམ་
ལ་གཞོད་པ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མེད་ན་ཐེ་ཆོས་གྱིས་ཉིང་དེ་འཛིན་
དང་ཤེས་རབ་གྱི་ཕུང་པོ་འང་བདེན་པ་དག་ལ་ཐེ་ཆོས་ཟ་བའི་ཕྱིར་ན་སྤྱི་བ་པ་ལྟ་བུ་དུ་བཤད་
དོ། །ཞེས་མཛོད་རང་འབྲེལ་དང་མཆིམས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

སྤྱི་བ་པ་བཞི། ལུས་ཀྱི་སྤྱི་བ་ལ། དག་གི་སྤྱི་བ་ལ། ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་བ་ལ། རྫོགས་སུ་ཐུན་མོང་གི་སྤྱི་བ་པ་དང་
བཞིའོ། །སྤྱི་མ་མཆོད་པ་ལས། སྤྱི་བ་བཞི་དག་ཅིང་རྣམ་དག་དབང་བཞི་ཐོབ། །ཅེས་པའི་སྤྱི་བ་
པ་བཞི་པོ་དེའོ། །

སྤྱི་བ་བཞི། སྤྱི་བ་པ་བཞི་ལ་གཞིགས།

སྤྱི་བ་བརྒྱད་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། རྩ་འགྲུར་རྟིང་མ། བཀའ་གདམས་ལ། ལམ་འབྲས་ལ། མར་པའི་
བཀའ་བརྒྱད། འདས་པ་བཀའ་བརྒྱད། ཞི་བྱེད་ཡན་ལག་དང་བཅས་ལ། སྤྱིར་བྱུག་ལ། རྩོམ་
གསུམ་གྱི་བསྟེན་སྤྱི་བ་པའི་ལུགས་དང་བརྒྱད་དོ། །ཀོང་སྤྱི་ལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེའི་ཤེས་བྱ་མཛོད་
འབྲེལ་སྤྱི་གསུམ་པམ་སྟོད་ཆ་༥༠༩ལས། མོད་ལུལ་སྤྱི་བ་བརྒྱད་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། རྟིང་མ་
བཀའ་གདམས་ལམ་འབྲས་བཀའ་བརྒྱད་ལ། །འདས་པ་ཞི་བྱེད་སྤྱིར་བྱུག་བསྟེན་སྤྱི་བ་པོ། །འོད་
ཀྱི་ལུལ་འདིར་སྤྱི་བ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ལུགས་འཕྲེན་པ་ཆེ་མ་དུ་མ་བྱུང་ཡང་གཙོ་བོའི་རིགས་སུ་
བསྟན་ན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་དེ། རྩ་འགྲུར་རྟིང་མ། བཀའ་གདམས་ལ། ལམ་འབྲས་ལ། མར་
པའི་བཀའ་བརྒྱད། འདས་པ་བཀའ་བརྒྱད། ཞི་བྱེད་ཡན་ལག་དང་བཅས་ལ། སྤྱིར་བྱུག་ལ།
རྩོམ་གསུམ་གྱི་བསྟེན་སྤྱི་བ་པའི་ལུགས་རྣམས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །སྤྱི་བ་བརྒྱད་
ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཐ་སྙད་འདི་བྱུང་དུས་དགེ་ལྷན་རིང་ལུགས་སློལ་བཏོད་མེད་ན་ནི་དེར་

ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །སྤྱི་བཤད་ནི། སྤྱི་བ་པ་ནི་ལམ་དང་། མཚོད་པ་ནི་མཉེས་
པར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པས། ལམ་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱས་ནས་སྤྱི་མ་བྱགས་མཉེས་
པར་བྱས་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །2 ཡང་ན། སྤྱི་མའི་བཀའ་བཞིན་དུ་སྤྱི་བ་ལ། སྤྱི་བ་པའི་
མཚོད་པ་ཟེར།

སྤྱི་བ་པའི་མཐུལ། སྤྱིགས་ཀྱི་ཁར་མཐུལ་གྱི་ཚོམ་བྱ་ལྟ་བུ་བཞོད་པའི་དབུས་སུ་སྤྱི་མ། འར་དུ་ཡི་དམ།
སྤྱིར་སངས་རྒྱལ། ལུ་བ་ཏུ་ཆོས། བྱང་དུ་དགེ་འདུན་བཅས་གསལ་བཏབ་པ་ལ་ཟེར། དགོས་
པ་ནི། སྤྱི་གསུང་བྱགས་ཉེན་དངོས་སུ་མ་འབྱོར་ན། དེའི་ཆ་བ་ལྟ་བུར་སྤྱི་བ་པའི་མཐུལ་གསལ་
འདེབས་པ་ཡིན།

སྤྱི་བ་པའི་བསྐྱབ་བྱ། (པར་ཕྱིན) མཚོག་གསུམ་ལ་སྤྱི་བས་སུ་སོང་ནས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་
གསུམ་ནི། སངས་རྒྱལ་ལ་སྤྱི་བས་སུ་སོང་བའི་སྤྱི་བ་པའི་བསྐྱབ་བྱ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་
གཟུགས་རི་མོར་གྲིས་པ་ལེགས་ཉེས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་འདྲ། དབུས་མི་གདགས་ཤིང་འོ་བརྒྱལ་
སར་མི་བཞག་པ་དང་། གཏའ་མར་འཛོག་པ་སོགས་ཀྱི་མི་གྲུས་པ་དང་། བརྟམ་ཐབས་སྤངས་
ནས་སྟོན་པ་ལྟར་བཀྱར་བའི་ཞིང་དུ་བཟུང་བར་བྱའོ། །ཆོས་ལ་སྤྱི་བས་སུ་སོང་བའི་སྤྱི་བ་པའི་
བསྐྱབ་བྱ་ནི། ཆོས་ཆོག་བཞི་པ་ཞིག་ཡན་ཆད་ལ་ཡང་མ་གྲུས་པ་སྤང་ཞིང་། སྤྱིགས་བམ་གཏར་
འབྲུག་པ་དང་ཐོང་དུ་བྱེད་པ་དང་ས་སྤྱོ་བོ་དང་འོ་བརྒྱལ་སར་འཛོག་པ་དང་། ལྷམ་དང་སྤྱིགས་
ཉི་འཁྱར་བ་དང་འགོ་མ་ཡུག་སོགས་མ་གྲུས་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ཉི། ཆོས་དཀོན་མཚོག་ལྟར་
གྲུས་པར་བྱེད་པའོ། །དགེ་འདུན་ལ་སྤྱི་བས་སུ་སོང་བའི་སྤྱི་བ་པའི་བསྐྱབ་བྱ་ནི། དགེ་འདུན་ནས་
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དགེ་སྤྱོད་གི་རྟགས་ཅམ་འཛིན་པ་དང་། དེ་དག་གི་རྟགས་ཅམ་ལ་ཡང་མི་གཤེ་
ཞིང་མི་བརྟམ་པ་དང་། ཁྱེད་དང་དེད་ཀྱི་ཆོ་ཞེས་རིས་སུ་བཅད་ནས་དབྱར་བལྟ་བ་རྟམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་མི་བྱ་བར་དགེ་འདུན་དཀོན་མཚོག་ལྟར་གྲུས་པར་བྱེད་པའོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་
ལས་བརྒྱས་ཉི་བཞོད་དོ། །

སྤྱི་བ་བྱེད་བསྐྱབ་བྱ་དང་མཚུངས་པའི་ཐལ་འབྲུག། གཟུགས་སྤང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཐལ།

ཆོར་ཕུང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་བྱིར། ཞེན། ཆོར་ཕུང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་རྟགས་
གྱིས་གཟུགས་ཕུང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་བསྐྱབ་མི་ཁུས་པར་ཐལ། སྐྱབ་བྱེད་ཆོར་ཕུང་རང་
བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་གཟུགས་ཕུང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་གཉིས་བསྐྱབ་
དཀའ་སྤྲོ་མཚུངས་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྐྱབ་བྱེད་གཞིག་པ། (འདུལ་བ) ཆོད་པ་སྒྲོང་བའམ། སྒྲོན་སྒྲོང་བྱེད་པའི་དོན། མཆོ་རྟེན་སོགས་སུ་འབྱུང་
བའི་འདུལ་བའི་བརྟེན་ཆད་ཅིག་སྐྱབ་བཤད་ནི། སྐྱབ་བྱེད་ནི་གཞན་གྱི་གཞོད་བྱེད་ཡིན་ལ། གཞིག་
པ་ནི་བསམ་མ་གཞིག་བྱེད་པ་སྟེ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་པའི་དོན་ནོ། །དེས་ན་གཞན་གྱི་གཞོད་བྱེད་ལ་
བརྟག་པ་བྱས་ཏེ་སྒྲོན་སྒྲོང་བྱེད་པའི་དོན་ནོ། །

སྐྱབ་ལོ། སྐྱབ་ཁུལ།

སྒྲེ་མོང་། བྱེད་མོང་དང་འབྲ།

སྒྲེགས་པ། ཁོག་པའི་ནང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་བ་ལ་ཟེར། གསོ་རིག་། ཀོ་པ་། ༣༡༧༩ལས། སྒྲེགས་
པ་ནི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

སྒྲེན་མོ། 1 གཅེར་བུ། 2 རྒྱའི་ནང་དུ་ཁྱུས་བྱེད་པ།

སྒྲོ་གྲུ། སྒྲོག་གྲུ་དང་འབྲ།

སྒྲོག་གྲུ། སྒོམ་བྱེད་དམ་འཁེང་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་ཐག

སྒྲོག་དུང་། 1 དུང་དཀར་ལས་བཅོས་པའི་བྱེད་མེད་ཀྱི་ལག་གཏུབ། 2 ལག་གཏུབ་སྒྱུ་འེམ་མེད། མོག་མར་
འདི་དུང་དཀར་ལས་བཅོས་པའི་ལག་གཏུབ་ལ་གྲགས་ཀྱང་། ཕྱིས་སུ་རིམ་གྱིས་ལག་གཏུབ་
སྒྱུ་འེམ་དུ་ཆགས་སོ། །དཔེར་ན་གསེར་གྱི་སྒྲོག་དུང་། དུལ་གྱི་སྒྲོག་དུང་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

སྒྲོག་མཏུང། གང་གིས་འཛིན་པ། འཛིན་བྱེད།

སྒྲོན་བསྐལ་། སྒྲོན་མའི་བསྐལ་པ་སྟེ་སངས་རྒྱུས་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱོན་དུས་ཀྱི་བསྐལ་པ་ལ་ཟེར། སྒྲོན་
བསྐལ་ལ། སྒྲོན་བསྐལ་བསྐལ་པ་བཟང་པོ། སྒྲོན་བསྐལ་སྙན་པ་ཆེན་པོ། བསྐལ་པ་སྐར་མ་ལྟ་
བུ། སྒྲོན་བསྐལ་ཡོན་ཏན་བཞོད་པ་བཅས་སོ། །དེ་ཡང་སྒྲོན་བསྐལ་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ལ་སངས་

རྒྱལ་སྤོང་ངམ་སྤོང་དང་ལྷ། གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་རྣམས་ལས་
 སངས་རྒྱལ་སྤོང་འབྱོན་ཚུལ་གསུངས་ལ། སྤྱིང་ཟེ་བརྒྱ་དཀར་པོའི་མདོ་ལས་སངས་རྒྱལ་སྤོང་
 དང་ལྷ་འབྱོན་པར་གསུངས་སོ། །སྤོན་བསྐལ་སྟེན་པ་ཆེན་པོ་ལ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐལ་བ་
 སྐར་མ་ལྷ་བྱ་ལ་སངས་རྒྱལ་བརྒྱད་ཁྲི་སྤོན་བསྐལ་ཡོན་ཏན་བཀོད་པ་ལ་སངས་རྒྱལ་བརྒྱད་
 ཁྲི་བཞི་སྤོང་འབྱུང་བར་མདོ་སྤེ་བསྐལ་བཟང་ལས་བཤད་དོ། །

སྤོན་བསྐལ་དང་ལུན་བསྐལ། སྤོན་བསྐལ་བསྐལ་བ་བཟང་པོ་ལ་སངས་རྒྱལ་སྤོང་ངམ་སྤོང་དང་ལྷ།
 འདིའི་མོག་ཏུ་སངས་རྒྱལ་མེད་པའི་བསྐལ་བ་བྱག་ཅུ་འབྱུང་དོ། །དེའི་མོག་ཏུ་བསྐལ་བ་སྟེན་
 པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་སྟེ། བསྐལ་བ་དེ་ལ་སངས་རྒྱལ་གྱི་འབྱུང་དོ། །དེའི་མོག་ཏུ་སངས་
 རྒྱལ་མེད་པའི་བསྐལ་བ་བརྒྱད་ཁྲི་འབྱུང་དོ། །དེའི་མོག་ཏུ་བསྐལ་བ་སྐར་མ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་
 བེད། དེ་ལ་སངས་རྒྱལ་བརྒྱད་ཁྲི་འབྱུང་དོ། །དེ་ནས་ལུན་བསྐལ་སྟེན་བརྒྱ། དེ་ནས་སྤོན་
 བསྐལ་ཡོན་ཏན་བཀོད་པ་ལ་སངས་རྒྱལ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྤོང་འབྱུང་བར་མདོ་སྤེ་བསྐལ་བཟང་
 ལས་འབྱུང་བར་བཤད་དོ། །

སྤོན་མ་གསལ་བ། སྤོན་གསལ་དང་འབྲ།

སྤོན་མ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་བ། སྤོན་གསལ་ལ་གཟེགས།

སྤོན་མེ་ལྷ། ༡ བེ་ཆེན། (སྐྱག་པ) ༢ ར་ཀླ། (ཁྲིག) ༣ བྱང་མེམས་དཀར་པོ། (ཁུ་བའམ་ཐིག་
 ལེ) ༤ ཀར་མར། (བརྒྱ་ཀར་དང་དབྱང་ཀར་ནང་གི་མར) ༥ བེ་ཆུ། (གཅིན་པ) དང་
 ལྷའོ། །དེ་རྣམས་གྱིས་དངོས་བྱུང་སྟེ་དུ་གསལ་བའམ་མདོན་དུ་འཁྱུར་བར་བྱེད་པས་སྤོན་མེ་
 ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་རྣམས་ལ་བདུད་རྩི་ལྷ་ཡང་ཟེར་དོ། །

སྤོན་གསལ། སྤོན་མ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ། གསང་འདུས་གྱི་འགྲེལ་
 པ་སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པས་མཛད། རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་འཁྱུར། དབུ་མོག་ནས་མོག་
 གངས་༢༠༡བར་བཞུགས་ཤིང་། རྒྱུད་འགྲེལ་༩ ཏ་པར་༩བཞུགས་སོ། །

སྤོབ། <ལྷ་འོ་པམ་> 1 བརྗོད་ཉམས་དང་། བསྐྱིངས་ཉམས། སྤུམ་རྩུ་བྱས་པ་བཅས་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་

གོ། འདི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་འཕེལ་པ་ “ལྷ་ལོ་པཎ” ལུར་ཆག་པར། ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་དུ་གསུངས།
བོད་ཀྱི་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར། འགྲིང་ཉམས། དེགས་པའི་རྣམ་འགྲུར། མི་དེ་ལོ་སྦྱོར་ཆེ་བས་
རང་མཉམ་སྦྱང་ཡང་མཐུན་པོ་མི་འདུག ཅེས་གསལ། 2 ལྷ་ཅེ་བའི་སྐད་དུ་ལང་སྒྲོམ་བྱེད་
པ་དང་འབྲུ་སྒྲོད་བྱེད་པ་ལ་བྱེད། ཁོ་རེ་མི་ཀན་པ་ལ་ཆེ་སྦྱོར་ (བཛོད་པའི་ཆེ་ཆེ་སྦྱོར་ཞེས་པ་ལྷ་
ལུར་བཛོད) མ་བྱེད་ཅེས་པ་ལྷ་བྱ།

སྒྲིམ། ལྷ་མ་དང་སྒྲོག་མའི་མིང་དུ་བཤད།

སྒྲོལ་དཀར་གྱི་སྦྱོན་བདུན་གྱི་མཆོན་དོན། ཡོངས་གྲགས་གྱི་སྦྱོན་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བཤད་དམིགས་
བསལ་མ་མཛོང་ལ། དཔལ་བའི་དབུས་གྱི་སྦྱོན་ནི་ཡེ་ཤེས་གྱི་སྦྱོན་དང་། བྲག་ཞབས་གྱི་
མཐེལ་གྱི་སྦྱོན་བཞིས་རྣམ་ཐར་སྒོ་བཞི་མཆོན་པར། བཞུ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆན་
གྱི་སྒྲོལ་དཀར་སྦྱོར་ཐབས་ན་གསལ།

སྒྲོལ་བསྟོད་མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱལ། རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་གྱི་སྒྲོལ་མཛོད་པའི་སྒྲོལ་མའི་བསྟོད་པ་ལེགས་
ཐེས་མ་ཞེས་གྲགས་པ་དེའོ། །

སྒྲོལ་མ་རྒྱན་མེད་མ། འདིའི་སྒྲོར་ཏུ་རྒྱ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྲུང་༡༦ ནན་བཞུགས་སོ། །

སྒྲོལ་མ་ཉེར་གཅིག་གི་བསྟོད་པ། སྒྲོལ་མ་བྲག་འཆལ་ཉེར་གཅིག་གི་བསྟོད་པ་༼ ལྷ་ལྷེ་བཙུན་མ་འབགས་
མ་སྒྲོལ་མ་ལ་བྲག་འཆལ་ལོ་ ༽ཞེས་བྲ་བ་འདི་དང་། དེའི་པན་ཡོན་༼ ལྷ་ལོ་ལ་གྲུས་མ་ ༽
གཉིས་པོ་འདི། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱིས་ལྷེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ་ལ་བསྟོད་པ་མཛོད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་
ཆེག་ཡིན། འདི་རྒྱུད་འབུམ་༼ ཅ ༽པ་༧༥བ་ནན་བཞུགས་ཤིང་། མཐུག་བྱང་དུ། བཅོམ་
ལུན་མ་སྒྲོལ་མ་ལ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྟོད་པ་གསུངས་པ་རྫོགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་གྱི་སྒྲོལ་མའི་རྒྱལ་ལས་འདི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུམ་སྒྲོལ་མ་ལ་བསྟོད་པ་ཞེས་བྲ་བའི་རྒྱུད་ལེའུ་སུམ་ཅུ་ཆ་ལྷ་ཡོད་པའི་ལེའུ་
གསུམ་པ་ལ་བྲག་འཆལ་ཉི་ཤུ་ཆ་གཅིག་མ་འདི་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས།

སྒྲོལ་མ་ཉེར་གཅིག་གི་བསྟོད་པའི་འབྲེལ་པ། སྒྲོལ་མའི་རྒྱལ་ལ་གཟིགས།

སྒྲོལ་མའི་སྐྱབ་ཐབས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད། རྒྱ་གར་གྱི་སྒྲོལ་དཔོན་ཙུང་གོ་མེས་མཛད། བསྟན་འགྲུར་
རྒྱད་འབྲེལ་༼ ༡༽ ༣༩༩ བཟན་བཞུགས་སོ། །འདི་ན་སྒྲོལ་མི་འབྲ་བ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་གྱི་
སྐྱབ་ཐབས་མདོར་བསྐྱུས་རེ་གསུངས་ཡོད།

སྒྲོལ་མའི་གཟུངས་སྒྲགས་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤད། ཨོ་རྩ་རེ་རྩ་རྩ་རེ་རྩ་རེ་སྤྲ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
སྒྲོས། 1 བཤད་སྒོལ། དཔེར་ན་བཤད་སྒྲོས་དང་ཟེར་སྒྲོས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 མཆུ། མཆུ་རྟོ། དཔེར་
ན་མཆུ་སྒྲོས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 3 མ་རྩེས། མ་ཤུལ། དཔེར་ན་མ་སྒྲོས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། དགེ་སྒོར་
མ་སྐྱུལ་འི་མདོག་གི་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་སྐྱབས་གྱི་ལུང་རྣམས་འབྲེད་༼ ༡༽ ༣༩༩ བ ༡ ལས།
འུའུལ་འི་མདོག་གིས་བྱ་མོ་དེའི་སྐྱ་བྱ་བར་བཅམས་བ་དང་། མགོ་ལ་སྒྲོས་ཡོད་པ་མཐོང་
ངོ། །མཐོང་ནས་ཀྱང་རྩས་བ་བྱ་མོ་འདི་ཅི་ཉེས། དེས་སྐྱས་པ། བདག་གིས་ཀྱང་མ་འཆལ་ཏེ།
བདག་གི་བྱ་མོའི་མཆིད་ནས་ཁྱོད་གྱི་མ་བ་ལ་ཁྱོས་བས་ཁྱོད་འཕངས་བས་སྒྲིའི་ཐེམ་བར་ལྟ་
སྟེ། དེར་སྒྲོས་འདི་བྱུང་ངོ་ཞེས་མཆོལ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

བཀལ་བཟླག་ ལུང་རིགས་ལ་བཞེན་ནས་བཀལ་བའམ་ཚོལ་བ་སྟེ་བཅུད་ཅིང་བཟླག་དབྱེད་ཤེད་པའི་
དོན་ནོ། །

བཀལ་ལན། ཚོད་ལན། ཚོད་བ་དང་ལན། ཚོལ་བ་དང་ལན། བཀལ་ནི་ཚོད་པའི་དོན་ཡིན།

བརྒྱ་གཅིག་པ། གངས་གནས་བརྒྱ་དང་གཅིག་ལ་གནས་པ་ལ་ཟེར། འདི་ལ་བརྒྱ་དང་གཅིག་པ་ཟེར་
ཡང་འགྲིག་གས་སྟུམ་ཡང་དབྱེད། དཔེར་ན་གོ་བརྒྱད་པ། གོ་དགུ་པ། བརྒྱ་ཐམ་པ། བརྒྱ་གཅིག་
པ། བརྒྱ་གཉིས་པ། བརྒྱ་གསུམ་པ། བརྒྱ་བཞི་པ། བརྒྱ་ལྔ་པ། བརྒྱ་དྲུག་པ། བརྒྱ་བདུན་པ།
བརྒྱ་བརྒྱད་པ། བརྒྱ་དགུ་པ། བརྒྱ་བཅུ་པ། བརྒྱ་བཅུ་གཅིག་པ། བརྒྱ་བཅུ་གཉིས་པ་སོགས་
སོ། །ཐ་སྟངས་འདི་དག་སྟེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོའི་གཡའ་སེལ་༡༥༦ རྒྱབ་གཟིགས་སོགས་
སུ་གསལ་ཡོ། །

བརྒྱ་མཆོད། མཆོད་བ་བརྒྱ་ཆར། མཆོད་མེ་བརྒྱ་མཆོད་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

བརྒྱ་ཉི་ཤུ། བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ།

བརྒྱ་པ། 1 གངས་བརྒྱའི་ཐང་ལ་གནས་པ། ཡང་གངས་བརྒྱ་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 གངས་བརྒྱ་དང་ལྟན་པ།
 རྩོམ་མེས་དཔའི་གཟུངས་སྤྲུགས་ལ་ཡིག་བརྒྱའམ་ཡི་གེ་བརྒྱ་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། བརྒྱ་བ་ཞེས་པའི་
 ཆོག་ཟུང་གི་ “བ” ལྟན་པའི་དོན་ནོ། 3 མང་གོ་ སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་ལས། རྟག་རྟུ་འབད་པས་བདེ་
 བ་ཡི། །སེམས་རྟུ་ཁྱེད་དཀའ་བ་ལ། །མཐུན་པའི་གཟེར་ཆོན་བརྒྱ་བ་ཡི། །སྤང་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་
 ཡིག་ །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

བརྒྱ་ཐག་ཕྱེད་དང་བཅུ་གསུམ། ཆོག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ བརྒྱ་ཐག་ཕྱེད་
 དང་བཅུ་རྩམས་དོན་གཅིག་ བརྒྱ་ཐག་ཕྱེད་དང་བཅུ་གསུམ་ཞེས་བ་རྒྱ་གར་གི་གངས་བརྒྱ་
 ཚུ་ལ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་སྟོང་བཅ་གཉིས་ཐེགས་བཅ་ ༩ ཅོ་བ་ ༡༡༣༥༧༧༧༧༧ གངས་ལ་རྒྱ་གར་
 སྐད་བཞིན་དུ་བཞིན་དུ་བརྒྱུར་ན་དགེ་སྟོང་བརྒྱ་ཐག་ཕྱེད་དང་བཅུ་གསུམ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལ་
 སོགས་པ་ནི་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ཞེས་ཐ་མལ་བར་བོད་ཀྱི་སྐད་བཞིན་བརྒྱུར་ན་དོན་དང་
 ཡང་མི་འགལ་བ་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཡང་བདེ་བས་གངས་བརྒྱེམས་དུ་རུང་བ་རྩམས་བོད་སྐད་
 གི་ཕྱགས་བཞིན་དུ་སོགས་ཤིག་ ཅེས་གསུངས་སོ། །

བརྒྱ་ཕྱིན་སྤྱི་པོ། 1 གོག་ཆང་། གོག་མཁར། 2 དབང་པོའི་མཆོད་སྟོང་གི་ཆེ་མོ། མཁས་བྱུ་ལྷིག་ཆེན་
 དེགས་པའི་རྒྱ་མཆོའམས། བརྒྱ་ཕྱིན་གྱི་སྤྱི་པོ་ནི། བཅ་ཟེ་ཆེན་པོས། དབང་པོའི་མཆོད་སྟོང་
 གི་ཆེ་མོ་ལ་བཤད་ལ། གཞན་དག་ནི། རྒྱ་མཆོའི་འགམ་གྱི་གོག་མཁར་ལ་གྲགས་སོ། །ཞེས་
 གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

བརྒྱ་ཅ། བརྒྱ་ཐག་གི་མིང་དུ་མང་པོ་ལ་གྲགས་ཀྱང་། དོན་དུ་བརྒྱ་ཐག་ལས་ལྷག་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་
 ལས། སྤྱིར་བརྒྱ་ཅ་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་གཅིག་ལྟ་བུ་བརྩོད་ཆེ་གོ་རྒྱ་མེད་པའི་ཆོག་ཅིག་སྟེ། དཔེར་
 བ་སུམ་ཅུ་སོ་ཞེས་བརྩོད་པ་མཆུངས་ཏེ། དེ་ལ་སུམ་ཅུ་སོ་གཅིག་དང་། སོ་གཉིས་སོགས་ཆོག་
 ལྷག་གིས་མ་བསྐྱེད་ན་གོ་རྒྱ་མེད་པ་དང་འདྲའོ། །བརྒྱ་ཅ་གཅིག་ བརྒྱ་ཅ་གཉིས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་
 ཆོག་ལྷག་སྟོན་དགོས་སོ། །

བརྒྱ་ཅ་གཅིག་ བརྒྱ་ཐག་དང་གཅིག་ གཅིག་གིས་ལྷག་པའི་བརྒྱ། སྤྱ་བཤད་ནི། བརྒྱ་ནི་བརྒྱ་ཐག་

དང་། ཅན་ལྷག་པའི་དོན་ཡིན་པར་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་གསུངས་ཏེ། བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་ལས་
བརྒྱ་ཅ་གཅིག་གི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཆོ་གའི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་ལས། གཅིག་ལྷག་པའི་བརྒྱ་
ཐམ་པ་ནི། བརྒྱ་ཅ་གཅིག་པ་སྟེ། ཅན་ལྷག་པའི་དོན་ཏེ། རྒྱ་གར་སྐད་ལ་ཨེ་ཀོ་ཏྲ་རི་ཀི་ཞེས་
འབྲུང་བས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

བརྒྱ་ཅ་རྣམ་གསུམ། སྐྱབ་ཐབས་རྒྱ་མཆོ་དང་། བརྒྱ་ཅ། སྐྱར་ཐང་བརྒྱ་ཅ་བཅས་ལ་བརྒྱ་ཅ་རྣམ་
གསུམ་དུ་གྲགས། རྒྱ་ཅ་གཉིས་རྒྱ་གཞུང་དང་། སྐྱར་ཐང་བརྒྱ་ཅ་རྩོ་བའི་བཞེད་གཞུང་ཡིན།
ཞེས་ཅོ་ནེ་རྒྱ་མའི་སྐྱགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ཡུང་ནོས་སྐབས་པ་པོང་ཁ་པ་བདེ་ཆེན་སྙིང་པོས་
ཟེན་བྲིས་སུ་བཏབ་པ་༣༥༦༦ན་གསལ།

བརྒྱ་ལ། གལ་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། རྒྱ་ལ་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས།
བརྒྱ་ལ་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་བསྟོམས་པ་སོགས་ལ་ཞུགས་ཀྱང་ཆེ་འདི་པ་ཅམ་གྱི་ཆེད་
དུ་སོང་ནས་དག་པ་ཅི་བྱས་མཐུ་ཆུང་ཞིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །རྣམ་འབྲེད་འབྲེལ་
༼ ཚུ ༽༡༡༥བལས། བརྒྱ་ལ་ཞེས་པ་ནི་དུས་ཆེགས་བཟུང་བ་དང་། བརྒྱ་ལམ་ན་ཞེས་
པ་ནི་ཉི་མ་བཟུང་བའོ། །ཞེས་གསུངས། འདིའི་དོན་གང་ཡིན་དཔྱད།

བརྒྱ་ལམ། ། ལམ་པོ་ཆེ། མང་པོ་འགྲོ་བའི་ལམ། གཞུང་ལམ། རྒྱ་ལམ་ཡང་འཐད་ཀྱང་བརྒྱ་ལམ་
ལེགས་པར་སེམས། རྒྱ་བཤད་ནི། བརྒྱ་ནི་མང་པོའི་དོན་ཡིན་པས་མང་པོ་འགྲོ་བའི་ལམ་ཡིན་
པས་བརྒྱ་ལམ་ཞེས་བྱའོ། །བརྒྱ་དང་སྟོང་དང་ཁྱི་ཞེས་པ་བརྒྱ་དང་སྟོང་དང་ཁྱི་ལ་རེས་བཟུང་
གི་དོན་དུ་མི་གོ་བར་མང་པོའི་དོན་ལ་གོ་དགོས་ཏེ། དགའ་ལྷན་ལྟ་བརྒྱ། ཞེས་པ་དང་། བསྐལ་
པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡིས། ཞེས་དང་། ཁྱི་ལམ་ (མང་པོ་འགྲོ་བའི་ལམ) ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །2
ལན་འགལ་ ཅམ་ཞིག་གལ་ཏེ། དཀོན་པའི་དཔེ། སྤྱིང་མཐའ་ཅམ། དཔེར་ན་སྤྱིང་འབྲུག་ལས།
རི་ལྟར་མཆོན་མོ་སྟན་ནག་སྤྱིན་ཅམ་ན། །སྟོག་འབྲུ་སྐད་ཅིག་རབ་སྤང་སྟོན་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་
སངས་རྒྱུ་མ་ཐུ་ཡིས་བརྒྱ་ལམ་ན། །འཛིག་རྟེན་བསོད་ནམས་སྟོ་སྟོས་ཐང་འགའ་འབྲུང་། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ། ཡང་སྐྱབ་བཤད་ནི། སྤྱི་པོ་མང་པོ་འགྲོ་བའི་ལམ་པོ་ཆེར་རང་ལ་ནོར་སོགས་

རྟེན་པ་ནི་ཡིན་ཏུ་དཀོན་པ་ལས་སྤྱིང་མཐའ་ཙམ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བཞོད་དོ། །

བརྒྱད་བཀའ། (བདེ་རྟེན) བཀའ་བཟོན་ནམ་བཞིགས་པ། གདོང་དུ་རྒྱོལ་བ་དང་། སྒོང་བ་དང་། སྤ་
པལ་བ། ཅོ་འཛི་བ། བརྟམ་ཐབས་བྱེད་པ། གྲལ་ཀ་བྱེད་པ། ཡོངས་སུ་ལལ་བ། ཆར་བཅད་
པ་ རྒྱ་གད། བཞིགས་པ། གཤེ་བ། སྒྲོ་བ། སྒྲོས་པ། བཟོན་པ་ནམས་ལྷལ་སྐད་ཀྱི་ཁྱད་པར་
མ་གཏོགས་པལ་ཆར་དོན་འདྲའོ། །ལམ་རིམ་མཆན་བྱ་བཞི་སྒྲགས་། ༡ ་ ༡༥ ་ ༡༥ ་ ༡༥ ་
བརྒྱད་བཀའ་ཀུན་བཞི་རྟེན་སྤྱི་གཞན་གྱིས་རང་ལ་བརྟམ་ཐབས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལས་ཅོ་འཛི་གྲལ་ཀ་
བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། སྤ་བཀའ་སྒྲོ་བས་གྱིས་རང་དབང་མེད་པར་ཁས་ལེན་དུ་འབྱུག་པ་ལྟ་བུ་
ལ་ཟེར། ཡང་དེ་ནི་སྒྲོ་བའི་བྱེ་བྲག་སྒྲེ། སྒྲོ་བ་ལ་སྐད་དོན་མང་བས་དོན་སོ་སོར་དགོས་པ་ནི། ལྟ་
རི་ལྟ་ལྟ་སྒྲོ་བ་ནི་ཡོངས་སུ་ལལ་བའི་དོན་ནོ། །ཞི་རྒྱུ་ཉེ་ཡང་སྒྲོ་བ་ལས་བརྒྱད་པ་ལས་ཆར་
བཅད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བརྒྱད་ཆ། དུམ་བུ་བརྒྱད་དུ་བགོས་པའི་ཆ་གཅིག

བརྒྱད་གཉིས། བཅུ་དྲུག་གི་མིང་། རྗེའི་རྣམ་རྒྱལ་མའི་བསྟོད་པ་འཆི་མེད་བྱུང་བ་ལས། མི་བྱེད་སྤྱིལ་
ཁྱད་མཆོག་གིས་ལེགས་གནས་ཤིང་། །བརྒྱད་གཉིས་ལང་ཆོའི་དཔལ་འཛིན་རྒྱལ་བའི་
ལུམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

བརྒྱད་སྟོང་། 1 སྟོང་ཐལ་བརྒྱད། 2 འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཞེས་
བྱ་བ། ཤར་བྱིན་གྱི་མདོ་བསྐྱུས་པ་ཤོ་ལོ་ཀ་བརྒྱད་སྟོང་དང་ལྷན་པ་ཞིག

བརྒྱད་སྟོང་པ། 1 བརྒྱད་སྟོང་དང་ལྷན་པ། སྟོང་ཐལ་བརྒྱད་དང་ལྷན་པ། 2 འཕགས་པ་ཤེས་རབ་
ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ། ཤར་བྱིན་གྱི་མདོ་བསྐྱུས་པ་ཤོ་ལོ་ཀ་བརྒྱད་
སྟོང་དང་ལྷན་པ་ཞིག

བརྒྱད་སྟོན། ཆས་བརྒྱད་ལ་གཏོང་བའི་སྟོན་མོ། ལུང་ཐལ་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ལས། ཆས་བརྒྱད་
ལ་ངེས་པར་སྒྲིར་བའི་སྟོན་མོ་ནི་བརྒྱད་སྟོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བཅུ་བཞི་སྟོན་དང་ཉ་སྟོན་ཡང་
ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

བརྒྱུད་ཆར་ཡང་མི་ཤོད། 1 གང་ཞིག་དུས་བབ་ཀྱི་བའི་ཆ་གཅིག་གི་དོན་རྒྱུ་ཡང་མི་འོས་ཞེས་
བ་སྟེ། སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་དཔེའོ། །ཡང་ན། གང་ཞིག་ཆ་ཤས་བརྒྱུ་བའི་ཆ་གཅིག་དང་
ཡང་མི་མཉམ་ཞེས་བའི་དོན། སྒྲ་བཤད་ནི། གང་ཞིག་དུས་བབ་ཀྱི་བའི་ཆར་ཏེ་ཆ་ཤས་
གཅིག་ཙམ་ལའང་མི་མཉམ་པའམ་མཉམ་པ་མེད་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །སྤྱིར་མི་ཤོད་ནི་
མི་བྱལ། མི་བཟོད། མི་བྱས། མི་བྱང་། མི་ཐོབ་བཅས་ཀྱི་དོན་ཏེ། བརྒྱུད་སྟོང་བའི་འགྲེལ་བ་
གནད་ཀྱི་ཆེ་འོད་ ༩ ད ༡༩༣༥ ལས། ཆ་ནི་ཆ་ཤས་སོ། །མི་ཤོད་ཅེས་བ་ནི་མི་བྱང་མི་
ཐོབ་ཅེས་བའི་དོན་ཏོ། །ཆར་ཡང་མི་ཤོད་ཅེས་བ་ནི། བསྐྱམས་ན་ཞེས་བའི་དོན་ཏོ། །ཅི་ལྟར་
བགངས་ཀྱང་གངས་སྒྲ་ལྟག་པས་མི་མཉམ་བ་སྟེ། སྟོན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རི་མིན་དུ་
བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་གིས་ཀྱང་བྱི་མའི་བསོད་ནམས་དང་བསྐྱམས་ན་མི་བཟོད་ལ། ཞེས་
གསུངས། བརྒྱུད་སྟོང་བའི་འགྲེལ་བ་སྟོང་པོ་མཆོག་ལས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་
སོ། ། 2 བརྒྱུད་ཆ་སྟེ་བརྒྱུད་གངས་སུ་མི་འགྲོ་བའི་དོན་ཏེ། དམན་པའི་དོན་ནོ། །

བརྒྱུད་ཆར་ཡང་མི་འགྲོ། བརྒྱུད་ཆར་ཡང་མི་ཤོད་ཅེས་བ་དང་འདྲ། བརྒྱུད་སྟོང་བའི་དཀའ་འགྲེལ་
སྟོང་པོ་མཆོག་ལས། འདིར་ཆ་ནི་ཆ་ཤས་སོ། །ཉེ་བར་མི་འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མི་ཐོབ་པའི་དོན་
ཏོ། །ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་བར་མ་ཟད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་མཚུངས་པའི་དོན་དུ་གངས་དང་ཆར་
ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བརྒྱུད་སྟོང་བ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་རིང་བསྐལ་གྱི་སྟོང་པོ་ཅན་ལ་བཀྱར་སྟེར་བྱས་པའི་བསོད་ནམས་མཛོན་པར་འདུ་བྱས་པ་
སྤྱུ་མ་དེས་བརྒྱུད་ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་སྟོང་གི་ཆར་ཡང་བརྒྱུད་སྟོང་གི་ཆར་ཡང་བྱེ་བའི་ཆར་
ཡང་བྱེ་བ་བརྒྱུད་ཆར་ཡང་བྱེ་བ་སྟོང་གི་ཆར་ཡང་བྱེ་བ་བརྒྱུད་སྟོང་གི་ཆར་ཡང་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་
བརྒྱ་སྟོང་གི་ཆར་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་འོ་གངས་སུ་ཡང་ཉེ་བར་མི་འགྲོ་འོ་ཆར་ཡང་བགངས་བར་ཡང་
དཔེར་ཡང་དཔེས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བར་ཡང་རྟོན་དུ་ཡང་རྒྱུར་ཡང་མི་བཟོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བརྒྱུད་འདེབས། སྒྲ་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས། དེ་ཡང་བརྒྱུད་ནི་སྒྲ་བརྒྱུད་དང་། འདེབས་ནི་གསོལ་
འདེབས་སོ། །

བརྒྱུད་མ། རྒྱུན་མི་ཆད་པ། བར་མ་ཆད་པ། རྒྱུན་དུ། རྗེའི་བྱམས་པའི་བསྟོད་ཆེན་ལས། གཟུགས་དང་
གཟུགས་མེད་ལྟ་ཡི་གནས་ཐོབ་ཀྱང་། །འདུ་བྱེད་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆེན་ལས་མ་གྲོལ་བས། །སྟོན་
གྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་འཕེན་པ་མ་ཟད་པ་ན། །ཕྱིར་ཡང་འོག་ཏུ་ལྷུང་ནས་བརྒྱུད་མར་འཁོར། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བསྐྱར་མ། བྱ་རམ་བཞུར་ནས་རངས་སུ་འདུག་སྟེ་བཞོས་པའི་མངར་ཟས་ཤིག་ བསྐྱར་ནི་འདིར་བཞུར་
བའི་དོན་ཡིན།

བསྟོ་གྱུར་གྱི་ལྷུང་བ། (འདུལ་བ) ལྷུང་བ་དངོས་གཞི་རྫོགས་པར་སྐྱེད་པ་ལ་བཞམས་བསྟོ་གསོལ་བཞི་
ཞེས་པའི་བསྟོ་བའམ་བསྟོག་བསྟོལ་ལྟོས་པའི་ལྷུང་བ་ལ། བསྟོ་གྱུར་གྱི་ལྷུང་བ་ཟེར། དཔེར་
ན་དབེན་གྱི་ལྷག་མ། དེ་རྗེས་ཕྱོགས་གྱི་ལྷག་མ། ཁྱིམ་སུན་འབྲིན་པའི་ལྷག་མ། བཀའ་སྟོ་མི་
བདེ་བའི་ལྷག་མ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱལ་ཟེར་རོ། །ལྷག་མ་དང་པོ་དགུ་པོ་ལ་དངོས་པོ་ལས་ལྷུར་
པ་ཞེས་བརྗོད་དེ། དེ་བསྟོག་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་བྱ་བ་དེ་ལ་ཞུགས་པ་ཉིད་གྱིས་ལྷུང་བ་དངོས་
གཞི་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེ་ར་རྗེ་བརྩན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འདུལ་
རྒྱུ་ལ་གཞི་བྱས།

བསྟོ་གྱུར་གྱི་ལྷུང་བ་བརྒྱ། (འདུལ་བ) དགེ་འདུན་གྱི་དབེན་བྱེད་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་
ཕྱོགས་པ། ཁྱིམ་སུན་འབྲིན་པ། བཀའ་སྟོ་མི་བདེ་བ་སྟེ་དགེ་འདུན་ལྷག་མ་བཞི་
དང་། །སྤྲིག་ལྟ་མི་གཏོང་བའི་ལྷུང་བྱེད་དེ་ལྟ་དང་། །དགེ་སྟོང་མའི་བསྟོག་པའི་པམ་པ། །དགོན་མཆོག་གཏོང་བའི་ལྷག་
མ། །འཐབ་དགོལ་བྱེད་པའི་ལྷག་མ། །སྤྲེ་ཁིང་གནས་པའི་ལྷག་མ། །སྤྲེ་ཁིང་གནས་སུ་འདུག་པའི་ལྷག་མ་དང་ལྟ་སྟེ་
བརྒྱའོ། །དང་པོ་ལྟ་ནི་དགེ་སྟོང་པ་མ་གཉིས་ཀའི་སྤྲན་མོང་བ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ལྟ་ནི་དགེ་སྟོང་མའི་
བསྟོ་གྱུར་སྤྲན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་ནོ། །བསྟོ་གྱུར་ཅམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྤྲིག་
ལྟ་མི་གཏོང་བའི་བསྟོ་གྱུར་གྱི་ཉེས་བྱས་ཡང་བསྟོ་གྱུར་གྱི་ལྷུང་བ་ཡིན་པས་བརྒྱར་བྱངས་མ་
དེས་སོ། །མཆོ་རྒྱུ་ལྟར་རོ། །

བསྟོ་བ། (འདུལ་བ) 1 (བཅུག) བོ་བར་བྱེད་པའམ། བཤད་པའི་དོན་ཡིན། འདུལ་བ་ལུང་ནམ་

འབྲེད་ཀྱི་ཆ་༽༢༡བལ་ལས། རྒྱལ་པོ་ཆངས་བྱིན་གྱིས་གཤེད་མ་དག་བཀུག་ནས་
གསང་སྟེ་བསྟོན་པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྲེད་པའི་ཆོག་
རྣམས་པར་བཤད་པ་ཀྱི་ཆུ་༽ ༡༩ནལས་ཀྱང་། བསྟོན་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གོ་བར་བྱས་
ཏེ་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཆོག་འདིའི་ཐད་ཀའི་གོ་དོན་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། གོ་བར་
བྱེད་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། བསྟོན་བྱེད་གོ་བ་གཉིས་ཆོག་གི་འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་པ་ཡིན། གོ་
བར་བྱེད་པ་ལ། བསྟོན་པ། ཉེ་བར་བྱེད་པ་ལ། བསྟེན་པ། ཉུང་བར་བྱེད་པ་ལ། བསྟུང་བ་སོགས་
རིགས་འབྲེ་བར་བྱའོ། །སྟོན་པ། བསྟོས་པ། བསྟོན་པ། སྟོས། 2 བསྟོག་པ། བསྟེན་བྱ་རྒྱག་པ། 3
(མིང་ཆོག) བསྟེན་བྱ། དཔེར་ན་བསྟོན་བ་རྣམས་གཞོན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 4 (བྱ་ཆོག) འགོས་པར་
བྱེད་པ། སྟོན་གྱིས་འབག་པར་བྱེད་པ། སྟོན་འགོས་པར་བྱེད་པ། བག་ཆགས་བསྟོན་པ་ཞེས་པ་
ལྟ་བུ། 5 (མིང་ཆོག) བྱང་འཁོར་དང་ཆོས་གྲོགས་ལ་སོགས་པའོ། །

བསྟོན་བ་རྣམས་གཞོན་པ། (འདུལ་བ) བསྟོན་བ་ལ་མི་ཉན་པ། གཤམ་གྱིས་ཤུའི་བསྟེན་བྱ་བ་རྒྱབ་པ་ལ་མི་
ཉན་པར་ལན་ལོག་བྱེད་པ། བལ་སྐྱད་དུ། ཁ་ལ་མི་ཉན་པར་སྟོར་བྱོགས་བསྟོགས་ཞེས་པ་དང་
དོན་གཅིག་ཡང་ན། རྣམས་ལ་མི་འགོ་བར་སྟུན་སྟངས་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། གཞོན་པ་དང་གཞན་པ་
དང་གཞན་པོ་ཞེས་པ་རྣམས་དོན་འདྲ།

བསྟོན་བ་རྣམས་གཞོན་པའི་ལྷང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགྲ་བཅུའི་བཅུ་གསུམ་པ། བསྟོན་བ་རྣམས་
གཞོན་པའི་ལྷང་བྱེད་གྱི་ངོ་ཏི་ནི། བཅས་ལྟན་དག་སྟོང་གིས་རང་ལ་དག་སྟོང་གི་ཆོས་དང་ལྟན་
པར་བསྟོན་པ་ལ་ལན་ལོག་སྟེ་བཤམ། དག་སྟོང་གིས་བྲིས་པ་ལ་ལན་ལོག་སྟེ་བ་ལས་ཀྱང་པའི་
ལྷང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྟེང་གཞི་ནི། ཡུལ་གྱི་ཤུའི་གདངས་ཅན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བར་འདུན་
པས་བསྟོན་བ་རྣམས་གཞོན་པ་ལས་ལྷང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་དངོས་སུ་རང་རིགས་གྱི་
སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་པ་དང་། བརྒྱད་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གཞོད་པའོ། །

བསྟོན་པ། 1 སྟོན་གྱི་མ་འོངས་པ། 2 བསམ་པ། སྟོ་སྟོང་དོན་བདུན་མཐད། ཀུན་ལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བར་
བསྟོན་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

བསྐྱིངས་པ། བཟིང་ཉམས་སྟོན་པ། ལུས་ཅལ་ངོས་པ། སེམྱེ་སྒྲུལ་བ་བཅས་ལ་འཇུག་པར་བཤད།
 བསྐྱིན་པ། བྱིན་པོ་སྟེ་ལེ་ཤོར་མེད་པའི་དོན་དུ། དབྱངས་ཅན་དགལ་མོ་གསུང་། དབྱང་བཟང་གིས་ཁྱས་
 པ་ལས། རི་ལྷར་འཁོར་ལོ་གཅིག་པའི་ཤིང་རྟ་ནི། རྟ་དང་ལྷན་ཡང་ལམ་དུ་མི་འགྲོ་ལྟར། རྟ་
 བཞིན་བསྐྱབ་པ་ཡི་ནི་གྲོགས་མེད་ན། ལུས་ཅན་དངོས་གྲུབ་འཛོལ་པར་མི་འགྱུར་རོ། རྟ་ནི་སྟོ་
 ལྷན་གཟུགས་བཟང་གཅོད་སྤྲ་ཆེ། རིགས་ནི་བརྩམས་ཞིང་ཆོས་ལ་གཞོལ་བ་དང་། སྟོ་བས་པ་
 ཆེ་ཞིང་དཔལ་ལ་དབང་པོ་དུ་ལ། སྟན་པར་སྤྲ་ཞིང་སྤྱིན་པོད་སྤྱིང་རྩེ་ཅན། བགྲེས་དང་སྟོ་མ་དང་
 ཉོན་མོངས་བཟོད་པ་དང་། བྲམ་ཟེ་དང་ནི་ལྷ་གཞན་མཆོད་མི་བྱེད། བསྐྱིན་ཅིང་གཟོ་ལ་བྲས་
 པ་གཟོ་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དང་བ་གྲོགས་པོ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
 བསྐྱར་བ་ལྟེས་དགོངས། 1 ལྟེས་དགོངས་བཞིའི་ཐ་མ། མཚན་གཞི་ནི། རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་ཡི་གེ་རན་
 པ་མ་གྲགས་པའི་དོན་ཟབ་མོ་སྟོན་བྱེད་དུ་བསྐྱར་བ་སྟེ། སྟིང་པོ་མེད་ལ་སྟིང་པོར་ཤེས། ཞེས་
 སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། 2 (བཀའ་བརྒྱུད) བསྐྱར་བ་ལྟེས་དགོངས་ནི། ཆོས་འདི་གོ་སྤྲ་བའི་
 ཕྱིར་གཞན་ལས་དམན་པ་ཞིག་གོ་སྤྲ་བའི་ཉིས་པ་ཞི་བའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བར་བསྟན་
 པ་རྣམས་ཉེ། དཔེར་ན་ཆེད་དུ་བཟོད་པའི་ཆོས་ལས། བ་དང་མ་ནི་བསད་བྲས་ཤིང་། རྒྱལ་
 པོ་གཅོད་སྤྲ་ཅན་གཉིས་དང་། ཡལ་འཁོར་འཁོར་བཅས་བཅོས་པ་ན། མི་དེ་དག་པ་ཉིད་དུ་
 འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

བསྐྱར་རོ། བསྐྱར་བར་བྱའོ། ཞེས་པའི་དོན།

བསྐྱགས་པ། 1 སྐད་ཆེན་པོ་འབྲིན་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྟོག་པའི་འདས་པ། སྟོག་ (ད་ལྟ་བ) བསྐྱགས།
 (འདས་པ) བསྐྱག་ (མ་འོངས་པ) སྟོགས། (སྤྲུལ་ཆོག) དག་ཡིག་གསར་བསྐྱིགས་སོགས་ལྟར་
 བཤོད། མ་བྲས་སྤྲ་སྟོག་ཅེས་པ་དང་། མ་བྲས་སྤྲ་བསྐྱགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཀུན་ལ་བྱུང་བར་
 གོ་བར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་གོ་བའི་སྟོག་པའི་འདས་པ། སྟོག་ (ད་ལྟ་བ) བསྐྱགས། (འདས་པ)
 བསྐྱག་ (མ་འོངས་པ) བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལྟར་རོ། །

བསྐྱིམས་ཉེ་འཇུག་པའི་ཡིད་བྱེད། ཡིད་བྱེད་བཞིའི་དང་པོའོ། སྤྲ་བཤད་ནི། སེམས་གནས་དང་པོ་

གཉིས་ཀྱི་དུས་སྟེ་འབད་བས་བསྐྱིམ་དགོས་བས་བསྐྱིམས་ཏེ་འདུག་པ་ཞེས་བྱའོ།
བསྐྱེད་དུ་མེད་པ། འབྲན་དུ་མེད་པ། རྗེའི་སྐབས་གསུམ་པ་ལས། རི་ཐའི་དབངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་དུ་མེད་
པའི་གསུང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །པཎ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྷན་གྱི་སྤྱི་ལོ་གནས་བྱེ་བྲག་
ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ལས། འབྲན་དུ་མེད་པའི་ནམ་གངས་ལ། བསྐྱེད་དུ་མེད་ཅེས་འཆད་ན་
ཡང་། བསྐྱེད་དུ་མེད་པ་མཁས་པའི་བད། ཞེས་བསྐྱེད་དུ་མེད་པ་ལེགས་པར་གསུངས་སོ། །

༡༥༽

ང་རྒྱལ། <མ་ལོང་> (མཛོད) 1 ཁེངས་སེམས། ང་རྒྱལ་གྱི་དོ་བོན། གཞན་ལ་མི་གྲུས་པའི་སེམས་ཁེངས་
པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་ཟེར། ང་རྒྱལ་གྱི་སྐད་དོད་ལྷན་ཞེས་པ། བྱེ་བྲག་རྟོགས་
བྱེད་ཆེན་པོ་༤༠བཅུག་གསལ། ཁེངས་པའི་སྒྲ་བཤད་ནི། དཔེར་ན་གང་ངར་གྱིས་འཁེངས་པའམ་
ཁེངས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་མི་གྲུག་པའམ་མི་དྲུག་པ་ལྟར། སེམས་ཁེངས་པའམ་ཁེངས་པའི་
གང་ཟག་དེ་གཞན་ལ་མི་འདྲད་ཅིང་མི་གྲུས་པས་དེ་ལྟར་བྱ་བྱུགས་སོ། །འདྲུལ་བ་རྣམ་པར་
འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས། ཁེངས་པ་ནི་ཁེངས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁེངས་
པའམ་ཁེངས་པའི་སྐད་དོད་ལྷན་ཞེས་པ་བྱེ་བྲགས་༡༠༤བཅུག་གསལ། ཡང་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་
པོས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར། ཁེངས་པའི་དོན་མཐོ་བ་ལ་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ང་རྒྱལ་ནི།
འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྤྲུལ་ནང་གི་མཐོ་དམན་དང་བཟང་དན་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་
པ་སྟེ། མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དྲུ་འཇུག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 མོས་པ་བརྟེན་པོ། ལྷའི་
ང་རྒྱལ་དང་གསལ་སྤང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་རང་དང་རྒྱུད་གཅིག་པའི་གསང་བ་འདུས་པ་
ལྟ་བུར་ང་རྒྱལ་བཞག་སྟེ། སྒྱ་ཡོངས་དག་སོགས་ཡོངས་དག་བཞི་ལ་ང་རྒྱལ་འཛོག་པར།
རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཞེས་མཁས་པ་དག་གསུང། 3 སྟོབས་པའམ་སྟོའི་བརྟེན་པ་
བསྐྱེད་པ། སྟོབས་བསྐྱེད་པ། སྟོད་འཇུག་ལས། ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྩས་པ་སྟེ། །གསུམ་
པོ་དག་ལ་ང་རྒྱལ་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ང་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་ང་རྒྱལ་
གསུམ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ང་རྒྱལ་གྱི་སྐད་བྱ་ལ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཚུ་མི་ཆགས། ས་ཆ་སྐད་བྱར་གྱི་སྤྲེང་དུ་ཚུ་མི་ཆགས་པ་བཞིན་
དུ། ང་རྒྱལ་ཅན་གྱི་མི་ལ་འད་ཡོན་ཏན་མི་སྤྱེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་
བཤེས་གྱི་གསུང་འདི། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤྲེངས་པའི་འབྲུམ་འབྲེལ་ ༣༩ ན་གསལ། སྤྱིར་
བཏང་གྲ་པའི་བགེས་པ་ཆོའི་ཞལ་རྒྱུན་ལ། ང་རྒྱལ་གྱི་གོང་བྱ་ལ། ཡོན་ཏན་གྱི་ཚུ་མི་ཆགས།
ཞེས་པ་འདི་ཡོད།

ང་རྒྱལ་དགུ། (མཛོད) བདག་མཆོག་ཡིན་ནོ། །བདག་དང་འབྲེལ། །བདག་དམན་
ནོ། །ཞེས་གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་བདག་ལ་སྐྱབ་པར་རྒྱུ་བཤེས་པ་གསུམ། བདག་པས་མཆོག་ཡོད་
དོ། །བདག་དང་མཉམ་པ་ཡོད་དོ། །བདག་པས་དམན་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས་པ་བདག་ལ་ལྟོས་ནས་
གཞན་ལ་སྐྱབ་པར་རྒྱུ་བཤེས་པ་གསུམ། བདག་པས་མཆོག་མེད་དོ། །བདག་དང་མཉམ་པ་མེད་
དོ། །བདག་པས་དམན་པ་མེད་དོ། །ཞེས་བདག་ལ་ལྟོས་ནས་གཞན་ལ་དགག་པ་གསུམ་སྟེ་
དགུ་ལོ། །འདི་ནི་བསྟན་བཅོས་ཡེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་ལས་བཤད་པའི་ང་རྒྱལ་དགུ་ཡིན་ནོ། །མཛོད་
རང་འབྲེལ་ལྟར་བཀོད།

ང་རྒྱལ་བདུན། (མཛོད) ང་རྒྱལ། ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ། རོལ་སྒྲིམ་པའི་ང་རྒྱལ།
མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། རྩུང་ཟད་སྒྲིམ་པའི་ང་རྒྱལ། ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་བདུན་ནོ། །༡ ང་རྒྱལ་
ནི། རྩུང་དུ་བས་བདག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་འཇུག། མཉམ་པ་དང་མཉམ་པོ་སྒྲིམ་དུ་སེམས་པ་
ནི་ང་རྒྱལ་ལོ། །༢ མཉམ་པ་བས་བདག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པོ་སྒྲིམ་པ་ནི་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་
ལོ། །༣ ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་བས་ཀྱང་བདག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པོ་སྒྲིམ་པ་ནི་ང་རྒྱལ་
ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ལོ། །༤ ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱང་པོ་ལ་བདག་གམ་བདག་གིར་སེམས་པ་ནི་རོལ་
སྒྲིམ་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །༥ ཁྱད་པར་འཛོལ་པར་བྱ་བ་མ་ཐོབ་པར་བདག་གིས་ཐོབ་པོ་སྒྲིམ་པ་ནི་
མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །༦ ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་བས་བདག་རྩུང་ཟད་ཅིག་གིས་དམན་ནོ་
སྒྲིམ་པ་ནི་རྩུང་ཟད་སྒྲིམ་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །༧ ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་བདག་ཡོན་ཏན་
དང་ལྷན་ནོ་སྒྲིམ་པ་ནི་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཞེས་མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།

ང་ཅག་བདག་ཅག་

ང་མོད། ཀོང་ཡུལ་གྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

ང་སྒྲོར་འབྲེལ་ལེ་བར་འཆར་བ། ང་ཀུན་ནས་ཟུ་ཟུར་མ་ཉམས་པར་སྒྲོར་རེ་འཆར་བ་ལ་བཤད།

ང་མོ་བ་མོ་བ་པར་འཆར་བ། ང་རྗེས་བཅས་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་དུ་འཆར་བ་ལ་བཤད།

ང་ཚུགས་སེ་བར་འཆར་བ། (དབུ་མ) ང་གདགས་གཞི་དང་ལྷོས་ཆོས་གང་ལའང་རྒྱ་མ་ལས་པར་
བར་དབང་བའི་ཚུལ་དུ་འཆར་བ་ལ་བཤད།

ང་ཡིར་འཛིན་བ། (དབུ་མ) བདག་གིར་ལྟ་བུ། སྤྲོ་བཤད་ནི། འདི་ནི་ངའི་ལོ་སྟུང་དུ་འཛིན་པས་ན་ང་ཡིར་
འཛིན་པའོ། །ཞེས་རིན་ཆེན་སྒྲུང་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཉ་༣༩ན་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

ང་པོ། སྤྲོ་གདངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐོད་རྒྱ་ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོར། སྤྲོ་གདངས་ལ་ “སྤྲོ” བར་བྱའོ། །ཞེས་
སྤང་ཡང་ “སྤྲོ” བར་བྱའོ། །ཞེས་ཞུ་བཅོས་དགོས། ཆེག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ང་འོའི་འབྲེལ་བཤད་
དེ། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་ཤེས་བྱ་མཛོད་འབྲེལ་སྒྲེགས་བཅ་བར་ཆ་ (༡༧) ལས་
གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད་པ་ཡིན་འདུག་པས། དེ་ལས་ནི་ “ཡི་གེ་རེ་རེ་ནས་སྒྲེག་བའི་སྤྲོ་གདངས་
ལ་སྤྲང་བར་བྱ་ཞིང་” ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་དོན་ལ་ཡང་གནས་སོ། །

ང་བྱང་བྱང་བར་འཆར་བ། (དབུ་མ) སྤྲོ་འཐས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འཐུང་ཐང་རེར་འཆར་བ་ལ་བཤད།

ངག་ཀྱལ། (མར་ཕྱིན) རོན་མེད་བྱང་རྒྱལ་དུ་སྤྲོ་བའི་ངག་ལ་ཟེར། ཡང་ཆེག་སྤྲོ་བྱི་
འབྲེལ་བ་མེད་ཅིང་མི་སྦྱོར་བའི་ངག་ལ་བཤད་པའང་ཡོད། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་
དང་། མདོ་སྤྱོད་ཐུག་པ་ཉེར་གཞག་ལས་ངག་ཀྱལ་ཞེས་བྲིས་སྤང་། ཡང་རྗེའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོར་
ངག་བཀྱལ་ཞེས་ཀྱང་སྤང་ངོ་། །སྤྲོ་བཤད་ནི། ཀྱལ་ནི་ཀྱལ་ཀ་སྟེ་ཀུ་རེའམ་དོན་མེད་ཅེ་མཆར་
ཀྱི་རྣམ་པའི་ངག་ཡིན་པས་དེ་སྤྲང་ཅེས་བྱའོ། །

ངག་བཀྱལ། (མར་ཕྱིན) ངག་ཀྱལ་དང་འདྲ།

ངག་འབྲེལ། (མར་ཕྱིན) ངག་ཀྱལ་དང་འདྲ། དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟན་འགྲུར་
༩ རེ་བ་ ༩༣༧ལས། ངག་འབྲེལ་པས་ནི། སེམས་ཅན་དབྱུང་བར་ཁྱིད་དོ། །ཞེས་གསུངས།

ངག་གི་རིག་བྱེད། (མཛོད) ངག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལ་གཟིགས།

དག་གི་ལྷན་པ་དེ་ལྟེན། (མཛོད) དག་ལྷན། དག་གི་དང་པའི་ལྷན། མཛོད་ཅུ་བ་ལས། དག་ལྷན་ས་
 དེ་ལྟེན་ནི་དག་ལྷན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ངག་འཆལ། (མར་སྤྱོན) ངག་གྲུལ་དང་འདྲ།

[illegible]

ངག་བཟླས། (གསང་སྒྲགས) ངག་ནས་ཡང་ཡང་འདོན་བ། ཡིད་བཟླས་ཀྱི་ལྷོག་ཕྱོགས།

ངང་པའི་རྒྱལ་པོ། <རྩ་རྩ་ཉི་མ> ངང་པ་ནག་པོ་ངང་རྒྱུ་ལས་གཟུགས་ཉི་མ་འཁྱར་གྱིས་ཆེ་བ་དེ་ལ་རྩ་
 རྩ་ཉི་མ་སྟེ་ངང་པའི་རྒྱལ་པོར་འབོད། འདི་ཡང་ལུས་རམས་ཅད་ནག་པ་ཡིན་གྱི་སྟོང་ངང་བང་
 ལ་ནག་ཁྲ་ཅན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱད་ནི་ངང་པ་དུས་མ་ཆོ་དང་ཅུང་མི་འབྲ། ཞེས་དགེ་འདུན་ཆོས་
 འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ན་གསལ་པོ། མཛོན་
 བརྗོད་རྣམས་སུ་ནི་ངང་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བ། ལུས་དཀར་ལ་མཆུ་དང་རྒྱང་པ་དམར་བ་ཞིག་
 ལ་འདོད་དེ། མཛོན་བརྗོད་མཁས་པའི་རྩ་རྒྱན་ལས། ངང་པའི་རྒྱལ་པོའི་མིང་། ལུས་དཀར་
 འི་ལྗན་ཐྱིང་བ་ཅན། །ལུལ་འཁོར་འཛིན་དང་། (འདིའི་བྱད་ཆོས་ལ་མཆུ་དང་རྒྱང་པ་དམར་པོར་
 འོང་བས) མཆུ་རྒྱང་དམར། ངང་པའི་རྒྱལ་པོའི་ (བྱེ་བྲག) ངང་རྒྱུ (འི་མིང) ལ། །བ་ལ་ཀ་དང་།

པད་ལྷུ་མཐུན། ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་ངོ། མདོར་ན། མདོག་དཀར་ལ་མཐུན་པ་དང་རྒྱང་པ་རིང་
བའི་སྒྲིག་ཉམས་མཛེས་སྒྲིག་ལྡན་པའི་བྱ་རིགས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དང་པའི་རྒྱལ་པོའི་རིགས་
སྒྲིག་ཉམས་པར་སེམས་སོ། །ལུས་པོ་རྒྱང་ལ་སྒྲིག་དང་རྒྱང་པ་རྒྱང་བའི་བྱ་དེར་བྱ་རྒྱལ་བས་Duck
དང་རྒྱ་གར་བས་ཉིས་ཟེར་བ་དེ་མིན་པར། རྩ་རྩ་ཉི་མའམ་ Swan ཟེར་བ་དེའོ། རྩེའི་སྒྲིག་བས་
གསུམ་མ་ལས། ཉམས་མཐུང་ལས་ནས་ཆོ་འབྱུང་དུ་མ་ཡིས། རྒྱང་པའི་རྒྱལ་པོ་བཞིན་དུ་ལྷིང་
ཞིང་ག་ཞེས། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱ་རིགས་དེའོ། །

དང་རྒྱལ་ 1 ག་ཤེས་ཀ རྒྱུད་རྒྱལ། རྒྱུད་པ། དཔེར་ན། རང་གི་དང་རྒྱལ་གསལ་བར་སྟོན་པ་ཡིན་
ནོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། དམ་པ་འདི་ནི་རྒྱང་དུའི་དུས་ནས་བྱིས་པའི་དང་རྒྱལ་ལས་འདས་ཤིང་།
ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 རང་བཞིན། བསྐྱེད་དང་རྒྱལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 རྒྱང་རྒྱལ། དག་ཡིག་འགར་རྒྱང་།
དང་རྒྱལ་ཅན། རྒྱུད་རྒྱལ་ཅན། རྒྱུད་རྒྱལ་དང་ལྡན་པ། རང་བཞིན་དང་ལྡན་པ།
དང་རྒྱལ་མ། མོ་ཉྒྱགས་ཀྱི་རྒྱུན་སྒྲུབ་པ་ཅམ་ལས་དང་རྒྱལ་ཅན་དང་འདྲ།
དང་ལག རྒྱ་གར་སྐད་བུ། ཀེ་ལྷ་ཞེས་པའི་ཤིང་ཉོག་དེའི་མིང་། ལྷ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ།
བྱ་དང་པའི་ལག་པ་དང་དབྱིབས་འདྲ་བས་དང་ལག་ཟེར་པ་ཡིན་འདུག བྱ་རྒྱལ་བས་Banana
ཟེར་བ་དེའོ། །

དན་འགྲོ། དམན་པའི་འགྲོ་བ། མཚན་གཞི་ནི་དཔྱལ་བ། ཡི་དུགས། དུད་འགྲོ་ལྟ་བུ།
དན་འགྲོའི་ལམ། དན་འགྲོའི་རྒྱ་སྟེ་མི་དག་བའམ། དེར་སྦྱིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ལས་ཉོན་གཉིས།
དན་རོན། 1 སྒྲིམ་ཀ་ཞན་པ། 2 རྩང་བུ། བརྒྱད་སྟོང་པའི་འབྲེལ་པ་གནད་ཀྱི་རྒྱ་ཡོད་ལས། དན་རོན་
(མ་དཔེར་དན་རོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བྲིས་འདུག་ཀྱང་ཡིག་འོར་ཡིན་སྟེ་མ་ཡང་དབྱེད།) བེ་རྩང་
དུའོ། ཞེས་གསུངས། བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། དག་པའི་རྩ་བ་དན་རོན་ཅམ་དང་ལྡན་པར་མི་འགྱུར་
ཉེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

དན་དུ་ཟེར་བ། 1 བ་རོལ་པའི་སྟོན་ནས་སྒྲིམ་པ། 2 དེའི་སྟོན་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་འདྲི་བ་ལ་སྟོར་བ།
དན་ནེ་བ། དམན་པ། མདོག་དང་། རྒྱལ་ཁམས་རིག་པས་བསྟོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་

ལས། ལྷ་ཁང་རྒྱུ་དུ་དཔེ་བཞེག་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ།
དན་པ། དམན་པ། ཡོན་ཏན་དང་བྲལ་བ།
དན་བུ། བདག་དང་། གྲིན་བཟུང་ཐོན་ཏེ། རང་ཉིད་དམའ་ས་འཛིན་པའི་ཁངས་སྐྱུང་གི་ཆོག་ཅིག་ཡིན་
པར་བཤད། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ རྒྱ་ཆུ་༽ཉ་ནས་ལས།
དན་བུ་ཞེས་བྱ་བའི་བདག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། རྣམས་འབྱེད་འབྲེལ་དུ་འདེབ་བཞེག་
དུ་བཤད་དོ། །

དན་སྤྲུལ། ཆོག་དན་སྤྲུལ་པ།
དན་སོང་གི་སྒྲོ་བཅད། དན་འགྲོའི་སྒྲོ་བརྒྱབ་པ་སྟེ། དན་སོང་དུ་མི་སྤྲེལ་བར་བྱས་པའི་དོན་གོ། །
དན་སོང་བྲལ། དན་སོང་གི་ལམ་མཐའ་དན་སོང་གི་རྒྱ་སྟེ། མི་དགེ་བཟུང་། དན་སོང་དུ་སྐྱེད་བྱེད་གྱི་
རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་གཉིས་ལ་ཟེར།
དམ་གཞོགས་གཞོགས་པ། གྲེལ་འཚུབ་གྱི་མིང་དང་། རྒྱལ་ས་ཆེ་བའི་དོན། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་
པའི་བརྟུ་བའོལ་དོན་གཉིར་ཡིད་གྱི་དགའ་སྟོན་ལས་བཤད།

དར། 1 རྒྱགས། གསལ་ཆའི་དར་དང་ཐུན་པ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རྒྱས་པ། གང་དར་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
དར་སྤྲུལ། 1 རྒྱལ་ས་ལུང། 2 ཁ་རྒྱུ་འབྲུང་བག་ཅན།
དར་བ། དེ་ལ་དོན་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས། འདིར་རྩི་ཤིང་གི་ལོ་མའི་ཡུ་བའི་མིང་ཡིན་པར། དག་ཡིག་གསར་
བསྐྱེགས་ལས་བཤད། དེ་ཉིད་ལས། ལོ་མ་ལྡང་ལ་དར་བ་དམར། ལོ་མའི་དར་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ཞེས་
གསལ། གཞན་ཡང་། དར་བ་ནི། འབྲུ་དང་འབྲས་དང་ནས་སོགས་གྱི་སྒྲོང་བུའམ་ཡུ་བའི་མིང་སྟེ།
མཛོན་བཛོད་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས། འབྲུ་རྣམས་གྱི་དར་བ་དང་སྟེ་མ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
གྱི་མིང་། “དར་བ་སྒྲོང་བུ” མཁུལ་བ་དང་། སྟེ་མ་དང་ནི་དོག་པ་མཚུངས། གྲམ་ལོ་ཐོག་རྩི་མོ་
དང་། རྒྒྱོགས་པ་སྤྲུབ་པ་སྤུབ་མའོ། ཞེས་གསུངས། དོགས་གཙུག་། མཁུལ་བ་
དང་། སྟེ་མ་དང་ནི་དོག་པ་མཚུངས། ཞེས་མར་འབྲེལ་དགོས་པ་འདུག་
དར་འཛིན། བདག་ཏུ་ལྟ་བུ་སྤྲུལ་པའི་དཔེ་སྤྲུལ་དུ་འཛིན་པས་ན་དར་འཛིན་ཞེས་བྱའོ། རིན་ཆེན་སྤེང་བའི་རྒྱ་

ཆེར་བཤད་པ་༡༣༩༣ལས། རའོ་སྤྲུལ་དུ་འཛིན་པས་ན་ངར་འཛིན་པ་སྟེ་བདག་ཏུ་ལྟ་བལོ། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར་རོ། །སྤྲུལ་ཅིན་ཆེན་ཐེང་བ་༩ གེ་༡༣༩༣ལས། ཉེ་བར་ལེན་པ་ཞེས་བྲ་བ། །ལུ་པོ་སྟོང་པ་དེ་དག་
 ལ། །ཆོངས་པས་ང་སྤྲུལ་འཛིན་པ་གང་། །དེ་ནི་རའོ་སྤྲུལ་པར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
 ངལ་ཞིང་དུ་བ་པའི་མཐའ། ལྟོ་གོས་ཏུ་ཅང་ཞན་པས་ངལ་དུ་བ་ཀྱི་ལུས་རྒྱད་པ་ལ་ཟེར།
 ངས། 1 ང་ཡིས། 2 སྤྱིན་པའམ་སྤྱར་བའི་དོན། བརྗེད་སྤྱིན་པའམ་སྤྱར་བ་ལ་བརྗེད་ངས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 ལུང་ཐུན་ཆོག་པ་ཀྱི་འབྲེལ་པ་༩ རྩོན་༡༣༩༣ལས། བརྩན་ངས་པ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་བརྩན་
 སྤྱིན་པ་སྟེ། རྩོན་པ་ལ་གཞིན་པ་ཞེས་བྲ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །3 ངག་
 སོའམ་ཆེ་བའི་དོན། བརྩན་ངས་དང་ཆོར་ངས་ལྟ་བུ། 4 ནད། ཡི་གུར་ལས། མི་ངས་ནི་མི་ནད་
 དམ་རིམས་ནད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཞིབ་པར་བརྗེད་ངས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
 དུ་འབོད། ཆ་དཔྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་བཞི་པ་དུ་འབོད་ནི། སེམས་ཅན་དེ་དག་གནས་འཆོལ་ཞིང་ལྷགས་ཀྱི་
 ཁང་པའི་ནད་དུ་འབྱུག་གོ། ལྷགས་པ་དང་མེ་ཀུན་ཏུ་འབར་ནས་སྟེག་པའི་ཆ་དཔྱལ་ཞིག་གོ།
 དུ་འབོད་ཆེན་སོ། ཆ་དཔྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་ལྔ་པ་དུ་འབོད་ཆེན་སོ་ནི། སེམས་ཅན་དེ་དག་གནས་འཆོལ་
 ཞིང་ལྷགས་ཀྱི་ཁང་པ་ཉིས་རིམ་གྱི་ནད་དུ་འབྱུག་གོ། ལྷགས་པ་དང་མེ་ཀུན་ཏུ་འབར་ནས་སྟེག་
 པའི་ཆ་དཔྱལ་ཞིག་གོ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་གི་དགོངས་པ་ལྟར་བཀོད། དུ་འབོད་དང་དུ་འབོད་
 ཆེན་སོའི་བྱད་པར་ནི། ལྷགས་ཁང་ཉིས་རིམ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱད་པར་ཅམ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
 དུར་སྤྱ། བག་པའི་སྤྲད། དཔེར་ན། བག་པས་རྟོར་རྟོར་ཟེར་བ་བཞིན་དུར་སྤྱ་སྟོན་གི་འདུག་ལྟ་བུ། གཞན་
 ཡང་། བག་པ་ལ་དུར་སྤྱ་ཅན་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །བག་པའི་སྤྲད་དང་འདྲ་བའི་སྤྲ་སྤྲད་སྤྱིའི་མིང་།
 དུར་སྤྱ་དང་སྤྱར་སྤྱ་གཉིས་འབྱུང་བྱུངས་གཅིག་མི་གཅིག་བརྟག་དགོས།
 དུར་སྤྱ་ཅན། བག་པའི་མིང་།
 དུར་པ། བྲ་ངར་པ་སེར་སོ་ཞེས། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་གསལ། འདི་ལ་ལོ་རྒྱས་སྤྱན་པོ་འདི་
 འདྲ་ཞིག་ཡོད་དེ། དུར་པ་སོ་མོ་གཉིས་ལས་གཅིག་བཀུམ་ན་གཅིག་ཤོས་ཀྱིས་སྟོ་རྩ་རྟག་གིས་
 མ་ཟེན་བར་དུ་བཅའ་བར་བྲགས་སོ། །

དུར་སྤྲིག་ 1 མདོག་དམར་སེར་རལ། ཡི་ཁྲི། 2 ཆོས་སྤྲིག་ས་མས་བཅོས་པ། དག་ཡིག་ཡི་ཤིའི་གུར་
ཁང་ལས། དུར་སྤྲིག་ནི་གོས་དམར་སེར་ལ་གྲགས་ཀྱང་ཆོས་སྤྲིག་ས་མས་བཅོས་པའི་དོན་
ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱོད་བཤད་ནི། བྱ་དུར་པའི་མདོག་འབྲུ་བས་ན་དུར་ སྤྲིག་ནི་སྤྲིག་ས་
མ་སྤྲེ་ཆོས་སྤྲིག་ས་མས་བཅོས་པས་ན་སྤྲིག་ཅེས་བྱའོ། །དགེ་སྤྱོད་མའི་སོ་ཐར་གྱི་མདའི་འགྲེལ་
པ་ལས་ཀྱང་། དུར་སྤྲིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། སྟར་ཁ་དང་ཤིང་ལྷན་ལ་སོགས་པ་ལས་བཅོས་པ་སྤྲེ།
ཁ་དོག་འོག་བག་ཆགས་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དུར་སྤྲིག་གི་རྒྱལ་མཆོན། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྟགས་སམ། རབ་བྱུང་གི་ཆ་ལུགས།
ངེས་དོན་གྱི་མདོ། མདོ་གང་གི་དངོས་བསྟན་གྱི་དོན་དེ་ཉིད་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཡིན་པས་དེ་
ཕན་ཆད་དུ་བྱེད་མེད་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་དུ་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་བྱེད་དུ་མི་བྱུང་བ་དང་།
དེ་ལ་སྤྱོད་བྱེད་ཆད་མ་དང་ལྷན་པའི་མདོ་ལ། ངེས་པའི་དོན་ནམ་དོན་ངེས་པའི་མདོ་ཞེས་བྱའོ། །
ངེས་དོན་གྱི་དོན་འཛིགས་བྱེད། བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལ། ངེས་དོན་གྱི་དོན་འཛིགས་བྱེད་ཟེར།
ངེས་དོན་གྱི་ལྷ། བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་གྱི་མིང་།

ངེས་པ། 1 རྫོས་རྟོགས་པ། གཞལ་བ། དཔེར་ན། ཆད་མས་ངེས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 གདོན་མི་ཟ་བ།
སོ་སོར་ཐར་མདོ་ལས། འདི་ནི་བཟང་འཁོར་འཁོར་བ་ཡི། ངེས་པའི་རྒྱ་ལོན་ཟམ་པ་ཡིན། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །3 ཐག་ཚད་པ། གཏན་ཁེལ་བ། ཁ་ཚོན་ཚོད་པ། རྗེའི་གསུང་མཐུན་སྲིད་
མ་ལས། འཆི་བར་ངེས་ཤིང་ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། 4 དོན་ལ་གནས་
པ། བདེན་པ། མི་བསྤྱོད་པ། ངེས་པའི་དོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 5 ཐར་པ། དཔེར་ན། ངེས་པ་དོན་དུ་
གཉེར་ལ་ལྷག་པར་འཆོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །6 ངེས་པ་བདེན་པ་མཐོང་བ་ལ་སྤྱར་
ནས་དུལ་ཆུ་རྩ་རྩ་བས་གསུངས་པའང་ཡོད།

ངེས་པ་ལྷ། (འདུལ་བ) རྫོས་པ་ལེན་པའི་ཀུན་སྤྱོད་གི་སྤྱོན་ལྷ་སྤྲེ། སེམས་ཅན་ངེས་པ། ཡན་ལག་ངེས་
པ། ཡུལ་ངེས་པ། དུས་ངེས་པ། ཆེ་ངེས་པ་དང་ལྟའོ། །དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ངེས་པ་ཞེས་པ་ནི།
སྤྲིག་གཙོད་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་སྤྱོད་ལ། སྤྱོད་དང་ཅི་ཅི་དང་རང་གི་དག་

ལྟ་བུ་ལ་མི་སྤོང་སྤྱམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ངེས་པ། ཡན་ལག་ངེས་པ་ནི། ཆང་འཕྲང་བ་སྤོང་ལ་
 ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་མི་སྤོང་སྤྱམ་པ་ནི་ཡན་ལག་ངེས་པ། དུལ་ངེས་པ་ནི། བོད་དང་རྒྱ་གར་
 དུ་སྤོང་པ་སྤང་ལ། ཕྱི་རྒྱལ་དུ་མི་སྤང་སྤྱམ་པ་ནི་ཡུལ་ངེས་པ། དུས་ངེས་པ་ནི། ལོ་གཅིག་
 ཅམ་གྱི་འིང་སྤོང་པ་སྤང་ལ། དེ་ནས་མི་སྤང་སྤྱམ་པ་ནི་དུས་ངེས་པ་དང་། ཆེ་ངེས་པ་ནི། སྤྱིར་
 བཏང་སྤོང་པ་སྤང་ལ། དམག་འབྲུག་དང་ཕུ་གེ་ལྟ་བུའི་ཆེ་མི་སྤང་སྤྱམ་པ་དང་ལྟའོ། །དེ་ཡང་
 མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས། ངེས་པ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་དང་། ཡན་ལག་དང་ཡུལ་དང་། དུས་དང་།
 ཆེ་ངེས་པ་མི་བྱེད་ན་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤོང་པ་འཛབ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་ལས་སྤོང་
 འོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་ཅན་ངེས་པའོ། ཡན་ལག་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡན་ལག་
 ངེས་པའོ། ཡུལ་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་ཏུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡུལ་ངེས་པའོ། རྒྱ་བའི་བར་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
 དུས་ངེས་པའོ། འཐབ་མོ་མ་གཏོགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆེ་ངེས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་མཛོས་ན་ལེགས་
 པར་སྤྱད་པ་ཅམ་དུ་ནི་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ངེས་པ་ལྟ་དང་བྲལ་བ། (འདུལ་བ) སྤོང་པ་ལེན་པའི་ཀུན་སྤོང་གི་སྤྱོན་ལྟ་དང་བྲལ་བ། ངེས་པ་ལྟ་ལ་
 གཟིགས།

ངེས་པ་ལྟ་བྲལ། (འདུལ་བ) ངེས་པ་ལྟ་དང་བྲལ་བ་དང་འབྲ།

ངེས་པ་ཡིད་གྱིས། རང་བཞིན་གྱིས་ཡིན་གྱི་བཅོས་མའི་སེམས་གྱིས་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་དོན།

ངེས་པའི་ཆོག་ ངེས་ཆོག་ཅེས་པའི་ཐད་ལ་གཟིགས།

ངེས་པར། 1 གདོན་མི་ཟ་བར། ངེས་པར་དུ་འགྲོད་གོས་ལྟ་བུ། 2 ཅེ་གཅིག་གིས། ཇི་ལྟར་དུས་གསུམ་
 མགོན་པོ་རྣམས། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་ངེས་མཛད་པའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་སྒྲོན་པའི། །དམ་པ་
 བདག་གིས་བསྐྱེད་པར་བགྱི། །ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཇི་འདི་གསང་སྟགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་
 དངོས་བྱུང་གི་སྟེ་མ་ལས། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སྟེ་དོན་གཉིས་བྱུང་སྟེ་ཆོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
 ཆེད་དུ་སྤྱིན་སོགས་ཀྱི་ཆོགས་མ་ལུས་པ་སྤྱད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བྱུགས་ངེས་པར་ཉེ་ཅེ་གཅིག་
 གིས་བསྐྱེད་པར་མཛད་པ་དང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

དེས་པར་འབྱུང་བ། (འདུལ་བ) 1 ལྷུང་འདས་ལ་ཟེར། སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་གྱི་འདུལ་
 བ་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ནས་ལས། དེས་པར་འབྱུང་བ་ནི་ལྷུང་ལས་འདས་བ་སྟེ། ཞེས་
 གསུངས་ཤིང་། ལྷུང་ལྷུང་ལོ་ཆེས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ། །སྒྲིལ་བཤད་ནི། དེས་པ་
 ཅི་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པ། འབྱུང་བ་ནི་འཛོལ་བར་བྱ་བ་སྟེ་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པར་འཛོལ་བར་བྱ་བ་ཞེས་
 སའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་དེས་པ་ཞེས་པ་གདོན་མི་ཟ་བ་དང་། རྟག་པ་གཉིས་ལ་འཇུག་ཀྱང་
 འདིར་རྟག་པའི་དོན་ཏེ། ལྷུང་ལྷུང་ལོ་ཆེས་ཀྱི་འདུལ་བ་མདོའི་དོན་རྣམས་པར་འབྱེད་པ་འདུལ་
 བ་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱང་པོར་བ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའས། དེས་པ་ནི། གདོན་མི་ཟ་བ་
 དང་། རྟག་པ་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས། འདིར་རྟག་པ་གསུང་སྟེ། དེ་ཐོབ་ན། སྒྲིལ་འཁོར་བར་བྱིར་
 མི་ལྟོག་པས་རྟག་པ་ཡིན་གྱི། ལྷུང་སྟེགས་པས་བཏགས་པའི་རྟག་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
 བ་ལྟར་ལོ། །ཕྱིར་མི་ལྟོག་པར་འཛོལ་བར་བྱ་བ་ནི་འཛོལ་བྱ་བ་རྟེན་པོ་ཞེས་སའི་དོན་ནོ། །ཡང་ན་
 གདོན་མི་ཟ་བར་འཛོལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་དེས་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །དེ་ཡང་འབྱུང་
 བའི་སྒྲིལ་ལོ། འཛོལ་བ། འཁོར་བ། གནས་བ། བཞོན་བ། ལམ་བཅས་ལ་འཇུག་པར་བཤད། འདིར་
 དེས་པར་ཞེས་པའི་སྒྲིལ་དང་འབྲེལ་བས་འཛོལ་བ་ལ་འཇུག་པར་སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་པཤེས་གྱི་འདུལ་
 བ་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་དང་མཚོ་ལྷོ་ལས་བཤད་དེ། འདུལ་བ་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་
 ནས་ལས། འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲིལ་འདི་ནི་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡང་མཛོད་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ཀྱང་
 གིས་འཁོར་བ་ལྟོང་དུ་འབྱུང་བ་དང་། ཁོང་ཁྱིམ་དུ་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་ལྟ་བུའོ། །བཞོན་པའི་དོན་
 ལ་ཡང་མཛོད་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། སྒྲིལ་པོས་འབྱུང་བ་དང་། རྟས་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་
 བུའོ། །ལམ་ལ་ཡང་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ནས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ལོ། །འཛོལ་བར་བྱ་བ་ལ་ཡང་
 འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འབྱུང་བ་ནི་འཛོལ་བར་བྱ་བའི་ཞེས་ཟེར་བའི་ཕྱིར་ལོ། །དེ་དག་ལ་འདིར་
 ཅི་འབྱུང་བའི་སྒྲིལ་འཛོལ་བར་བྱ་བ་ཁོ་ནར་བཟུང་སྟེ། དེས་པར་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་པའི་ཕྱིར་
 ལོ། །དེས་པར་འབྱུང་བ་ནི་དེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ། ཕྱིར་མི་ལྟོག་པར་འཛོལ་བར་བྱ་བ་སྤང་པོ་
 ལྷག་མ་མེད་པའི་ལྷུང་ལས་པ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆིག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །མཚོ་

རྒྱུ་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས། 2 (མིང་ཆེག) གདོན་མི་ཟ་བར་འཛོལ་བར་འདོད་པ་སྟེ། དེས་
 འབྱུང་གི་བསམ་བ་ལ་འདེད་གོའོ། 3 (བྱ་ཆེག) འཁོར་བ་ལ་སྐྱོལ་ས་སྐྱེས་ཏེ་དེ་ལ་ཐར་ཐབས་བྱེད་
 པའི་བྱ་བའི་མིང་། འཁོར་བ་ལས་དེས་བར་འབྱུང་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
 དེས་བར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། (འདུལ་བ) འདིའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་
 གང་ཡིན་ཞེན། སྟོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་ཟེངས་ཀྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆད་པར་འདོད་ན། ཚུལ་ཁྲིམས་
 ལ་འཛིགས་སྟོབ་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ལེགས་སྟོན་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས། དེས་འབྱུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་
 གསུམ་ཡོད་པའི་གང་འཆད་ཅེན། དེས་འབྱུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་འཆད་པར་
 བྱེད་དོ། ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་མཆོད་རྒྱུ་མཆན་བྱ་ལས། འཛིགས་སྟོབ་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་
 དབང་དུ་མ་བྱས། ལེགས་སྟོན་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དུ་ཡང་མ་བྱས་ཀྱི། ཞེས་གསུངས་སོ། །
 དེས་བར་འབྱུང་བའི་བསམ་བ་ལ། དེས་འབྱུང་གི་བསམ་བ་དང་དོན་འདྲ།
 དེས་བར་འབྱེད་པ། 1 དེས་བར་རྟོགས་པ། མོ་མོར་འབྱེད་པ། གཅིག་ཏུ་ (མཐའ་གཅིག་ཏུ) དེས་པའི་
 དོན་ཡིན་པར། བརྒྱད་སྟོང་པའི་དཀའ་འབྲེལ་སྟོང་པོ་མཆོག་ལས་གསུངས། 2 མཐོང་ལམ་གྱི་མིང་།
 དེས་བར་བཟུང་བ། དེས་བའམ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན། རྗེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་མེད་ན་གསལ།
 དེས་བར་ལེགས་པ། དེས་ལེགས་ལ་གཟེགས།
 དེས་འབྱུང་། འཁོར་བ་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་མཐོང་ནས་དེ་ལས་ཐར་འདོད་ཀྱི་སྟོལ་ལ། ཐར་བ་དོན་གཉེར་
 ཀྱི་སྟོལ་། དེས་འབྱུང་ངམ་དེས་འབྱུང་གི་བསམ་བ་ཟེར། རི་སྐད་དུ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས། དེ་
 ལྟར་གོ་མས་པས་འཁོར་བའི་བྱ་ན་ཆོགས་ལ། །ཡིད་སྟོན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་མི་སྟེེེ་ཞིང་། །ཉིན་
 མཆན་ཀུན་ཏུ་ཐར་བ་དོན་གཉེར་སྟོ། །བྱུང་ན་དེ་ཆེ་དེས་འབྱུང་སྟེེེས་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར་དོ། །སྐབས་ཤིང་དེས་བར་འབྱུང་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།
 དེས་འབྱུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས། (འདུལ་བ) དེས་འབྱུང་གི་བསམ་བས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་སྟོན་བ་ལ་ཟེར།
 དེས་འབྱུང་གི་བསམ་བ་ལ། ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྟོ། འཁོར་བ་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་མཐོང་ནས་དེ་ལས་
 ཐར་འདོད་ཀྱི་སྟོ། ཐར་བ་ཅི་ནས་ཀྱང་འཛོལ་བར་བྱའོ་སྟམ་པའི་བསམ་བ་ལ། དེས་འབྱུང་ནམས་

དོན་འདྲ།

ངེས་འབྱུང་སྤྱ་སྤྱ། མི་བརྟན་ཞིང་ཡུང་ཅམ་པའི་ངེས་འབྱུང་།

ངེས་འབྱེད་ཆ་མ་ཐུག། སྦྱོར་ལམ། སྦྱ་བཤད་ནི། མཆིམས་མཛོད་ལས། ངེས་འབྱེད་ནི་མཛོད་ལས་
ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཆ་ནི་དེའི་སྤྱགས་གཅིག་སྤྱག་བསྐྱེད་ཆོས་བཟོད་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་སྦྱོར་ལས་ཐོང་
སོགས་བཞིས་དངོས་དང་བརྒྱད་ནས་འབྲེན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ལ་པན་འདོགས་པའི་ཕྱིར་
མ་ཐུན་པ་ཞེས་བྱའོ། །མཛོད་ལས་ལ་ངེས་འབྱེད་ཅེས་པ་ནི། བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས་ངེས་ཤིང་།
སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཕྱིར་ངེས་འབྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས། སེར་རྩེ་བརྩན་པས། མཛོད་
ལས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་མཛོད་སྤང་ལས་ངེས་པར་འབྱེད་པས་ན་ངེས་འབྱེད་ཅེས་བྱ་ལ། སྦྱོར་ལས་
ནི་དེ་ཐོབ་པ་དང་རྩེས་སྤྱ་མ་ཐུན་པའམ་འབྲེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།
ངེས་ཆོག་སྦྱ་བཤད། སྦྱ་དོན། ཆོག་དོན། མིང་དོན། མིང་གི་རྒྱ་མཆན་བཛོད་པའི་ཆོག་རྣམས་
མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་༼བརྟན་འབྱུར་གི་པ་༽༣༤༥༥༽
ལས། ངེས་པའི་ཆོག་ནི་མིང་གི་རྒྱ་མཆན་བཛོད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
དོ། །བྱ་སྤྱོད་ཆོས་འབྱུང་ལས་ཀྱང་ཆོག་དེ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་འབྱུང་དོ། །འོན་ཀྱང་སྤྱི་ཉིད་ཆོག་
གི་འབྱུ་འབྲེལ་བྱེད་པ་ན་ངེས་ཆོག་ཟེར་བྱི་སྦྱ་བཤད་ཅེས་ཟེར་སྟོན་མེད་དོ། །ཁ་ཅིག་ངེས་ཆོག་
སྤྱིའི་བཤད་པ་མིན་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། ཨ་བྲ་གི་ཁ་ལ་སོགས་པ་སྤྱིའི་བཤད་པར་གནས་
བརྒྱད་དུ་བཤད་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ངེས་བརྒྱུད་གི་སྦྱ། ངེས་བརྒྱུད་གི་སྦྱ་དང་འདྲ།

ངེས་བརྒྱུད་གི་སྦྱ། ། དམིགས་སྤྱ་དགར་པའི་ཆོག་ལ། ངེས་བརྒྱུད་གི་སྦྱ་ཟེར། “ནི” སྦྱ་དང་། “ལ”
སྦྱ། “དེ” སྦྱ་དང་། “འདི” སྦྱ་རྣམས་ལྟ་བུ། དཔེར་ན་ད་བྱེད་བ་བཅུ་ཡོད་པ་ལས་དང་སོ་ནི།
ཞེས་པའི་ “ནི་སྦྱ” ངེས་བརྒྱུད་གི་སྦྱ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། ལ་སྦྱ་ནི། ལམ་སྟོན་ལས། དམིགས་པ་
གང་རུང་གཅིག་དག་ལ། །ཡིད་ནི་དགེ་ལ་གཞག་པར་བྱ། །ཞེས་གཅིག་དག་ལ་ཞེས་པ་
ངེས་བརྒྱུད་གི་ཆོག་ཏུ་རྩེའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོར་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །སི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་

ལས། དེ་ཞེས་པ་གྲེ་བྲག་ངེས་གཟུང་གི་སྐྱ་ཡིན་པས། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བདུད་
 ཅི་ཞེས་པའི་མིང་མཐར་ངེས་གཟུང་སོགས་ཀྱི་སྐྱ་ཡོད་ནའང་སྐྱ་མར་དང་པོ་འབྲུག་པས་མིང་
 རྒྱུད་ཉིད་དུ་གནས་པ། བདུད་ཅི་ “དེ།” བདུད་ཅི་“འདི” ལྟ་བུ་དང་། གསེར་རྟོག་སྐྱ་མ་
 འབྲེལ་པ་ལས། དེས་བཟུང་ནི་གང་ཡིན་དེ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཞེས་དང་། ཡང་
 དེ་ཉིད་པ་ལས། དེས་པར་བཟུང་བ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་སོགས་དང་བསྐྱོས་ཏེ་བསྐྱུང་བར་
 བགྱེད། ཞེས་དང་། ཞེས་གསུངས། 2 བཞུགས་བཞུགས་པའི་སྐྱ་ལའང་། དེས་བཟུང་གི་སྐྱ་ཟེར།
 སི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་ལས། བཞུགས་པ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། ཁྱོད་ནི་གཉེན་དང་ཁྱོད་ནི་བཤེས། སྤར་
 བར་བྱ་བ་ནི་སྤངས། ཚུབ་པར་བྱ་བ་ནི་ཚུབ། ལྟ་བུ་སྟེ། རྩོས་པ་ཐམས་ཅད་ལྟན་པར་ནི། ལྟ་
 བུ་ཆོག་གི་ཁ་སྐྱོད་དུ་འབྲུག་པའང་ཡོད་མོད་ཀྱི་དོན་ནི་ངེས་བཟུང་གིས་བཞུགས་པའི་སྐྱ་ཉིད་ཡིན་
 བོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ངེས་བཟུང་གི་ཆོག་ དེས་བཟུང་གི་སྐྱ་དང་དོན་འབྲེལ།

ངེས་ལེགས། ཐར་པའི་མིང་། རྟེན་གྱི་བཞུགས་འབྲུག་ གོ་བ་ རྟེན་མ་རིན་ཆེན་གྲེང་བ་ ༡༠ པ་ལས།
 དེ་ལ་མདོན་མཐོ་བདེ་བ་སྟེ། རང་པར་ལེགས་པ་ཐར་པར་འདོད། རང་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་
 རིན་ཆེན་དར་རྟེན་ལས། དེས་པར་ལེགས་པ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྐྱ་ག་
 ཀྱན་སྤངས་པའི་བྲལ་བ་ཐར་པར་འདོད་དོ། རྩེད་མི་རྟོག་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་བྲལ་བ་ཡིན་པས།
 དེས་པར་ལེགས་པ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ངེས་ཤེས་ལུལ་གྱི་འཛིན་སྤངས་ཞེས་པ་ལ་དོགས་གཅོད། (དབུ་མ) ལྷན་རྫོངས་འགའ་ཞིག་གིས། རྩེ་
 ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གཙོ་རྣམས་གསུམ་ལས། བཞུགས་པའི་འཛིན་མེད་པར་ཅིག་ཅར་
 དུ། རྟེན་འབྲེལ་མི་བསྐྱུ་མཐོང་བ་ཅམ་ཉིད་ནས། རང་ཤེས་ལུལ་གྱི་འཛིན་སྤངས་ཀྱང་ཞིག་
 བ། རྟེན་ཆེན་པོའི་དབྱེད་པ་རྩོགས་པ་ལགས། རང་གསུངས་པ་ལ། ཆོག་མཆོམས་གཅོད་
 ཚུལ་མ་ཤེས་པར། རང་ཤེས་ལུལ་གྱི་འཛིན་སྤངས། ཞེས་མར་འབྲེལ་ནས་བསྐྱུགས་ཤིང་། དེ་
 བདེན་འཛིན་ལ་གསུངས་པར་འབྲེལ་ནས། རྩེ་ཅོང་ཁ་པས་བདེན་འཛིན་ལ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་

སྐྱར་འདུག་པ་དེན་གྱི་མཁའ་པ་སྐྱར་གྱི་མཁའ་པ་སྐྱར་པ་འདི་ལོག་བཤད་ཅིག་རེད་ཅེས་
 བསྐྱར་བ་འདི་བས་པ་ལ་བྲེལ་བ་ནི། གཞུང་ཟབ་མོའི་དགོངས་དོན་ལོན་གྱི་ལྷ་ཞོག་ཐ་ན་ཆོག་གི་
 གི་གཙོད་མཆོམས་ཅམ་ཡང་ལེགས་པོ་མེད་པའི་སྒྲིན་པོ་ཞིག་གིས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་
 བུའི་ཆོད་མའི་སྐྱེས་བུ་ལ་དགག་པ་གཏོང་ཁུལ་བྱེད་པ་ནི་བཞད་གད་གྱི་གནས་སོ། །ཆོག་དེའི་
 འདི་ལྷར་འབྲེལ་དགོས་ཏེ། སྐྱར་སྤྱོད་གཉིས་པོ་རེས་འཛོག་མ་ཡིན་པར། སྐྱར་ཞིང་སྤྱིད་པའི་རྟེན་
 འབྲེལ་གྱི་ཆོས་མཛོད་ཅམ་ཉིད་ནས་སྤྱོད་ཉིད་ལ་རེས་ཤེས་ལྷང་གིས་སྐྱེས་པ་དེའི་ཆེ་ཞེས་འབྲེལ་
 དགོས་ཀྱི། ཁྱོད་ལྷར་རེས་ཤེས་ལུལ་གྱི་འཛིན་སྐྱར་ཞེས་མར་འབྲེལ་ནས་འབྲེལ་བཤད་བྱ་རྒྱ་
 མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ཡང་། དེའི་ཐད་གྱི་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པའི་ལམ་གཙོའི་མཆོད་འབྲེལ་
 ལས། སྐྱར་བ་ (རྒྱ་འདི་ལ་འབྲས་བུ་འདི་འབྱུང་ཞེས) རྟེན་འབྲེལ་ (ནམ་དུ་ཡང) བསྐྱར་བ་མེད་
 པ་ (འདི་དོན་ལ་གཏིང་ཚུགས་པའི་གོ་བ) དང་། ། (ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་གདོད་མ་ནས་བྱུབ་
 པ་ཅུང་ཟད་གྱུང་མེད་པས་) སྤྱོད་པ་ (ཉིད་མཐའ་གཉིས་དང་བུལ་ལ་རང་གི་དོ་བོས་བྱུབ་པའི་
 ཆོས་རྒྱལ་ཅམ་ཡང) ཁས་ལེན་བུལ་པའི་ (དོན་ལ་རེས་ཤེས་རྟེན་པའི་གོ་བ་གཉིས་
 པོ་དེ) ། །རྗེ་སྤྱིད་པོ་སོར་སྐྱར་བ་ (སྤྱེ་ཆོ་གང་ལྷར་འགལ་བར་བཟུང་བ) དེ་སྤྱིད་ (གྱི་བར་དུ) །
 ད་དུང་བྱུབ་པའི་ (མཐར་ཐུག་གི) དགོངས་པ་ (ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཡབ་སྐས་ཀྱིས་བཀལ་
 བ་ལྷར) རྟོགས་པ་མེད་ (པ་སྤྱེ་མ་རྟོགས་སོ) ། ། (གང་ཟག་དེས) ནམ་ཞིག་ (སྐྱར་བཤད་པའི་
 གོ་བ་དེ་གཉིས) རེས་ (མོས་སུ) འཛོག་པ་མེད་པར་ཅིག་ཅར་དུ། ། (གཅིག་ལ་རེས་པ་འཛོངས་
 པས་ཅིག་ཤོས་ལ་ཡང་འབད་མེད་དུ་རེས་པ་རྟེན་པ་ཞིག་དགོས་པས) རྟེན་འབྲེལ་ (གྱི་རྒྱལ) མི་
 བསྐྱར་ (བར) མཛོད་པ་ཅམ་ཉིད་ (ལ་བརྟེན) ནས། (དེ་ལྷ་བུའི) རེས་ཤེས་ (ལྷང་གིས་སྐྱེས་པ་
 དེའི་ཆེ) ལུལ་ (རང་བཞིན་གྱིས་བྱུབ་པར་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན) གྱི་ (སྤྱོད) འཛིན་སྐྱར་ས་
 ཀུན་འཛིག་ (བྱུབ་པའི་རེས་པ་རྟེན་པ) བ། དེ་ཆེ་ལྷ་པའི་དབྱུང་པ་རྫོགས་པ་ལགས། ། (སོ)
 ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པས་སོ། །

རོ་འཁོར། གཙོ་འཁོར། དཔོན་གཡོག་ མི་རོ་གཙོ་བོ་དང་དེའི་རྗེས་འབྲང་། དཔེར་ན། མཛོད་པ་རོ་འཁོར་

ལ་ལེགས་གསོལ་གྱུ་རྩིས་པ་བསྐྱལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
རོ་དགལ། རོ་བསྟོད། རོ་ཤེས་གཏོང་བ། སྤེལ་ལད་བཤད་བ། (ཁ་སྐད་དུ་སྤེལ་ལད་བཤད་ཅེས་ར་
བཏགས་དོར་ནས་བརྗོད་དགོས།)
རོ་དགལ་ཐོལ་འཛོག། སྤྲིག་ཁྲིམས་སོགས་རང་གི་དགལ་ཉེ་སོགས་ཀྱིས་བཤིག་པ་ཤེས་བཞིན་དུ་མ་
ཤེས་པའི་ཐོལ་གྱིས་སྤང་མེད་དུ་བཞག་པ་ལ་ཟེར།
རོ་ཉི། (བརྗོད་ཅིང་) 1 (འདུལ་བ་) རོ་ཤོ། མཚན་ཉིད། གོ་དོན་བཅས་ཀྱི་དོན། མཚོ་རྒྱུ་ཏུ་རོ་ཉི་ཞེས་པའི་
ཆོག་འདི་མང་དུ་འབྱུང་། 2 རོ་མཐམ་རོ་ཐོག།
རོ་རྟགས་ལག་ཁྱེར། རོས་འཛིན་ལག་ཁྱེར་རམ།
རོ་བསྟོད། མི་དཔེ་མདུན་དུ་མི་དེ་ལ་བསྟོད་ར་གཏོང་བ་ལ་ཟེར། སྤེལ་ལད་བཤད་བ། (ཁ་སྐད་དུ་སྤེལ་
ལད་བཤད་ཅེས་ར་བཏགས་དོར་ནས་བརྗོད་དགོས།)
རོ་འབྲ་གཉིས། བདེན་བརྒྱན་མ་གཉིས།
རོ་ཤོ། རང་བཞིན། མཚན་ཉིད། གོ་དོན་རྣམས་དོན་འབྲ།
རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ། མཛོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས། ཐུབ་པའི་རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ་ནི། ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་གང་དག། རོ་བོ་
སྒྱུར་རྣམ་ཀུན་རྣམ་དག་པ། །དེ་དག་རང་བཞིན་མཚན་ཉིད་ཅན། ཞེས་འབྱུང་། རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ་ནི་
མཚན་ཉིད་ནི། དག་པ་གཉིས་ལྡན་གྱི་དབྱིངས་མཐར་ཐུག་གོ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རང་བཞིན་རྣམ་
དག་གི་ཆར་གྱུར་པའི་རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ་དང་། སྒོ་བུར་རྣམ་དག་གི་ཆར་གྱུར་པའི་རོ་བོ་ཉིད་སྒྲ་གཉིས་
ཡོད། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱུ་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། དཔེ་རྒྱུད་
ཀྱི་འགོག་བདེན་ལྟ་བུ།
རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ། ཀུན་སྦྱོང་སོགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་གྲུབ་ཅན་རྣམས་པར་དཀར་པའི་ཆོས་
སུ་གནས་པའོ། །དཔེར་ན་ཀུན་སྦྱོང་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་སྦྱར་ལྟ་བུའོ། །མཚན་གཞི་ནི། དང་
སོགས་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་ལྟ་བུའོ། །
རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མི་དགེ་བ། སྤྲིག་པའི་ཆོས་ཀུན་ནས་སྦྱོང་ཞིང་། ཡང་སྤིང་བྱི་མ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པར་

གནག་པའི་ཆོས་སོ། །འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་ཉོན་ལྟ་བུའོ། །
རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ལུང་མ་བསྐྱན། དགེ་མི་དགེ་གང་དུ་འད་ལུང་བསྐྱན་དུ་མེད་ཅིང་། རང་གྲུབ་ཅམ་ནས་དེ་
ལྟར་དུ་གནས་པ་དང་། རྣམ་སྤྲིན་གྱིས་བསྐྱས་པའོ། །དཔེར་ན་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྟ་བུའོ། །
རོ་བོ་ཉིད་འཆོལ་བ། (འདུལ་བ) འདུལ་བའི་ཆད་ལས་ལ་གནས་པའི་དགེ་སྦྱོང་ཞིག་སྟེ། ལུང་བ་བྱུང་བ་
བརྟེན་པའི་སྤྲིན་ཁས་མི་ལེན་ན། དེ་ལ་ལུང་བའི་རོ་བོ་ཉིད་འཆོལ་བ་སྟེ་དཔྱད་ཏུ་གཞུག་པའི་
དགེ་འདུན་གྱི་ཆད་ལས་ལ་གནས་པའི་དགེ་སྦྱོང་ངོ་། །
རོ་བོ་ཉིད་འཆོལ་བ་སྤྲིན་བ། (འདུལ་བ) རོ་བོ་ཉིད་འཆོལ་བ་དང་དོན་འདྲ།
རོ་ཆ་བ། འཆར་སྤང་བྱུང་བའམ། སེམས་ཞུས་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་
ཆར་སྤང་ཞིག་ ལུང་ཐན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། རོ་ཆ་བ་ནི། ཞུས་པས་རི་ལྟར་བྱ་བ་ལ་
མོངས་བར་གྱུར་པའོ། །ཞེས་གསུངས། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། རོ་ཆ་བ། སྤྱིངས་པ། རོ་དམན་
པ། འཆར་བ་བཅས་སོ། །
རོ་ཆ་མེད་པ། ཉེ་ཉོན་ཉེ་ཕྱའི་བཅུ་གཅིག་པ་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་གང་ཞིག་
བདག་གི་ཆོས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་ལ་མི་འཛེམ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤྱིད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །
རོ་ཆ་ཤེས་པ། རང་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ཏེ་རོ་ཆ་བ་ཞེས་པ་ལྟར། རང་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་
ལ་འཛེམ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི། སྤྲོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྦྱོད་སྤྲོ་པའི་
བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །རང་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། ར་ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན། ར་དགེ་
སྦྱོང་ཞིག་ཡིན་དེ་འདྲ་བྱས་ན་མི་རུང་སྟུང་དུ་བསམས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པའི་དོན་ནོ། །
རོ་ཆ་ཁྲིལ་ཡོད། རང་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་རོ་ཆ་བ། གཞན་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཁྲིལ་ཡོད་པ་ཞེས་
པ་ལྟར། ར་དགེ་སྦྱོང་ཡིན་པས་དེ་འདྲ་བྱས་ན་མི་རུང་སྟུང་དུ་བསམས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལས་
སྤྲོ་བ་ནི། རོ་ཆ་ཤེས་པ་དང་། རྣམ་དཀོན་མཆོག་སོགས་གཞན་གྱིས་ཤེས་ན་མི་རུང་སྟུང་དུ་
བསམས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལས་སྤྲོ་བ་ནི་ཁྲིལ་ཡོད་དོ། །

ངོ་མཆར། 1 ཡ་མཆན་བཤམ་ཡིད་འཕྲོག་པའི་དོན། རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྒྲགས་ལས་ཡ་མཆན་ཏེ་སྒྲོ་
མཆོག་དང་ལྷན་བ་རྣམས་ཀྱང་དགའ་བ་ཆེན་པོས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་དོན་ལ་གསུངས། 2 སྒྲོན་མེད་
གསར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ལ་ཡ་མཆན་དང་བཅས་ཏེ་ལྷ་ཞིབ་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། རྗེའི་རིམ་ལྗེ་
གསལ་སྒྲོན་ལས། སྒྲ་མ་རྣམས་སྒར་མ་བྱུང་བའི་དོན་ལ་སེམས་བ་མཐོང་བ་ལ་འཆད་བ་ལྟར་
རྟོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། །3 གཏམ་སྒྲ་ཆོགས་བས་ཅི་འདི་ཡིན་ནམ་མིན་སྒྲ་དུ་ཐེ་ཆོས་ཟ་
བའི་དོན་དུ་བཤད་པའང་ཡོད་དེ། རྗེའི་རིམ་ལྗེ་གསལ་སྒྲོན་ལས། རོ་མཆར་ནི་གཏམ་སྒྲ་ཆོགས་
བས་ཅི་ཡིན་ནམ་མིན་སྒྲ་དུ་ཐེ་ཆོས་ཟ་བ་ལ་དོན་གསལ་གྱིས་བཤད་ཀྱང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རོ་མཆར་བ། རོ་མཆར་བ་དང་འབྲ།

ངོ་མཆར་རྒྱད་དུ་བྱུང་བ། 1 རོ་མཆར་ནི་ཡ་མཆན་དང་། རྒྱད་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་དོན་ནོ། །
2 རྒྱན་སྒྲ་ལྟར་ན། རྒྱ་ཁྱད་པར་དུ་འབགས་བས་ངོ་མཆར། འབྲས་བུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བས་རྒྱད་
བྱུང་། 3 ཡང་ན། སྒྲོན་ཆད་དེ་འབྲམ་མཐོང་བས་ངོ་མཆར། དེ་འབྲམ་ཐོས་བས་རྒྱད་བྱུང་། ཞེས་
དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཕྱང་གཞིའི་འབྲེལ་བར་གསལ། འདི་ལ་སྒྲོན་གསལ་གྱི་གསུང་
ཚུལ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་མང་བས་དོགས་ནས་མ་བཀོད།

ངོ་ལས། ལས་བྱེད་སྒྲ་ངོ་མ། ཞུ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་དང་པོ་ལས། བོད་ཀྱི་ཆོང་དོན་བལྟ་ཞིབ་
དོན་གཅོད་མི་སྒྲར་ཐོན་ (ཞུ་སྒྲུབ་བ་) རོ་ལས། སྒྲ་བསྐྱར་བཅས་འཛམ་གླིང་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་
ཁབ་འགའ་ཤས་ལ་ཆོང་དོན་དང་། མིད་དོན་གྱི་འབྲེལ་ཁྱའི་བཀའ་མངགས་སྦྱལ་བ་ལྟར་ཐོན་
ཏེ། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ངོ་སོ། (སྒྲོ་སྒྲོང་) བཟང་ལན། བྱས་ཤིན། ཡུས། བཅི་མཐོང་། སྒྲོ་སྒྲོང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལས། འགྲོགས་
ཀྱི་ཅེ་མི་གཏོད། ཅས་བ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་སོན་གཞན་ལ་པན་བཏགས་པའི་ངོ་སོ་ལྟ་
བུ་ཅིག་འོད་དུ་རེ་བ་དེ། དེ་ཁོ་སོ་ཅག་གིས་བྱས་བ་ཡིན་ཞེས་བདག་ཏུ་འཛིན་བ་ལ་ཟེར་ཏེ། ཞེས་
གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། །སྒྲ་བཤད་ནི། རོ་ནི་གཏོང་དང་སོ་ནི་སོ་མའི་དོན་ཡིན་བས་དགའ་བའི་ངོ་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་ལྟར་རྟོ། །

ངོ་སོར་འབྱེད་པ། རོམ་ངོམ་བྱེད་པའི་དོན་དུ་བཤད། ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། གཉིང་ནས་ཉམས་པའི་
ཁྲིལ་འདས་ནམས། །རང་གི་གཏམ་ནད་ངོ་སོར་འབྱེད། །ཀླུའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་རིགས་འགའ། །པ་
བསད་པ་ལ་རྒྱལ་རྩ་རྩུང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ངོ་སོ་གཏོང་བ། བྱས་ཡུས་བཤད་པ།

ངོགས། མཐའ་དང་འགྲམ། ལུང་ཐོན་ཆེགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས། འདིར་རྒྱ་བོའི་མཐའ་ནི་ངོགས་ཡིན་
ཏེ། དེར་མཐར་ཐུག་པའི་ཕྱིར་ལ་གོས་ཀྱི་མཐའ་ནི་ཐུག་དར་ཡིན་ཏེ། དེའི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་
པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།

ངོས་ཁུང་། (འདུལ་བ) ཆེག་པའི་ངོས་སུ་བཅོས་པའི་ཅ་ལག་འཛོག་སའི་ཁུང་བུ། གཙུག་ལག་ཁང་དང་
ཁང་ཁྲིམ་སོགས་ཀྱི་ཅ་ལག་འཛོག་སའི་ཁུང་བུ་ལྟ་བུའོ། །

དངངས་པར་བྱེད་པའི་ལྟར་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བརྩའི་རེ་བུག་པ། དངངས་པར་བྱེད་
པའི་ལྟར་བྱེད་ཀྱི་ངོ་ཉི་ནི། བཅས་ལྡན་དགོ་སྒྲོང་གིས་དགོ་སྒྲོང་གཞན་ལ་འཛིགས་པའི་རྒྱ་ཡིད་
དུ་མི་འོང་བ་ཉེ་བར་བསྐྱབ་པ་རང་ངམ་བསྐྱོས་པའི་དག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱིས་དངངས་པར་བྱེད་པའི་
ཆེག་སྒྲིམ་ཏེ་དོན་གོ་བ་ལས་ལྟར་པའི་ལྟར་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྐྱེད་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་
འཆར་ཀས་དངངས་པར་བྱས་པ་ལས་ལྟར་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་རང་རིགས་ཀྱི་
སེམས་བདེ་བ་ལ་གཞོད་པའོ། །

དངན་བགང་བ། (སྒོ་སྒྲོང) མངན་བགང་བ་ལ་གཟིགས།

དངན་ཅན། རན་ཅན་དང་འབྲ།

དངན་ཆན། རན་ཅན་དང་འབྲ།

དངན་འཐེན། (འདུལ་བ) གཞན་གྱི་རྩས་བྱིང་ནས་ཚུར་མི་སྤྱོད་པ།

དདལ་ཆབ། དདལ་གྱི་མདོག་ཅན་གྱི་རྒྱ། རྩ་མ་ཆའི་རྟོགས་བརྗོད་ནང་འདིའི་སྐོར་འབྱུང་།

དངོ་ 1 རོགས། འགྲམ། དཔེར་ན་རྒྱའི་རོགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ལུང་གཞི་ལས། འབབ་རྒྱའི་དངོ་དང་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 མོ། ལ། རོ། དཔེར་ན་གྱིའི་དངོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྒྱའི་དངོ་དང་གྱིའི་དངོ་གཉིས་

ཀ་དོམ་འོག་དོང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། 3 ཅེ་མོ་ལ་འང་འཇུག་པར་བཤད། དཔེར་ན་རྟ་ལྷགས་
 གི་དངོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 བཏཱ་མ་ཤིས་པ། གཞོད་པ། མི་དགེ་བ་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན། རྒྱ་ཆེར་
 རོལ་བའི་མདོ་༩ ལ། ༡༥ རྟ་ལྷགས་ལ་དངོ་བ་མ་མཆིས་དགེས་པ་རྒྱ་ཆེན་བརྟེས་པར་འགྱུར། ཞེས་
 དང་། 3 རྟ་ལྷགས་ལ་དངོ་བ་མ་མཆིས་དགེས་པ་རྒྱ་ཆེན་བརྟེས་པར་འགྱུར། ཞེས་
 པ་ལྟ་བུའོ། 15 ལུ་བ་ལ་འང་འཇུག་པར་བཤད། གྱིའི་དངོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གྱིའི་དངོ་ཞེས་པ་གྱིའི་
 སོ་དང་ལུ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པར་བཤད།

དངོས་གྲུར་གྱི་ལྷར་བ། (འདུལ་བ) ལྷར་བ་དངོས་གཞི་རྫོགས་པར་སྐྱེད་པ་ལ་བརྫོག་པ་
 ལ་མ་ལྟོས་པར་བྱ་བ་དེ་ལ་ཞུགས་པ་ཅམ་གྱིས་ལྷར་བ་དངོས་གཞི་རྫོགས་པར་
 འགྱུར་བའི་ལྷར་བ་ལ། དངོས་གྲུར་གྱི་ལྷར་བ་ཟེར། དཔེར་ན་རྟ་ལྷགས་དང་པོ་དགུ་ལྟ་
 བུའོ། བརྫོགས་ཀྱི་ལྷར་བ་ནི་དེ་ལས་ལྟོགས་ལྟོགས་པ་ལྟོས་པའོ། དཔེར་ན་དབྱེན་གྱི་ལྷག་
 མ་སོགས་ཐ་བཞིའོ། བརྫོགས་ཀྱི་ལྷར་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། སེར་རྩེ་བཅུན་ཆོས་
 གི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འདུལ་རྟེན་ལ་གཞི་བྱས།

དངོས་གྲུབ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། དངོས་གྲུབ་ཆེན་པོ་བརྒྱད། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་
 བརྒྱད་ཅེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་འབྲེལ་བཤད་ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
 དངོས་རྟོགས་བྱུགས་རྟོགས། དང་པོ་ནི། ཆད་མ་དེ་ལུལ་དེ་ལ་སྒོ་ཁ་ཕྱོགས་ཤིང་རྣམ་པ་ཤར་བའི་
 ལྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤིང་རྩེས་ཀྱི་སྒོ་གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་འབྲེན་པ་ནི། ལུལ་དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་
 པའི་དོན་ཡིན་ལ། ལུལ་དེ་ལ་ད་ལྟ་སྒོ་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་། ཆད་མ་དེས་རང་གི་གཞལ་བྱ་དངོས་
 སུ་གཞལ་བའི་ལྟོབས་ཀྱིས་ལུལ་དེ་ལ་སྐྱབས་དང་མཐུན་པར་སྒོ་འདོགས་བཅད་ཆར་བས་བྱིས་
 སྒོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཅམ་གྱིས་ཆད་མ་གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་ངེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ནི། བྱུགས་
 རྟོགས་ཀྱི་དོན་ནི། ཞེས་སྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

དངོས་དང་དངོས་མེད། དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་པ་དང་འདྲ།

དངོས་པོ། 1 དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་ཆོས། བྱས་པ། མི་རྟག་པ། འདུས་བྱས། སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་དོན་

གཅིག 2 ཆོས། ཡོད་པ། 3 རྣམ་ཐུག་ ཅ་ལག་ ཡོ་བྱད། 4 རོ་མ་དང་རང་ཉིད། དངོས་གནས་
དང་རོ་མ་ལའང་འཇུག་པ་ནི། རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོ་༧༥༥་པ་ལས། ལུས་དངོས་པོ་ལ་སྟོང་
གཟུགས་ཀྱི་སྦྲུང་སོང་བ་མེད་དེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་དང་། མི་དངོས་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ། 1 འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས། 2 འཁོར་བ་དང་མྱང་འདས། དེ་
ཡང་དངོས་པོ་འཁོར་བ་དང་། དངོས་མེད་མྱང་འདས་ལ་བཞག་པ། སྤྲུལ་བཞག་ནི། སྤྲུག་བསྐྱེད་
སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་བྱིར་དངོས་པོ། འཁོར་བ་ལས་ལྷོག་པའི་མཆན་ཉིད་དེ་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་
བྱིར་དངོས་པོ་མེད་པའོ། །

དངོས་པོ་བྱས་པ་ཅན། དགག་བྱའི་དོན་སྤྱི། ཡང་ན་སྤྱིར་བཏང་གི་དོན་སྤྱི། དེ་ལ་བརྟགས་པའི་དངོས་པོ་
ཞེས་ཀྱང་བརྗོད། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ་ལས། བརྟགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་པར། །དེ་ཡི་དངོས་
མེད་འཛིན་མ་ཡིན། །ཞེས་པ་དང་དོན་འབྲ་བ་ཡིན། སྤྱོད་འཇུག་དང་། རྗེའི་དབྱེ་མ་དགོངས་པ་
རབ་གསལ་སོགས་སུ་ “བརྟགས་པའི་དངོས་” ཞེས་གསལ་ཡང་། “བརྟགས་པའི་དངོས་” ཡིན་
མིན་ལ་དོགས་པ་ཅུང་ཟད་དཔྱད་དགོས་པ་འདུག་གོ། སྤྲུལ་བཞག་ནི། དངོས་པོ་ནི་རང་བཞིན་
ནས་རོ་མ་ལས་དངོས་གནས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ལ། བྱས་པ་ཅན་ནི་བཅས་མའི་ཆོས་ཏེ། རང་བཞིན་
བཅས་མའི་ཆོས་ཞེས་པའི་དོན་གོ། །

དངོས་པོ་ལས་བསམ་པའི་སྒྲོ་ནས་ནར་སོན་པ། (འདུལ་བ) དངོས་པོའི་སྒྲོ་ནས་ནར་སོན་པ་ནི། དག་
ཚུལ་ལྟ་བུ་ལ་མཆོན་ན། མངལ་དང་རྒྱ་བཞོལ་བཅས་ཏེ་ལོ་བདུན་ལོན་ཞིང་བྱ་རྒྱུ་སྟོན་
ཀྱས་པའོ། །བསམ་པའི་སྒྲོ་ནས་ནར་སོན་པ་ནི། ལོ་བདུན་ལོན་པ་ལ་ལོན་པར་འདུལེས་པའོ། །
དངོས་པོ་གཙོ་བོའི་ལྷང་པ། (འདུལ་བ) འདུལེས་ཀྱིས་བསམ་པའི་དོན་དང་སྤང་ན་ལྷང་བ་དངོས་གཞི་
བསྐྱེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། མ་བསམ་པའི་དོན་དང་སྤང་ཀྱང་དངོས་གཞི་བསྐྱེད་པའོ། །དཔེར་ན་
བཟང་མོ་ལ་མི་ཆངས་པར་སྤྱོད་འདོད་ཀྱིས་ནོར་ཏེ་ལྟ་སྤྱོད་ལ་མི་ཆངས་པར་སྤྱད་པ་ལྟ་བུ།
དངོས་པོའི་མཐུ། རྒྱབ་པའི་དམིགས་པ་བཞིའི་གསུམ་པ་ནི། སྤང་བོ་ལྷང་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་
དང་། བདེན་པ་བཞིར་གྲོལ་བ་དོན་གཉིད་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་ལེས་བྱ་ཐམས་ཅད་འདུས་ལུགས་

བསམས་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་དེར་གྲངས་ངེས་པར་ཐག་བཅད་ནས་དེ་ལ་སེམས་འཛོག་པ་ལྟ་བུའོ། །
དངོས་འཛིན། བདེན་འཛིན། སྤྱ་བཤད་ནི། དངོས་པོ་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འཛིན་པའི་སྒོ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད།
མངན་བཟང་བ། (སྒོ་སྤྱང) གཞན་གྱི་ངན་མཚང་ངམ་སྒྲོན་བཟང་པའི་དོན་ཡིན། སྤྱ་བཤད་ནི། དེ་ཡང་ རྟ།
མངན། དངན། ངན་ནམས་ནི་དོན་འབྲས་པས། མངན་ནི་ངན་པ་སྟེ་གཞན་སྒྲོན་བཟང་བས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་
བྱའོ། །པཎ་ཆེན་ཤག་མཆོག་པས་ཀྱང་། མངན་བཟང་ཞེས་པ་སྒྲོན་བརྗོད་ནས། །བཟང་པའི་མིང་དུ་གྲགས་
པའོ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་ལོ། །

མངའ་ངེས། 1 རྒྱལ་པོའི་འབངས། ཆབ་འབངས། རྒྱལ་པོ་ལ་མངའ་བདག་དང་། འབངས་ལ་མངའ་
ངེས་སུ་གྲགས། 2 སྟོད་མངའ་ངེས། སྟོད་མངའ་ངེས་སྐོར་གསུམ་ལ་གཟེགས།

མངལ། 1 བུ་སྟོད། མངལ་ནི་པོ་བའི་འོག་ལོང་གའི་སྟེང་ན་ཡོད་པར། དགའ་བོ་མངལ་འཇུག་གི་མདོ་
ལས་བཤད་པ་ལྟར་ལོ། །2 མོ་མཚན་ལའང་འཇུག་པར་བཤད། ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱང་གི་དག་
ཡིག་ཐོན་མའི་དགོངས་རྒྱན་ལས། མངལ་ནི། ཆོག་ཐོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱད་མེད་ཀྱི་རྟགས་
དང་། བུ་སྟོད་གཉིས་ཀར་འཇུག་ཅིང་། དགའ་བོ་མངལ་འཇུག་ཏུ། མངལ་ནི་པོ་བའི་འོག་ལོང་
གའི་སྟེང་ན་ཡོད་པར་གསུངས་པའང་བུ་སྟོད་ལ་དགོངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མངལ་སྒྲེས་ཁམས་བྱག་ལྟན། 1 རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་འབྲུང་བ་བཞི་དང་། ཅ་དང་ཐེག་ལེ་སྟེ་བྱག་
དང་ལྟན་པ་ལ། མངལ་སྒྲེས་ཁམས་བྱག་ལྟན་ཟེར། སྒོ་མང་གུང་རུ་རབ་འབྱམས་པའི་ངེས་
ལན་ལྟར་སྤྱོད་པའི་དེ་རྗེས་གནང་བ་ཀྱང་ལས་གསུངས་སོ། །2 ཡང་ན། འབྲུང་བ་བཞི་
དང་། ཉམ་མཁའ་རྣམ་ཤེས་ཏེ་བྱག་དང་ལྟན་པ། 3 ཡང་ན། བ་ལས་ཐོབ་པའི་རུས་པ་རྒྱང་ཁྱ་
བ་གསུམ་དང་། བ་ལས་ཐོབ་པའི་ཤ་བགས་ཁྲག་གསུམ་སྟེ་ཁམས་བྱག་དང་ལྟན་པ་ལ་ཟེར།
ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་སྒྲིའི་བརྗེད་བྱང་ན་གསལ། 4 (བཀའ་བརྒྱུད) འབྲུང་བ་བཞི། ཁྱ་བའི་
ཁམས། ཉམ་མཁའི་ཁམས་དང་བྱག་ཅེས་པའང་སྤྲད་ལོ། །

མངལ་གྱི་སྒྲོན་གསུམ། མངལ་རྒྱུད་མཁྲིས་བད་ཀན་སོགས་ཀྱིས་བཀག་པ་
དང་། མངལ་ཐོག་མའི་རྟེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཉམ་གྱི་དབྱིབས་ལྟ་བུ་སྟེ། མངལ་གྱི་སྒྲོན་གསུམ་

མོ། །ཞེས་རྗེ་ཡེ་ཤེས་པ་འདུལ་བ་སྤྱི་དེ་རིམ་སྒོ་གསལ་ལ་བྱང་བའི་རེ་སྐོང་ན་གསལ།
མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ། (འདུལ་བ) འདི་ལ་མིར་ཆགས་པའི་གནས་སྐབས་ལ་ཡང་ཟེར། (མཆོད་ཀྱི་ཀ)
༡ མེར་མེར་པོ། ༢ བྱུར་བྱུར་པོ། ༣ ལྟར་ལྟར་པོ། ༤ མཐུང་འབྱུར། ༥ ཀྱང་ལག་འབྱུས་པ་དང་
ལཱོ། །དང་པོ་མེར་མེར་པོ་ནི། བ་མའི་ཁྱ་ཐག་གཉིས་ཆོགས་པའི་བདུན་ཐག་དང་པོ་ལ་བྱི་སྤྱིས་
མ་ལྟ་བུས་གཡོགས་ལ་ནང་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བའི་མེར་མེར་པོར་འདུག་པའོ། །གཉིས་པ་བྱུར་བྱུར་
པོ་ནི། བདུན་ཐག་གཉིས་པ་ལ་བྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ཞོ་ལྟར་འདུག་ལ་ཤར་མ་གྱུར་པའོ། །གསུམ་
པ་ལྟར་ལྟར་པོ་ (ནར་ནར་པོ་ཞེས་པ་དང་དོན་འདྲ་བ་ཡིན།) བྱི། བདུན་ཐག་གསུམ་པ་ལ་ཤར་
གྱུར་གྱང་མནན་མི་བཟོད་པ་དང་། བཞི་བ་མཐུང་འབྱུར་ནི། བདུན་ཐག་བཞི་བ་ནས་བསྐྱར་བར་
གྱུར་ཏེ་མནན་གྱང་བཟོད་པའོ། །ལྔ་པ་ཀྱང་ལག་འབྱུས་པ་ནི། ཤ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་ཡན་ལག་གི་
མཆོན་མ་འབྲུང་པོ་ལྔ་དོད་པའི་གནས་སྐབས་ཡིན་མོ། །དོགས་གཅོད། མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་
ལཱོའི་གོ་རིམ་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར། (དགའ་བོ་མངལ་འབྲུག་གི་མདོ) ༡ མེར་མེར་
པོ། (བདུན་དང་པོའི་སྐབས། ཞོ་མ་ཆགས་པ་དང་འདྲ་བ) ༢ བྱུར་བྱུར་པོ། (བདུན་གཉིས་པའི་
སྐབས། ཞོ་སྐྱ་བཤམ། མར་འབྲུགས་པ་དང་འདྲ་བ) ལྟར་ལྟར་པོ། (བདུན་གསུམ་པའི་སྐབས།
དབྱིབས་ནི་སྤྲོ་བྱུང་བའི་གཏུན་བྱ་འདྲ་བ་ཐུང་ཞིང་ཐུང་བར་བཤད།) མཐུང་འབྱུར། (བདུན་
བཞི་པའི་སྐབས་སྟ། དབྱིབས་མཆི་གྱ་དང་འདྲ་བ) ཀྱང་ལག་འབྱུས་པ་ (བདུན་ལྔ་པའི་སྐབས།
དབྲུར་བྱས་སྟ་སྤོང་ཤིང་རྣམས་ཡལ་ག་དང་འདབ་མ་སྐྱེ་བ་དང་འདྲ་བ) དང་ལྔ་ཞེས་སྤྱང་དོ། །
(འདུལ་བ་ལྷུང་ཐུན་ཆོགས་) ༡ བྱུར་བྱུར་པོ། (བདུན་དང་པོར། འབྲས་ཁུའམ་ཞོའི་ཞོ་ཁ་
ཆུ་ལྟ་བུ) ༢ མེར་མེར་པོ། (བདུན་གཉིས་པར། ཞོའམ་མར་མཐུང་པོ་ལྟ་བུ) ༣ ལྟར་ལྟར་པོ།
(བདུན་གསུམ་པར། ཟངས་ཀྱི་ཐུར་མ་ཐ་མོའམ་སྤིན་ཁོལ་མ་ལྟ་བུ) ༤ བོར་བོར་པོ། (བདུན་
བཞི་པར། གདར་རམ་མཆི་གྱ་ལྟ་བུ) ༥ ཀྱང་ལག་འབྱུས་པ་ (བདུན་ལྔ་པར། དབྲུར་བྱས་
སྟ་ཤིང་ཐུང་དག་ལས་སྟ་གྱ་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ) ལྔ་ཞེས་གསལ་ལོ། །དགའ་བོ་མངལ་འབྲུག་
གི་མདོ་དང་འོད་ལྗན་ལས། མེར་མེར་པོ། བྱུར་བྱུར་པོ་ཞེས་སྤྱང་ལ། ཡང་ལྷུང་ཐུན་ཆོགས་

དང་མཛོད་རྒྱུ་རྒྱལ་སྤྲུལ་མ་ལས། ལྷ་ལྷ་པོ། མེར་མེར་པོ་ཞེས་སྤྲང་བ་སྤྲུང་བྱེད་ལོ་ཙྰ་
བས་མིང་ཐ་དད་དུ་བརྟེན་བཏགས་པའི་སྤྲུང་བྱེད་ཅམ་ལས་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་ཚུལ་མཆོ་
རྒྱུ་མཆོད་བྱུར་གསལ་ལོ། །(རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་སོགས་)མེར་མེར་པོ་དང་། ལྷ་ལྷ་པོ། གོར་གོར་
པོ། མཁའ་འགྲུལ། རྟ་ལག་འགྲུལ་པའི་གནས་སྐབས་དང་ལྟའོ། །རྗེའི་གསུང་བཞེད་གིས་དང་
གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་སྒྲོགས་ལ་བྱང་བའི་རེ་སྒྲོང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད། མངལ་གྱི་
གནས་སྐབས་ལྟ་བུར་འབྲེན་ཚུལ་འདི་ལ་ཆོག་རིས་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་སྤང་ཡང་། དོན་
ལ་བྱང་བར་མེད། མཁའ་འགྲུལ་དང་། འཁའ་འགྲུལ་ཞེས་དག་ཆ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་འབྱུང་
ཡང་། གཉིས་ཀ་དག་པ་ཡིན་ནོ། །

མཛོད་གྲུར་བཅུ། (འདུལ་བ) བྱང་ཞུ་བ་ལ་ལེ་བྱ་བ་ལྟ་ཡོད་པའི་གཉིས་པ་གཅིག་ལས་འཕྲོས་པ་ལས།
བསྐྱེད་པར་རྫོགས་པ་ལ་མཛོད་དུ་གྲུར་བ་བཅུ་ཆང་དགོས་པར་གསུངས་ཏེ། ༡ རྟོན་པ་མཛོད་
གྲུར། ༢ སངས་རྒྱས་མཛོད་གྲུར། ༣ ཆོས་མཛོད་གྲུར། ༤ མཁན་པོ་མཛོད་གྲུར། ༥ སྒོ་བ་
དཔོན་མཛོད་གྲུར། ༦ བསྐྱེད་པར་རྫོགས་འདོད་མཛོད་གྲུར། ༧ ཡོ་བྱང་མཛོད་གྲུར། ༨ ཡོངས་
དག་མཛོད་གྲུར། ༩ གསོལ་བ་མཛོད་གྲུར། ༡༠ ལས་མཛོད་གྲུར་དང་བཅུའོ། །(རྟོན་པ་མཛོད་
སྤྲུལ་དུ་གྲུར་བ) བློ་དགེ་འདུན་མཛོད་སྤྲུལ་དུ་གྲུར་བ་ལ་བཤད། (སངས་རྒྱས་) བློ་རྟོན་པའི་
སྤྲུལ་བུ་གསལ། (ཆོས་) བློ་དགེ་ཆོས་སྤྲུལ་པ་མ་ཉམས་པ། རྟོགས་པའི་ཆོས་སྤྲུལ་པ་མ་ཉམས་
པ། འབྲས་བུའི་ཆོས་སྤྲུལ་པ་ལས་འདས་པ་ནམས་བསྐྱབ་བྱའི་སྒོ་ཡུལ་དུ་གྲུར་པའོ། །(མཁན་
པོ་) བློ་བཟླ་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྟན་པ་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་བ་བཏབ་ཅིང་ཁས་
ལྷངས་པ་དང་ལྟན་པའོ། །(སྒོ་བ་དཔོན་) བློ་བཟླ་རྫོགས་ཀྱི་སྤོས་པ་དང་ལྟན་ཞིང་ཁ་སྒྲོང་བར་
འོས་པ་དགེ་འདུན་གྱི་དབུས་སུ་ལས་ཀྱི་ཆོག་བརྟེན་པར་ལུས་པ་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་བ་
བཏབ་པའོ། །(འདོད་པ་མཛོད་དུ་གྲུར་བ) བློ་དགེ་གྱི་རྟོན་པ་མེད་ཀྱི་སྤོས་པ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་
པ་ལ་ཆོགས་སྤྲུལ་ནམས་སྤོན་དུ་སོང་ཞིང་ཆོགས་པ་དང་ལྟན་ལ་རྒྱུད་ཆོགས་སུ་མ་ཆང་བ་དང་
ལྟན་པ། བསམ་པའི་རྟོན། བསམ་པ་ཐག་པ་ནས་སྤོས་པ་ལེན་པར་འདོད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤོང་།

དངོས་གཞིའི་དུས་སུ་ཐོབ་ཤིང་གི་ཁུ་ས་པ་ལྟ་ཞིང་མི་མ་ཐུན་པའི་སེམས་མ་སྐྱེས་པ་དེས་པ་
ལྟ་དང་བལ་བཤོ། ། (ཡོ་བྱད) བློ་ཚས་གོས་གསུམ་རུང་བ་ཆད་ལྟ་མཁན་པོའི་གསུང་གིས་
བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་གནང་བ་དང་ལྟ་བུ། ལུས་ཀྱི་ཉགས་སྐྱ་དང་ཁ་སྐྱ་བྲེགས་ཤིང་ཁྲུས་བྱས་
པ་སྟེ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཉགས་དང་ཆ་ལུགས་ཆང་བཤོ། ། (ཡོངས་སུ་དག་པ) བློ་སྐྱོམ་པ་སྐྱེ་
བའི་བར་ཆད་མེད་པཤོ། ། (གསོལ་བ) བློ་སྐྱོན་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
སྐྱོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པས་གང་ལས་སྐྱོམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བས་དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་བ་ལན་
གསུམ་བཏབ་པཤོ། ། (ལས) བློ་གསོལ་བཞིའི་ལས་མི་གཤེས་ཞིང་བཞག་པར་མི་འོས་པས་
བྱས་པ་སྟེ། དེའི་བརྗོད་པ་ཐ་མའི་ཆ་གསུམ་པ་ལ་བསྐྱེན་ཆོགས་ཀྱི་སྐྱོམ་པ་སྐྱེའོ། ། ལུ་སྐྱོན་རིན་
པོ་ཆའི་མདོ་ཅིའི་རྣམ་བཤད་ལ་གཞི་བྱས།

མདོན་བཟོད་འཆི་མེད་མཛོད། འཆི་བ་མེད་པའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ། རྒྱ་གར་རྒྱ་ཁྱེད་ཀྱི་ ཨམར་ཀོའ་ལྷ་
མ། ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་གར་གྱི་སྒྲོན་དཔོན་འཆི་མེད་མེད་གེས་མཛོད། འདི་འཕགས་པོད་གཉིས་
ཀ་ཤེས་སྒྲུང་ཡིན། ཟླ་དགེ་བསྟན་འཕྱུར་༼ མེ ༡༥༧ ཅས་དབྱ་བཙུགས་ནས། མཐུག་
༡༩༩༣ རྒྱ་གཞིགས་སུ་ཟློགས་སོ།

མངོན་བཟློང་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྐོར། འདི་འགྲེལ་པ་གསལ་ཆེ་ཤོས་ནི། འཆི་བ་མེད་པ་
མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་བ་མོ་ཞེས་བྲ་བ། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་རབ་འབྱོར་
རྒྱ་བས་མཛད་པའི་རྒྱ་འགྲེལ་འདིལོ། །དཔལ་སྤྲུངས་སི་ཏུས་མཛད་པའི་འཆི་མེད་ཀྱི་མཛོད་
ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཡོད་སྐོར། སི་བོད་སྐད་གཉིས་ཤལ་སྤྲུང་གསལ་གྱི་སྡེར་མཛེས་ན་གསལ།
མངོན་བཟློང་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་བ་མོ། འཆི་བ་མེད་པ་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་
འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་བ་མོ་ཞེས་བྲ་བ། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་རབ་འབྱོར་རྒྱ་བས་མཛད། སྡེ་
དགེ་བསྟན་འཕྱུར་༼ སེ་༽པ་༣༧ཞེས་དབུ་བཅུགས་ནས། མཇུག་༣༡༦རྒྱལ་གཟིགས་
སྤྲུལ་གསལ་སོ། །

མངོན་མཛོ། བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་། ལྷ་མིའི་གོ་འཕང་། ལྷ་མིའི་རྟེན་བཟང་། དཔེར་ན་མངོན་མཛོ་ལྷ་

མིའི་གོ་འཕང་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་ལས། མངོན་མཐོ་བདེ་འགྲོའི་གོ་
འཕང་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །བདེ་འགྲོའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་དང་བཏང་སྟོམས་ཅི་རིགས་ལ་
ཟེར། རིན་ཆེན་དར་རྒྱུག་ལས། དེ་ལ་མངོན་མཐོ་ནི་བདེ་བ་སྟེ། །ལྟ་དང་མིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་
པའི་བདེ་བ་དང་། བཏང་སྟོམས་ཅི་རིགས་པ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས། རྩེ་དགེ་བསྟན་འཁྱུར་༼
གེ་བ། ་༽དབྱུ་མ་རིན་ཆེན་ཟེར་བ་༡༠༧་ལས། དེ་ལ་མངོན་མཐོ་བདེ་བ་སྟེ། །དེས་པར་ལེགས་
པ་ཐར་པར་འདོད། །ཅེས་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་རིན་ཆེན་དར་རྒྱུག་ལས། དེ་ལ་མངོན་མཐོ་ནི་
བདེ་བ་སྟེ། །ལྟ་དང་མིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་བདེ་བ་དང་། བཏང་སྟོམས་ཅི་རིགས་པ་ཡིན་
ལ། དེས་པར་ལེགས་པ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཞེས་རབ་ཀྱིས་སྤྲུག་ཀྱང་སྤངས་པའི་བྲལ་
བ་ཐར་པར་འདོད་དོ། །སྤྱར་མི་ལྟོག་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་བྲལ་བ་ཡིན་པས། དེས་པར་ལེགས་
པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་མངོན་མཐོ་བདེ་བ་སྟེ། །ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་ལ་འབྲེལ་
ཚུལ་གཉིས་ཀྱི། གཅིག་ནི་གོང་ལྟར་ལྟ་མིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་བདེ་བ་ལ་འདོད་ལ། ཡང་
མངོན་མཐོའི་རྟོག་ནི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་
ཀྱི། རིན་ཆེན་ཟེར་བའི་རྒྱུ་ཆེར་བཤད་པ་༼ ་༽ གེ་༽༡༣༩ བ་༣་ལས། གོང་མ་བཞིན་དུ་བདེ་བའི་
རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདེ་བ་སྟེ། མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཕྱན་
སྐུ་ཆོགས་པའི་བདེ་བ་མཐའ་དག་ཐོབ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་བདེ་བ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། ། འཁོར་འདས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ལུས་ཕྱན་སྐུ་ཆོགས་པ། འོངས་སྐྱོད་
ཕྱན་སྐུ་ཆོགས་པ། འཁོར་ཕྱན་སྐུ་ཆོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མངོན་མཐོ་ཟེར་
དོ། །དེ་ཡང་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། གསུམ་པ་དེ་ལ་ལོག་རྟོག་བསལ་བ་ནི། གསུང་རབ་ནས་
འཁོར་བའི་ཕྱན་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་ཕྱིར་ཕྱོགས་དགོས་པར་གསུངས་པས་འཁྲུལ་གཞི་
བྱས་པ་ཁ་ཅིག་ལུས་དང་འོངས་སྐྱོད་སོགས་ཕྱན་སྐུ་ཆོགས་པའི་མངོན་མཐོ་ནི་འཁོར་བ་ཡིན་
པས་དེ་ལ་དོན་གཉེར་བསྐྱེད་པར་མི་རིགས་སོ་སྟུང་ན། དོན་དུ་གཉེར་བྱ་ལ་གནས་སྐབས་སུ་དོན་
དུ་གཉེར་དགོས་པ་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་གཉིས་ལས། འཁོར་བའི་ལུས་ལ་སོགས་

པ་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་ནི་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱིས་ཀྱང་གནས་སྐབས་སུ་དོན་དུ་གཉེར་དགོས་
ཏེ། ཉེན་དེ་རིམ་པར་བརྒྱད་པ་ལས་མཐར་ལེགས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུས་
དང་ཡོངས་སྟོང་དང་འཁོར་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་འདི་མངོན་མཐོ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བས་
བསྐྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་ལ་སོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
དང་དེའི་ཞིང་གི་འབྱོར་བ་དང་དེའི་འཁོར་རྣམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་དགོངས་ནས་མདོ་སྟེའི་
རྒྱན་ལས། ཡོངས་སྟོང་དང་ལུས་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་བ་དང་། །འཁོར་ཙོང་ཕུན་སུམ་ཆོག་པ་
མངོན་མཐོ་དང་། །ཞེས་པར་ཕྱིན་དང་པོ་བཞེས་མངོན་མཐོ་བསྐྱབ་པར་གསུངས་ཤིང་། གཞུང་
མང་པོ་ནས་དེ་དག་གིས་གཟུགས་སྐྱེ་བསྐྱབ་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྣམ་མཁུན་
བསྐྱབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་སྤྱིན་པ་དང་བཟོད་པ་སོགས་ཆེས་མང་ཞིང་ཕྱལ་དུ་
བྱུང་བ་རྣམས་དུས་རིང་པོར་བསྐྱབ་པས་ན། དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་ལུས་ལ་སོགས་པའི་མངོན་
མཐོ་ཡང་ཆེས་ཕྱལ་དུ་བྱུང་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆེ་ཉན་ཞབས་
བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་ལམ་རིམ་བརྗེད་བྱང་༣༠༩ནང་ལས། དེ་འདྲའི་མངོན་མཐོ་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཅེ་ན།
རིན་མེད་ལས། མངོན་པར་མཐོ་བ་བདེ་བ་སྟེ། །ཐད་ཀྱི་དར་ལྗིག་ལས། དེ་ལ་མངོན་པར་མཐོ་བ་
ནི་བདེ་བ་སྟེ། །ལྟ་དང་མིའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་བདེ་བ་དང་། བཏང་སྟོམས་ཅི་རིགས་པ་ཡིན་
ལ། ཞེས་པ་ནི་ཐད་འདིའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་མི་མཐུན་པས་དགོངས་གཞི་ཅན་ནོ། །དེས་ན།
རང་རྒྱུ་བསོད་ནམས་དགེ་བ་ལས་བྱུང་ཞིང་། །ལྟ་དང་མིའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་དང་བདེ་བའི་རྟེན་གང་
རུང་གི་ཆ་ནས་བཞག་པ་དེ། མངོན་མཐོའི་མཆན་ཉིད། དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད། དོགས་གཙང་ནི།
སྒྲུང་ཆེན་ས་ལ་རབ་བརྟན་ལྟ་དབང་གི་མངོན་མཐོ་ཡིན་ཡང་། མངོན་མཐོ་མ་ཡིན་པ་དང་། དེ་
དུང་འགྲོ་ཡིན་པས་བསོད་ནམས་ལས་བྱུབ་པར་སྐྱེ་མི་རུང་བ་དང་། དེ་རང་གི་བསོད་ནམས་
ལས་བྱུབ་པ་མིན་ཡང་ལྟ་དབང་གི་བསོད་ནམས་ལས་བྱུབ་པར་ཁས་སྒྲུང་ཆོག་པ་སོགས་ཀྱི་
ཞིབ་ཆ་འབྲེད་ཤེས་དགོས་སོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས། མངོན་མཐོ་དང་མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་
གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་འབྲེད་དགོས་སམ་སྟུམ་སོ། །

མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། <ཨ་ནི་རྣམ་ས་སྤྱོད་ཡ> ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཞེས་བྱ་བ།
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད། གྲེ་དགོ་བསྟན་འགྲུར་སེམས་ཙམ་སྟེགས་བཅས་༼ རེ་
བ༽ ༡༧༧ན་བཞུགས་སོ། །

མངོན་པ་མཛོད་ནས་བཤད་པའི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་ཚུལ། ཐོག་མར་འོག་གཞི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་
ཆགས། དེ་སྟེང་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་ (དེ་ལྟ་བུའི་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ་ཡིན་ཅིང་བསྐྱབས་པ་ལས་
མཆོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།) དེ་སྟེང་ (གསེར་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་) སའི་དཀྱིལ་འཁོར། དེའི་རྗེས་
ནས་མཁའ་ལ་སྤྱོད་ལོ་མང་འཁྲིགས་ཏེ་ཆར་བབས་པ་ལས་ཡང་མཆོ་ཆེན་པོ་ཞིག་འཆགས་
ཏེ། མཆོ་དེ་བསྐྱབས་པ་ལས་དེའི་ཁམས་རབ་ལས་རིའི་རྒྱལ་པོ་རེ་རབ་བྱ་བ། ཁམས་འབྲིང་
ལས་གསེར་གྱི་རེ་བདུན། (རེ་བདུན་ནི། གཉན་ཤིང་འཛིན་དང་། གཤོལ་མདའ་འཛིན། སང་
ལྷེང་ཅན། བཟླ་ན་སྟག་རེ། ཏྲ་མ། རྣམ་འདུད། སྤྱུང་འཛིན་གྱི་རེ་སྟེ་བདུན་ནོ།) རིའི་རྒྱལ་པོ་
རེ་རབ་ནས་གསེར་གྱི་རེ་བདུན་གྱི་ཐ་མ་སྤྱུང་འཛིན་དང་ཕྱིའི་ཁོར་ལུག་གི་ལྷགས་རེ་ཆེན་
པོའི་བར་གྱི་མཆོ་ལ་ཕྱིའི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ། །ཁམས་ཐ་མ་ལས་སྤྱིང་བཞི་དང་སྤྱིང་ཕན་
བརྒྱད། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་མཐའ་སྐྱོར་དུ་ཁོར་ལུག་གི་ལྷགས་རེས་མཐའ་སྐྱོར་
པའི་ཚུལ་དུ་གནས་སོ། །མཛོད་ཙ་བ་ལས། དེ་ལ་སྟོང་གི་འཛིག་རྟེན་གྱི། གནས་པར་འདོད་
པའི་འོག་དག་གི། རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་ནི། ས་ཡ་དུག་འབྱུལ་གངས་མེད་དོ། །རྒྱ་
རྣམས་འབྱུལ་སྟག་བཅུ་གཅིག་དང་། སྟོང་སྟག་དག་ནི་ཉི་ཤུའོ། །ཕྱིས་ནི་རྣམས་སུ་འབྱུལ་
སྟག་བརྒྱད། །ལྷག་མ་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར། །རྒྱ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། ཐད་ཀར་
འབྱུལ་སྟག་བཅུ་གཉིས་དང་། སྟོང་སྟག་གསུམ་དང་བརྒྱ་སྟག་ནི། །ཕྱིད་དང་ལྷ་རྣམས་ཁོ་
ནའོ། །ཁོར་ལུག་ཏུ་ནི་སུམ་འགྲུར་པོ། །དེ་ལ་ལྷན་པོ་གཉའ་ཤིང་འཛིན། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
སོ། །འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་སྟེགས་བཅས་དང་པོ་༼ ཅ་བ༽ ༡༧༨བ་ཕན་འད་གོང་དང་འཛ་
བར་བཤད་དོ། །འདི་སྐོར་དོགས་གཙོད་ཅུང་ཟད་ཅིག་ཕྱི་སྤྱིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོའི་གཡའ་
སེལ་ན་ཕན་ཕན་གསལ་ལོ། །

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། <ཨ་རྩེ་སྤྲ་ན> ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོབ་བོ་སྤྲུམ་དུ་སེམས་རབ་ཏུ་ཁེངས་པ་ལ་
མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཟེར། དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས། བྱད་པར་འཐོབ་པར་བྱ་
བ་མ་ཐོབ་པར་བདག་གིས་ཐོབ་བོ་སྤྲུམ་པ་ནི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སློབ་
དཔོན་སློ་གྲོས་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་བཤེས་སྤྱིང་གི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་༼ དེ་པ ༽ ༡༠ན༩ ལས་
ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་བཤད་ཡོད། འདི་མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས་བཤད་པའི་ང་རྒྱལ་བདུན་གྱི་ལྔ་པ་ཡིན།
ལེགས་སྤྱར་དུ་འདི་ལ་ “अभिमान” “ཨ་རྩེ་སྤྲ་ན” ཞེས་པ་དང་། བོད་སྐད་དུ། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ།
བྱི་རྒྱལ་བས་འདི་ལ་ Pride ཟེར། སྤྱ་བཤད་ནི། ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་མངོན་པ་འཕམ་མཐོང་བ་ལས་
ཡོན་ཏན་ཐོབ་པར་ང་རྒྱལ་བྱེད་པའོ། །ཞེས་མཁས་པ་འགའ་རེས་གསུངས་ཤིང་། ཁོ་བོས་ཀྱང་
སྤྱན་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་བྱས་མོད། དདུང་དབྱང་དགོས་ཏེ། ལེགས་སྤྱར་དུ་འདི་ལ་ “अभिमान”
“ཨ་རྩེ་སྤྲ་ན” ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ “ཨ་རྩེ” མངོན་པར། “སྤྲ་ན” ནི་སྤྲུམ་པ་འཕམ་ཁེངས་པ་སྟེ་
ང་རྒྱལ་གྱི་དོན་ལ་བཤད་དོ། །དེས་ན་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཞེས་པའི་མངོན་པ་ནི་མངོན་པར་ཏེ།
ལྷག་པར། ཤིན་ཏུ། རབ་ཏུ། ཤས་ཆེར་སོགས་ལ་འབྲུག་པས། སེམས་ལྷག་པར་ཁེངས་
པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན། ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོབ་བོ་སྤྲུམ་དུ་འཁྲུལ་ཏེ་ང་རྒྱལ་བྱེད་པའི་གང་ཟག་
དཔེར་ན་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་གྱིས་ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོབ་བོ་ཞེས་སྤྲུམ་ཀྱང་ལྷུང་བ་མེད་
པ་ནི། འདུལ་བ་ལུང་ལས། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་མ་གཏོགས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འཕྲལ། །
མངོན་པའི་སྤྱེ་སྟོང། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་གྱི་བསྐྱབ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་གསུང་རབ། སྤྱ་བཤད་ནི། ལྔ་
འདས་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་བདེན་པ་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པའི་སྤྱེ་སྟོང་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་
ཅེས་བྱལོ། །

མངོན་པར། <ཨ་རྩེ> 1 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར། ཡང་དག་པར། ལེགས་པར། མཛོད་པར། དཔེར་ན་མངོན་པར་རྟོགས། མངོན་
པར་བསྟོད། མངོན་པར་རྟོགས་པར་འཆང་རྒྱ། མངོན་པར་བརྟོད་ལྟ་བུའོ། 2 ལྷག་པར། མཆོག་ཏུ། རབ་ཏུ། ཤིན་ཏུ། ཏ་
ཅང་། གུན་ཏུ། དཔེར་ན་མངོན་པར་འཆེ་བ། མངོན་པར་སྟོང་བ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྣམ་པར། རབ་

ཏུ། མངོན་པར། ཞེས་པ་རྣམས་དོན་འདྲ་བར་སེམས་སོ། །3 མངོན་པར་ཞེས་པ། མངོན་སུམ་
 དུ། གསལ་བར། མཐོང་བར། མཐོང་བཞིན་དུ། མངོན་བཞིན་དུ། ཞེས་པར་གོ་བྱེད་བར་སྦྲུམ།
 མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས། བར་གྱི་སྒྲུབ་བ་སྦྱ་སེང་བ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་ཀྱི་
 གཟུང་ཡུལ་ཁ་དོག་གིས་བསྐྱུས་པའོ། །སྒྲ་བཤད་ནི། བ་འི་འེ་གཟུགས་མངོན་པར་ཉེ་མིག་
 ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་བ་ལ་གོ་སྐབས་འབྱེད་པའམ་པན་འདོགས་པའི་གཟུགས་ཡིན་པས་དེ་སྐད་
 ཅེས་བྱའོ། །མདོར་ན། བ་འི་འེ་གཟུགས་མཐོང་བ་ལ་བར་གྱི་སྒྲུབ་བ་ལ་ངེས་པར་བརྟེན་དགོས་
 བ་ལྟ་བུའོ། །མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་ལ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་མི་དགོས་པ་ནི།
 ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྒྲུབ་པའི་བར་གྱི་སྒྲུབ་བ་སྦྱ་སེང་བ་ལྟ་བུ་འདྲ་ཆོས་ཀྱི་སྦྱེ་མཆོད་ཀྱི་གཟུགས་
 དང་མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་འདྲ་བུས་དར་ལྷིག་ལས་གསུངས་སོ། །

མངོན་པར་བྱུབ་པ། 1 སྦྱེ་བ་ལ་མངོན་དུ་བྱོགས་པ། 2 བར་དོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་མངོན་འབྱུང་
 ཀྱི་སྤྱིད་པ་དང་དོན་འདྲ། སྒྲ་བཤད་ནི། སྦྱེ་བ་འབྱུང་བ་ལ་མངོན་དུ་བྱོགས་པས་ན་མངོན་པར་
 འབྱུང་བ་ཞེས་བྱའོ། །རྗེའི་རྣམ་གཞག་རིམ་པའི་རྣམ་བཤད་ལ་གཞི་བྱས།

མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པ། སྤྱིང་པ་ཉིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྟེ། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་
 བ་དང་དོན་གཅིག་མ་འོངས་པའི་སྦྱེ་འབྱུང་གི་ལས་དོན་དམ་པར་མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པས་
 ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

མངོན་པར་བྱུང་ཆུབ་པའི་རིམ་པ། འོད་གསལ་གྱི་རིམ་པ་ལ་ཟེར། རིམ་པ་བཞི་པ་འོད་གསལ་གྱི་རིམ་
 བ་ཡང་ཟེར། རྗེའི་རིམ་ལྟ་གསལ་སྟོན་ལས། དེ་འདྲ་བའི་དོན་གྱི་ལྷན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་འདི་
 ལ་ཡང་དོན་གྱི་འོད་གསལ་རྒྱུད་པའི་སྐབས་གཅིག་དང་རྒྱུད་པའི་གྲུག་གི་སྐབས་ཀྱི་འོད་གསལ་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་རིམ་ལྡེའི་རིམ་པ་བཞི་པར་བཤད་པའི་མངོན་པར་བྱུང་ཆུབ་པའི་རིམ་
 པའམ་འོད་གསལ་གྱི་རིམ་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

མངོན་པར་བྱུང་བ། (འདུལ་བ) རབ་ཏུ་བྱུང་བ། མངོན་པར་ནི་རབ་ཏུ་འཕམ་ལེགས་པར་ཞེས་པ་དང་དོན་
 གཅིག་པས། མངོན་པར་བྱུང་། རབ་ཏུ་བྱུང་། ལེགས་པར་བྱུང་བ་རྣམས་འདྲའོ། །རྒྱ་ཆེར་རོལ་

པའི་མདོ་ལས། གདོན་མི་ཟ་བར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་པའི་སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ་མའི་འདྲིལ་རྟེན་
དུ་སྦྱེ་བ་དང་། “མདོན་པར་བྱང་” ནས་ཆུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མདོན་
པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་དང་། ཞེས་དང་། དེབ་ཐེང་དཔར་པོ་
༤ལས། དགྲུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅ་དགུ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས་ནས། སུམ་ཅུ་པ་ལ་མདོན་པར་བྱང་སྟེ། དཀའ་
བ་ལོ་དུག་སྤྱད་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོར་གཤེགས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཐོས་པའི་ཆོས་ས་
༡༠༩ལས། ལེགས་པར་ཐོས་དང་ལེགས་སྦྱོང་དང་། །ཁྱིམ་ནས་ལེགས་པར་བྱང་བ་དང་། །སྦྱོང་
བར་བྱེད་པས་རབ་བསྐྱར་ཞིང་། །དགེ་སྦྱོང་གི་ནི་རྗེས་མ་ཐུན་ལེགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
མདོན་པར་འབྱུང་བའི་མདོ། འདིར་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་གསུངས་ཡོད། “ཨ་ཞི་ནི་ཤུ་མཉ་སྟུང་” ། མདོན་
པར་འབྱུང་བའི་མདོ་ཞེས་བྱ་བ། མདོ་སྟོང་། ས ། སྟེ་པའི་ནང་བཞུགས། འདི་ལ་ཤོག་ལྟེན་པས་སམ་
ཤོག་སྟེ་༡༢༥དང་། རོས་ཤོག་༡༥ཡོད། འདི་ལུང་གཞིའི་ནང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་
རྣམས་ཆོག་བསྟུས་སུ་བཏང་བ་ཙམ་ལས་དོན་ལས་ཁྱད་པར་མ་མཐོང་། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་
མདོ་ནི་མདོ་དེ་གཉིས་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་མང་དུ་ཡོད་དོ། །

མདོན་པར་རྫོགས་པ་བྱང་ཆུབ་པ། ། ཐུགས་སུ་རྟུན་པ། རྒྱ་གར་གྱི་སྟོན་དཔོན་དགེ་ལེགས་བཤེས་
གཉེན་གསུང་། ཞིབ་པར་བཤད་ན། མདོན་དུ་ཕྱོགས་པར་ཡང་དག་པར་ཐུགས་སུ་རྟུན་པ་ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞི་སྟུགས་ལས། མདོན་པར་ཏེ་མདོན་དུ་ཕྱོགས་པར་རྫོགས་
པར་ཏེ་ཡང་དག་པར་བྱང་ཆུབ་པ་སྟེ་ཐུགས་སུ་རྟུན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །2 མདོན་
པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ་དང་དོན་འདྲ།

མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པ། ། སངས་རྒྱས་པ་དང་དོན་གཅིག་སྟེ་བཤད་ནི། ཆོས་རྣམས་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་མདོན་པར་ཏེ་མདོན་སུམ་དུ་རྫོགས་པར་ཏེ་མ་ལུས་པར་སངས་
རྒྱས་པ་སྟེ་སྦྱིབ་པ་མཐའ་དག་ཟད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཐུགས་སུ་རྟུན་པས་ན་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །2
མདོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་འདྲ།

མདོན་སྦྱོང་། རྟག་ལས། རྟག་པོའི་སྦྱོང་པ། མདོན་ནི་རྟག་པོ་དང་། སྦྱོང་ནི་བྱ་བའི་མིང་།

ངོ། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། མངོན་ནི་མངོན་པར་ཉེ། ལྷག་པར། རབ་ཏུ་འཇལ། ཉ་ཅང་ངམ། འུགས་
 དག་གས། དག་པོ་བཅས་ཀྱི་དོན་དང་། སྤྱོད་ནི་སྤྱོད་པ་སྟེ། སྤྱོད་བཤམ་བྱ་བའི་དོན་ནོ། མངོན་
 སྤྱོད། དག་སྤྱོད། དག་སྤྱོད། དག་པོའི་བྱ་བ། དག་ལས་ནམས་དོན་གཅིག་དེ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་
 གྱི་” ལྷ་རྟེ་ཅུ” ཞེས་པའི་སྒྲ་ལས། “ལྷ་རྟེ” ནི་མངོན་པར། “ཅུ” ནི་སྤྱོད་པའོ། །

མངོན་བྱང་ལ། (དག་འུགས་) ལྷ་བ། ཉེ་མ། ས་པོ། དུག་མཆོན། སྤྱེད་གས་པ་ལས་བྱང་རྒྱུ་པ་དང་
 ལྷའོ། མངོན་བྱང་ལྷ་ལ། དེ་བཞིན་ཉིད། (འཆི་བ་ཆོས་སྤྱིའི་ལམ་འབྱེད་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལས་
 བྱང་རྒྱུ་པ) ཉེ་ལྷ་གང་རུང་། ས་པོ། དུག་མཆོན། སྤྱེད་གས་པ་དང་ལྷ་ཞེས་གོང་དུ་བཤད་
 པ་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད། མངོན་བྱང་ལྷ་བསྐྱེད་ལ་གཟིགས། (རྟེང་མ) སྤྱབས་
 སེམས་སྤྱོད་དུ་སོང་ནས་སྤོང་པའི་ངང་ལས། ཞིང་དང་གནས་ཕྱན་སྤྱམ་ཆོགས་པ་འབྲུག་པའི་
 རྒྱ་གདན་པད་ལྷ་ལས་མངོན་པར་བྱང་རྒྱུ་པ་དང་། ཆོས་ཕྱན་སྤྱམ་ཆོགས་པ་འབྲུང་པའི་
 རྒྱ་གསུང་ཡིག་འབྲུ་ལས་མངོན་པར་བྱང་རྒྱུ་པ། དུས་ཕྱན་སྤྱམ་ཆོགས་པ་རྟག་པ་བསམ་
 མི་བྱུང་པར་གནས་པའི་རྒྱ་ཕྱགས་ཕྱག་མཆོན་ལས་མངོན་པར་བྱང་རྒྱུ་པ། འཁོར་དང་སྤོན་
 པ་ཕྱན་སྤྱམ་ཆོགས་པའི་རྒྱ་སྤྱོད་སྤྱེད་གས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་བཅས་པ་ལས་
 མངོན་པར་བྱང་རྒྱུ་པ། སྤྱི་ཡོད་པོ་འཇམ་ཡེ་ཤེས་ཕྱན་སྤྱམ་ཆོགས་པའི་རྒྱ་ལྷ་ཡེ་ཤེས་སེམས་
 དཔལ་ལས་མངོན་པར་བྱང་རྒྱུ་པ་སྟེ་ལྷའོ། །

མངོན་བྱང་ལྷ་བསྐྱེད། ལྷ་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལ་ཞིག་སྟེ། ལྷ་བ། ཉེ་མ། ས་པོ། དུག་མཆོན། སྤྱེད་གས་པ་
 ལས་བྱང་རྒྱུ་པ་དང་ལྷ་ལས་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལ་ཞིག་དེ་ཡང་མེ་ལོང་ལྷ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྷ་
 པ་ལས་བྱང་རྒྱུ་པ། མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉི་མ་ལས་བྱང་རྒྱུ་པ། སོར་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
 ངོ་བོ་ས་པོན་ལས་བྱང་རྒྱུ་པ། བྱ་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཕྱགས་ཕྱག་མཆོན་ལས་བྱང་རྒྱུ་
 པ། ལྷ་པ་དང་དེའི་སྟེང་གི་ཉེ་མ་རྟོལ་རྒྱུ་ཡིག་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས། རང་ཉིད་
 འབྲས་བུ་རྟོལ་འཛིན་པ་དཔལ་རྟོལ་འཛིན་གྱི་ཆོན་པོར་བསྐྱེད་པ་ནི། ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་
 ཀྱི་ངོ་བོ་སྤྱེད་གས་པ་ལས་བྱང་རྒྱུ་པ་དང་ལྷའོ། །འཛིགས་བྱེད་དཔལ་གཅིག་ལྷ་བྱར་སྦྱར་ན།

ཐོག་མར་ཨ་ཡིག་དང་པོ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ཞིག་གསལ་གང་ག། དེ་ནས་ཉི་
མའི་དགྲིལ་འཁོར། དེ་ནས་རྩྱ་ཡིག་ (ས་བོན) དེ་ནས་རྡོ་རྗེ་ (འབྲུག་མཆོན) གསལ་གང་ག།
དེ་ནས་རྒྱ་བ་དང་དེའི་སྟེང་གི་ཉི་མ་རྡོ་རྗེ་རྩྱ་ཡིག་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་གྱུར་བ་ལས། རང་
ཉིད་འབྲས་བུ་རྡོ་རྗེ་འཛིན་པ་དཔལ་རྡོ་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོར་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིའི་སྐོར་
རྒྱས་པར་པཎ་ཆེན་མོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འཛིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་བྱུབ་སྟེ་མ་
དང་། མྱོང་རྡོལ་སྒྲ་མ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ལ་བལྟ་བར་བུའོ། །ཡང་མངོན་བྱང་ལྔ་བསྐྱེད་ལ། དེ་
བཞིན་ཉིད། (འཆི་བ་ཆོས་སྐྱེའི་ལམ་འཁྱེད་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལས་བྱང་རྒྱབ་པ) ཉི་རྒྱ་གང་རུང་།
ས་བོན། འབྲུག་མཆོན། སྐུ་རྡོགས་པ་དང་ལྔ་བོང་དུ་བཤད་པ་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད།
བྱང་རྒྱབ་དང་པོ་བཞི་རྒྱ་དང་གྲི་མ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར། རྗེའི་གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་ཟེན་
ཟེས་ལས་གསུངས་སོ། །གཞུང་རྣམས་སུ་མངོན་བྱང་ལྔ་མིང་འདྲ་ལ་དོན་མི་འདྲ་བ་ཅི་རིགས་
འབྱུང་བར་ཡང་བཤད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་བས་ཁམས་དཀར་པོ་དང་། ཉི་མས་ཁམས་དམར་པོ།
ས་བོན་གྱི་བར་དའི་རྣམ་ཤེས། ཐམས་ཅད་འདྲེས་པས་སྐྱེ་སྤྱིད་དུ་ཉིང་མཆོམས་སྦྱོར་བ། སྐུ་
རྡོགས་པས་ལུས་ཡོངས་སུ་རྡོགས་ཏེ་མངལ་ནས་བྱིར་བཅའ་བ་དང་མཚུངས་པར། ཀོང་སྐྱུལ་
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་། མངོན་བྱང་ལྔ་བསྐྱེད། རྡོ་རྗེ་བཞི་བསྐྱེད། ཆོག་གསུམ་བསྐྱེད་གྱི་
སྐོར། ཀོང་སྐྱུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་ཤེས་བྱ་མཛོད་འགྲེལ་༡༩༠ན་གཟིགས།

མངོན་འབྱུང་གི་མདོ། མངོན་པར་འབྱུང་བའི་མདོ་ལ་གཟིགས།

མངོན་མཆོན། <ཨ་མྱི་ཅི་རྒྱ> 1 (འདུལ་བ) མི་ལ་སོགས་པའི་མཆོན་མཐའ་རྟགས་དང་རི་མོ་ལ་མངོན་
མཆོན་ཞེས་བྱ། མངོན་གསལ་ཆེ་བ། རྟགས་མཆོན། རྟགས་དང་མཆོན་མ། རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་
པའི་རྣམ་ཐར་དུ་ཀྲུ་ལའི་གོས་བཟང་སྒྲིགས་བཅ་དང་པོ་༩༩ལས། ཉན་སོ་དངོས་བྱུབ་གྱི་
རྒྱར་བྲག་དབར་བའི་བྲ་པ་ཉན་པོ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ཟེར་བ་གཟའ་བཙོས་ལ་མཁས་ཉམས་
དང་ཟབ་མདོག་བྱེད་འདུག་པའི་དཔེ་ཆའི་མཐུག་གི་བརྒྱད་པར་རྗེ་བཙུན་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་དག་
ཞིང་དུ་གཤེགས་ནས་ལོ་མང་སོང་རྗེས་བྱུང་བའི་སེ་བ་མཁན་པོ་ཆོས་བཟང་ཉི་མར་རྗེ་རིན་པོ་

པ་ལྟ་བུའི་ཆ་རེག་དང་སྒྲིམ་ཆོན་བཅས་ལ་འབྲུག་པ་ལས་རྟགས་ལ་འབྲུག་པར་བཤད་པར་མི་
སྒྲུང་ངོ་། །ཀློང་པ་ཁ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

མངོན་མཆོན་གྱི་སྒྲུང་པ། (འདུལ་བ) སྒྲུང་ལྟར་སྒྲུལ་ཅུའི་བཅུ་དགུ་པ། མངོན་མཆོན་ཅན་གྱི་སྒྲུང་པའི་ངོ་
ཉི་ནི། བཅས་ལྡན་དགོ་སྒྲོང་གིས་བསྐྱེད་གྱི་གཞི་གསེར་དཔུལ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་ཁྲིམ་
པ་ལ་བསྐྱེད་དུ་བཏང་སྟེ། ཡུལ་དུས་དེན་བསྐྱེད་གང་ཡོད་པ་ཐོབ་ཅིང་ཐོབ་སྒྲོ་སྒྲེས་པ་ལས་གྲུར་
པའི་ལྟར་བ་དངོས་གཞིལོ། །སྒྲེང་གཞི་ནི། གཉན་ཡོད་དུ་བྱུག་སྟེས་མངོན་མཆོན་ཅན་གྱི་བསྐྱེད་
འབྱེད་པར་བྱེད་པ་ལས་སྒྲུང་པའི་ལྟར་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་འདོད་པ་ཆེས་པ་དང་།
མ་བྱིན་ལེན་གྱི་རྒྱུར་འགོ་པའོ། །

མངོན་ཤེས། (པར་ཕྱིན) རང་གི་བདག་སྐྱེན་དུ་གྲུར་པའི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སེམས་ལ་བརྟེན་
ནས་རང་ཡུལ་མངོན་སྒྲུལ་དུ་མཐོང་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རིགས་སུ་གནས་པ། མངོན་ཤེས་གྱི་
མཆོན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེན་བྱུག་ཡོད་པ་འོག་ཏུ་གཟེགས།

མངོན་ཤེས་བྱུག (པར་ཕྱིན) རྩ་འབྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས། ལྷའི་རྩ་བའི་མངོན་ཤེས། གཞན་སེམས་ཤེས་
པའི་མངོན་ཤེས། སྒྲིན་གྱི་གནས་རྗེས་སུ་བྲན་པའི་མངོན་ཤེས། ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས། ཟག་
པ་ཟད་པའི་མངོན་ཤེས་དང་བྱུག་པོ། ། ༡ མངོན་ཤེས་བྱུག་གི་ནང་ཆོན་གང་ཞིག ས་གཡོ་བ་
དང་གཅིག་ཏུ་སྒྱུར་ཞིང་མང་པོར་སྒྲུལ་པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པར་བྱས་པའི་རིག་པ། རྩ་འབྲུལ་
གྱི་མངོན་ཤེས་གྱི་མཆོན་ཉིད། ༢ དེ་གང་ཞིག རང་གི་བདག་སྐྱེན་དུ་གྲུར་པའི་ལྷའི་རྩ་བ་ལས་
སྐྱེས་ཤིང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་སྒྲ་བྲ་རགས་ཤེས་པ། ལྷའི་རྩ་བའི་མངོན་ཤེས་གྱི་མཆོན་
ཉིད། ༣ དེ་གང་ཞིག གཞན་གྱི་སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་མ་བཅས་སོགས་ཤེས་པའི་
རིགས་སུ་གནས་པ། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་གྱི་མཆོན་ཉིད། རིགས་གནས་སྒྲོས་
པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཕྱི་རོལ་བའི་རྒྱུད་གྱི་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་དེ་གཞན་གྱི་
སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་མ་བཅས་སོགས་རྟོགས་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཉ། དེས་དེ་འདོད་
ཆགས་དང་བྲལ་བ་དེ་རྟོགས་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར། ༤ དེ་གང་ཞིག རང་གཞན་གྱི་ཆེ་རབས་སྒྲ་པ་

དུ་མ་རྗེས་སུ་བྲན་པའི་རིགས་སུ་གནས་པ། རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན་གྱི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་མཆན་
 ཉིད། རིགས་གནས་སྒྲོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སྤར་བཞིན། རྩོན་གནས་རྗེས་བྲན་ཅམ་ལ་
 དབྱེན་སྤར་བཞིན་གསུམ་ལས། ༥ དེ་གང་ཞིག་ རང་གི་བདག་སྤྱེན་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་མིག་
 ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱེས་ཤིང་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་གཟུགས་སྤྲ་རགས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ།
 སྤྱི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད། ༦ དེ་གང་ཞིག་ ཉོན་སྤྱི་ཟད་པར་སྤངས་པ་དེ། ཟག་
 ཟད་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད།

མངོན་སུམ། (རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད) རྟོག་བྲལ་གྱི་རིག་པ། (ཐལ་འགྱུར་བ) དབང་པོའི་ཡུལ་རྣམས་
 མངོན་སུམ་དང་། ཡུན་ཅན་དབང་ཤེས་རྣམས་ནི་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བར་འདོད། གྲུབ་མཐའ་
 ཆེན་མོའི་མཆན་འབྲེལ་སོགས་ལ་གཞི་བྱས།

མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ། ཡིད་མངོན་སྤྱེ་བ་ན་མངོན་སུམ་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཅམ་ཞིག་དུས་མཉམ་དུ་
 སྤྱེ་བ་ཡིན་ཞེན། དང་པོར་དབང་མངོན་སྤྱེད་ཅིག་མ་གཅིག་སྤྱེ་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་དབང་མངོན་
 སྤྱེད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་ཡིད་མངོན་སྤྱེད་ཅིག་དང་པོ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་སྤྱེ་བས། ཕྱིར་ལྟོན་
 རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་སྤྱེ་
 མངོན་སུམ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་དུས་མཉམ་དུ་སྤྱེ་ལོ། །མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པའི་ཐ་སྙད་འདི།
 ཆོས་རྗེ་ས་པཎྜ་གྱི་རིགས་གཉེར་ལས་གསུངས་པ་ལ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེས་སྤེ་བདུན་ཡིད་
 ཀྱི་སུན་སེལ་དང་། རྟེན་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་ཀར་འཐད་ཕྱོགས་སུ་མཛད། མདོར་
 བསྟུས་ཏེ་བཤད་ན། ཡིད་མངོན་སྤྱེ་བ་ན། དབང་ཡིད་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་སྤྱོད་གི་
 རང་རིག་སྤེ་གསུམ་དུས་མཉམ་དུ་སྤྱེ་ལོ་ཞེས་པའོ། །འོན་ཀྱང་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས། དབང་
 མངོན་སྤྱེད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཡིན་པ་དང་། སྤེལ་མར་སྤྱེ་བ་དང་། འགྲོས་གསུམ་
 པ་དང་། རྒྱ་མཁན་པོའི་ཡུགས་ཀྱི་ཡིད་མངོན་སྤྱེ་ཚུལ་རྣམས་མི་འཐད་པར་བསྟུབས་ནས།
 མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པས། ཡིད་མངོན་དེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་མཐར་སྤྱེ་བར་
 བཞེད་དོ། །འདིའི་འགྲོས་གསུམ་པ་ཞེས་པ། དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ་ཞེས་པའི་གྲངས་

གྱི་རིམ་པ་སྟོན་པའི་ཆེག་མ་ཡིན་གྱི། གསུམ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། དཔེར་ན་ཤིང་ལོ་
མ་བདུན་པ་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །

མཛོན་སུམ་དུ་བྱས། མཛོན་དུ་བྱས་དང་དོན་གཅིག་

རྩ་བལ་གྱི་སྒྲིམ་བྱ། རྩ་མོང་གི་བལ་ལས་བཅོས་པའི་སྒྲིམ་བྱ། རང་གི་ནམ་བཤད་ལས། རྩ་བལ་གྱི་
སྒྲིམ་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྩ་མོང་བལ་ལས་བྱས་པའི་སྒྲིམ་བྱ་ལོ། ཞེས་གསུངས།

རྩ་བྱ། (འདུལ་བ) བ་ལང་གཞོན་ཀུའི་མིང་དུ། རྩམ་འབྲེད་འབྲེལ་༼ ཚུ ༽ ༡༧༤ ལས་གསུངས་སོ། །

རྩ་ཡབ། གཡལ་ག་གི་རྩ་མ་ལས་བཅོས་པའི་རྩུང་གཡལ། སྒྲ་བཤད་ནི། གསེར་དང་ནོར་བུས་སྒྲིམ་པའི་
ཡུ་བ་ཅན་གཡལ་ག་རྩ་ལས་བྱས་པའི་རྩུང་གཡལ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་ལོ། །

རྩ་མོ། དམོད་མོ། ཡི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་དུ་གསལ།

རྩ་བ་གང་བ། (སྟོ་སྟོང་) མངན་བགང་བ་དང་དོན་འདྲ། རྩོ་བོས་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་ནོར་
བྱའི་ཐོང་བ་ལས། ལེ་ལོ་སྟོམས་པའི་སེམས་བྱུང་ཆེ། དེ་ཆེ་བདག་ལ་རྩ་བ་གང་ཞིང་། །བརྟུལ་
ཞུགས་སྟེང་པོ་རྩན་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

རྩ་ཅན། བརྟུལ་བཅོས། མཛོང་རྩུང་། སྟོན་བཛོད། དན་སྒྲིམ། གཞན་ཡང་། ཉན་དུ་བཞད་གད་བྱེད་པ་
ལའང་ཐེར་ཏེ། བརྟུང་སྟོང་པའི་འབྲེལ་བ་གནད་གྱི་རྩ་མོང་ལས། རྩ་ཆེན་ནི་ནང་དུ་བཞད་གད་བྱེད་
པ་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །བརྟུང་སྟོང་པ་ལས་ཀྱང་། གཞན་དག་ལ་བརྟུལ་པར་བྱེད་རྩན་ཅན་
བྱེད་སྟེང་པར་བྱེད་སྟོང་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཞེས་གསུངས། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྒྲུངས་པ་ལས་
ཀྱང་། རྩོ་བོ་རྩེ་ལས་ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་མེད་ཀྱང་ཐ་ན་བྲི་ཚུན་ཆད་ལ་རྩན་ཅན་མི་མཛད་པ་ཡིན་
གསུང་། ཞེས་པ་ལྟར་བྱ་ལོ། །དངན་ཅན་ཞེས་ཀྱང་གིས་སྟངས་ལོ། །

རྩ་ཆེན། རྩན་ཅན་དང་དོན་འདྲ།

རྩན་ས། 1 (འདུལ་བ) དགའ་བཞིན་དུ་སྟེར་པའི་དངོས་པོ། འདུལ་བའི་གཞུང་ནམས་སུ་སྒྲ་རྩན་ཞེས་
མང་དུ་འབྱུང་བ་དེལོ། །སྟོབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱུངས་ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས། 2 (བརྟུང་སྟེང་)
སྟེང་བརྟུང་སྟེང་ཡིན་པར་བཤད། སྒྲ་རྩན་སྟེར་ཞེས་པ་ལྟར་བྱ་དང་། སྟུང་པའི་ལུང་རྩེའི་ལམ་རིམ་དུ་

རྒྱ་བ་མི་འཐོབ་བཞིན། །ཞེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ལ། ཞེས་གསུངས། 2 ཞིང་། ཞིང་གཤམ། ཞིང་ཆོད། ཡང་། མཆོམས་མཛོད་ཨ་ལས།
 རི་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམས་སུ་སྟེ་ཞིང་དུའང་རང་རང་གི་འཕང་དང་ཆོད་མཉམ་སྟེ། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ།

རྩམ་པ། 1 ཟ་འདོད་ཆེར་ལངས་པ། དཔེར་ན་ཟས་ལ་རྩམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 འདོད་པ་ཆེན་པོ་བྱེད་པ།
 ཏམ་པ། དཔེར་ན་འདོད་རྩམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ཤིན་ཏུ་ཆོས་ནས་དྲག་པོའི་ནམས་འགྱུར་ཐོན་པ་ལ་
 ཟེད། ནམས་འབྱེད་འགྲེལ་༼ རྩུ གྱེད་པའམ། རྩམ་པར་གྱུར་ཅེས་བྱ་བ་ནི་འཁྲུགས་པ་ཆེན་
 པོས་དྲག་ལུལ་ཉིད་དུ་གྱུར་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། 4 བརྩིང་པ། བརྩིང་རྩམ་ཞེས་པ་
 ལྟ་བུ། 5 འཛིགས་སུ་བྱུང་བ། འཛིགས་རྩམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 6 ཤིན་ཏུ་བྲེལ་བ། རྩེའི་ལམ་ཕྱི་མ་
 ཆེན་མོ་ལས། དབྱགས་ནི་ཕྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་རྩུ་ཅན་ (པར་རྒྱ་རྒྱར་རྒྱ་མོས་པའི་རྩུ་ཅན) དང་
 རྩམ་པ། (ཤིན་ཏུ་བྲེལ་བ) དང་མྱོད་པག་ (འབད་ཚོལ་དང་ལུ་རྩུགས་) ཅན་དུ་མི་གཏང་གི་ཅི་
 བས་གྱང་པར་རྒྱ་རྒྱར་རྒྱ་མི་ཆོར་བར་དལ་བྱ་དལ་བུས་འབད་པ་མེད་པར་འབྲུག་པ་དེ་ལྟར་
 བྱའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ།

རྒྱལ་སྤྱི་གཞི་རྩུབ་པའི་དམངས་ཁོ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་གྲུབ་པའི་

རྒྱལ་སྤྱི་རྩོམ་གསུང་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ཡོང་སྐོར་གྱི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྟེན་གྱི་ཁྲིམས་པུན་གྱི་ཆ་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན། རྒྱལ་སྤྱི་རྩོམ་གསུང་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ཡོང་སྐོར་གྱི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྟེན་གྱི་ཁྲིམས་པུན་གྱི་ཆ་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན།

རྩལ་ལྷ། རྩལ་རྩ་དང་དོན་འབྲ། འདི་རྩ་ཞེས་པ་རྩ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན། དཔེར་ན་མྱང་རྩ་ལ་མྱང་རྩ་
ཞེས་པ་དང་། མྱང་རྩ་ལྷང་བསྟན་གྱི་མདོ་ཞེས་པ་ལྷ་སྤུས་མཆོག་གོ། །

རྒྱལ་གཞན། (འདུལ་བ) འཛོལ་པའི་ཡོ་བྱང་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ཆད་སྒྲ་གོས་དང་མཉམ་ལ་ལུས་
གི་རྒྱལ་ལེན་བྱེད་གི་ཉིན་མོ་སྒྲ་གོས་གི་ནང་ལ་ཁྱོན་རྒྱུའི་རབ་བྱུང་གི་གོས་ཕེག

རྒྱལ་གཞན་གྱི་གཞན། (འདུལ་བ) འཛོལ་པའི་ཡོ་བྱང་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ཆད་སྒྲ་གོས་དང་མཉམ་
ལ་མཚན་མོ་སྒྲ་གོས་གི་ནང་དུ་ཁྱོན་རྒྱུའི་རབ་བྱུང་གི་གོས་ཕེག

རྩེ་ཅི་ཐོགས་པ་ས། རྩུས་པ་གང་ཡོད་ཀྱིས། ཅི་རྩུས་ཀྱིས། ཅི་རྩུས་པ་ས། དེ་ཡང་འདུལ་བ་
ལུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལས། རྩེ་ཅི་ཐོགས་པ་ས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཅི་རྩུས་པ་ས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

རྩེ་ཐོགས་པ། 1 བན་ཐོགས་པ། 2 རྩུས་པ། རྩུས་པ་གང་ཡོད་ཀྱིས་ཞེས་པ་ལ། རྩེ་ཅི་ཐོགས་པ་ས་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

རྩེ་མི་ཐོགས། 1 བན་མི་ཐོགས་པ། 2 མི་རྩུས་པ། མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་ཐོར་བུ་༥༥པས།
དེ་ཕྱིར་ཁྱེད་ཅག་ལྷག་བསམ་དགེ་མོད་ཀྱི། །བདག་གིས་ཁྱེད་ཀྱི་རི་ལྷོ་བཞེད་པའི་དོན། །ཁས་
སྒྲུང་བཀྱི་བའི་དམ་བཅའ་རྩེ་མི་ཐོགས། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

རྩོག་འཇུག། རྩོག་ལོ་རྩ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱི་འཇུག་ལ་ཟེར། ལོ་རྩ་བ་འདི་ལ་རྩོག་ལོ་བསྟན་པའི་ཉི་
མ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ཡང་ཟེར།

རྩོག་ལོ་ཆེན་པོ། རྩོག་ལོ་རྩ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ།

རྩོག་ལོ་བསྟན་པའི་ཉི་མ། རྩོག་ལོ་རྩ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ།

རྩོག་ལོ་བསྟན་པའི་ཉི་མ་ཁུང་བོན། ཁུ་བོ་ནི་ཨ་ཁུ་སྟེ། ལོ་རྩ་བ་རྩོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། དཔོན་
ནི་ཆ་བོ་སྟེ། ལོ་རྩ་བ་རྩོག་ལྷན་ཤེས་རབ་གཉིས་ལ་ཟེར། ལོ་རྩ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ནི། ལོ་
རྩ་བ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་གཙུང་པོ་ཆེ་རྒྱུང་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གསུམ་པ་ཆོས་སྦྱབས་
ཀྱི་སྤྲུལ་ཡིན།

རྩོག་ལོ་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ། ལོ་རྩ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ནི། རྩོག་གི་རྩུས་ཀྱི་མིང་ཡིན།
བོད་རབ་བྱུང་དང་པོའི་ས་པག་གྱི་ལོ་༡༠༥༩ལོར་སྤྱི་འབྱུངས། རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་པར་ཡང་

གྲགས་ཤིང་། རྫོང་མེད་སྒྲོ་བ་མ་རྒྱུ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དཔོན་ནམ་ཆ་བོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
ཡང་ལོ་རྒྱུ་བ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་གཙུང་པོ་ཆེ་རྒྱུང་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གསུམ་པ་ཆོས་
སྐྱབས་ཀྱི་སྤྱི་ཡོན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཅ་ལུལ་དུ་བྱུང་། ཁ་ཆེར་ལོ་བཅུ་བདུན་ཅམ་བཞུགས་ནས་
མདོ་སྤྲུགས་ལ་གསན་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། འགྱུར་མཛད་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་དག་ཅིང་དོན་
བཟང་བས་ཀྱན་གྱིས་ཆད་མར་བྱེད། བཤད་བྲུ་མང་དུ་མཛད་པས་སྤྱི་ལུ་བོ་བཞི་སོགས་སྒྲོ་བ་
མ་ཉིས་ཁྱི་སྤྱི་མ་སྒྲོང་བུར་བར་གྲགས། གསང་སྤྱི་གདན་སར་སེང་ཆེན་བརྒྱུད་སོགས་རིམ་
བར་བྱོན་ཅིང་། བྱིས་སྤྱིང་སྒྲོང་གི་གདན་རབས་ཀྱང་བྱོན་ཏེ་བཤད་བྲུའི་ཆུ་འགོ་ཡོངས་གྲགས་སུ་
བྱུང་། འདྲི་རྣམ་ཐར་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པ་ཉི་ཐང་སྤྱི་ལུ་དབང་གཞིན་ཏུ་མཛད་པའི་གསང་
སྤྱི་དཀར་ཆག་ཏུ་ཡོད་པར་བཤད། རྫོག་ལོ་ཆེན་པོ། རྫོག་ལོ་བསྟན་པའི་ཉི་མ། རྫོག་ལོ་རྒྱ་བ་
སྒོ་ལྷན་ཤེས་རབ། ལོ་རྒྱུ་བ་སྒོ་ལྷན་ཤེས་རབ་རྣམས་མཆོད་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན།

རྫོག་ལོ་ཡབ་སྤྱི། རྫོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། རྫོག་སྒོ་ལྷན་ཤེས་རབ་གཉིས་ལ་ཟེར།
རྫོང་། 1 འབྲུ་སོགས་སྤྱི་རར་བཞག་ནས་ཆོས་པར་བྱེད་པའི་དོན། ཡོས་རྫོང་། ཆོད་མ་རྫོང་ཅེས་པ་ལྟ་
བུ། (རྫོང་) (བརྫོས་) (བརྫོང་) (རྫོང་ཅིག) 2 འཕྲིད་བཤམ་སྤྱི་བར་བྱེད་པའི་དོན། (རྫོང་) (བརྫོང་)
(བརྫོང་) (རྫོང་ཅིག) ལུང་རྣམ་འབྲེད་༩ ཅ ༡༥ན་༣ལས། དེའི་ཆེད་གཤེད་སྒྲོང་ཞིག་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་
ན་དགོན་པའི་སྤྱི་ལ་བྱ་ན་འདུག་གོ། དེ་ནས་དགེ་སྒྲོང་དེས་དགོན་པའི་སྤྱི་ལ་ཞིག་ཟས་ཀྱིས་བརྫོང་
བརྫོང་ནས་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མི་ཆངས་པར་སྒྲོད་པ་འབྲིག་པའི་ཆོས་བསྟན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟ་བུ། ལུང་ཐོན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས། སྤྱི་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྫོང་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་གཞན་དུ་སྟོན་པའི་བྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས།

ལྷ་བརྒྱ་ཐམས་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཇུག་པ་ལོ་ལྷ་སྒྲོང་དུ་གནས་པར་བཤད་པའི་ལྷ་བརྒྱ་པ་ཐམས་ལྷོ།
རྟགས་ཅམ་འཛིན་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱའོ། །ལྷ་སྒྲོང་ལ་ལྷ་བརྒྱ་པ་ཐམས་པུ་ཡོད་པའི་དེའི་ཐམ་
ཞེས་པའོ། །ལྷ་བརྒྱ་པ་ཐམས་པུ་ཡོད་པའི་རྣམས་ལེའུ་བཞིར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་དབྱ་བཙུང་
པའི་ལེའུ། གཉིས་པ་བྱིར་མི་འོང་པའི་ལེའུ། གསུམ་པ་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་ལེའུ། དེ་གསུམ་ལ་

ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱའོ། །བཞི་པ་ལྷག་མཐོང་གི་ལེའུ། ལུ་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ལེའུ། ལྷག་
པ་རྩལ་ཁྲིམས་གྱི་ལེའུའོ། །དེ་གསུམ་ལ་སྦྱབ་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱའོ། །བདུན་པ་ཆོས་མངོན་པའི་
ལེའུ། བརྒྱད་པ་མདོ་སྤེལ་ལེའུ། དགུ་པ་འདུལ་པའི་ལེའུའོ། །དེ་གསུམ་ལ་ལུང་གི་ལེའུ་ཞེས་
བྱའོ། །ལུ་བརྒྱ་པ་ཐ་མ་ནི། རབ་དུ་བྱུང་བའི་རྟགས་ཅན་ལས་ལྟ་སྤྱོད་ནལ་མ་དང་མི་ལྷན་པས།
རྟགས་ཅན་འཛིན་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱས་པར་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོས་འབྱུང་། ༡༣༧ སོགས་
སུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །

ལུ་བརྒྱ་པ་ཐ་མ། ལུ་བརྒྱ་ཐ་མ་དང་དོན་འདྲ།

ལུ་ཆ། དུམ་བུ་ལུ་བཞོས་པའི་ཆ་གཅིག

ལུ་ལྷན། 1 འཕྲི་གྲང་འཛིག་རྟེན་མགོན་པོའི་བྲག་ཆེན་གྱི་འཁྲིད་ལུགས་གྱི་གདམས་པ་
ཞིག་སྟེ། བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་བསྟོམ་པ། རང་ལུས་ལྡར་བསྟོམ་པ། ལྷ་མ་ལ་མོས་
གུས་བསྟོམ་པ། མི་རྟོག་པའི་ལྟ་བ་བསྟོམ་པ། བསྟོ་སྟོན་གྱིས་རྒྱས་འདེབས་པ་དང་
ལྷའོ། །བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཕྱོགས་ལ་གདམས་པ་འདི་ཞིན་དུ་འཕྲིན་ལས་དང་དར་བྱབ་ཆེ་བར་
གསུངས་སོ། །2 ལུ་དང་ལྷན་པ། ལུ་ཡི་སྤྲེ་ཆོན།

ལུ་པ། (འདུལ་བ) 1 གངས་གནས་ལུའི་ཐང་ལ་གནས་པ། ཡང་གི་ལུ་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ལུ་ཆོན། ལུའི་
སྤྲེ་ཆོན། ལུ་སྤྲུགས། དཔེར་ན་འདུལ་བ་ལས་ལུ་པ་རང་དབང་ཅན་དང་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་
པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ལུ་དང་ལྷན་པ། དཔེར་ན་རྫོགས་རིམ་རིམ་པ་ལུ་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 འཆི་བ།
དེ་ལ་ལུ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དང་པོ་མངའ་དུ་ཞུགས་པ། གཉིས་པ་སྦྱེ་བ། གསུམ་
པ་ཀས་པ། བཞི་པ་ན་བ། ལུ་པ་ཤི་བས་ན། འཆི་བའམ་ཤི་བ་ལ་ལུ་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཡང་ན་
ལུ་ནི། སྦྱེ་བ། ཀ་བ། ན་བ། རྒྱད་པ། འཆི་བ་སྟེ་ལྷའོ། །འདི་ལ་ཕྱི་མའི་ལུ་ལམ་ལམ་ཕྱི་མའི་ལུ་
ལམ་དུ་སྦྱར་བ་ཡང་ཟེར་དོ། །5 (བད་རྟིང) མཐང་གོས།

ལུ་པ་བྱང་པར་ཅན། (འདུལ་བ) ལུ་སྤྲུགས་བྱང་པར་ཅན་ལ་གཟིགས།

ལུ་པ་བྱང་པར་ཅན་མ་ཡིན། (འདུལ་བ) ལུ་སྤྲུགས་བྱང་པར་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་གཟིགས།

ལྷ་པ་རང་དབང་ཅན། (འདུལ་བ) ལྷ་ཚན་གཅིག་ཆང་བར་བྱེད་པ་ལ་ལྷ་ཚན་གྱི་ཡན་ལག་ཁྲ་ཐོར་ངེས་གཟུང་དུ་མི་
དགོས་པའི་ལྷ་སྤྲུགས་ལ་ཟེར། མཚན་གཞིན། གསལ་བའི་ལྷ་སྤྲུགས། འཛིན་དུ་འཇུག་རྒྱས་པའི་ལྷ་སྤྲུགས།
ལྷག་པའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་འཛིན་དུ་འཇུག་རྒྱས་པ། ལྷག་པའི་སྦྱོད་པ་ལ་སྦྱོབ་དུ་འཇུག་རྒྱས་པ་སྟེ་
བཞིའོ། །ལྷ་སྤྲུགས་རང་དབང་ཅན་དང་དོན་གཅིག་

ལྷ་པ་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ། (འདུལ་བ) ལྷ་ཚན་གཅིག་ཆང་བར་བྱེད་པ་ལ་ལྷ་ཚན་གཞན་གྱི་ཡན་
ལག་ཁྲ་ཐོར་ངེས་གཟུང་དུ་དགོས་པའི་ལྷ་སྤྲུགས་ལ་ཟེར། ལྷ་སྤྲུགས་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་
པ་དང་དོན་གཅིག་

ལྷ་པའི་དབྱངས། 1 ལྷ་ལ་སྦྱར་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མིང་། 2 ལྷ་བྱུག་གི་སྐད་ཀྱི་མིང་། རང་རེའི་སྐད་འདི་
སྦྲིམ་ནས་སྤྲ་བྱ་བྱང་བས་དབྱངས་སྒྲོར་གཅིག་གི་ནང་དུ་རྫོགས་པ་རིམ་པ་བདུན་འོངས། ཟང་
ལྷ་པ་དེ་སྤྲ་ཞིང་འཐེབས་པའི་མོ་སྐད་བཟང་ཤོས་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་སྐད་ཀྱང་དེ་ཡིན་པས་ལྷ་པའི་
དབྱངས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས།

ལྷ་སྤྲུགས། (འདུལ་བ) ལྷ་ཚན། ལྷའི་སྤྲེ་ཚན། སྦྱིར་བྱང་སྤྲུགས་ཞེས་པ་ཆའམ་ཟུང་
དང་། ཚན་པའམ་སྤྲེ་ཚན་བཅས་ལ་འཇུག་གོ།

ལྷ་སྤྲུགས་བྱང་པར་ཅན། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ཤེས་པའི་སྟེང་དུ་སྤྲེ་སྟོང་གཞན་གཉིས་ཤེས་པའམ་འབགས་
ཆོས་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་པར་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡར་ལྡན་དུ་ཡོད་པའི་ལྷ་སྤྲུགས་ལ་ལྷ་སྤྲུགས་
བྱང་པར་ཅན་ཟེར། བྱང་ཤེས་ལྷུང་ཤེས་གཉིས་མ་གཏོགས་པའི་ལྷ་སྤྲུགས་ལྷག་མ་བཅུ་དགུ་
ནི་བྱང་པར་ཅན་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་མཆོ་ལྷིག་དང་རིན་ཐེང་གཉིས་འདོད་ཚུ་ལ་མི་མཐུན་པ་ཡོད།

ལྷ་སྤྲུགས་བྱང་པར་ཅན་མ་ཡིན་པ། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་འབའ་ཞིག་ཤེས་པའི་ལྷ་སྤྲུགས་ལ་ཟེར། བྱང་
ཤེས་ལྷུང་ཤེས་ཀྱི་ལྷ་སྤྲུགས་གཉིས་ལྟ་བུ། འདི་ལ་མཆོ་ལྷིག་དང་རིན་ཐེང་གཉིས་འདོད་ཚུ་ལ་
མི་མཐུན་པ་ཡོད།

ལྷ་སྤྲུགས་ཉེར་གཅིག་ (འདུལ་བ) བྱང་གཞིའི་བར་སྦྲིམ་ལས། ལོ་བཅུ་ལོན་དང་འཛིན་དང་མཁས། །རིག་
དང་གསལ་དང་འཛིན་འཇུག་དང་། །སྦྲོབ་དང་སྦྲོབ་འཇུག་ནས་བ་གཉིས། །ཕུན་སུམ་ཆོགས་

གཉིས་ནས་པ་གསུམ། སྒྲོབ་དང་མི་སྒྲོབ་བྱུང་ཤེས་དང་། གནས་འཆའ་འཆར་འདུག་ལྟར་བ་
ཤེས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ལྷ་ལྷགས་རང་དབང་ཅན། (འདུལ་བ) ལྷ་པ་རང་དབང་ཅན་ལ་གཟིགས།

ལྷ་ལྷགས་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ། (འདུལ་བ) ལྷ་པ་རང་དབང་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་གཟིགས།

ལྷ་ལས་དུ་གྱུར་བ། ལྷ་ལས་དང་འབྲ།

ལྷ་ལས། ཤི་བའི་དོན། ལྷ་མའི་ལྷ་ལས་དུ་གྱུར་པ་དང་དོན་གཅིག་ལྷ་ནི། སྤྱི་བ། ཆ་བ། ཉ་བ། ལྷ་དྲ་
བ། འཆི་བ་སྤྱེ་ལྷ་ལོ། །

ལྷས་མ། ཁྱི་དང་ཁྱིའུ།

ལྷས་ཅེན་གྱི་རིགས། འུ་རྒྱུད་རིགས་དུག་གི་ནང་གསེས་ཤིག་མཆན་གཞི་ནི། གཞོད་སྤྱིན་ལྷས་ཅེན།
འཕྲོག་མ། འུ་དགའ་བྱེད་ལ་སོགས་པ་ལྟར་བྱ།

ལྷ་འགྲེལ་དང་གྱི་འགྲེལ། ཅ་ཆིག་མ་བྱུང་བའི་གོང་དུ་དེའི་དོན་སྤར་སྒྲངས་ནས་འགྲེལ་བ་འདད་བྱེད་པ་
ལ་ལྷ་འགྲེལ་དང་། ཡོངས་བྲགས་ལྟར་ཅ་བའི་ཆིག་གི་རྗེས་སུ་དེའི་དོན་འགྲེལ་བ་ལ་གྱི་འགྲེལ་
ཞེས་བྱའོ། རྗེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་ཐོང་ལས། ཅ་བ་དེའི་སྤར་དང་རྗེས་སུ་དེའི་དོན་སྒྲངས་
ནས་འགྲེལ་བ་ནི་ལྷ་འགྲེལ་དང་གྱི་འགྲེལ་གྱི་དོན་ཡིན་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ལྷ་ཆོལ་གྱི་ཆོལ། 1 རྒྱགས་འགོད་པ་པོ་ལ་ལྷ་ཆོལ། རྒྱགས་འགོད་ལུལ་ལ་གྱི་ཆོལ། 2 རང་གཞུང་
བསྐྱར་ཏེ་དམ་འཆའ་བ་པོ་ལ་ཁྱོགས་སྤར་མཐའ་ལྷ་ཆོལ། དེ་འགོག་པ་པོ་ལ་ཁྱོགས་གྱི་མཐའ་
གྱི་ཆོལ་ཞེས་བྱའོ། གཤམ་ན། སེ་ར་བའི་རིགས་ཆེ་རྒྱུད་གི་ཆོགས་ལངས་ལྟ་བུར། ལན་དང་
བཤད་པ་སྒྲོར་བ་པོ་ལ་ལྷ་ཆོལ། རྒྱགས་གསལ་གཏོང་བ་པོ་ལ་གྱི་ཆོལ་གྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་པ་དང་
འདྲོ། སྤྱོད་པ་འདད་ནི། སྤར་རྒྱ་གར་དུ་མཁས་པ་ནམས་ཚོད་པ་ན། ལུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་
པ་དབང་པོར་གདན་འདྲེས་ཏེ། ཁྱོགས་སྤར་མས་རང་གི་དམ་བཅའ་འདི་དང་འདི་ཡིན་ཞེས་རང་
གཞུང་བསྐྱར་ཏེ་དམ་འཆའ་བ་པོར་དང་པོར་ཆོལ་བའམ་ལྷ་ཆོལ་ཞེས་བྱའོ། དེའི་རྗེས་མཁས་
པ་གཞན་ཞིག་གིས་དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་འདི་དང་འདི་འདུག་ཅེས་ཆོལ་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཆོལ་བའམ་གྱི་

ཆོལ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་གཉིས་ལ་སྟོགས་སྡེ་མཉམ་སྡེ་ཀྱང་བྱེད་དོ། །

སྡེ་ཤོ། དགུང་ཆོགས་ཀྱི་གོང་རོལ་ལ་ཟེར།

སྡེ་བ། 1 སྡེ་ཤོས། ཐོག་མ། དང་པོ། གདོད་མ། གཞོད་མ་བཅས་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་
སྡེ་བ་གཉམ་ཁྲི་བཅན་པོ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་དང་། བད་བ་ལ་སྡེ་བ་ཤེད་བུ། སྡན་བ་ལ་སྡེ་བ་ཆངས་
བ། སྡན་ལ་སྡེ་བ་ཚུ་སྟོལ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པ་འཛིན་གཏེན་ལ་སྡེ་བ་ཆ་༡༥༡༥ལས་
ཀྱང་། (གསོ་བ་རིག་བ) མི་ཡུལ་དུ་དར་ཚུལ་ལ། སྡོན་བཅུད་ཆགས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་བ་ན་
ཤེད་བུ་ཞིག་ས་ཞིག་མ་ཞུ་བར་ན་སྡེ་སྡེ་དག་འདོན་བ་ན་ཆངས་བས་འོངས་ཏེ་ཚུ་སྟོལ་བཏང་བས་
ཞི་སྡེ་ནད་བ་ལ་སྡེ་བ་ཤེད་བུ། སྡན་བ་ལ་སྡེ་བ་ཆངས་བ། སྡན་ལ་སྡེ་བ་ཚུ་སྟོལ་ཞེས་གྲགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་དོ། །2 སྡོན་མ། སྡེ་མ། བྱི་མའི་ཕྱོག་སྟོགས།

སྡག་ས། <མཚུ> 1 མཚུ་ཞེས་བ་ནི་ཡིད་སྟོབ་ཅེས་བ་ཡིན་ལ། དེའི་དོན་ནི། སྟོད་མིན་ལ་གསང་ཞིང་
སྤུས་བས་འབྲུབ་བ་དང་། ཐབས་ཤེས་བྱུང་བར་ཅན་གྱིས་ཡིད་མ་མཁ་གྱི་སྤང་ཞེན་ལས་སྟོབ་
བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལ་ཟེར། སྡེ་བ་ཤེད་ནི། ཡང་ཡང་ཆོས་ཤིང་འདོན་བས་ན་སྡགས་ཞེས་
བྱ་སྟེ། རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྡགས་ལས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཆོས་ཤིང་འདོན་བས་ན་སྡགས་ཏེ། ཞེས་
གསུངས་བ་ལྟར་དོ། །དེས་ན། སྡགས་དང་། དག་བརྗོད་བ། ཆོ་བའམ་བཟླ་བ། འདོན་བ་རྣམས་ནི་
དོན་གཅིག་གོ། རྒྱས་བར་གསང་སྡགས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། སྡགས་ནི། ཆགས་བྲལ་གྱི་
ལམ་རྣལ་མ་ནས་དང་དུ་མ་བརྒྱབ་པའི་གང་ཟག་ཆགས་ཅན་རྣམས་འདུལ་བའི་དོན་དུ་གསུངས་
ཤིང་། ཉོན་མོངས་ལམ་དུ་བྱས་ནས་སྟོང་བ་ཡིན། དེ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་འབྲུགས་ན། ཉོན་མོངས་
རང་དགའ་བར་འཆོར་ཉོན་ཡོད་པས། སྡགས་ཁེ་ཉོན་ཆེ་བའི་གནད་ཀྱི་ཡང་དེ་ཡིན་པར་གསུང་
དོ། །ལོ་རྒྱས་ནད་ཡོངས་གྲགས་སུ་འཁོད་པའི་བྱུན་སྤང་དུ་གྲུབ་པའི་སྟོན་བ་ཤུ་གྲུབ་བ་ནི་
གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། དེའི་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོ་ཡང་ཆངས་བར་སྟོང་བ་རབ་དུ་བྱུང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་
ཞིང་། སྟོན་པའི་བསྟན་བ་ཡང་རྣལ་མ་ཅོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྲགས་བ་ནི་གཞུང་སྡེ་སྟོང་
རིན་པོ་ཆེ་གསུམ་ཡིན། གསང་སྡགས་ནི་གང་ཟག་གི་བྱེ་བྲག་ཁ་ཅིག་ལ་དགོངས་ནས། གནས་

དུང་ཁྱོད་ཆེན་པོ་བསེལ་བའི་ཆ་ལ་མོགས་པར་སྒྲོག་ཆོས་སུ་གསུངས་པ་ཡིན། སྤྲུགས་སུ་
རུང་རུང་གིས་བྱུན་མོད་དུ་སྤྱད་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པས། རྒྱུད་ཐམས་ཅད་དུགས་ལ། ལུང་ཐམས་
ཅད་གཙུག་མཛུགས་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་གཞུང་ཐམས་ཅད་དོན་རྒྱུད་ཆོག་གིས་རྒྱས་བཏབ་ནས་
ཡོད་པས། འདིའི་དགོངས་པ་ལོན་པ་ཡིན་ཏུ་དཀའ་ཞིང་། སྤྲུགས་པའི་གཞུང་དང་ཡང་ཡིན་ཏུ་
དབྱེ་དཀའ་བ་ཡིན་པར་བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་རྣམས་གསུང་དོ། །ཉམས་སུ་ལེན་
ཚུལ་མ་ཞོར་བ་བྱུང་ན་ནི་འཆང་རྒྱ་བ་ལ་འདི་བས་སྤྱར་ཁྱེད་ཆེ་བའི་ལམ་ཞིག་མེད། དེས་ཆོག་
ནི། སྤྲུག་ཡིད་དང་། ལྷ་ཡ་ནི་སྦྱོར་བ་ཡིན་པས་ངན་འགོ་སོགས་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལས་ཡིད་སྦྱོར་
པས་ན་སྤྲུགས་ཞེས་བྱའོ། །རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞེས་སྤྲུགས་ན་གསལ། ཡང་ན། ཡིད་ཐ་མལ་གྱི་སྤྱང་
ཞེན་ལས་སྦྱོར་པས་ཡིད་སྦྱོར་ཅེས་ཀྱང་བྱའོ། །2 སྤྲུགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་
རྒྱུད་དུ་འགྲེལ་བའི་བདག་ཉིད་ལ་བྱའོ། །ཞེས་རོང་ཚེ་ཆོས་བཟང་གསུང་། 3 ཡི་གའི་གཟུངས།
གཟུངས་སྤྲུགས། 4 (འདུལ་བ) འདུལ་བའི་གཞུང་དུ་སྤྲུགས་པམ་སྤྲུགས་ཆོག་ཅེས་འབྱུང་བ་
ནི། གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཆོག་གམ་ཞུ་འབུལ་གྱི་ཆོག་གི་དོན་ཡིན། རྒྱས་པར་སྤྲུགས་ཆོག་
ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས། 5 ཆོག་དཔེར་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་པའི་ཆོག་ལ་སྦྱེ་སྤྲུགས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
སྤྲུགས་ཀྱི་སྤྲུ། བསྐྱེད་རིམ་པའི་སྤྲུའི་སྤྲུ། རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞེས་སྤྲུགས་ལས་ན་གསལ།
སྤྲུགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཡོད་པའི་སངས་རྒྱས་གཉིས། སངས་རྒྱས་སྟོང་ཅ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས། རྣམ་འབྲེན་
བཞེས་བ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་དང་། སྟོང་གི་ཐ་མ་མོས་པའི་བསྐྱེད་པ་གཉིས་ལ་མ་
གཏོགས་མི་འབྱུང་བར། ལུང་སྤྱོད་པའི་དེས་ལན་༡༦ལས། འདི་ནི་རྒྱུད་དང་བྱུང་ཆེན་དུ་
མས་བཤད་པས་བདེན་མི་བདེན་གྱི་དོགས་པ་ག་ལ་དགོས། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྲུགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཡོད་པའི་སངས་རྒྱས་བཞི། སངས་རྒྱས་སྟོང་ཅ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས། རྣམ་འབྲེན་
བཞེས་པ་ཤུག་ཐུབ་ལ། བཅུ་གཅིག་པ་སྤྲུན་ལེགས། སངས་རྒྱས་བཞི་བཅུ་ལ། ཐ་མ་མོས་པ་
སྤྱང་མཛོད་དང་བཞེས་ཡིན་པར། ཅོན་ཆུ་མའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོའི་ཐོག་དེས་པ་བོད་ཁ་བ་བདེ་
ཆེན་སྤྱིང་སོས་བཏབ་པ་ལས་གསུངས་སོ། །

སྤྲུག་གི་ཐོག་ལེ། རང་གི་ཤིན་ཏུ་ཕྱ་བའི་རྒྱུ་མེས་མི་ཤིག་པའི་ཐོག་ལེ་ནམ་པ་མ་ཐུང་ཤད་གི་ནམ་
 བ་ཅན་རྒྱ་ཆེས་ཐོག་ལེ་ནུ་ད་དང་བཅས་པའམ། སྤྲུག་གི་སྤྲུག་འཁོར་ལ་ཟེར། རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་
 ཆེན་པོས་གསང་འདུས་སྤྲོན་ལམ་ལས། ཐོག་ལེའི་རྒྱལ་པོ་སྤྲུག་གི་ཐོག་ལེ་མཆོག་། ཅེས་སྤྲུག་
 གི་སྤྲུག་ཐོག་ལེ་ཐོག་ལེའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། འདི་ལ་གནད་དུ་བསྐྱུན་པ་ལས་
 འོད་གསལ་འཆར་སྤྲོད་ཤིང་། གཟུང་འཛིན་གི་ནམ་ཆོག་གིས་མི་བསྐྱོད་པའི་འོད་གསལ་སྤྲོན་སྤྲུག་
 གི་ལེ་ཤེས་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་འཆར་བའི་རྒྱ་མཆོན་གིས་ཡིན་པར་མཁས་པ་དག་གསུང་དོ། །

སྤྲུག་གི་ཐོག་ལེ་མེད་པ་ཡིན་པའི་མེས་པ་བསྐྱེད། ཟུང་འཇུག་ལ་གོ་བ་ཆགས་ནས་དེ་འཛོམས་བྱར་བྱེད་
 པའི་མེས་པ་བསྐྱེད་ལ་ཟེར། མེས་པ་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར། ཡང་དག་རྫོགས་པའི་ཟུང་
 འཇུག་འདོད། །ཅེས་ཞལ་སྤྲུང་མཛད་པའང་མཛོད།

སྤྲུག་གི་ཐོག་ལེ་འདི་པར་ཕྱིན་ཐོག་ལེ་ལས་ལམ་སྤྲུང་བའི་རྒྱ་མཆོན། འདི་ལ་རྒྱ་མཆོན་མང་དུ་ཡོད་
 གྱུར། པར་ཕྱིན་ཐོག་ལེ་ཆོས་སྤྲུང་དེས་སུ་མཐུན་པར་ལམ་སྤྲོམ་པ་ཡོད་ཀྱང་། གཟུགས་
 སྤྲུང་དེས་སུ་མཐུན་པར་ལམ་སྤྲོམ་པ་མེད་ལ། སྤྲུག་གི་ཐོག་ལེ་ཡོད་པས་དེའི་བྱུང་བར་
 གིས་ཡིན་ནོ། །རྒྱས་པར་རྗེའི་སྤྲུག་རིམ་ཆེན་མོ་༤༡བ་ལ་གཟེགས།

སྤྲུག་གི་རྒྱལ་འབྱོར། འཛིགས་བྱེད་གི་རྫོགས་རིམ་རྒྱལ་འབྱོར་བཞིའི་ཡ་གྲལ་ཏེ། འདི་གསང་འདུས་
 གི་ལུས་དབེན་དག་དབེན་གཉིས་གི་དོད་ཐུབ་ཡིན། འཛིགས་བྱེད་གི་སྐབས་སུ་གསང་འདུས་
 ལྟར་རྫོགས་རིམ་རིམ་པ་ལྟའམ་དུག་གི་ཐ་སྙད་མི་བྱེད་པར་དེའི་དོད་དུ་རྫོགས་རིམ་རྒྱལ་འབྱོར་
 བཞིའི་ཐ་སྙད་བྱེད་དེ། འཛིགས་བྱེད་ལྟ་བུ་གསུམ་མ། དཔའ་བཅིག་དག་ནག་ག་ཤེད་དམར།
 རོ་ལངས་བརྒྱད་སྟོར། ཞེད་ཀྱུ་མ་རྣམས་ལ་རྫོགས་རིམ་རྒྱལ་འབྱོར་བཞིའི་ཐ་སྙད་བྱེད། གསང་
 འདུས་གི་སྐབས་སུ་དབེན་པ་གསུམ་གི་རྒྱལ་འབྱོར། སྤྲུ་ལུས་དང་འོད་གསལ་ཟུང་འཇུག་སྟེ་
 རྫོགས་རིམ་རིམ་པ་ལྟའམ་དུག་གི་ཐ་སྙད་བྱེད་དོ། །

སྤྲུག་སྤྲུག། ལམ་ཐུན་མོང་བའི་རྒྱུ་མེས་ནས་སྤྲོད་ཀྱི་དབང་བཞི་ལེགས་པར་ཐོབ་ཅིང་། དམ་
 ཆོག་དང་སྤྲོམ་པ་ལ་གནས་པ། བསྐྱེད་རིམ་གི་རྫོགས་པའི་སྟེ་ཐོན་པའི་གསང་སྤྲུག་གི་རྒྱལ་

འབྱོར་མཁམ་ཕྱག་རྒྱ་མཛོད། །དེའི་ཡོན་ཏན་ནི། མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བ། རོ་སྤྲད་རྒྱས་ཤིང་
འདོམ་སྒྲག་བ། ལུ་འབྱུར་རྒྱས་ཤིང་ལུ་བར་དོག་བ། ལུས་ལས་བྱི་བཟང་པོ་འཕྲོ་བ། འཕྱུང་བ་
དང་འོ་བྱེད་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུ་རྩལ་དྲུག་ཅུ་ཅ་བཞི་ལ་མཁས་པའི་བྱུང་མེད་དོ། །འདོད་དོན་
ལྷུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་མི་ལ་སོ་ཉའི་བང་ཆེན་ཞེས་བ་ལྟར། འདིས་ཀྱང་ལྷན་སྦྲེས་ཀྱི་བདེ་སྤོང་ལྷུང་
དུ་བསྐྱེད་པའི་བྱིར་སོ་ཉ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །

སྒྲགས་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་ལ་མི་ཉིད་བསྒྲགས་པའི་རྒྱ་མཚན། ཐེག་པ་འདིའི་གདུལ་བྱའི་གཙོ་བོ་རིན་པོ་
ཆེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དེས། ཐོ་ཐོ་གཉིས་ཀྱི་དབང་པོ་གཉིས་མཉམ་པར་སྦྱར་ནས་ཁམས་
དཀར་དམར་གྱི་འདུ་འཕྲོད་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བ་ལས་དུ་བྱེད་རུས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ།
དེ་འདྲ་བའི་གང་ཟག་ནི། འཛམ་བུ་སྤྱིང་པ་མ་གཏོགས་པའི་འགྲོ་བ་གཞན་ལ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ།
གཟུགས་མེད་ཁམས་པའི་ལྷ་ལ་ནི། བཞིན་ལག་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་གཟུགས་མེད་པའི་བྱིར་
དང་། གཟུགས་ཁམས་དང་འདོད་ལྷ་གོང་མ་ལ་ནི། གཟུགས་ཡོད་ཀྱང་སོ་མའི་དབང་པོ་མེད་
པའི་བྱིར་དང་། འདོད་ལྷ་འོག་མ་གཉིས་ལ་སོ་མའི་དབང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། མཚན་སྒྲོར་རྒྱུད་ཉི་ཆེ་
བ་དེ་རྒྱ་བ་མ་གཏོགས་ཁམས་དཀར་དམར་གྱི་འདུ་འཕྲོད་མེད་པ་དང་། ངན་སོང་གསུམ་ལ་
ཁམས་དཀར་དམར་གྱི་འདུ་འཕྲོད་བདེ་བ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་རྣམས་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་
བ་དང་། སྤྱིང་གཞན་གསུམ་གྱི་མི་ལ་ཁམས་དཀར་དམར་གྱི་འཕྲོ་འདུའི་བདེ་བ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་
རྣམས་ཆེ་སྒྲ་མར་བསགས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཆེ་འདིར་སྤོང་བའི་འོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་པ་ཡིན་
པའི་བྱིར་དང་། ཆེ་འདིར་ལམ་སྒྲོམ་པའི་འབྲས་བུ་ཆེ་འདིར་ཐོབ་པའི་ལས་ཀྱི་ས་པ་མ་ཡིན་པའི་
བྱིར། འཛམ་བུ་སྤྱིང་པའི་མི་ཉིད་གསང་སྒྲགས་ཀྱི་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་རྟེན་དུ་ངེས་སོ། །

སྒྲགས་བ། 1 བཤེས་གཉེན་རིང་དུ་བསྟེན་བ། གཞུང་ལུགས་གངས་པར་ཤར་བ། རྣམ་དཔྱད་དང་
ལྷན་བ། ཐོས་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་བ། རྟོ་རྟེ་ཐེག་པའི་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་
མ་རྟོངས་པའི་སྒྲོ་ནས་གསང་སྒྲགས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཞིག་ལ་སྒྲགས་པ་ཟེར་ཏེ། རྟོ་རྟེ་སྒྲགས་
རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བཤེས་གཉེན་དམ་པ་རིང་དུ་བསྟེན་པ་ཡིས། །ཁྱོགས་ངེས་མ་ཆོམས་གཞུང་

རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་བརྒྱད། ༥ གཙུག་ཏྱར་ཕྱོག་ལྷུ ༤ དགང་ལྷུག ༥ འུམ་པ། ༡༠ རྩེང་པ། ༡༡
རོ་གདན་དང་སྒྲག་སྒྲགས་ཤམ་ཐབས། ༡༢ རྟོད་གཡོག་སྒྲད་གཡོག་བཅས་སོ། །འདི་དག་
འབྱོར་ན་རབ་དང་། མ་འབྱོར་ན་བྲིས་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་དམ་ཆོག་གི་རྩས་སུ་བཅད་དགོས་
པར་གསུངས་སོ། །

སྒྲགས་ཆོག (འདུལ་བ) འདུལ་བའི་གཞུང་དུ་སྒྲགས་སམ་སྒྲགས་ཆོག་ཅེས་འབྱུང་བ་ནི། ཐ་མལ་གྱི་
ཆོག་མིན་པར་ཞེས་དང་བཅས་པའི་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཆོག་གས། ལྷ་འདུལ་གྱི་ཆོག་
ཅིག་ལ་གོ་དགོས། འདི་ལ་སྒྲགས་ཞེས་གྲང་བུ། སྒྲ་བཤད་ནི། ཞེས་འི་ཆོག་ཡིན་པས་ན་
སྒྲགས་ཞེས་པ་ཡིན་ནམ་སྒྲམ་སོ། །

སྒྲགས་རིམ་ཆེན་སོ། རྒྱལ་བ་བྱབ་བདག་རྟོག་འཆང་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གསང་བ་ཀུན་གྱི་གནད་
རྣམ་པར་བྱེ་བ་ཞེས་བྲ་བ། རྩེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱིས་མཛད། འདིས་
རྒྱུད་ལྷེ་བཞི་ཀའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བསྟན།

སྒྲགས་ལ་ཞུགས་པ་དང་སྒྲགས་ལམ་ལ་ཞུགས་པའི་བྱང་པར། མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་སྟོབ་དཔོན་
ལས། སྟོན་བྱེད་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་ནམ་ཐོབ་པ་ན་སྒྲགས་ལ་ཞུགས་པ་ཞེས་བྲ་ལ། དེས་འབྱུང་གི་
བསམ་པ་བཅས་མིན་སྟེས་ཆེ་ལམ་དུ་ཞུགས་པར་འཛོག་པ་ལྟར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་གནས་
ལུས་ལོངས་སྟོད་མཛད་པ་བཞི་དང་རྣམ་པ་མ་ཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ལམ་བྱེད་ཀྱི་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་
ལ་བཅོས་མིན་གྱི་སྟོང་བ་ཐོག་མར་སྟེས་ཆེ། སྒྲགས་ལམ་ལ་ཞུགས་པ་ཞེས་བྲ་ལོ། །

སྒྲགས་ལུགས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཉིས། 1 (སྒྲགས) ཐབས་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར། ཤེས་རབ་ནི་རང་བཞིན་
མེད་ཏོགས་ཀྱི་ཤེས་རབ། དེ་ཡང་དམིགས་པ་རང་ཉིད་ཡི་དམ་གྱི་ལྷར་བསྟོམ་པའི་ལྷ་སྒྲུ་ལ་
དམིགས་ནས། རྣམ་པ་རང་བཞིན་མེད་པར་ཏོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་ཟེར། རྟོག་སྒྲགས་རིམ་
ཆེན་མོ་ལས། དེ་ལྷར་ན་གཟུང་ཆ་ལྷའི་འཁོར་ལོར་སྒྲད་བས་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲུ་སྒྲུབ་ཅིང་། རང་
བཞིན་རྟོད་ཉིད་ཏོགས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲུ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་གཉིས་མེད་དུ་སྟོར་བཞི་སྒྲགས་
ནས་གསུངས་པའི་ཐབས་ཤེས་དང་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱལོ། །ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།² (ཐུགས་) ཐུགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་སྐབས་སྒྲ་མེད་སྒྲ་ཐབས་དང་། རོན་དམ་འོད་གསལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ཡིན་ནོ།³ (ཐུགས་) ལྷ་ཡབ་ཡུམ་ལ་ཟེར། རྗེའི་གསང་འདུས་སྟོན་ལས་ལས། ཐབས་ཤེས་གསང་བའི་ཅ་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་ཅེར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཆོག་འདིའི་རོན་ནི། ལྷ་ཡབ་ཡུམ་ཀྱི་གསང་གནས་ཀྱི་ཅ་མཆོག་སྟེ་ཅ་དབྱ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཅེར། །ཞེས་བའི་རོན་ཡིན།⁴ (ཐུགས་) ཡང་ཐབས་ཡབ་ཀྱི་རྗེ་ཅེ་དང་། ཤེས་རབ་ཡུམ་ཀྱི་བསྐྱེད། །

ཐུགས་ལུགས་ལ་བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འཆང་རྒྱ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན། ཐུགས་ལུགས་ལ་རྒྱང་སེམས་ཅམ་ལས་བྱབ་པའི་གཉུག་མའི་ལུས་ཀྱིས་ཉེར་ལེན་བྱས་ཏེ། མཆོན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་སྐྱར་འགྲུར་བར་བཞད་པས། དེས་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ཏེ། རྗེའི་བསྟོད་བ་དོན་ལྷན་མའི་འབྲེལ་བ་ཨ་ཨ་ལས། ཐེག་ཆེན་རིགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དུ་གཉེར་བྱའི་གཙོ་བོ་གཞན་དོན་ཡིན་ལ། གཤམ་བྱར་དངོས་སྒྲ་རྣམས་དོན་སྒྲུབ་བྱེད་གཟུགས་སྒྲ་ཡིན་པས་ཆོས་སྒྲ་བཞིན་དུ་གཟུགས་སྒྲུང་རྣམ་པ་མ་བྱུན་པའི་རྒྱས་བསྐྱབ་དགོས་པར་མ་ཟད་གཟུགས་སྒྲ་གཙོ་བོར་བསྐྱབ་དགོས། དེའང་ཐ་མལ་པ་རྟེན་མ་བཟེས་པར་ཆེ་གཅིག་ལ་འཆང་རྒྱ་བའི་ཆེ་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕྱད་པོ་དེ་ག་མཆོན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་སྐྱར་འགྲུར་མི་བྱང་ལ། དེར་འགྲུར་རྒྱའི་ཉེར་ལེན་ཞིག་མེད་ཀྱང་མི་བྱང་པས། རྒྱང་སེམས་ཅམ་ལས་བྱབ་པའི་གཉུག་མའི་ལུས་ཀྱིས་དེའི་ཉེར་ལེན་བྱེད་པར་བྱབ་སྟེ། མདོ་ལུགས་སོགས་དང་མི་འབྲས་བྱད་མེད་ཆེ་གཅིག་ལ་འཆང་རྒྱ་བའང་བཞག་ཆོག་པ་འདིའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པར་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་བྱབ་རྒྱ་མཆོར་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཐུགས་ལོག་སུན་འབྲིན་པའི་སྤྱིངས་ཡིག་སོགས་ཇི་བྱང་། བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཐུགས་ལོག་སུན་འབྲིན་པའི་སྤྱིངས་ཡིག་སོགས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ནི། ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་ཐུགས་ལོག་སུན་འབྲིན་ལ་ཞེ་བརྒྱད། བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་བཀའ་བློན་ལྷ་སྒྲ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་ཐུགས་ལོག་སུན་འབྲིན་ལ་གཉིས། དེའི་སྤྱིངས་རྒྱང་བ་པོ་བྱང་ཞི་བ་འོད་ཀྱི་སྤྱིངས་ཡིག་ལ་གཉིས། ལྷ་སྒྲ་མ་བྱང་རྒྱབ་འོད་ཀྱི་སྤྱིངས་ཡིག་ལ་དབྱ། ཏྲན་གཤམ་འཕོས་ཁུག་པ་ལྷས་བཅས་ཀྱི་སྤྱིངས་ཡིག་ལ་བཞི། ཆག་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་རྗེ་དཔལ་ཀྱི་ཐུགས་ལོག་སུན་འབྲིན་ལ་བདུན། ཞང་སྟོན་བསོད་ནམས་གྲགས་

ཀྱི་སློབ་མ་འབྲི་གུང་དབལ་འཛིན་གྱི་སྤྲིངས་ཡིག་སྐྱགས་ལོག་སུན་འབྲིན་མགོར་བྱ་གར་སྐྱད་
ཡོད་ལ་ཉེར་གཉིས། འབྲི་གུང་དབལ་འཛིན་གྱིས་མཛོད་པའི་བྱ་སྐྱད་མེད་པ་ལ་བཅོ་བརྒྱད།
དབལ་འཛིན་གྱི་སྤྲིངས་ཡིག་ལ་བརྒྱ། དབལ་འཛིན་གྱི་སློབ་མ་གཉིས་ཀྱིས་མཛོད་པ་ལ་བྱག
ཆོས་རྩེ་ས་བཤ་གྱི་སྤྲེས་བྱ་དམ་པ་ལ་སྤྲིངས་ཡིག་ལ་བདུན། ཞུ་ལམ་ཁོ་སྤྱ་བྱ་སྟོན་རིན་ཆེན་
བྱབ་ཀྱིས་སྐྱགས་ལོག་སུན་འབྲིན་ལ་བཞེ། བྱག་སྟོ་སུན་ཆོགས་བྱལ་མཆོན་རྟོ་བྱག་པ་བརྒྱ་
འཛིན་ལས་དང་ཚོད་པ་ཚོད་ལན་དང་དེའི་མཆོན་བྱ་བྱར་བྱ་ལྟོག་བྱམས་བས་མཛོད་པ་བཅས་ལ་
བྱ་བཞེ། ཡང་བྱག་སྟོ་པའི་བྱལ་པོ་སྟོང་བཅོན་བཀའ་འབུམ་ལ་བསྐྱེད་ཡོད་ཚུལ་ལྟག་བསམ་
བརྟེན་ལ་བརྩམས་པ་བཅས་སོ། །

སྤྱན། སྟོན་ནམ་སྤྱ་མ། དཔེར་ན་སྤྱིང་བརྩམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྤྱན་རྟེན། སྤྱ་རྩེས། སྤྱན་ནི་སྟོན་མཁམ་སྤྱ་མ། རྟེན་ནི་རྩེས་མ། ཆོག་འདི་དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤྲངས་
པའི་འབུམ་འབྲེལ་ན་གསལ། འདི་ཡུལ་སྐྱད་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་འདེམ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་སྤྱན་རྟེན་གཏོང་
རོགས་ཞེས་པ་དང་། སྤྱན་རྟེན་བརྩམ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྤྱས། 1 མགོ་རྟེན་པའི་མལ་ཆས་ཀྱི་རིགས། སྤྱས་མགོ་ལྟ་བུ། 2 སྤྱས་བའམ་སྤྱ་བྱགས་པའི་དོན།
སྤྱས་པ་ལ་གཞིགས།

སྤྱས་པ། སྤྱ་བྱགས་པའི་དོན། དབྱར་རྟེན་བདག་གིར་བྱ་སྤྱས་པ། བགོ་སྤྱས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྤྱན། མདུན་ནམ་སྟོན་གྱི་མིང་ཡིན་པར་བཤད། སྤྱན་བསུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

སྤྱན་བསུ། ལེབས་བསུ། ལམ་སྤྱེ་འབྲེན་པ། སྟོན་དུ་འོང་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། སྟོན་བསུ། མདུན་བསུ་
ནམས་དོན་གཅིག་སྟོན་བསུ་ལ་གཞིགས།

སྤྱར་སྤྱ། གཉིད་ཁྱུག་སྐབས་མགྱིན་པའི་ནང་ནས་དོན་པའི་སོར་སྤྱ་དེའི་མིང་། འདི་ལ་ཉར་སྤྱ་ཡང་ཟེར།
སྟོ་སྤྱ། དཀར་པོ་དང་འབྲེས་པའི་སྟོན་པོ།

སྟོ་རྩད། ཆོད་མའི་རིགས་ཀྱི་མིང་དུ་བཤད།

སྟོ་བ། བསྟོ་བའི་ད་ལྟ་བ། བསྟོ་བ་ལ་གཞིགས།

སྔོན་བསངས། <གྲུ་མ> 1 དཀར་ཤས་ཆེ་བའི་སྔོན་པོ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་མདོག་ལྷ་བྱ་ལ་ཟེར་རྟེ།
 རྗེའི་འགྲེལ་བ་བཞི་སྒྲགས་ལས། གྲུ་མ་ཞེས་པ་ལྡང་ཁུ་དང་། སྔོན་བསངས་གཉིས་ལ་འཇུག་ཀྱང་
 ནམ་མཁའ་ལྟར་སྔོན་བསངས་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ནོ། 2 (བད་རྩིང) ལག་
 པོ། མཚན་ནོ། ཞེས་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པ་སོགས་མཁས་པ་མང་པོ་གསུང་། 3 སྔོན་བསངས་
 བྱི་བྱིས་པ་ཆུང་དུ་འཁྲུག་གི་མདོག་འདྲ་བའི་སྒྲུག་མེད་ཇེ་བ་ལ་བྱེད། སྒྲུང་པོ་ཆེའི་མདོག་ཀྱང་
 དེ་ཡིན་པས་སྔོན་བསངས་ཉམས་ལ་ཡི་འོད་སོགས་བཤད། ཅས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་
 ཁམས་རིག་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་ལས་བཤད།

སྔོན་གྱི་མཐའ། འདས་པའི་དུས། སྐྱེ་བ་སྔོན་མ། སྔོན་གང་དུ་སྐྱེས་པའི་གནས། བརྒྱུད་རྒྱུད་པའི་དཀར་ཤ་འགྲེལ་སྤྱིར་
 པོ་མཚོག་ལ་གཞི་བྱས། རྗེའི་འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཚོ་ལས། ཐོག་མེད་འཁོར་བར་ཡོངས་སུ་
 འདྲིས་བགྱིས་པའི། །རང་གཞན་ཆེ་རབས་དན་རྟགས་དང་བཅས་པར། །སྐྱད་ཅིག་ཅམ་གྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པས་
 བ། །ཁྱོད་ནི་སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་མཁས་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ནོ། །

སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་མཁས་པ། རང་གཞན་གྱི་སྔོན་གྱི་ཆེ་རབས་དུ་མ་སྐྱད་ཅིག་ཅམ་གྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་
 བས་པ་ལ་ཟེར། རྗེའི་འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཚོ་ལས། ཐོག་མེད་འཁོར་བར་ཡོངས་སུ་
 འདྲིས་བགྱིས་པའི། །རང་གཞན་ཆེ་རབས་དན་རྟགས་དང་བཅས་པར། །སྐྱད་ཅིག་ཅམ་གྱིས་
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་པས་བ། །ཁྱོད་ནི་སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་མཁས་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 ནོ། །དཔེ་འགར་ཐོན་རྟགས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། དན་རྟགས་དག་པར་གསུངས་སོ། །དན་རྟགས་
 ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།

སྔོན་གྱི་གནས། སྔོན་གང་དུ་སྐྱེས་པའི་གནས་སམ། སྐྱེ་བ་སྔ་མ།

སྔོན་གྱི་རྒྱལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་བ། ཐོགས་མེད་སྐྱུ་མཆེད་གྱི་གོང་གི་སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། དཔེར་
 བ་བཙུན་པ་དགའ་བོ་དང་། བཙུན་པ་དམ་པའི་སྤྲེ་དང་། བཙུན་པ་ཡང་དག་བདེན་པ་ལ་སོགས་
 པ་རྣམས་ལྷ་བུའོ། །ཏཱ་ར་ལྷ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་དེབ་གཟུགས་ཉ་༤ སོགས་སུ་གསལ་ཡོ། །

སྔོན་གྱི་བྱང་བ། 1 སྔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། སྔོན་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས། སྔོན་གྱི་བྱང་བ་རྣམས་དོན་གཅིག 2

སྔོན་ལ་བྱུང་བ། སྔོན་རོལ་དུ་བྱུང་བ།

སྔོན་གྱི་ལྷ། (མཛོད་བཛོད) ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་མིང་གི་རྣམས་གངས་ཤིག་འདོད་འཛོལ་མོ་༢༥༥༣༡ལས། སྔོན་གྱི་ལྷ་ཞེས་པ་ཁྲུང་པར་གྱི་བསྐྱུ་བ་སྟེ། སྔོན་ལྷ་འཇགས་ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་སྟགས་ནས་ལྷ་མ་ཡིན་རྣམས་རེ་རབ་ཀྱི་སྤང་ནས་མར་བསྐྱུང་དོ་ཞེས་གྲག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།

སྔོན་འགྲོ་བྱེད་ཆེན་བཞེ། སྐུ་བས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱེད། རྩོམ་སེམས་སྒྲོམ་བརྒྱས་ཀྱི་བྱེད། མཐུལ་གྱི་བྱེད། ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་བྱེད་དང་བཞེ་ལ་ཟེར་རྟེ། རྩོམ་ཐང་པའི་མཐུལ་གྱི་བྱེད་ཡིག་དཔག་བསམ་སྟེ་མ་ལས། བསྐྱུ་བ་སྟེ་འཇགས་སྒྲོ་སྐུ་བས་འགྲོ་དང་། ཐེག་ཆེན་ལམ་གྱི་འཇགས་སྒྲོ་སེམས་ཀྱི་བྱེད། སྟག་པ་སྤྱོད་བཞེད་སེམས་སྒྲོམ་བརྒྱས་ཀྱི་བྱེད། ཆོགས་གསོག་པ་མཐུལ་གྱི་བྱེད། བྱེད་ལྷ་བས་འཇགས་པ་ལྷ་མའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་བྱེད་བཞེ་ལ་སྔོན་འགྲོ་བྱེད་ཆེན་བཞེ་ལས། སྔོན་འགྲོ་འབྲེལ་བ་ཅན་བཞེར་གྲགས། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྔོན་ཆོག (འབྲེལ་བ) ལུལ་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་རབ་བྱུང་དང་བསྟེན་རྩོགས་དུས་གཅིག་ཏུ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཁྲུང་པར་ཅན་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གཏོགས་པ་དེ། སྔོན་ཆོག་གི་མཚན་ཉིད། (སྔོན་ཆོག་རྩོམ་སྒྲོམ་བྱེད་པའི་ཚུལ) བློ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱུ་ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པ་ན་འཁོར་ལྷ་སྟེ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རྒྱུར་ཤོག་གི་སྟོན་པ་བསྟེན་པར་རྩོགས་པར་མཛོད་ལ། དེའི་ཆེ་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འདོད་པ་ཞིག་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་བྱུང་དུ་འོངས་པ་ན་སྐྱེན་སྦྱར་མ་སྟེབས་པའི་གོང་རོལ་དུ་བར་མ་དོར་གི་བ་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ང་ཡི་ཉན་མོས་རྣམས་ཐག་རིང་པོ་ནས་འོངས་པས་ངལ་བར་གྱུར་ཏོ་སྟེ་དུ་དགོངས་ནས། དེང་བྱེད་ཆད་ང་ཉིད་ལས་རབ་ཏུ་འབྱུང་མི་དགོས་པར་བྱེད་ཅག་དགེ་འདུན་གྱིས་རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་དང་བསྟེན་པར་རྩོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་སྔོན་ཆོག་གསུངས་ཏོ། །འདིའི་ཁྲུངས་ནི། ལུང་གཞི་༩ ཀ་པ་༽༤༢ན་གསལ་ཞིང་། སྔོན་ཆོག་གི་སྟོན་པ་བསྟེན་པར་རྩོགས་ཚུལ་ལས་དེའི་ཆོག་ནི། ཤོག་གངས་༤༢བ་༥ན་གསལ་སོ། །མདོ་རྩ་བ་ལས་ནི། དེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་རྟེ། དགོ་

འདུན་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་ན་ཆ་ལུགས་འདི་བཞིན་བྱས། སྐྱེ་རིམས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ཏེ་
 ཐམ་མོ་སྦྱར། ཅོག་ཅོག་མོར་འདུག་ཅིང་གསོལ་བ་བཏབ་པར་གྱུར་བ་གསུམ་དང་། གསོལ་
 བ་དང་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་ཅིག་ཅར་རབ་ཏུ་དབྱུང་བ་དང་། བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པ་ཉི་ལེ་བར་བསྐྱབས་
 པར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ནི་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོག་ལོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་འདིལོ། ། སྤྱོད་ཆོག་གི་སྐྱབས་སུ་མཁན་
 སྤྱོད་མེད་པར་དགའ་འདུན་ཅམ་ཀྱིས་རབ་བྱུང་བསྐྱེན་རྫོགས་སྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། ། (སྤྱོད་ཆོག་གི་
 དགོས་པ) བློ། ཆོགས་རྒྱུད་དུས་རབ་བྱུང་དང་བསྐྱེན་རྫོགས་ཐོབ་པལོ། ། (སྤྱོད་ཆོག་གཞན་
 བའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག) བཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། སྤྱོད་པ་གསུམ་ལས་ཆེ་ཞིང་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལས་
 རྒྱུད་བའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་གནང་བའི་བྱིང་། སྤྱོད་པ་གསུམ་ནི་རྒྱུད་སྤྱོད་པ། ཤེས་རབ་སྤྱོད་
 པ། དབང་པོ་སྤྱོད་པ་དང་གསུམ་ལ་བྱེད། རྒྱུད་སྤྱོད་པ་ནི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་
 བར་སྐྱུངས་པ། ཤེས་རབ་སྤྱོད་པ་ནི་དེའི་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་
 བོ་སྤྱོད་པ་ནི་དེའི་དབང་གིས་དང་སོགས་ཀྱི་དབང་པོ་རྫོབ་ལ་བྱེད་དོ། ། སྤྱོད་པ་གསུམ་ནི། རྣམ་
 སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་པ། ལས་ཀྱི་སྤྱོད་པ། རྟོན་མོངས་པའི་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལ་བྱེད། དང་པོ་ནི། དན་
 མོང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱང་ཁམས་སྤྱོད་མཆད་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། མཆམས་མེད་ལྟ། སམ་པ་བཞི་
 དང་། ཆོས་སྤྱོད་གི་ལས་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་སྐྱབས་འདིའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་ཆེ་བ་ནི།
 ཉོན་མོངས་པ་རྒྱུན་རིང་ཞིང་གཉེན་པོ་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་བ་ལ་བྱེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་རྫོབ་ཅམ་ལ་མི་བྱེད་
 དེ། འཆར་ཀྱི་སོགས་སྤིང་བ་ཐམ་པའི་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་རྫོབ་ཅམ་
 ཡོད་པའི་བྱིང་ལོ། ། (སྤྱོད་ཆོག་གི་དབྱེ་བ) བློ། བརྒྱད་དེ། འདེན་པ་རང་རྒྱལ་རང་བྱུང་ལྟ་
 གཅིག་ཅིང་། །ཡེ་ཤེས་ཁོང་རྒྱུད་རྒྱུད་ཤོག་སྐྱབས་འཕྲོད་དང་། །སྤྱོད་པ་ཁས་བླངས་ཅི་མཉེས་ཕྱི་
 ཆོས་སྤོང་། །གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོག་ལོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ། (སྤྱོད་ཆོག་
 གི་བསྐྱབ་པ) བློ། ལུལ་གྱི་ཆ་ནས་བསྐྱེན་གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ། ཕྱི་ཆོས་བརྒྱུད་སྤོང་བའི་སྤོན་སྤྱོད་
 བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པ་བྱུང་མེད་ཁོན་ལ་གནང་བ་དང་། རྒྱུད་ཤོག་སྤྱོད་པ་དང་བྱུང་མེད་ཐུན་
 མོང་དུ་གནང་བ་དང་། དེ་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་སྤོན་ཆོག་ནི་སྤྱོད་པ་ཁོན་ལ་གནང་བ་ཡིན་

ནོ། །སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆ་ནས་བསྐྱུ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་དགེ་འདུན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། མི་བརྟེན་པ་གཉིས་
 སུ་འདུས་ཏེ། གསོལ་བཞིའི་སྔོན་ཆོག་དང་སྔོན་ཆོག་གཞན་རྣམས་སོ། །ཆོ་གའི་ཆ་ནས་བསྐྱུ་
 བ། ཆོ་གའི་ལས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལས་ལ་མི་བརྟེན་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། གསོལ་བཞིའི་
 སྔོན་ཆོག་དང་སྔོན་ཆོག་གཞན་རྣམས་སོ། །(གང་ཟག་གང་ལ་གནང་བ) བློ་མཐོང་ལམ་སྐྱེ་
 རུང་ལ་གནང་བ། མཐོང་ལམ་སྐྱེས་ཟེན་ལ་གནང་བ། སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་ཁོན་ལ་གནང་བ་དང་
 གསུམ་ཡོད་དེ། ཉ་པ་ལྷ་བརྒྱ་ཚུར་ཤོག་གི་སྒྲོ་ནས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པ་མཐོང་ལམ་སྐྱེ་རུང་ལ་
 གནང་བ་དང་། སྐྱོན་པའི་མཆོག་བྱུང་གཅིག་ཚུར་ཤོག་གི་སྒྲོ་ནས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པ་མཐོང་
 ལམ་སྐྱེས་ཟེན་ལ་གནང་བ། ཚུར་ཤོག་དང་རང་བྱུང་དང་ཡེ་ཤེས་ཁོང་ཚུང་དང་སྐྱོན་པར་ཁས་
 གྲངས་དང་ལྷུ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་སྤོང་བར་ཁས་གྲངས་པས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པ་ནི་སྲིད་པ་ཐ་
 མ་པ་ཁོན་ལ་གནང་བ་དང་གསུམ་སོ། །(སྔོན་ཆོག་དུས་ནས་ཀྱི་ཆེ་གནང་བ) བློ་སྐྱོན་པ་
 སངས་རྒྱས་ནས་ལོ་བྱུག་ཡན་ཆད་དུ་ནི་རབ་དུ་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་སྔོན་ཀྱི་ཆོ་ག་མཛོད་
 ལ། ལོ་བྱུག་ནས་ད་ལྟར་ཀྱི་ཆོ་ག་གནང་ངོ། །སྔོན་ཆོག་འགའ་ཞིག་ནི་ད་ལྟར་ཀྱི་ཆོ་ག་གནང་
 པའི་ཕྱི་ནས་མཛོད་པའང་ཡོད་དེ་སངས་རྒྱས་སྤྱ་དན་ལས་འདས་པའི་ཆེ་རབ་བཟང་ཚུར་ཤོག་
 གིས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པར་མཛོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་དགའ་བོད་ལྟར་ཀྱི་ཆོ་གས་བསྐྱེན་
 པར་རྫོགས་པའི་རྗེས་སུ་ཀུན་དགའ་བོས་ཞུས་ནས་སྐྱེ་བྱུང་བདག་མོ་ལྷུ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་སྤོང་
 བར་ཁས་གྲངས་པས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པར་མཛོད་པའི་ཕྱིར་ལོ། །(སྔོན་ཆོག་སྐྱ་བཤད) བློ་
 ད་ལྟར་ཀྱི་ཆོ་གའི་ཐུ་རོལ་དུ་བྱུང་བས་ན་སྔོན་ཆོག་ཅེས་བྱའོ། །(སྔོན་ཆོག་དང་ད་ཆོག་གི་བྱང་
 པར) བློ་(འདྲིའི་སྔོན་ཆོག་དང་ད་ཆོག་གི་བྱང་པར་ཞེས་པ། གསོལ་བཞིའི་སྔོན་ཆོག་དང་
 ད་ཆོག་གི་བྱང་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཀྱི་སྔོན་ཆོག་སྤྱིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི་མིན་ནོ།) གང་ལས་
 རོད་པ་ཡུལ་གྱི་བྱང་པར། གང་གིས་རོད་པ་རྟེན་གྱི་བྱང་པར། རི་ལྟར་རོད་པ་ཆོགའི་བྱང་པར།
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འབྲས་བྱའི་བྱང་པར་ཡོད། དང་པོ་སྔོན་པ་གྲངས་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་གངས་ལ་
 བྱང་པར་ཡོད་དེ། མཆོམས་ནང་དེ་ན་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་འདུས་དགོས་པ་དང་མི་

པར་རྫོགས་པ་ཉེ་བར་བསྐྱབ་པར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ནི་སྔོན་གྱི་ཆོག་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
ལྷ་པ་དང་ལྷར་གྱི་དུས་སུ་སྔོན་ཆོག་ལ་བརྟེན་རུང་མི་རུང་ལ་དབྱུང་བ་ནི། ད་ལྷར་གྱི་དུས་སུ་
གསོལ་བ་ཞིའི་ལས་ཀྱི་སྔོན་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པར་བྱར་མི་རུང་ལ། གལ་
ཉེ་བྱས་ན་བསྐྱེན་རྫོགས་ཀྱི་སྔོན་པ་སྐྱེ་བ་ཡོད་དེ། ད་ལྷར་གྱི་དུས་སུ་མཁན་པོ་མེད་པ་དང་བར་
ཆད་མ་ངེས་པར་བསྐྱེན་རྫོགས་ཀྱི་སྔོན་པ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

སྔོན་འཇུག་གི་པོ་མོ་མ་ཞིང་གི་བྱུང་བས། སྔོན་འཇུག་ལྷ་པོ་ནམས་པོ་དང་མ་ཞིང་སོགས་སུ་རི་ལྷར་
འཛོག་ཅེན། དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལས། སྔོན་འཇུག་ལྷ་ཡི་བ་ཡིག་སོ། །ག་ད་མ་
ཞིང་འ་མོ་ཡིག །མ་ནི་ཤིན་ཏུ་མོ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་རོ། །དེ་དག་པོ་དང་མ་ཞིང་མོ་
སོགས་སུ་བཞག་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེན། སི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་ལས། ཉགས་དེ་ལྷར་དབྱེ་
བའི་རྒྱ་མཚན་ནི་མིང་གཞི་ལྷར་སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རང་རང་མྱོག་པའི་སྐྱ་གྲིམས་སྟོད་སོགས་
ལས་མ་ཡིན་ཉེ་འཆད་འཇུར་ལྷར་དེ་དག་འཇུག་ལུལ་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དང་སྐྱར་ནས་མྱོག་
པའི་ཆེ་སྐྱ་གདངས་བྲགས་ཆེ་ཆུང་དུ་འབྱུར་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་མཇུག་
ཙམ་དུ། འབྲེལ་བྱེད་པལ་མོ་ཆེས་སྐབས་འདིའི་འཇུག་ཚུལ་བྲག་ཞན་སོགས་སྐྱ་གདངས་ཁོ་ནའི་
སྟོན་ས་བཞག་པར་འདོད་ཀྱང་ལེགས་པ་མ་ཡིན་ཉེ། པོ་དང་མ་ཞིང་གི་འཇུག་ཚུལ་ལ་སྐྱ་བྲག་
ཞན་གྱི་དབྱེ་བ་ཆེར་མེད་ཀྱང་གཙོ་བོར་བྱེད་ཅོལ་ཆེ་ཆུང་གི་སྟོ་སྐྱ་འབྱེད་དགོས་ཤིང་། གཞན་
ནམས་ལ་འང་སྐྱ་གདངས་བྲག་ཞན་དུ་མ་ཟད་བྱེད་ཅོལ་ཆེ་ཆུང་གི་བྱུང་བ་འེའང་ཞིབ་མཐོང་སྟོས་
དབྱུང་ན་མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྔོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ། (མཛོད) སྲིད་པ་བཞིའི་ནང་གསེས་ཤིག་སྟེ། སྟེ་བ་རྒྱངས་པའི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཉིས་
པ་ནས་འཆི་སྲིད་སྐྱད་ཅིག་མ་ཐ་མའི་སྔོན་རོལ་གྱི་སྲིད་པ་ལ་ཟེར། སྐྱ་བཤད་ནི། འཆི་སྲིད་ལ་
སྟོས་ནས་སྔོན་དུ་བྱུང་བའི་སྲིད་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །

སྔོན་གནས་རྗེས་བྲན་གྱི་མཛོན་ཤེས། (པར་ཕྱིན) མཛོན་ཤེས་བྲག་གི་བཞི་བ་ནི། མཛོན་ཤེས་བྲག་གི་
ནང་ཆན་གང་ཞིག རང་གཞན་གྱི་ཆེ་རབས་སྐྱ་མ་དུ་མ་རྗེས་སུ་བྲན་པའི་རིགས་སུ་གནས་

པ། སྔོན་གནས་ཤེས་པ་དེ་གི་མཛོན་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རིགས་གནས་སྔོས་པ་ལ་དགོས་པ་
ཡོད་དེ། སྔར་བཞིན། སྔོན་གནས་ཤེས་པ་དེ་ཙམ་ལ་དབྱེན་སྔར་བཞིན་གསུམ་ལས། དང་པོ་
ནི། ལྷ་འདྲེ་པལ་ཆེར་ལྷ་བྱ། གཉིས་པ་ནི་དཔུལ་བ་པ་ལྷ་བྱ། གསུམ་པ་ནི། སྐབས་འདིར་བསྟན་
གི་མཛོན་ཤེས་ལྷ་བྱ།

སྔོན་བྱང་། (མཛོད) སྔོན་གྱི་བྱང་བ་དང་འབྲ།

སྔོན་བསྐྱུ། སྔོན་བསྐྱུ་དང་། སྔོན་བསྐྱུ། མདུན་བསྐྱུ་ནམས་དོན་གཅིག་སྔོན་དུ་འོང་བའང་འདུག་སྟེ།
སྒྲིག་ཅན་ནམས་ལ་ད་ལྟའི་ཆོ་གཞུག་འདི་རང་ནས་ཅི་མི་འདོད་པའི་ན་ཆ་སྐྱུག་བསྐྱུ་སྐྱ་ཆོགས་
འོང་བ་དེ། སྔོན་གྱི་དགོ་བའི་འབྲས་བུ་ནམས་ཟད་ནས་སྐྱུག་བསྐྱུ་གྱི་འབྲས་བུ་སྔོན་བསྐྱུས་
སྒྲེབས་པ་བྱ་བ་ཡིན། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷ་བྱ། སྔོན་བསྐྱུ་ལ་གཞིགས།

བཛོད། རྫོང་དང་དོན་འབྲ། རྫོང་ལ་གཞིགས།

བསྐྱུགས་པ། 1 (བྱ་ཆོག) ཡོན་ཏན་བཛོད་པ། བསྐྱོད་པ་འབྲལ་བ། བསྐྱོད་ར་གཏོང་བ། 2 (མིང་ཆོག)
ཡོན་ཏན། དཔེར་ན་བསྐྱུགས་པ་བཛོད་ཅེས་པ་ལྷ་བྱ།

བསྐྱུགས་པ་ཀ། ཡོན་ཏན་ཁོན། བསྐྱུགས་པ་རང་། བསྐྱུགས་པ་ཁོན། བྱ་སྔོན་རིན་པོ་ཆའི་ནམས་ཐར་
ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་བསྐྱུགས་པ་ཀ་གསུང་། ཞེས་པ་ལྷ་བྱ།

བསྐྱུགས་འོས་བསྐྱུགས་བསྐྱོད། སྔོན་དཔོན་དཔལ་ལོས་མཛོད་པའི་བསྐྱུན་བཙུགས་ཤིག་སྐྱ་བཤད་ནི།
བསྐྱུགས་པར་འོས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་བསྐྱུགས་པའང་བསྐྱོད་པས་ན་དེ་སྐད་
ཅེས་བྱའོ།

བསྐྱོ་བགྲང་། བྲངས་བཤེར་བྱེད་པ། དཔེར་ན་དགོང་མོ་ཉལ་ཁར་ད་ནངས་ནམ་ལངས་ནས་ད་ལྟའི་
བར་དགོ་བ་གང་བྱས། སྒྲིག་ལུང་རི་བྱང་གི་ཅིས་བཤེར་བྱས་ཏེ། དགོ་བ་བྲས་པར་ཤེས་སུ་
ཡི་རང་དང་། སྒྲིག་པ་བྲས་པར་འགྱུར་སེམས་དང་སྔོན་སེམས་བསྐྱེན་ཏེ་སང་དེ་རིང་བས་བྲག་
པ་ཞིག་བྱ་སྐྱུ་པའི་དམ་བཅའ་དང་སྔོ་སྔོས་བསྐྱེད་པ་ལ་ཟེར། བསྐྱོ་བགྲང་ཞེས་པའི་བསྐྱོ་བ་
དང་བགྲང་བ་གཉིས་ཀ་བྲངས་ཀ་བགྲང་བ་དང་ཅིས་བཤེར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། འདུལ་བ་གཞི་

རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། བསྟོན་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲངས་བ་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །
 བསྟོན་བ། 1 དགོ་ཅ་རྣམས་འདུན་བ་དག་པོས་གཞན་ལ་སྦྱར་བར་བྱེད་བ་ལ་ཟེད། ཡང་ན་དགོ་བ་རྣམས་
 གཞན་ལ་བྱིན་བར་བསམ་བ་ལ་ཟེད། བན་ཡོན་ནི། དགོ་ཅའི་འབྲས་བུ་རྣམ་ཡང་མི་འཛད་བ་
 ཟླ། བསྟོ་སྟོན་གྱིས་རྒྱས་བཏབ་པའི་དགོ་ཅ་ནི་དདུལ་ཁང་དུ་བཅོལ་བའི་དདུལ་དང་འབྲ་བ་
 ཡིན། དེ་དག་གིས་བརྒྱན་པའི་དགོ་ཅ་ནི་རང་ཤག་ཏུ་བཞག་པའི་དདུལ་དང་འབྲ་བར་རྣམ་
 ཞེག་ན་ཁོང་ཁྱོད་ཆོས་རྒྱན་གྱིས་སྟོགས་ཏེ་རྒྱད་ཟེན་ཡོད། འདི་ལ་བན་ཡོན་གཞན་ཡང་ཡོད་
 དེ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། བསྟོ་བས་ནི་བསམགས་པ་དང་སྦྱངས་པ་དང་སྟེལ་བའི་དགོ་
 བ་རྣམས་ཉུང་དུ་འང་ཆེས་མང་བར་སྟེལ་བ་དང་གནས་སྐབས་སུ་འབྲས་བུ་སྦྱང་སྟེ་ཟད་བར་
 འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་ཡང་མི་ཟད་བར་བྱེད་བ་སྟེ་བསྟོན་བསམག་པ་དང་སྦྱང་བ་དང་སྟེལ་
 ཞིང་མི་ཟད་བར་བྱེད་བ་གསུམ་དུ་འདུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོ་བཞིན་བ། བསྟོས་ཟིན་བ།
 བསྟོ་བར་འགྱུར་བ། སྟོས་ཤིག་ལྟ་བུ། 2 སྦྱར་བར་བྱེད་བ། ཁ་སྦྱར་བ། དངོས་སྦྱར་སྦྱང་བ་
 ཞེས་བ་ལྟ་བུ་དང་། དགོ་འདུན་གྱི་རྩས་རང་ལ་སྟོ་བར་བྱེད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 3 གཏོང་བ། སྦྱིན་བ།
 བགོ་བཤའ་བྱེད་བ་བཅས་ཀྱི་དོན། དཔེར་ན་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་གཏོང་བ་ལ། ཡོངས་སུ་བསྟོ་
 ཞེས་བ་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ལ་བགོ་བཤའ་བྱེད་བ་ལ། གཞན་དང་ཐུན་མོང་དུ་བསྟོ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
 ལུང་ཐོན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། བསྟོ་བནི་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་བ་ལ་སོགས་པའི་ལས་ཡང་དག་
 བ་ལས་སྦྱང་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཀུན་ཏུ་བགོ་བཤའ་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་བ་
 ལྟར་དོ། 4 ཆེད་དུ་དམིགས་བ། སངས་རྒྱས་རྣམ་གཟིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསྟོས་པའི་མཆོད་རྟེན་
 ཞེས་བ་ལྟ་བུ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལ་གཞི་བྱས། 5 ཡིན་བར་སེམས་སའམ་རྣམ་
 པའི་དོན་བྱ། མདོ་ལས་སྦྱང་བའི་གཏམ་རྒྱུད་སྟོ་ཆོགས་ལས། བྱིས་བ་དག་གིས་ས་ལ་ཁང་བྱ་
 དང་བང་མཛོད་དང་། རིན་པོ་ཆེར་བསྟོས་ནས་བཅེ་ཞིང་འཁོད་དོ། །ཞེས་བ་ལྟ་བུའོ། 6 མདོག་
 སྟོན་པོ་འཕེལ་ནག་པོར་འགྱུར་བ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། རྣམ་པར་བསྟོས་པའི་
 འདུ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལུས་རྩལ་ཞིང་སྟོན་པོར་གྱུར་བ་ལ་དམིགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་བ་

ལྟར་དོ། ༡༧ ཡིད་ཀྱིས་བབྱང་བ་ཤེར་བྱེད་པ། དཔེར་ན་བསྟོར་བབྱང་བྱེད་ལྟ་བུ།
 བསྟོར་བདད་སྟོན་ལམ་གྱི་ཁྱད་པར། བསྟོར་བྱའི་རྩས་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྟོན་པ་བཞག་སྟེ། བསྟོར་བྱའི་རྩས་དཔེགས་རྟེན་དུ་
 བཟུང་ནས། དགེ་ཅུ་འདྲིའི་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྟོན་པ་ནི་བསྟོར་
 བ་དང་། བསྟོར་བྱའི་རྩས་མེད་པར། འདི་དང་འདི་ལྟར་འགྱུར་བར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་སྟོན་པ་ནི་སྟོན་ལམ་ཅམ་
 མོ། །སྟོར་འཇུག་དར་རྟེན་གྱི་ལས། བསྟོར་བ་དང་སྟོན་ལམ་ཁྱད་པར་ཆེར་མེད་མོད་
 གྱི། འདོད་བྱའི་འབྲས་བུ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་སྟོན་ལམ་
 དང་། རྒྱའི་དགེ་བ་ནམས་འབྲས་བུ་དེའི་རྒྱར་འགྱུར་བའི་འདུན་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་བསྟོར་
 བའོ། །ཞེས་གསུངས། ཡང་ན། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། དབྱས་མཐའ་ལས། མི་ཟད་པ་དང་
 རྟག་འཇུག་དང་། ཞེས་བསྟོར་བས་སྤར་བྱས་ཀྱི་དགེ་བ་མི་ཟད་པར་བྱེད་པ་དང་། སྟོན་ལམ་ནི་
 སྤར་ཡང་དགེ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྒྱར་འགྱུར་བས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྟོན་པ་སོ་སོར་གསུངས་
 ཞེས་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གསུངས། རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྩེ། བསྟོར་སྟོན་གཉིས་པལ་ཆེར་འདྲ་བར་
 གསུངས་ལ། རྩེ་གུང་ཐང་པས་དེ་གཉིས་སྟེ་བྱེ་བྲག་ལྟ་བུར་གསུངས། འགའ་ཞིག་གིས། གང་
 གིས་བསྟོར་བའི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཐོས་ནས། ཞེས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཏུ་བཤད་
 པ་ཡང་ཡོད་དོ། །རྒྱས་པར་རྩེ་གུང་ཐང་པའི་བསྟན་འབར་མའི་རྟེན་རྒྱར་བཤད།

བསྟོར་བས་རྒྱས་གདབ། བསྟོར་བས་རྒྱས་བཏབ་པ་དང་འདྲ།
 བསྟོར་བས་རྒྱས་བཏབ། དགེ་བ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྟོས་ཏེ་བརྟན་པར་བྱས་པ་ལ་ཟེར། རྒྱས་བཏབ་ཅེས་
 པ་ནི་དམ་སྤྱག་བརྒྱབ་པ། བཅན་དུ་བཏང་བ། བརྟན་པར་བྱས་པ་ལ་ཟེར་བས། བསྟོར་སྟོན་ཀྱིས་
 རྒྱས་བཏབ་པའི་དགེ་ཅན་དམ་སྤྱག་བརྒྱབ་པའི་ཡིག་ཆ་ལྟར་ཏུ་ཅང་བཅན་པ་སྟེ། ཁོང་ཁོསོགས་
 ཀྱིས་བཅོམ་སྟེ་བར་མ་དོར་ཆུད་ཟ་བར་མི་འགྱུར་བའོ། །

བསྟོས་བསྐྱར་གྱི་སྤང་བ། (འདུལ་བ) སྤང་ལྟར་སྤྱུལ་ཅུའི་ཉེར་དགྲ་བ། བསྟོས་བསྐྱར་གྱི་སྤང་བའི་ངོ་ཉེ་
 བོ། རྒྱན་བདག་གིས་དགེ་སྟོང་གཞན་ལ་བསྟོས་པའི་གོས་སམ་ལྟར་བཟེད་དེ་བཅས་ལྟར་དགེ་
 སྟོང་གིས་བདག་ཉིད་ལ་བསྐྱར་ཏེ་ཐོབ་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལྟར་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྤང་གཞི་ནི།

མཉན་ཡོད་དུ་སྒྲིན་བདག་གིས་དགེ་འདུན་ལ་བསྟེན་པ་ཉེ་དགས་རང་ལ་བསྐྱུར་བ་ལས་སྤང་
བའི་ལྟར་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི། རང་མིགས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་གཞོན་པ་དང་། རང་
འདོད་པ་ཆེས་བཞོ། །བསྟེན་པ་གཞན་དུ་བསྐྱུར་བའི་སྤང་བ་ཡང་ཟེད།
བསྟེན་པ། སྟོབ་འཛི་འདས་པ།

{ 3 }

ཅ་ཅོ་སྤྱ་མཐོ་ལ་མི་གསལ་བ། སྤྱེ་བོ་མང་པོའི་སྤྱ་མི་གསལ་བ། ལུང་ཕྱན་ཆེགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་གཞི་བྱས།
 ཅ་ཅོ་འདོན་བ། སྤྱ་མཐོ་ལ་མི་གསལ་བ་འདོན་བ། ལུང་ཕྱན་ཆེགས་ཀྱི་འགྲེལ་བར་གཞི་བྱས།
 ཅ་འབྱིད། (ཡུལ་སྐད) རྩོང་བའམ་དོར་བའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །རྩེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་
 ལས། དག་བཤེས་སྟོན་པའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཆེན་ཅིག་གིས་འདུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲུགས་
 ཅ་འབྱིད། སྤྲུགས་ལ་བརྟེན་ནས་འདུལ་བ་ཅ་འབྱིད་དེ། འདུལ་བ་སྤྲུགས་ཀྱི་གྲོགས། སྤྲུགས་
 འདུལ་བའི་གྲོགས་སུ་སོང་བ་རང་གི་མའི་བཀའ་བརྒྱུད་མིན་པ་མེད་གསུང་བ་དང་། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
 ཅག་གེ་རུག་གེ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཤད། བེའུ་འགྲེལ་ལས། འདི་རྣམས་པོ་ཉོ་བ་ལ་ཅག་གེ་ཆང་བ་
 ཡིན་གསུང། ཞེས་པ་ལྟར།
 ཅག་གེ་བ། དབྱིས་ཕྱིན་པའི་དོན་ལ་བཤད། བེའུ་འགྲེལ་ལས། ལོ་རྒྱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ལ་སྟོབ་
 མ་ཞིག་གིས་སྤྱབ་ཐབས་ཞུས་པས་མན་ངག་ཅག་གེ་བ་ཞིག་བསྐྱབས་ནས་འདི་ཅམ་བསྐྱབ་
 ན་དོན་འདི་ལྟ་བུ་འགྲུབ་ཀྱིས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
 ཅང་ཉེའུ། <གི་པ་ཉི> ༡་མ་རུའི་བྱེ་བྲག་དཔངས་མཐོ་ལ་ངོས་གཉིས་ཀྱི་བགས་པའི་བར་སྤྱད་པ་པན་
 ཚུན་སྤེལ་བ་ཞིག ཅང་ཉེའུའི་རྒྱ་ལ་བྱུང་ན་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལོན་པའི་སྤྱེས་པའི་ཐོང་པའས། ལོ་བཅུ་
 གཉིས་ལོན་པའི་བུ་མོའི་ཐོང་པ་དགོས་པར་བཤད་ཅིང་། མ་འབྱོར་ན་ཤིང་ཡང་རུང་བར་བཤད།
 སྤྱེའུའི་བགས་པས་ཁ་གཡོགས་པའི་གཡས་སུ་པད་འདབ་བརྒྱད་ལ་ཡབ་ཀྱི་སྤྱིང་ལོ་བྱེ། གཡོན་

གྱི་པད་འདབ་བརྒྱད་ལ་ཡུམ་གྱི་སྒྲིམ་པོ་བྲིས་ནས། རྩེ་ཤང་པས་བརྒྱད་བར་བཤད་དོ། །མེ་
ལོང་དང་དར་སྒྲ་འདོགས་པ་ཁུངས་ལྡན་མིན་པར། རྩོད་དོལ་སྒྲ་མ་བཤད་དོ། །ཀྱི་བ་ཉི་ཞེས་པ་
བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན་ཆོམ་བྱེད་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག ལྔ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་བསྟན་
འཛིན་རྒྱ་མཆོས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་དུས་བྱག་བསྟར་མཛོད་རྒྱུ་ཁྲ་ལ་བྱ་དེལོ། །
ཅང་མེད། ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞེས་པའི་བསྒྲུས་ཆོག་རྗེའི་རྩ་ཤེའི་ཀྱེ་ཆེན་ལས། སྒྲིམ་བྲལ་རྟོགས་སོ་བྲུས་ན་
ཕེན་ཏུ་རངས་ཤིང་དགའ་ལ། སྒྲིམ་པ་མེད་པ་དགག་པ་འཇལ་ལོ་བྲུས་ན་མི་བཟོད་པ་ནི། དགག་
བྱ་རྣམས་པར་བཅད་ཅམ་ཞིག་མེད་དགག་གི་དོན་ཡིན་པ་མ་རྟོགས་པར་མེད་དགག་ཐམས་ཅད་
རི་བོང་གི་བྱ་དང་འབྲུ་བའི་ “ཅང་མེད” དུ་འདོད་པའི་སྒྲོ་སྒྲོན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཅང་ཤེས། 1 ཅི་ཡང་ཤེས་པའི་བསྒྲུས་ཆོག་སྟེ། ཀྱན་ཤེས་པ། གང་ཡང་ཤེས་པ་ཞེས་པའི་དོན། 2
འཛིགས་པ་མེད་པ། བརྒྱད་སྟོང་པའི་དགའ་འབྲེལ་སྒྲིམ་པོ་མཆོག་ལས། ཅང་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་
བཞི་འཛིགས་པ་མེད་པ་སྟེ། ཅང་ཤེས་པ་རྣམས་པ་ལྟེ། །འདི་ལྟར་ཐོག་འབབ་པ་ལ་སོགས་པའི་
གཞོད་པའི་དོགས་པ་མེད་པས་ཁྱུ་མཆོག་ཅང་ཤེས་པའོ། །འཐབ་མོའི་འཛིགས་པ་མེད་པས་རྟ་
ཅང་ཤེས་དང་། སྒྲང་པོ་ཅང་ཤེས་པའོ། །པ་རོལ་གྱི་གཞོད་པའི་འཛིགས་པ་མེད་པས་སེལ་ཅང་
ཤེས་པའོ། །འཆེ་བའི་འཛིགས་པ་མེད་པས་དག་བཅོམ་ཅང་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཅམ་འཛོག་དལ་གྱིས་འཛོག་པ། བཏང་སྟོམས་སུ་འཛོག་པ། བལ་སྐད་དུ་ཅུག་གི་གཞག་ཅེས་པ་དང་
དོན་གཅིག

ཅར་ལེག་ བཅར་ལེབ་དང་འབྲ།

ཅལ་ཅོལ། འབྲེལ་མེད་སྟོན་པའི་དག་ལྟ་བུ་ལ་བཤད་དོ། །

ཅི། (བརྩ་སྟོན) སྒྲི་སྒྲ་ཞིག་སྟེ། སྒྲོར་ཚུལ་ནི། ཅི་ཞིག་ ཅི་སྟེ། ཅི་སྒྲད། ཅི་འབྲ། ཅི་ཕྱིར་ལྟ་
བུ། ཡང་རྗེ་ཞིག་ཀྱང་བར་གསུངས་སོ། །ས་པཌ་གྱི་བསྟན་བཅོས་མཁམས་པའི་
ཁ་རྒྱན་ལས། ཞིག་སྟེ་སྒྲ་འབྲ་ཕྱིར་རྣམས་ལ་ཅིའོ། ། (རྗེ) ཞིག་ལ་ཅི་ (ལྟར) ཡང་
དོ། །ཞེས་གསུངས། ལྟོན་དབང་ལས། ཞིག་སྟེ་སྒྲ་འབྲ་ཕྱིར་ལ་ཅི། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཅི་འཕྲོལ། བསྐྱལ་ཅི་ཐུབ་བྱེད་པ། བསྐྱལ་གང་ཐུབ་བྱེད་པ། དཔེར་ན་གཞོན་པ་ཅི་འཕྲོལ་བྱེད་ལྟ་བུ།
ཅི་ག་རི་ལྟར་རམ་ཅི་འདྲ་ཞེས་པའི་དོན།

ཅི་དགྲ། ཡོད་དགྲ། ཡོད་ཆད། ལྷན་སྡེ་སྒྲོ་སྒྲོས་སྒྲུལ་མཆོན་གྱི་སྒྲོ་སྒྲོང་༤༠ལས། ཅི་དགྲ་རྒྱུད་གིས་
ཁྱེར་ཡང་སྤྲུག་བསྐྱལ་མི་བྱེད་པ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཅི་ཉེས། སྒྲོན་ཅི་ཡོད་དེ་མེད་དོ། ཞེས་པའི་དོན།

ཅི་སྟེ། 1 གལ་ཏེ། སྒྲོན་འབྲུག་ལས། བདག་དང་སྐལ་པ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། ཅི་སྟེ་འདི་དག་
མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། གལ་ཏེ་ལ་གཟིགས། 2 ཅི་འེ་བྱིས། འདུལ་
བ་ལུང་གཞི་ལས། འབགས་པ་ཅི་སྟེ་དེ་སྐད་གསུངས། ཞེས་དང་། མཆིམས་མཛོད་ལས། ངས་
ཅིག་པ་དེ་ལ་ཅི་སྟེ་རི་མོ་མ་བྲིས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཅི་བདེས། ཅི་འདོད་པ་ལྟར་རམ། གང་འདོད་འདོད་དུ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

ཅི་གནང་། ཅིས་ཀྱང་གནང་བར་ཞུ་ཞེས་པའི་དོན།

ཅི་མ་རུང་། དེ་འདྲ་བྱུང་ན་སྤྲུལ་དུ་ཡིད་གྱིས་ཤར་ཆེར་སྒྲོན་པ། སལ་སྐད་དུ། གང་ཐག་ཟེར་བ་དང་དོན་
གཅིག་ལུང་ཞུ་བའི་འབྲེལ་པ་ལས། ཅི་མ་རུང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲོན་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

ཅི་ཚུག་ཅི་འདྲ། ག་འདྲ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེར་སྐྱེས་ན་དེ་ཅ་ན་ཅི་ཚུག་བྱེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

ཅི་ཞིག་ལྟར། 1 རི་ལྟར། རི་ལྟ་བུར། སལ་སྐད་དུ། ག་འདྲ་སེ། སྒྲོན་འབྲུག་ཆེན་མོ་ལས། ཞེ་སྤང་སྤང་
སོགས་དག་ནམས་ནི། ཀླང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ། དཔེར་མཛད་ས་མིན་ཡང་རྗེ་ཞིག་
ལྟར། དེ་དག་གིས་བདག་བླན་བཞིན་བྱས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། 2 འབད་ཚོལ་མེད་པ།
ལུང་སྐྱེ་ལོ་པའི་དོན་རྗེ་གསུང་།

ཅི་ཞིག་ན། རི་ཞིག་ན་དང་དོན་འདྲ།

ཅི་རིགས་པ། 1 གང་རུང་། གང་ཡང་རུང་པ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ལས། སྤྱིང་རྗེའི་དམིགས་པ་ནི། ལྷག་
བསྐྱལ་གསུམ་གྱིས་ཅི་རིགས་པར་སྤྲུག་བསྐྱལ་བའི་སེམས་ཅན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།
སྤྱི་བཤད་ནི། ཅི་ནི་གང་། རིགས་པ་ནི་འཐད་པའམ་རུང་བའི་དོན་ནོ། 2 ལྷ་ཆོགས་པ། རྗེའི་

ལེགས་བཤད་གསེར་མེད་ལས། དེ་ལ་སྐབས་ཀྱི་དང་པོར་བསྟན་པ་བརྒྱད་ནི། སྐབས་ཀྱི་གོ་
རིམ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་མཚན་སྒྲིམ་ཡིན་ལ། གཞན་རྣམས་ནི་ཅི་རིགས་པའི་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་
བཤེས་གཉེན་འཆད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཅི་ལ་ཡང་མ་རག་པ། གང་ལ་ཡང་རག་མ་ལས་པ། གཞན་རྒྱུ་མི་འཛོག་པ། གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པ།
ཅིག (བརྒྱ་སྟོན) 1 ཆེག་ཆེག་གི་ཆོད་དུ་འཇུག་པ་ (བྱེ་བྲག་པའམ་ཞིག་གི་དོན) དང་། སྐལ་ཆེག་ལ་འཇུག་
པ་དང་། སྟོན་ལས་ལ་འཇུག་པའི་སྤང་གཞན་དབང་ཅན་ཞིག 2 ཆེག་གཅིག་གི་ཆོད་དུ་འཇུག་
པའི་ “ཅིག” སྒྲིམ། གངས་ཀྱི་གཅིག་དང་མ་ཞོར་བར་བྱེད་དགོས། དཔེར་ན་མང་དག་ཅིག་ཅེས་
པ་ལྟ་བུ། ཆེག་བཅད་ཞིང་སོགས་ང་ན་མ། །འདྲང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར། །ཞིང་ཞེས་ཞེ་འོ་ཞེ་ན་
ཞིག །ཅེས་སྦྱར་བཏང་ནས། དམིགས་བསལ་ནི། མཐའ་མེད་ལ་” ཅིག” སྦྱར་བ། དཔེར་ན་རྗེ་འི་
སྤྲུལ་རིམ་ཆེན་མོ་(༡༡)བ་ལས། “གནད་རྣམས་རྒྱས་པ་” ཅིག” གྲིས་ཞེས་ནན་ཏན་གྲིས་བསྐྱལ་
བ་དང་། ཞེས་དང་། དེའི་མཇུག་ཀྱི་ ལས་ཀྱི་རིམ་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་” ཅིག” གྲིས་ཞེས་ཡང་ཡང་
བསྐྱལ་བའི་དོན་དུ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། གཞན་ཡང་(༤༠)མཐུན་ལས། མཐའ་ཡས་པ་” ཅིག”
ཅེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་བརྗོད་བདེ་འབྲེན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །2 སྐལ་ཆེག་ལ་
འཇུག་པ་ནི། ཉོན་ཅིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 3 སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། ཞབས་པད་སྤིང་མཐའི་བར་དུ་
བརྟན་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ལེགས་བཤད་སྟོན་དབང་ལས། གང་བ་དང་ད་བྲག་
མཐར། །ཅིང་ཅེས་ཅི་ན་ཅིག །ཅེས་པ་སྦྱར་བཏང་དང་། དམིགས་བསལ་ནི། མཐའ་
མེད་ལ་” ཅིག” སྦྱོར་བ་ཤོད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ལོ། །མཐའ་མེད་ལ་” ཅིག” སྦྱོར་བ་
འདི་བརྗོད་བདེ་འབྲེན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཞིང་། འགོས་ལོ་གཞོན་ལུ་དཔལ་གྱི་དེབ་སྟོན་
དང་། ཆོས་འབྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་གཞུང་ཁུངས་སྤུལ་མང་པོར་དེ་ལྟར་སྦྱོར་
བར་སྤྲད་དོ། །

ཅིག་ཅར་བ། 1 སྦྱ་ཕྱིར་བྱེད་དགོས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་དུས་གཅིག་ལ་བྱེད་མཁན་ལ་ཅིག་ཅར་བ་ཟེར།
དཔེར་ན་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 (བྲག་ཆེན) དབང་པོ་རྟོན་པོའམ་སྦྱོར་སྦྱངས་ཀྱི་

གོམ་པ་ཆེ་བའི་གང་ཟག་གིས་གོ་སྤྱོད་རྟོགས་གསུམ་དང་ནལ་འཕྱོར་བཞི་དུས་གཅིག་ལ་སྟེ་བའི་
ཚུལ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན་ཅིང་འོང་གི་ལུང་པར་ཉི་མ་ཤར་བ་ན་སྤྱན་པ་སངས་པ་དང་ས་རྩོུ་ས་
པ་སོགས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་བར་འབྲེལ་བ་བཤད་པ་ལྟར་རྟོ།

ཅིག་ཤོས། ལྷོག་ཟླ།

ཅིང་། (བརྒྱུད་) སྤྱད་པ་དང་སྟེལ་བ་དང་མཆམས་སྟོར་བ་དང་ལྷག་བཅས་ཀྱི་དོན་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཐད་གཞན་
དབང་ཅན་ཞིག་སྟོན་པས། གྲང་ཡང་སོགས་དང་འཇུག་པ་མཐུན་པའི་བསྟུ་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་བཤད་
དེ། དེ་ཉིད་ལས། ཅིང་ལ་སོགས་པ་བསྟུ་བ་དང་། །མཆམས་སྟོར་དག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། ། ༡ གཞི་མཐུན་པའི་མཆམས་སྟོར་ལ་འཇུག་པ། དཔེར་ན་འདོད་ཅིང་ཆགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ༢ དུས་
ཅིག་ཅར་གྱི་མཆམས་སྟོར་ལ་འཇུག་པ། དཔེར་ན་དུད་ཅིང་འགོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ༣ གཞན་འབྲེལ་ཅམ་
གྱི་མཆམས་སྟོར་ལ་འཇུག་པ། དཔེར་ན་རྩེའི་སྤྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རྒྱན་མི་ཆད་དུ་ལྷག་པའི་ལྟར་
བསྟེན་ “ཅིང་” ། །དུང་ཁྲོད་ཀྱི་ཞབས་པད་སྤངས་ནས་ནི། །ནམ་ཡང་སྤྱབས་གཞན་མེད་དོ་མཁྱེན་པའི་
གཉེར། །བདག་གི་རེ་བ་འབྲས་བུ་མཆིས་པར་མཛོད། །ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ཉེ་དེ་སྟེ་གསུམ་དང་
འཇུག་པ་མཚུངས་སོ། །

ཅིང་ཡང་མི་རྟོག་པ། གནས་ཆ་རྟེན་པ་ན་འདི་ཡིན་འདི་མིན་གྱི་རྟོག་དཔྱོད་མི་བྱེད་པར་དམིགས་པ་
ལ་སེམས་ལྷན་ནེ་འཛོག་པ་ལ་ཟེར། འདི་ནི་བདེ་གསལ་མི་རྟོག་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཞེས་པའི་མི་
རྟོག་པ་དང་དོན་གཅིག་

ཅུང་པེང་། 1 སྤྱར་ཅི་སྤལ་བ། བྱིས་སྤྱན་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་པར་གསུང་། 2 ཆང་བུ།

ཅེན། ཟེར་ན། ཞེན། ཤེན་རྣམས་དོན་གཅིག་ འདི་འདྲི་བའི་ཚུལ་དུ་འཇུག་པའི་ཐད་ཅིག་ཡིན།

ཅེསྤང་། 1 སྤྱང་ཁུའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ སྤྱང་ཁུ་དང་འཕར་བ་གཉིས་འདུས་པ་ལས་ཅེསྤང་སྟེས་པར། དབྱངས་
ཅན་དག་འཛོལ་བཤད་དོ། ། 2 ཡ་མོ། རམ་བུ་ཀ་ཞེས་པའི་སྤྱད་དོད་ཅེསྤང་དང་ཡ་གཉིས་ལ་
འཇུག་པས་སྤྱབས་འགར་ཡ་ལའང་ཅེསྤང་ཞེས་འབྱུང་དོ། །ཞེས་དབྱངས་ཅན་དག་འཛོལ་གསུང་།
ཅེ་རེ། ཏུ་རེ་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་ མིག་ཅེ་རེ་བཞུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཅེས། ཅེས་པ། ཅེས་ཀྱང་། ཟེད། ཟེད་པ་པཅས་ཀྱི་དོན། ཅི་ལ་ལྟར་ “ཞེས་” དང་དོན་གཅིག་ ལྟས་

པར་ “ཞེས་” ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས། ལྷོར་ཚུ་ལ་ནི། ལྷོན་དབང་ལས། ག་ད་བ་དང་ད་ཟ།

ཅེས་པ། ཟེར་བ།

ཅེས་བྱ་བའོ། ཟེར་ལོ། །དེ་ལྟ་ཟེར་ལོ། །

ཅེས་སྟེ། ཟེར་རྟེ། ཅེའོ་དང་དོན་ལང།

ཙོ། 1 མགོ་མི་མིང་། དཔེར་ན་ཙོ་ཉི་ཁེས་པ་ལྟ་བུ། 2 འདྲི་བའི་ཆོས་ཀྱི་དཔེར་ན་ཙོ་འདྲི་ཁེས་པ་ལྟ་བུའོ།

ཅོ་རྟོ་ མགོ་སྐལ་སྐལ་ལེ་མིང་། ཅོ་ཁེས་པའི་མགོ་ལོ་རྩོད་ཡིན་པར། མདོ་སྤེ་རྒྱུན་ལས་གསུངས་ཏེ། ཅོ་

ནས་འབྲེན་བཞིན་ཉེས་པའི་ཆང་ཆིང་ནས། །མཆོག་གྱིས་བྲངས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ལ་དགོད་དོ། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །ཐོབ་སྒྲིབ་པས། ཅོ་དོ་བབཔ་ཞིང་ཅོ་དེས་འདེབས་ཤེད་གྲང་། །ཞེས་གསུངས། དེའི་

ཐད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་དཀའ་འབྲེལ་ ༡༡༥༣༥ ལས། ཅི་ཏི་ནི་སྤྱོད། ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །པཎ་

ཆེན་པུན་མཆོག་རྒྱན་ཤིང་ལྷའི་པན་ས་ཤེས་པ་ཉེས་ས་པར་ཤེད་པ་ལས། ཅི་ཉེ་ཞིས་པ་མཐོ་སྒྲོ་

ཡི། མིང་ཡིན་མགོ་ལ་ཅོ་ཞེས་པ། མདོ་སྡེ་རྒྱུ་ལས་གསལ་བར་གསུངས། ཅོ་འདྲི་ཞེས་པ་

མགོ་འཁོར་དུ། །འདུག་པའི་མིང་ཡིན་ཅི་ཞེས་པ། །ཅི་ཞེས་འདྲི་བའི་ཆོག་ལ་འང་འདྲུང་། །ཞེས་

གསུངས་སྟོ། །

ཅ་ཐ། ཅ་ཏ་དང་དོན་གཅིག་

མ་དོ། མ་རྟོ་དང་འབྲ། སྒྲོལ་སྒྲིང་མ་བར། མ་དོ་འབབས་ཞིང་མོ་རེས་འདེབས་ལྷེང་།

ཀྲང་། །ཞེས་གསུངས།

ཙ་འདྲི། ཙ་འདྲི་བ་དང་དོན་གཅིག་

ཅེ་འདྲི་ལ། 1 མཐོ་འཕྲུལ་ལ། སྒྲ་བཤད་ནི། ཅེ་ནི་ཅེ་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན་ལ། འདྲི་བ་ནི་དྲི་བ་འདྲི་བའི་དོན་

ཉེ། གཞན་ཉམས་སང་ཅིང་དམའ་དབབ་པའི་བྱིར། འདིའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་ངེས་ཏེ་མཐོ་འཆམ་
 པའོ། །བཅ་ཆེན་ལྷ་ཀ་མཆོག་པའི་སྤྲིའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལས། ཅོ་
 འདི་ཞེས་པ་མགོ་འཁོར་དུ། །འཇུག་པའི་མིང་ཡིན་ཅོ་ཞེས་པ། །ཅི་ཞེས་འདི་བའི་ཆོག་ལའང་
 འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། 2 སྤྲ་པབ་པ། དམའ་པབ་པ། སྤྲ་དང་དམའ་གཉིས་གདམ་
 ང་ཅན་ཡིན། 3 མགོ་སྐྱོར་བ། བཅ་ཆེན་ལྷ་ཀ་མཆོག་ལྟན་པས་ཀྱང་། མགོ་འཁོར་དུ་འཇུག་
 པའི་དོན་ལ་བཤད། སྤྲ་བཤད་ནི། ཅོ་ནི་ཅོ་རྟོ་མགོའི་མིང་དང་། འདི་བ་ནི་འདིང་བ་སྟེ་སྤྲ་བའི་
 དོན་ཡིན་པས། མགོ་སྐྱོར་བའི་དོན་ལོ། 4 ཉམས་སང་པ་ (ཉམས་ཆོད་ལེན་པ) སོགས་ལའང་
 འཇུག་པར་བཤད་ལོ། །

ཅོ་ལ་ཆུང་། གྲང་མེད་བྱུང་ཆུང་། འཁོས་ཆུང་། གློའི་མཐུ་ཞན་པ། གློ་རྒྱ་ཆུང་བ། གྲང་ཆུང་ནམས་དོན་གཅིག་
 བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། དམ་པའི་ཚུལ་བཟུང་ཚུལ་འཆོས་མཁན་པོ་སྟེ། །སྟན་པར་སྤྲ་ན་
 མི་ཆོས་ཁགས་གཅན། །ཀྱན་དང་བསྟན་ན་ཅོ་ལ་ཆུང་གློ་སྟེ་མང། །རང་ཚུགས་བཟུང་ན་གྲོང་པོ་ཤིང་
 ལག་ཅན། །བདག་གི་སྤྱོད་ལམ་ཇི་ལྟར་བྱས་སྤྱར་ཀྱང་། །རན་པའི་བསྟན་པ་མ་བཏགས་མ་བྱུང་
 ཞིང་། །ཐམས་ཅད་དགའ་བའི་སྤྱོད་པ་མ་ཤེས་པས། །གཅིག་སྤར་དབེན་པར་གནས་ན་མི་ལེགས་
 སམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གཅགས་པ། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་མ་འོངས་པ) སེམས་ལ་ངེས་པར་བྱས་པ། གཅགས། འཇགས།
 བཅགས། ཆོགས། དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་ལྟར་ལོ། །འཆང་བའམ་བཞག་པ། ཡིད་ལ་གཅགས་
 པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་ “གཅགས་” གྱི་གོ་དོན་མི་གསལ། “འཇགས་”
 གྱི་གོ་དོན་གློད་ངེས་པ། ཞེས་གསལ་ཡང་། རྒྱས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་མི་འདུག གཅགས་
 དང་ (གཞིས་ཆགས་ཞེས་པའི) ཆགས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག་སྟེ་མ་སྟེ། ཏུན་རྟོང་
 རས་ཐོན་པའི་རྩ་མ་ཆའི་རྟོགས་བརྗོད་ལས། འིན་དུ་ཡང་ལ་གཆགས་ནས་སྟོང་ལ་གནས་ཞེས་
 གཅགས་ལ་གཆགས་ཞེས་བྲིས་འདུག་པས་སོ། །ཏུན་རྟོང་གི་ཡིག་རྩིང་དེ་བཞིན་དག་པར་
 བྲིས་ན། “འིན་དུ་ཡིད་ལ་གཅགས་ནས་སྟོང་ལ་གནས་” ཟེར་བ་ཡིན་འདུག

གཅན་དོ། (མ་འོངས་) གཅན་པར་བྱའོཞེས་པའི་དོན།

གཅན་པ། བྱ་ར་པ། བྱ་ར་བྱེད་མཁན། སོ་པ། རྫོང་སྤང་པ། སྤྱན་པ་ཞེས་ཀྱང་འབྲི་སྟེ། ལི་ཤིའི་གྲར་
ཁང་ལས། སྤྱན་པ་ནི་བྱ་ར་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །གཅན་པ་ཞེས་པ་འདི་མིང་དང་བྱ་ཆོག་
གཉིས་ཀ་ཡིན་ནས་སྤྱང་ཡང་དབྱུང། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། དག་པོས་འོང་བར་
དོགས་པ་ཉམ་ང་བའི་གནས་ལ་སྤྱེས་བྱ་ངེས་པར་སྤྱར་བ་ (འདིའི་སྤྱར་བ་ཞེས་པ་ནི་བཞག་
པའི་དོན་ཡིན་པར་སྤྱུམ་) ཅི་གཅན་པའོ། །ཞེས་གསུངས། གཅན་པ་དང་ལ་གཅན་གཉིས་དོན་
འདྲ་བར་སེམས་ཏེ། སྤང་བྲན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། པ་རོལ་གྱི་དབྱང་གི་ཆོགས་འོང་བ་
རིག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ལམ་ཉམ་ང་བ་ཡོངས་སུ་བསྤྱང་བའི་ཕྱིར་བཞག་པའི་སྤྱེས་བྱ་ནི་
ལ་གཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཅན་གཟན། མཆེ་བ་དང་སྤྱིར་སོ་ཡོད་པའི་དུད་འགྲོའི་རིགས། སྤྱ་བ་ཤད་ནི། གཅན་ནི་གཅན་པ་སྟེ་
མིག་རྩར་རེར་བལྟས་ཏེ་སྤང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། གཟན་ནི་གཟན་པ་སྟེ་དུད་འགྲོའི་ཟས་སོ། །ཁ་དོར་
ན་རང་གི་གསལ་ད་བྱ་ (དབྱིན་སྐད་དུ་ prey ཟེར) རྣམས་གསོད་པའི་ཆེ་འཇམ་ཅིང་གསོད་ལ།
བསད་པའི་ཤ་དེ་ཉིད་ཟས་སུ་བྱེད་པས་ན་གཟན་ནོ། །གཅན་པ་དང་ལ་གཅན་ཞེས་པ་རྣམས་
དོན་འདྲ་བར་སེམས་ཏེ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ལས། དག་པོས་འོང་བར་དོགས་པ་
ཉམ་ང་བའི་གནས་ལ་སྤྱེས་བྱ་ངེས་པར་སྤྱར་བ་ (འདིའི་སྤྱར་བ་ཞེས་པ་ནི་བཞག་པའི་དོན་ཡིན་
པར་སྤྱུམ་) ཅི་གཅན་པའོ། །ཞེས་གསུངས། ཡང་། སྤང་བྲན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། པ་རོལ་
གྱི་དབྱང་གི་ཆོགས་འོང་བ་རིག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ལམ་ཉམ་ང་བ་ཡོངས་སུ་བསྤྱང་བའི་
ཕྱིར་བཞག་པའི་སྤྱེས་བྱ་ནི་ལ་གཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རང་གི་གསལ་ད་བྱ་ལ་མིག་
(སྤྱན) ཅེར་རེ་ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་གཅན་ཞེས་བཟོད་པས། གཅན་ནི་སྤྱན་གྱི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཡིན་ཏེ།
དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་ལས། སྤྱན་པ་ནི་བྱ་ར་པ། ཞེས་གསུངས་པས་ཀྱང་ཞེས་སོ། །རི་
དྲགས་དང་གཅན་གཟན་གྱི་བྱང་པར་ནི། མཆེ་སྤྱིར་ཅན་ལ་གཅན་གཟན་དང་། མིག་པ་ཅན་
ལ་རི་དྲགས་ཟེར་བ་དང་། ཡང་ཚུ་སྟེས་འདག་པ་ལ་གཅན་གཟན་དང་། མཆུས་འཕྱང་བ་ལ་

རི་དྲགས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་བྱེད་ཅེས་མཁས་པ་འགའ་གསུང་ངོ། །

གཅན་གཟན་གདུག་པ། སེངྒེ་དང་སྟག་ལ་སོགས་པའི་གཅན་གཟན་རྣམས་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་གཞི་
རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། རི་དྲགས་གདུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེང་གོ་དང་སྟག་ལ་སོགས་པ་གཅན་
གཟན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཅམ་བྱ། བརྩན་གྱི་ངོ་བསྟོད། རྒྱུ་མཆོག་པས། བརྩན་གྱི་ངོ་བསྟོད་གཅམ་བྱར་
གསལ། །ཞེས་བ་ལྟར་ལོ། །

གཅམ་གསལ་གི་ཆོག་གཅམ་བྱ་དང་ཁ་གསལ་གི་ཆོག་སྟེ། བསྟེན་བཀྲར་གྱི་ཕྱིར་སྤྲུས་པའི་ངོ་བསྟོད་
དང་འཇམ་པའི་ཆོག་

གཅི་བའི་ལས། (འདུལ་བ) མོ་མཚན་གྱི་མིང་། གཞུང་དམ་བཅས་ཞུ་བ་རྫོགས་པ་ཾ ༡ བློ་ལས།
རི་ཅམ་གྱིས་ན་གཅི་བའི་ལས་དུ་བརྩག་པ་ཞེས་བྱ། ཁ་བྱུན་ལས་དགེ་འདས་ནསྟོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གཅིག་ 1 གངས་ཀྱི་གཅིག་ 2 མཆོག་དང་། བཟང་སྟོ། ལེགས་པ་བཅས་ལ་འཇུག་ཆོམས་ལས། ཆོས་
གཅིག་ (བདེན་པའི་ཆོག) ལས་ནི་རབ་འདས་ཤིང་། །འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་བཅོམ་བ་ཡི། །ཞེས་
པའི་ཐད་ཀྱི་ཆོམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ ༡༧ ༡༣༤ ལས། གཅིག་གི་སྤྱི་ནི་མཆོག་གི་ཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ལོ། །ཞེས་གསུངས། འདི་ལ་གོ་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་འདི་འདྲ་བ་གཅིག་མ་གཏོགས་མེད་ལྟ་བུ་
ཤིན་ཏུ་དགོན་པ་འཇམ་མཆོག་གི་དོན་ནོ། །

གཅིན་སྟོད་གྲོ་མོ། (འདུལ་བ) རྫ་མའི་གཅིན་སྟོད། ལུང་ཞུ་བ་ཾ ༡ བློ་ལས། དེ་སྟེ་གཅིན་སྟེ་
བར་གྱུར་ན་གཅིན་སྟོད་གྲོ་མོ་གཏད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གཅིན་པ། རི་རྩུ་དང་། རྒྱ་ཆབ་སོགས་ཟེར། ཞེས་བྱས་ན་ཆབ་གསང་དང་། སྤྲ་མ་ཆེན་པའི་རིགས་
ཀྱི་རི་རྩུ་ལ་གསང་ཆབ་ཟེར།

གཅུགས་པ། མཇེང་བཅས་བྱམས་པའི་དོན། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་
ཾ ༡ བློ་ལས། གཅུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱམས་པ་སྟོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཟུང་དགའ་པོ། (འདུལ་བ) ཆོ་དང་ལྷན་པ་དགའ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཡལ་གཅིག་
པའི་སྐྱུ་མཆོད་གཞོན་པ་ཡིན། (སྟོན་པ་སྐྱུ་ལུངས་ནས་ཞག་བདུན་ན་ཡུམ་སྐྱུ་མ་ལྷ་མཛེས་སྐྱུ་
གཤེགས་པ་སུ། ཁོང་གཉིས་ཡལ་གཅིག་པ་ཅམ་ཡིན་པར་སྒྲུང་ངོ) འདི་གཟུགས་མཛེས་ལ་
འདོད་ཆགས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་དགེ་སློང་ཞིག་ཡིན། འདིའི་སྐོར་འདུལ་བ་ལུང་སྟན་ཆེགས་
༩ ཟ་བ་ ༡༡༥དང་༡༢༡ མོགས་སུ་བཞུགས་སོ། །འདི་ལ་དགའ་བོ་དང་། ཆོ་དང་ལྷན་པ་
དགའ་པོ། གཟུང་དགའ་བོ་མོགས་ཟེད།

གཅེན་པོ། པ་མ་གཅིག་པའི་སྐྱུ་ན་ཆུང་པའི་མིང་། སྐྱ་བ་ཤད་ནི། གཅེན་པོ་ནི་ཆེན་པོ་ལམ་ཆུན་པའི་དོན་
ཡིན་ཏེ། ཡིག་རྙིང་ནམས་སུ་གཅེན་པོ་ལ་གཆེན་པོ་ཞེས་འབྱུང་བས་ཆེན་པོའི་དོན་ཡིན་པར་
སེམས་ཤིང་། གཟུང་པོ་ཡང་ཆུང་བའི་དོན་ཡིན་པར་ངེས་སོ། །

གཅེའུ། (འདུལ་བ) ལྷགས་ལས་བྱས་པའི་དུ་བ་རྩ་བ་བྱེད་ཅིག ལུང་སྟན་ཆེགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས།
གཅེའུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷགས་ལས་བྱས་པ་ཅན་དུ་བ་རྩ་བ་པའི་ཐབས་སུ་གྱུར་བའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

གཅེར་བྱ་ལ་ཟས་སྤྱིན་པའི་ལྷུང་བྱེད། (འདུལ་བ) འབའ་ཞིག་པ་དགུ་བཅུའི་ཞེ་བཞི་བ། གཅེར་བྱ་ལ་ཟས་
སྤྱིན་པའི་ལྷུང་བྱེད་ཀྱི་ངོ་ཏི་ནི། བཅས་ལྷན་དགེ་སློང་གིས་སུ་སྟེགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་དགོས་
པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་མ་ལྟོས་པར་དག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱིས་ཟས་བྱིན་ཞིང་དེས་སྒྲངས་པ་ལས་གྱུར་
པའི་ལྷུང་བ་དངོས་གཞིའོ། །སྒྲིང་གཞི་ནི། མཉན་ཡོད་དུ་ཀུན་དགའ་བོས་མ་བརྟགས་པར་གཅེར་
བྱ་ལ་ཟས་སྤྱིན་པ་ལས་ལྷུང་བྱེད་དུ་བཅས་སོ། །དགག་བྱ་ནི་ཆེས་མཆོད་པའི་གནས་སུ་བྱེད་
ངོ་ཞེས་གཞན་དག་མ་དད་པ་སྐྱེ་བའོ། །

གཅེར་བྱ་ལ། <ནི་རྒྱུ> ཕྱི་རོལ་པའི་བྱེ་བྲག་ཅིག རྒྱད་དོད་འདི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་པོ་༩ ཙོ་ ༡༦ཟན་
གསལ་འོ། །

གཅེས། 1 ཅ་བ་ཆེ་བའམ་སྤྱིང་དུ་སྐྱག་པ། གཅེས་སྐྱག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 2 བཅེ་དུང་། གཅེས་མིང་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 གལ་ཆེ་བའམ་གནད་འགག་ཆེ་བ། རྒྱན་དུ་སྟོབས་བཞི་ཆང་བར་བསྟེན་པ་

གཅེས། །ཞེས་དང་། ཞལ་འདོན་གཅེས་བརྩས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གཙོད། (ད་ལྟ་བ) 1 གཏུབ་པ་དང་། འབྲེག་པ། 2 གཙོད་ཀྱི་གདམས་པའི་མིང་།

གཅོད་ཀྱི་གདམས་པ། རྒྱ་གར་གྱི་བྱུ་བ་ཆེན་པ་དཔལ་པངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྐོལ་བཏོང་། དེས་གཙང་གི་སྒྲིབ་སྟོན་བསོད་ནམས་སྒྲུ་མ་ལ་གནང་། དེས་མ་ཅིག་ལ་བ་སྟོན་སོགས་ལ་གནང་། དེ་དག་ལས་བརྒྱད་པའི་རང་ལུས་སྦྱིན་པར་གཏོང་བའི་གདམས་པ་ཞིག་སྤྲོ་བ་འདྲ་ནི། གདམས་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་སྟོན་བསོད་ནམས་པ་སྟེ། བྱམས་སྟིང་རྩེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་རང་དོན་ཡིད་བྱེད་གཅོད། རྟོང་ཉིང་གྱི་ལྟ་བས་འཁོར་བ་རྩ་བ་གཅོད། དེ་དག་སྤྲོ་མོང་གིས་བདུད་བཞི་གཅོད་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བཏགས་སོ། །ཡང་སྟོད་ཅེས་བྲིས་པའང་སྤང་སྟེ། རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ལ་སྟོད་པས་དེ་ལྟར་དུ་བྲགས་སོ། །བྲིས་སུ་གཏེར་ནས་བཏོན་པའི་གཅོད་ཀྱི་གདམས་པ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་འདུག་ཅིང་། རྒྱལ་ཐང་བ་བསམ་གཏན་ཡོད་ཟེར་གྱི་དག་སྤང་དུ་མ་ཅིག་ལ་བ་སྟོན་དང་མཇལ་ནས་གནང་བ་རྒྱལ་ཐང་དུ་ལུགས་དང་། རྟོགས་ལྡན་སྤྲ་ཆོགས་རང་སྐོལ་ལ་གནང་བ་སྤྲོན་བརྒྱད་ལམ་ཐབས་སོགས་མང་པོ་ཞིག་དང་པོ། རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་ཆེན་པོ་ལ་རྩེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་སྒྲོང་དུ་ཁྲིམ་ནག་གི་བྱིན་རྒྱལ་དང་གཅོད་ཀྱི་མན་ངག་བཞུགས་པ་རྒྱལ་བ་དབེན་ས་པ་ནས་རིམ་པར་བརྒྱད་དེ་དེར་སང་ཡང་དགེ་ལྡན་པའི་ཕྱོགས་སུ་དང་རྒྱས་ཆེ་བ་ཡོད་པར། སྤུ་བཀུན་སྒྲོལ་ཐང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་གསུང་ངོ། །གཅོད་ལ་ལོ་གཅོད། ལོ་གཅོད་གཉིས་ཡོད།

གཙུག་ལྷན་ (ད་ལྟ་བུ) གཙུག་པར་བྱེད་དེ་ཞེས་པའི་དོན།

[illegible]

བཅད་དོ། (འདས་པ) བཅད་ཟིན་ཏི་ཞེས་པའི་དོན།

བཅད་ཤེས། གློ་རིག་བདུན་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ། བཅད་ཤེས་གྱི་དོན་ཡིན།
མཆོན་གཞིན། བུམ་འཛིན་མཛོན་སུམ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། སྤྲུམ་མི་རྟག་རྟོགས་གྱི་རྗེས་དཔག་
སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ། སྤྲུམ་བཤད་ནི། ཆད་སྤྲུམ་མས་སྤྲོ་འདོགས་བཅད་ཟིན་གྱི་དོན་ལ་སྤར་ཡང་
འབྲུག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྲ། འདི་ལ་བཅད་ཤེས་དང་། དབྱུང་ཤེས་ཞེས་འཕྲི་
ཚུལ་གཉིས་ལས་སྤྲུམ་ལེགས་པར་སེམས་སོ། །

བཅད་ཁུལ། དབྲུ་ཁུལ། བཅད་ཁུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐྱད་འདི་ཆད་ལྷན་ཡིན་པ་མ་ཟད་དབྲུ་ཁུལ་ཞེས་བྲིས་
པ་པས་ཀྱང་འདི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞིབ་པར་དབྲུ་ཁུལ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

བཅད་བ། 1 གཏན་ལ་འབེབས་པ། བཞོ་བ། ཁྲིམས་བཅད་བ། མལ་བཅད་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཁས་ལེན་
པ། དམ་བཅད་བ་ལྟ་བུ། 3 མོ་ཡིས་ལྟ་བུ། 4 (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ལས་བཟའ་བ་དང་བཅད་བ་
ཞེས་འབྱུང་བའི་བཅད་བ་ནི། ཙ་བ། སྟོང་བ། ལོ་མ། མེ་རྟོག་འབྲས་བུའི་བཅད་བ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།
དེ་དག་ལ་བཅད་བ་ཞེས་བཛོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་དང་བཟའ་བ་དང་བཅད་བའི་བྲད་པར་སོགས་
བཟའ་བཅད་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

བཅད་བ་ལྷ། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ལས་བཟའ་བ་དང་བཅད་བ་ཞེས་འབྱུང་བའི་བཅད་བ་ནི། ཙ་བ། སྟོང་
བ། ལོ་མ། མེ་རྟོག་འབྲས་བུའི་བཅད་བ་དང་ལྷའོ། །ཙ་བའི་བཅད་བ་ནི། ལ་ཕུག་དང་ཉུང་མ་
ལྟ་བུ། སྟོང་བུའི་བཅད་བ་ནི། བུར་ཤིང་ལྟ་བུ། ལོ་མའི་བཅད་བ་ནི། ལ་ཕུག་གི་ལོ་མ་ལྟ་བུ། མེ་
རྟོག་གི་བཅད་བ་ནི། ལྷུང་ལྟ་བུ། འབྲས་བུའི་བཅད་བ་ནི། ལྷན་འབྲུམ་དང་ཁམ་སྐར་སོགས་
ཤིང་འབྲས་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ལྟ་བུའོ། །སེ་ར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་འདུལ་རྟེན་
ལ་གཞི་བྲས་ཏེ་བཀོད། ཟས་མལ་པ་ལ་བཅད་བ་ཟེར་ (བཅད་བ་ལ་ཟས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པ་
ཞིག་དགོས) པ་དང་། ཡང་ན་རྗེན་པར་བཟའ་རྒྱུའི་རིགས་ལ་བཅད་བ་ཟེར། བཟའ་བཅད་ཞེས་
པར་གཟིགས།

བཅར་བཅར་པོ། ལེབ་ལེག་ ལྷུབ་ལྷུབ་པོ་ཡང་འཐད། དཔེར་ན་ཐལ་མོ་བཅར་བཅར་པོ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

བཅར་ལེག། ལེག་ལེག། ཐལ་མོ་བཅར་ལེག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། བཅར་བཅར་པོ་དང་འབྲ། ལྷ་བ་ལྷ་བ་པོ་ལ་
གཟིགས། ཅར་ལེག་ཅེས་ཀྱང་སྤང་སྟེ། མཆོ་རྟེན་ལས། ཐལ་མོ་ཁོང་སྟོང་དུ་སྤྱར་བ་ནི་ཆོས་
འདི་པའི་ལུགས་དང་། ཐལ་མོ་ཅར་ལེག་ཏུ་སྤྱར་བ་ནི་སྤྲུགས་པའི་ལུགས་ཡིན་ནི་ཞེས་བུ་ཅུ་
ལྷོ་ (སྤྲུ་ལྷོ་ཡིན་ནམ་དབྱང) གསུང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཅས་བཅོས། བཅོ་བཅོས། དེབ་སྡོན་ལས། གནས་འོངས་ཆ་མེད་པའི་ངོ་མོ་མ་ཅིག་བྱང་ནས། ངའི་སྤྱོད་
མ་དེ་འདི་ཁོན་འབྲ། ད་བཅས་བཅོས་མ་བྱེད་ཟེར་བས་ངོ་མཆར་དུ་བསྐྱུང་སྟེ། ཞེས་གསུངས་
བ་ལྟར་ངོ་། །

བཅས་པ། (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་འདས་པ) 1 གཏན་ལ་ཐབ་བ་དང་གསར་ཏུ་བཅོས་པའི་དོན། ཁྱིམ་ས་
བཅས་པ། གནས་མལ་བཅས་པ། བྱ་ཡིས་ཆང་བཅས་བ་ལྟ་བུ། འཆའ་བ་ནི། (ད་ལྟ་བ) སྒྲིག་
ལས་འཆའ་མཁན་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། བཅས་བ་ནི། (འདས་པ) ཆོས་ཁྱིམ་ས་བཅས་ལྟ་བུ། བཅའ་
བ་ནི། (མ་འོངས་པ) སྒྲིག་ལས་བཅའ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། འཆོས་ནི། (སྤྱལ་ཆོག) སྒྲིག་ལས་འཆོས་
ཤིག་ལྟ་བུ། (དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་སུ་ “ཆོས་” སྤྱལ་ཆོག་ཏུ་བཞག་ཡོད) 2 (བྱེད་མེད་
ལས་ཆོག་འདས་པ) ལྟན་པ། ཡོད་པ། དཔེར་ན་ཡུམ་བཅས་སམ་ཡུམ་དང་བཅས་བ་ཞེས་
བ་ལྟ་བུ། 3 བན་ཚུན་སྤྱད་པའམ་ཆ་ཆང་པའི་དོན། དཔེར་ན་གཞན་གཞོད་གཞི་དང་བཅས་བ་
ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 4 ལྟན་ཅིག་པ། ཉན་ཐོས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་ཆོགས་བཅས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།
ལེགས་བཤད་གསེར་བྲེང་ལས། ཆོགས་དང་བཅས་བ་སྟེ་དེ་རྣམས་དང་ལྟན་ཅིག་པའི། ཞེས་
གསུངས་སོ། །5 (འདུལ་བ) འདུལ་ཁྱིམ་ས། ཁྱིམ་ས། དཔེར་ན་བཅས་བ་དང་འགལ་ཞེས་བ་དང་།
སངས་རྒྱུ་གྱི་བཅས་བ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ། (འདུལ་བ) 1 གང་གི་གཞི་ལ་ཞུགས་ན་རབ་བྱུང་ཁོན་ལ་ཉེས་པར་འགྱུར་
པའི་ལྷུང་བ་དེ་ལ་བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཟེར། 2 རྒྱའི་བྱང་པར་དགེ་བའམ་ལུང་མ་བསྟན་
གྱིས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་པ། ངོ་མོའི་བྱང་པར་ལུང་མ་བསྟན་དང་བདག་གཅིག་པ། འབྲས་བུའི་
བྱང་པར་རྣམ་སྒྲིན་ཡིད་དུ་འོང་བ་འབྲིན་པའི་རྒྱས་དང་མི་ལྟན་པའི་ལྷུང་བ་ནི་བཅས་པའི་ཁ་ན་

མ་ཐོ་བ་ཡིན་ནོ། །མཆོ་རྒྱལ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།

བཅིང་བ། 1 (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་མ་འོངས།) འཆིང་བའི་མ་འོངས། 2 (མིང་ཆོག) འཆིང་བའི་འབྲི་
ཚུལ་གཞན། འཆིང་བྱེད་ལ་འཆིང་བ་ཞེས་བ་བྱ་ཆོག་ད་ལྟ་བས་བྱུབ་བ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་མོད།
འོན་ཀྱང་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་ལས་བྱུབ་བའི་ལུགས་ཀྱང་ཡོད་དེ། མགོན་པོ་སྐུ་སྦྱབ་ཀྱི་མདོ་ཀུན་
ལས་བརྟུས་བ་ལས། འཆིང་བའི་ཆབ་རྟ་བཅིང་བ་ཞེས་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་ལས་བྱུབ་བའི་མིང་
ཆོག་ཀྱང་བཞག་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། ༡ ་ གྱེ་མ་སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་བདུད་ཀྱི་ཞགས་
བའི་ ་ བཅིང་ ་ བས་བཅིངས་བ་གཡོ་བ་དང་། ༡ ་ གཤེད་མས་ ་ བཅིང་ ་ བ་ལྷས་དམ་
པོར་བཅིངས་ནས་རྟར་ཁྲོད་ཆེན་པོ། ཞེས་གསུངས་བའི་བྱིར་པོ། འོགས་གཅོད། བྱ་ཆོག་གིས་
བྱུབ་བའི་མིང་ལ་རྟུས་ད་ལྟ་བས་བྱུབ་བ་དཔེར་ན། འཆིང་བྱེད་ལ་ ་ འཆིང་བ་ ་ བཟེར་བ་ལྟ་
བུ། མ་འོངས་ལས་བྱུབ་བ་དཔེར་ན། ་ བཟེར་བ་ ་ བྱེད་ ་ བརྟུང་བ་ ་ རོ་སྐགས་ཤིན་རྒྱུ་མང་།
འདས་ལས་བྱུབ་བ་དཔེར་ན། ་ བཟུངས་བ་ ་ གསུམ་དང་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་ལྟ་བུ་དང་།
་ བཟུངས་བཅོད་ ་ ཅེས་བ་ལྟ་བུ། སྐུ་ལ་ཆོག་གིས་བྱུབ་བ་དཔེར་ན། རོ་སྐགས་བཞོན་བྱ་ལ་
་ ཆིབས་བ་ ་ བཟེར་བ་ལྟ་བུ། ད་རྟུང་བྱུབ་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་སྟེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་
ལས་ཀྱང་། གང་གིས་འདོད་ཆགས་བཅིང་བས་བཅིངས། །འདོད་ཆགས་ཞེ་སྦྲང་གིས་གཏུངས་
བའི། །སེམས་ཅན་མང་པོ་གྲོལ་མཛོད་བའི། །དེ་ལ་ཐལ་སྦྱར་བྱས་འཆའ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཅིང་བ་ལ། འཆིང་བ་ལྟ་ཞེས་བ་སྟེ། ཡན་ལག་བཞི་དང་མགོ་དང་ལྟ་ལ་བཤད་དོ། །

བཅིངས་གྲོལ། འཁོར་འདས་ཞེས་བ་སྟེ། བཅིངས་བ་ནི་འཁོར་བ་དང་། གྲོལ་བ་ནི་མྱང་འདས་སོ། །

བཅིབས་ལ། ཆིབས་བ་དང་འབྲ། རྟེན་ལ་སྐགས་བཞོན་བྱ་ལ། ཡོངས་གྲགས་སུ་ཆིབས་བ་དང་། བཞོན་
བ་ཟེར། སྦྱར་རོ་སྐགས་བཞོན་བྱ་ལ། ཆིབས་བ་ཞེས་སྐུ་ལ་ཆོག་གིས་མིང་ཆོག་བྱུབ་བ་ལྟ་བུ་
ཡིན་མོད། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ ་ ང་བ་ ་ ལས། ལྟ། བཅིབས་བ་བཟང་པོ་བཤམས་ལགས་
ཀྱིས། ཞེས་དང་། ཡང་དེའི་འོག་རྩ། ལྟ། བཅིབས་བ་བཟང་པོ་བཤམས་ལགས་ན། ཞེས་མིང་
དེ་འདས་ཆོག་གིས་བཟོས་འདུག འོན་ཀྱང་འདི་ལ། བཅིབ་བར་བྱ་བ་ལ། བཅིབ་བ་ཞེས་ཅིའི་

སྤྱི་མ་བཏགས། དཔེར་ན་བཟའ་བར་བྱ་བ་ལ། བཟའ་བ། བཏུང་བར་བྱ་བ་ལ། བཏུང་བ། ཞེས་
 སོགས་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་པས་བྱུང་བའི་མིང་ཆོག་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་སི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་སོགས་
 བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་བྱས་ན་མི་ལོགས་སམ།
 བཅེལ། བཅོམ་པའི་དོན། འཛོམས་པ། གཞོམ་པ། རྗེའི་འཇམ་དབྱངས་བསྟོད་སྤྱོད་ཀྱི་མཆོ་ལས། རིང་
 རས་གོམས་པའི་ཐུགས་རྗེའི་ཆབ་ཀྱིས་རང་བདེ་འདོད་པའི་ཡིད་ཀྱི་མེ་དབུང་བཅེལ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟ་བུ། “འཛིལ” ཀྱི་འདས་པ། འཛིལ་བ། བཅེལ་བ། གཞོམ་པ། ཆེལ།
 བཏུ་ཆའི་སྤྱོད་སྤྱོད་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་གངས་ཀྱི་བཏུ་ཆ་ཞིག་འབྲེལ་བ་ལ། བཏུ་ཆའི་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ཟེར། དཔེར་ན་བཟླས་པ་འབྲེལ་གཅིག་སོང་ཡོད་ན། སྤྱོད་སྤྱོད་ཁྱི་གཅིག་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།
 བཏུ་ཐྱག་བཏུ་དང་བཏུ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱོད། མཆོན་བཟང་པོ་སྤྱོད་ཏུ་ཆ་གཉིས་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་
 བཏུ་ཏུ་ཆའི་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ཡང་བཏུ་ཐྱག་བཏུ་ནི་བཏུ་དང་། བཏུ་གཉིས་
 བྱི་གྲགས་བཏུ་གཉིས་ཏེ། མཆོན་དང་དཔེ་བྱད་བསྟོམས་པས་ཡོན་ཏན་བཏུ་དང་བཏུ་གཉིས་སོ། །
 བཅེར་བ། བཅོར་བའམ་སྤངས་པའི་དོན་དུ་བཤད།
 བཅོམ་བསྐྱངས། འཛིགས་ནས་སྐྱད་ཅུང་དུར་སྤྱོད་པའམ་ཁ་རྒྱ་འདུག་པ་ཞེས་མི་ཤིའི་གྲར་ཁང་དུ་འབྱུང་།
 ཞེས་དབྱངས་ཅན་དག་འཛོགས་པ། ས་སྤྱོད་ལོགས་བཤད་ལས། གཉེན་བཤེས་ཀྱིས་མཁའ་བསྐྱོར་
 ཏེ། །བཅོམ་བསྐྱངས་མིག་ཅ་ཤིན་དུ་ཞན། །གང་ཕྱོགས་འགྲོ་བའི་གཏོལ་མེད་པ། །དེ་ཆེད་གཤམ་ཞན་རྣམས་
 སྤང་། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 བཅོམ་ལྷན་བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་ཅེས་སོགས། བཅོམ་ལྷན་བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་དུ་མ་བྱ། །ཞེས་
 སོགས་ནས། མཆོག་རྣམས་ལོགས་པར་བསྐྱེད་ཏུ་གསོལ། །ཞེས་པའི་བར་འདི་རྒྱལ་པོ་ཞི་རྒྱ་
 ལྷ་ཏི་ཆེ་བས་གསུངས་པར་བཤད།
 བཅོམ་ལྷན་འདས། སངས་རྒྱུ་སྤྱིའི་མཆོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཤིག་དེ་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྐད་དོད་ལྷ་ག་
 ལྷན་ཞེས་པ་མོད་སྐད་དུ་ཐད་སྐྱར་བྱས་ན་སྐལ་ལྷན་ཏེ། ལྷ་གཉི་སྐལ་བ་དང་། ལྷན་ནི་ལྷན་པ་ཡིན་པས་
 སྐལ་བ་སྐལ་སྐལ་ཆོགས་པ་དུག་དང་ལྷན་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་སྐལ་ལྷན་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་བརྗོད་

དོ། །ཡང་ཟླ་ག་ལ་ངེས་ཆོག་གི་ཚུལ་གྱིས་ཟླ་ག་ནི་བཅོམ་པ་སྟེ་མི་མ་སྤུན་པའི་ཕྱོགས་སྤྱིལ་གཉིས་
 དང་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་སོགས་གསུམ་དང་། སྤང་པའི་བདུད་སོགས་
 བཞི་མ་ལུས་པར་བཅོམ་པ་དང་བཅོམ་པ་དེ་འདི་ལ་ལྡན་པས་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཏེ། ཞེས་
 རྗེའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྟགས་ན་གསལ། བདུད་བཞི་བཅོམ་ཚུལ་ནི། ཁ་ཆེའི་བརྗེ་ཏུ་ཆེན་པོ་ང་
 ཡ་ཨྲ་ནུས་མཛོད་པའི་དབུ་མ་ལ་འབྲུག་པའི་འགྲེལ་པའི་བཤད་པ་དོན་གསལ་པར་བྱེད་པ་
 ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དགོ་བསྟན་འཕྱུར་འཕྱུར་༩ ར་བ་ གྲེ་བཤམས། དེ་ལ་མི་གནས་པའི་སྤང་ན་ལས་
 འདས་པས་སྤང་པའི་བདུད་དང་། འཆི་བདག་གི་བདུད་བཅོམ་མོ། རྒྱ་ཆེ་ལྷ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་
 གྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་བཅོམ་མོ། བྱམས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ལྷའི་བུའི་བདུད་བཅོམ་
 མོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། སྤྱོད་བཤད་ནི། བདུད་བཞི་བཅོམ་ཞིང་ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་
 རྒྱག་དང་ལྡན་པས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་བྱ་ཡོ། ཟླ་ག་ལྡན་ཞེས་པ་འཛིག་རྟོན་པའི་ལྷ་ལ་འད་
 འབྲུག་པས། དེ་ལས་ཁྲད་པར་བྱ་བྱེད་པའི་བྱིར། སྤྱོད་དོན་ལ་འདས་པ་མེད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་ལོ་
 རྒྱུ་བ་རྣམས་ཀྱིས། འདས་ཞེས་སྒྲ་ཐབས་སུ་བསྟན་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་སུ་བསྟུར་ཏོ། སྤྱལ་
 བའམ་ལེགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱག་ནི། སྤྱོད་ཀྱི་ལས། དབང་རྒྱག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་
 དང་། འདལ་དང་གྲགས་དང་ཡེ་ཤེས་དང་། བཅོན་འགྲུས་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་
 སྟེ། རྒྱག་པོ་རྣམས་ལ་སྤྱལ་ཞེས་བྱ། ། ཞོང་གི་ཆོགས་བཅད་འདི་ཙ་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་ཆོག་ཡིན་
 པར་མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་དུས་འཁོར་རྒྱུ་རྒྱུ་གསུངས། ཡོན་ཀྱང་ཁྱད་པ་བཞི་པ་དེ་ཅུང་ཟད་མི་
 འདྲ། རྗེའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྟགས་དང་། རྗེ་གྱུང་ཐང་པའི་བསྟན་འབར་མའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཀྱི་གཞུང་
 ཆོག་ཡིན་པར་བྱས་ཏེ་བྲངས་འདུག། ཞོང་གི་ཆོགས་བཅད་དེའི་ཆོག་འགྲེལ་ནི། (དབང་རྒྱག) ནི།
 སྤྱིལ་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་བྱིར་རང་དབང་དང་ལྡན་པས་ན་དབང་རྒྱག (གཟུགས་བཟང) ནི།
 སྤྱོད་མཆོན་དཔེས་བརྒྱན་པས་ན་གཟུགས་བཟང་བ། (དཔལ) ནི། སུན་སུམ་ཆོགས་པ་མང་པོ་
 དང་ལྡན་པའི་བྱིར་དཔལ། (གྲགས་པ) ནི། སྤུན་པའི་གྲགས་པས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པའི་བྱིར་
 གྲགས་པ། (ཡེ་ཤེས) ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་སོགས་མེད་པའི་བྱིར་ཡེ་ཤེས་སུན་

སུམ་ཚོགས་པ། (བཙོན་འགྲུལ) བློ། གཞན་གྱི་དོན་རྒྱུ་མི་འཆད་དུ་བྱེད་པའི་བྱིར་བཙོན་འགྲུལ་
 སོ། །སྤྱིབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པའི་བྱིར་བྱུང་སུམ་ཚོགས་པ་ཞེས་བྱ། །བརྒྱད་
 ལྟར་པའི་འགྲེལ་པ་སྤྱིང་པོ་མཆོག་དང་། རྗེའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྤྱགས་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད། ཡང་
 བ་རྗེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་སྤང་ལས། དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་རྟོག་གི་བག་ཆགས་མ་ལུས་པས་
 བདེན་པས་དབང་བྱུག་དང་། མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་བཟང་བ། མཉམ་ཉིད་ཡེ་
 ཤེས་ཀྱིས་དཔལ་དང་གྲགས་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། འུ་སྤྱབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བཙོན་
 འགྲུལ་ཏེ། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། ། (ས་སྤྱ) འཇམ་མགོན་ས་བཤྲ་གྱི་ཕྱོམ་གསུམ་རབ་དབྱེད་དང་།
 དེའི་འགྲེལ་རྟེན་བྱམས་ཆེན་རབ་འབྱམས་པ་ཀུན་མཁྱེན་སངས་རྒྱུ་འཕེལ་དང་། བཤྲ་ཆེན་གོ་
 བོ་རབ་འབྱམས་པ། ཀུན་མཁྱེན་འུ་ཀྱ་མཆོག་ལྷན་སོགས་ཀྱི་ཕྱོམ་གསུམ་གྱི་སྤྱི་དོན་དང་།
 དཔལ་བསམ་ཡས་པ་བཤེས་གཉེན་བསོད་ནམས་དཔལ་ལྷན་གྱིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་རྟེན་
 སོགས་ལས་ཀྱང་གོང་བཞིན་དུ་གསུངས་ཡོད་འདུག་གོ། (བཀའ་བརྒྱུད) བཙོན་ལྷན་འདས་
 ཞེས་ཅིའི་སྤྱད་དུ་བཟོད་ཅེ་ན། ཡང་དག་བར་རྗེགས་པའི་སངས་རྒྱུ་འདྲི་ལ། ཟླ་གའི་སྤྱ་སྤྱལ་
 བ་དང་བཙོན་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འབྲུག་པའི་ཡོན་ཏན་མ་ཆང་བ་མེད་པ་མངའ་བས་བཙོན་ལྷན་
 འདས་ཞེས་བཟོད། ཟླ་གའི་སྤྱལ་བ་ནི་རྣམ་པ་དུག་ཏུ་བཟོད་དེ། དཔལ་དང་གྲགས་དང་ཡེ་ཤེས་
 དང་། དབང་བྱུག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་དང་། །བཙོན་འགྲུལ་བྱུང་སུམ་ཚོགས་ལྷན་པ། །དུག་
 ལྷན་ཟླ་ག་ལྷན་ཞེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་དང་ལྷན་པ་ཉིད་དོ། །ཡང་ན་ཟླ་ག་ཤ་
 ནི་བཙོན་པ་སྤྱེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་འཆི་བདག་དང་ལྷའི་བྱ་དང་ཕྱང་པོའི་བདུད་བཞི་པོ་འཛོམས་
 པའི་བྱིར་བཙོན་ལྷན་འདས་ཞེས་བཟོད་པར་བྱ་ཞིང་། འདས་ཞེས་པ་ལོ་རྒྱ་བས་བསྐྱུན་པ་ལོ་
 བ་མིན་ཏེ། སྤྱིད་པ་ལས་འདས་ཞེས་འབྱུང་བས་ཟླ་ག་སྤྱིད་པ་དང་། ག་ཏ་འདས་པ་ཡིན་པས།
 འདྲིར་ག་ཡིག་གིས་འདས་པའི་སྤྱ་སྤྱེན་པ་འགོས་ལོ་ཆེན་པོ་བཞེད། ཡང་ཀོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་
 རྒྱ་མཆོད་བརྟག་གཉིས་སྤྱི་དོན་ལས། འདས་ཞེས་པ་ནི་སྤྱིད་པའི་སྤྱོན་ལས་རིང་དུ་འདས་པ་འཕམ།
 སྤྱིད་ཞེའི་མཐའ་གཉིས་ལས་འདས་པ་སྤྱེ་འཛིག་རྟེན་པའི་ལེགས་ལྷན་སོགས་ལས་ཁྱད་པར་

དུ་བྱ་བའི་བྱིར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་བཅད་པའི་ཆོག་གོ། །ཞེས་གསུངས།
བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ནད་པ་ལ་ནད་གཡོག་མཛོད་པའི་སྒྲོང་། (འདུལ་བ) སངས་རྒྱུ་བཅོམ་ལྷན་འདས་
འོད་མའི་ཆའ་ (འོད་མའི་ཆའ་ནི་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱིར་སོས་སྟོན་པ་ལ་ཕྱལ་བའི་རྒྱལ་
པོའི་ཁབ་ཀྱི་ཉེ་འགམ་དུ་ཡོད་པའི་སྒྲིང་མོས་ཆའ་ཞིག་ཡིན) བཞུགས་པ་ན། དག་སྒྲོང་འབྲུམ་ནད་
ཀྱིས་མནར་བ་ཉག་ཏུ་ལུས་ལས་ནག་ཁྲག་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་འབབ་པ་ལུས་ཀྱང་མི་འདོད་པ་
ཞིག་གཙུག་ལག་གི་ཁང་གི་བྱི་རོལ་ཏུ་ཁང་པ་ཞིག་རྩལ་ཐ་ཤལ་ཞིག་ཏུ་བཞག་ཡོད་པར། བཅོམ་
ལྷན་འདས་ཉིད་དེར་གཤེགས་ཏེ་རང་གི་བྱུག་གིས་བསྟར་ནས་ནད་པ་དེའི་ནག་ཁྲག་རྒྱུས་རྒྱུས་
བཀྲས་ཤིང་། རེས་ཀྱིས་སོས་པར་བྱས་ཏེ་མཐར་དག་སྒྲོང་དེ་དག་བཅོམ་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པའི་
ལོ་རྒྱུས་འིན་ལཛ་བས་བ་པའི་མདོ་ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། སངས་རྒྱུ་བཅོམ་ལྷན་འདས་
འོད་མའི་ཆའ་བཞུགས་པ་ན། འིན་ལཛ་བས་བ་པའི་མདོ་༩ ཡུལ་༩ ༡༩༧༧ལས། དག་སྒྲོང་
གཅིག་ལུས་ལ་འབྲུམ་བུའི་ནད་ཀྱིས་བཏབ་ནས་ལུས་ལ་ཀྱུན་ནས་ནག་ཁྲག་རྒྱུན་དུ་ཟག་པས་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འདོད་དེ། གཙུག་ལག་ཁང་གི་བྱི་རོལ་གནས་ཁང་ཞིག་པར་གྱུར་པ་ཐ་མ་
ཞིག་གི་ནད་དུ་བཞག་གོ། །དེའི་ཆེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྩ་འབྲུམ་གྱི་མཐུས་འཁོར་མང་
སོས་གཅིག་གིས་ཀྱང་མི་ཤེས་པར་བྱེན་གྱིས་བརྒྱབས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉག་གཅིག་
དག་སྒྲོང་ནད་པའི་ཐད་དུ་གཤེགས་ཏེ། རྒྱུས་བཀྲས་བར་བར་དགོངས་ནས་འདོད་པའི་ཁམས་
ཀྱི་ལྷ་རྒྱུས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་བུ་བྱིན་ལྟའི་དབང་པོ་འཁོར་ཆད་མེད་པ་བརྒྱ་སྟོང་གིས་
བསྒྲོར་ཏེ་ལྷ་རྩས་ཀྱི་མེ་ཏོག་ཆར་བཞིན་དུ་ལབ། ལྷ་རྩས་ཀྱི་རོལ་མོ་སྤྲ་ཆོགས་བྱས་ནས་སྤེང་
གི་ནམ་མཁའ་ལ་འཁོད་དོ། །དེའི་ཆེ་ན་སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་གནམ་གྱི་ལྟའི་དབང་པོ་བསོད་ནམས་
བརྒྱ་ལས་བྱུབ་པའི་བྱུམ་པ་དམ་པའི་ནད་ན་སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་གཙང་མས་བཀའ་ནས་ལག་
ན་ཐོགས་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཞབས་ལ་མགོ་སོས་བྱུག་འཆའ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་ལ་མདུན་ནས་བསུ་སྟེ་ཕྱགས་གཅིག་ཏུ་སྟོང་དོ། །དེའི་ཆེ་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བསོད་
ནམས་བརྒྱ་དང་ལྷན་པའི་བྱུག་བརྒྱུད་ནས་བྱུག་སོར་མཉེན་ཞིང་རིང་པ་ལྷ་ལས་འོད་ཟེར་ཆེན་

སོ་བཤེན་ལྟ་དང་འཁོར་མང་པོ་དེ་དག་ནམས་སྤང་བར་བྱས་ཏེ། འཁོར་མང་པོ་དེ་དག་འདྲག་
 ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དག་སྤོང་ནད་པའི་བྱང་དུ་གཤེགས་ཏེ་དབྱའི་སྤྱི་གཙུག་ནས་
 འོད་ཟེར་བཤེན་དག་སྤོང་ནད་པ་སྤང་བར་བྱས་སོ། །དག་སྤོང་ནད་པ་དེ་ལ་རྟེན་མ་ཐག་
 ཏུན་པའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་བྱང་བར་གྱུར་ཏེ། མའི་ནག་ཁྲག་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཀྱིས་སྐྱབས་སུ་
 གསོལ་ནས་ལུས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བྱག་འཆལ་མ་རུས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པས་བྱག་གཤལ་པས་བརྒྱ་བྱིན་ལྟའི་དབང་པོ་ལས་རིན་པོ་ཆེའི་བྱས་པ་སྤངས་ཏེ་དག་སྤོང་ནད་
 པའི་སྤྱི་པོ་ནས་ཚུ་སྤྱུགས་ཏེ། བྱག་གཡོན་པས་དག་སྤོང་ནད་པའི་ལུས་ཀྱི་མ་བྱས་ཤིང་བྱགས་
 པས་དག་སྤོང་ནད་པའི་མ་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བྱག་གི་རྩེས་སུ་སོས་པར་གྱུར་
 ཏོ། །དེ་ལྟར་མ་གྲུན་ནས་སོས་ནས་དག་སྤོང་དེ་དག་འཕག་རངས་པར་གྱུར་ཏེ་སངས་རྒྱས་
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། །སྤྱུགས་རྩེ་ཆེན་པོའི་ཡལ་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། །སྤྲོན་མེད་
 པའི་སྤྲོན་པའི་རྒྱལ་པོ་མཆོག་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །བདག་གི་ལུས་ཀྱི་ནད་ནམས་
 བྱིད་དེ་དུ་སོས་པར་གྱུར་ན་སེམས་ཀྱི་ནད་འབའ་ཞིག་མ་སོས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
 སྤྱུགས་བཅེ་པའི་སྤྲད་དུ་བདག་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲན་སྤྱེད་ཅིང་སེམས་ཀྱི་ནད་ཀྱང་གསོ་བར་གསོལ་
 ཏོ། །དེ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་དག་སྤོང་ནད་པ་དེ་ལ་འདྲི་སྤྲད་ཅེས་བཀའ་སྤྱེད་ཏོ། །དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་འིན་ཤིན་ཏུ་ལྷི་བར་དགོངས་པས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཁྱོད་
 ཀྱི་འིན་ལན་བསལ་བར་མཛད་དོ། །དེའི་ཆེ་དག་སྤོང་ནད་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་གྱུར་ཏེ། དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པས་སྤོ་བ་དང་། དགའ་བ་དང་། གཟེངས་བསྟོད་པར་མཛད་ནས་དག་སྤོང་
 ནད་པ་དེ་དག་བཅོམ་པའི་འབྲས་བྱ་ཐོབ་ནས་རིག་པ་གསུམ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་དྲུག་
 དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད་དང་ལྟན་པར་གྱུར་ཏོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རིགས་ངན་རབ་ཏུ་དབྱུང་བར་གནང་བའི་ཁུངས། (འདལ་བ) བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཉིད་ཀྱིས། ང་ཡི་བསྟན་པ་ལ་རིགས་གཙོ་བོ་མ་ཡིན། རུས་གཙོ་བོ་མ་ཡིན། སྤྱོད་པ་གཙོ་བོ་
 ཡིན་ཞེས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཀྱང་། རོན་དངོས་བྱག་ལེན་ལ། ཁྱོད་མགར་བའི་

བྱ་མ་ཡིན་ནམ། བཤན་པའི་བྱ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་སོགས་ངེས་ཏེ་རིགས་ངན་ནམས་རབ་ཏུ་
འབྱུང་བར་བཀག་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞལ་འཛོལ་ཞུགས་ཀྱི་ཆེ་དམངས་རིགས་སོགས་
རིགས་ངན་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་གནང་བར་མ་ཟད་ཆེ་དང་ལྡན་པ་མ་འགགས་པ་
སོགས་རིགས་ངན་མང་པོ་ཞིག་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྤྲིམ་ནས་སྤྲིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་སྤྱང་
བ་ཡིན་ཏེ། རིན་ལན་བསབ་པའི་མདོར་ ཡུལ་ ༡༦༥བཤ ༡ ལས། དེའི་ཆེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་ལ་འཁོར་མང་པོས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་ནས་མཛོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་བྱས། བཀྲུ་སྟེ་དང་ཕྱ་
དུད་དུ་བྱས། བསྐྱུགས་ཤིང་བསྟོད་ནས་འཁོད་དོ། །དེ་ནས་ཀྱུན་དགའ་བོས་འཁོར་མང་པོའི་
ཐེ་ཆོམ་སེམས་ཀྱིས་རྟོགས་ནས་སྟན་ལས་ལངས་ནས་སངས་རྒྱུ་ལ་འདྲི་སྐྱད་ཅེས་གསལ་
ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སྤྱད་དུ་མ་འགགས་པ་ལྟ་བུ་མ་རབས་རིགས་ངན་པ་ཡང་རབ་ཏུ་
འབྱུང་དུ་གནང་། མ་འགགས་པ་རབ་ཏུ་བྱུང་བས་རྒྱལ་རིགས་དང་རྗེའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དད་པ་དང་གྲུས་པའི་སེམས་ཉམས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ལྟར་དད་པའི་སེམས་ཉམས་པས་བསོད་
ནམས་ཀྱི་དངོས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་གྱུར། རྒྱལ་བོ་ཟས་གཙང་མའི་སྤྲིམ་དགེ་སྤྱོད་དགའ་
བོས་ཀྱང་བརྟམས་པའི་སེམས་སྤྲེས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱུན་དགའ་བོ་
དང་། འཁོར་མང་པོ་ནམས་ལ་འདྲི་སྐྱད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཁྱེད་ནམས་ལེགས་པར་ཉོན་ཅིག་
ཁྱེད་ནམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཉམ་སྟོམས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། དྲན་པ་ཉི་
བར་གཞག་པ་གསུམ་དང་། ཡེ་ཤེས་ལྡན་དང་། ཉིང་རེ་འཛིན་མེད་དོ་ཞེས་སྤྲིམ་ཀྱང་སྒྲིལ། །དགེ་
སྤྱོད་མ་འགགས་པར་མ་རབས་རིགས་ངན་ཡིན་ཞེའམ། སྤྱོད་པ་ཐ་མའམ། སྤོན་ལམ་ཐ་མའམ།
བཅོན་འགྲུས་ཐ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱར་བྱང་ངམ། ཁྱེད་ནམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཉོན་
མོངས་པ་དང་བཅས་པའོ། །མི་རྟག་པའོ། །འགྱུར་ཁིང་འཕོ་བའོ་ཞེས་བྱས་ཀྱང་སྒྲིལ། །དགེ་སྤྱོད་
མ་འགགས་པ་མ་རབས་རིགས་ངན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་མི་བྱང་དོ། །དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡང་དགའ་པ་བདེན་པའི་ཆོག་གསུང་བས་
ཁྱེད་ནམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་

མཁན་ཡིན་ནས་སྟེ། ༥ ལྷགས་མཁན། ༦ རྩུངས་མཁན། ༧ ཀོ་ལྷགས་མཁན། ༨ རྩུངས་མཁན། ༩ རྩུངས་མཁན། ༡༠ ཡིད་མཁན། ༡༡ སྒྲིག་མ་མཁན། ༡༢ བཅས་རབ་ཏུ་
བྱུང་བར། ལུང་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཆ་ཀློང་ལྟ་བུ་ལས་གསུངས་ཏེ། དགོས་པ་མེད་པའི་སྒྲིམ་ནས་
སྒྲིམ་པའི་བསམ་པས་དམངས་རིགས་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་གན་དུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་
ལྷན་པ་ལ་དགོས་པའི་སྒྲིམ་གྱི་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། བཅས་མེད་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྷན་པ་ནི་དམངས་
རིགས་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྷན་པས་རང་གི་ལས་འདི་ལྟ་སྟེ། རྩུང་བ་དང་།
ལྷག་གཞན་དང་དམངས་རིགས་ཀྱི་ལས་གཞན་གང་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་བྱའོ་ཞེས་སྒྲིམ་ན་དགོས་
སྒྲིམ་སྒྲིམ་གོང་བ་ཉིད་དུ་ལྷུང་ཀྱང་རྩུང་མ་ལྷུང་ཀྱང་དགོས་པ་ལྷུང་བྱེད་དུ་འཇུག་
ལོ།

དགོས་པའི་སྒྲིམ་ནས་སྒྲིམ་པའི་བསམ་པས་ཐག་པ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གན་དུ་སོང་སྟེ། འདི་
སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ལ་དགོས་པའི་སྒྲིམ་གྱི་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། བཅས་མེད་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་
ལྷན་པ་ནི་ཐག་པ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྷན་པས་འདི་ལྟ་སྟེ། ཐགས་བཟངས་དང་།
སོན་པ་དང་། རྩུང་དང་། ལྷན་པ་སོགས་པས་རང་གི་ལས་བྱའོ་ཞེས་སྒྲིམ་ན་དགོས་སྒྲིམ་
གོང་བ་ཉིད་དུ་ལྷུང་ཀྱང་རྩུང་མ་ལྷུང་ཀྱང་དགོས་པ་ལྷུང་བྱེད་དུ་འཇུག་ལོ། དགོས་པ་
གིས་མེད་པའི་སྒྲིམ་ནས་སྒྲིམ་པའི་བསམ་པས་ཐག་པ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གན་དུ་སོང་
སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ལ་དགོས་པའི་སྒྲིམ་གྱི་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། བཅས་མེད་ཆུ་ལ་
ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྷན་པ་ནི་ཐག་པ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྷན་པས་འདི་
ལྟ་སྟེ། རྩུང་བ་དང་། ལྷན་པ་དང་། ལྷན་པ་དང་། སོ་མངས་ཀྱིས་རང་གི་ལས་བྱའོ་ཞེས་སྒྲིམ་
ན་དགོས་སྒྲིམ་གོང་བ་ཉིད་དུ་ལྷུང་ཀྱང་རྩུང་མ་ལྷུང་ཀྱང་དགོས་པ་ལྷུང་བྱེད་དུ་འཇུག་
ལོ། དགོས་པ་གིས་མེད་པའི་སྒྲིམ་ནས་སྒྲིམ་པའི་བསམ་པས་བཟང་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
གན་དུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྷན་པ་ལ་དགོས་པའི་སྒྲིམ་གྱི་ཆུ་ལ་ག་ལ་ཡོད། བཅས་མེད་ཆུ་
ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྷན་པ་ནི་བཟང་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྷན་པས་འདི་

མིའི་སྐྱོན་ནས་སྤྱོད་པའི་བསམ་པ་མ་འབྲེག་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གན་ཏུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་
 ཅེས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ལ་དགེ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། བྲམ་ཟེའི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ནི་
 འབྲེག་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྡན་པས་འདི་ལྟ་སྟེ། སྤྱི་གི་དང་། ཆན་པ་དང་།
 བདར་དང་། སྤང་ཅེར་དང་། སེན་གྲིས་རང་གི་ལས་བྱའོ་ཞེས་སྤྲིས་ན། དགེ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཉིད་ཏུ་
 གྱུར་ཡུང་རུང་མ་གྱུར་ཡུང་རུང་དགེ་སྤྱོད་ལ་ལྟར་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དགེ་སྤྱོད་གི་མིའི་སྐྱོན་ནས་
 སྤྱོད་པའི་བསམ་པ་མེད་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གན་ཏུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྡན་
 པ་ལ་དགེ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། བྲམ་ཟེའི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཤིང་མཁན་ལས་
 རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྡན་པས་འདི་ལྟ་སྟེ། རྩུ་དང་། རྩ་རེ་དང་། གཛོད་དང་། སྒྲིག་ལེ་
 དང་། སྒོ་བས་རང་གི་ལས་བྱའོ་ཞེས་སྤྲིས་ན། དགེ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཉིད་ཏུ་གྱུར་ཡུང་རུང་མ་གྱུར་ཡུང་
 རུང་དགེ་སྤྱོད་ལ་ལྟར་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དགེ་སྤྱོད་གིས་མིའི་སྐྱོན་ནས་སྤྱོད་པའི་བསམ་པ་སྤྲིག་པ་
 མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་གན་ཏུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ལ་དགེ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་ག་
 ལ་ཡོད། བྲམ་ཟེའི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ནི་སྤྲིག་པ་མཁན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི།
 ཆེ་དང་ལྡན་པས་འདི་ལྟ་སྟེ། སྤྲིག་པ་དང་། གི་དང་། ཆོན་དང་། སྤྲིག་ཐོད་དང་། ལྷན་ཆེར་གྲིས་རང་
 གི་ལས་བྱའོ་ཞེས་སྤྲིས་ན། དགེ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཉིད་ཏུ་གྱུར་ཡུང་རུང་མ་གྱུར་ཡུང་རུང་དགེ་སྤྱོད་ལ་
 ལྟར་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དགེ་སྤྱོད་གིས་མིའི་སྐྱོན་ནས་སྤྱོད་པའི་བསམ་པ་བྲན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
 གན་ཏུ་སོང་སྟེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ལ་དགེ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་ག་ལ་ཡོད། བྲམ་ཟེའི་ཚུལ་ག་ལ་
 ཡོད། ཆེ་དང་ལྡན་པ་ནི་བྲན་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆེ་དང་ལྡན་པས་འདི་ལྟ་སྟེ། བསྐྱུ་མཉེ་
 དང་། ལྷས་དང་། སྒོ་བ་དཔོན་ཡོན་ཏན་ཡོད་ཀྱི་མདོ་རྩ་བར། ལྷས་མཁན་དང་གདོལ་པ་དང་གཡུང་
 སོ་དང་དེ་ལྟ་བུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་རིགས་དམན་པ་དག་རབ་ཏུ་འབྱུང་མི་རུང་བར་
 གསུངས་པ་སོགས་ལ་དབྱེད་དགོས་སོ། །རྟོགས་པ་མཛོད་བརྒྱ་པ་མདོ་སྟེ། ༩ ། ༡༩༣༧༧

ཡེ་ཤེས་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར། རྒྱང་རོ་བྱང་རྒྱབ་འབྲུམ་གསུམ་གྱིས་འབད་
བ་ཆེན་པོས་བསྐྱུས་པའི་སྒྲུང་ཐང་གི་བཀའ་བསྟན་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་པར་དེབ་སྟོན་དུ་གསལ།
རྒྱས་པར་དེབ་སྟོན་སྟོན་ཆ་༢༠༩ལ་གཟིགས།

བཅོས་བརྒྱག ཤ་སྤྲ་ ཡུལ་བཅོས་བརྒྱག་ཅེས་བྲ་བ་སྟོན་སྟོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་གང་དུ་
འབྱུངས་པའི་ཡུལ་ལོ། །

བཅོས་པའི་ཆང་། (འདུལ་བ) བཅའ་བའི་རིགས་ལས་བཞོས་པའི་ཆང་ལ་ཟེར། དཔེར་
ན་ཅ་བ། སྟོང་བྲ། ལོ་མ། མེ་ཏོག་ འབྲས་བུའི་བརྟུང་བ་ལས་བཅོས་པའི་ཆང་ལྟ་
བུལོ། རྩ་བའི་བཅའ་བཞི། ལ་ཤུག་དང་ཉུང་མ་ལྟ་བུ། སྟོང་བུའི་བཅའ་བཞི། བྱར་ཤིང་ལྟ་བུ། ལོ་
མའི་བཅའ་བཞི། ལ་ཤུག་གི་ལོ་མ་ལྟ་བུ། མེ་ཏོག་གི་བཅའ་བཞི། ལྷན་ལྟ་བུ། འབྲས་བུའི་
བཅའ་བཞི། རྒྱན་འབྲུམ་དང་ཁམ་སྒྲར་སོགས་ཤིང་འབྲས་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ལྟ་བུལོ། །ལྷང་
རྣམ་འབྲེད་ ༩ ་ ༢༠༩༡ ལས། བཅོས་པའི་ཆང་ཞེས་བྲ་བཞི་ཅ་བའི་བརྟུང་བ་དང་། སྟོང་
བུའི་བརྟུང་བ་དང་། འདབ་མའི་བརྟུང་བ་དང་། མེ་ཏོག་གི་བརྟུང་བ་དང་། འབྲས་བུའི་བརྟུང་
བལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །བཅོས་པའི་ཆང་དང་། འབྲུའི་ཆང་གི་ཁྱད་པར་ནི། བཅོས་
པའི་ཆང་ནི་བཅའ་བའི་རིགས་ལས་བཞོས་པ་དང་། འབྲུའི་ཆང་ནི་བཅའ་བའི་རིགས་ལས་བཞོས་
པའི་ཁྱད་པར་རོ། །

བཅོས་མའི་རྣམ་ཐར། གཡོ་སྦྱུའི་སྟོན་ཚུལ། རོ་སྟོག་མི་མཚུངས་པའི་བྲ་སྟོན་དམ་རྣམ་འགྱུར། རུན་
དང་འབྲས་པའི་བྲ་སྟོན་དམ་རྣམ་འགྱུར་བཅས་ཀྱི་དོན། ས་སྦྱ་ལེགས་བཤད་ལས་ཀྱང་། དམན་
ལ་སྟོན་པ་བཟང་བྱང་ཡང་། །དེ་ནི་བཅོས་མའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །ཤེས་ལ་ལོར་བུས་ཁ་བསྐྱར་
ཡང་། །རྒྱ་དང་འཕྲད་ན་རང་མདོག་བསྟན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུལོ། །གཞོན་ཅུ་རྩ་མེད་ཀྱི་
རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་། །ཀྱེ་རྟུང་བག་ཡོད་ངོ་ཆའི་གོས་བྲལ་བ། །ཁྲིལ་འདས་གཅེར་བྱར་རྒྱ་བའི་
སྟོན་འབངས་ཀྱང་། །གཞོན་ཅུ་བྲལ་བས་ལོངས་ཞེས་སྤྲི་ཞིང་དུ། །ལྷ་དན་བཅས་ཀྱང་བཅོས་
མའི་རྣམ་ཐར་ཡིན། །ཞེས་པ་ལྟ་བུལོ། །

ལྷགས་ཀྱི་ཐུ་ལུམ། ལྷགས་གོང་། ལྷགས་རྒྱུ་རིལ། འདུལ་བ་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནམ་པར་
བཤད་པ་༼ ཚུ་༽ ༡༧༧ ལས། ལྷགས་ཀྱི་ཐུ་ལུམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷགས་བསྐྱེད་ས་པ་སྟེ་འཇུ་
དགའ་བ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དང་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལྷགས་ཀྱི་ཐུ་ལུམ་མེ་འབར། ལྷགས་གོང་མེ་འབར་བ།

ལྷགས་ཀྱི་འབྲུག་བྱེད། སྒྲིག་ཟ་བ་འབྲུག་བྱེད།

ལྷགས་ཀྱི་ཆ་ཆ། མེར་བསྐྱེགས་པའི་ལྷགས་དམར་པོའི་མེ་ཆག

ལྷགས་ཀྱི་སེའུ། (འདུལ་བ) ལྷགས་ལས་བྱས་པའི་བལ་སོ་སེའུ་འདྲ་བ། ལུང་ནམ་འབྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
༼ ཚུ་༽ ༡༧༧ ལས། ལྷགས་ཀྱི་སེའུ་དང་འདྲ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷགས་ལས་བྱས་པའི་བལ་
སོ་སེའུ་དང་འདྲ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ལྷགས་ཀྱི། ལྷགས་གྲག་ཅེ་ཚོན་པོ་ཞིག་གི་མིང་། འདི་ལ་བད་རྩིང་དུ་ལྷགས་ཀྱི་ཟེར། ལྷགས་ཀྱི་ཞེས་
པའི་ཀྱ་ནི། ཀྱིག་ཀྱིག་གི་དོན་ཡིན། ཀྱ། ཀྱི། ཀྱིག་ཀྱིག་ནམས་དོན་འདྲ།

ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་དང་སྟོན་མ་ལ། ལ་ལྷའི་མིང་། ལ་ལྷ་ནི། བ་ལང་གི་ལ། ལྷའི་ལ། ལྷང་པོ་ཆེའི་ལ། ལྷའི་ལ།
མིའི་ལ་དང་ལྷའོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། དེ་ལྷས་དངོས་བྱུང་ལྷུང་དུ་འགྲགས་པར་བྱེད་པས་ལྷགས་ཀྱི་
དང་འདྲ་བས་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱ་སྟེ། རྗེའི་ལྷགས་རིམ་ཆེན་མོ་༧༣༣ བ་ལས། ལ་ལྷ་ལ་ལྷགས་
ཀྱི་ལྷ་དང་སྟོན་མ་ལྷ་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ་དངོས་བྱུང་འགྲགས་པ་དང་གསལ་བར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས།

ལྷགས་ཀྱི། ལྷགས་ཀྱི་དང་དོན་གཅིག་ ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་དུ་གསུངས།

ལྷགས་གོང་། ལྷགས་ཀྱི་གོང་བྱ། ལྷགས་རྒྱུ་རིལ། ལྷགས་རིལ་རིལ། འདི་ལ་ལྷགས་ཀྱི་ཐུ་ལུམ་
ཞེས་ཀྱང་ཟེར། ལྷགས་སྐྱེད་ཞེས་ཀྱང་འབྲི་བར་བྱེད་དོ། །

ལྷགས་གོང་མེ་ལྷེ་འབར་བ། མེ་འབར་བཞིན་པའི་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བྱ། ལུང་ནམ་འབྱེད་ལས་ཀྱང་། ལྷགས་
གོང་མེ་ལྷེ་འབར་བ་དག། །ཟོས་པར་སྐྱར་པ་མཆོག་ཡིན་གྱི། །ཚུལ་འཆལ་ཡང་དག་མི་སྟོས་
པས། །ཡུལ་འཁོར་བསོད་སྟོན་མ་ཟ་བ་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཆོགས་བཅད་འདི་

ལས་ཀྱི་ཆོས་སྤྲུལ་འབྱུང་ངོ། །

ལྷགས་གོང་མེ་འབར་བ། ལྷགས་གོང་མེ་ལྷེ་འབར་བ་དང་དོན་འདྲ།

ལྷགས་སྒྲོང་། ལྷགས་གོང་དང་འདྲ། ཆོས་སྤྲུལ་ལས། ལྷགས་སྒྲོང་མེ་ལྷེ་འབར་འདྲ་བ། །ཐོས་པར་གྱུར་
བ་ཆེས་སྤྲི་ཡི། །ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ལྷགས་རྒྱལ། (མཛོད) རྒྱལ་ཐུན་བདུན་ལ་ལྷགས་རྒྱལ་གཅིག་ཟེར། འདི་ལ་རྒྱལ་ཐ་རབ་༩ ཡོད།
ལྷགས་པའི་བྱང་། ཀམ་བ་ཤག་ཅེས་དང་། ལས་ཀྱི་བྱང་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་བ་སིང་གའི་སྤྱིང་སྟེ་སྤྱིན་མོས་
བཟུང་བ་དེད་དཔོན་སིང་གེས་བདུལ་ནས་བཟུང་བའི་ཡུལ་ལོ། །

ལྷང་སྤྱ། ལེད་ལྷང་མའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ཡིན་པར་བཤད།

ལྷང་སྤྱ་གོང་ལོག། ལྷང་སྤྱ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་སྒྲོན་ལ་ཞེས་ཀྱང་བྲ། ལྷང་སྤྱ་སྤྱ་གོང་མ་རག་དབང་སྒོ་བཟང་
ཆོས་ལྷན་ (༡༩༩༣-༡༩༩༤) དང་། དེའི་ཡང་སྤྱིང་ལྷང་སྤྱ་རོལ་པའི་རྩོུ་ (༡༩༩༣-༡༩༩༤)
གཉིས་ལ་ལྷ་བ་ཡིན།

ལྷང་སྤྱ་རག་དབང་སྒོ་བཟང་ཆོས་ལྷན་གྱི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག ལྷང་སྤྱ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་གོང་མ་རག་
དབང་སྒོ་བཟང་ཆོས་ལྷན་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་འབུམ་གྱི་དཀར་ཆག་ནི། ༼ ཀ་པར ༽
སྤྱབས་འགྲོའི་ཁྱིད་ཡན་ལག་བདུན་ལ། ལམ་རིམ་ས་བཅད། དེ་ཡི་དམིགས་རིམ་བསྟུས་ལ། ལམ་
རིམ་ཞལ་ཤེས། ལམ་རིམ་གྱི་ཁྱིད་ཡིག་སྒོ་སྒྲོང་བསྟན་བརྒྱད་ཆེན་མོའི་ཁྱིད་ཡིག་སྒྲུང་ཐང་པའི་
ཆོགས་རྒྱུད་བརྒྱད་མའི་ཁྱིད། ཞི་གནས་སྒོམ་ཚུལ། བྲག་ཆེན་ཁྱིད། གཅོད་ཀྱི་མན་རག་བདེ་སྒོན་
དམིགས་རིམ། ཡང་བདེ་ཅན་སྤྱར་ལམ། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ཆོགས་བཅད་དུ་བསྟེན་ས་
ལ། ༼ ཏ་པར ༽ སྤྱབས་འགྲོའི་ཁྱིད། རྩོད་སེམས་སྒོམ་བསྟུས། སྤྱགས་ཀྱི་ཅ་ལྷང་དང་སྒོམ་
པོའི་རོས་བཟུང་བཤགས་པ་བྲ་ཚུལ། གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་གསང་ཆེན་སྤྱར་ལམ། ཡང་
འདུས་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར། འདུས་པའི་རྩོགས་རིམ་རྒྱུད་དོན་སྤྱིང་ལོ། ཡང་འདུས་པའི་
རྩོགས་རིམ་སྒོ་བཟང་དགོངས་རྒྱན། འདུས་པའི་རྩོགས་རིམ་གྱི་གཤགས་སེལ་བོགས་འདོན་མན་
རག་བདེ་མཆོག་རིམ་བྱ་ལུས་དཀྱིལ། བསྐྱེད་རིམ་སྒོམ་ཚུལ་མདོར་བསྟུས། རིམ་བྱ་ལུས་དཀྱིལ་

རྫོགས་རིམ་བདེ་ཆེན་ལྷ་ར་ལམ། རྣམ་དགའི་དབང་པོའི་སྐུ་ཐབས་ཞལ་ཤེས། འཛིགས་བྱེད་
 གྱི་རྫོགས་རིམ། ལྷ་རྩེ་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གཏུམ་མོའི་དམིགས་རིམ། སྤྱིང་པོ་དོན་གསུམ་ཁྱིད་ཡིག་ག་
 ལུར་ཆུ་རྒྱུ། ཡང་དེ་ཡི་ཁྱིད་ཡིག་བདུད་ཅིའི་ཆུ་རྒྱུ། འཕོ་ཁྱིད་མཁའ་སྤྱོད་ལྷ་ར་ལམ། ཆེ་
 ཁྱིད་འཆི་མེད་དགའ་སྟོན། ཆེ་སྐུ་བདུད་ཅིའི་ཐེལ་མངས། འཛིགས་བྱེད་བསྟེན་ཡིག་དངོས་བྱུ་
 རྒྱ་མཚོ། རྩོམ་འབྲེང་བའི་དབང་བསྐྱར་ཚུལ་སྒོ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་ནོར་བུའི་འབྲེང་བ། འབྲེང་བ་
 གཉིས་ཀྱི་མཐའ་དབྱེད་འཕྲུལ་གྱི་ལྷེ་མིག་སྒྲགས་ཀྱི་དམ་ཆོག་ནམ་གཞག་ཅ་རྒྱུད་གི་ཐིག་ལེའི་ནམ་
 དག་འདུས་པའི་ཐབས་གནད་གཅེས་བསྟུས། རྒྱ་ག་བར་ རྟེགས་དང་འདུས་ཆོག་དང་གསང་འདུས་
 གྱི་རས་ཐེས་དང་བསམ་གཏན་གྱི་སྐུ་མཚོད་བྱ་ཚུལ་དངོས་བྱུ་ཆར་འབབས། བདེ་མཚོག་ལུ་
 ཉི་པའི་བདག་བསྐྱེད་མདུན་བསྐྱེད་སྐུ་མཚོད་ཕྱི་རོལ་མཚོད་པ་ལག་མཚོད་དང་བཅས་པ་བདེ་
 ཆེན་ཆར་འབབས། བདེ་མཚོག་ལུས་དགྲིལ་མཛོན་རྟོགས་བདེ་ཆེན་རབ་འཕེལ། འཛིགས་བྱེད་
 ཆོག་འཇམ་དཔལ་དཔོངས་རྒྱུ། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་ཆོག་བདུད་ལས་རྒྱལ་པའི་
 རྒྱལ་མཚན། ལྷ་མའི་ནམ་འབྱོར་གསོལ་འདེབས་སོགས་ལེ་ཆོན་སོ་རྒྱལ་གཏོར་ལེན་གྱིས་དམིགས་
 པ་བྱ་ཚུལ། མི་འབྱུ་ཅིའི་ནང་ཆོན་ཁ་འབར་མའི་གཟུངས་ཀྱི་རྩེས་འབྲང་ཐུབ་པ་གཙོ་འཁོར་
 ལུའི་སྐུ་ཐབས། ཆེད་པག་དཀར་པོ། སྟོལ་དཀར། ལྷ་མོ་ཀྱ་རུ་ཀྱ་ལེ་བཅས་ཀྱི་སྐུ་ཐབས། རྩོར་
 སྤང་ལྷ་མོ་སྟོ་ཆོགས་ལུས་ཀྱི་རྩེས་གནད་བྱ་ཚུལ། མ་ཉི་རིལ་སྐུ་ཁྱེད་བདེ། འཇམ་དཔལ་མཚན་
 བརྩོད་ཁྱད་ཆོས་དང་པན་ཡོན། རྩ་མཁྱེན་གསང་སྐུ་བ་གཏོར་འབྲུལ་ལེ་ཆོན་གཉིས། རྩ་མཁྱེན་ཡང་
 གསང་ཁྱོས་པ་ལྷ་དགྲའི་གསང་མཚོད། མཚོ་བདུན་གྱི་གཞི་བདག་ལ་བསངས་མཚོད། བསྟེན་
 གནས་སྟོམ་པ་འབོག་ཆོག་འཛིག་རྟེན་པའི་ལྷ་རྟེན་ནང་དུ་འདུག་རྒྱུའི་ཆོགས་བཅད། སྐལ་གསུམ་
 པའི་རྟེ་ཀ་རོ་མཚར་དང་བ་རྒྱས་བྱེད། ཐོག་མཐའ་བར་དགའི་སྟོན་ལམ་རྟེ་ཀ་ལེགས་བཤད་སྟོན་
 མ། ལྷ་པའི་དོགས་གཙོད་ཐོར་བུ། བདེ་མཚོག་ཤིལ་བུ་ལུས་དགྲིལ་གྱི་སྟོན་ཤེས། དབང་གི་སྟོན་
 འབྱུའི་བཤད་པ་ལུང་སྟོར། རྒྱ་ར་བར་ རྟེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྐུ་ཐབས་འབྲུལ་སྟོང་། ཤིལ་བུ་ལུས་
 དགྲིལ་གྱི་དབང་ཆོག་དང་དཔེ་དབང་བཤད། འཛིགས་བྱེད་ཞི་བའི་སྟོན་སྟེག་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་།

བདེ་མཆོག་གི་རྒྱལ་པ་དང་དབང་གི་སྤྱིན་སྲིད་གསང་བདེ་འཛིགས་གསུམ་གྱི་སྤྱིན་སྲིད་དངོས་
བྱུང་རྣམས་གཉིས་འགྲུགས་པའི་ལྷགས་ཀྱི། ཅ་བྱེད་མཁའ་འབྱོར་སྤྱིན་སྲིད་སྲིད་ལུང་སྤྱིན་སེལ།
དུས་ཆེན་གྱི་བཤད་པ་དོ་མཚར་དགའ་བསྐྱེད། སྤྱི་གསུང་སྤྱགས་རྟེན་བཞེངས་པའི་ཕན་ཡོན་དག་
ལེགས་ཆར་འབེབས། གཟུངས་གཞུག་འབྲུལ་ཚུལ་ལེལ་དཀར་མེ་ལོང་། གཟུངས་འབྲུལ་
ལག་ལེན་ཁྱེར་བདེ། གཟུངས་གཞུག་དང་གཞོད་སྤྱིན་འཁོར་ལོ་སོགས་རབ་གནས་བྱ་ཚུལ་ཕྱན་
ཆོགས་ཆར་འབེབས། རབ་གནས་བཀྲ་ཤིས་སྟེ་མའི་ལྷན་ཐབས། རབ་གནས་དག་ལེགས་ཆར་
འབེབས་གྱི་བྱར་འདེབས། སྤང་བ་རབ་གནས་བྱ་ཚུལ། གཤིན་པོ་རྩེས་འཛིན་སྟོ་སྟོའི་ཆོག་བྱང་
ཆེན་ཐར་ལམ། སྤང་པོ་སྲིག་ཆོག་ཐར་པའི་སྟོ་འབྱེད། མི་འཇུགས་པའི་སྟོ་ནས་སྤྱི་ཆོག་སྲིག་སྤྱི་
རྣམས་སྤྱོད། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་མངོན་རྟོགས་བདུད་དཔུང་རྣམས་འཛོམས། འཛིགས་
བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེད་རྩིས་གསང་ཆེན་བདེ་ལམ། འཛིགས་བྱེད་བཀའ་བསྟོན་རིལ་བྱ་
ལུས་དཀྱིལ་གྱི་བརྒྱུད་འདེབས། བདེ་མཆོག་ལྷ་ལྷའི་མངོན་རྟོགས་མདོར་བསྐྱུས། བདེ་མཆོག་ལ་
བརྟེན་པའི་བསལས་སྤྱངས་སྟོ་བྱར་ལས་བཅོལ་གྱི་གཏོར་མ་བསྟོ་ཚུལ། ལྷ་མོའི་འཕྲིན་བཅོལ། ལྷ་
ལྷ་གཏོར་འབྲུལ་ལེགས་ཆོགས་སྤྱན་བྱལ། རབ་གནས་མདོར་བསྐྱུས་ལག་ཏུ་ཁྱེར་བདེ་བ། ཅ་
སྤྱད་འབྲུལ་ཚུལ་དང་གཉེར་གཏད། སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཅི་རིགས་ལ་སྦྱོར་ཆོག་པའི་རྩེས་
གནང་སྤྱི་འགོ་བྱེད་ཚུལ་སྟོ་གསལ་མགྲུལ་རྒྱ། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་སྟོ་ནས་བཀའ་བསྟོན་བྱེད་ཚུལ།
དཔག་ཐོར་མ། མགོན་པོ་ཞལ་བཞེས། ལྷག་བཞེས། དུར་ཁྱོད་མགོན་པོ་གཞི་བདག་རྣམས་གྱི་
གཏོར་འབྲུལ་བྱེད་ཚུལ། མཚམས་ཐོ་བསྐྱེད་མཆོག་སུམ་རྩ་ཞབས་བྱང་ལ་གནང་བའི་བསྐྱུས་
བྱ། ༩ ཅ་པར་ རྟེན་གཉིས་སྤྱི་རབ་བྱང་དག་ཚུལ་བསྐྱེན་རྩིས་སྤྱི་ཚུལ་ཆོག་ཁྱེར་བདེ་ཀྱན་
པན། ལྷ་མའི་རྣམས་འབྱོར་ལེ་ཆོན། འཛིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་སྤུང་པ་རྟོ་རྟོ་གནང་བ། ལྷ་མ་ལྷ། ལྷ་
དབང་རྒྱལ་པོ། ཆེ་དཔག་མེད། འཇམ་དབྱངས་དཀར་པོ་བཅས་གྱི་མངོན་རྟོགས། སྟོལ་མཉེར་
གཅིག་གི་སྤྱི་ཐབས་ལས་ཆོགས་དང་། ལྷག་དོར་ལོ་མ་གྱོན་མ་གཉིས་གྱི་མངོན་རྟོགས། སེང་
གའི་གདོང་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཐབས་བསྟོགས་དང་བཅས་ལེ་ཆོན་གཉིས། ཏམ་གྱིན་གསང་སྤྱི་མངོན་

ལྷ་སྐུ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་སྟོན་མ། ལྷ་སྐུ་རོལ་པའི་དོ་རྩེའི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག།

གནས་བྱེད་མི་ཆོག་པ། ༣ དགག་དབྱེ་བྱེད་པའི་ཆེ་གཉིས་ཀའི་དགེ་འདུན་ལས་བྱེད་དགོས་
པ། ༤ དགེ་སློང་མ་བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆེ་གཉིས་ཀའི་དགེ་འདུན་ལས་ཡོངས་སུ་བཅའ་
དགོས་པ། ༥ དགེ་སློང་གསར་བྱ་ལའང་ཕྱག་འཆའ་དགོས་པ། ༦ དགེ་སློང་ལ་ཙོ་འདྲི་མི་རུང་བ།
༧ དགེ་སློང་ལ་ལྟང་བ་སྐྱེད་བྱེད་མི་ཆོག་པ། ༨ གཉིས་ཀའི་དགེ་འདུན་ལས་མགུ་བ་སློང་
དགོས་པ་དང་བརྒྱད་དོ། །སྤྱ་བཤད་ནི། བྱ་དཀའ་བས་ན་ལྷི་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ལས། ལྷི་བའི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ལྷི་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་
བསྐྱེད་བར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པས་ན་ལྷི་བའི་ཆོས་ཡིན་པའམ། དགེ་སློང་
གི་ཡུལ་ལ་གྲུས་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་ལྷི་བའི་ཆོས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། འདི་
སྒྲིམ་འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ ༩ ཚུ ༽ ༡༤༤ ལས་གསལ་
བར་བཤད་ཡོད་དོ། །

ལྷི་བའི་ཆོས་ལས་འདས་པ། (འདུལ་བ) ལྷི་ཆོས་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་དང་དུ་མི་ལེན་པའམ་མི་བྱེད་པ་ལ་
ཟེར། དཔེར་ན་དགེ་སློང་པ་ལས་རྒྱ་བ་བྱེད་བྱེད་ཅིང་གསོ་སྦྱོང་གི་གདམས་ངག་མི་ནོད་པ། ༡
དགེ་སློང་པ་མེད་པའི་གནས་སུ་དབྱར་གནས་བྱེད་པ། ༢ དགག་དབྱེ་བྱེད་པའི་ཆེ་གཉིས་ཀའི་
དགེ་འདུན་ལས་མི་བྱེད་པ། ༣ བསྐྱེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆེ་གཉིས་ཀའི་དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་
བ་འདེབས་སུ་མི་འཇུག་པ། ༤ དགེ་སློང་གསར་བྱ་ཕྱག་མི་འཆའ་བ། ༥ དགེ་སློང་ལ་ཙོ་འདྲི་
བ། ༦ དགེ་སློང་ལ་ལྟང་བ་སྐྱེད་བྱེད་པ། ༧ གཉིས་ཀའི་དགེ་འདུན་ལས་མགུ་བ་མི་སློང་
པ་དང་བརྒྱད་ལྟ་བུའོ། །

ལྷི་བས། ལུན་ཐུགས། ལུན་སྒྲོགས། ལྷི་སྒྲོགས། ལྷི་ཐུགས། ལུབས། ལྷི་ཐུམ། དཔེར་ན། ཉ་ལྷི་བས།
ལག་ལྷི་བས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ལྷི་བ་ཐུན། ཤིང་གི་ཡལ་ག་ཐ་མོ། ཤིང་གི་ཡལ་ག་གསར་པ།

ལྷི་བ་མ། ༡ འཁྲི་ཤིང་སོགས་ཀྱི་ཡལ་ག་ཐ་ཞིང་མཉེན་པའི་མིང་། ཤིང་གི་ཡལ་ག་གསར་པ། ལྷི་བ་མ་
དང་ལྷི་བ་ཐུན་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་མིན་བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་གསལ་ཁ་

མི་འབྱུང་ཡང་པམ་ཆེར་དོན་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྤྱི་ཡང་ད་དུང་དབྱེད་དོ། 12 ལྷ་ལ་ནར་བའི་
དབྱིབས་ཀྱི་མིང་། འདི་ལྷུག་མཐམ། འགྲུག་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

ལྷེ་གཙོད། ཁྲིམས་ཀྱི་མིང་། ཞལ་ལྷེ་ལ་གཟིགས།

ལྷེ་ཆུང་། ཀན་སྤྱུག་གི་ལྷེ་ཆའི་མཐུག་གི་འདྲི་ཆུང་དུ་དེའི་མིང་།

ལྷེ་ཉེན། (འདུལ་བ) ལྷུ་ཐབས། གཡོ་སྤྱུ། ལག་དཀྱི་བ། ལག་གཡོག་བ། ལག་འགོལ་བ། བརྗོད་བའམ་
སྤྲད་འདོགས་པའི་དོན་དུ་བཤད། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་
༼ ཆུ་ ༡༠ནལ་ལས། ལྷེ་ཉེན་གྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱུ་ཐབས་ཀྱིས་སོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདུལ་
བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་༼ ཅ་བ་ ༡༩ནལ་ལས། བྱ་བཅས་ཀྱི་ལྷེ་ཉེན་གྱིས་བདེན་པས་མི་མགུ་
བ་དག་འཁོད་པས་ཐུས་ཐམས་ཅད་འཛོག་པར་བབྱིད་པས་ཤོགས་དང་། ལ་གཅན་དང་། བྱ་
བཅས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཡི་ཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་མཆོད། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལྷེ་འདབ་པོ། ལྷུ་འཁྱེད་པར་རང་ལྷུ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ལས་འབྱུང་བ། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱེད་པར་ལྷེ་
ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་བྱེད་པ། རོ་བོའི་ཁྱེད་པར་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་ཤིན་
ཏུ་དངས་པ། དབྱིབས་ནི་ཆེས་གསུམ་གྱི་ཁྲ་བ་ལྟ་བུ་གཡམས་གཡོན་གཉིས་ནས་བསྐྱོར་ཅམ་ཡོད་
པ་རྟ་ཅ་མ་གྱིས་དེ་གཉིས་མ་སྤྲད་པ། དེ་གཉིས་སྤྲད་ན་ཟས་ཀྱི་བྲོ་བ་མི་ཆོར་བར་བཤད།

ལྷེ་བ་བ། ཆུ་དང་མེ་དང་གཡང་སར་མཆོངས་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་སློག་གཙོད་པ། ལྷེ་བ་བ། ལྷེ་བས་
བ། ལྷེ་བ་བ། ལྷེ་བས།

ལྷེ་བས་བ། ལྷེ་བ་པའི་འདས་བ།

ལྷུང་། དམའ་བའམ། གཡོད་བྱ། གཡང་ས་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པར་སེམས། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་
པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༩ ནན་ལས། ལྷུང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམའ་བའོ། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་ལོ། གཙོད་རོང་ཞེས་པའི་གཙོད་གི་འབྲི་ཆུལ་གཞན་ཡིན་པར་སེམས།

ཀ ཁ

ཀ 1 ཟུང་། གཉིས། ལྷན་ཆ་གཅིག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 2 རྒྱལ་སམ་ཤེས་པའི་དོན་བཅས་ལ་འཇུག་གར་སོང་ཆ་མེད་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 3 ཆ་ཤས། ལུས་ཀྱི་ཆ་སྟོད་སྟེང་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 4 ཆ་ཞེས་བ་མཉམ་དུ་ཞེས་པའི་དོན་ལའང་འཇུག་སྟེ། དུལ་སྐྱད་འགར་མཉམ་དུ་འགྲོ་ཞེས་བར་ཆ་ལ་འགྲོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

ཀ་ག་ལ། དབྱར་དུས་སུ་སྒྲ་དང་བཅས་ཏེ་ཅུང་ཟད་འཕུར་ཐུབ་པའི་སྟོག་ཆགས་ལྷ་མ་ཞིག་ཅེས་དག་སྟོན་འགྲེལ་བར་གསལ། འདི་ “ཅོག་ཅོག་པ་” ཟེར་བ་དེ་དང་པལ་ཆེར་དོན་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡང་དབྱེད། ཡང་ན་སྤྱིར་དེ་གཉིས་རིགས་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལྷན་བྱའི་ཡོད་པར་སྟུམ། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར་དེ་གཉིས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་མཛད་མི་འདུག་ཟེ་རྒྱལ་བས་grasshopper ཟེར་བ་དེའོ།

ཀ་དེ་རྒྱུད་དེ། རྒྱུད་རྒྱུད་།

ཀ་དེ་རྒྱུད་། ཀ་དེ་རྒྱུད་ལང་འཐད་པར་སེམས་ཏེ། ཀོ་རྒྱུ་ལྟ་ལྟེང་། ཞེས་པའི་དོན་འཆད་པའི་ཐད་ཀྱི་བར་བཞུགས་ཡིད་དགའ་ལས། ཀོ་མིག་གི་རྒྱུ་ཀ་དེ་རྒྱུ་དེ་སྟེ་སྤང་ཐོག་འགའ་ཞིག་ལ་རྒྱ་དུམ་རེ་དུམ་གཉིས་ཅ་མ་འབྲིལ་བ་ལའོ། །ཞེས་གསུངས།

ཀ་ལྷ་པའི་འཁོར་ལོ། (འདུལ་བ) ཀའམ་དུམ་བུ་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྲིད་བ་འཁོར་ལོ། ཀ་ལྷ་ནི། དཔྱལ་བ། ཡི་དགས། དུད་འགྲོ། མི། ལྷ་དང་ལྷ་ལོ། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྱེད་༼ ༩ ༩ ༡༡༩བལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་སྟོ་ཁང་དུ་ཀ་ལྷ་པའི་འཁོར་ལོ་བྲི་བར་བྱའོ། །ཞེས་བཀའ་སལ་ནས། དགེ་སྦྱོང་

ཆ་མེད་གྱི་དངོས་པོ། རྩལ་ཐུན་ཕྱོགས་གྱི་ཆ་མེད་དང་། ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད།
ཆ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་བྱས་བརྒྱད། (འབྲུལ་བ) ལག་ཉ་དང་། མཚམས་བཙོས། ཞག་
མོན། བརྟེན་བཙོས་དང་བཞི་དང་། ཟས་དེ་བཞི་ཐོས་པའི་ཉེས་པ་བཞི་དང་བརྒྱད་
དོ། །འདི་ལ་གསལ་འཛོག་གི་ཆ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་བྱས་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། །
ཆ་ལག་ཅ་བ་དང་ཡན་ལག་ཅས་པའི་དོན། སྤྱ་བ་ཤད་ནི། ཆ་ནི་འདིར་ཆ་ཅན་ཞེས་པའི་ཆོག་བསྟུས་
པ་སྟེ་ཅ་བའི་དོན་དང་། ལག་ནི་ཡན་ལག་གོ།
ཆ་ཤས་གྱི་ཡན་ལག་ཅས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས་མཛད་ཆ་ཤས་གྱི་
ཡན་ལག་ཅས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས་མཛད་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་
མཁན་པོ་འཕྲུལ་ཀ་ར་ཨཱ་དང་། བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་འབྱུང་རོ། །འདི་ལ་ཆོག་
བཅད་བདུན་མ་གཏོགས་མེད། བསྟན་འགྲུར་༼ ཅ་བར་༽བཞུགས།
ཆ་ཤས་གྱི་ཡན་ལག་ཅས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་འབྲུལ་པ། ཆ་ཤས་གྱི་ཡན་ལག་ཅས་བྱ་བའི་རབ་
ཏུ་བྱེད་པའི་འབྲུལ་པ་སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས་མཛད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་འཕྲུལ་ཀ་ར་
ཨཱ་དང་། བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་འབྱུང་རོ། །ཅ་འབྲུལ་གཉིས་ཀ་ཏ་ཅང་ཅུང་།
བསྟན་འགྲུར་༼ ཅ་བར་༽བཞུགས།
ཆ་གསུམ་གཏོར་མ། ཕྱོགས་སྟོང་། འབྲུང་པོ། བགལས་ནམས་ལ་འབྲུལ་སྐྱའི་གཏོར་མ་དུས་བྱ་
གསུམ་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཆ་དང་པོ་ཕྱོགས་སྟོང་བཅུ་ལ་འབྲུལ། ཆ་གཉིས་པ་འབྲུང་པོ་ནམས་
ལ་འབྲུལ། ཆ་གསུམ་པ་བགལས་ནམས་ལ་འབྲུལ་བ་ཡིན་ཞེས་སྐྱའི་ཆོས་སྟོང་ཞལ་འདོན་
ལས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །
ཆག་པ། 1 དུས་བྱར་ཞིག་པའམ་གས་སྟོན་བྱུང་བའི་དོན། (ཆག) བྱི་འདས་པ། (འཆག) བྱི་མ་འོངས་
པ་དང་ད་ལྟ་བུ། འཆག་ལ་ཁད་ཅས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཆད་པའམ་ངེས་པར་བྱ་དགོས་པའི་བྱ་བ་ནམས་
དུས་ཐོག་བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་དོན། ཁ་འདོན་ཆག་ཅས་པ་ལྟ་བུ། 3 མང་པོ་མཉམ་དུ་བསྐྱེལ་བའི་
དངོས་པོའི་མིང་། བོན་པོ་དང་། རྒྱན་པོ། བམ་པོ། ཆོགས་པ། དུས་བྱ་ནམས་དོན་འབྲ། སྟོས་

ཆག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། ལྷག་པ་ཞེས་ཀྱང་འབྲི་ཆོག་པར་བཤད།
 ཆག་ཤིང་། (འདུལ་བ) ཆད་འཇལ་བྱེད་ཅིག་དཔེ་ལགར་ཆགས་ཤིང་ཞེས་ཀྱང་སྤང་སྟེ། མདོ་རྩ་བ་ལས།
 གཞལ་བའི་བྱིར་དེའི་ཆད་ཀྱི་ཆགས་ཤིང་བཅང་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆེ་ཉན་ཞབས་
 སྤང་གིས། མདོ་རྩའི་བད་བཀོལ་ལས་ཆག་ཤིང་གིས་བར་མཛད་དོ། །
 ཆགས་ཐོགས་དམན་གསུམ་གྱི་སྦྱིབ་པ། ཆགས་པ་སྟེ་ཉོན་མོངས་པའི་སྦྱིབ་པ། ཐོགས་པ་སྟེ་ཤེས་བྱའི་
 སྦྱིབ་པ། དམན་པའི་སྦྱིབ་པ་སྟེ་ཐོག་དམན་གྱི་སྤང་འདས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སྦྱོང་དང་གསུམ་སོ། །
 ཆགས་པ། 1 འཁྲིག་སྤྱོད་དམ་རྒྱུད་མིང་། བལ་སྤྱད་ལ་ཆགས་པ་ཞེས་པ་འཁྲིག་སྤྱོད་དང་རྒྱུ་ལ་གོ་
 བས། མི་དམངས་དཀྱུས་མའི་ཁྲོད་དུ་ཆགས་པ་ཞེས་བེད་སྤྱོད་མི་བྱེད་པར་ཞེན་ཆགས་ཞེས་
 བེད་སྤྱོད་བྱེད་ན་ལེགས། 2 གསུང་རབ་ཀྱི་ཐ་སྤྱད་ལ་ཆགས་པ་ཞེས་པ་འཁྲིག་སྤྱོད་གཅིག་ལུར་
 མིན་པར། ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དང་རྟེན་འགྲུར་སྤྱད་གསུམ་སོགས་ལ་ཞེན་ཆགས་བྱེད་པའི་
 མིང་རེད། 3 སྤྱིང་བཅེ་བའི་དོན། རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་ལས།
 འཁོལ་ཆགས་པའི་ཀུན་ཆགས་མཛད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། 4 སྤང་བ་དང་བྱུབ་པའི་
 དོན། ཞོ་ཆགས་པ་ཞེས་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་ཆགས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 5 གནས་པ་དང་འཇག་
 པ། དཔེར་ན་གཞིས་ཆགས་པ། སྤྱིང་ཆགས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 ཆགས་པ་ལམ་བྱེད། གསར་སྤྱུགས་ཀྱི་ཐ་སྤྱད་ཅིག་སྟེ། ཆགས་པ་ལམ་གྱི་གོགས་སུ་བསྐྱར་བའི་དོན་ཡིན།
 ཆགས་ཤིང་། (འདུལ་བ) ཆག་ཤིང་ལ་གཞིགས།
 ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་ལྗེའི་གཉེན་སོ། འདོད་ཆགས་ལ་ཤེས་ཆར་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་མི་སྤྱུག་
 པ། ཞེ་སྤང་ལ་ཤས་ཆར་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ། གཏི་སྤྱུག་ལ་ཤས་ཆར་སྤྱོད་པའི་
 གཉེན་པོར་རྟེན་འབྲེལ། ད་རྒྱལ་ལ་ཤས་ཆར་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་དབྱུགས་འབྱུང་རུབ་སྟེ་ལྟོ། །
 ཆང་རྒྱལ། 1 བགས་པས་བཅོས་པའི་ཆང་རྒྱག་སའི་སྤོད་ཀྱི་མིང་། 2 (པལ་སྤྱད) ར་བཅེའམ་ཆང་ལ་
 དན་ལང་ཤོར་བའི་མིང་མིང་། མི་རྒྱུང་ཆ་པོ་ལ་རྒྱུང་རྒྱལ་ཟེར་བ་དང་འདྲ་བར་དམའ་འབེབས་
 ཀྱི་ཆོག་ཅིག

ཆང་ཁྲ། མཛུ་བ་མོའི་ཆོགས་སམ་ཁུ་ཚུ་བ། ཆང་ནི་ཆང་སྟེ་སྟེ་མ་འཕམ་ཐལ་མོ། ཁྲ་ནི་ཆོགས་པའི་མིང་རོ། །

ཆང་ཁྲ་ཆོགས། ཁྲ་ཚུ་བ། ཁྲ་ཚུ་ར་གྱི་གོང་བྲ། ཁྲ་ཚུ་ར་གྱི་ཆོགས་པ།

ཆང་གི་ཉེས་དམིགས། (འདུལ་བ) ཆང་གི་ཉེས་དམིགས། (འདུལ་བ) ཆང་གི་ཉེས་དམིགས་སུ་མ་ཅུ་ཙ

དུག་ནི། ལས་རྣམས་པར་འབྱེད་པ་ཞེས་བྲ་བ། མདོ་༩ ས ༡༩༤༣བ་༣ལས། འབྱུང་ཆང་དང་

སྐྱར་བའི་ཆང་བག་མེད་པའི་གནས་ལ། ཉེས་དམིགས་སུ་མ་ཅུ་ཙ་དུག་ཏུ་རིག་པར་བྲ་སྟེ། སུ་མ་

ཅུ་ཙ་དུག་གང་ཞེ་ན། ཆེ་འདི་ལ་ནོར་ཟད་པ་དང་། ཉན་གྱི་གཞིར་འགྱུར་བ་དང་། འཐབ་པ་དང་།

མཆང་འབྱུང་བ་དང་། ཚུད་པ་འཕེལ་བ་དང་། སྐྱ་བའི་གནས་སྟོན་པ་དང་། མི་སྣམ་པ་སྐྱེད་པ་དང་།

ཤེས་རབ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་དང་། མ་ཐོབ་པའི་ཡོངས་སྐྱོད་རྣམས་མི་འཐོབ་པ་དང་། ཡོངས་སྐྱོད་

ཐོབ་པ་རྣམས་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། གསང་བ་རྣམས་སྐྱ་བ་དང་། ལས་སུ་

བྲ་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་དང་། སྐྱ་རན་གྱི་ཙ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཉམ་ཚུང་བར་འགྱུར་

བ་དང་། མར་མི་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། སར་མི་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དགེ་སྐྱོང་དུ་མི་

འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། བུ་མེར་མི་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དང་། རིགས་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་རིམ་

གྲོ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ལ་གྲུས་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། ཆོས་ལ་གྲུས་པར་

མི་འགྱུར་བ་དང་། སྟོན་གའི་གྲོགས་པས་ཡོངས་སུ་ཟེན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་

གཉེན་གྱིས་རྣམས་པར་སྤངས་པ་དང་། རོ་ཆ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཛེས་པ་མེད་པར་འགྱུར་བ་

དང་། དབང་པོའི་སྟོ་མ་བསྐྱམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། བུད་མེད་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་བག་མེད་པར་

འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་མང་པོ་དང་མི་མཐུན་པ་

དང་ཉེ་དུ་དང་སྒྲག་གི་གཉེན་མཆོམས་བཅུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དམ་པའི་

ཆོས་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བ་དང་། མཁས་པ་རྣམས་དེ་ལ་ཡིད་མི་འཛོག་པར་སེམས་པ་དང་། བག་བྲ་བ་ལ་

གཡེལ་བ་དང་དེ་སྐྱ་རན་ལས་པ་ལས་རིང་དུ་འགྱུར་བ་དང་སྟོས་པར་འགྱུར་བའི་ལས་བྱེད་ཅིང་སོགས་པ་དང་།

ལུས་ཞིག་ནས་ཆེ་འཕོས་པའི་འོག་ཏུ་རན་སོང་རན་འགྲོ་ལོག་པར་ལྷུང་བ་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་རྣམས་སུ་སྐྱེ་

བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་ཆང་གི་ཉེས་པས་དཔུལ་བ་དུ་འབོད་དུ་སྐྱེ་བར་མདོ་

སྤྱི་པ་ཉེར་གཞག་ལས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་འདི་ལྟེན་དམིགས་སྐྱོར་མདོ་སྤྱི་པ་
 ཉེར་གཞག་༼ ཡ་བ་ ༡༧༥ ལས། དེར་གཞོན་པ་འདི་ལྟར་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་
 ལྟ་སྟེ། སྤྱི་པ་གྲིས་ཁ་གདངས་པའི་ནང་དུ། ཟངས་དམར་པོ་བསྐོལ་བ་རབ་ཏུ་འབར་བ་ལྟགས་
 སོ། །དེ་འབྱུང་བ་ནི་དེའི་ཆེ་སྒར་མཆུ་སྟེག་གོ། མཆུ་བསྟེགས་ནས་ཀན་སྟེག་གོ། ཀན་བསྟེགས་
 ལས་ལྟེ་སྟེག་གོ། ལྟེ་བསྟེགས་ནས་མིད་པ་སྟེག་གོ། དེ་བཞིན་དུ་ཨོལ་གོང་། དེ་བཞིན་དུ་གཉེ་
 མ་དང་རྒྱ་མ། དེ་བཞིན་དུ་པོ་བ་དང་ལོང་ཀ་བསྟེགས་ནས་རོ་སྦད་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ལ།
 ཞེས་སོགས་དང་། དེའི་ཤོག་གངས་༡༧༥ ལས། ཆང་གིས་འདོད་ཆགས་
 སྦྱིད་ལྱེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་ཁོ་དང་སྤྱག་བསྐལ་དག། ཡང་དང་ཡང་དུ་སྦྱིད་ལྱེད་པས། དེ་ལྟ་
 བས་ན་ཆང་སྦྱོངས་ཤིག །ཅེས་སོགས་གསུངས་སོ། །མདོ་རྩ་རང་འབྲེལ་ལས། ནད་པས་
 ཆང་ནི་རྩ་མཆོག་གིས་ཀྱང་མི་བུར་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་སྟོ་བ་དང་
 བཅས་པ་ཐམས་ཅད་གནད་པའི་ལྷལ་ལ་རྩེས་སུ་གནད་བ་དེ་ནི་དམིགས་གྲིས་བསལ་བ་
 ཡིན་ཏེ། རི་ལྟར་བཅོམ་ལྟན་འདས་གྲིས་ཤུ་ན་བར་གྱུར་པ་དག་ལ་དེ་ཉིད་མ་གནད་བར་
 གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དགོ་སྦྱོང་དག་ང་ལ་སྟོན་བ་ཞེས་ཟེར་བ་ཁྱེད་ཅག་གི་ཆང་རྩ་མཆོག་
 གིས་ཀྱང་མི་སྦྱང་མི་བུར་ངོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་བས་མདོ་འདི་བྱས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
 སོ། །སྟོན་དཔོན་ལྷ་སྦྱབ་ཀྱི་དབྱེ་མ་རིན་ཆེན་སྒེར་བ། སྤྱི་དགོ་བསྟན་འགྱུར་༼ གོ་བ་ ༡༡༩༧༧
 ལས། ཆང་གིས་འདི་ག་ཉེན་བརྟན་འགྱུར་ཞིང་། དོན་ལལ་ཁོར་ཡང་ཟད་པར་འགྱུར། མོངས་
 པས་བྱ་བ་མ་ཡིན་ལྟེ། དེ་བས་ཆང་ནི་རྟག་དུ་སྦྱོངས། ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་དེའི་གོང་
 དུ་ལེའུ་དང་པོའི་སྐབས་སུ། ཆང་མི་འབྱུང་དང་འཆོ་བ་བཟང་། ཞེས་དང་། ཆང་འབྱུངས་པས་
 བྱི་སྟོ་འཁྲལ་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་ལྷ་སྦྱབ་ཀྱི་བཤེས་སྦྱིངས་ལས། ཆང་རྩམས་
 ལས་བསྟོག་དེ་བཞིན་དགོ་བ་ཡི། ཞེས་དང་། ཆང་དང་དུས་མིན་ཟས་ལ་ཆགས་པ་དང་། ཞེས་
 དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། རྒྱན་སོ་འགྱེད་དང་འདུས་ལ་ལྟ་བ་དང་། །ལེ་ལོ་སྟེག་པའི་སྟོགས་ལ་
 བཞེན་པ་དང་། །ཆང་དང་མཆོན་སོ་རྒྱ་བ་ངན་སོང་བ། །གྲགས་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་དེ་

དུག་སྒྲོངས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འགའ་ཞིག་གིས་ཆང་ནི་མདོ་ཕྱོགས་ལ་བཀག་གི་སྐྱགས་
ཀྱི་སྐབས་སུ་བསྟེན་བྱང་བ་ཅམ་མ་ཟད་ངེས་པར་བསྟེན་དགོས་སྟེ་མ་ཞི་ལོག་རྟོག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བ་ཡིན་ཏེ། རྗེའི་གསང་སྐྱགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་དངོས་གྲུབ་སྟེ་མ་ལས། གཉིས་པ་
ཡན་ལག་གི་དམ་ཆོག་ལ་གསུམ། སྒྲོང་བའི་དམ་ཆོག །བསྟེན་བའི་དམ་ཆོག །སྒྲོང་བའི་དམ་
ཆོག་གཞན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱོད་ཀྱིས་སོག་ཆགས་གསལ་མི་བྱ། །མ་བྱེན་པར་ཡང་མི་
མྱང་ངོ། །འདོད་བ་ལོག་པར་མི་སྤྱད་ཅིང་། །བརྩུན་དུ་སྤྱོད་བར་མི་བྱའོ། །ཕྱང་ཀྲོལ་ཀུན་གྱི་ཅ་
བ་ཡི། །ཆང་ནི་རྣམ་པར་སྤང་བར་བྱ། །སེམས་ཅན་འདུལ་བྱེར་མ་གཏོགས་པ། །བྱ་བ་མ་ཡིན་
ཐམས་ཅད་སྤང་། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། སོག་གཅོད་བ་ནས་རྩུན་གྱི་བར་སྒྲོང་བ་བཞིའི་སྟེང་དུ་
ཆང་འཐུང་བ་སྒྲོང་བའི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ལྷ་ནི་དངོས་གྲུབ་འབྱུང་བའི་གཞིར་བསྤྱང་དགོས་ཏེ།
རྗེ་རྗེ་ཅེ་མོ་ལས། གཤམ་ཏེ་དངོས་གྲུབ་མཆོག་འདོད་ན། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སོང་
སྟེ། །བསྐྱབ་པ་ལྷ་ལ་རྣམ་པར་གནས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་མཆོག་བརྟེན་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་ན། །ཆང་འཐུང་བ་ཕྱང་ཀྲོལ་ཏེ་ཉེས་དམིགས་ཀུན་གྱི་ཅ་བར་གསུངས་པ་ནི་རྣལ་འབྱོར་
རྒྱུད་ཁོན་ལེ་མ་ཡིན་གྱི་སྒྲ་མེད་དང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་མེད་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆོག་ཆད་ལྡན་དུ་
མར་ཡང་ཅེ་མོ་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་གསུངས་པའི་བྱེར་ནོ། །ཞེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བཀག་པའི་
བྱེར་ནོ། །འོན། ཆོགས་ཆང་ལ་འགྲེལ་བཤད་རི་ལྟར་བྱ་དགོས་སམ་སྟེ་མ་སོ། །ཆང་གི་ཉེས་
དམིགས་ཀྱི་སྒྲོད། དག་དབང་རྒྱོ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་ཀྱི་གསུང་འབྱུང་དུ་འང་
བཞུགས་སོ། །ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་ལམ་རིམ་རྣམ་བཤད་ལུང་རིགས་གཉེར་
མཛོད་༡༥བ་༣ལས། ཡང་ཁ་ཅིག་སྐྱགས་པར་ཁས་ལེན་པ་ཅིག་ཡིན་ན། ཟློས་འགྱུར་དང་བྱེ་
རྩིའི་ཁ་ཟས་དང་ཕྱག་རྒྱ་སོགས་མ་སྤྱད་ན་དམ་ཆོག་ཉམས་ཟེར་ཚུལ་ཁྲིམས་འདོར་བ་མ་ཟད།
གཤམ་བྱ་དུ་མའི་འཕྲེན་པར་རྫོམ་པ། དུ་མས་བཀྱར་བ་ཡིན་ཀྱང་དུར་སྟེག་དང་བཅས་བཞིན་དུ་
བྱད་མེད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་པོར་བབས་པ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡ་མིང་ཞིང་། སུ་ལ་ཡང་སྒྲོད་པར་
མི་བྱེད་ལ། ད་དུང་རབ་བྱུང་དང་བསྟེན་རྒྱུ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

སྟོ། །ཞེས་གསུངས་སྟོ། །

ཆད་མཐར་ལྷུང་བ། (དབུ་མ) ཆད་མཐར་ལྷུང་བ་ལ་གཟིགས།

ཆད་མཐར་འཛིན་བ། (དབུ་མ) ཆད་མཐར་ལྷུང་བ་ལ་གཟིགས།

ཆད་མཐར་ལྷུང་བ། (དབུ་མ) ལས་འབྲས་དང་སྦྱིབ་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
སོགས་མེད་པར་འཛིན་པ་ལ་ཟེར། འདི་ལ་ཆད་ལྟ་ཟེར། སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་
༥༥ནལས། གཉིས་པ་མེད་མཐའ་ནི། ལྷི་ལོ་པ་དག་གིས། ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པ་མེད་པ་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རྒྱ་མེད་པར་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། རང་སྤྱེ་ཁ་ཅིག་
གིས། བར་སྤྱིད་མེད་པར་ལྟ་བ་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བ་ཡིན་པར་མ་ཟད། དངོས་སྤྱེ་བ་དག་
གིས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་རྒྱན་ཆད་པར་ལྟ་བ་ཡང་ཆད་
ལྟ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན་ཡོད་པ་དེ་བྱས་པའི་གནས་ལུགས་སུ་བྱུང་བཞོས་
ཤིང་། དེ་དུས་གཉིས་པར་རྒྱན་ཆད་ན་གནས་ལུགས་ལ་སྦྱར་འདེབས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དན།
གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན་ཏྲག་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པར་
ཞིག་པར་སྤྱེས་ན་ཏྲག་པ་རྒྱན་ཆད་པར་སྤྱེ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེའི་ཕྱིར། ཅ་ཤེ་ལས། སྟོན་
བྱུང་ད་ལྟ་མེད་ཅེས་བ། །དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སྟོ། །ཞེས་གསུངས།

ཆད་པ་རྣམ་པ་ལྟ། (འདུལ་བ) རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་བྱང་རྒྱུ་མེམས་དཔའ་ཟེར་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
འཇམ་འཇམ་ཁོན་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་སམ་སྦྱུ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་ཅན་
དང་། བཀའ་རྒྱོ་མི་བདེ་བ་དང་། མ་གུས་པ་དང་། སྤྱིག་པའི་ཕྱོགས་བྱེད་པ་དེ་དག་ལ་ཆད་པ་རྣམ་
པ་ལྟ་གསུངས་ཏེ། མདོ་ཅ་བ་ལས། གནས་པ་ཆད་པས་གཅད་པར་འོས་པ་ཆད་པ་མི་གཅད་
པར་མི་བྱའོ། །ཆད་པ་ནི་ལྟའོ། །གཏམ་འདྲེ་བར་མི་བྱ་བ་ (སྐྱད་ཆ་མི་ཡོད་པ) དང་། གདམས་
དག་མི་སྦྱིན་པ་དང་། བསྟེན་བཀུར་དང་ཆོས་དང་ཟང་ཟེང་དག་གི་ལོངས་སྟོང་དུ་མི་གཞུག་
པ་དང་། དགོ་བའི་ཕྱོགས་བཅམས་པ་རྒྱན་བཅད་པ་དང་། གནས་དགག་པར་བྱ་བའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆད་པ་མེད་པར་འབྲུག་པའི་ཡིད་བྱེད། ཡིད་བྱེད་བཞིའི་གསུམ་པ་ནི། སེམས་གནས་བརྒྱད་པ་ལ་
ནི་བྱིང་ཚོད་ཀྱིས་བར་གཏོང་མི་ཉུས་པར་སྐྱོན་ཡུན་རིང་པོ་སྦྱོར་སྐབ་པས་ཆད་པ་མེད་པར་
འབྲུག་པའི་ཡིད་བྱེད་ཅེས་བྱའོ། །སྤྱོད་ཀྱི་ཡུང་དེས་ཤེས་སོ། །

ཆད་པའི་མྱང་འདས། ཐེག་དམན་གྱི་མྱང་འདས་སམ། ཐུབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཉེ་བར་ཞི་བའི་
ཉེར་ཞིའི་དབྱིངས་ལ་ཟེར། སྤྱོད་པ་འདད་ནི། ཐུབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆད་པ་འཕམ་
འཁོར་བ་སྤྱོད་ཆད་པའི་མྱང་འདས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤྱོད་ཅེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་། རྟག་པ་འཁོར་བ་
དང་། ཆད་པ་མྱང་འདས་ཞེས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆད་ལས་སྤྱོད་གཏོགས་པའི་བྱ་བ་སྤྱོད་བཞ། (འདུལ་བ) ཐུད་པར་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ལྟ་སྤྱོད་པའི་ཡ་བྱལ་ཏེ།
དགེ་སྤྱོད་གཞན་ལ་ལྟར་བ་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་སོགས་སོ། །

ཆབ། 1 ལྷའི་ཞེས། 2 གཅིན་པའི་ཞེས། དཔེར་ན་ཆབ་རྟགས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 མིང་འགོར་སྤྱོད་ན་
ཞེས་འི་ཆོག་ཏུ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་ལྟར་ཅིག་དཔེར་ན་ཆབ་འབངས། ཆབ་འོག་ཆབ་འོག་ཆབ་
སྤྱོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་སོ། །

ཆབ་གཅིག་(བཟླ་ཆིང་) ཆབས་ཅིག་གི་བཟླ་ཆིང་།

ཆབ་འབངས། མངའ་འབངས། འདྲིའི་ཆབ་ཅེས་པ་ནི་ཞེས་འི་ཆོག་ཡིན་ལ། འབངས་ནི་མི་སེར་ལོ། །

ཆབ་འོག་གཏོང་ཡིག་བཀའ་འོག་སྤྱོད་ཡིག་འཕྲིན་ཡིག་སྤྱོད་པ་འདད་ནི། ཆབ་ནི་འདྲིར་མིང་གི་འགོར་
སྤྱོད་ན་ཞེས་འི་ཆོག་ཏུ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་ལྟར་ཡིན་ལ། འོག་ནི་འོག་བྱའོ། །དཔེར་ན་ཆབ་ཞོ་
དང་། ཆབ་སྤྱོད། ཆབ་འབངས་སོགས་ལྟ་བུའོ། །

ཆབས་ཅིག་ལྟར་ཅིག་དུས་གཅིག་དུས་མཉམ། ཐབས་ཅིག་ཕྱོགས་གཅིག་འདྲ་བའི་དོན་ལ་འང་
བཤམ། བོད་ཀྱི་བཟླ་ཆིང་ལ་ཆབ་གཅིག་ཅེས་བྲིས་ཡོད། བཟླ་ཆིང་དུ་ཕྱོགས་གཅིག་ཆབ་གཅིག་
ཆོམ་གཅིག་རྟགས་དོན་འདྲ་བར་སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་ལས་བཤམ། བཟླ་ཆིང་དུ་ཆབས་གཅིག་ཅེས་
ཀྱང་འགྲེལ་ཡོད་འདུག་འོན་ཀྱང་རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་གསུལ་འདུལ་དོར་
བ་ཡིན་ཏེ། ཆབས་གཅིག་ཅེས་པའི་རྗེས་འབྲུག་ས་ཡིག་ནི་ཕོ་ཡིན་ལ། གཅིག་ཅེས་པའི་སྤྱོད་

འབྲུག་ག་ཡིག་ནི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མོ་ཡིག་ཡིན་པས་དེ་བྱིས་ན་ཆབས་ཅིག་ཅེས་གྲུབ་པོ། འོན་
དུས་གཅིག་དང་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འང་མཚུངས་སོ་ཞེན། འདི་ནི་རྟོག་ལྡན་གྱི་དོགས་པར་སྤང་
བས་ད་དུང་དབྱང་པར་འོས་སོ། །

ཆམ་དུ། གཏན་དུ། ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་ལས། ཆམ་དུ་ནི་གཏན་དུ་ཞེས་གསུངས།

ཆམ་པ། རྟ་ཅིག་ཞེས་བྲས་ན་མགལ་ཆམ་ཟེར།

ཆམ་པ་རྒྱག་པ། ཞེས་བྲས་ན་མགལ་ཆམ་སྟོན་པ་ཟེར།

ཆམ་ལ་པལ། ཆམ་ལ་དབབ་དང་དོན་འདྲ།

ཆམ་ལ་དབབ། 1 བརྟལ་བའམ་ཞེ་བར་བྱེད་པ། དཔེར་ན་རྒྱང་ཆམ་ལ་དབབ་ལྟ་བུ། 2 པམ་པར་བྱེད་
པ། ཚར་གཙང་པ། བརྟལ་བ། དཔེར་ན་དགྲ་པོ་ཆམ་ལ་དབབ་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

ཆམ་ལ་འཁེབས། ཆམ་ལ་དབབ་དང་འདྲ།

ཆར་ཁེབས། (འདུལ་བ) 1 ཆར་པ་སོགས་ལས་སྟོབ་བྱེད་ཀྱི་གདུགས། ཆར་གདུགས་
དང་ཉི་གདུགས་ལྟ་བུ། འདུལ་བ་ལས་ཆར་ཁེབས་སམ། ཆར་གལ་ཅེས་འབྱུང་བ་
དེའོ། 2 ཆར་པ་སྟོབ་བྱེད་ཀྱི་གྲོན་ཆས།

ཆར་གལ། (འདུལ་བ) ཆར་ཁེབས། མདོ་རྩ་བ་ལས། རྣམ་པ་ནི་བང་རིམ་བཞི་དང་འདབ་མ་དང་བྱམ་
པ་དང་བྱ་བྱ་དང་སོག་ཤིང་དང་གདུགས་བརྒྱ་གསུམ་དང་ཆར་གལ་དག་གོ། འང་སངས་རྒྱས་
རྣམས་ཀྱི་ནི་ཆར་གལ་མེད་པའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆར་སྟོད་བྱིའུ། ལྷག་རྟེན་མིང་། མདོན་བརྟོད་མང་པོ་དང་རྟོགས་བརྟོད་དབག་བསམ་འཁྲིའིང་གི་
མཆན་དུ་སྤང་ལོ་རྒྱ་བས་ལྷག་རྟེན་མིང་ཡིན་པར་བཤད་དེ་ལྷག་རྟེན་ལ་ཆར་སྟོད་བྱིའུ་དང་། ལྷ་
རྒྱ་དང་། ཅ་ཉ་ཀ་དང་། ཆར་དགའ་དང་། སྤྲིན་ལ་སྟོང་ཞེས་པ་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་མང་
དུ་བཤད་དོ། །ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། མཁས་པ་རྩེ་ལྷར་ཐབས་རྟུགས་གྲང་། ལྷན་པོ་
འབྲུག་པའི་ལམ་མི་འགྲོ། ཆར་སྟོད་བྱིའུ་སྟོན་ན་ཡང་། །ས་ལ་བབས་པའི་རྩ་མི་འབྱུང་། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཆར་མི་ཤོད། མི་མཉམ། ཆ་ལས་རྒྱུ་དེ་ཞིག་དང་ཡང་མི་མཉམ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཞིབ་ཏུ་བཤད་
ན་གང་ཞིག་ཆ་ལས་སམ་དུམ་བུ་བརྒྱ་བུ་བྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་ཙམ་དང་ཡང་མི་མཉམ་ཞེས་པ་
ལྟ་བུའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན་བརྒྱ་ཡི་ཆར་ཡང་མི་ཤོད། རྟོང་གི་ཆར་ཡང་མི་ཤོད་ཅེས་པ་ལྟ་
བུ། སྤྱ་བཤད་ནི། ཆར་ནི་ཆ་ལས་གཅིག་ཙམ་ལའང་ཞེས་པའི་དོན་དང་མི་ཤོད་ནི་འདྲིར་མི་
མཉམ་པའང་མཉམ་པ་མེད་པའི་དོན་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤྲད་ཅེས་བྲལ། །སྤྱིར་མི་ཤོད་ནི་མི་ཐུབ།
མི་བཟོད། མི་རུས། མི་རུང་། མི་ཐོབ་བཅས་ཀྱི་དོན་ཏེ། བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་གཞན་གྱི་ཁྱ་
འོད་ ། ༥ ། ༩༣༥ ། ལས། ཆ་ནི་ཆ་ལས་སོ། །མི་ཤོད་ཅེས་པ་ནི་མི་རུང་མི་ཐོབ་ཅེས་པའི་དོན་
ཏེ། །ཆར་ཡང་མི་ཤོད་ཅེས་པ་ནི། བསྐྱམས་ན་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། །ཅི་ལྟར་བཟངས་ཀྱང་གངས་
ཁྲ་ལྟག་པས་མི་མཉམ་པ་སྟེ། སྟོན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རི་སྤྱིད་དུ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟོང་
གིས་ཀྱང་བྱེ་མའི་བསོད་ནམས་དང་བསྐྱམས་ན་མི་བཟོད་ལ། ཞེས་གསུངས། བརྒྱད་སྟོང་
པའི་འགྲེལ་པ་སྟོང་པོ་མཆོག་ལས་ཀྱང་དེ་དང་འབྲ་བར་གསུངས་སོ། །

ཆར་གསེབ། ཆ་ལས་སམ་དུམ་བུར་གཤགས་པ།

ཆས། 1 ཆ་ལུགས་སམ་གོས། ཟླ་ཆས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 2 འཇུག་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན། སྟོབ་
སྤྱིངས་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྱངས་པ་ལས། བདེ་གཤེགས་ལམ་རྟེན་འགྲོ་བ་
འདྲན་པར་ཆས་ལྷུང་ཅིང་། །སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཆེན་མི་ཡིས་རྟེན་པ་གང་ཡིན་
པ། །ལམ་དེ་ལྟ་དང་སྟེ་ཡིས་རྟེན་མིན་ལྟ་མིན་དང་། །མཁའ་ཁྱིའི་རྒྱ་འཛིན་མིའམ་ཅི་དང་སྟོ་
འབྲེལ་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། གཞན་ཡང་། གཞན་དོན་དུ་ཆས་ཞེས་པ་དང་།
དམག་ལ་ཆས། ལྟ་བུའོ། །

ཆས་གཞིབ། གོས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའམ། ཡང་ན། དགོས་མེད་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ནམ་ཡོ་བྱད་མང་པོ་གཟབ་
གཟབ་བྱས་ཏེ་བསྐྱགས་པ་བྱེད་དམ་སྟུམ། ཞེས་དབྱངས་ཅན་དགའ་སྟོགས་སུ། ས་སྐྱ་ལེགས་
བཤད་ལས། བྲག་གཡོག་ང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་། །དཀའ་ཐུབ་ལྡན་པ་ཆས་གཞིབ་དང་། །རྒྱལ་པོ་
ཆོས་བཞིན་མི་སྤྱིད་པ། །གསུམ་པོ་ཚུལ་མེན་ཞུགས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཆིངས། 1 སྤྱིའི་མིང་སྟེ། གཞུང་གི་གནད་ལག་ག་ནམས་ཤིལ་བའི་སྒྲིལ་མམ་ས་བཅད་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་རྟེ།
གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་སྐབས་སུ། དེ་ཉིད་ཞེད་གུའི་ཆིངས་ཞེས་བ་ལྟ་བུའོ། 2 ཁ་དན་གྱི་
ཡི་གེ་ཆིངས་ཡིག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ། 3 འཆིང་བའི་སྐྱལ་ཆོག

ཆིངས་མ། (མིང་ཆོག) འཆིང་བ་དང་དོན་གཅིག་འཆིང་བྱེད་དམ་སྒྲིལ་བྱེད། ལུང་ནམ་འབྱེད་ཀྱི་ཅ་བ་ ༡༥ (ནམ་ལས། འཆིང་
དམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆིངས་མ་གསུམ་པོ་ལྷགས་ལས་བྱས་པ་དང་། ཤིང་ལས་བྱས་པ་དང་། ལྷ་ལས་བྱས་པ་དག་གིས་
སོ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། ཆོམས་ལས། ལྷགས་ཤིང་གེས་མ་ལས་བྱས་ཆིངས་མ་
གང་། རྟེན་དག་དམ་པོ་མིན་ཞེས་འཕགས་བ་གསུང་། འདོད་པའི་ཆིངས་མ་གང་ཡིན་དེ་སྟོང་
ཀྱང་། རབ་ཏུ་དགོལ་བར་དགའ་ཞེས་འཕགས་བ་གསུང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆིབས་བ། (མིང་ཆོག) བཞུགས་པའི་ཞེས། ཆིབས་བ་བཅེབས་ལྟ་བུ། འོན་ཀྱང་དོགས་གཅོད་ཅིག་ལ།
སྤྱིར་རྟ་སོགས་བཞེན་བྱ་ལ། ཆིབས་བ་ཞེས་སྐྱལ་ཆོག་གིས་མིང་ཆོག་གྲུབ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་མོད།
འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ཀྱི་ང་བ་ ༡ ལས། ལྷ། བཅེབས་བ་བཟང་པོ་བཤམས་ལགས་ཀྱིས། ཞེས་
དང་། ཡང་དེའི་འོག་ཏུ། ལྷ། བཅེབས་བ་བཟང་པོ་བཤམས་ལགས་ན། ཞེས་མིང་དེ་འདས་ཆོག་
གིས་བཞོས་འདུག་གཞན་ཡང་། བཅེབ་བར་བྱ་བ་ལ། བཅེབ་བ་ཞེས་ཅིའི་ཕྱིར་མ་བཏགས།
དཔེར་ན་བཟའ་བར་བྱ་བ་ལ། བཟའ་བ། བཏུང་བར་བྱ་བ་ལ། བཏུང་བ། ཞེས་སོགས་བྱ་ཆོག་
མ་འོངས་པས་གྲུབ་པའི་མིང་ཆོག་མཐའ་ཡས་བ་ཞིག་སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་བཅས་སྟོང་གི་
གཞུང་ནམས་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་བྱས་ན་མི་ལེགས་སམ།

ཆིང་གིས་བཟུང་། ཟུག་པ་ལྟར་བཟུང་བའི་དོན་ཏུ་བཤད།

ཆུ་ལྟང་། གཅོད་པོ་འཕ་རྒྱ་ག་ཆུ། འབབ་ཆུ། མི་རྟག་པའི་ཆོམས་ལས། ཆུ་ལྟང་དག་ཏུ་འབབ་པའི་
རྒྱུ། ཁྲོག་པ་མེད་པ་རི་ལྟ་བུར། རྟེན་ཞེན་མི་ཡི་ཆེ་འགོ་བ། ལྷ་རྟེན་ལྟོག་པར་འགྱུར་བ་
མེད། ཅེས་བ་ལྟ་བུའོ། །

ཆུ་ལྟང་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟ། (འདུལ་བ) ཆུ་པོ་གཞུའི་མིང་། འདུལ་བ་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནམ་པར་
བཤད་པ་ཀྱི་ཆུ་ ༡༡ ནུལས། ཆུ་ལྟང་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟ་ཞེས་བ་བཞི་ཆུ་ལྟང་གཞུའོ། ཞེས་

རྩ་སྐུར། ངང་པ་ཟེར་བའི་རྩ་བྱ་དེའི་མིང་གི་ནྐ་མ་གངས་ཡིན། དབྱིན་སྐད་དུ་ duck ཟེར་བ་དེའོ། །ལེགས་
 སྐུར་དུ་ཀལ་ཉིས་ཀའུ་ཨྱེ་ཟེར། དེང་སང་གསར་དུ་བསྐྱེགས་པའི་རི་མོ་ཅན་
 གྲིཆིག་མཛོད་ཅིག་ཀྱང་། རྩ་སྐུར་ཞེས་བ་རྩ་བྱ་ “སྤྲུལ་” ” seagull” ཞེས་པ་དེའི་མིང་དུ་བྱས་པ་
 བོ་ལེགས་པར་མ་མཛོད་སྟེ། མཛོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འདོད་འཛོ་བ་མོ་ལས། ཀྱང་སྐུར་
 དང་། ཀལ་ཉིས་ནི་རྩ་སྐུར་ལོ། །ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ལོ། ། Apte English San-
 skrit dictionary ཞེས་པའི་དབྱིན་སྐད་ཤུར་གྲིཆིག་མཛོད་ཀྱང་། ཀལ་ཉིས་ཀའུ་ཨྱེ་ཟེར་དང་།
 ཀྱང་སྐུར་ཀའུ་ཨྱེ་ཟེར་ཟེར་བའི་མིང་དུ་བཤད་ལོ། །

ལྷ་ཁོལ། ལྷ་ཁོལ་ནི་པོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁོང་སྟོན་དུ་བཅི་ཁིང་པོ་བའི་ནད་དང་བད་ཀའ་ལ་ཕན་ཞེས་
 བོད་པའི་ཁ་རྒྱན་ལ་ཡོད། སྤྱི་ལྷ་ཁོལ་བཏུང་ཐུབ་ན་ནད་མང་པོ་ཞིག་སྟོག་འགོག་གུང་ཐུབ།
 དེད་རང་གསར་བྱའི་སྐབས་བྲ་སའི་བཟེས་པ་ཚོས་སྤྱི་ལྷ་ཁོལ་བཞེས་པའི་ཐུག་སྟོལ་ཞིག་
 ཡོད། ཟུས་སུ་རིམ་བས་ཡལ་ནས་སོང་། ང་ཚོ་གསར་བྱའི་སྐབས་ཞོག་པ་མཁར་བཟུ་མ་
 བྱང་གོང་མཁྱོགས་པོར་སོང་སྟེ་བྱང་ཁང་ནས་རང་གི་དགེ་ཆན་སོགས་ལ་ལྷ་ཁོལ་སྦྲངས་ཏེ་
 འབུལ་གྱི་ཡོད། དེད་གྱི་མ་ཆན་དམ་པ་དེས་ཀྱང་ཉིན་ལྟར་སྤྱི་ལྷ་ཁོལ་མཆོད་གྱི་ཡོད། འདི་
 དངོས་ཡོད་གྱི་གཟུགས་པོའི་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ཕན་སོགས་དང་ལྷ་མཆོད་དང་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པ་ཞིག་
 ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་སྒང་བའི་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་༡༥༡༥ལས།
 (གསོ་བ་རིག་པ) མི་ཡུལ་དུ་དར་ཚུལ་ལ། སྟོན་བརྒྱད་ཆགས་ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པ་ན་ཤིང་
 ལུ་ཞིག་ས་ཞག་མ་ཞུ་བར་ན་སྟེ་སྟེ་སྟེ་གས་འདོན་པ་ན་ཆངས་པས་འོངས་ཏེ་ལྷ་སྟོལ་བཏང་བས་

ཞི་སྟེན་དཔ་ལ་སྤྲ་བ་ཤེད་བྲ། སྤྲ་བ་ལ་སྤྲ་བ་ཚངས་པ། སྤྲ་བ་སྤྲ་བ་ཆུ་སྒྲོལ་ཞེས་གྲགས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། །ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ་ཆུ་སྒྲོལ་ཞེས་གསལ་
ཡང་། ཆུ་ཁོལ་ཞེས་བཟོད་ན་ལེགས་པར་སེམས་སོ། །

ཆུ་གྲི། ཅེ་མོ་ནི་ཁོང་ཅེ་མོ་ནས་ཅུང་ཟད་འོང་བའི་དབྱུང་མགོ་རྒྱས་པ་སྐྱེད་པ་ནས་མར་སྤྲ་བ་ལུ་བའི་
ཅ་བ་རྒྱས་པ་ཞིག་གོ།

ཆུ་རྒྱས། ལུས་ཀྱི་ཅ་རྒྱས་ལ་ཟེད། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༼ ཆུ་ ཧེ
༡༩༡ན༤ ལས། ཆུ་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མཐུག་མ་ལ་སོགས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆུ་བ་དང་རྒྱས་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། །ཆུ་བ་ལ་གཟིགས།

ཆུ་སྒྲོགས། རྣམ་མཁའའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་གསུངས།

ཆུ་རོགས། ཆུ་འགམ།

ཆུ་ཆུ། ཆུ་འཆུ་མཁན། ཆུ་ལེན་མཁན། དཔེར་ན་ཆུ་འཆུ་མཁན་ལ་ཆུ་ཆུ། ཤིང་འབྲུ་མཁན་ལ་
ཤིང་ཐུན་ཞེས་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །སྤྱད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་དཀའ་འབྲེལ་༼ ༩ ཧེ༡༥༥
བཤལས། ང་རྒྱལ་འཛིན་པ་སྟེ་བྲན་མོ་ཆུ་ཆུན་བཞིན་དུ་ང་རྒྱལ་བཅོམ་པའི་ཡིད་ཀྱིས། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ན། །

ཆུ་གཉིས། མཆོད་ཡོན་དང་། (ལྷ་ཡི་ཞལ་ལ་གསོལ་རྒྱུའི་ཆུ) ཞབས་བསིལ་ (ལྷ་ཡི་ཞབས་འཁྱུང་
བྱེད་ཀྱི་ཆུ) གཉིས་ལ་ཟེད།

ཆུ་གཉིས་ཉེར་སྟོང་། ཆུ་གཉིས་ནི། མཆོད་ཡོན་དང་། ཞབས་བསིལ་ལོ། ཉེར་སྟོང་ལྔ་ནི། མེ་རྟོག་
བདུག་སྟོས། མར་མེ། ཇི་ཆག། ཞལ་ཟས་དང་ལྔའོ། །ཡོན་ཆབ་ལ་བདུན་ཆར་རམ་བདུན་ཆན་
དུ་བྲས་པ་ཡང་། ཆུ་གཉིས་དང་ཉེར་སྟོང་ལྔ་མཆོད་བྱེད་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

ཆུ་གདན། ལྷག་གྲུ་རྒྱུང་བའི་གཅིན་གདན། སྤྲ་བཤད་ནི། ཆུ་ནི་དེ་ཆུ་སྟེ་གཅིན་པ་སྟེ་དེ་གཏོང་པའི་
གདན་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྲའོ། །བྲི་རྒྱལ་གྱིས་ diaper, nappy ཟེར་བ་དེའོ། །བཟོད་
པའི་ཆེ་རྒྱུང་གདན་ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བཟོད་པར་བྱེད་དོ། །

ཕྱི་རྒྱལ། (མཛོད) ལྷགས་རྒྱལ་བདུན་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་གཅིག་ཟེར། འདི་ལ་རྒྱལ་ཐ་འབ་ན་༣༧ཡོད།

ལྷ་སྒོ། རྟུག་ལྷ་ལྷང་བ།

ཆུ་པ། ལྷ་པ་དང་དོན་གཅིག་ ལྷ་པ་ཤད་ནི། ཆར་ཆུ་ལྷོ་བ་ཁྱེད་ཡིན་པ་ས་མིང་དེ་ལྷར་ཐོག་ས་པར་སེམས།

དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་ནང་Heinrich Jaschke (1817-1883) ཡིས་བསྐྱེད་པའི་ “A

Tibetan English Dictionary” བོད་དབྱིན་ཀམ་སྐྱར་ཆིག་མཛོད་དང་། ལུས་རབས་ཉི་ཤུ་

པའི་ནང་བསྐྱེད་པ་པའི་དགེ་བཤེས་ཚོས་བྲག་ས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དུ་ཕང་ཚུ་བ་ཞེས་གསལ། (དགེ་

བཤེས་ཚུས་གྲགས་ལགས་ཨ་མདོ་དཔེ་འདུན་ཚུས་འཕེལ་དང་མི་ཐོག་གཅིག་པ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་།

གཉེས་སྒྲོ་མཐུན་གྲོགས་སོའང་ཡིན་པར་སྤྱད་(ང) བོད་གི་བོད་དབྱེན་ཆིག་མཛོད་ཚུལ་པ་པོ་

Heinrich Jaschke ཀི་ བོད་དུ་ཡེ་ཤེའི་ཆོས་སྤྲེལ་མཁན་གྱི་ “མི་ཤི་ན་རི” Missionary

ཐེང་བ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ལ། ལྷ་བ་ཁོ་ལ་ Saras chandradas ཅི་དགྲིན་རིས་པོད་ལ་བཏང་བའི་

སྐྱོ་ཉལ་ཞིག་གྱུར་ཡོད་པར་སྒྲུང་བས། ཁོང་གཅིས་ཀྱི་ཀུན་སྟོང་ཅི་ཆོས་ལུགས་བསྐྱར་སྒྲུང་བར་

སྐྱེ་ལྔ་པ་གྲ་སྒྲར་སྒྲུང་བས་དེ་ཙམ་ལེགས་སྐྱེ་མི་འདྲ་ག་མོད། འོན་ཀྱང་མོད་གྱི་རིག་གཞུང་ལ་མི་

ཞབས་འདེབས་རྒྱལ་པོ་ཆེ་བསྐྱབས་པ་ཅི་བསྐྱོར་དཔེ་དོ། །འོན་ཀྱང་ Saras chandradas

ཇ་བ་ཁོས་ནི་ཤོག་མདི་རྒྱ་ཚང་ལོ་ཐུག་པར་ཆོས་ལུགས་ཡམས་ཀ་ཕིན་ཀྱང་། བེས་སའི་ཇ་

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

འཕོགས་ཁེ་བ་ལས་རང་པར་འགས་མེད་པས་སྐུ་རྒྱུ་རྩོུ་ །

ཆུ་མི་ལི་ལི་འགོ་བ། ཆུ་ཐུར་དུ་ཁ་ར་ར་འགོ་བའི་དོན།

ཆུ་བ། 1 ལྷ་བཟམ་ཡན་ལག་གི་རྩ་བ་ལ་བཤད། དཔེར་ན་བརྒྱའི་ཆུ་བ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། ཆུ་བ་ཞེས་པ་ལ་དེ་

[illegible]

ཡག་གའི་ཆུ་བ་ལ་རྒྱ་རྒྱ་དྲ་ལྷ་བ་ཞེས་ཡོད་པ་ལྟར་བྱུང་ཆག་པར་མངོན་ནི། །ཞེས་གསུངས་།

སྟོ། [2 མ་གཤིད་ མ་གཤིད་ ལྷན་རྒྱུ་བྲལ་ཏེ་ 3] 3333333333 དཔལ་འཕེལ་བློ་འཕེལ་

སྤྲིལ་བ་ལ། ཁྱེད་ལ་ཡོངས་ས་དགོས་གང་ཅིང་། ཁྱི་གཙང་རས་པ་དྲི་ད་བ། ལཱ་ཁུ་ལ་སྤྱོད་

ཅིང་བདག་གིར་བཅིང། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །3 རྩ་ཆ་ཞེས་པའི་སྡོ་སྒྲན་ཞིག་གི་མིང་
དུ་བཤད། ཞིབ་པར་སྒྲན་གཞུང་བྲི་མེད་ཤེལ་བྲེང་སོགས་སུ་གཟིགས།

རྩ་བུ། 1 རྩའི་ནང་དུ་ཆར་བབས་ཏེ་ཐོལ་གྱིས་ཐོན་པའི་ཤེལ་གོང་དང་འབྲ་བའི་ཆོས་ཤིག་ ཡང་ན།
རྩའི་ནང་ནས་སྒོ་བྱར་དུ་ཐོན་ནས་ཡལ་འགོ་བའི་ལུས་ཀྱི་རྩ་ལྡང་དན་འབྲ་བའི་ཆོས་ཤིག་ བྱི་
རྒྱལ་བས་ bubble ཟེར་བ་དེའོ། །2 (འདུལ་བ) ཉེས་པམ་སྒྲོན་གྱི་མིང་། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་
འབྱེད་ ༼ ཅ་བ་ ༽ །19བཤམས། དག་སྒོང་དག་དེ་ལ་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ན་གང་གིས་དེའི་དང་པོར་
སེམས་ཅན་སུན་ལྷུང་བར་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཀ་ལན་ད་ཀའི་བྱའི་བཟང་
བྱེན་ཡིན་ཏེ། འདིས་དེའི་ཆེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་སྒྲོན་མེད་ཅིང་རྩ་བུར་མེད་པ་ལ་དེའི་དང་པོར་འདི་
ལྟ་སྟེ། མི་ཆངས་པར་སྒྱུད་པའི་རྩེན་གྱིས་རྩ་བུར་ལྷུང་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྩ་བུར་ཅན། གང་དཔྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ། གང་ངར་གྱིས་ལུས་རྩ་བུར་འབྱས་པའི་རྣམ་པ་ལྟར་སྒྲུངས་
པའོ། །འདུལ་བ་ལུང་གཞིའི་རྩ་ཆར་བཤད་པ་ལས་གསུངས།

རྩ་བུར་ཐོལ་བ་ཅན། གང་དཔྱལ་བརྒྱད་ཀྱི་གཉིས་པ། གང་ངར་གྱིས་རྩ་བུར་རྣམས་ཐོལ་བའམ་གས་
པར་གྱུར་པའོ། །

རྩ་པོ་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟ། (འདུལ་བ) རྩ་ལྡང་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟ་དང་དོན་འབྲེལ། །

རྩ་པོ་གཞུ། གཞུ་ལ་གཟིགས།

རྩ་པོ་བཞི། 1 རྩ་གར་གྱི་རྩ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་སྟེ། གཞུ། པུཌ། སྟེ་བྱ། སེརྩུ་དང་
བཞིའོ། །ཁ་འབབ་རྣམ་བཞི་ལ་གཟིགས། 2 འདོད་པའི་རྩ་པོ། སྟོན་པའི་རྩ་པོ། ལྟ་བའི་རྩ་པོ།
མ་རིག་པའི་རྩ་པོ་དང་བཞིའོ། །སྐྱ་བཤད་ནི། འདི་དག་གི་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་འཁོར་
བའི་སྐྱེ་གནས་རྣམས་སུ་དབང་མེད་དུ་བྱེད་བར་བྱེད་པའི་དོན་གྱིས་རྩ་པོ་ཞེས་བཏགས་པའོ། །

རྩ་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྟ། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྟ་གྱི་རྩ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

རྩ་པོ་རབ་མེད། 1 གཙང་རྩའི་ནང་ས་རྩོ་སོགས་ཅུང་ཟད་མཐོན་པོ་ཆགས་པའི་སྒྲང་རྒྱུད་རྒྱུད་འགྲོས་
གྱིས་རྩ་བཞུལ་ནས་འགོ་ནང་འགོ་ཐུབ་པའི་རྩེག་པ་ལྟ་བུའི་མིང་ཡིན་ལ། དེ་མེད་པ་ལ་རྩ་

བོ་རབ་མེད་ཅེས་བྱའོ། རྒྱ་བོ་ལ་རབ་མེད་ན་ཆུ་བཀལ་མེ་ཐུབ་པར་རྒྱའི་ནང་གི་དཔྱོད་པ་རེད།
 རྒྱུད་འཕྱག་ལས། རྒྱ་བོ་རབ་མེད་མེ་དང་འབྲ་ནང་གི་དཔྱད་པ་དག། ཅེས་གསུངས་སོ། །² ཉེ་འཁོར་
 བའི་དཔྱལ་བའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་སྟེ། ཁོ་ཆུ་ཁོ་ལ་བའི་དཔྱལ་བའི་རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་ལོ། །ཡན་ན་ཐལ་ཚན་
 རས་ཐལ་ཆུ་ཁོ་ལ་བའི་དཔྱལ་བའི་རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་ལ་ཟེར་ཉེ། དེ་གི་གཉེན་གྱི་མཛོད་རང་འགྲུལ་
 ལས། ལྷག་མ་བཞི་པོ་ནི་རྒྱ་བོ་རབ་མེད་ཐལ་ཆུ་ཁོ་ལ་མས་གང་བ་སྟེ། གང་དུ་སེམས་ཅན་དེ་དག་
 རྒྱུས་བྱ་ལག་ན་རལ་གྱི་དང་། མཐུང་ཐུང་དང་། ཐག་མཐུང་ཐོགས་པ་དག་གིས་འགོག་ཅིང་།
 དཔེར་ན་སྤྱ་བ་ཆུ་མང་པོས་བཀང་བའི་ཐབ་ཏུ་བཅུག་པའི་ནང་དུ་ཉི་ལ་དང་འབྲས་ཐུག་པོ་ཆེ་ལ་
 སོགས་པ་རྒྱགས་པ་བཞིན་དུ། རྩེད་དུ་འགོ་ན་ཡང་གཏུ་ཞིང་འཆོད་ལ། འོག་དང་ཐད་ཀར་
 འགོ་ན་ཡང་གཏུ་ཞིང་འཆོད་པར་བྱེད་པའོ། །དེས་ཀྱང་དཔྱལ་བ་ཆེན་པོ་འོས་སེམས་བཞིན་དུ་བསྐྱོར་
 རོ། །ཞེས་གསུངས། མཆིམས་མཛོད་ལས་ཀྱང་། དེའི་པ་རོལ་ན་ཐལ་ཚན་གྱི་རྒྱ་བོ་རབ་མེད་
 ཡོད་དེ། དེར་དཔྱལ་བ་དག་འབྲས་འཆོད་པ་བཞིན་དུ་འཆོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། རྩེད་
 ལས་རིམ་ཆེན་མོར། རྒྱ་ཁྱུང་རབ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་འབྱུང་བྱེད་གྱི་རྒྱ་བསྐྱོལ་བས་གང་བ་ཡོད་དེ།
 དེར་སེམས་ཅན་གནས་འཆོལ་བ་དེ་དག་ལྟར་ནས་སྟེང་འོག་ཏུ་འགོ་ཞིང་འཆོད་པ་ནི། དཔེར་ན་
 ཟངས་རྒྱས་བཀང་བ་མེ་ཆེན་པོ་སྤྱར་བའི་ནང་དུ་སྤྱན་མ་ལ་སོགས་པ་རྒྱགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་
 གསུངས།³ ཡི་དྲགས་ཀྱི་མིང་དུ་བཤད་པའང་ཡོད་དེ། མཛོན་བཛོད་ལས། དན་བྱུང་དཔལ་
 མིན་བྱུན་ཆོགས་མིན། རྒྱ་བོ་རབ་མེད་ཡི་དྲགས་མིང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

རྒྱ་བོའི་རབ། གཅིང་རྒྱའི་ནང་ས་རྩོམ་གས་རྩུང་ཐད་མཐོན་པོ་ཆགས་པའི་སྤང་རྒྱུད་རྒྱུད་འགོས་ཀྱིས་
 རྒྱ་བཀལ་ནས་འགོ་ནའང་འགོ་ཐུབ་པའི་ཅིག་པ་ལྟ་བུའི་མིང་། དེ་ལྟར་སྤྱད་དུ་ “ford” ཟེར་བ་
 དེ་དང་པལ་ཆེད་འབྲ། དཔེར་ན་རྒྱ་བོ་རབ་མེད་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

རྒྱ་བོ་རོ་ཉི་ཏ་ཀ། (འཕྲལ་བ) འབབ་རྒྱ་རོ་ཉི་ཏ་ཀ་ལ་གཟིགས།

རྒྱ་བྲན། རྒྱ་བྲན་དང་དོན་གཅིག་མཆིམས་མཛོད་⁴ ལས། གཏྲ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་རེ་
 རེའང་ “རྒྱ་བྲན” ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་བཅས་པ་མཆོ་མ་དྲོས་པ་ལ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོར་

ནས། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྫོང་པ་བཀའི་ཐང་ཡིག་ལས་ཀྱང་། ཏུ་བླ་ལྷ་བརྒྱུར་བཅས་ནས་
ཤར་མཆོར་འབབ་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ཕྱི་རྒྱལ་ ཕྱི་ནང་དུ་སྐྱེས་པའི་ཉ་སྟེ་བས་དང་འདྲ་བའི་རྩ་རིག་ས་ཤིག་ ཡང་ཁྱེད་པའི་འགྲེལ་བ་སོགས་

ན་གསལ།

ལྷ་ཆོགས་བྱ་གསུམ། (ལུ་པ་བ) ལྷ་ཆོགས་བྱ་བྲ་གསུམ། ལྷ་ཆོགས་བྱ་གསུམ། ལྷ་དྭ་ཆོགས། རིལ་
བ་ཞབས་ཆོགས་ཅན། དཔལ་ཆོགས་དང་ཕྱོེ།

ཁུ་ཚགས་རིམ་ཚགས། (འདུལ་བ) ཁུ་ཚགས་རྒྱུ་པོ་ཁ་གཉིས་པ།

ཚུ་ཁོད། གནས་ཁོད། ལུས་ཁོད། སྤྱིས་ཁོད། དཔེར་བཤེས་ཡོན་གྱི་ཚུ་ཁོད་ཏེ་ཅང་མཐོན་པོ་ཡོད།
ཅེས་བརྟུན།

ལྷ་ཆོན། 1 རང་བཞིན་གྱིས་ས་ལོག་ནས་བརྒྱུ་བའི་ལྷ་ཆོན། ལྷ་རྒྱལ་བས་hot spring ཟེར་བའོ། ། ལྷ་
 ཆོན་ཞེས་པ་ལྷ་ཆོན་མོའི་སྤྱི་མིང་ཡིན་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱིས་ས་ལོག་ནས་ཐོན་པའི་ལྷ་ཆོན་པོ་ལ་
 གཙོ་བོར་འདུག་པོ། 2 ལྷ་ཆོན། མི་རྟག་པའི་ཆོས་ས་ལས། སྤྱི་དང་འཆི་བའི་སྤྱག་བསྐལ་
 དང་ཐུན་པ། ལྷ་ཆོན་ནང་དུ་གཏུངས་པའི་ཉ་དང་འབྲ། ཞེས་གསུངས།

ཕུ་ཆེགས་ཀྱིས་བྱིན་པའི་ཕུང་ལ། (འདུལ་བ) འདུལ་བ་ནས་བཤད་པའི་ཕུང་མ་བྱུག་གི་ཡ་གྲུལ། བཅ་
 ཟེས་དཔེ་ཆེག་གི་ཕུང་འཕྲོར་པའི་ནང་ནས་བྱིན་ཅིང་འཁྱུང་དུ་བརྟུག་ནས། བཅ་ཟེའི་རིལ་བ་སྤྱི་
 རྒྱགས་ཀྱི་ཕུང་ཕྱི་ཕྱིས་དེ་གཉིས་ལ་བསྐྱོར་ཞིང་བཅ་ཟེས་ཆོག་བྱས་ནས་ཕུང་མང་ལྟར་བཞོལ།

མུ་ཚོང་གཅིག ། གནའ་པོ་རྒྱ་ལར་དུ་དུས་ཚོང་བཅིཊ་ལུ་ཞིག་སྟེ། རྩེས་བུ་ནང་མེད་ཅིག་གི་དཔགས་
 རྒྱལ་པ་དུག་ཅུལ་མུ་སྤང་གཅིག་ཅེས་བྲལ། དེ་རྩེ་བུ་འི་མུ་སྤང་དུག་ཅུལ་མུ་ཚོང་གཅིག་ཅེས་
 ལ། མུ་སྤང་དུག་ཅུལ་ མུ་ཚོང་གཅིག་ མུ་ཚོང་དུག་ཅུལ་ཉི་ཞལ་གཅིག་ཅེས་གོང་ནས་གོང་
 དུ་དུག་ཅུར་འཁྱུར་བར་བྱཏོ། ། མུ་ཚོང་གི་བྱུང་བའི་རྒྱུར་ཅུར་རྒྱས་པར་གཟིགས་པ་དོད་ན། རྩེ་
 མིང་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོའི་གལའ་མེལ་༡༡༤ན་ན་གསལ་བས་དེར་བརྟུ་བར་བྱཏོ། །2 དེར་
 དུས་གི་མུ་ཚོང་བཅིཊ་ལུ་། རྩེ་པ་དུག་ཅུལ་མུ་ཚོང་གཅིག་ཅེས་བྲལ། །

ཆུ་ལག་ཆུ་ཐོན་ནས་ཆུ་ཐོན་གྱི་མིང་། འདིའི་ལག་ཅེས་པ་ཡན་ལག་གསུམ་པའི་དོན་ཡིན། ཆེད་དུ་
བཟོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་༼ ༡ ༽ ༢༡བ ༣ལས། ཆུ་ཐོན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆུ་ལག་གོ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཆུ་ལས་ཉ་ལྟར་བ་ལྟར། ཆུ་ལས་ཉ་འཕར་བའི་ཆུ་ལྟར་ཏེ། སྐད་ཅིག་མཁམ། མྱོ་བྱར་གྱི་དོན། རྗེའི་
གསུང་འབྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ལ་གཞི་བྱས།

ཆུ་ལོན། (འདུལ་བ) 1 ཟམ་པ། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་དང་། ལུང་རྣམ་འབྲེད་༼ ༣ ༽ ༢༡བ ༤ལས།
འདི་ནི་བཟང་འགྱོར་འགྲོ་བ་ཡི། །དེས་པའི་ཆུ་ལོན་ཟམ་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་
རྣམ་འབྲེད་འབྲེལ་བ་༢ལས། བདེ་འགྱོར་འགྲོ་ཞིང་འཇུག་པའི་དེས་པ་བརྟན་སོ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་
པའི་ཆུ་ལོན་ཟམ་པ་ཞེས་བྱ་བས་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱན་ས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །2
ཆུ་རགས། ལུང་རྣམ་འབྲེད་༼ ༣ ༽ ༢༡བ ༥ལས། སངས་རྒྱུ་བཙུག་ལྟན་འདས་རྣམས་
ནི་དོན་དང་མི་ལྟན་པ་མེད་པ་ལ་ཆུ་ལོན་གྱིས་རྒྱོག་པར་མཛད་པ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས། དེ་
བཞིན་དུ་རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྗེའི་བསྟོད་པ་དཔལ་ལྡན་ཡོན་ཏན་མ་ལས། བག་ཡོད་ཆུ་ལོན་བརྟན་
སོ་ཡིས། །ཉེས་པའི་ཆུ་སྤང་རྒྱན་བཅད་ནས། །བརྟུལ་ཞུགས་རྩོགས་པའི་བྱང་སྟོང་མཆོག་ །ཀྱུ་
མཁའ་རལ་པའི་ཅོད་པན་མཛེས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆུ་ལོན་གྱི་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་བདུན། འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་ཆུ་ལོག་གི་འཛིགས་པ་ནི་བའི་ཆེད་དུ་བྲག་
ངོས་སུ་བསྐྱོས་པའི་ཐུབ་པའི་སྐུ་བརྟན་ཆེན་པོ་བདུན། འདིའི་ལོ་རྒྱུ་ས་ནི། རྩོམ་གཤམ་གྱི་ཕར་
ངོས་ལ་ཆུའི་གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བྱང་བའི་ཆོ། བ་བོར་བདུན་ལ་ཐུབ་པའི་སྐུ་བརྟན་ཆེན་པོ་བསྐྱོས་
པ་ཞལ་བྱེད་བསྟན་ཏེ་ཆུ་རགས་ཀྱི་ཆུ་ལ་དུ་བྱས་པས་ཆུའི་གཞོད་པ་བསྐྱོག་ ཆུ་ལོན་གྱི་ཐུབ་
པ་བདུན་ཞེས་གྲགས། ཆུ་ལོན་ནི་ཆུ་རགས་ཀྱི་མིང་ཡིན། ཆུའི་ནང་དུ་གཟུགས་བརྟན་ཤར་བ་
ལ་འབྲེལ་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་ཐུན་སྐྱལ་ལོ། །ཞེས་ཏུ་རྒྱ་མཐོང་གི་ཆུ་གར་ཆོས་འབྱུང་༥༡བ
གསལ་བ་ལྟར་ལོ། །

ཆུ་ཤིང་། 1 རྒྱ་གར་གྱི་ཤིང་ཐོག་ཀེ་ལྷ་ཞེས་པ་དེའི་སྟོང་པོལོ། །དེ་ནི་ལོ་འདབ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལ་འབྲས་བུ་

ལན་མང་པོ་མེ་སྒྲིན་བར་ཐངས་གཅིག་སྒྲིམ་ནས་སྒྲུབ་འགྲོ་བ་ཞིག་སྟེ། སྟོང་འདུག་ཆེན་མོ་ལས།
 དག་བ་གཞན་ཀུན་ཚུ་ཤིང་རི་བཞིན་བྱ། །འབྲས་བུ་སྦྱང་བས་ཟད་བར་འཕྲུར་བ་ཉིད། །བྲང་ཚུབ་
 སེམས་ཀྱི་ལྷོང་ཤིང་རྟག་བར་ཡང་། །འབྲས་བུ་སྦྱང་བས་མེ་ཟད་འཕེལ་བར་འཕྲུར། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རྒྱ་གར་བས་འདི་ལ་ཀེལ་གེ་ལྷ་ཟེར། དབྱིན་སྐད་དུ་'banana tree' ཟེར།
 2 ཚུ་ཤིང་འོམ་བྱ། 3 སྦྱག་མའི་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཤིག་དངུལ་ཚུའི་མངོན་བཟོན་ལས། འབྲས་
 བུས་འཛིག་དང་སེ་ར་ཐ། ཚུ་ཤིང་སྦྱག་མའི་མིང་དུ་གྲགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཚུ་ཤེལ། རོར་བུ་ཚུ་ཤེལ་ལ་གཟིགས།

ཚུ་སྦྱུ་ཚུ་སྦྱུ་བས་དང་འབྲ།

ཚུ་སྦྱུ་བས། ཚུ་རིས་ཤུར་ཤུར་པོ་སྟེ། ཚུ་རྒྱལས།

ཚུ་སོ། གཅིན་སྟོང་སྐང་བ་ཞེས་བ་དེའི་མིང་དུ། སི་པོད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྐར་ལས་བཤད།

ཚུ་སྤང་གཅིག་སྒྲིམ་བུ་ནང་མེད་ཅིག་གི་དབྱགས་ཁྲག་བ་དུག་ལ་ཚུ་སྤང་གཅིག་ཟེར། ཚུ་སྤང་དུག་ཅ་
 ལ་ཚུ་ཆོད་གཅིག་ཚུ་ཆོད་དུག་ཅ་ལ་ཞག་གཅིག་ཡང་ན་སྒྲིམ་བུ་ནང་མེད་ཀྱི་དབྱགས་ཁྲག་བ་
 སུམ་བརྒྱ་ལ་ཚུ་ཆོད་གཅིག་ཚུ་ཆོད་དུག་ཅ་ལ་ཞག་གཅིག་ཟེར་ཞིང་། ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་སྒྲིམ་
 བུའི་དབྱགས་ཁྲག་བ་ཉིས་ཁྲི་ཆེག་སྟོང་དུག་བརྒྱ་རྒྱ་བ་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལས་བཤད་དོ། །

ཚུ་སྒྲིན། མཆེ་སྤེར་རྫོན་པོ་ཅན་གྱི་ཚུ་ནང་གི་སྟོག་ཆགས་ཤིག་སྤྲ་བཤད་ནི། གཏུམ་ཞིང་འཛིགས་སུ་
 དུང་བའི་ཆན་ས་ཚུ་སྒྲིན་ཞེས་བཏགས།

ཚུ་སྒྲིན་གྱི་ཁྲིམ། དབྱན་གྱི་དུས། སྤྲ་བཤད་ནི། ཚུ་སྒྲིན་གྱི་ཁ་ཉི་མ་ལ་བསྟན་ནས་འདུག་པའི་དུས་
 ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ།

ཚུ་སྒྲིན་མ་ག་ར། ལུས་ནི་དུང་ཡིན་པ་ལ་མགོ་ཚུ་སྒྲིན་ཡིན་པའི་སྟོག་ཆགས་ཤིག་

ཚུང་ཐ། ཚུང་ཤོས། ཐ་ཚུང་།

ཚུང་ཐག་ཚུང་བཤས་ཚུང་ཤོས། བེའུ་བུམ་སྟོན་པོའི་འགྲེལ་བ་ལས། དེ་ཡང་པ་གཅིག་ལ་བྱ་བཞི་ཡོད་
 པའི་ཚུང་ཐག་འཕགས་པ་གང་པོ་ཡིན། ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

ཆུང་བ་དང་ཆུངས་པའི་བྱང་པར། ཆུངས་པ་དང་ཆུང་བའི་བྱང་པར་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
ཆུང་ལ། ཁྱོ་ག་ཡོད་པའི་བྱང་མེད་ཀྱི་མིང་། སྤྱོ་བཤད་ནི། ཁྱོ་ལས་ལོ་ཆུང་བའི་ཆ་ནས་ཆུང་མ་ཞེས་པ་
ཡིན་སྟེ་སྟེ། རྒྱ་གར་གྱི་ལུགས་སྟོལ་ལ་ཆུང་མ་དེ་ཁྱོ་ལས་ལོ་གཞོན་པ་ཞིག་ལེན་སྟོལ་ཡོད་
པས་དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཡང་དབྱེད།

ཆུང་མ་བྱུག (འདུལ་བ) རྒྱ་ཆོགས་ཀྱིས་བྱིན་པ། རིན་ཆས་ཉོས་པ། བཅོན་སྟོགས་སུ་ཐོབ་པ། དང་མས་
དུ་འདུས་པ། ཟས་གོས་ཀྱིས་འཛོེ་བ། ཁ་དུམ་པ་དང་བྱུག་གོ། དང་པོ་གསུམ་ཆུང་མ་དམ་པ་
དང་། བྱི་མ་གསུམ་ཆུང་མ་དམན་པར་གསུངས་སོ། །

ཆུང་མ་བདུན། (འདུལ་བ) ཆུང་མ་བྱུག་གི་སྟེང་དུ་ཐང་འགའ་ཕྱད་པའི་ཆུང་མ་བསྐྱན་པའི་བདུན་གྱོ། །དང་
པོ་གསུམ་ཆུང་མ་དམ་པ་དང་། བྱི་མ་བཞི་ཆུང་མ་དམན་པར་བཤད་དོ། །

ཆུང་ཅག ཆུང་ཆུང་ཅག་གི་ཅིག་གི་ཞེས་པ་སྟེ། ཅ་བ་ཆུང་བའམ་གལ་ཆུང་བའི་དོན། ཡང་ན། ཡོངས་
ཐགས་ཀྱི་ཆུང་ཆུང་གི་དོན་ལའང་གོ་དཔེར་ན་ལས་ཀ་ཆུང་ཅག་ཅས་པ་ལྟ་བུ།

ཆུང་ཞིག ཆུང་ཟད་ཅིག འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་༼ ཆུ གླུ་ལྟ་
ལས། ཆུང་ཞིག་ཅས་བྱ་བ་ནི་ཆུང་ཟད་ཅིག་གོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆུང་ཟད། ཆུང་ཟད་དང་དོན་གཅིག་མདོ་སྤེམ་མཛོད་པར་འབྱུང་བ་༼ ས་བ གླུ་ལྟ་ལས། དེ་བཞིན་
སྟབ་པའི་ཆལ་གྱི་པད་མའི་ཆལ་ནང་ནས། །རང་ཡིད་རབ་ཏུ་དགའ་བྱེད་ཆུང་ཟད་བསྟུ་བར་
བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུལོ། །

ཆུངས་པ་དང་ཆུང་བའི་བྱང་པར། ཆུངས་པ་ནི་ཆུང་བྲགས་པའི་དོན་དང་། ཆུང་བནི་ཆེ་བའི་ལྷོག་ཕྱོགས་
ཅམ་མོ། །ཆུངས་པ་ཞེས་པའི་ཡང་འབྲུག་ཅན་འདི་ཆོག་མཛོད་རྣམས་སུ་ཡང་མི་གསལ་ལ།
འདི་ལ་ཆུང་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་མི་ཐོན་པའི་གནད་ལྟ་མོ་ཀྱང་ཞིག་ཡོད་དེ། ཆུངས་པ་ནི་
གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཆུང་བྲགས་པའི་དོན་དང་། ཆུང་བནི་ཆེ་བའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ཅམ་ལ་ཟེར་
ལོ། །དཔེར་ན། ཆེས་པ་དང་ཆེ་བ། རྒྱངས་པ་དང་རྒྱང་བ། མངས་པ་དང་མང་བ་ཞེས་སོགས་
ཤིན་ཏུ་མང་ངོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཆེས་པ་དང་ཆུངས་པ།

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་སང་འདི་འདྲའི་གནད་ལྟ་མོ་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་ཞེས་མཁན་དང་དོ་
སྣང་བྱེད་མཁན་ནི་ཉིན་མའི་སྐར་མ་ལྟར་སྤང་ངོ། །

ཆུད་ཟ་བ། འཕྲོ་བཟླག་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་སོགས་ལ་གཞི་བྱས། ཆུད་ཟ་བ་དང་། ཆུད་ཟོས། ཆུད་
གཟན་པ། ཆུད་གཟོན་པ། ཆུད་གསན་པ། ཆུད་གསོན་པ་བཅས་ལ་དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་
ལ་ཞིབ་བཤད་དགོས།

ཆུད་ཟོས། དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཅམ་ལས། ཆུད་ཟ་བ་དང་འདྲ། བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་སོགས་
ལ་གཞི་བྱས།

ཆུད་གཟན་པ། ཆུད་ཟོས་དང་འདྲ།

ཆུད་གཟོན་པ། ཆུད་ཟོས་དང་འདྲ།

ཆུད་གསན་པ། དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཅམ་ལས། ཆུད་ཟོས་དང་འདྲ། མི་ཏུ་འབྲེལ་ཆེན་ལས། རྒྱ་
མཁན་དེས་མཁས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆུད་གསན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་གསུངས་
བ་ལྟ་བུ།

ཆུད་གསོན་པ། དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཅམ་ལས། ཆུད་ཟོས་དང་འདྲ།

ཆུན་མ། ཁྱོ་ག་གཅིག་ལ་ཆུང་མ་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཞོན་པའི་མིང་། ཆུང་མ་རྒྱན་པ་ལ་ཆེན་
མ་ཟེར། ཐ་སྟད་འདི་མདོ་མཛེངས་སྟུན་ནང་ཡོད། ཡང་ཆུང་མ་གསུམ་ཡོད་ན། ཆེ་བ་ལ་ཆེན་
མ། འབྲིང་བ་ལ་འབྲིང་མ། ཆུང་བ་ལ་ཆུན་མ་ཟེར་ཏེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས། དེའི་པས་ཆུང་
མ་གསུམ་པོ་ཆེན་མ་དང་འབྲིང་མ་དང་། ཆུན་མ་དག་བཞག་ཅིང་གནས་པའི་ཁང་བ་རྣམས་
གསུམ་པོ་དགུན་གྱི་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆུང་། 1 ཆུ་ལ། དཔེར་ན་ཆུར་ཅེ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། 2 དུས་སམ་རིང་ཆད་ལ། དཔེར་ན་གཏུར་བྱ་ནི་
རས་གང་ཆུར་ཁྱ་གསུམ། ཞེང་དུ་ཁྱ་བྱེད་དང་དོ་བ་ཉིས་བསྟབས་སུ་བྱལ་བའོ། །ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

3 ཆུས་ཡོངས་སུ་བཀང་བའི་སྟོང་གྱི་གྲེ་བྲག་ཅིག་

ཆུར་སྟོགས། ཆུ་བྱ་ཞིག་ཀ་སྟོགས་ཞེས་གྲང་ཟེར། སྤྱ་བཤད་ནི། འདི་ལ་ཆུར་སྟོགས་ཞེས་པ་ནི། ཆུ་

ལ་གནས་ནས་སྒྲིམ་གྲོགས་པས་ན་རྒྱུ་སྒྲོགས་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནས་སྒྲིམ།
རྒྱུར་བ། ། ལྷར་བ་དང་དོན་གཅིག་དེའུ་དམར་དགོ་བཤེས་བསྟན་འཛིན་བྱུང་ཆོགས་ཀྱི་དེ་མེད་ཤེལ་ཤེང་
༤༥༥ལས། མར་མ་བཏོན་བའི་སྒྲིམ་དང་ཁྱུ་གཏུས་ལ། །རྒྱུར་བ་ཞེས་གྲགས་འདི་བཞེས་སྟོབས་
བསྐྱེད་ཅིང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2 (ཡུལ་སྐྱེད) ཤོང་བ། ཅ་ལག་ཐམས་ཅད་རྒྱུར་བ།
རྒྱུར་ཤོང་བ། དཀྲུས་སུ་ཤོང་བ།

ཆེ་གོ་མོ། (འདུལ་བ) གང་ཟག་གི་མིང་ཆ་བ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས། ལྷ་བཙུན་མོ་ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་བགྱི་
བའི་སྒྱུ་ཉིག་གི་དོ་ཤལ་སྐྱེད་མོས་ཆ་བ་དུ་ལུས་ལགས་སོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། བྱིས་
བདག་ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁ་སྒྱུ་བཅོས་བའི་ལས་སྒྲིམ་གྱང་མི་བྱའོ་ཞེས་བཅས་
སོ། །ཞེས་དང་། རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ་ལས། བདག་དེ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་བྱ་
བ་ཞིག་དུ་སྐྱེས་སོ། །དེ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་གྱང་ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་དུ་སྐྱེས་སོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡང་། “ཆེ་གོ་མོ” གང་ཟག་ལས་གཞན་པ་ལ་སྒྱུར་བ་ཡོད་དེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས།
ཆེ་གོ་མོ་ཞེས་པ་གང་ཟག་ལས་གཞན་པ་ལ་སྒྱུར་བ་ཡོད་དེ། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་ལས། རྒྱུ་གས་
ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་ན་གསེར་གྱི་ཁ་དོག་དུ་སྒྲུང་བར་སྒྱུར་རོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ནས་
གྱང་འདྲིར་འོངས་ནས་དེ་འདི་སྒྲིམ་དུ་སེམས་ཏེ་བདག་གིས་གྲོང་ཆེ་གོ་མོ་ནས་གྲོང་ཆེ་གོ་མོར་
སོན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །མདོར་བཅོམ་མཁས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་གྱང་། ཅིག་ཤོས་
གཞན་པ་ཆེ་གོ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆེ་གོ་མོ་དང་། ག་གོ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་ནི། ཆེ་གོ་
མོ་ནི་གཙོ་བོར་གང་ཟག་ལ་སྒྱུར་ཞིང་། ག་གོ་མོ་ནི་གཙོ་བོར་ཡུལ་དང་རྒྱུ་གས་སོགས་གང་ཟག་
ལས་གཞན་པའི་ཆོས་ལ་སྒྱུར་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གང་ཟག་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་གིས། ཡུལ་
ག་གོ་མོ་ཞིག་དུ་བྱ་བ་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་བྱས་སོ། །ལྟ་བུལོ། །

ཆེ་གོ་མོ་དང་ག་གོ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱུང་པར། (འདུལ་བ) ཆེ་གོ་མོ་ནི་གཙོ་བོར་གང་ཟག་ལ་སྒྱུར་ཞིང་། ག་
གོ་མོ་ནི་གཙོ་བོར་ཡུལ་དང་རྒྱུ་གས་སོགས་གང་ཟག་ལས་གཞན་པའི་ཆོས་ལ་སྒྱུར་དགོས་པ་
ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གང་ཟག་ཆེ་གོ་མོ་ཞིག་གིས། ཡུལ་ག་གོ་མོ་ཞིག་དུ་བྱ་བ་འདི་དང་འདི་ཞེས་

བྱ་བ་བྱས་སོ། །ལྟ་བུལོ། །

ཆེ་འགྲིང་། ང་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་ས་པའི་རྣམས་འགྲུར། ཆེ་ཉམས་། ཆེ་སྦྱོར། འགྲིང་ཉམས་།
 ཆེ་སྦྱོར། 1 ཆེ་ཉམས་། 2 ལྷ་ཅེ་བའི་སྐད་དུ། མི་ཤར་པའི་ལད་སྐྱོས་བྱས་ནས་འབྲུ་སྦྱོད་བྱེད་པ་ལ། ཆེ་
 སྦྱོར་ཟེར། དཔེར་ན་ཁོ་རེ་མི་ཤར་པ་ལ་ཆེ་སྦྱོར་མ་བྱོས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།
 ཆེ་ཐག་ ཆེ་བའམ་ཆེ་ཤོས། བེའུ་བྱམ་སྟོན་པོའི་འགྲེལ་བ་ལས། ཡང་བུ་ཆེ་ཐག་སྟོག་ཏུ། བྱེད་ཆོ་ཡེ་
 མ་འབྲེལ་ཅིག་ཅེས་བ་ལྟ་བུལོ། །

ཆེ་བ། 1 རྒྱུད་བའི་ལྟོག་སྟོགས། 2 ཤར་བ། ར་ཆོད་ཤར་བའམ་མཐོ་བ། 3 ཡོན་ཏན་ནམ་ཁྱེད་ཆོས།
 ཆེ་བ་བཞི་ལྟན་གྱི་ཆོས་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། དཔྱིན་སྐད་དུ་ཆེ་བ་ལ་ greatness ཟེར་བ་དེ་འགྲུར་
 རེགས། 4 <ཨ་ཁྱེ་ལྷ་ཁྱེ> རབ་བམ་མཆོག་ བསྐྱབ་བྱ་ལ་རྩལ་བཞིན་དུ་སྦྱོར་བར་འདོད་པའི་སྦྱོར་
 བུ། ཆེ་བའི་བདག་ཉིད། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོའི་གཞུང་འགྲེལ་ལས། ཆེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆེ་བའི་
 བདག་ཉིད་ཅན་ཏེ། བསྐྱབ་བ་འདོད་པའི་བྱིར་དོ། །ཞེས་གསུངས། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་ལས།
 ཆེ་བ་གང་དག་དག་ཅམ་གྱིས། །ལྟོག་པའི་མཆོམས་ལས་མི་འདའ་བ། །དེ་དག་མི་རྟ་བཟང་པོ་
 སྟེ། ཉོན་མོངས་གཡུལ་ལས་ཐར་བར་འགྲུར། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་དོ། །

ཆེ་བ་གཉིས་ལྟན་གྱི་ཆོས། ཆེ་བ་གཉིས་ལྟན་གྱི་ཆོས་ཞེས་བ་བྱང་རྩལ་ལས་སྟོན་ལ་གོ་དགོས། འོན་
 ལས་སྟོན་བསྟན་བ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ། གསུང་རབ་མ་ལུས་གང་མས་
 དག་ཏུ་འཆར་བའི་ཆེ་བ། རྒྱལ་བའི་དགོངས་བ་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་རྟེན་པའི་ཆེ་བ། ཉེས་སྦྱོད་ཆེན་པོ་
 རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་བ་དང་བཞི་དང་ལྟན་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། སྟོན་མེད་དེ། འདིའི་ཆེ་
 བ་གཉིས་ནི། མཛད་བ་པོའི་ཆེ་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་གཉིས་ལ་བྱལོ། །དེ་ཡང་རྗེའི་ལམ་རིམ་
 ཆེན་མོ་ལས། བྱང་རྩལ་ལས་ཀྱི་རིམ་པའི་བྲིད་ལ་བཞི། ཆོས་ཁུངས་བཅུན་བར་བསྟན་པའི་བྱིར།
 མཛད་བ་པོའི་ཆེ་བ་བསྟན་བ་དང་། གང་མས་དག་ལ་གྲུས་བ་བསྐྱེད་པའི་བྱིར། ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་
 བསྟན་བ་དང་། ཆེ་བ་གཉིས་དང་ལྟན་པའི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་ཅི་ལྟར་བྱ་བ་དང་། གང་མས་
 བ་དངོས་ཀྱིས་སྟོན་མ་རྗེ་ལྟར་བཀྱི་བའི་རིམ་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆེ་བ་བཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཆེན་པོ་གསུམ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་རྫོགས་པ་ཆེ་བ་བཞི་དང་
ཁྱད་ཆོས་ཆེན་པོ་གསུམ་གསུངས་པས། དང་པོ་ (ཆེ་བ་བཞི་ནི) བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་
མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ། གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་དག་དུ་འཆར་བའི་ཆེ་བ། རྒྱལ་བའི་
དགོངས་པ་བདེ་ལྷག་དུ་རྟེན་པའི་ཆེ་བ། ཉེས་སྦྱོད་ཆེན་པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་བ་དང་
བཞིའོ། །དང་པོ་ (བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ་ནི) རྫོགས་པ་ཆེ་བ་
བརྟེན་ནས། རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ལུང་གི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་རེ་ཞིག་
འགལ་བ་ལྟར་སྤང་ཡང་མཐར་མངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྱི་བའི་ཐབས་མཁས་སུ་འདུག་སྟུང་དུ་
གོ་བྱས་པས་ན། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ་ཟེར། དེ་ལྟར་གོ་བྱས་
པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་སྤྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་གསུངས་ཏེ། མཐར་
མངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྱི་བའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ (གསུང་
རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་དག་དུ་འཆར་བའི་ཆེ་བ་ནི) དཔེར་ན་ལམ་རིམ་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་
ཞིག་གིས། རྟོན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་དང་རྒྱ་འབྲས་མན་དག་བདུན་མ་སོགས་ཉམས་སུ་ལེན་
པ་ན། ཨ་ལས། སྟོན་མ་ངོས་ཀྱིས་པར་བྱིན་སྐབས་དང་པོ་བལྟ་དུས་རྟོན་འབྲེལ་དང་མེམས་
བསྐྱེད་ཚོད་ཡ་དེ། ད་ལྟ་སྤྱིས་བྱ་འབྲིང་དང་ཆེན་པོའི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ཤོད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ་
འདུག་ཨང་སྟུང་དུ་ངེས་པ་རྟེན་དེ། ལྷ་ཆང་སོ་སོའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལ་གཏིང་ནས་དད་པ་སྤྱི་བ་
ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟར་གོ་བྱུབ་ན་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་སྤྱིས་བྱ་ཞིག་འཆར་རྒྱ་བའི་གདམས་
དག་དུ་འཆར་བ་ཟེར་དོ། །གསུམ་པ་ (རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་ལྷག་དུ་རྟེན་པའི་ཆེ་བ་ནི) རྫོ་
གོ་ལམ་སྟོན་གྱིས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཆེས་ཐབ་ལ་བསྐྱིད་པའི་དགོངས་དོན་རྣམས་ཆོག་
ཉུང་གོ་བདེའི་ལམ་ནས་ཉམས་ལེན་གྱི་སྤྱིང་པོར་བྱེད་ཏེ་བཟའ་ཆོག་འཕྲང་ཆོག་ལྟ་བུ་བཅོས་
པས། གཞུང་ཆེན་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་འམ་བཟོད་བྱའི་དོན་རྣམས་ཆོགས་མེད་དུ་རྟོགས་
བྱས་པས་ན། རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་ལྷག་དུ་རྟེན་པའི་ཆེ་བ་ཟེར། བཞི་པ་ (ཉེས་སྦྱོད་ཆེན་
པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་བ་ནི) མངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་དང་དཔེ་དགོངས་འབྲེལ་རྣམས་

ཀྱང་། རྟེན་གཤིས་ལྟར་ལྟོགས་ཀྱི་ཉལ་། ༡༣༧༧ ལྟར་ལྟོགས་སོ། །
ཆེ་མིང་། ཆེ་བཟོད་དམ་བཟོད་ཀྱི་བྱེད་པའི་མིང་། དེ་བ་ཕྱོད་ཕྱོད་ཆ་༧༧ ལས། དེ་ལ་ཀྱན་ཏུ་འོད་ནི་ཆེ་
མིང་ཡིན་ལ། མཆོན་དངོས་དབང་ལྷན་སེལྟོལ། རྣོ་ར་བ་ཡང་ཟེར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
ཆེ་ཞེ། (བད་རྟིང) རྟེན་པའི་མིང་། ལྷང་སྤྱོད་ལ་པའི་རྟོག་གསུང་།
ཆེ་ཞེ། (བད་རྟིང) ༡ སྤང་མའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག ཨ་ཆེ་ཡང་ཟེར། ལྷང་ལྷ་བའི་འབྲེལ་པ་ལས།
ཆེ་ཞེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤང་མོ་ལ་བོད་པའི་ཆོག་གོ། ཞེས་གསུངས། ༢ རྟེན་པའི་མིང་། ༣ ཅེ་ཞེས་།
ཆེ་ཞེ་འོད་ཀྱི་གསུམ་ལྷང་སྤྱོད་ལ་པའི་རྟོག་གསུང་།
ཆེ་བཞེ། དཔང་པའི་མིང་། ཕྱོད་ཏུས་མེ་བཞེ་ཆོགས་ནས་ཐག་བཅད་པའི་དོན་ལ་ཆད་མར་བྱེད་པ་
ལྟར་དེའི་སྒྲིལ་མེད་ཆོགས་པར་གསུངས། འདིའི་ཆེ་ཞེས་པ་ཤེས་རབ་ཆེ་བའོ། ལོ་ཆོད་
ཀྱི་སྒྲིལ་མེད་ཆོག་ཀྱི་ལྷང་སྤྱོད་ལ་པའི་རྟོག་གསུང་།
ཆེ་ལོང་། རགས་རིམ། རགས་པ། གཙོ་བོ།
ཆེ་ལོང་ཆེ་ལོང་། གཙོ་བོ་དག་པས་ཀྱང་གཙོ་བོ། གཙོ་བོའི་ནང་ནས་གཙོ་བོ། གཙེས་གཙེས།
ཆེད་གཏད། ཆེད་མངགས། རྟེན་གཏད། དམིགས་བཀའ། དམིགས་སྤྱོད་བཀའ།
ཆེད་ཏུ་བཟོད་པ། གཏམ་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་ཆོས་ལ་གཟེགས།
ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་སྤྱེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་པ་ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་སྤྱེ་ནི། མཆོས་ས་
མཛོད་ལས། གང་ཐག་གི་མིང་དང་རིགས་མ་བཟོད་པར་དམ་པའི་ཆོས་དང་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་
ཏུ་གནས་པར་བྱ་བའི་བྱིང་ཡི་རང་ནས་གསུངས་པ་ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་སྤྱེ་དང་། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་ལོ། །
ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་ཆེད་ཏུ་ཆོད་པར་བྱེད། མགུ་བའི་ཆོག་ཆོད་པར་བྱེད་པ།
ཆེད་ཏུ་བཟོད་པའི་ཆོས་ས། <ལྷ་རྒྱ་ན་བཟང> ཆོས་ས་དང་དོན་གཅིག ཆེད་ཏུ་བཟོད་པ་ནི་གཏམ་གྱི་མིང་
གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས། སྤྱོད་བཀའ་ནི། གཏམ་ཏུ་བཟོད་པའི་སྤྱེ་ཆོན་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། ཆེད་
ཏུ་བཟོད་པའི་ཆོས་ས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་སྤྱེ་དགེ་བསྟན་ལྟར་། ཏུ་པ་། ༡༤༧༧ ལས། ཆེད་ཏུ་བཟོད་

པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཏམ་གྱི་ནམ་གངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་བཤད་པ། ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་
ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཏམ་དེས་ཀྱང་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །ཆོམས་
ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོམས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོམས་ཀྱི་ནམ་པར་འགྲེལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་
གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་གོ་ཆས་མཛད། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྲུང་མཛོན་པའི་༩ དུ ༡༥༧ ལ་
བཞུགས་སོ། །

ཆེད་དུ་བྱ་བ། དགོས་པའམ་དམིགས་ལུལ།

ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ། གདུལ་བྱའི་གཙོ་བོའམ། ཆོས་དེ་ཉིད་གང་གི་ཆེད་དུ་གཙོ་བོར་གསུང་པའི་
གདུལ་བྱ་ལ་ཟེར།

ཆེད་དུ་མ་བྱས་ཀྱང་། ཆེད་མངགས་གྱིས་མ་བྱས་ཀྱང་། ཀླང་གཏད་ནས་མ་བྱས་ཀྱང་། ཀླང་བརྩྭགས་
ནས་མ་བྱས་ཀྱང་ཞེས་པའི་དོན། རྗེའི་བདེ་མཆོག་གི་རྫོགས་རིམ་རྣམས་འཕྲོར་ཆེན་པོ་ཁྱིད་གྱི་
རིམ་པ་ལས། དེ་གོམས་པ་ལུན་བསྐངས་ན་མཆོམས་ཤིག་ནས་ཆེད་དུ་མ་བྱས་ཀྱང་རང་གི་
རང་གིས་གནས་པ་ཞིག་འོང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཆེད་ཚུམ། བརྗོད་གཞི་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ཏུ་བྲིས་པའི་ཚུམ་ཐུང་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་དབྱར་
ཅ་དགུན་འབྱའི་ཐོག་བྲིས་པའི་ཚུམ་ཐུང་དང་། གོ་མའི་སྐྱོར་བྲིས་པའི་ཚུམ་ཐུང་། བྱང་མེད་གྱི་
རང་དབང་སྐྱོར་བྲིས་པའི་ཚུམ་ཐུང་། བོད་གྱི་སྐྱོར་བྲིས་པའི་ཚུམ་ཐུང་ལྟ་བུའོ། །

ཆེན་པོ། རྒྱུད་དུ་འཁོག་བྱོགས། ཆེན་པོའི་སྤྱི་འཇུག་གཞི་བརྒྱད་ཡོད་དེ། 1 མཆོག་སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་
ཞེས་པའི་ཆོག་བསྟན་ནས། ཆེན་པོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐུ་བས་ཀྱང་མང་དུ་ཡོད། ཐེག་པ་མཆོག་
ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རྗེའི་རིམ་ལྷ་གསལ་སྤྱོན་ལས་ཀྱང་། སྤོག་ནི་སྤོག་རྒྱུད་དང་།
ཆེན་པོ་ནི་མཆོག་གི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །2 ཆད་མེད་པ། བྱམས་པ་ཆད་མེད་ལ་
བྱམས་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 མང་དུ་ཤེས་པ། དེག་པའི་གནས་མང་དུ་ཤེས་པ་ལ་མཁས་
པ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 འབར་བ། བརྩོན་འགྲུས་འབར་བར་གྱུར་པ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བའ་

ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 5 ལྷག་པར་གྱུར་པ། ལྷོ་ལྷག་ས་ལྷག་པར་གྱུར་པ་ལ་ལྷོ་བ་ཆེ་བ་ཞེས་
པ་ལྟ་བུ། 6 ལས་ཤིན་ཏུ་བར་དཀའ་བ་བསྐྱབ་པ། དཔེར་ན་ལས་ཤིན་ཏུ་བར་དཀའ་བ་
བསྐྱབ་པ་ལ་ལས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 7 ཤིན་ཏུ་མང་དུ་བྱུང་བ། ཤིན་ཏུ་མང་
དུ་བྱུང་བ་ལ་ངོ་མཆར་ཆེའམ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 8 ཐེག་ཆེན་གྱི་ལས་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་
ལོ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ལས་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ལོ་སྐྱེས་ཀྱི་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུལོ། རྗེའི་འབྲེལ་བ་
བཞི་སྐྱགས་ལ་གཞི་བྱས། ལྷོ་མ་ནི། ཆེན་པོའི་སྐྱེ་བེ་མཆོག་དང་ནི། ཁྲོད་མེད་པ་དང་མང་དུ་
ཤིས། འབར་དང་ལྷག་པར་གྱུར་པ་དང་། ལས་དཀའ་སྐྱབ་དང་མང་དུ་བྱུང་། ཐེག་ཆེན་ལས་
ནི་སྐྱབ་པ་ལོ། འདི་ནི་ལྷོ་མ་དུ་བསྐྱས་པ་ལོ། ཞེས་གྲང་སྤྲོལ།

ཆེད་ལས་པ། ལས་རིགས་དམིགས་བསལ་གྱིས་འཆོ་བ་སྐྱེལ་བའི་མི། འུ་རྒྱལ་བས་professional
ཟེར་བ་དེལོ། འདི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་ཉི་དུས་བཅོས་པའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཡིན།

ཆེན་མ། ཁྱོད་གཞིག་ལ་རྒྱུ་མ་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་ནས་རྒྱན་པའི་མིང་། རྒྱུ་མ་གཞོན་པའི་མིང་
ལ་རྒྱན་མ་ཟེར། ཐ་སྙད་འདི་མདོ་མཛུངས་བྱུང་ནང་ཡོད།

ཆེས་མེ། མི་གཡོ་བ། ལྷན་ལྷན་རྒྱས་དོན་གཅིག་ ལྷན་ལྷན་མི་གཡོ་བའི་དོན་ཡིན་པ་ནི། རྗེའི་ལས་
རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེས་ན་སེམས་དམིགས་པ་ལས་མི་གཡོང་བར་གར་བཞག་ཏུ་ལྷན་ལྷན་
སྡོད་པ་ནི་ཞིག་ནས་ཀྱི་ལག་རྗེས་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

ཆེས་མེ་ཆེས་ས་མེ། ཡོངས་སུ་གཡོ་བ་དང་བལ་བ། བ་རོལ་གྱི་དམག་ཆོགས་འོངས་པ་ན་གོང་ཁྱེར་
གྱི་མི་རྒྱས་མི་གཡོ་བར་ཆེས་མེ་ཆེས་ས་སེར་གནས་པར་གྱུར་ཏོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདུལ་བ་
ལུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་སོགས་ན་གསལ་བ་ལྟར་ལོ།

ཆེས་མེ་བས་ཀྱང་ཆས་ཆེས་ས་མེ། ཆེས་མེ་ཆེས་ས་སེ་དང་འདྲ།

ཆེས་ས། འཕྲིན་གྱི་མིང་། ཁ་ཆེས་ས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

ཆར་སྐྱེས་པ། ལོ་ན་ཆེ་དུ་སོང་བ། ན་ཆོད་ཆེ་དུ་སོང་བ། ཆེན་པོ་ཆགས་པ། མདོ་སྤེལ་བ་རྒྱ་བ་
༩ ༥ ༡༦ བ་ལས། དེ་ནས་གང་གི་ཆེ་ཁྱིམ་དེ་ཆར་སྐྱེས་པ་དེའི་ཆོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཆེས། ཤིན་ཏུ་ ཉ་ཅང་བཅས་ཀྱི་དོན།

ཆེས་ཆེར། ཆེས་ཆེ་བ། ཆེན་པོའི་ནང་ནས་ཆེན་པོ། ཉ་ཅང་ཤུགས་ཆེན་པོ། ཉ་ཅང་ཆེ་བ། ཉ་ཅང་
མང་བ་བཅས་ཀྱི་དོན།

ཆོ་ག (འདུལ་བ) <ཀུལ> 1 (འདུལ་བ) ཐབས་དང་། ལྷ་གོན་བཅས་ལ་འཇུག་གཞན་ཡང་དཔེར་ན་རབ་
ཏུ་བྱུང་བའི་ཐབས་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཆོ་ག་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དཔེར་བོ་གཙུག་ལག་ཐེང་བའི་སྤྱོད་
འཇུག་འབྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། སྤྱིར་ཡང་ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཀྱི་བྱ་བའི་མིང་
སྟེ། (ཞེས་སོགས་ནས) རྒྱ་མཚོ་ལས་ནོར་བུ་ལེན་པའི་ཐབས་ལ་དེའི་ཆོ་གར་གསལ་པ་ལྟ་བུའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །གཞན་ཡང་། མཚོ་རྒྱུག་ལས། གལ་ཏེ་རང་བྱུང་དང་ཚུར་ཤོག་
ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྤོང་གི་ཆོ་ག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆོ་ག་རང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ་ཞེན། ཉགས་མ་བྱུབ་སྟེ། ཚུར་ཤོག་ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམས་ནི་ཆོ་ག་ཡིན་ཏེ། རྩེས་སུ་མ་ཐུན་
པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རིགས་པ་རྩེས་སུ་སྐྱབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་རེ་རེ་ནས་བརྗོད་
དོ། །དེ་ཡང་ལུང་རྣམས་འབྲེད་ལས་ཆོ་ག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྩེས་སུ་མ་ཐུན་པའི་ཆོས་ཡིན་
པའི་ཞེས་གསུངས་ལ། རྣམས་འབྲེད་འབྲེལ་ལས། ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རིགས་མི་རིགས་པ་རྩེས་
སུ་བསྐྱབ་པ་མ་ཡིན་གྱི། (རིགས་པ་ནི་ཚུལ་མ་ཐུན་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་ཟེར་ལ) པ་རྩེས་སུ་སྐྱབ་པ་
(དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས) ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཆོག་གོ་ཞེས་སོ། །ཞེས་གསུངས། 2 (འདུལ་བ) བྱ་བ།
དཔེར་ན་གནས་མལ་བཤམས་པའི་བྱ་བ་ལ། གནས་མལ་གྱི་ཆོ་ག་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 (འདུལ་
བ) སྤྱོད་པ། སྤྱོད་ལས། སྤྱོད་ཚུལ། དཔེར་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ། ལྷ་བ་ཉམས་པ། ཆོ་ག་
ཉམས་པ་ཞེས་པའི་ཆོ་ག་ནི་སྤྱོད་པའི་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་
ལས། ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས། ཆོ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྲམ་ཟེལ་རིགས་པའི་སྤྱོད་པ་
རང་ཚུལ་སྤྱོད་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །4 ཞབས་བརྟན་དང་རིམ་བོའི་མིང་། ཆོ་
ག་གཏོང་ལྟ་བུ། བསྐྱས་ན་ཆོག་ཅེས་ཟེར་ཏེ། དཔེར་ན་སྤོལ་ཆོག་དང་གྲོང་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།
སྤྱོད་བཤད་ནི། བཅོས་ཀ་ (བཅོས་ཐབས) ཞེས་བརྗོད་པའི་སྤྱོད་རང་ལས་ཆོ་ག་ཞེས་བྱུང་བར་

རེས་སྟོ 15 ལེའུ་ རྟོག་པ། རབ་བྱེད་བཅས་ལ་འཇུག་རྗེའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྟགས་ལས། ཆོག་པེ་
སྐད་དོད་ཀྱིས་ཞེས་བ་རྟོག་པ་ལ་ཡང་འགྲོ་བས། རྟོག་པ་བཅུ་བདུན། དུམ་བུ་བཅུ་བདུན། རེས་
པར་བྱེ་བ་བཅུ་བདུན་ཏེ། མདོར་ན་གཞུང་ལ་ལེའུ་དུ་ཡོད་པའི་ཆད་པོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
པོ། །ཆོག་པེ་སྐྱེ་འཇུག་ཡུལ་གཞན་ཡང་མང་དུ་ཡོད་པ་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། 16 ལུ་བ་
མཐའི་གཞུང་ལུགས། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་17-18ན་ལས།
ཆོག་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱུ་བ་པའི་མཐའི་གཞུང་ལུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོག་ཉམས་པ། 1 རེས་སྟོའི་འདོན་པ་ལ་ཆད་ལྷག་བྱུང་བ། 2 (འདུལ་བ) སྟོན་པ་ཉམས་པ་ལ་ཟེམ། ལུང་
ཐན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་རྒྱད་པ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པའོ། །ལྟ་བས་
རྒྱད་པ་ནི་ལྟ་བ་བྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་སྤང་བ་ཅན་མོ། །ཆོགས་རྒྱད་པ་ནི་སྟོན་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་
འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆར་འབྲེལ་བ་ལས།
ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པ་ལྷག་པར་སྟོན་
པའོ། །ལྟ་བ་ཉམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་ཀྱན་ཏུ་སྤྱད་པའོ། །ཆོག་ཉམས་
པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པ་ལྷག་པར་སྟོན་པའོ། །འཆོ་བ་ཉམས་
པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལོག་པར་འཆོ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །དེའི་ཐད་ཀྱི་འདུལ་བ་ལུང་
གཞི་རྒྱ་གཉིས་ལས། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་ཡིན་པ་དང་། ལྟ་བ་ཉམས་པ་ཡིན་པ་དང་། སྟོན་
པ་ཉམས་པ་ཡིན་པ་དང་། འཆོ་བ་ཉམས་པ་ཡིན་པོ། །ཞེས་གསུངས་པས་ཀྱང་ཤེས་ནུས་སོ། །
ཆོག་བཏང་བ། (འདུལ་བ) ཁྲིམ་གྱི་བྱ་བ་མ་བྱས་པ། སྤྱོད་པའི་ཆོག་ནི་འདིར་བྱ་བའི་མིང་ཡིན་པས་
ཁྲིམ་གྱི་བྱ་བ་བཏང་བས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །འདུལ་བ་མདོའི་རྒྱ་ཆར་འབྲེལ་བ་19 ཏུ་20-21
བཅལས། ཆོག་བཏང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཁྲིམ་གྱི་ལས་སམ་ཁྲིམ་ཐབ་ཀྱི་རྒྱུད་པ་བཟུ་བ་ལ་སོགས་
པ་འཕྲུལ་གྱི་བྱ་བ་ནི་ཆོག་སྟེ། དེ་བཏང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

ཆོག་མཐུན་པ། (འདུལ་བ) 1 བྱ་བ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་མཐུན་པ། 2 ལུས་དང་
དག་དང་ཡིད་བསྐྱམས་པར་མཐུན་པའམ་མཚུངས་པ།

ཆོག་གསུམ་བསྐྱེད། ལྷ་བསྐྱེད་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། ས་བོན་ལས་བྱང་ཆུབ་པ། དུག་མཆོན་ལས་བྱང་ཆུབ་པ། སྐྱེ་ཆོག་ས་བ་ལས་བྱང་ཆུབ་པ་དང་གསུམ་མོ། ཆོག་གི་ཐབས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པས་ཐབས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ལྷ་བསྐྱེད་པའི་དོན་ཡིན། རྗེའི་གསང་འདུས་བསྐྱེད་རིམ་སྒོ་གསལ་བྱང་བའི་རེ་སྐོང་ལས། ས་བོན་སོ་གཉིས་ཡི་གེ་གསུམ་དང་སྟེལ་བ་ལས་བསྐྱེད་པ་ནི་གསུང་ཡིག་འབྲུ་ལས་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། རྗེ་རྗེ་ལ་སོགས་པའི་དུག་མཆོན་སོ་གཉིས་བསྐྱེད་པ་ནི་ཐུགས་ཐུག་མཆོན་ལས་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། མི་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ལྷ་སོ་གཉིས་བསྐྱེད་པ་ནི། སྐྱེ་ཆོག་ས་བ་ལས་བྱང་ཆུབ་པ་དང་གསུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས། སྐོང་རྗེའ་མཆོ་མས་ཀྱང་། ས་བོན་དུག་མཆོན་སྐྱེ་ཆོག་ས་བ། ཆོག་གསུམ་བསྐྱེད་བྱ་ཚུན་ཡིན། །ཞེས་དང་། བཀ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་བྱུང་མཆོན་གྱི་དོན་རྗེ་འདིགས་བྱེད་བསྐྱེད་རིམ་དངོས་བྱུང་སྟེ་མ་ལས། དཀྱིལ་འཁོར་བྱུང་མཆོག་གི་ལྷ་ནམས་ཆོག་གསུམ་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཡབ་ཡུམ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་ཐུགས་ཀའི་རྩྭ་གི་འོད་ཟེར་གྱིས་མཁའ་ཁུབ་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་བཀྱག་ནས་རང་གི་ཞལ་དུ་བཅུག་ཐུགས་ཀར་རྗེས་ཆགས་ཀྱི་མེས་ཞུ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྗེ་རྗེའི་ལམ་ནས་ཡུམ་གྱི་བསྐྱར་པ་བའི་ཐིག་ལེ་གཉིས་ལས། ཆ་གཅིག་གཞལ་ཡས་ཁང་གདན་དང་། ཆ་གཅིག་གདན་ནམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཆ་བཅུ་བདུན་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་གསུམ་ལས་ས་བོན་བཅུ་གསུམ་དང་། དེ་ལས་དུག་མཆོན་བཅུ་གསུམ་དང་། དེ་ནམས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་ལྷ་གསུམ་དུ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ལ། ཐིག་ལེ་ཆ་བཞི་ལས་ཏ་ཡོ་ནི་རའི་ཡི་གེ་བཞི་དང་། དེ་བཞི་ལས་ཐོད་པ་བཞིར་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས།

ཆོ་དེ། དུད་མོའམ་དུ་འཕོད། འོ་དོད་འཕོད་པ། སྟེ་སྐྱགས་འདོན་པ། མིག་ཆུ་གཏོང་བའམ་དུ་བ་བཅས་ཀྱི་དོན་ལ་བཤད།

ཆོ་འབྲུལ། <པ་ཉི་ཏ་རྩྭ་> ཡ་མཆོན་བསྐྱེད་པའི་སྒོ་ནས་གཞན་གྱི་ཡིད་འཕྲོག་པ་དང་དབང་དུ་སྦྱད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། སྐྱ་བཤད་ནི། ནམ་མཁའ་ལ་ལྷིང་ཞིང་འཕྲོ་བའི་ཆ་ནས་ཆོའམ་འཕྲོ་ཞེས་བཏགས་ལ། འབྲུལ་ནི་སྐྱལ་པའི་དོན་ལོ། །དེས་ན་འཕྲོ་འབྲུལ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱང་བར་སེམས་

སྟོ། །གནའ་བོའི་འབྲི་སྟོལ་ལ། སྤྲ་གདངས་འདྲ་བའི་ཆ་ནས། ཅ་ལ་བྲ། ཆ་ལ་བྲ། ཉ་ལ་བྲ། སོགས་
 སུ་འབྲི་སྟོལ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་བཅའ་ཁྲལ་ལ་དབྱ་ཁྲལ་དང་། བཅད་ཤེས་ལ་དབྱུང་ཤེས། གཉེན་
 བྱེད་པ་ལ་སྦྱན་བྱེད་པ་དང་། བསྐྱུང་གནས་ལ་སྦྱང་གནས། གཉིད་ལམ་ལ་སྦྱིང་ལམ་མཐ་སྦྱི་
 ལམ། ཨ་ཉླ་ལ་ཨ་ཉླ། མགོ་ཉང་ཉང་ལ་མགོ་ཁྱུང་ཁྱུང་དང་། བྱ་བརྒྱངས་ལ་བྱ་སྦྱང་ཞེས་འབྲི་
 བ་ལྟ་བུས་མཆོན་ནོ། །ཆོ་འབྲུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐྱད་འདི་ནི་ཐོག་མར་སྤྱི་རྩུ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་ལ་
 བཅགས་པ་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་བྲགས་དང་གསུང་གི་ཆོ་འབྲུལ་ལ་འད་དེའི་མིང་ཐོགས་པར་སེམས་
 སྟོ། །ལེགས་སྦྱར་གྱི་བྲ་ཏི་ཏ་རྩྭ་ཞེས་བྲ་བའི་བྲ་ཏི་ནི་སོ་སོར་སོགས་ལ་འབྲུག་གྲང་འདིར་པ་
 རོལ་དང་། ཏ་རྩྭ་ནི་འཕྲོག་བྱེད་དེ་ཐད་འགྱུར་བྱེད་ན་པ་རོལ་འཕྲོག་བྱེད་ལྟ་བུར་བསྦྱར་དགོས་
 བྱའད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཆོ་འབྲུལ་ཞེས་བསྦྱར་དོ། །དེས་ཆོག་
 བོ། །ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཏ་རྩྭ་ལས་འཕྲོག་པར་བྱེད་པས་ན་ཆོ་འབྲུལ་ཞེས་བྲ་སྟེ། མཆེས་ས་
 མཛོད་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་ཆོ་འབྲུལ་ཞེས་བྲ་ཞེན། གདུལ་བྲ་གཞན་གྱི་ཡིད་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའི་
 ཕྱིར་ཏི་ཏ་རྩྭ་འདི་དོན་ནོ། །ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལས་གྲང་། སོ་སའི་སྤྱི་བོའི་སེམས་འཕྲོག་
 པར་བྱེད་ཅིང་འབྲན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཆོ་འབྲུལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆར་
 འབྲེལ་པ་ལས་གྲང་། ཆོ་འབྲུལ་གསུམ་གྱིས་ཞེས་བྲ་བ་ནི་རྩུ་འབྲུལ་དང་། ཀུན་བརྗོད་པ་དང་།
 རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཡ་མཆོན་བསྐྱེད་པ་དག་གིས་ཏེ། ཆོ་འབྲུལ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་ཞེ་
 འགས་པ་དང་། ཐ་མལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་འཕྲོག་ཅིང་སྤྱད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་
 སྟོ། །དེ་ལ་དབྱེན། སྤྱི་རྩུ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ། ཐུགས་ཀུན་བརྗོད་པའི་ཆོ་འབྲུལ། གསུང་རྗེས་
 བསྟན་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་དང་གསུམ་མོ། །རྟོག་གོ་འབར་པ་ལས། རྩུ་འབྲུལ་དང་། ཀུན་བརྗོད་པ་དང་།
 རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་ཐུན་པ་ནི་ཆོ་འབྲུལ་དང་བཅས་པ་སྟེ། འདིའི་རྩུ་འབྲུལ་ནི་ཁྲལ་བ་དང་།
 སྦྱན་པ་དང་། ཟབ་པ་ལ་སོགས་པ་ལོ། །ཀུན་བརྗོད་པ་ནི་བྲ་དང་བྲ་མོ་ལ་སོགས་པ་ཆེ་རིང་བ་ལ་
 སོགས་པ་སྟོན་པ་དང་། དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་ལས་འདི་དག་ལས་འཕྲོ་བ་བྲུག་གི་སེམས་ཅན་
 རྣམས་བྱུང་བར་གྱུར་དོ། །འབྱུང་བར་འགྱུར་སྟོ། །དུས་འདི་སྤིང་དུ་འཁོར་བར་གནས་ནས་ཐར་

བ་སྐྱབ་བར་འགྱུར་རོལ་གྱི་བཤོ། །རྗེས་སྤྱི་བསྟན་བ་ནི་ཡང་འདི་ནི་ཆོས་སོ་འདི་ནི་ཆོས་མ་
ཡིན་བཤོ། །འདི་ལ་ནི་བསྐྱབ་བར་བཤོ། །འདི་ལ་ནི་བསྐྱབ་བར་མི་བཤོ། །ཆོས་འདི་དག་ནི་སྤོང་
བ་སྐྱབ་བར་བྱེད་བ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་བཤོ། །ཆོས་འདི་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
དང་མ་བྱུན་བ་སྟེ། དན་བ་ཉེ་བར་གཞག་བ་ལ་སོགས་བཤོ། །ཆོས་འདི་དག་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
མེད་བཤོ། །ཆོ་འབྱུང་བ་སྐྱབ་བ་རྒྱས་བར་རིག་བར་བཤོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོ་འབྱུང་གསུམ་
ཀྱི་སྐོར་ “ཆོ་འབྱུང་གསུམ་” ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཆོ་འབྱུང་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་བརྒྱད་ཀྱི་བཞི་བ་སྟེ། འདི་ལ་སྤྱི་སྟེགས་པམ་བྱེད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ཡང་
ཟེར། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་མཉན་ཡོད་རྗེ་རྒྱུ་ཆེན་དུ་སྤྱི་སྟེགས་སྟོན་བ་དུག་ཆོ་འབྱུང་གིས་པམ་
བར་མཛད་པའི་ཆོ་བཞེད་ས་བས་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྲ། དེའི་དབྱེ་བས་བྲ། བཞི་བར་རིམ་བཞི་བ་ཕྱོགས་
རེ་རེར་སྟོང་འབྱུར་དང་བཅས་བཤམ། ལྷམ་སོ་བར་རིམ་བཞི་བ་བད་འདབ་ཅན་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ཞིག

ཆོ་འབྱུང་དུས་ཆེན། ཆོ་འབྱུང་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་ལ་གཟིགས།

ཆོ་འབྱུང་རྣམ་བ་གསུམ། ཆོས་འབྱུང་གསུམ་ལ་གཟིགས།

ཆོ་འབྱུང་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ། ཆོ་འབྱུང་དུས་ཆེན་ནི་སྟོན་བ་ལྟ་བུ་བས་རྒྱ་གར་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་
སོ་མཉན་ཡོད་དུ་སྤྱི་སྟེགས་ཀྱི་སྟོན་བ་དུག་དང་ཆོ་འབྱུང་འགྲན་ནས་པམ་བར་མཛད་པའི་དུས་
ཆེན་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བཞེད་ལ། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་རྒྱ་བ་དང་སོའི་ཆོས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྗེའི་
བར་ཆོ་འབྱུང་ཆེན་སོའི་དུས་ཆེན་ཡིན་ཞིང་། རྗེ་བཙུན་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་སོས་ཐོག་མར་ཆོ་འབྱུང་
སྟོན་ལམ་རྒྱ་བ་དང་སོའི་ཆོས་གཅིག་ནས་བཅོ་ལྗེའི་བར་མཛད་ཀྱང་ལོ་གསར་གྱི་བྲེལ་ཐིང་
སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱས་སྤྱི་སྟེགས་སྟོན་ལམ་ཡང་རྒྱ་བ་དང་སོའི་ཆོས་གསུམ་ནས་གྲལ་
འཛིན་བྱས་ཏེ། དངོས་གཞི་ཆོས་བཞི་ནས་འགོ་ཆུགས་ནས་ཆོས་ཤལ་གཏོར་རྒྱག་དང་།
ཆོས་ཤལ་བྱམས་བ་འདེན་བྲལ་རྗེས་སྟོན་ལམ་གྲོལ་བ་ལགས་ཤིང་། འདིའི་སྟོལ་ནི་རྗེ་ཅོང་
ཁ་བ་ཆེན་སོས་༡༩༠༩ལོར་ལྷ་སར་ཆོ་འབྱུང་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་བཙུགས་བ་ལས་དར་ཞིང་།
དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དུས་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཡིན། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་ཡོངས་

རྫོགས་ལྷ་སར་གདན་འདྲིམས་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙོག་ལག་ཁང་དུ་ཆོས་གསུམ་ནས་དབུ་ཚུགས་
ཉེ་ཆོས་ཉིད་ལྡེ་བར་མཆོད་སྤྱོན་གཟབ་རྒྱས་གནང་བ་དང་འབྲེལ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་འཛིན་ཁྲི་
རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། བསྟན་འཛིན་གྱི་སྤྱེས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་སྤྱི་ཆེ་ཡུན་རིང་དུ་
འཆོ་ཞིང་གཞུས་པ། འགྲོ་ཀུན་པན་བདེའི་དབལ་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པ་སོགས་གྱི་སྤྱོན་ལམ་རྒྱ་
ཆེར་མཛད་གྱིན་ཡོད། དེའི་མགོ་གོན་ནི་སྤིང་གཞུང་ནས་གཏོང་བ་དང་འབྲོར་ལྷན་སྤྱོན་བདག་
ཁག་ནས་ཀྱང་རང་འདོད་ལྷར་འབྱེད་གཏོང་བསྟེན་བཀུར་གཟབ་རྒྱས་ཞུ་བ་ཞིན་ཡོད། དེ་སྐབས་
གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་རྣམས་ནས་སྤྱོན་ལམ་ཆོག་གས་དབུས་སུ་
མཆོན་ཉིད་དམ་བཅའ་བཞག་སྟེ་སྤྱོད་རྣམས་འབྲེལ། ཉིན་དགུང་དབུ་པར། དགོང་ཚོ་འདུལ་བ་
དང་མཛོད་བཅས་གྱི་མཆོན་ཉིད་གྱི་གཞུང་ཆེན་མོ་ལྷ་ལ་བགོ་སྤྱོད་གནང་བ་བཅས་སོ། །ཆོ་
འབྲུལ་སྤྱོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཐོག་མའི་འབྲུང་ཁུངས་སོགས་ཞིབ་པ་འོག་ཏུ་གཟེགས། ཆོ་འབྲུལ་
དུས་ཆེན་དུས་ནམ་གྱི་ཆོ་བྱུང་བ་ནི། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ལྷ་ཀྱུ་ཐུབ་པ་དགུང་ལོར་བདུན་པ་
མེ་པོ་འབྲུག་གི་ལོར་བྱུང་། རྒྱུ་རི་ལྷ་བྱུང་བ་ནི། དེའི་ལྷར་ལོ་ཤིང་ཡོས་ལ་བཅོམ་ལྷན་
འདས་འཁོར་དག་སྤོང་སྤོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ལྷ་འུའི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་གྱི་ལོད་
མའི་ཆལ་ན་བཞུགས་པའི་ཆེ། ལྷ་སྟེགས་གྱི་སྟོན་པ་རྫོགས་བྱེད། ཀུན་ཏུ་རྒྱ་གཞག་ལྷས་གྱི་
བྲུ། ལྷ་འདོད་གྱི་བྲུ་ཡང་དག་རྒྱལ་བ་ཅན། མི་པམ་སྤྱིའི་བྲུ་ལ་བ་ཅན། ཀྱང་ཉི་བྲུ་ནོག་པོ་ཅན།
གཅེར་བྲུ་པ་གཉེན་གྱི་བྲུ་དང་བྲུག་ཀྱང་དེར་གནས་པ་ལས་རྒྱལ་པོ་དང་སྟོན་པོ་དང་། རྒྱུ་
བདག་དང་ཡུལ་མི་རྣམས་རིས་གྱིས་སངས་རྒྱས་ལ་དད་དེ་ཞབས་ཏོག་བསྟེན་བཀུར་ཞུ་བ་ཇི་
མང་དང་། ལྷ་སྟེགས་གྱི་སྟོན་པ་བྲུག་ལ་ཞབས་ཏོག་བསྟེན་བཀུར་བྱེད་པ་ཇི་ཅུང་དུ་སོང་བས་
བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་སྤག་དོག་གིས་ཡིད་བསྐྱོད་དེ་ཡུལ་དེའི་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་པོའི་
བྱུང་དུ་སོང་སྟེ། བདག་ཅག་སངས་རྒྱས་དང་ཆོ་འབྲུལ་འབྲན་དུ་ཆུག་ཅིག་ཅེས་ཞུས་པར་རྒྱལ་
པོས་བསྐྱོག་ཀྱང་མ་ཉན་པས་སངས་རྒྱས་ལ་ཞུས་པར། སངས་རྒྱས་གྱིས་དེ་ཉིད་དུས་མཁའ་
ནོ་ཞེས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། སངས་རྒྱས་འཁོར་བཅས་ཡུལ་ཡངས་པ་ཅན། ཀྱི་ལྷ་སྤྱི། ལྷ་རྩ་

ཏ་སྟེ། སེར་སྟེ་སོགས་སུ་རིམ་པ་བཞིན་བྱོན་པའི་མཐར་མཉན་ཡོད་དུ་ཕེབས། ལུ་སྟེགས་ཀྱི་
 སྟོན་པ་དུག་འཁོར་བཅས་དང་། རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོ་འཁོར་བྱིས་ཀྱི་ལྷ་ལྷུ་ལེ་ཅ་བྱི་
 འཁོར་བྱིས་ཀྱི་བདུན། རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཏ་ཡ་ན་འཁོར་སྟོང་ཐག་བརྒྱད་ཁྲི། རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཅི་ལ་འཁོར་
 བྱིས་ཀྱི་ལྷ། རྒྱལ་པོ་ཞི་རྒྱ་ལྷ་འཁོར་བྱིས་ཀྱི་ལྷ། རྒྱལ་པོ་ཆངས་སྟེན་འཁོར་བྱིས་ཀྱི་ལྷ་བརྒྱད་
 ཅུ་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་འབྲུའི་འཁོར་བྱིས་ཀྱི་དགྲ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་རྩེ་སུ་འབྲངས་ཏེ་ཤིང་ཡོས་དགུན་རྒྱ་ཐ་རྒྱུང་ལ་མཉན་ཡོད་དུ་འཆོགས། ལུ་སྟེགས་ཀྱི་སྟོན་
 པ་དུག་མཉན་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱི་བྱང་དུ་སོང་སྟེ། དགེ་སྦྱོང་གློ་ཏ་མ་དང་བདག་
 ཅག་ཆོ་འབྲུལ་འགན་པར་དུས་བྱས་པ་ལ་དུས་ལ་བབས་པ་དང་བྱོལ་ཞིང་བྱོས་ཏེ། ད་ནི་འཁོར་
 མང་པོ་ཡང་རྒྱལ་པོའི་ལུལ་དུ་འཆོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོས་བདག་ཅག་འགན་དུ་རྒྱལ་ཅིག་
 ཅས་ཞུས་པ་ན་རྒྱལ་པོས་བརྒྱུག་ཀྱི་མ་ཉན་པས་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་
 ལ། ལུ་སྟེགས་སྟོན་པ་དུག་གིས་ཆོ་འབྲུལ་འགན་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྐྱེད་བར་འདུག་པས།
 བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་འདི་དག་ཆོ་འབྲུལ་གྱིས་ཆར་གཅད་དུ་གསོལ་ཞེས་གསོལ་བས་ང་ཉིད་
 དུས་མཐུན་ནོ། །ཞེས་བཀའ་བསྩལ་པ་དང་། གསལ་རྒྱལ་གྱིས་ས་ཕྱོགས་བྱི་བདར་བྱས་ཤིང་
 བརྒྱན་ཏེ་འཁོར་མང་པོ་བསྐྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་། རྒྱལ་རི་ལྷ་བྱང་བཞི། མེ་འབྲུག་གི་
 ཉོར་རྒྱ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ལ་ཐམས་ཅད་འཆོགས་པའི་སང་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱིས་སངས་
 རྒྱས་ལ་ཆོས་སྟོན་དང་པའི་ཆོ་ཆེམས་ཤིང་། (སོ་ཤིང་སྟེ་སོ་འབྲུད་ཀྱི་ཤིང་བྱའི་མིང་) ས་ལ་བཙུག་
 མ་ཐག་ཏུ། ཅ་བ་དང་སྟོང་པོ་དང་ཡལ་ག་རྣམས་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན་གྱིས་རང་བཞིན་ཅན། དཔག་
 ཆད་ལྔ་བརྒྱའི་རྒྱ་ཁྲོན་དང་ལྷན་པ་ལོ་འདབ་དང་མེ་ཏོག་ཤིན་ཏུ་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་། འབྲས་བུ་ཐེ་
 ལྷ་ཤིང་བའི་བུམ་པའི་ཆད་དང་ལྷན་པ། ཁ་དོག་དང་འོད་ཟེར་གྱིས་ཉི་རྒྱ་ཟེལ་གྱིས་གཤོན་ཅིང་།
 རྒྱུད་གིས་བརྟེན་པའི་ཕྱི་བསུང་དང་སྒྲ་ལས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་འབྲུང་བ་སྟུལ། ཆོ་གཉིས་ལ་རྒྱལ་པོ་
 ལྷ་ཏ་ཡ་ནས་མཆོད་པའི་ཆོ་སྦྱུའི་གཡས་གཡོན་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་རི་མཐོ་ཞིང་བརྟེན་ཆགས་པ།
 སྟོན་ཤིང་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་མེ་ཏོག་དང་འབྲས་བུ་མཛེས་ཤིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅན་གཉིས་

637

འཕྲོས་པས་སྟོང་གསུམ་ཁྲབ་པ་ཀུན་ལ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་སྤྲུལ། ཆེས་བཅུ་བཞི་ལ་རྒྱལ་
པོ་ལྷ་ཏུ་ཡ་ནས་མཆོད་པའི་ཆེ། ལྷ་ཏུ་ཡ་ནས་སངས་རྒྱུ་གྱི་སྤྲུལ་མེ་ཏོག་གཏོར་བ་རིན་པོ་
ཆའི་ཤིང་རྟོན་བྱས་སྤྲུམ་པ་མཐོ་བྱང་ཆངས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་འཕགས་པ་བརྒྱ་ཐག་
ཐྱིད་དང་བཅུ་གསུམ་གྱི་གངས་དང་ལྷན་པར་གྱུར་པའི་ཤིང་རྟེན་འཛིག་རྟེན་དུ་སྤྲུལ་པའི་སངས་
རྒྱུ་མེ་རེ་བཞུགས་པའི་འོད་གྱིས་སྟོང་གསུམ་ཁྲབ་པ་སྤྲུལ། ཆེས་བཙུ་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་
ཅན་སྟོང་པོས་མཆོད་པའི་ཆེ། ཟོས་ནས་ལུས་སེམས་བདེ་བ་བྱང་པར་ཅན་སྟོང་པའི་རོ་བརྒྱ་
པའི་ཟས་གྱིས་སྟོང་ཟམས་ཅད་གང་བར་མཛད་ཅིང་། ཐུག་གཡས་ས་ལ་བསྐྱུན་པ་ཐག་དཔྲུལ་
ཁམས་བཙུ་བརྒྱད་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྟེང་གསུམ་ཆོགས་འདོན་པ་ཀུན་གྱིས་མངོན་པར་གྱུར་
པ་ལ་བརྟེན་ནས་དངངས་སྤྲག་དང་སྟོ་བ་ཆད་མེད་པ་སྤྲུལ་པ་ལ་ཆོས་བསྟན་པས་ལ་ལ་ཤི་འཕྲོས་
ཏེ་ལྟར་སྤྲུལ། ལ་ལ་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད། ལ་ལས་རྒྱན་ཞུགས་ནས་དབྱ་བཙུ་པའི་བར་
གྱི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་སྤྲུལ་པ་སྟོན་པར་མཛད། དེ་ལྟར་ཉིན་བཙུ་ལ་ཆོ་འབྲུལ་རེ་
རེ་བསྟན་པས་ཉིན་རེ་བཞིན་འཕོར་གྱི་སེམས་ཅན་ལྟར་སྤྲུལ། སེམས་བསྐྱེད་པ། འབྲས་བུ་ཐོབ་
པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱང་ཞིང་དེ་ཕྱིན་ཆད་དཔྱིད་ར་བའི་ཡར་འཛིན་ཆེས་བཙུ་པོ་དུས་ཆེན་དུ་
བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་ཡིན། ཆོ་འབྲུལ་མཆོད་པ་ཇི་ལྟར་བྱང་བཞི། བཙུ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཆོ་
འབྲུལ་ཆེན་པོ་བསྟན་ཟིན་པ་དང་མཉན་ཡོད་དུ་ཆོ་འབྲུལ་མཆོད་རྟེན་ནས་སྤྲུལ་པས་བྱེད་
གྱི་མཆོད་རྟེན་བཅུགས་ཤིང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་ནས་ཆོ་འབྲུལ་མཆོད་པ་ཡང་ཚུགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་
པཌ་བྱུབ་དང་རྒྱལ་པོ་དང་སྟོན་པོ་དང་། བྱིས་བདག་དང་པ་ཅན་ལ་སོགས་པས་ལུལ་སོ་སོར་
ཆོ་འབྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་ཆེན་ལ་མཆོད་པ་དན་དུས་སྟོན་བྱེད་པ་དར་བར་གྱུར། དེའི་རྒྱན་གྱིས་
བོད་དུ་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་བོད་མ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྤྲུལ་དང་། སྤྲིན་བདག་སྟོབས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་
གྱིས་རིམ་བུ་ལྟར་ཆོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་ལ་མཆོད་པ་མཛད་པ་མང་དུ་བྱང་ཞིང་། ལྷག་པར་འཇམ་
དབྱངས་སྤྲུལ་མ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ལྷ་ལྷན་སྤྲུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྫོང་པོ་ལྷ་ལྷ་སྤྲུལ་གཙོ་
མཛད་པའི་རྟེན་གསུམ་བྱང་པར་ཅན་གྱི་དྲུང་དུ། མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཤམས་ཏེ་དགེ་འདུན་

བྱིས་ལ་ལྟ་བུ་དང་བཅས་པ་ས་ཤིང་གི་རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་གནས་གང་ལ་སྟོན་གསན་སྟོན་གོན་
 དང་། ཤིང་ལྷ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ཉིད་བར་མཆོད་པ་དངོས་གཞི་ལྷ་ས་སྟོན་ལས་
 ཆེན་མོར་གྲགས་པའི་ཆོ་འབྲུལ་མཆོད་པ་མཛད་ཅིང་། དེའི་རྒྱན་དེང་སང་གི་བར་དུ་མ་ཆད་
 བར་ཡོད། རྗེ་བཙུན་རྒྱ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་མཛད་ཆེན་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་
 ལས་དུ་གྲགས་པ་དབུས་གཙང་། མངའ་རིས། བར་ཁམས། མདོ་སྐད། སོག་ཡུལ་རྣམས་སུ་
 མཛད་མཁན་མང་དུ་བྱུང་ཞིང་། མ་ཉ་ཅི་ནའི་ཡུལ་ཁམས་སུ་འཇམ་དབྲངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་
 ཤིན་ཏུ་རྒྱལ་པོས་ལྷ་ཁང་སེར་པོར་གྲགས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གསར་བཞེངས། དེར་དགེ་
 འདུན་གྱི་སྡེ་བསྐྱས་ཏེ། ས་བྲུ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བརྒྱད་ནས། ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་ལས་འཇུགས་
 བར་མཛད་པ་དེང་སང་གི་བར་དུ་རྗེ་འཕེལ་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་སྡེ་སོར་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བརྒྱད་
 ནས་བཙུའི་བར་ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་ལས་མཛད་བཞིན་པའི་སྡེར་དུ་འཇམ་དབྲངས་གོང་མ་ཆེན་
 པོ་བདེ་སྦྱིད་རྒྱལ་པོས་ཅན་དན་རྫོ་པོ་བཞུགས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གསར་བཞེངས་དེར་དགེ་
 འདུན་གྱི་སྡེ་བསྐྱས་ཏེ། ས་འབྲུག་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་གསུམ་ནས་ཆེས་བརྒྱད་ཀྱི་བར་ཆོ་འབྲུལ་
 མཆོད་པ་ཞག་པོ་འཕར་མ་སྟོན་བར་མཛད། དེ་ཡང་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཡར་དཔེ་ཞག་བཙུའི་པོ་ཆོ་
 འབྲུལ་གྱི་དུས་ཆེན་ཡིན་ཀྱང་། ཆེས་བདུན་ཡན་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་ལ་འགན་རྒྱ་དང་བཅས་པའི་ཆོ་
 འབྲུལ་དང་། ཆེས་བརྒྱད་ཀྱི་ཉིན་སྟེགས་ཀྱི་སྟོན་པ་བྲུག་བཙུའི་ཞིང་། དེ་དག་གི་འཁོར་དགུ་
 བྱི་ཆེག་སྟོང་བཙུའི་ལྷན་འདས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བསྟེན་བར་རྫོགས་ཏེ་དག་
 བཙུའི་བར་གྱུར་པས་དེ་ཕྱིན་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་ལ་འགན་རྒྱ་མེད་པའི་ཆོ་འབྲུལ་དུ་གྲགས་པ་དང་།
 རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ཀྱང་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བརྒྱད་ཀྱི་ཉིན་རྫོ་པོ་གསུམ་སྟེ་རྟེན་ཐམས་
 ཅད་ལ་གསེར་ཆབ་སྟོན་བར་མཛད་པ་དུས་ཆེན་ཁྲད་བར་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཡིན་པས་ཕྱིས་
 སུ་ཆེས་བརྒྱད་ལ་འགོ་འཇུགས་པ་དང་། འོགས་རྒྱ་ཆེས་གཅིག་ལ་སྦྱིད་གསུམ་བདག་མོ་
 མཆོད་པའི་དུས་ཁྲད་བར་བ་ཡིན་པས་སྦྱིད་གསུམ་བདག་མོ་མཆོད་པ་དང་། བལ་མོ་ཆེས་ལོ་
 གསར་གྱི་དགའ་སྟོན་གྱི་དུས་སོགས་བལ་བ་ཆེ་བས་ཆེས་གཉིས་ལ་སྦྱོར་བ་ནས། ཆེས་གསུམ་

ལ་དངོས་གཞི་འགོ་འཇུག་པ་བྱུང་ངོ། །ལྷང་སྤྱང་ག་དབང་སྒོ་བཟང་ཆོས་ལྷན་གྱི་གསུང་
སོགས་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད་ཅིང་། འདི་མདོ་མཛད་ས་སྤྲུག་དང་ལུང་རིགས་གཏེར་མཛོད་དང་།
སྡེ་སྤྲེད་སངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཆོད་གཡའ་སེལ་༼ ༧ ༽ ༣༩ ལྷན་གསལ་ལོ། །

ཆོ་འབྲུལ་གསུམ། <ཉི་ཁྱེ་ཉེ་ཉེ་> སྤྱི་ཟླ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ། ལྷགས་ཀྱན་བཟོད་པའི་ཆོ་འབྲུལ།
གསུང་ཐེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འབྲུལ་དང་གསུམ། ཐོག་མར་སྤྱི་མཐོན་ཆོ་འབྲུལ་སྤྱི་ཆོགས་
གྱིས་གདུལ་བྱའི་ཡིད་འཕྲོག་པར་བྱེད། ལྷགས་གྱིས་བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པར་མཛད། གསུང་གིས་མོས་ཁམས་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་སྟོན་པར་མཛད་པའི་སྤྱི་ནས་
གདུལ་བྱ་རྣམས་ཐར་པའི་ལམ་ལ་བཀྱི་བར་མཛད་དོ། །དེ་ཡང་རྗེའི་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་
ཐེང་བ་ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་དང་པོར་སྤྱི་ཟླ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་ནས་མཁའ་ལ་འགོ་བཤལ་
སོགས་པས་པ་རོལ་ཐེལ་གྱིས་གཞོན་ཞིང་། དེ་ནས་ལྷགས་ཀྱན་བཟོད་པའི་ཆོ་འབྲུལ་གྱིས་
ཁམས་དང་བསམ་པ་དང་བག་ལ་ཉལ་མཁྱེན་ནས་སེམས་གྱི་རྒྱ་བ་བསྟན་པས་དད་པར་བྱེད།
དེ་ནས་གསུང་ཐེས་སུ་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྤྱི་ནས་པའི་ཐེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འབྲུལ་ནས་
པ་གསུམ་གྱིས་འགོ་བཤམ་ཐུག་ལ་ལམ་ཐེས་སུ་སྟོན་པར་མཛད་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་སོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་སོ། །བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་གནད་གྱི་རྒྱ་འོད་ལས། ཆོ་འབྲུལ་དེ་ཉིད་ནི་རྣམ་
པ་གསུམ་སྟེ། ཟླ་འབྲུལ་དང་། གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པ་དང་། ཟག་པ་ཟད་པ་ཤེས་པ་ལོ། །ཞེས་
འབྱུང་། གོང་དུ་བཤད་པ་དང་གནད་གྱི་རྒྱ་འོད་ལས་བཤད་པ་གཉིས་ཆོག་རིས་མི་འདྲ་བ་ཙམ་
ལས། དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་སེམས་སོ། །རྒྱས་པར་མཆིམས་མཛོད་དེ་བ་གཟུགས་༢༠༣
དང་། བརྒྱད་སྟོང་པའི་འགྲེལ་པ་གནད་གྱི་རྒྱ་འོད་ལས་ཤེས་པར་བྱལོ། །སྤྱི་ཟླ་བཅ་གཉིས་༡༩ལས། ཆོ་འབྲུལ་
གསུམ་ལ། ཉི་ཁྱེ་ཉི་ཁྱེ་ཞེས་བྱ་བ་ཆོ་འབྲུལ་གསུམ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་དཀོན་ཉི་ཁྱེ་ཞེས་བྱ་བ་པ་རོལ་གྱི་སྟོང་ལ་
ཅི་སེམས་པ་མཁྱེན་པས་རྗེ་སེམས་པ་ཀྱན་བཟོད་པའི་ཆོ་འབྲུལ་དང་། རྟོན་ཉི་ཁྱེ་ནི་རྣམ་མཁའ་ལ་གཤེགས་པ་
དང་། སྤྱི་ལུས་མང་པོར་སྤྱུལ་པ་ལ་སོགས་པ་རྟུ་འབྲུལ་གྱི་ཆོ་འབྲུལ་དང་། ལ་རུ་ལྷས་ཀྱིས་ཉི་ཁྱེ་བདེན་པ་
གཉིས་གྱི་སྤྱི་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཏན་ལ་པལ་པར་བཀོལ་ཏེ་མན་ཞིང་ཐེས་སུ་མཐུན་པར་བཤད་པས་

ན་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་ནམ་པ་འདི་གསུམ་ངོ་མཆར་ཆེ་བའི་མདུ་བྱ་བྱུང་བས་སེམས་ཅན་མང་པོ་ད
ད་ཅིང་འདུན་པར་མཛད་པས་ན་ཆོ་འཕྲུལ་གསུམ་ཞེས་བྲ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །ཆོ་
འཕྲུལ་གསུམ་གྱི་སྒྲོར་རྒྱས་པར་གཟེགས་འདོད་ན། འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་བཅེགས་པའི་
མདོ་རྒྱ་ཅ་པའི་༽ནང་ཆོན། འཕགས་པ་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་བསྟན་པ་ཞེས་བྲ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་མདོ་༣༤ན་འཕགས་པས་དེར་བཞུ་བར་བྱའོ། །

ཆོ་འབྲང་། མ་ཡི་བྱོགས་གཉེན་གྱི་མིང་། ཨ་མའི་བྲིམ་རྒྱུད། དཔེར་ན་ཨ་ཁང་ལྟ་བུ། ཁང་པོ་འཕམ་ཨ་
ཁང་གི་མིང་ཡིན་པར། བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པ་གསུང་།

ཆོ་རིགས། 1 རིགས་མཐོན་པོ། བྲམ་ཟེའི་རིགས་དང་རྒྱལ་རིགས་ལྟ་བུ། སློབ་དཔོན་དབྱེག་གཉེན་གྱིས་
མཛད་པའི་སྒྲོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་རྒྱ་ཅི་༽ ༡༤ན་པ་ལས།
རིགས་ནི་ཤུག་འཕྲུལ་པ་སོགས་པའོ། །རུས་ནི་གྲོ་ཏམ་པ་སོགས་པའོ། །ཆོ་རིགས་ནི་རིགས་
མཐོན་པོར་སྤྱེས་པ་ཉིད་པ་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །2 ཆོ་ནི་ཆོ་འབྲང་སྟེ་མའི་བརྒྱུད་པ་
དང་། རིགས་ནི་མའི་བརྒྱུད་པ་འཕམ་རིགས་པ་བཤད་དོ། །3 པའི་བྲིམ་རྒྱུད་པ་བཤད་པ་འང་མཐོང་།
ཆོ་རིགས་བཅུན་པ། རིགས་མཐོན་པའོ། རིགས་མཐོན་པོར་སྤྱེས་པ་པ་ཟེར། དཔེར་ན་རྒྱལ་རིགས་
དང་བྲམ་ཟེའི་རིགས།

ཆོ་ལོ། 1 ལོ་ལོ། ལོ། རྒྱུན་པོ། རྒྱལ་པོའི་ཅེད་ལོ། འདུལ་བ་ནམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ནམ་པར་བཤད་
པ་༡༠༡ན་པ་ལས། ཆོ་ལོ་ཞེས་བྲ་བ་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཅེད་ལོ་ལོ། ཞེས་གསུངས། 2 སོག་སྐྱད་པ་
གོ་མའི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

ཆོག་ 1 ཆོ་གའི་བསྟན་ཆོག་ དཔེར་ན་སྟོན་ཆོག་ ད་ཆོག་ སྟོལ་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ལོང་བ་དང་
ལྷང་བ། ཆང་བ། དཔེར་ན་གཅིག་གིས་མ་ཆོག་པའི་བཅུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 རུང་བ་དང་འགྲིག་
པ། བྲ་བ་དེ་བྱེད་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 4 རྩམས་པ། ཆོམ་པ། དཔེར་ན་ཆོག་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
5 གཙོག་པའི་སྟུལ་ཆོག་

ཆོག་པ། 1 རུང་བའི་དོན། བྲ་བས་ཆང་འབྱུང་མི་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 2 རྩམས་པ། ཆོམ་པ། ཆོག་

ཤེས་ལྟ་བུ། 3 ལྟར་གྱི་ཆོད་པ། གཅིག་གིས་མ་ཆོག་པའི་བཅུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
ཆོག་ཤེས། ཆོག་ཤེས་པ་ལ་གཟིགས།
ཆོག་ཤེས་པ། ཡིད་ཆེས་པའི་དོན་ཡིན། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། རྒྱ་ལོར་སོགས་ངན་དོན་ཅམ་གྱིས་ཆེས་པ་
ལ་ཟེར། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ཆོག་ཤེས་པ་ནི། ཆོས་གོས་ལ་སོགས་པ་ངན་དོན་ཅམ་
རྟེན་པས་ཉལ་ཏུ་ཆོག་ཤེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལྷ་སྒྲུབ་བཤེས་སྤྱིང་། 2 ། ༢༥༩༤
ལས། རོར་རྣམས་ཀུན་གྱི་ནང་ན་ཆོག་ཤེས་པ། །རམ་མཛོག་ལགས་པ་ལྷ་མའི་སྟོན་པས་
གསུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཆོས། འཛོམས་ཀྱི་སྒྲུལ་ཆོག་གི་འབྲི་ཚུལ་གཞན། ཆོས་པ་ལ་གཟིགས།
ཆོས་པ། འཛོམས་ཀྱི་སྒྲུལ་ཆོག་ཆོས་པ་ཤིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་འཛོམས་
ཀྱི་སྒྲུལ་ཆོག་ལ་ “ཆོས་པ” ཞེས་བྲིས་ཡོད། རྗེའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ༡་ན་ནི་ཆོས་པ་
ཤིག་པ་སྟེ་དམ་ཆོག་དེས་ཐེག་དམན་གྱི་བྱང་ཚུབ་འདོད་པ་ཆོས་པ་ཤིག་པའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་
དེ་ཉིད་ལས། གཞན་གང་གིས་ཀྱང་དེ་མི་ཆོས་པ་པས་ན་མི་ཤིགས་པ་དང་མ་སྒྲིམ་པས་ན་
ཐེག་ལེ་ཞེས་གསུངས་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །པོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་ “ཆོས་”
ཞེས་བྲིས་ཡོད། ཆོས་པ་དང་ཆོས་གཉིས་ཀ་འཐད་ལྟར་ཡིན་ལོ། །
ཆོས་ཁ། འབྲུང་ཁུངས། དཔེར་ན་མདོ་སྟོད་མའི་ཆོས་ཁ། མདོ་སྟོད་ཉིའི་ཆོས་ཁ། དབྱུས་གཙང་ཆོས་
ཀྱི་ཆོས་ཁ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཆོས་ཁ་ཟེར་བ་སོགས་སྐད་མིན་ནམ། རྗེ་རྣམས་ལྟ་བུའི་རྣམ་ཐར་ལྟ་སེར་
བསྟན་པའི་མཛེས་རྒྱན་ལས། ཆོས་ཁའས། བོད་སྐད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་འབྲུང་ཁུངས་གསུམ་
ཡོད། ཅེས་གསུངས་འདུག་ཅེས་ལྟ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ།
ཆོས་ཁ་གསུམ། མངའ་རིས་གྲུང་ཐང་ནས་སོག་ལ་སྒྲུབ་པོ་ཡན་དབྱུས་གཙང་ཆོས་ཀྱི་ཆོས་ཁ། དེ་ནས་
མ་ཆུ་ཁུག་པ་ཡན་མདོ་སྟོད་མའི་ཆོས་ཁ། དེ་ནས་རྒྱའི་མཛོད་རྟེན་དཀར་པོ་ཡན་མདོ་སྟོད་
ཉིའི་ཆོས་ཁར་བྱེད་དོ། །ཞེས་རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་མཛོད་པའི་སྟོ་མང་མཁན་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆོས་དར་
བའི་རྣམ་ཐར་དང་། མདོ་སྟོད་ཆོས་འབྲུང་སོགས་སུ་གསལ། ཆོས་ཁའི་སྒྲུབ་པ་ཤད་གོང་དུ་ཆོས་

ཁ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

ཆོལ་ཟངས། 1 གཅིན་སྐྱུག་སོགས་མི་གཙང་བ་སྐྱུག་སྟོང་། ཆོག་མཛོད་ནམས་སུ་གཅིན་སྟོང་ཅེས་
འབྱུང་ཡང་། གཅིན་བ་གཅིག་སུའི་སྟོང་མིན་པ་ནི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བར་ཡང་གསལ། 2
རྒྱ་ལག་འབྱུང་སྟོང་། ལུང་ཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། རྒྱ་བ་བརྒྱ་པའི་སྟོང་ཅེས་བྱ་བ་ནི་
ཆོལ་ཟངས་ཀྱི་མིང་རོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས། <ཉམ་> ཉམ་ “ཅམ་” ཞེས་པ་པོད་རྒྱ་དུ་བསྐྱུར་ན་འཛིན་པའམ་ཆོས་ཞེས་བྱ་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་
དོན་བཅུ་ལ་འབྲུག་སྟེ། 1 ཞེས་བྱ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་ལ་འབྲུག་པ་ནི་མདོ་ལས། ཆོས་གང་ལ་ལ་འདུས་
བྱས་སམ། འདུས་མ་བྱས་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། 2 ལམ། ལམ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། དགོ་སྟོང་དག་
ལོག་པའི་ལྟ་བུ་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་ལ་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་ནི་ཆོས་ཡིན་ལོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།
3 ལྷང་འདས། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 4 ཡིད་ཀྱི་ཡུལ། དེ་
ལ་འབྲུག་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 5 བསོད་ནམས། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། བཅུན་
མོའི་འཁོར་དང་གཞོན་ནུ་མ་ནམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཆོས་སྟོང་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 6 ཆོ། (ཆེ་འདི་བྱི་
ཞེས་པའི་ཆེ) དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། བྱིས་པ་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་གཅེས་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ཞེས་པ་
ལྟ་བུ། 7 གསུང་རབ། དམ་པའི་ཆོས། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། དགོ་སྟོང་དག་ཆོས་ཞེས་པ་ནི་འདི་ལྟ་
སྟེ། མདོ་སྟེ་དང་། དབྱངས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྟེ་དང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 8 འབྱུང་འབྱུང་། དེ་ལ་འབྲུག་
པ་ནི། ང་ཡང་འཆི་བའི་ཆོས་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཉིད་ལས་མ་འདས་སོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 9 དེས་
ལ། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། དགོ་སྟོང་གི་ཆོས་བཞི་ཞེས་དང་། དགོ་སྟོང་དག་སོག་གཅོད་པ་ནི་ཆོས་
མ་ཡིན་ལ། སོག་གཅོད་སྤངས་པ་ནི་ཆོས་ཡིན་ལོ། ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། 10 ལུགས་
སོལ། ཆོས་ལུགས། ཁྱིམ་ས། དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། ལུལ་ཆོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དོན་བཅུ་པོ་དེ་དག་
འཛིན་པའི་སྐྱ་དོན་དང་འགྲེལ་ཚུལ་ནི། ཞེས་བྱས་རང་སྤྱི་འཇོག་ཉིད་འཛིན་པ་དང་། ལམ་དང་
ལྷང་འདས་ཀྱིས་ནི་འཁོར་བར་ལྷུང་བ་ལས་འཛིན་པ་དང་། ཡིད་ལུལ་གྱིས་ནི་ཡིད་འཛིན་པ་དང་།
བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་དན་འགྲོར་ལྷུང་བ་ལས་འཛིན་པ་དང་། འབྱུང་འབྱུང་གྱིས་ནི་འབྱུང་

རྒྱུ་ལྟུང་ཆོས་དེ་འཛིན་པ་དང་། དེས་པས་ནི་དེས་པར་བྱ་བའི་གཞི་འཛིན་པ་དང་། ལྷགས་ཀྱིས་ནི་
རང་དང་མཚུངས་པའི་སྤྱོད་པ་འཛིན་པ་བཅས་སོ། རྟེན་ཡང་རྣམས་བཤད་རིག་པ་ལས། ཆོས་
ནི་ཤེས་བྱ་ལམ་དང་ནི། རྟེན་འདས་དང་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ། བསོད་ནམས་ཆེ་དང་གསུང་རབ་
དང་། འབྱུང་འབྱུང་དེས་དང་ཆོས་ལྷགས་ལའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་
གོང་དུ་བཤད་པའི་དོན་བཅུ་ལ་འབྲུག་པ་མ་ཟད་དོན་གཞན་ལ་འང་འབྲུག་སྟེ། རིགས་པ།
དེ་ལ་འབྲུག་པ་ནི། ཆོས་ཀྱིས་ཆོས་འཆོལ་བར་བྱེད་དེ། ཆོས་མ་ཡིན་པས་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་
པ་ལྟར་བྱ། ཅ བྱང་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱུས་ཆོག་དཔེར་ན་ལུས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ལ་ལུས་ཀྱི་ཆོས་ཞེས་པ་
ལྟ་བུའོ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་བཤད་ནི། སེམས་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་ལས་འཆོས་པར་བྱེད་
པས་སྒོ་ནས་འཁོར་བ་དང་རན་སོང་གི་གཡང་ས་ཆེན་པོར་ལྷུང་བ་ལས་འཛིན་པར་བྱེད་
པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་བའོ། འདི་ལ་ཐོད་སྐྱད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་བཤད་དང་དེའི་སྐད་དོད་རྣམ་
གཉིས་ཀའི་དེས་ཆོག་ཆང་དོ། རྟེན་དགེ་བསྟན་འབྱུང་། གེ་པ རྟེན་བཤད་པོན་མི་པམ་བཤེས་
གཉེན་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཐེང་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་༡༩༥༥པ་ལས། རན་སོང་དུ་ལྷུང་བ་ལས་
འཛིན་པའི་བྱིར་རམ་རྒྱུད་པར་ལྷུང་བ་ལས་འཛིན་པའི་བྱིར་ཆོས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
ལོ། བོད་གི་དེ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱ་བཤད་ཡིན། ལྷིང་ཆོས་ཅམ་ཀྱི་སྐྱ་བཤད་ནི་འཛིན་པར་
བྱེད་པས་ན་ཆོས་ཞེས་བྱའོ། །

ཆོས་ཀྱི་སྐྱ། ཆོས་སྐྱ་ལ་གཞིགས།

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་མདོ། བཅོམ་ལྷན་འདས་སངས་རྒྱས་ནས་འཁོར་ལྷ་སྟེ་བཟང་པོ་ལ་བདེན་པ་བཞི་
ལས་བརྒྱམས་ཏེ་གསུངས་པའི་ཐོག་མའི་ཆོས་འཁོར། རྟེན་དགེ་སྐྱར་མའི་མདོ། ས རྟེན་པོ་༥༧ན་
བཞུགས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། ཆོས་གྲགས་ལ་གཞིགས།

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆན་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཤིག་སངས་རྒྱས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། འདིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལེགས་པར་བསྐྱོར་བའི་བྱིར་

སྒྲིལ་པ་དུ་མ་ནི་རྣམ་གྲངས་ཞེས་བྱ་སྟེ། གཅིག་ལ་ནི་གོ་རིམ་ས་བཞིན་དུ་དུ་མའི་སྒྲིལ་ས་ཆོད་
པར་བྱེད་པའི་བྱིར་རྟོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་ཀྱ། (བར་བྱིན) འཕགས་པའི་གང་ཟག་གི་དབང་པོ་རྣོ་རྒྱལ་གྱི་རིམ་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
རྟོགས་པའི་མཁུན་པ། ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་གྱི་མཆན་ཉིད།

ཆོས་ཀྱི་བྱག་རྒྱ། (གསང་སྤྱགས) གསུང་ཆོས་ཀྱི་བྱག་རྒྱ་དང་དོན་འདྲ། དེར་གཟིགས།

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས། (བར་བྱིན) རྟོང་ཉིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་སྤྱི་བཤད་ནི། རྟོང་བཅུད་ཀྱི་
ཆོས་ཀྱན་གྱི་དབྱིངས་སམ་ཁམས་ཏེ། རྩ་བ་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པས་དེ་སྤྱད་ཅེས་བྱ་སྟེ། རིེ་
འགྲེལ་བ་བཞི་སྤྱགས་ལས། རྣམ་ནི་ཆོས་ཏེ། སྤར་བཤད་པའི་རྟོང་བཅུད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱན་གྱི་རྩ་ཏུ་
ནི་དབྱིངས་སམ་ཁམས་ཏེ། མཐར་ཐུག་པའི་རྩ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །ཡང་ན་ཐེག་པ་
གསུམ་གྱི་གང་ཟག་གི་སྤྱགས་རྒྱ་དེ་ཀྱི་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དབྱིངས་ཏེ་རྒྱ་ཡིན་
པས་ཆོས་དབྱིངས་ཞེས་བྱའོ། །བརྒྱད་རྟོང་པའི་དཀའ་འགྲེལ་སྤྱིར་བོ་མཆོག་དང་། རྩེ་གུང་ཐང་
པའི་གསུང་གཉིས་ཀ་གསལ། དེས་ན་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དབྱིངས་ཏེ་ཁམས་སམ་འཛིན་བྱེད་དམ་
འབྱུང་ཁུངས་མཐར་ཐུགས་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་སམ། (ཁམས་དང་། འཛིན་བྱེད།
འབྱུང་ཁུངས་རྣམས་དོན་པལ་ཆེར་འདྲ་བར་སེམས) ཡང་ན་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མཐར་
ཐུག་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱའོ། །རྟོང་ཉིད་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་ཞེས་པ་
ནང་པའི་ལྟ་བུ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོངས་ཆོད་ཀྱིས་བཤད་པ་མིན་པར། མཆན་རིག་པ་དང་
མཐུན་ཞིང་དངོས་ཡོད་གནས་རྒྱལ་དང་ཡང་མཐུན་པ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན་ཤིང་སྤོང་ཆེན་པོ་ཞིག་
ལ་དབྱེད་ཞེབ་བྱེད་ན། རྟོང་པ་དེ་ཐོག་མར་འབྱུང་ཞིག་རྒྱུད་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་དེའི་སྤྱི་
ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་རྩ་སྤོང་ཞིག་གི་རོ་བོར་གནས། དེ་ཡང་དེའི་སྤྱི་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཞེས་དབྱེད་ན་སྤྱི་
སྤྱི་སོང་སྟེ་མཐར་སྤོང་ཉིད་ལ་ཐུག་འགྲོ་བར་རང་གི་ཉམས་སྤོང་གིས་ཀྱང་ལམ་ཅམ་གྲུབ་པོ། །

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུང་གི་དབང་སྤྱག་གི་དཀྱིལ་འཁོར། (གསང་སྤྱགས) དུས་འཁོར་གྱི་ (རྟོན་
དང་བརྟན་པའི) དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པར་སྤྱམ། དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་ལས། ཟླ་

བ་བརྩ་གཉིས་བ་ནག་པའི་ཉ་ལ་ལྷི་རྩ་ན་ཀ་ཏ་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུང་གི་དབང་ལྷག་གི་
དཀྱིལ་འཁོར་གསུངས། ཏཱ་ར་རྩ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་༢༡༤ལས་ཀྱང་། འཇམ་དཔལ་གྲགས་
བ་ནི། མཆན་བརྗོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཆེན་པོ་མཛད་པ་པོ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གསུང་གི་དབང་ལྷག་
གི་དཀྱིལ་འཁོར་དངོས་སུ་ཞལ་གཟེགས་པའི་དོན་རྒྱུ་ལྷོ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། ཞེས་གསུངས་
བས་ཤེས་ཀྱས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ། དམ་པའི་ཆོས་སྟོན་བ་དང་གཞན་ལ་གཞོད་བ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་
སྟོབ་བ་སོགས་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་ཆོས་སྟོན་པ། རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་སོགས་སྟོབ་པ། དག་ཚུལ་
སྟོང་གི་སྟོན་བ་སྤྱིན་པ། གཏོར་ལེན་སྟོན་བ་སོགས་ལྟ་བུའོ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ཆོས་
ཀྱི་སྤྱིན་པ་ནི། དམ་པའི་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་བ་དང་བཟོ་ལ་སོགས་པ་འདིག་ཏེན་ཀྱི་
ལས་ཀྱི་མཐའ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མེད་པ་སྟོབ་བ་རིགས་པར་སྟོན་བ་དང་བསྐྱབ་པའི་གཞི་འདིན་དུ་
འབྱུག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆོས་ཀྱི་མིག་ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་རབ། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཤེས་རབ། མཐོང་ལམ།
ལུང་ཐོན་ཆོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། ཆོས་ཀྱི་མིག་གིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟག་བ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱི་མིག་གིས་སོ། །ཞེས་དང་། ཆོས་ཀྱི་མིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་མཐོང་
བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །འདུལ་བ་ལུང་གཞི་༩ ཀ ༥ ལས། དེ་
ནས་ཆེ་དང་ལྡན་པ་ཏྲ་བུལ་གྱིས་དེའི་ཆེ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སྤྲུམ་པ། ཆོས་རྣམས་གང་དག་རྒྱ་
ལས་བྱུང་བ་དང་། །དེ་ཡི་རྒྱ་དང་དེ་ལོག་གང་ཡིན་པའང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ། །དེ་སྐད་གསུང་བའི་ཚུལ་ཅན་དག་སྦྱོང་ཆེ། །ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བཤད་པ་
ན་ཀྱན་དུ་རྒྱ་ཉེ་རྒྱལ་ (ལཱ་རིའི་བྱ) ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་མིག་རྒྱལ་མེད་ཅིང་བྱི་མ་དང་བྲལ་
བ་སྟེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་གཞི། ཆོས་གཞི་ལ་གཟེགས།

ཆོས་ཀྱི་སུམ་མ་ལོག་པ། ཆོས་ཀྱི་འབྱུག་སྟོན་མ་ཞོར་བ་ཞེས་པའི་དོན།

ཆོས་དཀོན་མཆོག་ བསམ་དུ་མེད་པ་ལ་མོགས་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་པོ་གང་རུང་དང་ལྷན་པའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་བུར་བདེན་
 པ་དེ། ཆོས་དཀོན་མཆོག་གི་མཆོན་ཉིད། ལྷན་པ་རྫོང་རིགས་ཀྱི་སྒོར་ནས་དབྱེན། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་དཀོན་མཆོག་
 དང་། དོན་དམ་པའི་ཆོས་དཀོན་མཆོག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྩ་
 གཉིས་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། འགོག་བདེན་དང་ལམ་བདེན་ལྟ་བུ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་དཀོན་
 མཆོག་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་བརྒྱད་དང་ལྷན་ཏེ། ལུ་བཞིར་རྟོག་གེ་པའི་ལྷོས་རི་ལྟ་བ་བཞིན་
 དུ་བསམ་དུ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན། ལས་ཉོན་ཅི་རིགས་པ་མེད་པ། ཚུལ་མེན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་
 བར་རྟོག་པ་མེད་པ། ལམ་གྱི་རོ་བོ་སློབ་པ་དང་མ་འདྲེས་པས་དག་པ། གསལ་བ་རི་ལྟ་བ་
 དང་རི་སྟེང་པ་རིག་པ། མི་མ་སྤྱད་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན། གང་ཞིག་ལ་ཆགས་
 པ་དང་བྲལ་བའི་འགོག་བདེན་གྱི་ཡོན་ཏན། གང་གིས་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པ་ལམ་
 བདེན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་དང་ལྷན་པའི་བྱིར་ཏེ། ལྷ་རྒྱུད་ལྷ་མ་ལས། བསམ་མེད་གཉིས་
 མེད་རྟོག་མེད་པ། དག་གསལ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་ཉིད་ཀྱིས། གང་ཞིག་གང་གིས་ཆགས་བྲལ་
 པ། བདེན་གཉིས་མཆོན་ཉིད་ཅན་དེ་ཆོས། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་བསྐྱུ་ན་གཉིས་
 ལུ་འདུ་སྟེ། དང་པོ་གསུམ་འགོག་བདེན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་། བྱི་མ་གསུམ་ལམ་བདེན་གྱི་ཡོན་
 ཏན་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། ཆགས་བྲལ་གཉིས་ནི་འགོག་པ་དང་། ལམ་གྱི་བདེན་པ་
 དག་གིས་བསྐྱས། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

ཚེས་སྟུ་ <མཆོ་ཀྲ་ཡ> (དག་ལྷགས) ཚེས་ཀྱི་སྟུ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚེས་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཆན་ཚེས་སྟུ་
 དང་། ཚེས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཆན་ཚེས་སྟུ་ར་བཞག་པ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི། རི་མ་མཐའ་དག་
 གིས་དབེན་པའི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཐུགས་ཟག་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། དེའི་ཚེས་
 ཉིད་ལྟ་བུ། ཡང་འཆི་བ་འོད་གསལ་ལ་འདྲ་ཚེས་སྟུ་ཞེས་མ་སྣང་སྟུང་བ་ཡོད་དེ། བསྐྱེད་རིམ་
 དངོས་ཐུབ་རྒྱ་མཚོ་༥༩༥ལས། གཞི་དུས་ལ་འཆི་བའི་ཆོ་སྣང་གི་དཀའ་ཐེངས་པའི་འོག་ཏུ་རང་
 བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་རྟོགས་སྣང་བ་ལ་ཐེམ་དེ་སྣང་བ་མཆེད་པ་ལ་ཐེམ་དེ་ཉིད་ཐོབ་ལ་ཐེམ་དེ་ཡང་འོད་
 གསལ་བར་ཐེམ་ནས་འཆི་བ་འོད་གསལ་ཉམས་སུ་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་སྟེ། འོད་གསལ་

དེའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཡང་མུ་རྒྱ་ལས་འདས་པ་དང་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་
 ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། ཡང་ཆོས་སྐུའི་འབྲེལ་བ་ཤད་ལ། ཆོས་ནི་སྟོབས་བརྩ་དང་
 མི་འཛིགས་པ་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་དུ་མ་ཆོགས་པ་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་འམ་
 ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྐུའི་སྐྱད་དོད་ཀྱི་ཡ་ཞེས་པ་ཆོགས་པའི་དོན་ལ་འབྲུག་པའི་ཕྱིར་
 རོ། ། དེ་ཡང་དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་བསྟོན་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྐུ་ཀྱིས་མཛད་པ་
 བསྟན་འབྲུག་༩ ཀྱི་པ་༽ བསྟོན་ཆོགས་༡༠པ་བ་སྟེང་༣ ལས། དེའི་ཆོས་སྟོབས་བརྩ་དང་མི་འཛིགས་
 པ་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཆོགས་པས་ན་ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཀྱི་ཡའི་སྐུ་ཆོགས་ལ་འབྲུག་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། དེས་ཆོག་ནི། རྣམ་ཀྱི་
 ཡ། ཀྱི་ཡའི་དབྱིངས་ནི། ཅི་ཅ་ཡེ་ཞེས་པ་བསགས་པ་སྟེ། ཟག་མེད་ཀྱི་ཆོས་བསགས་པས་ན་ཆོས་
 སྐུའོ། ། ཞེས་གསུང་ངོ་། ། (བཀའ་བརྒྱུད) གདོད་མ་ནས་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཀྱི་ཆོས་
 ཉིད་ལ་ཟེར། ཡོན་ཏན་ནམ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས། རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་འི་མ་
 ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཡེ་གདོད་མའི་སངས་རྒྱས་སོ། །

ཆོས་སྐུ་དང་གཟུགས་སྐུ། ཆོས་སྐུ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་
 རྒྱལ་བའི་ཐུགས་ལ། ཆོས་སྐུ་ཟེར་བ་ཞིག་དང་། ཡང་འི་མ་ཐམས་ཅད་ཟད་པའི་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ། ཆོས་སྐུ་ཟེར་བ་གཉིས་ཡོད་དོ། ། དང་པོ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐུ་
 དང་། གཉིས་པ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་ཟེར། སྐུ་བཤད་ནི། འདིས་ཆོས་ཉིད་ཆོགས་པས་ན་ཆོས་སྐུ་
 ཞེས་ཟེར་རོ། ། ཡང་ན་འདིའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པས་ན་ཆོས་སྐུའོ། ། གཤུལ་བྱ་ལ་དངོས་སུ་
 ལྷང་ནས་གཞན་དོན་བྱེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ལ། གཟུགས་སྐུ་ཟེར་རོ། །

ཆོས་སྐྱོར། 1 ཆོས་ཆོན། ཆོས་ཀྱི་ལྷེ་ཆོན། ཆོས་ཀྱི་རིགས། དཔེར་ན་འཕགས་སྐྱོར་རྣམས་བདག་
 གིས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མཛོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 ཆར་འབབས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཆོས་ཀྱི་
 རྟེན་གས་བཅ་སྐུ་དང་ས་ཉེ་ཁོང་མཐའ་དང་གོང་མཐའ་སོགས་སུ་སྐྱོར་བ་བྱེད་པའི་དོན།
 ཆོས་སྐྱོར་མཆོད་རྟེན། མཆོད་རྟེན་ཆ་བརྒྱད་ཀྱི་གསུམ་པ་སྟེ། སྟོན་པ་བྱུང་པའི་དབང་པོས་ཡུལ་ལྟ་རྒྱ་

ཏ་སྤྱིར་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའི་ཆེ་བཞེངས་པ། གྲུ་བཞི་བར་རིམ་བཞི་བ་སྒྲོ་འབྱར་དང་བཅས་
བ་སྒོ་རབ་བརྒྱ་ཙ་བརྒྱད། འབྲིང་ར་བྱལ། ཐ་མ་བརྩ་བྱལ་དང་ལྷན་བའི་མཆོད་རྟེན། དེ་ལ་ཡེ་
ཤེས་མཆོད་རྟེན་ཡང་ཟེར།

ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བར་བསྐྱལ་བ། བྱེགས་བརྩའི་ཞིང་དུ་བྱང་ཚུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་
རྒྱལ་ཏེ་རིང་པོར་མ་ལོན་པ་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་པར་བསྐྱལ་བའམ་གསོལ་བ་གདབ་པ།

ཆོས་འཁོར་གྱི་བྱལ་རྒྱ། དེའི་མཆོན་དོན་ནི། བདེན་གཉིས་ཅིག་ཙར་དུ་མངོན་སྤྲུལ་དུ་གཟིགས་པའི་
མཆོན་དོན་དང་། དེ་ཡང་བྱལ་གཡོན་པས་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། གཡམས་པས་དོན་དམ་
བདེན་པ་མཆོན་པར་བཤད། བྱལ་གཉིས་པོ་ཁ་སྒྲོད་དུ་བྱས་པ་ནི་བདེན་པ་གཉིས་པོ་མན་ཚུན་
རྟེན་བརྟེན་བཤམ། དེ་གཉིས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གཉིས་པོ་མན་ཚུན་ཅིག་ཐོགས་ཅིག་ཏུ་སོང་
བའི་མཆོན་དོན་ཡིན། ཡང་། བྱལ་གཡོན་པས་རྒྱ་བ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ཐེག་པ་དང་། གཡམས་
པས་འབྲས་བུ་རྫོང་མེག་པ་མཆོན་པར་བཤད། དེ་ནི་བྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་སྤྱིར་
རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཅིག་ཙར་དུ་འབྱུང་བའི་གནས་མེད་པར་རིམ་གྱི་འབྱུང་དགོས་པ་ལྟར། ཐོག་
མར་པར་བྱིན་ཐེག་པ་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱབས། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་རྫོང་མེག་པ་ལ་སྒྲོབ་དགོས་
པའི་བརྗེད། །དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་དཀའ་ཆེགས་མེད་པར་སྦྱར་
དུ་ཐོབ་པའི་དགེ་མཆོན་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་འོ། །ཞེས་མཁས་པ་འགའ་རེའི་ཞལ་རྒྱན་ལ་
ཡོད། ཁོ་ཐོ་ལྟར་ན་འགྲེལ་བཤད་མགོ་རྟོགས་དེ་འདྲ་གང་ཡང་མེད་པ། ཆོས་འཁོར་གྱི་བྱལ་རྒྱ་
ནི་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ན་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབྱིབས་སུ་ཡོད་པས། གདུལ་བྱ་ལ་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་
བའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་མཆོན་དོན་ཙམ་མོ། །

ཆོས་གོས། (འདུལ་བ) 1 ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་གོས་དང་སྤྲུལ་སྦྱར་ཞེས་པའི་ཆོས་གོས་ལ་ཟེར། 2
སྐལ་མེར་སྤྲུལ་སྦྱར་ལའང་ཆོས་གོས་ཟེར། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྲེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་
བཤད་པར་༼ ཚུ་༽ ༡༩༤༣ ལས། ཆོས་གོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲ་གོས་དང་སྤྲུལ་སྦྱར་པོ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་པོ། །

ཆོས་གོས་ཀྱི་ཟ་མ་རྟོག (འདུལ་བ) ལྷ་འདས་བྱའི་སྤོང་པོ་ལྷ་ཞིང་མཉེན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་བཟོས་པའི་
 ཆོས་གོས་བཞག་པའི་སྤོང་ལྷུ་པོ་ཞིག་སྤོང་དཔོན་དགེ་ལེགས་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་
 ལུང་ལྷ་བའི་འབྲེལ་པ་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ། (འདུལ་བ) 1 དགེ་སྤོང་གི་སྤོང་གོས་ (ཆོས་གོས) ། མཐང་གོས་ (ཤམ་
 ཐབས། མཐང་ཞེས་པ་སྤྲད་དང་ནང་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག) ། སྤྲམ་སྤྲར་དང་གསུམ་
 མོ། །འདུལ་གཞུང་རྣམས་སུ་སྤོང་གོས། མཐང་གོས། ཆོས་གོས་ཞེས་འབྱུང་བའི་སྤོང་གོས་ནི་ཡོངས་
 གྲགས་ཀྱི་ཆོས་གོས་ལ་གོ་དགོས། མཐང་གོས་ནི་ཤམ་ཐབས། འདྲིའི་ཆོས་གོས་ནི་སྤྲམ་སྤྲར་
 ལ་ཟེར། 2 རབ་བྱུང་ཕྱེ་ལྷེ་ཐུན་མོང་གི་ཡོངས་སྤྲད་བྱའི་སྤོང་གོས། མཐང་གོས། གདིང་བ་དང་
 གསུམ་ལའང་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་བྱེད་དེ། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཐང་བའི་སྤྲོད་
 འཇུག་འབྲེལ་པ་ (༤༩༥) ལས། དགེ་སྤོང་གི་སྤྲམ་སྤྲར་དང་བཅས་པའི་ཆོས་གོས་གསུམ་མས་
 རབ་བྱུང་ཕྱེ་ལྷེ་ཐུན་མོང་གི་སྤོང་གོས་མཐང་གོས་གདིང་བ་ཕྱེ་ཆོས་གསུམ་ནི་ཕྱིའི་རྟགས་ཀྱི་སྒོ་
 རས་རབ་བྱུང་ཡིན་མིན་གྱི་འབྲེད་ཆོས་ཡིན་པས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གོས་གསུམ། (འདུལ་བ) ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་དང་འབྲ།

ཆོས་གོས་གསུམ་པ། (འདུལ་བ) ཆོས་གསུམ་ལས་སྤྲག་པའི་ཡོ་བྱད་མང་པོ་ཉར་ཆགས་མི་བྱེད་པའི་
 དགེ་སྤོང་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་ཆོས་རྣམ་པར་བཤད་པ་༼ ཅུ་༽ ༡༩༩
 ལས། ཆོས་གོས་གསུམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་གོས་གསུམ་ལས་སྤྲག་པ་བདག་གིར་མི་བྱེད་
 པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གྲགས། སྤོང་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་པོའི་སྤོང་མ་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་
 བྱི། རྒྱ་ཁར་ལྷོ་ཕྱོགས་རྒྱལ་དབང་གཙུག་གི་ཁོར་བུ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐུ་སྤེགས་ཀྱི་བམ་ཐེའི་རིགས་
 སུ་སྤྲུ་འབྱུངས། རྒྱུང་བྱ་ནས་སྤྲུ་ལེགས་པར་འབྱོངས། བྱང་པའི་བསྟན་པ་ལ་རབ་བྱུང་བྱུང་ནས་
 རྒྱུངས་པ་མཛད་ཅིང་། སྤོང་དཔོན་དབང་ལྷག་ཕྱེ་ལ་ཆད་མ་ཀུན་ལ་བརྟམ་པ་ལན་གསུམ་གསན།
 དེ་ནས་སྤོང་དཔོན་གྱིས་གངས་ཅན་གྱི་གྲུབ་མཐའི་གསང་ཆོག་རྣམས་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་བཞག་དུ་

བརྒྱུས་ཏེ། ཞང་པོའི་རྒྱུད་མའི་གཡོག་བྱས་ནས་མགུ་བར་བྱས་ཏེ། བྱལ་མཐའི་གནད་ལ་འདི་
འདྲ་འདི་དགོས་བྱས་པས། འདོད་པ་སྤྱོད་པའི་ཆེ་བློ་ཡི་ཁྱོད་རང་ཡིད་ལ་བྱུངས་ཤིག་ཟེར་ནས།
མའི་རྒྱུད་པ་ལ་ཐག་པ་བཏགས་ནས་ནས་གང་དགའ་བ་དེ་ལ་ཐག་པ་ནས་འཐེན་ནས་ལེགས་པར་
ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་རྩོད་པས་ལྷ་སྟེགས་ཐམས་ཅད་ཆར་བཅད་དེ་ཆོས་ལ་བཀོད། བསྟན་བཅོས་
ཀྱང་། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། རྣམ་ངེས། རིགས་ཐིག་གཏན་ཆོགས་ཐིག་ལ། འབྲེལ་བ་བཏགས་ལ།
རྒྱུད་གཞན་གྱལ་ལ། རྩོད་པའི་རིགས་པ་བཅས་ཆད་མ་སྟེ་བདུན་དང་། རྣམ་འབྲེལ་ལེའུ་དང་
པོའི་རང་འབྲེལ་བཅས་བརྒྱུས་སོ། །བསྟན་བཅོས་རྣམས་མཁས་པའི་བྱ་སར་འགྲིམས་པས་
པལ་ཆར་གྱིས་མ་ཤེས་སོ། །ལ་ལས་ཤེས་ཀྱང་ཕྱག་དོག་གིས་ཉེས་སེཞེས་བསྒྲགས་ཏེ་ཁྱིའི་
མུག་མ་ལ་བཏགས་པས། སྟོབ་དཔོན་གྱིས། ཁྱི་གྲོང་དང་སྤང་ལམ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་བ་བཞིན་
བསྟན་བཅོས་ཀྱང་དར་བར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་ནས་རྣམ་འབྲེལ་གྱི་འགོར། སྟེ་བོ་པལ་
ཆར་པལ་ལ་ཆགས་ཤིང་ཤེས་རབ་རྩལ་མེད་པས་ན་ལེགས་པ་བཤད་རྣམས། །དོན་དུ་མི་གཉེར་
ཁོ་ནར་མ་ཐད་ཕྱག་དོག་བྲི་མ་དག་གིས་སྤང་བར་ཡང་། །ཡོངས་ཀྱང་དེས་ན་བདག་ལ་འདི་ནི་
གཞན་ལ་པན་པ་ཡིན་ཞེས་བསམ་པ་འདྲ་མེད། །སེམས་ནི་ཡུན་རིང་ལེགས་པ་བཤད་གོམ་པ་ལྟར་
ལེན་བསྐྱེད་ཕྱིར་འདི་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད། །ཅེས་པ་བཟུག་གོ་ཞེས་གྲག་གོ།

ཆོས་རྒྱལ། །ཁ་སྐོང་། སྟོན་ལ། བཤད་བྱའི་ཡན་ལག་རྒྱལ་ཆོས་རྣམས་དོན་གཅིག་ཞིབ་པར་བཤད་
ན། གདམས་དངོས་མིན་པར་བཤད་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ཡན་ལག་གམ་རྒྱལ་སྐྱོར་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། རྗེའི་
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེ་རྣམས་གདམས་དག་དངོས་མིན་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཙམ་དུ་འཛིན་པའི་
ལོག་ཏོག་རྣམས་ལྷག་མ་མེད་པར་བརྒྱུག་པར་འགྱུར་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྗེའི་སྟེགས་རིམ་
ཆེན་མོ་ལས་ཀྱང་། རྒྱུད་སྟེ་དང་དེ་དག་གི་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་གཞུང་ཆེ་བ་རྣམས་ཕྱིའི་སྟོས་
གཙོད་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཙམ་དུ་མཐོང་ནས་དེ་དག་ཏུ་སྤྲས་ནས་མ་བཤད་པའི་གདམས་དག་
ཟུར་དུ་ཐབ་མོ་ཅིག་ཡོད་དོ་སྟེ་ལྷ་དུ་འཛིན་པས་ནི། ཆོས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་རྣམས་ལ་ཞེ་ཅིས་
མེད་ཅིང་སྟེགས་ཀྱི་གཞུང་ཆེ་བ་རྣམས་ལ་གུས་པ་ཆེན་པོ་སྟེ་བ་དང་དེ་དག་གདམས་དག་

ཏུ་འཆར་བའི་གོགས་བྱས་ནས་དེ་ནམས་སྤྱར་དུ་བྱལ་བའི་ཆེན་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་དུག་བཞིན་
དུ་སྤང་བར་བྱ་ལ། གླ་མ་དམ་པའི་མན་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་ཆེ་བ་ནམས་གདམས་ངག་
ཏུ་འཆར་བའི་ཐབས་ལ་འབད་བར་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོས་རྒྱལ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་པའི་ཆོག་སྒྲ་བསྟུས་པའོ། །

ཆོས་རྒྱལ་ནང་སྦྱབ། སྤོན་པོའི་གདོང་ཅན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་ལ་ཟེར། འོན་ཏེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
རྒྱལ་ནང་སྦྱབ་ཀྱི་བསྟོད་པ་བརྒྱུད་པ་བསྟུམས་མཁུ། གཏུམ་བླག་མ་ཉེའི་ཞབ་ནི་རབ་ཏུ་གདངས་
བས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་སྦྱུ་ན། དེ་ནི་དོན་འཛིགས་བྱེད་ལ་གསུངས་པ་མཐུག་
གི་ཆོག་རྒྱུ་སྒྲ་མ་ནམས་ལ་བསྟུས་ན་ཤེས་སོ། །བརྒྱུད་པ་བསྟུམས་མའི་ཆོགས་བཅད་དང་
པོའི་དོན་ནི། མ་ཉེའི་གདོང་ཅན་གྱི་དོན་འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་ནས། དེ་ནས་ག་ཤིན་ཏེ་
ཆོས་རྒྱལ་ལ་བསྟོད་དོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན།

ཆོས་རྒྱལ་ཕྱི་སྦྱབ། མ་ཉེའི་གདོང་ཅན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་ལ་ཟེར། འདི་ལ་ཀླ་ཀླ་བ་ལང་ཟེར། ཆོས་རྒྱལ་
ནང་སྦྱབ་ཀྱི་འཁོར་ལ་ཞི་རྒྱས་དབང་བླག་གི་ག་ཤིན་ཏེ་བཞེ་ཡོད་པའི་ནང་ནས། བྱང་གི་བླག་པོའི་
ག་ཤིན་ཏེ་དང་ཆོས་རྒྱལ་ཕྱི་སྦྱབ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཅིང་། དཔུལ་བའི་གནས་ཀྱི་དགེ་སྤྱི་ག་ཤིན་
འབྱེད་ག་ཤིན་ཏེ་ཆོས་རྒྱལ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་པར་གཙུག་ཏྲར་ནས་རྒྱལ་ལས་བཤུད་ཅིང་། རྒྱལ་
དབང་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་ལས་ཕྱོགས་སྟོང་བཅོ་ལྔའི་ནང་གི་ཕྱོ་ཕྱོགས་ག་ཤིན་ཏེ་
དང་། ཆོས་རྒྱལ་ཕྱི་སྦྱབ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་གསུངས་པ་འཇམ་ཐོས། ཞེས་སྟོང་དོལ་གླ་མ་
གསུང་བ་ལྟར་ལོ། །

ཆོས་རྒྱལ་གླ་བ་བཟང་པོ། ཏུས་འཁོར་ཅ་རྒྱུད་ལྷ་བ་པོ་སྟེ། འཇམ་པའི་རྒྱལ་པོ་ཉི་མའི་འོད་ཀྱི་སྤྱུ་སྤྱུ་
འཁྱུངས་ནས་དགྲུང་ལོ་དགྲུ་བཅུ་ཅ་དགྲུ་བཞེས་པའི་སྐབས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྤྱན་སྤར་
འཁོར་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་བཅས་འཕགས་ཡུལ་སྟོན་ཕྱོགས་དང་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྱངས་ཀྱི་
མཆོད་རྟེན་དུ་རྩ་འཕྱལ་གྱིས་བྱོན་ནས། ཅ་རྒྱུད་སྟོན་པར་གསོལ་བ་བཏབ་པས། འོག་ཏུ་ཆོས་
དབྱེངས་གསུང་གི་དབང་བླག་དང་། སྟེང་དུ་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་སྐར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྱལ་ནས་

དཔལ་ལྷན་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཅ་རྒྱུད་སྟོང་ཐལ་བཅུ་གཉིས་པ་བསྟན། རྒྱུད་གཞན་ནམས་ཀྱི་
ཅ་རྒྱུད་ཀྱང་ཞུ་བ་པོ་སོ་སོའི་དོར་གསུངས། རྒྱ་བ་བཟང་པོས་སྤྱིར་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་དང་། ཁྱད་
པར་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་སྟོང་ཐལ་དུག་ཅུ་པ་མཛོད། བོད་ཁྱིམ་གྱི་བདག་
བཅུ་ཅ་དུག་གི་སྤྱོད་པོ་སྤྲེལ་ལྷན་ནམས་ལ་དབང་བསྐྱར་ཅིང་རྒྱུད་བཤད། ཀ་ལྷ་བའི་བོད་གི་སྟོ་
ཕྱོགས་མ་ལ་ཡའི་སྤྱོད་མོས་ཆལ་དུ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱོད་གསུང་ཐུགས་ཡོངས་སུ་རྟོགས་
པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་བཞེངས་སོ། །

ཆོས་རྒྱལ་གསང་སྤྱད། ཆོས་རྒྱལ་གསང་སྤྱད་ནོར་ལྷ་དབང་སྤྱད་ཅེས་བྲུ་བ། ཆོས་རྒྱལ་ནང་སྤྱད་
ཀྱི་འཁོར་ལ་ཞེ་རྒྱས་དབང་དུག་གི་གཤིན་རྗེ་བཞི་ཡོད་པའི་ཁུབ་ཀྱི་དབང་གི་གཤིན་རྗེ་དང་
དོན་གཅིག་ཡིན་པར་གསུངས།

ཆོས་སྟོར་ཞུགས། རབ་དུ་བྱུང་བའི་དོན། གྲུ་བ་དང་ཨ་ནེ་བཟོས་བ། འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་རིན་ཆེ་
པོ་ཆེད་རང་རྣམས་ལས། ཁྱིམ་ཀྱི་བཅོན་དོང་ནས་ཐལ་ཏེ་ཆོས་སྟོར་ཞུགས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་དུ་སོང་བས་རིན་ལན་འཁོར་བ་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ལན་གསུམ། སྟོབ་དཔོན་ལྷ་སྤྱད་ཀྱིས་ཆོས་སྤྱོད་པོ་ལན་གསུམ་དུ་བསྐྱགས་པར་
བཤད་པའི་དང་པོ་ནི། དགེ་སྟོང་བདེ་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་ཉན་ཐོས་སྤྱི་བ་ཁ་ཅིག་ཆར་བཅད་པ་
དང་། ཆོས་སྤྱོད་གཉིས་པ་ནི་དབྱུ་མ་རིགས་ཆོགས་དུག་ལ་སོགས་པའི་ཐབ་མོ་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པའི་
བསྟན་བཅོས་བརྒྱམས་པ་དང་། ཆོས་སྤྱོད་གསུམ་པ་ནི་རྩ་བོ་ཆེ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་ལ་བརྟེན་
ནས་བདེར་གཤེགས་སྤྱིང་པའི་ཁམས་ཆོས་དབྱིངས་རྟག་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་བར་
སྟོན་པའི་ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ་སོགས་བརྒྱམས་པ་ལ་བྱེད་པར་ཕྱོགས་གཞན་གྱིས་མཁས་
པ་ཁ་ཅིག་གིས་བཤད་པ་ལ་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་དེ་འཐད་ཕྱོགས་སུ་མཛོད་
ཅེས་སྤྱད་སྤྱོད་པའི་དོན་ཆེ་གསུང་དོ། །

ཆོས་བརྒྱད། འཛིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་དང་འབྲ།

ཆོས་བརྒྱད་དཀར་ནག་ཁག་སྤྱད། མི་དགེ་བའི་ཅ་བ་ཅན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་ནག་པོ། རང་གཅེས་འཛིན་

དང་བཅས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ནི་དཀར་པོ། མངོན་ཞེན་གྱི་བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་
 བེ་ཆོས་བརྒྱད་ཁ་པོ་ལྟ་བུ་ལོ། རྩེ་གུང་ཐང་པ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ལ་གཞི་བྱས།
 ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྟོན་མས། ཆོས་བརྒྱད་གང་བྱུང་ཡང་ནམ་ཉིག་དང་དགའ་སྤྱད་གི་འཕོ་འཁྱུར་
 ཆེར་མེད་བར་སེམས་སྟོན་པ་འཕམ་བརྟན་པོར་གནས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ལ་ཆོས་བརྒྱད་
 མགོ་སྟོན་མ་ཟེར། སྤྱིར་བཏང་མགོ་སྟོན་མ་ཞེས་པ་ཆ་སྟོན་མས། བཏང་སྟོན་མས། མཉམ་པ་
 བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན། རྒྱས་པར་མགོ་སྟོན་མ་ཞེས་པའི་ཐང་དུ་གཟིགས། ཡང་ན་རྩེ་གུང་ཐང་
 པའི་བསྐྱབ་བྱ་ལས། སྤྱིད་ཀྱང་མི་རྣམས་དགོན་མཆོག་རིན་དུ་བཟུ། །སྤྱད་ཀྱང་མི་འཁར་
 རང་གི་ལས་སུ་བསམ། །བསྟོད་ལ་མི་དགའ་བསོད་ནམས་ཉམས་བྱེད་དང་། །སྤྱད་ལ་མི་ཁྱོ་
 སྤྱིག་པའི་བྱགས་མར་བསྟོ། །འདི་ནི་ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྟོན་གང་མས་པ་ཡིན། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་ན་གོ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ཆེདོ། རྩེ་ལྷེད་བའི་གསལ་འདེབས་ཆོགས་བཅད་
 ཉར་གཅིག་མ་ལས། འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་ནམས་ལ་ནི། །ཡིད་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་ཐོབ་
 ཅིང་། ཉག་ཏུ་ཟང་ཟིང་མེད་པ་ཡི། །ཆོས་ཀྱི་དགའ་བདེས་འཆོ་བར་ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 རོ། །རྟེན་མ་རྟེད། སྟན་མི་སྟན་ཏེ་བཞི་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་དེའི་འུགས་ལས་ཐོན་
 མོ། །དེ་ལ་ཆོས་བརྒྱད་རོ་སྟོན་མས་ཡང་ཟེར། ཆོས་བརྒྱད་ནི། འཕགས་པ་ལྷ་སྤྱབ་ཀྱིས། འཇིག་
 རྟེན་མཁའ་པ་རྟེད་དང་མ་རྟེད་དང་། །བདེ་དང་མི་བདེ་སྟན་དན་མི་སྟན་དང་། །སྟོད་སྤྱད་ཅེས་
 བརྒྱ་འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་པོ། །བདག་གི་ཡིད་ཡུལ་མིན་པར་མགོ་སྟོན་མས་མཛོད། །ཅེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཆོས་བརྒྱད་རོ་སྟོན་མས། ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྟོན་མས་དང་འབྲ།

ཆོས་མངོན་པ། ཆོས་མངོན་པ་ལ། དོན་དམ་པའི་ཆོས་མངོན་པ་
 དང་། བརྒྱུད་བཏགས་པའི་ཆོས་མངོན་པ་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི། གཙོ་མོ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་
 དང་། དེའི་རྩིས་འབྲང་རམ་འཁོར་གཟུགས་ (ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དེ་དང་ཆོགས་
 པ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་སྟོན་པ) སོགས་སྤང་པོ་ལྷ་སྤྱབ་ལ་ཟེར་

སྟོན་གཉིས་པ་ནི། དེ་དག་མཛོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་སོ། །སྒྲིམ་པ་ཤད་ནི། རང་གི་མཆོན་
ཉིད་འཛིན་པ་ས་ན་ཆོས། དོན་དཔེ་པའི་ཆོས་ཟུང་ན་ལས་འདས་པ་མཛོད་དུ་བྱེད་པའམ་མཛོད་
དུ་བྱོགས་པ་ས་ན་མཛོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །

ཆོས་མཛོད་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། མཛོད་པ་ཀུན་བཏུས་ལ་གཟེགས།

ཆོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གནད་ཀྱི་སྒྲོན་མ། སྒྲོབ་དཔོན་བྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོས་མཛད་པ། གཞུང་
གི་ཆད་སྒྲོ་ག་བཞེས་ཏེ་ཡོད་པ། བརྟེན་ཆེན་པོ་རྣལ་འབྱོར་རྒྱ་བ་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་འཇམ་དཔལ་
གཞོན་ལྷའི་འགྲུར། བསྟན་འགྲུར་༽ ཅུ་ཅུ་༽གཉིས་ན་བཞུགས་སོ། །

ཆོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཉེ་བར་མཁོ་བ། བལ་པོའི་བརྟེན་དག་སྒྲོང་ཞི་གནས་ལྷས་ཡང་
དག་པར་སྦྱར་བ། ཁ་ཆའི་བྱོར་བྱེད་ཆེན་པོ་དཔེ་མེད་ཀྱི་དབུས་རྩ་ར་མེའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་
བྱང་བྱོགས་ཀྱི་བསལ་ཁང་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་རྩ་ཡ་གྲུ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་པམས་པ་
དག་སྒྲོང་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱི་འགྲུར། བསྟན་འགྲུར་༽ ཅུ་ཅུ་༽གཉིས་ན་བཞུགས་སོ། །

ཆོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་དོན་གསལ་བ། སྒྲོབ་དཔོན་རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་གྲགས་པ་བཤེས་
གཉེན་གྱིས་མཛད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་བོ་ལྷ་སྤྲུལ་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱ་བ་དཔལ་བཞེགས་
ཀྱི་འགྲུར་བ། བསྟན་འགྲུར་༽ ལུ་རྩ་༽གཉིས་ན་བཞུགས་སོ། །

ཆོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་རྩེས་སུ་འབྲང་བ། སྒྲོབ་དཔོན་གང་བ་སྤེལ་ཞེས་
པ་ཆོས་མཛོད་པའི་གཞུང་ལུགས་གངས་ཅན་མཆོད་པ་རྩལ་ཏུ་སོན་པས་མཛད་པ། འདི་ནི་
གངས་རི་ཆེན་པོ་ཉི་ཤེད་ཡིད་བཞིན་གྱི་མཆོད་ལྗོངས། རི་བོ་ཆེན་པོ་སྤྲོས་ཀྱི་དད་ལྡན་པའི་
འདབ་ལུལ་བྱ་རངས་སུ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཀ་ན་ཀ་མཆ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་པ་ཆབ་ཉི་
མ་གྲགས་ཀྱི་འགྲུར། བསྟན་འགྲུར་༽ ཅུ་ཅུ་༽གཉིས་ན་བཞུགས་སོ། །འདི་འབྲེལ་བ་ཆེན་མོ་
ལས་མཆེམས་ཀྱིས་བཀོལ་བ་ཡིན་ན་ཞེས་ཀྱང་གྲགས།

ཆོས་མཛོད་པ་མཛོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་འབྲེལ་བ་མདོ་དང་མཐུན་པ། སྒྲོབ་
དཔོན་འདུས་བཟང་གིས་མཛད་པ། བསྟན་འགྲུར་༽ ལུ་པའི་༽༤༥བཟན་བཞུགས་སོ། །

ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མཛོད་ཅ་བ། བསྟན་འགྲུར་
༼ ཀྱ་བ་ ༡༩༡ན་བཞུགས་སོ། ་ཀྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཅ་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྰ་
བ་དཔལ་བཅེགས་རྒྱུ་ཉའི་འགྲུར།

ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མཛོད་རང་འབྲེལ། བསྟན་འགྲུར་
༼ ཀྱ་བ་ ༡༩༦བཞུགས་སོ། ་དེའི་ལྷག་མ་༼ ལུ་བར་ ༡བཞུགས་སོ། ་ཀྱ་གར་གྱི་
མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཅ་དང་། ལུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྰ་བ་དཔལ་བཅེགས་རྒྱུ་ཉའི་འགྲུར།

ཆོས་ཅན་བཛོད་པའི་སྒྲ། བྱང་གཞི་བཛོད་པའི་དག བྱང་བར་གཞན་མི་སྒྲོང་བའི་སྒྲ། དཔེར་ན་སྒྲའི་མི་
རྟག་ཅེས་པའི་དག་ལྟ་བུ། སྒྲའི་མི་རྟག་ཅེས་བཛོད་ན། མི་རྟག་པ་བྱང་གཞི་དང་། སྒྲ་བྱང་ཆོས་
སྤྱོད་བར་བྱེད་དོ། །

ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་བ། ཕྱི་ཆོལ་དངོས་སྤྱོད་བ་དང་སྤྱི་ཆོལ་དབུ་མ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བཞག་
པའི་ཆོས་ཅན་ཞིག་མཐུན་སྣང་ངམ་མཐུན་བྱུང་ཏུ་འཛོག་ཏུ་ཡོད་ན་དེ་ལ་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་
བ་ཟེར་ཏེ། ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ལས། མཐུན་སྣང་དུ་བྱུང་བའི་དོན་ཡང་། ཕྱི་ཆོལ་ལ་ཆང་མ་
ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་གིས་བྱུང་བའི་ཆང་མ་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གིས་སྤྱི་ཆོལ་ལ་འདྲ་བའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆོས་འཆད་ཀྱི་བྱག་རྒྱ་དང་ཆེ་བུམ་གྱི་མཆོན་དོན། ཆོས་འཆད་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་ཐོས་པ་ལ་བསྐྱལ་བ་
དང་། ཆོས་སྟོན་པས་སྒྲོངས་པ་འཛོམས་པ་མཆོན། ཆེ་བུམ་གྱི་འཆི་མེད་བདུན་ཅེས་འཆི་
བདག་འཛོམས་པ་མཆོན།

ཆོས་འཆད་དང་མཉམ་བཞག་གི་བྱག་རྒྱའི་མཆོན་དོན། བྱག་གཡས་ཆོས་འཆད་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་ཐོས་
པ་ལ་བསྐྱལ་བ་དང་། ཆོས་སྟོན་པས་སྒྲོངས་པ་འཛོམས་པ་མཆོན། གཡོན་མཉམ་བཞག་གི་ཐོས་
དོན་སྐྱུལ་པ་ལ་བསྐྱལ་བའི་བརྟེན་ཡིན། ཡང་ན་མཉམ་བཞག་དང་ཆོས་འཆད་ཀྱིས་ཆོས་ཉིད་ལ་
མཉམ་པར་བཞག་བཞིན་དུ་ཆོས་སྟོན་པ་མཆོན་ཞིང་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ཡིན་པས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆོན་དོན་ནོ། །

ཆོས་ཟླ། ཆོས་ཀྱི་རྗེ་འོ་བསྐྱུས་ཆོག་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་དོན།

ཆོས་ཟླ་རྣམ་གསུམ། ཟླ་བ་ཚུན་རེད་མཁའ་བ། ཟླ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ། ལོ་ཆེན་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་
བཟང་དང་གསུམ་མོ། །

ཆོས་ཟླ་སྐལ་བཟང་ཅེ་པ། དེ་བ་སྟོན་མཛད་པ་པོ་ལགོས་ལོ་རྒྱ་བ་གཞོན་ཀྱང་དཔལ་བ།

ཆོས་ཟླ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཟང་ཅེ་པ། དེ་བ་སྟོན་མཛད་པ་པོ་ལགོས་ལོ་རྒྱ་བ་གཞོན་ཀྱང་དཔལ་བ།

ཆོས་བརྟུན་གྱི་སྒྲ། ཆོས་བརྟུན་པའི་སྒྲ་དང་དོན་གཅིག་དེར་གཟེགས།

ཆོས་བརྟུན་པའི་སྒྲ། བྱང་ཆོས་བརྟུན་པའི་དགའ་ འདི་ལ་བྱང་པར་གཞན་སྟོང་གི་སྒྲ་ཟེར། དཔེར་ན་མེ་
ཏོག་དཀར་པོ་ཞེས་བརྟུན་པའི་ཆེ། མེ་ཏོག་བྱང་གཞི་དང་། དཀར་པོ་བྱང་ཆོས་སུ་གོ་བར་
བྱེད་པ་ལྟ་བུ། དེ་བྱང་པར་གཞན་སྟོང་གི་སྒྲ་ཡིན་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་མི་ཞིག་གིས་དཀར་པོ་ཞེས་
བརྟུན་པ་ན། བྱང་གཞི་གང་གི་དཀར་པོ་ཡིན་སྟེ་སྒྲ་དུ་ཐེ་ཆོས་དུ་གྱུར་པ་ན། མེ་ཏོག་གི་དཀར་
པོ་ཞེས་བརྟུན་ན། དཀར་པོ་དེ་བྱང་ཆོས་གཞན་གྱི་ཡིན་པ་སྒྲ་དཔེར་ན་མེ་ཏོག་གི་ཡིན་པར་བདེ་
ལྷག་ཏུ་གོ་བྱུང་པས་ན་བྱང་པར་གཞན་སྟོང་གི་སྒྲ་ཞེས་བརྟུན་དོ། །

ཆོས་ཉིད། 1 ཉིད་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། ཆོས་དེའི་སྟོང་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ན་ཆོས་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །

2 མཚན་ཉིད། རང་བཞིན། དཔེར་ན་མི་བརྟུན་པའི་མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ལ། བསྐྱེད་པ་
མི་མཁའ་བའི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། རྗེ་འོ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ལུས་ལྟོད་
པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། གཉིད་ལོག་ན་འདྲ་བ་མི་བརྟུན་པ་དང་། གཉིད་སྐྱུག་པོར་མི་འགྱུར་
བ་དང་། མི་ལམ་ཐོག་པའམ་དན་པ་མི་མི་བ་ཡིན་གྱི། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ། 1 ཆོས་ཉིད་བསྟོམས་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་ན་
དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ལྟ་བུ། 2 ཆོས་བཤད་པ་ལ་སྟོབས་པར་རང་བཞིན་ནས་རང་བྱུང་གིས་ཐོབ་པ།
དཔེར་ན་བསྐྱེད་པ་འཇིག་པའི་ཆེ་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ལྟ་བུ།

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིག་པ། འདི་ལ་གསུམ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་གསལ་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། མེ་གྲེན་
དུ་འབར་བ་དང་། ཚུ་འཐུར་དུ་འབབ་པ་ལྟ་བུའོ། །བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་

པ་ནི། སྒྲིག་དང་སྒྲིགས་དང་ནོར་བུ་དང་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་མཐུ་དང་
 ལུས་པ་ལྟ་བུའོ། །གནས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བདེན་བྱུང་གིས་
 སྤྱོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཇི་ལེ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལ་གཞི་བྱས། སྤྱོད་རྟོག་སྤྱོད་མཁའ་གསུང་འབྲུམ་སྒྲིགས་
 བཅ་དང་སོ་༡༧༧འད་དེ་བཞིན་དུ་གསལ།

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ལ། (བཀའ་བརྒྱུད) སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་དོན་གཅིག (དགེ་ལུགས) སེམས་
 ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་དོན་གཅིག སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་ཆོས་ཉིད་
 ཀྱི་གཟུགས་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དོན་གཅིག་ཅེས་སེ་ར་རྩེ་བརྩུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་
 ཀྱི་བྱང་དེས་སྤྱོད་རྟོག་ཆོལ་ངན་ཆར་གཅོད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སེམས་དང་།
 སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དོན་གཅིག་བཞག་ཆོག་པ་འདུག་གོ།

ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་སྤྲོམ་ལ། (མཛོད) སྤྲོམ་པ་ལ་ཡང་དག་པར་སྤྲངས་པའི་སྤྲོམ་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་
 ཀྱིས་ཐོབ་པའི་སྤྲོམ་པ་རྣམས་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱི་མ་སྟེ། བསམ་གཏན་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་སྤྲོམ་པ་
 གཉིས་ལ་བཤད་དོ། །

ཆོས་སྟོན་པའི་པན་ཡོན་ཉི་ཤུ། འན་པ་དང་ལྷན་པར་འགྱུར་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བཤད་པའི་པན་ཡོན་
 ཉི་ཤུ་ནི། ཇི་ལེ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རྟེན་བཀུར་དང་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཟང་ཟེང་ལ་མི་
 བལྟ་བར་ཆོས་སྟོན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་པན་ཡོན་ཆེ་སྟེ། ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱལ་བ་ལས། བྱམས་
 པ་ཉི་ཤུ་ལོ་འདི་ནི་ཟང་ཟེང་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་རྟེན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་མི་འདོད་པར་ཆོས་
 ཀྱི་སྤྱིན་པ་སྤྱིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་པན་ཡོན་ཡིན་ཏེ། ཉི་ཤུ་གང་ཞེན། འདི་ལྟ་སྟེ། འན་པ་དང་
 ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། རྟོག་སྤྱོད་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། རྟོག་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་།
 བརྟན་པ་དང་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཤེས་རབ་དང་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་ལས་
 འདས་པའི་ཤེས་རབ་རྩེ་སུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདོད་ཆགས་རྒྱུད་བར་འགྱུར་བ་
 དང་། ཞེ་སྤང་རྒྱུད་བར་འགྱུར་བ་དང་། གཉི་ལྷག་རྒྱུད་བར་འགྱུར་བ་དང་། བདུད་གྱིས་དེ་ལ་
 སྒྲིགས་མི་རྟེན་པར་འགྱུར་བ་དང་། སངས་རྒྱས་བཙུག་འདས་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱོདས་པར་

འགྱུར་བ་དང་། མི་མ་ཡིན་པ་རྣམས་དེ་ལ་བསྐྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷ་རྣམས་དེ་ལ་གཞི་བྱིན་
བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། མི་མཛོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལ་སྐྱུགས་རྟེན་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་།
དེའི་མཛོད་པ་ལས་རྣམས་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཆོག་བཅུན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེས་
མི་འཛིགས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་མང་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཁས་པས་
བསྐྱུགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེའི་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་ཡང་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱ་བར་འོས་པར་
འགྱུར་བ་སྟེ། ཞེས་སོགས་མདོ་སྡེ་དུ་མང་གསུངས་པའི་བན་ཡོན་ལ་སྦྱང་ཐག་པ་ནས་མོས་པ་
བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ལ་བརྟན་པ་དང་ལྷན་པ་ནི། བསྐྱེད་བརྒྱུས་འགྱུར་གསར་དུ་མོས་པ་དང་ལྷན་
པར་བསྐྱུར་ལ། འགྱུར་རྟིང་ཁ་ཅིག་ལས་བརྟན་པ་དང་ལྷན་པར་བསྐྱུར་རྟོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཡིན་ཚུལ། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྟོང་ཅམ་དེ་ཉིད་གཟུགས་
སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་སྣ་ཆོགས་སུ་ཤར་བ་ལ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྗེའི་རིམ་
ལྔ་གསལ་སྟོན་ལས། ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་རང་གི་མཆན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པའི་
རང་བཞིན་རྣམ་དག་གི་བདག་ཉིད་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ན། རང་བཞིན་མེད་པའི་སྟོང་ཉིད་དེ་ཉིད་
ཆོས་ཅན་དེ་རྣམས་སུ་ཤར་བར་ངེས་ཏེ། དེ་ནི་ཆོས་རྣམས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཡིན་པའི་
དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མཛོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཚུབ་པ། སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་
སུ། ཆོས་ཉིད་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་གཅིག་སྣང་ན་ཅིག་ཤོས་མི་སྣང་པའི་རྣམ་པ་ངེས་འཛིག་པ་
ཡིན་ལ། སངས་རྒྱལ་པ་ན་དེ་ལྟར་མིན་པར། བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཛོན་སུམ་
དུ་མ་ལུས་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་བྱིར་དེ་སྐྱད་ཅེས་བྱའོ། །

ཆོས་མཐུན་སྟོར་གྱི་སྐབ་དག་རྟགས་དེ་དེ་སྐབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོན་ལ་ཡོད་པར་མཐུན་དཔེ་དང་
སྟོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དག་གོ། དཔེར་ན་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་བྱུག་། དཔེར་ན་བྱུམ་པ་
བཞིན། སྤྱ་ཡང་བྱས་སོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྦྱན་སེལ་ན་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །སྤྱ་
བཤད་ཀྱང་དེས་ཤེས་སོ། །

ཆོས་དག་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ། (འདུལ་བ) ཉོན་མོངས་མངོན་འགྱུར་བ་དག་པ་ལ་ཆོས་དག་པ།
ལྷུང་བ་དག་པ་ལ་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་གསོ་སྦྱང་གི་དགོས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་
མངོན་འགྱུར་བའི་ཆོས་དག་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷུང་བ་བཤགས་པ་དང་། བསྐྱམས་པ་དང་།
བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྒོ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པར་འགྱུར་ཞེས་བའོ། །

ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཆོགས་དོན། བསྐྱབ་བྱ། སྐྱབ་ཤིང་ནི། ཆོས་ནི་བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་དང་། ཆོས་
ཅན་ནི་ཆོད་གཞི་ཆོས་ཅན་ཏེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཆོས་དང་ཆོད་གཞིའི་ཆོགས་པའོ། །དཔེར་ན་སྐྱ་
དང་མི་ཉག་པ། བྱས་པའི་ཉག་ས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་ཉག་པར་སྐྱབ་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཆོགས་
དོན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྡེ་ཡ་གྲུལ། སྐྱབ་ཤིང་ནི། ཆོས་ཞེས་པ་ཀུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པ་འཁོར་བའི་ཆོས་དང་། ཆོས་ཉིད་ནི་བྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཏེ། དེ་གཉིས་
ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་སྟོན་པས། ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་ཅེས་བྱའོ། །

ཆོས་བྱག ལྷ་རོ་ཆོས་བྱག ཆོས་བྱག་གི་གདམས་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཆོས་བྱེད། ཆོས་ཤེས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱིས་མ་སྐྱལ་བར་སེམས་རྒྱུད་རེངས་པོར་གྱུར་པའི་མི། ཆོས་བྱེད་
ཆོས་ཀྱིས་མི་སྐྱལ། མར་སྒྲོགས་མར་གྱིས་མི་སྐྱལ། ཞེས་དང་། བཀའ་གདམས་གོང་མའི་གསུང་
ལས། སྤྲུག་ཅན་ཆོས་ཀྱིས་སྐྱལ་ཀྱང་། །ཆོས་བྱེད་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྐྱལ། །གྲོང་པོ་སྐྱམ་གྱིས་སྐྱལ་
ཀྱང་། །མར་སྒྲོགས་སྐྱམ་གྱིས་མི་སྐྱལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །

ཆོས་འདི་པ། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག

ཆོས་འདུལ་བ། (འདུལ་བ) སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ།
ཆོས་སྦྱང་གི་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལ་བཟང་ངན་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་ལ་ཟེར། འདི་ནི་
ཉེས་དམིགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏོ། །རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། རྣམ་པར་འཐག་པ་ཐམས་ཅད་
བསྐྱས་པའི་མདོ་ལས། འཇམ་དཔལ་དམ་པའི་ཆོས་སྦྱང་བའི་ལས་ཀྱི་སྤྲིབ་པ་ནི་ཐའོ། །འཇམ་
དཔལ་གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་བཀའ་ལ་ལ་ནི་བཟང་བར་འདུ་ཤེས་ལ།

ལ་ལ་ནི་ངན་པར་འདུ་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་སྤོང་བཤོ། །གང་ཆོས་སྤོང་བ་དེས་ཆོས་སྤངས་པས་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ཡིན། དགེ་འདུན་ལ་ངན་དུ་བཟོད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་
རིགས་པའོ་འདི་ནི་མི་རིགས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤོང་བཤོ། །འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པཤོ། །འདི་ནི་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པའོ་ཞེས་ཟེར་
ན་ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་
ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན་
ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་སྤངས་ན་དེའི་ཉེས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྗིད་ཅིང་
འཛིན་ཀྱུ་ལ་པོ་ལས། གང་གིས་འཛིན་བྱའི་སྤྲིང་འདིར་ནི། །མཆོད་རྟེན་ཐམས་ཅད་བཞིག་བྱེད་
པས། །གང་གིས་མདོ་སྡེ་སྤོང་བྱེད་པའི། །སྤྲིག་པ་དེ་ནི་ཆེས་ཁྱད་འཕགས། །གང་གིས་གཞུང་བྱེད་
སྤྲིང་གི། །དག་བཙུང་བས་དཔེ་ལྷུང་བ་བས། །གང་གིས་མདོ་སྡེ་སྤོང་བྱེད་པའི། །སྤྲིག་པ་དེ་
ནི་ཆེས་ཁྱད་འཕགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྲིང་ཆོས་སྤོང་འབྱུང་བ་ལ་སྤོང་མང་དུ་སྤང་ན་འང་
སྤང་བསྟན་པའི་སྤོང་འདི་ཆེ་ཤོས་སུ་སྤང་བས་འབད་བས་སྤང་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་སྤང་བསྟན་
པ་ལྟར་གྱི་ངེས་པ་རྟེན་པ་ཙམ་གྱིས་བསྐྱོག་པར་འབྱུང་བས་ཉེས་སྤོང་རང་འགགས་སུ་འགོ་
བཤོ། །ངེས་པ་དེ་ནི་བདེན་པ་པོའི་ལུ་དང་དམ་པའི་ཆོས་བསྐྱེད་ཀྱི་མང་དུ་བལྟས་པ་ལས་
བཙུང་བར་བྱ་ཞིང་། ཆོས་སྤོང་གི་སྤོང་གཞན་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་འཕགས་པ་བསྐྱེད་པའི་མདོ་
ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། །མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེའི་སྐབ་བསྟན་གྱི་དོར་
༡༥་པ་བཤམས་ཀྱང་། ཆོས་ཆོས་མ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་དང་། ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཆོས་སུ་སྟོན་པ་
གཉིས་ཀ་ཡང་ཆོས་སྤོང་གི་ལས་སུ་འབྱུང་བ་ལ་བྱེད་པར་མེད་པར་འཕགས་པ་རྣམས་པར་འཕགས་
པ་བསྐྱེད་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཆོས་སྤོང་། 1 དགེ་བའམ་དགེ་བའི་བྱ་བ། ལེགས་སྤྱད། ལེགས་བྱས། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་
པ་ལས། ཆོས་སྤོང་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ལྷན་དང་དག་དང་ཡིད་གྱི་ལས་ལེགས་པར་སྤོང་བཤོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ཤོ། 2 འདོན་ཁ་ཁྲལ།

ཆོས་སྐྱོད་བཅུ། 1 དབུས་མཐའ་ལས། ཡི་གེ་འབྲི་མཆོད་སྒྲིན་པ་
 དང། ཉན་དང་མྲོག་དང་ལེན་པ་དང། འཆད་དང་ཁ་ཉོན་བྱེད་པ་དང། ཉེ་སེམས་པ་དང་སྒྲོམ་
 བཤོ། ཆོས་སྐྱོད་བཅུ་ཡི་བདག་ཉིད་ནི། བསོད་ནམས་ཕུང་བོ་དཔག་ཏུ་མེད། ཅེས་གསུངས་
 བ་ལྟར་བཅུ་ལ་བཞེད། 2 ཡང་གསེར་མེད་དང་པར་བྱིན་རྟོག་གཤེས་ལས། སྒྲིན་སོགས་
 པར་བྱིན་བཅུ་ལ་གསུངས། 3 རྣམ་བཤད་སྙིང་པོའི་རྒྱན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ཆོས་
 བཅུ་ལ་གསུངས། 4 ས་པཌ་གྲིས། ཡན་ལག་བདུན་པའི་སྤེང་དུ། སྐབས་འཕྱོད་སྒྲོན་འཇུག་
 གི་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས་བསྐྱར་ཏེ་བཅུ་ལ་བཞེད་དོ། 5 ཡན་ལག་བདུན་གྱི་སྤེང་དུ། འཁོར་
 བའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པ། ལྷ་ངན་ལས་འདས་པའི་པན་ཡོན་བསམ་པ། དེའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་
 ལག་ལེན། བསྐྱོ་བ་དང་བཅུ་ལོ། བཀའ་གདམས་སྒྲིགས་བཅ་ཉི་ལྔ་པ་ 364 ལ་གཞི་བྱས།
 6 དགེ་བ་བཅུ། བཀའ་གདམས་སྒྲིགས་བཅ་ཉི་ལྔ་པ་ 364 ལ་གསལ།

ཆོས་སྐྱོད་རབ་གསལ། འགོ་སྐབས་འགོ་ཁྲིམ་གསོལ་ནས་མཇུག་བསྐྱོན་ཤིས་བརྗོད་ཀྱི་བར་གྱི་
 འདོན་ཆོག་ཆ་ཆར་བ་ལ་ཟེད།

ཆོས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་འབྱུང་བའི་གཞི། སྒྲོན་པ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ། དུས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ།
 གནས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ། འཁོར་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་བཞེདོ། །

ཆོས་དབྱིངས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གཟིགས།

ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ། སློབ་དཔོན་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད། ཉག་ཆོའི་འགྲུར།

ཆོས་དབྱིངས་རྣམ་འབྱེད། ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་དང་འདྲ།

ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས། 1 (འབྲས་དུས་ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས) སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་
 རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་རི་མ་དང་བྲལ་བ་ན། ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ཟེར་དོ། 2 (རྒྱ་དུས་
 ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས) རི་མ་སྤངས་ན་གནས་འགྲུར་རུང་གི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་ངོ་ཐོ་ལ།
 ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ཟེད།

ཆོས་འབྱུང་གི་མཆོན་དོན། ཕྱི་དཀར་བ་དེས་བདེ་བ་ཆེན་པོ། བདེ་བ་མཐོང་བས་སྟོང་ཉིད། ཆོས་འབྱུང་

གི་གདེངས་ཀ་ཁྱེན་དུ་ཕྱོགས་པས། ཆོས་སྦྱོར་གྱི་ས་ནས་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་གྱི་
ཡོན་ཏན་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ། ཆོས་འབྱུང་གི་ཅེ་མོ་སྤྲ་བ་ཐུར་དུ་ཐུག་པས་ལས་
དང་པོ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆུང་པ། ཆོས་འབྱུང་གི་རུར་གསུམ་གྱིས་སྦྱོ་གསུང་ཐུགས་
གསུམ་མཐ་རྣམ་ཐར་སྒྲོ་གསུམ། ཆོས་འབྱུང་ན་གའི་རྣམ་པ་འཕམ་ཤེས་རབ་མའི་སྦྱེ་གནས་ཀྱི་རྣམ་
པར་ཡོད་པ་དེས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས། ཆོས་འབྱུང་གི་ནང་དུ་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་
འཁོར་ཡོངས་རྫོགས་ཆུང་པ་དེས་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་སོགས་བདེ་སྟོང་དབྱེར་
མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པོལ་ལས་མ་འདས་པ་དང་། ལ་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་བདེ་
སྟོང་དབྱེར་མེད་བསྐྱོམས་པ་ལས་འབྱུང་བ་མཆོག། སྤྱ་བཤད་ནི། རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་
འཁོར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་གནས་སུ་གྱུར་པས་ན་ཆོས་འབྱུང་ཞེས་བྱའོ།

ཆོས་སྤྱིན། ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་སྟེ་གཞན་ལ་ཆོས་འཆད་པ་ལ་ཟེར།

ཆོས་མི་མ་ཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྦྱབ་དག རྟགས་དེ་མི་མ་ཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་མི་མ་ཐུན་དཔེ་དང་
སྦྱོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དག་གོ། དཔེར་ན་རྟག་ནས་མ་བྱས་པས་བྱལ། དཔེར་ན་ནམ་
མཁའ་བཞིན། སྤྱ་ནི་བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཆོས་སྦྱོར་གྱི་ཆོས་སྟོན་པའི་ཁྱེད་མའི་མེད། ཆོས་སྦྱོར་བ་ནི་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཁྱེད་མའོ། ཞེས་བརྒྱུད་སྟོང་
པའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྟོང་པོ་མཆོག་ན་གསལ་བ་ལྟར་རོ།

ཆོས་སྦྱོར་བ་འདུལ་བ་སྦྱོར་གྱི། (འདུལ་བ) ཆོས་སྦྱོར་བ་ནི་རིགས་པ་སྦྱོར་བའོ། འདུལ་བ་སྦྱོར་བ་ནི་ལུང་གི་རྗེས་
སུ་འབྱུང་བའོ། ཞེས་སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་འགྲེལ་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གཞི། (འདུལ་བ) གཞུག་ལག་ཁང་། དགོན་སྡེ། ཆོས་སྡེ། ལྷ་ཁང་བཅས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པར་སེམས།
རིན་ཆེན་ཐེང་བའི་དར་རྒྱུག་ལས། སྟོན་གྱི་རྒྱལ་པོས་ཆོས་ཀྱི་གཞི་ལྷ་ཁང་ལ་སོགས་པ། ཞེས་
དང་། ཡང་དེའི་ལོག་ཏུ། གཞུག་ལག་ཁང་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གཞི། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆོས་གཞིས། སྤར་དགོན་པ་བྲམ་ཆང་ཁག་གིས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཞིས་ཀ། ཞེས་ཆོག་མཛོད་
རྣམས་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །ལམ་རིམ་ཁྱེད་པའི་རྣམ་ཐར་སོགས་སུ་མཆོད་གཞིས་

ཞེས་ཀྱང་སྤང་དོ། །

ཆོས་བཞིན་འདུལ་བ་བཞིན། (འདུལ་བ) དེའི་དོན་ནི། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལས། ལྷུང་བའི་
རོ་ཐོ་ཉིད་ལས་མི་འདའ་བར་རྟོ། །འདུལ་བ་བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདུལ་བ་བཞིན་བྱིར་བཅོས་
བ་ལས་མི་འདའ་བར་རྟོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རྟོ། །

ཆོས་གཞུགས་ཀྱི་སྐྱ་གཉིས། ཆོས་སྐྱ་དང་གཞུགས་སྐྱ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

ཆོས་བཟང་ལྟའི་མདུན་ས། རི་རབ་ཀྱི་ཅེ་མའི་དབྱས་ན་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་ལེན་ཅེས་བྱ་བ་ཡོད་ལ། དེའི་བྱི་
རོལ་གྱི་ལྟོ་རྩལ་གྱི་མཆམས་ན་ལྟ་རྟུགས་འཁོད་ནས་ཆོས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་བྱེད་སའི་གཞུགས་ལས་
ཁང་ཞིག་སྟེ། མཆམས་མཛོད་ ༣༠༡ལས། གྲོང་ཁྱེར་ (ལྟ་བུ་སྐྱ་གཉིས་ཀྱི་) བྱི་རོལ་གྱི་ལྟོ་རྩལ་གྱི་
མཆམས་དཔག་ཆད་བཅུ་གཉིས་ན་གང་དུ་ལྟ་རྟུགས་འཁོད་ནས་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་བ་བཟོ་
བར་བྱེད་བ་ཆོས་བཟང་ལྟའི་མདུན་ས་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་ཁོང་དུ་དཔག་ཆད་སྐྱུ་བརྒྱ་བརྒྱ་
མཐའ་སྐོར་དུ་དགྲ་བརྒྱ་ཡོད་བ་ལྟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལས་དཔག་ཆད་བྱེད་དང་བཞིས་གེན་དུ་འཕགས་
བ་མཛེས་ཤིང་ལྟ་བུ་སྐྱ་གཉིས་ས་གཞི་དང་ཡང་ཐོག་དང་བག་བ་དང་སྐྱི་བསྐྱས་ཀྱི་གཏུང་དང་
ཡང་ཐོག་གི་ཅེ་བཞི་དང་བྱམ་རྟེན་དང་བྱམ་དགྲ་པོ་ཐམས་ཅད་ཤེལ་ལས་བྱས་པས། སྤྱིན་དཀར་
པོའི་ཕུང་པོ་ལྟར་དཀར་བ། རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་བཞིའི་ལན་ཀན་གྱིས་བསྐྱོར་བ་བྱམ་དགྲ་པོ་རི་རི་ཀ་བ་
བཅུ་བྱུག་བཅུ་བྱུག་གིས་བརྟེན་བ། དབྱས་ན་འུ་རྩུབ་ཀྱི་ཀ་བ་ཟུར་བརྒྱད་བ་གསལ་ཞིང་འཕན་
མེད་བ་སྐྱི་བསྐྱས་ཀྱི་གཏུང་ལ་སྐྱ་ཅེ་ཅམ་གྱིས་མ་རིག་པ་དེའི་བྱང་ན་བརྒྱ་བྱེན་གྱི་ཆོས་སྟོན་པའི་
གསེར་གྱི་ཁྱི་བཤམས་པ་ཡོད་དོ། །དེའི་མཐར་ཉིད་བར་གཞན་རྟུགས་ཀྱི་གསེར་གྱི་ཁྱི་བཤམས་
ཉིད་རི་སྐྱུ་ཅུ་ཅ་གསུམ་པའི་ལྟ་རྟུགས་འདུས་ནས་ལྟ་དང་མི་རྟུགས་ཀྱི་དོན་དང་ཆོས་སེམས་
ཤིང་དཔྱོད་བ་དང་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་མདུན་མ་བཟོ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་
རྟོ། །རྒྱས་པར་མཆམས་མཛོད་ ༣༠༡ལ་གཟེགས།

ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཇེ། (དབྱ་མ) སེམས་ཅན་མི་རྟག་པར་ཆད་མས་བྱུང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་
ཀྱི་སྤྱིང་ཇེ་གང་ཞིག་ མི་རྟག་པས་བྱུང་བར་དུ་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱ་ག

བསྐྱེད་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བརྟེན་བཤེས། ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་རྗེའི་མཆན་
ཉིད། དབྱུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས། འགྲོ་བ་གཡོ་བའི་ཆུ་ཡི་ནང་གི་རྒྱ་བ་ལྟར། གཡོ་དང་། ཞེས་
པས་བསྟན། ཞིབ་པར་སྤྱིང་རྗེ་གསུམ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
ཆོས་བཤད་པའི་པན་ཡོན་ཉི་ཤུ། ཆོས་སྟོན་པའི་པན་ཡོན་ཉི་ཤུ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
མཆད་ཀ (སྟོ་སྟོང) མཆད་པ་དང་འབྲ།
མཆད་ཀ་བ། (སྟོ་སྟོང) མཆད་ཁ་བ་དང་འབྲ།
མཆད་ཁ་བ། (སྟོ་སྟོང) བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་ཤིག་གི་མིང་སྟེ། མཆད་ནི་དུར་གྱི་མིང་སྟེ།
ཁོང་མི་རྟག་པ་དྲན་པའི་ཆེད་དུ་དུར་སར་སེབས་ནས་བཞུགས་པས་མཆད་ཁ་བ་ཞེས་མིང་སྟགས་
སོ། །དཔེ་མང་པོར་འཆད་ཁ་བ་ཞེས་འས་ལུལ་གྱེད་པ་ནི་ཡི་གེ་མ་དག་པ་ཡིན་ནོ། །
མཆད་སྐམ། རོ་སྐམ།
མཆད་པ། (སྟོ་སྟོང) དུར་ཁོད། དུར་ཁང་གི་མིང་། ལམ་རིམ་བརྟེན་པའོལ་དང་། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་
སོགས་གསུང་།
མཆན། 1 མཆན་བྱ་དང་དོན་འབྲ། 2 མཆན་ཁུང་གི་བསྐྱེད་པའི་དཔེར་མཆན་དུ་བློས་ལྟ་བུ།
མཆན་དུ་བློས། མཆན་ཁུང་འོག་བློས་པའི་དོན། མདོ་ལས། དེ་སྐོས་པས་བྱ་གཉིས་རྒྱལ་པོའི་མཆན་
བློས་ནས་དུས་ཉེ་དེ་སྐད་ཅེས་སྒྲུབ་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །
མཆན་བྱ། 1 གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཆེག་གི་འོག་ཏུ་འཕམ་དེ་དང་ཉེ་བར་བཏགས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཡིག་
ཆུང་ལ་ཟེར། སྤྱི་བཤད་ནི། གཞུང་དངོས་གཞིའི་འོག་ཏུ་བཏགས་པའི་ཡིག་ཆུང་ཡིན་པས་ན་
དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་བར་བཏགས་ཉེ། དེ་ཡང་མཆན་འདིར་འོག་གི་དོན་ཡིན་པར་སེམས་ཉེ། དཔེར་
ན་དཔུང་པའི་འོག་ལ་མཆན་ཁུང་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །བྱ་ཞེས་པ་ནི་འདིར་ཆུང་བའི་དོན་ནོ། །2 སྟོབ་
མའི་མིང་དུ་འང་བཤད།
མཆི་བྱ། མཆིག་བྱ་དང་འབྲ།
མཆིག 1 ཆུ་འཁོར་རམ་རང་འཐག་གི་མས་རྒྱལ་ཟེར། སྟོབ་དཔོན་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་འདུལ་བ་མདོའི་

མཆེད། 1 འགྲོའོཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན་སྒྲ་མ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 འོང་འོ་
ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན་མདོ་མཛོད་སྒྲུན་༡༩༡བལ་ས། བྱང་མེད་དེས་སྐྱས་པ། བཙུན་
བ་ཅུང་ཙམ་གཞེས་ཤིག། བདག་སྐྱར་མཆེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ཡོད་དོ་ཞེས་པའི་དོན། འདུལ་
བ་ལུང་གཞི་ལས། མདོ་སྤེལ་འཛིན་བ་དང་། འདུལ་བ་འཛིན་བ་དང་། མ་མོ་འཛིན་བ་དག་མཆེད་
ཞེས་ཐོས་ནས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདི་ལ་ད་དུང་ཡང་དོན་མང་དུ་ཡོད་དོ། །

མཆེད་པ། 1 (བརྟེན་ཅིང) ཉ་འཛིན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་འཛིན་དེ། དཔེར་ན་ཉ་མཆེད་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འདུལ་
བ་ལུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས། མཆེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྱི་གཞི་ཆེ་མོ་ལ་ཐ་གྱུ་རིང་པོ་
བཏགས་པའི་སྤྱ་ལ་ལྷགས་ཀྱི་ཆེ་ཆོན་བཏགས་པའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། ལྷགས་ཀྱི་ལུ་བ་
ཙན་ཟེར་བ་དེ་འདི་རང་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་འདུག། འདི་དེང་སང་གི་རྒྱག་པ་རིང་པོའི་ཆེ་ལ་ལྷགས་ཀྱི་
བཏགས་པའི་ཉ་འཛིན་གྱི་དེའི་མིང་ཡིན། དབྱིན་སྐད་དུ་fishing rod ཟེར་བ་དེའོ། 2 ལྷགས་ཀྱི་
སྤྱིའི་མིང་། 3 ཁང་གྲུའི། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། ཁྱིམ་དུ་ཉ་ལ། མགྱིན་སྟོན། རྒྱབ་བཟུངས་སོ། །

མཆེད་མ། ཁ་ལྷ།

མཆེད་མའི་ཐལ་བ། མཆེད་མ། ཁ་ལྷའི་ཐལ་སྐྱེས་རྒྱལ། མཆེད་མའི་དོག་པོ། མཆེད་མའི་དུམ་
བུ། འདིའི་ཐལ་བ་ཞེས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ས་ཡི་ཐལ་བ་ལྟ་བུ་ལ་མི་གོ་བར་རྒྱལ་ལམ་ཐལ་སྐྱེས་པ་
ལ་གོ་དགོས། འོན་འདི་ལ་ཐལ་བ་ཞེས་བཞོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེས། འཛིག་རྟེན་ནའང་
རྒྱལ་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་ཐལ་བ་ཞེས་པ་བཞོད་པ་ལྟར། འདི་ཡང་ཁ་ལྷའི་རྒྱལ་མང་པོ་བསལ་ས་པའི་
ཆོགས་པ་ཡིན་པས་ཐལ་བ་ཞེས་བཏགས་པའོ། ཡང་ན་འདིའི་ཐལ་བ་ཞེས་པ་རྒྱལ་གྱི་མིང་སྟེ།
དེ་ཡང་བྱི་མའམ་མི་གཙང་བའམ་སྟོན་བཅས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པས། ཁ་ནས་འཛིག་པའི་མི་གཙང་
བ་ལ་ཐལ་བའམ་རྒྱལ་ཞེས་མིང་བཏགས་ཏེ། དཔེར་ན་མིག་སྐྱག་ལ་མིག་གི་རྒྱལ་ཞེས་བཞོད་
པ་བཞིན་ལོ། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམ་པར་བཤད་པ་༼ ཙུ་༽ ༡༩༧༧ལས།
མཆེད་མའི་ཐལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བད་ཀན་ལོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

མཆེད་པ། 1 འགྲོ་བའམ་སོང་བ། མཆེད་པའི་འདས་པ་སྟེ། མཆེད་པ། མཆེད་པ། མཆེད་པ། 2 འོངས་པ།

དཔེར་ན་ལུང་ཐུན་ཆོག་གས་ཀྱི་ བ་བ་ ༡༠༡བལ་སྒྲིག་ཞུགས་ཞིང་ག་ལས་འོངས། དེས་
སྤྲུལ་བ། སློབ་དཔོན་བདག་སྟོན་གྱི་མཆིས་འབྲང་ཞིག་མཆིས་བ་ལྟར་མཆིས་ཏེ། བདག་དེ་ནས་
མཆིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། 3 ཡོད་པ།

མཆིས་བྲང་། མཆིས་འབྲང་དང་དོན་འབྲ།

མཆིས་འབྲང་། 1 ཁྱིམ་མམ་ཁང་པའི་མིང་། དཔེར་ན་ལུང་ཐུན་ཆོག་གས་ཀྱི་ བ་བ་ ༡༠༡བལ་སྒྲིག་
ཞུགས་ཞིང་ག་ལས་འོངས། དེས་སྤྲུལ་བ། སློབ་དཔོན་བདག་སྟོན་གྱི་མཆིས་འབྲང་ཞིག་
མཆིས་བ་ལྟར་མཆིས་ཏེ། བདག་དེ་ནས་མཆིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། 2 རྒྱུ་མཁམ་
བྱུང་མེད་ཀྱི་མིང་། དཔེར་ན་འདུལ་བ་ལུང་ག་ཞེས་པ། ཁྱིམ་བདག་སངས་རྒྱུ་འཆོས་སྤྲུལ་
པ། འཕགས་བ་བདག་གི་མཆིས་འབྲང་འདི་ལ་སེམས་ཅན་ཞིག་ཞུགས་བར་གྱུར་གྱིས། གལ་
ཏེ་བྱ་མོ་ཞིག་བཅས་བར་གྱུར་ན་དེ་བདག་གིས་འཕགས་པའི་སྤྲད་བཞིན་འབྲང་བའི་དགོ་སྤྲོད་
དུ་འབུལ་ལོ། །དེས་སྤྲུལ་བ། ཁྱིམ་བདག་ཐབས་ཡིན་ནོ། །

མཆེད་པ། 1 གཅིག་ནས་གཉིས་སུ་འཕེལ་བའི་དོན། སློབ་སྤྲིངས་འབྲེལ་བ་ཀྱི་ དེ་ ༡༣༠ན་ལས།
མཆེད་བ་ནི་འཕེལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། 2 (གསང་ལྷགས་) ལྷང་བ་མཆེད་བ་ལ་ཐེམ་
ཞིང་། སྟོན་གནས་གཡའ་དག་བ་ལ་ཉི་འོད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་སང་དམར་ལམ་པའི་སྤང་
བ་འཆར་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་གཉིས་སྤང་རགས་བ་གཞན་གང་ཡང་མི་འཆར་བའི་ཡིད་ཀྱི་
ཤེས་བ་ལ། མཆེད་བ་ཟེར། མཆེད་པ། ལྷང་བ་མཆེད་པ། མཆེད་བ་དམར་ལམ་པ། ཤིན་ཏུ་སྤྲོད་
བ་རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། དམར་ལམ་བ་འཆར་བའི་སྤྲོད་ནི། སྤྲོད་ག་མན་ཆད་ཀྱི་
རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷང་ཐམས་ཅད་དབུ་མའི་མར་སྤྲོད་ནས་ཞུགས་པའི་སྤྲོད་ཀྱིས་ནོར་བུའི་ཅ་འཁོར་གྱི་
མདུད་བ་དང་། ལྷེ་བའི་ཅ་འཁོར་གྱི་མདུད་བ་རྣམས་འིས་ཀྱིས་གྲོལ་བས། ལྷེ་བའི་ཅ་འཁོར་གྱི་
དབུས་སུ་མ་ལས་ཐོབ་པའི་ཐིག་ལེ་དམར་པོ་ཙམ་བྱུང་ཤིང་གྱི་རྣམ་པར་ཡོད་བ་མེད་རང་བཞིན་
ཅན་དེ་ཡར་འོངས་ཏེ། སྤྲོད་གའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷང་ཐམས་ཅད་དབུ་མའི་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྲོད་ཀྱི་
ལ་དེ་འབྲེལ་སྤང་བ་འབྲུང་བར་གསུངས་ཤིང་། ཕྱི་རོལ་ནས་ཉི་འོད་སོགས་ཀྱི་སྤང་བ་ཤར་བ་

ནི་མེན་མོ། །མཆོད་པའི་སྒྲིལ་བཤད་ནི། སྒྲིལ་གྱི་རྒྱ་ཡོད་ལྟ་བུའི་སྒྲིལ་བ་དེ་ཉིད་མཆོད་པ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་
ཆེར་རྒྱས་ནས་ཉི་ཡོད་ལྟ་བུའི་ཆེས་གསལ་བའི་སྒྲིལ་བ་འབྱུང་བས་ན་དེ་སྒྲིལ་ཅེས་བྲལ། །རྗེའི་
རིམ་ལྡན་གསལ་སྒྲིལ་ལས། ཉི་ཡོད་བཞིན་དུ་ཆེས་གསལ་བའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་བ་མཆོད་པ་དང་།
ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཕྱིན་ཏུ་སྒྲིལ་བ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། དེ་ཉིད་ལས། སྒྲིལ་བ་རྒྱུད་དང་
བཅས་པས་སྒྲིལ་བས་ཕྱིན་ཏུ་སྒྲིལ་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

མཆོག 1 གཙོ་བོ། དག། དབ་མཆོག ལུལ་བྱུང་། རྒྱུད་འཕགས། དམ་པ། བོད་མ། ཅེར་སོན། བོད་
མ། རྒྱ་མ་རྒྱལ་ས་མིང་གི་རྒྱལ་གྲངས་སོ། །དབེར་ན་སེམས་ཅན་གང་སྤྲུལ་ཡོད་པ་རྒྱལ་ས་
ཀྱི་མཆོག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱལ་ས་སོ། །2 དང་པོ། སྒྲིལ་དང་།
རྒྱུད་དང་། བསོད་སྒྲོམས་རྒྱལ་ས་ཀྱི་དང་པོ་འཕམ་ཐོག་མ་ལ། སྒྲིལ་གྱི་མཆོག་རྒྱུད་མཆོག་བསོད་
སྒྲོམས་ཀྱི་མཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ཅེ་མོ། སྒྲིལ་དང་རྒྱུད་ཅེ་མོ་ལ། སྒྲིལ་མཆོག་མ། རྒྱུད་མཆོག་
མ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 4 མདུན། མདུན་དུ་འགྲོ་ལ། མཆོག་ཏུ་འགྲོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། (མཆོན་གཞི་ལ་
དབྱུང) 5 ཆོག་ཆོག་གི་ས་བོན་ལ། མཆོག་གི་ས་བོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། (མཆོན་གཞི་ལ་དབྱུང) 6
མང་པོ། ཁྲིམ་གྱི་རུ་ལ། མཆོག་གི་རུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། (མཆོན་གཞི་ལ་དབྱུང) 7 དམིགས་
པ། སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་ལ། སེམས་མཆོག་གཅིག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། (མཆོན་གཞི་ལ་དབྱུང)
རྒྱལ་བཤད་རིགས་པ་༩ སེམས་ཅན་བསྐྱེད་འབྱུང་གི་༣༥༡ ་ེལས། མཆོག་གི་སྒྲིལ་གཙོ་
བོ་དང་། །དང་པོ་ཅེ་མོ་གདུན་དོན་དང་། །ཆོག་དང་མང་པོ་དག་དང་ནི། །དམིགས་པ་ལ་ཡང་
ཡོད་པར་མཐོང་། །གཙོ་བོ་ལ་ནི་སེམས་ཅན་གང་སྤྲུལ་ཡོད་པ་རྒྱལ་ས་ཀྱི་མཆོག་ནི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ཡིན་པར་བཤད་ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དང་པོ་ལ་ནི་སྒྲིལ་གྱི་ཐོག་མ་དང་། རྒྱུད་ཐོག་
མ་དང་། བསོད་སྒྲོམས་ཀྱི་ཐོག་མ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །ཅེ་མོ་ལ་ནི་སྒྲིལ་གྱི་ཅེ་མོ་སེམས་སྤྱི་
མཆོག་མས་སེམས་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །མདུན་གྱི་དོན་ལ་ནི་མདུན་དུ་འགྲོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་
བུའོ། །ཆོག་ལ་ནི་ཆོག་གི་ས་བོན་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །མང་པོ་ལ་ནི་ཁྲིམ་གྱི་རུ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་
བུའོ། །དམིགས་པ་ལ་ནི་སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་ཉིད་དང་། སེམས་མི་འབྲལ་བ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་

བུལྟོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །

མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ། 1 མི་སྒྲོབ་པའི་བྱང་འཇུག་ཁ་སྒྲོར་ཡན་ལག་བདུན་ལྟན་དེ་རྗེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་
 རྟོ། 2 མཐོང་ལམ་སོགས་འཛིག་ལས་འདས་པའི་ལམ་སྒྲིལ་ཟེར། དཔེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤངས་
 པའི་འབྲུམ་འགྲེལ་ལས་༧༥ ལས་ནི། མཐོང་ལམ་སྒྲིལ་པ་དེ་ཀ་ལ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
 དངོས་གྲུབ་ཟེར་བ་ཡིན་གསུང། ཞེས་གསུངས་སྟོ། །དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཐེང་བས་ཀྱང་མཆོག་
 གི་དངོས་གྲུབ་མཐོང་ལམ་ལ་བཤད་དེ། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་ཕྱོན་སྤྲད་ཆ་༡༧༧ ལས།
 དེས་མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ས་དང་པོའི་རྟོགས་པ་ཐོབ། ལུག་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་གཞོན་སྤྱོད་མོ་
 རྣམས་དང་བྱམ་པ་བཟང་པོ་གྲུབ། ཅས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ། །

མཆོག་གི་སྤྱལ་སྒྲུ། འོངས་སྤྱུས་བདག་རྒྱུན་བྱས་ནས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་མ་གདུལ་བྱ་རྗེས་
 སུ་འཛིན་པའི་སྤྱལ་སྒྲུ་ལ། མཆོག་གི་སྤྱལ་སྒྲུ་ཟེར། རྒྱལ་ཆབ་ཆོས་རྗེའི་རྣམ་བཤད་སྤྱིང་པོའི་
 རྒྱན་ལས། འོངས་སྤྱུས་བདག་རྒྱུན་བྱས་ནས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་མ་གདུལ་བྱ་རྗེས་
 སུ་འཛིན་པའི་མཆོག་གི་སྤྱལ་སྒྲུའི་ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར་རྟོ། །གཞན་ཡང་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་མཆོག་གི་སྤྱལ་སྒྲུའི་རྣམ་པར་འཆར་བ་ཡིན་གྱི། བཅ་པོས་བསྐྱས་པའི་
 རྒྱལ་ལྷ་རབ་བསགས་པའི་ལུས་ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། དེས་ན་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་གདགས་པའི་གཞིར་བྱས་ནས་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲུར་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན་གྱི།
 བཅ་པོས་བསྐྱས་པའི་རྒྱལ་ལྷ་རབ་བསགས་པའི་ལུས་ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་ཤེས་པར་
 བུལྟོ། ཞེས་གསུངས་སྟོ། །རྒྱུད་ཆམ་རི་ལྟར་བཤུར་པའི་གཞི་གཙང་མ་ལ། ལྷ་དབང་ལུས་
 ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་འཆར་བ་བཞིན། །དེ་བཞིན་འགྲོ་བའི་ས་གཞི་གཙང་མ་ལ། ལུབ་པའི་དབང་
 པོའི་སྤྱི་ཡི་གཟུགས་བརྟན་འཆར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བཤུར་པའི་གཞི་གཙང་མ་ལ་བརྒྱ་
 བྱེད་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་ཤར་བ་བཞིན་དུ། གདུལ་བྱ་ལས་དག་པའི་མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་སྤྱིའི་
 སྤྲང་བཤར་བ་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟོ། །

མཆོག་ཏུ། 1 ལུལ་མཆོག་ལ། 2 རབ་ཏུ། ཤིན་ཏུ། ཆེས། ཆེས་ཆེར། དཔེར་ན་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དགའ་

བ་ལ། མཚོག་ཏུ་ཉོགས་དགའ་བ། ཞེས་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་དགའ་བ་ལ། མཚོག་ཏུ་དགའ། ཞེས་
བ་དང་། རབ་ཏུ་དད་བ་ལ། མཚོག་ཏུ་དད་ཅེས་བ་ལྟ་བུའོ། །

མཚོག་ཏུ་དགའ་བ། ཆེ་ཆེར་དགའ་བ། ཤིན་ཏུ་དགའ་བ། ཆེས་དགའ་མོས་བྱེད་བ། དཔེར་ན་སྒྲོམ་
རིམ་དང་མོ་ལས། མཚོག་ཏུ་དགའ་བའི་དངོས་པོ་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིད་
ལ་བྱེད་པས་བྱིང་བ་བསལ་ལ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་དམ་དུ་གཟུང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།
མཚོག་ཏུ་དད་བ། རབ་ཏུ་དད་བ། ཤིན་ཏུ་དད་བ། ཆེས་ཆེར་དད་བ། དཔེར་ན་མཚོག་ཏུ་དད་པས་
བྱུག་འཆལ་ལོ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

མཚོག་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་བྱུག། མཚོག་གི་དངོས་བྱུག་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སོགས་འཛིག་
ཉེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་སྤྱི་དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་བྱུག་ནི་བརྒྱད་དེ། མཁའ་སྤྱོད་རལ་གྱི་
རི་ལུ་དང་། །ཀར་མགྲོགས་བྱམ་པ་གཞོད་སྤྱོན་ཁོལ། །བཅུད་ལེན་དང་ནི་མིག་སྒྲུབ་མོ། །དེ་ཡང་
མཁའ་སྤྱོད་ནི། མི་འཆི་བར་གནས་མཁར་གནས་རྒྱས་པའོ། །རལ་གྱི་ནི། དེས་དབྱའི་དབྱང་དུ་མ་
འཛེམས་རྒྱས་པའོ། །སྤྱན་གང་ཞིག་བསྐྱབས་པ་དེ་ལག་ཏུ་ཐོགས་པས་ལུས་མི་སྤྲང་བའོ། །ཀར་
མགྲོགས་ནི། མཆིལ་ལྷས་བྱུག་སྟེ་གྲོན་པས་ཡུད་ཅུ་ལ་རྒྱ་མཚོའི་མཐའ་འཁོར་བའོ། །བྲམ་
པ་ནི། དེའི་ནང་དུ་ཟས་ཞོར་གོས་ལ་སོགས་པ་ཡོ་བྱད་ཟད་མི་ཤེས་པ་འབྱུང་ངོ། །གཞོད་སྤྱོན་
ཁོལ་བ་ནི། དེས་བྲན་བྱེད་པས་ཅི་བསྐོ་བ་སྐྱབ་ཅིང་། མི་འབྲམ་སྤྱག་གིས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱ་
བ་ཉིན་གཅིག་ལ་འབྲུབ་པའོ། །བཅུད་ལེན་ནི། ཆེ་ཉི་ཆེ་དང་མཉམ། རྟོབས་གྲང་པོ་དང་མཉམ།
གདངས་བརྒྱ་དང་མཉམ། ལྷང་བ་ཤིང་བལ་ལས་ཡང་བའོ། །མིན་སྤྱན་ནི། མིག་ལ་བྱུགས་པས་
ས་འོག་གི་གཏེར་ལ་སོགས་པ་མཛོང་བའོ། །

མཚོག་མ། ཐོག་མཁའ་ཅེ་མའི་དོན། དཔེར་ན་རྩའི་ཅེ་མོ་ལ། རྩའི་མཚོག་མ་དང་། སྤྱིའི་ཅེ་མོ་ལ། སྤྱིའི་མཚོག་མ་ཟེར་བ་ལྟ་
བུའོ། །འདི་རྣམས་བཤད་རིགས་པ་ལས་མཚོག་གི་སྤྱི་འཇུག་ཡུལ་བདུན་གསུངས་པའི་ “ཅེ་མོ” ལ་འཇུག་པའི་དབང་དུ་བྱས་
སོ། །རྒྱས་པར་ “མཚོག” ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།

མཚོག་བྱུང་། མཚོག་བྱུང་གཅིག་ལ་གཟིགས།

མཆོག་ཟུང་གཅིག་ལྟ་རེད་ལྟ་དང་། མོ་དགལ་གྱི་བྱ་གཉིས་ལ་ཟེར། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་དང་། རྗེ་ཚོང་།
ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར། མཆོག་ཟུང་གཅིག་ཅེས་འབྲུང་། ཏུ་ར་ལྷ་ཐའི་རྒྱ་གར་ཆོས་
འབྲུང་དེབ་གཟུགས་༤༤ལས་ཀྱང་། མཆོག་ཟུང་གཅིག་ནི་སྟོན་པའི་སྤྱོད་ལ་དུ་སྤྱང་ན་ལས་
བ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །འགའ་ཞིག་གིས། མཆོག་ཟུང་གཉིས་ཞེས་ཐ་སྙད་
མཛད་པ་ནི་ནོར་རོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཟུང་ནི་གཉིས་སམ་ཆའི་དོན་ཡིན་པས། ཆ་གཉིས་
ལ་ཡ་བཞེར་འགྲུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

མཆོག་གསུམ་ཀུན་འདུས། (རྟེན་མ) ལྷ་མའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་མཆོག་གསུམ་ཀུན་འདུས་
གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ཆུང་ནི། ལྷ་མའི་སྦྲ་དགེ་འདུན། གསུང་དམ་ཆོས། སྤྱགས་སངས་རྒྱས་ཡིན་པའི་
ཆུང་གིས་སོ། །རིག་འཛིན་འདུས་པའི་ཐེན་གྲིས་རིག་འཛིན་ཞལ་ལུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད།
མཆོད་བརྗོད་དང་ཚཱ་བར་དམ་བཅའ། མཆོད་བརྗོད་ནི་བསྟན་བཅོས་ཚཱ་བའི་ཐོག་མར་སངས་རྒྱས་
སོགས་རང་གི་ལྷག་པའི་ལྷ་ལ་གྲུས་པས་བསྟོད་པའོ། །ཚཱ་བར་དམ་བཅའ་ནི་བསྟན་བཅོས་
བཅུམ་པར་དམ་བཅའ་བཅའ་ཁས་ལེན་པའོ། །བསྟན་བཅོས་ཆོད་ལྷན་ཡིན་ཆོད་ལ་ཚཱ་བར་
དམ་བཅའ་དངོས་སུ་ཡོད་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ། དཔེར་ན་ཚཱ་བར་དམ་བཅའ་ཡོད་ལ།
མཆོད་བརྗོད་མེད་ལ། བཤེས་སྤྲིངས་ལྟ་བུ། མཆོད་བརྗོད་ཡོད་ལ། ཚཱ་བར་དམ་བཅའ་དངོས་
སུ་མེད་ལ། ཅ་བཤེས་རབ་ལྟ་བུ། གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང། གཉིས་ཀ་མེད་པ་ནི་མངོན་
པ་ཀུན་འདུས་ལྟ་བུའོ། །རྗེའི་གསུང་བཞེན་བཀོད།

མཆོད་རྟེན། གནའ་བོ་མཆོད་རྟེན་ཞེས་བ་སྦྱེས་བྱ་དམ་པའི་གདུང་རུས་བཞག་པའི་འཛིམ་པའི་ཕྱང་
པོ་ལ་ཟེར། ལུང་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལས། མཆོད་རྟེན་ནི་རུས་བ་བཞག་པའི་དོན་གྱིས་
འཛིམ་པའི་ཕྱང་པོའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མཆོད་རྟེན་བསྟོར་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་ལ། མཆོད་རྟེན་ལ་ཕྱག་མཆོད་སྟོར་བ་བྱེད་པ་དང་། བསྟེན་བཀྱར་
བྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་སྟོན་པའི་མདོ་ཞིག་ཡིན་པའི་མདོ་སྟོར་སྤྱོད་པ་དང་། ས་བ་ ༡༡༤༧བཅས་
༡༠༡ནས་བར་བཞུགས་སོ། །

མཚོད་རྟེན་གྱི་བྲེ། མཚོད་རྟེན་གྱི་སྟེང་དུ་སྒྲ་བཟེའི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པའི་སྟེང་གཡོགས་ལ། མཚོད་རྟེན་གྱི་བྲེ་
ཐེད། འདི་མཚོད་རྟེན་ཉི་མ་དང་ཆར་བ་སོགས་ལས་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་གཡོགས་ཡིན། བོད་
བཟེའི་མཚོད་རྟེན་རྣམས་ཀྱི་བྲེ་ལ་ཐོག་གཡོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསལ་བར་མི་ཐོན་ཡང་། རྒྱ་གར་སོགས་
ཀྱི་ནང་པའི་མཚོད་རྟེན་རྟེང་པ་དང་དེའི་རིས་མོ་རྟེང་པ་རྣམས་ལ་གསལ་བར་ཐོན་ཡོད། །མདོ་ཅ་
བར་དེ་ལ་མཚོད་རྟེན་གྱི་བུ་ལུ་ཞེས་ཐ་སྙད་གསུངས་ཡོད།

མཚོད་རྟེན་བརྒྱད། 1 སངས་རྒྱལ་གྱིས་མཛོད་པ་ཁྲད་པར་ཅན་རེ་མཛོད་པའི་ཆེ་མཚོད་རྟེན་རེ་
བཞེངས་པའི་མཚོད་རྟེན་བརྒྱད་ཅེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ནི། ༡ བསྐྱ་སྤངས་པའི་མཚོད་རྟེན།
(ལུ་ཐྱིའི་ཆལ་དུ་སྟོན་པ་སྤྱོད་བཞུགས་མ་ཐག་ཕྱོགས་སོ་སོར་གོམ་པ་བདུན་བདུན་པོར་བ་ལས་
བསྐྱ་སྤྱེས་པ་དང་། བསྐྱ་འདམ་ལས་སྤྱེས་ཀྱང་འདམ་གྱིས་མ་གོས་པས་འཁོར་བར་སྤྱེས་ཀྱང་
སྟོན་གྱིས་མ་གོས་པའི་མཚོན་བྱེད་བསྐྱ་སྤངས་པའི་མཚོད་རྟེན) ༢ བྱང་ཆུབ་མཚོད་རྟེན། (རྫོང་
གདན་དུ་སྤྱོད་བཞེས་པོར་བར་བྱང་ཆུབ་པའི་མཚོད་རྟེན) ༣ བཟ་ཤིས་སྒོ་མང། (ལྷ་རྩ་ཤ་སྤར་
ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བའི་ཆེ་བདེན་བཞེས་ཐར་བརྒྱད་སོགས་མཚོན་བྱེད་སྒོ་བཅུ་དྲུག་ནས་
བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་སོགས་ཡོད་པ་བཟ་ཤིས་སྒོ་མང) ༤ ཆོ་འབྲུལ་མཚོད་རྟེན། (མཉན་ཡོད་དུ་སྤྱོད་
སྟོགས་སྟོན་པ་དྲུག་སོགས་བཏུལ་ཏེ་གཞན་ལས་ཁྲད་པར་འབགས་པས་སྒོ་འབྲུར་ཅན་གྱི་ཆོ་
འབྲུལ་མཚོད་རྟེན) ༥ ལྷ་བབས་མཚོད་རྟེན། (ཀ་ཤིའི་གོང་དུ་གཞན་དོན་དུ་འབྱོན་པ་མཚོན་བྱེད་
ཐེམ་སྒྲིལ་ཅན་གྱི་ལྷ་བབས་མཚོད་རྟེན། འགའ་ཞིག་གིས་འདི་མཉན་ཡོད་དུ་ཡིན་པར་བཤད།)
༦ དབྱེན་བརྒྱུམས་མཚོད་རྟེན། (རྒྱལ་པོའི་ཁབ་དུ་དགོ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བརྒྱུམས་པའི་ཆེ་དེའི་
རྒྱ་དུག་གསུམ་ལྟ་བུ་དང་བཞེས་བཅད་དེ་རྣམ་ཐར་བརྒྱད་ལ་གནས་པ་མཚོན་བྱེད་བང་རིམ་གྱི་
བྲེ་བཞེས་བཅད་དེ་བྲུང་བརྒྱད་དུ་ཡོད་པར་དབྱེན་བརྒྱུམས་མཚོད་རྟེན) ༧ རྣམ་རྒྱལ་མཚོད་རྟེན།
(ཡངས་པ་ཅན་དུ་སྤྱོད་ཆེ་སྤྱོད་པ་གསུམ་དུ་བྱེན་གྱིས་བསྐྱ་བས་པའི་ཆེ་བང་རིམ་རྒྱུས་པོ་གསུམ་
པ་འཆི་བདག་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་མཚོད་རྟེན) ༨ བྱང་འདས་མཚོད་རྟེན། (རྩ་མཚོག་
གོང་དུ་འཁོར་བའི་སྒྲོས་པ་དང་བྲལ་བ་མཚོན་བྱེད་བང་རིམ་མེད་པའི་བྱང་འདས་མཚོད་རྟེན་

ནམས་སོ། དབྱེ་བ་འདི་ནམས་དག་པའི་ཅ་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་མདོ་ཡིག་ཏུ་འབྱུང་བ་དང་།
ལི་ཡུལ་ཡུང་བསྟན་པ། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་ལ་བསྟོད་པ། དེ་མེད་འབྲེལ་བ་ནམས་སུ་
འབྱུང་ཞིང་། ལྷ་གདུང་ཆ་བརྒྱུད་དུ་བགོས་པའི་མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་དང་འདི་གཉིས་མི་འདྲ་བར་
གྲུང་ཐང་རིན་པོ་ཆའི་«བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་བཞེངས་པ་དང་ཐུག་
མཆོད་སྐོར་བའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ»ལས་གསུངས་སོ། རྒྱུང་རྒྱུ་མ་དང་། དཔལ་པོ་གཙུག་
ལག་ཐེང་བ། དདུལ་ཆུ་རྩ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆོག་རིས་ཅམ་ལས་དོན་ལ་གོང་དང་འདྲ་བར་
གསུངས་སོ། །2 བསྐྱེད་རིམ་སྐབས་སུ་འབྱུང་བའི་མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་ནི། རྗེ་དཀར་པོ། རྗེ་
རྗེ་ལག་པོ། རྗེ་རྗེ་ཆགས་པ། རྗེ་རྗེ་འདུས་བྲས། ཐུགས་རྗེ་རྗེ། ལྷ་རྗེ་རྗེ། རིན་ཆེན་རྗེ་རྗེ། ཆོས་
རྗེ་རྗེས་མིང་སོ་སོར་བཏགས་པ་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་བསྐྱེད་རིམ་དུ་སྦྱང་
ངོ། །ཞེས་དདུལ་ཆུ་གསུང་ངོ། །

མཆོད་རྟེན་ཆ་བརྒྱུད། མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་དང་འདྲ། ལྷ་གདུང་ཆ་བརྒྱུད་དུ་བགོས་པའི་མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་
དང་། མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་གཉིས་མི་འདྲ་བར་རྗེ་གྲུང་ཐང་པའི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གསུང་
ཐུགས་རྟེན་བཞེངས་པ་དང་ཐུག་མཆོད་སྐོར་བའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་ནམ་དཀར་ལས་ལ་སྐྱལ་
བྱེད་དཀར་ཆག་ལྷའི་རྗེ་ཆེན་ལས་གསུངས་སོ། །

མཆོད་རྟེན་བཞེངས་པའི་ཕན་ཡོན་བཅོ་བརྒྱུད། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་བྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་བཅོ་
བརྒྱུད་ཡོད་དེ། བཅོ་བརྒྱུད་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། གཟུགས་
བཟང་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཛེས་ཤིང་མིག་ཏུ་སྤྲུག་པར་འགྱུར་བ་དང་། དབང་ཆེ་བར་གྲགས་
པར་འགྱུར་བ་དང་། གཡོག་འཁོར་རྒྱ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་། གཡོག་འཁོར་མི་བྱེད་པར་འགྱུར་
བ་དང་། འོངས་སྤྱོད་ཆེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་མ་ནམས་འཁོར་ཞིང་འདུ་བར་འགྱུར་བ་
དང་། ཀུན་གྱི་རྟེན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། རྟོགས་བརྩུར་བརྗོད་བ་དང་། སྤྱད་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
མདོན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷ་དང་མིས་མཆོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷ་ཅིང་ནོར་མང་པོ་དང་
ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཁོར་ལོས་སྤྱད་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་འཛོམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཆེ་རིང་བར་འགྱུར་བ་

དང་། ལུས་དོན་ལྟར་མཁུགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལུས་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་དང་ལྡན་པར་
འགྱུར་བ་དང་། མཐོ་རིས་སུ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷན་དུ་ཡོངས་སུ་ལྷ་ངན་ལས་འདའ་བ་
སྟེ། བཙུང་བྱེད་པོ་དེ་དག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་བྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །ཞེས་
ལས་རྣམས་པར་འབྱེད་པ། མདོ་༼ ས ་༽ ༡༩༩ ན ་༽ ༣ ལས་གསུངས་སོ། །

མཚོན་རྟེན་ལ་སྐྱོར་བ་བྱེད་པའི་ཕན་ཡོན། སྐྱོར་བ་བྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཟིགས།
མཚོན་རྟེན་ལ་བྱུག་འཆའ་བའི་ཕན་ཡོན་བཟུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་ལ་བྱུག་འཆའ་བའི་
ཕན་ཡོན་བཟུ་ཡོད་དེ། བཟུ་གང་ཞེན། གཟུགས་བཟང་ཞིང་མདོག་གསེར་གྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུར་
འགྱུར་བ་དང་མཛེས་ཤིང་མིག་ཏུ་སྒྲུག་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷན་སྒྲུབ་ཅིང་གཟུང་བའི་ཆོག་ཏུ་
འགྱུར་བ་དང་བག་ཆ་བ་མེད་པར་འཁོར་གྱིན་དུ་འགྲོ་བ་དང་ལྷ་དང་མི་རྣམས་དགའ་བར་
འགྱུར་བ་དང་གཟི་བྱིན་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་གཟི་བྱིན་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་འདི་ལྟ་སྟེ། སངས་
རྒྱུས་བཙུམ་ལྡན་འདས་རྣམས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཉན་
ཐོས་རྣམས་དང་འགྲོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཆེ་བར་འགྱུར་བ་དང་མཐོ་རིས་སུ་
སྒྲེ་བར་འགྱུར་བ་དང་ལྷན་དུ་ཡོངས་སུ་ལྷ་ངན་ལས་འདའ་བ་སྟེ། བཟུ་པོ་དེ་དག་ནི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་ལ་བྱུག་འཆའ་བའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །ཞེས་ལས་རྣམས་པར་འབྱེད་པ། མདོ་
༼ ས ་༽ ༡༩༩ ན ་༽ ༤ ལས་གསུངས། དེའི་གོང་དུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་ལ་ཐལ་
མོ་སྒྲུར་བའི་ཕན་ཡོན་བཟུ་ཡང་གསུངས་སོ། །

མཚོན་རྟེན་ལ་མར་མེ་དབུལ་བའི་ཕན་ཡོན་བཟུ། ལས་རྣམས་པར་འབྱེད་པ་ལས། མདོ་༼ ས ་༽ ༡༩༥
བཅུ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་ལ་མར་མེ་དབུལ་བའི་ཕན་ཡོན་བཟུ་ཡོད་དེ། བཟུ་
གང་ཞེན། འཛིག་རྟེན་ན་མར་མེ་ལྟ་བུར་འགྱུར་བ་དང་། ཤིང་མིག་རྣམས་པར་དགའ་བར་འགྱུར་བ་
དང་། ལྷའི་མིག་འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་
འགྱུར་བར་འགྱུར་བ་དང་། མ་རིག་པ་དང་གཉི་སྒྲུག་གི་སྒྲུབ་པ་སེལ་བ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྒྲུང་
བ་འཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བའི་ཆོན་མ་ཡང་སྒྲུབ་པ་ན་གནས་པར་མི་

འགྲུར་བ་དང་། ཡོངས་སྤྱོད་ཆེ་བར་འགྲུར་བ་དང་། མཐོ་རིས་སུ་སྤྱེ་བར་འགྲུར་བ་དང་། སྤར་དུ་
 ཡོངས་སུ་སྤྱད་ན་ལས་འདེལ་བ་སྟེ། བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་མར་
 མེ་ཕུལ་བའི་པན་ཡོན་ནོ། ། ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་སྤང་བ་ཕུལ་བའི་པན་ཡོན་དང་། བདུག་
 གྲོས་ཕུལ་བའི་པན་ཡོན། རོལ་མོ་དང་སིལ་སྟན་ཕུལ་བའི་པན་ཡོན་བཅུ་སོགས་གསུངས་སོ། །
 མཆོད་རྟེན་ལ་སོགས་པའི་དུས་སུ་སྤྱབ་པའི་དམན་སྤྱོད། དམན་སྤྱོད་ལྗེ་ཡ་གྲུལ་ཏེ། གསོལ་རྟོན་
 བཤམས་ཟེན་ནས་དགོ་འདུན་འདུ་བའི་ཕྱིར་གཞི་བརྒྱུད་པ། གསོལ་རྟོན་གྱི་ཆེ་ཆ་བ་བསིལ་བ་
 བྱ་བ། མཚུགས་ཏུ་སྟན་བསྟུ་བ་སོགས་སོ། །

མཆོད་སྤོང་། 1 མཆོད་རྟེན། སྤྱ་བཤའ་ནི། མཆོད་པའི་སྤོང་གྲོགས་སམ་ཆེད་དུ་འཕམ་རྟེན་དུ་བཅུགས་
 བའམ་བཞེངས་པས་ན་མཆོད་སྤོང་ཞེས་བྱའོ། །ས་པཎ་གྱིས་མཛད་པའི་སྤྱ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་
 བྱ་བ་(ནལ་ལས། མཆོད་པའི་ཆེད་དུ་བཅུགས་པ་ནི། མཆོད་སྤོང་ཞེས་དགོས་ཆེད་གྱི་ཆོག་
 བསྟུས་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རང་གི་རྣམ་བཤའ་ལས་ཀྱང་། མཆོད་སྤོང་གཟུགས་
 པ་དང་རྒྱལ་མཆོན་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། མཆོད་སྤོང་གི་སྤྱས་ནི་གཟུགས་པ་དང་འབྲེལ་
 བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་འདི་དང་གོང་གི་ས་པཎ་གྱི་ཆོག་དེ་གཉིས་འབྲེལ་བ་ཡོད་དམ་སྟེ་
 ཡང་དབྱེད། 2 མཆོད་མེ། 3 མཆོད་མའི་སྤོང་རས།

མཆོད་གནས། 1 བྱག་མཆོད་གྱི་ཡུལ། སྤྱབས་ཡུལ། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ་ལས། སྤབ་དབང་མཆོད་
 གནས་མཆོག་ལ་ཡིད་འོང་བའི། །མེ་ཏོག་མཐུ་ར་དང་བརྒྱ་དང་། །ལྷ་ཐུལ་ལ་སོགས་ཅི་ཞེས་ཐམས་
 ཅད་དང་། །སྤང་བ་སྤེལ་ལེགས་ཡིད་འོང་རྣམས་གྱིས་མཆོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །2
 དད་རྟེན། བྱག་མཆོད་གྱི་ཡུལ། ལུ་རྟོན་ཆོས་འབྱུང་དེབ་གཟུགས་༡༩༥ལས། སྤྱ་མེས་གྱིས་
 མཁན་པོ་ལ་ཁོ་བོ་དབུས་གཙང་དུ་འགྲོ་བས་མཆོད་གནས་ཤིག་ཞུ་བས་པོན་པོའི་ལྷ་འོ་བ་
 ལྷ་པོག་ནས་ས་སེར་བཏབ་པ་ཞིག་གསོལ་འཕྲོལ་གནང་སྟེ། འདི་ཕྱོན་ལ་ང་རྗེས་སུ་བྲན་པར་
 གྱིས་གསུངས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

མཆོད་པ། 1 (མིང་) མཆོད་རྗེས་ཀྱི་མིང་། དཔེར་ན་མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཕུལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 (བྱ་

ཆོག) མཛོད་ཡུལ་ལ་མཛོད་ཟུང་འབྲུལ་བའི་དོན་ཡིན། མཛོད་པའི་སྐད་དོད་བྱ་ང་ཞེས་པ་
མཉེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པས། མཛོད་ཡུལ་དེ་ཉིད་མཉེས་པའི་བྱིར་མཛོད་ཟུང་འབྲུལ་
བའི་དོན་ནོ། 13 (བྱ་ཆོག) རབ་རྩ་འབྲུད་པ་དང་། ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་དང་། བསྟོད་པ་སོགས་
ལུས་དག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་གོང་དུ་བཀྱར་བ་ལ་ཟེར། བརྒྱད་སྟོང་པའི་དཀའ་འགྲེལ་སྟོང་པོ་
མཆོག་ལས། མཛོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རབ་རྩ་འབྲུད་པ་དང་། ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་དང་བསྟོད་པ་ལ་
སོགས་པ་དག་གིས་སོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། 14 (བྱ་ཆོག) བཟའ་བརྒྱུད་བྱེད་པའི་ཞེ་
སའི་མིང་། བཞེས་ལག་མཛོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

མཛོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྤངས་ནས་ཞེས་སོགས། འདི་གང་གི་གཞུང་ཆོག་ཡིན་ཞེ་ན། ཡོངས་
འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་ཟེ་བྱུང་ཐང་པས་ཟིན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་ལས། དཔལ་མགོན་
ལྷ་སྐྱབ་གྱི་རིམ་ལྷ་རིམ་པ་གསུམ་པ་ལས། མཛོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྤངས་ནས། །ཟླ་མ་
མཛོད་པ་ཡང་དག་བཅུམ། །དེ་མཉེས་པས་ནི་ཀུན་མཁྱེན་གྱི། །ཡེ་ཤེས་མཆོག་དེ་འཛོལ་བར་
འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས། ཞེས་འབྱུང་།

མཛོད་པ་བཞི། བྱིན་གསང་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཛོད་པ་དང་བཞི། སྤྱིར་སོགས་རྒྱུད་གྱིས་མ་བསྐྱུས་
པའི་མཛོད་ཟུང་འབྲུལ་བ་ནི། བྱིའི་མཛོད་པའོ། །ཤ་ལྷ་བདུན་ཅི་འབྲུལ་བ་ནི། བྱང་གི་མཛོད་
པ། སྐྱབས་ཡུལ་ལ་བྱག་རྒྱ་མ་བུལ་ཉེ་དེ་དང་སྟོམས་པར་ཞུགས་ནས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ཟག་
མེད་གྱི་བདེ་བས་ཆེས་པར་མཛོད་པ་གསང་བའི་མཛོད་པ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ་བདེ་སྟོང་གཉིས་
སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་མཉམས་པར་བཞག་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་མཉམས་བཞག་གི་རྟོགས་པ་སྐྱབས་ཡུལ་
ལ་འབྲུལ་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཛོད་པའོ། །ཟླ་མཛོད་ལྟར་བྱས་ན། བྱེ་བ་ཟག་བརྒྱའི་སྤྱིར་བཞི་
ཞེས་སོགས་གྱིས་བྱིའི་མཛོད་པ། ལུགས་ཀྱུ་ལྷ་དང་སྦྱོན་མེ་ཞེས་སོགས་གྱིས་བྱང་གི་མཛོད་པ།
ཡིད་ཡོང་ལང་ཆོའི་ཞེས་སོགས་གྱིས་གསང་བའི་མཛོད་པ། སྤྱིབ་བྲལ་ལྟན་སྤྱེས་ཞེས་སོགས་
གྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་མཛོད་པ་འབྲུལ་བ་བཅས་སོ། །

མཛོད་པ་གཡོ་མེད་པ། གཡོ་སྤྱིའི་སྟོན་སྒྲུབ་བཅའ་བ་མ་ཡིན་པའི་མཛོད་པ་རྣམ་དག་

མཆོད་པའི་སྒྲིན། མཆོད་སྒྲིན་དང་འབྲ།

མཆོད་པའི་ལྷ་མོ་ལ། དེ་ལྟེན། གཞུགས་དོན་མ། སྐྱོན་དོན་མ། དི་དོན་མ། རོ་དོན་མ། རེག་བྱ་དོན་མ་
 དང་ལྟོ། །འདིག་ཉེན་ཁམས་རབ་འབྱམས་ན་གཞུགས་སོགས་འདོད་ཡོན་ལྷ་མོ་དེ་སྟེང་ཅིག་
 མཆིས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་མཆོད་པའི་ལྷ་མོའི་གཞུགས་སུ་ཤར་བ་
 ལ། གཞུགས་དོན་མ་སོགས་ཟེར་དོ། །ཆེད་གསུང་ཐོར་བྱ་པ་ལས་ཀྱི་དོན་མ། (གཞུགས་དོན་མ)
 རབ་འབྱམས་ཞིང་ན་དེ་སྟེང་གཞུགས་མཆིས་པ། །ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་ལྷ་མོ་ནི། །བཞིན་
 རས་རྒྱས་ཤིང་སྒྲིལ་མཐོངས་པ་སྟོན། །གཞུགས་ཀྱི་དོན་མ་ཡིས་མཆོད་པ་ཡིས། །གང་ཤར་
 གཞུགས་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་ཐམས་ཅད་ནི། །གཞུགས་ཀྱི་དོན་མར་ནི་ཤར་བའི་མཐུས། །མི་འགྱུར་བདེ་
 བ་ཆེན་པོ་རབ་བརྒྱལ་ཏེ། །བདེ་སྟོང་མཆོག་གི་ཉིང་འཛིན་རྩོགས་པར་ཤོག ། (སྐྱོན་དོན་མ) རབ་
 འབྱམས་ཞིང་ན་དེ་སྟེང་སྐྱོན་སྐྱོང་མཆིས་པ། །ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་ལྷ་མོ་ནི། །སྟན་པའི་པི་ཐང་
 བརྒྱུད་ཞིང་སྒྲིལ་པ་སྟོན། །སྐྱོན་དོན་མ་ཡིས་མཆོད་པ་ཡིས། །གང་ཤར་སྐྱོན་སྐྱོང་པ་ཐམས་ཅད་
 ནི། །སྐྱོན་དོན་མར་ནི་ཤར་བའི་མཐུས། །མི་འགྱུར་བདེ་བ་ཆེན་པོ་རབ་བརྒྱལ་ཏེ། །བདེ་སྟོང་
 མཆོག་གི་ཉིང་འཛིན་རྩོགས་པར་ཤོག ། (དི་དོན་མ) རབ་འབྱམས་ཞིང་ན་དེ་སྟེང་དི་མཆིས་
 པ། །ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་ལྷ་མོ་ནི། །བཟང་པོའི་དྲི་ཡིས་སྟོགས་ཀྱན་རབ་འཤངས་པ། །དྲི་
 ཡི་དོན་མ་ཡིས་མཆོད་པ་ཡིས། །གང་ཤར་དྲི་སྐྱང་པ་ཐམས་ཅད་ནི། །དྲི་ཡི་དོན་མར་ནི་ཤར་
 བའི་མཐུས། །མི་འགྱུར་བདེ་བ་ཆེན་པོ་རབ་བརྒྱལ་ཏེ། །བདེ་སྟོང་མཆོག་གི་ཉིང་འཛིན་རྩོགས་
 པར་ཤོག ། (རོ་དོན་མ) རབ་འབྱམས་ཞིང་ན་དེ་སྟེང་རོ་མཆིས་པ། །ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་
 བྱུང་ལྷ་མོ་ནི། །བདུད་ཅིས་གང་བའི་རིན་ཆེན་སྟོང་འཛིན་པ། །རོ་ཡི་དོན་མ་ཡིས་མཆོད་པ་
 ཡིས། །གང་ཤར་རོ་ཡི་སྐྱང་པ་ཐམས་ཅད་ནི། །རོ་ཡི་དོན་མར་ནི་ཤར་བའི་མཐུས། །མི་འགྱུར་
 བདེ་བ་ཆེན་པོ་རབ་བརྒྱལ་ཏེ། །བདེ་སྟོང་མཆོག་གི་ཉིང་འཛིན་རྩོགས་པར་ཤོག ། (རེག་བྱ་
 དོན་མ) རབ་འབྱམས་ཞིང་ན་དེ་སྟེང་རེག་མཆིས་པ། །ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་ལྷ་མོ་
 ནི། །འཇམ་མཉེན་རེག་བྱ་མཆོག་གི་ཡིད་འཕྲོག་པ། །རེག་བྱ་དོན་མ་ཡིས་མཆོད་པ་ཡིས། །གང་

ཤར་རེག་བྱའི་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་ནི། །རེག་བྱ་དོན་མར་ནི་ཤར་བའི་མ་ཐུས། །མི་འགྱུར་བདེ་བ་
ཆེན་པོ་རབ་བཅུལ་ཏེ། །བདེ་སྤོང་མཆོག་གི་ཉིང་འཛིན་རྩོགས་པར་ཤོག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
མཆོད་པར་བྱ་བ། རི་མོར་བྱ་བ། བསྐྱེན་བཀྱར་བྱ་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། སྤྱིར་རྗེད་པར་བྱ་བ། མཆོད་
པར་བྱ་བ། རི་མོར་བྱ་བ། བསྐྱེན་བཀྱར་བྱ་བ། བཀྱར་སྤྱི་བྱ་བ། ཁྲ་མར་བྱ་བ་ནམས་དོན་འབྲ།
ནང་གསེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། བརྒྱད་སྤོང་འབྲེལ་ཆེན་ལས། རྗེད་པར་བྱ་བ་ནི། ཡོན་ཏན་རྩེས་
སུ་བྲན་པའི་སྒོ་ནས་བྱ་དུད་བྱེད་པའོ། །མཆོད་པར་བྱ་བ་ནི། མཆོད་པ་རྩུང་དུ། རི་མོར་བྱ་བ་
ནི། མཆོད་པ་འབྲིང་། བསྐྱེན་བཀྱར་བྱ་བ་ནི། མཆོད་པ་ཆེན་པོ་དང་། བཀྱར་སྤྱི་བྱ་བ་ནི། དར་
དབྱངས་ལ་སོགས་པ་བཅེངས་ནས་ཁྱད་པར་འཕགས་པའི་གནས་ལ་འཛོག་པ་དང་། ཁྲ་མར་
བྱ་བ་ནི། རྩམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འདའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་ལོ། །

མཆོད་སྤྱིན། མཆོད་པའི་ཆོགས། སྤྱིན་ནི་འདིར་ཆོགས་སམ་མང་པོའི་དོན་ནོ། །

མཆོད་ཕྱིར་ཐོགས། ཐུག་པ་ནས་མཆན་ཁུང་བར་རྒྱ་གྲམ་དུ་འཆིང་རྒྱའི་མི་རུས་ཀྱི་ཐོང་རྒྱ་ཞིག
རྗེའི་འདོད་འཛོལ་ས། མཆོད་ཕྱིར་ཐོགས་ནི་མི་རུས་ལས་བྱས་པར། འཁྲལ་སྤོང་དང་ཁྱད་པར་
གསལ་བྱེད་ལས་བཤད་ལ། ཞེས་གསུངས། དེའུ་ཆུའི་གསུང་ནས་འབྱོར་མའི་བསྐྱེད་རྩོགས་
ཀྱི་ཐོན་ཐོས་ལས། རྒྱབ་མདུན་གྱི་སྤྱིང་གའི་ཐད་དུ་དོན་རྩོགས་པས་མཆན་པས་འཁོར་ལོ་
ཅིབས་བརྒྱད་པ་བྱིད་བྱིབས་བྱ། བཞི་པའི་བྱར་བཞི་ལས་ཐོན་པས་རུས་ཐོང་ཉིས་གཤེབས་སམ་
སུམ་གཤེབས་ཐུག་གོང་གཉིས་ནས་མཆན་ཁུང་གཉིས་སུ་བསྐྱོལ་མར་བཏང་བའི་ཆངས་སྤྱད་
དོ། །ཞེས་གསུངས། སེ་རལ་ཁ། ཆངས་སྤྱད། སྤྱད་པ་སེ་རལ་ཁ། མཆོད་ཕྱིར་ཐོགས་ནམས་
དོན་གཅིག་སྟེ། རྗེའི་འདོད་འཛོལ་ས། མཆོད་ཕྱིར་ཐོགས་ནི་མི་རུས་ལས་བྱས་པར་འཁྲལ་སྤོང་
དང་། ཁྱད་པར་གསལ་བྱེད་ལས་བཤད་ལ། མིང་གཉིས་པ་ཆངས་སྤྱད་ཅེས་ཀྱང་འབྱུང་སྟེ། སེ་
རལ་ཁ་ཐོགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས།

མཆོད་སྤྱིན། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་སྤྱི་མཉེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དན་སྤོང་ལ་སྤྱིན་པ་གཏོང་བ།

མཆོད་མའི་འབྲེལ་བཤད་དང་པན་ཡོན། མཆོད་མའི་འབྲེལ་བ་ནི་དེའི་འདོད་སྤང་འབྲེལ་བ་ཡིན་པས། མ་

རིག་པའི་སྤྱན་པ་སེལ་ཞིང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྲང་བ་ཆེན་པོ་འཛོལ་བར་
 འགྱུར་རྟོ། །མར་མེན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་པ་འབྱུང་བ་ཡིན་པས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱན་
 རྒྱུ་པར་དག་པ་ཐོབ་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཤ་དང་སྤྱི་མིག་རྒྱུ་པར་དག་པ་འཛོལ་རྟོ། །མར་
 མེ་འབྱུང་བའི་ཆེད་མིགས་པ་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་ནི། མར་མེའི་མཆོད་ཀོང་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་ཅན་དུ་
 མོས་པ་དང་། མར་ཁུ་རྒྱ་མཆོད་ཆེན་པོ། སྤྲོད་རས་རི་རབ་ཅན་པ། མེ་ལྷེ་སྤྱིད་པའི་ཅེ་མོར་ཐུག་
 པ་ཅན། གངས་ནི་རྩལ་ལྷ་རབ་ཀྱི་གངས་དང་མཉམ་པ། ཇི་ཅན་ཁྲབ་པ་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་
 རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་ཐམས་ཡས་སྤྱི་མེད་པ་ཐམས་ཅད་ཁྲབ་པར་མོས། ཡུལ་ནི་ཇི་ཇི་སྤྱིད་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་སྤྱི་གསུང་ཐུགས་རྒྱན་མི་འཆད་པ་དང་། འཁོར་བ་ཇི་སྤྱིད་མ་སྤྲོད་ཀྱི་བར་དུ་
 གནས་པ། ཡུལ་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་། གསུང་རབ་མདོ་སྤྱིད་དང་། དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པའི་སྤྱི་གསུང་མཆོད་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་འབྱུང་བའི་དམིགས་པ་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བྱས་
 བ་བསོད་ནམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འཛོལ་རྟོ། །མར་མེ་གཙོ་བོར་འོད་ལྷུང་བ་ཡིན་ཀྱང་རྒྱུའི་
 རྟེན་མར་དང་འབྱུ་མར་ཡང་ཁ་དོག་ལེགས་པ་དེ་རྩོད་སྤྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་ན་བསོད་
 ནམས་རྫོགས་ཆབས་ལྷག་པར་ཆེ་ལོ། །མར་མེའི་སྤྲོད་བྱའང་གམེར་དདུལ་སོགས་ལས་བྱས་
 པ་འཇམ། སྤྱི་མ་འགའ་ཞིག་ཤེས་རབ་བྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིད་དུ་རས་བལ་གྱིས་
 དཀྱི་བའང་ཡོད་ལ། མ་མཐའ་ཡང་དེ་བཟང་བོའི་ཤིང་ཏུ་ཅད་སྤྲོམ་པ་མ་ཡིན་པ་བྱང་ཞིང་རྒྱན་
 མེད་པའི་སྤྱིད་དུ་རས་བལ་གྱིས་དམ་སྤྱོད་སྤྲོམས་པར་དེལ་ཏེ་རིང་ཐུང་ཀོང་བྱའི་ཆད་ལ་དཔག་
 པས་ཇི་ལྟར་འཆོམ་པ་བྱ། མར་མེའི་སྤྲོད་བྱ་ལ་སྤྱོད་ཤིང་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་དྲོགས་པ་བྱེད་
 གྱུར་དེ་མེད་པར་རས་བལ་གྱིས་འཆོ་མི་ཐེན་པས་འོས་མེད་ཀྱིས་འབྱུང་ལ། ལུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་
 མར་མེའི་སྤྲོད་བྱ་ལ་ཤིང་བལ་གྱི་འདབ་མས་དཀྱི་བར་གསུངས་པ་སྤྲོད་བྱ་སྤྱི་ཅན་ལ་མི་འགྲིག་
 པས་ནད་གི་སྤྱོད་ཤིང་ལ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། མགོན་པོའི་གཏོར་ཆོག་ཏུ་ཡི་དྲགས་ཀྱི་སྤྲང་པོ་
 སྤྱོད་ཤིང་གི་ཚུལ་དུ་བྱས་ནས་སྤྱི་རས་ཀྱིས་དཀྱི་བར་གསུངས་པའི་རིགས་འགྲོས་ཀྱིས་གྱུང་
 ཤེས་སོ། །ལ་ལ་འོད་མེད་པར་མེ་མ་ཤི་ཅན་གྱིས་རྒྱན་གང་རིང་བྱེད་པ་མི་ལེགས་ལ། སྤྲོད་

བྱ་ཏ་ཅང་སྒྲིམ་པས་སྐྱར་དུ་འབར་བའང་མི་བྱེད་པར། འོད་གསལ་པའི་སྤྲོད་ནས་དལ་འབར་
བྱས་ན་ལེགས་པར་བཀའ་གདམས་ཀྱི་བསྟན་རིམ་ལས་གསུངས། ཞེས་སོགས་རྗེ་གུང་ཐང་
བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེའི་གསུང་པོད་༼ ༩ ༽ལེའུ་ཚན་ཐོར་བུ་སྒྲ་ཆོགས་པ་༩༩ལས་ གསུངས་
སོ། ༼༼ སྤྱིར་ན་མར་མེ་ཕུལ་པའི་ཕན་ཡོན་བཅུ་ཡོད་དེ ༽ ལས་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་མདོ་ལས།
འཇིག་རྟེན་ན་མར་མེ་ལྟ་བུར་འགྱུར་བ་དང་། ཤེའི་མིག་རྣམས་པར་དག་པར་འགྱུར་བ་དང་།
ལྷའི་མིག་འཛོམ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་འབྱུང་
བར་འགྱུར་བ་དང་། མ་རིག་པ་དང་གཉི་སྤྱལ་གྱི་སྤྱན་པ་སེལ་བ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱང་བ་
འཛོམ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེའི་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བའི་ཆེ་ནས་དུ་ཡང་སྤྱན་པ་ན་གནས་པར་
མི་འགྱུར་བ་དང་། འོངས་སྤྱོད་ཆེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཐོ་རིས་སུ་སྤྱེ་བར་འགྱུར་བ་དང་།
སྐྱར་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱ་རན་ལས་འདའ་བ་སྟེ། དེ་དག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཆོད་རྟེན་ལ་
མར་མེ་ཕུལ་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། ༼༼ བོད་ལ་མཆོད་མེ་བརྒྱ་མཆོད་འབུལ་བའི་སྒོལ་འདི་གང་
ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེན་༽ བདེ་མཆོག་ཙ་རྒྱུད་ལེའུ་གཉིས་པ་ལས། གལ་ཏེ་དངོས་བྱུབ་མཆོག་
འདོད་ན། མར་མེ་བརྒྱ་ནི་དབུལ་བར་བྱ། ཞེས་པའི་གཞུང་འདི་ལ་བརྟེན་པར། རྗེ་གུང་ཐང་པའི་
«བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་བཞེངས་པ་དང་བྱུག་མཆོད་སྒྲོར་བའི་ཕན་
ཡོན་བསྟན་པ»ལས་གསུངས་སོ། ༼«མར་མེའི་སྒྲོན་ལམ»དང་། གོང་དུ་གསལ་པའི་རྗེ་གུང་
ཐང་པའི་གསུང་སོགས་ལ་གཞི་བྱས། མར་མེའི་སྒྲོན་ལམ་འདི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གང་ཡིན་
མི་གསལ། དུན་ཏོང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་རྩིང་གིས་མའི་གསུང་ཀྱི་«འཕགས་པ་རྒྱལ་བུ་དོན་བྱུབ་
ཀྱི་མདོ»ཞེས་བྱ་བའི་མཁུག་ཉིད་དུ་གསལ་ལོ། །

མཆོད་མེ་བརྒྱ་མཆོད་འབུལ་བའི་ཁྲུངས། མཆོད་མེའི་འགྲེལ་བ་འདྲ་དང་དེའི་ཕན་ཡོན་ཞེས་པའི་ཐང་
དུ་གཟིགས།

མཆོད་གཞིས། ཆོས་གཞི་དང་འདྲ། ལམ་རིམ་སྒྲ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་སོགས་སུ་མཆོད་གཞིས་
ཞེས་གིས་སྟང་།

མཆོད་ཡོན། 1 ལྷ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་གྱི་མཆོད་ཡོན་ནི། ལྷ་ཡི་ཞལ་ལ་འབུལ་རྒྱུ་ལས་གསལ་རྒྱུ་འཁྲུག་མེད། 2 ལྷ་བཞིའི་ནང་གི་མཆོད་ཡོན་ནི། ལྷ་ཡི་ཕྱག་འཁྱུད་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན་མཆོད་ཡོན་ཕྱག་ཞབས་བསེལ་ཞབས། ཞལ་བསེལ་ཞལ། བསངས་གཏོར་སྐྱ་སྒྲི། མེ་ཏོག་དབྱུག་བདུག་སྒྲོས་ཤངས། མར་མེ་སྒྲུབ། ཇི་ཆབ་ཐུགས། ཞལ་ཟས་ལྷགས། རོལ་མོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཟག་པ་མེད་པའི་བདེ་བ་སྟེར་བར་བསམ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རྟོ། 3 མཆོད་གནས་དང་ཡོན་བདག་གི་བསྐྱེད་ཆོག

མཆོད་ཡོན་སྒྲིབ་བདག་མཆོད་ཡུལ་སྐྱེ་མ་དང་དེའི་སྒྲིབ་བདག་སྐྱེ་མ་དང་དེའི་སྒྲིབ་བདག་འཆགས་པ། (ད་ལྟ་བུ) བཅགས། (འདས་པ) བཅག་གས་གཅག (མ་འོངས་པ) ཆོགས་ (སྐྱལ་ཆོག) 1 འགྲོ་བ། ཀླུ་པས་མཉན་པའམ་གོས་པ་སྒྲོས་པ། 2 ཉེ་འཁོར་དུ་འཆམ་འཆམ་བྱེད་པ། བཟ་ཆེན་སྒྲོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་རང་རྣམ་ལས། མེ་ཏོག་རྣམ་པར་བཟ་ཞིང་ནགས་ཀྱི་སྒྲུ་ལོང་རྒྱས་པའི་ལྗོངས་སུ་འཆགས་པར་སོང་བའི་ཆེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟོ།

འཆགས་པ། ཉེས་སྒྲོད་འདག་པར་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། འཆགས་པ། (ད་ལྟ་བུ) བཤགས་པ། (འདས་པ) བཤག (མ་འོངས་པ) ཤོག (སྐྱལ་ཆོག) ཤོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། འཆགས་པའི་དོན་ལ། རང་སྒྲོན་མི་སང་བར་ཤོད་པའམ་བཛོད་པ་ཞེས་གསལ་ཡང་། དེ་ནི་མཐོལ་བའི་དོན་ཡིན་གྱི་འཆགས་པའི་དོན་མིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་མཐོལ་བ་དང་བཤགས་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་འགྱུར་རྟོ།

འཆགས་པའི་བསྐྱལ་པ། (མཛོད) འཆགས་པའི་བསྐྱལ་པ་ནི། མེས་ཞེག་ནས་སྟོངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། མེས་སྟོངས་པའི་རྗེས་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་འོག་གཞིའི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་འཆགས་པ་ནས་བརྒྱུལ་ཏེ་དཔྱལ་བ་མཉན་མེད་པར་སེམས་ཅན་གཅིག་སྤྱིད་པའི་བར་གྱི་དུས་ཡུན་ལ། འཆགས་པའི་བསྐྱལ་པ་ཟེར། སྟོད་འཆགས་པ་ལ་བར་བསྐྱལ་གཅིག་དང་། སེམས་ཅན་འཆགས་པ་ལ་བར་བསྐྱལ་བཅུ་དགུ་སྟེ་བསྒྲོམས་འཆགས་པའི་བསྐྱལ་པ་ལ་བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུ་ཐོགས་སོ། །ཐ་མར་འཛིག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དང་པོར་འཆགས་པ་ཡིན། མཛོད་རྩ་བ་ལས།

འཆགས་པ་(བསམ་གཏན)དང་པོའི་རྒྱུད་ནས་ནི། །དཔུལ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུལོ། །མཛོད་རང་
འབྲེལ་ལས། འཆགས་པ་དང་པོའི་རྒྱུད་ནི་དཔུལ་བ་སྲིད་པའི་བར་དུལོ། །དང་པོའི་རྒྱུད་ནས་
བརྒྱུད་སྟེ་དཔུལ་བ་དག་ནས་སེམས་ཅན་སྲིད་པའི་བར་ཏེ། དེ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་ཞིག་པ་ནི་ནམ་
མཁའ་ཙམ་ལུས་པར་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སོ། །ཡང་རིམ་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་
དབང་གིས་ནམ་མཁའ་ལ་སྟོང་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ལྟར་སྤྱད་པ་རྒྱུད་འཇམ་པོ་འཇམ་པོ་དག་ལྟར་
སྟེ། དེའི་ཆེ་འཛིག་རྟེན་འདི་ཞིག་ནས་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཉི་ཤུར་འདུག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་
ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་བཛོད་པར་བྱ་ལ། བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཉི་ཤུར་འཆགས་པར་འབྱུར་
བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉི་བར་འོངས་པར་བཛོད་པར་བྱལོ། །དེ་ནས་རྒྱུད་དེ་དག་སྟེ་བ་ན་རི་སྐད་
བ་ཤད་པའི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འབྱུར་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་རིམ་གྱིས་རྒྱུད་དཀྱིལ་འཁོར་དང་།
གསེར་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་ས་གཤིས་ཆེན་པོ་དང་། སྒྲིང་རྣམས་དང་། རི་རབ་ལ་སོགས་པ་རི་
སྐད་བ་ཤད་པའི་རིམ་པ་དང་ཚུལ་དུ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་རོ། །དང་པོར་ནི་ཆངས་པའི་གཞལ་
མེད་ཁང་འབྱུང་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ནི་འཐབ་བྲལ་བའི་བར་དུ་འབྱུང་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ནི་རྒྱུད་
གི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་ཙམ་གྱིས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ་སྟོང་ཆགས་པས་འཛིག་རྟེན་འདི་
ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་སེམས་ཅན་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་འོད་གསལ་དག་ནས་ཤི་འཕོས་
ནས་ཆངས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་སྟོང་པར་སྟེ་བར་འབྱུར་ལ། སེམས་ཅན་གཞན་དག་གྲང་དེ་
ནས་ཤི་འཕོས་ནས་ཆངས་པའི་མདུན་ན་འདོན་དག་ཏུ་སྟེ་བར་འབྱུར་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཆངས་
རིས་དག་དང་། གཞན་འབྲུལ་དབང་བྱེད་དག་དང་། འབྲུལ་དག་འདག་ནས་རིམ་གྱིས་བྱང་གི་
སྒྲ་མི་སྟན་པ་དང་། བ་ལང་སྟོང་དང་། ཤར་གྱི་ལུས་འབགས་པོ་དང་། འཛམ་བུའི་སྒྲིང་དང་།
ཡི་དགས་རྣམས་དང་། དུད་འཕྲོ་རྣམས་དང་། དཔུལ་བ་དག་གི་ནང་དུ་སྟེ་བར་འབྱུར་ཏེ། གང་
མཐུག་ཏུ་འཛིག་པ་དེ་དང་པོར་འཆགས་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གང་གི་ཆེ་དཔུལ་བ་དག་
ན་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་སྟེས་པར་བྱུར་བ་དེའི་ཆེ་འཛིག་རྟེན་འདི་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཉི་ཤུར་
འཆགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཆགས་ནས་བར་གྱི་བསྐྱལ་

པ་ཉི་ཤུར་འདུག་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉེ་བར་འོངས་པ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོར། ཆགས་པའི་བསྐྱལ་བ་ཞེས་གྲིས་ཀྱང་། འཆགས་པ་བསྐྱལ་བ་
ཞེས་གྲིས་ན་ཡི་གེ་དག་པར་སེམས་ཏེ། མཛོད་ཅུ་འབྲེལ་དང་མཆིམས་མཛོད་སོགས་གཞུང་
ཁུངས་མ་པལ་མོ་ཆེར། འཆགས་པའི་བསྐྱལ་བ་ཞེས་འས་འཕུལ་སྤང་བའི་བྱར་རོ། །

འཆང་བ། 1 (བྱ་ཆོག) གཟུང་བའམ་འཛིན་པའི་དོན། རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 (བྱ་ཆོག) ཉར་
བའམ་འཛོག་པ། སེམས་ལ་འཆང་ལྟ་བུ། 3 (བྱ་ཆོག) ཁྱོན་པ། ཅུར་སྤྲིག་འཆང་ལྟ་བུ། 4
(མིང་ཆོག) ཡུ་བའི་མིང་། རལ་གྱི་འཆང་བའམ་འཆང་བཟུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

འཆང་བཟུང་། གལ་གྱི་སོགས་ཀྱི་ཡུ་བའི་མིང་། རལ་གྱི་འཆང་བཟུང་ཞེས་པ་དང་། གཞུའི་འཆང་
བཟུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

འཆད་དེ་སྐད། མ་རངས་པའི་ཟུར་ཟའི་ཆོག་ཅིག་སྟེ། པལ་སྐད་བུ། ཁོས་སྐད་ཆ་དེ་འདྲ་ཤོད་ཀ་བྱེད་
ཀྱི་ཟེར་བ་དང་འདྲ། འཆད་དེ་སྐད་ཅེས་པ་མ་རངས་པའི་ཆོག་ཡིན་པར། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་
སྟོན་ན་གསལ།

འཆབ་པ། ཉེས་པ་སྟེད་ཅིང་གསང་བ་ལ་ཟེར། བྱེད་ལས་ནི། འགྱོད་པ་དང་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་
གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

འཆར། <ལུ་རྩ་ཡི> སྟོན་པའི་འཁོར་ཉན་ཐོས་ཤིག

འཆར་སྟོ། འཆར་ཚུལ། འཆར་སྤངས། བསམ་ཚུལ། དན་ཚུལ། སེམས་ཀྱི་འཆར་སྟོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། གསུངས་པ་རེ་ལ་དགོངས་པ་མཐའ་ཡས་ཤིང་། །བསམ་པར་
རེ་ལ་འཆར་སྟོ་བྱངས་མེད་ཟེར། །གོ་བར་དཀའ་བའི་རྡོ་རྗེའི་ཆོག་རྣམས་ལ། །གོ་ཆད་མ་ལུས་
དོན་དུ་འབྲེལ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འཆར་གཡེང་། འབྱར་གཡེང་དང་དོན་འདྲ། འབྱུ་མཆོག་ལྡན་གྱི་སྤྲའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྟོགས་བྱེད་
ལས། འཆར་གཡེང་ཞེས་པ་ཆགས་པ་ཡི། །བསྐྱངས་ནས་ཀྱང་ཏུ་ཅེ་བའི་མིང་། །ཞེས་གསལ།
འཆལ་སྟོང་། ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་འཁྲིག་པའི་བྱ་སྟོང་། དཔེར་ན་གཞན་གྱི་ཆུང་མ་ལ་ལོག་གཡེམ་

བྱེད་པ་ལྟ་བུ།

འཆལ་བ། 1 སྒྲོན་ནས་སྒྲོན་ཅན། ཉེས་པའས་ཉེས་ཅན། འོར་བ། 2 ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ། གཏང་
སོ་མེད་པ། 3 མི་བརྟན་པ། 4 ཁུངས་མེད་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་དུ་བཤད། ཤེས་རབ་འཆལ་བ།
ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ། འཆལ་པོ་སོགས་ལྟ་བུ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་གཞིགས།
འཆལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། (འདུལ་བ) <དྲི་ཤྱི་ལྷི་> སྒྲོན་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཟེར། གྲེ་བྱག་
དུ་སྤྲོ་བས་ནི། མི་དགེ་བའི་ལུས་དག་གི་ལས་ལ། འཆལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སུ་འདོད་དོ། །དེ་ལ་
ནས་པར་རིག་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཡོད། མཛོད་ལས། འཆལ་བའི་ཚུལ་
ཁྲིམས་མི་དགའི་གཟུགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ལ་གཞིགས།
འཆལ་བའི་ཤེས་རབ། <དྲི་ཤྱི་རྩ་> སྒྲོན་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་དང་དོན་
འདྲ། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ལ་གཞིགས།

འཆི་ཆུང་། (མཛོད་) བར་དོའི་གནས་སྐབས་སུ་བདུན་པྱག་རེ་རེའི་མཆམས་ན་འཆི་ཐེངས་རེ་བྱེད་
པ་དེ་ལ། འཆི་ཆུང་ཟེར། འདི་མཛོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བདེ་ཆད་ཅིག་ཡིན།

འཆི་ལྟས་ལྟ། ལྟའི་འཆི་ལྟས་ལྟ་ལ་གཞིགས།

འཆི་ལྟས་བརྟག་ཚུལ། འཆི་ལྟས་བརྟག་ཚུལ་ལ། ལུས་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་བརྟག་པ་དང་། དག་གི་སྒྲོན་ནས་
བརྟག་པ། ཡིད་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་བརྟག་པ་དང་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ནི། ཉིན་མོའས་མཆན་མོ་གང་རུང་
ལ། ཉེ་ཆོལ་ཀྱུ་བ་བརྟན་ཏེ་རྒྱུ་ལག་བཟང་པའི་རང་གི་གྲིབ་མའི་སྤྲོང་ཁར་མིག་མི་འཛུམ་པར་
ཟས་ཁམ་གཅིག་ཟ་བའི་ཡུན་ཅིང་བལྟས་ལ། དེའི་རྗེས་ནས་མཁར་བལྟས་པས། གྲིབ་མའི་
གཟུགས་བརྟན་ཆ་ཆང་བར་ཡོད་ན། དེ་ཞིག་འཆི་བའི་འཇིགས་པ་མེད། མགོ་མེད་ན་ཆོག་ཅིག་
ནས་འཆི། ལག་པ་གཡས་ཆད་ན་བྱེད་དང་། གཡོན་པ་ཆད་ན་ཆུང་མ་དང་། བྱེད་འབྲེལ་བའི་
པ་ཆན་དང་། ཆུང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་པ་ཆན་ཉི་དུ་འཆི་ལོ། །ཡང་རྒྱུ་མཐེལ་གཉིས། ལྟེ་བ། ལྟེ་
ཁ། མགྲིན་པ། མིག་སྤྲོ་རྣམས་ལ་ཕྱར་པ་བཏབ་པ་ལྟ་བུའི་ལྟ་ཅིག་ཅར་བྱེད་ན་ཆོག་པ་གཅིག་
ནས་འཆི། བཤང་གཅིག་དང་སྤྲིད་པ་དུས་མཉམ་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཆེས་གཅིག་ལ་ཁུ་བ་ནག་

པོར་བྱང་བ་དང་། སྤྲེས་པ་ལ་རྟ་དང་། བྱང་མེད་ལ་ཁུ་བ་བྱང་བ་ནམས་ཆེ་བ་གཅིག་ནས་
 འཛིན་པོ། ཡང་ནས་མཁའ་མེ་ཏྲུག་ཡལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་མིག་འབྱས་བཅོར་བའི་འོད་ཟེར་མེད་པ་
 དང་། མཁའ་འགྲོའི་སྤྲེས་ཡལ་བ་ཞེས་པ་ན་བའི་བྲུག་ག་བཀག་པའི་འུར་སྤྲེས་མེད་པ་དང་། གནས་
 སའི་འབྲེལ་ཐག་ཆད་པ་ཞེས་པ་མིག་གཉིས་ཀྱི་དབྱས་སུ་ལག་པའི་མཁྲིག་པ་གཏད་པ་ལག་
 མགོ་ཆད་པར་སྤང་བ་ནམས་ཆེ་བ་གཅིག་ནས་འཆི་བར་བཤད་དོ། མི་གཡོ་བ་རྟོ་རྟོ་གཏུ་
 བའི་རྒྱུད་ལས། འཆི་ལྟས་བཤད་པ་ནི། ཀླང་མཐེལ་ལྟེ་བར་འབྲུགས་བྱེད་ན། ཞག་གསུམ་
 བས་ནི་འཆི་བར་འགྱུར། ཀླང་པའི་མཐེལ་དུ་འབྲུགས་པ་དང་། མིག་ཏུ་བྲག་བྱང་ཆེ་བ་གསུམ་
 བས། ཀླང་པའི་མཐེལ་དུ་འབྲུགས་པ་དང་། སྤྲེས་པ་བྲག་རྩལ་ཆེ་བ་གསུམ་བས། བཤད་པ་འཛིག་
 པའི་དུས་སུ་ནི། སྤྲིད་པ་མཉམ་བྱང་ཆེ་བ་ན། ཞེས་དང་། ཡང་རྒྱུད་དེ་ཉིད་ལས། ལྟེ་བ་དང་
 ལྟེ་བའི་བྲུག་རྩལ་ལོ་ནའོ། མཛོད་སྤྲེས་བྲག་རྩལ་ཉི་མ་གཅིག་འདོ། ལྟེ་བ་ཅེས་མཐོང་ན་ཆེ་བ་བྱེད་
 བའོ། སྤྲེས་ཅེས་བྲག་རྩལ་ཆེ་བ་བཞི་ནའོ། འཁྲིག་པའི་དུས་ཀྱི་སྤྲིད་པས་ཆེ་བ་ནའོ། མཐེ་རྒྱུད་
 ཐམས་ཅད་མཉམ་དུ་བྲག་རྩལ་རྒྱུར་ན་ཆེ་བ་ནའོ། མཉམ་དུ་སྤྲིད་ཁ་དང་མཐོན་པ་བྲག་རྩལ་
 རྒྱུར་ན་བྱེད་པ་གསུམ་ནའོ། མཉམ་དུ་ཏུ་ལུ་ག་གསུམ་བྲག་རྩལ་རྒྱུར་ནི་མ་གསུམ་ནའོ། རྩ་
 བའི་སྤྲེས་ཡལ་ན་ཆེ་བ་གསུམ་ནའོ། རྩ་བའི་རྩ་བ་དང་སྤྲིན་མའི་དབྱས་དང་། མགོ་བའི་དང་པོ་
 བས་སུ་བྲག་རྩལ་རྒྱུར་ན་ཉི་མ་གཅིག་ནའོ། ཀླང་མཐེལ་ནས་བཅམས་ཏེ་ལྟེ་བའི་བར་བྲག་
 རྩལ་རྒྱུར་ན་ཆེ་བ་བྲུག་ནའོ། སྤྲེས་ཅེས་ལུ་ན་ཞག་བདུན་ནའོ། སེན་མོ་ལ་ཁྲག་མ་ཐོན་ན་
 ཆེ་བ་བྲུག་ནའོ། སོ་སྤྲེས་ན་ཆེ་བ་བྲུག་ནའོ། ཡུ་རུ་ཏུ་མ་ཐོང་ན་ཆེ་བ་བྲུག་ནའོ། གྲང་མོ་
 ལ་སོགས་པའི་དུས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་ལས་ཐམས་ཅད་བྲག་པར་མཐོང་ན་ཆེ་བ་བྱེད་ནའོ། ཏས་
 བཏབ་ན་གྲང་བ་དང་། སུས་བཏབ་ན་རྩོ་བར་གྱུར་ན་ཉི་མ་བཏུན་ནའོ། མིང་མེད་ཀྱི་རྩ་བ་རིམ་
 བྲག་པོ་མཐོང་ན་ཉི་མ་བཅོ་བརྒྱད་ནའོ། ལུས་མཉེས་པས་སྤྲེས་པ་དང་། ལུས་ཐམས་ཅད་
 ལས་རྒྱུད་ཉིད་ཀྱང་ཉི་མ་བཏུན་ནའོ། ལུས་བྲས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀླང་པ་སྤྲིད་ཁ་བསྐྱམས་ན། ཏཱ་
 བ་མ་ལུས་ལ་རི་དན་བྱང་ན་ཞག་གསུམ་ནའོ། ལུས་སྤྲེས་མ་གཅིག་ནའོ། རི་རྩ་གཡོན་དུ་

འཁོར་ན་རྒྱ་བ་དྲུག་ནམོ། །ཉེ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ན་ཉི་མ་ལྔ་ནམོ། །སྤེལ་ཅི་མོ་མ་མཛོད་ན་རྒྱ་བ་
 ལྔ་ནམོ། །མིག་བཅིར་བས་འོང་མ་མཛོད་ན་ཉི་མ་བརྒྱད་ནམོ། །ན་བའི་རྒྱུ་མ་ཐོས་ན་ལོ་གཅིག་
 ནམོ། །པ་རོལ་གྱི་མིག་ལ་རང་གི་གཟུགས་བརྟན་མ་མཛོད་ན་རྒྱ་བ་ཕྱེད་ནམོ། །དེ་ཉིད་མེས་ཕྱིན་
 འཆི་སྤྱད་དང་། །འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་བསམ་བར་བྱ། །ཞེས་པ་རྣམས་རྒྱུད་དེ་ཉིད་ལས་སོ། །གཉིས་
 པ་དག་གི་སྒྲོན་པ་རྟག་པ་ནི། དག་རྒྱུད་ལ་བཤད་པས་དག་འབྱུང་བའི་གནས་མགིན་པ་ཡིན་
 པ་ལྟར། རྒྱུད་ཡང་མགིན་པ་ནས་འབྱུང་བས་དག་ཀྱང་རྒྱུད་སྟེ། རྒྱུད་སྒྲོམ་འབྱུང་ནས་གསུངས་
 པའི་དོན་ནི། རྟོར་རྒྱ་བ་ཅུ་གཅིག་པ་མགོའི་རྒྱ་བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ཞག་ལྔ་དང་། བཞི་དང་།
 གསུམ་གྱི་བར་དུ་སྤྲ་བྲག་གཡས་ཁོ་ན་ནས་རྒྱུད་རྒྱུ་ན་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་དང་བཅུ་དང་ཉི་ཤུ་ནས་རིམ་
 པ་བཞིན་འཆི། རྟོར་རྒྱ་དགུ་པ་ཐ་སྐར་གྱི་རྒྱ་བའི་ཆེ་གཅིག་ནས་ལྔ་དང་། བཞི་དང་། གསུམ་གྱི་
 བར་སྤྲ་བྲག་གཡས་ནས་རྒྱུ་ན་རིམ་བཞིན་ལོ་བཙོ་ལྔ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ནས་འཆི། རྟོར་རྒྱ་
 བདུན་པ་ཐོ་བཞིན་གྱི་རྒྱ་བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ལྔ་དང་བཞི་དང་གསུམ་གྱི་བར་དུ་གཡས་ཁོ་
 བ་ནས་རྒྱུ་ན་ལོ་བཅུ་གཉིས་དང་བཅུ་གསུམ་དང་བཅུ་བཞི་ནས་རིམ་བཞིན་འཆི། རྟོར་རྒྱ་ལྔ་
 པའི་སྒྲོན་གྱི་རྒྱ་བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ལྔ་དང་བཞི་དང་གསུམ་གྱི་བར་དུ་གཡས་ཁོ་ན་ནས་རྒྱུ་
 བ་ལོ་དགུ་དང་བཅུ་དང་བཅུ་གཅིག་ནས་རིམ་པ་བཞིན་འཆི། རྟོར་རྒྱ་གསུམ་པའི་ནག་པའི་རྒྱ་
 བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ལྔ་དང་བཞི་དང་གསུམ་གྱི་བར་དུ་གཡས་ཁོ་ན་ནས་རྒྱུ་ན་ལོ་དྲུག་དང་
 བདུན་དང་བརྒྱད་ནས་རིམ་པ་བཞིན་འཆི། རྟོར་རྒྱ་དང་ཐོ་མཆུ་རྒྱ་བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ལྔ་
 དང་བཞི་དང་གསུམ་གྱི་བར་དུ་གཡས་ཁོ་ན་ནས་རྒྱུ་ན་ལོ་གསུམ་དང་བཞི་དང་ལྔ་ནས་རིམ་
 བཞིན་འཆིའོ། །ཡང་རྟོར་རྒྱ་དང་ཐོའི་ཆེས་གཅིག་ནས་དྲུག་དང་བདུན་གྱི་བར་དུ་གཡས་ཁོ་
 བ་ནས་རྒྱུ་ན་ལོ་གཉིས་དང་གཅིག་ནས་རིམ་བཞིན་འཆིའོ། །སྤྲ་བྲག་གཉིས་ཁ་དང་གསུམ་ག་
 བས་དག་ཏུ་རྒྱུ་ན་དེའི་ཉིན་འཆིའོ། །ཞག་བཅུའི་བར་དུ་སྤྲ་བྲག་གཉིས་ཀ་ནས་དག་ཏུ་རྒྱུ་ན་སྤྲ་
 བྲག་གང་རུང་གཅིག་ཏུ་འཕོས་མ་ཐག་འཆིའོ། །རྒྱ་བ་བྱུང་ངོ་ཅོག་གི་ཆེས་གཅིག་དང་གཉིས་
 དང་གསུམ་ལ་སྤྱུ་རེངས་ཐ་མ་ཤར་ནས་ཐུན་ཕྱེད་པ་རེ་སྤྲ་བྲག་གཡོན་ནས་རྒྱུ་བ་ཡིན་ལ།

བཞི་དང་ལྔ་དང་དྲུག་གི་བར་དུ་སྐྱེ་རེངས་ཐ་མ་ཤར་ནས་སྐྱེ་བྱེད་པ་རེ་གཡས་ནས་རྒྱ། དེ་
 བཞིན་དུ་ཞག་གསུམ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་གཡོན་དང་གཡས་རེ་མོས་བྱས་རྒྱ་བ་ཡིན་པ་ལ།
 རྒྱང་ལྟས་གོ་ལོག་ནས་གཡོན་ནས་རྒྱ་དུས་གཡས་དང་གཡས་ནས་རྒྱ་དུས་གཡོན་ནས་ཞག་
 དྲུག་གི་བར་དུ་རྒྱ་ན་འཐབ་ཅོད་ཡོང་། རྒྱ་བྱེད་བར་དུ་རྒྱ་ན་རང་ལ་ན་ཆ་དང་། རྒྱ་བ་གཅིག་
 གི་བར་དུ་རྒྱ་ན་ཉེ་དུ་བརྒྱག་པར་འགྱུར། རྒྱ་བ་བྱེད་དང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱ་ན་རང་ཉིད་རྒྱ་
 གཅིག་ནས་འཆིའོ། །སྐབས་འདིར་རྒྱང་ལྟས་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་མི་དགེའི་མཆན་མ་ཞིབ་
 པར་ཡོད་ན་འང་འདིར་འཆི་ལྟས་བརྟག་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་དེ་ཙམ་ཞིག་སྒྲོས་སོ། །གསུམ་
 པ་ཡིད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བརྟག་པ་ནི། སེམས་རྒྱུད་འགྱུར་ནས་འོང་བ་ཡིན་ཏེ། སྤར་གྱི་གནས་
 ཁང་དང་། ས་ཕྱོགས་སུ་སྤོང་སྤོང་མི་འདོད། སྒྲོ་ནས་གཞན་དུ་འགྲོ་འདོད་པ་དང་། སྤར་ཞིབ་
 པོ་ཡོད་པ་ཅིང་དུ་སོང་བ་དང་། ཅིང་པོ་ཡོད་པ་ཞིབ་པོར་སོང་བ་དང་། སྒྲོ་རིང་པོ་བྱུང་དུ་སོང་
 བ་དང་བྱུང་བ་རིང་དུ་སོང་བ་རྣམས་ཀྱང་འཆི་ལྟས་ཡིན་ལ། མི་ལམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་བརྟག་ཐབས་
 སུ་འདུ་བས། མི་ལམ་དུ་རྒྱ་སྐྱེགས་ཀྱི་རི་དང་ཐལ་བའི་རི་དང་མཆོད་རྟེན་ལ་འཛེག་པ་མི་བ་
 དང་། ར་མོ་ལ་ཞོན་ནས་ཁ་ལྟོ་དང་། བོང་བྱ་ལ་ཞོན་ནས་ཤར་དང་། སྤུལ་ལ་ཞོན་ནས་བྱང་དུ་ཁ་བལྟས་
 ཏེ་འགྲོ་བ་དང་། སྤར་འགྲོ་མ་སྤོང་བའི་ཡུལ་དུ་སྤྱི་མིག་མི་ལྟ་བར་འགྲོ་ན་ལོ་གཅིག་ནས་འཆི། གོས་
 དམར་པོ་གྲོན་པ་དང་། མ་ཏོག་དམར་པོ་འཐུ་བ་དང་། དེའི་ཐང་ལ་འགྲོ་བ་དང་། རོང་འཆིང་བ་རྣམས་
 མིན་རྒྱ་བ་དྲུག་ནས་འཆིའོ། །བྱུང་མེད་ནག་མོས་རྒྱ་ལྟོ་བྲལ་བ་མིན་ལོ་གཅིག་ནས་འཆིའོ། །གཞན་
 ཡང་དུར་དུ་སྤྱེད་པ་དང་སྤྱེ་ཞགས་པས་བཅིང་སྟེ་སྐྱེན་པ་དང་བཅས་པའི་བྱུར་དུ་མིན་ག་པོས་བྲིད་
 པར་མི་བ་སོགས་དང་། བོན་སྤྱིང་བཏོན་པ་སོགས་མི་བ་རྣམས་ཀྱང་འཆི་ལྟས་སུ་བཤད་དོ། །ལུས་
 ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཆེ་གཟུགས་བརྟག་པ་དང་། དག་གི་རྒྱང་ལྟས་རྣམས་ནི། དེས་པའི་འཆི་ལྟས་སུ་བཤད་
 ལ། དེ་ལས་གཞན་པ་རྣམས་མ་དེས་པའི་འཆི་ལྟས་སུ་བཤད་པས་བརྟོག་ཐབས་ཡོད་པར་བཤད་
 ཅིང་། དེའི་ཚུལ་རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་བྱུབ་པའི་འཆི་ལྟས་བརྟག་པ་ལས་རྒྱས་པར་བཤད་ཡོད་
 དོ། །ཁྲོང་རྟོལ་རྒྱ་མ་གསུང་འབྲུམ་དུ་འང་འཆི་ལྟས་བརྟག་ཐབས་མདོར་བསྡུས་ཤིག་བཤད་ཡོད་དོ། །

འཆི་དུས་སུ་བསྟེན་དགོས་པའི་འདུ་ཤེས་བརྩ་གཅིག་བཅོམ་ལྡན་འདས་མུ་ངན་ལས་འདའ་ཁར་དགེ་སྤོང་
རྣམས་ལ་ཞལ་ཆེམས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གསུངས་པའི་འཆི་དུས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བརྩ་གཅིག་ནི། འཕགས་པ་
འདུ་ཤེས་བརྩ་གཅིག་བསྟེན་པའི་མདོར་ས་བ ༡༥^༡ན་༢^༢ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་འདེམས་
ཁྲིར་ན་གྲང་ཀྱི་ཉི་འཁོར་འིང་སྤུ་ལ་ཟུང་གི་ཆ་ལ་ན་བཞུགས་ཏེ། ཡོངས་སུ་མུ་ངན་ལས་འདའ་
བའི་དུས་ཀྱི་ཆེ་དགེ་སྤོང་རྣམས་ལ་བཀའ་སྤྲུལ་བ། དགེ་སྤོང་དག་རྣམས་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆེ་དགེ་
སྤོང་གིས་འདུ་ཤེས་བརྩ་གཅིག་མདོན་དུ་བྱའོ། །བརྩ་གཅིག་གང་ཞེ་ན། ༡ (ཆེ) འདི་
ལ་མ་ཆགས་པའི་འདུ་ཤེས། ༢ སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པའི་འདུ་ཤེས་
དང་། ༣ འཁོན་དུ་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་དོར་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༤ འཆལ་བའི་
ཚུལ་ཁྲིམས་ཐམས་ཅད་བཤགས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༥ ཚུལ་ཁྲིམས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་
པར་སྤང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༦ ཉེས་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པ་དག་ལ་ཡང་ཡང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་།
༧ དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱུད་དུ་དག་ལ་ཆེ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༨ འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་དག་ལ་འཛིགས་
པ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༩ འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༡༠ ཆོས་
ཐམས་ཅད་ལ་བདག་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ༡༡ མུ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཞི་བའོ་སྟེ་པའི་
འདུ་ཤེས་མདོན་དུ་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཆི་བདག་ 1 འཆི་བཀྱེད་འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་རྣམས་པར་བཤད་པ་ ༤ འནམ་ལས། འཆི་
བདག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་འཆི་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །2 འཆི་བདག་ག་ཤིང་ཤེ།

འཆི་བདག་གི་བདུད། (པར་ཕྱིན) བདུད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ཆའི་འདུ་བྱེད་ཞིག་སྟེ་སྟོག་དང་བྲལ་ནས་
དགེ་བ་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཆད་པ་ནི་འཆི་བདག་གི་བདུད་དོ། །མི་གནས་པའི་མུ་ངན་ལས་འདས་
པས་འཆི་བདག་གི་བདུད་བཅོམ་པར་བཤད་དོ། །

འཆི་བདག་སྟེ། 1 འཆི་བདག་ནི་འཆི་བ་དང་། སྟེ་ནི་སྟེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཟེར། འཆི་བདག་ཅེས་བྱ་
བ་ནི་འཆི་བའོ། །སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྟེད་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་ཏོ། །ཞེས་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོའི་
གཞུང་འགྲེལ་ལས་གསུངས་སོ། །2 མ་རིག་པ་ལ་འཆི་བདག་དང་དེའི་འབྲས་བྱ་རྣམས་ལ་སྟེ་

བརྟེན། མ་དག་པའི་གཙོ་བོ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་འཆི་བདག་ཅེས་བྱ་ལ། སྤྱི་འཁོར་
 ཉེ་དེའི་འབྲས་བུ་སྤྱི་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་ལྷག་མ་བཅུ་གཅིག་གོ། མའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོའི་
 འབྲེལ་པར་གཞི་བྱས། 3 འཆི་བདག་ག་ཤིན་རྗེ་དང་དེའི་འཁོར་ཆོགས།
 འཆི་འཕོ་བ། ཤིན་སྤྱི་བ་ཕྱི་མར་འགྲོ་བའི་དོན། སྤྱི་བ་ཤད་ནི། འཆི་བ་ནི་སྤྱི་ག་གི་དབང་པོ་འགག་པ་
 དང་། འཕོ་བ་ནི་བར་དོ་ལ་ཟེར་བ་མཆིམས་མཛོད་ན་གསལ།
 འཆི་བ་དགུ་སྟགས་སུ་བསམ་པ། རྩ་མཆན་དགུའི་སྟོན་ས་འཆི་བའི་རྩ་བ་བསམ་པ་ལ་ཟེར། སྟགས་
 ཞེས་པ་འདིར་སྤྱི་ཆན་གྱི་དོན་ཡིན། དེ་ཡང་རྩ་བ་བཤད་ན། ཅ་བ་གསུམ། རྩ་མཆན་དགུ།
 ཐག་པ་བཅད་པ་གསུམ་གྱི་སྟོན་ས་བསམ་པ་ལ་བྱ་སྟེ། ཅ་བ་གསུམ་ནི། དེས་པར་འཆི་བ་བསམ་
 པ། ཉམ་འཆི་དེས་མེད་བསམ་པ། འཆི་བའི་ཆེ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མི་པན་པ་
 བསམ་པ་དང་གསུམ་མོ། །རྩ་མཆན་དགུ་ནི། དང་པོ་དེས་པར་འཆི་བའི་རྩ་མཆན་གསུམ་ནི།
 འཆི་བདག་དེས་པར་འོང་ལ་རྩེན་གང་གིས་ཀྱང་བརྒྱུག་ཏུ་མེད་པ། ཆེ་ལ་སྟོན་པ་མེད་ཅིང་འབྲིང་
 བྱེད་བར་མ་ཆད་ཏུ་ཡོད་པ། གསོན་པའི་ཆེ་ཆོས་བྱ་ལོང་མེད་པར་དེས་པར་འཆི་བ་བསམ་
 པ་དང་གསུམ་མོ། །གཉིས་པ་ནམ་འཆི་དེས་མེད་བསམ་པ་ལ་རྩ་མཆན་གསུམ་ནི། སྤྱིར་འཛམ་
 བུ་སྤྱིང་པ་དང་སྟོན་སྟླགས་དུས་གྱི་ཆེ་ལ་དེས་པ་མེད་པ། འཆི་བའི་རྩེན་མང་ཞིང་། གསོན་པའི་
 རྩེན་ཉུང་བས་ཀྱང་ནམ་འཆི་ལ་དེས་པ་མེད་པ། ལུས་ཤིན་ཏུ་ཉམ་རྒྱུང་བས་ཀྱང་ནམ་འཆི་ལ་
 དེས་པ་མེད་པ་དང་གསུམ་མོ། །གསུམ་པ་འཆི་བའི་ཆེ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མི་
 པན་པ་ལ་རྩ་མཆན་གསུམ་ནི། ལུས་ལོངས་སྤྱོད་གཉིན་གང་གིས་ཀྱང་མི་པན་པའི་རྩ་མཆན་
 གསུམ་མོ། །ཐག་པ་བཅད་པ་གསུམ་ནི། དེས་པར་འཆི་བ་བསམ་པའི་སྟོན་ས་ཆོས་བྱེད་དགོས་
 པར་ཐག་བཅད། ཉམ་འཆི་དེས་མེད་བསམ་པའི་སྟོན་ས་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་ཆོས་བྱེད་དགོས་པར་
 ཐག་བཅད། འཆི་བའི་ཆེ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མི་པན་པར་བསམ་པའི་སྟོན་ས་
 ཆོས་ཁོ་ན་བྱེད་དགོས་པར་ཐག་བཅད་པ་གསུམ་མོ། །འཆི་བ་དགུ་སྟགས་ཀྱི་སྟོར་འདི་རྗེའི་
 བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ལམ་རིམ་གྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་ལ། མཉམ་

ཕྱི་མ་སྡེ་ཆེན་མཛོད་ཆེན་མོ།

འཆི་བ་འོད་གསལ་ཆོས་སྤྱོད་བསྐྱེད་པའི་མེ་ཁམས་ལྷན་ཞིག་རིམ་གྱིས་
 འཆི་བའི་ཆེ་སྤྱོད་གར་རང་ལུགས་ཀྱིས་རྒྱུད་འདུ་བའི་གནད་ཀྱིས། འཆི་བའི་ཆེ་སྤྱོད་མཆོད་ཐོབ་
 གསུམ་འོད་གསལ་དང་བཅས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འཆར་ཞིང་། དུས་དེར་ཤར་བའི་འོད་
 གསལ་ནི་མའི་འོད་གསལ་ཡིན་ལ། སྤྱོད་ག་ལ་སོགས་པའི་གནས་ནམས་སུ་གནད་དུ་བསྐྱེད་
 བ་ལ་བརྟེན་ནས། སྤྱོད་མཆོད་ཐོབ་འོད་གསལ་དང་བཅས་པ་ཤར་བའི་འོད་གསལ་ནི་བུའི་འོད་
 གསལ་ཡིན་ཞིང་། འཆི་བའི་ཆེ་སྤྱོད་པར་ཚོད་པ་ན་སྤྱོད་གའི་སྤྱོད་རིམ་ལེགས་པར་བསྐྱོམས་
 ཉེ། འོད་གསལ་མ་བུ་འབྲེས་པའི་འོད་གསལ་ཤར་བའི་ཆེ་སྤྱོད་ཀྱི་ལེགས་པར་བཞག་སྟེ། འོད་
 གསལ་ལ་རྩི་ཙམ་གནས་ཀྱི་བར་འཛོག་པ་ནི་འཆི་བ་ཆོས་སྤྱོད་བསྐྱེད་པའོ། །རྩི་གསུང་ལྟར་བཀོད།
 འཆི་བ་འོད་གསལ། འཆི་དུས་ཀྱི་འོད་གསལ། དེ་ལ་མའི་འོད་གསལ་ཡང་ཟེར། ར་མལ་པ་འཆི་བའི་
 ཆེ། ས་རྒྱལ་མེས། རྒྱལ་མེས། མེ་རྒྱུད་ལ། རྒྱུད་རྒྱལ་མེས་ལ། རྒྱལ་མེས་སྤྱང་བ་ལ། སྤྱང་བ་
 མཆོད་པ་ལ། མཆོད་པ་ཉེར་ཐོབ་ལ། ཉེར་ཐོབ་འོད་གསལ་ལ་ཐེང་ཞིང་། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་སྤྱོད་
 དན་མེད་དེ་སངས་ནས། གཉིས་སྤྱང་རགས་པ་རྩུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར། སྟོན་གྱི་ནམ་མཁའ་
 གཡལ་དག་པ་ལ་རྒྱ་ཉི་འོད་ལྷན་པ་སྟེ། སྟོན་བྱེད་ཀྱི་སྟོན་གསུམ་དང་བལ་བའི་ཐོ་རངས་ཀྱི་
 ནམ་མཁའི་རང་མདོག་རྩི་ལ་བཞུགས། སྟོན་སང་ཤིན་ཏུ་དྲངས་པའི་སྤྱང་བ་སྟོན་ཉིད་མདོན་
 ལུས་དུ་རྟོགས་པའི་མཉམ་བཞག་གི་སྤྱང་བ་འབྲེས་པ་འཆར་བ་དེ་ལ་འཆི་བ་འོད་གསལ་ཟེར།
 ཞིབ་པར་འཆི་དུས་ཀྱི་འབྲུང་བ་ཐེང་རིམ་དང་དེ་དག་གི་ཕྱི་ནང་གི་ཉགས་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་
 གཟིགས། དེ་ལྟར་འཆར་བའི་རྒྱུད་ཡང་། ཐེག་ལེ་དཀར་དམར་མི་ཤིགས་པའི་ཐེག་ལེ་དཀར་
 དམར་ལ་ཐེས། དབུ་མའི་ནང་གི་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་སྟོག་འཛིན་གྱི་རྒྱུད་ལ་ཐེས་
 པས། དང་པོ་ནས་ཡོད་པའི་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུད་ཐམས་མདོན་དུ་གྱུར་པས་ན། དེ་འབྲེས་སྤྱང་
 བ་ཤར་བ་ཡིན་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ནས་ནམ་མཁའི་སྟོན་སང་སྤྱང་བ་ལྟ་བུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འཆི་བ་འོད་
 གསལ་ལ། འོད་གསལ་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་ཉེ། རྣལ་འབྱོར་པས་
 འོད་གསལ་མ་བུ་བསྐྱེད་ཉེ་སྤྱོད་ཀྱི་འཛོག་པའི་འོད་གསལ་ནི་འོད་གསལ་མཆོན་ཉིད་པ་

དང་། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཐ་མལ་བ་ལ་རང་ཤྲགས་ཀྱིས་ཤར་བའི་འཆི་བ་འོད་གསལ་ནི་གཉིས་
སྒང་རགས་བ་འགགས་བ་ཅན་ལ་འོད་གསལ་དུ་བཏགས་བ་ཅན་ཡིན་གྱི་མཆན་ཉིད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་སྟོང་བ་བཞིའི་སྐབས་སུ་སྒྲ་མ་སྒྲ་ལ་ཡུལ་སྒྲ་དང་བཅས་བ་ལས་བྱི་མ་བྱི་མ་
ནམས་ཡུལ་སྒྲ་དང་བཅས་ཤིང་སྒྲ་ཤིང་སྒྲ་འོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིད་འོར་ཀྱུན་རྫོབ་གྱི་སྒྲ་བ་
རགས་བ་ལོག་ནས་སྟོང་སང་ངེ་བ་ཞིག་ཤར་བ་ཡིན་གྱི་སྟོང་ཉིད་མཆན་ཉིད་བ་ཤར་བ་ནི་མིན་
ཞེས་མཁས་བ་འགའ་གསུང་ངོ། །

འཆི་བ་སེལ་བའི་སྐབས། བྱང་སྤྱི་མི་སྤྱན་བའི་ཆོ་ག་བྱངས་ལ་གཟིགས།

འཆི་བའི་ཆོ་འབྱུང་བ་ཐེམ་ཤིང་དེ་དག་གི་བྱི་ནང་གི་རྟགས། འབྱུང་བ་ཐེམ་ཤིང་མ་བཤད་གོང་ཐ་
མལ་བའི་ལུས་འདི་འབྱུང་བ་བཞི་ལས་བྱུབ་བའི་ཚུལ་བཤད་བ་ལ། ལུས་སོའི་ནང་གི་ཤ་དང་
རུས་བ་ཅ་རྒྱུས་སོགས་གཟུགས་རགས་པའམ་སྤྱི་བའི་རིགས་ནམས་སའི་འབྱུང་བ་དང་། རྟག་
bloodདང་རྟག་pusདང་རྒྱ་སེར་lymphསོགས་རྒྱུ་གཤེར་གྱི་རིགས་ནམས་རྒྱའི་
འབྱུང་བ། ལུས་ཀྱི་འོད་མའི་འབྱུང་བ། དབུགས་དང་ལུས་ཀྱི་ནང་གི་རྒྱུ་པ་མོ་ནམས་རྒྱུ་གི་
འབྱུང་བ་ཡིན་བ་བཅས་སོ། །སྤྱིར་བཏང་འབྱུང་བ་བཞི་དང་ནམ་མཁའ་ནམ་ཤེས་ཏེ་འབྱུང་བ་
དུག་གམ་ཁམས་དུག་ཅེས་ཀྱང་འབྱུང་ཡང་། སྐབས་དོན་དང་མ་འབྲེལ་བས་མི་སྤྱོད། །བཤད་
བྱ་དངོས་ནི། ཐ་མལ་བ་འཆི་བའི་ཆོ། ས་རྒྱུ་ལ་ཐེམ། རྒྱུ་ལ་ཤི། མེ་རྒྱུ་ལ། རྒྱུ་ནམ་ཤེས་ལ།
ནམ་ཤེས་སྒྲ་བ་ལ། སྒྲ་བ་མཆོད་བ་ལ། མཆོད་བ་ཉེར་ཐོབ་ལ། ཉེར་ཐོབ་འོད་གསལ་ལ་ཐེམ་
བ་དང་བརྒྱུད་དང་དེའི་བྱི་ནང་གི་རྟགས་ནམས་ནི། ༡ ས་རྒྱུ་ལ་ཐེམ་བའི་བྱི་རྟགས་སུ་ལུས་ཀྱི་
སྟོབས་ཤོར། ཡན་ལག་སྤ་རུ་འགྲོ། ལུས་ས་ཤོག་ཏུ་བྱིང་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་བ་འབྱུང་། བར་རྟགས་
སུ་ཡིད་འོར་སྤིག་རྒྱུ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་བ་འབྱུང་། (སྤིག་རྒྱུ་ཞེས་པ་ནི་བྱེ་ཆེན་ལ་ཉི་འོད་ཀྱིས་ཤོག་
བ་ན་རྒྱུ་ཤོ་ཆེན་སོའི་སྒྲ་བ་འབྱུང་བ་དེ་ལ་ཟེར།) ༢ རྒྱུ་ལ་ཐེམ་བའི་བྱི་རྟགས་སུ་ཁ་སྤྱོད་སྐྱེ་
ཞིང་ལ་མཚུ་བ་ཤིས། བར་རྟགས་སུ་དུ་བ་དུག་འབྱུང་མ་ཡིན་པར་གོང་བྱིར་ཆེན་སོའི་སྤྱིང་དུ་
དུང་ཞགས་འབྱེལ་བའམ། ཁང་བའི་ནང་དུ་དུ་བ་འཁྲིགས་བའི་རགས་བ་ཡལ་ཏེ་དུ་བ་སྤྱོད་མོས་

ཁྱབ་པ་འདྲ་བའི་སྒྲུང་བ་འབྱུང་། ༣ མེ་རྒྱུང་ལ་ཐེམ་པའི་བྱི་རྟགས་སུ་ལུས་ཀྱི་བྱོད་ (མཐའ་ནས་)
 འདུས་པས་ལུས་གྲང་། བད་རྟགས་མིན་བྱ་མེ་ཁྱེར་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མ་ཉམ་དུ་འཆོགས་པའམ།
 ཡོས་སྒྲོད་སའི་སྒྲུང་འི་རྒྱབ་ཀྱི་མེ་སྟག་དམར་ཆོག་ཆོག་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འཐོར་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲུང་
 བ་འབྱུང་། ༤ རྒྱང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་པའི་བྱི་རྟགས་སུ་དབུགས་བྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་ཆད། བད་
 རྟགས་སུ་རྒྱང་གིས་མ་གཤོས་པའམ་རྒྱང་མེད་པའི་མར་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲུང་བ་འབྱུང་།
 འདྲིའི་སྐབས་སུ་ལྷན་པས་བྱ་བ་མི་བྱེད་པས། བྱི་རྒྱལ་གྱིས་སྒྲན་བ་ཆོས་མི་དེ་ཤི་ཐེན་པར་ངོས་
 འཛིན་བྱེད། འོན་ཀྱང་བད་པ་ལྟར་ན་འདྲིའི་སྐབས་སུ་ལྟ་ཞོག་འཆི་རིམ་བརྒྱུད་པ་འཆི་བ་འོད་
 གསལ་གྱི་དུས་སུ་འདྲ་ལྡན་འབྱོར་བ་དེ་ཉིད་འཆི་བ་འོད་གསལ་ལ་སྒྲོམས་པར་ཞུགས་ནས་ཡོད་
 པས། ཐུགས་དམ་གྲོལ་བའི་རྟགས་སུ་བྱང་སེམས་དཀར་དམར་འབབ་པ་སོགས་མ་བྱུང་གི་
 བར་སྐར་སྒྲོང་སོགས་བྱ་མི་རུང་ཞིང་། བྱས་ན་མི་བསད་པའི་ཉེས་པ་འབྱུང་བར་གསུང་ངོ་། །མར་
 མེ་འབར་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲུང་བ་ཞེས་བ་འདི་ལ་མཁས་པ་སོ་སོའི་གསུང་ཚུལ་ཐོན་བུའི་མི་འདྲ་བ་
 ཡོད་ནའང་། ཁོ་མོས་རྗེའི་གསུང་རིམ་ལྟ་བུ་གདན་ཞོགས་དང་། ལྷ་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་ཁྱིད་སོགས་
 ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བཀོད་དོ། །གཞུང་དེ་གཉིས་སུ་རྒྱང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟན་སྐར་བ་
 ལྟར་བྱས་ན་ཤིན་ཏུ་གོ་བདེ་བར་སྒྲུང་ངོ་། །ཡང་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྒྱང་སྒྲུང་བ་ལ་ཐེམ་པར་
 ཆོམ་ཞེས་པ་དང་། རྒྱང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་ཞེས་པ་གཉིས་ཆོག་གིས་བརྗོད་ཚུལ་ཙམ་ལས་དོན་
 འདྲའོ། །རྒྱང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་པ་ན་རྒྱང་རགས་པ་རྣམས་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་པ་ཡིན་ཞིང་། རང་
 བཞིན་བརྒྱུད་ཅུའི་རྟོག་པའི་སེམས་དང་། དེའི་བཞོན་པར་སྐྱར་པའི་རྒྱང་གཉིས་སྒྲུང་བ་དཀར་
 ལམ་པའི་སྐར་ལྟ་བུ་ཐེམ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །༥ འདི་ནས་བརྒྱུད་ནང་གི་རྟགས་མ་གཏོགས་ཕྱིའི་
 རྟགས་རྣམས་མི་འབྱུང་ངོ་། །རྣམ་ཤེས་སྒྲུང་བ་ལ་ཐེམ་པའི་དུས་སུ་སྟོན་གནས་གཤམ་དག་པ་
 ལ་རྒྱ་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲོང་སང་དཀར་ལམ་པའི་སྒྲུང་བ་འབྱུང་། སྒྲུང་བ་དཀར་ལམ་པ་
 འཆར་བའི་རྒྱ་ཁྱེན་ནི། སྟོང་ག་ཡན་ཆད་ཀྱི་རོ་རྒྱང་གི་རྒྱང་ཐམས་ཅད་དབུ་མའི་མར་སྐར་ནས་
 ཞུགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱི་བོའི་རྩ་མདུད་གྲོལ་བའི་དབུས་ན་པ་ལས་ཐོབ་པའི་ཐིག་ལེ་དཀར་

བོ་ཉི་ཡིག་མགོ་ཐུར་བསྟན་གྱི་རྣམ་པར་ཡོད་པ་ཚུའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་ཐུར་ལ་འོངས་
 ཉེ། སྤྱང་གའི་རོ་རྒྱུད་གི་མདུད་པ་དུག་སྒྲོར་གྱི་སྤྱང་དུ་སྤྲེལས་པའི་བར་ལ་དེ་འདྲའི་སྤྱང་བ་འབྱུང་
 བ་ཡིན་གྱི་བྱི་རོལ་ནས་ཁྱེད་སོགས་གྱི་སྤྱང་བ་ཤར་བ་ནི་མེན་ནོ། །དེ་ལ་སྤྱང་མཆེད་ཐོབ་
 གསུམ་གྱི་ནང་ནས་སྤྱང་བ་དང་། སྤྱང་བ་བཞིའི་ནང་ནས་སྤྱང་བ་ཞེས་བྱའོ། །སྤྱང་བའི་སྤྱ་བ་ཤད་
 བེ། རྗེའི་རིམ་ལྷ་གསལ་སྟོན་ལས། གྲུག་རྟོག་གཡོ་བའི་རྒྱུད་ཐིམ་ནས་ཁྱེད་ལྟ་བུར་སྤྱང་བའི་
 སྟོན་སྤྱང་བ་ཞེས་བྱ་ལ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་སྤྱང་བ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆན་ནི། དེ་ཉིད་ལས།
 དེ་ཉིད་གྲུག་རྟོག་བརྒྱུད་ཅུ་རྒྱུད་དང་བཅས་པས་སྤྱང་བས་སྤྱང་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
 རོ། །༦ སྤྱང་བ་མཆེད་པ་ལ་ཐིམ་པའི་དུས་སུ་སྟོན་གནས་གཡལ་དག་ལ་ཉི་འོད་གྲིས་བྲབ་པ་
 ལྟ་བུའི་སྤྱང་བ་དམར་ལམ་པའམ་དམར་སེར་གྱི་སྤྱང་བ་འབྱུང་རོ། །སྤྱང་བ་དམར་ལམ་པའམ་
 དམར་སེར་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་ནི། སྤྱང་ག་མན་ཆད་གྱི་རོ་རྒྱུད་ཐིམ་པས་ཅད་དབུ་མའི་མར་
 སྤྱ་ནས་ཞུགས་པའི་སྟོན་པས་གོར་བུའི་རྩ་འཁོར་གྱི་མདུད་པ་དང་ལྟེ་བའི་རྩ་འཁོར་གྱི་མདུད་
 པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཐོལ་ཉེ། ལྟེ་བའི་རྩ་འཁོར་གྱི་དབུས་སུ་མ་ལས་ཐོབ་པའི་ཐེག་ལེ་དམར་པོ་
 ཨ་ཐུར་ཤད་གྱི་རྣམ་པར་ཡོད་པ་མའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་ཡར་འོངས་ཉེ། སྤྱང་གའི་རོ་རྒྱུད་
 གི་མདུད་པ་དུག་སྒྲོར་གྱི་འོག་དུ་སྤྲེལས་པའི་བར་དེ་འདྲའི་སྤྱང་བ་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི། བྱི་རོལ་
 ན་ས་ཉི་འོད་སོགས་གྱི་སྤྱང་བ་ཤར་བ་མིན་པ་གོང་དང་
 འདྲའོ། །དེ་ལ་སྤྱང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་སྤྱང་བ་མཆེད་པ་དང་། སྤྱང་བ་བཞིའི་ནང་
 ནས་སྤྱང་བ་ཆེན་པོ་ཟེར་རོ། །མཆེད་པའི་སྤྱ་བ་ཤད་ནི། སྤྱང་གྱི་ཁྱེད་ལྟ་བུའི་སྤྱང་བ་དེ་ཉིད་
 མཆེད་པ་སྟེ་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་ནས་ཉི་འོད་ལྟ་བུའི་ཆེས་གསལ་བའི་སྤྱང་བ་འབྱུང་བས་ན་དེ་སྤྱང་
 ཅས་བྱའོ། །རྗེའི་རིམ་ལྷ་གསལ་སྟོན་ལས། ཉི་འོད་བཞིན་དུ་ཆེས་གསལ་བའི་སྟོན་སྤྱང་བ་
 མཆེད་པ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྱང་བ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆན་ནི། དེ་ཉིད་ལས།
 སྤྱང་བ་རྒྱུད་དང་བཅས་པས་སྤྱང་བས་ཤིན་ཏུ་སྤྱང་བ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །༧ མཆེད་པ་
 ཉེར་ཐོབ་ལ་ཐིམ་པའི་དུས་སུ་སྟོན་གནས་གཡལ་དག་ལ་སྟོད་གྱི་སྤྲེག་འཐུག་པོས་བྲབ་པ་ལྟ་

འུའི་སྤྱོད་སང་ནག་ལམ་པའི་སྤང་བ་འབྱུང་། སྤང་བ་ནག་ལམ་པ་འཆར་བའི་ཁྱེན་ནི། དབུ་མའི་
 བར་གྱི་ཡས་རྒྱང་མས་རྒྱང་རྣམས་སྤྱིང་གའི་དབུ་མའི་བར་དུ་འདུས་པའི་སྤོབས་ཀྱིས་སྤྱིང་གའི་
 རོ་རྒྱུད་གི་མདུད་པ་དུག་སྒྲོར་གྲོལ་ཏེ། སྤྱིང་གི་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་མར་བབས། འོག་གི་ཐིག་ལེ་
 དམར་པོ་ཡར་འོངས་ཏེ། སྤྱིང་གའི་རྒྱ་ཉིའི་དབུས་ན་མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ་དཀར་དམར་གཤུ་
 ཁ་སྤྱོར་གྱི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པའི་དབུས་སུ་རྒྱུད་ནས་ཐང་པའི་ཁྱེན་གྱིས་དེ་འབྲེལ་སྤང་བ་འབྱུང་བ་
 ཡིན། དེ་ལ་སྤང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཉེར་ཐོབ་དང་། སྤྱོད་པ་བཞིའི་ནང་ནས་ཤིན་ཏུ་
 སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱའོ། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གདན་ནི། འོད་གསལ་དང་ཉེ་ཞིང་དེ་ཉིད་སྤྱར་དུ་འཐོབ་པར་
 འབྱུང་བའི་གནས་སྐབས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤྱོད་ཅེས་བྱའོ། རྗེའི་རིམ་ལུ་གསལ་སྤྱོད་ལས། ལུན་
 མཆོམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་མི་གསལ་བར་སྤང་ཞིང་འོད་གསལ་དང་ཉེ་བས་སྤང་བ་ཉེར་
 ཐོབ་དང་། ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་སྤྱོད་པ་ཆེན་པོ་ཐེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། མཆེད་པ་རྒྱུད་དང་བཅས་
 པས་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པ་ཆེན་པོ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། ཉེར་ཐོབ་ལའང་འབྲེལ་བཅས་དང་འབྲེལ་
 མེད་གཉིས། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བཅས་དང་། སྤྱོད་ནི་གང་ཡང་མི་འབྲེལ་བར་འབྲེལ་མེད་དུ་བརྒྱལ་
 བ་ལྟར་ནག་འཐོམས་ཀྱིས་འགྲོ་བར་གསུངས་སོ། རྗེའི་གསང་འདུས་མན་ངག་ཡིག་རྒྱུད་ལས་
 བེ་ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱང་ལ་འབྲེལ་བ་མི་ཉམས་པར་བར་དུ་ཉམས་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།
 དེ་ནས་སྤང་བ་དེ་ཡང་རིམ་གྱིས་བསྐྱུས་ནས་སྤང་བ་གཞན་གང་ཡང་མི་འཆར་བར་ལུལ་དུ་
 སྤང་བ་ཐམས་ཅད་མཆོན་མོ་སྤོད་ཀྱི་ནམ་མཁའ་འཕྲི་མ་མེད་པ་ལ་མཆོམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་
 པ་བཞིན་དུ་ནག་ལམ་གྱི་ཉམས་འབྱུང་། དེའི་སྤོད་སྤྱང་ལ་འབྲེལ་བ་མི་ཉམས་ཤིང་། བར་དུ་རྒྱུད་
 ཆེར་ཐེམ་པའི་མཐུས་འབྲེལ་བ་ཆེར་ཉམས་པ་འབྱུང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། མཁས་བྱུང་ཆོས་
 རྗེའི་གསང་འདུས་ཡིག་རྒྱུད་ཉེར་གཅིག་ལས་ཀྱང་ཆོག་རིས་དེ་རྗེ་ལྟ་བུ་བཞིན་འབྱུང་ངོ། །འབྱུང་
 ཐེམ་རིམ་སྐབས་སྤང་བ་དཀར་ལམ་པ་དང་། དམར་ལམ་པ་འཆར་དམར་མེད། ནག་ལམ་པ་
 གསུམ་འབྱུང་བའི་ཁྱེན་བཤད་པ་འདིའི་ཁྱུངས་ཡང་། རྗེའི་གསུང་རིམ་ལུ་གཤེད་རྗོགས་ཀྱི་ཁྱིད་
 ཡིག་ལས། འདི་ནི་སྤང་བ་གསུམ་རིམ་གྱིས་ཐེམ་ནས་རྒྱུད་རྣམས་སྤྱིང་གའི་མི་ཤིགས་པ་ལ་

ཐེམ་པ་དང་། སྤྱི་བོའི་ཐིག་ལེ་དཀར་པོ་མར་བབས། ལྟེ་བའི་དམར་པོ་ཡར་འོངས་ཏེ་སྤྲིང་གའི་
 ཐིག་ལེ་ལ་འདུས་པའི་སྒྲིལ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །༩ ཉེར་ཐོབ་འོད་
 གསལ་ལ་ཐེམ་པའི་དུས་སུ་སྤོང་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོན་རྒྱ་ཉི་མུག་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་ཐོ་རངས་ཀྱི་ནམ་
 མཁའ་གཡའ་དག་ལྟ་བུའི་སྤོང་སང་འཆར་དོ། །དེ་ལ་འོད་གསལ་དང་སྤོང་བ་བཞི་ལས་ཐམས་
 ཅད་སྤོང་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཐ་མལ་པའི་འཆི་བ་འོད་གསལ་ལ་སྤྲོམས་པར་ཞུགས་པ་ལ་
 སྤྱགས་དམ་ལ་ཞུགས་པའི་ཐ་སྤྲད་བྱེད་དོ། །འོན་འཆི་བ་འོད་གསལ་དེ་འོད་གསལ་མཚན་ཉིད་
 ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རྣམ་འཁྱོང་བས་འོད་གསལ་མ་བྱ་བ་སྤེས་ཏེ་ལྟ་བུ་འོད་གསལ་
 མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཐ་མལ་པ་ལ་རང་བྱུགས་ཀྱིས་ཤར་བའི་འཆི་བ་
 འོད་གསལ་ནི་གཉིས་སྤྲང་རགས་པ་འགགས་པ་ཅམ་ལ་འོད་གསལ་ཞེས་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མཁས་པ་འགའ་གསུང་དོ། །འོད་གསལ་མ་བྱ་བ་སྤེས་ཞེས་
 པ་ནི། ལམ་དུས་སུ་བསྐྱོམས་སྤྲོབས་ཀྱིས་ཤར་བའི་འོད་གསལ་ལ་བྱའི་འོད་གསལ་དང་། འཆི་
 དུས་ཀྱི་འོད་གསལ་ལ་མ་ཡི་འོད་གསལ་ཟེར་བས། དེ་གཉིས་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་དུས་སུ་
 རོ་ཤེས་ནས་བསྐྱོམས་པ་ལ་འོད་གསལ་མ་བྱ་བ་སྤེས་པ་ཟེར། ས་རྒྱ་ལ་ཐེམ་ཞེས་བཞོད་ཀྱང་།
 དོན་དངོས་སུ་ས་ཁམས་ཡི་མེད་དུ་སོང་བ་མིན་པར་སས་ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཉམས་
 པ་ལ་ས་རྒྱ་ལ་ཐེམ་པའི་ཐ་སྤྲད་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྤྱོན་ལས། དེས་ན་སྤྲུ་མ་
 སྤྱི་མ་ལ་ཐེམ་ཞེས་པ་ནི་སྤྲུ་མའི་རྣམ་པ་བསྐྱུས་ནས་མི་གསལ་དུ་སོང་བ་ན། སྤྱི་མ་ལ་རྣམ་པ་
 འཕོས་པ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་དེར་བཏགས་པ་ཅམ་སྟོ། །ཞེས་གསུངས་པ་འདྲ་དེ་དང་འདྲའོ། །རྒྱ་
 མེ་ལ་ཐེམ་རྒྱ་ལ་སོགས་ལ་འདྲ་དེ་དང་འདྲའོ། །རྒྱང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐེམ་ཞེས་སོགས་ནི། ལྷ་སྒོར་
 རྒྱ་བའི་རྒྱང་རགས་པས་ཤེས་པའི་རྟེན་མི་བྱེད་པའས། ཡང་ན་རྒྱང་རགས་པ་དེ་སྤྲིང་གའི་ཅ་
 མདུད་ཀྱི་ནང་གི་ལྷན་སྤྲེས་ཀྱི་རྒྱང་ཕྲ་བ་ལ་ཐེམ་པ་ཡིན་ཀྱི་ལྷན་སྤྲེས་ཀྱི་རྒྱང་ཕྲ་བ་ཐེམ་པ་ནི་
 མིན་པར། རྗེའི་གསུང་ཐེན་རྟོགས་རིམ་དཔྱིད་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ལས་གསུངས་སྟོ། །དེ་དུས་རྒྱང་རགས་
 པས་ཤེས་པའི་རྟེན་མི་བྱེད་ཀྱང་། ལྷན་སྤྲེས་ཀྱི་རྒྱང་ཕྲ་མོས་ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འབྱུང་

བ་ཐེམ་ཐེམ་འདི་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་འཆི་བ་ལ་མ་གཏོགས་ཆུར་བྱིང་བ་དང་མེར་འཆིགས་
 བ་ལྟ་བུའི་གྲོ་བྱར་གྱི་འཆི་བ་རྣམས་ལ་མི་འབྱུང་ངོ། །དེ་ནས་ (བར་དོ་འབྲུབ་པའི་ཐེམ་བ་བཤད་
 བ་ནི) དེ་ལྟར་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་དེ་གཡོ་མེད་དུ་རྩི་ཅན་གནས་པའི་མཐའ། དེའི་
 རང་ནས་འདར་འཕྲིག་ཅན་གྱིས་ཅུང་ཟད་གཡོ་བ་ཞིག་འོང་ལ། དེ་བྱུང་བའི་ཆེ་འོད་གསལ་ལས་
 ལྷང་བར་རྩོམ་བ་ཡིན་པས་མཆོམས་དེ་ནས་ཤིན་ཏུ་ཕྱ་བའི་རྒྱུང་སེམས་དེ་སྙིང་གའི་ཁམས་
 དཀར་དམར་གྱི་ཐིག་ལེ་ཁ་བཤག་གི་ཕྱེ་བའི་ནང་ནས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་རྒྱུང་ས་ཏེ་ཐོན་ནས་ལུས་འདི་
 བོར་ཏེ། བར་དོའི་ལུས་གྲུབ་བ་ཡིན། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སྙིང་གའི་ཁམས་དཀར་པོ་ཐུར་དུ་
 བབས་ནས་རྟགས་གྱི་ཅེ་དང་། དམར་པོ་གྱེན་དུ་སོང་ནས་སྙིང་གི་སྒྲ་སྒྲོན་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་ངོ། །
 (སྒྲེས་ཆེན་དམ་པའི་རིགས་ལ་སྒྲ་སྒྲོན་ནས་བྱང་སེམས་དམར་པོ་འབབ་ཅིང་། རྟགས་གྱི་ཅེ་ནས་
 བྱང་སེམས་དཀར་པོ་འབབ་པའི་ཆེ། ཐུགས་དམ་གྲོལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙིང་བྱེད་བ་རེད། དེའི་རྗེས་
 སུ་སྒྲིག་དུང་ཞུགས་འབྲལ་བྱེད་ན་འང་འཕྲིག་ཁམས་དཀར་པོ་ཆུའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སྤང་
 དུ་མར་བབས་ནས་རྟགས་གྱི་ཅེ་ནས་ཐོན་བ་དང་། ཁམས་དམར་པོ་མའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་
 སྙིང་དུ་ཡར་སོང་ཉེ་སྒྲ་སྒྲོན་ནས་ཐོན་བ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་བཞོན་པར་གྱུར་
 བའི་རྒྱུང་འོད་ཟེར་ལྷ་བ་དེས་བར་དོའི་ལུས་གྱི་ཉེར་ལེན་དང་སེམས་གྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཆེན་བྱེད་
 ལ། འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་དེས་བར་དོའི་ལུས་གྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཆེན་དང་སེམས་གྱི་
 ཉེར་ལེན་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གང་དུ་སྒྲེ་འབྱུར་གྱི་མིའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བར་དོ་རྒྱུང་གི་ལུས་
 ཅན་རྣམས་སྤིན་གྱི་ཕུང་པོ་རྩིང་བ་ལས་འོགས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་གནས་ལ་གྲུབ་པོ། དེའི་
 ཆེ་སྤང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་སོགས་སྤར་བཤད་བ་ལས་གོ་རིམ་བརྒྱུག་སྟེ་ལུགས་ལྡོག་གི་ཉེར་
 ཐོབ་ནག་ལམ་བཤུར་བ། འཆི་བ་འོད་གསལ་འགགས་པ། བར་དོ་གྲུབ་བ་རྣམས་དུས་མཉམ་
 ཡིན་ཏེ། མདོན་པ་གོང་འོག་དང་ས་སྟེ་སོགས་མང་པོ་ནས་འཆི་སྤྱིད་འགགས་བ་དང་བར་སྤྱིད་
 གྲུབ་བ་གཉིས་སྤང་མདའི་མཐོ་དམན་བཞིན་དུ་ས་མཉམ་པར་གསུངས་ཤིང་། བར་སྤྱིད་བ་
 རྩུས་སྒྲེས་ཡིན་པས་དབང་པོ་དང་ཡན་ལག་ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་དུ་གྲུབ་པའི་བྱིར་

པོ། །བར་དོ་གྲུབ་མ་ཐག་པའི་སེམས་ནི་ལུགས་ལྟོག་གི་ཉེར་ཐོབ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ལུགས་ལྟོག་གི་མཆེད་པ་དང་། དེ་ལས་སྤང་བ་དང་། སྤང་བ་དེ་ལས་རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་ཀུན་རྟོག་རྣམས་སྐྱེས་ཏེ་བར་དོ་བ་དེས་སྐྱེ་གནས་དང་ངི་འཆོར་བ་སོགས་ཀྱི་བྱིར་དུ་མངོན་པར་རྒྱག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གི་ཆེའང་སྤང་བ་ཤད་པའི་རིམ་པ་ལས་ལྟོག་སྟེ། ཉེར་ཐོབ་ནས་སྐྱེ་གྱུར་བར་གྱི་རྟགས་རྣམས་རིམ་བཞིན་འབྱུང་། ཤ་ཁྲག་རྟོས་བཅས་སོགས་འབྱུང་ལུས་རགས་པ་སྤངས་པའི་རྒྱུར་ཅོམ་ལས་བྱུབ་པའི་ཡིད་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྤང་བའི་བར་དོ་བ་དེ་ལ། གཞིའི་ལོངས་སྤྱད་དང་། རི་ཟེའེས་བྱའོ། །ཞེས་དབྱངས་ཅན་དག་འཛོའི་གཞིའི་སྐྱ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་སོགས་ལས་གསུངས་སོ། །ཤོང་དུ་འཆི་རིམ་རྣམས་མདོར་བསྡུས་སུ་བཀོད་ན། བཅ་ཆེན་མོ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྐྱབས་སུགས་རྗེ་མ་ལས། ས་ཁམས་ཐེམ་པས་ལྟེ་བའི་རྩ་འཁོར་ཞིག །ལུས་ཀྱི་སྟོབས་འོར་ཡན་ལག་སྤྱད་མི་སྟབ། །བྱད་ལ་རུལ་ཆགས་མིག་གཉིས་རྟེན་པའི་ཆོ། །སྐྱབས་ལ་བབ་པོ་རླམ་རིན་པོ་ཆོ། །འཁོར་བ་ནས་རྫོངས་ཤིག་འཕགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས། །ཆུ་ཁམས་ཐེམ་པས་སྟིང་གའི་རྩ་འཁོར་ཞིག །ཆོར་བ་ཉམས་པས་ཁ་སྤྲ་བྱིན་སྐྱམ། །སྤྲ་ཡི་བྱ་གཉིས་པོ་སྐྱམ་པའི་ཆོ། །སྐྱབས་ལམ། །འཁོར་བ་ནསམ། །མེ་ཁམས་ཐེམ་པས་མགྲིན་པའི་རྩ་འཁོར་ཞིག །ལུས་ཀྱི་རྫོད་བཟླགས་ཟས་སྟོམ་འབྲུ་མི་སྟབ། །རྩ་བ་གཡས་གཡོན་དབང་པོ་འགགས་པའི་ཆོ། །སྐྱབས་ལམ། །འཁོར་བམ། །རྒྱུང་ཁམས་ཐེམ་པས་སྐྱི་བའི་རྩ་འཁོར་ཞིག །རར་རོར་སོག་སོག་བྱི་དབྱགས་སྤྱད་མ་སྟབ། །ཁ་སྐྱགས་ལྟེ་ཡི་དབང་པོ་ཉམས་པའི་ཆོ། །སྐྱབསམ། །འཁོར་བམ། །བྱང་སེམས་སྤང་བབས་དཀར་ལམ་ཤར་བ་དང་། །རྟ་གྲོན་ལོག་དམར་ལམ་ཤར་བ་དང་། །དབྱ་མ་འབྲེལ་དུས་ནག་ལམ་འཁྱུ་བ་པའི་ཆོ། །སྐྱབསམ། །འཁོརམ། །རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་རྟོག་པ་རིམ་གྱིས་འགགས། །འོད་གསལ་རང་བཞིན་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་དང་། །བཙོས་མེད་རང་གི་རྒྱད་ལ་ཤར་བའི་ཆོ། །སྐྱབས་ལ་བབ་པོ་རླམ་རིན་པོ་ཆོ། །འཁོར་བ་ནས་རྫོངས་ཤིག་འཕགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས། །ཞེས་གསུངས་

པ་ལྟར་ལོ།

འཆི་མེད། 1 ཆེ་ལ་མངའ་བཞེས་པ། ཆེ་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པ། 2 ལྷ། དཔེར་ན་ལྷ་ལྷེ་དབང་པོ་བརྟུ་
 གྱིན་ལ་འཆི་མེད་བདག་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 3 ཐར་པ། ཐར་པའི་ལམ་སྟོན་པ་ལ་འཆི་མེད་ལམ་
 སྟོན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། གང་དུ་བདག་གི་སྟོན་པ་ (ལུ་ཐི་ནི) སྟུ་
 འཁྱུངས་ཤིང་། །གང་དུ་འཕྲེན་པས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ (རྡོ་རྗེ་གདན) བཞེས་ཏེ། །འཆི་མེད་ལམ་
 བསྟན་ (ལྷ་རྩ་ཏུ་སྟེ། ལྷ་རྩ་འདས་པ་ (རྩ་མཆོག་གྲོ།) ཡི། །རྟུ་གར་གནས་ཆེན་ནམས་ལ་
 ལྷག་འཆའ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟར་ལོ།

འཆི་མེད་གནས། ལྷ་རྩ་འདས་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་། རྟུ་ལྷ་དར་རྟེན་ལས། ལུ་པ་
 དུ་བྱུང་པའི་དམ་ཆོས་བདུད་ཅིའི་ལོ། །གང་ཞིག་ལྷུངས་པས་འཆི་མེད་གནས་སྟེར་བ། །འཁོར་
 ལོ་བར་མཐའི་གསུང་གི་གཅེས་པའི་དོན། །རྗེ་བཙུན་ལྷ་པའི་གསུང་བཞིན་བཤད་བར་བྱ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ལོ། །སྟུ་བཤད་ནི། འཆི་བ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་མེད་པའི་གནས་ཡིན་པའི་
 སྤྱིར་འཆི་མེད་གནས་ཞེས་བྱའོ།

འཆི་མེད་བྱ་མོ། ལྷའི་བྱ་མོ།

འཆི་མེད་མཛོད། མཛོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཅེས་པའི་ཐད་དུ་གཟེགས།

འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྟོར། མཛོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྟོར། ཞེས་པའི་
 ཐད་དུ་གཟེགས།

འཆི་སེམས། 1 འཆི་བའི་ཆེ་གང་མཛོན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་ལ། འཆི་སེམས་ཟེར། དེ་ལ་གསུམ་ཡོད།
 དགེ་བའི་འཆི་སེམས། མི་དགེ་བའི་འཆི་སེམས། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་འཆི་སེམས་དང་གསུམ་ཡོད་དེ།
 ཀུན་བཏུས་དར་རྟེན་ལས། འཆི་སེམས་གསུམ་ཡོད་དེ། རང་གི་དགེ་ཅིའི་སྟོབས་བསྐྱེད་བའས།
 གཞན་གྱིས་གསལ་བཏབ་པ་ཡང་རུང་། འཆི་སེམས་ཐ་མ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སྟུ་སྟེལ་སེམས་
 གསལ་བའི་ཆོ། སངས་རྒྱུ་ལ་དམིགས་པའི་དད་པ་སོགས་དགེ་སེམས་གྱིས་འཆི་བ་དང་།
 སེམས་གསལ་བའི་ཆེ་ཁོང་ཁྱོད་སོགས་མི་དགེ་བའི་སེམས་གྱིས་འཆི་བ་དང་། རྟུ་དེ་གཉིས་ཀ་

མ་ཚང་བ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་འཆི་བ་ཡོད་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །འཆི་སེམས་
ལའང་སྤ་རགས་མང་སོ་ཡོད་ཅིང་། འཆི་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྤ་བ་ནི། རྗེའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྒྲོན་ལས།
རང་ལུགས་ལ་ཆོགས་བྱུག་ལས་ངོ་ཤོ་ཐད་པའི་ཀུན་གཞི་མི་བཞེད་དེ། གསང་འདུས་འཕགས་
ལུགས་ལྟར་ན་འཆི་བའི་འོད་གསལ་ཐམས་ཅད་སྒྲོང་པའི་སེམས་འཆི་སེམས་དང་། དེ་ལས་
ལུགས་ལྟོག་ཏུ་ལངས་པའི་ཉེར་སྤོབ་གྱི་སེམས་སྒྲེ་སེམས་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཀུན་གཞི་ལ་མི་རུང་
བ་དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་སུ་འཆི་སེམས་ཞེས་འབྱུང་བ་དེའི་
གོ་དོན་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གོ་བར་བྱའོ། དེ་ལས་གཞན་དུ། བདག་འཆི་བར་བྱའོ་སྟུང་བ་
དང་། ང་འཆི་བཞིན་འདུག་སྟུང་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་ལ་གོ་ལ། གོ་བ་ཤིན་ཏུ་འཕྲུགས་པ་ཡིན་
ནོ། །འཆི་སེམས་ཀྱི་སྐྱོར། མཛོན་བ་གོང་འོག་གཉིས་དང་། རྣམ་འབྲེལ་ལེའུ་གཉིས་པ་རྣམས་
སུ་གསུངས་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསུང་དུ་གོང་གི་རྒྱུངས་པའི་རིམ་ལྔ་གསལ་སྒྲོན་གྱི་
ལུང་དེ་དང་། ལེགས་བཤད་སྟིང་པོའི་ནང་ཟུར་ཅན་2 བདག་འཆི་འོ་སྟུང་བའམ་བདག་འཆི་
བར་བྱའོ་སྟུང་པའི་སེམས།

འཆི་སྤྱ། སྤྱད་པ་ལ་བཞེར་བྱེ་བའི་འཆི་སྤྱད་ནི། འཆི་བའི་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མཐོ། །

འཆིང་བ། 1 (བྱེད་འབྲེལ་ལས་ཆོག་ད་ལྟ་བ) བཅེངས་པ། བཅེང་བ། ཆིངས། འབྲིག་པའམ་བཀྱིག་
པ། སྒྲོམ་པ་བཅས་ཀྱི་དོན། 2 (མིང་ཆོག) འཆིང་བྱེད་ཐག་པ་སོགས། འདི་བྱ་ཆོག་མིང་དུ་
རྒྱུར་པ་ཡིན། འཆིང་བྱེད་ལ་འཆིང་བ་ཞེས་པ་བྱ་ཆོག་ད་ལྟ་བས་བྱུབ་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་
མོད། འོན་ཀྱང་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་པས་བྱུབ་པའི་ལུགས་ཀྱང་ཡོད་དེ། མགོན་པོ་སྐུ་སྐུབ་ཀྱི་
མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས། འཆིང་བའི་ཆབ་ཏུ་བཅེང་བ་ཞེས་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་པས་བྱུབ་
པའི་མིང་ཆོག་ཀྱང་བཞག་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། ༡ གྱེ་མ་སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་བདུད་གྱི་
ཞགས་པའི་ “བཅེང” བས་བཅེངས་པ་གཡོ་བ་དང་། ༢ གཤེད་མས་ “བཅེང” བ་ལྟས་དམ་
པོར་བཅེངས་ནས་དུར་ཁྲིད་ཆེན་པོ། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །དོགས་གཅོད། བྱ་ཆོག་གིས་
བྱུབ་པའི་མིང་ལ་དུས་ད་ལྟ་བས་བྱུབ་པ་དཔེར་ན། འཆིང་བྱེད་ལ་ “འཆིང་བ” ཟེར་བ་ལྟ་བུ།

མ་འོངས་པས་ཐུབ་པ་དཔེར་ན། “བཟའ་བ” དང་ “བརྟུང་བ” མོགས་མིན་རྒྱུ་མང། འདས་
པས་ཐུབ་པ་དཔེར་ན། “བཟླས་པ” གསུམ་དང་ནམ་གང་སེམས་བརྩུག་ཉིས་ཉུ་དང་། “བཟླས་
བརྗོད” ཅེས་པ་ཉུ་གྲུ། རྒྱལ་ཆོག་གིས་ཐུབ་པ་དཔེར་ན། ཉ་མོགས་བཞོན་བྱ་ལ་ “ཆེ་བས་
བ” ཟེར་བ་ཉུ་གྲུ། ད་དུང་ཐུབ་ཆུང་ལ་གཞན་ཡང་ཡོད་སྟེང་།

འཕུན་པ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག་ཕུན་པའི་ད་ལྟ་བ་དང་མ་ཡོངས་པ) 1 བཅུ་ལ་ནས་འཕུལ་བ། ཉ་བོད་
འཕུན་ལྟ་བུ། 2 རྩོགས་པ། ལུ་བ་པ། རུས་པ། བལ་སྐད་བུ། འཕ་སུ་འདུ་བ། རང་གི་རྩོ་ཁྲིས་
ཀྲིས་མ་འཕུན་པའི་ཆོག་དོན་གྱི་ཆ་ལ་ཁོར་འཁྲུལ་ཤོར་ཡོད་པ་གོར་མ་ཆག་པས། རྣམ་དཔྱོད་ཅན་
རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་དེ་གད་བརྟེན་གྱི་ཚུ་ལ་བྱ་སྤྱད་ལྷག་ལྷགས་སེལ་བར་རིགས་ཤིང་། ལྟ་བུ།
འཕུན་པ། (བྱེད་མེད་ལས་ཆོག) (བདེ་རྟེན) ཆགས་པའི་བདེ་རྟེན། ཆགས་སེམས། སྲིད་པ། སྲིད་ཞེན། ཆགས་
ཞེན། ཆགས་སེམས། བརྟེན་ཆགས་ཀྱི་སེམས། འཕུན་པའི་སེམས། འདོད་ཆས། འཁྲུ་བའི་སེམས་
རྣམས་པལ་ཆེར་དོན་འདྲོལ། འཕུན་པ། འཕུན་པ། འཕུན་པ། རྩི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། གཞན་གྱི་
ཁོར་ལ་སོགས་པ་བཟང་པོ་ལ་ཡོངས་སུ་རྟོག་ཅིང་རོ་ལྗོང་བར་བྱེད་པས་འཕུན་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་
དང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། འདུལ་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། འཕུན་པ་ཞེས་
བྱ་བ་ནི་སྐད་ཅིག་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་གསུངས།

འཁྱུམས་པ། འཁྱུམ་པའི་འདས་པ།

འཆེག་པ། དུམ་བུ་གཉིས་སུ་གཤག་པའི་དོན། འདུམ་བུ་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལས། གཙོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐང་ཀར་གཙོད་
བའོ། །འཆེག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆེལ་པ་གཉིས་སུ་འཆེག་པའོ། །བརྟུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉིལ་བ་ཞིག་དུ་བྱེ་མར་བརྟུང་
བའོ། །འདྲལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞོག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཆེལ་བ། 1 ཞེན་པའམ་ཆགས་པ། ཚིག་ཙམ་ལ་འཆེལ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། 2 བསྐྱེན་པ། གཤམ་པ་དང་
ཡིབ་པ། བཏ་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཚས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་རང་རྣམ་ལས། དམ་བའི་སྙིང་ལ་འཛིགས་
པ་སྦྱིན་བྱེད་པ། རྟུག་གསུམ་ཆང་གིས་རབ་ཏུ་སྒྲོས་པ་ཡི། རྫོས་གང་མཛོན་བར་བསྐྱར་ཁྱད་
ཚུལ་བསྟན་ཞེས། ཁོལ་བའི་པག་ཏུ་འཆེལ་ལའང་བདག་མི་དད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།

འཆོས་པ། 1 (འཆོས་པ) (བཙུག་པ) (བཙུག་པ) (ཆོས) བཙུག་པའི་དོན། 2 འགྲུར་བཙུག་གཏོང་
བའི་དོན། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་ལས། ཉོན་མོངས་དབྱ་རྣམས་མ་ལུས་འཆོས་པ་དང་། །དན་
འགྲེལ་སྒྲིམ་སྒྲེ་བྱེད་གང་ཡིན་པ། །འཆོས་སྒྲེ་ཡོན་ཏན་བྱིར་ན་བསྟན་བཙུག་ཏེ། །གཉིས་
སོ་འདི་དག་གཞན་གྱི་ལུགས་ལ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །3 རོས་པའམ་བཙུག་པའི་
དོན། བྱིས་འཆོས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། 4 ལུང་བའི་དོན་དུ་གོ་བའི་འཆའ་བའི་འདས་པ།

བར་བྱང་སྟོན་ཆོག

ནམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་རྒྱལ་དལ་འབབ་གྲུང་།
ཆོག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དྲུག་གསུམ་གྱི།
དྲི་མ་ཡོངས་འབྱུང་ལེགས་བཤད་བདུན་ཅི་འདྲི།
དཔར་དུ་བསྐྱུན་པའི་ནམ་དཀར་ལྷང་པོའི་མཐུས།
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྟོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ།
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྡེའི་འགོ་བ་མ་ལུས་པ།
ངེས་ལེགས་ཞོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཞོག།

ཅེས་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་ནམ་འབྲེན་ཤུག་སེདྤའི་
རིང་ལུགས་སྟོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་བ་སོགས་འབྲལ་ཡུན་ལེགས་ཆོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་
དམིགས། ཉན་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རེས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དཔར་དུ་བསྐྱུན་དང་བསྐྱུན་
འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགོ་བསྟེའི་སྟོན་ཆོག་ཏུ་ཤུག་འའི་དགོ་སྟོང་ཆོས་སྦྱར་བ་དག་
དབང་སྟོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ།